У Бѣограду 1. Јануара 1855.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 4104

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Уредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 1 цванцика. | № 1.

ПУТОВАЊЕ КРОЗЪ СРБІЮ 1591. год.

Мало има страны путника, кои су у старія времена кроз Србію путовали, а још мањ, кои су на путовано своме што годъ написали, и потомству оставили. Спомени о сваком таковом путовању за насъ су данасъ врло важни; зато и непропуштамо нашимъ читатељима сообштити путованје барона Вратислава кроз Србію у Цариградъ пре 264 године. Онъ е правый Чехъ бьо, и предузео е путованје са аустрійскимъ посланикомъ изъ Беча у Цариградъ. Исто путованје писано е на чешкомъ єзику, и доцније 1787. године печатано е у Лайпцигу у нѣмачкомъ преводу. Због давашности предмета читатељи неће овай изводъ безъ любопытства и ползе читати.

— Царъ Аустрійскій Рудолфъ II. 1591. године, спреми Фридриха Кревњача као изванредногъ посланика царю турскомъ Мурату III. у Цариградъ; томе посланику и я будемъ придружень. Пре него што смо се изъ Беча кренули, имали смо честь предъ цара и предъ ерцхерцога Ернеста изаћи. Посланикъ понео е са собомъ много дарова, кои су были начињени одъ различногъ скупоцѣногъ камења. 2. Септембра 1591. године сѣднемо ми на спремљене лађе и пођемо низъ Дунавъ. — Путемъ задржавали смо се и очекивали упутства, по комма ће се посланикъ у Цариграду управляти. 4. Октом. дођемо текъ у Комoранъ, одакле пошљемо неколико людій одъ наше пратње острогонскомъ бегу Махомеду, и явимо му нашъ долазакъ, молећи га, да намъ пошље неколико чамаца своје ради наше болъ сигурности. У Комoрану остали смо 7 дана, чекаюћи одговоръ одъ турака; изпослѣдку яве намъ, да можемо продужити безъ бриге нашъ путь. Насъ е пратило око 300 наша војника, безъ пушака само са сабљама, и 50 царски хусара на коньма. Прево Дунава превезено се у 15 лађій, и на сваком той лађи была су по 3 топа, и по 25 мађарски војника съ пушкама и съ барјацима. На другой страни Дунава сретну насъ Турци, съ 10 своји лађа. Њ.ове лађе быле су као и наше, али съ томъ разликомъ, да су само по єдан малый топъ имале. На суву видимо око 100 турски коњаника; кои, како виде насъ, притрче на обалу. Госп. посланикъ Кревњићъ заповѣди, те наше лађе стану; и мы изађемо на обалу. Турци насъ учтиво приме. Мы смо се дивили њ.овомъ богатомъ оружію, и пакиту коня. Докъ е нашъ паша царско писмо. Паша прими, устане одма, полюби посланикъ съ беговима турскимъ ручао, посвађаю се на то царево писмо и подигне га у рукава до прамъ своји војници съ Турцима, и непаћени на мирна спошења своји предводителя почну се тући; и много насъ е труда стало, докъ се опетъ све умирило.

После ручка опростамо се са нашомъ целикомъ пратњомъ, и подъ заштитомъ и пратњомъ турскомъ пођемо на лађама далѣ.

Ту самъ видіо страшните јаничаре. Њ.ове су аљине одъ чоје начињене; ни најманьій комадићъ свиле они неће да носе на себи, єрбо то сматраю да ніе достойно војника, него е за жене. Они носе неке дугачке беле капе, кое изгледаю као рукавъ, и кое пресамите на леђа, куда имогне потребне ситнице потрпаю. Преко чела носе некій знакъ одъ сребра на позлаћенъ. Аљине су јаничара готово све одъ црвене чоје. И самъ ій гледао, и мрави су ньини уз-а-ме. Лепи люди, хитри, јунаци — то су све синови наше христіянске браће, изъ ових земаля, кое су Турци основали. То су христіянска дѣца отргнута съ огньишта своји родителя, и одгаена и научена, само за славу и оснаваньє Турака да се туку. Шаторъ, то е њ.ова кућа, логоръ то е њ.ово отечество. Они су изъ малена јошъ научени турскомъ єзику и турской вѣри. Њи. чари христіянима найвише зла и насилія чине. — И то су тіи јаничари, кои су нашемъ посланику као почесна страж опредѣлѣни.

9. Октобра дођемо у Будимъ. Паша будимскій послао е предъ насъ свое шайке, окићене са 12 лепы барјака, кое су насъ изъ своји топова поздравиле, на кои су гласъ топови и съ наши лађа одговарали. Кадъ изађемо на обалу дочекаю насъ оседлани пашини хатови, на коима смо пошли у дворъ пашинъ, а слуге су за нама њ.ове ньише. Сва војска турска была е у два реда упарађена, крозъ кое смо редове прошли. Предъ дворомъ пашинимъ стаяло е око 200 јаничара, кои су се упарадили до самы басамака, што у собу пашину воде. Мы уђемо у дворъ — и видимо пашу у єдной лепой соби, коя е была скупоцѣнимъ ћилимима застрена, и са свіо страна украшена. Паша е сѣдіо на єдномъ шиљтету. Око њега сѣдили су њ.ови совѣтници и други бегови; на другомъ краю дворише су слуге.

Мы уђемо съ нашимъ посланикомъ, съ комъ се паша любезно поздрави и посади га на шиљте до себе. Мы смо други сви стаяли. Посланикъ Кревњићъ преда

несо, преда њима двѣ велике сребрне чиније на подобіе мѣсеца израђене, єдан сребрн позлаћенъ ибрикъ, єдан сребрн позлаћенъ лѣпезић, єданъ златанъ сатъ, и къ томе іоште у новцу три хиљаде талира. Паша прими дарове, и разговарао се далѣ дуго съ нашимъ посланикомъ; кои є томъ приликомъ молію пашу, да недозволи турскимъ солдатима у цареву землю прелазити и марву одъ людій отимати. При томъ преда му писмо одъ єрцхерцога Ернестаког паша са радошћу прими, али му ону почесть неучини, као кадъ є царево писмо примію. При полазку поклони паша посланику биволшт златомъ извезенъ, кою є ађутану посланикъ одма огрнуо, и носіо.

Сутра данъ пошлѣ будимскій паша єданъ лепъ чамацъ, и позове г. посланика себи на ручакъ, кои съ іоште неторицомъ одъ свое пратње оде. Онъ понесе єдан врло лепъ пиштолъ, и поведе єдно бело велико енглеско псето, да паши одъ свое стране поклони.

Докъ се посланикъ частію кодъ паше, мы смо разгледали варошъ и турске дућане; потомъ поодили смо турска купатила, кои су доста лепо начињена. Вода є одъ природе тако врућа, да се єдна издржати може.

11. Октоб. было є баш петакъ, кои данъ Турци празнују, и томъ приликомъ видили смо будимскогъ пашу у свой пштовой торжествености, како є у џамію ишао, да се богу моли. Предъ њимъ ишло є 300 јничара, потомъ на коњима неколико стотина спахія. — У Будиму су свє старе куће. Турци неће куће да оправљаю; надъ прокисне на єдной страни, они се преселе на другу страну, гдѣ некисне. Овуда биле су некда палате и дворови мађарски краљева, но садъ ни нема, само погдѣкоя развалина опоминѣ човека на мађарске магнате. — Преко Дунава у равници лежи Пешта. Та є равница знаменита, што су ту Мађари бирали свое краљеве.

Кадъ прођемо поредъ турске џамије, видимо 10 торака, гдѣ су се унутра уватили за руке, и тако се у колу вичући: „Ала-ха, Ала-ха“, обртали, докле годъ нису одъ умора на землю попадали. Они нѣкоји, кадъ кои тако уморенъ у несвѣсти падне, или што каже, да су та нѣгова казивања пророчества и по томъ се после управљаю. — Видіо самъ у Будиму и єдну христіянску богомолю, поредъ кое баше єданъ одъ 150 степена високъ торонъ, на комъ су звона стајала, али христіянима ніе никако дозволѣно на свое богослуженіе звонити. Врло много има малы, танки торони (минарета), са коій обично one но четири пута на данъ вичу, и зову Турке, да се Богу моле: и то кодъ нѣи замѣнює звона. — Єданъ Талијанацъ одъ наше пратње остави насъ, оде међу јничаре, баци свой шеширъ, изгази га ногама, — и изађи, да хоће да се потурчи; и после два дана видѣли смо га, гдѣ га съ великомъ церемоніомъ воде у џамію. Паша му є, кажу, поклонію коня — сна є та парада ишла поредъ наши лађа, да бы валада іоште кога изъ нашеть друштва приманили. Єданъ чауша, кои намъ є одъ наше послане, да нась спроводи, было є такође потурченъкъ, онъ, као што се самъ каже, было є Нѣмацъ, родомъ изъ Аугсбурга. — Ишли смо у будимскій градѣнъ; на капіама стаяли су турске страже, а по шанченима лежало є много топова, кое су после освоєна Сигета овамо пренели. — Видили смо собе, гдѣ є сѣдіо краљ мађарскій Матія Корвинъ, све су собе лепо украшене и измоловане, али сада у њима паша будимскій сѣди, и држи воена савѣтованя. Пређемо преко ћупріе у Пешту, гдѣ є было много турски и христіянски трговаца.

13. Октоб. Опрости се г. посланикъ съ нашомъ, и после подне продужимо нашъ путъ. Паша намъ да капиџій-башу, неколико јничара и четири чауша, да нась прате до Цариграда, кои се са 6 своій шајкій придруже у нашу пратњу.

16. Октоб. У вече дођемо према варошици Сирмія, гдѣ су биле две христіянске цркве, но обадве су готово сасвимъ пусте, и готово разрушене.

18. Октоб. Насѣдне намъ на пѣсак она лађа, што є посланикова кола и коњ возила, и едва є отиснено.

19. Окт. Прођемо поредъ ушћа рѣке Драве; у вече дођемо у Валпованъ, а потомъ у село Содинъ, гдѣ у купалиштама преноћимо. (Продужиће се.)

ИСТОРІЯ ЄДНОГЪ МИША.

Удубљенъ у мисли гледао самъ у мой писаћій асталъ, пламенъ жижка полако є тињао и тужно мою усамљену собу осветлявао. Поноћный є часъ прошао было, тишина є око мене была, а сатъ изби дванаестъ и по. Я станемъ на прозоръ, звѣзде су трептиле по небу, улице су мрачне биле, и осимъ усамљене страже, никаквогъ човека нисамъ могао видѣти. Тишина є царствовала у најотмѣнімъ зданіма, а покой у радіоницама занатлія. Само погдѣгдѣ видіо самъ дутачку свћку какове старе мрцине дадилъ, кои є плачуће дѣте на рукама нѣзла, и трудила се, да га успава. По крововима одао є поноћій меланхоличный мачакъ, и кроз димніе кућа жалостиво є распростирао маукомъ тужну свою љубавъ. Я се съ прозора уклонимъ, и кадъ опетъ къ асталу дођемъ, угледамъ єдногъ мишића на жижку, како зейтинъ лиже. Задуго самъ га гледао и оставимъ га некъ еде, нисамъ га хтѣо узнемиравати. Уживай, добро живинче! рекнемъ, и буди задовольно. Малый мишићъ окрене се, погледа ме и овако говорити почне.

Миш. Я ти благодаримъ за рану, кою си ми дао, и ако ти могу у чему словомъ или дѣломъ ползовати, заповѣдай самномъ.

Я се не мало зачудимъ, кадъ глась миша чуемъ. Шта, ты говоринъ? рекнемъ я, љубезный мишићу.

Миш. Єсть. Мишеви, као и што самъ, говоре такође као и люди; само што мы съ врло мало ньи говоримо; єръ оне тайне, кое мы знамо, смѣмо само онима одкрити, кои су у часу поноћномъ будни, и правду и истину траже. Я самъ мала животиня, продужи даль, али можебыти могу ти велику ползу принети. Ты си често слушао, да люди жеље повадкадъ, да се мишомъ створе, како бы мюге тайне одкрили; ово теби ніе нужно садъ желити, єръ изъ благодарности, што си ми зейтинъ са жижка одобріо, я ћу ти поћеку тайну людску приповѣдити; кое самъ я, безъ да су ме опазили, очевидацъ было.

Я самъ у цветой години старости мое, а много самъ искусіо, и кадъ ти мою исторію приповѣдимъ, неће ти она зацѣло непріятна быти. — По томъ я начинимъ томъ мишићу на моіой рукавици мѣсто да сѣдне; и онъ почемъ сѣдне, одпочне приповѣдку овако:

Я самъ се родіо у подруму єдне рђаве селичке куће, гдѣ су ми родитељи и прађци мишеви били. Кадъ ми є одъ прилике две недѣлѣ было, изађемъ одъ глади изъ рупе, єръ одъ три дана ништа писмо имали да єдемо. Я се увучемъ у собу и потражимъ што за єло, али є ту све ядно и жалосно было; — — селякъ є брижанъ за асталомъ сѣдіо, наслонио главу на руку и плакао, а дѣца су га молила, да имъ даде леба. Онъ то ніе могао учинити, єръ ніе имао. Кудъ самъ годъ погледао, было є идно и чемерно. Я самъ несрећанъ човекъ, рекне селякъ; градъ, кои ми є пиће побіо, кошачно ме упропасти. Немогу порезъ, кои се одъ мене тражи, да платимъ, и текъ што ме ниссу заедно сь дѣцомъ изъ куће истерали, на шта ћу овда радити? Мећутимъ докъ є селякъ тако тужіо, уђе у собу єданъ наоружанъ, дивљегъ изгледа, люда, страшно вичући и псујући. „Новаца дајте! вы пребраци и просіци!“ викао є онъ, ил ће вамъ садъ колеба надъ главомъ планути. Дѣца су плакала и грлила његова колѣна, али онъ ін є немилостиво едно по едно съ ногу бацао у бупавь. Я се ушлашимъ и савъ уздрктимъ, и брзо се сакріємъ у єданъ завежлій стары алћина, кои є у едномъ углу на земльи лежао. Тадъ рекнемъ у себи првый путъ, хвала богу, кадъ самъ мишъ, те писамъ човекъ! Текъ што самъ неколико минута у овомъ завежляю было, докъ текъ опазимъ, како пандурь, єръ тако селякъ именоваше тогъ дивљегъ човека, зграби завежлай, и мене заедно са старимъ алћинама понесе. Я бы радо мое приближиште оставіо, но писамъ могао а да не пандурь непримѣти, и зато оставемъ на миру дало судбину очекующи. После приличногъ времена примѣтимъ, да є све мирно; я се усудимъ изъ моій крпа мало провирити, и садъ видимъ, да самъ у кући г. префекта. Аћ! Аћ! помислимъ у себи, пандури и чиновници мора быти, да су сасвимъ друга сорта людіи, єръ у кући префекта сасвимъ є другчіе изгледало него у рђавой колеби сиромаха селяка. Кудъ самъ годъ погледао, видіо самъ, да има млого коештта за єло. Я бы было врло задоволанъ, само ме є тиштало, што самъ опазіо єдну дебелу мачку, кои є већъ готово десетъ година кодъ господина домаћина у званичной практики была, и сироте мишеве, као што самъ после дознао, на истый начинъ, као и префектъ люде мучила, и безъ сажалћења іимъ кожу преко главе дерала. Она є лежала на єдной великой кнѣзи, кои се некако чудновато звао, одкуда є г. префектъ доказивао, да све оно, што онъ ради, онако мора быти. Смртный ми є зной на челу было, кадъ є єданъ великій паперный мачакъ кодъ мачке г. префекта свою посћету учинио. Я самъ чуо ньіовъ разговоръ у комъ се страшно противу мишева викало.

Ми смо поставлѣни, рекне *прьый мачакъ*, да у републики мишева миръ и поредакъ утврдимо, ал сваки дань све више осећамъ важность дужности, кою намъ є природа наложила.

Другій мачакъ: Вы имате право, благородный г. мачку! и я се врло трудимъ, да вамъ подражавамъ.

Прьый мачакъ: Сутра морамо засѣданіе држати, єръ у комори (њлеру) нашегъ господина, мишеви су разне непореде чинили, кое се мора извидити.

Другій мачакъ: Да, имате право! дакле да позовемъ за сутрашнъ засѣданіе сва потребна лица.

То буде. Рано уютру скупи се више одъ 20 мачака различне боје и величине, и сви уђу кроз разбіяный прозоръ у комору чиновника. Я се увучемъ за њима полако, и на све самъ точно пазіо. Єданъ црный мршавый маукало, начини се пандуръ и изиђи, предъ високимъ судомъ мачака своју тужбу противу мишева овако:

(продужиће се.)

МУДРЕ РЂЕЧИ.

Ябука непада далеко одъ стабла.

Предъ коіомъ кућомъ прилѣжность чува стражу; овдѣ неможе сиромаштво уђи.

Сумня руча съ ђаволомъ изъ єдногъ чанка.

Болѣ руку сломити него врать.

Болѣ быти сирома поштенъ, него богатъ непоштенъ.

Ко сиротиньи даје, уздајмлює богу.

Сумня осѣћа, гдѣ мирише печењѣ, пре него што є тело заклато.

Неспаваю сви они, што жмуре.

Очи вѣрую саме себи, а уши другимъ людма

ШТА ЈЕ ТИ Є ШТО?

Винове лози, на коліо стои, да ніе Винов небы было никога.

Дреневъ трбу, кожна леђа, а длакама говори.

Зелена кошара, црна говеда, гвозденъ ключь, кои одкључава.

Два стубца у небо удараю.

Сѣде на врага, оде безъ трага.

Сто орлова єдно не снесе.

ПАПРИКАШЪ.

Добро име сваке женске трчи по поледіци, зато нека се свака добро чува.

И найболя жена ніе више винта но — жена.

Млоге жене носе дуго црнѣ флорь за правимъ мужемъ єръ се надаю, да ће у ту мрежу найпре другогъ мужа уловити.

Кадъ се млада жена мужу куне: „Нећу се удати;“ то є истина, но треба да дода іошъ: „докъ ти неумрешъ.“

За люде су оне жене найболѣ, кое у другой коіой части свѣта живе, а іошъ болѣ су оне, кое су на другій свѣтъ отишле.

Ева є повела ябуку, на є и мужа на тай грѣхъ навела; — и онда є већъ жена вукла мужа за носъ.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

(Дедакъ навали, те се Ераку и Петаку на једномъ месту састану, изгрле и изљубе, и тако све увреде забораве. Разговоръ њиовъ одъ прилике дана писмо сачинали).

Ераку. Узми се у паметь одъ садъ шта говоришъ. Брь, шта се годъ мы разгонарамо, сутра дань изађе у Шумадинки печатано, за то говори одсадъ крупно, паметно и високимъ ученимъ говоромъ, да намъ се несмѣю люди.

Петаку. Будући да се, као што самъ и самъ примѣтити у стању было, печата све тичуће се ноћења наша разговора, и узевши у призрење и одсадъ именомъ путемъ публицирати се имаюће наше вопросителне и возразителне конференције; налазимъ се я, племенитый мой господине Краче, принуђень, да Ву одъ данасъ нама у будуће високимъ штиловъ мое мисли сообштавати.

*Ерак*ъ. Куку мени, шта ти бы?! Я самъ се бог-и-душа окаменіо, одкуд̀ теби такве рѣчи — гд̀ѣ си научио молимъ те? Кажи ми, одкуд̀ у таквой њуи такво масло?

*Петак*ъ. Односећи се на ваше пытанѣ, и споразумѣвши се съ отношенїма, коя мећу нама сушчествую, налазе ми паметъ дужностио, да вамъ никаквимъ одговоромъ ваш̀ предпомењутый вопросъ непоразимъ.

*Ерак*ъ Та проговори као што си и досадъ говорио. Шта то радишъ човече божи?

*Петак*ъ. Развіямъ практично дѣятелность умне стране мога бића.

*Ерак*ъ. Море, ма како ты високо говорио, опетъ нико неће казати, да си ты ученъ и паметанъ.

*Петак*ъ. У слѣдству такве закону несходне личне увреде, познавамъ се я на све параграфе, и плативши таксалну ноту, апелирайу и рекурирайу, да бы се вама у будуће за таква злоупотребленія спрамъ мое личности судейскимъ путемъ граница поставише.

*Ерак*ъ. Та убіо те Богъ, шта неговоришъ, као што смо се до садъ разговарали.

*Петак*ъ. По сили земальски закона и земляны судова, неможе се никако оправдати ваш̀ поступакъ касательно моје особе.

*Ерак*ъ. Е я немогу съ тобомъ изаћи на край, Да ми баремъ хтѣде казати, одъ куд̀ ти те рѣчи.

*Петак*ъ. Обратите се по истеченію осмодневногъ рока, и онда ћете о дотичномъ предмету надлежногъ рѣшенія получити.

*Ерак*ъ. Съ Богомъ мой сладкій Петаче, я ништа незнамъ шта говоришъ. (Ерак*ъ* оде)

*Петак*ъ. (сѣће се.) Ала е и тай *Ерак*ъ права будала — неможе да се сѣти, да самъ све ове рѣчи научіо, докъ самъ 150 гроша дуга наплатіо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Найновіе вѣсти изъ *Болгарске* допиру до 16. ов. м. Принцъ Наполеонъ очекује се изъ Цариграда, а Омеръ-паша изъ Варне овамо. Пуцанѣ на Севастополь одпочеће 25. Дек. и скоромъ се очекује одсуда битка. Омеръ-паша имаће свой главный станъ у Евпаторіи; до 12. ов. м. извело се овдѣ 16,000 м., мећу овима има 6000 египетске и турске войске.

— *Одеса* 16. Дек. Овдѣ вѣчъ нема сумнѣ, да се турци ако спремаю, да ударе изъ Евпаторіе на Симферополь. Но Остенсакенъ добро се спреміо, да се одарре ономъ нападанію, а можда ће и самъ на Омеръ пашу напасти, єръ толико силе има. У Евпаторіи вѣчъ има 15,000 кое турака, кое савозника. Козаци стое у Саку, еданъ сатъ одъ Евпаторіе.

— *Војничке новине* являю: Войска Омеръ-пашина досадъ є можда вѣчъ сва на крымской земли, а Омеръ-паша є самъ у логору кодъ Севастополя, Оной партан, коя є недавно военогъ попечителя Мехмедъ пашу са Аванія свргла, ніе за рукомъ испало, да и Омеръ-пашу удали. Овоме є све одобрено, штогодъ є захтѣвао, и садъ задовольно иде у Крымъ. — О плановима врховны савозны ћенерала разносе се врло противни гласови. Они су до данасъ єдинако свою силу штедили и са новодолазећомъ войскомъ и ратнимъ потребама подкрѣпљивали. Нападанія, коя они Јануара мѣсеца и то можда до кои данъ учинити намѣраваю, биће одсудна. Сва припрема иде на то, да Руси одъ приморске вароши одћене. — Врьовный командантъ кавказке войске ћенералъ Муравьвѣчъ є у Тиѳлисъ приспѣо, и очекује се у Александрополю, гдѣ ће войску овдѣ станующу прегледати; одавдѣ ће ићи у Баязитъ, гдѣ ћенералъ Врангель вѣчъ старе градиће руши. Турска се войска прикупліое у Ерзеруму.

— Изъ *Одесе* явля *Фремденб*. да князь Меншиковъ нешто више войске у помоћъ, єръ є доста има; но кола съ муніціомъ и другимъ ратнимъ потребама свакій данъ пролазе, кои се у Симферополю жељно очекую. — Меншиковъ є издао заповѣсть, да се патра изъ Севастополя штеди за опасніе дане.

— *Берлинъ* 22. Дек. Новине *Цајтъ* пишу: Аустрія одъ Пруске и Њемачке иште, да се садъ она помоћна сила наоружа, коя є по уговору одъ Априла мѣсеца опредѣљена, да Аустрія при руци буде, ако бы случайно Русія на ню напала. Вѣчъ се она садъ састимъ потвриое; єръ Аустрія — као што исте новине веле — подкрѣпљива своје захтѣваћ, тимъ, што се граница войска руска у Польской прикупља, коя аустрійской граници грози, друго што є и Подолія и Волхинія препуна войске, а треће є и због тога нужно садъ ово наоружаћ, што бы време вѣчъ, да прату было, ако се небы преговори о миру отварили. Но исте новине у подужемъ своме чланку примѣћаваю, да се та обвезаность Пруске у уговору одъ Априла нигдѣ неналази; єръ уговоръ є тай чисто одбранителанъ, и по томе треба Пруска само онда оружану помоћъ да да, ако Русія на Аустрію дѣйствително нападне. Захтѣваћ дакле ово одъ стране Аустріе неће кодъ пруског двора одвиша наћи.

— Изъ *Лондона* пишу, да се противъ Лорда Раглана многи подигао; тужбе се непрестано нагомилаваю, и као што се мисли, биће збачень.

— *Париз*ъ 22. Дек. Данашный Монитеръ явля, да су Аустрія, Француска и Енгелска пытанѣ, калу Горчакову предложиле; ове ли се онъ на основу 4 точке у преговоре упустити, да имъ на ова одсудно одговори.

— *Фремденб*. одъ 17. Дек. изъ Варне явля, да се штабъ ћенералисима Омеръ-паше за у Крымъ навезао. Фамилія ш.-гова остаће преко зиме у Шумли. Онъ є самъ мало болестанъ био, но садъ є опетъ оздравіо.

— *Трјест*. новине изъ *Цариграда*, одъ 13. Дек. пишу: савозници имаю овдѣ готово на 12,000 болестника, одъ коій ⅓ пада на Енгезе; а Монитеръ непрестано пише, како є добро здравлъ у Крыму.

— Све *енгелске* новине садъ изтражую, зашто се њихова войска у Крыму налази у рђавомъ стању: еане говоре, да є потрѣбна у плану, друге, да имъ є елементъ на путу; но Таймсъ сву кривицу баца на Лорда Раглана, и на њега опоро вичe.

— *Остѳ. Пост-у* пишу изъ *Цариграда* одъ 13. о. м слѣдующе: Одъ дужегъ времена виђа се ова патрола турска по Пери, Галати и Топхани, и то чимъ се сутонъ почне ватати. Овоме є повода дала велика расправа између енгелски и француски войника: они се уредно свако вече туку и то тако жестоко, да є доста крви проливено и много мртвы пало. Овай, тако рећи, малый рать, дотле є дошао, да се морало Сераскеру обратити поради еане комисіе, коя бы овомъ злу край єданшуть учинила. Комисія є одређена одъ официра енгелски, француски и турски, и вѣчъ є прво свое заседаніе држала.

Течай: сребра 25%; дуката 5 фор. 50 кр.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 4. Января 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 2.

МАТИ.

Све почива, — поноћь глува,
Само с' једанъ прозоръ свѣтли,
Своѣ једница майка чува,
Надъ болеснимъ њиме лебди.

Онъ є њойзи сва подпора,
И утѣха дата съ неба,
Онъ одбрана одъ злотвора,
Онъ іой беше конадъ леба

Њино срце зна за жалость,
Три є сина закопала,
Четвртога, садъ подъ старость
Да є рани, дочекала.

На болестанъ и онъ паде, .
Ко грудва се снега топи.
Майка надъ њимъ слути яде,
Сузама га своѣмъ кропи.

„Спавай, спавай чедо мое,
Санъ ће тебе разблажити,
Богъ ће ствшат' муке твое,
Ты ћешъ скоро оздравити."

— Но, майко, я неспаванъ,
Саме с' очи затварају,
Буданъ, страшне слове санямъ,
Мајко, я самъ близу краю —

„Немой, сине, да се плашишъ,
Болесномъ су тежке ноћи;
Ты ћешъ скоро да оздравишъ,
Одъ бога ће помоћь доћи."

— Видишъ, майко, како онай
У кандилу жижакъ гори,
То є майко живот онай,
Са коимъ се човекъ бори. —

— Жижакъ ће се угасити,
Жижакъ — мой є живот правый;
Твой синъ ће се олладити,
Пре нег' зора што заплави. —

Тужну майку гризу ту,
И кандилу брзо скочи;
Изново га прислужује;
Къ майци божіой дође очи.

На се спусти на колѣна,
Обѣ руке дође горе:
„Заустави токъ времена,
Нешаљи ми боже зоре."

„Свемогућій, благій съ неба,
Смилуй се' нека синъ мой живи,
Ако т' една душа треба,
А ты, боже, мою прими!"

Майка с' тужна моли богу,
Сива смртне муке море:
— Майко, живит' я немогу,
И све ми є веће горе. —

— Майко моя, я бы давно
Већъ свршио муке моє,
Ал' једанѣ чуемъ ядно,
Браћаю ме сузе твое. —

— Съ чимъ ћешъ сутра ты платити,
Да једница твогъ сарапе,
И съ чиме ћешъ нарашити,
Саморане твое даие? —

„Небрини се ништа сине,
Гледай твое здравлѣ само;
Онай отацъ са шесине
Бриие с' за све, што немамо."

— Ено видимъ . . . једно поль,
Три ми брата . . . даю вѣнацъ.
Сада ми є — мало болѣ —
Маше . . . рукомъ на ме . . . отацъ. —

„Но, сине, — о за бога!
Какавъ отацъ, каква браћа?
Та прођи се поля тога,
Отуд нико с' непознаћа"

Предъ икономъ жижака песта,
У собн се вракъ уватн;
Синъ живити долѣ преста,
Извани себе вике мати:

„Но, сине, 'оћешъ воде?
Но, сине, проговори,
Но, сине, заръ нећъ оде? —
Богъ неправду мени створи!" — — —

Мајка вришти, чуна гоне,
По земљи се једна вала,
Сутра у гробъ сина носе;
Мајку воде путь шиштати.

Извањ себе тако сѣди,
Четири су край ње стѣне;
Непрестано у њи гледи,
И свиове зове њене.

По имену стѣне зове,
И съ њима се разговара.
Грли, љуби, к'о свиове.
Тимъ утѣху себи ствара. —

Грозна судба, коя јој е
Породъ срца сама отела,
Сазидела њала е,
И паметь јој одузела.

ПУТОВАЊЕ КРОЗЪ СРБИЮ 1591. год.

(продужено.)

20. Окт. У вече дођемо у Варадинъ.

21. Окт. Продужимо нашъ путь низъ Дунавъ и дођемо у Карловце. Ова варошъ лежи на десной страни Дунава. То е прилична и лепа варошица: има две србске лепе цркве и једну католичку цркву. — По томъ провеземо се поредъ Слан-камена, гдѣ су се саме разналине могле видити, одма поредъ тій разналина лежи једна варошица са зидомъ ограђена, у којой нема ништа знаменитогъ, осимъ нѣколико развалѣны кућа, кое Турци нису хтѣли да оправе.

22. Окт. прођемо рано поредъ Земедина (то е кальда Земунъ). И видимо недалеко одатле Бѣоградъ, гдѣ за кратко време и приспѣмо. Кодъ Бѣодрада утиче Сава у Дунаво, и Бѣоградъ лежи на једномъ узвишеномъ углу. Варошъ е по старомъ начину зидана съ много кула, и са двострукимъ зидомъ обграђена. — Са суве стране Бѣоградъ е добро утврђенъ, и свуда су подигнути високи шанчеви, подзидани са четвороугловимъ каменѣмъ: по тимъ шанчевима озиданo е врло много кула. Извањ вароши пакъ има много прилично лепы и добро озиданы кућа, кое су понаособъ разштркане биле; на и само е предграђе одлично, гдѣ различни народи живе као: Турци, Грци, Срби, Мађари, Далматинци, Евреи, Власи и проч. — Обично у свимъ варошима у Турской већа су предграђа одъ саме вароши.

У овой вароши т. е. у Бѣограду, нисмо имали ништа знаменитогъ видити. — Предѣли око Бѣограда и брегови врло су лепи, баремъ много су пріятнїи него непрестане унгарске равнице, али е и путованѣ опасније. Трговина е прилична, и кућа, гдѣ трговци драже своје еспапе, врло е знаменита. То е једно велико озидано на четири угла зданіе, покривено сво оловомъ, а свудъ око тогъ зданія подигнути су сводови, гдѣ су смѣштени еспапи, и свуда, гдѣ се годъ могло, направљени су дућани и напуњени сваковакимъ стварма и еспапомъ за продају. Као што се види, одъ катре е све то сигурно. У средини тога трговачкогъ зданія има велика дворана (авлія), гдѣ има једна лѣпа чесма, съ једнимъ великимъ округлимъ каменомъ. На томъ камену стоп изрезано латински овако: „*Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit. Anno 1538.*“, кое значи: Ко вѣрује и крсти се, биће спасенъ. Године 1538. — Има такође у варошы једна особена кућа, гдѣ су заробљени христіани затворени; и у той кући поменути робови јавно се продаю, и изложени су куцима на биранъ и гледанъ као и другій еспапъ. Овдѣ у Бѣограду немаю христіани ни једне цркве; али католици имаю држе свою црквену службу у једной приватной кући, и трговци католичке вѣре издржаваю о своме трошку једногъ свога свештеника.

У замаху (градњи) нехтѣдоше насъ ове пустити да уђемо, съ поља могли смо видити доста топова по бедемима. — Најпосле гос. посланикъ помоћу многи дарова успѣ, те дозволе њему, његовомъ стрицу и мени, и тако мы съ једнимъ чаушомъ уђемо у замакъ, гдѣ намъ нису ништа особитогъ показали. Примѣтили смо имаће, да е градњи прилично утврђена, и да се неможе лако узети. У пређашна времена Турци нису никаква труда штедили, да ово мѣсто освое. И самъ султанъ Мурадъ и његовъ синъ Муамедъ прослављены основитељ Цариграда, желяли су и храбро су се трудили, да освое Бѣоградъ, али онда су Мађари и крстоносци бранили ону тврђаву, и барбари нису му ништа могли учинити. Најпосле султанъ Соломанъ, одма при почетку своге владања 1520. године, улогора свою сву силу предъ Бѣоградомъ. Онда е было за Турке најпробитачніе време, јербо младый краль мађарскій Лудовикъ, врло е небрежљиво и слабо владао, и сви мађарски великаши завикли су у раздору и несложи. И тако онда ударе Турци, и освое ово мѣсто безъ велике муке. После освоења Бѣограда отворе се врата цѣлой несрећи, кои е одма за тимъ сву Мађарску преплавила. Овай несрећный догађай, учинио е, те е краль Лудовикъ био побѣђенъ; на тамань начинь буде и Ердель изгубљенъ, и Будимъ освоенъ. То исто буде и са Острогономъ. — Одъ освоења Бѣограда цѣла е Мађарска была отворена турскомъ нападању, и сусѣдни христіански народи, дрталя су одъ предстојећегъ турскогъ опустошења. И нама самимъ Чесима, мађарско-турски боеви врло су шкодили. Наши ковци и војници буду изъ земље изгубљени. Бѣда е сада тако велика, да ће, ако насъ богъ несачува, невѣрници и у саму Аустрію продрети, и нашемъ милому отечеству освоењемъ грозити. Свой той бѣди и страху узроке су наши унутрашњи раздори и свађе. Немамо праве христіанске љубави, и старогъ чесногъ поштења и отечестволюбія. То е све съ нашимъ предцима изумрло.

(продужиће се.)

ИСТОРІЯ ЄДНОГЪ МИША.

„Касателно преступленія мишева, непропустимъ звапично по дужности доставити, да су мишеви єдномъ турку у комори 20 пера начупали.“ Какво преступленѣ! виче великій мачакъ, кои єу томъ засѣданію предсѣдавао те се мора извидити. Дайте овамо турка ниже другій, ѣр є онъ доказательство преступка. Єданъ између ньи, кои є сигурно православъ био, гласне се овако. Што е

бољій ћурак, то е неће преступљењ мишева, а што неће преступљењ, то мора општја казна бити. Ово се неможе само гледањемъ опредљити; мора се ћурак пробати; и потомъ одвише одъ ћурка парче и поеде. Тогдвише друже! вике другій, шта е то, ны смо дошли сподвише друже! овамо, да о поли господина овога радимо, ћръ ако сваодатле ћурка поеде, то онда неће ништа тој по едно парче ћурка поеде, то онда неће ништа тој по едно парче ћурка поеде, то онда неће ништа тој по едно парче

Петакъ. Я писамъ пророкъ, да знамъ то погодити.
Ерака. Ако писи пророкъ, а ты си лажа.
Петакъ. А ты си рђа.
Ерака. Ты си варалица.
Петакъ. А ты се найвећа будала.

Дедакъ: Немойте опетъ да се свадите: я ћу вамъ казати, што вамъ іошъ нико до садъ ніе казао: вы сте обоица поштени и добри люди.

ЛУДЕ РЂЕЧИ.

Будя искренъ, и говори свагда ово, што мислишъ.

Кадъ имашъ двѣ хальине, одну скини, на подай с другоме.

Старіемъ своимъ слободно истину у очи кажи.

Свагда тегли на праведну страну.

Немой никоме да ласкашъ, ласкавъ с ђаво створіо, а богъ искреность.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

(25. Января. Дѣте само у соби, метуло два штука, на одного узало.)

Комшиница. (ђе у собу.) Шта то радишъ немирный ђаволе, заръ нема никога код куће?

Дѣте. Нема, нема, — ђій! дорать.

Комшиница. (Милуе дѣте.) Што е іоче плакала твоя нана? е ли, іво е тукао тата — кажи чедо мое?

Дѣте. Ніе нану тата тукіо. — Тукіо само леђа и носъ, ђій, дорать!

ШТА МИ ТИ Є ШТО?

Таньиръ до таньира, чакъ до Варадина.
Пуна тепсія златны кочица.
Шуто іове кроз гору гуди.
Шта у гори безъ мозга лае?
Шта неможе о клину висити?
Нити мисли ни говори, само ти се каже.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Аустр. кореси.* изъ Беча пише: Као што е познато, пуномоћници су аустрійскій, францускій и енгле-скій 16. Дек. князу Горчакову саобштили оне четири точке а тако и толкованѣ ньіово; но Горчаковъ немаюћи пуномоћія одъ двора свога, искао е, да се ово до 15. дана одложи, за кое ће време онъ пуномоћіе добыти моћи. И тако 24. пр. м. яви князь Горчаковъ грофу Буолу, да е одъ свога двора упутство у смотрењу оне четири точке добыо, и одма е сутрадань конференція држана, на коіой су се пуномоћници четири силе, што се тій точкій я ньіовогъ главногъ смисла тиче споразумѣли, садъ се само очекуе іошъ одобреніе изъ Париза и Лондона. По томе дакле основъ е већъ положенъ, на коме ће се моћи обштый миръ Европе повратити.

— *Лондонъ* 27. Дек. Лордъ Русель іуче е са своіомъ женомъ у Паризъ одиутовао. Овдѣ, поредъ свіо преговора о миру, яко се оружаю.

— *Аустр. кореси.* одъ 27. Дек. пише: Кадъ се у Лондону разласило, да Русія четири точке прііма, одма су шапири и овдѣ и у Паризу скочиле.

— *Паризъ* 29. Дек. *Монитеръ* явля, да е царъ прегледао оно одѣљнѣ гарде, кое ће у Крымъ ово дана ићи, и изрекао іимъ е слѣдующе рѣчи: „Будите и вы учасници опасности, но скоримъ ћете и благословъ славе добыти; вы ћете доста принети, да се наши орлови на зидинама севастопольскимъ ніе." — Омеръ паша одлази у Балаклаву, да се са саюзнимъ ђенерална о будућой своіой операціи споразумѣ. Ньіговъ корпусъ износи на 50,000 момака.

— *Войн. новине* одъ 29. Дек. пишу: по телеграфскимъ извѣстіяма ніе се на бойноме полю у Краму ништа знаменито догодило. Адмирали Хамелинъ и Дундасъ опростили су се съ флотомъ; съ њима заедно одлазе херцогъ Кембрицъ и принцъ Наполеонъ. Говори се, да е лордъ Рагланъ изъ Лондона заповѣсть добыо, да противъ Севастополя одсудніе мѣре предузме, и да єданпутъ одавно изчекиваный юришъ учини; но многа сумняю о овой заповѣсти, а найвише зато, што само енглеска войска безъ Француза ніе у стању на Севастополь юришити, а Канроберу о юришењу никаква заповѣсть досадъ ніе дошла. — По извѣстіяма одъ саюзны ђенерала обсада кодъ Севастополя напредуе. Руси често изъ града нападаю, и ово саюзницима отежава посао: но и саюзници често разсматраю око Балаклаве, особито съ десне стране Черне рѣке, да увиде, какво е положенѣ узео ђенералъ Липрандій.

— Изъ *Одесе* ялию, да се тамо живо батеріе граде око цѣле варошк. Хиляду послевика непрестано на томе раде. Князъ Паскевићъ писао е Горчакову, да му официре пошаљ, кои добро знаю страве єзике, а понайвише Нѣмце. Овдѣ се врло радую, што е остарѣлый ђенералъ Мураевъ на мѣсто князя Воронцова главнимъ командантомъ на Кавказу постао; наборъ се овай може за сређный узети, єръ е онъ човекъ башъ на своме мѣсту.

Войн. новине пишу: Подунавска турска войска, кои подъ Омеръ-пашомъ у Евпаторію иде, тежко ће нападати моћи; єръ на Симферополь и Бакчи-Сарай ніе ни мислити; Омеръ-паша нема ту силу, коју су саюзници на Алми имали; напротивъ Остенсакенъ има много войске.

Лондонъ 29. Дек. Овдѣ е заключено, да блокада ньіно пристаништа на Црномъ и Азовскомъ мору одъ 18. Января одночне.

— *Петерсбурђ* 29. Дек. Князъ Меншиковъ званично явля, да се до 20. Дек. кодъ Севастополя ништа знатно догодило ніе. Руси често ноћу изъ града на саюзнике нападаю; при єдномъ овакономъ нападаню заробили су они 10 зуава, (француско-американски войника).

Одговетка.

Жито. Гусле. Лубеница. Очи. Лаћа. Грудва сира.

Течаи: сребра 25½—26, дуката 5 фор. 52 нр.

У КЊИГОПЕЧАТНЫИ КЊАЖЕСТВА СРПСКОГЪ.

У Бѣограду 7. Января 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсеца 5 цванцека. } № 3.

ПУТОВАЊЕ КРОЗЪ СРБИЮ 1591. год.

(продужено.)

Пре него што пођемо изъ Бѣограда, свади се госп. посланикъ Крегвићъ са нашимъ пратіоцемъ капиџи-башомъ, то е было 23. Октоб. — Они се свађе зато, што намъ е врло рђаву рану почео набављати. То е онъ зато чинио, да бы му штогодъ одъ опредѣљенога трошка претекло. Посланикъ хтѣо е једнога татарина у Будимъ да пошаље, и капиџи-башу да тужи; али капиџи-баша тако е нѣшто све подговорио или заплашио, да мы за скупе новце шведнога нисмо могли наћи, кои бы тужбу у Будимъ носио. На то се посланикъ разљути, и каже капиџи-баши, ако насъ непочне болѣ равити, да ће га, кадъ у Цариградъ дође, Султану тужити, и баша обећа се на то, да ће насъ одсадъ съ больымъ истимомъ и обиліе равити.

27. Окт. 1591. год. спремимо мы изъ Беча на лађа довезене каруџе и коњ, и продужимо сувимъ нашъ путъ у Цариградъ. Подалеко одъ Бѣограда прођемо поредъ градића Смедерева, гдѣ су негда Деспоти србски сѣдили, и дођемо на ковакъ у Итрорлокъ. Пре него што су Турци Бѣоградъ освоили, овдѣ имъ е было главный станъ, одакле су на христіане нападали.

28. Окт. сретне насъ тефтедаръ, кои е путовао будимскомъ пашы. Звање тефтедара то е, да носи и чува касу, и да води рачуне. Њега прати неколико Турака и петъ сеиза, кои су и оружѣ носили. За њимъ е ишло неколико камила и мазга; найпосле ишла су једна покривена кола съ његовимъ женама. У вече приспѣмо у велику Паланку, и ту падемо на ковакъ прямый путъ у караванскій сарай (путничкій ханъ). Ту смо морали съ нашимъ коньма подъ једнимъ кровомъ ноћити: ербо у турскимъ механама нема раздѣљења соба. Овдѣ ћу неколико рѣчій о оными путничкими хановима проговорити. То су пространы широка здања, у средини е великій просторъ, гдѣ путници свой прилазъ остављаю и свое камиле вежу. Око тога плаца има једанъ дидъ три стопе високъ, и састављя се са обштимъ зидомъ, кои сво здање обграђуе. После има свуда озидано одъ 1 стопе широко мѣсто, гдѣ обично путници спаваю, и гдѣ обично и ватру ложе, те ело готове. И само съ овимъ зидомъ одвоени су путници одъ своій коня и камила. — Кадъ дође време ручку, свакій путникъ извади изъ своій бисага и еде. — Намѣштены постела нема никако, свакій путникъ простре свой ћилимъ, подъ главу метне седло мѣсто ястука, и покріе се џупцетомъ. Уморени путници, спаваю слађе на овой тврдой и незгодной постельи, него кодъ насъ велика господа у перанимъ и разкошнимъ душецима. Такови ханова у Турской има доста; то су једина мѣста, гдѣ путникъ може преноћити; и тако мы морамо на џѣломъ нашемъ путу заедно са найнижомъ класомъ народа ноћинати, кои насъ као некакво чудо непрестано гледе, и нашимъ обичаима чуде се. Мы смо гдѣкои на колима спавали, понекадкадъ навъ сврашали смо се у турске шпиталѣ, кои су лѣпо озидани и плехомъ покривени, гдѣ смо се много болѣ осѣћали, ербо у шпитальима има доста соба. Они шпиталы свакоме су отворени, было онъ христіанинъ или Еврей или Турчинъ; было окъ богатъ или сиромах. Управитель санџака кадъ путую, обично сврачаю се свагда на ковакъ у шпиталѣ; и то су такође и за насъ была једна мѣста, гдѣ смо се понекадкадъ одморили, као што треба. Свакій, кои се у те шпиталѣ сврати, добые ручакъ и вечеру бадава. И мы смо тако ели. Сваквій путникъ три дана може гостовати. Овакова заведенія имаю велике приходе, ербо богати Турци даю велике дарове, да сиромашни могу безъ новаца ноћити. Мы обдаримо добро слуге, и све друге Турке, кои су ту съ нама преноћили, давши свакомъ по неколико аспрій (20 аспрій чини 30 крайцара).

29. Окт. дођемо у Будушинъ. То е врло рђаво село, али у њему има врло великій ханъ за путнике. Овдѣ нађемо 6 христіана, кое су Турци у Весприму заробили, и воде у Софію, да ih продаду.

30. Окт. Приспѣмо у србску варошъ Ягодину. То е лѣпо и прилично велико мѣсто. Одма при улазку стои една џамія, кои бяше оловомъ покривена. Овдѣ такође има великій ханъ за путнике, али мы пошлѣмо у ханъ само наше коњ и слуге, а мы смо водѣли остати кодъ варошана на ковакъ. Према нашемъ квартиру стаяла е іошъ една џамія, кодъ кое има една одъ белогъ мермера озидана чесма, гдѣ се обично Турци умиваю, па онда иду на молитву.

31. Окт. Не далеко одъ Ягодине прешедемо се преко једне рѣке, воя раздвая Србію одъ Бугарске. Предѣли су овуда врло лѣпи, али земля врло се рђаво ради. Турци нерадe никако — само христіанскіи селяци раде пољске послове. Пошто смо се преко те рѣке ва свемъ ли превезли, приспѣмо доцније у врло рђаво и бѣдно се-

ло, кое се зове Ресанъ. Овдѣ ніе было никакве меане, и тако морали смо неки на колима, а неки у седлима колебама преноћити.

1. Новем. 1591. дођемо на потокъ Нишъ. Онъ остане надесно, кадъ смо у варошъ ушли. Ово мѣсто, рачунаю, да е половина пута одъ Беча у Цариградъ. — Потомъ прено Пирота дођемо 6. Нов. у Софію." — — —

Као што виде читатели, овай путникъ изашао е већъ изъ србски предѣла, зато га више нећемо стопу по стопу као досадъ пратити, него немо укратко опомснути погдѣшто, што намъ се чини, да ће наше читатель забавляти или о нечемъ новомъ извѣстити. Тай путникъ описуе обширно далѣ свое путованѣ, као што се могло видити изъ његовогъ досадашнѣгъ дневника. У Софіи дочекао е посланика Беглербегъ лепо, коме е посланикъ прекрасне сребрне дарове предао; но Беглербегъ тражіо е, да се и њему дић хиляде талира даду.

О ношньу бугарски жена вели: „платно е кодъ њи шарено откано, и различне бое особито око колира могу се примѣтити. Оне се носе врло чисто. Рукава такође везени су лѣпо. Оне презиру европско найлѣпше платно, само за то, што ніе шарено. На глави носе неку малу конљу (на подобіе куле), коя има смѣшну форму, и покривена е сламнимъ шеширомъ, коя е изнутра платномъ постављенъ. Кадъ скину тай шеширъ, оне се сь њимъ онда могу да заклоне одъ сунца и кише. Шеширъ е прилично високе форме. На ушима носе стаклене минђуше. таква украшена наниже и носе на врату. Погдѣкоя минђуше тако су дугачке, да падаю чакъ на раме. При свемъ томъ простомъ ношньу, оне су врло горде, и одвѣсъ допадаю се саме себи; и поносе се, као да е свака краљица бугарска. — — "

Далѣ прича, да се могао разговарати съ Бугарима, и онъ съ чешкимъ езикомъ, разумѣкао е разговоре Бугара. Опомиње, да су ноћили у једномъ селу, што се зове Узум-Славосель. Потомъ описуе једну знамениту бунарію на 21 сводъ, коя е дугачка 400 корака. У Едрену диви се и чуди богатству и красоти памія, гдѣ непрестано 2 хиляде кандила гори, и свака 24 сата се 60 фунтій зейтина на та кандила троши. Ту памію озидао е султанъ Селимъ, пошто е освоіо Кипаръ, и савъ приходъ одъ те новоосвоене земль опредѣліо е, да се на украшеніе исте памія непрестано издае. — —

25. Нов. Дођемо у Цариградъ, предъ насъ изашао е у срестанѣ аустрійскій посланикъ г. Печъ. — — Одма се постара г. посланикъ, како ће приступати Ферхар-паши. Истый е родомъ био изъ Албаніе, и потурчіо се іошть у своіой младости. Ферхар-паша дочекао е г. посланика Кречњића одъ прилике са овомъ парадомъ, као што су у насъ у Будиму были дочекали. Сва братна посланикова полобила е у руку пашу. Паша прими истина цара Рудолфа писмо съ почитанѣемъ, али се непрестано обзирао, да види, гдѣ су дарови. Потомъ као царске дарове преда му посланикъ три хиляде талира, два сребрна па позлаћена лѣена, дић дупло позлаћене велике чаше, два сребрна па позлаћена ибрика, дић сребрне па позлаћене фланше, и напослѣдакъ єданъ великій сатъ. Тай сатъ имао е форму позлаћеногъ коня, на комъ е єданъ Турчинъ са заметомъ стрѣломъ яхао. — Осимъ тога сата дали смо му іошть три лѣпа сата. Одъ овога паше одемо Мамутпаши, коме смо такође дарове предали. Тай паша био е родомъ изъ Мађарске, и одскора се потурчіо. Онъ извѣсти посланика, какви су обичаи при султановомъ двору.

После неколико дана поодали смо и друге паше, гдѣ смо налазили бетова, коя су были Срби, или други кои Славени; а Халил-паша био е родомъ изъ Италіе, и пре краткогъ времена было е капетанъ на лађи. — —

(продужиће се).

ИСТОРІЯ ЄДНОГЪ МИША.

(крај.)

До поноћи останемъ у моіой рупи, па кадъ се све смирило, извучемъ се полако изъ рупе, пошемъ се узъ басамане у мєану, и найемъ єдна врата отворена. Уђемъ тамо и видимъ єдну младу лепу госпу и њену служавку, коя се текъ почела свлачити. Колико самъ изъ разговора дознати могао, она се враћала съ єдне посѣте, коју е своіой тетки, пријатељици єдногъ великогъ добра, учинала. Њено ми се лице врло допадне, и будући самъ врло гладанъ био, то се усудимъ ближе прићи и узунжимъ се до на асталъ, уђемъ у єдну кутію, те мало одъ помаде, коя е овдѣ была, опусимъ, по якій мирисъ корени и амбре смете не, несавѣстъ не обутне, и я надиемъ у кутіе, гдѣ е мирисъ стояо, и ту самъ њену ноћи лежао. Рано е ујутру было, кадъ се млада госпа на путъ спремила. Рука собине служавке, коіомъ е за мириване ствари у кутіи препатила, пробуди ме изъ могъ сна. И се поплашимъ, хтѣдемъ се избавити и побѣћи, но бадава. Госпоя ме опази. „Гле!" вике она „єдногъ лепогъ белогъ мишића. Сиромаше! небой се нећеш ти ништа бити." Она ме полако подигне изъ помаде, метне ме у єдну малу кутицу и да ми колача. Она одпутуе, и я самъ морао съ њоюмъ у престолну варошъ ићи. Ту добіемъ єданъ лепъ сребрный кавезъ, и будемъ послуженъ као прави кавалиръ. Мой е квартиръ био соба, гдѣ се ручавало. Ту самъ имао честъ съ високомъ господомъ уносити се. Я самъ смѣо покаткадъ по асталу шетати се, на велике торте и паштете пењати се, а покаткадъ се и у вину окупати. Све ме е уважавало, све ми се умиљавало. „О како е валивъ и лепъ овай белый мишићъ!" — то е было обштай говоръ; но опетъ, при свемъ томъ я нисамъ было найболѣ задоволанъ, єръ самъ видіо, да су тіи люди имали обичай, єданъ другоме ласкати, премда су се сиртво мрзили, и зато самъ се често радовао, што самъ мишъ.

Єдногъ дана ручао е єданъ врло знатанъ господинъ; говорило се, да е онъ прваій у двору; све се то нѣму дубоко клањало. Онъ е носіо єданъ шеширъ, комъ самъ се смѣо, прегледао самъ га и споља и изнутра, и найпослѣ истомъ заснимъ. Наеданшутъ тога кавалиръ одзову; онъ се брао опрости и очека шеширъ, а я неузимамъ времена, да се спасемъ, него самъ морао съ њимъ отићи, и тако дођемъ у нѣговъ кабинетъ. Овдѣ дознамъ, да онъ іошть више бележи нимеча, као што самъ я, има. И се сдружимъ съ њима, будемъ учтиво пріймљенъ, и съ њима читаву годину проживимъ. Ту научимъ, познати дворъ и човека, и свакій самъ се данъ радовао, да самъ мишъ а не човекъ. Я небы мою судбину промѣніо ни са онимъ дворянономъ, кои мисли, да е найсрећніи. Ту самъ гледао сиромаштво велики полятичара, кои неспавао ни

данко ни ноћу, непрестано су планове крволи, а свагда другій новый предрачуњ градили, како да већи буду, и све више да се шире. Ту сам гледао, како се они људи грозде, кои се мрзе; како се устима любе а у срцу проклињу. Један одъ найзнатнія примѣра, што сам видіо, было е измишљёнї једнога плана, кой е на пропасть једнога поштеноъ човека правлѣнъ. Планъ е было овай.

У престолной варошы живіо е једанъ благородань човекъ, кои е добаръ и постоянъ карактеръ имао, а ласкатя и пузите ніе знао. Онъ е искрено волію свога владателя, было е дѣлателанъ и поштенъ, и башъ е због тога често противу злы намѣра поједи лажны политичара дѣйствовао. Овай поштеный мужъ было е трић у оку богатомъ дворанину. Овай е изъ почетка све употребію, да га на свою руку приволи. Поклоне, обећања — ништа ніе штедіо: но бадава, тай благородникъ ніе се дао съ пута добродѣтельи скренути; онъ е дакле морао жестка своє честности быти. „Кои ніе съ нама противъ насъ е", ово е была наймилія пословица дворанина. Онъ е потомъ правіо све могуће планове за пропасть овога благородногъ човека; онъ е самъ свимъ његовимъ добрымъ намѣрама напротивъ радіо; онадао га е у двору, и найпосле е дотле дотерао, да е онай добрый и поштеный човекъ приморанъ было, у шуму међу звѣрове побѣћи, да тамо у туги своє даве оплакує. И, кои сам све то и гледао и слушао, здраво сам се чудіо, како е могао быти, да люди, кои се издаю и кажу, да имаю разумъ и душу, тако ніе свой разумъ и своју душу познавати могу. И сам изъ срца люде сажалѣвао, и радовао сам се, што сам мишъ.

Докъ е тако мишъ са мномъ говоріо, и іошъ ми ніе не тайне приповѣдіти хтѣо, чуемъ неко мицанъ у соби, и текъсадъ примѣтимъ, да сам прозоръ одъ собе затворіти заборавіо. Една е мачка унила была у мою собу, и у једномъ магновеню скочи на мога белогъ мишића и прождере га. Я истегнемъ једномъ батиномъ на мачку, она се разрогачи на мене и стане се противити. Я ужиманъ милость, рекне мачка, іошъ одъ пре три године, у палатама двора првомъ мачкомъ називати се, и имамъ право свуда неограничено мишеве ватати. Я се нећемъ по свимъ високимъ крововима кућа, посѣћанамъ подруне великаша, и коморе богаташа.

Прођето живиньче! пикнемъ я, иди и остани тамо у подрумима твоій великаша и у коморама богаташа, и неузнемирўй мене овдѣ у моіой соби.

Да си прозоръ затворіо, продере се мачка, я небы могла къ теби ући.

Потомъ искочи мачка опетъ кроз прозоръ, а духъ проздеравогъ я пренивушегъ мина показе ми се и проговори:

Сиртный, учи се моимъ животописаніемъ, и моіомъ сирћу, да човекъ свуда има непріятеля. Као мишъ, было самъ символъ невиности, кои злоћу људскоу ніе познавала, и о людима увѣкъ болъ судила, него што они заиста есу, но тимъ искуственъ њихова лукавства и преваре познати научила се. Разговоръ, кои самъ съ тобомъ имао, есть символъ размишљања, и доказуе, да искуство мудрости и истини води, а притомъ да е врло нуждно, са срцемъ на опрези быти, и невалалимъ страстима ни найманю одушку неоставити. Отвореный прозоръ, есть символъ непредосторожности, а мачка символъ страсти, кои се сваконъ приликомъ послуже, човека одъ истине одводити и усдномъ магновеню све оно разорити, што у многогодишня искуства одъ човека начинила.

превео І. М. Д. Ч.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ераквъ. Шта има, Петаче, чуј ли се што ново съ кранне?

Петакъ. Чуо самъ, да се отворила една нова љуна гостилница.

Ераквъ. А гдѣ? е ли у Балаклавія или у Севастополю?

Петакъ. Та ніе — него у Неготина.

Ераквъ. Али я те непитамъ, шта у Неготини има ново, него у Краіну.

Петакъ. Ты си ме пытао, шта има ново изъ кранне? а я знамъ да е Неготина у краіни, и да се то зове краіниско окружіе, зато самъ ти и казао ту новость: да е отворена една нова механа, и та се механа зове: „Гостилница кодъ златногъ ключа."

Ераквъ. Љепшегъ имена ніе нигдѣ на свѣту могао наћи. Ербо знаш да златанъ ключъ отвара сва врата *) И то меня ніе ништа ново, у Неготину е лако отворити гостилницу, гдѣ е свтино вино. — А незнаш ли несу ли учительнима повисили плату?

Петакъ. Незнамъ. За такие ствари я слабо разбирамъ.

Ераквъ. Познаешъ ты, да самъ се я узъ ове божићне посте угоіо?

Петакъ. То е знакъ, да си правый крмакъ; и чудо ми е, да си туцинданъ преживіо.

Ераквъ. Бы ли ти могао погодити ову загонетку: „Бѣло е сиръ ніе, ренато е мишъ ніе, со лиже во' ніе?"

Петакъ. „Бѣло е сиръ ніе." Богатастъ коньбѣо е а ніе сиръ; то самъ погодіо. „Ренато е мишъ ніе." Коньима репъ а ніе мишъ; и то се слаже. „Со' лиже во' ніе." Коньлиже со' а во ніе. Ето погодіо самъ; то ништа друго ніе него богатъ.

Ераквъ. Ніе, него ротква!

ЗАЧИНЦИ.

Придѣжаніе отацъ я срећне.

Придѣжномъ човеку често гладъ завири на прозоръ али несмѣ у кућу да му уђе.

Съ једномъ капљомъ меда, више ћешъ примамити мува, него съ пунимъ чабромъ сирћета.

Немой да летишъ пре, него што ти крила порасту Ако високо летишъ, низко ћешъ да лежишъ.

Све рѣке теку у море.

ПОДГРѢВЦИ.

У Париду іошъ 1836. год. давано е обично свакій данъ око 200 хил. писама на пошту, и оттуда е было годишньій

*) И Балаклава (бела - кеве) значи лепъ ключъ, па немогше задуго да отвори врата на Севастополю.

приходъ 78 милiона цванцика. — А садъ е несравнено већiй брой писама.

— Волтера (францускогъ списателя) простый штапъ съ комиъ се онъ обично шетао, проданъ е едномъ доктору у Парiзу за 2500 гроша. Зубъ Ньютона проданъ е у Лондону на лицитацiи за 8660 форинтiй сребра.

— У Берлину 1839. године поведу едногa кривца на угледъ свему народу да погубе. Свiтъ се зачудо са сву страна нагомилао, да бы то видio. Но ту несрећну параду плашили су многи iошъ невини. Єдну жену пресазе кола: двоє дѣце спадне съ дрвета и едно одма умре, а друго сломiе врату; едногъ старца удаве турањи се, ко ће болъ да види. И двоицу удари шлогъ, кадъ виде оногъ кривца погубльна. А више одъ 50 њи буду у гомили покрадени, и новаца и сатова лишени.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Као што чуемо, наше правительство издало е строгу забрану, да се изъ Влашке марва овамо непреводи, єрбо тамо страховито говеђа куга бѣсни.

— У окр. Шабачкомъ 13. пр. м. ноћу напали су лопови на кућу некогъ Iована изъ вел. Бошњака, њега убили, кућу поарали, па онда утекли.

— Петаръ Протићъ Соколанинъ, кои е, по свршеною овдѣшњи школа, у Германiи далѣ науке продужio, преставio се у Хайделбергу. Онъ се у краткомъ своме животу даромъ поезiе дликовао

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ *Ариве* одъ 23. Дек. пишу: Посланици францускiй и енглескiй, а тако исто и сви команданти и официри овы народа представљаће су 20. Дек. двору. Увече истогъ дана дао е предсѣдатель попечительства часть; а 22. пр. м. позвани су были код краля на ручакъ. — Новине „Надежда“ опетъ излазе. — Све су школе у Атини због колере iошъ затворене.

— *Петербургъ* 22 Дек. Рускiй Инвалидъ пише: Послѣдњи званичне вѣсти кнеза Меншикова изъ Крима гласе, да непрiятели готово iошъ ништа нису противъ Севастополя почели радити. Непрестана киша и хрђаво време како е на сметньи обсађивано; а пуцнава њихова у Севастополю нимало кваре нечини. Нападай напъ ноћу на заюзнике врло е успѣшнатъ. При едномъ таковомъ нападаю една е чета своеволяца ударила на лѣву страну енглескогъ обкопа, и све е тамо десиние се Енглезе поразила и то новайнике баш-нетомъ. Чета е ова заробила 3 официра и 33 проста войника; одъ наши е ранѣнъ єданъ офицаръ и 22 проста войника а четворо њи мртвы е пало.

— Францускiй листъ *Патрiя* опровргава ону вѣсть по свима новинама разглашену, да су Руси на Турке напали и одъ њи убiени были.

— Руске новине *Кавказъ* являю за Шамила, како е срећу кушао, да на руске границе нападне, но буде одъ Руса яко убiенъ, и због тога е наново свое чете распустио. Онъ е съ четомъ одъ 1000 м. 23. Сент. пр. год. прешао преко рѣке Лабе, съ намѣромъ, да стада жителя ондашньи оплячка, и да на лаку батерiю руску тамо налазећу се нападне, али се повратi съ великомъ штетомъ преко Лабе. На бойномъ полю остало е 44 мртва, осимъ оны, што е са собомъ одвукао; изгубio е притомъ и 87 коня; а марву су му Руси сву, коюе већъ было заплячкао, одузели.

— *Парiзъ* 31. Дек. Монитеръ явля, да е лордъ Русель већъ приспiо у Парiзъ, и одма е представао цару Наполеону.

— Францускi листови являю, да се Француска сва войска у Криму на два корпуса подѣлила, надъ прнимъ е командантъ ђенералъ Пелисiе, а надъ другимъ ђенералъ Боске; главный командантъ цѣле француске войске у Криму остае Канроберъ, а за абутанта долази му Нiелъ.

Трiестъ новине одъ 18. Дек. изъ Цариграда пишу. Овдѣ су непрестано немири, кое све енглеско-француска войска чини. Ниеданъ данъ неможе проћи, да се они са Грцима непотуку. Пре шестъ дана завадe се два енглеска войника съ єдникъ кавеџиомъ у Галати, єданъ одъ ове двоице убоденъ е ножемъ у руку, кадъ види онай другiй, да се Грци вешале, новиче за помоћъ, и за єдавъ трепутакъ скупе се око 50 войника савозны. Гомила, коя е предъ кафаномъ стала, повуче се натрагъ, и многи се Грци попели на кровъ и бацали се препомъ на войнике; єдномъ су офицiру око нетѣрали. Саюзници потомъ накале на канаку, и све е готово поруше. Штета износи на 4000 фор. ср. — Француза су iошъ єдну болницу овдѣ устровли, єръ нiе мала гомила 12.000 болесника, кои се само у Цариграду налазе. — Овдѣ е изгорѣла една велика превозна лађа енглеска натоварена съ муницiомъ. — Много се нѣи обкладяло, да ће съ концемъ ове године Севастополь пасти: због тога се многи глагови распространли, да е Севастополь пао; на њиову жалость нiе се то потврдило, и садъ морао кукавни Грцима да плаћаю. (Овакоы обклада има и кодъ насъ.)

— *Обште новине* одъ 24. Дек. являю: да ће и Сардинiя къ уговору одъ 20. Дек. приступити; каже се, да ће она дати 15.000 м., кое ће предводити военый попечитель Ламармора.

— Францускiй листъ *Преса* явля, да е изъ Наполеонъ свакомъ войнику у Криму по 10 цига и две фунте дувана на поклонъ послао.

— *Обште новине* изъ Крима 22. Дек являю: Све е одъ стране саюзника приготовлѣно, да се са сува предузме велика пуцнава на Севастополь. — Изъ Кишењева являю, да грдна войска руска къ Пруту одлази; каже се и то, да князь Горчаковъ опетъ мисли, преко Прута да прелази. Другiй пѣшачкiй корпусъ добыо е заповѣсть, да што пре овамо дође; ову е заповѣсть добыла и сва резервна войска, коя се къ Пруту упутила.

Найновiя пошта. Стране посланици у Бечу добыли су 31. Дек. слѣдующу телеграфску вѣсть изъ Букурешта: Руси су са 8 батальона прешли преко Дунава кодъ Тулче и иду на Мачавъ и Хиршову. А по другимъ вѣстима, већъ су се и потукли, у којой су битки Турци сасвимъ поражени.

Одговетка.

Конъски трагъ. Зѣкаде. Добошъ. Сѣкира. Сѣнька. Нити.

Течай сребра 26; дуката 5 фор. 55 кр.

у кньигопечатньи княжества сербскогъ.

У Бѣограду 11. Јануара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Уредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсеца 1 цванцика. № 4.

ПУТОВАЊЕ 1591. ГОДИНЕ.

(продужено.)

Кодъ свакогъ паше оставили смо дарове, негдѣ више негдѣ мање. Онай чувеный Синанъ-паша садъ е мазулъ, т. е. збачень и у немилости султана. — Ферхатъ-паша, кои е у дѣтињству своме у Албанији още чувао, садъ е великій везиръ. Све ове паше у разговору съ посланикомъ некажу: царъ римскій или њемачкій, него само кажу: бечкій краљ; ербо они држе, да само єданъ царъ на свѣту има, а то да е султанъ, а ово друго све су његови краљеви.

8. Декембра натовари г. посланикъ Крегвићъ 45 хиљада талира на неколико кола, и пошлѣ съ толмачомъ султану; а после єдногъ сата поћу обадва посланика г. Печъ и Крегвићъ султану, да му предаду те дарове свога цара. Кадъ дођемо близу царева двора, стаяло е око сто јаничара съ пушкама, кое Турци зову капиције. То су они, што се обично шалю, кадъ кои паша скриви, да га удаве.

Пошто прођемо ту прву капію султановогъ двора, дођемо у велику дворану. По томъ приспѣмо на трећу капію, гдѣ [illegible] сви морали конѣ одахати; ер нико несмѣ на коню у ту трећу капію ући. Предъ овимъ трећимъ вратима стаяло е неколико стотина осѣдланы коња, кое су сеяни држали и водали. Чудо е было, погледати оно грдно богатство, кое е на овимъ коњма лежало. Сѣдла позлаћена блистала су се одъ драгоцѣногъ камена, а оно све друго было е одъ сребра и злата съ богатимъ, златомъ извезенимъ, ашама. Човекъ ніе могао разликовати, кои е коњ одъ когъ лѣпшій и скупљі окићенъ. Даље ишли смо пѣшке и съ найвећимъ њутањемъ. Тако идући дођу обадва посланика на послѣдня врата, и мы са своимъ пашомъ пратњомъ ишли смо за њима. Ту сретну насъ двѣ паше. Свуда су јаничари чували страже. Паше одведу посланике у дворанъ. То е турскій великій совѣтъ, гдѣ су се све паше и везири были збрали. У томъ совѣту представи посланикъ све, што е одъ стране његовогъ величества, нашегъ цара Рудолфа, послано. Паше га саслушаю, и кажу посланицима, да то исто могу султану представити и казати, али да се ништо неусуде, што друго говорити султану, него што су ту у дивану говорили.

Потомъ изберу се два везира, и оду, те яве султану, да му се желе поклонити посланици бечкогъ краља. Докъ су посланици была у дивану, мы смо, њихова пратња, стояли и чекали у авліи. Одъ капіе на до самы сто ба султанова соба стояло е двѣ хиљаде јаничара, подъ свимъ оружјемъ. Према њима опеть у реду стаяло е двѣ хиљаде спахія и ага; и было намъ е за дивно чудо, да е толика гомила людій ту дворила, а ни найманѣ се преве ніе чуло. Ніе се могло примѣтити, ни да дія когодъ. Чудо е: да они дигли јаничари знаду за овакву дисциплину и послушность. Они су сви стаяли као да су штатуе одъ камена, нити се ко миче, нити што говори. Нама яви єданъ везиръ, да е султанъ дозволіо, да посланици са свима своимъ племенима и чиновницима могу изаћи предъ њега. Потомъ паша насъ научи, како ћемо се при той церемонія владати. Све златне и сребрне дарове, кое су посланици султану донели, држали су на рукама јаничари одма предъ вратима султана, како ће онъ све моћи видити, кадъ се врата отворе.

Предъ нама ишле су три паше, за њима обадва посланика, а мы смо текъ за онима по старѣшинству слѣдовали. Мы смо поздравляли страже, на кое смо наилазили, по нашемъ обичаю, т. е. скидали смо шешире. Предъ вратима собе султанове сретне насъ великій капиџи-ага, кои насъ одведе у єдну велику самимъ златомъ окићену собу. Оне три паше мету руке на прси и оду сами султану у собу. После кратког времена изаћу опеть, и запитаю посланике: да немаю какавъ ножъ или мачъ при себи? На кое посланици одговоре, да немаю никаквогъ оружія при себи. — Онда паше узму г. посланика Крегвића єдань съ єдне другій съ друге стране чврсто за руке и подъ раме, и тако између себе уведу га у собу султану. Кодъ турски царева има тай обичай, да се свакій христіянинъ, кои излази предъ цара, строго извиди, да нема оружја при себи; тай обичай остао е кодъ Турака одъ оногъ доба, кадъ е єданъ Србинъ султана на Косову разпорію.

Потомъ и нама яве, те се приближимо вратима султанове собе; врата се отворе, и мы останемо предъ вратима, и гледали смо собу, гдѣ е султанъ Селимъ на єдномъ узвишеномъ мѣсту сѣдіо. Све око њга было е самимъ одъ злата тканимъ ћилимима застрвено. Г. посланикъ по турскомъ обичаю хтѣо е на колѣна клекнути, но султанъ заповѣди, те га паше удрже. По томъ дође толмачъ. Посланикъ преда писмо и поздрави султана одъ цара Рудолфа, султанъ прими писмо, преда га Мехмедъ-паши, и запита посланика за здравлѣ царево. По-

сланикъ одговори, и ступи на страну. Садъ пријe г. Печъ, кога су такође за руке паше водиле, полюби султана у руку и стане на страну. Сэдъ и насъ, (пошто су насъ најпре строго прегледали, да немамо каква оружја) све єдногъ по єдногъ уведу аге, те полобимо султана у руку, па насъ одма опетъ у другу собу изведу, непрестано држећи насъ чврсто за руке. — По томе одемо у диванъ, гдѣ останемо на ручку код везира.

(продужиће се).

ТЕЛЕГРАФСКА ДЕПЕША.

Являмо нашимъ читательима и читатељкама, да є миръ закључењъ, — али не између Руса и Турака; него између Шумадинке и жена. Све женске претње, ноте, преговоре, писма (безъ подписа) изъ Бѣограда и изъ други окружны мѣста, као и последњій ултиматумъ изъ Шабца ради нашегъ оправданія, саобштићемо читательима. Све оне читатељке, кое су досадашнѣ досетљивости у Шумадинки за упреду примале, молимо за опроштењъ, и являмо, да пристајемо безусловно на оне све четири точке, само да насъ овако строго у своимъ писмама неосуђују. Закључујући овай миръ са лепом половином наши пренумеранта необљежемо никако ратъ оной другой ружной половини т. є мужевима.

Учредничество.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Разноситель Шумадинке (носи пуну торбу Шумадинкиј). Изволѣте, хоћете ли се пренумерирати на Шумадинку?

Ерак. Шта носи та Шумадинка, — еде ли се то?

Разноситель. Дабогме да се еде — шта годъ хоћете, има попаре, паприкаша, мрвица, зачинака, подгрѣвака, мирођіе, и све што треба за ручакъ; платите 4 цванцика за 3 мѣсеца, пакъ се небришете, шта ћете єсти, па іоштъ све то у друштву съ краљемъ Агатоклесомъ; — изволѣте, пренумерирајте се, іоштъ мало, па ће нестати; после ће бити доцканъ, и скупљ. нећете имати све бровне; изволѣте, излази вторникомъ и петкомъ.

Ерак. Та окани ме се човече.

Разноситель. И све пише противу жена, да насъ запишемъ, како вамъ є име, ево нумера 245-та.

Ерак. Е надъ є противъ жена, а ты ме запиши. Али свакогъ вторника и петка я ойу сва єла, што си поброо, да имамъ; другчіе нећу платити.

Разноситель. Дакле да запишемъ: благородный господинъ — — — како вамъ є име?

Ерак. Е, мой брайко, да я рађамъ благо, ты бы знао моє име; — напиши само Ерак.

Жена Еракова. Човече, богъ съ тобомъ, што ты давасъ нездешъ на пијацу, да купишъ штогодъ за ручакъ?

Ерак. Небриви се жено, давась сѣди, на господуй. Я самъ платіо єдной Шумадинки, за три мѣсеца да намъ свакога вторника и петка ручакъ готовъ донесе; само почисти собу, рече ми, да ће и некаквъ краљ Агатоклесъ ручати съ нама.

Жена Еракова. Яо човече, ты си полудіо, каква Шумадинка, какавъ краљ; окани се ты тога, него иди, те купи што годъ да готовимъ ручакъ.

Ерак. Све ће то готово доћи, жено; само чекай да буде подне. — Дѣци ћу дати попаре, тебе ћу датя запаркаша, я ћу єсти зачинке съ мирођіомъ, а подгрѣвке оставићемо за ужину, а мрвице даћемо пилићима — видишъ, све ћемо то три мѣсеца по двапутъ на недѣлю за 4 цванцика добиятн.

Жена Еракова. Я незнамъ, шта ти е?!

Ерак. А заръ ты мени невѣруешъ, што ти кажемъ?

Жена Еракова. А коя е то жена тако луда, да невруе свомъ мужу?

Петакъ. (уђе) Добро іутро!

Жена Еракова. Богъ ти помогао, Петаче. Оди амо, да видишъ чуда одъ могъ човека, хоће да ме остави данасъ безъ ручка. Каже, да ће ме у некаканъ краљ Аратосъ-кнезъ ручакъ готовъ донети.

Ерак. Ел' Петаче, и ты знашъ? — Садъ ће доћи она Шумадинка, што носи попаре, паприкаша, подгрѣвака, мирођіе, зачинака, мрвица — и све што треба за ручакъ.

Петакъ. Ха, ха, ха — садъ знамъ шта є. Видишъ комшинице, како те вара. Онъ є платіо за новине, да му долазе, па нећe да руча данасъ, да га евтиніе новине стану.

Жена Еракова. Њано ће га однети, я ћу мени и дѣци ручакъ спремити, али га онъ нећe окусити; нека еде новине.

Петакъ. Па да знашъ іоштъ, какве су то новине, све противу жена пишу, па стога ін е онъ я узео.

Жена Еракова. Стога они мени брои, какве смо мы жене, — нећe те новине уђи у мою кућу, я ћу ін све изцепати.

Разноситель Шумадинке. (уђе) Изволѣте, ево Шумадинке. Сбогомъ.

Ерак. Ха, садъ ћемо да е читамо, слушай жено, — садъ ћешъ ты видити, какве сте вы жене. Ево *попаре*: (чита):

„Да єданпутъ рекнемъ право:
Ньёго є жена свака;
Одъ людій се ствара њано,
Човекъ, то є ствари опака."

Петакъ. (смѣе се) Ха, ха, ха, шта е то? до садъ нису у Шумадинки нигда жене анђели биле.

Ерак. Да видимо, како є даљ, (чита):

„Да на свету нема жена,
Звѣрови бы люди были;
Єданъ другомъ ко хіена,
Изъ гуше бы крви пили.

Жене држе друштво людій,
Држава се због ньи ствара,
Оне блаже мужке ћуди,
Проклетъ да є, ко нье кара.

Безъ жена бы люди были
По шумама звѣрадъ дивља;

Човечества питомости
Грудь е женска тех дојила.

Због ньи човекъ куку вида,
Због ньи човекъ богу с' моли,
Због ньи ошште ньа стида,
Због ньи човекъ живот воли. —

Човекъ, то е звѣрь павлена,
Онъ за љубавь рођенъ ніе;
У грудима само жена
Нѣжно срце свагда біе. —

Почитуйте, људи, жене,
Утѣха е то одъ бога,
Што вамъ даде, кадъ васъ лиши
Оногъ раи блаженога.

Премудрость е болѣ видла,
Да за сне насъ раи нема;
Зато насъ е милость ствсла,
Милость божја, добра жена. —

Послушайте, люди, жене,
И све, кои жене бране,
Найбољій су мелемъ жене
За свакога срца ране.

Почитуйте жене свое,
Ѣръ оне насъ чине людма;
Дѣцу вашу оне доб,
Угађаю вашимъ ћудма."

Еракъ. Я немогу далѣ да читамъ, овако ніе шведна Шумадинка писала; — молимъ те, Петаче, гледай, како воли жене, а више на људе; я самъ се найвише зато пренумерирао, да читамъ што противу жена, као што е све досадъ было; а оно гледай чуда!

Петакъ. — Видимъ, кудъ га е ђаво понео. — Остави *попару*, невалы, читай *паприкаша*, ту ће бити штогодъ.

Еракъ. Ха, ево паприкаша, (чита):

— Найгора и найрђавія жена има свагда више чуства и нѣжности одъ найбољега човека.

— Жена ако єданъ путъ скрини, човекъ іой цѣлогъ живота пребацуе, а човекъ кадъ сто пута што скрини: люти се, кадъ му жена то єданъ путъ пребаци.

— У хиляди жена има 999 добры поштены и вѣрны, а у хиляди людій могао бы се съ тешкомъ мукомъ єданъ човекъ као што треба наћи.

— Човекъ као съ некимъ правомъ тражи, да га жена слуша и воли, а жена мора да буде добра, а онъ — човекъ — ако му е одъ волѣ, да буде добаръ жени; изъ тога се види, како човекъ, кои све хоће да е паметнія одъ жене, разуме мудрость и законе природе.

— Садашнія момци мѣре своју любавь на кантарь, што више стотина и хиляда дуката дѣвойка донеси, толико ће више ока' любави момакъ за њомъ осѣћати. —

Еракъ. Е, ово е млого, я немогу далѣ да читамъ.

Жена Еракова. Читай, читай далѣ, — молимъ те, читай далѣ. О посветила се рука оном, ко то пише.

Петакъ. Остави паприка[illegible] одвећъ е напренъ; деде читай *мудре рѣчи*, можда ће [illegible] паметнієгъ быти.

Еракъ. Да видимо. (чита:)

— Човекъ е безъ жене пола човекъ.

— Човекъ е гвожђе, кое само жена чува одъ рђе.

— Нема куће безъ жене.

— Човекъ е гостъ у своіой кући. —

Петакъ. Ни то невала. Чудне ми мудрости, хвалити оно, чега се свакій ратосиля. Читай мрвице или подгрѣвке.

Еракъ. Остави се, заръ невидишъ да е све противу людій, као да е каква жена или дѣвойка учредникъ.

Петакъ. Подкупиле га жене, да пише противу людій.

Еракъ. Пре ће быти дѣвойке. Жао ми га сирома', већъ видимъ, да га е ђаво одисо, како тако пише.

Петакъ. Читай новости, тамо валяда нема ништа о женама.

Еракъ. Да видимо (Чита:) Домаће новости. Єдна добра Србкиня, видећи ову яку зиму, и са сузама еѣћаюћи се сиротиња, послала е полиціи 30 дуката, да сиромашнимъ породицама дрва купи."

Петакъ. Читай стране новости, тамо е ратъ, тамо мора люде хвалити.

Еракъ. (чита): Стране новости: Изъ Лондона пишу новине, да е една госпоя, кадъ е чула, да іой е мужъ у Криму погинуо, одъ велике жалости за њимъ у воду скочиза и удавила се; кодъ людій овакови примѣра немножемо наћи. — Изъ Париза пишу новине, да е єданъ капларъ утекао одъ свое жене, и отишао у Крымъ, да се туче, она пакъ несамо да рани своимъ рукама заоставшу дѣцу, него е іошть задржала сву любавь и нѣжность спрамъ свога невѣрногъ мужа; свакій данъ за њимъ плаче и пише му писма.

Жена Еракова: Видишъ, какве смо мы жене! а вы люди сте никакви и невѣрни, да недѣлю дана недођеш куће, ты бы се, несрећо, оженіо.

Еракъ. Е, жено, право имашъ, што недашъ, да држимо ове новине. Я ћу ій вратити, я самъ мислію као што су ми люди приповѣдали, да ніна нешто у њима, а овако нећу да плаћамъ бадава, дай да идемъ, да купимъ што годъ за ручакъ.

Жена Еракова. Садъ я опетъ, човече, нећу ништа да ручамъ осимъ леба и сира, само да платимо те новине, уштедићу одъ моій уста, само да читашъ и да се учишъ, уважавати свою жену. Дай ми тай листъ, да га метнемъ у сандукъ.

ПОГРѢШКЕ ПЕЧАТНѢ И ПЕРА.

У огласу едномъ стои: Батал-Мачку приспѣло е іюе изъ Трієста добре галаме и разногъ чира; — мѣсто: Бакал-Марку приспѣло е іоче изъ Трієста добре саламе и разногъ сира

У критеноме писму едномъ стои:

Почивши родитељи отаџь ђаво а мати Ала; — мѣсто — отаџь Пано а мати Ава.

У буквару едномъ стои:

Моли се богу, па кради, быћешъ срећанъ човекъ, — мѣсто моли се богу, пакъ ради. — .

Или:

Како устанешъ, одери руке и лице, па —; мѣсто: — опери руке. —

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Овомадь у недѣљу био е прьвый отмѣный балъ у новомъ зданію на піяци; присуство Сѣкѣде Княгинѣ, одабрано друштво, великолѣпна нова сала са осталимъ особама, намѣштай и осѣтлѣньѣ сайно и т. д., све то чини, да овай балъ морамо одличанъ назвати; штета само што е мало гостію позвано, и што е и одъ позваны само не пуна половина дошла.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Послѣдньѣ *Цариградске новине* являю, да се (по извѣстію єдногъ писма) Омер-паша вратіо изъ Евпаторіе у Варну. — Исте новине являю, да ће до свршетка овогъ мѣсеца турске войске у Криму быти 60 хил., француске 150 хил.

— Аустрійскій посланикъ у Цариграду, Г. Брукъ, дао е великій ручакъ, на комъ су сви министри Порте учествовали. При ручку напіо е посланикъ са рѣчима врло одушевлѣнимъ за здравлѣ султана, за његово правительство, за његову храбру войску, коя е своимъ владаньемъ на Дунаву заслужила удивлѣнъе цѣле Европе; на Дунаву (каже) побѣдила е турска войска Русе у свима сраженіма, и показала е двору петербуршкому, да може славно бранити права Турске, противу његовогъ славолюбія. — Даль рекао е: као и западне силе, Аустрія ће се борити за право и правицу, и ма како рать се свршіо, Русія неће убудуће быти опасна: она ће се понизити. (Цариградске новине придаю овой здравици врло велику важность.) Великій везиръ на ту здравицу напіо е у здравлѣ императору аустрійскомъ, благодареви за любань указану турскомъ царству.

— *У Крыму* е настала опора зима. 27. Декем. дошла су у Цариградъ два пароброда, и довели су изъ Крима око 800 смрзнути войника.

— *Петербурге* 2. Января. Князъ Меншиковъ одъ 20. пр. м. изъ Крима явля: Кодъ Севастополя ништа се ніе до данасъ догодило; великій е снѣгъ данасъ нападао. Мы смо изъ града еще ноћи двапутъ съ маломъ силомъ напали на француске и енглесне обконе; при првомъ нападаю претрпіо е непріятель яку штету. Мы смо свега имали 3 мртва и 8 рањены.

— *Турско* 1. Января. Многе стране новине потврьюю, да е савозъ између Француске, Енглеске и Піемонта учињенъ. Піемонтъ се обвезуе послати 15,000 м. на бойно поль; ова ће се войска заедно съ енглескомъ борити. Трошакъ превозный быће западны сила. Піемонтъ учиніе у Енглеской заемъ по 3 или 3½ %, но сви ратни трошкови спадаю у рачунъ Піемонта. (Овай савозъ іошть ніе званично обявлѣнъ.)

— Као што смо у прећашньѣмъ листу явили, да е руска войска прешла у Добручу, садъ сви бечки листови доносе изъ *Букурешта* телеграфске депеше, да се исто одѣлѣнѣ руске войске опеть натрагъ преко Дунава повукло. Руси су се потукли съ Турцима кодъ Тулче и Бабадага; одъ стране Турака пало е 200 мртвы, а много я њи заробльено, међу овима налази се и єданъ паша.

— Кореспондентъ *Обштѣ новина* изъ Париза одъ 31. пр. м. пише: Францускій посланикъ у Бечу извѣстіо е овы дана свое правительство о налазньу князя Горчакова у смотрењу познате четири точке. Царъ Николай прима четири точке са некомъ измѣномъ, а особито тражи, да се трећа точка измѣни, коя на то иде, да се руска црноморска флота умали. По овоме дакле суди истый кореспондентъ, да на преговоре ни мислити нетреба.

— *Руске войничке новине* званично су обзнаниле брой падши официра на Алми. Свега е мртвы пало 46 официра, међу овима два ђенерала и 8 штабалны официра. — Царъ е съ великимъ задовольствомъ чуо, како некій одескій трговацъ именомъ Масъ непрестано свою поданическу вѣрность према двору указуе; тако е некій данъ послао у Крымъ 2000 кошуля, за ову његову вѣрность и одушевлѣность царъ му е явно благодарио.

Изъ *Александріе* одъ 26. пр. м. являю *Осерват.-Трјест.* да ніе истина, да е Саидъ-паша забранio у Египту трговину съ робльемъ.

— Неко *француско друштво* обвезало се, да прокопа земльоуъз Суецъ, кои раздвая Азію одъ Африке; каналъ дакле овай саюзиће средземно са црвеним моремъ. Посао ће тай трайти на 7 година, и свагда ће быти по 10.000 радника занаты.

— *Войничке новине* одъ 5. Января т. год. изъ Крима являю: Князъ Меншиковъ званично е списакъ о губитку крииске войске цару поднео. По томъ списку постало е одъ дана, кадъ е битка на Алми была (8. Септ.), па до 15. Дек. пр. год. за бой неспособны 26,783 войника. Одъ овы умрло е одъ задобывены рана 7301; ранѣно е 13,826; у робство пали су или се изгубили 1617; одъ болести и други случая умрло е 4039. Овай знатный губитакъ єднако се попуњавао, и ово найновіе двануесто часно регрутираньу источной половини царства додаће войсци опеть 250.000 регрута.

— Изъ *Одесе* являю *войн. нов.*, да е тамо 23. пр. м. приспѣла 14. пѣшачка дивизія ђенерала Молера II. одъ 5 корпуса, и сутра се дань одма за у Крымъ кренула. До 18. п. м. ништа ніе турска войска кодъ Евпаторіе противъ Перекопа предузимала, и мисли се, да ће она прво на обшанченый логоръ руский кодъ Инкермана напасти. Сила ова турска износи на 20.000 м. Остевсакенъ наредіо е, да се уланска бригада ђенерала Соболѣва, єданъ полкъ драгонера и три козачка полка кодъ Тусле и Сака према Евпаторіи намѣсте, да ва покретанъ турске войске добромотре. Ако бы пакъ турска войска на Перекопъ ишла, опеть ће имати посла са пѣшачкомъ дивизіомъ ђенерала Павлова, съ єдномъ бригадомъ ђенерала Врановса и єдномъ бригадомъ кавалъріе. Ова е войска добро положенъ узела између Тулчака и Контугаса. — Одеса е сва топовима обкољена; само одъ суховземне стране има 27 батерія са 115 топова. Оружаю се и спремаю у цѣломъ царству. Цѣла варошъ Тула изгледа као єдна радіоница оружія. Већъ прьви дана Декембра пр. т. послато е одавдъ у главный арсеналъ кіевскій 600.000 пушака, и непрестано іошъ наручбине траю.

Течай: сребра 27⁰⁰; дуката 5 фор. 50 кр.

Ко жели іошть све броеве одъ ове године подпуно имати, нека изволи съ пренумераньемъ понатти, връ ће скоро доцканъ быти. У.

у кньигопечатньи кньижества сербскогъ.

У Бѣограду 13. Января 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му 4 за три мѣсеца 3 цванцика. | № 5.

ПУТНИКЪ.

(Спомен изъ путовања по Италији.)

Самоћа к оном' нила,
Кои само єдну любн,
Усамљењ в свакій путникъ,
Кой по туђем свѣту блуди.

Пред-а-ином є лепа башта,
Свакоика цвѣћа пуна;
Ал' найлепшегъ цвѣта нема,
Што в свену цвѣћу круна.

Поморанџе око мене
Савило витке гране,
Те путнике утрућене
Одъ сунчане жеге бране.

Сиудъ се шећу очи мое,
Немирно се люля море,
По смокнама птице пое,
Удаљене плаве с' горе.

Све то овдѣ гледамъ радо,
Ал' радости несосѣћамъ,
При погледу свакомъ и се
Єдногъ лѣпшегъ створа сѣћамъ.

О анђеле могъ живота,
Предъ очима што ми трептишъ,
Немогу те никдѣ наћи,
А свуда за иномъ у свѣтъ летишъ.

Осимъ тебе више нема
На овоме свѣту цвѣћа;
Ты си свака моя пѣсма,
Ты си зора могъ пролѣћа.

Твое име, лепо име,
Несмѣ моя пѣсна звати;
У срцу ћу њега крити,
А Лауромъ тебе звати.

Два пѣсника то су вие
Међу звѣзде узнисали,
За имеиомъ твимъ бодова
До гроба су уздисали.

Та ће судба и мен' наћи,
То ће мени быти исто;
На самъ зато и то вие
За утѣху мени избр'о.

Пѣсничкаа награда є,
Да уздишу, докъ су жива;
Па кадъ умру, свѣтъ безчутственъ
Сузама се њиномъ диви.

Кои с' вѣре и народа,
Нећу никомъ я казати,
У коиъ краю свѣта сѣдишъ,
Одъ свакогъ ћу затаити.

(Марта 1851. у Напољу).

ПУТОВАЊЕ 1591. ГОДИНЕ.

(продужено.)

После двѣ недѣле одпутује г. Печъ изъ Цариграда у Бечъ, онъ є едва чекао да остави турско царство, ербо є предидио революцію, коя текъ што ніе букнула, и коя обично доноси криве и грозне послѣдице. Посланикъ нашъ г. Крегвићъ држао є отворену софру за христіане и Турке, кои су могли долазити и єсти. Одъ ове наши гостіе научили смо мы многе обичае њіове. За сигурность нашега конака, опредѣлію є султанъ єдногa ћаю кои є непрестано при нама быо, и коме є посланикъ плату одредіо. Ћаи є имао свое гавазе. Кадъ смо кудгодъ изласили у варошъ, пратили су насъ по 4 јничара ради наше сигурности. Њима є посланикъ вачинію нове аљине. Султанъ заповѣди, те нам се свакій данъ доносило: єдна четвртина вола, два овна, 6 кокошію, єдна ока пиринча, потомъ меда, шећера, соли, вина, и рана за конѣ. — Мы нисмо никаква посла имали, и упражнавали смо се у гађаню изъ стрѣла, и у турскомъ єзику. Ишли смо да гледамо цркву Софію; — ту се іошъ може примѣтити єдна икона молована на зиду, коя представља свету тројицу; то су Турци оставили за споменъ, али опетъ нису се могли уздржати, да светцима очи неизбоду; єдна стрѣла стои убодена на єдной икони, коју є султанъ Селимъ гађао. — На другой страни цркве стое гробиице султана и њіовы жена, и сви су свидуци самомъ скупоцѣно извезеномъ кадифомъ покривени, поредъ коій свеће и кандила горе. На сандуку султана Солеймана, за знакъ и споменъ њѣговы јнички дѣла, стои єдна богато окићена сабля и стрѣла. Овдѣ готово непрестано дервиши клањаю и моле се богу. Све є то чисто и уредно было.

Гледали смо чешће, како се Турци играю џилита То намъ е чудо было видити, како се они у найвећемъ тргу сагну и довате свой џилить са земль. При той прилики може човекъ найлепше и найболь конь видити, а тако исто и одъло Турака. Ту човекъ да стане, па да се дини и чуди турскомъ господству и богатству; али зато христіани иду боси и изцепани.

За време нашегъ бавлења догоди се єданъ жалостанъ догађај. На другой страни Цариграда, у Галати єданъ младый Грькъ, свинъ некогъ богатогъ трговца, воліо е єду лену дъвойку, кои е такођеръ была Гркиня и кћи жнуђногъ трговца; она е имала око 16 година, и была е необписане лепоте. Њи двое были су већъ одъ стране родителя своій єдно другомъ нареченa, и шта више већъ е дань њиовоіъ вънчания био уговорень. — Наеданпутъ дође єданъ богатый Турчинъ у кућу дъвојачкогъ отца, и каже, да му е видіо кћеръ, и да е жели узети за жену. Отанъ се уплаши, и одговори, што е учинће могао, да с дъвойка већъ испрошена, и да ће се до кои данъ вънчати. Турчинъ, кадъ види, да съ лепимъ начиномъ нема се начему надати; а онъ оде, те подкупи кадіе и паше, и после два три дана дође заповъсть, те тога Грка затворе а дъвойку одведу у харемъ међу жене оногъ Турчина. Она е хтъла сама себе уморити, нити е што ела ни пила; но кадъ іой каку, да ће іой текъ онда отца изъ аиса пустити, ако се потурчи и пође за Турчина, она се убласи. Она заволи Турчина, да іой неизлази предъ очи, докле она незаучи све турске молитве, кое почне одма одъ друге њеногъ жена учити. Турчинъ пристане на све, што е она тражила. Оца іой скоро потомъ пусте. Њиъ заручникъ, овай младый Грькъ, нигдѣ ніе мира имао, докле са скупимъ поклонима и подкупљивањемъ ніе успѣо, да се сь бившомъ заручницомъ своіомъ у башти њеной саставе. Пошто су се обадвое пративу свое судбине налакали, почну се договарати, како ће утећи; и тако су се више пута састаяли и спремали, да свое планове наврше. При послѣдњемъ састанку онъ іой яви, да е све приправно, и кадъ буде поноћи, да ће онъ са своимъ людма доћи, да е избави, и да утеку на єду таліянску лађу, кои ће одма исте поћи кренути се; но у истый ма отворе се врата одъ баште, и онай Турчинъ, кои га е непрестано вребао, уђе као бъсомучанъ са іошъ тројицомъ, и увате тога младогъ Грка, кои буде одма у гвожђе метнуть и затворень. Дъвойка вриснe, али непадне у несвѣсть, него каже Турчину, да га вигда неће волити, и да њему обадва ока ископати. — Та ствар дође на турскій судъ, и муфтіе осуде и Грка и лену Гркињу на смрть.

(продужиће се).

БЕДУИНЪ.

Караванъ анія крене се изъ Діарбека. Напредъ яхаше Османъ просипљући народу новце; — имаши су благосиляли одлазеће путнике: жительи су іимъ посипали путъ цвѣћемъ.

Шестый путъ одправяше се садъ Османъ съ караваномъ у Мекку, зато бияше и онъ заповѣдниъ надъ сейменима, кои су караванъ спроводили. Свакій е то тридо нѣровао, да ће му путованъ срећно быти: ербо се нигда ніе догађала Осману у путу каква несрећа, буре нигда нису засипале иѣедноть одъ нѣсовы сапутника у аранскимъ пѣсковитимъ пустињама: Араби нигдѣ на нѣга нападали нису. Та благоусиѣшность у предузећима нѣговима почитовала се за плодъ Османове побожности, издашности и храбрости.

После неколико недѣля по одласку изъ Діарбека приближи се караванъ къ Евфрату, славной у древности рѣци, кои е савременица свѣта. Поноћи стихове изъ алкорана пређу преко нѣ. богомольци и ступе на пѣсчане пустиніе аранске. Овдѣ пристане узъ караванъ єданъ Бедуинъ, на лепомъ врановомъ коню: онъ е такође ишао на поклоњенѣ светимъ мѣстима колѣнки и гробу Муамеда.

Османъ се упусти съ њимъ у разговоръ, кои дираше у преимућство єдногъ одъ њиовы народа. Бедуинъ одговори кратко но разумно: онъ хваљаше оно, што е достойно похвале у нѣговомъ народу, а хуљаше оно, што му се чинило, да е непваљено. Они се неприятно удале одъ каравана: Османъ ватрено почне хвалити Турке.

„Турци" — говораше онъ Бедувину: — „одавна се славе по цѣломъ истоку своіомъ храбросћу, добродушіемъ и милосрдіемъ; іошъ одавна су намъ редка ова качества придобыла уваженѣ цѣлога свѣта: свуда, кадъ оне да представе непобѣдимость войника, люди кажу: Онъ е храбаръ као Турчинъ! Трговци хотећи чешће године безкористољубіе показати, понайпаче кажу: башъ е справедљивъ као Турчинъ. — Чимъ се напротивъ одликуе твой бѣдный народъ, кои скита по пешчарама пусте Аранске? Какавъ се гласъ провеси о нама? — Такавъ, да вы немате ни чести ни савѣсти; вы сте еднe вѣре съ нама, но султанъ вамъ плаћа сваке године знатну суму, да бы само сачувао одъ ваши лопова главный караванъ апія. Грабежъ васъ е учинio презренимъ скитницама у очима сваког истиногъ мусулмана. — Признай, друже, да я истину говоримъ; признай, да твой народъ ніе ништа другo, него чета крадљиваца и пустаіа..."

„Мы немо после спрштти нашъ разговоръ" — рекне Бедуинъ, показуюћи рукомъ на спотакнувшу се камилу и притиснувшу собомъ онога, што е вођаче: „после: најпре да помогнемо овомъ несрећномe."

„Иди, па му помажи ты" — одговори Османъ: — „я нећу никакву услугу да укажемъ томе бездѣлнику: онъ е прекупіо одъ мене пре четири године ту исту камилу, и садъ ми е врло мило, што му она иста камила оне да дође главе. Кадъ бы онай угурсузъ издисао, а една бы моя рѣчь могла повратити му животъ, я бы — опрости ми боже грѣхе, я бы зашіо себи уста, да како спасаваюћа рѣчь сама неизлета." Међутимъ Бедуинъ помогне човеку, те се избави изподъ камиле, па се врати своме сапутнику, кои се мало бияше удалio. Наеданпутъ страшный тигарь скочи изъ шумара, поредъ кога яхаше непредосторожный Османъ. Онай се збуни и падне на землю безъ чувства.

Бедуинъ итро полети не одъ нѣга но управо къ нѣму; счена пиштоль и онай истый минуть, кадъ крвожедный звѣръ отвори уста на свой ловъ, скреше у нѣга (звѣра); и мртавъ тигарь простре се поредъ Османа.

(продужиће се.)

СТАРА ГОДИНА.

(31. Децембра 1854.)

Патрола. (види нешто у мраку и вичe) Ко иде?

Глас из мрака. Наши смо, я самъ.

Патрола. А ко си ты? камо ти фењеръ у ово доба?

Глас. Я самъ стара 1854. година.

Патрола. Ха, ты ли си, што си толика зла починила, и толике људе побила, я те морамъ терати у полицію, па како ти тамо пресуде.

Стара година. Я писамъ никомъ ништа скривила и небоимъ се никакве власти. У младости моioй самъ те звала, да идешъ самномъ, ты ниси хтѣо, бояо си се мене, и ниси имао повѣрења къ мене, па ме сада на судъ зовешъ; я самъ готова, хайдемо.

Патрола. Ево, господине, довео самъ ову скитницу, коя е за 365 дана у цѣломъ свѣту была, и садъ е хтѣла безъ пасоша да измакне.

Полицай. Хм! каква е стара и изцѣпана несрећница. Ко си ты баба?

Стара година. Я самъ стара 1854. година.

Полицай. Па куда тако тумарашъ по мраку као луда, куда идешъ?

Стара година. Путуемъ у вѣчность, гдѣ ме іошъ 7361 сестра чека.

Полицай. А имашъ ли дѣце?

Стара година: Имамъ 12 синова, кое вы мѣсецима зовете.

Полицай. Жао ми е, бабо, за я те несмѣмъ пустити. Мы имамо заповѣсть, да такове скитнице затворимо. (патроли) Води е у апсъ до сутра.

Стара година. Нема одъ тога ништа, я у поноћи морамъ прагъ вѣчности прекорачити. Заръ вы Срби да ми станете сада на путъ; вы, кое самъ я непрестано чувала? — Кадъ е по некимъ краевима гладъ бѣснила, я самъ ваше житнице пшеницомъ пунила. Ратъ, кои е толике хиляде другога народа поморіо, уклонила самъ я одъ ваше земљ. Кадъ е буна и неслога у Шпанiи брата на брата съ оружјемъ дизала, вы сте овдѣ мѣваоћи и грлећи се мирно сѣдили. Кадъ самъ Пруску и Шлезку водомъ топила, онда е надъ нама ведро небо было. Кадъ е колера сиуда бѣснила, и кадъ су люди по свимъ краевима одъ мѣ дрктали и вароши пусте остаяле, онда кодъ васъ ни гробнице ніе было. Кадъ е ватра толике хиляде дуhана и кућа у Енглеской, Пруской, Турской и другимъ краевима прогутала, онда су ваше куће безопасно стаяле. Кадъ су се толике новине у Грчкой и у другимъ краевима забраниле, онда самъ вамъ я дала Дневникъ и Шумадинку. Марвене болести затирале су имућне куће на вашимъ границама, а ваша е марва безъ бриге была. — И толика іоште добра, што самъ вамъ учинила, па ме сада пытате, камо ми фењеръ и пасошъ. — Радуете се новой младой години, а ништа незнате, шта вамъ ова носи? Б, ля то лепо? А?

Полицай. (устане и скине капу) Опрости сладка тето, ты си могла искусити, да люди зачасъ заборавеће старе заслуге, и докъ су имъ предъ очима, дотле ій се и сѣћаю; люди су неправедни, я признаемъ; хвала ти на свему добру, што си намъ учинила. — Можешъ слободно ићи; дай само пасошъ да визирамъ.

Стара година. Ево пасоша, подпиши га, онъ е сиуда и у найманѣмъ селу и кући подписанъ. (Потомъ изнади једну велику књижурину, у коioй баше много правы листова.)

Полицай. (узме књигу и чита) Година 1854., родомъ изъ будућности, стара 365 дана, карактера ратноcъ, путуе преко садашњости у вѣчность, особитыхъ знакова има одвећ много. — (Потомъ узме Полицай перо и напише.) „вићенъ за прелазакъ преко садашњости у вѣчность. 31. Децембра 5 минутій предъ поноћъ.“

Стара година. Е, садъ сбогомъ; — нигда вамъ више доћи нећу. Желимъ вамъ, да нежалите замномъ, да се некасте, што самъ прошла. И ако самъ я штогодъ заборавила учинити вамъ, желимъ, да вамъ моя сестра — коя текъ што ніе врата отворила — учини, и испуни све ваше желѣ. Мене сте изгубили, мене нигда више имати нећете (оде).

Практикантъ. (изтрчи за њомъ изъ канцеларіе) Тето, тето, стани мало.

Стара година. Шта е, говори брзо, немамъ кадъ да стоимъ, текъ што ніе поноћи, я несмѣмъ нову годину на овомъ свѣту дочекати, одъ поноћи почиња нћна влада; — говори.

Практикантъ. Ты садъ сасвимъ пролазишъ и идешъ у прошлость и све са собомъ носишъ. Б ли?

Стара година. Есть, я садъ све свршавамъ.

Практикантъ. Я имамъ неколико конто, кое немогу да платимъ, зато молимъ те, сладка тето, узми и ове конте, те поиеси у прошлость.

Стара година. Немогу, кадъ нису плаћене; — сбогомъ на вѣки (оде).

Практикантъ. (лупи врата за њомъ) Иди безъ трага, чумо матора. (12 сатій избіе.)

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерак. Кудъ трчишъ тако?

Петак. Башъ добро кадъ те нађо. Молимъ те, кажи ми, гдѣ е овдѣ *судейскій сокакъ*?

Ерак. То незнамъ. Овдѣ се незове ниеданъ сокакъ тако.

Петак. То неможе быти. Овдѣ мора да има какавъ сокакъ, кои се тако зове; єръ ноће самъ быо у полиціи, и молio, да ми се єданъ дугъ наплати, па ми казаше, да тражимъ судейскимъ путемъ.

Ерак. Вѣре ти пробай ово вино. Ютросъ самъ га купио. Познаемъ, да е добро и прло яко; али чини ми се удара ва нешто.

Петак. (проба вино.) Право кажешъ, удара.

Ерак. И я видимъ да удара, али нашто удара?

Петак. На плотъ.

Ерак. Кажи ми, ко е на овомъ свѣту добродѣтелянъ.

Петак. Я мислимъ свакій онай човекъ, кои ниа д о б р о д ѣ т е.

ПОДГРѢВЦИ.

— Садашњий султанъ тридесетъ првый е царъ одъ племена Османова, а двадесетчетврти одъ освоења Цариграда (1453. год.)

— Кадъ е папа Адріанъ VI. умрьо, народъ се скупи предъ кућу његовоґ лѣкара, окити му врата цвѣћемъ и њицима, и напише: „Ослободителю своґъ отечества.“

— У Азіи има єданъ народъ, коґъ кога люди изъ суѣдрія намазу сво лице црномъ фарбомъ, кадъ куга или колера дође, а то зато чине, да ін те болести непознаду.

ШТА МИ ТИ Є ШТО?

Созда ме богъ одъ шта и Адама, свакоґъ л нарани и напоя; а кадъ умре, нити ми богъ прими душе ни земля тѣла

Безъ ивера на води ћупріа.

Гвоздень сѣди у лугу, у гвоздену клобуку, сузе му каплю узъ елову кацу.

Два се брата преко плота за браде вуку.

Докъ се отацъ роди, синъ по кући ходи.

Жуто маче предъ богомъ плаче.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— На путу у село Свињ окружія пожаревачкоґъ 17. пр. м. нађенъ е некій Адамъ Марковићъ иртанъ; онъ е убіенъ и глава му е сѣкиромъ одсѣчена; а 30. истоґъ мѣсеца нађенъ е некій Яношъ Лазаревићъ изъ Старчева убіенъ, коґъ е двапутъ у главу ударенъ мртавъ остао; — убице ова два човека нису се ніштъ могли пронаћи.

— У окружію крагуевачкомъ обесіо се некій Иванъ Нешићъ изъ Такова съ тога, што е пре тога у некоґъ краћи уваћенъ и суду преданъ био.

— Запаљено е сѣно кмета раковачкоґъ окр. бѣогр. и сво са 80 кртина сламе изгори, штета износи на 80 дуката; причинитель ове ватре ніе се могао пронаћи.

— За прошлу 1854. године по закону поднето е књижесномъ рѣшенію свега 127 кривичны предмета, са 270 окривљены лица. И то за убиства и тровања 36, — за одбацанѣ и умртвленѣ дѣтета 1, — за убоі и ображенѣ смртно 4, — за паленѣ 3, — за краће, атакованѣ и нападанѣ 203, — и за друга разна преступленія 20. — Између ови послѣдньи 6 су чиновна лица за иступленѣ у своіой дужности и дефекть. — Одъ свію ови осуђени су были коначномъ пресудомъ на смрть 89. — А на друге разне велике казни 181. — Но рѣшеніемъ књижескимъ помиловани су одъ смртне казни ньи 74, — одъ други казній ньи 13, коима е казнь умекшана, кадъ 110 одобрена е пресуда. Између ови лица кое изъ недостатка доказательства ослобођено е, кое за време суђења умрло е ньи 21. — За невине проглашено, или као странс подањике ньіовой власти предано е такође ньи 21. — Бдань предметъ враћенъ е на ново суђенѣ, а 11 предмета са 30 обвинѣны лица пресло е у нову 1855. годину. — Кадъ се по овомъ предмету сравни година 1854. са 1853. види се, да се знаменито умаливаю кривични предмети а особито краће у нашемъ отечеству. При свршетку 1853. год. было е свега 154 кривична предмета са 341 кривцемъ; за саму краћу и атакованѣ было е ньи 279 дакле у 1854. 76 мањ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Найновія пошта *изъ Цариграда* доноси вѣсти одъ 27. пр. м., Дервишъ-паша враћа се изъ подунавски књажества опетъ натрагъ у поиеч. рата. — Омеръ-паша врати се изъ Балаклаве у Варну. — Одъ Канробера стигла е заповѣсть, да се войска турска више ненавоси изъ Варну за у Евпаторію до далѣ заповѣсти.

— *Фрейденбл.* одъ 29. пр. м. изъ Крима доносе вѣсти, да се коґъ Севастополя до 28. пр. м. ништа знаменито догодило ніе; осимъ што Руси често изъ града на саюзнике нападаю, и 28. пр. м. прилично се протукли. Саюзници се надаю, да ће ніемачка войска састоећа се изъ 15,000 м. до 6 недѣля овамо доћи. Два француска и два енгленска шина официра отишла су одавде управо у Ніемачъ, да се съ врховнимъ ћенераломъ ніемачкимъ Ламармороме договоре о снабдѣваню войске.

— *Бечъ 7. Января.* Попечитель финансіе и трговине баронъ Баумгартнеръ због слабогъ здравља дао е оставку: на ньеговo мѣсто долази баронъ Брукъ посланикъ у Цариграду.

— *Фрейденбл.* изъ Варне одъ 26. пр. м. пише: Омеръ-паша, коі е съ адмираломъ Ахмедъ-пашомъ у Балаклаву отишао, да присуствуе тамо воіномъ савѣту, врати се у Варну натрагъ, и то за 28 сатій. Онъ ће овдѣ остати само два дана, па ће онда сасимъ у Евпаторію отићи. Чимъ у Евпаторію приспѣ, одма ће операције предузети; а то ће быти 6. Января т. г.

— *Трієстъ* 5. Января. Овдѣ е дошао князь црногорскій са свитомъ, да се съ испрошеномъ невѣстомъ вѣнча; при вѣнчаню чиноділствоваће епископъ задарскій.

— *Петеребурѣ* 25. Дек. Данасъ е овдѣ као на данъ рођења христова и за спомень ослобођења отечества у годиии 1812. велика парада држана у зимской палати. При овой паради сви су они присуствовали, коі су добыли какавъ орденъ или медалю у рату францускомъ, персійскомъ, руском и шапарскомъ. Прво одѣљењѣ войске сачињавале су роте одъ тѣлесно-гардейско-резервногъ полка преображенскій, сѣменовскій, измаиловъ и егерскогъ полка: другo одѣљењѣ сачињавале су роте одъ московскогъ и финландскогъ резервногъ полка; осимъ тога было е и други изъ различиты полкова. Цѣломъ овомъ войскомъ командирао е престолонаслѣдникъ, а надъ инфантеріомъ ћенералъ Кушенѣвъ. У 11 сатій дошао е самъ царъ, и пошто е прегледао войску, отишао е у велику цркву зимске палате. После божествене службе отиде царъ праћенъ одъ цѣлогъ свештенства, царске фамиліе и свію великаша, у галерію живописа. Овдѣ е свештенство очитало благодарителну молитву за избављенѣ отечества у год. 1812.; затимъ е царъ поредъ войске прошазіо, а за ньимъ е ишао митрополитъ, коі е све редове войничке и барике осветіеномъ водицомъ покропіо и 3 сата поподне свршила се ова парада.

Течаї: сребра 127%; дуката 5 фор. 54½ кр.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 18. Јнуара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази второкомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 1 цванцина. | № 6.

ПУТОВАНЂ 1591. ГОДИНЕ.

(продужено.)

Мы разберемо, кадъ ће се та грозна пресуда извршити и онай данъ изберемо лепо мѣсто одакле ћемо све добро моћи видити. Млого се свѣта тай данъ скупило было на ономъ мѣсту, гдѣ ће то дике залюбљени быти погубљени. Парада є была као обично, кадъ кога хоће да погубе. Напредъ є ишао на коню судія, за њимъ његовне зге, за овима неколико јничара, по томъ водили су младогъ Грка, коме су руке везане на леђа, а за гвоздевъ ланацъ, што є око врата имао, водили су га целати. Затимъ ишло є опетъ неколико јничара, и мложество свакоякогъ народа. Кадъ народъ види младића, подигне ужасну вику. Млоги Турци прићу му, и опомену га, да се потурчи, пакъ ће одма быти ослобођенъ; али онъ ніе ія хтѣо ни слушати, него є мирно ишао мѣсту, гдѣ ће погубљенъ быти. Кадъ є было према кући ћаа-паше, пошлѣ паша, те му кажу, да ће, ако се потурчи, несамо быти ослобођенъ, него ће му се іошъ дозволити, да и ону лепу Гркињу за жену узме. Онай Турчинъ тако є волію ону Гркињу, да бы дозволіо, кадъ є видіо њено іогунство, да и за овогъ Грка поће, само да непогине. — На то предложенѣ осуђевый младићъ савъ се стресе. Већегъ искушења за њгово младо срце ніе могло быти. Онъ застане, неописана борба была є у њему, — вѣра буде ача одъ любави. Онъ одговори, да ће радіе умрети, него православну вѣру промѣнити; и постояно дође на мѣсто, гдѣ га смрть чека. —

После кратког времена доведу и младу Гркињу на ово исто мѣсто. Ню су водили на едной мазги, око ње ишло є млого замотаны була, али она — Гркиња — ніе была покривена, само коса по турскомъ обичаю у витице сплетена покрила іой бияше сва леђа. На њой бияше црвена алына, а око врата имала є неколико низа бисера. Њено невесело положенѣ чинило є, те є изгледала іошъ дражесніа. Она кадъ чуе, да бы се и онъ и она могли спасти, кадъ бы се само потурчили, и да њимъ заручникъ то ће, замоли, да іой дозволе, съ њиме говорити, рекавши да онъ њой неће моћи ништа одрећи, и обричући, да ће га она наговорити, да се потурчи. То іой се дозволи. И ова са сузама почне молити младогъ осуђеногъ Грка, да се потурчи; іошъ неколико христіана, кои су близу были, викали су и савѣтовали му, да се потурчи, єрбо другогъ спасенія никако ніе было. Она га є тако молила, и тако са сузама закљињала, да бы се мало људи нашло, кои бы могли овакимъ молбама ма шта одрећи. Најпосле є клекнула предъ њга, али ніе га могла одъ христове вѣре одвратити. И онъ є заедно съ њиме плакао, али остао є постојанъ. *) Турци кадъ виде такво іогунство и презиранѣ њіове вѣре, почну са сію страна викати: На ченгеле са тимъ псетомъ. Христіяни су крили свое сузе, — и кажите ми, коне небы ударише сузе гледаюћи овакво ужасно позорје?

Потомъ њга доведу подъ ченгеле, гдѣ му целати скину све хальине, осимъ кошуљѣ и гаћа, потомъ вежу му руке и ноге, закончаю му неке каише око тѣла, и подигну га тако за єданъ хватъ висине. Дѣвојка, кадъ та види, падне у несвѣсть, но одма опетъ дође къ себи, и замоли да опетъ съ њимъ говори, и да га последный путъ моли, да се потурчи; — и тако она опетъ дође къ своме несрећномъ заручнику. Нико неможе описати оне сузе и оне рѣчи, съ кояма га є она молила, и опоминала на њіову любавъ, и на срећу, коју ће они уживати ма у каквой вѣри были. Онъ опетъ остане постојанъ, и нехтѣдне се обећати, да ће примити мухамеданску вѣру. Она, кадъ види, да ніе више вайде молити, изъ очајнія почне ужасно бљсити и викати као звѣръ. Најнећа љубавъ спрамъ њга, преокрене се у најнећу мрзость. Клела є онай данъ, кадъ га є првый путъ видила, називала га є неблагодарнимъ, безчовечнимъ, свирѣпимъ, и да нема у себи срце човека него тигра; и напослѣдку тако изнемогне, да є полумртва пала.

Међутимъ судія даде знакъ, и целати на онимъ каишима подигну младогъ Грка у висину, потомъ наседнуту изъ висине пусте га, те онъ ребромъ своимъ закачи за гвоздену куку (ченгеле), кои є на краю оштра была и кровъ тѣло процила, и тако остане закаченъ да виси. Ужасанъ гласъ проће кровъ савъ скупљеный народъ. — Садъ є было редъ на Гркињо. Млоге жене и Турци скупе се око њ, и почну говорити, да се њой баръ опрости, и да є онай, кои є свему томе узрокъ было, већъ казнѣнъ, а она да є већъ Туркиња и да може живити. На то она дивљямъ и бѣсомучнимъ гласомъ повиче: „Онъ є было мени обѣ вѣре, безъ њга нећу у христіянской ни у турской вѣри да живимъ.“ — Затимъ и њой свезу руке и ноге, свѣсте є у єданъ великій сепетъ (котарицу), одозго покрію платномъ и завезу, па онда на єдномъ конопцу спусте є у море; мало потомъ изнуку є мртву, те са-

*) Да є овакавъ Адамъ было, мы бы іошъ у раю были.

ране. — После су њамъ причали, да е онай несрећный Гркъ три дана жив о гвозденомъ ченгелу висіо, док га ніе неко изъ сажаљења убіо.

(продужиће се.)

БЕДУИНЪ.

(крај.)

Најпосле Османъ отвори очи; избављењ његово чињаше му се надприродно; онъ загрли Бедуина, и у првомъ жару благодарности своје предложи му са сузама, као најманьій знакъ дужне своје признательности, кесу са сто дуката.

Бедуинъ се на велико задовольство Османово одкаже тога дара.

У онай паръ дође къ њима сиромашакъ сданъ на дрвеной кози, огрнутъ једнимъ гуњемъ сав у рванама, онъ се окрену и Осману, кои држаше кесу съ дукатима, и рекне:

„Милосрдіе мора быти теби познато богатый странче! Утоли гладъ и жеђь твогъ земляка, удъли макаръ једну рубію изъ толике кесе твое бѣдномъ сиромашку, једна ће ми рубія быти доста, да одржимъ животъ до најближе вароши, а овако ћу морати на путу умрети."

„Нека ти буде богъ на помоћи!" — Одговори Османъ стрпавши дебелу кесу свою у џепъ: — немогу ти дати ни једне паре, я идемъ на ћабу у Меку и Медину чакъ изъ Діярбека и више новаца немамъ, него што ми е нужно, да одемъ и да се повратимъ. Све што ми е претицало, подавао самъ при полазку народу, кои е благосило мой путъ. Жао ми е врло, али ти немогу помоћи."

Бедуинъ извади изъ џепика леба и једну мешину съ водомъ и да сирома'у. „На! утоли гладъ и жеђь, па да идемо заедно. И нашъ е путъ на ону варошь, у кою ты идешь; я ћу те провести путемъ, небой се."

— „Но я идемъ врло полако, често се одмарамъ" одговори сирома'.

— „А ты сђи на могъ коня", одговори Бедуинъ скочивши съ коня по томъ повне сиромаха узме коня за узду и пође њѣнъ полако.

„Остави га", — рече Османъ Бедуину „да спрпимо нашъ разговоръ, да једанъ другомъ докажемо" —

„Разговоръ нашъ" одговори Бедуинъ, одавно се већъ спрпио. Мы смо ясно једанъ другомъ доказали, кои е одъ наша народа у храбрости, добродушію и штедроти већій. Само запамти Османе да сруда имаи добры и злы людій.

Османъ разуме сву величину овогъ одговара и закуне се брадомъ свога чувундђда осветити се Бедуину за његову продрљивость. Скоро му се и случай къ испуњенію намѣре покаже. Бедуинъ быше твердо заспао. Караванъ се крене и Османъ остави благодѣтеља свога усредъ пустиње на жертву свима бѣдама, па ићи да небы сирома' Бедуинъ пробудивши се могао пристигнути Караванъ, украде му онъ враноіъ коня — сво имање Бедуина.

И судба га за то неказни? Не! — Онъ проживи у пуномъ задовольству вѣкъ, и окруженъ радостима умре. Діярбекирци спомиње га са сузама; очеви и матере указую на њега као на образацъ дѣци своіой. —

Яо! како е много нужно знати, како дуго треба човека испытивати, да се непреварамо и у самой добродѣтельи његовой. — превео М. Миличевићъ.

ГЛЕДАЊЕМО.

I. Појав.

Безплатежный практикантъ. Молимъ васъ, господине, постарајте се, да ме учине платежнимъ практикантомъ, ето већъ прођоше дві године, како безъ плате служимъ.

Секретаръ. Треба, брайко, да имашъ стрпљења, и я самъ тако найпре служіо; ты си још млађъ. Али опетъ нашъ си човекъ, небрини се, гледаћемо.

Цѣлый практикантъ. Прано му кажете, треба да има стрпљења. Я самъ дуже време безъ плате служіо, докъ самъ се ове среће удворіо, па ту се закамени.

Писаръ. Ако мислишъ, секретару, да се ова сиротиња мало помакне, а ты навали на членове, нека мене найпре гурну нудгодъ за секретара, макъ ће се онда и ова дѣца помаћи.

Секретаръ. Башъ идемъ сађ да говоримъ свима члеповима редомъ, да се сложе, па да раде и да васъ препоруче, гдѣ треба; я се надамъ, вы нете сва троица мени скоро рећи: „хвала господину секретару!" (оде)

2. Појав.

Членъ. (секретару, кои ступа у собу) О ћато, одиоди, сђи овдѣ. (виче слугу) Дѣте! дай секретару чибукъ.

Секретаръ. Цриъ ми чибукъ, господине, — ние ми ни до шта.

Членъ. А шта е, што си невесео, шта ти е мало? Парница има, хвала богу, колико годъ хоћемо.

Секретаръ. Та то е зло, радимъ и даиу и ноћу, па опетъ неможе да се све сврши.

Членъ. Ха, ха, ха, иванъ, иванъ. Што се несврши данасъ ово ће сутра; што несвршимо мы, свршиће они кои после насъ дођу, кадъ ми помремо. Шта се жестишъ?

Секретаръ. Я се нежестимъ толико, што имамъ посла малого, него што неваширамъ; ето четири године и 3 мѣсеца скоро, како самъ непрестано на овомъ мѣсту.

Членъ. Додуше требало бы да си се досада помакао.

Секретаръ. Треба да гледате вы са президентомъ; да се сложите, па да се заузмете, гдѣ треба; я самъ и-шао и другимъ члеповима

Членъ. Па шта ти кажу?

Секретаръ. Кажу сви, да ће гледати.

Членъ. Ха, ха, ха, добро ти кажу, и нису те преварили; и я ћу зацѣло гледати.

Секретаръ. Вы се смѣете, али мени ніе до смѣа; за то васъ молимъ, отиђите президенту, онъ ће овы дана и-

ћи у престолну варошь; договорте се съ њимъ, па ме одатлегодь за члена намѣстите.

Членъ. Башъ секретару идемъ одма, и гледаћемо, и довиђемо се, како ћемо успѣти; — тебы за любавь нашао бы цару, а камо ли президенту. Ты се ништа небрини, а мы гледаћемо.

3. Појавъ.

Членъ. А вы башъ спремни. Очешъ сутра, ако богда?

Президентъ. Како сваке у име бога.

Членъ. Гледајте садъ, како идете тако, да тамо и останеш. Ты знашъ, како я мислимъ, да останете. На овда рекли кою и за мене; я самъ на реду, и мислимъ, да ніе право, да ко другій на твое мѣсто дође; а они знаду мое заслуге, ніе шала већъ седамнаеста година, богу е плакати.

Президентъ. Знашъ шта е, и да ми ниси спомену, я самъ башъ мислію, сиуда да говоримъ, да те намѣсте за президента. И за мене нећу ни уста отворити, мени е лепо богъ дао, али да знашъ, за тебе ћу се упети изъ петны жила. А надамъ се у бога, да ћу моћи успѣти. Буди безъ бриге — и ослони се на мене, а я ћу гледати.

3. Појавъ.

Министаръ. Како су тамо друга господа?

Президентъ. Хвала богу, господине, сви су здрави и задовольни у господарскомъ здравлю, и сви су васъ лепо поздравили.

Министаръ. Нека, хвала богу. Мило ми е, да су сви задовольни.

Президентъ. Сви су, господине, задовольни и са посломъ и са платомъ и са службомъ, само еданъ међу њима дуго и предуго служи, а слабо се помиче на већу плату, па иде као убієнъ.

Министаръ. А кои е то?

Президентъ. То самъ я, господине, ако смѣмъ казати. Простићешъ неправо е за мене, дѣца ме претекоше. Заръ толика господарска милость да се излива на све друге, а я еданъ за леђа да будемъ забаченъ, то ме е оламо и дотерало, да те кумимъ и молимъ, господине, да ме кудгодь на болю плату представите.

Министаръ. Я самъ одавно мислію на васъ. И могу вамъ казати, да о вама врло добро мнѣніе имамо. Колико е у моіой власти чинићу. Будите безъ бриге, я васъ уверавамъ, да ћемо гледати.

(И іошъ непрестано сви гледаю.)

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ераклъ. Данъ по данъ па ћемо да остаримо. Штета што се мора остарити.

Петакъ. Па заръ ты незнашъ; ништа лакше него уминити да неостаришъ.

Ераклъ. А како то, кажи ми молимъ те?

Петакъ. Обеси се, докъ си іошъ младъ.

Ераклъ. Шта е то што се еднако по новинама говори за неке *четири точке.*

Петакъ. То су ваљда *четири точке* одъ кола, на кима се миръ вози.

МРВИЦЕ.

— Некій философъ было е тако замишљаъ, да е истресаюћи своју лулу на асталъ, повикао гласно: „изволѣте." — (мислію е, да неко куца на врата.)

— Єдномъ професору, кои е непрестано сѣдіо и писао, рече єданъ његовъ пріятель: „како е то, да ты кодъ толикогъ твогъ писања, нигда немашъ њека на асталу?" — „Я бы одавно умрло." одговори професоръ, „кадъ небы имао њега; а овако како напишемъ єду страну табака, я морамъ да станемъ, и да чекамъ докъ се мастило неосуши; и тако се зато време прилично одморимъ."

— Єданъ докторъ доручковао е обично ровита ја; и свакадъ самъ собомъ свако ютро по єдно ајце метне у воду у лончићъ, а у руци е држао сатъ и гледао, да се непрекува. — Но єдно ютро было е тако збуњаъ, да е мѣсто ајцета метуо свой сатъ, да се кува: а ајце држао е дуго у руци, и гледао у њега.

— Прорачунато е да у Лондону сваке године по 30 хиљада коня, одъ ових, што кола по улицама вуку; ркне.

— Женидба е као и лутрія. Толике лозе а само се мало њи извуку и добыю. Одъ хиљаде бракова, можемо рачунати да е само єданъ бракъ савршено срећанъ, са здрављемъ, съ имањемъ, съ любави, и са своимъ породомъ; исторіца су задовольни; 250 ихъ кажу: „тримо се;" — а оне друге некъ вико и испыта. — Пословица има: „пуна вреће гуя, а међу њима само єдна *егула*"; па како е лако изъ те вреће жмурећи извући егулу, тако е лако и међи савршену и добру жену. *)

ШТА МИ ТИ Е ШТО?

Єдна грудва воска цѣломъ свѣту доста

Ко њега, кадъ сви плачу?

Кући идешъ, а богу се молишъ, да никога у кући ненађешъ.

Нашъ мрконя у кошару уће, а рогови му немогоше.

Савъ мрконя лежи, а плеће му ходи.

Самъ ловчићъ у полю ври.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Марта, жена Стояна Гуриħа изъ Врањогрнаца, нађена е мртва у воденичномъ јазу исподъ села; узрокъ њене смрти незна се, или е неопрезно или своеволно, но како е падаюћу болесть имала, мисли се, да е сама у воду пала.

— У окружію ужичкомъ некій Станое Стопићъ, ударио е неопрезно Тому Илића изъ Трнаве єданъ каменомъ у главу, одъ чега е Тома одма мртавъ пао. Убилацъ е суду на осуђенъ преданъ.

— У окружію ягодинскомъ нађенъ е на путу мртавъ некій Петаръ, синъ Крсте рабаџіе изъ Ягодине.

— 26. пр. м. некій Іованъ Здравковићъ изъ Лапишта, убіо се изъ пиштоля, само зато, што су га цигани пренарили у трампаљію коня.

*) Нека опрости женскій полъ за ову приповку; она е іошъ одъ оны времена остала, кадъ смо друге партае биле. У.

Съ радостя обявлюемо, да е учредничество Шумадинке добило дозволѣнѣ, да може листъ овай у ц. кр. аустрійску државу прелазити. Съ овимъ дозволѣнѣмъ умножаће се сигурно брой пренумеранта, и тимъ ће и овай листъ утемељити свою будућность.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Остф-постъ* изъ *Балаклаве* явля. Саюзници до 30: пр. м. нису никакве операције противъ Севастопола предузимали, и неће дотле оперирати, докле годъ Омер-паша съ цѣломъ своіомъ силомъ (30,000 м.) противъ Осетеакена што непредузме; — по овоме дакле саюзници су очи на Омер-пашу упрли.

— *Войн. новине* изъ *Цариграда* одъ 1. ов. м. являю, Попечитель рата Раза-паша обећао се Омер-паши, да ће изъ Цариграда у Крымъ послати неколико хиляда войника; войска Омер-паше износиће на 40,000 м. Но колико ће за бой способны быти, то се незна; еръ кадъ є одъ 11,000 турске войске подъ Осман-пашомъ остало само још 7000; а одъ 14,000 енгл. войске ни половина остала ніе; то се лако рачунъ може сватити, шта може и съ ономъ войскомъ турскомъ быти.

— *Войн. новине* изъ *Карса* и *Ерзерума* одъ 20. пр. м являю, да се тамо турска войска у жалосномъ стању налази; едно за другимъ понопаименованы комданданти Сарифъ-паша и Васифъ-паша пису башъ найболю волю имали, да на азіятскомъ бойномъ полю буду; и среће є велика за турску войску, што се руска войска у Ерканъ и Александрополь на зимиште повукла, те є садъ непапада.

— Велики князеви руски Михаилъ и Николай приснѣли су 27. пр. м. у Николаевъ, и одавдѣ су отишли управо у Севастополь. Комданданъ 5. корпуса, ћенералъ Либерсъ, ако се разболѣо, и очекује се у Одеси; иѣга ће за време заступити ћенералъ Непокойчиянскій, шефъ ћенералъ-штаба истогъ корпуса.

— *Балаклава* 30. пр. м. Овдѣ є пре неколико дана врло великій снѣгъ нападао, а садъ є опетъ почела киша падати; сви су обкопи саюзницима пуни воде. Помоћи, коя саюзницима овамо долази, готово се и непознае, еръ болесть већма разређује войску, него што є нова помоћь попуњава.

— Енглескій листъ. *Таймсъ* найжалоснѣе описује енглеску войску у Крыму. Онъ између прочегъ вели: Мы смо се све єднако надали, да ће се станѣ енглеске войске у Крыму побољшати, но на жалость правительство є у некій дремежъ пало, и губи време свое скупоцѣно у суетномъ савѣтованю и дебатираню. По найдостовѣрнѣнимъ изворима наша се войска у Крыму састояла само изъ 14,000 баіонета; овамо спада и артилѣрія и женій. коръ; а кавалѣрія и нема, она само по имену постои, еръ коньи, кои нису одъ глади поскапали, употребляваю се за превозъ. Сваній данъ умире ньи 60, а разболѣва се на недѣлю по 1000. Одъ 14,000 момака едва є 2000 здрапо и читаво; и заиста се може узети, да се войска наша у Крыму изъ инвалида састои; па у овакомъ стању налазила се она пре, него што є зима почела, а шта ће садъ быти? И пытанѣ є, колико ће одъ ови 50,000, кои су за Крымъ опредѣлѣни, здрави тамо дойи. Мы смо у таковомъ положеню, да ће но нашу единствену войску, съ коіомъ смо се заиста могли поносити, овдѣ у Криму сву изгубити, ванъ ако є какво чудо неспасе. Дрвене кућиџе су на лађама дошле, но ко ће ія у станове донети, пытанѣ е? Єданъ намъ официръ изъ Крима пише: Севастополь є садъ ячій, него што є икада быо. Зло време потре намъ све войинике; у найнећемъ блату у подкопима спаваю, и мора човекову срце заплакати, кадъ ове бѣдне спази. Одъ мога полка, кои се изъ 756 м. састояо, има садъ свега 313; еръ се 433 налазе по болницама у Балаклави и Шкутари. Мы недобіямо кадкадъ по 24 сата меса, дрва никако немамо, и тако войници наши прегладни понекадъ и сирова меса єду. Дрвене кућиџе можемо употребити овда, кадъ зима проће.

— *Парижъ* 11. Января. Юче є царъ Наполеонъ добыо одъ цара аустрійскогъ своеручно писмо.

— Найновіе вѣсти изъ *Крыма* допиру до 2. Января; пуцнява одъ стране саюзника сасвимъ є престала; изъ Севастополя пуцаю, но реће. — Велики княжеви Михаилъ и Николай приснѣли су у Севастополь 1. Января, и смѣстили се у сѣверномъ градићу, гдѣ се и Меншиковъ налази.

Малта 1. Января. Херцогъ Кембрицъ дошао є овдѣ на пароброду „Томаръ“, и остаће овдѣ, докле се одъ болести мало неопорави.

— *Варна* 5. Января. Омеръ-пашу и маршала Ахмедъ-пашу познали су хитно у Цариградъ.

— *Букурешъ* 3. Января. На мѣсто Исмаилъ-паше долази за комданданта у подунавскимъ княжествама Махмудъ-паша.

Одгонетка.

Ловацъ. Ледъ. Казанъ. Гребенъ. Лепиња. Кандило.

Течаи: сребра 127¾; дуката 5 фор. 55 кр.

ПОЗИВЪ.

Одъ дужегъ времена Срби у Аустрији купе прилоге да у Горњемъ Карловцу подигну споменикъ Лукіану Мушицкомъ. У сваком срцу и кодъ насъ нађиће одиква ова племенита жела наше браће. И мы у Србіи треба да овомъ приликомъ освѣдочимо наше одушевлѣнѣ благодарность према томъ великомъ нашемъ стихотворцу, према владики Мушицкомъ, кои є само своме народу живіо и кои є нао новый светый Сава вѣру и єзикъ у народу браніо, слогу и родолюбіе подизао.

Мы незнамо, чимъ бы лепшимъ данашнiй народный празникъ прославили, и читателѣ наше поздравили, него овимъ позивомъ; обявлююћи да ће учредничество овога листа примати све добровольне прилоге, и да ће имена приложника са подареномъ сумомъ печатати у овдашньимъ србскимъ новинама, и у србскомъ Дневнику; по томъ да ће у одбору, кои ће се састаяти изъ членова друштва србске словесности, рачунъ положити, и на квитту обштини Горньо-Карловачкой скупљну суму доставити, и истый рачунъ и квитту у овомъ листу, заедно са подписма членова тога одбора печатати.

На св. Саву

Учредничество.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 21. Јануара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсеца 4 цванцика. | № 7.

БѢГУНАЦЪ ЛЕЛЯ (аморъ)

(преведено са шпанскогъ)

Издаица, малый Лель,
Кой млѣдна срца стрелъ,
Одъ кипрски есть олтара,
Матерынъ изъ њедара
Побѣгао, одлетіо,
У груди ми улетіо.
За њимъ тужи братска чета,
Љубородны Аморета.
А његова съ неба мати —
Одъ лепоте лепша — Лада;
Заклинѣ се, да с рада,
Три полюбца ономъ дати,
Три полюбца божественя,
Ко' іой наће свиа њена. — —
За тимъ даромъ — сладка нада
Залюблѣне све подбада,
Да маленогъ траже бога,
Стрелоносца несташнога.
Ал досада нико ніе
Іошъ дознао, гдѣ се кріе;
Ніе, Милко, сладка душо,
У трагъ нико іоште уше
Несташноме томъ бѣгуицу
На мѣсецу ил на сунцу. — —
Хоћу л' Лелю я издати?
Његовой та найци дати?
Хоћу л' њи уживати,
Што обриче Лада мати:
Безсмртны са устава
Три полюбца обећава? — —
Ой ты Милко, благо мое,
Дай ми полюбъ свио єдньъ,
Са устава твоій медањъ,
Па у њедро узми твое
Крилатога овогъ бога,
И бѣгуица несташнога;
Онъ ће мислит, да си права
Подмлађена мати Лада,
Надъ свимъ людма кои влада,
А богове обчарава.

Ст. Радовићъ.

ПУТОВАЊЕ 1591. ГОДИНЕ.

(крај.)

После некогъ времена доведе князъ влашкій сбаченогъ господара влашкогъ, кои е хтѣо подигнути буну противу султана. Кадъ су га уватили одсѣкли су му уши, но султана то тако разљути, да е и овогъ другогъ князя дао одма оковати и у тавницу ставити. Гледали смо, іошъ многе како су губили. Многе осуђене обѣсе стрмоглавце за ноге, да ім крвь, кадъ се у главу сліе, удави.

Годину дана провели смо тако у Цариграду мирно; после искусили смо страшне непріятности. Миръ између турскогъ и аустрійскогъ царства наруши се. Хасан-паша изненада упадне съ војскомъ у аустрійску область, и зароби преко 300 робова, кои су после довели, те у Цариграду продавали. То буде узрокъ, те царь аустрійскій престане шиљти опредѣљене богате дарове султану на уречено време; а тіи су дарови найвише за то давани, да бы се лакше Турци могли задржати у своимъ границама. Они дошли кадъ су дошли у Цариградъ, прошли су поредъ наше кућe; напредъ ишла е турска музика, потомъ јаничари, за њима воћени су заробљени христіани, найпосле ишло е множество кола, кои су была натоварена са уплячканимъ стварима. — Мы нисмо могли гледати, него са сузнимъ очима уклонимо се съ наши прозора. Заробљени христіани ишли су у гомили помѣшани, и људи, и жене, и дѣца, богати и сиромаси, све заедно; многе жене носиле су поедно мало дѣте на прсима, а друто опеть мало ћеће на леђима; за њима ишли су јаничари, и гонили су іи я тукли канџіяма. Благо еваком ономъ, кои нигда ніе своимъ очима видіо овакво жалосно позоріе. — Турци цариградски дочекивали су ово плачно, ядно и уморно робљѣ съ радоснимъ увиканањемъ на славу Хасан-паше, кои е тако лѣпо умѣо невѣрнике казнити. — После два дана буде робљѣ подѣљено, по обичаю и закону султану се преда десета часть цѣле плячке; ово друго сво робљѣ одведу сутрадань на тако названу женску піяцу, и сво тамо распродаду. Ко хоће да почуствује цѣлу нискоћу човечіе судбине, тай треба да се ваће на овой піяци, кадъ се робљѣ продаје, да види жалосну писку и плачъ, кадъ се мати одъ сина, жена одъ мужа, пријатель одъ пријателя навѣки растављаю, и за своимъ господаромъ, кои іи куши, у далеке области турскогъ царства иду. — Продаванъ робља быва по слѣдующемъ начину. Кадъ доведу робове на поменуту піяцу, све іи прегледе

и раздѣле на класе, у кое по годинама своимъ спадаю, као: на старе жене и људе, младићеве, дѣвојке и дѣцу. Купацъ извѣсти се найпре код надзирателя, кои у дућану сѣди, има ли на продаю онаквогъ робља, каквогъ онъ тражи, и опише му обично свойства, коя бы радъ было да му робъ, кога жели купити, има; затимъ надзиратель пошлѣ, те се такавъ робъ доведе, кога купацъ прегледа. Потомъ запоновди робу, те ода, трчи, скаче; гледа га, да ніе ћоравъ, гледа, да му ніе коя рука пребіена, тучета сѣ батиномъ, да види, какве е нарави. Потомъ извѣсти се, шта одъ заната зна, е ли одъ богате или сиротињске родбине, и ако му е све по вољи, онда ступи у погодбу са надзирателѣмъ, тако се погоде, купацъ онда одна одмеде роба са собомъ. Ако се непогоде, а онъ иде другомъ продавцу робља. Поступанѣ съ робљемъ врло е нечовечно, ништа овимъ мученицима друго недаю за ело осимъ леба и воде, а постеля имъ е гола земля.

Нама наступе непріятни и врло опасни дани. Јануарія, кои нису неко време уредно своју плату примали, побуше се, ударе на кућу, гдѣ су новци были, насѣку страже, и іошть млога друга зла почине, и едва наше ім утишаю. Паша-паша, на кога баще кривицу, да е могао учинити, да те буне небуде, буде сбачень са свога достоинства. Али то е само было почетакъ оне революције, кои е предъ братима турскогъ царства была. Г. посланикъ чуе, да су у диванъ тайно заключили, да се ратъ у Мађаркой са свомъ силомъ опетъ повови, а то зато да бы се турска войска задовольила, коя се већъ почињѣ бунити, и викати, што безпослена стое, и што іой се недозволива да плячка и далѣ землѣ осваја. Кадъ се посланикъ о томе увѣри, пошлѣ одма єдногъ татарина у Бечъ, и достани цару, да се добро чува у Мађарской одъ Турака. Затимъ скоро чуемо, да е Хасан-паша отишла заповѣсть, да ударі съ войскомъ на Сисакъ и да га освои. Тако и буде. Хасан-паша удари на Сисакъ и велика опустошења почини, но наши га срету съ войскомъ, и тако га потуку, да е и самъ Хасан-паша у той битки погинуо. Тай гласъ порази Турке у Цариграду. У томъ бою погинуо е и синъ султанове сестре, коя е плачући клекла предъ султана и молила, да іой сина надъ христіанима освети. — Одъ то доба почну г. посланика све више попреко гледати. Султанъ позове страовитогъ непріятеля христіанскогъ Синан-пашу, учини га великимъ везиромъ, и преда му повелительство надъ войскомъ у Унгарской. — После краткогъ времена пошлѣ Синан-паша и позове г. посланика, да му одма дође. Г. посланикъ кадъ наше предъ вѣга, честитао му е ново достоинство, и радовао се, да е тако паметанъ и храбаръ човекъ дошао на то важно мѣсто. Синан-паша прими то честитаћ са непріятнимъ осмеиваћемъ, и одговори посланику, да се онъ нема чему радовати, што е онъ постао великимъ везиромъ, єрбо ће онъ као правый мусиманъ заступати свою вѣру, и борити се само за интересе и напредакъ свогъ народа, а христіяни немаю се чему радовати. Потомъ почне општро пребацивати г. посланику, зашто су изостали дарови у новцу, кое е досада бечкій краль (императоръ Рудолфъ) шиљао Султану. Посланикъ одговори, да су Турци сами томе узрокъ, єрбо су напали на ћесарову землю. —

После краткогъ времена изађе заповѣсть одъ Синан-паше, да никога изъ посланичеттва нашегъ непусте, да изађе изъ Цариграда. Затимъ одма друга заповѣсть стигне, да се нико одъ насъ изъ куће на полѣ непусти. — Ево насъ дакле подъ стражомъ. — У то време бкешила е куга на све стране турскогъ царства; у самомъ Цариграду, као што су намъ казивали, умрло е одъ куге 80 хиљада душа. Мы смо гледали, како непрестано предъ наше куће мртваце носе, и покадкадъ по 5 сандука износили су изъ єне куће єдно за другимъ. Премда смо се мы чували, опетъ и у нашемъ посланичеству умрі 6 людій одъ те проклете болести.

Куга ніе ништа Турцима сметала, они су се непрестано на войну спремали, и Цариградъ е врло одъ силне войске, кое е скакій данъ изъ Азіе пролазила и у Унгарску на бойно полѣ ишла. Кадъ су кога одъ насъ на прозору видили, они су намъ претили, и показивали намъ рукама, како ће намъ главу одсѣћи.

Єданъ изъ нашегъ друштва утече и потурчи се, и одкріе потомъ Синан-паши, гдѣ стое тайна писма г. посланика. Комисія турска дође и наће у себи посланикоюй подъ патосомъ многе опасне за насъ тайне. — Одъ тогъ дана, мы смо непрестано смрти очекавали. Великій везиръ (Синан-паша) крене се, као врховный предводитель, у Мађарску. Ньговъ полазакъ было е величественъ. Мы смо се радовали ньговомъ одлазку. — Али после краткогъ времена дође капиџи-баша са своимъ јаничарима, развали врата одъ нашегъ посланичества, и све, кои су посланичеству привадлежали, повата и ланце імъ око врата помећу. Други су плачкали, шта су годъ нашли. Мноштво свѣта было е скупљено предъ кућомъ нашомъ. — — "

Потомъ далѣ обширно припоиѣда, како су іи Турци у єду кулу затворили, и како су іи рђаво ранили, и предъ ньіовимъ очима друге съ прозора бацали. Тай путникъ опоминѣ на єдномъ мѣсту, да е онда у Цариграду у Галати и посланикъ Дубровника сѣдіо; потомъ приповѣда смрть султана и долазакъ Махмута на престолъ турскій, кои е одма 16 свое браће по обичаю турскомъ удавіо, и съ найлѣпшомъ парадомъ сараніо. У цѣломъ далѣмъ путованію нисмо ништа могли наћи, што бы наше читателѣ могао интересирати: ослободивши овога путнике и повратакъ у ньгово отечество, описано е врло укратко.

ПИСМО.

(Христофора Колумба одкрителя Америке своме краљу, кадъ су га завистници већъ у окове бацили и свега имања лишили были.)

„Я несрећанъ! ништа више своимъ назвати немогу, до овы окова тешки, и ако е судба одредила, да имамъ свога погреба, то нека ме они у гробъ прате, єръ спомень такве неблагодарности треба са мномъ да се сарани, треба због чести народа шпанскогъ у вѣчну благодарность да тоне. Будућа столѣтія непреба никадъ да дознаю, да е у Шпанїи такиы подлы людій было, кои су мыслили, да ће се Фердинанду умилити; ако бѣднога Колумба упропасте, коме се у кривицу приписује, што е круни шпанской новъ свет одкріо, и њой га предао. Ты великій Боже, побудіо си ме на дѣла и управляо мое кораке. Теби се молимъ за милость, да ово несрећно

предпріятіе подпомогнешъ. Мене нека цела земля оплаче, а вы анђели небесни, коима е невиность моя позната, будите милостиви поглаварима овогъ времена, коима зависнть и свирѣпость неда, да ме сажале. Ямачно ће изаши потомцы некада кою сузу за мене имати, кадъ имъ повѣствица каже: да е Колумбъ изъ собственогъ имања, съ малымъ трошкомъ и безъ жертве одъ стране шпанске круне, съ опасности живота свога и брата свога у 20 година и 4 морепловења Шпанји важније услуге учинио, него што ји е иной владатель одъ коега између свои слугу жителя кадгодъ видио; они ће за мене кою сузу имати, кадъ чую, да е Колумбъ, безъ да му се и најманя кривица доказати могла, у сиротињу и беду бачень био, да му е све отето, само не окови, и да онай, кой е шпанску крунну новымъ светомъ украсіо, ни тамо, ни у староме свету за себе и свою породицу крова нађи ніе могао.

Ако е небо заключио, да ме и даљ гоненіима изложе збогъ незадовољства съ онымъ, што самъ учинио, као да е одкритіе новогъ света породило несрећу за стари светъ; ако бы небесна казнь на овоме мѣсту бѣдномъ животу моимъ край учинила, о! онда, вы анђели божји, вы, кои надъ невинима и угнѣтенима лебдите, спроведите ово писмо кральицы Исабели у руке. Она познае патиљ, кое самъ я за увеличанѣ њене славе, за умноженѣ моя услуга поднео; она ће быти тако праведна, тако милостива, да никада недопусти, да братъ и деца онога мужа, кой е Шпанји невиђеримо богатство дао, кой е пространыхъ предѣлима увеличао, остану тако безъ помоћи. да принуђени буду на туђимъ вратима леба просити. Исабела ће видити — ако раније съ овогъ света неотиде — гди се облакъ несреће небесногъ гнѣва навлачи, кой су неблагодарность и свирѣпость привукле. Ово богатство, кое самъ я одкрио, примамће цео родъ човечій на пљач, и мои ће се одмаститель пробудити, и народъ ће некада платити за неправде, кое мени садъ неблагодарность, пакость и зависть чине.“

Ово тако просто и лепо, тако трогателно писмо, може се свакомъ допасти; оно е гласъ природе, смаљ истине; да е каква привица душу Колумбову притискивала, нећу онъ могао съ таквомъ поуздањости на бога обраћати се, и съ таквомъ неустрашимости Исабели говорити. — Ако су читатељи наши последњѣ врсте овога писма безъ упечатљења прочитали, нека ји іошъ єданпутъ прочитаю, пакъ ће у њима чути пророчеській гласъ, кой казнь наговешћује, да ће потомци некада платити за неправде свои предака, и онда нека погледе на Шпанію, на нека запытаю безбожнике, валяли в ђровати, да има бога одмастителя.

начаљ шестъ очію има. Покрай обична два окá, имао е странаљ єдно на челу, єдно на прсима и два острагъ на потиљку. Странаљ опази, да се пустињакъ свеснимъ уплашіо, и зато му рекне: Неплаши се необичности мое, я самъ житель єдне планете, кое е нама непозната. Насъ зову „Тахіямевта“, кое по нашемъ говору толико значи, као „видовитъ“. Съ окомъ на момъ челу видимъ я мисли човечіе; съ окомъ на прсима видимъ осећања нѣгове душе, а съ очима на потиљку видимъ слѣдства дѣла људски. Опрости ми, я небы могао међу вама живити, єръ видимъ, да неђа часть дѣце ове земљѣ блуди по злу и неваљалству. Я бы морао изъ варошій побећи, єръ ми се чини, да бы ту међу злимъ духовима живіо; сви єдно мисле, а друго говоре. Пустињакъ му се дубоко поклони. „Житељо пресвѣтле планете!“ проговори онъ, „ты особитый даръ имашъ, молимъ те, саобшти ми тайне, кое си видіо. Я ћу ји потомъ описати и оне ће можебити мудрогъ и наметногъ къ истини привести.“ — „Я ћу то радо учинити,“ одговори Тіхіямевта; а пустињакъ се намести, и стане писати, што му е странаљ казивао.

Кадъ самъ ондѣ на земљи быо, найпре самъ ишао у велике варошіи, и съ моимъ окомъ на челу видіо самъ, да се великаши у мислима здраво варао. Видіо самъ, да владатељи земљ убражаваю себи, да народи због нји, а не они због народа постое. Видіо самъ, да люди са своіомъ браћомъ као са стварима, кое они продати, промѣнити, разбити и уништити могу, поступаю. Съ окомъ на прсима видіо самъ њіова срца. Њіово е срце мека стварь съ коіомъ су страсти чиниле, шта су хтѣле. Съ очима на потиљку видіо самъ слѣдства стварій. То е была пропасть држава, и то можебыти блиска, него што се мислило. Я самъ видіо притворство у срцама дворана ласкавѣ у души они, кои су владатељѣ окружавали, и превару међу овима, кои се пријатељи отечества називаю. У мозгу ученыхъ видіо самъ сметню и лажь, на њіовимъ срцама, притворство у глава побожника, а безбожность у срцама оны, кои се слугама свемогућегъ називаю. Но шта ти полазе све то, ако ти и цѣлу ноћь усприповедамъ? Айде да спавамо, на сутра можешъ самномъ поћи. Да прођемо єдну часть света, пакъ ти онда можешъ тиою сумню показати о онимъ стварима, кое ти особито у очи падну, а я ћу ти објеснявати. Съ нестрпљѣнымъ очекивао е пустињакъ дань, и почемъ е сунце изнадъ брда одскочило, онда е већъ са странцемъ на путу быо, и тако су предузели путь по овомъ подмѣсечномъ свѣту. Пошто су мало мѣста прошли, виде многиу земљѣдѣлца; они су орали, былу су весели и пѣвали су.

(продужиће се.)

РЕДКО ПОЯВЛЕНІЕ,

кое е єданъ пустињакъ у послѣдњимъ данима свога живота видіо.

У єдной удаљеной пустињи живіо е некій пустињакъ, кои е быо готово пуны шесетъ година одъ свію людій удаљенъ. Єдногъ дана кадъ е сунце заилазило, куцао е на нѣговой колеби странаљ некій и захтѣвао, да га на конакъ прійми. Пустињакъ отвори колебу, а странаљ уђе унутра. Пустињакъ се якo уплаши, кадъ опази, да странаљ

КРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерак. Да што ми ти да што: два локваня око пања?

Петак. То су двѣ печурке око пања.

Ерак. Ниси погодіо.

Петак. А да шта то може быти?

Ерак. Нећу да ти кажемъ. — Гледай у мене, па ћешъ се сѣтити, шта су „два локваня око пања.“

Петак. Немогу никако да се сѣтимъ.

Ерак. Лудо! два локавља, то су уши, видиш; а шта е пањ?

Петак. То е твоја глава. Но, садъ се сѣћамъ. То е лако было погодити, особито кадъ ми рече, да гледамъ у тебе.

Ерак. Шта ты мислишъ, Петаче, шта значи та речь: Севастополь, и одъ куда долази то име?

Петак. То е хвала богу лако погодити, и ніе тежко као телеграфъ; заръ невидишъ, да ти се само каже: Сена съ топомъ.

МРВИЦЕ.

— Єданъ дође своме пріятелю ноћу, и почне лупати на вратима: „спаваш ли?“ — „Шта ћешъ?“ одговори газда изъ куће. „Дошао самъ, да ми узаймишъ два дуката.“ — „Спанамъ, спанамъ“ одговори онай изъ куће, и ућути се.

— Путници єдне лађе примѣте, да друга єдна оружана лађа иде за њима у потеру и теку што ін ніе стигла. „Господине, мы се боимо, да небудуто морски айдуци, што плове за нама“, рекаху путници капетану своє лађе. — „Но несрећни имате право — то су айдуци, и за кратко време стићиће насъ. Они су много ичи одъ насъ и неможемо се съ њима тући. Али небойте се ништа — како видимъ, да ође да насъ заробе, я ћу одма запалити моју лађу, — а нећу се предати.“ Тако е капетанъ тѣшио своє путнике, кои се тимъ ішшть горе упрепасте.

— Єданъ адвокатъ, кадъ сасвимъ остари, преда своме сину све своє нарпице да продужи. — После некогъ времена, ноћне се хвалити синъ своме оцу, да е єдну парницу, коју ніеговъ отацъ 40 година заступа, срећно свршіо, и да е онай, кога е онъ заступао, добіо. „Шта несрећниче!“ повиче ніеговъ отацъ, — „та зарь незнашъ, да е та парница была найвећій мой приходъ.“ Водећи ту парницу добіо самъ новаца, те самъ се оженіо, равіо самъ се и одѣвао жену; одъ прихода одъ те парнице, трошіо самъ на тебе, те си се изучіо, одъ те парнице мисліо самъ спокойно да живимъ до гроба, и предао самъ ти е као найвеће наслѣдіе да е ты продужишъ, надаюћи се, да ће и твою дѣцу она ранити; а ты на єданъ путъ све то садъ упропасти!“

ЗАЧИНЦИ.

Испливао изъ Дриве, удавіо се у Лепеници.
Пуцъ трбу неучи радо.
Гладанъ трбу неможешъ заварати.
Свака е она ситна пара лепа, кои замѣни грошъ.
У чаши се више людій удави него и мору.
Болѣ быти здравъ ратаръ него болестанъ царъ.
Болѣ утиво недати, него преко волѣ дати.
Просячкій е хлѣбъ найскупљій.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Мужъ. (28. Января.) Гледай, жено, какву самъ лепу чою купіо, да направимъ себи хвальише.

Жена. Нетреба ни да гледамъ, ербо знамъ, да што годъ ты узмешъ, невала и да то мора быти найгоре у вароши.

Мужъ. Имашъ право, жено. Одкако самъ тебе узео, и я самъ се увѣріо, да нитша невала што годъ узмемъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Ніегова Свѣтлость Князъ присніо е 18. о. м. изъ Крагуевца у Бѣоградъ.

— Поручникъ артилѣрије Петаръ Протићъ произведенъ е за штабс-капетана, а питомци школе артилѣријске Милутинъ Іовановићъ, Сава Ивановићъ и Велимиръ Стефановићъ произведени су за поднаручнике артилѣрије за показану ревность и вѣштину у ливењу топова.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Фрејденб.* одъ 6. Января изъ Цариграда явля. Станѣ у Крими ніе се до данасъ измѣнило; осимъ што Руси понекадъ изъ Севастополя на саюзнике нападаю. Млоги су се войници саюзне войске одъ мраза поразболѣвали. Овдѣ се приготовлавала побуна одъ стране софта; но ушло се заранће у трагъ; поглавице и виновници быће казнѣни.

— *Лондонъ* 31. Января. Енглески листови пишу, да е лордъ Русель дао оставку због тога, што ніе задовољанъ са вођењемъ рата у Криму. Но по найновіой телеграфской депеши, позванъ е онъ одъ правительства, да ново министерство састави.

— *Петербургъ* 13. Января. Князъ Меншиковъ одъ 5. ов. м. изъ Крима званично явля, да обсада одъ стране саюзника ненапредуе. Руси су 1. и 3. Января ноћу изъ Севастополя изишли и на саюзнике ударали; у овомъ бою заробе 14 Енгеза и 9 Француза. Саюзници имали су прилично мртвы.

— *Войн. Новине* одъ 5. Января изъ Крима являю: Саюзни врховни ђенерали заключили су, да до пролѣћа ништа знаменито противу Севастополя непредузимаю; но до пролѣћа млоге ће они валпне своє войнике жертновати. Каже се, да ће осимъ турске войске подъ Омер-пашомъ, іошть и двѣ дивизіе француске подъ ђенераломъ Пелисћеромъ у Евпаторію доћи, и одавдѣ ће скупа противъ Симферополя оперирати, а после и противъ самогъ Перекопа. Піемонтска войска подъ ђенераломъ Ламармором навозиће се на суво код Каће. Она піемонтска войска навеће се за у Крим 16. Февруара. Съ войскомъ о-ваюзнике се и една часть француско-енглеске войске подъ ђенераломъ Каноном.

— *Войн. Нов.* изъ Турина пишу: Садъ овдѣ ніе већъ никаква тайна, да ће єданъ корпусъ одъ 15.000 войника ићи у Крим. Овдѣ се због тога млоги забринули, што правительство явно иде противъ Русіе, а ніе іой ни рать објавило; онай се кораћ мора сваконако осудити.

— *Трієстъ* 14. Января. Депутація црногорска одвела е младу князя црногорскогъ на Цетиње. Депутирци они были су: предсѣдатель совѣта ђорће Петровићъ као старый сватъ, вицепредсѣдатель войвода Михаилъ Петровићъ, ађутантъ књажескій Вуковићъ, войвода Ива Радовићъ, Стеванъ Пеіовићъ и Пламенацъ.

Одговетка.

Сунце. Попови. Помеляри идући у воденицу. Сврдао. Врата. Мравинѣвъ.

Течай: сребра 127⅝; дуката 5 фор. 56 кр.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 25. Января 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсеца 4 цванцика. | № 8.

РЕДКО ПОЯВЉЕНІЕ,

кое є єданъ пустињакъ у послѣдњимъ данима свога живота видіо.

(крај.)

Тіхіямата: Они есу задовољни; али њіово задовољство, као што и съ окомъ на челу видимъ, произлази отуда, што они њіону бѣду непознаю. Они су найдостойніи у роду човечіемъ, а по нѣкой части съ њима се поступа као съ робовима, или животињомъ коя велике терете вуче. Они се уподобляваю суњеру, кои у отвореномъ полю лежи, и кога изданна природа росомъ напуня, а ленљивцы га исцеде: или наличе поморанџи коя се изцеђуе дотле, докле у њой сока има, а кадъ таковогъ нестане онда се бацы. Богаташи сматраю оне људе, за єданъ изворъ, кой неможе пресахнути; но они се ако нараю; и они извори пресыхаю, а као што съ оба моя страшна она видимъ, ово є пресушенѣ нуждно слѣдство ненаситимости њіови господара. Станѣ земљѣдѣлца понижана се до робства: свуда у природи човека лежи, да се сваки онога стања плаши, кое є отегоћаваюћи терет. Сваки бега одъ польскогъ живота, и трчи у варошь, да бы тамо болѣ дане проживіо. Тако се одъ дана на данъ умалява земљѣдѣліе и тамо тражећи рану, превазилази число они кои нась ранити мораю. Веруй ми пустињаче, да тигеръ међу тигрима, и курякъ међу курацыма, нећу важность има него човекъ међу људима. Онъ, найблагороднїе створенѣ међу створенима, створенъ по подобію божіемъ, онъ кои величествено своимъ челомъ увисъ къ небу гледа, и кои се разумомъ одъ хиљаде хиљада животиња, коя просторъ света оживляваю, разликуе, онъ господаръ створења, и владаюћъ животиња, — онъ, за кога прекрасне ливаде цветаю; за кога се ружа у џбуну прѣвіи, кога любичица у долини услађава, и за кога високій кедаръ на ливаду стои; коме шева у раномъ ютру своју песму пева, кога славуј у вече съ своимъ хармоническимъ гласомъ успављое; — онъ, коме се лавъ покорава, кога слонъ на своимъ леђима носи, и предъ кимъ горда камила своя колена савія; онъ, кого є природа съ толикимъ ползама наоружала; онъ, кога є груд она хармонію дала, чуство срцу а способность рукама; онъ, кога елементи слушаю, кои є бурнимъ таласима границу поставіо; кои є воздухъ ограничіо, и самогъ сунца теченѣ опредѣліо; онъ, кога бесневе море съ почитанїемъ на своимъ непушавимъ леђима носи; кои се у облаце попео, громовима подражава, и опустошаваюћу ватру у машине позатварао; — онъ, дете божества — разумомъ анђелу подобанъ, човекъ, нема цену и важность међу људима. Дакле у чїимъ ће очима човекъ важность имати, ако не у очима људи? Ко уме о нѣговимъ свойствама судити, ако онъ самъ о њима несуди? Ко ће нѣгову важность прецењти, ако е онъ самъ неспрецени? Онъ, коме є божество разумъ и душу дало! — — Зарь да га лаћъ хвали, или да му се пантеръ диви? Зарь орао нѣгову величину да проповѣда; и изворъ, кои преко высокогъ камена на земљо пада, да нѣгову важность прожубори? Човекъ, само у очима некогъ малогъ броя људій, има неку важность; а убите никакве важности међу људима нема. Тигра неће тигрови уважаваю, курика више курацы почитую, него што є човекъ одъ људи почитованъ и уважаванъ. Ово є жалостно али истинито искуство. Или то судба људи была у време варварства, или є за цело у време нашегъ просвѣщенія? — Заиста и есть. Докле годъ човекъ само свой разумъ изображава, неће имати човечество никакогъ уважења; да бы важность свою осетило, мора се срце изобразити, и оно се у нашемъ столѣтію најмањ догађа. Кудгодъ погледамъ напланиъ на изобретенія душе људи хоће све више и више да се пенѣ; хоће боговима да се уподобе, а људи неће да буду, и опетъ є човечество кругъ, коя намъ є божество одредило, и у коме треба да нась разумъ ограничава. Учи се човекъ быти! то прву нашу мудрость нека сачинява; учи се важность твоє браће ценити! то су границе кое су ти онде опредѣлене — — Учи се човекъ быти! — наказ є то страшитый гласъ коимъ нась разумъ довикуе! учи се човекъ быти! мы дакле све знамо, само шта смо ми, незнамо. Мы о свему радимо, само се тымъ незанимамо како ћемо срећни быти. Познаете ли вы вашу несрећу? люди! не, вы е непознаете: къ земльи савіени, пузите вы као црви у прашини, премда е ваше опредѣленіе у красномъ полямя живити. Уашиени у зидинама живите а створени сте да животь и срећу уживате. Носите окове, премда сте за слободу створени; дижете сувѣрїе олтаре, и гиљите се сами на жертву безсчутевны напова, кое ніе природа него сте ји ви сами себи изрезьли. Погледайте єданутъ око себе, и сматрайте, шта є предрасуђенѣ лажне чести, нераздумно понятіе о величини; шта є суевѣрїе, борба закона и гомила неваљалы страсти, одъ нась начинила. —

Вѣчита завѣса нека покріе дѣла, одъ кои се човечество ужасава. Я нећу ужасна дѣла, коя намъ исторіа прошлы столѣтія подае, да напоминѣмъ; него ћу да те од-

ведемъ у колебу бѣде и неводъ, и сузе на образима нересѣшника да ти покажемъ, у коима се іошть свакій данъ сунце огледа. — —

Погледай тамо ниску колебицу, погледай главу једнога одъ найпоштенія страиаца — главу човека, кога су косе, при найтврѣемъ раду оседиле. Онъ є задовољно у кругу њѣгове фамиліе живіо, имао є мало потреба, задоволявао се съ прямъ хлѣбомъ, а жеђъ є гасіо чистомъ водомъ. Њѣгова є постеля была тврда, као и посломъ отврдпуто њѣгово тѣло; рано є у ютру устало, а у вече є доцкан лезао. Онъ є почитовао власть, біо є вѣрантъ своме отечеству, любіо є свою добру жену и свога поштенога сусѣда, и рађао є добру и валяну дѣцу. Шта мислишъ, каква є награда овоме препоштеноме човека? — Ништа му ніе остало осимъ унутрашиѣ свѣдомости собствене добродѣтельи. Злостављенъ одъ богаташа, стои онъ ту садъ, онъ га сматра као животиню, коя терета носи, преко чіи се леђа уображеной своіой величини узвишуе. Све што іошть неку важность у очима тога честитога човека има, одузимаю му отимаюћи нокти ячега. Онъ му троши рану, волѣ му агаѣ, и убія му њѣгово дете — — али не као што зудуцы убіню, него подъ изговоромъ правде: — и, кадъ му є све одузео, кадъ се зной ньи хиляде у једной части потроши; кадъ се сузе сиротинъске у препуњеним чашама попію; и кадъ се лукъ осрамоћены и обезчешћены, гласомъ лармаюће музике надвиче — онда нека свученый просякъ у њѣговой опалой славной колеби къ небу вапіе: Боже благослови гордогъ богаташа! — Света природо! окрени твое законе, погази чесноту црна, а одржи насѣкомо едовито, кога убіюћій жалощ човечество вређа; уништи сузе, ербо она чувствую, а одржи трбуе еръ они непрестано жђеру и троше! — — " Тако є говоріо Тіхіамента и облацы се по небу вакуку; громови су рикали, а поврхность є землѣ дркгала, еръ се ужасавала одъ познаћења увређеногъ човечества. Гробови се мртваца отворе, и изъ гробова мермеромъ украшены, блювала є земля гадове, коима є светъ споменине подигао.

„Нема величине", рекне Тіхіамента „безъ добродѣтельи; истину познати а добро чинити, то се назива величиномъ. Шта є ваша величина? о люди! играчка, ништа. Усталцу страсти вуку васъ ваше дадиѣ, а ове су самољубіе и себичность. Врло мала часть люди єдва да може усправно иѣи, нечудите се давле ако већа часть, као и животиня на све четирѣ пузи. Ваше є око слабо и зато неможете погледъ истине да сносите. Засѣњавање ништа мами великане къ златнимъ играчкама, и они одъ артіе зидаю за будућность планове, кое често и слабіи летњи ветрићъ обара. Прегледай светъ пустиньиче! и сматрай га као єдну массу, коя непрестано ври. Тамо се изъ блата подиже єдно краљевство, одржи се као бешика у воздуху неколико тренућа, и опетъ га у ономъ врењу нестане; тамо опетъ растеђа сила квасца набацуе царства у висину, па іи опетъ нестане, као што є Грчке и Рима нестало было. Заиста є овай людскій животъ прекрасна игра сенъки! погледай како сила уображења твога, све увеличава, и на затегнуту простирку твоіе осећаня баца. Онде се укаже какавъ владатель съ њѣговомъ войском, деца дркћу, преварени трче за њима, обмаћьни држе за волшебство, а мудрацъ сматра за то, што есть — за мимопролазећу сенку. Угаси варљиво кандило, па ће све волшебне палате изчезнути.

О пустиньиче! за ваш светъ ниску очи, кое кроз покривало будућности виде, и видимъ за човечество врло жалостне дане — и заиста мораю они доћи. Срећа за онога кои се нађе у пустиньичкомъ животу, но онай ће іошть срећніи быти, кой є научіо у пространимъ варошима пустиньикъ, а међу будалама мудрацъ быти. — "

Пустиньикъ се пробуди; и певанѣ птица дигне га къ ютревьой молитви, а Тіхіаменту само є у сну видіо.

превео І. М. Д. Ч.

ПИСМО.

(Коимъ Павле III. римскій папа одарика Карла V. да неиде на удовй Францу I. краљу францускомъ.)

Великомоћный царе! прелюбезный сине!

Одавно гледимъ са сузнымъ очима крававый бой међу духовномъ моіомъ децомъ. Желіо самъ, да бы свемогућа рука поспаћања и раздвоіва срца ублажила, и тесниимъ савозомъ саюзила. Све самъ се дотле болѣмъ надао докъ садъ ми непадне вѣста нестигоше, да ће необичный бой између царa и краля све довакошнѣ распре прекинути.

Великодушіе любезне моє деце допадало ми се съ почетка, коимъ чинише се, да ће се млога невина крвь заштедити; али удвой међу владателима, далеко є опасніа стварь, него бой двапутъ одъ овогъ ужасніи. Кадъ бы оно проста крвь была, коя кроз краљевске жиле тече, было бы умиллій онай истина опасанъ, алъ не тако чудновать: али где смртный удараць главе, благополучіе цѣлогъ народа обара, ту се ніе са животомъ шалити. Царска крвь непринадлежи само цару, него цѣлой држави, отечеству. Богъ и природа учинили су є благородніомъ и свету представили, да благородніе и ньe створи у свету производити може. Кои є давле прожіе, тай ће Богу и природи одговарати.

Найпосле, кадъ бы слепый случай гвожђа или олова бой рѣшіо, какву бы славу побѣдитель надъ смрћу крунисане главе задобіо? Какавъ ће плодъ овогъ удвоя быти? Ево какавъ: свимъ подавницима усадиће мачъ о свете у руке да немилице крвь проливаю, еръ ій примѣръ краљевъ на ово подниже. Сачувай боже одъ тогъ зла: кадъ бы Карлъ мой любезный синъ и одбранитель пао, одма бы Турци Бечъ оплавили; глава бы немачкогъ царства клонула; звѣровидный бы Муселманъ срце њле државе, као ракъ тѣло оглодао; и нѣрни и невѣрни мача бы се латили; Европа бы позориште ужаса и сажалења постала, прква бы уздисала за изгубљѣнымъ одбранителѣмъ своимъ; епархіе бы се одметуле, безъ надежде да се ига повратe.

Видишъ мой сине; какво бы се зло са губиткомъ само єдногъ живота породіло. Устегни давле твою ярость. Ја ћу съ моима, небесномъ отцу молити се, да бы онъ воюћимъ склама слогу у срце уліо; не бы л' Француска и Немачка у тесно пріятельство ступиле; небы л' духъ хранителный цркве, крвь деце свое поштедіо; не бы л' о-

ружје на непријателя хрістіянства окренули. Кадъ бы богъ, оваквый миръ дао, остао бы у найвећемъ почитанію према великомоћномъ цару, и прелюбезномъ сину, найискренійй отацъ

Павле III.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

*Ерак*ъ. Чуешъ ено добошъ лупа, нешто се продае, айдемо што годъ да купимо.

*Петак*ъ. Айдемо, я ћу само да правимъ калабалукъ.

*Добошар*ъ (виче.) „Една личина, 2. гроша. Дали ко више?"

*Ерак*ъ. И 10 пара іоште.

*Добошар*ъ. Една личина, 2 гроша и 10 пара, првый и другій путъ. — 2 гроша и 10 пара, дали ко више, и нико више. — и трећій путъ!

Членъ полиціе. На коме остаде личина?

*Ерак*ъ. На м е н и господине.

*Добошар*ъ. (виче.) Едно седло, 2 дуката, првый путъ

*Едан*ъ *трговац*ъ. И іоште еданъ талиръ.

*Добошар*ъ. (виче.) Едно седло, два дуката и еданъ талиръ, дали ко више? првый и другій путъ.

*Едан*ъ *механџија*. И еданъ цванцикъ іоште.

*Добошар*ъ. Едно седло два дуката, еданъ талиръ, и еданъ цванцикъ. Дали ко више — хајдте люди оде сѣдло бадава.

Абанџија. И іошъ еданъ грошъ.

*Добошар*ъ. (виче.) Едно седло, 2 дуката, еданъ талиръ, еданъ цванцикъ и еданъ грошъ.

*Ерак*ъ. Лепо седло — реци и ты што годъ Петаче; я ћу да дамъ іоште пола цванцике — (виче) и іоште пола цванцика

*Добошар*ъ. Едно седло, 2 дуката, еданъ талиръ, еданъ цванцикъ, еданъ грошъ и по цванцика, дали ко више, првый и другій путъ — и нико више и — и — и —

*Петак*ъ. И петъ пара іоште.

*Добошар*ъ Едно седло, 2 дуката, еданъ талиръ, еданъ цванцикъ, еданъ грошъ, пола цванцика и петъ пара, — говор'те люди првый и другій путъ — сада ће да се теслими — и — и — и нико неда више — и — и — и трећій путъ.

Членъ полиціе. На коме е седло?

*Петак*ъ. На м е н и господине.

*Добошар*ъ. У здравлю да га н о с и ш ъ. Дай што годъ на добошъ.

ТРЕБА И НЕТРЕБА.

— Люди треба да буду као праотацъ Ной, да се умеду одъ сваког грѣшногъ потопа спасти; али опетъ нетреба као Ной много да пію.

— Люди треба да су као сатъ: да иду точно съ временомъ, а опетъ не као сатъ: нетреба да се наніюю. — Люди треба да буду као артія, да су способны за сваште, а опетъ нетреба да буду као артія, да петрце никаканъ притисакъ (угнѣтенѣ.) — Люди треба да су као кртице; тако прилѣжно да раде: а опетъ нетреба као кртице да крію подъ землю свое трагове.

— Жене треба да су као Аморъ, кога е едно царство любавь; а не треба као Аморъ, да бацаю стреле на све стране. — Жене треба да буду као истина, тако ясне, а опетъ нетреба да се ньи люди плаше као што се одъ истине плаше. — Жене треба да буду као кральица Викторія, тако добре майке; али опетъ нетреба да буду као Викторія, него треба да пусте свое мужеве да владаю.

— Жене треба да буду као облава: да сваку тайну чуваю: а опетъ не као облава, да на свакій єзикъ долазе.

— Девойке треба да су као сунце, тако пріятне и безъ мане; а опетъ нетреба као сунце да се свако іутро и вече зарумене. — Девойке треба да су као цвѣће, тако нѣжне; али опетъ треба као цвѣће да свакогъ лентира прямаю. — Девойке треба да су као црква, тако почитанія достойне; али опетъ нетреба као црква, да са свьма звонама свое просце зову. —

— Момцы треба да су као младо дрво, здрави и витки; али опетъ нетреба као младо дрво, да се непрестано мораю кресати. — Момцы треба да су као птица голубъ-тако добри и искрени; али опетъ нетреба као голубъ, по воздуху да лете.

З А Ч И Н Ц И.

Просячка торба нема дна.

Са „Хвала на части" неможешъ чорбу да замастишъ.

Шта неће учинити Немацъ за новацъ.

Мале лопове обично вешаю, а велике оставляю слободне.

Нетреба плачку пре побѣде делити.

Рѣавъ примѣръ квари добре обичае.

Међу слепима, ко има едно око може краль быти.

Лепо цвѣће нестоя дуго поредъ пута.

Изъ едногъ цвѣта небыва вѣнацъ.

Ніе свакій онай крадљиваць, на кога пси лаю.

Човекъ се напіе сыть изъ малогъ извора као годъ изъ Дунава.

М Р В И Ц Е.

— Прорачунато е да у Италіи, Грчкой и Турской, за годину дана умире еданъ одъ 30 жителя. У Француской и Падерланду еданъ одъ 39. — У Швайцерской, Аустріи, Шпанїи, и Португалїи еданъ одъ 49. — У Русіи и Польской 1 одъ 44. — У Германіи, Данской и Шведской 1 одъ 45. — У Ирланду 1 одъ 53. — У Енглеской умире 1 одъ 58 а у Шотландской и Ислянду умире обично на годину еданъ одъ 59 жителя. По томе съ едно на друго кадъ узмемо, умире у Европи годишнѣ (одъ 250 миліона у Европи) 5 миліона и 256 хиляда — И на тай начинъ сваких 40 година наша земля добіе ноне жителѣ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *У* окружію тургусовачкомъ 15. пр. мѣс. напао є по свој прилици бѣсан курякъ, у планини на овце некога Станка Матровића изъ Репушнице, и 4 пса, кои су почели овце бранити, подаши. На гласъ пакъ великогъ урлања паса, дотрчи поменутый Станко са Стојадиномъ Митровићемъ, Пуіомъ Младеновићемъ и са ошіх два своа селяка, одъ коій ниеданъ ніе оружія имао. Они надъ виде курява међу овцама, гдѣ се са псима бори, потрче, курявъ налети се на њи, и сценавши Станка, изуеда му образъ, очи, уста и виліце, а другогъ селяка Пую само по бутинама изгризе, међутимъ притрчи и трећій селянъ Стојадинъ, уватн курява и почне се съ њиме борити; у тай ма нанће стражарь съ карауле, и убіе курява изъ пушке. Овцама ніе никакве штете нането, а пострадавши селяци по краткомъ времену оздравиће, осимъ Станка, за кога нема надежде, да ће свое ране преболѣти.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Одеса*, 9. Января. Овде су дае француске лађе донеле ту вѣсть, да ће саюзници сва пристаништа руска на црномъ и азовскомъ мору одъ 1 Февруара почињоћи блокирати; осимъ пристаништа код Евпаторіе, Стрелѣцка, Камѣша, Квсача и Балаклаве. — Руси су 30. пр. м. напали изъ Севастополя на њке обкопе француске, ове разорили и више француски официра заробили.

— *Лондонъ*, 18. Января. По найновіимъ телеграфскимъ вѣстима страни листови явліо, да є предложенъ депутирца Ребука вишимомъ гласова примлѣно; на то су сви попечительи дали оставку.

— *Петерсбурећ*, 18. Января. Кнлзъ Меншиковъ званично явля, да су Руси коју између 7. и 8 ов. м. на лѣво крило саюзника, напали. У овомъ бою заробе Руси два официра и више просты войника. Због оскудице у дрвима скинули су саюзници кровъ са храма херсонскогъ и унутрашня украшенія.

— *Бойи Новине* одъ 17. ов. м. изъ Варне явліо: Одавде се засадъ ненавозе за Евпаторіо, због тога, што се пристаниште тамошнѣ одъ части следило. У Евпаторіи налазе се већъ три дивизіе турске; но одъ утврђења због. яке зиме престали су. — Исте новине явліо, да се бывшій мушпръ Анатолія Зарифъ-паша натрено брани. Њега су обтужили због тога, што ніе подпомагао Шамила: но онъ сну кривицу баца на Решидъ-пашу и Редкліфа.

— *Бойи. Нов.* одъ 11. ов. м. изъ *Одесе* явліо: И ако се погопара о миру, и о конференціама, кое ће се у Бечу држати, опетъ войска непрестано одавде иде у Крымъ. Шеста дивизія ћенерала Белетарда стои код Тираспола, да бы стала на путъ саюзницима у случаю, ако бы се они навести хтели код острова Тендре. — Последнѣ вѣсти изъ Севастополя допиру до 3. ов. м. до тогъ дана ништа се ніе знаменито предузимало ни изъ Севастополя, ни одъ стране саюзника. Остенсакенъ єднако се у Севастополю налази.

— *Таймсъ* изъ *Лондона* явля, да ће по свој прилици краљица Палмерстона опуномоћити, да ново министерство састави. По друге енгледке новине *Глобе* одъ 19. ов. м. явлао, да се краљица подуже о томе съ лордомъ Дербіомъ разговарала; после етога Дерби имао подужу конференцію съ Палмерстономъ. Лордъ Дерби подъ тимъ условіемъ прима се, да састави ново министерство, ако се Палмерстонъ прими министерства рата.

— *Остд. Посш* изъ Крима доносе вѣсти, како се саюзници надеждомъ питаю, да ће се нападай на Севастополь пре пролѣћа предузети. Овде є целой войски означѣно, да ћенерали Нилъ и Пелисѣръ у Крымъ долазе. Чимъ они дођу, юришаће се на южну страну Севастополя, да се руска флота — по њиовомъ плану — уништи.

ЗАГОНЕТКА.

Виће л' добрый ой човече,
Страшно кадкадъ громъ кадъ рече,
Шта но чини трома друга,
Жарковѣна брина пруга?

Прва ѣсу то два коя,
Слога четворкога броя.
Трећемъ слогу коя прише,
Едно и ње не безъ слитне;

Томе сань и речца мала,
Войнике сань задржала;
Ратаръ жељно чека ћене
Да га пустинъ да одане.

Цѣло сань и варошь и градъ,
Важну ролу играмъ и садъ;
Многи главе разлупаше.
Пре нег што ме угледаше.

Више с' несмемъ я казати,
Єръ ћешъ престат погађати.
Вальда можешъ и самъ сада,
Казат яке тога града.

Мисля, мозгай, неодгоди,
Ніе тешко, хайдъ погоди.

А. Ник.

Течай: сребра 126¹/₄; дуката 5 фор. 53 кр.

— Іошть се могу сви броеви Шумадинке одъ ове године добити. Ко намъ изъ окружны места, са прямъ деликанцомъ непошлѣ новце за пренумерацію прошле године (за Новемберъ и Декемберъ 1854.) престаћемо далѣ шиляти му.

— Сбогъ малогъ простора, неможемо никакаке огласе у овай листъ примати; зато молимо да намъ се и нешалю.

У.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬЯ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 28. Јануара 1855.

ШУМАДИНКА.

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсеца 4 дванцика. | № 9.

ДЕОБА СВЕТА.

(сл. преводъ изъ Шилера.)

„Чуйте люди, некъ је земля наша!“
Богъ повика са висока неба.
„Сваки одъ васъ некъ се њойзи маша,
Ал' је братски подѣлити треба.“

Све поправи, што годъ руке ика,
Старо, младо, све се брзо крѣше.
Польске пчеле, ратаръ себ' узима,
Племенитъ гордый крозъ шуму пролѣше.

Купци пуне болте и житнице,
Калуђеръ се лаћа старогъ вика.
Краль затвара мосте и улице;
Његова је рече десетина.

Са свимъ касно, кадъ деоба проће,
Стихотворацъ изъ далека доће;
Ал' за њега већъ небеске дара,
Све је стекло свога господара.

„„Тешко мени!““ пѣсникъ тужанъ рече,
На предъ тронокъ вишњегъ бога клече.
„„Заръ некъ нема, боже правде твое?
Заръ у свету ништа није мое?““

Богъ му рече: „крини самогъ себе,
„Што ты ништа пѣсниче недобе;
„Да гдѣ с' био при свѣта деоби?“
„„Ја самъ био, мой боже кодъ тебе.““

„„На твоихъ лицу око беше мое,
У твоихъ слуша' твога неба слогу,
„„Духомъ занет' одъ свѣтлости твое,
Ја на земна мислити немогу.““

„Съ чимъ ће т' дакле быти поновено?
Већъ у мојой није земля сили —
„Ал' ако ти с' са мномъ живит' мили,
Быће т' небо свагда отворено.“

Јов. Ђорђевићъ.

СРЕЋАНЪ ЧОВЕКЪ.

(прев. са руског.)

Харунъ Али-Решидъ, (сви чудновати догађаји на истоку сбили су се у време владе овогъ владателя.) Харунъ Али-Решидъ владао је у Багдаду славно и спокойно, подизао је баснословне палате, уређивао волшебне баште, чинио сјајне гостбе, ишао пешке у Меку, путемъ кои је свиленимъ шилимима застрт быо, запушавао златомъ и бисеромъ уста поетама, мирио граматике и тукао се съ грцима; сваки данъ мењао је везире, јањине и своју љубавъ, издавао је мудре законе, садио руже и одсецао главе; давно се съ престола своге преширао съ богословима, ноћу тумарао је преодевенъ по вароши пазећи шта се догађа; једномъ речи чинио је све, само да људе у чудо доведе, да се прошета на рачунъ историје, да изведе изъ памети савременике и да учини потомству читанѣ „ђаду и једне ноћи“ пріятнимъ и занимљивимъ, па и у немачкомъ преводу г. Хамнера. У време овы велики дѣла и велики будалаштина, онъ се једномъ преде зелены краставаца съ медомъ и поквари свой желудацъ.

Хабибъ, његовъ прывый придворный лекаръ мете му одма педесетъ пијавица на трбу. Пијавице су онда быле у таквой истой моди као и садъ, и производиле су та иста дѣйствія коя и сада: оне су се употребляване противъ свю болестій, но ни једну нису излечивале. Харуну-Али-Решиду владаоцу правоверны, небуде одъ тога имало лакше, но напротивъ нападне га страшна главоболя. Хабибъ се чуђаше, како е могуће, да пѣдесетъ пијавица једногъ човека неизлече. Харунъ Али-Решидъ заповеди, те његовогъ лекара Хабиба посѣку.

Исави, другій придворный докторъ калифе, препише му сумпоровите бање, и тиме га обдари честитомъ кијавицомъ, а желудцу непомогне. Калифъ заповеди овомъ другоме доктору одсећи носъ и уши, па протерати у пустињу.

Ученый Ширази, трећій његовъ лекаръ, пусти му крвь по методу Брауна, и тиме подстакне у њему врућицу. Харунъ заповеди да ученогъ Ширазија у опанку за воте обесе.

Бебаб-Ахмакъ, четвртый званичный докторъ, почне му давати зачудо мањине пилуле одъ цѣлителне траве ялапе. Онъ уверавање понтеномъ речи, дађе оне за чудо на здравље дѣйствовати за педесетъ и две године, а и пре. Међутимъ на тѣлу владателя правоверны, поляне се знаци водене болести, и владатель правоверны заповеди, да се тай четвртый лекаръ, зашће у врећу и у воду баци.

У Харуна Али-Решида быше коекаквы дванаестъ придворны доктора, и сваки одъ оны лечећи га по особитомъ, познатомъ и обштепримљивомъ методу, прибавіо му

е по једну нову болесть. Зато е онъ опетъ њи, кога ударио, кога обесио, а кога пергазио коньма и слоновима; но при изрицаню казни последньему одъ њи, у њега бише двадесеть пуны болестій нерачунаюћи тринаесту т. е. покваренъ стомакъ, коју ніе погодіо ни єданъ одъ његови доктора.

При двору остао бише іоште єданъ знаменитый докторъ, великій педантъ, великій методиста, великій незналацъ, буџетомъ одређеный за помоћника сиыма прочимъ љекарима. Харунъ позове и њега къ себи. Помоћникъ каже, да се великій, найсрећніи владоџъ праповерны, надо ли у пожељномъ стању свое болести; да е она врло добро развіена одъ покойны и учены његовы старешина, и доведена до свое основне точке, и да Калифу неостае више ништа, него благочествено удостоити се преселенья у болый светъ, єрбо су болести одржале превагу надъ моћима његове найблагородніе природе, по точнимъ правилама лекарскогъ искуства.

Харунъ, свагда своеволянъ, поклони помоћнику скупоцены диванъ-бињишъ, и узме га за своге главногъ и єдиногъ доктора, одреди му грдну велику палату и постави га надзирателемъ оне куће где су луди затворени.

Тако изчезну све надежде. Арабски доглавници благовремено пошлю у дуњане, и почну евтино куповати доказе предстоће имъ велике жалости, проити по моди прно одело, обавіати каруце црномъ чоіомъ и т. д. Арабски подлеци, негубећи напразно време поредъ постеле умирућегъ Калифе, одъ да се удараю и да пузе іошъ напредъ, кодъ његовогъ наслѣдника. Арабске поете огриу свое мантіе, обую местве, и седну писати жалостне и трогателне елегіе на смрть своге добротвора, и бодљикаве епиграме на његовъ животъ. Арабски назначи заборе се у свое собе и брижљиво почну трпити у непоне повиде, и партіе расходника попуњавати трошковима који нигда нису били. Све мере биле су предузете за срећно заключенъ єдногъ калифата и за почетакъ другогъ: све се чињаше, да е готово.

Наеданпутъ, незнано одкуда, яви се предъ златнимъ прагомъ дервишъ, погрѣбнъ, калавъ, и одрпанъ, издаю. ћи се, да може одна излечити Калифа. Њму нажу, да то ніе нуждно. Онъ зато нехтеше знати и желаше доказати свое искуство. Њму су се трудили обћенити, да онъ тиме кваря найлепше плавове, кои су се имали произвести у случаю близке смрти Калифе. Онъ се продере изъ свеге гра, и каже: да има у власти велику тайну, коіомъ се може повратити животъ и здравлѣ сваком владателю праповерны, и захтеваше назоръ да га пусте предъ постелю свога господара. Харунъ Аля-Решидъ чувши његову вику позове га къ себи.

Сви ћутећи очекивали су да чую ту велику тайну. Одрпанъ мудрацъ озбильно пиште Калифи дамаръ, позамисли се, и, као поражень изненадномъ мисли, наеданпутъ рекне торжественымъ гласомъ, да ће великій найсрећніи владоџъ праповерны, одма видити себе у пуномъ цвету здравля, ако само єдногъ добіе кошулю срећногъ човека, и такову изволи обући на голо свое тѣло.

Великашн придворни упламе се одъ послѣдица овога необичногъ рецепта, и гомиломъ навале опетъ ласкати Харуну. Харунъ се горко осмеје: то е било његово нећъ познато осмеванъ.

Харунъ Аля-Решидъ запита свогъ великогъ везира, Џафера, где бы се могла наћи таква кошуля. Џаферъ съ благоговѣнѣмъ удари челомъ о земљо предъ његовомъ постельомъ и рекне:

„Владателю праповерны, — нека подржи богъ животъ твой до дана престанка света! сѣуда! ништа лакше ніе него такову кошулю наћи! Ты найсрећніи калифе, єдакій у бога данъ, своимъ погледомъ усрећаваю си многе хиляде свои поданика. Подъ твоимъ добротворнымъ и отеческимъ калифатомъ читави су народи живили у срећи и благованю. . . "

— Заиста! рекне Харунъ. Сви су ми то говорили. Иди дакле любезный мой везире, и потражи ми такву кошулю. Моя држава мора да е уназрстъ пуна срећны людій. —

„О, о томе нема никакве сумнѣ!" придода везиръ „Но, ништо далеко ніи? Запокеди найсрећніи калифе, да донесу єдну твою кошулю. Ты си сигурно био найсрећніи човекъ на свету; све се чинило по твоіой волји и жељи.

— Я? Викне Калифъ: и био срећанъ? Ты се варашъ, ты се много варашъ, пріателю мой! . . . Я самъ целогъ живота био найнесрећніи човекъ на свету, видећи себе непрестано окружена гомиломъ такны лопова и подлеца, као што си ты на примѣръ. — "

Везиръ, недавши Калифу довршити говоръ, поклони се, и удари челомъ о земљо, и подвикне дрћућимъ гласомъ: — „Нека свемогући Алахъ продужи животъ твой до самога дана престанка света!

— „Но ты Џафере? . . . „придода Калифъ:" ты мора да си срећанъ? Я самъ тебе обасуо благодѣяніима: изъ блата самъ те подигао на прьый степенъ власти и чина, у моіой држави, одликовао самъ те иомъ особитимъ повереніемъ, дозволіо самъ ти гнвити твое непріятеље и арати мое поданике" . . . .

— Ахъ, владателю праповерны — викне везиръ са свое стране све бы то заиста могло створити истинито благополучіе и единственъ срећу у овой долини плача, кадъ не бы ужинаюћи такво ласкателну милость робъ твой, имао честъ познавати твой карактеръ, предъ коимъ . . . . . "

— Доста, доста прекине речь Калифъ: — Какавъ самъ я, такавъ си и ты. У овимъ палатама мы сигурно нећемо наћи за мой лекъ потребну кошулю. Иди дакле потражи е у варошн и изван варошн, и сѣуда по целомъ царству. (продужиће се.)

I. НОТА

У Београду 21. Новем. 1854.

Мы смо се радовале, што е Шумадинка опетъ почела излазити, надале смо се да ће свою стару ћудь остаити, т. е. да неће кудити женскій полъ, као што е 1850. и 1852. године, чинила; али на жалость одма у овомъ првомъ броју нашла самъ єдну малу приповѣдку, у коіой

мужъ каже: да му ніе жао што му е кућа изгорела, него му е жао што му е жена, коя е дотле нека была, одъ страхъ проговорила. — Знатели вы да е женскій єзикъ найвеће благо у кући? Помыслите само какви бы несрећници люди были, да жене немаю єзыкъ. Жена има зато єзыкъ, да пыта мужа кадъ доцканъ кући дође: гди си было до дрва или брашна; ако иде у кафане да му чита єдно пола сата, да то нехаля што чини; ако се опія да га пыта што си такавъ несрећниче, ако трошн много новце, да му каже: узми се у паметь човече; и стотине други малены опомена — то е женски єзикъ, сбогъ кога люди измыслиля такве приповедке. А ние ли женскій єзикъ, вићелъ хранитель свакога мужа. Шта друго жена га своимъ говоромъ, жели учинити, него усрећити свога мужа? Жене непрестано кодъ свое кући седе, и свой кућевный посао раде, а мужеви иду на траже себы забаве. Кадъ е найвећій посао кодъ кући, онда мужъ утече изъ кући и седи у кафани, или у читаліштy или у лыкерныници или гдигодъ на ћепенку пуши, и кадъ га ко годъ запита шта ради? онъ одговори: нерадимъ ништа, утекао самъ само одъ кући, докъ се кућа окрени и опере, или другій какавъ посао сврши. Предъ велике праздніке као предъ ускрсъ и божићъ, непрестано мужеви бежу одъ кући, а зашто? зато што има много посла, кое сие сирота жена мора да сврши и да се стара. — Шта су кафане него заведенія гди люди проводе свое време безъ икаква посла, и безъ икакве ползе, и свакій треба да се обазре па ће у свакомъ соканy ваћи по єдну кафану. А има ли каква женска кафана? шта бы онда рекли мужеви, кадъ бы се и ми жене почеле тако свакій данъ скупляти, па седити безъ посла као они што чине. И то нькима може подићи, целе године; а женама оставлѣне су само месоједе. Али жене нигда и нетраже болѣъ задовольства одъ свое кући. Оне се бриву за све и велике и мале послове у кући. Жене незнаду шта е то дуго време, као мужеви. Редко е видити жену да чита новине, или да се о политики разговара; а то чине мужеви што имъ е дуго време. Зато треба мужеви да сматраю женскій єзыкъ, као свога анћела, кои имъ непрестано показуе правый путъ, и што е одштрій женскій єзикъ, тымъ е више мужъ срећанъ. Друго намъ немаю ништа казати. Оно писмо писано за образу женскогъ єзыка, ако учредничество шумадинке печата, показаће да люби праведу, и да ние партачно; друго намъ немамъ ништа казати. Мое вамъ ние нетребна. Међутимъ треба ипакъ да знате, да самъ добра жена, добра кућаница, да имамъ добаръ єзыкъ, а притомъ да имамъ доброгъ и вредногъ мужа. Али, боже сахрани, кадъ бы я онемила, онда мой мужъ не бы валяо ни две паре. — Друго намъ немамъ ништа казати, єръ се надамъ да ће се свакій, кои ово писмо прочита, увѣрити, да што больи єзикъ жена има, тымъ е кћиъ мужъ больи, вреднји и отрезнји. Друго намъ немамъ ништа казати. — Само ћу шћу єдну пословицу, да напомемемъ, кои каже, гдѣ е жена тунава, ту е кућа буђава. Зато све жене треба да су ошћре у говору. Треба да знаду са своимъ мужемъ владати, кои е жена као што треба, кћиъ мужъ, кадъ е гдѣ годъ у кафани или на гдѣ изванъ кући, свакій часъ пыта: колико е сатій. Друго намъ немамъ ништа казати. Али ипакъ, кажите ми, имали што лепше, благороднје и нѣжније, него кадъ оженѣнъ човекъ, изъ найвеселіегъ друштва, устане, и рекне: „лаку ноћъ, идемъ кући сама ми е жена!“

Таква чуства, треба да у свакомъ мужу владаю. Свакій, у найвећемъ весељу, међу найбольимъ своимъ пријателима и друговима, при куцаню чаша и певаню, треба да помисли на свою жену, коя кодъ кући дрема, и чека до по ноћи на вечеру свога мужа, а неће сама да вечера — свакій мужъ треба таква чуства, у своимъ срцу да има, на само онакве забаве да траги, кое може делити, са своимъ женомъ. Друго вамъ немамъ ништа казати. — “

Одговоръ. Учредничество Шумадинке нема ништа друго на ово писмо одговорити, него да е у свему добро и праведно, и да е све тако као што е у њћму написано; и признаваћи, да е она мала приповѣдна, у приомъ брою Шумадинке одъ 1854. године са свимъ пакостно измишлекъ людій; за оправданіе свое стала следующу приповедку: „— Єдномъ човеку запали се кућа, и њћгова жена тако се уплаши, да одъ страхъ изгуби говоръ, и засвимъ онеми. Єданъ њћговъ пријатель сажалѣвао га е што му е кућа изгорела; а онъ му одговори: „Море ніе ми жао што ми е кућа изгорела; него ми е жао што ми е жена онемила.“ „Нути несрећниче,“ рекне му на то њћговъ пријатель, „болѣ е да буде са свимъ мутава, него да те псуе и учи као што е пре чинила.“ — „Е, мой брате,“ рекне му онай — „оно е было цвеће, и могло се трпити. Кадъ се налюти, а она се изниче и изговори, па после опетъ добро; али сада кадъ се налюти, неможе да се изниче, него гдѣ ме стигне, а она ме туче. Нема се како е горе.“ — Ова е приповедка са свимъ противна овой првой, и учредничество радуе се што е свой листъ, овако лепо и савршено оправдало.

СЛОВО

Кое е говорio апанскій губернаторъ, кадъ е односъ учителя у школску дужность увео.

Учителю! уводећи васъ у вашу дужность желимъ вамъ сваку срећу. Вы имате сада предъ собомъ, найлепше и найпослезније опредѣленіе. Свакій другій чиновникъ завиди вашемъ послу. Ваше е опредѣленіе свето. Учительи стварао свакомъ народу будућность; врбо одъ деце постаю люди, и како учителъи науче децу, онакавъ ће по кратковмъ времену быти свет. Као што видите срећа фамилије, благостанъ света, напредакъ државе, почитаніе закона, и све што е добро и поштено лежи у вашимъ учительскимъ рукама. Строго се одъ васъ тражи, да ратуете противу суеверіи, и да искорените деци изъ срца што су имъ њюве бабе о вештицама и вампирима преповедале. Строго вамъ се налаже, да одъ ютра до подне у школи седите, и децу учите, да гледате да за 20 минута ручате, па по томъ одна опетъ, у школу да идете. Ноћу сву ноћъ да седите, и да мыслите, шта ће сутра добро и полезно, децы казати, єръ вы сте као онай на њиви кои сће. Какво вы семе посеете, онаква ће будућа жетва быти. — Законодавацъ, кои своимъ законыма землю усрећи; државникъ кои своіомъ мудростћу землю управля, стихотворацъ, кои чуства свои ближнын услађава, трговацъ кои се обогати, свештеникъ, кои слово божіе проповеда, и друго што е лепо и полезно, све е то ваше учительско дѣло.

На нама е велика одговорность ерь у ваше руке предае се будућность толике младежи. За њиову будућность одговараћете и предъ богомъ и предъ людма. Треба и даноу и ноћу да се трудите, да то важно и свето опредѣленіе, у пуной мѣри, испуњавате. И за награду тога превеликогъ, важногъ, светогъ, неоцѣњимогъ, прекрасногъ, сладкогъ и трудногъ званія, опредѣљое вамъ се тодишњ 50. талира, съ чиме ћете ви достойно вашемъ светомъ званію, моћи живити. — Треба, да се дакле трудите, треба да књиге купујете и да читате. Треба сиротне ђаке да подпомажете. Треба вашимъ примѣромъ, у милосрдію да предходите. Треба лепше хаљине да носите. Добримъ ђацима треба књиге да поклањате, и викаквъ другій посао нетреба, да радите осимъ свогъ учительскогъ посла.

Я вамъ дакле честитамъ то срећно и свето званіе, то е найважније званіе на свету, и будите уверени: да е већа плата, и да е маньи посао, я бы самъ волио быти учитель.

КРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерак. Да што ми да што: двѣ чавчице упоредь стое, а една другу невиди?

Петак. Да си рекo: два петреба упоредо стое, и едань другогъ види; — могао бы погодити, а те двѣ чавчице незнамъ шта су.

Ерак. То су о ч и — а шта си ты мисліо, за два астреба?

Петак. Оди ближе да ти пришапћемъ, боимъ се да ме ко нечуе, па ће метути у Шумадинку — (пришапће му двѣ рѣчи на уво.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Бракосочетаніе Свѣтле господичне Клеопатре, са г. Миланомъ Петровићевѣмъ, кое е ювче совршено, было е заиста, едно одъ вайденши торжества, кое е Београдъ видіо. И читательи нека опросте, што сбогъ малогъ простора овога листа, неможемо онако обширно описати као што бы желили. — Господинъ Митрополитъ, чинодѣйствовао е у цркви. При ручку свака здравица праћена е са „многа лѣта“ и са пуцањемъ небровны топова. У вече у 7 сатій почео е балъ. — Познани чиновници, были су како на ручку, тако и на балу у униформи. И све е ишло у подпуномъ поредку. Његова Свѣтлость примала е са особитомъ милостћу госте. Овомъ весељо присуствовали су сви овдашњи страни гг. конзули, и наша у униформи а тако исто и многи гости са стране. Овомъ приликомъ видили смо лепый и скупоцѣный даръ, учињеный свѣтлой невѣсти, одъ стране цес. краљ. генералъ-конзула господина Радосављевића, као старогъ свата, а то е една велика златна бразлетна, са лепо израђенимъ малимъ портретомъ царице аустрійске, кое портре, окруженo е одъ самы брилліянта, по томъ, наоколо има 8. велики брилліанта са зеленимъ грапчицама, кое е све са особитомъ пѣштиномъ израђіо бечкій придворный ювелиръ. — Завршујући кратко ово описаніе, тога великогъ весеља, желимо младенцима свакy срећу, здравлѣ и веселѣ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Бећи.* новине явлю, да у Крим долазе 5 нови енглески ђенерала, кои ће надъ дивизіама команду примити, но свакій ће одъ њи нађи у мѣсто цѣле дивизіе, половину ерь су кое одъ болести, кое одъ битке страшно препатиле.

— *Лондонъ* 20. Января. Краљица іошъ ніе нове министере наименовала. Новине Глобе веле, да е Дерби, коме е краљица у првый махъ власть дала, да састави ново министерство, хтео лорда Палмерстона за министера рата, Гладстона за финансіе и Дизраела за иностранa дѣла. Но Таймсъ вели, да министерство одъ Дерби-а састављено, неможе обстати; но држи, да ће найболь быти ако Палмерстонъ ново министерство састави.

— Бечки листови изъ Крима одъ 10. ов. м. пишу, Млоги су држали, да бы руска войска морала страдати, кадъ бы іой путь перекопскій саюзници пресекли; но садъ напротивъ кажу, да Руси, кадъ бы и были одъ саюзника убіени, и кадъ бы іимъ и было путь перекопскій пресечень, опеть бы се могли повући прозъ Арабаде у внутрьность. Зато су саюзници сада намѣрили, да пошлю у Кафу 30.000 м. 15.000 Піемонт. 10.000 Франц. и 5000 Енглеза) како бы и овай путь подељи у Арабадъ пресекли; — но и князъ Меншиковъ добро свое рачуне сваћа, ерь осимъ што е околину око Перекопа войском напунію, шалѣ садъ доста велику войску и у Кафу: а притомъ и многе надничаре, кои ће Кафу утврдити, и то тако, да буде другій Севастополь.

— *Бојн. нов.* доносе съ бойногъ поля изъ Крима следующе вѣсти: Руси еднако изъ Севастополя на саюзнике ноћу нападаю; тако е 1. ов. м. чета сповољаца подъ заповѣсти капетана Макарова напала на саюзнике, осимъ што е многе штете Енглезима нанела, заробила е іошъ 14 Енглеза и 4 Франц. Другій нападай было е између 2. и 3. ов. м. подъ командомъ капетана Сиробосарскогъ, гдѣ су млого француза смлатили. — Као што еданъ аранитъ приповѣда, кои е одъ саюзника у Севастополь избѣгао, турція врло зло стое кодъ саюзника. Они само превозе изъ Балаклаве муницію, рану и друге потребе, и тако као войници изнурюю оно, што бы требала тегленa марва да чини.

— *Фрејденб.* изъ поуздане извора явля, да е князъ Меншиковъ изъ Петерсбурга заповѣсть добыо, да іошъ ове зиме на Евпаторію и Балаклаву нападне и сва утврђења тамошња да разори. По томе се сваћій данъ очекуе, да Остенсакенъ у дружтву съ великимъ князевима Михаиломъ и Николаемъ на Балаклаву нападне. — Страни листови явлю, да е Омеръ-паши некій данъ писно изъ Цариграда дошло, кое га е сасвимъ успокояло. Онъ е због интрига до тогъ дошао, да се маше повелительства надъ войскомъ. Найвећій му е противникъ Риза-паша; овай е ишао да се Омеръ-паша збаци, и другій кои на његово мѣсто постави; али му е Омеръ-паша доскочio. Найновіомъ уредбомъ подпао е Исмаилъ-паша, заповѣдникъ румелійске войске, подъ команду Омеръ-паше. Они се за садъ обоица налазе у Варни и врло непріятельски живе.

— *Парижъ* 18. Января. Принцъ Наполеонъ приспео е у Парижъ, и ноће е цару предстао. Онде долазе изъ Крима врло жалостне вѣсти. Говори се, да су ноге ньи 400 войн. промрзле, и да е ньи 60 већъ помрло.

— *Бечъ* 21. Января. Наређено е већъ да се 101 топъ избаци, ако царица Принца роди, ако ли Принцезу, 21 топъ. Ова ће се радостна вѣсть одма по свима крупновинама телеграфирати, у сваной главной варошіи крупновине дражане се у цркви благодарење.

Течай: сребра 126; дуката 5 фор. 54 кр.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КЊИЖЕСТВА СРПСКОГЪ.

У Београду 1. Фебруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницомъ и петкомъ, цѣли му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 10.

ПОЗДРАВЪ

Да соколека знамъ крила,
Вѣште гласе горске виле,
Летіо бы по моћ рода,
Њеваюћи пѣсме миле.

У пѣсмама одкріо бы,
Најтопліе чустао свето;
И честиту драгомъ роду,
На све стране ново лѣто.

Летіо бы по разналам'
Одъ Немањѣ до Ђорђія;
Походіо србскогъ царства,
Славна мѣста најспетія.

На гробу бых Душанову,
Једно лѣто цѣло стао;
И судбу му свогъ народа
До данаске описао.

Вѣнацъ горда бых му сплео,
Једну пѣсму безсмртія;
Проклињући раздоръ клети,
Што србиску трудъ пробија.

Топлу сузу проліо бых' —
По урвинам' далѣ пошао.
Потражіо Обилића,
А съ уздисомъ друге прошао.

Сву времену грдну муку,
До Ђорђія я бых' клео;
А съ ранѣномъ душомъ хитио,
На његовом гробу сѣо.

Њему бы се исплакао,
Тайна чуства сва одкріо.
И на гробъ му вѣчну лампу,
За успомену запаліо.

Петра, Чубру, и Раша,
Доситея, Мушицкога;
На гробу бы я пѣвао,
За живота цѣлогъ мога.

Ал небесна моћна сила,
Ову моћ ми ты недаде;
Већ ме слаба и ништава,
На свету овом здаде.

Зато роде опрости ми,
Жеља ова самномъ труне;
Да несретну грдну судбу,
Моя душа вѣчно куне.

Пріятелю, ты саобшти,
Надшуће желѣ ове;
Саобшти ій моме роду,
Єръ с тме перо твое.

Честитай му лѣто ново,
И времену бурю каки;
И съ временомъ духъ србинства,
За будућность болю слаки.

У Бечу Ц. —

СРЕЋАНЪ ЧОВЕКЪ.

(продужено)

— У Багдаду живаше знаменитый Хашемъ - Цебели. Небросна богатства давала су му подпуну могућность задовольити све свое желѣ, ћуди, и страсти. Аремъ његовъ бијаше састављенъ изъ прву лепотица истока. Његови аробни биљи су напуњени найскупоцѣнијима робилама Неџда и Курдистана. Његови соколови и ртови чувени су биљи по целой Азіи, одъ предѣла грчке имперіе до граница Китая. Име његово сіало се на истоку сайнопшу найчистіе славе, и његовъ придворный кухаръ, са готовљенѣмъ ела, надвишава калифиногъ кухара. Хашемъ е налазіо задовољство у добротворству и биo е издашанъ као аравићанинъ; нико ніе прошао поредъ његове куће, а да небуде позванъ за његовъ астаљъ, и обрадованъ лепим каквимъ подаркомъ. Сто сиромашны люди добивали су сваки данъ изъ његовы руку обилну рану, и пристойно одѣло. Хашема ніе мучило властолюбіе и зависть; онъ ніе тражіо места ни достоянства; благородно е трошіо свое приходе; и усредъ наслађења одъ сваке руке гордіо се благосилюћнымъ одликама сиротиње и общтимъ уваженѣмъ свои сагражана.

Цаферъ се упути къ њему, єръ сви су говорили да е Хашемъ найсрећнији међу людма. Но текъ што онъ спомене предъ њиме срећу, овай повиче: — „Шта? ты мене држишъ да самъ срећанъ — . . . Мене? . . . Ты се шалишъ, я самъ найсрећнији човекъ међу седамдесетъ и седамъ миліона поданика калифина. Занста мора быти, да самъ я рођенъ подъ несрећномъ звездомъ: нема ни

єдногъ дана, да се мени у куħи не случи каква годъ несреħа, и да се я ма зашто неналютимъ. У прошлый вторникъ, мой наймилiи белый конь, за кога самъ я дао четири прекрасне робинħ. сломiо е ногу, играюħи се у арУюче неколико моя пријателя доħу ми на ручакъ, и представи себы шта ми се ту догодило! . . . донели на асталъ печеногъ ħурка — а онъ пregорео! — петлова креста са златнимъ сосомъ, — укварена баклава — неможешъ у уста метути! . . . После ручка я самъ истина заповедiо ударити кувару двадесетъ и петъ батина по табанима, но то неможе да поврати три тако сладка ела кое е нашъ стомакъ изгубio. Ютросъ ноħемъ да наранимъ могъ папагая, погледамъ а онъ убiенъ! Мой собный служитель Мурцанъ имао е доброту угушити ногомъ то премило створенħ, и то кадъ? — онда, кадъ е већъ почињало проговарати довольно и ясно: лудо,! лудо! . . . Е, може ли ко несреħнiи одъ мене быти? . . То готово преваэилази свако понятiе! Ахъ, любезный Цафере, немой ми говорити о среħи: нѣ нема на свету! Мени се iошъ чини, кадъ не бы морао држати толику гомилу слугу, ртова, коня, папагая, мачкова, маймуна и соколова, да бы быо довольно среħанъ. Човекъ треба да се роди као великiй и богатъ, па бы текъ онда могао имати право понятiе о бѣдама, кое су скончане са нашимъ богаташкимъ животомъ. . . "

— А ты одма растерай ту гомилу па ħешъ. . . "

— Hiе могуħе! ко бы ми онда додао мештре и мараму за носъ? . . . Бръ я то самъ узети немогу. Ко бы мене забављо и веселiо? . . . Видте, я самъ се родiо съ новцима зато, да бы ме они веселили. . .

Цаферъ остави богатана утопљеногъ у чувствена наслађења, и мученогъ несреħомъ, кои се догађа съ нѣговимъ мачкама, и папагаима. Онъ призна да у орману те класе людiй, потреба ни тражити лековиту кошулю, и потрчи къ светоме пустињаку.

У скромной обители, на врху высоке планине, Насекъ-ибнъ-Муареcъ провоħаше дане тихогъ и мирногъ живота, непрестано умиваюħи свои седамъ чланака, и удубљоħи се у смисао дедесетдесетъ и деветъ таинственни имена Алаха. Гомиле богомољногъ народа скупљало се око нѣгове ħелiе, славеħи нѣгову строгость мусулмански правила, и жудеħи добити єдну длаку изъ браде нѣгове, кое е по њиномъ мнењиу, доводило у домъ среħе. Насекъ iй е красноречиво побуђивао, да презру светска блага и живимъ бояма чертао имъ е образъ среħе, живота посвеħеногъ, изключително благочестивомъ размишљаваню.

— „Среħа е кодъ васъ подъ пазуомъ," говораше пустиньикъ своимъ слушательима. „Правоверны, одђлате себе дубокимъ ровомъ одъ свиу задовольства, живите по Алкорану, не пите вина, нечитайте стихове, размишљавайте даню и ноħу, и тако ħете се iошъ за живота, као и я наслађивати, найчистiомъ райскомъ среħомъ. . . .

— На дай ми твою кошулю, кадъ си ты тако среħанъ; — шане му Цаферъ на уво.

— Е, проħи ме се молимъ те — одговори Насекъ. Моя среħа не вреди ни две пребiене паре, а за мою кошулю я самъ дао 5 гроша. То се текъ тако каже арабски, и каже се само такимъ будалама, као што су Арапинани. Каква е моя среħа? . . Напротивъ, нема човека, кои бы тако несреħанъ быо као я. Видишъ, готово е већъ петнаесть година, како живимъ усамљенъ на овой планини; изнуравамъ себе найжешħимъ умориа тѣлесними вучемъ гвоздене вериге одъ сто лятара тежине, одъ кои е крайнiй ексеръ за мое ребро заденутъ. Самъ видишъ, я самъ придобiо славу у целой Аравiи тако, да сваку длаку моє браде простота за светиню и амайлiю почитуе, — а немогу да се удостоимъ да ме Калиђъ постани великимъ муфтiомъ! . . . У чему е болљй одъ мене онай обешењакъ, улизица и незналица, Хасанъ Али-Медини, кои незна ни колико благословеный пророкъ, господинъ нашъ, Муамедъ избраный, има дворова у раю, и по колико се свакимъ годишњимъ бућетомъ ирноокиј деволка одређуе њему на сваку одъ овы палата. . . .

— Ако е теби тако млого стало за достоинствомъ муфтiе: то ħешъ га добити одма, — рекне везирь.

— Дакле, обећъ ли тада быти савршено среħанъ?

— Савршено? . . . Незнамъ! То е лако реħи, но за савршену среħу нуждно е човеку штогодъ више. Прво ако ме поставите муфтiомъ, то ради мое среħе морате ми дозволити да почупамъ све длаку по длаку, браду моме предшественику, Хасану Али-Медини, кои се усуђуе мене обишењакомъ називати. . . .

— Одобравамъ, почупай е ако ħешъ данасъ, и не само у нѣга, него ако обећъ и у свiю багдадски улема.

— Друго, дозволите ми да спалимъ на ватри, Ахмеда Али-Макшакiя, кои говори да я незнамъ арабске граматике. Я нећу быти среħанъ, докъ неуништимъ тогъ педанта, кога сви, Алахъ зна зашто, драже за найученiега човека на свету.

— Само ако ти е воля! Спали га.

— Но я бы желiо iоште, да ми вы дате право поклати и изсећи у целой држави свиньи, и Хербе, кои своимъ присуствомъ погане нашу мусулманску землю. —

Цаферъ, побегне одъ пакостногъ и осветољубивогъ занешењака (фанатика.)

Растависи се съ Насекомъ онъ поħе къ єдномъ човеку, кои ни у што ніе веровао, — веровао е само у свой умъ, — къ немачкомъ философу Iохану Еристу Фридриху Фонъ-Штолцу. Калиђъ Харунъ Али-Решидъ быо е, као што е познато, великiй покровитель наука и брижљиво се старао о распространеню просвете у своіой држави. Онъ е купіо сву старинску ручку књиженость одъ царигрaдлiя, коима она ніе была одъ потребе, и довезао е у свое царство, заповедивши одабрати настрану Музе, Минерве, Аполоне, Аморе и свъ класическiй прибор (такумъ) богова, и конфисцирати iй iошъ на граници као умну контрабанду, као предметъ сувишне раскоши за оне: кои већъ неверую у Митологiю. Потоме прави систематичный романистъ на свету быо е Харунъ Али-Решидъ. Онъ е стало у пріятельской преписки съ Карломъ великимъ, обновителѣмъ западне имперіе и покорителѣмъ сѣверне Германіе, њему е шило и одъ њега добивао скупоцене даре. Харунъ поклони Карлу белогъ слона; Карлъ као уздарђ пошлђ му, у писму приложену, за аремъ, бе-

лу, велику и злу немицу, коју су побѣдоносни њѣгови војници у шуми на брегу Елстера уватили. Харуњ пошљё свомъ пријателю еданъ сатъ, кои е измислio еданъ коларъ, арабскій Брегетъ; ово е было првый сатъ, кои е у Европу пренешенъ. Карлъ као уздарѣ поклони Харуну чудноватy редкость. — диваљетъ немачкогъ философа, зароблѣногъ у блату близу садашнѣегъ Хамбурга: истина философъ ніе измислio сатъ, али е врло лепо толковао како су уроѣева понятія пространства и времена дѣйствовала у глави колара, кадъ га е овай измишлявао.

Іоханъ Ернстъ Фридрихъ Фонъ - Штолцъ философъ, бияше сасвимъ противногъ начина мишленя, него што е было занешеный и честолюбивый Насекъ. Право, онъ бяше тврдый, непоколебимый, гранитны стоикъ. Друго немаѣаше страстій никаквы: осимъ белокрвковскогъ пива, и велике беле одъ морске пене луле, у коіой зивъ, сабраный преко целе године, пушаше, као трулежій се животъ у грудма романичногъ юнака у ектаки. Према свему другоме бяше савршено равнодушанъ Было е сталанъ у своемъ мыслима, као нико. Подобно Платону, кога онъ разумевао ніе, было е убеѣенъ, да се срећа садржи у философіи. Онъ е свакогъ и све презирао, умствовао е, изводіо заключеня, и было е — прво са самимъ собомъ задоволинъ, а затимъ са свима уобште. Онъ е написао три велике књиге обясненя главе цицеронове о чистоти, но самъ се редко умивао и чяме ніе нигда чистіо. Онъ е доказивао савршену за философію и самомислителя безполезность титула, одличія и новаца, єръ е философъ сушествено, кое е одъ човека нешто више, но ипакъ лезао е спавати съ орденомъ лафа и сунца о врату, и неома уредно явлио се свакогъ двадесетшестогъ казначею за плату, коя му е тако штедро одпуштана одъ Калифа, и на признанци се подписивао арапски: *приміо Іоханъ Ернстъ Фридрихъ Штолцъ, Хофратъ и Философъ*. Єдномъ рече: онъ е было правый баварскій литографичный каменъ, површина кога прима различне линове и предае ій артій но кои унутра остае свагда мртавъ и ладанъ каменъ.

Цаферъ му рекне:

— Господине Хофрате и Философе ко е на свету срећанъ?

Германскій му мудрацъ одговори: Ваша Ексцелен. ція господине великій везире, срећанъ може быти само философъ.

Онда Везиръ предложи:

— Господине Хофрате и Хилософе, дай ми твою кошулю кадъ си ты срећанъ.

А Философъ му одговори:

„Ваша Ексцеленція господине великій везире, али самъ я ожењенъ.

— Е па? то ништа не значи.

— Напротивъ, то значи много! Жена моіой срећи страшно много смета. Сва моя трансцендентална немачка философія, пада у прахъ предъ томъ лудомъ бабускеромъ коя же по целый данъ одъ зутра до мрака мучи и еди, . . . часъ виче на мене, часъ дере мое књиге и записке, часъ тумара богъ зна куда: часъ скупля у кућу гомиле шальивица, белетристика, кои нису читали никакавы изворны наука, и ставля ми на чело рогате силогизме. . . .

— Што си се дакле женіо?

—Зато, што ми е была нуждна жена, за моя психологическа испитиваня надъ игромъ страстій у женскомъ срцу, надъ степеномъ и моћи умны способностій жене надъ способношћу томе полу уроѣены понятія и т. д. єдномъ речи мени е нуждна была жена, као што су, членовима, галваническогъ друштва, завимаюћима се изслѣдованѣмъ своіг предмета, нуждне жиле жабе . . .

(край слѣдуе.)

МРВИЦЕ

—Волтера позове єданъ свештеникъ у цркву, да чуе њѣгову предику. Волтеръ му одговори: „опростите я могу и кодъ мое куће дремати.“

— Стихотворацъ францускій Малербъ, ніе у своіой собн имао више до 4 столице. Кадъ су све те столице заузете одъ гостіо быле, и кадъ ко-на ново куцне на врата, одговарао е онъ обично: „причекайте мало, докъ се єдно место упразни.“

— Єдногъ пізногъ солдата сретне капларъ, и почне му претити. Но солдатъ се ништа неуплаши, него му одговори:

„Иди ты своимъ путемъ, ты виси човекъ.“

„Како то?“ повиче капларъ: „я ћу теби садъ показати мое човечество“ и почне тражити штапъ. — „То писамъ я измислio — “ одговори солдатъ. „И ты добро знашъ, да официрь, кадъ насъ годъ поставя гди годъ на стражу, а онъ каже: овде ће остати четири човека и еданъ капларъ. Видишъ, да те ніе нигда рачунао међу насъ люде, другчіе бы казао петъ люди.“ Капларъ се насмее и далѣ оде.

— Єданъ господинъ пшіо е на коню поредъ баштована, кои е пресађивао купусъ. „Хеј баштоване?“ рекне онай съ коня — „я могу теби доказати, да е твоя глава одъ купуса.“ — „То ніе ништа“ одговори баштованъ — „али я могу теби доказати, да е то твое село мазга.“ — „А како то, я бы было радъ знати?“ упита онай съ коня. „Врло лако, єръ оно, што е до коня и магарца, ніе ништа друго него мазга.

— Прорачунато е да мишъ, за єдну секунду може 500 корака претрчати, данде 30 хиляда корака за єданъ минутъ. Кадъ бы конь было такве брзине, могло бы се на њему за єданъ данъ изъ Бѣограда у Цариградъ стићи.

— „Я познаемъ єдногa, кои е было паметніе одъ Наполеона, одъ Волтера и одъ свію министра, што су были и што ће быти, и тай было е — обште мнѣніе.“ (Талѣранъ.)

— Стихотворацъ Малербъ имао е обичай говорити: да ништа лепше на свету ніе, одъ жена и ружа, и да ништа болѣгъ нема одъ жена и — печены‘ бундева. — Малербъ ніе се нигда хтео мешати у државне и политичне ствари, онъ, познаваюћи добро привременость живота, говоріо е о државнимъ и политичнымъ ствармa: „Зашто бы се я бринуо за ону лађу, на коіой самъ само путникъ.“

— Царъ Максимилїанъ стрефи се у лову, кадъ се подигне една јака грмљавина. Царъ сяше съ коня, скине капу, клекне међу своје слуге, и повиче:

„Ты што гримишъ горе по облацыма, и што пушћашъ громове, ты си единый царъ, а мы смо сви твои селяцы.“ — А после кадъ е прошла грмљавина, онъ се опетъ назвао: Божіомъ милостћу царъ мои нѣрны поданика.

ТУЂЕ ПОСЛОВИЦЕ.

Ко одъ зла бежи, за њимъ зло трчи.

Пїяномъ пїе вино врвио.

Несрећа, дрво, и коса, расту сваки данъ.

Ко неуме себи быти полезанъ, неуме ни другомъ.

Изъ сто година неправде, неможешъ єданъ сатъ правде изтесати.

Ко неправо учини, брзо заборави; коме се неправда учини дуго памти.

Невѣрности и рђавы новаца (калпузана) има у целомъ свету.

Єданъ отацъ чешће рани десеторо деце, него десеторо деце єдногъ отца.

Благословъ отца, подиже деци кућу.

Ко свою лепоту у альше полаже, тога ће мољцы поести.

Болћ се вайпре лютити, него после.

Обећати, то е господска, а држати обећанћ, то е трговачки.

Ко нема памети има среће.

Опростити — то е вайплеменитїя освета.

Неочаиавай, докъ те годъ необесе.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

(Дете се игра съ клупчетомъ, жена седи на плете чаране и пева:)

Свако дѣло конацъ има.
Желанїе мое нема.

Дете. Нано, сво конаца.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Београдъ, 31. Јануара. Јуче смо имали трећій и последнїй отићный балъ у новомъ здању княжескомъ; дружтва е доста было, али не толико, колико на другомъ балу.

— Време е одъ неколико дана врло топло, и око Бѣограда виђћ се снега невиди.

Приликомъ позната га веселя, Његова Свѣтлость помиловала е много кои су робїю издржавали. Неки су сасвимъ ослобођени, а некима е време робїе скраћено.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Лондонъ*, 23. Јануара. Палмерстонъ е опуномоћенъ да ново министерство састави. Незна се башъ извѣстно, кое ће онъ позвати; но свой прилици биће Кларендонъ, Гладстоне, Херберть, Аргиль, Грахамъ и Молесворть.

— Найновіе вѣсти изъ Севастополя допиру до 13. Јануара; до тогъ дана ништа се важно догодило ніе. Ладно време пресекло е сасвимъ путъ операцїама. У Еупаторія већъ се налазе до 20,000 Турака са 60 топова. Овде е и Искедеръ-Бегъ. Омеръ-паша очекује се ово дана изъ Варне. Ядикована одъ стране Енглеза изъ Крима непрестано долазе; и ошће бы већма ядиковали, да ій Французи у свачему неподпомажу; хиљадама енглески войника заогрнуто е францускимъ япунцетима.

Парижъ, 20. Јануара. Овде е прекоче дошао ђенералный ађутантъ краля пруског ђенералъ Ведель са особитимъ порукама, и већъ е знао кодъ цара ауђенцію.

— *Петербурьъ*, 22. Јануара. Князъ Меншиковъ званично ияла изъ Севастополя, да се до 16. ов. м. ништа важно догодило ніе. По надкадъ баца непріятель бомбе и ракете у варошъ, али непричињаваю никакву штету.

— *Верона*, 20. Јануара. Надлежателство овданшћ позатварало е до 20 лица одъ Мацинїеве партае, кои су покушавали, да буну у Италїи подигну.

— *Таймсъ* наводи млога писма, што су енглески войници изъ Балаклаве кућама своима писали. Писма су ова пуна ядиковања и туге. Войници се туже, да ім се плата уредно неиздае; месо добіяю на три дана, и то найлошће сирово еду; зима ій сасвимъ сатире; спаваю непрестано у чизмама, єръ иначе сутра данъ небы могли чизме на скрозъ промрзнуте ноге навући; официри раде у шанчевима заедно съ простимъ войницима, не што мораю, но само да се одъ њиме неуноче. И ако ій промисао божій большимъ временомъ необдари, мало ће се њи кућама своима пратити; ованови ядикована има у Таймс-у сіисеть.

— *Петербурьъ*, 16. Јануара. Царъ Никола прегледао е войску у Гачини, кое се на путъ спрема. Царъ съ пунимъ задовольствомъ нашао е све у своме реду; и због тога е престолонаслѣднику и команданту ђенералу Арбусову явно благодарїо, а сваки простъ войникъ добіяо е по єдну рублю.

— *Трієстъ*, 25. Јануара. Паробродъ, кои е изъ Цариграда дошао, донео е вѣсть, да е порта позвала Велишашу посланика у Паризу натрагъ, а на његово мѣсто поставила Мехмедъ-Бея, сина Решидъ-паше.

Одгонетка на загонетку у 8. брою, есте: Севастополь.

Течай: сребра 126 1/2; дуката 5 фор. 55 кр.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

— До 20. Фебруара моћи ће се ошће сви броеви Шумадинке одъ ове године добыти.

У Београду 4. Февруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 гроша. | № 11.

СРЕЋАНЪ ЧОВЕКЪ.

(крај.)

— А ты одвори сада тогъ ђавола . . . ту твою жену.

— Немогу! . . . То е изворъ неизцрпимый, за моя истраживања: свакій данъ я одкривамъ по какавъ новый, непознатъ, одвећъ любопитанъ нравственый појавъ, кога опредѣлити неумемъ, и кои наопачке окрене све мое прећашње науке, о поредку дѣйствованя ума и срца, тако, до садъ іошъ никако немогу да завршимъ мой саставакъ De capite, capita duo, „О глави, две главе," коимъ се надамъ заслужити безсмртно име и велику пензію одъ Калифе. И заиста, незнамъ кадъ ћу га довршити! . . .

Везиръ, видећи све ово, слегне раменима и ноће.

Но куда ће да иде? . . . Коме да се упути. . . . Забринутъ овако посѣти онъ млого лица, коя е за срећне држао, но ни єданъ му недаде своју кошулю. Нико нехтеде признати, да е срећанъ. Єдномъ гордость ніе дала быти срећанъ, другоме богатство, трећемъ сиротиня, четвртомъ задовольство, петомъ завистъ, шестомъ саможивость, седмомъ уображенѣ, осмомъ безпосличењ или трудъ и т. д. Везиръ быше у очаяніи. Онъ као старый књижевникъ почне подозревати, да у овой ствари међу понятіемъ „човекъ" и понятіемъ „срећа" мора быти какво неспоразумѣнѣ. Или е човекъ, мислиме онъ, своимъ страстима у невреме за срећу створенъ, или е понятіе и речъ „срећа" у невреме за човека измишлѣно Последнѣ му се чиниме кћроватніе: безъ сумнѣ то се морало случити у дубокой древности, негда после ручка, безъ надлежногъ прегледа касателны акта, онако штоно речь на срећу. Или, ако е дѣло то разсматрано у коимъ министерству, то е сигурно понятіе и речь „срећа" додао какавъ халдейскій столованачникъ, да му конценътъ обширніи буде. Размисливши овако онъ изгуби надежду даће игде лековиту кошулю срећногъ човека наћи, но у тай ма падне му на паметь, да иза ваpоши у єдной прекрасной долини, окруженой найлепшимъ изгледима, живе у лепой усамлѣной кућици двое млады залюблѣны, кои су се пре некогъ времена одселили са шест частій „нове Хелоизе" и пуномъ збиркомъ сачињена Флоріяна и Геснера те тамо да се наслађую чистомъ срећомъ, пламеномъ любави и селскомъ природомъ. Мысао ова добро му дође! и онъ потрчи къ романтичномъ заклону нѣжны и залюблѣны срца.

Онъ трчи, трчи, но већъ се вата мракъ. Найпосле стигне. Онъ прійће къ вратима и текъ што мисляше куцнути, наеданпутъ зачуе, како се нѣжна срца свађаю међу собомъ, прекораваюћи єдно другог превараме очекиванія, неодржанѣмъ речи, ладностћу, неповеренѣмъ и т. д. Чувши ово онъ утече безъ обзира.

— Овде потреба ни питати за срећу. Види се да е срећа лепа само на артіи, у цвећномъ повезу са златнимъ листовима.

И не обазирући се онъ изиће на великій путъ.

Видећи да е и на овомъ последнѣмъ месту „срећа" бадава тражіо, уморанъ и веома снуждент. Везиръ се враћаше у варошъ, са скрштенимъ на грудма рукама: онда іошъ ніе было уведено у обичай држати ій у ценовима, премда е сатъ нећъ было измишлѣнъ. Шта ће онъ сада казати Калифу, кога е свагда уверавао, да су сви људи у нѣговой држави срећни и пресрећни? . . . Идући овако замишлѣнъ онъ сустиже сиромашка єногъ у белой одъ камиљске вуне аљини. Овай носаше на леђма велико бреме дрва, и гласно пѣваше народну арабску песму, о славномъ пустињскомъ јунаку, Антару. Нѣговъ чистый, јасный среброзвучный гласъ, коимъ се одликую нѣгова сплеменици, разлезаше се као громъ у каменитимъ врлетима планине Крака, и непріятно потресаше снужденогъ Цафера.

— Што ты море тако вичешъ? — рекне везиръ — као да си нешто рло весео.

— Него заръ да плачемъ? одговори сиромахъ. Немамъ, єръ самъ срећанъ.

— Шта? Ты си срећанъ? . . .

— Да!! найсрећнін одъ поданика калифини.

— Не може быти! да си ты срећанъ, ты, у твомъ стању? . . .

— Заиста, срећанъ! И што ти е то чудно? . . Богу хвала, я самъ увекъ здравъ; радимъ и добіямъ за мой посао онолико, колико ми е нуждно да се издржавамъ, и више ништа не желимъ. Я немамъ ни жене, ни дугова ни деце. Ништа рђаво нечиним, и ни о чему се небринемъ; никога се небоимъ осимъ мое савести. Шта више и то да ти кажемъ: немамъ богъ зна какавъ капиталъ, али се небоимъ ни онога лопова великогъ Везира, онога! . . . Како му оно беше име? . . . онога! познатогъ! . . . љубимца калифиногъ. — Цафера, богъ га убіо. Знашъ ли га?

Цаферъ се осмеле, и тиме сакріе свою забуну.

— При свему томе, кадъ бы Цаферъ Али Бармећи чуо, шта ты за њега говоришъ, онъ бы, я држимъ было у стано покварити твою срећу? : . .

— Е да! . . . ніе онъ тако лудъ као што ты мислишъ. Онъ бы се само злобно осмеюо и више ништа. Онога човека, одъ кога се нема шта узети, кои нигда неће бити у милости кодъ Калифа и кои ніе у стано Цаферу шкодити при двору, нигда онъ узнемиравати и гонити неће.

У овомъ одговору Цаферъ позна самъ себе као да гледа у огледало.

— Али, кадъ бы њему пало наумъ ударити теби зато неколико батина, или те обесити?

— Па шта бы было? . . . нека ме истуче, или нека ме обеси мени е све едно. Я бы само рекао: Алахъ-ћеримъ! „Богъ е милостивъ.“ — и свршенъ посао. Но небой се, нити ће ме истући нити обесити, ако небуде суђено; а судбини неможе се нико противити.

— Онъ има право! помисли Цаферъ — осимъ свію другя готово немогућныя условія, за срећу е нуждна још тврда вера у судбину. Слѣдователно, срећа човека осниа се на начелу, кои е противанъ његовомъ здравомъ разуму? . .

Слѣдователно. . . .

— А зарь могу я батине чему сметати? прекине дворюша, Цаферу размишљања. Видишъ, зарь е Цаферъ сданутъ по табанима истученъ, па зато њему то опетъ не смета везировати и врати људе. И надъ казнь несмета злочинству, зашто бы ова управо срећи сметала? Ово е и едно и друго природный гласъ срца, наклоности, позива. . . .

— Ты поче свою ученость одкривати, али ми кажи еси ли ты заиста срећанъ, ? да се не шалишъ?

— Не, не, верую нешалимъ се. Я самъ тако срећанъ, да и самъ пророкъ на седмомъ небу срећнія быти неможе. Я самъ было срећанъ, срећанъ самъ садъ, и осећамъ да ћу свагда срећанъ быти. . . .

Цаферъ рекне съ важношу: „Заповедамъ ти дакле у име Калифе, да идешъ за мномъ у варошъ.

Сиромахъ ноће весело, безъ затезања и безъ страха.

„Владателю правоверны!“ рекне возиръ ударивши человѣкъ предъ постельомъ болногъ Харуна: „ево човека, кога си ты заповедіо привести къ стопама твоима. Животъ е твой избављенъ: ты ћешъ оздравити на срећу нашу и свію твои поданика.

— Нема силе ни могућства, него у едногъ Алаха! викне Харунъ умилнимъ гласомъ. Човече! беси ли ты срећанъ?

— Владателю правоверны, — нека се продужи животъ твой до дана престанка света! . . .

Ако самъ привъ ево ме, — одговори непознатый у изцепаныхъ алкинама. — Шта да чинимъ? . . . Я самъ врло срећанъ. Шта могу я више желити.

— Тимъ болѣ! рекне Калифъ. Скини се.

Непознатый скине са себе свой грубый изношеный елекъ.

— Дай ми твою кошулю. Где ти е кошуля? . . .

Представите себи свеобште удивленѣ! пише стара књига, изъ кое самъ я ову приповеду одъ речи до речи преписао: *у срећнога човека ни кошуљ не быле.*

ПОХОДЪ НАПОЛЕОНА ПРОТИВЪ РУСІЕ 1812.

Одъ дана на данъ све се болѣ увиђало, да Наполеонъ покрай себе никакву независиму силу у Европи не жели сносити; и тако е сада Русію жестокій ударъ спаћи имао. Царъ Александеръ быше за дуго верный пріятель и привржениикъ Наполеона! но изъ више догађаја мораде заключити, да му е Наполеонъ притворный пріятель, и да ће та найпосле найвећой жертви изложити. Зато се съ Енгленскомъ сѣдини, па повуче и Шведску, коіой накваду у Норвегія за Финландію обећа, противу Француске. Када Наполеонъ ратна приуготовлења рускогъ цара примѣти, са свршеннимъ поуздањемъ рекне: „Русію ће прописао божія напасти, зато дакле нека се и испуни!“ и одма се поче одъ Пиринеа па до сама обала источнога мора; одъ Њмна, па чакъ до адріятскогъ мора, целе 1811. год. безъ престанка за войну спремати; па шта више и сама Аустрія и Прайска морадоше подићи войску. Одъ пролећа до есени, све е то већъ у найвећемъ движенію было. Европа одъ овогъ похода нигда већи и сајнији видила ніе, еръ онай поход изгледаше као какво преселеніе народа. Преко 500.000 људи, Француза, Аустріянаца, Прайза, Саксонаца, Баераца, Вартемберглина, Баденаца, Вестфалаца, Холанђеза, Талијана, Полака, Португалаца, и Шпањолаца са свачимъ богато снабђѣвени, крену се противъ Русіе и 15 Юнія 1812 г. пређу граничну рѣку Њемен. Паденіе Русіе чинише се сасвимъ извѣстно, и у толико брже и сигурніе; еръ е тада и са самимъ Турчиномъ у рату заплетена была. Но енгленскимъ посредовањемъ закључи Александеръ съ Турскомъ миръ, у коиъ Прутъ постане граница рускогъ царства; и сада сву силу свою обрати противъ непріятеля, съ торжественимъ заценштањемъ, никако войну непрекинути до годъ ће єданъ непріятељскій войникъ на рускои земльи нелазіо буде. Наполеонъ пошлѣ едно одъделѣ свое войске подъ Удиномъ и Макдоналдомъ къ Петербургу противъ рускогъ князя Витгенштайна; а съ главномъ войскомъ самъ се къ Москви упути. Рускій предводитель Барклай де Толи и Багратіонъ борећи се съ њимъ повлачили су се натраг; и после двођневногъ кравогъ сраженія код Смоленска 5. и 6. Августа, юришномъ французи освое ову варошъ, коя са свію страна у єданъ ма у пламену огрезне. Садъ предузме старый Кутузовъ, кои текъ што се побѣдоносно съ турске войне вратіо было, врховно заповедничество надъ рускомъ войскомъ. И онъ се све єдномъ натраг у внутреность повлачіо, палећи и опустошавајући варошіи и села за собомъ, да бы таме непріятелю само єдну пустиню оставіо; и найпосле близу Москве, петнаесть миля одъ старе престолне вароши, стаіи се. Честь државе заклињала е да Москва безъ велике битке недође у руке непріятелю. Садъ Наполеонъ съ радошћу викне: „войници, ево сраженія коіе сте желили. Оно намъ е одвећъ нуждно, еръ ће намъ довети изобиліе, добре зимъ квартире и безопасанъ повратакъ у Француску. Владайте се онако, како бы потомство о сваком одъ васъ казати могло: и онъ е было у жестокомъ сраженію подъ зидинама Москве!“ Затимъ дође лико своіъ сина сполa на шатору

своме ставити, и сви виши и нижи војници, одушевљени поклоне, да виде њиховог будућег владатеља.

Међутиме се у руском стану сасвим друго позориште догоди. Његово свештенство у подпуном црковном одељу са најсвећаме торжествоме иђаше с' свима литијама кроз стан, госећи свете чудотворне иконе војски за уздиђ. „Небо и земља“ проповеђаше свештеници — „непријатељма увређени, на освету позиваю; зато ће сваки храбрый у сраженію сигурно блаженство задобыти.“ На то Руси са најсвећаме одушевљењме викали су „ура!“

26. Авг. догоди се жестоко сраженіе близу Москве коде села Бородина. Овога ужасногъ дана на свакој страни пало е до 25.000 људи. Одъ ране зоре па до мркле ноћи борили су се безпримерныме отпорњиме. Читаве легіе руски простака придруживаху се сь одважношћу ке старыме војницима, прекрсте се и сь викомъ: „Богъ нека нам буде милостивъ!“ јуришаше у најжешћи бой. Најпосле поче Кутузовъ уступати и ради баше Москву, кои ће цело отечество жертвовати, него се у ново сраженіе упустити: сь оборенимъ главама и умотанимъ заставама безъ лупање добоша повуку се руси натрагъ кроз стари престолны градъ Москву. Већа часть заоставшегъ граћанства сь градскимъ заповедникомъ графомъ Ростопшикомъ, придружи се осталој свуждено повлачњој се војсци.

2. Септембра сь једногъ брега угледе Французи прекрасну варошь, сьверный Јерусалимъ, изъ свију гра чусе прекрасна имена: „Москва! Москва!“ ова варошь изгледала е као обично, сјајна и величествена. Торњи и златна кубета многобројны цркви блистали су се од сунчани зрака; њена здањя узвишавала се у средини прекрасны башта, а надъ овима опеть величествено узвишаваше се Кремль, царскій дворацъ. „Ево нам и славне Москве!“ повиче Наполеонъ пунъ усхићења, и сву своју војску у движеніе постави.

3. Септембра доће предъ саме градске капіе, кое су све широмъ отворене биле. Чудећи се, очекиваше онъ са својимъ војводама, да му мјестна власть на торжественый дочекъ, или какво множество радостны зрителя на сусретъ изиће, — али нико му недоће! Ужасна глуха тишина почиваше надъ целимъ пространымъ градомъ. И најпосле, почемъ е два сата бадава очекивао, уће унутра. Улице биаху сасвимъ пусте, врата и капіе заздане, сви дућана и остале трговачке зграде добро заключане — и на све стране прозори иманъ капцима затворени. Одма идуће ноћи на више места у граду поваи се пожарь. Садъ ніе се имало чимъ гасити, еръ е Ростопшинъ све са собомъ одпукао, и на све стране заналепене спраће спремио на тога ради и ансеснике ослободіо, како бы му у одсудномъ часу за цњв послужити могли. Пожаръ опаћ у почетку Француза ниеу скоро ни на умъ узимали, но шта више іошъ боль подстакивали.

4. Септембра подиже се силный вѣтаръ, и за кратко време, на хиљаду места плану ватра, у коіой цела варошь као у правомъ пламеномъ мору огрезну. Ужасно е было чути вику људи, страхъ бежећи и силно уздисањ умирући, докъ су се међутимъ са здања кровови праскомъ земљи стропоштавали и съ торња истопљено олово доле сливало. И у самомъ Кремлю у коме се Наполеонъ налазіо весніо е ветромъ дотеравый пламенъ, тако, да и самъ царъ садъ уплашенъ повиче: „То су правый опустопитељи!“ и съ великомъ опасношћу избегне у једанъ оближњій увеселителный царскій дворацъ. Почемъ се ватра стишала, дозволи онъ своі војсци пљачкањ, и то прво своіой гарди, доцније и осталој војсци; а најпосле тако реће набирченъ пљачке, остави другимъ спомагательнымъ народима. Једно за другимъ 14 дана тралла е пљачка, и силно се богатство нашло особито по подрумовима. — Тако е сада неизмѣрама варошь, у коіой е побједитель мыслію, да ће се преко зиме у најнебезбіо мохи одморити, на текъ почеткомъ пролеће даљ продрети, по већој части у развалинама, и у пепелу лежала.

Пожаръ Москве биліше ютреня зора, опеть пораћаваћеть се ослободења Европе. Докъ су побједитељи сребро злато и многе друге драгоцѣности у изобилію имали, наскоро имъ се покажу нуждне потребе, у коима су оскудѣвали. Хлеба и друге потребне ране сасвимъ нестаде, и тако Наполеонъ побједитель тимъ привућењъ буде, самъ предложити миръ побеђеномъ. Царъ Александеръ најпре обиадежди своіх непријателя, а доцније сва предлагања одбаци сь овимъ речма: „За Русію права война сада ће текъ да започне!“ Крајньомъ оскудицомъ притеснѣнъ, поче Наполеонъ 6. Октобра овимъ истимъ путемъ ковимъ е дошао, натрагъ враћати се. Но какавъ ужасанъ повратакъ! Заиста намъ исторіја ни једанъ, овомъ страховитомъ повратку подобанъ примѣръ представити неможе. — Као да е и само божество съ Русима у савозъ ступило; еръ необично рана и строга зима настаде, и напрасно спопаде жалосно повраћаюће се непријатеље. Људи и коњи одъ силне зиме и глади изнемогли, као подъ косомъ трава попадаше, и као мртвачкимъ покровомъ покри ій снеіъ. Путъ кроз непрегледиму пустиню биліше сваіа съ мртвимъ људма и коњма, разалымъ оружѣмъ, цебачомъ и пртлягомъ покривенъ. Свакій данъ падало е хиљадама заробљника у руке Руса, коі су за њима ишли. Хиљадама падало е одъ козачкогъ копља и одъ батина разарены селяка. Али највећа несрећа догодила се на Березини, преко кое е Наполеонъ мостъ сагради дао. Іошъ небиліше ни половика војске прешла, а уеданпутъ чуће страховита козачка вика „ура,“ и грмљавина силны рускій топова. Садъ читава гомила Француза, људи, коњи, кола и топови пагнуше једно преко другогъ на мостъ. Свакій хтеде прьый биги; заповеств ніе никакве важности више имала; еръ се свакій за свој животъ борио. Многи беше силнимъ претеснѣнъ угушенъ; многи колима и точковима прегажен а многи у рѣки удављенъ. У гомилу овога нереда, грмиће рускій топови. Најпосле стропошта се мостъ у воду, и тако хиљадама људи наіоше у таласима своју смрть; а сви остали, кои су на другој обали заостали биліи, буду заробљени. При овомъ преласку 15. Новембра, изгубише Французи преко 30.000 људи. Наполеонъ самъ увиђаюи безнадежный изгледъ свога жалостногъ стања, остава војску. Као што се већадъ Ксеркесесъ, предводитель једногъ милиона, изъ Грчке бежећи на чамцу у своју Азію опеть повратіо, тако исто и Наполеонъ спасао се на једномъ јединомъ саовицама, бѣжећи предъ остаткомъ свое војске, и преко пусты снежны и ледены руски поља; доће у Вилну, а одавде преко Варшаве, Дрездна и Мајнца у Паризъ, да што пре нову војску

скупи. Врховно повелителство надъ заоставшомъ войсковомъ было е предао неаполитанскомъ крaлю. Одъ тогъ времена савъ се поредакъ у войсци поремети, и несрећа француза превазиђе сваку меру. Войници изъ свои полкова кудъ кои бѣжаше. Незнатна часть коњаника задржала е іошъ свое коњ, а многи и безъ обуће осташе, тако, да су принуђени были са себе чою дерати, и ноге — да іимъ непрозебу — завіати. Поредъ овогъ іоште беснила е и гладъ, чега ради морали су и саме коњ съ највећимъ апетитомъ ести. Као какви мртваци тумараше войници по снѣжно-леденимъ полиама, гоњени непрестано одъ козака. — Нигди мира! нигди одмора! текъ што вечито мало натру наложе и око ић посѣдаю; одма ій опетъ козачка вика „ура“ на све стране растера. Єдини гласъ: „козакъ!“ баше доволиъ да множество непріятеля у неописано бѣгство натера; многи полусмрзнути као луди тумарали су тражећи натру да се мало одкраве, па тако се најпосле поредъ ватре многи и укоче.

Тако се свршн онай поносити и са оноликимъ надеждама основаный походъ противу Русіе. На пожару Москве изгорела е и круна и слава Наполеонова. И за 6 месеци тога ратованя у Русіи, пропало е 300 хиляда люди и 150. хил. коня. — У 1813. години спаліли су Руси преко 200. хиляда мртвы тѣлеса.

ЗАЧИНЦИ.

Онай коя одъ надежде жива, умреће одъ глади.

Управляй свое послове, и немой нигда, да твои послови тебе управляю.

Нема праве ползе безъ труда.

Прилѣжность плаћа, а очаяніе прави ненће дугове.

Чести мали ударцы обале дебелу буквy.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

1. Фебр. дао е господинъ Войвода Вучићъ у княжескомъ здању на піяци сйяну вечеру, на коју е позвано и присуствовало преко 150. гостію. Свѣтла Княгиня са своимъ сіятелнимъ кћерима, г. митрополитъ, господа конзули, ч. паша, поштенитељи и совѣтници присуствовали су на овомъ веселю. При вечери пву здравицу напіо е господинъ Вучићъ Свѣтломъ Князу и Княгињи. — Г. митрополитъ напіо е у здравлъ г. Вучићу, желећи му здравлъ и дугъ животъ, да проводи у слоги и пріятельству са осталомъ господомъ и у одданости према Његовой Свѣтлости. Г. Вучићъ піо е за здравлъ г. митрополиту, господи конзулима, и свима гостима; гос. генералъ-конзулъ Радосављевићъ піо е за одсуствуюће познате но сбогъ болести недошавше госте. Ч. паша піо е за здравлъ сербскогъ народа — уза сваку здравицу свирала е војна банда, и орило се млогаа лѣта. Милина е было погледати наше великаше у овако искреномъ пріятельству; и правый родољубацъ могао бы се ситъ напіакати, одъ радости, кадъ види и увѣри се своимъ очима да су сви єднаке душе и єднакогъ срца. Кадъ'е у єдной држави овакова слога и оваква искреность, онда и ова држава мора овако напредовати у свачему. Млађи свѣтъ, съ одушевленіемъ увѣріо се, да треба да слѣдуе примѣру и стопама данашньи великаша, ако жели срећно живити. Веселъ ово трајало е до 2 сата после поноћи. Гос. войвода Књићанинъ сбогъ свога здравля отишао е раніе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Краљица енглеска издала е єдну прокламацію, у коіой строго запрештава своимъ поданицима свако сношеніе съ Русіомъ.

— Изъ *Одесе* одъ 26. Ян. јављаю: да на Пруту 60. хиляда Руса скупљено стои. Наредба изашла е, да се све спреми што войсци треба. Главный военый станъ, премешта се изъ Кишењева у Одесу.

— А. ц. пише: „Свечаность свадбе князa црногорскогъ Данила свршена е. Све новине о томъ торжеству іоште говоре. — Одъ женидбе Иван-бега Црноевића, кадъ е узимао кћерь Марозинія Дуда одъ Млѣтака, па до данасъ, ніе ненетъ веселя у Црной Гори было. Г. владика Кнежевићъ свршио е вѣнчанѣ. Баронъ Мамула было е кумъ, и обдарio е светлу невѣсту съ єдномъ лепомъ брилзетномъ. — Црногораца и тостію са сны страна млого е было. 30. волова, 100. печены овновa, и 300. акова вина потрошено е тога дана.

— Енглеска опредѣлила е 3. милiона талира, за војне потребе на мору. — Лордъ Русель правда Ратлана, и привѣчава да енглеске войске у Крниу ниа 25. хиляда, и да потреба новинама веровати, што оне описую, да е стање војске одвећ рђаво. Лордъ Гревиљъ и Пакморъ обећаваю, да ће се ратъ съ найвећомъ ревностію продужити; и да ће се неспособни официри одъ войске удалити.

— Єдне новине јављаю: да е францускій министеръ иностране дѣла писао посланику францускомъ у Берлинѣ, и явіо му: да е Француска готова заключити съ Прайскомъ особитый савозъ. — Млоге новине на ново су почеле прерицати, да некажемо измишљяяти, лепе надежде за миръ. Оне основаю те сноc надежде на некимъ писмима, коя су дошла у Бечъ изъ Париза и Петерсбурга.

— Француске званичне новине пишу: да е посланикъ аустріјскій у Паризу г. Хибнеръ, изашао предъ цара Наполеона, и представіо му грофа Крешвиља, посланогъ тамо одъ Аустріе нарочито ради војны послова.

— Битка коя се т. Ян. кодъ Севастополя догодила: ніе одъ велике важности. Руси су напали и ударили на Французе.

— Јављаю: да се князъ Меншиковъ повукао сѣверу, и да Руси непрестано излазе изъ града и узнемирую савознике. Нећу е прло ака зима. Здравлѣ войника е прло жалостно. — Осамъ баталіона руске войске, стое кодъ Чоргуна. — У Криму е всѣх почетъ гвозденый путъ, да се прави, на коме ће коньи пућа коза.

— Грчка ће за кратко време ступити у обичне трговачка и дипломатична сношенія, съ Турскомъ.

— Бечке новине као последню вѣсть съ бойногъ поля јављаю; да су 11. Јануара опетъ Руси изашли изъ града, и ударили на Француске, кои су мислили да нема млого Руса, и тако су претрпили (Французи) прилично велику штету. Погинуло е з хиляде Француза. После тога несрећногъ сраженія, пія народа се буна у француской войсци; сбогъ чега 100 француски' солдата зуава, доведени су у ланцима у Цариградъ, а одатле послани су на лађи у Тулонъ.

Течаи: сребра 56 гр. дукатъ; злата 5 фор. 56 кр.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 8. Февруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсеца 3 цванцика. | № 12.

СРБІИ.

Одъ земаља славногъ царства,
Што пропаде на Косову,
Богомъ прва ты с' познана
Да развијешъ славу нову.

Горке судбе тамногъ мрака,
На твомъ драгомъ небу нестa;
Ту потомка Лазаревогъ
Ваиюка суза преста.

Са слободе дичнимъ вѣнцемъ
Ты си данасъ украшена.
Пакъ си лепа к'о невѣста
Предъ олтаромъ усрећена.

На глави ти круна трепти
Увѣна славе вѣнцомъ;
Еръ ты си с' придобила
Съ твоіомъ слогомъ и десницомъ.

Свакій каменъ есте ние,
Кога сина срца твога;
Што с' боріо за слободу,
Отечества милогъ свога.

И с' тога си свуда дична
Земљо драга Србу сваком;
И гдѣ Србинъ іоште страда
Са твоіомъ се тѣшіи славомъ.

Надъ слободне горе твое
И просвѣте сунце стиго,
Младо стабло спрамъ њега е
Повисоко гране дигло.

Готовъ свакій и умрети
По примѣру отца свога;
У сваком се подиладіо
Србинъ вѣка ђорђевога.

Будућности лепе зора,
Може л' быти да то ніе?
Естъ, а божѣ благо око
Некъ надъ тобомъ чајко бдіе.

На св. првозв. Андрію 1854.

М. С. Србинъ.

ТИГРОВА ПЕШТЕРА.

Пре неколико година дођемъ у Перу, да по препоруки једногъ лондонскогъ друштва, тамошњ лагуме поодимъ. Пре него што самъ се у Европу повратити хтео, писамъ могао дуготрајне путованѣ дужъ обале атлантскогъ и мирногъ мора сасвимъ пропустити, а да любопитство моје тимъ неползуемъ и зато рѣшимъ се, да се съ моја два садруга, Вартономъ и Линколномъ, на найвышій и найзнатній американскій брегъ Чимборасо пошемъ.

Првогъ дана преноћимо, у последњемъ индіанскомъ селу, а потомъ е нашъ путъ по оной грдной и пустой планини тамо амо кривудао. Я примѣтимъ како блистанѣ вечногъ снега, кои врхъ брега покриваше, постепено у густой магли ишчезава. Индіанци, кои су намъ за воће служили, гледали су збуњено на ту маглу, и уверавали су насъ машући главе, да ће се страшна непогода надъ нама излити. Њихова се брига съ предсказаніемъ на брзо испуни: магла се нагло разсу, и почемъ сву планину обузе, наиће одма нека мрачность; воздухъ быяше одвећъ топалъ, али зато опетъ толико влажанъ, да е и челикъ на нашимъ сатовима зарђао тако, да сатови више дѣйствовали нису. Вода, поредъ кое смо ишли, сливаше се усугубљеномъ силомъ, и као волшебствомъ падала е найпосле са стѣна къ нашимъ левимъ безбройнимъ потоцима, валіући древће и шушањ, па шта више, и једну грдну змію спопаде, коя се узалудно изъ све снаге упиняла да іой избегне. Громови су се орили у планинскомъ одьку; засѣнаваюће мунѣ продира'у надъ нама и поредъ насъ, облаке; то е тако изгледало, као да се у каквомъ пламеномъ мору налазимо. Мы се подъ једнимъ великимъ дрветомъ склонимо, докъ е међутимъ сданъ одъ наши воћа за насъ болъ прибѣжиште тражіо. Онъ се скоро поврати и изъвести насъ да е једну пространу пештеру нашао, гди ћемо моћи заштиту противу гњева природе наћи. Мы поћемо одма къ истой пештери, и доиста наћемо е, но не безъ велике муке и опасности.

Буря е съ тако ужаснимъ шумомъ бесніла, да сданъ другогъ ніе могао чути шта говори. Я при уласку у пештеру станемъ, и кроз дугачку и узку одушку гледао самъ ужасно позоріе на полю. Видіо самъ како найвыши кедри падаю, или се као трска тамо амо люлаю; маймуни и папагаи, одломљенимъ гранћемъ поубіяни — лежали су по земльи. Потоци постадоше рѣше, просіјаћи на све стране планину. Бадава се я трудимъ ово велико

позорје описати, єръ само онай, кои южну Америку зна, може себи оваково што представити. У окомъ, съ правомъ тако званомъ новомъ свету, могли бы помислити, да природа іошъ сву снагу младости притежава, а међутимъ чини се као да є на старомъ свету задремала или є због старости већъ и заспала.

Чимъ страшита буря мало попусти, изиђу наше воће напољъ, да виде, еда ли є могуће да ваш путъ продужимо. Пештера, у коіой смо се налазили, была є тако мрачна, да одъ улазна у пештеру, даль ни єдан корањ нисмо видити могли. Докъ смо се о недоумінію нашегъ стања разговарали, буде наша пазльивость потрешена хукомъ и страшно тужнимъ звуком, кои изъ дубльше пештере къ нама продираше. Вартонъ и я прислушивали смо съ ужаснимъ чувствомъ звуку, а Линколнъ, нашъ неразсудный младый пріятель, легне потрбушке и увуче се съ єдним лопћемъ именомъ Франком далъ у дубльшу пештеру, да види какво є то урлањ.

После неколико трен'ућа, викну зачуђенимъ гласомъ и поврате се натрагъ, и обоица су по єдну прекрасно шарену мачіе величине, зверку, коя имадоше врло оштре зубе, у наручю носили. Очи су имъ биле граорасте; и мали су дугачке канџе на шапама, и као крвь црвен єзикъ, висіо имъ є изъ челюсти. Текъ што ій Бартонъ погледао, одма повиче: „Праведный Боже! Мы смо у пећњи єдногъ. . . . “ Но напрасно буде прекинуть гласомъ наша воћа, кои съ виком „Тигаръ! Тигаръ!“ напољ утекоше, и брже болъ съ невероватномъ брзином по њиву се на єдан высокій кедаръ, кои є поредъ пештере стао и у његово грањ привріо се.

Тай изненадный стра готово ме окаменіо, и као изванъ себе счепамъ моју пушку. Вартонъ доће одма къ себи и викне, да му поногнемо, да тесный улазакъ у пештеру съ єдним великимъ каменомъ затвори, кои є на срећу врло близу лежао. Помислао сне већма приближујуће се опасности укрћи наше силе; єръ мы већъ ясно слушасмо рику зверке, и пропали бы да є стигла пре него што смо успћли каменомъ врата затворити. Напъ посао небыше іошъ ни окончанъ, и мы већъ угледасмо споља, како у великомъ скоку долази Тигаръ; између шупљине и камена остала є єдна рупа, прозъ коју смо тигра главу видили, како насъ є сћвасћимъ очима сматрао. Његова рика орила се у дубљини пештере, и његови штенци одговарали су му тугујућимъ нуклимъ гласомъ.

Страшитый непріятель нашъ у почетку покушавао є, камень са сважимъ своимъ канџама подићи, и съ главомъ одгурити; безполезность овогъ усилавања умножаваше му ярость. Рикну продирућомъ хукомъ, и његове натрене очи изгледале су, као да светлость у мраку просипаю. У єдан ма био сам готово склонъкъ сажалћати га; єрбо њега є чувство родительске любави на ярость побућивало. „Време є, да се на њега пуца,“ рече Вартонъ сасвимъ хладнокрвно, „куршумъ ће му садъ прозъ мозакъ проћи, и тако іошъ имамо надежду ослободити се одъ њега.“

Франкъ счепа свою двоцеву а Линколнъ свой пиштоль, обоица управише цеви у растолнію на неколико недаља одъ Тигра, и заедно уседнуше скрешу. Но ни єдна пушка неувати, баруть на валама био є покисао, и докъ су га Франкъ и Линколнъ истресали, постара се Вартонъ самномъ заедно нашу справу за баруть потражити. Тако є врачно было, да смо тамо амо све пуанте и пипати морали. И кадъ се я къ малимъ тигрићима приближимъ, чуемъ њиху звеку и на скоро спазимъ, да се зверке съ рогомъ одъ барута играю. По несрећи съ њиховимъ канџама одвукли су были чепъ, и баруть савъ по мокрой земљи тако се просуо, да намъ више ніе могао бити одъ потребе. Кадъ ово видимо, почнемо очаявати.

Готово є све изгубљено было. Вартонъ стави се кодъ камена кои насъ є закланао, и бацаше свой смћлый погледъ на сћваюће очи нашегъ непріятеля. Младый Линколнъ у своме очаню непрестао є викао и псовао; а Франкъ, кои найвећу ладнокрвность притежаваше, узе єдну штранъгу, кою є у торби носіо, и ноће, безъ да є кою речъ проговорію, у дубльшу пештеру. Наскоро чусмо єдну загушљиву вику, и Тигаръ, кои є тамоће чути морао, збуши се на то и већма почне бћснати. Онъ часъ оде часъ доће предъ рупу свое пештере, и изгледаше простно; найпосле стане, обрну къ нами главу, и ужасну рику подигне. Наше индійске воће употребе ово магновеніе, да съ высине дрвета, на комъ су се налазили, на њега са стрћлама гађаю, и доиста га погоде, али одъ дебеле коже одскочише стреле, само єдна забоде се у око; на то скочи Тигаръ на дво, и када є са шапама стабло зграбіо, устремивши се на высину његову, чинише се као да ће изъ корена истргнути недзрь. Но почемъ му срећа послужи, те се стрћле ослободи, мало се смири, и опетъ стане на одушку пештере.

(крај слћдуе.)

КАКО СУ СТАРИ РИМЉАНИ

освоявали толике државе и покорили толике народе.

Ни єдна држава непрети толико другима съ освоєнімъ, као она, кои се налази у страховитости грађанске войне. Ту сви грађани постану солдати и кадъ се послћ повраћеногъ мира сваке свадине, онда она држава много болћ стои, него икол, гди се налазе само миролюбиви грађани. Осимъ тога у грађанскимъ войнама укажу се велики мужеви, єръ се у обштой забуни поиве они, кои имаю заслуге, и кои сами себи мћсто изберу. То є было главный основъ величине старогъ Рима.

И у найвећой срећи, кадъ обично човћкъ самъ себе пренебрегава, римскій є сенатъ свагда дубоко мыслію и радіо; и докъ є войска све обављивала, сенатъ є на землю притиснуо оне, кои су већъ были оборена.

Сенатъ се подигао као глава и судія свіо народа и држава. Онъ є давао саюзницима єду часть земљ побћђеногъ народа: тако су Риму приврженн были краљеви, коій се Римъ мало бояо, а много се одъ њи надао; а ослабіо є друге, одъ кои се ничему надати ніе имао, а много се њи бояо.

Помоћу саюзника Римъ є войну противъ непріятеля водіо, али найпре су были уништожитель уништени.

Кадъ су имали више непріятеля на врату, то су онда заключили миръ са слабћимъ кои є себе за среће др-

жао, што е миръ добіо, незнаюћи, да е съ тимъ само своју пропасть одложіо.

Будући да су Римляни превелика зла непріятелю наносили, то нису никадъ савези противъ њи заключивали, ер они кои су одъ опасности удаљени были, нису хтѣли, њой се приближити, зато су рѣдко войну примали, а Римляни су увѣкъ водили войну у згодно време, како имъ е, и съ кима имъ се угодно свидило.

Римскій обичай было е: увѣкъ господарски заповѣдаюћи говорити; њиови посланици, кои су они къ народима шиљали, кои римску силу іошть нису были осетили, заиста су были злостављени, кое е сигуранъ поводъ было къ новой войни.

Будући да они никадъ нису миръ искрено заключивали, и будући да су њиови уговори мира, у намѣри све захватити, само были одлагањ войне, то су они такова условія полагали, кои су увѣкъ пропасть државе, кои е на то пристала започињала.

Почемъ су већъ были уништили войску непріятеля, онда су они упропашћавали његову финансію, подъ изговоромъ, да имъ се новии трошкови изплате; то е было новъ родъ тиранства, кои е непріятеля приморавао, да съ великимъ дзиномъ удручава свое поданике; съ тимъ да губи њиову привржености и любавь.

Кадъ су Римляни съ коимъ непріятелѣмъ миръ заключили, онда су они єдногъ одъ браће или дѣце непріятельскогъ владателя у залогъ узели; то имъ е давало повод, и средство, да могу краљевство по вољи узбуњивати. Ако су кодъ себе имали наслѣдника престола, то су онда съ тимъ плашили владателя, ако ли су кодъ себе имали каквогъ манѣтъ принца, то имъ е онъ за оруђе служіо, да су кодъ непріятеля народне буне подрањивали.

Премда е была титула њиовы саюзника само єданъ видъ робства и поданства, инакъ су страни народи и владатели съ тимъ се радо повосли, ер, кадъ су видили, да два разна народа войну воде, премда никаква саюза ни заплатке съ њедньмъ имали нису, то инакъ нису мировали, но ишли су противъ слабіегъ. То е было іошть старый римскій обичай, кои се укорењо у њиовой дипломаціи, у почетку у войни између малы варошій, а доцније између велики сила.

Њиово (римско) постоино правило было е: *дѣлити или посвађати* (:divide et impera:) Тако е Римъ укинуо ахејскій саюзъ у Грчкой, и римскій сенатъ было е заключіо и заповедіо, да се свака варошъ у Грчкой, кои е пре тога была у ахејскомъ саюзу, по собственымъ законыма управља, као єдна независима држава.

Удаљну войну нису Римляни никадъ хтѣли водити, докле годъ нису себи набавили каквогъ саюзника близу своју непріятеля, коју су хтѣли напасти, тако, да е увѣкъ таковый саюзникъ своју войску съ њиовомъ саюзіо и будући, да њиова войска у томъ случаю ніе никадъ знатна и многобройна была, то су они своју другу войску издржавали у саюзной провинціи, кои е непріятелю найближа была, и треба њиова войска стояла е у Риму, увѣкъ спремна за маршрањъ. Тако су они свагда врло малу часть своје войске военимъ опасностима излагали, а њиови непріятельи морали су цѣлу своју воену силу на єдапутъ судбини повѣрити.

Римляни су кадкадъ у уговорима мира употребляваљи сумнителна изражења своју језика, кои се могла на два или више начина толковати; а кадкадъ су єданъ уговоръ по своіой ћуди толковали.

Кадъ е римскій ћенералъ, къ миру приморавъ, примирителный уговоръ заключіо, то се онда сенатъ, кои никадъ ніе хтѣо одобрити такове уговоре, съ тымъ миромъ ползовао, болѣ се за войну припранио и онда е поеваћ продужіо.

Народи и краљеви сами су себе упропашћивали, шиљаюћи на поклонъ своје богатства у Римъ; и римски ћенерали узимали су одъ побѣђеногъ непріятеля што су више могли злата и сребра, и у своме тріюмфу сенату предавали, тако да се съ тымъ свака окончана война и за другу довдућу постарала; да е єдна война давала средства другой.

Римляни су чекали, да се сви народи као слободни саюзници њима повиновати обвикну, пре него што започну владати као съ поданицима. То е было полаганый начинъ основања: они су побѣдили єданъ народъ: доста имъ е было, да га по мало ослабљиваю, кадъ е приморањ было примити римска условія мира, кои су га подконавала, да и самъ ніе ни осћћао; ако се таковый народъ хтѣо подићи, то су га они онда іошть више удручили, и онъ е пао у римско поданство, безъ да се може опредѣлити време, кадъ се њгово поданство започело. Тако Римъ управо ніе было ни монархія, ни република, но глава тѣла свіо народа, цѣлогъ свѣта.

Луђ е онай основитель, кои хоће да све народе подврже подъ своима подобне законе и обичае; то ніе ни нашто; ер подъ сваким начиномъ правленія може се повиновати; зато Римъ ни єдномъ народу ніе силомъ наметнуо римске законе и обичае; народи нису никакве опасне саюзе противъ Рима чинили; због њиове обште користи према Риму сачињавали су они сви єдно тѣло, сви су были Римляни, безъ да су были *своечественици*. Сила е была у Риму, а право у народима, празно право независимости слабы народа и држава.

ЗАЧИЊЦИ.

Любите свое отечество, и оно ће васъ любити.

Ко жели да се одъ плуга обогати, мора самъ орати.

Много повереньъ у друге, упропашћуе поштене људе.

Една мала небрежльивость, може великой несрећи довести.

Треба се чувати одъ малы трошкова, ербо една мала рупа на лађи подави сву лађу.

Ко купуе оно што му нетреба, продава ће и оно што му е нуждно.

МРВИЦЕ

— Наполеонъ I. ніе ништа дражо на пріятельство; и то найсалће човечіе чуствованьъ, ніе онъ осећао. „Пріятельство“ говораше онъ често, „ніе ништа друго него єдна речь. Ни за саму мою брађу немаримъ. Дирожу самъ

нешто мало наклоњенъ, само зато, што има сталанъ карактеръ, што є строгъ и у свачему ладанъ, и што нигда неплаче; али и я самъ уверенъ да немамъ ни єдногъ єдиногъ правогъ пріятеля, па ми ніе ни наймањ стало зато — єрбо, докле годъ будемъ ово што самъ; и докле годъ владамъ, имаћу свагда таковы люди', кои ће се претварати да су ми пріятельи, а правый мой пріятель, то є срећа."

— Два руска официра живили су одъ дугогъ времена у врло великомъ непріятельству. Єданъ є одъ ньи двоице іошъ лане у Крим био посланъ. Кадъ пакъ и онай другій са своимъ одѣленіемъ у Севастополь дође; изађе предъ ньга, онай официръ съ коимъ је у свађи живіо, узме га пріятельски за руку и изведе га на шанацъ одакле се могао логоръ саюзнина видити, и загрливши га рекне му: „Ено погледай, тамо су твои непріятельи, а овде немаш ни єдногъ непріятеля." И тако се помире.

— Руско царство растло є врло брзо. 1476. године био просторъ руске државе само 18 хиляда квадратны миля, и 6 миліона жителя. 1505. год. 10 миліона жителя. 1584. год. 12. миліона. 1689. год. 15 миліона — 1725 год. умре великій Петаръ и остави основано велико царство одъ 20 миліона жителя. При смрти царице Катарине 1796. год. было є 36 миліона. 1825. год. кадъ є царъ Александеръ умр'о было є 57 миліона жителя. — Сада пакъ руско царство има 343.240 квадратны миля, са 67.161.350 жителя. Самы правы Руса има 47 миліона, а свега Славена у Русіи има 54.800.000. у мирно доба (на примѣръ 1852 год.) имала є Русія 1.120.400 войника.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

7. Фебр. на представленіе Попеч. Просвѣштенія, постављенъ є М. А. Симићъ за пр. Секретара а Л. П Ненадовићъ за пр. Столоначалника, Попеч. Просвештенія; — а Іованъ Растићъ за протоколисту суд. одѣл. княжеске канцеларіе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Обадва князa (влашкій и молдавскій) изавили су, да они неће моћи 7 хил. войника дати Порти у помоћь. Почекъ до сада цела регуларна войска у влашкой састала се изъ 4665 люди, а у Молдавіи само 2280 люди. Али пакъ многи држе за цело, да ће войска изъ оба та княжества, идућегъ лета, ићи да се туче.

— Руси престали су већъ више машпирати у Крим; али сва положеня поредъ Дунава подкрепљена су съ войскомъ.

— Сулина (ушће дунава) већъ толико є очишћено, да ладе безъ икакве препоне могу излазити у море.

— Руска войска добила є заповѣсть да се повуче са аустриске границе.

— Изъ Енглеске пишу: да є Палмерстонъ писао Шеву полиціе Ришарду Майну, да 2000 свои пандура спреми да се у Крим навезу.

— Кончаи изъ Лондона отишли су у Цариградъ, да тамо ладе поправляю.

— У Паризу официри држе за цело, и явно говоре, да ће се почетя ратъ између Француске и Прајске.

— Говори се у Паризу да є царица трудна. И да ће царъ Наполеонъ ићи у Лондонъ.

— У целомъ аустриском царству побољша ће се стање ансенека; већъ є о томе и проказъ начињенъ.

— 19. Января, напали су опетъ Руси изъ Севастополя ноћу, заробили су 3 официра и 7 непріятельски солдати'.

— 19. Ян. савѣтовали су се руски предводителы у Криму. И Остенсакенъ продрео є врло тешко са своимъ инѣенiемъ, де се непрестано и у будуће драже у одбрамбеномъ стању; и доказао є да саюзницы мораю на ньи юришити, а да є већа опасность за оне кои на бедене и топове юриште, то свакій зна.

— Свега руске войске у Крину има 148 баталіона пешака, 40 хил. коњаника, и 31. батерія топова; нерачунаюћи войску коя се у Севастополю налазя.

— Прајске новине одъ 1. Фебр. опровргаваю ону, у другимъ новинама разглашену вѣсть: да є Прајска са западнымъ силама, закључила некій особитый уговоръ.

— *Фремд. блогъ* ияли: „да є 30. пр. м. изашао у Петерсбургу одъ цара рускогъ манифестъ, у коме се заповеда да се савъ рускій народъ оружа."

— Одкако у Риму Папа Піюсъ деветый папуе, умрло є 30 кардинала.

— Управитель варошн Лондона (лорд-маіоръ) био є казненъ зато, што ніе снегъ испредъ своє куће почистіо.

— Монитеръ ияли: да є 30 хиляда Турака, навезено у Евпаторію.

— Вѣсть изъ Севастополя одъ 23. Ин. гласи; да су Руси разрушили неке обсадне справе. Руси нападаю изъ Севастополя сваку ноћь, и кадъ кадъ више, кадъ кадъ мање интеге, учине саюзницима.

— Телеграфска депеша србскн новина ияли: да ће 5. Фебр. изъ Лондона Руселе поћи преко Париза и Берлина за у Бечъ; и одъ Русіе дође ће Титовъ, да се о миру договараю. —

— Царъ аустр. подариo є Франц. министеру иностраны дѣла орденъ св. Стефана, а посланику франц. у Бечу вел. крстъ Леополда. Царъ францускій одъ своє стране дао є ордене аустр. министеру иностр. дѣла, и аустр. посланику у Паризу.

— Све новине потврђую, да се руска войска непрестано повлачи са аустриске границе; да бы (ако буде обштый ратъ) свое непріятеље на Висли дочекали, гдѣ имъ є лакше туђе се, єрбо тамо имаю свои градова.

— Изъ Багдада чуе се, да су курдистански побуњеници заузели варошь Цаку, и све христіане и єврее потукли. Губернаторъ багдадскій Решидъ-паша, отишао є съ войскомъ противу побуњеника.

— 16. Января давали су официри француски у Паризу часть официрима аустриским, што су са графомъ Кревиломъ дошли, при той части напіо є єданъ франц. официрь, за здравље аустриске войске, између осталогъ, рекао є у той здравици: „То ће быти ваше поносъ, да се упоредъ са аустриском войском боримо." Здравица одъ стране аустриски официра, была є исто тако одушевљена и искрена.

— Цѣла войска у француской, коя є сада за ратъ готова износи на 600 хиляда.

Течаj: цванц. 128 гр.; дукатъ 5 фор. 57. кр.

У КНЬИГОПЕЧАТНИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 11. Фебруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 13.

ТИГРОВА ПЕШТЕРА.

(крај.)

Франкъ дође, и носіо е на ковшцу обадва мала тигрића мртва, кое е подавіо. Пре него што самъ дознао шта ће съ њима да ради, баци онъ прозъ рупу обадвое, Тигру на поль. Кадъ Тигаръ види предъ собомъ мртве свое мале штенце, почне ій превртати, и загледао ій е бутеви са сваке стране, и кадъ се увѣри да су обадвое мртви, почне тако ужасно пиштати и урлати, да намъ се свима коса на глави одъ стра наежи. Я почнемъ псовати Франка, за тай нѣговъ поступакъ: али видимъ изъ нѣговогъ одговора, да онъ никакве надежде више нема за наше спасеніе. Што се мене тицало, я самъ се непрестано надао, да ћемо, помоћу какве несчекиване помоћи, быти избављени.

Грмљавина престаде, и свѣжый, разблажуюћи ветаръ опетъ се у гори подиже, у зранима повратившетъ се суша, кишне капљице по лишћу блистале су се као діаманти. Гледао самъ крозъ пештерску одушку како се природа буди. Међутимъ Тигаръ кодъ свои штенады леже. То е была велика, господствена зверка, кое удоми у свой дужини њиной протегнути, снагу свои мишица показиваше. Изъ њѣни са страшнымъ зубма снабдѣвени чељусти, текла е пена. У єдан ма чуе изъ дальне пека страовита рика, коіой Тигаръ споіимъ орећимъ се ећањемъ одговараше. Наша сумња после неколико минута испуни се, єръ мы угледасмо єдногъ, мањегъ одъ пређашњегъ, у великомъ скоку къ нама приближуюћегъ се Тигра. То быше тигрица! — Њена рика, почемъ е мртва тьлеса свои тигрића смотрила, превазиће све, што смо годъ чули. Найпосле престаде съ ураньемъ кое се у жалостно мумланъ преобрати; затимъ прислони њушку на одушку да проваће оне, кои су њене штенце поубіали. Када њени погледи падоше на насъ, съ чрезпричайномъ силомъ юрнши на камень, и можда бы успѣла одтисути га, да іой нисмо предузећу са сдруженымъ усиляваньемъ нашимъ на супроть стали. После неколико осуећеня покушая опетъ се Тигру приближи, као да се съ њимъ посавѣтовати хтела; после тога обое се брзо удале, и изчезнуше намъ предъ очима. Њинова рика све се слабіе чула, и наскоро свесмо престаде.

Тадъ дотрче обе наше индійске воће на улазакъ пештере, и приноуде насъ къ бѣгству, као єдиномъ средству спасенія; єръ су звѣрке безъ сумње на другой страни планине іошть за канавъ улазакъ у пештеру знале. У найвећой хитньи одтурисмо каменъ, кои насъ е досадъ заклањао, и извѣсмо изъ пећине, кои насъ живе сарапити хтеде. Садъ наново чусмо рику Тигра, али смо брзо нашимъ воћама слѣдовали, и предузесмо найпречій путь, кои намъ због множине корења, шибља и грања, съ коима е бура путь покрила была, бѣгство отежчаваше. Вартоњъ се єдна вукао, и мы смо чешће постойкивати морали, да се не бы изгубио.

Овако смо читавъ четврть сата бегали, надъ у єдан путь вика єдногъ воће нашегъ предвозвести намъ, да се Тигри за нама у потери налазе. Мы смо се таманъ предъ єдникъ рогозникъ мостомъ находили, кои е преко єдногъ потока намештенъ быо, и по комъ су само индіанци њиховимъ лакимъ ходомъ прелазити могли. Са стрмениъ обалама обруженъ, сливаше се потокъ бесненомъ силомъ и хукомъ у дубльину. Линколнъ, Франкъ и я корачали смо безъ икакве незгоде преко моста; но Вартоњъ быше іошть на средини моста, када тигри изъ оближнѣ шуме наскоче, и спазивши насъ, удесе свое ужасно урланѣ. Мы се поднемо на стѣне предъ нама десивше се, а Вартоњъ, кои єдна и другу страну потока срећно достиже, извади свой ловачкій ножъ и одсече свезе, съ коима е мостъ на обали утврѣенъ быо, надаюћи се, да тимъ, нашемъ непріятелю путь пресече. Али текъ што е онъ тай мостъ обаліо, дотрчи тигрица, и хтеде потокъ да прескочи, но њена снага недостигне, и падне у потокъ, и буде брзиномъ воде тако о стѣне оштре ударена, да се на млого комада разбила. Но тимъ, другій Тигаръ нимало се неуплаши, него и онъ учини тай истый покушай, и силнимъ скокомъ прескочи провалу. Но само е съ предньимъ шапама достигао оне стране обалу, и тако преко стремениости висѣви узалудно се мучіо да се успенъ. Вартоњъ, кои му е сасвимъ на близо быо, ноће брзо къ њему и забоде му свой ловачкій ножъ у прси. Яростно прикупи ужасный Тигаръ сву свою силу, одупре се са стражньимъ ногама о стѣну, и счепа Вартоња за бутину; но овай ни наймањ у присуствію духа неклоне, него съ левомъ рукомъ унати се за єдно дрво, и снажно све дубль у прсима Тигра притискиваше свой ножъ.

Све ово догоди се за єдно магновенъ. Индіанцы, Линколнъ, Франкъ и я, притечемо му у помоћь. Линколнъ счепа одъ Вартона пушку коя е поредъ њега лежала, и тако снажно удари по глави Тигра, да она страовита

зверка свой плѣнъ испусти, и стропошта се у бездну. Али несрећный младићъ, нечину своју ударца непорачунавши, оклизне се, и почемъ се ни за што ніе придржати могао, падне у потокъ, на површіни коіега, угледасмо га за једно тренуће, и затимъ за вавѣкъ ишчезе.

Очаятелна вика подигне се изъ свіо грла. Я кадъ се одъ могъ стра повратимъ, видимъ где полумртавъ Вартонъ лежи на краю потока. Рана, изъ кое му е крвь кулила, біяше дубока. Наста ноче, и мы морадосмо се рѣшити, овде ноћь провести. Индіанци наложе ватру коіомъ бы насъ одъ дивльи зверока сачували. Нешто мало воћа ѣдемъ, и целу ноћь безъ ока проведемъ поредъ Вартова, кога дубоки уздиси задавали су ми страћ и бригу.

Сутра данъ однесемо га у село; но при свой нашой бриги и нега, неповрати се више. Трећегъ дана ужасно дрхтавъ протресе му тѣло; подигну се у высину, проговори неколико неразговетны рѣчи, за тимъ спусти се, и више га ніе было.

Ово е био свршетакъ могъ жалостногъ путована на Чиниборасо. Я када самъ Вартону моју последњу дужность указао, ускоримъ што пре овай предѣлъ оставити, коіи ме е на горку тугу опоминао, и употребимъ прву прилику да се у Европу вратимъ.

БЕРБЕРИНЪ.

(или: хвалда и једно брінак.)

Господинъ (самъ у соби хода и говори.) Осамъ саты прошло, а могъ берберина іоште нема да ме обріе. Али морамъ та чекати. Очавногъ берберина вредно е имати. Докъ ме обріе, онъ ми изпричаваћа све на свету новости. Одъ како ме почео бріяти, недржимъ ни једне новине; ербо онъ зна више новости него све новине.

Берберинъ (утрчи у собу.) Добро ютро желимъ господине. Седите да васъ обрінъ. Вы сте ме нало чекали. Даваске самъ се одоцніо. Морао самъ се одоцнити. Кадъ се мегосође свршаваю, онда неможе нико у свіоій дужности быти точанъ. Прођоше нямъ фашанъке, друго готово нема ништа ново. Прођоше и *опроштене покладе*. Милина е было погледати, како једанъ другомъ иде, и како се опраштаю. То е лепъ обичай, да се люди на тай данъ мире, и једанъ другому праштаю све увреде, и зарічу се у любави, слоги и пріятельству да живе, само штета што те *опроштене покладе* врло редко падаю. Једанпутъ у годині. За насъ Србе требало бы да те опроштене покладе, у години дана баремъ 365 пута долазе. А овако ніе ништа, једанпутъ у години дана опраштамо једанъ другомъ, а неизброяно пута вређамо се, варамо се, и наносимо једанъ другомъ штету. — Тай обичай може быти да е и код Руса и Француза, ербо башъ на опроштене покладе, састао се ґенералъ рускій Остенъ-Сакенъ са францускимъ ґенераломъ Канроберомъ, и помирили се и једанъ другомъ све опростили.

Господинъ. Како можешъ тако безъ смисла да брбљашъ? Они да су једанъ другомъ опростили, не бы се после тукли, а мы чуемо да су се сутра данъ после тога састанка одма тукли, као и до сада.

Берберинъ. Па то е са свимъ природна ствар. Непріятельи текъ кадъ се помире, онда једанъ другомъ копаю яму. Заръ вы мислите да кодъ насъ, или ма гдѣ, кадъ на опроштене покладе, једанъ другомъ иде и опраша се и пріятельски непріятеля непріятеля грли и люби, кои су у свађи были мире се, кои нису говорили проговоре; заръ вы мислите да е сутра данъ веће пріятельство и слога у свету; заръ вы мислите да се *чистый понедѣльникъ* зато тако зове, што су све свађе и непріятельства очишћене са овогъ света; не, господине, вы се варате. Опроштене покладе, и праштанѣ, и помиренѣ, то су само обичаи, кои су намъ остали одъ наши стары прадѣдова. Кои су прости и искрени были. Мы хвала богу висмо више прости, па неможемо быти ни искрени. Само одвећъ простъ човекъ, може быти искренъ у овомъ нашемъ изображеномъ времену. Знате ви шта е искреность? искренъ быти значи говорити свакомъ оно што мыслишъ, быти искренъ значи ни найманѣ непретварати се. А то е толико колико самъ свою срећу убіяти. Правогъ искреногъ човека морао бы светъ изъ свогъ друштва у пустиньи протерати. У сваком држави има по једна уредба, кои строго казни свакогъ овогъ кои е искренъ. У целомъ свету, закони и уредбе небране намъ да мислимо како намъ е воля; али, показую намъ ограниченъ путъ, коимъ морамо ићи; т. е: уче насъ, и заповедаю намъ, да по прописаномъ калупу говоримо. О, да нема у свету тога закона противну искрености, то есть, да се незабранюе оно говорити што човекъ мисли, онда бы свакій човекъ онако о себы мисліо какавъ есте. Я вамъ опетъ кажемъ да искрености нема на свету.

Господинъ. Та доста веће о той искрености. Кажи ми шта си хтео нешто іоште казати о опроштенимъ покладама.

Берберинъ. А, — то самъ намъ хтео казати, да опроштене покладе, што се тиче опраштања и помирења ништа у свету незначе. Канроберъ и Остенъ-Сакенъ; састали се на опроштене покладе, опростили једанъ другомъ, разговарали се; на сутра данъ тукли се. Исто е тако и кодъ насъ. Сви повире изъ куће у кућу, изгрле се излюбе се, заедно вечераю, и опросте све једанъ другомъ, на сутра продуже опетъ свой посао, т. е. сутра опетъ мрзе се, свађаю се, и ломи једанъ другомъ врату, као годъ и пре опроштены покладе. Тога обичая небы было на свету, да е съ њимъ икакавъ интересъ човечій скопчанъ. Тай обичай быва безъ икакве штете и тропика, зато и траје. Зашто нема обичая, на форму тій опроштены покладе, да уэму кредитори свое тестере, па да иду своимъ дужницыма, и да избришу рачунѣ, и да кажу: нека е просто; него праштаю једанъ другомъ ово што ништа невреди. Избришу са свога языка непріятелство, да га дубље у своме срцу запишу. — Видите господине, опроштене покладе, нису ништа друго него *коло лето* лукавства, преваре и свађе. Вы мислите да само једно ново лето има, кое 1. Јануара починьѣ. Ніе истина. І. Септемврія е Муаремъ и Тешири, када турска и Еврейска нова година починьѣ. 15. Августа починьѣ Јачка нова година. Ономъ ко нема свое куће, њему о митрову дне и о Ђурђеву дне починьѣ нова година. Ко радо ніе, њему е о Іованюдне нова година. У Новембру починьѣ рачунска нова година; па шта се чудите да и свађе и непріятельства, славе и светкую свою нову годину на о-

проштене покладе. Учи опроштени покладa, свакій стане на се промысли, и прегледа добро све што е целе године увредіо кога, или увређенъ было одъ кога. На онда заключи рачунъ, и види колико има принати, колико ли давати; и радуе се кадъ види да е више псовке, свађе, и увреда издао другима: него што е онъ приміо одъ други. А кадъ при рачуиской години заключи новчане рачуне, па види да е више издао новаца, него што е приміо, онда му ніе ни мало мило. — Тако е то на свету мой господине. — Бишъ самъ васъ дакасъ лепо обріо. На здравлъ желимъ. Съ Богомъ (изађе на врата.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Учитель. Слуга покорань господине, добро намъ ютро желимъ. Незнамъ што сте ме звали, я самъ тринуть долазіо, па — —

Господинъ. Есть, есть, казевали су ми, имао самъ посла; гледао самъ неке амове да купимъ, па писамъ имао времена, зато самъ рекао да дођете другій путъ.

Учитель. Ево я самъ опеть дошао, радъ самъ да чуемъ шта сте ме звали?

Господинъ. Хтео самъ да васъ питамъ, бы-ли вы могли, поредъ ваше дужности, долазити моіой кући свакій данъ да ми децу учите.

Учитель. Хоћу господине. Кадъ рекнете я ћу почети.

Господинъ. Али я хоћу да ми найпре кажете, колико ћете искати вы на месецъ?

Учитель. Три талира господине, я мислимъ то е са свимъ умерено.

Господинъ. Ха, ха, ха! какви три талира! та ви нећете никакве муке имати съ децомъ, само да ій мало упутите у читаню. Свакій данъ по єданъ сатъ, па онда пусти ій нека се играю по сокаку.

Учитель. Опростите господине, али я самъ казао врло умѣрену цену; я знамъ шта су деца, и колико труда треба око деце. Толико ми плаћа и майсторъ Јорђе ковачъ, што учимъ нѣгова сына, и поредъ тога, сваке недѣлѣ кодъ нѣга ручамъ.

Господинъ. Нећу я ничіе памети. — Него, ако хоћете за дукатъ месечно, а вы почните долазити.

Учитель. Сбогомъ господине; жао ми е што ми ніе могуће. Радіе бы намъ бадава децу учіо, него за такву малу плату.

Господинъ. Па да богме, па зашто не-бы вы и бадава свакій данъ дошли, те ми по єданъ сатъ учили децу. Знате ли вы да я могу нама шкодити само ако хоћу; а могу васъ препоручити на нећу плату. Па вы треба на то све да мислите. — И будите уверени да ћете вы скоро осетити за ово што сте се овако кодъ мене показали.

Учитель. Господине вы сте богатъ и у власти, а я нигди ништа немамъ, а имамъ четворо деце. Друго вамъ немамъ ништа казати. Остайте съ богомъ. (поклони се и оде.)

Слуга. Господине, овде е онай кочіашъ што сте му поручили да дође.

Господинъ. Пусти га нека дође.

Кочіашъ. (уђе) Добро ютро желимъ. Вы сте три путъ шиіали да дођемъ, едва самъ садъ могао доћи. Брбо я кадъ свршимъ мой посао, хоћу мало да спанамъ.

Господинъ. Звао самъ те да те погодимъ да кодъ мене служишъ. Ты си добаръ, я самъ чуо за тебе: него да ми кажешъ пошто ћешъ остати кодъ мене месечно.

Кочіашъ. Четири талира господине, и то нећу ништа друго да вамъ радимъ, осимъ што ћу да гледамъ коњ; и нећу нико други да ми заповеда осимъ васъ. Одъ четири талира нећу ни пару ниже остати.

Господинъ. Е добро! четири талира четири. Я пристаемъ, и іошъ ћу ти давати по єдне чизме. Али хоћу да ми гледашъ коњ, као очи у главе. Никакавъ други посао нетреба да радишъ, само коњ треба да гледашъ, да невидимъ да се отму на да трче по сокаку. Да ій добро ранишъ, я нежалимъ на коњ потрошити. (Кочіашъ оде.)

Господинъ (самъ говори.) Е, фала богу нађо добра кочіаша. То ми е была найнећа брига. Садъ немамъ никакве бриге за коњ. Учитель ми за садъ нетреба. Брбо много бы было на єданъ путъ плаћати и учителю и кочіашу. Деца се могу и после учити; и я кадъ самъ было нѣкоіы година писамъ ништа знао, па садъ хвала богу. Да знамъ што више, не бы калало. За нѣк има іошъ времена, човекъ се учи у свако доба свога живота. Данасъ ћу сладко ручати, хвала Богу нашао самъ кочіаша.

МРВИЦЕ

— Као што се види изъ єдногъ историчногъ примѣчанія, Цариградъ было е до сада 30 пута одъ непріятельске войске обколѣнъ. 5 пута было е само одъ славенски народа, безъ икаквогъ успѣха нападань. — 477. године пре рођенія христова, было е Цариградъ обколѣвъ одъ Паузанія, кои е на Цариградъ дошао после битке кодъ Платее. 410. год. пре Христа, Алцибіадесъ е предводіо войску на Цариградъ; но томъ 347. год. пре хр. Леофилиповъ генералъ. У та стара времена звао се Цариградъ Антуза, (цветоња деревніка.)

После рождества Христова было е Цариградъ обколѣнъ: 197. год. одъ цара Северуса. 313. одъ Максіма Цезара. 315. одъ великогъ Константина. 616. одъ Хозроя перзискогъ подъ Херакліомъ. 626. год одъ Авара. 656. одъ Моавія арабскогъ краля. 669. одъ Бзида Моавиногъ сына. 674. одъ Софи-Бен-Ауфа. 719. одъ сыиова Калифе Мервана — 744. одъ Солимана, сына Калифе Абдолмелека. — 764. одъ Пагановса краля бугарскогъ подъ Константиномъ V. — 786. одъ Харун-ал-Рашида, подъ Леомъ IV. — 798. одъ Абдоломека. 811. одъ Крумуша деспота славовскогъ. — 820. одъ Томе славоніца — 886. одъ Руса — 914. одъ Симеона краля бугарскогъ. — 940. одъ Руса подъ предводителѣмъ своимъ Игорем. 1048. одъ Торчіуса бунтовника. — 1081. одъ Алексе Комнена. — 1204. 1. Априла, одъ крстоносаца. — 1261. 13. Јулія одъ Михаила Палеолога. — 1396. и 1402. одъ Баязата (прозваногъ севаюћомъ муньомъ) — 1414. одъ Мусе сына Баязитова. — 1422. одъ Мурата II. — 1453. год. 17. Мая Султанъ Махмутъ II. обколи и освои Цариградъ. Одъ то доба стои Цариградъ еднако у рукама турскимъ.

— Некій шпекулантъ Суца, моліо є краља португалскогъ Іована II. да му дозволи, да съ њимъ крозъ чаршію разговараюћи се проће. Краљ му дозволи, и тако, после те шетнѣ, Суца, кои є у кредиту врло рђаво стало, на ново ожили, ербо сви су мислили да є онъ постао любимацъ краљевъ.

ТУЂЕ ПОСЛОВИЦЕ.

Болѣ є имати довольно, него одвећъ много.

За праведне нема нигди закона.

Ко лако веруе, лако се и превари.

Оно што є едномъ срећа, другомъ є несрећа.

Єданъ драмъ среће боља є, него ока мудрости.

Срећа се брзе за будале.

Срећанъ є свакій онай, кои може да заборави оно што се неможе преиначити.

Богъ се стара да дрва непорасту до неба.

Кадъ богъ хоће какву земљу да казни, а онъ одузме великашима паметъ.

Богъ дае здравлѣ, а докторъ прима за то новце.

Богъ неоставља Енглезе; ако нису гладни, они су жедни.

Одъ мале траве нарасте великій конъ.

Гробіиство и гордость расту на едномъ дрвету.

Она пара кою жена заштеди, исто є тако добра, као и она, кою мужъ заслужи.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *Належе* 6. Февр. Ноћасъ после поноћи око 3. сата поиіо се овде страшанъ пожаръ. Многе куће заедно са своимъ коморама и кошарама преобратиле су се до зоре у пепео. И као што є вѣтаръ дуао, сва бы варошъ изгорела да нису сви Належани, а тако исто и оближни селяци прискочили и патру са великомъ мукомъ и пожертвованѣмъ погасили. Вѣчна хвала свима онима, кои су своима ближнимъ были у помоћи; иначе ова наша варошъ неби се више звала Належъ него Пожаръ. Штета овомъ патрономъ проузрокована моћи ће изнети на 2000 дуката.

— Поставлѣни су: Столоначалникъ суд. одѣл. кн. канц. Іова Николића за Секретара Попеч. Вн. Дѣла полиц. одѣл. а на нѣгово место Милославъ Протићъ Столон. Ин. одѣл. а на то место Љуб. А. Петровићанъ Протоколиста Ин. одѣл., а на место овога, Іованъ Ристићъ Протоколиста Суд. Одѣленія.

— Поставлѣни су: Предсѣдатель Апелац. Евтиміе Утрићъ за Члена Врх. Суда, а на нѣгово место Членъ Апел. Коста Паликићъ. За члена Апел. Ђорће Петровићъ, Секретаръ Врх. Суда, а на место овога Матія Матићъ Предсѣд. Вар. Суда; а на место нѣгово Ђорће Ценићъ Предсѣд. Смедер. Суда а на место овога Сима Протићъ Столонач. Финансіе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Турска войска, кою ће у Крыму Омеръ предводити износиће на 60 хил. момака. Сва су шпиталыи већъ у Царигради одъ ранѣних и болестны войника тако пуни, да су сада и кућу гдѣ є прће руско посланство было, у шпиталь обратили.

— Кажу новине: да се ћенералъ рускій Остен-сакенъ, састао и разговарао са францускимъ ћенераломъ Канробером; али шта су се разговарали нико незна.

— Фермань конић се укида трговина са роблѣмъ у Азіи врло се рђаво и са незадовольством прима.

— У Крымъ пристала є една лађа на коіой є донеше но 12 хиляда чизама, кои є князъ Шгирбей турской войсци послао.

— Посланику аустрійскомъ у Паризу поклонію є Наполеонъ єдну драгоцѣну бурмутицу, на коіой є царево портре.

— Єданъ капларъ изъ француске войске изъ Крима, између осталога и ово пише: „Да насъ видите, по одѣлу, и по нашой уніформи, небы насъ могли знати, или смо Турци или Французи, или Грци или Руси. Представите себи єдногъ човека, у турскомъ фесу, у рускомъ кожу, у францускомъ џупицету, у енглезкимъ калчинама, и у великимъ древнимъ цѣпелама.

— Князъ Меншиковъ боловао є мало, кою болесть прикшила му є рана кою є іошть 1828 год. кодъ Варне добио.

— Око 20. Февр. отвориће се у Бечу договараня између диплоната европска сила о рату, кои се сада води, и о миру кои ће после слѣдовати.

— За оно што се говорило по новинама да є и краљевство Неаполитанско у савоју са западнимъ силама ступило, ніе истина, и сие новине говоре да се о томе у Неапољу ніе іоште ни почело радити.

— Царъ Аустрискій издао є налогъ Попечителю Внутрены дѣла, да се сбогъ садашћ скупоће, нечине осветленія и веселя кадъ царица роди, него у место што бы се на то потрошило, да се сиротиньи чине благодѣланія.

— Енглеске новине Таймсъ явлаю: да є у Крыму, изъ Енглескогъ логора, 8 хиляда солдата, кои су се одъ 1. Дек. до 20. Јануара разболѣли, у шпиталь послато.

— 17. Јануара быо є снегъ одъ два аршина око Бакчи-Сарая, а одъ аршина и по кодъ Севастополя. Корешподентъ єданъ пиша, да нико у Крыму непамти овако яку зиму и велікій снегъ

— Руске земунице на Крыму, леже по 3 аршина у земьи, и на среди имаю одаћ. Изнутра су простране и могу сместити око 25 људи. Руси имаю дрва довольно. У Бакчи-Сараю хватъ дрва сада ніе скупьи одъ 3 рубля. Рускима солдатима дае се сада дупла порція раки; и они могу сматрати оно цело зимно време за свой одморъ.

— Сима Енглескимъ инсіонерима у Русіи, ніалѣно є да за 12 дана мораю Русію оставити.

— По новомъ манифесту царя рускогъ, свакій Русъ одъ 18 до 50 година, мора се оружати. Одъ 1812. год. овакво оружане Русія непамти; после таквогъ оружаня долази што руса зову „ополченіе“ када се подигне све жито што може оружѣ носити.

Течай: сребро 128; злато 5 фор. 57. кр.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 15. Февруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсеца 3 дванцица. | № 14

ЗАГОНЕТКА.

Нит' се рађамъ нит' умиремъ,
Векъ одъ вѣка распростиремъ,
Моје царство, моју власт,
У патренокъ моне граду.
Састоимъ се изъ два слога,
Люди м' даю по два рога,
А невиде главе, стаса,
Нит' ми кадъ годъ чују гласа.
Кадъ ми први слогъ промѣнишъ
Съ другимъ, онда опетъ видишъ,
Подобнога тебе брата,
Кой поседи туђа врата;
Ближњемъ чини ту услугу,
Што му блажи нужду, тугу.
А кадъ прво моје име,
Слогъ са себе први скине,
Тадъ постанемъ и животно,
У свем' добро и користно.
На кадъ покой земљи проће,
Равнику време доће,
Видићешъ ме и безъ волѣ,
Кадъ изађешъ худъ уполѣ.

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. Данасъ дошао си врло рано, іоште нема ни пола осамъ сатій.

Берберинъ. Вама се чини да сам ја дошао врло рано, ербо је сада данъ млого дужій, па сада осамъ сати пада у седамъ сати и по. Отворте календаръ па ћете и сами видити, да се сунце рађа у 6 сати и 40 минута, а залази у 5 сати и 20 минута. Календари и бербери редко лажу. У Марту месецу нећемо имати снега, поредъ свега тога што люди кажу, да ће бити дугачка зима само зато, што се Руси туку съ Турцыма; то небы было за Русе пробитачно, кадъ бы они само ладне сајозине и пріятелъ имали. Снега е свуда млого пало, упамтите, бы-ће свуда млого воде, ербо вѣчитый календаръ каже: да ће ове године бити велико наводненіе, и да ће бити крвопролитіе, и да ће краљеви на краљеве съ оружјемъ уста-ти, и да ће Србске Новине и Дневникъ имати млого пересіе. И да ће једно царство пропасти; мы Срби немамо се шта бојати, мы смо ту бригу іоште на косову пребринули. То знамо изъ календара да ће се ове године двапутъ сунце двапутъ месецъ помрачити, упамтите добро, помраченіе сунца неће се видити, али оба помраченія месеца видиће цела Европа.

Господинъ. Има ли што ново одъ Севастополя.

Берберинъ. Има, али све оно старо ново. Мешиковъ непрестано јавља као и до садъ што је јавао: да се ние ништа знаменитогъ догодило, да је руской войсци добро, и да напредую. Канроберъ исто тако јавља: да је француской войсци добро, и да се све ближе примичу Севастополю. Тако јављаю већъ одъ неколико недеља. И съ једне и съ друге стране напредую, и примичу се, да су были петъ дана хода растављени, до садъ бы се састали. Последњѣ новине пишу, да многи коньи на Криму цркаваю. Турци се једнако напосе изъ Варне, те подпуњаваю редове свои саюзника. Међу Турцыма влада велико одушевленіе. Енглези повукли се у Балаклаву и одмараю се.

Господинъ. А шта се ради сада у Бечу?

Берберинъ. Сада? — Сада је близу осамъ сати. Сада читавъ Бечъ доручкује, или србски да вамъ кажемъ фрушткује.

Господинъ. Та и те питамъ, је-ли почела што годъ да ради она конференція о миру?

Берберинъ. На ово се може о миру разговарати, и опетъ се ратъ непрестано водити. Шта ће бити ништа се незна. Паметно Дневникъ вели: „да је будућность Европе іоште у вреће завезана.“ Сада незнамо ги је та вреће, и ко ће је одрешити; па кадъ одреше ту вреће, нико незна какву ће будућность онда наћи. Чудо ће бити, ако се непогоде, него узму вреће па онако завезану однесу међу войску, да она дреши. Ту ће онда бити сваколике будућности. Али, и васъ могу за цѣло увѣрити, да како се свриши овай ратъ, да ће миръ наступити, кои ће траяти докле се годъ гдѣ-годъ какавъ ратъ неповеде. Човекъ треба да буде овако разположенъ свагда као я, накъ се неће никакве будућности бояти. И знамъ у рату међу бити ђенералъ, нити у миру совѣтникъ, него берберинъ те берберинъ, за то я њамъ ову мою пѣсму: „Ахъ што се бринешъ човече? Шта мора бити, бити ће — “ Видите, то су два стиха ков су люди случайно може бити начинили, али они садрже у себи лепу философію. Истина неслажу се добро, и сликови нису по правилама поезіе, ербо кадъ у првомъ стиху стои: ч о в е ч е, онда бы у другомъ требало да стои: г о в е ч е. На рѣчь ч о в е ч е, найсличније се одзива г о в е ч е. Видите, та два

стиха кадъ човекъ често повторава, може одеблити, они помажу болѣ него медецина. Коме те рѣчи стое у глави, тай се неможе на бринути ни налютити, ербо шта се годь догоди, онъ сматра да се то морало догодити. За найманьи случай, кои се догађа, рѣшено е іоште при створенію света да се догоди. То е судбина и на ню кои годь веруе, онъ е блажекъ. Бръ за сне бѣде, зла и несрѣће кое га у животу снађу, онъ несматра себе, да имъ е онъ виновникъ, и да ій е могао увлекнити одъ себе, него мисли суђено е, то е тако морало быти.

Господинъ. Я слабо варимъ за твое филозофираѣ. Радіе слушамъ кадъ приповедашъ шта има ново.

Берберинъ. На шта ћу вамъ, кадъ нема ништа ново. У Крыму гину сада само по двеста по триста, на сви кои читаю новине, люте се на Канробера и на Меншикова, што имъ неће новости пешкиш. То е госпоп Европи мало. Да іой е сваки данъ да чуе да су по неколико хиляда истинули. Она Крымъ сматра за театоръ, а оне догађае за едну дугачку драму. У той драми нема ни едне шаљиве роле, и тако тешко ће у ньой штогодь наћи да е развесели, и да се насмее. У Драми има обично петь дѣйства. То су они петь велики сила. Остале државе то су сцене, или появленія. Они што пале лампе, то су новине. Цѣль ове драме, само е суфлеру познаты; ономе што исподъ дасана стои. Ніта зрителы невиде, само му по мало гласъ чуе, али шта говоре ништа незнаю. Кажу, да му е име интересъ; то есть себичность, то есть хтео самъ рећи: обштый интересъ; и тай обштый интересъ иде по ономъ правилу: „нађо синиру" и „изгуби смо синиру."

Господинъ. Ты тако данасъ говоришъ о високимъ стварима, да те ништа неразумемъ.

Берберинъ. Могу намъ и о нискимъ стварма говорити. Збиля заборавіо самъ вамъ казати, да е место Наіера именованъ адмиралъ Дундасъ, што е было на црноморской флоти; и тако онъ ће ићи на пролеће да сруши Кронштатъ и Петерсбургъ.

Господинъ. А хоће ли Наіеръ ићи у црно море?

Берберинъ. Неће. И то стои у новинама, да е добро знао да неће моћи ни десету часть учинити одъ онога, што су се одъ ньга надали; т. е. онда е знао, кадъ су новине трубиле, да е онъ казао: да ће за 3 дана узети Кронштатъ, а за 5 дана Петерсбургъ. Я самъ іошть онда мыслио да новине лажу, єръ човекъ памети нако што е Наіеръ, неће таково што казати. — На свету судбина влада, и што годе быва, то е морало быти; и све што ће да буде, то ће морати быти. Съ богомъ.

ЖЕНСКА ОДВАЖНОСТЬ.

У едной варошы беше ваіваръ. Не далеко одъ те варошице была е кућа едногъ шумара кои се беше пре деветь месецій оженіо. Уютру поће шумаръ по своимъ обичаю у ловъ, и шуму да разсмотри. Жена ньгова остала е сама кодъ куће. Кадъ е подне већъ близу было, изгледала е она жельно на своіъ мужа. Мислећи за своимъ мужемъ уће у собу и онако обучена легне на креветъ. Уседанпуть уће у собу човекъ необичногъ изгледа и рекне іой, да га е ньнъ мужъ, кои е на ваіару, послао, да му она даде 15 талира. Жена видећи лукавство ньгово, рекне да нема. На то почне онъ претити, и изрази се да ће силомъ узети. Жена видећи себе у опасности, рекне му: „Ты видишъ да самъ я слаба и болестна, и да изъ кревета устати немогу, изваіи ключеве изъ астала, иди у комору и найманьій ключъ отвара сандукъ. У сандуку има кеса съ новцыма, донеси е мени, па ћу ти я петнаесть талира дати.' Айдукъ узме ключеве и радостно оде у комору. Наседанпуть сюки шумарева жена съ кревета, затвори врата одъ коморе, одъ куће и свое собе и спокойно седне у собу. Айдукъ видіо е себе лукавствомъ едне жене затворена. Кућа шумарева была е нова и све у ньой добро утврђено. Онъ е гледао да врата ма какимъ начиномъ развали; али ніе успѣо. После тога претіо е шумаревой жени, да ће е убити и спалити пре него шумаръ дође. Но све те претиѣ нису имало заплашиле жену шумареву. Тако е прошао већъ єданъ сатъ, и уседанпуть почне неко снажно на кућна врата лупати. Предъ собомъ у коіой е шумарева жена была, беше мала собица. Жена уће у ню, и отвори прозоръ. Предъ вратима стаіала е една жена дипломъ изгледа и држала е сикиру. Кадъ е виділа жену шумареву на прозору, претећи рекне іой. „Я знамъ да си ты асиндо могъ мужа у твоіой кући затворила. Я ты нажемъ, ако га на лепъ начинъ непустишъ да ћу брзу обити и тебе убити. Кућа шумарева была е у средъ шуме далеко одъ пута, па потомъ и никаква помоћь на вику шумареве жене ніе могла доћи. Жена айдукова почне кућна врата сећи, пренъ е падао с' крова на главу ньну, али е она непрестано са найнећнимъ одушевленѣмъ сикиромъ врата развалынавала. Жена шумарева удари е ножемъ по руцы и тиме већма е распали. Айдукъ кои е мирно у комори стаіао чувши шта жена ньгова на полю ради охрабри се и почне опеть на врата лупати. Найпосле жена айдукова разсече врата и почне се провлачити у кућу. Шумарева жена видећи то, у крайньмъ очаваніо сѣена дволевку пушку и управи на свою непріятельицу и викне: „Натрагъ ил' ћешъ садъ погинути." Ова ніе хтела одступити, и тако продрлынна падне убіена изъ пушке. Но текъ што е шумарева жена ню убила, провали айдукъ врата и уће у ньну собу. Ова види се сада у найвећой опасности; али опеть зато ненагуби присутніе духа, него управи пушку на ньга и рекне: „Єданъ кораћъ само ако корачишъ ближе ко мени, отићи ћешъ за твоіомъ женомъ. Айдукъ е стаіао недвижимъ. Шумарка е држала пушку једнако на ньга управлѣну и после неколико минута дође Шумаръ, и айдука власти преда.

превео съ нѣмачкогъ
Сима Б. Живковићъ.

ПАРЛАМЕНТЪ ЕНГЛЕСКІЙ.

Име парламента Енглескогъ спомиње се непрестано по свима новинама, и тако се по свету разгласіо да свакій с' найвећомъ внимателносћу сѣдніе ньгове чита. Мы ћемо мало овде о ньму проговорити, т. е. показаће мо шта е онъ, како се дели и ко засѣдава у ньму.

Подъ именомъ Парламента у Енглеской разумева се торжественый државный саборъ кои владатель у време закономъ прописано, сазива, ради упражнявања величествены права а нарочито законодавства.

Парламентъ се дели на горньій и дольный домъ.

Парламентъ отвара краљица у краљевскомъ округу са беседомъ каквомъ, у коїой излаже станъ државно како унутрашнъ тако и спољашнъ.

У заседанія парламента Краљица доћи неможе; него у место нъ долазе Попечительи, кои законе предлажу, права круне бране и на питаня членова о поединомъ раду њиховомъ одговараю.

Членови горньегъ дома єсу:

1. Сви прищеви владаюће династіе, кои су 21. годину навршили.

2. Сазъ Клиръ т. є. два Архиепископа и 24 Епископа Енглеске и єданъ Архиепископъ съ три Епископа изъ Ирске.

3. Сво мирско велико благородство Енглеске по праву прворођства, и 16 лорда изъ Шотландске а 28 изъ Ирске; први се менію, а други су за свакадъ членови парламента. Сви членови овогъ дома обштимъ именомъ зову се „Пери“ и за председателя имаю државногъ канцлера.

Членови долињегъ дома єсу:

1. Посланицы изъ свію области краљевства.

2. Одъ три свеучилишта (Дублинскогъ Оксфордскогъ и Кембричскогъ)

3. Одъ 8 слободны пристаништа и неки слободны варошн.

Свега членова у овомъ заседанію има 658. И то, изъ Енглеске 472 изъ К. Валиса 58, изъ Шотландіе 53, изъ Ирске 105.

За чланове овогъ дома могу избрани быти жителы земље изъ отличніе класе кои су 21. год. навршили и кои 500—300 фунти штерлинга годишнъ прихода имаю. Председателя бираю сами членови између себе вишином гласова, а краљица га потврђава. Право предлагања имаю сви чланови парламента. Ако се какавъ законъ начини, мора се трипутъ узастопце у заседанію читати, па ако га већина прими, изъ долињегъ дома иде у горньій, а одатле краљицы, коя га потврђава.

МРВИЦЕ

— 1853. год. прешло є преко поште: у Енглеской 410 миліона писама. (То на сваку главу долази 14 писама.) У Швайцерской 19½ миліона. (Нешто преко 8 писама на єдну главу.) У Прайской преко 77¼ миліона (4½ писма на сваку главу.) У Аустріи прешло є преко поште 1853. год. 42 миліона писама, (то є нешто мало више одъ єдногъ писма, на сваког жителя.) — У Русіи 1850. год. прешло є преко поште 28¼ миліона писама, (то є мањ него половина писма на єдну главу.)

— Плата у руской войсци есте слѣдующа: ћенералъ пѣшака има годишнъ 8 хиляда сребрны рубаля (1. рубля 19 гр.) ћенералъ-лайтнантъ 4 хил. — ћенералъ ињоръ 2 хиляде. — полковникъ 969 — подполковникъ 809 — маіоръ 649 — капетанъ 593 — штабс-капетанъ 546 — обрлайтнантъ 461 — поручникъ 433 — подпоручникъ 404. — У мирно доба пакъ имаю мало нешто више одъ половине, те назначене плате. — Простъ войникъ има 15. цванц. на месецъ, и све друге потребе, кое треба да живи.

— Єданъ є у Бечу прорачунао: да кадъ се 300 комада банкнота одъ 5 ф. ср. докъ су ићи са свимъ нове, међу єдна на другу, износи дебљине єданъ цолъ; то томе даяле кадъ се 1.576,800 комада, єданъ на други мете, мора быти высина до на врх Стеванова торња. (73 хвата). Тай стубъ одъ банки износіо бы у округлом числу 8 миліона форити. Да дође до месеца требало бы 4 биліона, а до сунца 1728 биліона комада банкнота. Некъ свакій представи себи, да се трилиони комада банкнота, разастру єдна предъ другомъ, онда бы толики просторъ заузеле, да небы могао курцумъ изъ пушке непрестано да иде са овомъ брзиномъ, за цувы 15 хиляда година пређи.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерак. Єси ли ты Петаче, набанію доста дрва за зиму?

Петак. Я нигда некупуемъ дрва.

Ерак. А како то? да съ чимъ се греешъ?

Петак. Я сваке зиме, место дрва, купимъ четири акова віна, па се съ віномъ гремъ. Тымъ начиномъ прилично уштедимъ новце, єръ ме евтиніе стане акова дрва, него хвата віна, а притомъ опетъ се огремъ.

Ерак. Мени се чиня, да си и садъ претрево фуруну, єрбо промењаешъ речи некако чудновато.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

(Човекъ попео се на крушку, па бере и млати крушке, а његово мало дете по трави купи и еде.)

Отацъ. (съ крушке.) Тражи сыне само те мекане крушке па єди, а оне њемо друге оставити.

Дете. Тата, имаю-ли крушке ноге?

Отацъ. Немаю сыне, а зашто питашъ?

Дете. Я самъ садъ изео єдну крушку, па има ноге.

Отацъ. Яо моя лудо, та ты си изео жабу.

ПОДГРѢВЦИ.

— Они кои се съ трговиномъ занимаю, има: у Шпанііи 40 хиляда, у Португалской 10 хил. у Неаполитанской 11 хил. у Русіи 2 миліона, а у Енглеской 6 миліона люди.

— У Европи сада има 19 владаюћи породица. Изъ међу кои две су Францускогъ, єдна Талијанскогъ, єдна славенскогъ (Мекленбургска) а остале све су нѣмачкогъ порекла.

— У Америки има 422 разна єзыка, у Азіи 153, у Аустралии 117, у Африки 115, у Европи 53. — Свега дакле на свету има 860 разны єзыка.

— *У* Паризу излази кое новина кое други дневны и повремены листова 463 комада. *У* целой Прайской излази таких листова 454.

— *У* Хановеранской 1854. године попіено е саме ракіе за 5 миліона талира.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *У* протекломъ месецу сто ока пшеничкогъ брашна продавано е: у Београду за 107 гр. у Шабцу за 100. — *У* Неготину за 95. — у Смедереву за 120. — у Ваљеву за 95. — у Алексинцу за 70 а у Ужицу за 85 гроша.

— Канцелиста кн. канцел. Еферемъ Грунићъ поставлѣнъ е за протоколисту судебногъ одѣл. исте канцеларіе.

— Изъ Корбане (окр. крайинскогъ) являю намъ, да се при зиданію таможнићъ обштинскогъ бунара, земля оронила, и три човека, кои су 10 хвати доле у дубљини бунарь подзиђивали, затрпала. Четвртый радникъ, кои се жедно са земльомъ оронію, одма е изчученъ, али тако е изубіянъ, да е слаба надежда да ће остати живъ.

— *У* окр. Црноръћкомъ 12. пр. м. нађенъ е некій Павле изъ Грлина мртавъ, близу плота пограничногъ. *У* билацъ ніе се могао іоште пронаћи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Царь рускій у своме манифесту одъ 29. Ян. каже: да онъ жели безъ оружя и безъ проливанја крви да своју едновѣрну браћу на истоку заштити, и да друге цѣли нема. Жељећи миръ, пристао е да се преговарања започну. И кадъ види да се саюзници све већма спремаю, принуђенъ е безъ одлагања, употребити средства, кои му е Богъ за обрану отечества дао; да бы могао сиина непрійтельскимъ плановима и покушенима, кои сталности и величини Русіе прете, яку и сталну пречеку ставити. — По томъ заповѣда да се обште оружанѣ народа предузме: „За обрану православне вере, престола и отечества.“

— Као што новине кажу, Русіи опымъ новымъ оружанѣмъ добыће нову войника око 800.000.

— Указомъ царя рускогъ опредѣлене су губерніе кое ће се сада одма дизати на оружј; а уобште назначено е колико кои губерніи войника треба да спрени; и то све да буде готово одъ 20. Мартa до 20. Априла.

— Све се више почиње по новинама и у Паризу говорити, да ће царъ Наполеонъ путовати у Крымъ. Шта више келске новине одъ 4. о. м. изъ Париза являю: да е веће и министрима свою желю саобштіо, и пытао ій е за совѣтъ; но да су сви противни томе предузећу. Царица рѣшила се да га на томъ путованю до Цариграда прати. Његово одсуство изъ Француске небы дуже одъ 25. дана трајало. По томе све бы у Крыму морало быти за юришъ спремно, како царь дође, да се одма юрише на Севастополь предузме. По томъ како се узме Севастополь и спали флота руска, царь Наполеонъ одма бы се повратіо.

— *Остд.-Пост* явля да се оба руска велика княза налазе код Меншикова, и да се мисли да ће и самъ царь Николай доћи у Севастополь. Зато сада Меншиковъ непрестано ће се држати само у одбранителномъ стању, до долазка царевогъ, а то веле да ће быти око 15. Марта; и онда предъ очима царевимъ ударіће Руси и отерати саюзнике.

— *У* Паризу у двору царевомъ, было е второ маскираный балъ; и царъ и царица были су маскирани.

— *У* Петербургу сутра данъ после изданогъ манифеста (на три врарха) чинило се велико молебствіе у црквама, гдѣ е и царь присуствовао.

— Једне новине говоре али са сумньомъ: да су, Рагланъ и іошть три енглеска официра позвани натрагъ изъ Крыма.

— На последнѣмъ балу у двору цара францускогъ, гдѣ е было енглески, аустриски и прайски официра, хвалио е Наполеонъ енглеску храброст, по томъ окренуо се аустрійскимъ официрима, и рекао: „Я познаюмъ аустриску войску, и самъ е у моюй младости видіо, то е лепа и добра войска, и я самъ срекаю што могу на нѣну ревностну помоћь рачунати.“ „Што се васъ тиче господине“ рекне прайскомъ официру — „я непознаемъ ни мало прайску войску. Говори се да е врло добро уређена; я надамъ да ће у прайску войску скоро познати.“ Ове последнѣ речи цареве, одма су се по целомъ друштву разпростре, и велико удивленѣ породиле.

— Последня телеграфска вѣсть изъ Севастополя одъ 29. Ян. та е: да се обе стране за рѣшителну битку спремаю. И да се земля, гдѣ су Французи копали лагумъ, оронила, и раднике све затрпала.

— Решидъ-паша ніе приміо Ламармору, генерала сардиниског, да уговара съ нѣме о сардиской войски кои ће доћи да се у Крыму туче; извиняюћи се, да онъ нема ништа о томе уговору Сардиніе, са западнымъ силама, почемъ Турска, кое се найвише тиче, ніе у томъ уговараніо учествовала.

— Саюзница на Крыму изгубили су до сада 56 хилада люди. Одъ 140 хил. француза, што су тамо отишли, садъ ій нема више одъ 73 хил. а одъ 45 хил. Енглеза, остало е іоште само 11 хил. люди.

— Капелнић было е повућенъ да се прими предводительства войске у Крыму, но онъ ніе хтео; єрбо како онъ тако сви стари генерали, сматраю ту стварь саюзника у Крыму за изгубљену. Одъ кавалѣріе саюзничке у Крыму ніе готово ништа остало.

— Енглеско правителство хоће на ново да спреми 60 хил. люди, и 7 хил. коня.

— Око Севастополя почео е опетъ снегъ падати, и топло преме, коме су се сви обрадовали, променуло се у іоште веће мразове, него што су были.

— Руси се надаю да ће скоро саюзници ударити на Одесу, и све е спремно да ій дочекаю.

— Једне новине веле: да преговори, кои ће се у Бечу водити, неће ни какавогъ миру довести, Европа стои на прагу тродногъ и великогъ рата, коме рату нико неможе рокъ премена опредѣлити.

— Аустриски напредный посланикъ у Паризу т. Кренвилъ, ручао е 4. ов. м. кодъ цара Наполеона.

Течай у Бечу 9. Февр. — сребра: 27¼ дуката 32¼.
Течай у Београду 15. Февр. — 1 дукатъ 5 фор. и 57 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 18. Февруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 гроша. | № 15

СОНЕТЪ.

(Господичиной Т. — што стихове србске прави.)

Ой грлице, голубице,
Коя си нам поздравила,
И ты србству здрава была,
Милогласна пѣвачице!

Непознаемъ твое лице,
Нпакъ знадемъ душо мила,
Да си лепша него вила,
Девна вила изъ горице.

Ал' сполишня драгость цѣла,
Сва лѣпота витког тѣла,
Са прекеномъ гипе, пене.

У пѣсмици само што е
Прозборило срце твое,
То е вѣчно безъ промене.

Гучи, пѣвай, Србе будя,
Бр' пѣсмица та милена,
Свын' е нама сласть медена,
Што намъ врѣди младе груди.

Слободна ти душа будя,
Бр' е чиста мис'о вѣна,
Повлія савршена,
Нит' за лѣпшу знаю люди.

Дѣвоячка чиста душа,
Съ анђелима божинъ сванја,
И њове пѣсме слуша.

Пѣвай роду — све што с' збива!
А богъ нек те милостиви,
Дуго лепу, срекну живи.

Ст. Р.

СЛЕПАЦЪ АЛІЯ.

Између мусулмански владателя бпше єданъ тако званый Калифа по имену Харунъ Алрашидъ, савременикъ великогъ Карла. Када се ко калифиномъ престолу приближавао, морао е по источноме обичаю одна на колена пасти, главу доле оборити, и съ найвећимъ страхопочитанјемъ назвати га: „владателю правоверны!“ єръ су мыслили да само они праву веру исповѣдаю. —

Єданъ путъ, Калифа шетаюћи се преће преко єдногъ подугачкогъ моста, на комъ наиће на слепца, коя бпше руку пружіо, просећи одъ мимопролазећи милостиню. Калифа удели му єданъ златанъ новацъ; но слепацъ ухвати га одма за руку, и рекне: „великодушный добротвору, та дай ми барь и кою позамашну њушку, єръ другчіе твой подаракъ непримамъ!“

Калифа е као што видимо одвећъ милостивъ бпо! Безъ нужде и безъ узрока човека њушити, ніе прилично за нѣга, и зато просака само мало по образу удари. Садъ Калифа пажели тога чудноватогъ слепца, коя безъ њушке милостиню не прима, болъ познати, па зато заповеди своме везиру Џаферу, да каже слепцу, ко е и шта е онъ — — и да сутра у одређено време представе калифиномъ престолу. Слепацъ као што треба, по добыеномъ налогу дође у одређено време, простре се колики е дугъ предъ калифомъ, и све по реду мораде исказати, зашто поредъ милостинѣ уедно и за њушку моли; и тако сада слепацъ поче калифи, коя е овако што дознати желіо, говорити:

„Господару и владателю правоверны! родитељ самъ іошть у детинству моме изгубіо, и одъ ньи нешто мало добра наслѣдіо, кое самъ гледао да ма како сачувамъ, и іоште већма умножимъ. И доиста я желіо мою постигнемъ тако, да самъ 80 камила имао, и трговцима и подъ кирію давао, кое су съ караванима тамо амо путовале, и мене одъ данасъ до сутра пристойно издржавале, и раниле.

Я самъ у доста приличномъ стању бпо, али зато опетъ нисамъ могао мировати, него се као и свакій тврдица потрудимъ да іошть више стечемъ.

Тако єданпутъ я ка путу съ моимъ камилама, на коима самъ еспапъ за у Индію носіо, изъ Балсоре пранаъ враћаюћи се, сусретнемъ се съ єдномъ дервишемъ. Мы смо се о свачему разговарали, и найпосле наишавши на єдну пріятну одъ лише ладовину, станемо да се одморимо, и да се єломъ, изъ наши бисага, подкрепимо.

Садъ између осталогъ рече ми дервишъ да зна у близости ове околине єдно место, гди се невидимо благо налази, тако, да сви осамдесетъ камила колико годъ повести могу могли бы натоварити, па да се опетъ нимало непознa да е одвађено. Дервишъ придода іоште и то, да се благо у самомъ злату и драгоме каменю састоп. О! каква е то за срце моє милозвучна нѣсть была, коя ме е одъ радости до правогъ изумлења довела, тако да самъ дервишa загрліо, и моліо га, да ми само покаже гдѣ е то богатство. На ако ће

тако великодушанъ быти, ето имамо 80 камила, да ій натоваримо съ благомъ, и братски да поделимо 40 нѣму а 40 мени; баръ томъ пріякномъ поноѣне и окъ много више него што бы самъ по цеповима своима поняти могао! Тада бы много болѣ сиротицу могао подпомагати, многу сироту усрећити и обрадовати, а и я бы му вечно благодаранъ быо; но шта є за нѣга управо найважніе, овимъ начиномъ лакше бы себи путъ за у царство небесно предуготовіо.

Дервишъ ме одвећъ внимателно слушаше и доцніе ми проговори.

„Брате! Нека ти се испуни жеља! Я као што ти є познато непребамъ много, но я желимъ тебе усрећити, уверенъ самъ да ћешъ ми свакадъ зато благодаранъ быти. Поведи све твоѳ камиле са собомъ, да ій натоваримо, и хайде замномъ!“

Я самъ неописаномъ радошћу оноемъ, слѣдовао дервишу съ моимъ камилама, и после краткогъ времена доѣмо у єдну прекрасну, высокимъ стѣнама окружену, долину, у коју кроз єданъ узкій теснацъ съ камилама уѣмо.

Тако дакле кадъ смо съ камилама већъ унутра были, и до єдногъ места дошли, проговори дервишъ: „садъ стани! Гледай да камиле клекну, како бы ій лакше овогъ часа натоварили. Добро пази!“

О! Та я самъ већъ врло добро пазіо, и на све стране любопитне моѳ погледе бацао, само да бы єданпутъ пожелано сокровиште угледао. Дервишъ накупи нешто мало сувара, те наложи ватру, и проговорившн неколико — мени сасвимъ непонятны — рѣчи, окада ватру съ некаквимъ одвећъ пріятнимъ мирисомъ. У томе се вальда сва нѣгова чаролія садржала! — Затимъ опетъ проговори нешто, и одели димъ одъ пламена, а у истый тренутакъ отворише се на высини стрмените стѣне врата тако яко, да смо садъ лако кроз њи као кроз каквy капію проћи могли. Врата су одъ те исте стѣне начињена была, али тако майсторски, да се нимало нису примѣтити могла, докъ су склопљена стаяла. Садъ кроз та врата поѣмо и уѣмо у єдну неома чисту пећину, у којой се єдна величествена палата налазила. Овако што заиста слабомоћный човекъ ніе у стању створити, већъ єдини подземный духовн. О! я самъ радъ быо све добро прегледати, али нисамъ могао ярбо су ми очи силнимъ благомъ и драгоцѣношћу сасвимъ заслепљене быле. Толико се іоште опоминемъ, да се благо све у самимъ врећама на све стране наслагано налазило.

Врећу по врећу едва подигнемо, и све редомъ камиле натоваримо. Я да самъ могао, іошть већма бы мою половину камила натоварію быо, само да су могле повести. Владателю правоверны: искрено ти кажемъ, да самъ радъ и те како радъ быо, цело подземно благо задобити; но зато бы у место мои 80 найманъ 80.000 камила потребовао.

Дервишъ є више завађао драго каменѣ, и казао ми є зашто то чини и кроз што? — Наравно, я я самъ то исто чиніо, єръ самъ дознао да єданъ камичакъ може неће вредности быти одъ десеть хиляда дуката!

Найпосле, када смо съ товаромъ већъ готови были, наста време да се кренемо; но дервишъ є іоште тумарао и на све стране по драгоцѣностима брижльиво нешто тражіо, и текъ у зло доба найће на єдну прекрасну путиду, кою за тилый часъ у своя нѣдра спусти, и сакри да я невидимъ, рекавши ми, да унутра ништа нема, кромѣ неке помаде.

Почемъ є већъ требало да пећину оставимо, єръ више ништа нисмо повести могли, изађемо изъ ње, и дервишъ є опетъ некаквомъ чудноватомъ церемоніомъ за нама затвори. Стѣна се сасвимъ склопи као и пре, тако да се ни найманѣ пукотина ніе примѣтити могла!

Садъ смо задобивено благо братски међусобно поделили. Четрдесетъ камила съ пребогатимъ товаромъ узме дервишъ, а четрдесетъ дођу мени у део. Я самъ тада заиста богатіи быо одъ свакогъ владателя источны земаля: изузимаћи само тебе владателю правоверны. Кутія, кою є дервишъ узео, была є одъ некакногъ мени одвећъ непознатогъ дрвета начињена, и драгимъ каменѣмъ богато украшена. У њой као што ми дервишъ рече, была є помада безъ икакогъ мириса. Потерамо редомъ тешкимъ товаромъ прекрећући се камиле и изађемо кроз недавно спомянути теснацъ наполъ. Я самъ водіо мое, а дервишъ свое камиле. Найпосле се пріятельски опростимо и растанемо. Садъ дервишъ оде съ камилама у Балсору, а я съ моимъ узмемъ путъ за у Багдадъ.

Но текъ што се на неколико стотина коракляя одъ дервиша удалимъ, уседнупть ме спопадну зле мисли себичности страсти и неблагодарности, лютіо самъ се на самъ себе, зашто да я оволико силно благо съ њиме поделимъ, кадъ є за нѣга то сасвимъ излишно. Та онъ є господаръ свію подземны блага, одъ кога, на волю му стои да у свако доба узме колико хоће. И найпосле рѣшимъ се задржати могъ доброгъ пріятеля, па да му ма каквимъ начиномъ све одузмемъ. (край слѣдує.)

ПОХВАЛА ЄЗИКУ.

(изъ Хердера.)

Єзикъ є текъ човека човечнимъ учиніо, почемъ є грдну, валовиту рѣку нѣговы страстій насипомъ сузіо, и затворіо, и њой чрезъ рѣчи разумне знаке дао. Ніе липа Амфіонова градове подигла, нити є волшебни штапъ пустинѣ у градине претворіо: єзикъ є то учиніо, онъ, дивни пратіоцъ людски; њимъ су се читави народи сдружили, и утврдяли свезу љубави. Онъ є законе построіо, саюзіо родове људске, и само є помоћу нѣговогъ повећитица човечанства у преливаюћимъ се наслѣдимъ слика срца и душе постати и обстати могла. Іошть и садъ видимъ я ионаке Омирове, и осѣћамъ Осіянову тугу, премда су сѣнке оны пѣпаца и њіовы витезова одавно са землѣ изчезле. Єдини надахъ њіовы уста учиніо ій є бесмртнимъ, и њіове ликове садъ предъ мене доводи, гласъ кои є већъ премашо звечи іоште у моимъ ушима, я чуемъ и дознаемъ њіове давно замукле мисли. Штогодъ є канавъ духъ людски изумѣо, што су мудри стары времена мислили, долази, ако ми небо допусти, само средствомъ єзика до мене; њимъ є моя мисленa душа съ душомъ прогга а може быти и последићтъ човѣка свезана. Єдномъ рѣчи, єзикъ є карактеръ и огледало нашегъ ума, помоћу чіомъ овай — умъ — лякъ добія, и тако се далѣ преноси.

С. Б.

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. А што си данасъ тако налавъ?

Берберинъ. Непитайте. Идући овамо къ вама, окли-знемъ се, и да се писамъ доченао на леђа, савъ бы се разбио. Ко ме е годъ видіо смело се. Видите како е човекъ чудноватъ, нічему се слаће неиасмее, него кадъ види да ко годъ падне. Єданъ берберинъ пао па се сви сладко смею: да съ каквимъ ли се задовольствомъ зрителъи смею, кадъ какавъ велики господинъ падне. Па после, кудъ самъ годъ прошао свакій се окрене за мномъ, насмее се и рекне: „гле како е овай уловіо зеца!“ Нико неће да каже: гледай како е овай уловіо лисицу; — єрбо свани добро зна да ко уловіи лисицу, тай неће нигда пасти. Само човекъ правъ може пасти; то есть човекъ кои иде управо; она животиня што пузи неможе нигда пасти, шта выше, неможе ни посрнути. Упамтите добро: „Између свіо животиня на свету, само две животинѣ имаю свою роћену кућу“ — и те обадве животинѣ пузе. Шта мислите кое су то животинѣ. Неможете ій погодити; то е пузъ и корњача. Видите, како и сама природа већма воли ону животиню што пузи. Пузъ е снисходителанъ и предъ свакимъ увуче свое рогове у главу; тако е исто и корњача мирна, стрпљива, и одъ свачега се клони. Зато те обадве животинѣ имаю свою кућу. Ни зашто друго него само зато што пузе. Али човекъ — т. е. не свакій човекъ, єрбо и међу людма има врло много пужева и корњача, него поштенъ човекъ, кои иде право, може врло лако пасти. Кои само гледа обшту срећу, неможе у исто време и пред-а-се да гледа, да види оне ime, што оне пузеће животинѣ предъ њимъ изкопаю. Нека е просто овымъ людма, кои су као пужеви и корњаче, они само за свою кућу пузе; али има и такви пузећи животиня, што су отровне, а то су зміе, шкорпіе, гусенице и проче; они люди, кои су као ове пузеће животинѣ, то су найвећи отрови друштва човечіега. Њима то ніе ништа запалити кућу свога ближнѣга, шта выше, свога пріятеля, само зато, да томъ приликомъ може свою кућу скуплъ подъ кирію дати. Таквимъ людма ніе ништа упропастити єдну целу фамілію, само зато, да могу показати свою власть. Такве зміе пузе прозъ траву, и бираю отровно коренѣ, да га разасипаю по свету. Природа е на цео створъ овога света навукла єдно волшебно покривало. Што годъ видимо, што годъ чуемо, то ніе сасимъ онако као што видимо и као што чуемо. Одъ свакогъ човека треба човекъ да се чува. Сва дивља животиня болъ познае природу човека, него што човекъ самъ познае. Сва животиня нема повереня у човеку; бѣжи одъ њега.

Господинъ. Та докле ћешъ веће говорити.

Берберинъ. Докле се годъ вама господи непусте браде; па кадъ васъ престанемъ бріяти, онда ћу престати и говорити; а онако научіо самъ све мою бріячицу, да пратимъ говоромъ. Како престанемъ да говоримъ онда немогу да бріемъ. Видите и овай нашъ занатъ, ніе ништа друго него єданъ занатъ противу природе. Да су люди побожни, они бы требало да овай занатъ, као богу противанъ занатъ протераю; єрбо берберинъ усуђуе се свакe недељ два путъ или три путъ да поправля божіе створенѣ, т. е. да бріе браде, кое е богъ дао людма. Гдѣ сте вы чули, да друга кои животиня има тай обичай. Зашто коњ неподсеца своју гриву, зашто во неломи свое рогове, зашто магарацъ неодсеца свое уши. То само се люди нашли да поправляю сами себе. Съ тиме люди млого греше. Єрбо свето писмо кадъ каже: створи богъ човека по образу и по подобію своєму; разумевало е онакве люде као што су онда были, т. е: кои имаю браду. — И я неперуемъ да ће насъ, овакве люде као што смо, на страшномъ суду познати анђео спаситель. Мы се млого мењамо. Мы се и душомъ и тѣломъ удаляваио одъ подобія божіегъ. Тешко ономе кои мисли, да е свако оно животио што иде на две ноге, правый човекъ. Онай нема искуства кои држи, да у сваномъ човечіемъ тѣлу и човечія душа дише.

Господинъ. Кодъ толикогъ твога говора па ми ништа неказа, има-ли што ново у Севастополю.

Берберинъ. Садъ башъ, овогъ минута туку се съ найвећимъ огорченіемъ.

Господинъ. А одъ кудъ ты то знашъ?

Берберинъ. Єрбо кадъ самъ овамо пошао остали су свађаюћи се.

Господинъ. Ама за кога ты мислишъ. Ко се туче?

Берберинъ. Та мои шегрти. Съ богомъ!

МРВИЦЕ

— Филипа краля Македонскогъ запиташе, кога воли, а на кога мрзи. Онъ имъ одговори, волимъ оне, кои ме нису издали, а мрзимъ оне, кои су ме већъ издали.

— Діонисіе затвори Филоклена, што му е кудіо стихове, па после опростивши му, позове га натрагъ и почне му опетъ читати свое стихове. Филокленъ слушаше довекле, и немогући више сносити, устане и ноће. Діонисіе га запита куда ћешъ, у тавницу одговори Филокленъ, єръ ми е тамо лакше, него овде слушаюћи твое стихове.

— Діогенъ Фаляше Шпартанце и њиовъ начинъ живота, а завидљиви Атинани упиташе га, зашто неиде кодъ њи да живи, кадъ му се тако здраво допадаю? на кое имъ Діогенъ одговори, лекарь неиде гди су здрави люди.

— Єданъ Атинянинъ, лунавъ и завидљивъ човекъ сазидавши кућу, напише на њой, „овде е забрањъ улазакъ сваком злу.“ Діогенъ пролазећи онуда опази надпись и повиче: „Па на кою ће капію газда ући?

— Єдне енглеске новине поброяваюћи, богаташе стары и нови времена, као манђ до садъ познате, наводе ове: Мазарини оставіо е после себе 50 миліона талира. Кардиналъ Волсай, имао е више одъ 500 слугу, између кои были су 10 лордова и 15 ритера. Његовъ приходъ равнъ е био краљевомъ приходу. Недавно умро е у Литванiи некій Тискіевићъ, и оставіо е своимъ трима сыновима 2000 села и 10 миліона сама новца. Приповеда се да онъ Александру херцогу виртембергскомъ ніе хтео свою кћерь дати; онай се после оженi са княгиньомъ Сапиxе и добіе као мираз два миліона. Къ богаташима принадлежи херцогъ одъ Медина Кели. У Шпанiи нема вароши и места у комъ онъ какву палату нема; и онъ може путуюћи по свой Шпанiи сваку ноћь у своіой кући ноћити, и тако исто и князъ одъ Бутера у Сицилiи. Алли-

не књаза Естерхазија, кое е при крунисању краљице енглеске на себи имао, вредиле су по миліона форинти. Сама дугмета на прсима коя су одъ сребра и диаманта вреде преко 80.000 форинти сребра.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Постављенъ е Наунъ Николићъ казначей ужички, за началника среза моравичкогъ окр. ужичкогъ.

— Произведенъ е у чинъ поручика Антонія Кнежевићъ.

— Началникъ среза моравичкогъ Несторъ Анраховићъ, и началникъ среза црногорскогъ окр. ужичкогъ, Неша Ђорђевићъ, преставили су се у вѣчность.

— 16. ов. м. саранђина е при млогобройной пратньи госпоя Перка, супруга г. Милана А. Симића, кое се после дуже болованія, на жалость своме супругу, и цѣлой родбини, 15. ов. м. преставила.

— Изъ Лознице пишу намъ да се пре краткогъ времена преставіо у вѣчность Панта Миличанацъ бывши кметъ лозничкій.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Књазъ Меншиковъ одъ 12. ов. м. изъ Севастополя јавля: да су послове што су Французи крозъ землю радили, разрушили.

— Аустрискій посланикъ Баронъ Брукъ, до кое данъ кренуће се изъ Цариграда за у Бечъ.

— Одъ како су велики князеви руски приспѣли у Севастополь, пуцаю Руси на непріятеля сада двоноромъ више него пре. Са великимъ князевима, дошла е и помоћь Русима у Севастополь. Руси сву своју заиру, натоварили су на јаће. 22. Ян. почео е у Севастополю опетъ прво много да пада снегъ. У Евпаторіи ича е зима него у Севастополю, еръ се све око Евпаторіе сирало.

— Русима е дошло 15. хил. нови войника у помоћь; и све е на обадве стране спремно за велику битку.

— Енглеска флота доћи ће у Ђенову, да натовари піемонтску войску те да вози у Крымъ.

— Неки министери у Лондону предали су останку на своя звања.

— При наступающимъ конференціяма у Бечу, руски посланикъ Горчаковъ биће одъ стране руске, а Титовъ бы ће само његовъ помоћникъ.

— Много новине говоре, да ће и Прайска приступити у та бечка уговаранја.

— У Аустрія служећимъ, а тако исто и пензіонираннимъ официрима на кога степена, дозволѣно е сада да могу куповати барута, кадъ сами собомъ у уніформи предстану, или кадъ докажу да су официри.

— У Холандской умрла е скоро удовица Ван-вникъ, у своіой 18. годиии. При смрти своіой имала е она, кое сыновца и кћерн, кое унука и праунука свега 118 на брою. Кое сви одъ ње једне происходе. (Съ овомъ женомъ было бы старый Наполеонъ задоволнъ, ербо е онъ казао госпоћи Штаељ кадъ га е она питала: коя е найсретнія жена? — „Она коя найвише деце роди.“ А она е сирота ласкала своіой женской суети, да ће Наполеонъ казати да е она найсланнія, ербо е била чувена списателька.)

— Енглески посланикъ Русселъ, што путуе у Бечъ на преговараня, было е у Парнзу одъ цара Наполеона 12. Февр. примљенъ.

— Царъ Наполеонъ зацело спрема се да собомъ поће на войску. Новине непрестано говоре да ће у Крымъ; али може лако съ войсковъ и на другу коју страну. 3500 момака царске гарде, спремљено е да се напише у Крымъ; тако исто и една покретна типографія спремљена е да иде свуда уза цара, као што е то и подъ старимъ Наполеономъ было.

— На прољеће енглеска флота са млого болныхъ справама, кренуће се у источно море, да поће противу Кронштата. А она флота у црномъ мору продужи ће свое посланѣ као и до сада.

— Кадъ су 19. Ян. ударили Руси на саюзнике, трајала е битка четири сата; и погинуло е на страни француске: 2 Полковника, 2 маіора, и 1 официръ уваженъ е одъ Руса. После те битке (22. Ян.) однела су два француска пароброда рањенике у Цариградъ.

— 20. Ян. имали су Енглези 15 хил. войника способны за рать. Одъ 20. Дек. до 20. Ян. изгубили су Енглези 6500 войника, кои или су погинули, или су рањени, или се поразболѣвали.

— После битке 19. Ян. кадъ се повратн француска войска у свой логоръ, буде доченана съ плотуномъ одъ свои земляка, ербо су мыслили да су Руси опетъ ударили. И тако због те непаметности погинуло е неколико француски войника.

— Одъ 2. Февр. изъ Одесе пишу да се тамо море а две врсте одъ обале замрзло.

— Турска у Евпаторіи неће има 30 хил. и непрестано іоште се довозе. Они живо раде око шанчева, и скоро ће се сасимъ утврдити. Руска войска нагъ све више обколя на Евпаторію.

— Књазу Меншикову заповѣђено е изъ Петерсбурга, да обрати свое вниманіе на Евпаторію, и да препреči Турцима путъ, да га немогу почети нападати.

— Аустриски посланикъ г. Брукъ, кадъ се опростіо са султаномъ, добіо е орденъ меџиџе I. класе.

— У Ливерполу (у Енглеской) была е една жала буница због хлѣба; сиротиња навалила е на пекаре, и отела имъ сав хлѣбъ. Полиція е позатворала колоноће. (Ту е гладъ главный колоноћа.)

— Југовина што е у Цариграду наступила, врло е рђаво дѣйствовала на здравље рањеника у шпитальима.

— Опетъ новине говоре: да е између Енглеске и Прайске некій особеный уговоръ закључень; и због тога ће и Прайска имати мѣста у бечкимъ конференціяма.

У Француской е скупљено 747 хиляда франки, (1. Франка има 5. гроша) за войску у Крыму. Кои сына дае се цару да войску у Крыму, како онъ за добро наће снабдѣ са рановъ и пићемъ.

— По извѣстію министра финансіе Манѣ-я, Француска е дужна 691,978,040 франки; кое сими у округломъ числу 28оо миліона гроша.

Одгонетка: Ђако.

У КЊИЖГОПЕЧАТНЬИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 22. Февруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъи петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 3 цванцика. | № 16

СЛОВО

(Кое е на св. Саву ове год. говорїо г. Ректоръ Райко Лешјанинъ.)

Преосвештеный владико,
и высокопочитаемо собраніе.

Данашњи данъ и успомена преважнога имена, првогъ Архіепископа и просветителя србскогъ, кога свакїй Србинъ са сокрушеномъ срдцемъ и смиреномъ духомъ, са прекснупћеномъ чустномъ благодарности и побожномъ усхићењемъ напомиње, слави и преузноси; позвао е и насъ да га овде у сайномъ скупу, у овомъ Храму муза, са соединћеномъ осећањемъ и укупномъ чувствомъ благодарности, као патрона духа србскогъ, поздравимо и прославимо.

Прославляти кога значи побољшати и преузносити велика и славна дѣла његова, значи исчисливати велике заслуге његове, са особитимъ чувствомъ почитања и благодарности. Вредность свакога цѣни се само по великимъ дѣлима и заслугама, указанимъ роду човеческомъ у обште, или поединомъ народу. Како бы данас и мы Просветителя нашегъ болѣ и достойніе прославити могли, но кадъ бы се у разлагању и побројаваню његови велики дѣла, кадъ бы се у оцѣњаваню и уважаваню неоцѣнимы његови услуга, кое е онъ за време свогъ живота Србскомъ Народу указао, упустили. Са овимъ бы самимъ и мы найболѣ засведочити могли, да смо достойни потомци лозе Немањине, еръ онай кои уважана указана му доброчинства, показуе уедно да е такавъ достоянъ био.

Али има-ли једногъ Србина, коме бы велика и славна дѣла светителя нашегъ непозната была? Име његово слави се већъ данасъ по свуда, где Срба има, у сайномъ дому, као и у простой колиби, и невино пастирче већъ данасъ предъ своимъ стадомъ у фурици њему химну пѣва. По свима храмовима и светимъ местима данасъ се њему хвала оддае, као што су и одъ овогъ места већъ више пути, и сваке године превеликіе заслуге његове за Србскій Народъ, са найвећимъ страхопочитаніемъ исчисляване и преузношене.

Остављајући дакле као обштепозната сва велика и чудотворна дѣла, съ коима е онай великій мужъ — кога е нао што се чини, самъ богъ изабрао, да чрезъ њега србскій народъ изъ таме и невѣжества избави, узвиси и прослави — Србима у млогимъ и превеликимъ критичесвимъ обстоятелствама као ангелъ хранитель, свагда на страни стано и снажно помагао; и као ново сунце на србскомъ хоризонту, своимъ великамъ духомъ, благодатне луче, с' више дароване му мудрости, просијао и народъ србскій обасјаво.

Изостављајући са свимъ изъ вида поедина доброчинства и милости, кои е онъ непрестано поединимъ особама указивао, и богате милостинѣ и задужбине, кое е онъ нарочито на своме путованю у Брусалимъ и Египетъ чинио; — нећемо више ни о томе говорити, колику е услугу онъ србскои цркви и србскомъ народу с' тимъ учинїо, да е онъ првый одъ Срба за Архіепископа србскогъ постављенъ, с' тимъ правомъ, да онъ и његови послѣдователи, сами могу Архіепископе бирати и тако Србскуу Цркву са свимъ независимуу одъ Патріаршіе Цариградске учинїо. — Нећемо се упуштати ни у то, да е онъ испросіо одъ цара Грчкогъ Краљевскій кѣнацъ, са коимъ брата свога Стефана, као првогъ кѣчаногъ Краља Србскогъ вѣнчао; како е доцнїе истогъ брата свога изъ мртвы воскресао; и напоследку како е чудесномъ своіомъ силомъ у средъ лета у Мађарскій логоръ, кои су пошли были да Србію покоре и западной цркви обрате, отишао, своіомъ богоугодномъ молитвомъ испросіо у Бога те е ледъ с' неба пао, съ тимъ Мађарскогъ Краља о с' више дарованой му сили увѣріо, њега напомиренъ склонїо и тако велику несрећу одъ Србіе одвратїо.

Кадъ сва ова и млога друга заиста чудотворна дѣла, као већъ сваком Србину довольно позната, изостављамо, онда мислимъ да нема згоднїег начина, на коя бы мы овай превеликій данъ Патрона свіо наша школа, болѣ прославити, ничимъ одабране госте овогъ миперијногъ храма, — кои су присутствомъ своимъ данашнїе торжество увеличати изволили, — болѣ дочекати неби могли, него кадъ бы се упустили да говоримо о стању просвете србскогъ народа онога времена, у кое насъ и прва помисао, на живот и дѣла Просветителя нашегъ и нехотице поставља, како бы онда на данашнїй стањ просвете србскогъ народа пређи и ово достойніе оцѣнити могли.

За точно описаніе, и подробно упознаніе ма кое стране живота, кога му драго народа давнопрошли времена, служе намъ: писмени документи, исторически податци современы списателя, онога истогъ или другогъ народа. За познаваніе нарочито душевне стране каквогъ народа служе намъ особито закони, његови обичаи пѣсме и дру-

ти душевни производи и спомевица. Где овакови податци недостаю, ирло бы тешко и готово немогуће было и вайболѣмъ историну и испитателю древности, народъ какавъ, ма у комъ смотрењу довольно познати и оцѣнити. При оваковимъ обстоятелствама мора се свакн и са површнимъ познаванѣмъ задовольити. Ово смо само зато навели, да напредъ кажемо високимъ гостима овогъ заведенія, да нетреба одъ данашнѣгъ слова немогуће очекивати.

Време кое самъ за предметъ данашнѣ бесѣде више по наклоности и любави къ србскимъ стварма него по момъ у овой струци знању и вештини изабрао, може се означити као време варварства у литератури европейскій народа.

После давнашнѣ пропасти већъ заборављени, негда цветаюћи грчки република; кадъ на развалинама римске републике, абсолутизмъ, самовластіе и необузданость властолюбиви римски царева неограничену монархію подигоше, и њиовой нигда неоцѣнимой литературн и свакомъ слободнѣмъ душевнонъ развіанію могомъ завратъ стадоше. Кадъ е и ово њиово неизмѣрно или болѣ рећи светско царство, по чемъ е своимъ грдимъ разпространењемъ, свакy снезу и усредоточаваюћу силу изгубило, као жертва своге безграничногъ и претераногъ надмоћія пропало; кадъ су затимъ у народ. комешаню и преселяваню, више сурове и дивлѣ хорде азіатски народа цѣлу Европу преплавиле, мачемъ и огнѣмъ опустошиле, у овакономъ комешаню народнѣмъ, у комъ е найгоре предмо было челичный панцирь, найболя украса прсіо оклопъ и штитъ, украса главе шлемъ, найвеће художество и вештина хитанѣ перна буздована и снажно владанѣ са копљемъ и оштримъ мачевима, найвећа слава войничко основанѣ туђи земаља; найболи занатъ и занимање разбойничко четованѣ. — У овакономъ векимъ времену, неможе се о никаквомъ душевномъ развіаню народнѣмъ, о никакимъ художествама, занатима и умѣтностима, говорити.

Овомъ злу слѣдовало е доцніе и друго, религіозно тренѣ, у ово време спадаю и крстовосни походи, кои су толико милиона люди стали. Свемогућа и неограничена Ерархія западне цркве, подъ видомъ распространяваня единоспасаваюћи догми оне цркве, нила е на то, да све народе и државе њиовой свемогућой диктаторской власти подчини, да све владателѣ своимъ казалима учини, како бы онда по своіой волѣ, свемогућомъ буномъ или анатемомъ ове на престолъ подизала или свргавала. Религія е была истоветна са државомъ, и као што се у стара времена могло рећи нема права безъ државе, тако се садъ могло рећи изванъ христіанске религіе западнѣ цркве нема ни права ни државе.

Подъ овакономъ окрестностима и толикимъ незгодама и опасностима окружена и наложена налазила србска држава за време њене прве величине и растења. И баш у ово време, кадъ е у цѣлой Европи свакомъ слободнѣмъ развіаню народнѣмъ путъ препреченъ, свакомъ полету душевномъ крила пресечена, — кадъ е цела наука ограничена била каскрбно истражаванѣ и набирченѣ изъ погубљени и растурени папира стари класически списателя — у ово незгодно време почиња велимъ право душевно и развіанѣ србскогъ народа, и потоме у толико е ово за насъ важніе и знаменитіе, у толико већма морамо оне мужеве почитовати и уважавати, у толико се већма, њиовомъ великомъ духу дивити; у колико су они веће незгоде побѣдити, веће препоне одклонити, и образованю народнын путь прокрчити знали.

(край слѣдуе.)

СЛЕПАЦЪ АЛІЯ.

(крај.)

„Ой! Хеј! Стой пріяне!“ повичемъ за дервишемъ и потрчимъ за њимъ. Онъ ме чуе, и одма стане.

„Брате!“ рекнемъ му я „писамъ се сетіо да су камиле одвећъ тврдогласе и іогунасте када своју главу подигну, и зато ћешъ ты невешть быти такве бештіе као што треба управляти. Я се боимъ, да већешъ ни са тридесеть камила моћи на край изаћи — а са четрдесеть ніе ни мислити, него дай ты мени једну десетину камила, да ти у томе баръ признателность мою укажемъ, и колико засадъ могу помогнемъ. Уверенъ буди, пріятелю мой, да я то због твое среће иштемъ.“

„Я самъ уверенъ,“ одговори спокойно дервишъ, „да ты пріятелю мой савршено право имашъ. Узми дакле съ милимъ богомъ іошть десеть камила по твоіой волѣ; али немой на сиротињу заборавити, него е подпомажи колико годъ можешъ; еръ зато самъ ово благо одредіо.“

Кадъ самъ десеть камила, по моіой волѣ изабрао, видећи дервиша сасвимъ спокойна, отмемъ ма и сувише се обезобразимъ.

У место да благодаримъ добродушномъ човеку на уступљеномъ ми богатомъ дару, рекнемъ: любезный мой брате, будући я съ тобомъ добро мыслимъ, то теби самоме на размышленѣ оставлямъ, промисли само колико ћешъ са тридесеть камила муке и главоболѣ имати, зато држимъ да ће за тебе добро и полезно быти, да іошть једно десеть камила я узмемъ.“

„Може быти да имашъ право,“ одговори онъ. Узми! али само ій на добро употреби!“ — Опростн ми владателю праховерны! Я самъ ти быо подобанъ ономе човеку, кои водену болесть има, па ма колико піо, све е жеданъ и никако се довольно напити неможе.

Ние ми доста было што самъ већъ двадесеть камила безъ по муке изполіо, него садъ іоште силніе за благомъ грамзећи напоно станемъ молякати и плакати, іошть за једну десетину; и я ій одма добіемъ одъ милостивогъ и великодушногъ дервиша, кои ме опетъ опомене, да на сиротињу и човеколюбіе не заборавимъ, и да свакадъ живо у памети имамъ, да смо сви у божіимъ рукама, одъ кога свачія срећа или несрећа зависи.

О! Я самъ му се обећавао и са свачимъ га увераваю, да ћену себично съ богатствомъ поступати, већъ човеколюбиво га на сиротињу и на друге помоћи потребноюе бѣдне, колико могу, употребяти. Найпосле загрлимши га, станемъ га любити и на ново ласкатељо молити, докъ писамъ и они последньи десеть камила изполіо, и тако я одъ мога предоброга дервиша лепимъ начиномъ узмемъ и благо и камиле.

„Брате! Я бы рекао да ты твоіомъ жельомъ и чежньомъ за благомъ, претерујешъ границу. Нека ти све

съ милимъ богомъ просто буде, я блага ни мало нетребамъ, меня е ово излишно, зато гледай те се баръ ты човекопристойно съ њиме усрећи, но на моѣ опомене никадь не заборави, и одъ свегъ срца пријатељски ти желимъ, да те мылостивый богъ одъ сваке страсти и сећивости сачува!"

"Говори далѣ колико ти драго" помислимъ я у себи „та ты имашъ доста блебетьлнивъ езыкъ, и зато ми безъ икаква затезања и размишлявања све до едне камиле равнодушно устуни, што у кутићи таково средство имашъ, съ коимъ можешъ десетъ илида пута неће предности, него што камиле съ благомъ износе, за едань часъ набавити; а да кутића ніе одъ тако велике важности, помислимъ да е небы толико бриљивно тражіо, и кадъ е нашао, брже болѣ у њдра е сакріо? Стой! све самъ добіо, а и кутію морамъ добыти, на было лепимъ или насилнимъ начиномъ." Тако ме е зли духъ подбуньивао, и готовъ самъ быо и безъ молбе да е отмемъ, почемъ самъ много ачи одъ дервиша быо; но опетъ се тргнемъ мало и рѣшимъ се на лепъ начинъ до кутіе и њеногъ опредѣлення доћи.

Захвалимъ дервишу на любави и доброти и загрлившіи га рекнемъ му: „Богъ нека твою доброту и великодушность богато награди. Али любезный мой брате, я самъ сувише любопитливъ. Кажи ты мени іоште, ништа ти она у кутіи помада? — И я бы те у найвећой покорности замоліо — да ми іоште а ню поклонишъ: еръ кадъ си се као дервишъ света и свачега на свету одрекао, то нашто ће ти кутіа съ помадомъ?"

Дервишъ ништа непроговори него извади кутію и преда ми: „Кто ти е" — рече ми сасвимъ милостиво, „я єдань могу башъ ништа неимати, и само бы радъ быо да тебе усрећимъ, па да се подпунимъ задовольствомъ одъ мене растанешъ, съ драге волѣ дао бы ти іошъ што да имамъ, но самъ знашъ и видишъ да кроћъ овы мои стары альина ништа више немамъ, и да самъ садъ опетъ овай убогій дервишъ, кои самъ быо и пре него што смо благо нашли и задобыли.

„Дервишу! Брате! Анђелу хранителю мой!" рекнемъ я „е дедъ садъ подпуни меру великодушнимъ доброчинствомъ твоимъ, и научи ме шта ћу съ овомъ помадомъ: кол е безъ сумнѣ одъ велике важности, радити."

„Намажи мало," быліе му одговорь, „съ њомъ лево око, па ћешъ тада моћи сво подземно благо видити; но никадь немой да се препаришъ, па десно око да намажешъ!"

„А зашто небы и десно?" запитамъ га я.

„Зато, еръ ћешъ ослепити!" одговори ми онъ.

„Е да! ты желишъ съ тимъ да найвећу важность оне тайне, за себе задржишъ, помислимъ у себи; и будући е онъ ту тайну найболѣ знао, затворимъ лево око и замолимъ га да ми мало помаже, да се уверимъ да-ли е тако као што ми каже. Онъ то свесрдно учини. И кадъ самъ око отворіо, ималъ самъ шта видити, на све стране по гудурама, пећинама блискимъ и удаљнимъ мѣстима небросно благо и свакояке драгоцѣности, у найвећемъ блистаню и трептаню, тако да ми скоро одъ силне сяйности очи засенуше. Одъ велике радости упрепастимъ се и изванъ себе дођемъ, но затимъ се опетъ одма добро разсвестимъ.

„О! Хо! дервишу мой," помислимъ садъ у себи, нећешъ ме ты обманути! Све я добро и прекрасно знамъ, знамъ богами знамъ! Ако и десно око съ помадомъ намажемъ, тада ћу не само моћи силно благо видити, већъ и задобити, па ово текъ важи, а шта ми е око, што сачинма видимъ."

„Љубезный брате!" замолимъ га я, „е дедъ намажи ми садъ мало и десно око, еръ я самъ уверенъ, да ми ништа шкодити неће!"

„Та за ime Бога! заръ си већъ заборавіо што самъ ти казао? немой се упропастити!" но савъ његовъ пріятельскій говорь, меня ништа непоможе. Онъ се кукавацъ бадава трудіо и мучіо да ме одъ луде намере одврати — па опетъ све бадава! И найпосле кадъ ме свакояко поче совѣтовати, да се я те за мене упропастителне желѣ окаемъ, сѣнемъ га за врат и као бѣсомучанъ продеремъ се:

„Садъ ћу те я памети научити обешеняче єдань, кадъ нећешъ да ми жељо испунишъ!" — О! ты свемогућни Боже! „проговори онъ уздишући:" я ти се съ драге волѣ покоравамъ, и испуняћу ти желю; но знай да те лакомство заслепило, и зато ћешъ морати овогъ часа ослепити."

„Умукни єданнуть," помислимъ у себи, „тамань ће єдна и ніста помада моћи човека ослепити, коя му уедно и силу дае много и сувише видити." тако самъ садъ мыслію, и затворимъ десно око, коѣ ми дервишъ, у найвећемъ своѣмъ тешканю и ридкованю, намаже!"

„О! Владателю праведны, на велику жалость и несрећу мою, кадъ самъ очи отворіо, у надежди найвеће благо задобити, покара ме богъ, тако, да садъ више ништа на овоме беломе свету писамъ видити могао. Све ми е садъ предъ очима тавно и мрачно постало. „Я постадо правый слепацъ!"

„О дервишу! брате, мой роѣеный брате," проговоримъ ожалошћевнимъ гласомъ „смилуй се, и учини да добіемъ видъ! ты си у стању то учинити, еръ сву тайну природе врло добро разумешъ!"

„Єдини Богъ може то учинити, признавай њега у помоћъ; я ти помоћи не могу!" одговори ми дервишъ. И на сву мою молбу опетъ ми пређашъ повторі: „Я ти садъ непомогу, а лепо самъ ти предсказао, шта ће те снаћи на не быо до тога доћи! — Ты си ме натерао, да ти и десно око намажемъ, при свемъ томъ, и ако самъ се упињао да те пріятельскій одъ силногъ лакомства одвратимъ. Што е ту е, я садъ више пренаучити не могу!"

Кадъ самъ видіо да ми ништа неможе помоћи, у найвећой понизности и покорности замолимъ га, да ме неостави сама, да пропаднемъ, него да ме са собомъ понеде, довъ не нађемъ на какавъ Караванъ, съ коимъ ћу после моћи у Багдадъ отићи!"

О свемогућни Боже! онъ ме остави моіой судбини, узме свою кутію и отера съ богатимъ товаромъ све камиле. Я самъ сада као и свакій слепацъ по пустињи тамо амо као нува безъ главе тумарао, низъ потока у по-

токъ и одъ дрвета до дрвета ядно и чемерно, се пребыло, еръ писамъ ништа предъ собомъ видіо!

Али Богъ милостивый постара се и посла ми помоћь. Садъ ме стиже єданъ Караванъ, поведе ме са собомъ у Багдадъ. Ту намислимъ на тигровомъ мосту остати и милостиню просити, еръ како слепацъ а сирома, неби се другчіе могао ранити; но да бы и велике мое трћхе колико толико показао, найемъ да треба, да одъ свакога поредъ милостинћ и по єдну пушку испросимъ!

Владателю правоверны, слепъ самъ постао будући самъ заслепљенъ быо. То є моя сва єдна исторіа."

„Ты си заиста велико и те како велико зло учинію, одговоре Калифа," и велико лакомство довело те є до тога. Моли Бога за опроштенъ! Међутимъ одъ данасъ више нећешъ просити, еръ овако што неприлични за мусулмана. — Ты ћешъ на данъ по четири сребрне драхме примати одъ мога коморџіе, и мислимъ да ће ти доста быти да се пристойно издржавати можешъ. Прівви се нћму, садъ одлази!"

КРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Краки. Зашто богати люди, и велика господа, єду скупа єла. и пію скупа вина.

Петакъ. Я мислимъ зато, да бы и они имали унутрашнћ вредности.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Поставлћни су: Васа Ђорђевићъ за I. столоначалника пол. финансіе, а на његово место за II. столон. Дим. Динуловићъ протоколиста кн. канцел. а на његово место Павле Х. Трнавскогъ архиваръ, а на његово место за архивара Миланъ Ђ. Стоиљевићъ регистраторъ, а на његово место Ђорђе Николићъ експедиторъ, а на његово место Коста Х. Селаковићъ канцелиста, практиканти Миланъ Милићевићъ и Владимиръ Стоиновићъ за канцелисте, све (осимъ прве двоице) при княжеской канцеларіи.

— Поставлћни су: Ђорђе Вучковићъ за директора карантина рашкогъ, Стойко Марковићъ за I. осмотрителя карантин. алексиначкогъ, и Яковъ Пауновићъ за пр. осмотрителя и писара карантина рашкогъ; Милосавъ Тодоровићъ за пр. осмотрителя карант. радуевачкогъ и Радойко Бркићъ за пр. надзирателя грамадскогъ састанка.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Као што разне телеграфске депеше јављају: царъ Николай после врло краткогъ болованя 18. Фебр. у подне преселіо се у вћчность. Онако є већъ држане у капели руского посланства у Бечу. Найстарій сынъ покойногъ императора ступіо є на престолъ, подъ именомъ Александеръ II. (Царъ Николай рођенъ є 25. Јунія 1796. год. ступіо є на престолъ руски 19. Нов. 1825. год. женіо се 2. Јулія 1817 год.)

— Князь Меншиковъ јавя: да є 5. Фебр. была битка код Евпаторіе, и да су Руси непріятельма покварили єдну часть топова, и 5 кола муниціе запалили. — Но кадъ главный генералъ Хрулевъ примћти, да у Евпаторіи има 10 хил. люди са 100 топова, нада заповесть, те се попуку натрагъ, кое є све было у найвећемъ поредку. Кодъ Севастополя сазданци ништа некварадују, руски топови єднако узмекирују ји. 1. Фебруара запалили су Руси Французима єданъ магацинъ пунъ барута, и све є отишло у воздухъ.

— Титовъ присћће є 15. ов. м. у Берлинъ, и оданде ће се одма кренути у Бечъ.

— Одъ 12. Фебр. изъ Варшава пишу: да у Варшаву држе за найвећно, да ће царъ Наполеонъ ићи у Крымъ, и то пре, него што многи мисле. Све є спремно за његовъ путъ. Многи одъ цареве пратње већъ су отишли. — Париске новине опомињу се да буду умерене у писаню, за време царевогъ одсуствія. — Русель ћешта є у Варшаву.

— Князь Васкиевићъ присћће є изъ Петерсбурга у Варшаву 12. Фебр.

— Последньи важнћсть *блаженопочившегъ* цара Николая, неодноси се на Польску. Сада само оружаю се великоруси.

— Регланъ одъ 29. Ян. изъ Крима јавя: да нема ништа ново нити, да се здравље у войске полагано поправља, и немаю довольне сена.

— 30. Дек. было є у Крыму Енглеске войске свега 38132 човека. Кадъ се одъ те суме одузме болестны и ранћны 13.915 онда остаје 24.117 войника; 25. Ян. пакъ было є єдва 23.000 способны да се туку; а у Скутарима хиљаде леже болестны.

— Великій царскій барикъ, кои є одъ неколико дана у Севастополю развићнъ быо, скинутъ є, и то є знакъ да су руски велики князеви отишли изъ града, гдћ су се неко време бавили.

— Изъ Петерсбурга одъ 5. ов. м. јављаю: да се єднако войска изъ унутрашњости Русіе креће на границе. Великій князь Константинъ често путује у Кронштатъ, и надзирава тамошње припреке и оружаня морнарица.

— Изъ Париза одъ 12. ов. м. опетъ пишу: да є између Француске и Прайске закључењъ уговоръ, и да є посланъ у Берлинъ да се претреда и одобри. Главно є у томъ уговору то: да се Прайска обавеже обићи Русіи ратъ, ако Русіа нападне на Аустрію, и онда, ако немирни Русіа оне четири точке.

— Са Руске границе јављаю: да є заповеђено свима пограничнымъ властима, да све бегунце пуштаю натрагъ у Полску, па какаръ они да су были и због политичня узрока свое отечество оставили.

— 9. Фебр. забранћнъ є изводъ пшенице изъ Русіе у Прайску. Изъ Варшаве пишу: да є дошла заповћсть да се у Волхинію Михаилоградъ што пре постави у одбранителню станъ.

— У Прагу догодіо се великій пожаръ у двору, гдћ обитава царъ Фердинандъ и царица. У првомъ кату две, у другомъ пет, а у трећемъ кату десет соба изгорело є. Царъ Фердинандъ одма ће се опетъ уселити у тай дворацъ, како се оправи.

— Ове є царица аустриска родила принцезу. (21 топъ у Земуну огласіо є ову вћсть.)

Течай: сребро 25% злато 5 фор. 57. кр.

У ЊЊЕЊОПЕЧАТЊЊИ КЊЊЖЕСТВА СРПСКОГЪ.

У Београду 25. Февруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницкомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 17

СЛОВО.

(продужено.)

Іошть у оно време могли су Срби своју знамениту литературу имати, и за кратко време стаяли су јако не на нишемъ, а оно за цѣло на равномъ степену изображенија са прнмѣ европскимъ народима онога времена. —

Ово намъ доказују многи славни споменици, душевни производи Србскогъ народа онога времена. Између ови споменика као найзнаменитји и на прво место може се ставити законикъ силногъ Србскогъ цара Душана одъ 1349 и 1351 год. О овомъ преважномъ документу, и самъ већъ єданнуть имао честь са овогъ мѣста обширно говорити, зато нека високопочитаеми гости дрскость и слободу моју извине, што самъ се усудіо да и данасъ премда са свимъ съ друге точке и за другу цѣль, о истомъ укратко проговоримъ. —

Као годъ што е съ єдне стране задатакъ законодавне политике, да при правлѣнію закона нарочито на духъ своги народа, на нѣговъ животъ нраве и обичае, на нѣгове понаособне интересе и политическе околности пази; исто су тако сь друге стране за историописца и у обште испитателя душевне стране народа, овога закони найболѣ и найвѣрніе средство, найболѣ мѣрило и тако рећи опитный камень по коме онъ ово испитати, познати и оцѣнити може. У законима огледа се найболѣ животъ народныій — и ако се ово правило може съ правомъ за све законе поставити, у толико съ нећимъ правомъ и преимућствено може се оно кодъ овы закона предпоставити, кои су, као што е Душановъ законикъ одъ самогъ народа, произишли.

Изъ самогъ увода овогъ законика види се, да е законодавну власть сачињавала скупштина народна, састављена изъ найотличніе класе народа, духовногъ и мирскогъ свештенства и владѣтеля. —

Треба-ли дакле и о овомъ іошть да умствуемо и болји идеалъ законодавне власти да тражимо. Ово што и данасъ у Европи, као найвеће совршенство у државномъ животу сматраю, Срби су іошть пре 500 год. имали. По овоме нетреба се имало чудити, да су и закони онако праведни и справедлывни начињени. Нетреба имало да намъ буде чудно, кадъ у овомъ законику на такавъ параграфъ наићемо, кои се само по романима и новелама као идеалъ правде и правичности владѣтеля, као образацъ и врлина доброгъ законодавства читати може, кадъ нелимъ у овомъ законику на такавъ параграфъ наићемо кои не само што ћемо бадава у свима законима онога времена тражити, него кои се іошть и данасъ као доста чудноватъ и необичанъ появлюе, као што е § 184-ти душановогъ законика, у коме се изрѣчно каже „царска е заповѣсть, јако бы царъ какову књигу дао коме, или по срдцу или любови, или милости, и та бы књига нарушавала законъ, такову књигу судіе да неслушаю, него да суде по закону" — треба ли намъ іошть болји примѣръ сигурности и уставне слободе да тражимо? Није ли оно довољно свѣдочанство пробуђеногъ слободногъ живота народнѣгъ. Ово заиста нећемо нигди у неизображеной робской држави наћи. — Нетреба имало да намъ буде страно да су найстрожіи закони противу нападања на личность и имањ прописани, да су судіе за свако подмићиванъ и неправедно суђенѣ найстрожіе одговорни.

Нетреба имало да се дивимо, да су Срби іошть у оно време, за свако преступленіе пороту или заклете судіе, кое е найпре свештеникъ у цркви у одежду обученъ са Крстомъ и Евангеліемъ завлети морао, са свимъ у духу данашньи пороте имали; да су имали оно зашто се просвѣћени европейски народи іошть данасъ боре, о чему су Германци 1848 и 49 године найвећу лармъ подизали, о чему се іошть и данасъ са свію катедра као оракулумъ Mundi приповѣда, пише и говори.

Бе з' овакови закони душевный производъ суровогъ простогъ и неизображеногъ народа. Бѣ то онай истый народъ, кои и данасъ неке занешене главе као суровъ и неизображенъ представлюю?

Религіозне ствари биле су строго у заштиту узете, и свако преступленіе найстрожіе казњено, али притомъ почитовали су и єдаку другу религію, зато е изрѣчно у закону казано, да и новѣрцу, половина одъ нѣгове а половина одъ наше цркве, протокольъ буду. Да ли е ово знакъ суровости и непросвештења, и производъ претераногъ фанатизма: Да су Срби іошть у ово време доста научени и писмени люди имати морали, свеђочe намъ исто ови закони, кои кажу да судіе морао о свима њиовимъ пословима и пресудама протокольъ водити, да се о-симъ Себра, сви морао писмено у судъ позивати. И напоследку доказују намъ многи рукописи и књиге изъ овогъ времена, кое е заиста научно и нѣшто перо писало.

За благородније, суптилније и човечније чувство српскогъ народа онога времена, ясно намъ сведочи то, што се у вишепоменутомъ законику шездан онако ужасанъ и нечовечанъ параграфъ неналази, као што е у 200 година доцније писаномъ законику Немачкогъ цара Карла V. нарочито §. 131. и 124-тый, не само што у целомъ поменутомъ немачкомъ закону — съ коимъ се Немци и данасъ диче и поносе — найсвирѣпије казни владаю и тортура найнеѣу ролу игра, § 131 каже да се жена кои бы свое дете убила жива у гробъ мете, и съ колѣмъ испробада, или да се са усіянимъ клѣштама месо одъ нѣ када, пакъ онда жива у воду да се баци. Овакове свирѣпе грозне и безчовечне казни бадава ћемо мы у душановомъ законику тражити.

§ 124-тый поменутогъ немачкогъ закона каже да се изданикъ точкомъ испребія, да му се езикъ исчупа, и да се на четири части растргне.

И ово нећемо мы у душановомъ, млого старіемъ законику наћи. —

Да е у оно време и трговина у Србіи цветати морала, увѣраваю насъ и опеть ови закони, у коима е найстрожія казнь, противу свакогъ нападања и узнемиривања страни трговаца, кои по земльи путую — прописана. Исто тако закони противу кована лажни новаца да се небы кредитъ убіло и неповеренѣ порађало.

После ови закона, о коима бы се іошть млого имало говорити, као найасніе сведочанство и найбольи доказъ религіозногъ и душевногъ развитка ондашнѣ српске славе и величине всу цркве и манастири — као што су Жича, Студеница, Хвленларъ и доцније Раванница, Манасія и млоги други манастири, задужбине Српски Царева и Краљева. — Не само што се у свима чувство побожности српскогъ народа огледа, не само што оне на себи носе печатъ углађенієгъ и финіегъ укуса, печатъ нѣне вештине и художества, чему се светъ іошть и данасъ дивити мора; српске цркве и манастири онога времена, нису были само просте богомолѣ, оне су были іошть нешто више, оне су были уедно и школе народнѣ — спасителне догме вѣре Христове были су за основъ свакомъ далѣнъ изображеню поставлѣне. Српски свештеници нису были само смирены нѣроваставници и проповѣдници, него и мирски учителіи и наставници. — Недоказую ли намъ ово найболѣ нѣсне народне. Ненаводи ли се у едной таквой да е Протопопъ Недељко было учитель Краљевића Марка кадъ су се Вукашинъ, Гойко и Угљиша са Урошемъ за владу српску отимали:

Да пошлѣмо за могъ ђака Марка,
Кога самъ я княіни научіо и т. д.
(край слѣдує.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

(Дете спава у одномъ ћошку, мека сѣда на плете чарапе и пѣва:)

Све што мене окружава,
Све то са иномъ тужи;
Нити птица птици пева,
Нят се съ другомъ дружи.

(Неко почне лупати на вратима.)

Жена. Ко то лупа на вратима?

Циганка. Газдарице — хоћешъ вретена, кашика, и мамъ лепы карлица, корита?

Жена. Одлази безъ трага чумо матора.

Циганка. Хоћешъ, баба да ти врача, дай баби комадъ леба за севаньс душе.

Жена. А умешъ да врачашъ?

Циганка. Како не бы умела? — све да ти кажемъ, ко да очима твоимъ гледашъ, дай баби комадъ леба.

Жена. Одн амо — кадъ знашъ да врачашъ.

Циганка. Богъ ти дао. (Сѣдне.) Дай баби што годъ на белегу.

Жена. Гледашъ ли у длань или у пасуль?

Циганка. У пасуль, сладка госпођице — иди донеси баби едну шаку пасуља, па све да ти баба погоди.

Жена. Али ћаво ће те однети ако ми све право некажешъ. (Жена оде на полѣ да донесе пасуља. — А циганка скочи одма те скине съ рафа две чаше, и одне позалѣене минђуше, па метне у торбу, и опеть сѣдне на свое мѣсто.)

Жена. (уђе.) Ево пасуља, ел' ти доста.

Циганка. Деветъ зрна мени само треба, я нисамъ као друге циганке, да лажу и да вараю тако красне госпођице.

Жена. Ево ти белега одъ могъ мужа, кажи ми, волели онъ мене?

Циганка. (Мете пасуль и белегу на длань, прекрсти зрна съ другомъ рукомъ, склопи у обе руке, прошапће нешто, хукне три путъ, и отвори руке.) Хала — како ти се лепо каже! твой мужъ носи те на срцу, али на езыку ніе милостивъ, право да ми кажешъ, ел' да е по кадъ кадъ напрасить и хоће да се брзо налюти. —

Жена. Та есте, по кадъ кадъ ни я незнамъ шта му буде, а онъ се налюти.

Циганка. Ето тако исто овдѣ стои — ха — ево іошть му се указуе еданъ путь. Мора путовати, макаръ мало мора путовати, ево има путь, текъ што ніе отишао. Право да ми кажешъ — хоће л' да иде на путь. — — Или е дошао, или ће да иде на путь. —

Жена. Кажи ты мени, волили онъ мене?

Циганка. Хій — има едну тугу на срцу — мети баби едно по цванцике на белегу, да ти баба каже — ево има едну веселику тугу — само што годъ на белегу — мети живо ти дете, — ево лепо ти стои — дай ми пола цванцике очію ти.

Жена. (мете пола цванцике) На, нека те ћаво носи, само кажи што годъ.

Циганка. — Хій — немой да ти буде криво. И воли те и неволи те, я казуемъ очію ми, жива ми деца, као што ти овде стои — кадъ те види, онъ те гледа, кадъ те невиди онъ те негледа. Имашъ едно мушко дѣте, и волишъ га него очи у глави, кажи право, ел' да га волишъ. — Нешто ће ти се украсти у кући. Али за цело, ево стои краћа у кући. — Здравля ти кажи право, ел' ти што скоро украдено, ево у пасулю стои краћа у кући; ил' е што украдено, ил' ће се што украсти — али

ево пасуљ мене нигда ніе преварío, мора да є што украдено — дай баби єдну оку брашна очію ти, да заранимъ мою сиротињу.

Жена. Ядна была, па ти мени погоди да мене мужъ неволи.

Циганка. Ето и ты сама кажешъ. Али ты можешъ да га обчинишъ. Я имамъ траве и кореня, ево на, ово ти покланямъ, то є навала, то држи подъ левомъ рукомъ, а могу ти дати поврате па да полуди за тобомъ, али то є скупо, тога врло мало имамъ, то чакъ изъ мисиръ доносе наши. Дай баби єдну цванцику и мало пастрме, па да ти баба даде те траве, па ако се неповрати; а ты ми плюни у очи, и кадъ ме другій путъ видишъ кажи ми да самъ циганка.

Жена. Некъ ђаво носи и тай цванцикъ, па шта ћу радити съ овимъ кореньмъ.

Циганка. Утуцай ситно па помешай са проянимъ брашномъ, па кадъ ти мужъ заспи а ти му мети у носъ — па кажи: то изкио, а мене ненадио. — Дай баби мало пастрме.

Жена. Айде у куйну да ти дамъ брашна, пастрма ніе іошть сува. (оду.)

(завѣса падне.)

2. Появленіе *(сутра данъ.)*

Човѣкъ. Море жено, малъ не прко ноћасъ одъ кивни — незнамъ шта ми є. Гледай пуни ми бркови перути, канда самъ меканъ лязао.

Жена. Назебо си човѣче — ты долази куйи раніе па нећешъ имати кіявице.

Човѣкъ. Право имашъ. Башъ одъ садъ како се одоцнымъ, а ти ме псуй колико хоћешъ. — Само данасъ немой ме чекати на ручакъ, морамъ ићи у село, радъ самъ да нешто купимъ, па ако се погодимъ видићешъ.

3. Появленіе.

(после три дана.)

Жена. (сама седи забринута.) — Али то є чудо, све ми циганка погодила. Мой човекъ купіо ми краву, и невиче садъ више онако на мене као пре. Погодила ми и за краву. И за минђуше погодила ми и да ће се украсти. Ко сме то моме човеку казати. — Знамъ шта ћу. Морамъ се учинити да самъ болестна. (Узме мараму па веже главу. И како види мужа да иде, а она легне.)

Човѣкъ. (Уђе на врата.) А гле садъ, шта ти є жено?

Жена. (Єчи.) Ја мене, оћу да умремъ.

Човѣкъ. Ама шта ти є за бога.

Жена. (Єчи.) Ја човече, одъ мене нема ништа, мени є тако тешко, ако ми овако буде іошть неколико сати, я ћу умрети. Ја човече, ја добро мое, хоћемо на вѣки да се растанемо.

Човѣкъ. (Уплаши се.) Одо я да доведемъ брзо доктора, небой се жено богъ є милостивъ. (Изтрчи на врата, и оде да тражи доктора.)

Жена. (Устане и почне се смеяти.) Е башъ садъ самъ се уверила, да ме воли мужъ; али опетъ ко му сме казати да су минђуше украдене. Ніе ми жао што ће онъ да трчи и да тражи доктора, али ми є жао што ће морати плаћати после доктору и у апотеку: али опетъ како ћу му казати за минђуше. (Види мужа да иде, и брзо легне.)

Човекъ. (Утрчи съ докторомъ) ево господине, потрчите молимъ васъ, ево іоште є жива.

Докторъ. (Спусти штапъ и капу на столицу, приће жени, и ухати є за руку и ћути. Жена жмури и ечи.)

Човекъ. Шта є господине за бога има ли надежде?

Докторъ. Надежде има да ће остати, али є врло опасно. Видъте неможе више ни да гледа. (Гледа језыкъ.) Језыкъ има добаръ.

Човекъ. То знамъ господине, да језыкъ има добаръ, него шта іой бы, да тако на єданпутъ падне, као одъ грома.

Докторъ. (Седне па нешто напише.) Ево, трчите у апотеку. На іой подайте єваког сата по єдну кашику. Я ћу после опетъ доћи. Са овомъ болестћу ніе се шалити. Срећа те сте ме одма звали, другчіе она бы сутра већъ умрла. (И мужъ и докторъ оду: а жена опетъ устане.)

Жена. Сирома мой мужъ, садъ ми га већъ жао, изкида се одъ стра. Неправедне су жене кадъ се туже на своє људе да ій неволе. — Али минђуше? ко мене, ко му сме за минђуше казати, ето мое комшинице, већъ є чула да самъ болестна. (Легне одма) (комшиница уђе у собу)

Комшиница. Куку мене, па ты башъ лежишъ.

Жена. (Найпре бунца, па после отвори очи.) Ја сестро, одъ мене нема ништа. Кадъ умремъ обуците ме лепо. Опашите ми онай свиленый кушакъ, да га понесемъ са собомъ, да га неноси другa. Оне позлаћене минђуше — ја, молимъ те мети ми у уши оне минђуше, да видимъ за живота, єрбо мой ће човекъ останити другой жени, неће спремити самномъ.

Комшиница. (Гражи минђуше.) Ја, па нигди нема минђуша. Я знамъ овде су увекъ стаяле, али сада ій нема.

Жена. (Опетъ занесе се и бунца.) Минђуше минђуше! (пипа уши.)

Мужъ. (Утрчи съ медециномъ.) Шта ради?

Комшиница. Ето шта ради, незна ништа за себе. Непрестано иште минђуше, жели съ њима да се сарани.

Мужъ. (Пошто іой дао медецину, тражи свуда минђуше.) Гледай чуда! нигди нема минђуша. За цѣло су украдене. Хей, ко іой сме сада то казати?

Жена. (Поврати се мало и отвори очи.) Минђуше мое дай те ми; оћу да ме съ њима сараните.

Мужъ. Али нема нигдѣ минђуша.

Жена. (Плаче.) Ја мене, ето већъ почео да кріе мое ствари, да остани кадъ се опетъ ожени, да му носи жена.

Мужъ. Ніе очію ми жено, него нема нигдѣ минђуша, Гледай само да оздравишъ, а минђуша хвала Богу има доста у чаршіи.

Жена. (Бунца и непрестано споминѣ минѣушe; и пипа се за уши.)

Доктор. (Уѣе) во — како є садъ.

Мужъ. Све горе господине. За бога гледайте господине. Све невакве минѣушe тражи; а минѣушa нигди нема.

Доктор. Па пошљите одма нека се купе. Болеснику треба све чинити по вољи. Пошљи те одма.

Мужъ. Морамъ ићи самъ да гледамъ исте онакве да іой купимъ. А за оне нећу іой ни казивати да су украдене.

ПОДГРѢВЦИ.

— По найновіемъ попису има у краљевству Енглеской: 243.652. чизмара; 182.646 дунѣера, 135028 кројача (шнайдера), 112.184 ковача; 101.391. зидарѣ; 97642 амала; 89206 лађара трговачки, 43.741. трговачки слугу. 401.950 служкиња, 202.437. шваљи, и 136.067. праљи.

— Капетанъ лађе „Абнове“ Карлъ Ришардсонъ явља: да є путујући изъ Ливерпола у Кину 4. Сент. 1854. годъ видіо на мору непиѣено чудо, т. є. велику морску змію. Она се указала на површини мора, и ишла є четврть сата кривудаюћи се поредъ лађе. Дужина те зміе износила є на 180 стопа, ићне чељости (уста.) биле су широке 12 стопа. Она є црне фарбе.

МРВИЦЕ

— За време владе прву калифа живіо є у Багдаду єданъ врло богатъ трговацъ, кои беше тврдица. Онай ніе никоме услугу плаћао. Єдномъ куни онъ єду котарицу порцулана и даде єдномъ младићу да му понесе, и као награду обећа му десетъ пара. Путемъ рекне онъ томе младићу. Ты си іошть младъ и лако можешь заслужити, опрости ми єду пару“ и онай му то учини. Онъ ніе престао никако по єду пару сманивати тако, да кадъ су већъ до куће дошли, имао му є само іошть єдну пару дати. Тврдица рекне младићу „ако ми и оку пару опростишъ, казаћу ти три важна правила. 1. Немой веровати да є боль гладовати, него ситъ быти. 2. Неверуй да сиромаштво мора предходити богатству и 3. да є боль пешке ићи него на коню. Младићъ саслушавши тврдицу рекне: „Я самъ то давно знао, но послушай, я ћу ти нешто казати, што ти до сада никако чуо ниси.“ Тврдица притрчи къ њему да чуе; а младићъ отиснувши ногомъ котарицу и низъ степене рекне „неверуй да се и пара чета могу разбити“ видавши ово тврдица падне у несвестъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Задра телеграфирано є да су се у Автивари Мърдити противу Турака, због њихове суровости, побунили, гдѣ є несколико њи погинуло; гарнизомъ пакъ морао є изъ народа 16. Февр. населити се; но томъ се миръ пократіо.

— У Америку іоште се непрестано изъ Европе пресељавају. Изъ самога ливерпольскога пристаништа навезло се прошле године 210.742. душа. То долази више одъ 4 хиљаде душа сваке недѣл.

— У Бечкомъ дечіемъ шпиталю, светогъ Іосифа, безпла. тежно негуе се сада 2254 детета.

— Одъ 9. Февр. изъ Крима пишу: да су се Руси, што су были ударили 5. Февр. на Евпаторію, повукли у обшанчены логоръ кодъ Симферополя. Омер-паша пакао є да му се што пре 20 хил. мом у помоћь пошљѣ. Онъ има квартиръ у владичиномъ конаку у Евпаторіи. Татарски своевольници сѣдињени су съ турскомъ войском.

— Изъ Одесе пишу одъ 4. Февр. да су Енглези кодъ Севастополя оставили своя положења, кои су Французи заузели. У Николаеву устроява генералъ Вишњевски нове 4 регименте. Генералъ Лидерсъ іошть є болестанъ у Одеси. Єданъ савозни параброд, ставо є више дана предъ Одесомъ замрзнутъ; докъ се ніе ветаръ подигао и ледъ поломіо, и тако садъ є истый параброд слободанъ.

— Онай уговоръ, што є између Прайскогъ генерала Бодела и министера франц. иностранн дѣла у Паризу 8. ов. м. заключенъ и подписанъ, в што є посланъ у Берлинъ да се прегледа и одобри; Прайска є са млогимъ правительства у Паризъ повратила.

— У Паризу падаю се свакій данъ да ће царъ Наполеонъ издати єданъ манифестъ на францускій народъ, а по томъ да ће се одма кренути на путъ за у Крим.

— Меншиковъ послао є воены извѣстіе у Петерсбургъ 158 до 31. Јануара.

— Найновіе вѣсти являю: да се царъ Николай у Петерб. 18, Февр. у 9 сати пре подне а не у подне преставіо. Онъ се разболео 16. Февр. нѣгова болесть была є запаленіе цигернце. Онай гласъ съ ужасомъ пролетіо є као муня кроз целу Европу. Све новине съ почитаніемъ говоре о смрти овога великога владателя. У овомъ веку ничія смрть ніе онако силно дѣйствовала на све народе. Сви дипломати, сви предводителы стали су одъ свои послова. Престолонаслѣдникъ Александръ проглашенъ є оногъ истогъ дана за цара рускогъ. — Кћи покойногъ цара Олга, отишла є одна изъ Штутгарда у Петерсбургъ.

— Іошть се ништа везна є-ли изашао манифестъ новогъ цара рускогъ, и у каковомъ є смислу. Све новине пророчу миръ. Дукати кои су пре смрти цара Николая были 5 фор. и 57 кр. сяли су сада на 5 фор. и 49 кр. ср. и єднако іошть падаю.

Монитеръ явля да є царъ Наполеонъ 17 отишао изъ Париза у Ст. Омеръ, гди є приспѣо у 7 сатій у вече.

Као што разне новине являю кодъ Евпаторіе ніе се ни шта важно догодило одъ оногъ нападаия кое є было 17. ов. м. Руске колоне управиле су се Симферополю. Евпаторія є одъ свакогъ нападаия осигурана.

Лордъ Рагланъ преместіо є свой главный квартиръ у Кадикой.

Князъ Горчаковъ изао є кодъ нѣговогъ величества цара аустрійскогъ подужу аудиенцію, на коіой му є нѣгово величество изявило свое саваленѣ о смрти нѣговогъ величества цара Николе.

Течай: сребро 125 злато по 5 фор. 40 кр.

У Београду 1. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца ¾ цванцина. | № 18

СЛОВО.

(крај.)

Напоследку и матерѣялно благостанѣ ніе изъ вида изгубљено, ово намъ доказаую толики майдани и рудовиѣ кое су іошть подъ приямъ краљевима србскимъ отворене, одъ кои и данасъ трагови и развалине стое. —

Ово су высокопочитаемо забраніе, само уобште и кратки наводи за површно осветлѣнѣ душевногъ стања србскогъ народа онога времена, о коме бы се много више, и пространіе говорити могло, кадъ небы кругъ и границе данашнѣ беседе прелазило.

Изъ овы неколико неоспорими извода, говорникъ ласка, да се сваки лако увѣрити може, да Срби іошть у оно време, нису были простъ, суровъ и неизображенъ народъ, него да е напротивъ єданъ одъ прыы поборника на полю душевногъ изображења было.

Питанѣ на комъ бы степену, данасъ после мало нешуня 500 год. србска држава стаила, каквy бы ролу она данасъ у свету играла, да се у ономъ стању до данасъ непрестано развіла, есу само побожна и смирена осећања. Ячомъ варварскомъ силомъ притиснути, морадо сно подлећи, каквомъ судбиномъ или чіомъ смо кривицомъ овано казнѣни, ніе наше испитивати, доста на томъ, докле смо ми, подъ немиломъ владомъ варварски освоителя, найнечовечніе злостављани, тиранизирани и сваконъ насилію и своевольству аничара и даія изложени были, дотле су се други народи европейски слободно и безъ икакве препоне развіяти и изображавати могли.

Зато се нетреба нимало чудити, кадъ видимо на комъ се степену како душевногъ изображења наука и художества, тако и матерѣяногъ благостања неки други народи европски наоде, спрамъ кои се мы текъ као почетници появляемо. А и нисмо ништа више него почетници, єръ 20 и 30 год. у народьной просвети, изчезаваю спрамъ 500 и хиляду година. Србскомъ народу, пре 50 година, докъ нису храбромъ мишицомъ безсмертногъ Карађорђа и доцніе Милоша, челични ланци подъ коима е народъ србскій горко стено раскинути, и онъ после дуге борбе и крвопролитія неку сполшню независность и внутреню слободу добіо — не само да е єданій путъ къ слободномъ развіянно и матерѣяномъ благостанно препречень, него му е и самъ животъ свагда у найвећой опасности быо. —

За кратко време овогъ слободногъ суштествованя кодъ насъ е заиста доста учињено. Пре 30 година налазила се текъ по варошима по єдна нормална школа, данасъ већъ имаде у Србіи близу до 400 основны школа, Три полу-гимназіе, єдна Гимназія съ Лицеумомъ овде у Београду, Богословія, новна Академія и земљѣдѣлска школа, Тополивница у Крагуевцу, копанѣ и топљѣнѣ бакара и гвожђа и вообште метала у Майданпеку — число учећи се младића сваке године знаменито расте. В. Правительство и народъ србски доста знамените жертве на ову цѣль приносе. Али ово све и треба и мора да буде. Данасъ већъ ніе выше време за полагано напредованѣ, єръ су други далеко предъ нама измакли, мы морамо гигантске кораке чинити, ако смо ради, да одъ други преплављени, угушени и прогутани небудемо. Треба єданутъ и Србинъ да упозна, да су данасъ, како за матерѣялно благостанѣ, тако и за физически и слободанъ обстанакъ, наука и художества исто тако нуждна, као и лебъ и вода за одржанѣ здравља.

Истина да се може неко наћи, кои ће рећи да у природи нема скока; али између скока и времену сходногъ брзогъ напредована треба правити разлику. Нетреба до века викати „ніе ономъ или ономъ іошть време, мы писмо за ово или оно іошть дорасли, или ніе іошть то за Србію“ Овако могу говорити само они, коима е непознато, шта науке и художества данасъ у свету чине, и потоме ове достойно уважавати незнаду, или коима штедра подашность оскудѣва. Прошло е време изгоноpa. Све што е за другога добро и полезно, то е и за Србина. Србинъ е исто тако за сваку науку, и художество дорастао и способанъ као Енглезъ Француз и Немацъ, или кои му драго другій народъ, и сама клима и поднебіе нечине у овомъ смотрению никакву разлику, єръ се небы могле оне исте науке кое се предаю и уче у Паризу, Лондону Бечу или Берлину, исто тако предавати и научити и у Београду, само дай средства, што нетда висмо могли то садъ можемо, препоне су све уклоњене, Србія хвала богу данасъ сваку слободу ужива, само крѣпка и постояна воля нашъ е све задобавено. — Нека отвори народъ свое благайнице, и нека сваки само по могућству са штедромъ рукомъ на олтарь просвете жертвуе, нашъ ћемо онда и мы за кратко време све оно имати сь чимъ се данасъ други народи диче и поносе; само нетъ нико немисли, да се ово све са малимъ жертвама постићи може, политичне мѣре овде незадовољяваю, за велике цѣли нуждна су и велика средства.

И текъ онда надъ Србіи како на бойномъ полю, тако и на полю вѣштине наука и художества довольно свои по-

борника имала буде. Кадъ у овой красной земльи Србіи, радиность науке и художества процветаю, кадъ пребогато нѣдро србске земль у сваком смотренію изцрпльно и на нашу ползу употребльно буде. Кадъ ова сваким благомъ обилна Србія у красну башту претворена буде: онда можемо казати да смо ово довршили, што су славни Немањићи започели, да смо завѣтъ њиов испунили, и онда ће се текъ у подпуномъ смислу славити Србскій Просветитель Савва на илога и премилога лѣта.

БЕЛА РУЖА.

(съ њѣмачкогъ.)

I.

Прьвій Јануаръ године 1850 већъ є наступіо быо. По улицама престоляе варощи М. іошть є све живо было, и изъ поедина кућа разлего є се ускликъ веселы дружства, надалеко крозъ ведру, ладну зимню ноћь. У єдной одъ главны улица, прьвій катъ єдне, палати подобне куће, было є величествено осветлѣнъ, где су мамопролазећи застајкивали, и звуке озгодолазеће музике бала слушали. Предъ вратима, коя су была окићена светлећимъ се фењерима, стало є неколико кола, изчекивајући на госте, коя се нису могли лако изъ круга тога увеселена отргнути.

На звонари близулежеће катедралне цркве изби два сата, кадъ некій човекъ у велико јапуне увіенъ, ступи къ єдному одъ служителя, коя су се кодъ степена разговаряли.

„Пріятелю, ко обитава у овой кући?“ упита онъ тихо.

„Совѣтниковица Симонићъ“ быо є одговоръ.

„Па прави ли она ово веселѣ и играньѣ?“ запита страный брзо.

„Бете она господине!“ „То се добро слаже!“ Рече онай у јапуцету, потомъ благодари за дато му извѣстіе, пакъ брзо ступи у осветлѣну авлію.

Служинѣ и богато обучене слуге, трчали су низъ простране, биланима застрте степене горе и доле, и неосврћући се на овогъ, сада дошавшегъ. По њиовой великой хитньи видило се, да ваља многобройно друштво послужити. Страный є неко време сматрао ово хитно тумараньѣ, и чинило се, као да є быо нерѣшимъ, на кога ће се одъ овы обратити. Кадъ, одъ єдашнуть ступи изъ єдны врата некій сѣдый служитель, носећи у руци лепу корпицу съ малимъ китама цвећа напуњёну. Страный, кадъ види тога старогъ слугу, обрадуе се. „Ђорђе!“ прошапће онъ. Старацъ дигне главу, и зачуђенъ ступи му ближе. Испитујући сматрао є онъ лице овогъ странногъ, у јапуце замотаногъ човека. „Господине,“ проговори онъ, „я незнамъ, но ми ту честь указуе — — “ „Ђорђе, старый пріятелю, зарь ме заиста више непознаешъ?“ „Не, никако“ одговори старацъ.

„Овде намъ се немогу казати — одведи ме у какву собу, где ћемо сами быти.“

Старацъ отвори она иста врата, на коя є біо изишао; садъ су се обоица налазили у простой єдной собы, коя є съ зеленомъ лампомъ осветлѣна была. Страналъ скине свою капу, спусти јаку одъ јапуцета натрагъ, и садъ се њежно, бледо лице човека, коя є тридесть до тридесть и две године могао имати, покаже. Старомъ Ђорђу изпадне корпа изъ руке одъ радостногъ удивленя.

„Боже!“ повиче онъ, „смемъ ли моимъ очима веровати, — господинъ Францъ?“

„Я самъ, добрый Ђорђе,“ рекне Францъ, старцу любезно руку пруживши. „Францъ Осбекъ стои предъ тобомъ, съ душомъ и тѣломъ.“

„Ахъ, опростите, драгій господине, што васъ одна познао нисамъ; већъ самъ остарио и осѣдіо — “

„А и я самъ се променіо, ел? Кажи слободно, да є моя цветаюћа боя лица већъ изчезла, и да я болешльиво изгледамъ. Но мањино се тога, мой старый, добрый пріятелю; благодарямъ случаю, коя ми є помогао кућу ову и у њой васъ наћи. Пре єдногъ сата и самъ дошао съ пута. У гостилници дознамъ, да богата удовица Симонићъ, коя є пре годину дана изъ Хамбурга овамо се доселила, наблизу обитава, и да данасъ приликомъ наступаюћа нове године сјаюћ балъ дае — за то ону да ову прилику употребимъ, и да се са сестромъ могъ почившегъ отца састанемъ, пакъ ћу сутра са зоромъ, далѣ путовати. Учини да се састанемъ са моіомъ теткомъ, дода брзо Францъ, „пакъ ћешъ ми съ тимъ такову услугу показати, за коју ћу ти вѣчно благодарань остати.“

„Зарь нећете кодъ васъ неколико барь дана остати?“ запита Ђорђе.

„Кадъ бы было могуће, и се небы дуго затезао; алъ спанкй ми є сатъ скупъ. Ђорђе, я морамъ самъ желити, да ми моя тетка потайно састанакъ дозволи, и да нико присуствіе њеногъ сестриња не примѣти; и не дозна.“ „Зарь ни Роберть, єдиный сынъ ваше тетке?“ „Шта зарь є Роберть овде?“ Запита Францъ зачуђенъ. „Онъ є пре месецъ дана дошао, и ову ће зиму кодъ матере провести. Овай балъ є његово дѣло. Госпоя зацело ніе на то мислила, да тако сјайно веселѣ чини, почемъ ніошть ни година дана прошла ніе, одъ како є Г. Симонићъ умро. У овимъ салама надъ нама, сама є богата госпоштина ове варощи скупљена, а господинъ Роберть ніе хтіо штедити, већъ є показао, да є онъ єдиный наслѣдникъ, славне и велике трговачке куће Симонића.“

Францъ є съ мутнимъ погледомъ стаяо предъ старцемъ; и слушао га.

„Роберть є овде!“ шаптао є онъ у мисли задубљенъ. „Я самъ мисліо, да се младый поглаваръ трговине те, у Хамбургу налази. „Ђорђе“ рече онъ далѣ, „я имамъ узрока, да мое присуство одъ Роберта дотле кріємъ, докъ се са његовомъ майкомъ не разговоримъ. Тебы се повѣравамъ, еръ знамъ да си ты момъ почившемъ отцу, књиговодителю умрлогъ Симонића више пріятель него слуга быо. Ђорђе, я имамъ найпретежніе узроке, да мое присуствіе у тайности држимъ, и да што годъ могу брже, далѣ путуемъ.“

„Вы, вы сте овде!“ рекне тронуть старацъ, узевши младића іошть єдномъ за руку.

„Заиста є быо вашъ отацъ мой пріятель. Мы писмо имали тайны, єдань одъ другогъ, и често смо о вама говорили — — “

„Ђути, Ђорђе, Ђути!“ рекне тужно Франџ. Я знамђ шта ћеш да кажеш. Ако и некадђ могђ отца на небу опетђ видимђ, то Ђу му за ово и одговаратиђ, што му е у ћеговимђ последњимђ данима брату причињавало. Време пролази!“ дода онђ узнемирењ, могу ли и твој повратакђ овде очекивати?“

„Приправљте се, да са госпоіомђ Симонића говорите!“

Ђорђе помогне Францу, те овај свое путничко ћушке скиде, потомђ узме свою корпу съ цвећемђ и изиђе.

„Сирома младићу!“ говораше онђ самђ у ходу. „Готово бы мислио, да ћегово бледо, суво лице, и ћегови немирни погледи потврђују ово, што се о ћему сумња. Како е цветаоћи и лепђ было онда, кадђ насђ е последњи путђ посћтио — — садђ га заноста небы могао познати. Милостива госпоа мора га примити, на макарђ и морао какво лукавство употребити, да га съ ћиомђ састави. Та сирома Франџ сынђ е ћегов брата, а могђ найбољегђ пријателђ!“

Франџ Осбекђ ходао е немирно у соби доле и горе.

II.

Ступимо садђ, на по сата пре одђ Ђорђа у сајно украшену главиу салу удовице Симонића. Домаћица и гости, као да су се утицали, да ћеви и ћеви луксузђ и богатство покажу. Великій брой млади госпа у најдражестіемђ одђлу было е ту скупљавђ; ту ніе было главе, коју ніе блистаће се цвеће, нити груди, кое ніе какав драгоцћный одђ діаманта накитђ украшавао. Паризђ и Лондонђ дали су своја найскупља рува за ово весељ. Вечера е была прошла, и шампанћроми угрејни гости, предали су се са правомђ ватреномђ тежњомђ браћ радости игре. Уморни старци седили су по собама при игри, или за асталима, кои бездоне натоварени ћламама, пуњимђ пића.

Сынђ домаћице Робертђ Симонићу, стало е са скрштенимђ рукама у угуђу едногђ прозора, и гледао е замишљено у игру. Чињало се, као да онђ ово свеобште веселћ недћли, кое е онђ самђ, своимђ богатствомђ спремио. Са мутнимђ новатреномђ погледомђ, пратио е онђ едањ играћњій паръ, кои е изђ два, едно другомђ противна лица састављћнђ было. Играчђ было е човекђ одђ свои 40 година; онђ е имао на себи елегантно одђло за балђ, одђ врло отворене боје, и савђ е окићењђ было златомђ. Лице му е было сасвимђ голо, но изпрекрштано млогимђ борама, кое су се због непрестаногђ смењења ћошће указивале. Ћегову прилично дебелу главу украшавала е црна парока, коа е надђ человк као каква перушка изгледала. Ћегова играчица была е найлепша госпа у друштву ономђ, премда ніе више сасвимђ млада была, и ћећемо се преварити, ако ћћ ћћкђ на 22 године проценимо. Она е была просто у црну свилу обучена, тако, да се ћћ величественый стасђ сваћда у кругу играћњій разликовао одђ други. Ћћна е нога наймања была одђ свію, кое су се тогђ вечера по натосу кретале. На ћћномђ сићгобћломђ округломђ врату сћћлио се танакђ златанђ ланацђ съ једнимђ малимђ крстомђ. Ћћне пуне груди украшавала е една проста бела рука одђ потмулогђ сребра. Као што е изразђ ћћногђ лепогђ лица, было е и ћћно движеніе мирно, аљ одђ неописане милине и величества. (продужиће се.)

БЕРБЕРИНЂ.

Господинђ. Опетђ морамђ да те пјсуемђ, што си дошао тако рано?

Берберинђ. (Изваћи сатђ) ево гледајте ни минутђ више ни минутђ манђ, управо 8 сатій, а у толико рекли сте ми да намђ свагда дођемђ.

Господинђ. Ніе то истина, на момђ е сату текђ пола осамђ сати, а мой сатђ нелаже. Я мой сатђ свакій данђ дотеруемђ по торонђскомђ сату.

Берберинђ. То васђ башђ онда сатђ найвише кара. — Знате вы шта су сатови? Сатови могу се уподобити людма и ћћовой памети или ћћовимђ мићњима. Онај човекђ нека се нефали млого са своіомђ мудростћу, кои свое мићње свакій часђ по туђемђ мићњю управља. Човекђ кои нема свое сталне памети и свога искуства, тај ни очему неуме по своемђ разуму да суди, него свагда разпитуе како онај или онај ћеній господинђ мисли, па тако и онђ мисли. Како бы то могло быти да онај сатђ, само зато што е на торњу, што е великій, и што е високо подигнутђ, мора истинито и найправіе означавати време. Кадђ вы тако слепо верујте ономђ великомђ сату; то бы вы ваљда веровали и онымђ людма кои су одђ судбине на высока места постављћни, да они богзна шта неистинито кажу. Господине, малый сатђ у џепу, кои кадђ показуе колико е сати неправи ларму и нелупа у велико звоно, правилніе може ићи него сви они велики сатови по торонђима. Исто тако и єданђ малый човекђ, може о чему болђ мислити и болђ пресуђивати, него гдђ кои, кои су близу кралћвогђ престола. — Ко нема у своемђ џепу добарђ сатђ, и ко се неможе на свой сатђ ослонити; тай сваћій часђ гледа колико е сати на торњу. То толико значи, колико: ко се неуда у своју паметтђ тай разпитуе о сваћомђ предмету како другій о томе мисле. Велики сатови на торонђима, нису ништа друго него великій, познати и у власти люди. Ћеђима управља се по тымђ великимђ сатовима; а кадђ кадђ и принуђени смо да се по ћима управљамо. Ласкателји дотерују свое сатове по торонђскимђ сатовима; они да чују садђ у 8 сати да на торонђ избіа 12 сати, они бы одма свое сатове на двана ест натерали; да ме болђ разумете, то значи: ласкателји придворны немаю нигда свога мићња и свога убћђења, они су створени само да своја мићња управљаю по мићњю свои краљева и свои министра; т. е. они навіаю свое сатове по сатовима кои су великы, и кои кадђ оглашую време далеко се чую; и онда и они сатови на торонђима, кадђ виде, да се сви сатови по ћима управљаю, немогу нигда право ићи; а притомђ ће опетђ свагда мислити да найправіе иду. Сатови, што су на ћеној висини, и што су ћеній, тымђ ћема треће, ербо су изложени ветру и правћи. — Велики сатови на торонђима, могу врло добро ићи, када се управљаю по малимђ сатовима, а мали сатови када се опетђ управљаю по сунцу, а сунце е правда божіа кое нигда нелаже. Ниште вы нигда видили лепђ, златанђ и врло скупоценђ сатђ гдђ иде погрћшно? Ниште вы видили

сатъ одъ 60 дуката ѓи неправо показује време; а другій кои непреди више него само 6 дуката показује добро, точно и постояно време. — То су вамъ люди господине. Видиѣете често на овомъ свету богату и велику господу ѓдѣ неправо и неискрено говоре и раде, а видиѣете такође често, ѓдѣ сиромашакъ говори право и искрено, и добродѣтелно живи. Вы знате іоште и то, да сатова има и мали и велики различити. Видили сте често да на торгу но кадъ кадъ управо у подне, стои сказалька на десеть сати, а избія у зновно осамъ сати. Томе су наравно различны ветрови узроке. Али такви люди има доста. т. е. има сувише, ербо єданъ рѣанъ човекъ я мислимъ целомъ свету могао бы быти доста. Томе су сату они люди подобни, кои єдно мисле, друго чине, а текъ треће нешто гледе да сѣ тимъ докуне. Я незнамъ међу кое люде вы спадате, и међу кое сатове нашъ сатъ долази, само за нашу утѣху могу вамъ казати, да у цѣлой Европи, сви сатови иду више или манѣ различито, и сваки мисли да иѣговъ сатъ иде найболѣ. То е оно исто што но кану: колико люди толико ћуди, и сваній држи да е иѣгова паметь найболя на свету. — Съ богомъ.

Господинъ. Хей, хей — кажи ми колико е сада твой сатъ.

Берберинъ. Осамъ, прошло 19 минута (Одс.)

Господинъ. (Навіе сказальку свога сата на 8 сати и 19 минута.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Князъ Меншиковъ явля: да су Руси 9. Февр. ноћу подигли єданъ новъ шанацъ на левой страни одъ Севастополя; то су Руси тако брзо направили, да ій непріятель ніе нимпта могао узпемиривати. Ноћу пакъ између 12. и 13. Февр. ударе савезници съ великомъ силомъ на тай шанацъ, но две регементе Руса дочекаю ій и убіюо. Савезници изгубили су томъ приликомъ око 600 войника. Савезници престали су копати лагуне. Кодъ Евпаторіе до 13. Февр. ніе се ништа новога догодило.

— Телеграфска депеша изъ Варшаве одъ 21. Февр. явля: да е Меншиковъ іошть одъ блаженопочившега царя позванъ изъ Крима, а главна команда предана е ѣенералу Остен-Сакену; и ѣенералъ Ридигеръ позванъ е у Петербургъ. (Друге депеше опетъ веле да е на место князя Меншикова поставлѣнъ князь Горчаковъ, а ѣенералъ Лидерсъ на место князя Горчакова.)

— 21. Февр. крштена е у Бечу са найвећимъ торжествомъ новороѣена принцеза.

— Руси су опетъ затворили Дунаво; и управитель рески званично е обявіо да се недопушта више никаквой лађи по долнѣмъ Дунаву пловити.

— Посланикъ руский у Бечу князъ Горчаковъ добіо е изъ Петербурга поновлѣно одъ Иѣгов. Величества цара А. лександра II. пуномоћіе, да ради у пословима дипломатичнимъ по онымъ упутствіима кои е већъ добіо. — Руси сирѣу своѣ великогъ цара ніе се до сада никако у своѣ предузетомъ правцу промениула.

— Главный аѣутантъ цара Рускогъ Баронъ Лівенъ, кренуо се изъ Петербурга у Бечъ, да цару аустрійскомъ явии, чно ява ступленѣ на престолъ своѣ новогъ цара Александра II.

— Привлакомъ срећногъ пороѣења владе царице аустрійске, повеліовао е царъ сне оне кои су осуѣени због увреда Иѣговогъ Величества, или кога члена царске породице, а но исто и оне кои су осуѣени због нарушења обштегъ ра. Та се милость распростире и на оне кои се садъ нал на исправима. Самъ царъ налаже, да се у целомъ царству одма испуни.

— Турскій диванъ званично е протестирао, противу ласка піемонтезке войске у Крим; зато што е Піемонтъ мо са савезницима а не и са Турскомъ, уговарао. Турска шта піемонтску войску подъ тымъ условіемъ, да Піемонтъ на никаквогъ гласа у бечкомъ конгресу, а тако исто и у К му предводитель піемонтске войске да незаѣдава у воени совѣтима, него да буде подчињенъ Енглезкомъ или Франц скомъ команданту. Ламармора командантъ піемонтске вой неће подъ тымъ условіемъ да се свое команде прими.

— У Цариграду хтели су Енглези да заузму и жуту ц ску палату за шпиталь, Султанъ е было већъ пристао, но т шетери турски поћаре и нису дали. Султанъ е проказ опетъ єдногъ Енглескогъ официра Виліама за пашу; и т сада у Турскомъ царству има петъ паша кои су Христіани, сви петъ Енглези су.

— Изъ Одесе пишу: да е грчко-славенскій корпу пренѣо у Бакчи-Сарай, и одправљенъ е одма у Севастопол

— Ерцхерцогъ Вилхелмъ са великомъ свитомъ одпу вао е изъ Беча у Петербургъ да изиди одъ стране царске жаленѣ о смрти цара Николая, и да у исто време честита номъ цару Александру ступанѣ на престолъ. Изъ Берлина тишао е у Петербургъ одъ стране краљеве принцъ Кар и Херцогъ Мекленбурскій са своіомъ женомъ, и сва др родбина уповномоћи царя Николе отишли су сви у Петер бургъ, заедно са великомъ княгињомъ Олгомъ, кои са свои мужемъ наслѣдникомъ виртенбергскимъ путуе. Вел. кнег Олга присуствовала е парастосу у берлинской руской капе гдѣ е и краљ съ краљицомъ было. Олга е сва у црно вина была, и непрестано е плакала и тужила за своимъ цем, но и краљ и краљица и сви што су присуствовали плакали су.

— У Лондону нису прикой депеши вероваи да е ц Рускій умро; него су мислили да е погрешка телеграфа место цара, мислили су да е царица умрла

— У Берлину издао е краљ заповѣсть, да, како дан тако и цела войска Прайска, носе знаке жалости за 4 не ље, због смрти цара рускогъ. А тако исто и театри због тога случая биће затворени на три дана.

— Царъ е аустрійскій заповедіо да дворъ и войска по четира недѣль знаке жалости; и опоминіући се племенит благодарно услуга кое е покойный царъ рускій Аустрији у нію, заповеда да се иста кирасирска регемента по имену у коемогъ цара рускогъ непрестано у будуће крозъ сва вре на зове; и за време 4 недѣль да иста регемента на сво барацима носи црне флорове.

— Тѣло цара Николая найпре ће 7 дана у царской лати, а потомъ 7 дана у цркви светога Петра и Павла, из жено на усладѣ лежати; па ће се онда чекъ 8. Марта сах ти, у истой Петро-Павловской цркви, гдѣ се и гробница п ске фамиліе налази.

— У своимъ манифесту новый царъ Руски између ос лось каже: „промысао божій нека нас управи, да се сва шній жель и наћерења великогъ Петра, Катарине, Александ и нашегъ отца, посредственъ нас испуне. — Неповестъ и литва наша подданика познаће намъ." По томъ заповеда се сви закуну на верность цару Александру, и новомъ п столонаслѣднику Николаю. (Сыну цара Александра II.)

Течай: сребро 26 злато по 5 фор. 50 кр.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 4. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Недадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 19

НѢЖНО РОБСТВО.

(И. Н. И.)

Ахъ Елвиро, надъ свима си
Ты побѣду одржала;
Али само єдногъ роба
У ланцу си задржала.

И тай єданъ осуђенъ е,
Да вечито ланацъ носи.
Онъ милости твое неће,
Съ тымъ се робствомъ онъ поноси.

Тежки ланци непрестано,
Све се већій іоште плету.
Онъ теготу неосећа
Врх му мисли къ небу лету.

Непуштай га ты изъ робства,
Онъ нетражи другогъ раја;
Онъ ты с' моли само зато,
Да то робство нема краја.

У Бечу 1846. год.

А. Б. М.

БѢЛА РУЖА.

(продужено.)

„Она ашикује (кокетира) само са нѣнимъ сиромашнимъ накитомъ. Она вишта друго на свету нелюби, осимъ нѣне беле руже.“ Шапташе млада една дама своме играчу, кои е близу мотрећегъ Роберта стало. „Заръ е ово ађьина за балъ?“ дода ова подсмѣвательно, „чисто бы човекъ мислїо, да се она сиротица валази при каквой жалости.“

„Можда и нема великій изборъ рува,“ шапне іой играчъ — „Могуће!“

„А ко е та црна голубица?“

„Непрестано се виђа у друштву гостное Симонића, можда е каква сиромашна сродница. Я самъ за асталомъ поредъ нѣ седила — ова много не говори, ал' што рекне паметно рекне, то іой и завистницы признати мораю. Цѣло нѣно бићье указује ни се као нешто убієно, спуждено — —“

Разговоръ се овай прекине, єръ играчи буду полазма играња далѣ одтерани. Шареный онай играчъ са своіомъ црномъ играчицомъ стало е недалеко одъ Роберта.

„Я молимъ господине,“ проговори она тихо, „дозволите да мало престанемъ — ово брзо играњ тако ме е уморило, да се неосећамъ найбољ.“

„Заповедате ли, да пасъ у другу собу одведемъ?“ запита брзо онай кицошъ, „заиста и есть страшно велика врућина у овой сали.“ Роберть ступи брзо къ овой госпи. „Шта? Елена, нама ніе добро?“ запита онъ хитно.

„Све ће ово проћи, господине Симоновићу, докъ се само одморимъ!“ одговори она, но таквимъ гласомъ, кои е явно нѣно удивљѣнѣ, а и трудъ показао, да она ово брижльиво паштенѣ младогъ овогъ човека одъ себе одвратити жели.

„Да пасъ водимъ моіой матери, Елена!“ рекне далѣ Роберть повудивши іой своју руку съ толикомъ услужностћу, да се нѣгова велика брижльивость за младу ову госпу, издавала. „Господинъ Петерзенъ“ окренувши се нѣномъ играчу, „дозволиће ми, да му нѣгову играчицу на кратко време одведемъ“

Г. Петерзенъ устуни страхопочитательно предъ богатимъ оним младићемъ натрагъ; на молбу овогъ, онъ ніе имао другогъ одговора, осимъ тужно произведеногъ осмѣха, кои е онъ пола на Елену пола на Роберта управіо. Съ люборевнивимъ погледима пратіо е онъ младый овай паръ люди, кои су, водећи се испод руке, у єдну собу поредъ сале ушли. Затимъ завуче своју мирисну мараму изъ џепа, убрише основно чело свое, и узме єдну чашу лимунаде, да свою узбуњену крвь мало разблажи и умири.

„Благодаримъ вамъ господине Роберте,“ проговори тихо Елена, „што сте ме одъ несносногъ друга овогъ ослободили. Я бы свиснула одъ єда, ако бы целу игру съ нѣнимъ довршити морала.“

„Мало е оштроумія требало, да човекъ вашу вамѣру погоди; ал' вы ћете ми опростити за ово примѣчанѣ Елена, да овай балъ ніе на кама очекивано дѣйство произвео —“

„Шта, госп. Роберте?“ запита брзо млада ова госпа, коя е заиста тако клонула была, да се неотиће на Софу спустила, до кое беше е нѣнъ пратіоцъ довео. Изговоръ овай абогъ досадногъ друштва она е само измислила, да бы Робертову услужность одъ себе одбила.

Младићъ овай, невидивши у соби гостію седне поредъ нѣ.

„Елена“ почне онъ полако говорити, „съ найвећимъ сажаленћемъ, я самъ ваше тихо и страшљиво обхођење примћтио, кое я за слћдство вашегъ положаја у овой кући држимъ; тако неможе далђ остати, и не, сажаленђ већъ почитаніе према вама произведо е у мени овай намишлај, да вамъ оно почитаніе прибавимъ, кое вамъ е мое срце одъ првогъ угледа одавати морало. Вы знате да самъ я повода дао овомъ весело, да е стало труда, докъ самъ я кодъ мое матере, коя такова буйна увеселења петрпи; планъ овай произвео, па и пакъ ми е испало за рукомъ; но садъ признаемъ, срћемъ моимъ приморанъ, да е ово торжество наређено за то, да бы промену у вашъ єдновидный животъ увело, а іошъ више, да вамъ покажемъ, да ваше бавленђ кодъ мое майке, одъ найвышегъ е значаја за мене. Елена, вы сте краљица овогъ торжества а и срца могъ! О, несумњите се о истини овы рћчи — я ћу іи моіой матери повторити, да зна, да е Елена више нешто, него проста њена дружбена дама, нека чуе, да срећа њеногъ єдиногъ сына зависи одъ васъ.“

„Господине, Господине!“ замуца упрепашћена Елена, трудећи се да свою нћжну руку, изъ руке младића изувче.

„Елена,“ продужи Роберъ далђ, „ако ону да се ово изнесенђ као увреда за васъ неуважење то несмемъ ову молбу пређутати: Остаћте за свагда у нашемъ дому, будите ми мое матере, будите моя сопутница живота!“ дода са дрктећимъ гласомъ Роберъ.

Елена е недвижима седила; њена е рука стала у његовой, а руменъ руменъ указала се на њеномъ снегобледимъ образима. Роберъ е са страомъ очекивао њезъ одговоръ. Његовъ цћо изгледъ показивао е безграничну љубавъ, кол е у присна његовимъ бесњала. И заиста, као ни єдна друга, была е Елена способна, жаръ љобови у младимъ грудма увећа; она е заслуживала, цћлъ свію мисли и дћла Робертовы быти.

Кадъ Роберъ види да она ћути, прошапће онъ са дрктећимъ гласомъ:

„Опростите Елена, я васъ нисамъ хтео увредити, я знамъ, да љобовъ потребуе дугу повћрителность, да бы се потомъ смела рћшити явномъ признаною; ал збогъ тога я пакъ несумњайте о моіой искрености, єръ пре, него што самъ вамъ мою љобовъ одкріо, я самъ себе изпитао, и нисамъ другогъ средства нађи могао, моимъ мукама изпуњеномъ стаћо край учинити, него васъ моіомъ руком и моимъ именћмъ повудити! Смемъ ли съ вама предъ мою майку ступити — ? “

Садъ дигне Елена свое велике душе пуне очи горе, у конма су се бристре суле светляле.

„Па ако се вы и пакъ узварате?“ запита она дрктућимъ и узбуђенимъ гласомъ. „Ако вы оно за нћжну наклоность држите, што ништа друго ніе већъ сажаленђ спрамъ єдне бћдне, одъ свію оставлене сиротице, коя е у ваше милогрдіе и благодћјніе препоручена?“ —

„Я вамъ се заклињемъ, Елена, да се невараме!“ повиче младићъ обладанъ силнымъ чувствомъ. „Тамо у сали играо прве лепоте варошн ове, оне су се до изнемештва украсиле, да се свію — па ипакъ ме ни найманђ нетроњеваю, и я іи сажалћемъ Елена, за пьино ушињен, кое чине, да мою пазљивость на себе привуку. Растерајте те сумње, па ако можете ми љобовъ вратити — — — “

„Господин Роберте“ прекине она брзо рћчъ, „како вамъ се неблагодарна указати морамъ, што вамъ такову лепу пошуду одрећи морамъ. Єрбо съ моимъ животомъ скопчана е една велика тайна мое фамиліе, коју тайну хранити, мени е света дужность. Я каженъ да самъ обтерећена томъ тайномъ, па ипакъ е несмемъ изговорити, ни за цћну те найвеће среће, коју ми ви садъ сто показуете; а пашомъ рукомъ у кругъ єдне высокопочитоване породице уведена быти, я држимъ заиста за пречелику срећу, коју я можда и незаслужемъ. Господине,“ продужи она тихо єцаюћи, „я ћу за знакъ вашегъ истинитогъ почитанія држати, ако ми вы напуснећ мое дужности тымъ олакшати помогнете, да мой дугъ благодарности, према великодушію ваше породице неумножаваге. Господине, я немогу вамъ, несмемъ вамъ садъ више казати; ал безъ сумње доћи ће време, кадъ ћу вамъ мою благодарность у целомъ пространству нћномъ изливити моћи.“

Младићъ ніе имао снаге, далђ іой што говорити. Неописано лепа, и света, изгледала е садъ она нћму, у нћной тихой туги, кое узроке ни садъ му небыше дозвољно да дозна, садъ, кадъ се тако безуздржанія изказіо. Сумњ, кое е она у нћгово срце бацила, подбадале су љубопћньивость, и она грижа подигне нћгову љобовъ до обожавања. Како велика, како величествена морала е њна наклоность быти, кадъ е она предпоставлала за любовъ исте наклоности, у зависимомъ подаиомъ положеню, за кое она ніе створена была, остати, а богатогъ младића непримати, за кою бы іой кћери првы породица завидиле. Роберъ е већъ одавна почувствовао, да Еле. на ніе обична женска была; садъ му е увеличала нћгово почитанђ своимъ спокойнимъ одлучествомъ судбини. Игра у сали сирши се, и соба она, у коіой е Роберъ са Еленомъ седіо, напуни се веселе господе и госпа, и г. Петерзонъ се укаже, и чинило се као да се хтћо о здравлю свое играчице извћстити. Роберъ и Елена устану.

„Я самъ вамъ обећао, да васъ къ моіой матери водимъ,“ почне Роберъ лсно, „она ће у плавой собн быти молимъ! —“ и съ тымъ іой свою руку пружи —

Праћени обштомъ пажљивошћу, изићу ово двое млади изъ собе. Ућу у плаву собу, и ту нађу госпоју Симовићъ. Удовица ова, жена одъ свои 50 година и одъ необичне величине седила е у великой съ наслоњена столици.

„Добро те си дошао“ повиче она долазећемъ сыну. — „Зашто ? “

„Насъ очекуе ново радостно и изненадно веселђ. Па како си ты и балъ овай нареіо, то ће ти овай случай двоструко поволянъ быти.“

„А шта е то мати?“ запита Роберъ, држећи іошъ однако Елену за руку.

„Я самъ башъ хтћла у мою спаваћу собу да идемъ, кадъ аль Јорће ми за новога госта яви, кои се найпре жели самой мени явити, пре него у салу ступи.“ „Бли казао свое име ? “

„Нће. Я помислимъ да му састанакъ немогу одказати; но како самъ врло клонуо, остани ты кодъ мене, па прекрати досадну ону церемонію при дочеку.“

„Кадъ се смемъ я вратити, да васъ у вашу собу одпратимъ ?“ запита Єлена, поклонивши се.

(продужиће се.)

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. Што се смешъ ?

Берберинъ. Смешно ми е. Идући овамо срео самъ єдногъ пијаногъ човека, иде кросъ чаршію на посрће; а сви се људи скупили око њега па му се смеју, а онъ се онетъ њима смеје. Я надъ га сретнемъ упитамъ та: што посрћешъ море ? — а онъ ми одговори: „Видимъ да сте сви пијани, па я посрћемъ за све васъ.“ — На докъ самъ дошао довде наде ми на паметь, да онай светь мало го бы горій био да нема вина. Човекъ кадъ се мало опије, онъ онда говори праведно, и говори оно што му на срцу лежи. Небы требало оволико судова, ни апелација, да су људи умели ову божію благодать т. е вино уважавати, и по његовомъ опредѣленію употребити га. У целомъ свету постои то правило: да ако е човекъ мало пијанъ, неможе ништа сведочити, и неможе предъ судъ, изаћи, и ако е што казао неважи ништа ербо е веле, био пијанъ. То е врло рђаво. Ербо башъ то што човекъ пијанъ каже и засведочи, то бы требало да има праву важность. Зато я бы по момъ мнѣнію завео: како два парничара дођу у судъ да се туже, одма да се изнесе неколико ока якогъ вина, па кадъ се обоица опију, онда да се узму на протоколъ, и да се испитаю, и уверенъ самъ да бы свакій истину казао. Тай испитъ да се прочита судіама, па онда судіе да изнесу вина, и што е већа и важнія парница, тымъ већма да се опію, па онда да кажу своя мнѣнія, а секретаръ да непіе него нека бележи мнѣнія свои судія; єръ познато е да судіе т. е. у Европи, осврћу се често на много коешта, кадъ свое мнѣніе даю; и негледе правицу, него гледе коіой е страни парничара више великаша наклоњено. Трезне судіе оногъ су мнѣнія, кое ће ій найвише препоручити. По тымъ пијанымъ мнѣніяма да се пресуда изрече, и кадъ се сви отрезне да се пресуда парничарима прочита, и ко буде кривъ да плати вино, место што сада плаћаю папирне трошкове. Ако бы се кои почео тужити противу пресуде, онда му одма треба казати: То си и то пијанъ признао. Трезнимъ људма неможешъ никако судити. Ербо докъ е годъ трезанъ онъ ће єдно говорити а друго мислити; и по томе гдѣ е найболѣ, и найаче вино, ту бы найвећа правда была. Како ће правда владати — надъ у целомъ свету има уредба, коя каже: піяни, луди и деца, немогу ни у чему сведочити. А знамо да има такође у целомъ свету пословица коя каже: само піяни, луди и деца истину говоре. Знамо и то да у прво найстарије време није было вина, то е знакъ, да ніе было ни оволико искрености колико сада имамо. Пре потопа људи су тако лукави и рђави были, да се самомъ творцу света досадило, зато пусти потопъ, онай великій потопъ, кои сву землю попдави и све људе и животиње подави. Сироте невине животиње, морале су због људи страдати. Само Ноій на његовой лађи са своіомъ госпоіомъ, са своима сыновима и фрајлама спасе се. Кадъ вода осаше — една стара књига прича — старацъ Ноій плаће на суву землю, учини и наложи ватру, и принесе богу жертву. Анђео се јави и рекне: „Богу се твоя жертва допала, ништи, съ чимъ хоћешъ да те обдарим.“ Онда Ноій клекне, и дигне руке къ небу, и рекне: „Господи, жеданъ самъ.“ „Ето воде старче, па се напіій колико хоћешъ“ рекне му анђео — „немогу“ одговори Ноій — „немогу гади ми се, ербо се у ову воду удавили сви људи и све животиње. Волимъ умрети, и самномъ пека изумре савъ родъ човечскій, него да піемъ ову погану воду. Зато дай те ми какво друго пиће што ніе вода.“ Онда му анђео пружи єдну пінону лозу, и научи га како треба да съ њомъ поступа. Ноій се обрадуе. Сазове сву своју челядъ, засади виноградъ, сазида подруме, начини чаброве, и почне цедити и пити вино, и тако е ніо 300 година вино, и нигди ніе мешао воду у вино, ербо е био побожанъ човекъ, и по томе сваки види, да правый Христіанинъ нигда несміа воде у вино, ербо су се у води све животиње и људи подавили. — Дакле, слѣдователно, у сакуу са свымъ тымъ што самъ рекао, види се, да су људи пре потопа, то есть пре створеня пінове лозе, были рђави, неправедни и нескрени, то есть исти онакви као што су и садъ они кои су трезни. Я самъ мдого мисліо о вину, и будите увѣрени да ће само онай отићи у рай, кои много ніе: ербо ко много ніе, тай непрестано спава, а ко непрестано спава тай ништа неради; а ко ништа неради, тай неможе ништа ни грѣшити; слѣдователно ко непрестано ніе, тай нема грѣха, а ко нема грѣха иде у Рай. Слѣдователно піянъ иде у Рай. И зато и я самъ намыслио да се одамъ піянству. — Съ Богомъ. (оде)

Господинъ. Тай ће ми зацело другій путъ піянъ доћи да ме брія.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Дете. Нано, што пеше тата куварицу ?

Госпоя. Како е неће псовати сыне, кадъ е све печенѣ што е остало одъ ручка, дала єдной болестной сироти, па садъ паши керови немаю шта да еду.

ЗА СПОМЕНИКЪ

Великогъ србскогъ пѣсника Лукіяна Мушицкогъ, кои ће се у горњимъ Карловцыма подићи, штедро учествоваћи у овомъ лепомъ предузећу, изволили су подарити:

Његова Свѣтлость милостивѣйшій господаръ и князъ србскій *Александеръ Карађорђевићъ* — 100 фор. ср. банкиГГ. Алексса Симићъ вл. предсѣдникъ и попечи вл. дѣла — 1 ☩ — Александеръ Я. Немадовићъ попеч. финансіе 1 ☩ — Стефанъ Марковићъ попеч. прав. и просвещт. 1 ☩. — Стеванъ Магазиновићъ попеч. вн. дѣла 1 ☩, Илія Гарашанинъ б. представникъ 2 ☩. — Мајоръ Миша Анастасіевићъ — 15 ☩. — Стефанъ Стевановићъ предсѣдатель совѣта 1 ☩. — Членови совѣта: Павле Станишићъ 1 ☩. — Ефремъ Немадовићъ 1 ☩ — Алекса Јанковићъ 1 ☩ — Илія Новаковићъ 10 цв. — Іованъ Вельковићъ 2 фор. банк. — Брешя Станковићъ 1 ☩ — Секретаръ совѣта Яковъ Живановићъ 1 ☩. — Димитріе Цвибарацъ помоћникъ пол. прав. и просв. 1 ☩. — Іованъ Марковићъ б. начальникъ пол. вн. дѣла 1 ☩.

(продужиће се.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Канцеларста Апелаціоногъ Суда Яковъ Гавриловићъ после дугогъ болованя преставіо се у вѣчность; а на његово место поставлѣнъ е Петаръ Стефановићъ практ. вар. суда.

— Г. Іованъ Миленковићъ Іокурнція београдскій поставлѣнъ е у пензію, а на његово место поставлѣнъ е Стоянъ Спасићъ I. кньиговод. попеч. финансіе, на овога пакъ место Іованъ Санићъ I. рачуновспитатель гл. контроле.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Воени министри Виртемберске, Баденске и Хесенске држали су конференцію у Хайдлбергу. Принцъ Фридрихъ виртемберскій наименованъ е за команданта осмогъ корпуса войске немачкогъ савоза.

— Садашнѣи наслѣдникъ рускогъ престола, найстарій сынъ цара Александра II. зове се Никола, и рођенъ е 8. Септ. 1843. год.

— Европа седи стои у многомъ коме чему, као 1812. године. Онда су были Француски у Русія као и сада. Онда е на престолу францускомъ было Наполеонъ, на Аустрискомъ Францъ, на Рускомъ Александеръ, на Прайскомъ Фридрихъ као и сада. Онда као и сада, была е Викторія (побѣда) съ томъ разликомъ, онда е была при енглеской войски а садъ е на енглескомъ престолу.

— Новине являю, да непрестано пребѣгаваю саюзни солдати русима у Криму. О юрвиу, о коме се было разпростео гласъ, да ће саюзници предузети противу Севастополя, ништа се далѣ неговори.

— Єданъ Немацъ што се у Америку всели, явля у своме писму: да се налази у єдной касарници у Филаделфи, гдѣ се єдакій данъ 60 волова и 200 свиня за рачунъ Русіе заколѣ и усоли. (То ће му слабо ко вѣровати.)

— Неспоразумленѣ између Порте и Сардиніе сбогъ доласка войске, свршено е, и сардиньска войски опредѣлене су страде и квартире; и биће примлѣни одъ Турске као и саюзни Енглези и Француси.

— У Криму заузели су и држе Руси сва узвишена места на обалама рѣке Черне. У Бондари, Алушки и Ялти стое 7 хил. руски войника. — На обали рѣке Черне подижу Руси страховите батеріе кои поредъ куле Малаковъ сво приморѣ владаю. — Путови су тако рѣави у Криму да се немогу тополи нигди съ места померити; гдѣ е иловача земля, ту е таква провала, да нигди нема дна. Русима е нестало сена и морали су сву своју кавалѣрію у Перекопъ послати.

— Генералъ Липскій кои поси одъ цара Александра уступленія князу Горчакову приспѣо е 1. Марта у Бечъ; и онда ће одма почети се конференціе.

— Сие новине, кое су се надале да ће се сирћу цара Николе и ратъ свршити, сада слабо проричу миръ, и не надаю се великогъ успѣху одъ бечке конференціе. Манифестъ цара Александра II. у коме се онъ нада да ће Богъ испунити подъ њимъ пажрења и жељ великогъ Петра, Катарине, Александра и скоропокоиногъ цара Николе, врло ће забрињо оне кои се миру радую. „Барем“ новине веле „да ніе спомењу Катарину, кои е на херзонскимъ пратима дала написати: „овуда е путъ у Цариградъ.“

— Руси праве два славна логора у Криму, єданъ подъ предводительствомъ Остен-Сакена према Черной и Балаклави, а другій подъ предводительствомъ генерала Реда према Евпаторіи. Помоћъ Русима у Криму приспѣла е 11. пр. м. подъ генераломъ Павловомъ. Генералъ Лидерсъ іошть е у Одеси.

— Енглески параброда „Морна“ кои е одъ Белфаста у Лондонъ войнике носіо, потопіо се са свимъ у море, само капетанъ и 28 солдати могли су быти спасени.

— *Фремд. блатъ* явля изъ Брайла одъ 12. Февр. да су Руси одъ Реки на неке аустриске лађе, кое су Дунавомъ ишле, изъ топова пуцали, премда су лађе было на првый поглед одна стале. При томъ догађаю погинуо е єданъ дунавіја, и єданъ лађаръ опасно е рањенъ. Лађе исте пошто су одъ Руса визитиране, пуштене су да плове далѣ своимъ путемъ. Село Сулину Руси су са свимъ разурушили а ушће Дунава кодъ Сулине, ниси Енглези очистили као што су новине являле, и тако за дуго іошть немогу паробродиі тамо пролазити.

— У Цариградъ приспѣ ће пѣмонтска войска до 15. ов. м. и одма ће продужити свой путъ у Крымъ. Конпиціи дође ће подъ команду француску, и извесне се у Евпаторіи. Зекмлтрес кои се обично сваког пролѣа у малой Азіи догађа, оне е године врло велику штету причинио, нарочито у Бруси стровалио е две џамія и 260 кука.

— При быткы 12. Февр. найвыше саюзници зато су страдали, што су ій Руси намамили на лагуне, кое е генералъ рускій Крустовъ запалио, онда, кадъ су се саюзници преко тогъ подкопаногъ поля хтели вратити. Изъ тога заключаваю да су Руси само зато и начинили онай шанацъ кодъ Сапура, да бы саюзнике на свое лагуне привукли, као што ихъ е и напало за рукомъ. Саюзници пакъ одъ неко доба престали су копати лагуне.

— Изъ Марзеля являю да се ошетъ 25 лађи войника и войнички потреба натоварило и за у Крымъ кренуло. Типографіи, кое е спремлѣна да съ царемъ иде, већъ е отишла.

— Осимъ две компаніе регементе говори се такође да ће и 7700 войника енглески, чакъ изъ Индіе преко Александріе у Крымъ доћи.

— У Шпанію у скупштини Кортеса 16. пр. м. после дуге препирке одобрили су § 2. устава кои вели: да ни єданъ Шпањолацъ или странацъ неће быти гоњенъ зато, што ніе католичке вѣре. — Противу тога све су мадридске новине писале.

— Царъ Наполеонъ казао е своимъ министерима: „Господо ово велико привлученіе (т. е. смрт цара Николе) ніе ништа стаић створій прокенуло, зато да мы свой посао далѣ као и до сада радимо; као да се ніе ништа ни догодило.“

— *Фремд. блату* одъ 16. Февр. пишу изъ Варне: да су Турци (по званичномъ извѣстію адмирала Ахмедъ-паше) на быткы одъ 5. Февр. подъ Евпаторіи кое рањени кое мртвы имали 1900 войника, одъ кои 160 леже у шпиталу у Варни.

Течай у Бечу 27. Февр. сребро: 27 ½ злата: 31 ½.

У Београду данасъ 1 дукатъ 5 фор. 50 кр. сребра за банке. Сребро 25 %.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 8. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторником и петком, цѣна му је за три мѣсеца 4 гроша. | № 20

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

Дебела ова госпа, пружа смешећи се руку младој своїой пратилици.

„Ако васъ молити смемъ, драга Єлена, чекайте ме у маломъ ономъ кабинету. Я се надамъ, да ће ми Роберть после пет минута мой одлазакъ дозволити.“

Младићъ одведе Єлену врло учтиво до кабинета, отвори са завѣсама свадбѣна стаклена врата истотъ, и пусти є унутра. Затимъ затвори врата, па се са угушеним уздисаемъ врати своїой матери натрагъ.

„Ты си Роберте невесео, кадъ се сви твои гости веселе!“ рекне му она. „Уместо да се у сали указуешъ, обраћашъ цѣо твой позоръ единствено нашой сиротной Єлени — шта ћу да мислимъ о томъ?“ Онъ іой се прекo наслона њене столице сагне.

„Мати,“ запита исти, „заръ вамъ Єлена іошъ ништа повѣрително сообштила ніе? — Заръ іошъ єдинако више ништа незнате о њой, осимъ што вамъ є докторъ казао?“

„Препорука онако достойногъ мужа довольна е, сыне, да свако подозренѣ разтера. А осимъ тога Єлена се за ово пола године, што є код насъ, оногъ повѣрења достойнома показала, кое самъ я на ню положила. Она ніе мени више само другарица, коя ми време крати: она ми е садъ найнуждніа пріятелница постала. Но при свемъ томъ, ипакъ я немогу пропустити, да ти мою желю неизвинъ, да ты твое поступанѣ са томъ девойкомъ умѣришъ. То незахѣва само твой положай, као поглавара трговачке фирме. „„Симонићъ““ него є башъ и нуждно, ако желишъ да и мое одношенѣ према њой исто остане. Я бы немалу жертву принела, кадъ бы се те девойке одрекли, и лишити морала. Господинъ Петерзонъ, богатый капиталисть онай, пре краткогъ времена ясно ми е дао познати нѣгове намѣре за Єлену. Я се ипакъ немогу да рѣшимъ, да добро дѣте ово на то позорнимъ учинимъ; ал' ипакъ ћу учинити, Роберте, ако ты — “

„Ако я и далѣ ню другчіе сматрамъ, а не као вашу служкињу, ел'те?“ запита Роберть подсмевателно.

„Ако се неоканешъ намѣре, да преко целе зиме овде останешъ. Дужность те у Хамбургъ зове, па я се надамъ, да ћешъ твоіой дужности слѣдовати. Мы ћемо Роберте обширніе о томъ говорити, єръ ми е та ствар одъ врло велике важности.“

У ономъ трекутку отвори ћорће врата, пусти Франца, братучеда ове удовице, унутра, па врата опетъ затвори. Мати и сынъ непознадоше овогъ дошавшегъ одма, кои своимъ простымъ, никако за балъ пріличнимъ одѣломъ њи у удивленѣ приведе. Францъ се пакъ зачудіо да и Роберта ту види, єръ га є старый ћорће увѣравао да ће Францъ са теткомъ безъ сведока говорити. Онъ се поклони, ступи удовици ближе и полюби є съ почитаніемъ у руку.

„Доцный а притомъ незваный гостъ!“ проговори онъ. „Госпоі Симонићъ опроштене сину брата њиогъ, што є онъ за неколико минута радости бала лишана.“

„Францъ!“ повиче зачуђено удовица, загледавши се у бледогъ овогъ младића.

Младый пакъ трговацъ сретне поздравъ Францовъ єдникъ ладникъ небрежлывимъ поклономъ, тако, да Францъ намѣру свою, да сирћчъ руку роћаку своме пружи, у дѣйство и неприведе.

„Я самъ садъ путникъ,“ продужи онъ далѣ, „случайно дознамъ да вы у радости ове ноћи іошъ пливате, и да іошъ поспали нисте, зато се и писамъ затезао, да васъ за єданъ разговоръ замолимъ, кои є за мене нажанъ, и кои можда и вама неће неповолань быти, почемъ васъ теткомъ моіомъ именовати смемъ.“

„Мой є роћакъ зацело у нуждн“ рекне Роберть, погругателнымъ гласомъ, кои овога непріятельску мисао према Францу ясно осведочи. „Ако є то, то онъ може увѣренъ быти, да ће му наша помоћи, продуженѣ пута олакшати“

„Роберте,“ проговори Францъ Озбекъ са тужнымъ гласомъ, „заръ іошъ ніе време променуло твое мишліе о мени? Но я га и нећу на силу на мою ползу превраћити.“

„Тай бы трудъ узалудань и было!“ повиче Роберть, Моє мишліе о теби тако є тврдо, да те морамъ молити, да ми гостилнякъ именуешъ у комъ се налазишъ, па да тамо помоћи, очекуешъ, коју ћу ти я, безъ да ты за то молишъ, тамо послати.“

Францъ се силно стресе и устне му задрћу, но ипакъ се онъ съ великимъ напрезаћемъ задржи, и окрене се госпои Симонићъ:

„Я самъ съ томъ намѣромъ дошао, да се са сестромъ мога доброгъ отца састанемъ; ако ли ме и она одбіе, то я у нуѣи моя єдину сродника на овомъ свету, ништа више тражити немамъ."

Удовица є уплашено, напрасно ово преображенѣ лица своґъ братиħа сматрала.

„Посѣтите ме опетъ сутра у подне!" промрмли она. —

„Десеть є минута доста, љубезна тетко!" молію є Франџъ съ видимимъ некимъ страомъ. „Я морамъ путовати — "

„Ево новаца!" повиче Роберть извадивши свою скупоцѣну и пуну кесу, и бацивши є предъ младогъ Осбека на патосъ. „Путуйте господине, путуйте съ милимъ богомъ!"

„То є премного!" повикне Франџъ са загушевымъ гласомъ, и дрктећи цѣлимъ тѣломъ, ступи єданъ коракъ натрагъ. Роберте, ты си нитковъ!" придода далѣ са усіѣнимъ погледомъ, кои су његовомъ бледомъ лицу ужасанъ изгледъ давали. „Мени, мени бацашъ предъ ноге твою кесу као каквомъ просіку? Я самъ хтѣо заборавити; но ты мое сећање силома поджижешъ. — "

„А чега се то помињешъ господине?" запита Роберть, ужасно разареногъ Франца са поругателнимъ погледима мереће га.

„Да половина тогъ имања, коимъ се господинъ Симонићъ предъ светомъ хвали, мени принадлежи! Есть, господине, я знамъ врло добро, да е мой отацъ нешто више, него књиговодитель своґа зета био. У овой су кеси украдены новцы!" Дода онъ гурнувши кесу ногомъ одъ себе. „Задржте ій вы, нека на вашой души гору као огань паклены! Вашъ є отацъ старогъ своґъ књиговодителя дао господскій сарапти, све су новине пуне биле описивања сійногъ оногъ погреба и смртне обаве, и његова се вѣрность явно спомињала, ал' новцы његови остадоше тайно у касѣ. Кадъ самъ я моє право тражити почео, мене за безумна прогласе — "

„А я ћу тай прогласъ потврдити!" рекне Роберть ладно и спокойно. „Кои се усуђује иртавца у земльи псовати и безчестити, тай є безуманъ. Мати, ты си господарь у нуѣи, — я очекуемъ твою заповѣсть, ако нећешъ ты, я ћу изићи изъ куће."

Пуни образи удовице бахумало побледѣли, но са важнимъ смешенѣмъ проговори она:

„Сирома мой братанацъ има ту погрешну мысао, да е његовъ отацъ потайный ортакъ могъ покойногъ мужа био, онъ неће никако да вѣруе, да е овай само прьый књиговодитель био, и да е зато годишнюю плату одъ хиљаду талира примао — лепъ новацъ за поединогъ човека. Но оканямо се свађе — правичность мужа могъ была е превећи позната, да е неможе єданъ лакомисленый човекъ тако лако уплатити и оцрнити. Да се пакъ небы чинило, да самъ я рада, да съ поклоняма стару погрѣшку оперемъ, то дижемъ мое руке сасвимъ одъ господина Франца — где е Єлена? Ићу да идемъ да спавамъ."

Она зазвони у єдно звонце кое е поредъ нѣ, на ед номъ асталчићу было. На тай гласъ отворе се врата одъ оногъ кабинета, и Єлена изађе.

„Госпо! Госпо!" повиче Франџъ удовици са ужаснимъ усколебанѣмъ. И хтѣдне и далѣ нешто говорити ал' напрасно, као да му се сво тѣло и душа окаменила, гледао є укочено у дошавшу Єлену. Лютина матере и сына тако є велика была, да они садашнѣ станѣ младе девойке, кое є њиховимъ сасвимъ наличило, ни примѣтили нису, као ни пуповажећій онай погледъ, коимъ є она у Франца погледала. У вести ма дала му е она са дрктећомъ рукомъ своіомъ знакъ на белу ружу ону на прсима њиномъ. Тай знакъ дѣствовао є као какво чародѣйство на окаменѣногъ Франца; његове черте лица оживе, у ладноветлећемъ оку његовомъ укаже се суза, и, обе руке притиснувши на груди, трудіо се напрасно появленѣ радостногъ чувства да угуши. Са пречовечнымъ усиліваніемъ тражіо е покоя. Но появленѣ дражестногъ овогъ существа пресило е на њега дѣйствовало, да ніе могао слѣдства његова у себы затворити. Зато претисне обема рукама лице, и почне горко плакати. Суза човека дирну и найладніе срце; госпоа Симонићъ, као и Роберть, нису могли плачућемъ овомъ свое сажаленѣ одрѣши. Обадвое су држали, да е она брза промена у њиму слѣдство наиће госпое Симонићне, коіе е она мало пре изговорила.

„Његовъ е разумъ заиста страдао!" прошапће Роберть своіой матери, но доста ясно, да е то поредъ њи стоћа Єлена чути и разабрати могла.

Єлена погледа жестоко къ небу. Затимъ е чекала мирно на заповѣсти удовице. Осимъ необузданогъ движеня груди њены, ніе друго ништа могло издати она чувства коя се у внутрености њеногъ срца колнуе. Лице њено было е бледо ал' мирно.

Госпоа Симонићъ устане. „Дай руку, дѣте мое!" рекне тихо к' Єлени. Ова е подномагала тромой госпи у ходу њеномъ.

„Ты ћешъ Роберте оногъ господина тѣшити!" дода она, окренувши се одлазећи к' сину своімъ.

Но Роберть є то єдва чуо; Єлена, коя му се у овомъ появленю іошть хиљаду пута лепша указала, цѣло е његово существо обузела. Његови натрени погледи, као да су хтѣли ово дражестно створенѣ прогутати.

И Франџъ дигне главу, и оштро е гледао за обема женскињама, коіе су полако к' братина ићи. Нико осимъ Франца примѣтіо ніе, да е Єлена и по другій путъ на белу ружу коя е њене груди украшавала, знакъ дала. Врата се затворе, и Франџъ и Роберть садъ су сами єдань съ другимъ были. Мучно ћутанѣ садъ наступи. Младый трговацъ ніе моћи имао да своґъ свротногъ рођака остави, коіи е са склопленымъ рукама, као да е тихо богу се молію и са преображенымъ лицемъ на врата гледао, кроз коя су оне две изишле биле. Одъ єданпутъ као да се ніе могао са силомъ чувства своіи далѣ борити, окрене се брзо къ рођаку своімъ, и счепа га за руку.

(продужіће се.)

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. Шта има ново на Криму?

Берберинъ. Ново гроблѣ. До садъ се еднако бояли и Руси и савезницы зиме, а садъ су почели да се бое

врућине. Мало сунце обасја, а они већ дали се у бригу, шта ће бити кадъ обкладаю врућине, па поче они 100 хиљада мртви тѣлеса, што су на итаљи и плитко сахрањени. трунути. Нерачунаюћи мртве коњ. Іошть сада кадъ угрее сунце примѣчаваю неку маглу по врху гробова, и некій особитый мирисъ; и тако летосъ имамо се надати кути, коя ће имати честь ступити на упразнѣно место колере.

Господинъ. Ама теби нешто данасъ дрхће рука. Као да си одржао рѣчь што си казао да ћешь да почнешь да піешь.

Берберинъ. Боже сахрани, писамъ я піянъ, само самъ мало певао піане песме, па може быти да самъ се одъ пѣсама онио; а вы знате да се човекъ найвише опіе одъ піянски пѣсама и одъ млогая лета. (полако пева.)

„Ништа на свету дешнега ніе,
Него у друштву када се піе,
Кадъ свако ютро и свако вече,
У друштву пуне чашице звече,
Када се безбрижно накриве капе,
Када сви редомъ чаше изкапе.
Руйно онда се віно таласа,
А свакій пева изъ свога гласа:
Я ћу полазећ съ овога света,
Певати піянъ млогая лета
Ко годе хоће века се стара,
Некъ зида куће, некъ тече пара.
Съ богатствомъ срећанъ неможешь быти,
Ако неучешь подобро пити.
Ко хоће века новине чита,
Шта има ново?“ некъ назданъ пыта.
Кадъ ће се Руси съ Турцыма быта?
Безъ бриге я ћу све віно пыти.

Господинъ. Доста, доста, немой више да певашъ, него гледай да не непосечешъ.

Берберинъ. Небойте се ништа господине, я да хоћу люде да сечемъ, я бы ишао на Крымъ. Тамо има млого посечены людя. Тамо е ока свињскогъ меса 4 цванцика а човечіе месо бадава, има га доста; тамо е ока црвеногъ віна 6 цванцика а за сто ока крви човечіе неда нико ни две паре. (Опетъ почне да пева.) „Ништа на свету дешнега ніе, него у друштву када се піе.

Господинъ. Болѣ бы было да певашъ: Ништа на свету горега ніе; него берберинъ кадъ піянъ бріе.

Берберинъ. Я намъ опетъ кажемъ да я писамъ піянъ; истина піо самъ мало нешто, одъ синоћъ до ютросъ, али мы остали люди писмо као вы господа да се тако одма опіемо, нама треба 24 сата као Краљевићу Марку, да еднако піемо, па текъ онда да се може казати да смо піяни. Свакій човекъ колико више потроши, поеде и попіе толико више вреди. Човекъ некъ перачуна да е оно што има у цепу нѣгово, донде, докле годъ непотроши, єрбо може напрасно умрети. Само оно што човекъ потроши оно е нѣгово и нико му неможе одузети. Кадъ човекъ на пересію троши, то онъ продужава свой животъ, т. е. онъ кадъ умре преваріо е смрть. Я немамъ ни жене ни деце, нигди никога свога на овомъ свету, па како видимъ мало готовы новаца, я брже гледамъ да поедемъ и попіемъ, єрбо се бонимъ да неумремъ, па оно мало новаца да неприпадне шпитаю. А друго пыти ніе греота, грехота е вести господине, єрбо збогъ ова изгубили смо рай а не сбогъ нѣга. Позвато намъ е да су Адамъ и Ева изтерани изъ Раи, што су ели а не сбогъ тога што су пыли; а знате и то, да е после людма за утѣху за изгубленимъ Раіомъ створено віно, да ныме своюо тугу блаже, и будите увѣрени да су люди добро надокнаћени за изгубленый Рай; єрбо мало бы се нашло сада у свету люди кои бы се у Рай повратили гдѣ нема віна. И тако люди у нѣму добили су ово, што е Адамъ збогъ ела изгубіо. — На свету овомъ међу людма има различногъ піянства, премда е све право и едно исто піянство. Ко се опіе Шампаномъ тай ніе нимало піянъ. Ко се опіе Малагомъ и Мадеромъ тай е само весео, ко се опіе простимъ віномъ за тога кажу: накитіо се; а ко се опіе ракіомъ за тога кажу: отрескао се и ошльокао се.

Господинъ. Я те неразумемъ шта хоћешъ да кажешъ.

Берберинъ. Ето шта хоћу да кажемъ: за одиећъ велику господу кадъ се опію нико несме или неће да каже: піянъ е, него кажу: ніе ни мало піянъ него се претвара, и ко га непознае какавъ е веселякъ у друштву рекао бы да е піянъ. За мало мању господу кадъ се опію кажу: ала е весео. За іошть мањ люде кадъ се опію, обично говори се накитіо се, украсіо се, напіо се мало. А сиромаха и кадъ грозница увати, светь се осврће за њимъ па каже: гледай како се опіо. Чудноватъ е овай светъ господине. Мыслите вы кадъ годъ умре, да онъ жали што иде између овы зли люди? Ніе истина, онъ жали само што иде између пуны чаша, што оставла пуны асталъ свакє ћаконіе. Жао му е што умире а ніе іошть кога своѣ ближніѣ упропастіо, што се ніе іошть комъ осветіо, што ніе іошть кои сандукъ напуніо. Човекъ кои нигдѣ ништа на овомъ свету нема, тай весело полази на онай светъ, и радує се да умре, у надежди да ће баремъ што годъ на ономъ свету наћи.

МИРОЂІЯ.

Календаръ ніе ништа друго него єдна конта нашегъ живота; коюо конту исплаћуемо свакій данъ, а незнамо колика е сума, и коликій е рачунъ. То е єдина конта, коюо човекъ ніе радъ да брзо исплати. Нема дана кадъ намъ се на рачунъ те суме неодбіе по мало одъ живота. Човекъ што годъ више живи, све манѣ има да живи. Човекъ и непознае како се радує што му се смрть приближава. Млоге чуемо где кажу: кадъ ће то лето нећъ єдан-путъ доћи? То толико значи, колико кадъ бы казао: кадъ ће ми се неколико месеци одъ живота одузети.

Смрть е свршетакъ свію жела и свію послова. Смрть ніе тако грозна као што е люди представляю; докъ смо живи мы незнамо шта е смрть, а они што су померли, ни єданъ се ніе на ню потужіо. Права смрть то е старость. Човеку е опредѣлила природа да живи до 80 година, и ко умре у той години; за тога можемо рећи да му е дошла смрть. А за све оне друге кои умру пре него што дожіве 80 година, ніе смрть крива. Или су сами криви или други предмети што су око њи. У нашемъ времену права смрть — т. е. она кога има заповесть да само старе

люде мори — нема млого посла. Мало люди има коя 80 година доживе. Они сви други раније исплате природи свою кошту т. е. умру. Томе су криве бриге, пиће, зле жене, докторе, клеветнице, неправде, пушке, сабље, мразост, љубавь, полиција, и т. д.

Свекрва то е речь чиста србска, и значи *Свекрвица*. То есть свекрва ма шта радила, она е сваи све крива, и нигда неможе по вольи сваи угодити. А речь *Свекаръ* долази опеть отудь што све непрестано псуе и кара, и отуда е остало име Све-каръ.

Законъ. О томе е Солонъ іошть пре 2 хиљаде година казао, то есть: да е законъ научник, гдѣ се само мале муве хватаю, а великій бумбарови раздеру паучину и пролете. О закону у нашемъ просвѣщеномъ вѣку немамо ништа говорити.

Свѣтао, то е праведанъ и родољубивъ човекъ, кои непрестано другима свети и путь показуе, а себе сатире, па кадь га нестане, светь остане као што е и было.

ЗА СПОМЕНИКЪ. *)

— Младежъ VI разреда гимн. београ. 26 цванцика. — Младежъ IV. разреда гимн. београ. 24 цванц. ГГ. Конст. Хранисављевићъ полковникъ Начальникъ посный 1 ☩. — Др. Лиидерманъ Начальникъ санитета 1 ☩. — Филипъ Христићъ начални. суд. одѣл. ки канцел. 1 ☩. Тим. Княжевићъ начални. одѣлни, кн. канц. 1 ☩, — Дим. Матићъ начал. поп. ин. дѣла 1 ☩. — Јованъ Дишићъ нач. суд. одѣл. поп. прав. 1 ☩. — Свет. Д. Давидовићъ секр, суд. одѣл. ки. канц. 6 цв. — М. А. Петровићевићъ секр. агенције цариградске 6 цванц. — Милославъ Протићъ столонач. суд. одѣл. ки. канц. 6 цв. — Атан. Николићъ. начални, поп. ин. дѣла 1 ☩. — Миливой Петровићъ начални. воени поп. ин. дѣла. 1 ☩. — Стеванъ Херкаловићъ начални. поп. ин. дѣла 1 ☩. — Іованъ Николићъ секр. при поп. ин. дѣла 3 цв. — Конст. Бранковићъ проф. лицея 6 цв. — Игн. Стаматировићъ проф. лицея 2 ☩. — Ем. Іосиковићъ проф. воен. академіе 6 цв. — Миланъ Стойковићъ столонач. поп. ин. дѣла 3 цв. — Марко Стойковићъ столонач. поп. ин. дѣла 2 цв. — Др. Аћинъ Медовићъ столонач. санитета при поп. ин. дѣла 6 цв. — Димитріе Миланковићъ столон. воен. одѣленія. 3 цв. — Іосифъ Николићъ Архиваръ 2 цв — Стев. Лукићъ кашцелиста 3 цв. — Лазаръ Максимовићъ рачуноводитель поп. ин. дѣла 3 цв. — Ђорђе Ценикъ председ. суда вар. Београда 6 цв. — Венјаминъ Розимировићъ 1 ☩. — Васа Ђорђевићъ 1. столонач. поп. финан. 3 цв. — Миланъ Давидовићъ секр. поч. фин. 6 цв. — Ђорђе П. Станишићъ III. рачуновоп. гл. контроле 6 цв. — Дим. Г. Петровићъ регистраторъ и. прав. — 3 цв. — Гавр. Перишићъ архив. поп. прав. 3 цв. — Матія С. Филиповићъ практ. поп. прав. 1 цв. —

*) За овай споменикъ Љубима Мушицкого примаће 'вредоге Учредничество Шупадинце, сакю до Бурђевдане. Ко іоште жели што приложити нека изволи послати.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Князъ Менчиковъ вели: да су Руси 16. Февр. іошть сдаи шанац предъ оними скоро подигнутими шанцемъ начињали, и да ниъ непријателя у томъ послу ништа нису хотли сметати. Кодъ Евпаторіе ніе се ништа знаменитогъ догодило.

— Велика дѣйствующа руска войска подели ће се на предводителя: Паскіевића и Горчакова.

— Како бареиъ Лиівенъ ађутантъ цара рускогъ, тако и князъ Горчаковъ учињали су свои подвореня Нѣг. Вел. цару аустрискомъ.

— Пѣмонтска войска заузеће у Криму Камѣш - бай; иста войска као што новине пишу текъ што ніе дошла. Велико множество коня за товаре и магараца одъ те ноше помоћне войске већъ е прошло крозъ Босфоръ.

— По гласу бечки новина, конференціе у Бечу већъ су почете 3. Марта у четвртакъ. Іошть очекуе се сваки часъ, турскій пуномоћникъ Али - паша.

— Изъ Париза јављаю: да е царъ Наполеонъ одложіо свое путованѣ, и за садь неће ићи на Крымъ.

— Енглеске новине пишу: да ни она партая у Русіи, кои е за миръ, неодговара жельи Европе; србо иста миролюбива руска партая, сакю се у толико разликуе одъ оне друге ратолюбиве или старо-руске партае, што она мысли да іоште ніе време овокъ великомъ рату. А што се тиче планова, у томе су сви сложни. Зато исте новине пичу: „Да недано Русима Цариградъ ни у овой 1855. год. ни у будуће нигда.

— Новине ове пишу: И у Лондону и у Петерсбургу склони су миру, али у Парижу ике су препоне. Краль Прайскій врло се плашао увређенъ одъ цара Наполеона, што е тражіо одъ њега да се обвеже, да неће француска войска крозъ Германію сиагда и безъ дозволеня немачкогъ савоза, проћи, и краль прайскій да се обвеже да ће се у бечкимъ конференціама вишими гласова морати предружити. И самъ француски министеръ иностраны дѣла, казао е да се таква у'словія немогу предыагати једномъ владателю независномъ; но ипакъ Наполеонъ остао е при своіой заповедаюћой форми.

— Велики кнезеви руски Михаилъ и Никола дошли су у Одесу, а одатле ће у Петерсбургъ, они у Одеси іошть ништа нису знали за смрть свога отца. Князъ Менчиковъ такође е оставіо Крымъ, и отишао у Москву.

— Садашня царска породица (Романовъ) у Русіи, дошла е на престолъ руски 1613. године. Великій Петаръ кои е 1682. год. ступіо на престолъ, основао е темель величини данашнѣ Русіе, и утврдіо е свою породицу на престолу.

— Новине напоминю; како е Наполеонъ старый іошть 1807. године писао: „Сила Русіе, кои е ца вѣрозакономъ у'плиму основана; савезне нерда Аустрію и Француску."

— Руси купе солдате за плогу свою сада и одъ аладскя острова, кое до сада ніе нигда было у тымъ острованма одъ како су исти острови подъ Русіомъ.

— Свилодѣлно заведеніе у Белой цркви браће Радуловића, такю се усавршенствовало и показало, да ће до сада, 2. бакарне, 3. сребрне медаль добило. Лондонски излогъ индустріе одъ 1851. го. почествовао е исто заведеніе са златномъ медальомъ; а одъ Нев-іоркскогъ излога индустріе было е похваљено съ единымъ писмомъ. Исто заведеніе основано е 1832. год. Има 36 казана, и осимъ парны машина раде 84 особе.

— Обште познатый Србскій живописацъ Димитріе Авромовићъ, кои се и на књижевномъ полю славно показао, преставіо се 2. Марта у Новомъ Саду. Онъ е рођенъ 1815. год. И целогъ свогъ живота было е сдано одъ оны редки родољубаца, коне безъ разлике свакій Србинъ треба да рекне: Богъ да му душу прости.

Течай новаца: злато по 5 фор 52 кр. сребро 26 ⅓.

У КЊИГОПЕЧАТНИ И КЊИЖЕВСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 11. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 2 цванцика. | № 21

ЕЛВИРА.

Радость проће и веселѣ,
Мене горка тута мори.
Срце мое у грудима,
Као жива ватра гори.

О Елвиро, о анђеле,
Ты се за ме моли богу;
Єръ за мене лека нема,
Повратит се я нећогу.

Уздисаи загушую,
Ове моје тужне груди;
Єр' у њима срце мое,
Преко мѣре сада уди.

Нема за ме, нема лека,
Лепоте сань твое жертва;
Ал' некъ ти е опетъ просто,
Єръ я незнамъ шта е клетва.

Мысо моя неће нигда,
Моћи, да те заборави;
Живи срећно, а мене ће
Љубавь скоро да удави.

У Бадену 1846. А. Б. М.

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„Роберте!“ повиче онъ, „садъ ти праштамъ, све, све! видишъ, я самъ сирома, и некріемъ, да самъ дошао было, да твою матерь за помоћь замолимъ. Ты си ме као канаотъ просяка предусрео, називао си ме безумнымъ — И есть, я самъ безумный, просякъ, сматрай ме као такогъ, ал' дай ми єдну сумму новаца, съ коіомъ ћу я путь мой продужити, и у дальномъ єдногдъ углу света мое бићe основати моћи. На ме онда нећешъ никадъ, никадъ више видити. Сирома Францъ биће за тебе мртавъ, као што е и мой отацъ мртавъ! Ты ћутишъ, Роберте? смешишъ се ладнокрвно на мене — о, заборави мое увреде, помисли, да су ти одъ єдногъ неважногъ човека нанешене. Роберте, клекну ћу предъ тобомъ, клечећи молићу те: дай ми одъ твога излишества, да се нестропоштамъ у пропасть, коя преданномъ зіи. Іошть могу срећанъ бити, и ты, ты самъ можешъ ме срећнимъ учинити!“

Роберъ тргне свою руку к' себи, коюу узбуђеный Францъ Озбекъ хтѣде іошть єдномъ узети.

„Шта е то?“ запита онъ ладно, „одкудъ та напрасна промена?“

„Немой ме пытати! немой ме пытати, Роберте!“ моляше Францъ.

Са оштроуміємъ люборевньивостћу проузрокованымъ, изтраживао е Робертъ узрокъ Францове промене. Одговоръ Єленинъ, кадъ іой е свою руку нудіо, садъ е у њему подозренѣ пробудіо, подозренѣ противъ свію, кои се око њ налазе. Шпекулираюћій трговацъ промени се у ватреногъ љубезника. Съ єднымъ погледомъ увиди онъ положай ствари: Єленино тайне пуно, жалостно сушчество, а Францъ у овой промени, одъ како се она у соби указала Њговъ стра хтѣо е увѣренa наћи.

„Путуешъ ли самъ?“ упита онъ са пробадаюћимъ погледомъ.

Францъ буде одъ єдаиутъ мирніи.

„Самъ?“ повтори онъ съ несигурнымъ гласомъ. „А ко ће мене пратити? Я самъ самъ, сасвимъ самъ!“ дода онъ у видномоћ страу. „Спреми и снабдѣй ме, на ћу пре зоре одлазити.“

„Я оћу да ти срећу осујемъ ал' ты морашъ быти искренъ.“

На Осбековомъ лицу укаже се жалостный осмѣхъ.

„Зарь іошть условія,“ промрмля онъ, „почемъ самъ се већъ толико понизіо?“

„У нашой се кући века тайна кріе, съ коіомъ твое изненадно появленѣ саюза има.“

Францова забуна умножи се.

„Ты можешъ мою тайну и дознати — я имамъ узрока, да се што пре могу Швайцерске дочепамъ.

„А смеду ли се тій узроцы знати?“ запыта Робертъ са растећимъ подозренѣмъ.

„Време продази, Роберте, оћешъ ли ме избавити? И ти ипакъ кажемъ: Я самъ просякъ, кои одъ тебе милостиню проси!“ повиче Францъ, пружившн му руке.

Трговацъ е было нерѣшимъ шта да чини, єръ ни најмањи узрокъ за подозренѣ имао ніе, па ипакъ му е неки тайный гласъ шаптао речи, кое су му кроз све удове тѣла пролетале: „„ты познаваш твоиъ сопарвику средства, да може са ономъ кою ты любишъ побећи.““

„Ніе ми могуће одма се рѣшити," рекне онъ, „ал' и-пакъ" дода брзо, „да видишъ, да и писамъ осветолюбивъ, и да оне чувствителне упреде, кое си ми ты грденѣмъ мога мртвогъ отца, нанео, великодушно заборавлямъ, и ћу те самъ лично пратити, и особена пошта за кратко време далеко ће те одвести. Причекай ме, докъ новаца донесемъ!"

Роберъ ноће наполѣ изъ собе, но іошъ ніе ни до прага дошао было, кадъ сѣдый ћорће унутра хитно ступи.

„Господинъ Роберте!" „Ево ме!" „Васъ траже." „Ко ме тражи?" „Мени се чини," прошапће ћорће, „као да е полицайный комисаръ."

„Великій Боже!" повиче Францъ побледивши, кадъ речи ћорћеве чуе.

„Онъ ме башъ узастопце прати. Два солдата посели су већъ врата са сокака.

„Онда самъ и пропао!" промуца Францъ, и готово сасвимъ клоне.

„Шта е то?" запита младый домаћинъ, „тражили се овде какавъ преступникъ?"

Францъ угледа кесу ону на патосу. Брзо е счепа, па повиче:

„И ћу пешке путовати — одма! ћорће, проведите ме кроз стражня каква врата — за име бога некасните!"

„Вы нећете далѣ господинъ Францъ Озбекъ!" повиче некій гласъ, „у име краля вы сте мой апсеникъ!"

Полицайный комисаръ стало е на прагу отворены врата; иза њега видла су се два оружана войника.

„Господине," повиче разлюћеный Роберъ на Француа. „Васъ тераю, а вы се ипакъ усуђујете у нашу кућу ступити.

Вы гомилате поругу на поругу на нашу породицу!" затимъ се окрене къ полицайномъ комисару: „Господине, изъ призрѣнія на мою матерь, молимъ васъ, да сваку ларму избѣгнете."

„Вы потврђујете дакле да е овай господинъ Францъ Озбекъ?" — „Есть!"

„То ће одъ њега зависити, да я мою дужность безъ ларме чинимъ."

„Можете слободно," проговори тихо Францъ са тужномъ одлучношћу. „А ты Роберте, некъ предъ богомъ самъ некадъ одговараћу, што си несрећногъ једногъ човѣка, кои е блязу среће своје цѣли было, у пропасть низпрто. Ево ме господине, водите ме! За узроковъ могъ затвора нешиталь васъ еръ га већъ знамъ!"

Праћени войницыма изиће Францъ изъ куће госпође Симонићке. У салама ніе се ни найманъ што о томъ случаю знало Весели гости заклоне бальтекъ са повлевѣмъ дана. Кадъ е Роберъ за Єлену запитао, дозна, да е у собу своју отишла, почемъ е найпре госпои Симонићъ лаку ноћь казала.

III

У три сата по подне на нову годину — пре него што ће ручакъ на асталъ донешенъ быти, догоди се изъ-међу госпође Симонићъ и њеногъ сына врло буйна сцена. Обое налазили су се у елегантной соби старе те госпе, коя е са три хиляде талира себи титулу совѣтниковице купила, почемъ е то право миљніе имала, да се у престолной варошни безъ титуле живити неможе. Мати се већъ подпуно обукла: на себи е имала врло убрану альи-ну одъ сигавогъ атласа, а на великимъ грудма њенимъ висіо е тежакъ ланацъ, коіъ бы човекъ лако за орденъ златногъ руна држати могао, кадъ бы само место блистаћегъ се діямантногъ сата, златна ягњећа кожа о њему висила. Испоћ мале њене паризки капе, коя е за какву младу домаћицу одъ своіи 24 године приличніе была, свѣтлила се художествена, шестерана коса у витицама, између њенихъ прћавы устница, видли су се найлепши зуби изъ фабрике найбољегъ францускогъ зубара; сынъ было е онако просто обученъ, као обично богати трговцы одъ своіи 26 година бываю.

„Роберте," рече она дрхући одъ лютине, „ты ћешъ самномъ кодъ президента ићи! Я самъ му прошле ноћи на балу обећала, па ако нежелимъ се осрамотити, то морамъ речъ држати."

„Добро, мати, па седи на кола па иди сама!" рекне младићъ, ходаюћи по скупомъ ћиліму.

„И тебе очекиваю, я надаю се"

„Я писамъ ништа обећао."

„Ал я самъ!" повиче совѣтниковица съ кречећимъ гласомъ, спустивши своју тежку руку на једанъ асталчићъ одъ Махагонскогъ дрвета. „Кадъ мое захтѣваћ неважи, то ти заповѣдамъ!" дода она са гнѣвомъ, кои на све заборавла, кои е њено племе издавао, сирћућ да е она изъ породице некогъ фабриканта одъ Райне была, кои е зноемъ труда свои бѣдны надничара, себи капиталъ сгрнуо, и између петъ наслѣдника раздѣліо га. Две петине истогъ наслѣдія, т. е. дѣо госпое Симонићъ и дѣо њеногъ брата, отца сиротогъ Франца, основале су Хамбургску трговину Симонића.

„Заповѣдате? Заповѣдате?" запита Роберъ ладно и спокойно, ставши на средъ собе. „Вы заборављате, мати, да самъ я пунолѣтанъ. Нико нема више право, заповѣсти ми издавати."

Устне бабине почу дрктати, и загасита пређнъ покріс іой месните образе. Назоръ е своме гнѣву брану положила и уздржала га, почемъ е неколико мануга ћутала. Црне њене очи, шиљле су усіене погледе на спокойногъ Роберта.

„Твое пунолѣтство дакле сыне изсмеява мой материн уплывъ и важность!" почне она безгласно, после некогъ времена. „Добро, я допустимъ; алъ я то те опомињемъ, да е последня воля твогъ почившегъ отца, осигурала ме у уживању њеногъ имања, њеногъ целогъ имања, докъ се годъ я сама истогъ на твою ползу неодречемъ. Іошъ самъ я господарь куће Симонића, па ако ты нећешъ више да ми сынъ будешъ, то мы онда само іоште остае, да те као могъ калфу сматрамъ. Наслѣдія лишити те немогу; алъ докле я годъ дишемъ, остаешъ мой калфа. Садъ бирай између обадвога: сына ћу кћери президентовой представити — калфу ћу послати у Хамбургъ у дућанъ куда е његово место. — ! Ты ме познаешъ, моя тирда и постояна воля, коя е и твоимъ отцемъ управлала, уметће я тебе у обузданости држати. Што самъ ти сь опоминаћемъ говорила, данасъ ти заповѣдамъ. О познаемъ я узроковъ твогъ узтезаня! Или ћешъ

данасъ сести у кола, да самномъ кодъ президента одешь, или хоћешъ сутра да у Хамбургъ путуешъ!“

Роберъ своє спокойство ипакъ неизгуби; са поругателнымъ величествомъ завуче окъ прстє своє десне руке, украшене великимъ прстеномъ одъ дїаманта, у белый златомъ везеный прслукъ одъ атласа, подупре се на наслонъ одъ дивана, на комъ є совєтниковица седїла, пакъ рекне смешећи се:

„Истина є, мати, мой почившти отацъ тебы є неку власть надаиномъ дао, и као што ми се чини, и то є у чињо твоимъ уплывомъ, єръ єго и сама признавашъ, да є њиме твоя постояна и гвоздена воля управляла; али, мати, калъа онай, кои є шестъ година посао онай са господаромъ Симонићемъ дєлїо, кои є по смрти овогъ и управу надъ пословима прмїо, прмїо є такође и неку тайну књигу, кои є у стаю ствари неке разрѣшити и обелоданити, кое бы слѣдства врло неповољна была. Пошьли дакле калфу тогъ, почемъ та за сына нећешъ да признашъ, у Хамбургъ, па онъ ће едну потайну и сакри вену фїоку отворити, за кою само онъ зна, и одъ кое само онъ ключь притиржава — — “

„Роберте! Роберте!“ повиче уплашена мати.

„Выдишъ, да самъ пунољтанъ: а кадъ есамъ, то ohy и себы жену да по момъ вкусу изберемъ. Па ако бы притомъ млого и штетовао, опетъ ће и мени доста остати, да ћу са Єленомъ безбрижный животъ проводити моћи.“

„Съ Єленомъ?“ замуца совєтниковица. „Човече, єси ли ты при чистой свести?“

Роберъ уставе, и ступи єданъ коракъ натрагъ.

(продужиће се.)

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. Што се то устумарали люди и жене данасъ, кадъ ніе никакавъ празникъ?

Берберинъ. Заръ незнате, данаске су *младенцы*. Данасъ часте свы они кои су се у теченію овы 12 месецы венчали.

Господинъ. Одъ куда то? кадъ у календару нестоя на данашньи данъ написано: „младенцы“ или „свєты супрузи“ или „свадба“ него стои у календару изрикомъ написано: *40 мученика*.

Берберинъ. Па башъ то є правый имен-данъ свію оженѣны. — И кадъ незнате што тай данъ драже и славе млади супружницы, а ћу вамъ казати. А о томе што вамъ кажемъ треба да будете увѣрени, єрбо я самъ пытао прєкиняка, и онъ ми є приповедао; а и бесъ тога увѣрєня само се каже: єрбо, коме є име Іованъ, части на Іованъ-данъ; Ђорђе, на Ђурђев-данъ; Петаръ, на Петров-данъ; по томе дакле, кои се годъ оженіо, то єсть, ко є годъ ступіо у брой *мученика*, тай части на онай данъ, кадъ падаше 40 *мученика*, за знакъ да є приміо и то име на себе, и да є ступіо у брой мученика. И како є светъ одвећъ учтивъ и неискренъ, назвао є тай данъ *младенцы*. — На имендане люди обично кадъ честитаю говоре: срећанъ светый Іованъ, срећанъ светый Никола, срећно ново лето — и по томе на 40 *мученика*, кадъ когодъ иде младимъ супружницама те честита, треба да каже: *срећни мученицы!*

Господинъ. Єсть, есть, треба имъ казати срећни мученицы. — Мы смо свы на свету мученицы, само съ томъ разликомъ, оженѣни и удати то су *срећни мученицы*; а они кои незнаду за брачный животъ, то су: *несрећни мученицы*.

Берберинъ. Я неумемъ тако далеко да филозофирамъ. И самъ само хтео вамъ казати, да супружницы славе 40 мученика, и да су они сами себи избрали мученике за свое патроне. Славити мученике, никако неслаже се са срећомъ. Зато я бы савѣтао младимъ супружницама, да изберу другій данъ, на кои бы славили пролеће свогъ живота.

Господинъ. У читавой години нема лепшегъ дана за славу младенаца, єрбо то є првый данъ пролећа, зато младенцы на тай данъ треба да славе и пролеће свогъ живота.

Берберинъ. Єсть, есть, имате право. Тай данъ треба да славе супружницы, єрбо на младенце єдваки су данъ и ноћь. Тога є дана, *равноденство*, и као имен-данъ *равнодушія* између мужа и жене треба да се слави, и за то, што све већма данъ расте, а то толико значи, колико, кадъ бы казали: све се више любавь сманюе; єрбо животъ праве любави, то є месечина. Тако у романима стои написано. А и зато требало бы, тай данъ да се слави, што зміе почињо излазити, єрбо знамо да є зміа была прва другарица и учителька прве жене Еве, помоћу кое, Ева є свогъ мужа преварила.

Господинъ. Шта има ново съ бойногъ поля?

Берберинъ. Погрешно ме питате. Нетреба да кажете шта има ново съ бойногъ поля? него треба да кажете: шта има ново съ болногъ поля; єрбо тамо слабо сада гину одъ пушке и сабль; него умиру одъ болести. И Крымъ постао є одъ неко доба вавилонскій торонь, и заиста тамо се сада више єзыка говори него што се говорило на вавилонскомъ торонію. Енглески, француски, грчки, руски; турски, татарски, талїански, влашки, арабски, бутарски, польски, мађарски, сви се ти єзыцы сада у Севастополю и око Севастополя говоре, и ћошть многи други кое нигда мы овде нисмо ни чули.

Господинъ. А ели истина да су саюзници тако стесняли Севастополь да неможе да мрдне?

Берберинъ. То незнамъ. — Али да оставимо те политичне и ратне ствари на страну, па да вамъ причамъ едну малу приповедку. Было Ера и Шіякъ, па се подигли да ватаю айдука. Ера є ишао съ едне стране шуме, а Шіякъ съ друге стране. На єдан путъ Шіякъ повиче: „хай Ero, я уватн айдука!“ — „А да божя ти вера, кадъ си га уватіо, доведи га овамо.“ Одговори Ера. — „Неће да дође.“ Одговори Шіякъ изъ шуме. „А ты га пусти!“ повиче Ера: „я бы њега пустіо, ал неће онъ мене да пусти.“ Одговори жалостно Шіякъ, кои се хваляше да є уватіо айдука. — Съ богомъ.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— Да ти се *мастило неуљѣпши*, баци само два три каранћила у дивитъ.

— Собный политиранъ *намѣштай* найболѣ ћешь *преполитирати* млекомъ. Очисти намѣштай найпре мокромъ на сувомъ крпомъ одъ блата и сваке нечистоте, умочи вунену крпу у добро млеко и протрлай неколико пута

цѣо намѣштай. Ако ово мѣсечно по еданпутъ чинишъ, остаће ти намѣштай по изгледу еднако новъ.

— *Одайномъ фарбомъ намазано дрво* (врата, прозоре, долапе —) потреба сапуномъ или цѣомъ *прати*, ер предмети свѣтлости тимъ изгубе и фарба се на скоро скине. Найбољѣ е дрво водомъ млакомъ опрати, и тимъ површину нечистоту скинути, па потомъ сунѣеромъ е дими умоченимъ у разблажень амоніякъ тежу нечистоту извадити. На овай начинъ остане фарба бѣла (или другчіе свѣжа), свѣтла, чиста и свакадъ као нова.

— *Позлаћени рамови на портретима чисте се*, кадъ разсѣченомъ едномъ главицомъ црногъ лука, умоченомъ у чистомъ шпирту, рамъ полако неколико пута протрлашъ.

МРВИЦЕ

— Антистенъ е совѣтовао Атињане да прогласе магарца конѣмъ. То е лудо одговоре му они. "Е на како проглашавате за предводителѣ оне, кои нимало зато способности немаю" рекне Діогенъ.

— Мучань е животъ, рекне некій Діогену. „Ніе животъ мучань никоме другоме, него ономе, кои мучно живи." Одговори Діогенъ.

— Діогенъ искаше одъ некога расникуће еданъ таляръ, а овай му на то рекне: зашто просишъ одъ мене таляръ, а одъ други зактевашъ само по еду крайцару, „е, одговори му Діогенъ," одъ други надамъ се и други путъ добити, а одъ тебе немамъ надежде.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Постављени су: I. секретаръ княжеске канцеларіе г. Іованъ Филиповићъ за пр. началника одним. одѣл. при попечителству правосудія. А на његово место Светозаръ Д. Давидовићъ секретаръ суд. одѣл. кн. канц. за пр., секретара адм. одѣл. кн. канц. на његово пакъ место Никола Х. Поповићъ столонач. суд. одѣл. при попеч. правосудія.

— Постављени су: секретаръ апелаціе Коста Обрадовићъ за секретара попеч. правосудія суд. одѣл. на његово место Димитріе Толића I. столонач. поп. прав. одѣл. одним. а на место овога Панта Іовановића II. столонач. поп. прав. — на место овога Несадъ Іовановићъ секр. суда окр. београ. — а на место овога Іованъ Кундића секр. суда окр. ћургус, а на место овога Димитріе Симића. — Далѣ Лазаръ Марића за пр. I столонач. суд. одѣл. — Дим. Петровића за пр. протоколисту при поп. прав. кои ће дужность столоначалника апелац. суда II. одѣл. извршавати.

— Књажески представникъ Г. Алекса Симић кои одъ дужетъ времена болу, отишао е данасъ у Пешту, да би се совѣтника и тамошњи лекара могао полозвати. За време његовог одсуства, одправљће дужность његову Г. Стефанъ Марковића поп. прав. и просвештенія.

— Г. Војвода С. Кићићанин ради поправке своѣ нарушеног здравља, одпутовао е данасъ у нехадиска купатила.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— На неколико сати пре нег што ће умрети царъ Никола, каку му, да е дошао изъ Севастополи сынъ князя Меншикова и донео писма, одъ млади велики кнезева: но царъ ніе ништа више хтео о томъ да чуе: „То бы не рече „опеть на земљю повратило." — Царъ Никола као што е читавъ свой животъ војнички провео, војнички е и умрло. Онъ е болово и издануо на своме простомъ војничкомъ логорскомъ кревету, у коме ина само једнуъ душекъ напуњенъ сеномъ, а покривао се своимъ солдатскимъ шињушетомъ.

— Князъ Горчаковъ и баронъ Ливень у Бечу имали су честъ да кодъ цара ручаю.

— Удова царица руска осимъ кућевни трошкова прима ће годишње 600 хиляда рубаля. Кадъ бы изъ Русіе изашла имала бы само половину. Престолонаслѣдникъ има годишње 300 хиляда рубаля.

— Лордъ Ратланъ одъ 19. Февр. вели: да су Руси потопили 9 своя лађа и прикачу се са своимъ обкопима францускимъ батеріяма. Зима и снегъ непрестано трае.

— Прво извѣстіе Остен-Сакена изъ Крима гласи: да су Турци 27. Февр. кодъ Еупаторіе били одъ Руса убіени; и да непріятели никакву штету непринесе Севастополю.

— У Паризу чуло се да се у Шпанія опеть нека буна подигла. За цара Наполеона све новине опеть говоре да ће ићи у Крим.

— При землѣтресу у Бруси срушила се една свилара, гдѣ су 60 жена, што су свилу прале животъ свой изгубиле. Одъ 135 камѣя ни една ніе читава остала, или су са свимъ разрушене, или су само минарета срушена, око 300 особа што се до садъ пронашло животъ су изгубили.

— 3. Марта у Паризу у руской капели држанъ е парастосъ, гдѣ су присуствовали и неки аѣутанти цара Наполеона, и принцеза Матилда.

— Францускій царъ подѣли ће све војинке на три часте: на источну војску, сѣверну војску, и на јонску војску; и све три ове војске, биће готове у свако време на бојиште ступити.

— Скупљени дипломати у Бечу, посѣћаваю и князя Метерника.

ЗАГОНЕТКЕ.

— Одъ чега капа одъ тога и попъ, одъ чега попъ одъ тога и штапъ?

— Божѣ саздањ, мудско створењ, змія оседлава.

— Дрвено тѣло, гвоздени зуби, каменъ прегризе.

— Закла нола бивола, изуди га на удиће, свакій удъ нола даде.

Течай новаца: сребро 26 1/2 % злато по 5 фор. 53 кр.

— Како се сада свршава ово прво тримесечіе, молимо да намъ се изъ окружны мѣста найдаљѣ до свршетка овогъ месеца предплата пошаље.

У КЊИГОПЕЧАТНИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 15. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Недићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази второнедъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 2 цванцика. | № 22

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„Мени се чини да писамъ іошть никадь при тако чистой свести было, као башь садь. Ко може мени, богатомъ човеку забранити, што оћу да себи жену изъ саме наклоности узмемъ? Кадь бы Јелена миліонъ притежавала, небы ме ипакъ срећнимъ учинила, него садь, кадь ми њено благородно срце, лепоту и добродѣтель као мираз донесе. Я не претамъ, майко, єръ се іошть єднако за твогъ сына сматрамъ; него те молимъ, да ми у овомъ послу несметашъ, и да ме не приносишъ на жертву твои сребролюбиву планову. Или ће Јелена, или ни єдна друга, моя супруга быти. И ако ти заиста срећа твогъ єдинца на срцу лежи, као што си ме често увѣравала, то момъ савезу са томъ дражестномъ но несрећномъ девојкомъ, коя я твое почитаніе у найвећой мери притежава, нећешъ противна быти, већъ ћешъ исто по могућству подпомагати. Мати, почне садь Роберть страшно молити: „Я безъ Јелене немогу живити — немой не приморавати, да се средства очаѣлемъ латимъ. Моіой любови жертвова ћу све, све; сваку ћу препону уклонити, коя ми се на путь стави, а ону ћу руку са сузама благодарности поливати, коя ће ми девойку мое матрене любови, повудити!“

Љубавю сваладаный младићъ седне на єдну столицу. Замишљено сматрала га е совѣтниковица, коіой дубина страсти коя се у срцу Робертовомъ тако нагло укорењала ніе непозната остала. Њена тирда воля покори се материньой любови, и она осети срдечно сажаленѣ спрамъ сына своіъ.

„Њега е очаравъ на ту претню натерало!“ помисли она: „Шта ми друго остає већъ попустити? Познаемъ га я, његов карактеръ равань е моме. Много се ва коцку меће; Честь нашегъ дома, па и . . . . Обое немогу я безумной страсти єдногъ залюбљеногъ на жертву излагати. Морамъ предосторожно, врло предосторожно поступати.“

Кадь Роберть главу дигне, угледа она сузе низъ образе његове гди теку, онъ се хтѣше удалити.

„Остани, сине!“ рекне она милостиво, я писамъ мислила, да е Јелена таково дубоко унечатаѣньемъ на тебе у чинила. Ты е текъ одъ неполнно неделя познаенъ. — Јеси ли се исповѣао точно?“

„Мати, ты ме познаешъ.“ одговори Роберть тронутъ, и слабимъ гласомъ. „Я писамъ више дете, кое при свакой светлећой се појви усклицава, и жели е знати. Кадь самъ ти оно преће казао, да ову зиму желимъ овде провести, мене е писао за Јелену одушевлявала, хтѣо самъ е познати и молити за њену любовь. Шесть неделя было е довольно, да ме увѣри єдногъ познамъ и обожаванъ. Нашъ шта мыслишъ садь мати?“

„Ты ћешъ мое рѣшеніе чути, докъ се я найпре съ Јеленомъ проразговоримъ. Зато захтѣвамъ одъ тебе єдно обећанѣ.“

„Какво?“ повиче Роберть, комъ се очи засіяю.

„Да честь отца твога чуванъ, и тайну наше породице као канву светиню храниш. Мой умрлый братъ, познавао е своіъ лакомисленогъ сына врло добро. Францъ непринадлежи више нашой породицы. Како си га се ослободіо?“

„Полиція олакша ми тай посао.“

„Шта?“

„Одма по вашемъ одласку уапсила су га.“

„У моіой кући?“

„На жалость, есть!“

„Ужасно!“ повиче она, „полиція была у моіой кући?“

„Буди спокойна, ніе нико за тай неповольный случай дознао.“

„Та само е то доста“ продужи у гнѣву баба, „што су се надоли тога скитницу у моіой кући наћи.

„То ме ни найманѣ неузнемирава, почемъ е та стварь врло проста и ясна. Францъ у своме бѣгству, дошао е у гостіонику, и тамо е за наше обитељиште распитивао. Ноћемъ су га ћешъ юрили, да га увате, то му е полиція и у траг ушла была, а и средствомъ телеграфа дозна да ће у нашу варошь доћи. На тако су га по свимъ гостіоницыма и тражили. Овде га кодъ насъ нађу и у найвећой тишини одведу. Утрошъ рано већъ самъ кодъ полицайногъ комесара было, и казао му, како е онай дошао да одъ насъ новаца изнте. Као што ми казаше, Францъ е єданъ одъ найопасніи бунтовника, онъ е и при єдной борби на улицама учествовао, онъ, као испеисанъ отъ царъ — садъ ће да му и пресуду изрічу, а како ће та изнасти, можемо мислити. Само то ми е жао, што ће га башь у овдашньемъ суду осуђивати.“

Ёдань служитель уђе и яви да е ручакъ већъ спремань. Роберть одиеде своју матерь у трапезарію.

„Гди е господична Јлена?“ Запита ова служителя.

„Она е нешто слаба, и молила е да е извините.“

„Неспаванѣ прошле ноћи, ослабило е то добро дете!“ рекне ова сину своме.

После ручка одвезе се сама она кодъ президента. Роберть е єдно дуго писмо писао на свогъ дѣловодителя у Хамбургъ. Съ почеткомъ прваго сумрачка изиђе Јлена изъ куће совѣтниковице Симовићъ, завіена у єдно шпунце и лице валомъ покривено. За нелику и снегъ ніе марила, већъ е брзо кроз сокаке, готово трчећи ишла.

IV.

У исто то време повуче єданъ човекъ за жицу повеликогъ звонца на некомъ мрачномъ зданію, кое е само између последньи кућа западнѣ стране пароша, было. Одна затимъ отворе се велике, тешке, са врло дебелимъ гвозденымъ шипкама оковане вратнице, предъ коима е стражарь тихо и нутећи ходао. Човекъ овай уђе у єданъ дугачакъ ходникъ на своду, на коме видовима кои су одъ неколико горећи лампи осветлѣны, были, блистао се ледъ. Овай проће кроз ходникъ и уђе у єдну авлію, коя е свудъ увоколо высокимъ мрачнымъ зданіама обколѣна была. На десной страни стаяле су памћћтене пушке и една мала стражарица, кое е показивало да и ту стража има.

„Куда ћешъ??“ упита солдать.

„Кодъ управителя државны тавница.“

Солдать му покаже рукомъ на лево за обиталиште њгово, а странацъ завиши се ићшть више у огрталу, уђе кроз една врата, попне се узъ степене и дође на єданъ лепъ ходникъ одъ гвожђа на прномъ спрату. И мора да е было познать у овой кући, єръ безъ да се много домишлио на кои ће врата, куцне на една одма. У истомъ тренутку стаяо е предъ њимъ єданъ сѣдъ войникъ, кои га озбильно и умѣрено, ал' и љубезно предусретне, и у собу уведе.

„О, господинъ Петре,“ рекне старацъ. „Шта ми даје ту честь да васъ, славногъ адвоката наше државе, тако доцканъ у момъ тужномъ царству видимъ?“

Адвокатъ Петаръ, човекъ одъ свои 32 године, белогъ, оштро изгледаюћегъ лица, великій натрены очію са краткомъ црномъ брадомъ, метне слободно и безъ усилења свой снежный шеширъ на єдну столицу.

„Господине маіоре,“ проговори адвокатъ, „я долазимъ башть садъ изъ обиталишта краљевско-државногъ правобранителя, кога на несрећу писамъ кодъ куће нашао, єръ се у некомъ друштву наоди. Вы познаете мое дѣловодно одношеніе къ њему, пакъ зато можете и сами мислити, да онъ мене небы забраніо, да єдногъ политичкогъ апсеника непосѣтимъ. Ослањућа се и на мое стање, као явный адвокатъ и белѣжникъ кои и кодъ суда заклеты, писамъ непознатъ, молимъ васъ да ми посћту кодъ єдногъ апсеника дозволите —— за дозволенѣ државногъ правобранителя, я свствуемъ.“

„Вы захтѣвате много, господине,“ рекне старацъ озбильно.

„Я знамъ; но надъ и то додамъ, да ћу я и бранитель апсеника быти —“

„Гди вамъ е пуномоћіе?“

„И њга ћу да узмемъ, готово е; та вы знате да самъ већъ єдномъ и вашегъ сына, оногъ садъ у Америки предъ правымъ судомъ заклеты (Schwurgericht) браніо. Да границе пакъ законости преће нећу, то се надамъ да нећете ни помислити.“

„Кодъ кога ћете апсеника?“

„Кодъ Франца Осбека. Онъ е другъ и єдномиленикъ вашегъ сына было. Обоица су заедно као офицыри служили при єдной ловачкой регименти.“

„Тай е проше ноћи затворенъ,“ рекне тихо старацъ

„То данасъ дознамъ одъ полицайногъ комисара.“

„Мора ли ваша посћта іошть данасъ быти.“

„Апсеникъ тай незна, да самъ я у резиденціи овой адвоката — па како ће ме моћи за свогъ бранителя изабрати? А при томъ морамъ и одъ њга и то дознати, докле е загазіо было у преступленю, єръ ако видимъ да ми трудъ неће срећанъ конацъ имати, то ћу быти приуѣђенъ да га њговой судбини оставимъ.“

Маіоръ промисли се неко време, па онда рекне, но не баншть сасимъ безъ успленя.

„Почемъ мени у дужность спада да само пазимъ на строго чуванѣ апсеника, то мислимъ да нећу моју дужность ни найманѣ съ тымъ нарушити, ако намъ Франца Озбека на єдну четврть часа повѣримъ.

Онъ садъ зазвони. Ёданъ наредникъ ступи унутра. Маіоръ, коя е међутимъ єданъ списакъ разгледао, рекне:

„Нека апсанџія апсъ подъ броемъ II. овомъ господину отвори.“

По учињенымъ учтивимъ поздравима, изиђе адвокатъ изъ маіорове собе. Войникъ одведе га на другу страну зданія, и одма му буде поменутый апсъ отворенъ. Съ апсанџійнымъ фењеромъ у руцы уђе онъ у єдну малу четвороугольну собицу, изъ кое га пріятна топлота сретне, но съ истомъ и онай особиты мирисъ кои се само у тамницама налази. Пошто е врата засобомъ заключао, стане, и мирно е сматрао внутреньость собе и обитателя њенога. Франць е, сасвимъ обученъ, лежао на єдномъ миндерлуку. Главу е на руку наслонію, и чинило се као да и непримѣчава овогъ што е дошао. Необична тишина владала е овде, и сама олуя наполю, коя е снегъ на малы, дебеломъ решеткомъ одъ гвожђа, окованый прозоръ, наносила, чула се овде као шуштанѣ удаљне какве рѣке.

„Онъ е!“ прошапће адвокатъ самъ у себи, изгледомъ бледогъ овогъ апсеника яко тронутъ.

Напоследну отвори Францъ очи. И кадъ страногъ овогъ съ фењеромъ апсанџійнымъ види исправи се.

„Я самъ искао свећу, носите ли ми е већъ єдномъ?“ рече садъ овай.

„Францъ! Францъ!“ попиче адвокатъ, и метне фењеръ на астаљъ близу Франца.

Апсеникъ е седіо као окаменѣнъ на постельи, раз-

мишљаваћи у себи ко то може бити, што овако са учашћивањем његово име изговори.

„Боже мој, да ме невара сањ?“ проговори садмишљени се. —

„Ње сањ, жалостный пријателю, тужна дѣйствителность обкружава те, а и самъ Юлій Петри, твой — “

Францъ викне трогателнымъ гласомъ.

„Юлие!“ Юлие! викао еонъ съ неописанимъ изразомъ. И падне на груди пријателя свога, кои е свое руке разширіо было, и садъ дрикьће устне апсеника съ полюбцыма покріе. Право, топло пријательство, обитавало е у срцу оба ова човека, кое е и учинило, да су они за неко време заборавили были, у каквомъ се несрећномъ месту налазе.

„На бѣдну постелю апсеника, вучемъ те къ себи, милый пријателю,“ рекне жалостиво Францъ. „Ал’ ипакъ нисамъ преступникъ; можешъ ми безъ сумнаня руку пријателя пружити. Мой е духъ было врло слободанъ, Юлие, зато су га и морали у тесне ове зидове затворити.“

„Мани се свакогъ правдања, идный пријателю! Я самъ дошао да ти стару ону руку, вѣрну десницу пружимъ. И ако те за урокъ твогъ затвора питамъ, то чинимъ само за то, да се могу я приправити, и права средева за твое избављење изабрати.“

„За мое избављење? За мое избављење?“ Поваче Францъ, спаоѣи. Юлие, ты знашъ, да я нисамъ мекушацъ, да самъ више пута смрти мое груди показивао — ал’ опрости ми за ове сузе, кое ми мисао за слободомъ изгони, немой ме мекушцемъ називати, ако се садъ смрти а и самогъ дужегъ затвора страшимъ. Мое е срце за животъ везано, са такимъ свезама, кое раскинути я нити одважности, нити снаге имамъ. Нежелимъ живити, да дишемъ, да радость живота уживамъ, већъ да любити могу, да могу слободно оной принадлежати, коя е сама мой животъ. Ты е познаешъ Юлие, и ты самъ мордо си е почитовати и любити — “

„Елену!“ рекне адвокатъ, „због чѣ, вредно е живити.“

„Ты е познаешъ, продужи Францъ узхићенъ. „И одъ тогъ анѣела лепоте и добродѣтели отрзава ме човеческа сила, моћи обстоятелства, коя самъ я у надувености среће мое, измеђнао и прокосио іймъ. Елена мени оддана са нѣрномъ любовію, ова страда садъ я страдамъ, и ова е срећна кадъ самъ я срећанъ. Съ одважностію, кою я охоломъ снѣлочу садъ именовати могу, путовао самъ я прозъ ону землю, у коіой самъ жигосанъ као преступникъ. Прокосіо самъ опасностима, коя су ми на путъ излазиле, и већъ самъ се было моіой цѣли, слободной Швайцерской, приближіо, кадъ ал’ ме моя несрећа стигне.“

„Дакле ты си хтѣо у Швайцерску?“ повиче зачуђено адвокатъ, „ипакъ си овай путъ изабрао, кадъ ти е было слободанъ изборъ датъ, да другій, манѣ опасанъ изберешъ?“ (продужиће се.)

СИРЋЧ.

Овы дана изразіо се еданъ ученый Србинъ, како е невгодно писати безъ: *сирѣчь*, а како е невгодно употребљавати ту славенску речь у српскомъ єзыку; како Српске Новине употребљаваю *то есть* у место *сирѣчь*, но како е ова замена недостаточна, у томъ предмету было бы мое мнѣніе: да *сирѣчь* нимало ніе више славенска речь него *синовь*, ербо *сирѣчь* е составлѣно изъ *рѣчь* и *си*; *рѣчь* е и славенски и србски, а *си* е славенски одъ сей, сія, сіе, и значи овай, ова, ово. И тако *сирѣчь* значи *ова речь*, или *ево речь*, или *што оно речь*.

Синовь составлѣно е изъ *новь* и *си*; *новь* е србски, а *си* славенски, како што е речено, и значи: ова ноћь, или ова ноћь.

И тако нимало више не треба да се списатель србски страши одъ рѣчи *сирѣчь*, него одъ *синовь*; знаюћи, да е овымъ начиномъ постало и *сада*, иначе *овда*, на питањѣ *када*, а и више речій.

В. Л.

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. А што то одъ нека доба готово непрестано звона звоне?

Берберинъ. Па тако е свагда у месецу Марту. Ко презими неможе да прелети, а ко прелети неможе да преживи. Главна експедиція или полазакъ на онай свѣтъ, два путъ е у години дана; у пролѣће и у есень, а ови други што умиру у друго време, они полазе на изванредным лађама. Мартъ е врло чудноватъ месецъ. Многи умиру, а многи болую. Миръ Европе на смртной постељи лежи; найнѣшгій лѣкари изъ свію велики држава, дође совѣтовала у Бечу; али іоште ништа се незна хоће ли моћи остати у животу. Тай болестникъ, то наймиліе чедо Европе, тешко дише. Лекари су забринути, премда гдѣ-кои слабо маре да оздрави. А тежко ће и остати у животу, ербо му е тако много крви пуштено, да е са свымъ ослабіо. Многи сада виде, да су сѣ почетка рђави лекови употребљивани; и лекари вису одма съ почетка познали каква е болесть; и држали су за шалу. Сада е найнећа опасность, и ако миръ Европе преживи овай несрећный месецъ Мартъ, онда можемо се надати да ће дугогъ живота бити. Нѣму нема више одъ 40 година; и на истомъ месту, гдѣ сада забрынути лекари око болестногъ старца седе, присуствовали су краљеви и цареви Европе при нѣговомъ рођењу. Пре 40 година сви народи са разширенымъ рукама дочекала су гласъ изъ Беча: „родіо се миръ!“ Сада, после 40 година сви народи очекую нестрпливо да чую изъ Беча само две речи: „оздравіо миръ.“ или „умрьо миръ.“ Бечъ е средина Европе, кои брижливо надстолова да се миръ у животъ повратимиръ, кои неизбройне пријатељ има у свыма народима. — Миръ, богатый, богомданый и благотворный миръ, има само єдногъ наслѣдника; а тай е наслѣдникъ несрећникъ, разникућа, паликућа, убилацъ, а то вамъ е рать. Што годъ трудолюбивый миръ заштеди и стече то нѣговъ наслѣдникъ за врло кратко време потроши и разори. И будите увѣрени да миръ небы умрьо, само да му ніе тако много крви пуштено, и да нису толики грдни дугови у аротеки за руски чай учињени. И колико е ніо свакошта тея и чая, и колико се купао и знойо у рускымъ парнымъ банама, и у турскимъ амамима, опетъ ни наймањ наде-

ждe нема, да ће оздравити, него види се да одъ дана на данъ све горе у болесть пада.

Господинъ. А шта раде они на Криму?

Берберинъ. Дуго имъ е време, и изъ дугогъ времена забаве ради туку се по мало. Али досадило имъ се већe да се изъ пушака туку, него туку се сада са кундацима, и погине ій по неколико хиљада.

Господинъ. Долази ли іоште Сава и Дунавъ?

Берберинъ. Непрестано вода расте. Сваку ноћь нарасте читаву шаку. Сава е поплавила савъ макшиъ, сву аду цигалију, и у мало се сви зецови у ади нису подавили. Кадъ су видили да е вода све оплавила, а они се ньи едно 15 на једну кладу попели, и почели викати за помоћь, еданъ курякъ и лисица са едньимъ малымъ чамцемъ притрче у помоћь и потоваре ій све у чамацъ. Незнамъ есу ли на суво изнесени, али како сада яки ветрови дувао, или ће се подавити у воду, или ће ій курякъ изести. Шта е было съ ньима яли ћу вамъ, како чуемъ.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Господинъ. Купе се новцы да се подигне споменикъ на гробу Мушицкогъ; шта ћемо мы жено дати?

Госпоа. Ахъ сладкій човече, я бы дала мои петь великы дуката, само кадъ бы то было да се на твомъ гробу споменикъ подиже.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

Воздухъ у затвореннмъ просторима, собама, нарочито гдѣ болесници леже, врло е нездравъ. Людска и друга испаренія укваре воздухъ у собама, па никакавъ лекъ болеснику помоћи неможе, и да се други здравки іошть поредъ њега разболе. Повареньи и кужанъ воздухъ по собама чисти се каденьмъ и вѣтреньмъ. Найсигурніе и найбољ е кадити сирћетомъ, просутимъ на угрејатъ црепъ. каменъ, гвожђе. — Но при свемъ томъ вѣтренъ собе едино е средство, да здравъ воздухъ школьивнъ замѣни. *У* љето треба собу маймањ двапутъ преко дана провѣтрити т. е. ујутру по ваљаску сунца и одма по подне. Вечерньій и ноћньій воздухъ врло е нездравъ. Гдѣ болесника у соби нема, ту треба и чешће собе вѣтрити; а гдѣ ій има, ту треба или за време вѣтреня у другу собу однети, или ій ондѣ оставити, но врло добро умотати и покрити, да ій нисданъ вѣтрињъ недодирне. Ни здравимъ людима нетреба за време вѣтреня у соби остати. Јоначтво неко у томъ показивано подлежње кадгадъ заслуженой казни. Зими е довольно сданпутъ собу вѣтрити, ерь и како безъ вѣтреня због разлике топлоте воздуха у соби и онога напоље доста чистогъ воздуха у собу улази. Да се небы зими людови собни притомъ много наладили, найбољ е све прозоре и врата на сданпутъ отворити, и соба ће се нако кадъ вѣтра буде за по до 2 минута сасвимъ добро изчистити, а то е бољ него 15 минутій оставити и. пр. сданъ прозоръ отвореиъ чинъ се соба излади, али опетъ непровѣтри. Притомъ треба нарочито горињ прозоре отворити, ерь е у горњой половини собе найпездравіи воздухъ.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Поставлѣни су: Начальникъ смедеревскогъ окр. Антонић Р. Мајсторовићъ за прик. помоћника попечительства внутр. дѣла; а на његово мѣсто Ранко Матенћъ досадашни начальникъ окр. подрињскогъ, съ производствомъ у чинъ полковника; а на његово место досадашни ужичкій начальникъ Илія Чворићъ. — Ађутантъ книжевскій Александеръ Х. Трпковићъ за начальника окр. црнорѣчкогъ съ производствомъ у чинъ маіора и почестногъ ађутанта. Коста Антоновићъ за начальника среза окольскогъ окр. пожарев. съ производствомъ у чинъ маіора. — Миляло Рапчевићъ пренешенъ е за начали. среза златиборскогъ окр. ужичк. и Іованъ Радовићъ произведенъ е у чинъ маіора.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Царъ Александеръ посланицима у Петербургу казао е: да ће онъ продужити намѣрења своѣ отца, али да е такође готовъ и ньиз Европи повратити, ако му се, за Русію чесна условія понуде, иначе да ће пре умрети, него безчестна и штетна условія примити."

— Многе новине пишу да е царъ Николай при смрти многе промене у своіой дипломаціи и у войсци учинио, а тако исто и наручіе е своѣмъ наслѣднику да се многе промене учине.

— Ађутантъ цара Александра князъ Галицинъ пресиѣо е изъ Петербурга у Бечъ. Онъ путуе у Атину, да брапу Ерѣкомъ званично яви смрть цара Николая, и ступленѣ на престолъ руски цара Александра.

— Изъ Крима готово ни едне новине ништа новога недоносе. У томе се само сва извѣстіи сагласиваю, да се Руса све више и више яча леђа саюзне войске уложаваю. Шта се у заседанізма опуномоћены дипломата у Бечу ради и говори ништа се неможе да дозна. Они ће претпоори тратити у найвећой тайности докле се годъ сва приготавараня невршне.

— Турска войска непрестано се іоште изъ Варне у Евпаторію превози

— Вѣсти изъ Цариграда явлаю да се Меншиковъ опасно разболео, и бешке новине явлаю да се у Одеси у вѣчность преселио, али незна се іоште навѣстно.

— Грађ Неселроде попечитель иностр. дѣла у Петербургу, пресиѣ ће у Бечъ да своју важну рѣчь, при сарштетку конференція реине.

Одговетке: Казанъ капакъ и лула одъ казана, све е одъ бакра. Ђупрія преко воде. Тестера. Гланица белогъ лука.

Течай новаца: сребро 126⅔, злато по 5 фор. 53 кр.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 18. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторником и петком, цѣна му је за три мѣсеца 4 цванцика. | № 23

БЕЗОПАСНЫЙ СТРАТ

У Ђенови на паробродъ седнемъ,
И у вече за Ливорно с' кренемъ.
Вѣтаръ тіо покресе таласе,
Лађа плови тіо љубичка се.
Кадъ с' загледамъ Апенински гора,
И сунашце допратимъ до мора;
Сиђемъ доле гдѣ тишина влада,
Гдѣ умориогъ и санъ не обилада.
Текъ што легнемъ — ал' ме чудо спађе,
Страшанъ вѣтаръ дочепа се лађе.
На с баца и съ њоме се титра,
Ко кадъ дете съ јабуком се игра.
Све збуњено нигдѣ нема реда,
Свакъ предъ собомъ гробъ отворенъ гледа.
Различни су измѣшани гласи,
Лађа шкрипи муњаю таласи.
Кадъ кадъ само капетанъ се чуе,
Командира и лађаре псуе.
Жене, дѣца, пучу и врипте,
Безъ надежде свакій помоћи иште.
Многи бѣжи, али незна куда,
На мору е гробъ отворенъ свуда.
Изванъ лађе іошть гора несрећа,
Помрчина а бурн све већа.
Нико незна куда лађа плови,
Море бѣсни и смрть нанъ готови.
Ту надежде ни кодъ кога нема,
И свакн се за путъ вѣчни спрема.
Неко срећу своју живота брои,
Неко као ладный каменъ стои.
Неко клечи и богу се моли,
И спомиње што найвећма воли.
Неко кука: но, деца моя
Остадоше — жалости безброя!
Я помислих: но младо доба!
Ко ће кукат' пыше твога гроба.
Далеко ми и отацъ и майка,
Далеко ми сва родбина сладка.
Али с' тиме жалиће не иче,
Гдѣ годъ види воду нека плаче.
— Већ лађа удара о стѣне,
Чакъ унутра заплискују с' пѣне.
И већъ пукла по средини свода,
Са сва страна широмъ кључа вода.

На сдан-путъ, да в бѣда већа,
Пламенъ буку, пакѣстна несреће.
Разпрште се одъ лађе машина,
Отвори се бездань и пучина.
Све то врипти, чуна се и плаче,
Гдѣ ко стиже, ту у воду скаче.
„Съ Богомъ свете, и те желињ оста,
Али баремъ пуюво самъ доста.
Я прекидамъ живот у младости,
Кратакъ живот, ал' пунъ е радости."
Кадъ са свѣтомъ тако се опростимъ,
Готовъ бы я да у воду скочимъ.
На сдан-путъ ал' звоно зазвони,
Неко вичи: „већъ смо у Ливорни."
И се трпенъ изъ сна тога страшногъ,
И путника видимъ мирна свакогъ.
Неки с' дваже, неки іоште спава,
Предъ млогима већъ стои и кава.
Протрехъ очи, али свиће зора,
Нитн ватре, нити бурѣ мора.
Одма скочимъ изъ моѣ постелѣ,
Желињъ света, сунца, неба, землѣ.
И у страу — на полѣ изађемъ,
Ко што было све у реду нађемъ.
Иза брега — гдѣ маслине саме
Зелене се, шире своѣ гране —
Италіе лепе сунце с' раја,
Край обале стои наша лађа.
А Ливорно трговине слава,
Іошть с мртво, іоште у сну спава.

У Ливорни 1854.

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„Морао самъ, Юліе. По несрећной промени ствари изпадне ми за рукомъ да у Холландію побегнемъ. Єлену писамъ смео самномъ повести, єръ писамъ радъ было, да є учинимъ участницомъ бѣде єдногъ бѣгунца. Изъ Амстердама, гди самъ я у пристаништу носенѣмъ терета мой бѣдный комадъ леба заслуживао, съ њомъ самъ непрекидно у писмама се разговарао. Како бы ми радо слѣдовала, да є средства за путъ имала. Я удвоимъ моє усилованіе и теретный посао, да бы то средство добыти могао. Даню и ноћу радіо самъ у пристаништу, а при-

томъ раанїо самъ се сунимъ лебомъ, да бы трошкове могъ издржавања умаліо; моя кеса буде сваній данъ тежа, но и мое тѣло почне све већма клонути, докъ напослѣдку, по кратковмъ времену и на постелю непадненъ. Неутѣшно и тужећи боловао самъ я у бѣдной моїой собици на тавану; и съ трудомъ и мукомъ добывене новце, поїждре опетъ болесть. Садъ ми дође писмо одъ Блене, у комъ ми явля, да е она са едномъ енглеаскомъ фамиліомъ съ коїома се случайно упознала у Цирихъ (у Швайцерской) отишла. Свимъ што е свето заклињала ме е да ускоримъ што пре къ њой у ту слободну землю дођи. „Кадъ ово писмо добіешъ", тако е исто завршила, „я самъ већъ на путу. Ни єдногъ тренутка писамъ наспила, понуду любведостойне Лади Линдзоръ примяти, почемъ самъ увидила, да се само на тай начинъ съ тобомъ єдинити могу. Та я самъ и тако сиротица, кою ништа за њену постойбину невеже, коя одъ како тебе нема, нема никако ни отечества." — Ахъ Юліе, то ме писмо узхити, алъ ме и убіе. Моя болесть претвори се у страшну и іогунасту грозницу, прођу више неделя, да, и самы месеца, а я на путованъ никако ни мислити писамъ могао. Почемъ нашъ Блениъ адресъ писамъ имао, то іой за ову жалостну препону ни явити писамъ могао. Садъ можешъ себи мое мучно положенъ представити. Лето и єсень протеку, пре него што се мое здравлє поврати. Момъ лѣкару, єдномъ валяномъ Холандезу, тайну самъ мою повѣріо, я нѣговомъ великодушію имамъ благодарити, да самъ нешто новаца, пристойно одѣло и холандскій пасошъ добіо. Болесть ме е учинила у десетъ година старіимъ, я на то уздаюћи се, да ме неће ду ласно познати моћи, упутимъ се управо у Р . . . да видимъ да се ніе Блена вратила. Ту одъ њке нене пріятельице дознамъ да она мора да е іошште у Цириху, почемъ се одъ Юнія іошъ видили нису. Шта е дакле могло пре быти, него да мислимъ да ме она тамо очекуе? Изъ Р . . . крененъ се изабравши найкраћій путъ у Швайцерску. На єдной поштанской штаціи, дођу ми државне новине у руке, и на мое не мало удивлєнѣ, найемъ у истимъ обаву, да е удовица Симонинъ изъ Хамбурга грађанско право у резиденціи, и чрезъ єданъ великій поклонъ сиротинскомъ фонду учињени, такође и титулу советняковице задобыла. Башъ у явномъ раздору нежинећи са сестромъ могъ отца, заключимъ, почемъ ми е касса испразнѣна была, да се у резиденцію сратимъ; где ме нико непознае, и да се моїой тетки за толико новаца замолимъ, колико бы ми довольно было не само да до цѣли пута мога доспѣмъ, већъ да и основъ къ пристойномъ уживленю момъ положимъ. Богата она удовица, помислимъ, касу е саротинску подпомогла, валь да неће сиротноѣ братаца своѣ, кога е наслѣдіе себи приграбила безъ помоћи одъ себе одпустити. У вече у очи нове године, дођемъ овамо у резиденцію. У гостилнику запитамъ за госпоју Симонинъ, ту ми кажу где іой е обиталиште, и да е вечерасъ кодъ нѣ сіянь балъ. Тешко ми небуде куну нѣну наћи — састанемъ се са тетномъ, моліо самъ е и заклињао, но — будемъ одбіенъ."

„То е више, негъ свирѣпость!" рекне разлюћенъ адвокатъ, „да ти е имаћ отца твога припало, о праву твомъ я и несумньямъ, ты бы заиста у болѣмъ станю садъ быо. На твое се упропашћенѣ иде, бѣдный пріятелю, наслѣдникъ ортака њиновогъ мора съ пута уклоњенъ быти. Край твое исторіе досадъ, већъ знамъ. Одъ Р. , где су те видили и познали, юрили су те. Пре негъ што си ты дошао, полиція те е већъ явила и описала овде; овде пакъ наћи и уватити те, ніе было тешко."

Іошъ ты незнашъ све, Юліе! богата она удовица, коя е фондъ сиротинскій подпомагала, зазвони и една демойка уће — представи себи мою радость и ужасъ, кадъ угледамъ Блену у той девойки."

„Ба' могуће? Блену?"

„Она се налази у кући моє тетке, како е тамо дошла, незнамъ. Ахъ умало, што писамъ предъ ню на колѣна пао; єръ она ми се указа као какавъ анђелъ светлости, у ноћи бѣде мое. Но єданъ нѣнъ погледъ, когъ я разумѣдо, задржи ме. Притомъ даде знакъ прстомъ, на белу ружу, на прсима нѣнимъ, последньи поклонъ любови мое. Съ њомъ изиће изъ собе и горда она жена — врата се затворе за моимъ сатаномъ и моимъ анђеломъ. Юліе, я више писамъ быо господаръ мога чуства; и шта самъ садъ съ Робертомъ, моимъ роћакомъ чиніо, незнамъ више. Само самъ на срећу мисліо, да съ њомъ побегнемъ, за мене ніе више прошлости было, будућность ми е была све — садъ ступи садашньость са свимъ своимъ страшнымъ теретомъ међу насъ — мене увате и затворе. Кадъ се изъ моіи буняла пробудимъ, наћемъ се овде у тамницы."

„Сирома пріателю!" зданувши рекне адвокатъ.

„Готово бы и самъ мисліо," рекне Францъ са тужногоркимъ смешењемъ, „да писамъ при сасвимъ здравомъ разуму, као што ме е удовица она увѣравала, кадъ самъ мое наслѣдіе тражіо. Глава ми е пуста, немогу да себи изъ Хаоса млоги догађаи право понатіе склопимъ; и досада живот борн се у мени са чезньомъ за истымъ животомъ!"

Францъ спусти главу на прси, и гледао е ошторо у єданъ прстенъ на прсту леве руке. Юлій га е сматрао съ великимъ вниманіемъ. Одъ єданъ путъ, као да се на нешто рѣшіо, извади свой сатъ изъ пепа на рекне:

„Време пролази, а сваній минуть е скупъ. Францъ, ты ћешъ ме за своѣ бранителя изабрати. Іошъ я и имамъ недежде да њу те избавити моћи. Одъ како е заведенъ судъ заклеты, наше е пранобранителство у новый штадіумъ ступило, садъ се више неможе съ єдномъ пера чертомъ уништавати или стварати. Подъ военый судъ подпасти нећешъ, будући да ниси више быо официрь онда, кадъ си се народнѣ стварн прихватіо. Я познаемъ животъ твой до бѣгства твога, на ако те немаю чимъ другимъ окривлявати — "

„Ничимъ, ничимъ више!" прошапће Францъ.

„Неочаявай; садъ пакъ остани съ богомъ? Одъ данасъ њу долазити само као твой бранитель, мы се више несмемо са срцемъ већъ само са разумомъ разговарати. Дакле, ако іошъ што пріятелю своме повѣрити имашъ то говори садъ!"

Оба устану съ постелъ.

„Юліе," почне садъ апсеникъ озбильно и готово торжествено, „было е негда време, кадъ си ты любовь мое Блене тражіо добити, єръ ниси знао, да е твой пріатель, већъ срећу имао нѣну наклоность притяжавати. Кадъ

нак то дознаш, уступишь натрагъ, твою болѣтицу сноси, ал' инак останешь мой пріятель и задржишь оно високопочитань, кое си према Єлени придобио. Како самъ те морао любити и почитовати, Юліе, кадъ самъ твою борбу са судбиномъ твоіомъ видіо — "

„И я самъ изъ те борбе побѣдоносно уздиго се!" викне са сузнымъ очима младый овай адвокатъ „Као што си ми ты пріятель, тако ми є Єлена садъ пріятељица, кое срећу подиѣи я за мою дужность сматрамъ, а знамъ да є сва срећа њена тебе имати. Я самъ напредъ предвидіо како ће се политичка стварь свршити, за то онда одступимъ, кадъ се пламена ревность оружја лати, и стане опасностъ отазомъ ићи. Ал' зато и мой начинъ мишлѣња инакъ писамъ променіо, я по мом начину и садъ дѣйствуемъ за добру стварь. Морало є едно време доћи, кадъ ће се честни адвокати потребовати, мужеви, комa неће недостати снаге и вѣштине да се побѣдѣны и угнѣтены заузму — за то време, Франць, и я самъ се преправо и спремио, па садъ є оно дошло; ал' и я на моѣ мѣсту стоимъ, садъ ћу да се за оне боримъ, кои су ме онда попреко и съ подозрителнымъ окомъ гледали. Не само изъ увѣрења ступамъ я предъ судъ, већъ што и моя честъ то захтѣва."

„Богъ нека ти трудъ благослови, врсный пріятељу! — Но садъ чуй последню желю мою: Ты познаешъ свезу, коя ме за живота скопчава; испитай є место мене, Юліе, па ако наћешъ, да є слаба да мою срећу створи, то ме онда пусти да као жертва могъ начина мишлења, наше слободе паднемъ!"

„Разумемъ те, мой бѣдный, мой тужный пріятељу! Но вадай се, и буди добре волѣ, Єлена теби неможе невѣрна быти, єръ она притиѣкава одважно и крѣпко срце, кое свимъ опасностима пркоси."

Два она пріятеля немогоше далѣ говорити, морали су дизаюћа се чувства у груди свое затворити. Єданъ пандуръ ступи са вечеромъ апсеничкомъ унутра. Бутеѣн пружи Юлій Францу руку, па оде брзо изъ собе.

„Я нећу есть!" рекне нашъ апсеникъ; „али ако ми оћете любовь учинити, то оставите ми свећу овде."

„Съ радостћу бы вамъ желю испунио кадъ бы ми само дозволѣно было!" одговори пандуръ.

Франць мане рукомъ и овай се уклони. Съ трескомъ и звечећи затворе се врата тамнице, — апсеникъ клоне на постелю.

V.

Између матере и сына, одъ оногъ споречкања ступило є особито станѣ. Советниковица є показивала пре творну пріятность, была є услужнія него пре, и поступала є са Єленомъ пріятељски, као да є сажаленѣ према њеномъ жалостномъ стању осећала; Роберть напротивъ изгубіо є было свою живость, и према ніе никадъ заборавляо почитаніе према своіой матери, ал' є инакъ сматрао свако њено дѣло и наредбу съ подозренѣмъ тако, да се едва у стању было претварати. Ніе могао ту мисао никако изъ главе избити, да мати његова, кое честолюбіе обитаванѣмъ у престолной варошіи ићшъ већма є подбодено было, неће се моћи оногъ плана манути кои бы є у найвећемъ степену съ истымъ честолюбіемъ скопчао; она се за садъ, по његовомъ мнѣнію, или изъ стра, због оне изречене претњ, или изъ лукавства привутала. У оба случая было є готовъ, све употребити, єръ са препонама, кое су се његовымъ намѣрама на путъ ставляле, чинила му се Єлена несамо драженстія, но и његова страсть изгуби сасвимъ ону свесть, кою є до садъ имала.

Єлена є испуняавала мале ове дужности, кое су іой, као дуторицы Симоновѣке принадлежале, съ удвоеномъ точностћу; чинило се као да є са тугомъ раздоръ овай у кући примѣтила, и зато є свою благодѣтельку съ увећаномъ брижљивошћу трудила се наградити. Подозреваюћій Роберть завидіо є матери своіой, а опетъ и то се боао да она неће у самой Єлени орудіе створити, коимъ ће његову свезу съ истомъ немогућномъ учинити. Ватреный овай љубезникъ прьы є 14 дана само са своіомъ женидбомъ занимао се, готово се затворенога Франца є два и сећ'о, кои му се у свакомъ одношенію неопасанъ чинію. Цело његово вниманіе было є на Єлену управљено, и кадъ се онъ съ њомъ утиди, мислио є да ће онда све друге препоне уклоньене быти.

Госпоя Симоновѣ свою є посћу кодъ президента повторавала. То обстоятелство побуди Роберта да споразумленѣ са Єленомъ ускори. Єдно ютро наће є саму у соби његове майке, збуньено остави она новине на страну, кое є читала. Роберть є тронутимъ гласомъ поздрави и полюби є у руку. Она поруменѣ при томъ поздраву и погледа у землю.

„Гди є моя мати?" Запита онъ.

„Она ће текъ у десетъ сати изъ њене спаваће собе изићи. Ако желите съ њомъ говорити — "

„Не, Єлена, я благодаримъ богу іошть што ми є прилику дао, да васъ єдномъ безъ сведока видити могу."

„Мене, господине?" запита она съ таквомъ забуномъ, коя іой є необично дражестно стаяла, и кою є Роберть у своѣмъ интересу за добарь знаћ сматрао.

Она є садъ предъ њимъ стаяла у таквомъ виду, кои є њену лепоту у пуной свѣтлости показао. Велико њено плаво око свѣтлило се тихомъ и спокойномъ свѣтлостћу; њене благородне и чисте черте лица, биле су огледало єне душе, коя є сва сокровишта добродѣтельи и љубови садржавала. Како своимъ целимъ изгледомъ тако и своимъ намѣштаемъ, презирала є Єлена свако аншиковань; па кадъ она сяйность, коя изъ душе тече и найружнимъ женама драженсть дае, како є чудноватo иста сяйность Єлену красити морала, коя є одъ природе милинама обдарена, лепогъ стаса, и у притяжанію два небесно - красна ока, была.

„Єлена, немойте ми одказати неколико речи, одъ кои мой покой, и сва срећа живота мога зависи! О немойте се никаквимъ обзиромъ уздржати, већъ отворено, сасвимъ отворено говорите самномъ!" повиче Роберть, а и сузе му се у очима заврте.

„Шта желите знати, господине Симоновћу?" запита Єлена врло слабимъ гласомъ.

„Я нетражимъ да ми тайну ону одкрієте, о коіой сте овомадъ говорили, и коя васъ обтерећава; но дайте ми

извѣстанъ одговоръ, оћу ли я, па ма у кое време было, одъ вашегъ срца срећно рѣшеніе очекивати, или не?"

„Ваша мати, господине!" замуца Елена, уплашена неразбориташу младића овога.

„Моя мати вама ће благодарити, ако вы њеногъ сина найнесрећнијимъ човекомъ учините; а онъ ће быти найсрећнији, Елена, ако се вы узможете рѣшити да његова супруга будете. Изтргните ме изъ ужасне ове сумње, коя срце мое гризе; кажите ми само съ єдиномъ речи, смемъ ли се надати, да она тайна вама никакве окове ненамеће, да вамъ іошть слободно стои, по своіой волји себа будућегъ друга изабрати?"

(Продужиће се.)

АЛЕКСАНДЕРЪ.

У „Новинама србскимъ" читамо: Александера, Александеру, Александеромъ. Где се годъ ово име употребљава, и изговара, я мыслимъ, да се не склања овако, него: Александра, Александру, Александромъ — Александровъ, Александрова, Александрово. А зацело знамъ, да се и у славенскомъ, и у Рускомъ не пише у именителномъ Александеръ, но Александръ. Овако треба и у Србскомъ именителномъ да буде, кадъ є у другимъ падежима онако, као и у славенскомъ, и рускомъ езыку.

В. Л.

ПЕТАКЪ И БЕРБЕРИНЪ.

Берберинъ. Петаче, а гдѣ є Еракъ? сви га непрестано траже, и очекую шта ће онъ рећи, у ова важна времена; а њега нигди нема. Гдѣ се здео Еракъ?

Петакъ. Веселіо се много на његовъ имен-данъ, па после тога єдва є остао живъ. Текъ садъ почињѣ по мало да говори.

Берберинъ. Какавъ имен-данъ? А у кои данъ пада имен-данъ Ерака?

Петакъ. На три Ерарка.

МРВИЦЕ

— Гласъ о смрти цара рускогъ Павла 1801. године стигао є у Лондонъ изъ Петерсбурга текъ за 21 данъ; а гласъ о смрти цара Николаа ове године, стигао є изъ Петерсбурга у Лондонъ за четири сата.

— Французи често у найжешћемъ бою шале се. Тако сада предъ Севастополомъ, они ни єдну рускуку куглу незову своимъ правимъ именомъ. Кумбару, съ тога што є шупла изнутра, зову *кробмољъ*; ђуле због његове црне фарбе зову *арапиољъ*; гранатъ и картече зову *мољцы кромпирима*; а звиждења танета изъ пушака зову *мушицомъ*.

За спомень Лукіана Мушицкогъ изъ Крагуєвца:

Друштво театра, приходъ одъ єдногъ представленія 62 ½ цв. — Гг. др. Л. Радивоевићъ, фелкусъ окружный 1 #. — Ђ. Богдановићъ, Апотекаръ 1 #. — І. Лукачевићъ, подполковникъ 9 цв. — К. Антоновићъ, маіоръ 6 цв. — А. Стаменковићъ, членъ окружногъ суда 6 цв. — М. Радивоевићъ, секретаръ окружногъ суда 5 цв. — Ђ. Бањ, инџиниръ 4 цв. — І. Гойковићъ, директоръ и професоръ полугимназіе 3 цв. — Д. Протићъ, професоръ полугимназіе 3 цв. — П. Радовановићъ професоръ полугим. 3 цв. — В. Шварцъ, помоћникъ воиногъ лѣкара 3 цв. — К. Марјановићъ, ш. капетанъ 3 цв. — А. Марковићъ, ш. капетанъ 3 цв. — М. Петровићъ, ш. капетанъ 3 цв. — М. Атолићъ, подпоручникъ 3 цв. — Н. Петровићъ, подпоручникъ 2 цв. — С. Томићъ, подпоручникъ 2 цв. — П. Вељковићъ, подпоручникъ 2 цв. — І. Веселићъ, списатель 1 ½ цв. — М. Јковљевићъ, учитель изъ Жабара 1 цв. — Сумма прилога изъ Крагуєвца износи 10 # цес. и 9 цванц. коју сумму кадъ придодамо суми досадъ овде скупљеной износи; 51 # цес. 152. цванцика и 103 фор. ср. у банкнотама.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Царъ Наполеонъ очекуе да ћеди сриетакъ конференція у Бечу; а по томъ ће — ако мира небуде — кренути се одма у Крим. Царица рекла є официрима гарде што су се у Крим кренули: „Вы полазите пре насъ изъ Француске, али мы ћемо пре насъ у Крим доћи."

— Кадъ є Султанъ чуо за смрть цара Николе стаио є неколико тренутака зачуђенъ, потомъ окрене се на ону страну гдѣ Мека лежи, и повиче: „Богъ є великій и милостивъ. И нећу сгрѣшити, ако єдногъ великогъ и якогъ мога непріятеля, кои є великій и явій непріятель турске њре быо, у срцу сожалѣвамъ. Богъ ков є роба створіо као и цара, нека му буде милостивъ."

— У шпиталу у Цариграду што є изгорео, лежало є 1400 рањеника; но они су забављени. Уобште сумни се да су Грцы запалили тай шпиталь.

— Грцы у Цариграду іошть никако непћрују да є царъ Никола умрло. Шта више они се спремаю да међъ собомъ славе онай данъ, кадъ се на ново чуо да є гласъ о смрти цара Николе лажанъ.

— Кадъ су неки одвраћали цара Наполеона да неиде у Крим, одговоріо є онъ: „И ако буде миръ заключенъ, я ћу опетъ ићи у Крим. Єрбо само самъ я у стању войску натрагъ повратити."

— У Енглеской за 16 хил. матроза, кои су спремни за источну флоту, заколѣ се за 8 дана 210 волова.

— На оно што є Палмерстонъ казао: „Докъ се годъ Севастополь одъ Руса неузме и неразори, нема Турска сигурности." Одговоріо є генералъ Напиръ (сыновацъ оноуъ морс. Напира) кои є врло искусанъ човекъ, и познатъ многимъ своимъ књигама: „Ако се Севастополь узме, и ћу онда спалити све књиге што самъ написао, и све оне кое самъ читао о войничкой вештини, и о градовима." — Ово сообштаваю парискe новине Ла-Пресъ.

Течай новаца: сребро 26 ½ злато по 5 фор. 54 кр.

У Београду 19. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель: Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсеца 3 цванцика. | № 21

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„Я самъ васъ молила господине, да ми дате времена!“ проиуца Єлена. „А и вы сами потребуете га, да ону познате, коју у вашу породицу узети желите. Незаборавите да се то ваше целе будућности тиче!“

„О Боже, то вѣчно сумњић и мудровањ!“ повиче Роберть готово изнавъ себе. „Я се небоимъ да ће се моя любовь променути, єръ вы Єлена, остаћете та иста, и ако вы завѣсу съ ваше прошлости никадъ и нескинете.“

„Вы полажете велико повѣреић на мене, кое я можда и незаслужујемъ.“

„Мое се подозреић простире само на слободу срца вашега.“

„Я бы вамъ одавна казала, господинъ Симоновић, кадъ бы съ те стране скопчава была. Дужность благодарности заклѣва пространу признателность.“

„Єлена, дакле вы можете іошть изборъ чинити?“

„Я могу!“ прошапће она, спустивши збуњено очи доле.

Роберть се бацы предъ ню на колена; брзо счепа њене мале рученце, и покріе ій съ ватреным полобцыма.

„Онда, Єлена,“ повиче онъ, „нећу престати трудити се да вашу любовь придобіемъ. Ал познайте и вы вашъ положай у нашой кући — “

„Устаните господине!“ повиче млада ова женска, са мукотрпным страомъ, гледаюћи онтро на клечећегъ Роберта.

Она га дигне, и отргне се тихо изъ његову руку. У томъ трепутку зачује се звонце у собы госпође Симоновић. Єлёна се поклони на оде на єдна врата.

„Овай завео быће моя невѣста, па макаръ ми се цео светь на супроть ставіо!“ прошапће усхићеић Роберть. „Она неможе другчіе чинити, єръ она є нѣжноосећаюћа, скромности пуна дѣвица. Ахъ садъ бы све люде загрлію, сае бы ій тако срећнымъ учиніо, као што самъ я садъ. призванъмъ онимъ Єленинимъ усрећенъ. Она ме люби! Нема выше сумњи о томъ!“

На сатъ после тогъ догађаја, пріяви се адвокатъ Петри. Самъ Роберть одведе тогъ правобранителя у собу матере свое, коя га съ великимъ любопятствомъ прими.

„Господо,“ почне адвокатъ, „я самъ за бранителя некогъ Фрања Осбека изабратъ, кои є у вашой кући, због некогъ политичногъ преступленія уваћенъ и у тамницу одведенъ.“

„На жалость!“ повиче мутито удовица. У осталомъ, господине, я васъ молимъ да ме дале у ту жалостну ствар неуплећете, єръ я непознаемъ Фрања Осбека, нећу да га познаемъ, премда є онъ на несрећу мой братићъ. Зацело потреба, я мислимъ, никаквогъ дале свечанства, да совѣтниковица Симоновић икакковмъ одношенію ни саюзу съ єдним свудъ гоњћнымъ демократомъ нестои. Я самъ га се одтресла іошть пре него што се онъ противъ државе подигао быо.“

„Ни то се нахъ неможе рећи,“ дода Роберть, „да смо му ми бѣгство олакшали; онъ є захтѣвао новчану помоћь. — мы му є нисмо дали, само да се небы съ њимъ „икако у какво сношеніе ставіали.“

„Опростите,“ рече мирно адвокатъ, „моя намѣра ніе, каквогъ соучастника у преступленію обтуженогъ истражівати, да бы вальда съ тымъ нѣгову кривицу умалити хтѣо, кои, на жалость морамъ признати, сасвимъ є ясно познатъ; алъ дужность ми налаже извидити, колико нѣговомъ казиваню веровати могу.“

„Да неће господинъ Осбекъ вальда и своіъ бранителя да слаже?“ дода подсмевателно Роберть.

„Мож'да не съ намѣромъ, господине, но несрећа є нѣговъ духъ тако ослабила, да я само съ великомъ предосторожношћу нѣгове изговоре узети могу. Тако напримѣръ онъ непрестано потвриује да половина вашегъ имања њему принадлежи — “

Адвокатъ прекине свою бесѣду и погледа у госпою Симоновић са ѕвинимъ осмѣхомъ. Но ова, на то приправна, остане сасвимъ мирна.

„На вы господине, обете вальда да му то право судейскимъ путемъ задобіете?

„Не, госпо, на то нисамъ опредѣленъ за садъ. Я бы морао рћавъ адвокатъ быти, кадъ бы криминално преступленіе са парницомъ о наслѣдію сиешати хтѣо.“

„Шта є дакле у томъ случаю цѣль наше посѣте?“ запита Роберть.

„Ништа друго, већъ да се о душевномъ стању оногъ сужня известимъ. Све одъ тогъ зависи, съ кое точке при обрани я будемъ почео, кое є наравно, найтежій за-

датакъ свакогъ православа. Дѣла, коя несамо што су своє дѣйство чинила, већъ и сведоцыма посведочена, неможе ни найоштроумнія правдословъ одрећи, и то бы была велика погрѣшка, кадъ бы и я моє кліенте на тай начинъ бранити хтѣо. Францъ є Осбекъ, по моемъ мнѣнію већъ изгубљѣнъ; зацело ће га на сиртъ осудити, ако ми не изиђе за рукомъ, да му єдно место у заведенію луды, ненабавимъ. Мой є задатакъ тай, да га колико є годъ можно више одъ претеће казни ослободимъ, па буде ли онъ љкарима у руке преданъ, то онда ніе никаква казнъ, већъ случай, кои га є и онда постиѣи могао, кадъ небы было преступникъ."

Мати и синъ погледаю се са значећимъ погледомъ, кое позорьяномъ овомъ адвокату неостане непримѣтно, премда є онъ свой сатъ извадіо и цыѣре на истомъ сматрао было.

„Господине," почне садъ Робертъ, „вы потврђавате о Францу Осбеку мнѣніе, кое самъ и већъ одавна о истомъ имао. Нѣгова нападанія на иманѣ и честъ могъ почившегъ отца, одвише су луда, нетъ да бы ійй здравый разумъ измислити и предузети могао. До садъ смо мы пропустили да явно изасненіе о нѣму недамо, почемъ смо имали призрѣнія као на сродника; но садъ є наша дужность, и ми се радо съ вама саюжавамо, да о слабомъ станю духа нѣговогъ истинито свѣдочанство дамо."

„Онда є све испуњено, што самъ одъ васъ очекивао," рекне адвокатъ. „Вы съ тымъ испуњавате жалостну дужность, но избавляте животъ єдногъ човека, кои због нески обстоятелства, впакъ наше сажаленѣ заслужуе. Правдословъ мора му таково наравно одрећи, почемъ онъ са ладнымъ разумомъ мора истраживати и спремати оно, шта ће нѣгову невиность осведочити моћи. Испадне ли ми за рукомъ да осведочимъ, да є Францъ Осбекъ іошть пріе знане лудила показивао, то ће се онда наравно и признати морати, да є онъ и политично преступленіе у томъ станю учинити морао, почемъ исто преступленіе и тако печатъ найлуђегъ безумія на себи носи. Мы ћемо само истину сведочити, госпо," дода онъ, обрнувши се удовици: „А истину смемо предъ целымъ светомъ признати. Тако дакле я васъ сматрамъ за сведоке онога, што ћу я предъ судомъ потврђавати, а вы господине, быћете тако добри, да на позивъ суда тамо дођете?"

Робертъ се поклони, за знакъ да потврђуе речи адвоката.

„Душевна болесть вашегъ братића," продужи адвокатъ даљ, обрнувши се Симонићи, „тако є особытогъ начина, да є врло опгаръ погледъ потребанъ, да бы се познати могла. Онъ говори добро и са строіомъ, и нѣгови наводи наличе на наводе каквогъ разумногъ човека кои се на увѣренѣ ослана. Изъ єдногъ разговора съ њимъ я самъ ясно увидіо, да ће ми ревностно противословити, ако я нѣгову душевну болесть у присудствіо нѣговомъ за основъ обране нѣгове употребимъ. И по томе быће ми врло тешко сведочанства навести, за то самъ принуђенъ, узроке тражити, кои ће велику и напрасну промену нѣговы чувства проузроковати, по коіой самъ га и я као болесна познао, па бы се тако и судіе осведочиле. Мой Кліентъ мора самъ свою неспособность и слабость духа заснедочити, безъ да мою намѣру погоди."

„Господине адвокате," рекне удовица, „я се чудимъ вашемъ оштроумію. Избавите могъ братића одъ смрти и предайте га сигурной пазньи у дому луды, па онда можете мою благодарность очекивати. Та ми є мисао ужасна, да членъ моє породице смрћу єдногъ преступника умре. Избавите га, избавите га, па ма шта ме стало!"

„Моя честь, као правдослова, то захтѣва," одговоря Юлій.

„Па мислите ли вы заиста да є онъ све досадъ изъ безумія чинііо?"

„Бєть госпо," быо є постоянъ одговоръ. „Неке особите ствари бывао кодъ нѣга као урођене, и кь истимъ припадлежи и несрећный тай случай съ наслѣдіемъ, кои онъ никако изъ главе неможе да избіе."

Робертъ є за то време прорачуно добитакъ, кои ће му одтудъ припасти, ако адвокатъ, кои то све по овога мнѣнію, изъ користолюбія чини, свою цѣль постисне. Садъ опште цео поступакъ несрећногъ Фрапца пре негъ што су га ухватили, на саму ону промену неприпаи, коя се у њему догодила кадъ є Елена у собу ушла была.

„То потврђенъ моє подкрѣпљава!" рекне Юлій. „Ко є та млада девойка?" запита онъ даљ равнодушно.

Удовица му даде извѣстіе о њой.

„Она є была више година учителька кодъ неке Енглезке породице, коя є прошле есени у свое отечество вратила се." Съ овимъ заключи удовица извѣстіе свое. „На препоруку мога љкара, примимъ я Елену као другарицу къ себи, и морамъ признати, да є она оной предпоменутой препоруци подпуно одговорила. Она є лена, воспитана и добра!" дода удовица съ тихимъ гласомъ.

Адвокатъ є неколико минута мислію.

„Ал' я мислимъ да є Францъ ту младу госпу гдигодъ пре видіо?" запита онъ.

„Зацело ніе!" повиче брзо Робертъ. „Онда, кадъ є онъ овамо безумно се крившо ніе га она ни погледала а камо ли да га є поздравила. Мирно оде изъ собе са мојомъ майкомъ. А што є она на Француа упечатленѣ учинила, то є ласно погодити, єръ є Елена дивно и дражестно появленѣ."

„Адвокатъ опрости се одъ удовице, Робертъ га испрати до степена.

„Господине," рекне му Робертъ, „вы ћете намъ учинити велику услугу, ако оногъ лицемика избавите одъ сирти. Породица Симонићъ обећава се, несамо трошакъ за издржаванѣ нѣгово у дому луди, водити, већъ и паљавомъ нѣговомъ бранителю сваку суму исплатити — "

„Я узимамъ слободу да после на ту точку дођемо," проговори адвокатъ. „Како се сврши посао, я ћу мой рачунъ донети." (продужиће се.)

СМИРЕНЫЙ ГОРДЫЙ.

(Изъ Гелерта.)

Никаква погрешка на другоме невређа насъ толико, колико гордость, а ня єдну опетъ нечинимо тако лако, или на себи непримѣчавамо тако слабо, као ту исту. Тако исто нема готово внедне добродѣтельи, коіой се на

другимъ особама толико дивимо, а кои намъ опетъ срдцу тако тежко пада, као смиреность. Због тога се добро-воспитани люди чуваю излива гордости, кои в свету та-ко несвосанъ, а опетъ гордость, често и незнаюћи, у себи подраиюю; па због тога истогъ примаю лижъ добро-дѣтельи, али безъ нѣкогъ духа. То ће рећи: мы немо-жемо себи одрећи, да є смиреность овако несавршенимъ створенама, као што смо мы, нешто одвећъ пристойно, и нуждна добродѣтель: али залудъ кадъ насъ поникава. Мы неможемо одрећи, да є гордость овако несавршенымъ створенама, као што смо мы, нешто одвећъ непристойно, и да є наказа срдца; али залудъ, кадъ намъ ласка, и због тога є тако нерадо изъ срдца гоимо; па због тога се тако често и варамо, кадъ мыслимо, да смо є већъ про-гнали.

Антеноръ, разуманъ човекъ, мрзи на гордость, и мы-сли, да є смиренъ. Онъ є одъ великогъ рода, а никадъ се съ тимъ негорди. Будаласто є, вели онъ, гордити се съ оными преимућствомъ, кое нисмо сами заслужили. А-ко желимо, да намъ племство наши предака преимућ-ствомъ поставе, то га моранмо нашимъ заслугама учинити нашомъ собствености. Онъ є у обхођењу снисход-љивъ и благъ према нижима, учтивъ и смиренъ према вишима, а опетъ є у исто време потайно гордъ, што є тажавъ. Немой му само примѣтити или му немой почито-вати снисходительность, то ће се свеселити и поста ће равнодушанъ; но напротивъ бы ће учтивін и любезнін. што се више будешъ дивіо нѣговой любезности. Нѣгово одѣло нія сайно. Одѣна є, вели онъ, међу свима лажнымъ заслугама найсмешнія; а почемъ неживимъ у кругу великаша, то ми є найбольій накитъ, чистоћа. Онъ се дакле врло грађански одева, а могао бы се, по нѣговомъ имању, царски одевати. Онъ почитуе заслуге и у про-стой одећи као у скупоценой. Али му є опетъ мало, кадъ се та нѣгова у одезу снисходительность примѣти, и редко ће отићи у ону кућу, где су га кадъ корели, да є нѣгово просто одело потайна гордость.

Антеноръ слабо цени титуле и презире беседничке похвале. Али овай истый Антеноръ, кои припадаюће му титуле нерадо слуша, кои явно ласкавъ презире; преуз-вышеву хвалу никадъ неприма, робско кланяньє срдито гледа, опетъ грамзи у срдцу за угледеномъ, съ разумомъ и учтивошћу употребљюмъ хваломъ. Оштроумно и по-кривено дивльиѣ усхићава га; и то нѣгово усхићеньє, премда се труди сакрити га, опетъ се ясно издае, кадъ га часъ благодарно прима, часъ милостиво одбацуе. Онъ и самый почитана достойный лижъ ако почитуе. Я немо-гу, говори онъ често, слушати онога човека, кои ме од-већъ почитуе, што нити има разума у нѣговомъ тону, нити у лику. Антеноръ дакле полаже свою смиреность у томе, што неће, да му се диве будале, дедаци и ласкатељи. Али опетъ жели, да му се диве; а ели то смире-ность? Спольни, несносни и двосмисленн знаци высоко-почитана незадовољаваю га; онъ тражи угледеніе и поуз. данје знаке. Ко ће то судити? Но ніе ли то покуде предо, што овомъ изявльиваню высокопочитаня у своме срдцу придае цену много већу, него што му припада? што га за прву цѣль свои дѣла поставля, и што све чи-нии само съ томъ намеромъ, да то постигне? што починѣ оне, кои му га недаю, потайно презирати, и што избега-ва обходити се съ искреннимъ и заслужнимъ човекомъ због тога, што га врло редко хвали, или никако? Што дакле Антеноръ мисли, да є учтивость, то є управо пра-ва гордость; оно є само угледеніе вкуса гордости.

Онъ познае свое погрешке, шта више, онъ ій и явно признае; али само тога ради, да бы себи потайно свед-очіо, како є больій одъ други людій, а друге да бы раз-дражіо, како бы о нѣму боль говорили или мислили. Но да му нечинимо неправде? Я бы рекао, да нечинимо. За-што говори тако често о своимъ погрешкама, а опетъ се толико труди, сакрити ій одъ гледалаца? Онъ є у своіой соби напрасить, и онда є према своимъ слугама немилостивъ, па и у малой каквой погрешки; но ако има дружества, онда га неможе ни найвећа служителька по-грешка разналити. Антеноръ може укорь подносити, ре-ци му слободно, да му што недали у одезу, у собама, у баштама; онъ ће те съ равнодушнимъ осмѣкиваньемъ слу-шати, и одобраваће ти критике, ако су уместне, премда ће погрешке врло редко исправляти. Но напротивъ куди му што у нѣговой књижари, а хвали све нѣгове зграде и баште, Антеноръ ће почети ћутати и поста ће озбиль-ніи. Диви се нѣговой књижари и врломъ избору књи-га, и онъ ће ти бити найлюбезнія мудрацъ.

Антеноръ има знања, и онъ се съ њимъ тако мало хвали, као са своимъ богатствомъ. Нетреба се никадъ вели онъ, са своіомъ мудрошћу гордити, нити пала друге ніюним мњењима понизити, него ій вала, да свое недо-статке и неосете, у мислима подпомоћи. Антеноръ казуе свое мњеніе, кадъ изискуе прилика; али съ брижльивомъ учтивости. Но како га разнали про противорѣчіе! Кадъ бы само знао, како му се лице промене, како му глась заповедаюћій постане, како нагло и претећи ове речи изговара: ако се неварамъ; есть, я могу погрешити; али — не, нећу да пресуђуемъ. Другій путь прекине свою бесѣду; чимъ му се што противнослова, и остае дуго за-мышльивъ, и опровргана или презире ћутаньемъ. Но међу тимъ може опетъ сваій укорь брзо заборавити. Посу-мнай о нѣговомъ мњењу, онъ ће се повратити и побѣди-ће укоръ. Напротивъ посумняй о нѣговой учтивости и смирености; не, рећиће ти, добро срдце недамъ себи од-рећи! мени є мрзка гордость у другима, а зарь ћу є самъ себи допустити? човекъ заслужанъ, а у исто време и гордъ, значи толико, колико неимати найвеће заслуге. А я се боимъ, Антеноре, да ты те заслуге немашъ, него о-ћешъ себе и друге само да наговоришъ, како бы мисли-ли, да ій зависта имашъ, што є смиреность. тако достойна любави, а гордость тако прозрителна, и што си ты врло честолюбивъ. Ты смешъ знати, да си одъ други претежи-ній, и смешъ за тимъ тежити и припадаюће ти уваженѣ одъ други примати: то смиреность незабравюе. Но вала ти и то знати, да смиреность има свое седиште, у срдцу, а не у спольномъ обхођењу, и да є єдина гордость, та ты себе одвећъ почитовао због твога разума и твои до-бродѣтельи, или због природны дарова и због богат-ства. Ако ты то, што є на теби добро, несматрашъ као незаслужень даръ промисла, и ако непризнавашъ твое мно-гостручне недостатке; то одричи споля твою вредность іошъ толико, опетъ нити си предъ Богомъ ни предъ људма смиренъ. ты си наказа нравствености, ты си *гор-дый смиреный*.

Ђ. М.

МРВИЦЕ

— Главно вствио саюзне войске на ручку састоји се у пилану са славянома. Изъ ютра пакъ и у вече, пію кафу. Оружје свое држе свагда у добромъ ставію. Што се хальина тиче, прилично су прљави и изцепани; ербо безъ разлике сва у хальинама спавају, и поредъ оружја заедно са своимъ оправомъ ноћи проводе.

— Єданъ младићъ одавни се списательству напише єдну трагедію и поднесе директору театра на прегледанъ, хвалећи се, да є то такна трагедія, какову досада нико написао ніе. Директоръ га запита у чему се састои та узвишеность трагедіе, и младићъ му одговори: у томе, што кадъ се треће дѣйство спрши сва представљюћа лица поумираће. Па ко ће онда далѣ представляти упыта директоръ. „духови њїови" одговори спитатель.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— Масть. зейтинъ, зной и т. д. упрљаю намъ често тако альине, нарочито човане, да насъ є срамота съ иначе доста новимъ но маснимъ њурчетомъ, убетомъ, капутомъ, капомъ, чаширама предъ свѣтомъ се показати. Ови кои доста новаца имаю, могу се лако помоћи: нека начине себи нове альине; сиротиня пакъ, нарочито господска сиротиня, нека маснице исчисти, па є и њой помоћно. Како се умашћене альине чисте, показаћемо више начина. Найпростїи и найевтиниї є лекъ за ову незгоду: узми 20 драма найевтиниєгъ дувана, скувай то у 2 оке воде, умочи у ту процеђеву, врућу воду поопштрію четку, четкай тимъ масницу докъ є нестане, умакавши чешће четку у ону жуту воду. Почемъ си тако све маснице повадіо, прочеткай онда іошъ цѣлу альину мокромъ четкомъ низъ длаку, и обеси є да се осуши. Нетреба се бояти, да ће чои, ма кое фарбе была, ово у нечемъ шкодити; а и смрадъ одъ дувана одма ће нестати. — Други чисте маснице умоченомъ оштромъ кріомъ (одъ вуне или кострети) или четкомъ у пепеченицу, или у шпиртъ или у амоніякъ или у терпентинъ. — Други опетъ направе лоптице изъ 5 драма сапуна, 20 драма шпирта, 3 жумањцета, 5 драма терпентина и колико треба уме (земљѣ). Маснице треба притомъ найпре испрати млакомъ водомъ, потомъ овомъ лоптицомъ протрљати, па опетъ млакомъ водомъ испрати. —

— Я можемо сачувати да више година добра остану, кадъ у єдномъ суду обичне соли растопимо, и я у той води дотле оставимо, докъ на дно непадну; извађена, просушена и у єдномъ сандуку или котарици остављена држе се више година.

— Кромпири се држе зими или лети у пѣску, само треба песакъ да є свакадъ влажанъ.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Постављенъ є І. секретаръ совѣта Яковъ Живановићъ, за главногъ секретара совѣта.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Француске новине кажу, да ће Аустрія до ускрса Русіи ратъ објавити; ако Русія непопусти, да се до истогъ времена миръ закључи.

— Као што руске новине „Инвалидъ" пишу: Меншиковъ због слабости здравља оставіо є своју команду у Крыму у овај петый данъ, у кои є данъ царъ Николай изданую (18. Фебр.) — Ракетле кое су саюзинцы на Севастополь бацали нису никакве штете проузроковале.

— Она вѣсть о смрти князя Меншикова, ніе се потврдила. Исто тако непотврђује се ни она вѣсть, да ће грофъ Неселроде доћи у Бечъ; него поговара се да ће француски министеръ иностранѣ дѣла доћи да учествује у бечкимъ конференціма. Онъ є, кажу, посвећенъ найтайнимъ плановима цара Наполеона.

— Гласови, да ће скоро миръ быти закљученъ, све се више распростиру. Новине, преида ништа незнаду, шта се у конференціяма догађа, мысле да сада Русія никакве преноше неће полагати да се миръ поврати, почемъ саюзинцы одустаю одъ тога да се Севастополь разруши; и траже другій начинъ ковиъ ће се турско царство обезбѣдити.

— У Крыму спремаю се саюзинцы да на ново низъ 500 топова пуцаю на Севастополь. Саюзне войске око Севастополя има свега 100 хиляда. Руса пакъ заедно са гарнизономъ севастопольскимъ има у Крыму 150 хиляда.

— Лордъ Дундоналдъ има єданъ тайный планъ. Онъ ће — као што енглеске новине говоре — у нѣковомъ походу у источко море, Кронштатъ и Свеаборгъ за 10 дана разорити.

— У Крыму у енглескомъ логору найпре є стигла вѣсть о смрти цара Николе. Разлаз послао є одма лорда Бургеза у Севастополь да Русима тай гласъ ини; но Руси нису никако хтѣли вѣровати.

— У Аустрію на 610, у Белгію на 600, а у Піемонту на 120 душа долази єданъ свештеникъ.

— По зактеванію француског конзула, дозволила є Порта, да се у Трапезунту, Метелину, Мерзину и Бингазу, католичке цркве могу подићи.

— Царъ францускій заедно съ царицомъ ніе ће у гости краљицы енглеской, и томъ приликомъ познаће є лично, да почествује краљица своіомъ посѣтомъ налогъ индустріе у Паризу, што ће се летосъ отворити.

ОГЛАСЪ.

Нижеподписани имаю честь обявити да поредъ своє трговине, имаю на продаю разногъ собногъ намѣштаи, као: канабета, столица, огледала, астала, орнана, и проч. одъ разне цѣне.

У Земуну Синови
Спиридона Андреевића.

Течай новаца: сребро 21 ½; дукати по 5 фор. 47 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊИЖЕСТВА СРВСКОГЪ

У Београду 22. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 25

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„Сматрайте као да мене бранитe“ викне Робертъ за одлазећимъ адвокатомъ. Затимъ се врати съ веселимъ лицемъ у собу. „Мати,“ рекне, на какавъ бы се болъй начинъ опасногъ Француа ослободити могли. Човеку, кои е за заведенје сумасшедши способанъ, ко ће више веровати. Кадъ бы пакъ было осуђенъ, свакъ бы га сажалѣвао, а на насъ бы подозревали свя. А што ћу я предъ судомъ сведочити то ће свакій држати за знакъ пріятелъства а не за користолюбіе. Поредъ њговогъ бранителя я ћу за њга а не противъ њга быти.“

„Я желимъ адвокату срећу!“ рекне смешећи се удовица.

Робертъ одведе матерь свою у трапезарію гдѣ ій е Елена већъ очекивала. У веселомъ разговору, у комъ е и прекрасна другарица учествовала, провели су ово троје читавъ сатъ за асталомъ. Истогъ вечера саобшти мати Роберту, да се Елена рѣшила за свагда у њиной породици остати.

„Мати,“ рече Робертъ съ натренимъ погледомъ, „ты ми даешъ Елену, а я ћу теби дати зато — проклету ону тайну могъ отца.“

„Добро Роберте, треба да одржишъ речъ!“

„Кадъ ћемо престенъ; и то явно, држати?“

„Оногъ истогъ дана, кадъ се и опасный онай наслѣдникъ у заведенје луды уведе.“

Обадвое пруже едно другомъ руке, да бы тимъ осна жили саюзъ, кои е користолюбіе и любовъ заключила.

VI.

После месецъ дана, у деветъ сати уютру, стану една прекрасна кола предъ кућомъ госпое Симонићъ. Три персоне пошу се у исте: адвокатъ Петри, Елена и Робертъ Симонићъ. Старый ђорђе затвори за њима вратанца на истымъ колима, затимъ се врати узъ степене, мрмљући у себи.

„Ако неваластво овы людій изнадне за рукомъ, онда нема ни на земльи ни на небу више правде! Было бы сиротиомъ Француа болъ да найкрашимъ путемъ къ своме отцу оде. Я ћу дотле чекати, докъ се судбина тогъ несрећногъ младића нерѣши — алъ онда ћу сребролюбивой женгурини моје мишліе казати, па овай домъ проклетства, навѣкъ оставити. Великій боже, колике е несреће досадъ проклетый Мамонъ починio!“

Съ погнутомъ главомъ ишао е старацъ преко широкогъ ходника, и ту на патосу види неку малу светлу ствар, онъ се сагне и подигне е:

„Бела ружа! кою Елена обичествуе увекъ носити!“ рекне онъ тихо. „Я ћу е сачувати, и невести господина Роберта дати е, кои ю е зацело нерадо изгубила. Кадъ бы само знао, какву ролу та женска овде игра. Докъ даною найвећу скромность показуе, вечеромъ излази потайно изъ куће и враћа се текъ у неко доба ноћи. Я ћу да будемъ издаица, алъ ипакъ ће све на светлость изићи.“

Сђый овай служитель уђе у свою собицу.

Предъ едномъ величественомъ кућомъ зауставе се кола она, кои су брзо кроз улице, снегомъ покривене возила. Адвокатъ поведе свое пратіоце узъ едне широке камените степене, затимъ преко едногъ ходника уведе ій у врућу собу, где ій еданъ судейскій служитель дочека. Елена, одъ стра дрхћући, клоне на едну столицу.

„Охрабрите се,“ опоминаше ю адвокатъ; „вы сте на путу да добро, богоугодно дѣло учините. Я ништа више одъ васъ незахтѣвамъ, већъ да обистините оно, што ћу я о стаиу дбтуженогъ говорити, у комъ е онъ онда было, кадъ су га затворили. Помислите да се смрти и живота тиче!“

Елена се са великимъ усиливанѣмъ опетъ охрабри.

„Опростите,“ обрне се она, смешећи се горко, къ Роберту, „мене е тако стра, као да самъ я сама обтужена, и да пресуду очекуемъ.“

Робертъ ю е тѣшio, и обећа се непрестано поредъ ње быти.

„Верујте ми Елена,“ шаптао е онъ, „вы чините моіой матери велику услугу!“

И дрхћући привуче онъ њену руку къ устнама своимъ.

„Господинъ Симонићъ, я небы была рада, да се поредъ васъ укажемъ, єръ се већъ говори о наклоности, кою вы према мени осећате.“

„Кадъ бы было могуће, драга Елено, да Француъ Осбекъ за свое избављенје супруги свога роћака благодарити дужанъ буде.“

Судейскій служитель опетъ се указаше и говоріо е тихо са адвокатомъ. Юлій се затимъ окрене къ овима младымъ.

„Я молимъ," рече, „да овде дотле останете, докъ васъ непозову."

Затимъ оде у засѣданіе. После полакъ сата ступи пандуръ и позове свеДоке. Роберть е дрктао, кадъ е Елени оргрлао скинути хтѣо. Она е была необично бледа, чинило се као да іой е крви у образима нестало; алъ она ніе дрктала, и у целомъ њиномъ изгледу видила се тврдость и постоянство, кое жене обично у критичнымъ поянма живота показую. Она е у простой прной халыни стала, дубокій напитујући погледъ бацајући на Роберта.

„Дайте вашу руку Елена!" шаптао е онъ.

„Ево е!" рекне Елена брзо и одважно, и увати се њему испод руке и тако поћу у засѣданіе.

У ономъ тренутку, кадъ су преко прага у засѣданіе прешли, стресе се Елена; она е текъ садъ примћтила, да е свой украсъ, њену белу руку изгубила. Іошть се е-данпутъ окрене у предсобіе — но кадъ изгубљено невиди, оде управо и тврдимъ коракомъ на место свеДока, кое е было поредъ места брапителѣвогъ. Међу слушателъима на галерји подигне се шаптавъ удивлена, при появлено ове дражестно лепе, бледе девойке. Роберть ніе могао при томъ шуму, кои е онъ добро познао, да чувство гордости и радость прикрије, кое му се притомъ узбудила, онъ притисне руку њену тврће своіомъ, и садъ осети, да се она на њега ослања.

Почемъ е предсѣдатель изасно се, да онъ оне свеДоке познае, опомене ій онъ да по души и совѣсто на питаня одговараю, кои ће имъ се предложити. Садъ замоли адвокатъ предсѣдателя, да обтуженогъ даде довести. Заповесть се та ясно изда. Одма за тымъ отворе се друга врата, и Францъ Осбекъ, вођенъ двоицомъ жандара, ступи у засѣданіе. Њговъ бледый, брпгепуный изгледъ, кои е тамница іошть умножила, побуди съ тимъ више обште участіе у публикуму и судіяма, кадъ Юлій Петри тронителнымъ словомъ душевно стање обтуженогъ разложи. И заиста, Францъ е у томъ тренутку наличіо на какво бѣдно створенѣ, кога е творацъ њгоногъ разума сасвимъ лишіо. Брада и коса обкољавале су дивлично, бледо лице њгово, докъ су очи тужно ал и страшно светлиле. Ясно се могло видити да е себи труда давао, да само болестно тѣло свое управо одржи, и да га сильный боолъ обтерећава. Као какво дете, даде се на место осуѣны одвести. Стоећи, безъ найманѣгъ двизаня саслуша тужбу, кое му се са яснымъ гласомъ прочита. Окривлянали су га због ране побуне, због осведочене борбе са оружаномъ руком противъ кралѣвске войске, због намѣреногъ и одъ части изврщеногъ преврата по, стоећегъ државногъ правителства, као на послѣдку и због участія у едномъ сазаплењу, ради прогнанія земаљ. скогъ господара.

„Признаете ли ову кривицу коя вамъ се садъ прочитала?" запита предсѣдатель по учишной судейской форми.

Садъ дигне Францъ главу, са спокойнымъ и поносимъ погледомъ, погледа на судіе. На онда одговори стал но и съ достоянствомъ:

„Лажь ми е увекъ страна была, а честанъ човекъ несме се њомъ послужити, на макаръ да бы и животъ свой съ тимъ избавіо. Моя мишлења, кои су ме онда у бой одагнала, и садъ су она иста, и я признаемъ явно и слободно, да самъ я снажно за свету ствар слободе мачъ извукао, и да самъ ново, слободно, садашньости одговараюће правителство наместити хтѣо. Есть" повиче садъ Францъ. „Народъ и судіе пека садъ чую: Я самъ ова дела чинію, кои се садъ преступленѣмъ називаю! То е све што имамъ овима казати, кои толико срца и моћи у себи осећаю да мишлѣнію просвештены мужева суде!"

Затимъ седне на клупу, прекрсти руке, па се загледа намрштено у землю.

Дубока тишина слѣдовала е рѣчма обтуженогъ, кои е презирао да се противъ тужбе брани. Изгледъ, кои е Францъ у томъ мучномъ тренутку имао, было е заиста способанъ да одбранителный основъ њгоногъ брапителя снажно подпомогне. Ко се у найнећой нужди немаша последныя избавителны средства, па ма како она слаба была? У узишпеность душе до презирања самогъ себе, више ніе нико у ово време неровао, а повятія о чести и храбрости, као што ій е Францъ описао, тако су се редко у тренутку срамне смрти појављивала, да е овай сиромаха свимъ за лудогъ сматранъ. Судіе и народъ были су морално осведочени о разкинутымъ душевнымъ силама обтуженогъ, алъ су іошть недостаяла правдословна свѣдочанства, я та дати, было е задатакъ брапителя.

У найлюбопитніемъ очекиваню скупштине, устане садъ адвокатъ Юлій.

„Францъ Осбекъ," почне онъ мирно и постояно: „у тренутку вашегъ затвора, вы сте са найтопліомъ любови вашъ животъ желили избавити, кои садъ признаванѣмъ ваше привиње презирете. Мени, вашемъ брапителю, пребацивало бы се да самъ ово тешкосрдіе изъ вида изгубіо, кое е на васъ у тамницы затворено было, ако васъ небы на одржанѣ вашегъ живота опоминати хтѣо. Истина вы стоите сами у великомъ овомъ свету, у комъ су ваши наймилій планови осуѣени; алъ у обштемъ мнѣню мора се онай за мекушца сматрати, кои подъ видомъ мученика, самоубилацъ буде."

Обтуженый погледа са сѣваюћимъ очима у висъ. На њговомъ бледомъ лицу видіо се напрасный прелазъ изъ гордогъ гнѣва у сдрачну любезность.

„Истина е," проговори онъ дрћућимъ гласомъ, „я стоимъ самъ, сасвимъ самъ у свету! Готово ми се чини као да самъ я хтео руковъ судіе да са себе стресемъ ярамъ кои ми е оирзао. Но а се заклињѣмъ свимъ што ми е свето — "

„Некуте се господине!" прекине му речь адвокатъ. „Има люди кои ће осведочити, да вамъ е, при вашемъ затвору животъ іошть мио было. Вы сте искали ковача на бѣгство одъ вашегъ рођака. Господинъ Симонићъ неће пропустити да осведочи, ако вы остати узхтѣте при — "

„Роберте! Роберте!“ повиче Француз јакимъ гласомъ, и разшири руке своје. „Ты, ты оћешъ да ме избавишъ? Не, то ты неможешъ, ты сы дошао да ме упропастишъ. Иди на ваши твоіой матери, да я моје право на наслѣдіе са собомъ у гробъ носимъ. Ты си мой непріятель, ал' я ти праштамъ. Твоја є мати сестра могъ отца, кои ме тамо на небу очекује!“

Овай обртай сцене ове, Робертъ ніе предвидіо; онъ се много више надао, да ће сведочанство своје само предъ судіама полагати.

„Француз,“ рекне опай упрепашћенъ, „ты видишъ, я самъ на страни твоіе бранителя!“

„Оћешъ нальда, да ми садъ мой животъ онако предъ ноге бацишъ, као оно вече твою несу? Иди, нећу низа што да ты благодарити дужанъ будемъ! Судъ нека по закону рѣши, я се покоравамъ пресуди његовой. Іошъ једномъ Роберте, я ти праштамъ, еръ я немогу на овога мрити, когъ сажалѣвати морамъ.“

Садъ ступи узбуђенъый Француз своме роћаку ближе за једанъ кораккъ да му руку пружи — ал' садъ угледа Белену, коя є бледа као мртва, за Робертомъ стаяла. Као окаменѣвъ стане и загледа се у њу; по томъ покрје рукама своје бледо лице и почне јако плакати. Но опетъ се напрасно охрабри.

„И ты си дошла?“ повиче онъ срцепарающимъ гласомъ. „Оћешъ ли и ты да ми растанакъ са животомъ отежчашъ? Шта є то? Шта є то? мой анђео, моя заручница, стои на страни могъ бранителя — “

(продужиће се.)

РУКАВИЦЕ.

(Мялобрука одъ І. С. Поповића.)

Једно одъ найвећи доказателства, да є човекъ изображенъ, да разуме правила вышеть свобраштая, и да законе умтивости не прелази, есу рукавице. Ніе нуждно пазити, шта му є у глави, да ли говори паметно или лудо, учтиво или безобразно, већъ му само погледай на аљине, особито на руке, па ћешъ одма примѣтити, у колико є изображенъ или неизображенъ.

Родословіе рукавица увіено є тамомъ древности; еръ су и у неизображеномъ іоште нѣку люди тражили сачувати руке одъ зиме и мраза; стари јонаци употребљивали су рукавице яке, да се сачувао одъ удара мача; но нашъ изображенъый нарашгай знао є и ово улепшати, начинивши рукавице одъ пайлепше коже, одъ свиле, и друге скупоцене матеріе, како бы се и лети носити могле, и другомъ украшевію подпуно одговараше. Србльи, кои погама и рукама трче къ просвети, имаю право, што и ту моду уводе. Я мислимъ, да само рукавицама и другимъ некимъ аљинама имамо благодарити, што насъ е пре неколико година једанъ великій државинъ не варварима, него само полуварварима назвао; а да обучемо плундре и камашне, были бы онда европейскій цивилизираный народъ. Тко бы се надао тако волшебной сили у аљина? Зато млади Србльи, кое духъ времена зове, да се просветите, гледайте да ни една мода не протрчи мимо вашегъ вниманія. Изображеніе є сада и лако и евтино, и свакій трговацъ, свакій аљинаръ или чизмаръ свака машандмода калами цивилизацію.

Садъ се обично много пише, и толико више, колико се манѣ мисли. Да є ово истина, увериће насъ „Новине“ не само овогодишнѣ, него и пређашнѣ. По 730 табака кое правы листова, кое додатака преко године, а ни 70 наметы речіѣ! Но нальда нећемо баръ то одрицати, да є књигопечатня прва дадяла просвете, а што често најмаловажніе лакрдіе бываю предметомъ књижевне разправе, то има темеля у оной пословици: одъ мале искре велікій пожаръ; одъ незнатне књиге велика наука! Како бы на примѣръ занимателна была књига, у коіой бы се доказало, зашто є кожа мачіа, рукавице, лепша и благородніа, него ли природна кожа руке човечіе.

Такова књига могла бы быти не само полезна, него и врло пространа; еръ бы намъ објаснила многе ствари, кое су непонятне простоме разуму; на пр. зашто онай, кои носћете чини, мора имати рукавице на рукама, а газда одъ кући не мора; зашто се безъ рукавица рукава и вечерава, и одъ овога правила само оне даме одступаю, кое су сасвимъ по моди; зашто се заклетве полажу безъ рукавица, а не у рукавицама, и т. д. Я, надъ бы имао коју речъ проговорити, нарећо бы, да се баръ они съ рукавицама заклињу, кои мисле неиспунити заклетву, или се лажльиво куну. Пакъ и ту небы само просто рукавице предписао, него бы назначіо, какве за кои случай да се употребе: или лисичіе, или пчеіне или нурачіе, или друге кое, онако сирѣчь, какве є кои нарави или природа.

Да ли ће надъ у моду доћи какве рукавице за лице, као што садъ за руке имамо? — Я мислимъ, да бы требало, не толико зиме ради, еръ шта ће зима у средъ лета, него што бы друге полезе приняле. Свакій ће шаљивацъ помислити „да се заклони лице, кое є ружно“ Али гди се о напредку говори, са свакомъ шаломъ у край. Сасвимъ є друго, што такове личне рукавице (или како ћемо ій назвати) препоручує. На пр. оне бы се могле начинити, како човекъ захте: округле, дугуласте, беле или белорумене, или сасвимъ црвене, съ малымъ или великимъ носомъ; єдномъ словомъ, како се коме допада. И како годъ што намъ рукавице уштеђую трудъ, те не морано руке белити, тако бы могло престати белило и румењило на луну, надъ бы се образи беломъ или руменомъ финомъ кожомъ навукли.

Найпосле позна одъ оваковы рукавица была бы и та, што бы намъ лице заклонила, те небы нико примѣтити могао кадъ се застидимо, почемъ се зна, да є безобразлукъ много изъ найвеће неприлике избавіо, или иначе у свету одъ найвеће помоћи было.

Међутимъ мода иде своимъ путемъ, необазирући се, шта Петаръ, шта Павле говори и пише. Пакъ и сами мудраци, кои є насмејаваю, каскаю полако за њомъ, да сами небы изъ цивилизације изишли.

Цивилизація и разкошъ могу се сматрати као мужъ и жена. Незадовољна є съ њимъ, али га опетъ подъ руку води.

Ако є право, да човекъ на њиву, на виноградъ, на земљу данакъ плаћа, у толико є праведніе, да и разкошъ

данку подпадне, и толико већемъ, колико е излишнія. Шта бы држава одтуда добила, оставлямъ ономъ прорачунати, кои се државословнымъ наукама занима На пр свакій потребує на годину баръ 5 талира за рукавице, пакъ зашто небы іошть єданъ у име данка плаћао. Нека се одреди, да се за вали плаћа 3 талира, кои бы жена рекла: да се не плати? За пушћулъ златанъ право е да се плаћа по дукатъ, а за сребрнъ по 6 цванцика. За сваку моду одъ шешира нека се порезъ само одъ 1 десетакъ ударн, пакъ бы грдна сумма изишла. А гди су каруце, на два или 4 коня; они мали пси, кои се болћ ранне, него многи люди; гди су оне различите материе одъ ваљина, кое се показую и пролазе као репата звезда? Зашто жена или девойка, кая по 10 — 15 талира дае за какву танку ваљину, да е єданъ путъ или двапутъ обуче, и потомъ бацы, не бы іошть єданъ талиръ издала у име данка.

Но оштроумна се глава захтева, коя ће такавъ порезъ ударати, єръ су одношенія врло различита. На пр. кадъ девойка каже, да зато шеширъ носи, што бы іой иначе глава одъ сунца пукла, треба да плати малый порезъ; али кадъ шеширъ само стражню часть главн покрива, а теме е голо, нека плати двоструко: прво моде ради, а друго што нара светь. Кадъ се мода одъ капа мења, треба свака жена по нешто да плати; ал кадъ девойка съ капомъ избуљи кроз прозоръ главу, а кадъ се уда, оди гологлава, треба да подпадне великомъ данку. Кадъ млади люди употребляваю наочаре, треба да плаћаю двострукій порезъ, прво: зашто се не лече, него укидаю лекарима ужитакъ, а друго, што іошть већма очи кваре.

Што е найважније: ако се другій данакъ чини овомъ и ономъ тегобанъ; оваковый порезъ, коя бы се на моду ударао, найлакше бы се могао покупити.

МРВИЦЕ

— У преме Наполеона I. было е у єдномъ окружію француске, єданъ управитель кои се радо са државописомъ (штатистикомъ) занимао, и о томе писао. Кадъ е Наполеонъ I. у њгово окружіе дошао и съ њиме се о многоме разговарао, рекне управитель њему, зарь ништа непитате о државопису. Наполеонъ рекне: „пита ћу васт, и о томе,“ и насмејавши се упита: „колико е птица прелетило ове године преко твогъ окружја?“ „само єданъ орао“ одговори управитель.

— Єданъ докторъ написао е критику противу 55. учены людій, кои су сви за 55 година умрли.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— *Дејтинъ се ужеже* њшаюћи се съ воздухомъ и піюћи изъ воздуха кисеоникъ; зато ће се држати, кадъ га тимъ одъ воздуха одвоимо, да га у флаше или њупове разточимо, съ два пръста одозго шширта сунемо и флашу потомъ запушимо. При употребляваню треба шширтъ, кои одозго плина, свакадъ одвадити.

— Буради, чаброве, корита и т. д. кадъ *протичу* найболћ *и замазати* овимъ тестомъ: Узми по двћ шаке чисте плеве и стуцане, просіане цигљ., єдну шаку кованчине (што съ наковња одпада), помћшай све ово съ толико катрана, да буде као тврдо тесто; намажи пукотине најпре съ катраномъ, па іи испуни овимъ тестомъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Потврђени су: Дим. Цринобарацъ за дѣйствителногъ покоћника попеч. правос. и просвештенія, и Дим. Матићъ за дѣйствителногъ началника иност. одѣл. при книж. канцеларіи.

— Поставлѣни су: столонач. иностр. одѣл., Љуб. А. Петровићъ за секретара истогъ одѣленія, а на њгово место Іованъ Ристићъ протоколиста; а на њгово место Милапъ Стоћковићъ архиваръ, а на њгово место Милапъ Јанковићъ регистраторъ а на њгово место Ђорђе Николићъ регистраторъ ин. одѣл. а на њгово место Миловапъ Јанковићъ канцелиста попеч. просвештенія — сви при княжеской канцеларіи. — Дим. Гол. Петровићъ протоколиста попеч. прав. за столоначалника апелације.

— Марко Михайловићъ писаръ начали. окр. смедер. поставлѣнъ е за дѣловодителя комесарята при поп. ин. дѣла.

— Пенаіонираный членъ совѣта Вуле Глигоріевићъ преставіо се 19. т. у вѣчность, и 20. т. м. у недељу было е при многобройной пратыи саранћъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Князъ Горчаковъ явля изъ Севастополя одъ 6. Марта: да су француси, кои су на руска нова утврђења напали, съ великомъ штетомъ убиени. Турска каналерія 2. о. м. изашла е изъ Евпаторіе, но Руси е убію натрагъ. Томъ приликомъ ранћенъ е Скендер-бегъ командантъ турске каваљерів.

— Много ће принети миру, што се Аустрія изјавила, да никако нежели царство цара рускогъ Александра сманьити, или његову честь ослабити.

— Царъ Наполеонъ све се већма склонъ показуе, да войска остави Крим, и Севастополь да небуде срушенъ: и по томе ни са те стране нема никакве препоне за обштый миръ.

— Новине пишу: да ће князъ Горчаковъ са 60 хил. войника одъ Перекопа ударити найпре на Евпаторію, па кадъ ту свршн посао, онда ће текъ ударити, да ослободи Севастополь одъ обсаде.

— Саюзницы гледе што пре могу да, или юришомъ уаму Севастополь, или да га заключивши честанъ миръ, остане. Они се врло бое да наступаюће мсеце Априли и Май у Крим доћекаю. Єрбо болесть была бы опасніа одъ непріятеля.

— Великій Фридрихъ (прайскій краљ) премда е у неточномъ питаню свагда руску политику слѣдовао; опетъ е једномъ приликомъ рекао: „Кадъ Руси буду у Цариграду, две године после тога доћи ће и у Кенигсбергъ, у Прайску.“

Течай новаца: сребро 125; дукати по 3 фор. 50 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 25. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсеца 4 цванцика. | № 26

БЛАЖЕНОЙ СѢНИ
ПРОТЕ МАТЕЄ НЕНАДОВИЋА,

Књижес. Србскогъ Совѣтника, кавалѣра.
(рођ. 1777. год. † 29. Нов. 1854.)

Несташе одва жалости знаци
Да сину Србу любкіи враци.
Єдва умуча ужасно пѣло,
Па да се црно свуче одѣло!
Ахъ одва, одва и тай бы часъ,
Жалостный опетъ зачу се гласъ! —

Сапутникъ судбе одсудне рода,
Участникъ бѣде, тужны незгода' —
Сатрудникъ Ђорђа, воіводa драгіи, —
Свештеникъ, јовакъ, учитель благіи
Оде, ахъ оде, остави насъ!
Текъ да се тужный понови гласъ! ? —

Ниє ли доста о судбо было
Ридања, туге, суза се лило?
Нема намъ Ђорђа, Чупића, Јанка!
Поцерца, храбра Луке и Марка!
Свима пресуди живота часъ! —
Па заръ и Проту узе одъ насъ?!

И тай остатакъ узе єдиный
Са бојна поля, гдѣ с' храбри биля
Сынови србски за вѣру свету
Јуначке славе достижућ мету.
Спомениче живый ты сруши садъ,
Умножи браћи тугу и ядъ; —

Стан' црна смрти! Заръ мислишъ тиме
Љубљена сѣрдца збрисати ние? —
Іошт' надъ ни зора Србу се вила, —
Побѣду борбе у врачность крила:
Средъ борбе к' роду управи бродъ, —
Ка' отацъ жертва што бы за родъ. —

Погледъ на Шабацъ, Лѣшницу, Дрину,
Волиячу, што му краса сѣдину! —
Валѣло с' горди, слава г' Београдъ, —
Спреми му славу, гле, и Петроградъ! *)
Заслуге нужа увѣнча царъ:
Крстъ му украшенъ пружи на даръ! —

Страданъ рода прати г' и Бечу *)
Тан' гдѣ Европи дѣлиште срећу.
Проси и доби; — свойбивна спѣши,
Слободомъ новомъ браћу да тѣши!
Жельомъ срета Срб-братацъ, другъ, —
Труде му хвали гора и лугъ! —

Несмутя вредногъ бурно ни време, —
За родъ му сладко пайтеже бреме:
Овде часъ войникъ, савѣтникъ тамо, —
Часъ плачне тѣши — и бодри амо!
Сладкій тай спомень дизаше с' скудь,
Србска докъ буде дисала трудъ. —

Не! ниє умр'о. — Тѣло текъ дође
Матеря обштой, одъ куда постаде.
Душа се дяже да прима плода
Знойне за труде око своіъ рода!
„Лака му земля, блаженъ покой,
Кадъ за родъ животъ проведе свой!“

Дам. Марнковићъ, Проф.

*) 1809. године.

*) 1815. године.

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„Освестите се господине: „проговори Єлена истина дркћућимъ, но доста ясномъ гласомъ, да ју је скупштина чути и разабрати могла. „Я нити самъ ваша непріятельница, нити ваша заручница.“

„Великій боже!“ викне Францъ ужасно.

По онда клоне на патосъ. На заповестъ предсѣдателя однесу га два пандура изъ засѣданія. Скупштина е была тако внутренѣ потрешена, да су исколико мучны тренутака у найвећемъ ћутаню провести морали. Єдиный адвокатъ Петри ніе присудствіе духа изгубіо.

„Я питамъ судъ,“ почне онъ ясномъ постолномъ гласомъ: „Єли овай човекъ пододговоравъ? Такавъ е бію іошт' пре оногъ времена, кадъ е преступленія чиніо. Савони о љубовной срећи и о богатству мозакъ су му превртули. Свакогъ богатогъ човека радъ е да наслѣди. а сваку женску, коя му се допадне држи за свою супругу. Господичну Єлену заручницу господина Симонића, видіо е првый путъ накратко време пре него што

су га ухватили. Она є исто упечатљиѣ на њега учинила кое и садъ. Изъ тогъ узрока молио самъ я почитаеме ове заручнике, да самномъ предъ судъ ступе и да неутѣшно станѣ обтуженогъ потврде."

„Вы нисте пре никадъ, обтуженогъ Франца Осбека видили?"

„Писамъ га никадъ видила, и га непознаемъ." Одговори Єлена тврдо и рѣшително.

И Робертъ потврди наводе, о безумію Францовомъ, и за доказъ истогъ потврѣсня, наведе да одъ њега непрестано неке новце тражи.

Садъ се испитъ сведока заключи, и они изаѣу опетъ у предсобіе.

„Чекайте ме!" шапне Юлій Єлени, кадъ се она одъ њега удалити хтѣде.

Државный правобранитель остане при свомъ захтѣваню, да се смртна пресуда изрече надъ окривљѣнымъ, ослањоћи се на то, да безуміе оногъ, ніе доста доказано, да є Францъ Осбекъ, негдашньи официръ, као єданъ енергичанъ и слободномислећій карактеръ, кодъ свои другова познатъ было, и да є баштъ у садашњемъ стању држани и правителству опасанъ. Кадъ є свой говоръ свршіо, савъ присудствуюћій народъ стрепіо є за судбину обтуженогъ. Но садъ почне Юлій свое одбранително, и тако оштроумно, ватрено и торжествено слово, какво є заиста редко предъ коимъ годъ явнымъ судомъ говорено. Подъ узвиканіемъ и честитањемъ слушателя, сиѣе онъ са катедре. Заклете судіе одъ у собу гди се совету. После єдно по сата яви предсѣдатель, да є на основу лѣкарски свидѣтелства и довольны свѣдочанства одъ люди коима се нѣровати има, због неспособности умне, равногласіемъ заклети судія одъ смртне казни ослобођенъ, но у обзиру на његово станѣ душевно, осуђенъ, да се изъ државе протера.

Кадъ Юлій у собу к' сведоцыма изиће, яви му єданъ служитель судейскій, да є младій онай господинъ госпу морао куѣи одвести, будући є она напрасно се разболела. Садъ оде онъ къ своме пріятелю Францу, кои се помоћу єдногъ лѣкара истина мало повратіо био, ал се іошть непрестано у сажалевадостойномъ стању налазіо. Францъ саслуша свое ослобођенѣ са ужасныимъ смешењемъ. Потомъ падне у неко потмуло ћутанѣ, неизражаваюћи ни благодарность ни радость. Юлій, одвезе своге негрѣшногъ пріятеля, куѣи своіой. Єданъ познати му лѣкаръ буде дозванъ, и овай се изјасни, пошто є болестника подуже сматрао, да є страшный душевный потресъ подпуно безуміе кодъ болестняка произвео.

„Она ніе носила белу ружу!" мрмляо є Францъ самъ за себе. „И она ме се одрекла!"

То су биле последнѣ речи, кое є овай страдалникъ изговоріо, затимъ падне у тако упорно ћутанѣ, као да є онеміо было, и колико се годъ Юлій трудіо да му срећу његову, и средства къ постигнућу исте среће, објасни. Францъ га ніе разумевао, исто оно необично смешенѣ облетало є око његовы бледы устны, исти они погледи, кои су разорењ ума показивали, плинали су непрестано у његовымъ мутнымъ очима.

Радость адвоката што є побѣду одржао, преобрати се садъ у дубоку тугу.

„Я самъ се много на његову душевну крѣпость ослањао," помисли онъ, „ал на жалость ніе было другогъ средства, да га одъ навѣстне смрти избавимъ. Ал я негубимъ іошть надежде, повраћаћа се срећа раздре ће ону завѣсу, кою є ужасна судбина сврх његовогъ духа разапела."

Писмомъ извѣсти онъ госпоју Симонићъ о свршетку процеса њеногъ братанца. Као одговоръ на то писмо добіе онъ петь хиляда фор. сребра у банкама, кое му е Робертъ за негу и остале путне трошкове послао.

Истогъ вечера зазвони звонце на вратима куће адвокатове. Млада супруга његова отвори врата, и Єлена, завіена у огртало, уђе унутра. Гласно плачући падне она младой овой госпои на груди. Обадве ступе у собу адвокатову, кои се са спремаћемъ на путъ занимао.

„Гди е Францъ?" повиче она брзо.

Юлій іой каже да се Францъ у своіой соби на горњемъ кату налази.

„Я га морамъ видити и објсвенѣ дати му о — "

„Єлена, мы смо нашу цѣль текъ у пола садъ постигли; ако закаснимо нуждну предосторожность то ћете ми разорити темель моіх дѣла избавленя. Вы Франца іошть несмете выдити, єръ на њега се као и на насъ оштро мотри. Само у овомъ станю, у кое самъ га я навалиће и вѣшто довео, може онъ свой путъ сутра почети. Како буде ваше опредѣленѣ у дому Симонића окончано, како будете са своимъ средствама, за успећенѣ напшегъ сиротногъ пріятеля подпуно снабдѣвени, моћићете му слѣдовати. Сачувайте іошть за кратко време іошть оно юнаштво кое сте до садъ имали, повинуйте се слепо моимъ наредбама, пакъ ћемо наскоро пожеланой цѣли досићи. Незаборавите, да се смрти и живота тиче. Францъ є особитый клієнтъ, єръ смо га морали противъ његове волѣ избавити. Садъ вала и његовъ духъ излечити, на зато повинуйте се и издржите постояно све пробе вашегъ юнаштва.

Єлена узме белу ону ружу съ њены груди, кою іой є Јорће повратіо — па є даде адвокату.

„Употребите овай украсъ," рече она, „Вы познаете његово значенѣ. Я га за садъ неопотребуемъ, ал онъ — "

У томъ трепутку зачуе се опетъ звонце на капіи. Сва три лица яко се уплаше Млада адвокатовица одведе Єлену у єну собицу на страни. Адвокатъ оде, отвори капію и пусти унутра — Роберта Симонићъ. Овай замоли за краткій разговоръ између четиря ока. Юлій га одведе у свою канцеларію.

„Господине," почне Робертъ, подозреваюћимъ погледомъ израз лица адвокатовогъ испитуюћи. „Вашимъ поводомъ Єлена є, самномъ у судъ долазила."

„Єсть!" одговори Юлій съ великимъ спокойствомъ. „За узрокъ сте тога знали, да бы нуждно было, кадъ бы се опетъ и предъ судіима оно упечатљиѣ повторило, кое є она на Франца у моме дому учинила."

„И што самъ очекивао господине, то се и догодило."

„Франџъ ю е своіомъ заручницомъ назвао!" рекне младый трговацъ са страномъ, коіъ ніе могао прикрити.

„Можете ли ви рѣчма єдногъ безумногъ, кои се іошть притомъ и у опакиомъ обстоятелству налази, каково значенѣ дати?" запита Юлій са ладномъ спокойношћу. Вы познаете стань мога клієнта вешъ одавна, вы сами знате, да се нѣгово лудило у тако чудноватимъ и особитимъ мнѣніяма изражава — нако се можете дакле чудити, да онай, кои за добиткомъ вашегъ имања тежи, и државни новый видъ дати жели, да тай ваіу лепу невѣсту за свою заручницу сматра. То е ясно, опакій онай комуникусъ нѣговъ е мозакъ завртіо — онъ оне половину вашегъ имања и ваіу зайста драженту невѣсту. Будимо задовольни, што су умишлени проклете те демократіе осуєћени. У осталомъ небойте се ништа, Франџъ е Осѣбекъ за свагда неіюдьлиньв постао, ослобођенѣ нѣгово, на основу неспособности душевне, избрисало га е изъ списка паметны грађана. Сама наша невѣста, ясно се изјасніла да она тогъ демократа никано и непознае — "

(Продужіе се.)

НАДГРОБНА РЕЧЬ

(говорена Г. Архимандритомъ Гавриломъ, при опелу Пула Глигорієвића 20. Марта 1855. год.)

И Тиха наравь, и блага душа, и сладке речи са искреногъ срца, и миролюбина смерность, и равна злату доброта, исто тако може произвести яко упечатлѣнъ, као и необична моћь духа, као и велика и сяйна дѣла.

Више пута скровеный, домаћій животъ, на мало лица ограниченый, лепше сіи у кругу одданы пріятела, него какво узвишено званіе, заузимаюће место при управи янимъ дѣлима; єръ човекъ, везанъ за явно званіе, по вешой е части себи туђъ, а у овомъ быва и остае свой, роћеный. —

Што е у кога природни карактеръ, тимъ е самъ човекъ миліи и любезніи своіой сабраћи, и свакій му радо иде на сусретъ съ равнымъ расположенѣмъ, ненавидећи усилность, дволичносць и лукавство.

Говорећи оне речи, мыслимъ съ вама заедно на покойника, съ коимъ се растасно; на покойника, коіи е показао на себи лепе черте побожногъ Христіянина; коіи е желіо дѣломъ показати свою честитость; коіи е дугогодишньомъ янимъ службомъ полезне услуге указао своимъ отечеству; коіи е примѣрнымъ владанѣмъ завршіо дане свое старости.

Вуле Григорієвићъ родіо се у Сѣници, граду старе Србіе, у месту, гди се прославила србска храбрость године 1809-те.

Као животногъ и окретногъ младића угледала су га єдноврна и єдновѣрна браћа у жестономъ бою на Пожаревцу, године 1815-те, гди е у реду съ осталима свой младјаный животъ на коцку метнуо за обште благо сународника, за важне користи отечества.

Доекле быо е узъ Господара земљ, извршуюћи повѣравана му народна дѣла на задовольство своіъ старѣгъ, и овай га поставн за капетана у Поречу. Своіомъ точношћу и умешношћу у овомъ янюмъ народномъ званію, обрати онъ на себе іошть больма вниманѣ своіъ Господара, коіи га, према нѣговой употребльивости, суровошћу нежногованой, и према осведоченой одданости, премести у Мачву, године 1830-те, гди е наскоро наименованъ быо Сердаромъ онога краіа, имаюи пространіи кругъ дѣланя и далеко важніе задатке.

У услуге, кое е онъ у овомъ отличномъ званію принео врховной земальской власти и ползи отечества, награђене су године 1835-те производствомъ у чинъ полковника са дипломомъ. А да бы я нѣгова искрена одданость према Господару земљ явно отликована была, именованъ е уедно и за княжескогъ адютанта.

Кадъ е године 1839-те ступанѣмъ устава у животъ, правленіе земальско добило другій видъ, почетковань е покойникъ достоинствомъ Совѣтника, у коимъ високомъ званію послужіо е до године 1842 ге; а одъ тогъ времена проводіо е дане примакнувше се старости као правительственый пензіонеръ, у повольной тишини, подъ своимъ кровомъ, съ малымъ задоволанъ.

Нѣгова янна служба, посвећена отечеству и народу, ніе окалына ни грабльивомъ себичношћу, ни вређаћнимъ разметанѣмъ, ни янюмъ неправдама, ни гнусномъ осветомъ, ни жельомъ другоме досадити, ни отманѣмъ за права места. Нѣговъ честитый карактеръ ніе знао, шта е гордость, шта ли заносльивость и притворство. Искренъ и прама старіемъ, и младјемъ, и себи равномъ, држао се онога, што е честно и правично. Због нѣгове дружелюбности и незлобльиве простоте, дуго ће жалити за нѣимъ они, съ коима е повѣреніе живіо.

Благо покойнику, оставившемъ овако лепъ споменъ после себе. Вѣчна му памятъ, а души му буди блаженый покой!

О ЄЗЫКУ.

У 23. брою „Шумадинке" В. Л. поправляюи граматичне погрѣшке „Србски Новина," вели да е оно погрѣшка, противна правилама србске граматике и србскога єзика, што новине пишу „Александеръ - дера, деру, - деромъ и т. д. В. Л." *мисли да се* (ово име) *не склања овако, него: Александра, - андру - андромъ - Александровъ, - андрова, - андрово,*" У овомъ врло добро мисли В. Л. и хвала му за то, што исправля погрѣшке єр новина. Али шта ћемо му казати далѣ, кадъ В. Л. поправивши єдну погрѣшку, самъ, као учитель србскихъ новина, грѣши іошть већма, В. Л. вели *да се у славенскомъ, и у рускомъ неіменше у именителномъ Александеръ, но Александръ. Овако треба и у срб. своимъ именителномъ да буде, кадъ е у другимъ падежима онако, као и у славенскомъ и у рускомъ єзику.*"

Истина е, да у славенской библіи стои Александръ, Александра, Александрово (I. макав. гл. XI. вр. 1, 2, 8, 9, 12, 14, 16.) а и Руси говоре и пишу Александръ, - андра - андромъ и т. д. но мислимъ да имаю и у славенской библіи а „словарь церковно - славянскаго и рускаго языка, изданый въ С. Петербургѣ 1847 II. отдѣл. импер. акад. наукъ." свѣдочи, да и у рускомъ говору и книженности имаю и ове рѣчи, кое су у *другимъ падежима* и у срб-

скомъ понайвише онако, као *и у славенскомъ и рускомъ*, а на име: бабръ, вепръ, вѣтръ, копръ, Петръ, бистръ, бодръ, добръ, модръ, мокръ, остръ, храбръ, хытръ (види такође добровскога Instit. ling. slav. pag. 328 и Миклошића Lexicon ling. slov. vet. dial.) и друге іошъ овакe, кое ми Срби све редомъ у именителномъ изговарамо па и пишемо онако: добаръ, вепаръ, вѣтаръ, копаръ, Петаръ, бистаръ, бодаръ, добаръ, модаръ, мокаръ, мударъ, остаръ, храбаръ, хитаръ. Према овима іошъ ны имамо и Митаръ (грчки *Δημήτρης, -τρος* и *Δημήτριος*), чубаръ (польски czàbr - чобр а руски чаберь - чабіор), недаръ и т. д. — Послѣ свію овихъ рѣчи я мислимъ, да бы и одъ грчкогъ *Αλέξανδρος* нѣмачкогъ Alexander, францускогъ Alexandre а славенскогъ и рускогъ Александръ, у србскомъ найправилніи именителный бы *Александаръ* и да невала онда у србскомъ језику ни В. Л. Александръ, као годъ ни србскихъ новина Александеръ. Тако исто онда су погрѣшке у србскомъ именителномъ: и театоръ и театеръ место *театаръ*, министеръ и министерство мѣсто *министаръ* и *министарство* и све друге овакe рѣчи, кое се примаю мало по мало у језикъ нашъ.

— В. —

МРВИЦЕ

— При одномъ излогу животиня было е у програму између осталогъ и ово написано: „има и два вола људскога рода."

— Парискій келнеръ и рускій кочіашъ стану се препирати о предности своіой, и парискій келнеръ рекне: я самъ се у моме послу тако извѣштіо, да танынръ найдалъ седећемъ госту тако бацимъ да овай управъ до ножа и вилюшке падне." „Ніе то башъ ништа одговори Русъ „Пре две године возіо самъ я трговце изъ єдногъ села у Варшаву, и у путу на 5 сатій одъ Варшаве сломи ми се коло, а я скочимъ съ кола и бію самъ я то коло до Варшаве."

— Два кардинала дођу Рафаелу у нѣгову радіоницу и почну му кудити посао нѣговъ. Єданъ одъ ньи рекне му, „да е врло румено лице апостолу Петру начиніо. „Може бити да е бію онъ бледъ довъ е бію на земльи, али садъ мора на небу да црвени предъ господомъ, што е цркву нѣгову таковима на управланѣ оставіо" одговори Рафаилъ.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— *Зелена фарба обично е отровна*, зато нетреба за капе оне заклопке (ширмове) узимати, кои су одозадо зелени, врь се чело може опаснимъ бубульицана осути; а и собе, у кои су зидови влажни, нетреба зеленомъ фарбомъ моловати.

— Пужеви, разни црви и бубе шкоде по баштама бшлю; Енглези купе одсвуда *жабе* и бацаю іи у свое баште, єръ оне затиру такне шкодльиве животинѣ; нетреба дакле ни кодъ насъ жабе по баштама убіяти.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Енглеске новине говоре: да поредъ свега тога што сви вичу, и пишу да ће быти мира; Русія ніе ни найманѣ што годъ учинила, съ чиме бы показала, да е наклона закгеваніма савозныа сила попустити; а безъ испуненя закгевання савозника мира неможе быти.

— Руси су потопили и кодъ Кронштата неколико лађа у море, тако да се сада непріятельи некогу Кронштату ни са источне стране никако приближити.

— Лордъ Дундоналдъ изјавіо се у новинама, да ће свою тайну коіою се градови руше, найпре цару Наполеону одкрити. За садъ неће Кронштатъ рушити, него ће отићи у Крим, и помоћу свое тайне майсторіе не само да ће Севастополь разрушити, него га іошъ са свимъ изъ темеля у воздухъ подићи.

— Белгиске новине пишу: да у єдномъ засѣданію бечке конференція, кадъ е францускій посланикъ почео говорити о разорењу Севастополя, оба руска посланика князъ Горчаковъ и Титовъ устали су и изашли изъ засѣданія, єрбо о томе нећеду ни да чую.

— Францускій министеръ Друен-дели, отишао е у Лондонъ, и оданде ће доћи одма у Бечъ. Онъ недолази у Бечъ да какву свршену ствагь и уговоръ подпише и утврди, него долази да се текъ почну о нашимъ ствагима договарати, и да онъ помогне рѣшити.

— Предводитель турске кавалѣріе Скендеръ-бегъ кодъ Евпаторіе добио е єдну рану одъ сабље по глави и по челу, и єдну рану одъ сабље по руци на коіой загуби 2. прста; и напоследку єдну рану одъ козачкогъ копља у прси. Сабљомъ га е равно рускій поручникъ Віверъ.

— Изъ Багдата јављаю да е курдистанска побуна нарастла на 30. хилнда незадовольника.

— Омер-паша у Евпаторію стигло е іошъ 5. хилада турске кавалѣріе и 48. топова.

— Турци и Руси кодъ Евпаторіе састаю се; нарочито поглавари ньіови, разговараю се и служе се са цигарама и дуванома.

— Изъ Одесе пишу: Да се іошъ множство руске войске подъ генераломъ Сатлеромъ у Крим кренуло, и приспѣе предъ Евпаторію 2. Апр. Садъ та войска приспѣ, онда ће свега у Крыму быти 300. хил. войника (заедно са савезницима?) За сада руска покретања управлѣна су противу Омер-паше у Евпаторію; и прави рускій юришъ Омер-паша мора ће дочетати; єръ князъ Горчаковъ има исписану желю да се са Омеръ-пашомъ сукоби; єрбо лане на Дунаву нису се могли нигдѣ да се са велекимъ войсками срести.

— Бечке новине саобштаваю слѣдующу руску депешу: „Ноћу 10. Марта изашли смо изъ Севастополя, и разорили смо сва утврђеня што су Французи последньи дана начинили. На обема странама много е изгинуло, али ипакъ више е непріятеля пало. Између остали заробили смо 2 француска официра, 1. енглескогъ полковника и 1. капетана."

Сбогъ празника, у Вторникъ ће Шумадинка изаћи.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 31. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази второмкомъ и петкомъ, цѣна му с за три мѣсеца 9 цванцика. | № 27

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„То ми є довольно!“ рече Роберть брзо. „Како є пакъ ствар свршена, то молимъ за рачунъ могъ ро-ћака. “

„Я ћу вамъ га по моимъ послеломъ реду послати.“

„А штаће те съ Францемъ чинити?“

„Сутра ћу га у єдно заведеніе луды у Шкайцерской одвести, будући да є принуђенъ за 24 сата свое отечество оставити!“

Текъ што се трговацъ удаліо, оде адвокатъ у собу своє жене.

„Гди є Єлена?“ запита онъ.

„Я сам ioй полако врата на улици отворила, пошла да є до садъ већъ кодъ куће.“

„Добро, садъ се више ништа небоимо.“

Руку подъ руку водећи се оду оно двоє млады супруга кодъ боолногъ своґъ пріятеля. Нађу га ћутећегъ и замишљена, у єдной великой столици. Њимъ пріятельскій разговоръ ніе могао ништа дѣйствовати, онъ остане у свомъ намирћеномъ ћутању. Дубоко, непровидимо тешкосрдіе њгово є духъ оковало. Адвокатъ проведе исту ноћъ кодъ њга. У дору стану єдна путничка кола са коньима одъ екстрапоште предъ кућу њиову. Юлій се налазіо у своіой соби да папире за путъ нуждне и новце у џеп метне, кадъ служитель њговъ пусти некогъ старца кодъ њга унутра, коя є тежку путну торбу носіо. То є было ђорђе, старый служитель удовице Симонића.

„Шта ћете вы?“

„Господине,“ проговори ђорђе, задіянъ,“ „мене є послала господична Єлена.“

„Зашто?“

„Да господина Осбека пратимъ.“

„Ніе могуће, я самъ тако наредіо, да више никога непотребуемъ — “

„Читайте! читайте!“ повиче ђорђе са сузнымъ очима, пружившн му дркћућомъ рукомъ артію неку.

Адвокатъ прочита писмаце, кое є позиатомъ му рукомъ писато.

„Вы сте пріятель њговогъ покойногъ отца?“ запита зачуђено Юлій.

„Єдиный, правый пріятель покойногъ Осбека, па я ћу моє старе дане спокойно и блажено проживити, ако ми се дозволи, да њговомъ бѣдномъ сыну вѣрный слуга будемъ. Господична Єлена описала ми є њгово жалостно стање, па вѣруйте ми, господине, нема човѣка на свету кога ће близость лековитіе дѣйствовати на болестника тогъ, него я што самъ. Ахъ, я немогу довольно богу благодарити што самъ се іошћъ синоћъ са господичномъ Єленомъ болѣ разумео. Одъ онда писамъ више могао кодъ оны бездушны люды быти, кои због проклетогъ новца таква беззаконія чине. Напишемъ оной маторой єдно писмо, уприимъ мою торбу па ево ме садъ овде. Но добрый господине, незахтѣвайте за садъ никаквогъ далѣгъ изясненя, путемъ ћу вамъ све препоручити. На онда“ дода онъ тихо, „я самъ такође у стању и о умрломъ кньиговодителю разяснења дати вамъ, коя ће зацело ядномъ Францу іошћъ кадгодъ одъ ползе быти моћи.“

Юлій далѣ ніе ни наймањ сумніо дали ће старца овогъ примити, или не, особито кадъ се сети, да є одъ Франца чуо, да є овай њму оно вече на балу састанакъ са удовицомъ Симонића израдіо; онъ є и самъ држао за срећанъ случай, да може болестнику овогъ познатогъ и пріятельскогъ слугу дати. А осимъ тога было є и предосторожномъ Єленомъ препоручењу, коя є врло молила, да старогъ ђорђа не одбіе. Доиъ су сандуци на кола одпешени были, одведе Юлій свомъ пріятелю њговогъ новогъ слугу. Францъ га непозна, премда му є ине ђорђево казато. Безъ собствене волѣ, као дете какво даде се онъ къ колима одвести, коя, кадъ су сви у њи поседали у брзомъ трку изъ резиденције оду.

VII.

Съ почеткомъ пролећа Роберть Симонићъ мислію є да є на найвиший степенъ среће свое досћао, єръ є Єлена већъ њговъ пристанъ на руцы носила и њиномъ се заручницомъ називала. У прекрасномъ єдномъ колима вићало се ово заиста лепи двоє кроз променаде варошке гди се возе. У ложама дворскогъ театра свакъ се дивіо њиновомъ богатомъ накиту, а богата аристократія примала ій є радостно у своимъ салама, коя су се за честь овы заручника отварале. Редко се іошћъ говорило о ономъ немиломъ случаю у суду, а и кадъ се говорило, то є свакій хвалію ово двоє млады, коя су се добровольно рѣшили да живоћъ безумногъ овогъ демократа избаве. Већъ є Роберть, кои є своію невѣсту обожавао, спремао се и за свадбу, да бы са своіомъ супругомъ

у Хамбургъ се вратити могао, ал се удовица Симонићъ изненадно разболе. Лѣкари болесть њену одма непознаду, већъ су се совѣтовали да се само миръ и добро негованъ наблюдава. Елена ніе никако дала да болестницу друга служителька надгледа, она е сама чинила услугу кодъ исте, а Роберть ю е у томъ подпомагао.

Было е ноћу између првогъ и другогъ дана ускрса, кадъ Елена, пошто е болестница мало заспала, оде да мало легне и проспава у своіой соби, коя е одма до болестничине собе была и съ истомъ кроз једна врата свезу имала. Она остави врата отворена, да бы лакше болестницу чути могла ако бы она што хтѣла. Іошть се у првомъ сну налазила, кадъ ал звонце зазвони, и то први путъ ноћу, одъ како е удовица болестна. Елена скочи, завіе се у огртало и у истомъ тренутку оде къ постельи болестнице, коя е єдинимъ скупоцѣнимъ жижкомъ тихо осветлѣна была. Рука болестне удовице, коіомъ е звонце узела была, висила е као мртва о кревету.

„Шта ваљ е милостива госпоя?“ упита уплашено Елена одкрившн завѣсе са кревета.

Ужасната посрне натрагъ кадъ лице ове болестне, осветлѣно бледомъ светлостћу угледа. Канва се ужасна промена учинила. Мртвачко бледило њено е лице покравало, докъ су очи мрачномъ необичномъ натрагъ свѣтлиле се. Неколико минута гледала ю е Елена као окамењена одъ чуда и стра.

„Ођу ли да пошлѣмъ за лѣкара?“

Госпоя Симонићъ мане главомъ да нетреба. Па онда узме Елену за руку и проговори съ великимъ усилѣвѣмъ.

„Елена, я те сматрамъ као моју кћерь! можда нећу доживити, да те мой синъ своіомъ супругомъ именуе.“

„Разагнайте такве мисли!“ замуца Елена, коя е осећала яко дрктавѣ руке, съ коіомъ е њену руку држала. „Та ће болесть опетъ проћи!“

Удовица се яко стресе. Крупне капљ зноя изиђу іой по намрштеномъ челу.

„Боже мой! Боже мой!“ стењући говорила е она „шта е ово?! шта е ово!?“

Сироту Елену смртный страх нападне.

„Да зовнемъ Роберта!“

„Найпре саслушай мене! Седи ближе овде! рекне тихо и плашљиво болестница. „О моя глава, ође да се раздвои одъ ужасногъ бола!“ Я осећамъ, да се мой край приближава! Елена, я те любимъ и почитуемъ одъ тебе захтѣвамъ последню услугу!“

„Шта захтѣвате одъ мене, госпоя? вы сте моя благодѣтелька — я вамъ обећавамъ све, све испунити.“

Елена трпи се къ болестници, и стане е слушати. Ужасно нагрђено лице њено ніе гледати могла, само е на то пазила, да сваку речь, коя преко модри и дрктећи устны Симонићне пређе, чути може.

„Елена, закуни ми се, да ћеш ми волю испунити!“

„Заклињѣмъ се!“ рекне брзо Елена.

„Мой е синъ слабъ, страстна обладанъ младићъ! Чувай му имање његово, кое я такође я твое! Я то ођу!“ Я то ођу!“ викала е она као у бунилу. „Мора быти, єръ я ођу! моя е воля то имање стећи, она ће га и одржати моћи!

„Вы видите, я самъ готова све чинити.“ едва изговори Елена.

„Наложи ватру на огньишту!“

Елена ватру на огньишту, будући е ова соба опаклія была, тако раздуна, да се одма разбуктвла. Болестница се са грозничавимъ усиланѣмъ усправи. Кадъ ватру на огньишту види, укаже іой се на лицу неко врло досадно смешење.

„Ођи къ мени! ођи къ мени!“ прошапне она садъ.

Елена, коя е цѣлымъ тѣломъ дрктала, подупирала е болестницу, коя ю е тврдо къ себи привукла была. Она напади изъ недара белу неку мараму о коіой е єданъ ключъ висіо.

„Ено ключа, Елена! — отвори онай писаћій асталъ! у средньой фіоки има една велика црна књига!“

Елена отрчи къ асталу, отвори га, и извади єдну црну, повелику књигу изъ средњ фіоке. Осећањ, кое е при угледу ове књиге напало было, немоће се описати. У прагма іой дисањ за неко време застане, и тихо еџаћи притисне она исту књигу на свое груди и подіоби е. Госпоя Симонићъ то узбуђењ ніе примѣтила, єръ е была у кревету опетъ клонула; но са особитимъ усиланѣмъ опетъ се испрани у кревету и замуца:

„Бацы — књигу — у ватру — у ватру! Елена — уништи ту књигу — то е моя последня воля!“

Тихо крилаћи стропошта се садъ саспимъ у постелю, болестница. Снага тѣлесна већъ ю е оставила, премда е ноћ, њеногъ неповолебимогъ духа, кои е за целогъ свогъ живота притежавала, іошть хтѣла сведочанства и доказе о средствама уништити, коима е ова свое великo имање задобила. Сирота Елена доће готово изванъ себе одъ радости, кадъ се у притежанію оногъ сокровишта види, за кое е она толике тешке жертве принела. Да ће тако брзо до цѣля доћи, будући е већъ сумнала о томъ, садъ се заиста ніе надала. Садъ приће къ жишку, па отвори свое сокровиште, то е была тайна књига умрлогъ трговца Симонића. Садъ су њене мисли на то управлѣне быле, да ово, тешкомъ мукомъ задобивено благо, сачува, єръ е іошть у Роберту опасногъ непріятеля имала. У великомъ страху, незнаћи шта да ради, блудила е она садъ по предсобію и по ходнику. Овде іой се укажу братаоца єдногъ опака, коя у Ђорђеву собу на долнѣмъ спрату силази. Она свуче свою мараму съ врата, завіе съ њомъ свое скупоцѣно сокровиште, и баци га у цриу ону пропасть. За тимъ повуче за жицу оногъ звонцета, кое у Робертовой соби виси, пакъ онда врати се натрагъ болестници, коју обневесћѣну наће. Іошть се она трудила да ону обневесћѣну конкакавимъ мирисима и сирћетомъ поврати, ал Роберть брзо у собу уђе. Његовъ првый погледъ падне на отворенный писарникъ. Съ подозренѣмъ, кое е свагда осећао, разгледа онъ све фіоке истогъ.

„Ваша мати, Роберте!“ — проговори полако ужасната Елена: „пошљите по лѣкара докъ ніе доцкаъ было!“

(Продужиће се.)

РАЗГОВОРИ НА ОНОМЪ СВЕТУ.

(съ елинскога.)

Харонъ. Чуйте како ствари стоје: чунъ є као што видите и трошанъ и малый; прима воду, и ако се мало заноли, потониће се, а вы толики долазите, и свакій носите коешта. Ако сви уђете овакви какви сте дошли, боямъ се да се некаете, особито они, што незнаю пливати.

Мртваци. Па како ћемо благоспѣшно препловити?

Харонъ. Садъ ћу вамъ назати; треба голи да уђете у чунъ, и све што є излишно да оставите на обали; едва ћете се и тако потоварити. Ты Ермису, непримай никога, кой ніе го нагъ, па ни саме альване. Стани на сиелу и примай, а ко небуде го нагъ, тогъ непущтай. —

Ермисъ. Добро велишъ, тако ћемо и радити. Ево једнога, ко си ты?

Менипъ. Я самъ Менипъ, ево ти моя торбе Ермису, батину самъ у воду баціо. Огртачъ писамъ ни донео, а со тимъ боль. —

Ермисъ. Уђи честити Менипе; твое ће место быти у зачелю кодъ думепіе, и отудъ можешъ видити све. А ко є овай братъ? —

Хармолеонъ. Я самъ Хармолеонъ изъ Мегаре, мой є полобацъ вредіо два таланта.

Ермисъ. Скини лепоту, и полюбце съ устана, и дугу косу, и руменило съ образа, и белу кожу; е добро садъ си лакъ, можешъ уђи. А какавъ є тай, што има порфиру и кпуну? Ей побратиме, ко си ты?

Лампихъ. Я самъ Лампихъ, царъ Гелоиаца.

Ермисъ. На шта си Лампихе толико на се натоварію, кадъ си амо пошао?

Лампихъ. На шта? заръ човекъ царъ да го нагъ на овай светъ доће?

Ермисъ. Не царъ брате, него човекъ; зато скини ове драгуље.

Лампихъ. Ево скидамъ богатство.

Ермисъ. Скини гордость, Лампихе, и высокоуміе, претегнуће чунъ.

Лампихъ. Та остави ми круну и огртачъ.

Ермисъ. Не могу никако, све морашъ скинути.

Лампихъ. Ево ме гола нага.

Ермисъ. Збаци суровость, будалаштину, грдню, и лютню.

Лампихъ. Ево, неостаде ми башъ ништа.

Ермисъ. Е садъ можешъ уђи. А ты шишкавый, ко си?

Дамасъ. Я самъ борацъ Дамасія. —

Ермисъ. Башъ ти се я познаю. Видіо самъ те више пута у борипгуту.

Дамасъ. Веруемъ Ермису, прими ме дакле гола нага.

Ермисъ. Ахъ, ко ће тебе тако шишкавога примити; него скини ты ту месурину, еръ ће потонути чунъ, ако само едну ногу увучешъ. Баци и те венце, па и та обявленія.

Дамасъ. Ето ме голога, као што видишъ, писамъ ни мало тежій него други.

Ермисъ. Тако валя. Уђи дакле. А ты Кратоне скини богатство и разкошность, и сладострастіе, остави и самртво торжество, баци заслуге предака. Окани се и благородства и славе. Ако те є држава кадгодъ разгласила као добротвора, и ако ти є подигла споменике съ надписима, ћути, ништа кажи, да сутн великій гробъ ископали, све то заборави, еръ ако се спомепешъ, превалиће чунъ.

Кратонъ. Тешко ми є, али кадъ ніе другчіе, ево остављамъ све.

Ермисъ. Куку! ко є овай наоружаный! шта ћешъ ты здничо съ своимъ трофеима?

Стратонъ. Одржао самъ побѣду Ермису, и држака ме є одликовала.

Ермисъ. Окани се трофея. У аду є миръ, оружіе є излишно. А овай смиреный, изподмукльій, кои є збрикао чело као да се непрестано бриве, и кой є толику браду пустіо, ко ће то быти?

Менипъ. То ти є филозофъ Ермису; правый шереть, пунъ є коекаквы ђаволштина. Скини га само, па ћешъ видити колико буда подъ алыникомъ сакрина.

Ермисъ. Скини притворность и све алыване. Што ћу божје! какна гордость! какво незнаньѣ, пренранѣ, суета, глупи вопроси, бодльиве речи; мисли заплетене, залудни трудови, празнословіе, блебетанѣ и маленность; тако ми Зевса, има и дуката, и сладострастія и безобразлука и гнѣва и наслађења и мекушности. А, нећешъ ме преварити, макаръ да сакриешъ. Збаци лажь и гордость и мисао, да си больи одъ другій. Ако бы ушао такавъ, као што си, небы те ни лађа съ петдесетъ весала могла натоварити. (край слѣдуе.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Мужъ. Ођемо-ли жено данасъ да идемо у комендію?

Жена. Шта ћемо, кадъ имамо свакій данъ комедію у кући.

Дете. Нано, заръ се и тамо туку?

Кицошъ. Камо трговче тентеръ, да платимъ све што самъ ти дужанъ.

Трговацъ. Е хвала Богу, башъ ми требаю новци. Башъ добро сте учинили што сте се сетили да ми платите. Право да вамъ кажемъ, нећу самъ се почео плашити да ми нећете нигда ни платити. Ево рачуна. Ођете ли у дукатима платити?

Кицошъ. Апріли-ли-ли. Съ Богомъ.

МРВИЦЕ

— Славный Леснигъ у путованю своме доће у гостіонницу, узме собу за себе и онако уморанъ узме књигу и почне читати. Другій некій странацъ отвори врата

одъ Лесингове собе и видећи га у читаћ удубљена запита га ко е онъ „Я самъ Евангелистъ Лука“ одговори узнемирени Лесингъ: ербо поредъ мене но стои.“

— Колико има мртвы, запита докторъ служителя шпитальскогъ „деветъ“ одговори момакъ „како деветъ кадъ самъ и за десетъ медецину приписао“ викне докторъ. Бданъ ніе хтео узети „одговори уплашено служитель.

— Кадъ е Фридрихъ на престолъ ступіо и у Потсдаму самъ се шетао, младићъ бданъ проће покрай њега и видећи своге новогъ краля пунъ радости викне „добро ютро господине крайо.“

— Славный бданъ генералъ американскій приповедао е радо у друштву по гдшто изъ његовогъ живота. Бдномъ приповедаше онъ да су га напала три лопова, али ій онъ сва три надвладао и убіо. Странацъ некій у тргчи му у речь и рекне, и мене су такође три лопова пре некогъ времена напала и я самъ двоицу убіо. А шта е было са трећимъ упыта га лютито ћенералъ. Странацъ се покріе рукама по образу и рекне „о боже, о боже, тай трећій убіо е мене.“

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— Американци круте (штиркую) прањ обичнимъ крутиломъ као и мы, но притомъ муте скувано крутило (штирак) једномъ миловомъ свћћомъ (миликерцномъ) кое се притомъ одъасти растопи и съ крутиломъ помћша. Накрућено прањ буде тимъ круто, но не рапаво и окорело, свћтли се лепо, и неприма тако лако прашину и прљавк на себе.

— Кошуљ свое можешъ врло евтино и добро овимъ начиномъ означити (мерковати): Растопи 10 драма шећера у 5 драма воде, и намажи тимъ мћсто кошуљ, гдћ оћешъ знакъ да ставишъ. На опетъ осушено ово оцћерено мћсто притисни усіанъ печатъ съ узнишенимъ писменима свогъ имена; после неколико секундій ће се шећеръ съ вештo површине платна осмудити, безъ да платно изгори, и тако ће име напечатано остати, кое се никадъ испрати неможе. —

— Добро мастило прави се изъ: 16 драма талице, 4 драма витріола, 3 др. гуме, 4 др. соли, 40. др. воде и 40 др. пивскогъ сирћета. Ову смћсу остави неколико дана да стои, мутивши и мћшавши е свакій данъ по неколико пута. После тогъ времена, кадъ се талогъ слегне, одасни чисто мастило, а на талогъ долій оволико воде и сирћета као и пре, кое ће по времену опетъ добро мастило быти. —

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Стране новине доносе изъ Крима њести, да Омеръ-паша заседъ неће никако моћи до Севастополя продрети; едно што бы се на путу са многимъ незгодама боріо, а друго што бы морао у Евпаторію до 20,000 мом. оставити, а съ осталомъ силомъ одъ 30,000 мом. съ коіомъ бы у Севастополь пошао, ударіо бы на млого већу руску силу. —

— Али-паша кренуо се 25. ов. мћс. изъ Цариграда за у Бечъ на конференцію.

— Францускій министеръ Друен-дели приспео е у Бечъ 23. ов. мћс.

— Изъ Париза јављају, да ће Морни предсћдатель законодавне скупштине ћенерала Шангарніа на удвој позвати; но будући да с царъ овомъ удвоју противанъ, то ће истый предсћдатель на свое званіе оставку дати, па онда у Белгію отићи, да Шангарніа потражи.

— Кодъ куле малаховске у Криму была е страшна сћча, нека се управо, коя е страна мегданъ одржала.

— Царъ францускій бавиће се у Лондону 7 дана.

— Финландезе страшно се оружаю, еръ су ако на Енглезе огорчени, што су ійхъ више мћста приморски топовима пролетосъ разрушили.

— Енглеска флота, коя е за восточно море опредћлена, сва се сабрала, и оно дана кренуће се на путъ.

— У Галацу стоі на левгерима 189 лађа; међу овима 51 аустрійска, 11 хановеранска, 5 тосканска, 3 олденбуршке, 36 тргчки — остале су одъ други неутралны нація.

— Два уредника тргчки новина у Атини затворени су у тамницу зато, што су у своімъ новинама пренеталя слово, кое е владика одеска говорио кадъ е освећавао барякъ тргчки своекокльника у Одеси.

— *Таймсъ* вели, да су у Бечу на конференціи купали, да и четврту точку разлеле; али князъ Горчаковъ и Тютовъ одговоре, да морао на упутствія изъ Петерсбурга чекати, а ова ће текъ 5. или 6. Априла доћи; и тако Русія, вели Таймсъ, опетъ продужуе и времена добыя. Што се друге точке тиче, остае Таймсъ при своімъ старомъ плану; да се сирћчь између Черноеде и Кастенце каналъ искона, и овимъ бы текъ начиномъ пловидба на Дунаву слободна была. А што се треће точке тиче, опетъ е наново почео говорити (Таймсъ) Delenda est Sebastopolis! Збрисати треба Севастополь; еръ Русія, вели онъ, опетъ неиисли поштено са своімъ миролюбивимъ предлозима.

— Сардиніска войска, коя се за у Крымъ спрема, скупля се у Генуи и Александріи; доцніе ће наредба одъ министерства изићи, кадъ ће се иста на путъ кренути.

— Бечки листови садъ су противни трећой точки, по коіой бы Дарданели и босфорскія лађама отворени были; еръ веле, да башъ трактатъ одъ 1841. год. осигурава Европи миръ одъ стране Русіе, што е њавна флота у црномъ мору као у некомъ затвору и безбылости лежала; а кадъ буду Дарданели отворени, онда ће руска флота изъ свогъ затвора изићи и по средземномъ мору пловити; а ова ће опасность найвише Аустрій грозити. Руска е сила, веле они, за ово 25 година страшно нарастла. У Њемачкой, Скандинавіи, Азіи, Америци и свуда, где е годъ рука руска допрла, добила е и финанчногъ и политичногъ интереса. Само е Италія слободна остала, а то због тога, што ніе флоте руске на средземномъ мору было — чимъ она и овамо доће, добиће и онде уплива. Далћ веле, да се Аустрія досада чувала Русіе само одъ Галиције и Ерделя, а садъ бы морала на опрезу быти и на можнимъ обалама границе.

Течай новаца: сребро 27 ⅞; дукати по 5 фор 55 кр. ср. за банке.

У КНЬИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 2. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторницомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 3 цванцика. № 28.

БЕЛА РУЖА.

(крај).

„Ніе лѣкаръ, него я самъ одвећъ доцкань дошао!“ повиче трговацъ, младу господичну оштро сматрајући. Елена, овде има нека тайна. — Ко е отворіо овай астал? гдѣ е моя мати свое тайне папире држала?“ питао е онъ са дрхтећимъ гласомъ.

Садъ се дигне Елена съ поноситымъ достоянствомъ.

„Я!“ повиче она, „Я самъ га отворила ключемъ, кои ми е ваша болестна мати дала! Она е хтѣла да я нову књигу уништимъ на патри.“ Роберть се стресе

„Елена, ты си моя заручница, моя супруга! гди е та књига?“

„Називайте ме неблагодарномъ, господине Симоновићу, сматрайте ме као протуву, као варалицу — ал' далѣ немогу ово наличіе носити, подъ коимъ сте ме досадъ видјали.“

„Шта е то? шта е то?“ — повиче Роберть: „Великій боже! она сумня и подозрењ, кое е у мени непрестано было?“

„Садъ се потврђава, господине Симоновићу!“

„Мата,“ повиче Роберть савладавъ гнѣвомъ: „мы смо шпіонницу безумногъ Франца у нашъ домъ примили!“

„Господине“ повиче Елена поносито, „заръ вамъ ваше подозрењ некаже такође, но самъ я? Та ко е у стању таконе жертве за другога принети, какве самъ я учинила? случай ме у вашъ домъ доведе, єрбо самъ безъ помоћи была, и до оне проклете ноћи, у коіой су овде Франца ухватили, нисамъ я знала, да вы у комъ союзу съ тымъ ѣдникомъ стоите; само самъ знала, да су га злобни люди лишили његовогъ наслѣдія. Я самъ крила осећања могъ раньногъ срца, борила самъ се са свирѣпомъ боольномъ због судбе затвореногъ Франца, а примала самъ назоръ ваше понуде. Господинъ Симоновићу, єданъ богъ пази и на злочинце, єръ онъ ме е учинio сведоком оногъ уговора, коіъ сте вы са вашомъ матеромъ закључили были, онъ ми даде дознати, да самъ я — о чудесно провиђење! — да самъ я была цѣна, за коіо сте ви хтѣли матери вашой предати доказателства она, доказателства њеногъ грѣха, доказателства да е сестра брата преварила, да е тетка братића упропастила. Я самъ се съ вама саюзила да једногъ Франца избавимъ, я самъ га се предъ судомъ одрицала, да бы га само безумногъ држали; господине, такве жертве може само топла, я вѣрна любовь приносити! Не, шпіона несрећногъ Франца примили сте у вашу кућу, нећъ — њгову заручницу!“

Роберть посрне, счена се за столицу и рикне као каква звѣръ.

„Я самъ лукавство према лукавству употребила,“ продужи Елена далѣ. „Не због тога притѣжанія, борила самъ се я съ вама, єръ я любимъ могъ заручника и као просјака — — но њгонъ е духъ заиста подъ ударомъ судбине пострадао, онъ ме држи за невѣрну и тужи за губиткомъ своє заручнице. — — Само са оваковимъ доказателствама, да самъ се за њга трудила, могу му се весело повратити, само онда смемъ му се опетъ приближити, кадъ му узроке мога поступања, жертве моє супружеске любови показати умогу! Садъ знате све, я заручница Франца Осбека оставља вашъ домъ, да своју найсветію дужность испуни!“ — Елена поће изъ собе

„Стой!“ повиче Роберть, коіи е као мртвацъ побледіо, и пружи своју дрхтећу руку за њомъ.

„Мой е задатакъ испуњенъ! Онете ли у договоре ступити, то се обратите на адвоката францовогъ.“

У ономъ тренутку уђе уплашена двороправителька унутра. Елена, мртвымъ страомъ за своє сокровиште гоњена, отрчи изъ собе, стрчи низъ степене, ђорђеву собу нађе отворену, уђе у њу, и съ огньишта оданлійскогъ узме тайну ону књигу, сакріе я подъ своє лако огртало, па потрчи къ вратима. Вратара нађе у анлію, коіи се буномъ и викомъ оному пробудіо.

„Отвори!“ викне стрепећа ова млада девойка.

„За бога шта се случило?“ запита вратаръ.

„Идемъ за лѣкара, госпоя Симоновићъ опасно е болестна!“

„Ноћь е ладна, господична — вы сте танко обучени!“ — „отварайте за име бога!“

Овай отвори, а Елена изтрчи на улицу. Сатъ на катедралной цркви избіо два по двапесет, кадъ іой се врата адвокатова отворе. Онесвешћена падне млада ова женска у наручіе своє пріятельице.

VIII.

Пріятно пролећњ сунце, осіявало е дражестный предѣлъ око Цирихскогъ єзера, у Швайцерской, надъ єдна

путничка кола съ поштанскимъ коньима, уравньнымъ другомъ поредъ овогъ широкогъ езера овамо идући укажу се. На высокомъ кочіяшкомъ месту, поредъ веселогъ постиліона, седіо е адвокатъ Юлій Петри. Постиліона е чекао трострукій поклонъ у новцу, зато е терао свое коньи да су се пушили. Недалеко одъ вароши налазила се на едномъ разкршћу камена штатуа матере божіе.

„Ево знака!“ повиче Юлій. „На десно!“

Садъ се кола окрену узъ едно брдашце десно, и после десетъ минута стану иста предъ едну, младымъ шумарицама и убуновима украшену градину, коя е едну просту умилну кућицу обколявала. Юлій скочи съ кола, и помогне двема госпама изъ кола изићи: Елени и своіой супруги. Садъ ступе къ еднимъ одъ летньи вратницама, кроз коя се прекрасна башта видила. Поредъ куће налазіо се еданъ старацъ привезующи винову лозу, коя се узъ беле дуварове и око прозора савіяла и на стреу попела.

„Ђорђе!“ повиче Юлій тихо.

„Старый се баштованъ окрене. Одъ радости испусти и ножъ и канапъ изъ руке. Затымъ похити, жутымъ песконъ посутымъ путемъ к вратницама и отвори ій, дрхућьюћи рукомъ.

„Гди е Францъ? како се налази мой премилый заручникъ Ђорђе, есте ли та добро чувала? займе божіе, Ђорђе, едну речъ само — гди е Францъ?“ повиче Елена.

Старацъ полюби младу ову госпу ецаюћи у руку.

„Добро е, све е добро, госпоя Осбекъ!“ рече онъ — „добрый господинъ мой већъ се одъ читавъ месецъ дана самномъ опетъ разговара, и чита сва она писма, коя му господинъ адвокатъ подъ моіомъ адресомъ шиљ. Садъ почива у своіой великой столици, свой полудневный покой — пакъ кадъ се пробуди хтћли смо се горе на брдо пенти, одакле онъ на Нћмачку гледа. — Ах' боже драгій! какавъ ће то радостанъ позвъ быти, кадъ се онъ пробуди! Я самъ васъ текъ после неколико дана очекивао!

„А како говори о своіой Елени?“ запита Юлій.

„Одъ како е почео опетъ говорити, носи на прсима и ону белу ружу.

Ясно ецаюћи одъ радости, падне Елена на груди томъ сћдомъ служителю.

„Онъ іошть мисли на мене!“ повиче она. „Онъ іошть верује у мою вћрность и любавъ — садъ ћу му утћшена стати предъ очи! Великій боже мой, укрћпи ме къ томъ великомъ, чудесномъ тренутку!“

„Умћрите се Елена!“ опомене Юлія, „ослоните се само на мою управу!“

Ђорђе одведе госте, коя су му полако слћдовали, у малу но лепо намештену и пріятну собицу. Еданъ Шпанскій дуваръ *(заклонъ)* одъ плавы тапета заклоняо е до полаћ, едну велику столицу съ наслоняма, на коіой е почиваюћій Францъ седіо. Нћгово бледо лице, обколћно лепоуређеномъ брадомъ, носило е знакъ дубоке но тихе туге. Онъ е био сасвимъ обученъ, и на прсима, кое е одъ прне кадифе прслукъ покривао, блистала се она сребрна бела ружа. Елена се при угледу тогъ цвета, кои е дуго време на нћномъ грудма почивао, ніе могла уздржати да свою радость силнимъ движеніемъ не изяви; она сакріе свое сузама орошено лице на груди свое пріятельице.

Старый служитель спаваюћемъ се приближи.

„Господине!“ проговори онъ тихо, спустивши полако руку свою на раме Францево. „Два сата има!“

Францъ отвори очи. Погледъ нћговъ падне одма на Юлія, кои е према нћму стало. Невћроятно загледа се онъ у своіъ пріятеля.

„Я самъ!“ рекне смешећи се адвокатъ. „Францъ пружи ми слободно руку, я носимъ радостне вћсти!“

Тужный осмћхъ укаже се на лицу бледогъ овогъ младића.

„Вћсти, па вћсти!“ шапташе онъ. „Рука ова на моимъ грудма губи свою сайность — послата ми е, да е само моимъ сузама квасимъ. Мой адвокатъ жалостанъ ми е животъ набаіо.“

„Іошть више нешто, Францъ! Шта годъ желишъ — богатство, слободу — ?“ Францъ затресе тужно главомъ.

„Узми ову ружу, подай іой е натрагъ — — она ме само на то опомиње, да бы болћ было, да самъ мою смртну пресуду приміо. Црна е ноћь духъ мой покривала — светлость ове руже растерала е ту ноћь за неко време — — она е ню у своіой коси као невеста носила — Ова ружа требала е да е знакъ мое любави, ал' моя заручница одрече се мене!“

Далћ се ніе могла Елена држати; изиће изза заклона, и викнувши падне предъ упрепашћеногъ Франца на колћна.

„Елена! Елена!“ викао е онъ дрхућьи пружившы руке свое къ њоій.

„Опрости, Францъ, опрости! Нисамъ я ни тренутка престала быти твоіомъ заручницомъ, и тебе любити! Што самъ чинила, сматрала самъ за мою дужность — о, та кажите му и вы господине, да самъ я честъ и иманъ нћгово избавила, да самъ се само вашимъ управама повиновала премда ме е при томъ срце болело. Францъ, садъ могу кодъ тебе остати — я све са собомъ доносимъ, све, што те срећнымъ учинити може! Веруй ми, нисамъ ни я мање одъ тебе страдала!“

„Францъ!“ рекне Юлій, „безъ твое Елене небы ми было могуће тебе избавити. Не мени, њой си ты за животъ благодарити дужанъ и за слободу твою; и я радо признаемъ да е нћна любовь ача была него вћштина и оштроуміе правдослова! Госпоя е Симонићъ умрла, а Робертъ е половину своіъ имања тебн уступіо, еръ ніе могао другчіе. Є ли твоя любовь іча одъ нћне?!“

„Елена, Елена!“ повиче Францъ, падши њой на колћна и обема е рукама обгрливши. „Садъ гледимъ ясно у хаосъ догађаја — опрости ми, мой е духъ іошть слабъ, да све свати. Ако бы те іошть заито корити хтћо, то бы было за то, што си због богатства једногъ само, и тебе и мене таковымъ тешкимъ пробама излагала!“

Ясно сјаюћи лежали су обадвоје једно другомъ у наручјима. Топли полюбцы запечатили су њихову любавь.

„Тако є Богъ хтјо!“ проговори сједьй ђорђе, дигнувши свое руке къ небу.

На сатъ по томъ адвокатъ є рачунъ положіо, и Францъ кога су последньй сумньй разрјешење было, дошао є опеть у притежаніе свое заручнице и великогъ имања, кое му є дозволявало да лепо и слободно прживи. Май затече обадва она срећна пара люди у Швајцерскомъ месту *Интерлакену*, правомъ земномъ раю. У якомъ, месту Швајцерскомъ планинскомъ воздуху поболиа се здравль Франца Осбека, и ако му се неповрати његова цветаюћа боя лица, ипакъ добіе нову животну силу, и уживао є срећу у пуной мјри, коју є у притежаніе прекрасне и вјрне свое супруге налазіо. Елена ніе више никакавъ другій украсъ носила осимъ ону белу ружу. Юлій Петри назвао є исту ружу орденомъ, когъ є Елена јуначтвомъ заслужила.

У есень се разставе пріятельи. То є было првый тужный тренутакъ, после весело проживльногъ лета кадь Юлій са супругомъ своіомъ оде. Онъ оде у Резиденцію да свой посо ради, а Францъ и Елена уселе се у прекрасну кућу, коју су на піацы Цыриха купили. Онай одъ смрти набавльньй и за безумногъ проглашеный Францъ Осбекъ постане честный грађанинъ слободне Швајцерске. Свакогъ месеца добивао є адвокатъ Юлій Петри извјстіе да му се њговъ пріатель срећомъ услађава. После две године извјсти Петри Франца, да є Роберть Симоньвъ пострадао и по раскошномъ и пустомъ животу, са остаткомъ имања своіъ у Америку побего.

РАЗГОВОРИ НА ОНОМЪ СВЕТУ.

(крај.)

Философъ. Кадъ башъ тако захтевашъ, ето скидамъ све.

Менипъ. Некъ му се и брада скине, Ермису; єръ є густа и тешка. Има длака за петъ талира најманъ.

Ермисъ. Право кажешъ. Скини браду.

Филос. На ко ће ме обрјятя?

Ермисъ. Овай Менипъ, узеће сикиру и на скели одсеће ће да се чудишъ.

Менипъ: Немой то Ермису, дай ми вере ти турпію, бьће смешніе.

Ермисъ. Та доста ти є сикира.

Менипъ. Е добро, то є човечніе, скинућемо дакле ону брадурину. Држъ се добро. Гле у мало му неодсеко и обрве.

Ермисъ. Требало бы, надмашиле су му чело, незнамъ зашто ій тако у висъ диже. Шта є то? плачешъ и бојишъ се смрти, уји дакле.

Менипъ. Іошть є нешто подъ називомъ санріо.

Ермисъ. А шта то?

Менипъ. Ласкавъ, Ермису, кое му є млого у животу помагало.

Филос. А и ты Менипе скини слободу и смељость, ведрину и мужество и смеј. Само се ты међ нама смешъ.

Ермисъ. Ніе нуждно, некъ ты остане то, лако є и непретеже чунъ, а за пловитбу є врло полезно. А ты Ретору, скини безкрайность твои говора, и противоположнй и равногласіе и періоде, и варваризме, и остале несносимости.

Ретор. Ево, оставіо самъ све.

Ермисъ. Е, добро, одрешн новопащъ, скини скелу, извучи лењеръ, разни ветрила, управи думеномъ ыы кормілія. Ишпала, шта кукате, о будале, а особито ты философу, кои си мало пре изгубіо браду?

Филос. Жао ми є Ермису, што самъ мислію, да є душа безсмртна.

Менипъ. Лаже, друго њга тишти.

Ермисс. А шта то?

Менипъ. Што неће више уживати сяйне части; што неће више излазити ноћу крадомъ, умотаваюћи альяномъ главу, и тражећи оно, чега се поштени люди стиде, а изъ јутра вараюћи младиће, узима одъ ньи новце, што имъ баяги философію предае. Тога њму є жао.

Филос. А тебе Менипе, заръ ніе жао што си умрео?

Менипъ. Што да ме є жао, та я самъ поитао самъ смрти у наручја, безъ да ме ко зове; но каква се то ника чуе отудъ са земље?

Ермисъ. Бють Менипе, я то не само съ єдногъ места; неки су се скупили, па се радую и смеју, што є Лампихъ умрео, жени му недаю мира друге жене, и на њгову малу децу бацаю се друга деца каменьмъ; друга пале Діофанта ретора, кой є говоріо надгробно слово овомъ Кратону; да, и мати Дамасіева пука съ другимъ женама за Дамасіемъ, а за тобомъ Менипе башъ ники неплаче, изваліо си се па мирно лежишъ.

Менипъ. Варашъ се Ермису, садъ ћешъ видити како пси око мене арлучу, и како ме вране облећу, кадъ ме стану закопавати,

Ермисъ. Живіо Менипе, прави си јунакъ. Е стиго смо нећъ, садъ идите и представите суду; држите се овогъ пута, па ћете доћи гди треба, а я и думенција одосмо по друге.

Менипъ. Срећанъ вамъ путъ Ермису. И ни одосмо. Шта се скањивате? напредъ! сви мораю доћи подъ судъ, па како што знашъ, пресуде нису тако лаке; ту ће вамъ быти точкова, орлушина, камена. Видиће се срачій животъ какавъ є.

Е. А.

МРВИЦЕ

— Девойка єдна уда се за удовца, и после неколико дана буде врло невесела. Кадъ є запитаю зашто є тако невесела, одговори: ахъ, я самъ слушала кадъ се девойка уда за учителя постане учителькомъ, кадъ се уда за капетана постане капетаницомъ, па самъ и я мислила, кадъ се удамъ за удовца да ћу постати удовицомъ; али садъ видимъ да самъ се лото преварила.

— У Сардинији један свештеникъ изповедаюћи једногъ простогъ селяка, упыта га: „Б-ли сынъ божій правый Богъ?“ На кое селякъ озбильно одговори: „Незнамъ е-ли сада, али кадъ му умре отацъ биће зацело.“ „А почему то ты тако судишъ?“ упита даль зачуђень свештеникъ — „по томе, што сынъ нашегъ краля, ніе краль, докъ му е годъ отацъ живъ.“ одговори селякъ.

— *Капетанъ.* Зашто си ты цигавине овомъ човеку украо кона?

Циганинъ. Нисамъ господине бог-и-душа.

Капетанъ. Како киси, кадъ ето човекъ нашао свогъ коня кодъ тебе.

Циганинъ. Њгонъ конь есть было кодъ мене; али я га нисамъ украо. Да ти кажемъ господине како е было али ништа нећу ти слагати. Я самъ ишао путемъ као и сви други поштени люди. Кадъ на једномъ месту, на средъ пута лежи тай конь. Я дођемъ до њга, а онъ ни абера, неће да устане, да се уклони путнику съ пута. Я самъ было уморанъ и далеко ми было да га обилазимъ, зато самъ хтео да га прекорачимъ, па даль да путујемъ, но на моју несрећу, текъ што прекорачимъ једномъ ногомъ, а конь скочи на ме издигне на леђима, и почне трчати, а я се уплашимъ па се уватимъ за гриву, и тако ме донео чакъ до мое черге. Ту онда изтрче други цигани те едва уватe коня и тако ми спасу животъ. Ето видишъ господине, да нисамъ ништа кривъ. Конь е крив што се ніе хтео съ пута да уклони.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— Пећи (фуруне) се замазују, да се непуше, на више начина. Замеси глине (земље) съ нешто кучина, стипсе, соли, брашна проина и воде, и замажи тимъ пукотине, покваривши мѣсто найпре сирћетомъ. Гвоздене врућe пећи на брзу руку замажи тестомъ изъ једнаки частій соли, пепела и воде; или изъ једнаки частій мекогъ хлѣба и пепела. —

— *Месо се усоли* може найсигурніе овако. *У*зми 3 оке соли, 15 драма шалитре, ½ оке шећера и кувай то крозъ један сатъ у 20 ока воде, скидаюћи притомъ једнако пену. Кадъ се ова вода олади, помећи месо унутра и претисни га тешкимъ каменѣмъ, да га своге вода преліе. После неколико дана преврни и претисни месо тако, да се попреко згнечи. Повторя ово три четири пута, и обеси месо да се осуши. Шалитра ће учинити, да месо буде лепо црвено, а шећеръ да буде меко.

— *Фланце запечатити* могу се овомъ смѣсомъ. *У*зми 16 драма смоле, 4 др. жутогъ воска, 1 др. лоя и стопи све заедно; потомъ додай іошъ 8 драма жуте земље и измѣшай све добро. *У*мочи уста запушене фланце у ову смѣсу, и удари печать свой потомъ. —

— Било *Вино* одъ лошегъ грожђа да неускисне, треба у текъ преврело вино усути ¼ оке стара креча, размућена у 1-ой оки воде. Кречъ ће сву киселину покупити и на дно пасти; а оточеко потомъ бистро вино биће вкусно и држаће се врло добро. —

ЗАЧИНИЦИ И ПОСЛОВИЦЕ.

— Паметно е уредила природа што оволико млого будала на свету има, еръ што се на више људій једанъ тереть подели, лакше се носи.

— Слобода е волшебный зецъ за кимъ люди трче, виде га, достигну га, а немогу да га увате и задрже.

— Болъ е за магарцемъ ићи, него самъ вреће носити.

— Лисица зна за више лабиа.

— Кадъ владатель заште да му се само една абука одкине, онда вѣрове слуге цело дрво начупаю.

— Ко у ватру дува лете му варнице у очи.

— Боля е на асталу мала риба, него у Дунаву велика.

— Одъ великогъ добытка неможешъ се обогатити, као одъ нелике штедње.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Шекоптска войска неће ићи у Крим, већъ близу Царграда кодъ села Маслака станиће се заедно съ француским войскомъ. Овде су француски инжинири већъ изкћрили једанъ велики просторъ за истый логоръ.

— Шекоптскій ђенералъ Јамаркора прекестіо е свой главный станъ 21. пр. м. у Генуу.

— Седамъ енглески новы лађа дошло е кодъ Генуе, на конма ће Шекоптски у Царигрод одпловити.

— Али-паша прекећо е 21. пр. м. у Бечъ.

— 21. пр. м. у 4 сатъ по подне држано е на конференцій бечкой девето засѣданіе. Ово е прво засѣданіе, у коме су министери, францускій Друен-дели и турскій Али-паша присуствовали. Засѣданіе было е врло кратко, свршено е до 2 сата, а то због тога, што посланици руски іошъ нису были добыли упутствія што се треће точке тиче.

— Францускій министеръ Друен-дели имао е 26. пр. м. аудіенцію кодъ цара аустрійскогъ.

— Стране новине являю, да е Султанъ именовао шестъ лепотица изъ предграђа Пере за дворске даме француской царици Евженіи, кадъ у Цариградъ дође. Међу оними нема ни една Гркиня.

— Придворный лѣкарь покойногъ цара Николая Мантъ послао е краљу пруском на захтеваніе овога описаніе болести и смрти царене.

— Сва спомоћна египетска войска навела се изъ Варне за у Еупаторію; њеовъ е комендантъ Менекли-паша.

— Дивизіоный ђенералъ турскій Решидъ-паша отишао е са 2000 м. тунске войске у Батумъ.

— Енглескій параброд Единбургъ и две превозне лађе, кое су изъ Крима у Варну по рану пошле, претрпиле су 5. пр. м. неку кораблекрушеніе, све су три потопиле се у море.

— Једанъ францускій листъ являя, да су се о четвртой точки на бечкой конференцій споразумѣли.

Течай новаца: сребро 27 ½; дукатъ по 5 фор. 55 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 5. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсеца 2 цванцика. | № 29.

ПУТНИЧКА ПИСМА. *)

У Вевеју — Сент. 1847.

Плаво небо спуштено на сѣдо теме Алпа, покрило је као какавъ азурный шаторъ сву дальину што се очима прегледати може; оно съ некимъ уживањемъ грли и покрива ова найлепша и найсрећнія места у целомъ свету. Зелено језеро лежи тихо у своме кориту, као какавъ радникъ кадъ се после свога дневногъ посла у лаку одмара, по ком коп немирный ветрићъ будита и игра се съ његовымъ таласима; високи снѣжни брегови съ некимъ повѣтичнимъ уживањемъ озбиљно и замишљено сматрао ову дивоту природе; сунце спрема се да заће за удаљене брегове Јури, кои се са оне стране на дну језера величествено плаве; по гдѣ-кои песма срећнаа обитеља овога раја, просеца тихій воздухъ есенѣгъ вечера — а я пріятелю мой, седећи на обали овогъ лепогъ језера, и са некимъ тужнымъ уживањемъ сматрамъ, оне лепе предѣле. Ахъ Боже мой, како ова места мора да су лепа онымъ, кои имаю съ кимъ да своје мисли и своја чуства деле. Усамљенъ овде при овымъ красотама, радо се опоминамъ свега онога што ми је мило и драго, и што ми је сада удаљено. Тежко ми је што ни једногъ пріятеля ни једногъ познанина, немамъ сада овде, коме бы могао рећи: гледай како је онай брегъ величествень и гордъ, а како је ова тамо долина скромна, и за прибѣжиште побожны и залюбљены створена; немамъ коме показати провалу гдѣ быстра Рона у језеро утиче, нити имамъ съ кимъ дѣлити чуства и мысли кои ме обузимаю, гледећи одавде на Кларенсъ, Монтре, Шилонъ, Вилењеў и друга места, у коима је Жан-жакъ Русо своја найлѣжнія чуства у своіой *Нувель Хелоиза* оживио и онѣчио. Само са овомъ књигоногъ треба свакій путникъ да крозъ ова лепа места путује. Колико је хиляда досада путника, само због Русоваве Хелоизе изъ удаљеногъ свогъ отечества овде као на ариљукъ долазило, да погледомъ надокнаде оно што ій читањ ніе могло подпуно задовољити. Та књига, то ми је за садъ единый другъ што ме у Вевеју и у околинама његовимъ прати и разговара, и заиста мало бы нашао пріятеля съ коима бы задовољніе и лепше време проводіо. Неописано је задовољство на обалама женфскогъ језера, безбриге читати русоваву Хелоизу; али је іошть веће задовољство, имати коме саобштити и писати све оно што човекъ може са своимъ пріятељмъ делити. Та два предмета заузимаю на овомъ момъ путованю све оне часове, кои су тихомъ одмору посвећени. Ни самъ ти одавно писао. Желиъ самъ да ти пишемъ, кое одложено перо незна шта ће пре да ти каже. Када бы могао све оно што желимъ на једномъ листу казати, онда бы те заиста одъ мои дугачки писама поштедіо. Мое последнѣ писмо писао самъ ти изъ Маеринген а. Одъ оно доба до сада мало је времена прошло, али много се на момъ путованю промењало. Оно весело ћачко друштво разишло се на све стране, и я, премда ми тешко она самоћа на срце пада, опетъ се радуемъ, што самъ остао усамљенъ, да кои данъ само себи и своимъ мыслима проживимъ.

У Маерингену остали смо само два дана, те смо се мало повратили, одъ оногъ уморногъ и тешкогъ прелазка преко великогъ брега Гримзла и Фурке. Іошть у Маерингену почели смо се разговарати о растанку. Такавъ разговоръ чимъ се поведе у друштву, а особито међу путницима кои путују зато, да што годъ виде што нису видили, или кои по већой части путују само зато да нису кодъ куће; онда ту е растанакъ близу. Тако и буде. У Маерингену остане неколико, неки одъ десномъ обалом језера пешке, а насъ неколико кои смо једна дочекали што смо изъ диваачности стрменити алпа изашли, седнемо на пароброд, и превеземо се за пола сата до на дно језера, одакле смо преко Унтер-зеена дошли у Интерлакенъ. Унтер-зеенъ ніе насъ имао съ чиме дуже одъ пола сата заустанити. То е једно пріятно швайцерско селце у коме смо узгредъ видили неколико древны кућа по швайцерской форми начињны кућа, кое су преко 200 година старе, и кое се іоште добро држе; али Интерлакенъ задржао насъ е дуже нег што смо се надали. То е оно место у Швайцерской, и можемо рећи у целой Европи, где многе уцвелане душе изъ дальногъ света долазе, да у лепоти и у разновидности природе траже себи лека.

Велика гостилница Белведеръ сместила е све насъ веселе и младе хайделбержске путнике; ту смо се свы на ново скупили и сустигли. И они што су остали у Маерингену, и они што су отишли десномъ обаломъ језера, седили су сутра данъ заедно съ нама при веселомъ и безбрижномъ ручку у Интерлакену. При томе ручку рѣшимо, и договоримо се да се ту прочастимо на онда да се растанемо. И заиста, кадъ се човекъ мора са своимъ

*) Читатели опомену ће се ови путничкі писама изъ Шумадинке 1850. и 1852. године. У овомъ сада листу продужује се путованіе по Швайцерской, прекинуто у 58. броју Шумад. 1852. год.

пријатељима и друговима да растане, онъ треба да набере и лепо место за растанакъ, да му помисао и тугу растанка овог своїомъ лепотомъ разблажује. — Изъ Интерлакена ишли смо и поодили сва оближња лепа места. Долина што лежи између ова два мала језера, зове се Бездели-таљ; то є таква долина, гдѣ да є Адамъ кадъ є изъ раја изтеранъ био, дошао, небы ни мало примѣтио да є променуо место свога блаженства. Шта є Хеленен-таљ, што бечаље овако радо пооде, према овој долини, одакле путникъ гледа снѣжный врх великогъ брега Јунгфрау. Изъ Интерлакена ишли смо у Лаутербрунен, кое є само 3 сата дальше. Ту смо нашли неке старе развалине градића Унспунена. О развалинама, и о човечіой вѣштини одавде нећу ти ништа писати. О томе ти могу писати изъ Рима, ако ме Богъ сподоби да негда и кровъ ништа проћемъ. Оно што Швайцереску лепомъ чини, нема прошлости, оно неможе нигда остарити на развалинамъ постати. Нека се мењаю народи, обичаи и єзици, нека се мења форма државногъ правителства, нека се мења што време може променути; ова долина, питоми хардерски брежчићи, водопади Гисбаха, ова лепа језера, они снѣжни врови — оста ће вѣчно. Природа ствараюћи овай предмѣтъ света, желила є сама себе надвисити.

(продужиће се.)

ВАТРА НА МОРУ.

Најнећа несрећа лађара постизава, кадъ се на лађи ватра појави, у таковомъ случаю ништа се поготову избавити неможе. Ованово страшно позорѣ представља намъ некій енгленскій капетанъ Бентекъ.

Капетанъ Бентекъ пође на єдной лађи са 200 людій у Индію. Кадъ є после многа претрпљења бђда у индійско море дошао, појави се на лађи нећу момцима болесть, одъ кое се њи 40 поболу. Капетанъ видећи ону несрећу гледао є да дође сь лађомъ на обалу кодъ Мадагаскара, или кодъ Санъ-Маурица или кодъ острова Бурбона; и после дугогъ напрезања едва се кодъ оногъ последнѣгъ острова обале дочепа. Овде се болестници одъ чистогъ воздуха мало опораве. Одавде пређу на острово Сент-марія близу Мадагаскара, гди сви поготову оздраве. Острољани доносили су имъ воћа, пиринча, кокошію, и дали су имъ знакомъ разумети, да и оваца, срна и друга єстива имаю. Матрози излазили су свакій данъ на суво и са острољанима трговину у промену водили; прапорце, ножеве, кашике и коекакве играчке дечіе дражаи су они да є велика наплата за теладъ, овце, свињ и млеко. Острољани нису имали поморанџе, капетанъ, да бы и съ њима лађу снабдѣо, пошлѣ неколицину на єдной лађици у Мадагаскаръ; но они због противногъ ветра нису могли на суво изићи, и зато се опетъ натрагъ повратє. По сутра данъ чую, да у внутрености острова овогъ има и поморанџи; капетанъ пошлѣ некодико матроза са уроћевицима, и они довесу доста сладки и лепи поморанџи.

На овомъ острову бавили су се 9 дана, и зато време сви момци оздраве; и пошто су лађу поправили и очистили, крену се даљ на путь. Сви су садъ радостни были, єдно што су се опоравили, а друго што су се свима потребама снабдѣли. Што се пакъ даљ догодило, самъ капетанъ Бентекъ овако є приповѣдао:

„Я самъ сутра данъ седећи у моіой соби благодаріо Богу, што су ми момци сви оздравили, и овако задовољанъ легнемъ да одпочинемъ; кадъ наеданпутъ зачу се вика „ватра ватра!“ изтрчимъ брао на кровъ, на све стране погледамъ, но нигди ватру неспазимъ. Показну ми матрози после єдно буре, за кое кажу, да се изнутра нешто запалило; я метнемъ длань на рупу, єръ є очевидъно было, и никаквогъ знака одъ ватре непримѣтимъ. После ми стану приповѣдати, да є надзиратель у магазину сишао, да момцима ракіе наточи, но случайно падне варче горећегъ фитиля кровъ врањ, и ракію запали; наеданпутъ се буре распадне и горећа ракіа разлѣе се до мѣста, гди є угљѣнъ стало; сви садъ навале, и са неколико акова воде ракію погасе; али се плаше, да се ніе некако угљѣнъ одоздо запалію. Наложимъ одма момцима да и на угљѣнъ воду сипаю, и кадъ ни съ єдне стране ватру неспазимъ, одемъ опетъ у мою собу. После по сата повнимъ опетъ матрози: ватра. Сиђемъ се часъ пре доле; кадъ тамо половину угљѣна већъ у пламену лежи; станемо сви воду сипати; наеданпутъ претворе се сав магазинъ у димъ, тако, да готово ніе могућно было обстати. Я при свемъ томъ доле останемъ, и матрозима наћемъ да наизменце долазе; већъ є и мене димъ збунио и обладао, да писамъ могао дуже остати. Као изванъ себе изиђемъ изъ магацина и кажемъ кормановцу, да се сав барутъ у воде баци; но овай протившанъ буде томе, говорећи ми: „да съ чиме ћемо се доцніе одъ непріятеля бранити“? ватра се међутимъ нимало утоложила ніе; сав кровъ изпробіали смо, само да бы димъ одишао, а найпосле и лађицу и чамацъ у море бацимо, єдно што є момцима сметало, а друго, да бы се у случаю крайнѣ нужде спасли. Нигди ніе се могла нити тврда земля, нити каква лађа на мору видити, кое бы намъ у колико толико у помоћь притекла. Већъ су стали неки матрози у море скакати и пливаюћи гледали су да се оне лађице и чамца докопаю. Кормановцъ на средь мора лежао є на єдномъ капку одъ лађе, видећи га они у чамцу, рекну му, да што пре къ њима дође, єръ ће они иначе чамацъ отиснути; онай єдва до њи доплива и каже имъ да и мене причекаю, но заповѣсть се садъ већа ніе слушала; пресеку уже и удалѣ се одъ горће лађе.

Я за оне у чамцу ништа писамъ знао, будући самъ непрестано пословима лишенъ био; кадъ наеданпутъ налажући и заповѣдаюћи осврнемъ се и упрепашћенъ спазимъ неколико заостављи матроза, кои уплашено повикну на мене: „шта ћемо садъ капетану? проћи са лађицомъ и чамцомъ избећоше.“ Я брже болѣ поитамъ на кровъ, видъ видимъ, да су се они прилично одъ насъ удалили, заповѣдимъ матрозима, да ветрила разапну и да за њима поитамо и преморамо ій, да насъ на лађе приме, иначе ћемо и њіове упропастити.“

„Мы смо се бадава трудили, да ім достигнемо, єръ њіове лаке лађе пловиле су као перо. Найпосле реченъ заостављимъ матрозима: вы видите браћо, да ни у кого другогъ надежде немамо, нећъ у Бога и наше силе; удвоймо оне и гледаймо, да ватру погасимо. — Трчите у другій магазинъ и избаците свећ барутъ у море, докъ

ніе у ватру огрезао! Я съ дуњерима станемъ патосъ одъ лађе кварити, да бы само што више воде у лађу покуљало; но на нашу несрећу лађа є одоздо због морски прић гвожђемъ патосана была, и никако се ніе могло сикирама пробити. Ово тако уплаши матросе, да су сви изъ своѣ гра почели викати и јукати. — После кратког времена примѣтимо, да се у нечемъ ватра смањива; чимъ се овимъ мало обрадујемо, на єданпутъ буку баруть са зейтиномъ — пропасть намъ и стала неизбѣжима, єръ што мы више воду сипамо, то све већма и већма зейтинъ букти. Дрека и јукъ одъ матроза упрепасти ме, коса ми се на глави накострешила, и зной ме смартный спопао было.“

„Но при своме овоме ужасу опетъ смо непрестано радили: сипали смо воду на лађу, бурадь съ барутомъ у море бацали; већъ смо были избацили на 1000 центи, но оста намъ іошть на 6000. Докъ смо мы овако у послу были, запали се заостависши баруть, и лађа на иладу комада распрсне се. На њой се налазило іошть 119 људій. Я самъ се у томь тренутку налазіо подъ кормила, и њи 36 кои су мало далѣ одъ мене кровь лађе водомъ поливали, распрска ји сила, ова є судба остале постигла. И я самъ исто тако спремань было умрети, препрстимъ руке и рекнемъ: Господи, спаси душу мою! Но при свой овой страоти, опетъ ми се нека искра надежде повалькивала. Съ висине изъ воздуха падненъ у море међу илидама комади порушене лађе: осврћаюћи се тамо амо, спазимъ катарку одъ лађе, докопамъ се некако и налегнемъ се на ню. Съ изненогнутимъ гласомъ рекнемъ: Боже мой! ова лепа лађа пропаде као Содома и Гомора.“

„За неко време ни єдне живе душе нисамъ спазити могао; — кадъ наєданпутъ помоли главу неко изъ мора и упути се одна єдномъ балвану; кадъ се овога дочепао повикне: Боже! я самъ іошть на свету! — По гласу познамъ, да є то младый Херманъ. Опазимъ поредъ њга єданъ маный балванъ, замолимъ га, да ми га како дотура, єръ на катарки нисамъ никако могао обстатя, што є врло гломазна и што нисамъ съ њомъ могао владати. И да ми ніе онъ то учинію, я заиста не бы се могао балвана дочепати, єдно што самъ две ране имао, а друго што самъ одъ пада тако малаксао да се нисамъ ни покренути могао.

(край слѣдує.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Господинъ. (Чешља се према огледалу) море жено, я свакій данъ имамъ све више белы длака; съ тога си ты свакій данъ спрамъ мене ладнія.

Госпоя. Небой се човече, я тебе волимъ; и да обелишъ као овца, ты бы опетъ у моимъ очима было прић.

МРВИЦЕ

— Кафа почела се текъ у 15. столећу употреблявати. Кажу найпре да су овчари кои су чували овце примѣтили, да кадъ овце еду одъ тога растѣнія (т. е. кафе) да су онда хитре, и неспаваю вити лежу. То дочуе настойникъ некогъ манастира, и почне тай плодъ (кафу) брати, кувати и своимъ калуђерима давати, да пію, и заиста примѣти, да су онда калуђери по сву ноћь могли се богу молити, а да незадремаю. Турско правителство забрани да се нераспростире пієнь кафе. Подъ Муратомъ III. изађе заповѣсть те се све кафане затворе: но опетъ подъ Махмудомъ IV. почне се употребляватн кафа. Текъ подъ Солиманомъ у години 1554. ступи кафа у Цариграду у равно право са осталимъ пићемъ; и читаво столѣће прошло є докъ е то пићe у Паризъ и у друге народи западне Европе у обичай ступило.

Писаръ. Сбогъ тога што се опіяшъ и ноћу ларму правишъ, осуђенъ си да два дана будешъ у апсу, па ћешъ онда быти протеранъ тамо одакле си и дошао, то есть у Призренъ гдѣ си се и родіо.

Кривацъ. За бога господине промените ту пресуду. затвори те ме 20 дана у апсѣ, платићу 20 талира казни, и ако ћете іошть ударите ми 25 батина, и протерајте ме кудъ годъ ћете, макаръ у пакао, само немой те ме протерати тамо гдѣ самъ се родіо.

Писаръ. А зашто?

Кривацъ. Ербо тамо ми є жена. *)

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

Зелен пасуљ (буранія) сачувати се може овимъ начиномъ. Очисти найпре пасуљ одъ комаца. Угрей одприлике четири пута толико воде, да кључа, онда сасни сањ пасуљ у ту воду, и причекай докъ вода опетъ два три кључа неизбіе. Скини котао съ ватре, одасни воду, а пасуљ брже сручи у ладну воду, коју неколико пута мћшай, докгодъ се пасуљ сасвимъ неохлади. Изручи, почемъ воду проспешъ, пасуљ на чаршавъ и искрижай га, као обично за кување, па га у ћећи каквой добро осуши, да се скоро. Пасуљ ће се тай држати више година, и вкусъ и лице быће му као обично у свакогъ зеленог пасуља. —

ЗАГОНЕТКЕ.

— Пружи платно одъ мора до Дунава, па га сави у ораову љуску.

— Одъ земљѣ се диже а неможе се дигнути.

— Како се Србинъ србски зове?

— Кућица у горици на єдной ножици.

— Єданъ прутъ све полѣ огради.

О ЄЗЫКУ.

** У Шумадинке брою 26. изложіо є — В —. Мићаіе своє у смотрењу В. Л. умствованя о именителномъ собственогъ имена „Александеръ.“

Ово изложенѣ — В — жени се чини да є узбште умѣстно, и само ради узведеня предмета на основъ, коіомъ ће се

*) Овай є прилогъ одъ єдногъ оженѣногъ господина послатъ, за то жене нека се нелюте на учредника Шумадинке, ербо по већой части све прилоге противу жена шалю оженѣни людя, и несмеду свои имена да подпишу. 1. Априла. Ур.

привикомъ онъ и у особености своіой полазиъ, налазиъ за добро, придати, да се овай именителный у странимъ рѣчма за србскій езыкъ найболѣ може рѣшити по аналогіи подобны србски рѣчій.

У србскомъ езыку сва существителна и прилагателна, коя се свршую на кратко ѣръ, избацую у родителномъ и осталыма падежима (съ нѣкимъ изятіима на род. множ.) писане а, дакле напротивъ она, коя се на дугачко ѣръ свршую, речено а или а задржаваю, н. п. бумбѣръ, ратѣръ — ратара, саблярь — саблара, овчарь — овчара, чунаръ — чунара, пударъ — пудара, и т. д.

Примѣре прваго потврѣеня нашао є самъ — В —, и садъ сльдуе, да се прече одъ рѣчій србскія на странне.

Ове стране рѣчи найвышше су собствена имена,

И мы имамо нѣколико собственны имена на кратко ѣръ, као: Скадаръ род. Скадра, Баношшаръ (село у Срему) родит. Баношшра, Ибаръ, Искаръ (рѣке србске) род. Ибра, Искра, и т. д.

Кодъ се грчка и римска собственна имена на славенски преводе, онда се у грчкомъ конечно ος, а у римскомъ конечно us, одбацуе, и остатакъ образуе именителный славенскій, н. п. Πέτρος = Petrus = Петръ, и т. д по у србскомъ по горньой аналогіи уметнуто є предъ конечнымъ *р*, едно кратко а, и тако є посрбљено ово име на Петаръ, род. Петра, као и Дмитаръ — Дмитра, и т. д.

И ово све лагко иде, докъ се има посла съ рѣчима, кое се у грчкомъ на ος, а у римскомъ на us свршую; но тежке є съ оныма, кое се свршую у грчкомъ на ος а у римскомъ на er, у кой редъ долаза име: Ἀλέξανδρος = Alexander, каква су: Λεάνδρος = Leander, Ἀναξιμάνδρος = Anaximander, Περιάνδρος = Periander, Μενάνδρος = Menander и т. д.

Ако се ова имена буду посрбљивала одъ грчкогъ: онда имъ по горньой аналогіи иде именителный на ѣръ: но ако се она посрбљиваю одъ римскогъ; онда незнамъ, по коме правилу да се er преобража у ѣръ?

У латинскомъ езыку има млого рѣчій на er, одъ коі нѣке у косвенныя падежи задржаваю писне e, нѣке пакъ одбацую га, као: puer — pueri, gener — generi, socer — soceri, celer — celeris, minister — ministri, magister — magistri, Alexander — Alexandri, и т. д.

Нѣмцы су овогъ рода рѣчи, кое су потребовали, узели по крою латинскомъ, и рекли су: Alexander, Minister, Magister (Meister) и т. д.

Србльи су исте рѣчи узели како кою н. п. Александеръ, министеръ, магьисторъ, майсторъ; тако и нѣмачко Theater узели су ѳеатеръ, и то є тако обшше ушло у народъ, да захтѣвати садъ одъ Србаля, да кажу: Александаръ, министаръ, ѳеатаръ, значило бы, такво имъ насмѣе чинити, као кадъ бы одъ нѣи захтѣналосе, да говоре: магьистаръ — магьистра, или, майстаръ — майстра, почемъ они сви говоре: магьисторъ — магьистора, и майсторъ — майстора, и т. д.

(продужиће се).

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Една часть войске француске нѣк є дошла у великій логоръ кодъ Маслака близу Цариграда.

— Руси се у Криму дужъ Черне-рѣке яко утврђую.

— У Одеси налазе се садъ 28,000 руски войника а батеріе су около цѣле Одесе повучене и са 230 топова наоружане.

— Омеръ-паша добія изъ Варне подкрепленя; оны дана дошло му є 9000 м. и батерія и 3000 коня. Предстраже турске стое близу Сака. Кодъ Еникаторіе, веле страни листови, колосална утврђеня направлѣна су; но и Руси су на Алми и Белбеку таква утврђеня поправили, да є тешко своіой войсци продрети. На Алми стое 30,000 Руса, подъ ђенераломъ Хрулевомъ, а на Белбеку 45,000 подъ самимъ Горчаковомъ.

— Руси су дужъ балтійскогъ мора батеріе утврдили; на обалама овога мора стое 120,000 Руса.

— Руски посланици у Бечу нису іошъ никаквы упутствія изъ Петерсбурга добили, па зато на 1. Априла конференције ніе было,

— Руска войска у Польской іошъ се ніе са зимишта кренула, осимъ што є една мала часть некій данъ у Бесарабію отишла, — Оданде су већъ отишли регрути (20,000 момака) у Кіевъ.

— Рускій ђенералъ Хрустевъ съ найвећомъ одважности брана обшше кадъ Сапунъ-горе. Због те нѣгове одважности санъ му є князъ Горчаковъ 14. Марта войничкій орденъ на прси приденуо.

— Князъ Бебутовъ опетъ се са своіомъ войскомъ къ Акалчику упутіо.

— Страни листови являю, да Француска и Енглеска шшту на конференціи одъ Русіе, да иѣзина войска остане у Севастополю 5 година, докъ се зато време несазиди одинъ градъ на црноморской обали съ турске стране.

— Кажу, да западне силе нешшту садъ одъ Русіе да своју флоту на црноме мору умали, већъ да и у напредакъ оволика остане, колика є садъ. Но Русія, веле, неће на ово да пристане.

— Француски листови являю, да ће се Пруска скорима съ Аустріомъ споразумѣти.

— Францускій министеръ Друен-дели посѣтіо є у Бечу князя Метерниха.

— Али-паша посланикъ портинъ на бечкой конференціи нѣао є 1. Априла аудіенцію кодъ цара.

— Париска берза за кратко време млоге є несрећнике упропастила; тако є некій данъ одинъ младъ трговацъ изгубіо 300,000 франака, и због тога самъ себе живота лишіо.

Течай новаца: сребро 126; дукати по 5 фор. 53 кр. ср. за банке.

Ко намъ до 15. Априла непошаље предплату за прошла 3 месеца, преста ће му се шиляти далѣ овай листъ. Учр.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 8. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторником и петком, цѣна му је за три мѣсеца 1 цванцика. | № 30.

ЉУБОВЬ И ВЪРНОСТЬ.

(Съ немачкогъ.)

У дубльину срца твога
Изпитуюћ' слазимъ доле,
Са налазкомъ бисер-зрна,
Радостно се враћамъ горе.
Љубавь то се зрно зове,
Ал' пре нетъ та себ' задржимъ,
Пустя да се ошшть вданутъ
У дубльину т' срца спустимъ:
И рођена сестра да л' се
Тога зрна блиста тамо,
Љубави с' вѣрностъ сестра,
Са њоме њину има само.
Неваљетъ ли и то зрно
И право ћу я бацити,
Ко безъ њине недирнуто
Опетъ натрагъ повратити.

М. С. Србкиня 1854. год.

ДНЕВНИКЪ

Проте Ненадовића посланика српскогъ 1815. год. у Бечу; кадъ е молио скупштине владателѣ на бечкомъ конересу, да подиѣствуе да се Порта умилостиви спрамъ страдаюћегъ народа у Србіи.

15. Декемпра 1814. године дођемъ у Вѣну (Бечъ) по други путъ съ прошеніемъ изъ Земуна, одакле самъ 9. Дек. пошао. — 16. Дек. явимъ се г. Недоби и предамъ писмо одъ народа, съ печатима послато, и обяснимъ му устмено, каково е сада страданіе у Србіи и прочая. 17. Дек. рано у 8 сати одемъ Недоби, и кажемъ да самъ са собомъ донео пуномоћіе и печате войводске — — и да могу начинити прошенія и преданати гдѣ годъ требало буде, у име целогъ народа српскогъ у Србіи и онога кои е о пропасти (1813. год.) у Београду пребегао. По томъ одемъ съ Недобомъ графу Коподистрія у канцеларію и по обичномъ поклоненію кажемъ му: да е народъ српскій сада у крайньой погибели, и да турцы сѣку, пљашкаю, на колѣ набію, робе и хараю и проче тако чине, да е народъ принуђенъ био и по други путъ обаче последньи, послати ме съ пуномоћіемъ и печатима, да могу просити милости найпре у императора російскогъ као у покровителя, а после у свію христіянски царева и саюзника, зато у его сіятелства совѣта просимъ. Графъ Каподистрія на то совѣтуе ме, и за добро налаза да свима царевима прошеніе поправимо и да буду готова. Кодъ рускогъ императора, да просимъ аудіенцію преко Булгакова, и небуде ли могао аудіенцію изходатайствовати, то да императору Александру у цркви, или на степенима, када изъ цркве пође, прошеніе предамъ. И рече ми да одемъ кодъ његовогъ секретара Стурзеа, да онъ прегледа е-ли добра инштанція. Кое самъ и одма учинио и отишао Стурзи, кои е провидио и казао: добро е добро! но іоште придодайте и то да бы цареви у толико милостиви были, да народъ српски са султаномъ помире, и да султанъ са Србима као съ подайницима и платежницима своимъ поступа, а не као са жертвама. Тако одма и учинимъ, и начинимо на сву четворицу єднака прошенія т. е. Аустрискомъ Прайскомъ Рускомъ и Англискомъ. Довешено пакъ прошеніе одоздо, кое е у Земуну 8. Декем. 1814. год. начињено, остало е, єрбо ніе было сходно обстоятелствама.

19. Декем. преписе г. Давидовићъ и Фрушићъ прошеніе, и однесемо по трећи путъ г. Недоби у вече, и тамо оно прошеніе и преноћи; и Недоба повадіо неке главне пунктове, те ій онъ у канцеларію предао, да ій императоръ чита пре нашегъ прошенія и рекне г. Недоба, да се то може іоште на краће начинити и што више руски рѣчи уметне, єрбо ће вели — императоръ слаће читати. — — Далѣ намъ савѣтуе да на Графа Неселроду начинимо прошеніе на немачкомъ языку, и да га молимо да бы онъ нама у императора аудіенцію изходатайствовао, и да бы и онъ своимъ уваженіемъ, како кодъ рускогъ цара, тако и кодъ други саюзника за народъ српскій милость свою показао и говорio и проче. (Садъ слѣдуе писмо графа Неселроде.)

20. Дек. То писмо однесемо у канцеларію и предано Булгакову, онъ га изъ канцеларіе однесе и предаде графу Неселроди у великой сали. — По томъ даде мя Булгаковъ цедулю запечаћену, кою цедулю однесемъ я Недоби, кои одма оде Булгакову на разговоръ. — Кодъ оца Јермана ручамъ и са њимъ одемъ у секретара Даниловскогъ препоручити се, онъ ми каже: дѣло е ваше у графа Неселроде, там' поидите. Данасъ писао самъ Архимандриту Мелентію, Молеру и Гаи, и явіо да самъ срећно овде дошао новословити. — —

21. Дек. Приписао е г. Фрушићъ прошеніе, и однео самъ Недоби, кое е онъ видіо и нашао да е добро. Та-

ква су иста прошенія и на друге цареве была, само што су имена изменята. Казао ми є Недоба, да одемъ до Булгакова, и да му явимъ да су сва прошенія готова.

22. Дек. у 10 сати отишао самъ у канцеларію Булгакову, а онъ ми рече: дођите у 12 сати. Я му одемъ у 12 сати, а онъ ми каже: дали смо расписку императору о вашемъ долазку и прошенію, што онъ скажетъ вы то узнать будете чрезъ г. Недобу — — — Одемъ одма Недоби и кажемъ да самъ было кодъ Булгакова, и шта ми є казао. Недоба каже: добро, ако ми они што кажу, то ћу вамъ я незакоснено явити. —

23. Дек. у вече, питао самъ Недобу, има-ли какавъ одговоръ одъ Булгакова, и онъ каже да нема іоште никаквогъ.

24. Дек. рано око 9 сати одемъ Недоби, и питамъ имали какавъ одговоръ, каже да нема — но да одемъ подъ Булгакова да га самъ упытамъ. У 12 сати одемъ Булгакову и пытамъ има-ли какавъ одговоръ, онъ ми сказао; пождите непришло одъ императора. Я му кажемъ: мы ће мо чекати, ср̀ се надамо добити аудіенцію у императора, да му народнѣ прошеніе вручимо. Булгаковъ одговори: да ће то быти сигурно, но само є време неизвѣстно. Я му кажемъ: ако знате да неможе быти да мы изађемо предъ цара, то ћемо мы њему ма гдѣ было прошеніе у руке предати — на то онъ одговори: Будет, будет несумњно — и каже намъ да прошенія буду готова на све цареве. То вече одемъ опетъ Недоби, и кажемъ да є обнадежђіо да ће быти аудіенція и казао намъ да прочитъ даемо прошенія, тако ми исто и Недоба рече: подайте што скорѣе на то нашъ царъ чека, т. е. да само и другимъ влада. тельима прошенія, да они могу болѣ радити за насъ у согласію. Ту є присуствовао и Павковићъ. — Тако смо и чинили, и предано графу Врбни прошеніе за аудіенцію кодъ императора аустрискога, тако и прочима, како стоји, свакога подъ своимъ именомъ на особитимъ листовима, сирѣчъ: на аустрискогъ, на прайскогъ, и на англискогъ. О коима самъ свима записао како смо ишли, и кога дана, и како смо коме предали. Давао самъ Стевану писмо (прошеніе) да однесе до г. Струзе да и онъ провиди, но Живковићъ ніе хтео но ми є казао да му више прагъ непреазимъ — — и прочая.

31. Декем. — — — кадъ смо были кодъ графа Худелиста и предали му прошеніе кое ће онъ дати графу Метерніку, казао намъ граФъ Худелистъ, да є се Србскій Сенатъ врло непоштено противу државе и противъ самогъ императора владао; но да они то ни найманѣ србскомъ простомъ народу неприписую, и да ће онъ т. є. Худелистъ іоште данасъ по одлазећемъ ньіовомъ курииру у Стамболъ у име императорово єлчін аустрискомъ писати, да бы султанъ као ньіонъ пріатель заповедіо турцыма да одъ онакогъ са Србіомъ поступаня престану. —

1. Января 1815. год. Нисамъ ишао Недоби.
2. Января. Ишао самъ другима али Недоби нисамъ.

(продужиће се.)

ПУТНИЧКА ПИСМА.

(продужено.)

У Интерлакену провели смо четири дана врло пріатно. У ово време кадъ писмо по њговимъ околинама тумарали, а мы смо спокойно у край шеталишта седили, и ове изъ целогъ готово света скупљене госте гледали и у њима налазили лепе предмете за свое забаве. Енглези остаю свуда и у свачему оригинални. Они свакій за себе усамљенъ полако шета и ћути. На лицу свакога може се примѣтити ситость живота и дуго време. Њіова суморна ћудъ, одъ кое бѣже, прати ій и кроз ове лепе предѣле. Они нађу и на обалама тунскогъ езера свой проклетый сплинъ, они, пеноћи се и на Грималъ осећаю дуго време. Редко што годъ кога Енглеза доведе у удивленіе и у одушевленіе. Енглезу є довольно да є учињо свою дужность, и по лѣкарскомъ совѣту, задржавао се преко лета у Швайцерской, ради промене воздуха. Француза видићешъ увекъ весела, гдѣ у женскомъ друштву што годъ приповеда, или какавъ найновій романъ чита. Немци и у таквимъ местима читаю научне књиге; они ботанизираю, и по ваздань пуну се по странама да бы какво непознато и редко растѣніе напали. Руси у Интерлакену неостаю дуго, њима є тежко што немаю нашто свое новце да троше. Гостіо изъ Италіе мало є было, они по ваздань певаю, и ако се іошть ко годъ подъ њіовимъ прозорима заустави да ій слуша онда ви ноћу неућуте. Тако свагда, на тако и четвртый данъ после подне врвио є кроз промеваде, тай хаосъ различны людіи, свакій са своіомъ бригомъ и мыслима заузетъ. А мы, пресрећны путници, скоро отргнути одъ тарди универзитетски клупа, мы смо у найлепшой башти, према пуномъ асталу и пуними чашама седили, и нашу последню заедничку часть славили. Насъ близу 20 оны исты кои смо последню зиму у Хайделбергу заедно провели, оны исты, кои смо се заедно на бретове Риги, Фурку и Грималъ пеняли, и кои ћеће више одъ месецъ дана непрестано заедно по Швайцерской путуемо. Оно путованѣ претворило насъ є све у добре познанике и пріателѣ, свы смо были као браћа, слога и любавь владали су на целомъ путу међу нама. Растанакъ са оваквимъ лепимъ друштвомъ могао бы заиста жалостанъ быти, да нисмо сви мы више веселю и певанію, него жалости и сузама склони были. Млади люди кадъ се растаю, нису жалостни, они єданъ другомъ кажу: „Богъ зна гдѣ ћемо се видити.“ Бръ се о-петь могу у своимъ дугомъ животу састати; старци при свакомъ растанку треба да кажу: „Богъ зна хоћемо-ли се видити.“

За ово наше последнѣ веселѣ ручакъ є было особитый наручењ. Ни єданъ се ніе плашіо одъ трошка, ербо овде смо свршавали наше путованѣ по брдима пешке; и сви смо были сигурни да насъ новци одъ удаљены наша кућа у Туну, Берну, Лаузани или у Женеву, чекаю. Ручакъ є почео у 2 сата после подне, и траво є пуна три сата. Музика пратила є наше веселе песме и здравице. Ту є при пуномъ чашама, свакій одъ насъ свима дао свое име и презиме написано и одакле є родомъ, и надпись гдѣ ће живити. Последня здравица, коју є єданъ Прайзъ наздравіо, и коя бы се могла за едно доста дугачко слово сматрати, была є одъ целогъ друштва съ найкећимъ одушевленіемъ и узклицима дочекана. Онъ є у той здравици желіо, да сваке године баремъ по єданъ месецъ овако срећногъ и веселогъ живота имамо, да се свакій срећно своимъ родителима повратимо, да све у срећи и задовольству кодъ свое куће застанемо, и на последку, да се заиђримо и речь дамо, да ћемо после де-

сетъ година, кои буде у животу, свакій написати писмо свима овима, кои су у овомъ путованю и на овомъ ручку учествовали; и свакій да у томъ писму укратко свима опише свой животъ, свое жалости и радости, свое среће и несреће, и съ чиме се занима, у обште да у кратко свакій опише све оно што га е важніе у животу за ови десетъ година, што предъ нама имамо, срело. То буде прилѣпо радо и весело; и отваранѣи нове шампанске бутелѣ, дамо єданъ другомъ руке, изљубимо се и завѣрямо се да ћемо се после десетъ година, Интерлакена опомонути, и заверенѣ наше као какву светињу одржати. И но вешше и неяви се, тога ћемо међу мртве пріятелѣ уписати, и жали ћемо га, што га е смрть одъ овогъ лепогъ обеђања разрешила. У петъ сати были смо већъ сви спремни за путъ; и за єдно съ музиком, дођемо за кратко време на обалу тунскогъ езера, а оставимо Интерлакенъ. Ту кодъ Нѣхауза, сѣднемо сви на єданъ малый паробродъ, кои е читавъ сатъ насъ чекао; єрбо смо му казали ако насъ нечека, да сутра нећемо се на њему возити него ћемо сви пешке око езера у Тунъ отиѣи. Музика, кою смо на ново погодили, уће и нареди се на дну парoброда. У чтивый угоститель нашъ спреми узъ насъ свое момке и съ єломъ и съ єдиомъ корномъ пуномъ шампањски бутеля, ако бы коме што годъ зло было, да се нађе брзо лека. Паробродъ се отисне, асталъ се опетъ постави, и ладна телећина, са разнымъ родомъ риба кое се у томъ єзеру налазе, изнесе се на асталъ. Музика засвира марсељезъ, и громогласно и неброено „ура!“ заори се изъ свіо грла. Овакви дани редки су у животу Овакви дани немогу се са златомъ мерити ни исплатити. Онакве тренутке неможе човекъ ни съ чимъ купити, ако нема у самомъ себи задовольства. Ко ме при смртномъ часу опомене на ово весељ, и на овай ћачкій весели растанакъ, учини ће ми врло велико пріятельство. На томе маломъ пароброду ніе готово никога другогъ было осимъ насъ. Време е было лепо и топло. Паробродъ нашъ ишао е навалиште полако, да намъ тиме продужи ићшть кои тренутакъ нашегъ заедничкогъ весеља. Предѣли око овогъ узаногъ єзера были су одвећъ лепи. Обале су гди гди стрмените и високе, а гди гди равне и питоме. Брегови Ютгфрау, Менхъ, Айгеръ и Финстераархорнъ, надносили су се надъ єзеро да виде оно мало и весело друштво што поредъ њи плови. Села овуда нису у гомиля, него су куће по нећой части разштркане. На обали према нама видили смо єданъ лепъ градићъ, за кога кажу да е ићште Атила зидао. Прошли смо поредъ нећине светогъ Беатуса, кои е обитателѣ овогъ предѣла у христіянску веру обратіо. Све то што смо видили, све смо узгредъ видили, єрбо найчешће смо гледали, како една по една празна бутеля у воду тоне; и свакій е єдва чекао да се кое празне бутелѣ дочепа, да види како далеко може е бацити. Тако возили смо се три сата. За цело то време нигдѣ ніе прекинуто было наше весељ. Наше песме, музика и баяцы, измамили су млого света на обалу, и мы долазкомъ нашимъ донесемо целой малой варошицы Туну весељ. Но мы ићшть на пароброду опростимо се, и како е кои на обалу корачіо, ишао е одна свакій на свою страну, єръ смо и то уговорили, да како изађемо да се одна разиђемо, и да насъ сутра данъ нигди двоица заедно небуду, а то найвише због тога, да намъ ово весељ у подпуномъ смислу буде растанакъ, и да свакій болѣ чуствуемо сласть нашегъ дружевногъ путованя, кадъ се на єданъ путъ видимо осамлѣне. „Срећанъ путъ! срећанъ путъ!“ то су намъ свима были последнѣ речи. И после неколико сати спавао самъ я у пространымъ поштанскимъ колима, кои су у глуво доба ноћи поредъ кривудаюће се и пуштеће реке Аара, тутньяла берискимъ путемъ.

(продужиће се.)

ВАТРА НА МОРУ.

(край.)

„На балванима на средъ мора стоећи оставлѣни одъ цѣлогъ свѣта, осврнали смо се често, да бы спазили избеглие другаре наше у оной лађици; али на жалость они су одъ насъ были прилично удаљени. Мой бѣдный пріятелю, рекнемъ я Херману, све су надежде за насъ изгубљене; у овакомъ положеню нећемо моћи цѣлу ноћь провести; предаймо пріятелю срца наша Богу и ићговой милости. Молили смо се изъ свеъ срца, и текъ што смо наше молитве свршили, кое мора да су доста дуге были, опазимо лађицу и чамацъ не далеко одъ насъ; я повикнемъ изъ свеъ грла: избавите капетана! више њи матроза, кои су ме чули, повикну: Боже! капетанъ е ићшть живъ! приближе се они садъ нама, али не тако, да бы одма у чамацъ ући могли, єръ су се бояли, да неударе на потопльену лађу. Херманъ е ићшть имао толико снаге, да къ чамцу доплива, али я самъ тако изнемогао, да нисамъ могао ни крочити; я рекнемъ матрозима: ако ме избавити желите, то ближе мени дођите, єръ я нисамъ у стању до васъ допливати. Єданъ матрозъ одма скочи у море, свезне ме съ єдномъ конопцемъ, и тако ме до лађе довуче. Кадъ самъ на кровъ лађе ступіо, сви су ме моји момци съ удивленѣмъ гледали, гледали су ме нелимъ, као да самъ изъ мртвы воскресао.

„Одма самъ се побринуо, да се на стражньой части лађе одъ дасака сагради єдна собица; чимъ е ова готова была уђемъ унутра, да се мало одморимъ, єръ тѣло ми е тако искрвано было, да самъ мыслио, да ћу до кои часъ издавути. Затимъ рекнемъ главномъ корманошу, да бы добро было ноћь провести близу порушене и потопльене лађе, єръ можемо случайно што одъ ране избавити, а мы смо и тако садъ съ ньомъ слабо снабдѣвени. Корманошъ у место да ме послуша ревне матрозима да даљ веслаю, у надежди, да ћемо преко ноћи на обалу доћи. Но како се онъ сутра у занари нашао, нигди обале, а одъ потопльене лађе сасвимъ смо се удалили; доћу сви матрози къ мени, да ме за совѣтъ питаю; я имъ кажемъ, да и самъ немогу ништа помоћи — а да су совѣту моме слѣдовали, зацело бы што одъ естима избавили, єръ кадъ самъ съ лађе у море пао, видіо самъ поредъ мене, где у мложини славина и сиръ по води плива. Найпосле ме сви замоле, да изъ собице изићемъ и да іе обавестимъ, где се налазимо. Я самъ тако слабъ было, да се нисамъ могао съ мѣста кренути; видећи они то уэму ме ньи неколицина и изнесу ме напољъ; заиштемъ одма, да ми покажу колико ране имаю; они ми покажу 7 до 8 фунтій пеясинита — а насъ има кое на лађи кое на чамцу 74; ништа дакле неостае, него одъ глади скапати. Престаните єданпутъ одъ весланя, рекнемъ іймъ, зарь невидите, да ће те одъ гла-

ди сказати — друго вамъ ништа нисотае, већъ сплачите наше кошуљѣ, и посашивайте сие заедно, да бы одъ тога како ветрило начинили, еръ се само тако спасти можемо.“

Пошто су они бѣдна неколико дана безъ ране и воде по мору блудили, една найу на едно острово.

МРВИЦЕ

— Њно величество краљица енглеска найбогатія е, еръ она има два дома; царъ руссій мора да се задовольи са две коморе; Херцоги саксо-ваймарски задоволяваю се и са едномъ комором; краль пруссій и императоръ аустрійскій имаю кабинете; Султанъ има порту, а папа столицу.

— Мађаръ, Вла и Циганинъ враћаюћи се съ пештанскогъ вашара упусте се у разговоръ о лепимъ ствармa, кое су по душанима и у шатрама видили. Прво рекне Мађаръ: да л' опазисте ону лепу бритву, како су іой корице са сребромъ извићене? Да како, одговори Вла, башъ е и мени у очи пала, а башъ ми е врло жао, што е нисамъ смакао. На то циганинъ извади исту бритву изъ свога џепа и показаюћи е другима одговори: *ево о, я сальо е већъ смакао.*

О ЄЗЫКУ.

(продужено.)

Я оддаекъ сву справедьивость и В. Л. и — В —, првомъ, што се стара ослободити читатель „Сербски Новина“ одъ непрородогъ сланища имена „*Александеръ*“ са задржаваћъ писмена *е* у косвенымъ падежима, другоме пакъ, што се стара довести именителный свію овога рода страныи, у сербскій языкъ узетыи рѣчій подъ едно правило: но мыслимъ, да почемъ се гореназначенныи начинови напласи на велике препоне, пошло се привыкъ или другимъ путемъ, не може, и не треба да буде овдѣ рѣчь о именителномъ, но само о косвенымъ падежима, и да они не могу быти другчіи, него што су у языцима, изъ кои су узети, а именно, ако се у странномъ языку тачно набацуе, да га набацимо и мы: ако ли се оно тако задржава; да га задржимо и мы: — Именителный пакъ да остане оныкавъ, каквъ се у народу удомаћio, н. пр. Liber (:Богъ вина:) = Либеръ, Род. Liberi = Либера, — Metellus Celer = Метелль Целеръ, Род. Metelli Celeris = Метелла Целера, — Presbyter — Пресвитеръ, Род. Presbyteri = Пресвитера, Hamilcar = Хамилкаръ Род. Hamilcaris = = Хамилкара, — Hanibal, Hasdrubal = Ханнибалъ, Хасдрубалъ, Род. Hanibali, Hasdrubali = Ханнибала, Хасдрубала, — Ministe = Министеръ, Род. Ministri = Министра, Theatrum = Театаръ = Театеръ, Род. Theatri = Театра, — Alexander = Александеръ, Род. Alexandri = Александра, и т. д. — гдѣ се пакъ Именителный другчіе удомаћio, као у рѣчима на оръ, ту да остану косвени падежи по крою сербски рѣчій на оръ, т. е. задржаваюћи у косвенымъ падежи писме о, као: наљсторъ — наљстора, — майсторъ — майстора, и т. д.

У њестность овогъ потврђења іошт' кесе болъ увидити у наводу, узетомъ одъ подобія.

Сербски рѣчи на кратко ѣмъ и ѣлъ такође набацую ѣ у косвенымъ падежима.

По овой аналогіи, н. п. сланъ — сѣча — прамъ — прѣча, поступа се и са странымa рѣчма на ѣмъ, н. п. дуалізамъ, панславизамъ, германизамъ, шекспиризамъ, и т. д. Род. дуализма, панславизма, германизма и т. д.

Но теже е съ рѣчма на кратко ѣлъ. Сербске рѣчи на ѣлъ мѣнаю писме л на о, као: оралъ = орао, пѣталъ = пѣтао, котао, посао, смисао, мысао, свѣтао, пытао, сказао, и т. д.

Раћа се пытаньѣ, шта кесе чинити са странымa на кратко ѣлъ?

По Өеорији — В — странне рѣчи, кое бы се оконачавале на л, предходећемъ сагласномъ, и у косвенымъ падежи набацивале бы гласовцу, нисале бы у Именителномъ добыти кратко ѣ тако н. п. *Патроклъ* = Patroclus = Патроклъ морало бы имати: *Патрокла*, и будући да у сербскомъ писме л мѣня се на о, морало бы быти: *Патрокао*. Тако *Σοφοκλῆς* = Софоклъ = Софокалъ = Софокао. Тако *Περικλῆς* = Перикль = Перикалъ = Перикао. Тако *Θεμιστοκλῆς* = Өемистоклъ = Өемистоклаль = Өемистокао, и т. д.

(край слѣдує.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Саюзнице непрестано бомбе бацаю у Севастополь, али слабо штете у варошни причињаваю.

— Руссій ћенералъ Хрулевъ и француссій Боске договарали се 12. пр. м. и заключили, да могу обе стране слободно, погинувше ходъ куле малаховске саранити; али заробљене нису именули, еръ ћенералъ Хрулевъ нема на то пуномоћіе.

— Омеръ-паша био е 20. пр. м. опетъ у главномъ саюзничкомъ стану на договору.

— Бечки листови являю, да е курирь, кои носи пуномоћіи князу Горчакову, већъ пошао изъ Петерсбурга за у Бечъ, и приспѣће овамо 4. или 5. Априла.

— По телеграфскимъ вѣстима, кое е князъ Горчаковъ изъ Крима послао, ніе се кодъ Севастополя до 24. пр. м. ништа знаменито догодило. Саюзнице пуцаю на новоутврђена мѣста руска, али іимъ ништа досадити немогу.

— Изъ Беча лете курири сваки данъ на сие стране; 2. Априла отишао е одавде једанъ француссій курирь у Парисъ, енглессій у Берлинъ а руссій у Варшаву.

— У Мадриту е 29. пр. м. была нека мала побуна; но войска е брзо угушила; ньи 13 коловођа затворено е.

— Неки данъ папа е у Риму пустіо нлоге свештенике пропагандисте, да му ногу целиваю; но у тай паръ сломіе се една треда у степеницу, и сви се у једну исподъ ньи лежеђу собу стропоштаю. Папа се ништа вѣе догодило, али су неки свештеници прилично изубіани.

Одговетке: Погледъ. — Клупче. — Оди овамо. — Печурка. — Каишъ око ноге.

Течай новаца: сребро 125; дукати по 3 фор 30 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 12. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсеца 4 цванцика. | № 31.

ЄДНОМЪ ПРІЯТЕЛЮ

(на данъ нѣговог вѣнчања.)

Tout saison, tout ciel, sont bons quand on est deux;
Qu'importe aux coeurs unis, ce qui change autour d'eux.

Lamartine.

Вѣнацъ брачный, вѣнацъ светый,
Што на вашой сада глави;
Као найска ружа цвати,
То є венацъ среће правый.
То є венацъ кога плете,
Негьлесна вьа природе,
Да на главу вашу мете,
И врозъ живот съ нама проће.
То є любавь, рай обећанъ,
Ком' с' радую срећна млади;
То є любавь, кои живот
На овоме свету сладя.
Цвеће што васъ сада китя,
То остае цветъ до гроба.
Срећанъ живот, кромъ пролећа
Непознае друго доба.
Навѣкъ ваша срца бы ће,
Новомъ росомъ осваженa,
Навѣкъ већа любовь нянче,
Гдѣ су срца сајужена.
И што више корачате,
У дубльину будућности;
Тым' се више вы надате,
Большой срећи и радости.
Пролеће о сада вама,
И садъ вамъ є живот правый;
Докъ у срцу любавь стои,
Вѣнацъ цвета све на глави.
Радуйте се томъ животу,
Пуномъ среће и веселя,
Радуйте се, таканъ животъ
Младости є сваке желя.
Што ћу да вамъ желимъ другo,
Желѣ су вамъ напунѣне;
Живи'те срећно, живи'те дуго,
Опомен'те с' кад-кадъ мене.
И я желимъ да ме сунце,
Съ такимъ даномъ кадъ поздрави;
И да вѣнацъ тай небесный
И на мојой цвета глави:
Ал' су желѣ те іошть празне —
Камене су женске груди.
Нѣжна уста вичу на ме.
Сурови ме воле люди.
Пред-а-мномъ є бурно море
Неноту га препловити;
Али ћу се опетъ радо,
Я у нѣга утопити.

1854. год.

ДНЕВНИКЪ

Прота Ненадовића посланика српскога 1813. године у Бечу.

(продужено.)

(послови съ Англезима.)

30. Дек. 1814. год. у ½8 сати одемо съ г. Фрушићемъ и г. Бвтомъ полномоћному у конгресу министеру англискомъ Кестларію, да му предамо сачињено прошеніе у име српскога народа, у комъ молба стои да бы се и онъ, као краљевъ намѣстникъ англискій, съ прочимъ саюзницима подузео, кодъ султана српскій народъ оправдати и у миръ довести и проч. но ненаћемо га у двору, служительи намъ рекну да сутра у 10 сати дођемо, и да ћемо му овда предати писмо, и моћи са шњимъ говорити. И тако вратимо се натрагъ.

31. Дек. у 10 сати опетъ одемо му, послужительи кажше: іошть спава и вратимо се натрагъ. Тай истый данъ одемо опетъ Лорду енглескомъ изаће намъ нѣгонъ секретаръ дамо му писмо и покажемо когъ є садржанія, и шта просимо. На то секретаръ каже: да се они у такве велике предмете мучно подуфаћаю. То є дѣло — вели — у себы врло деликатно, то се тиче султана и нѣгове внутрености, а мы смо са отоманскомъ портомъ у врло голему пріятельству — на то я рекнемъ: На башть за то што сте вы у пріятельству, мы къ великодушному англискому престолу и милостивому лорду припадамо, што ће нѣга султанъ найболѣ као свога пріятеля послушати, и заповѣдити да се престане одъ оногъ надъ србима свирѣпствія. Онъ запыта: На комъ є езыку прошеніе? „На нѣмачкомъ.“ Одговоримо. Мы писмо добри немцы,“ рекне секретаръ, но опетъ га узме. Но други секретаръ пресети се, и врати намъ говорећи: носите и на латин-

ски преведите ми, болѣ латински знамо и сутра га у 12 сати донесите. — Тай данъ г. Давидовићъ и Фрушићъ одма у вече почну преводити, сутра данъ 1. Января 1815. год. свршe писмо.

2. Января одемъ съ г. Фрушићемъ гди Лордъ обитава, предамо секретару, онъ намъ каже: докъ Лордъ прочита и види пакъ или ће васъ звати на разговоръ, или ће преко насъ што буде казати и запишу у њиовъ дневникъ нашъ адресъ и умеру гди пребивамо. 3. 4. и 5 Яи. писмо одлазили. 6. Яи. Самъ я и Ѣвта ишли смо у квартиръ лордовъ. Дали намъ да сѣдимо. И разговарао се секретаръ турски съ нама, и допуњавали смо разговоръ съ прстима, пыта ли смо има-ли какавъ одговоръ онъ одговори, іокт, трећи данъ биће одговоръ. 10. Января око 11 сати одемъ съ г. Фруш. и Ѣв. гди намъ кажу служители лордови, нема сада ништа, но сутра у 12 сати, може быти да ћѐте моћи съ Лордомъ говорити, и тако одемо натрагъ. *)

(Дѣлања кодъ цара Аустрискогъ.)

24. Декем. 1814. год. дали смо писмо молбено на г. графа Врбну да бы намъ у его императ. величества аудіенцію исходатайствовао, что бы прошеніе народно њему мы своеручно вручили — момакъ њговъ одговори: доћите прекосутра бы ће вамъ одговоръ. Ту самъ быо я г. Фрушићъ и Ѣвта (Савићъ) — У речено време ишли смо я и Ѣвта и пыгали имали какавъ одговоръ за насъ и не бы — међу тымъ ишли смо спакій данъ и вече и ютро.

28. Дек. дошао намъ е одговоръ писменъ да ћемо безсумњено имати аудіенцію кодъ его величества императора аустрискога — но кадъ императоръ опредѣли данъ и часъ да ће намъ г. Врбна явити и проче. Тай данъ буду и писма (прошенія) сва готова, коя е преписао Давидовићъ и Фрушићъ.

30. Дек. у 8 сати по подне съ г. Фрушићемъ одемъ у дворъ Фиршту Метерниху да му предамо писмо (на немачкомъ єзику) кое смо сачинили у име народа србскога но њгови служители кажу доћите ютру око 10 или 11 сати онда ћѐте моћи предати. (Капія одъ писма сачувана е. Учр.)

31. Дек. рано у 10 сати одемо опетъ гди место Метерника изађе намъ совѣтникъ державный Худелистъ, и прими писмо, и увѣрава насъ да ће га тай часъ дати графу Метернику. **)

1. Января. 1815. год. ишао е Ѣвта у квартиръ графа Врбне, питао за одговоръ, и ніе ни тай данъ изашао одговоръ за аудіенцію.

2. Января око подне я одемъ пытати има-ли одговоръ за аудіенцію, опетъ служителы кажу: морген, морген! (сутра, сутра.) — 3. Яи. рано доћемъ кодъ Портирера и питамъ, цедуљ прегледамъ, наше нема іоште, за то опетъ добіемъ одговоръ; моргенъ, моргенъ. — 4. Яи. опетъ одемъ рано (безъ толмача) прегледимъ цедуљ, наше нема; портиреръ (вратаръ) каже ми: фиръ уръ, фиръ уръ! (у 4 сата.) — Тога дана у 5 сати у вече, изиђе намъ цедуля да уютру т. е. 17. Яи. по немецкомъ будемо на аудіенціи кодъ его величества императора аустрискога.

5. Яиуар. у 7 сати доћемо у Бургъ (царевъ дворъ.) Уђемо у салу, гди стое на реду они, кои су прије насъ опредѣлени и тако я мы у редъ на свое место станемо; т. е. Я, Фрушићъ и Ѣвта, доће редъ и на насъ уђемо у салу, и по обичномъ поклоненію, на пытање его величества, каже му Фрушићъ тко смо и шта просимо, у томъ предамъ му я прошеніе у руке. Императоръ рекне: све я то знамъ. Извѣстно е да Срби много неправо трпе и трпити мораю до болѣгъ времена, я васъ пакъ увѣравамъ да самъ ваш пріятель быо, и ћсамъ, да самъ васъ помагао барутомъ, оловомъ, топовима, раномъ, и совѣтима добримъ. Словомъ и дѣломъ, све самъ оно чинiо што се годе могло посредствіемъ моимъ. Увѣряте се изъ тога што самъ васъ у држане мое приміо и заклонiо, а да ћу и садъ то чинити (т. е. да турцы престану сећи по Србіи.) То вамъ обећавамъ, али добаръ стати немогу хоће ли султанъ послушати; но опетъ мыслямъ да ће мене пре послушати, него икаквогъ другогъ императора, будући самъ съ њиме у добру пріятельству. А да васъ одъ стране конгреса препоручимо и предузмемо, то за садъ неналазимъ за добро, прво помисли ће султанъ да му заповедати намеравамо, а то нисмо — у состоянію чинити, и можемо оному народу веће зло проузроковати, а я незнамъ ко бы радій быо, вы или я, да вамъ помогнемъ; но ћу му пріятельски представити, и мыслимъ у тврдо да ћѐте до неколико дана слѣдства мои предпріятія у дѣйствію познати, али я знамъ добро, да докле име Србинъ и Турчинъ царствуе, то двое неможе се сложити. Я ћу султану одъ мое стране што могу лепше и ласкавіе представити одъ стране комплука, и не сумнямъ кодъ султана да се послушати неће, но хоће ли њга њгове паше послушати то незнамо, вы знате како е кодъ турака, но шта ћемо кадъ се што болѣ за садъ за насъ учинити неможе. Я бы найрадіи томе народу помоћи, народу велямъ, у коемъ толики интересъ мое државе лежи — съ коимъ самъ се я толико година лепо слагао, съ коимъ на вѣки лепо живити желимъ. Моя е жеља заслуге србскога народа о мени, оправдати и наградити, а я мое заслуге, іошть већма кодъ ньи умножити, сада пакъ іошть време ніе, и увѣрите народъ о момъ добромъ срцу къ њму, о моемъ посредствію и соучастіе и о моемъ торжественомъ обћщанію, да ћу султану представити и молити га, како найболѣ знао будемъ, да вамъ спасеніе буде. Мое о вама обећаньѣ заиста чуће те до некогъ времена, а желимъ и ради ћу да га у состоянію вашемъ осетите. А вы постойте овде (у Бечу) іоште, я ћу вамъ казати шта буде. — — По томъ мы се поклонимо, и задовольни и весели одемо. (продужиће се.)

*) Далѣ о томе лорду ништа нема у рукопису, или ніе далѣ никакви отношенія съ њимъ о србской ствари было, или е кои листъ рукописа кроз то дуго време изгубљенъ. Учр.

**) Овде слѣдуе дугачко пребациваньѣ г. Худелиста бившемъ у Београду Сенату, кои се спрамъ сусѣдногъ царства ніе умео владати. Кое ћемо предодати кадъ укупно све оне важне рукописе у книгама печатамо. Учр.

ПУТНИЧКА ПИСМА.

(продужено.)

Онако умореић спавао самъ у колима слаће, него ни на едномъ меканомъ душеку. На едан-путъ поштан-

ска кола затутњ необично; и я се тргнемъ изъ сна. Погледамъ кроз прозоръ, и видимъ гдѣ кроз єдну лепу улицу трче; и съ деска и с лева были су сводови надъ дућанима, изподъ кои сводова слободно по петорица могу ићи кадъ є киша. Зора текъ є почела свитати. Редко се ко по улицама или предъ кућама виђао. У колима была су іошт три путника, одъ кои само се єданъ пробудіо беше. „Гдѣ смо мы сада?“ упитамъ я оногъ што є према мени сѣдіо, и свакій часъ свою спаваћу капу намештао. Онъ само затресе главомъ, и каже две три речи, изъ кои видимъ да незна немачки, и да є Енглезъ. На то се пробудимъ да незна немачки, и да є Енглезъ. На то се пробуди и онай што є поредъ мене сѣдіо, протре добро очи погледа кроз прозоръ, окрене се мени упита ме: „гдѣ смо мы сада?“ „Я незнамъ, я овуда првый путъ путујемъ.“ Одговоримъ му я. На то онъ промоли главу кроз прозоръ и упыта кочіяша; и текъ сада дознаю да смо у Берну. Мало за тымъ стану кола предъ поштомъ, и мы одемо у гостиницу „кодъ Сокола“ гдѣ продужимо нашъ ютренъи санъ.

Бернъ є прва и у свему найглавнія варошъ у Швайцерской, али нема готово никакве важности за оне, кои у Швайцерской траже да виде само лепе долине, водопаде, глечере, и велике брегове. Бернъ є стара варошъ, и лежи као на полуострву рѣке Аара, и нема више одъ 23 хиляде обитателя. Ту се обично држи скупштина целогъ швайцерскогъ савеза. У главной улици има три куле; а оно варошки има високъ али танакъ зидъ. Универзитетъ є основанъ 1834. год. али сада нема више одъ 250 ђака, млођима швайцерске младежи иде радо на прославнее немачке универзитете. Єдну лепу стару цркву гледао самъ, кое є пре 400 година зидана. О музеуму, о библіотеки немогу ништа ни говорити, єрбо ій нисамъ ни гледао.

У Берну седе обично посланицы страны држава. Бернъ є врло здрава варошъ, његово положенѣ можелепше быти. Источно одъ Берна милина є погледати, — као у каквой паради стаяли су снѣгомъ покривени врьови брегова. На целомъ овомъ мому путованію одъ Хайделберга довде, у Берну почео самъ осећати дуго време. Тешко ми се было навикнути на самоћу. Ни єдногъ познаника нисамъ имао. На врьу снѣжны пусты алпа на Фурки и на Гримзлу, на Готхарду на Ригя, имао самъ я супише познати и друштва и веселя; а у Берну, у овой млоголюдной варошы, осећао самъ се, да самъ усамлѣнъ. За єдно после подне имао самъ доста времена, да читаву варошъ у накрсть проћемъ. У вече подпуніо самъ мой путный дневникъ, и побележіо іошт гдѣ што чега самъ се опоменуо, а сутра седмемъ опетъ на поштанска кола и преко Аарберга, Ерлаха и Блеза доћемъ у самый мракъ у Нея-шателъ. Кадъ човекъ на колима путуе нема шта преповедати, ишли смо брзо, као што обично брзо пошта иде, и морали смо се изъ кола задовољити само узгредныма гледаћима. Одъ Берна до Нея-шателя предѣли су врло лѣпи и обдѣлани, села и варошы честа, и нема нигдѣ велики брегова. У друштву у колима ніе се нашао ни єданъ коя є радо говоріо, свакій є у своме краю спавао, пушіо или самъ у своима мыслима забавлио се; а и я самъ радіе ћутао, и мыслио на прошле дане могъ путованя и на мое путничко друштво, кое се у Туну разтурило. Кадъ смо были близу Нея-шателя, прошли смо између бѣлскогъ и невшателскогъ єзера, кои се єзера єдномъ рѣкомъ саюжаваю, ту самъ радо гледао оно єзеро, гдѣ є Русо, кадъ є са сви страна тонѣхъ было, у своме маломъ чуну по пазданъ лежао, и пушћао се да га таласи єзера по своіой волји тамо амо гоне. У своме маломъ чуну, валазіо є онъ себи спокойство кое су му людя на сувой земльи одузимали.

(продужиће се.)

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. А гдѣ си ты до садъ было, те си єдвако слао твогъ колфу да ме брія?

Берберинъ. У со самъ се было за єзыкъ на писамъ никога могао бріяти. То єсть: кадъ неногу да говоримъ я неногу онда ни да бріемъ, па зато самъ радіе изостао, него да васъ бріемъ и ћутимъ. Међу тимъ болѣ бы можеби быти было да самъ мало єзыка одгризао, єрбо многи се туже, хтедо рећи хвале, што докъ васъ єдногъ обріямъ іошъ много и као што веле са врло тупомъ бритвомъ обріямъ; па ій боле, али ипакъ немаре кадъ ми ништа за то бріяньа неплаћаю. Садъ камъ имамъ много говорити, и да хоћете свакій давъ да вамъ долазимъ докъ се мало невзговоримъ. Штета што на господи брада бриже нерасте, єрзнате да кадъ се у сну брада сни, то люди толкую да є честь, али такве снове редко ко сања, и я мыслимъ люди се зато бріяю да небы ни у сну ималя чести. И отудъ долази да само они кои имаю браду имаю титулу: честньйши и пречестньйши. А женскомъ полу Богъ ніе никако ни дао браде; — а то найвыше сбогъ тога што жене небы могле ћутати докъ се обріяю, или може быти ни зато жене и девойке немаю браду што оне людма пушћаю браде.

Господинъ. Манѣ говори, а болѣ пази на свой посао. Ето све си ми брькове насапуніо. Какве су ти то ручетине?

Берберинъ. Опростите. — Шта ћу вамъ я кадъ ніе у свету обичай да онай занатъ женскій полъ одправля На бы онда свакій лепо и радо трніо да му берберинъ савъ образъ и очи своимъ малимъ и нѣжнымъ рукама замаже; а овако наравна стварь да є свакомъ господину одвећъ непріятно де га берберинъ као што кажете са своимъ ручетинама узъ образъ и низъ образъ милуе. Кадъ є уведено у обичай да се бріяю браде, требало бы да є уведенъ и тай обичай да жене мораю то чинити; и ако нигда, то баремъ онда жене бы миловале свое люде кадъ ій брію. То єсть — или болѣ место то єсть да говоримъ с и р ѣ ч ь, єрбо, одъ кано нема ништа новогъ одъ источногъ пытаня, отворило се у Шумадинки єдно єзыкословно пытанѣ: или є болѣ говорити то єсть или с и р ѣ ч ь, и тако докъ бы се то пытанѣ рѣшило, мы бы остали морали ћутати єрбо безъ те речи тешко є говорити или писати. Кодъ наши ученыи люди то є обично; како се у Европи почне ратъ или што важно рѣшавати, они одма предузму пытанѣ о правопису. Тако є было за време рата првогъ Наполеона, тако є было доције 1830. године, тако є было и 1848. године па тако ћемо продужавати и сада.

Господинъ. А кога є мићнія учредникъ Шумадинке?

Берберинъ. Као што се види изъ Шумадинке, онъ е у томе пытању са свимъ неутралань, садъ само незнамо или е неутралань као Шведска изъ стра' или као Прайска изъ начела. Што се тиче правописа и языка, онъ е довольно показао да е слѣдственъ — у несльдствености.

МРВИЦЕ

Учитель еданъ запыта еданпуть ученике свое: какву силу има зима а какву врућина? па кадъ му ни еданъ на то ніе одговорити могао, онда имъ онъ каже: да зима скуплива предмете, а врућина да раси ростравлва. Затымъ ій опетъ упыта: бы' ни кой одъ васъ могао то изъ искуства доказати. На то се дигне еданъ и одговори: да како, еръ кадъ е зима, данъ е кратакъ, а кадъ е врућина данъ е дугачакъ.

— Христіани празную неделю, стари Грцы понедельникъ, Персіяни вторникъ, Ассіряни празновали су среду, Египтяни четвртакъ, Турци празную петакъ, Чивути суботу, а ленъи свакій данъ.

О ЄЗЫКУ.

(край.)

Нешє ли болѣ быти, да у овыма рѣчма послѣдусе Ѳеорія В. Л. и да се остане при: Патроклъ, Софоклъ, Периклъ, Ѳемистоклъ, почемъ те рѣчи простъ народъ нигда и не говори; и яке могуће на о оковчавати ій? и нешє ли болѣ быти, остати при именителномъ „Министеръ, Ѳеатеръ, Александеръ," почемъ е тако здраво у народный говоръ ушао, на само о неправности косвены падежа' брынути се? кое као да е и было правый задатакъ В. Л. комъ се мора признати за заслугу, да е дао себи труда, ослободити читателѣ „Србски Новина" одъ онако противуприродноств задржаваня писмена е у косвены падежи, ако бы яке „*Александеръ*" просто склоняло се као србске рѣчи на еръ, н. п. гуштеръ, бисеръ, деверъ, плетеръ, и т. д. Р. гуштера, бисера, девера, плетера.

Ово ће се предложенѣ оправдати примѣромъ, узетымъ изъ собственогъ имена „Павле." Ово е латинско Paulus славенски Павелъ, а србски га кажу „Павле" или „Пайао," а родителный е у славенскомъ и у србскомъ „Павла," са избаченѣмъ гласнога. Ние ли очевидно, да не стои только за именителнымъ, него за падежима косвеными. Како бы было, кадъ бы ко говоріо: „Павала, Павалу"? и т. д. или, кадъ бы рекао: Павалъ, или Павлъ? Народъ га е назвао у именителномъ како е хтѣо, а именно: Павле и Павао, и при томе мора остати, еръ иначе бы се ньму чинило насиліе съ „Павалъ" и „Павлъ," а нуждно е предохранявати косвене падеже одъ задржаваня гласница, было а было е, да не буде род. Павала или Павела, почемъ е то противу-природно.

Исто предложенѣ потврђую примѣри, узети изъ други' језика, француског и нѣмачког. Во ѳеорін — В — француска рѣчи: Louvre (кралѣвска палата у Паризу!) = Луврь, морала бы гласити „Лувáръ" као и „Havre" (Варошь у француской.) = Хаврь, Хавáръ, и „manoeuvre" = маневрь, маневáръ, и т. д. и нѣмачке рѣчи „Sie]. Söle" морале бы гласити: Линáцъ, Келáнъ, као и Салцбургъ, Штрасбургъ, Салцбурагъ, Штрассбурагъ, и грчке: Плутархъ, Трапезунтъ, Плутарахъ, Трапезунатъ, и т. д. кое бы све врло необично было.

— В — има уобште право са своіомъ ѳеоріомъ, еръ Србьи, гдѣ се годъ удобна прилика укаже, радо умѣю одъ нѣга предложено кратко а, као у рѣчи „Тигáръ" (Tigris, животно и рѣка:) „Негаръ" (Negre; народъ:) и т. д. ал' нуждно ће быти съ едне стране обазрѣти се на народный говоръ, съ друге пакъ не терати пуризамъ тако далеко, да се ньимъ языку насиліе чини. Ньти е могуће и у другима наукама, а камо ли у Грамматики, сва понятія у правила довести, но мораю се сильна напяти трпити.

И тако налазимъ, да ће правый задатакъ писателя быти, предохранявати языкъ одъ противуприродны обращаня примѣра на правило, а не сва понятія дотеривати подъ едно исто правило.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Црногорскій князъ Данило помиловао е неке бегунце кои су сбогъ несогласія при ступаню нѣговомъ на княжеско достоинство морали изъ Црне горе утећи, они се сада заселе са Бошковићима повраћаю у Црну гору да живе.

— Съ долазкомъ француског министера Друен-деліс и Али-паше брой членова конференције нарастао е на тринаесть; и бриселске новине заключую да неће мира быти, ербо е то несрећно число; и по свой прилицы у тринаестомъ заседаю сирши ће се конференціе. Енгледскій посланикъ Русселъ са свимъ е спремљенъ да одлази.

— Сва египетска резервна войска отишла е у Крымъ. У Криму почеле су се войске опетъ да туже да немаю довольно поде.

— Царъ францускій Наполеонъ са царицомъ дочекаваће у Лондону, и проводи се врло сайно. У овой посѣти сматраю Енгледи и Француси ioште неће утврђенѣ савоза између ове две силе.

— У Азіи купе Енгледи свакояьнике за свою войску. У Грчкой появлюе се мложина айдука. —

— Говоря се да ће царъ Наполеонъ изъ Лондона у Бечъ доћи, при почетку месеца Мая да ће се царицомъ ньи у Крымъ.

— Изъ Белгіе посланъ е на парискій изложъ индустріе, еданъ табакъ артіи кои е 11.000 стоіа дугачакъ. —

— Прибавлѣне и скуплѣне цркавне ствари, кое су наменѣне за католическе цркве у Бугарской, изложене су у католическомъ читалишту Северина, и може ій свакій гледати.

— Изъ Крима ньли Горчаковъ да су Руси саюзницыма причинили доста штете, и да су Руси за два дана имали 800 мртвы. — У Криму очекуе се да опетъ доћу велики князеви руски Михаилъ и Никола. — Князь Меншиковъ оздравіо е, и путова ће у Петербургъ.

Течай новаца: сребро 126; дукати по 5 фор 52 кр. ср. за банке.

У КЊЛГОПЕЧАТНЫИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 15. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Недићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 9 гроша. | № 32.

ДНЕВНИКЪ

Прота Ненадовића посланика српскога 1813. године у Бечу.

(продужено.)

25. Јануар. у пол єдногъ сата одемъ съ г. Фрушићемъ кодъ статскогъ совѣтника г. Худелиста, да се молимо да бы императоръ, преко Хофкригерата на ђенерал-команду писао, да бы ђенерал-команда како пріятельски дали говорити београдскому везиру да бы престао одъ свирѣпогъ са Србима поступања, будући да смо у надежди да ће султанъ послушати цареве кои су му писале, и да ће везиру скоро доћи наставленіе (изъ цариграда) да са Србима мирно поступа. Но писмо га нашли кодъ куће. Останимо за други данъ. По томъ одемъ у кабинетску канцеларію императора аустрискога да видимъ има-ли какво рѣшеніе на инштанцію српски емиганта. Ту ми императоровъ секретаръ яви да є иста инштанція 18. Јануар. (6. Ян. по срб.) кнезу Метернику одправљена. — Истый данъ одемъ кнезу Метернику, гдѣ ми яве да є (инштанція) на државну канцеларію послана, и зато да се кодъ штатскогъ совѣтника г. Худелиста или Пренера пријавимъ. — Г. Худелиста ненађемъ у канцеларіи, а г. Пренеръ ништа ми ніе могао онай ма казати. — Доцније одемъ, око єдан сата по подне и ту се на ново пријавимъ кодъ Худелиста, овай одма совѣтнику државномъ г. Пренеру оде, извѣсти га о дѣлу, и Пренеръ ме дозове и каже ми ово: „Ваша инштанція, коју сте 17. Јануар. (5. Ян.) нашемъ императору предали, послана є Фиршту Метернику съ препорукомъ всевисочайшомъ и сажалењемъ, да бы се у тайной конференціи внутреньих дѣла, о тому посовѣтовали, како бы се желанію србскихъ емигранта, удовлетворити могло, будући да ньово желаніе са желаніемъ императоровымъ са свымъ согласно есть. У совѣту су томе за добро нашли, да се иста инштанція у копіи у Цариградъ Интернунціюсу, или Елчіи аустрискомъ барону Штирмеру пошаљ, и да му се одъ стране Императора и Метернина и државне канцеларіе дѣло србски емиганта усрдно препоручи, тако, да онъ као што га Богъ учи, и као што болѣ узможе прилику гледа, онако стварь ову дивану и султану представити (турскомъ), да само подозрѣніе, или какавомъ злу већемъ предупреди, будући да є стварь у себы тако чудна и деликатна (тугальина) да се одовудъ никако наставленіе дати неможе, како Штирмеръ да поступити има. Бояти се усе морамо да съ добрымъ намѣреніемъ, зло кодъ турака неускоримо, а злиић за садъ, или силомъ и претньомъ поступати нити можемо нити є разумно; за то смо му препоручили само стварь Србску и подъ совѣстии одговоръ званія и опредѣленія нѣговогъ наложили му, да гледа самъ како болѣ може волю императорову изпунити, и милости императорове достойнымъ учинити се, и за насъ добро издѣйствовати, садъ є време такво да више и болѣ што за насъ учинити нити знамо нити се може. — Сотымъ ћоштъ єданъ увѣри ме, и наложи ми одъ слова до слова Србима да кажемъ.

28. Јануар. између осмогъ и деветогъ часа одемъ съ Фрушићемъ кодъ штатората г. Пренера аустрискога, покажемъ му данашня извѣстіи*) како идни Срби страдаю, и молимо га да бы учинили милость, за кою смо и г. штатскогъ совѣтника Худелиста молили, да бы о томъ Императору говорили и у име насъ молили, да бы его величество преко Хоф-кригерата на ђенерал-команду заповѣдіо, да бы ђенерал-команда, каквымъ годъ лепымъ начиномъ београдскомъ везиру говорила, да бы везиръ за любань овогъ двора и комплилука престао одъ онаквогъ мучителства, съ коимъ србљ мучи и изтреблюе, и покажемо му колико су турци србљи у Београду и на други места мучителски изтребили и то само за неколико дана. — Друго молили смо и то да се наложи ђенерал-команди да заповеди оффицирима пограничне страже, да свакога Србина кои бы у ову страну преко Саве бегао, и тражіо своимъ животи спасеніе, примаю и притаю србо сада ніе то за неко време допущено. — Г. Пренеръ саслушавши све то почне намъ овако говорити: То ніе одъ султана, него є све то одъ оногъ проклетогъ Сулеймана паше, и ако и буде одъ султана, увѣрте се, да ће намъ нашъ царъ све као отацъ вашъ што є годъ могуће учинити. Мы смо — вели — изъ канцеларіе тако ту стварь Штирмеру у Цариграду препоручили да болѣ за васъ бити неможе; тако, велимъ, да ви нашъ собственый интересъ сматрали писмо, а знате, да и мы наши непріятеля имамо, да смо и сами кодъ турака опрѣяни, и толико смо

*) Ова извѣстія шиљана су изъ Земуна, у коима су побројана сва зла кои су се по Србіи чинила, съ назначеніемъ мѣста и лица, онаквимъ сводржавајућимъ гнусна извѣстія послано є до 20. Апр. у Бечъ србск. депутація 36, одъ кои є 35 до сада сачувано. Та писма писали су изъ Земуна: Гаврилъ Николаиновићъ, Петаръ Молеръ, Павле Цукићъ и Архим. Мелентіе Никшићъ. По ньеной части писао є Гавр. Николаиновићъ, а на многимъ извѣстіима подписани су сва четворица. Изъ други места писали су: Ст. Ватића, кнезъ Сима Марковићъ, Павле Поповићъ, Милое Тодоровићъ, Вавилія Стаиковићъ и Павле Сретеновићъ. Ур.

му пута до садъ сбогъ васъ и наше трактате нарушавали. Увѣряте се, да народу неће ништа быти — и знайте и то да се они (турци) и свое сеньке бое, а ово што сада чине, ако є све истина, то ће имъ се извидити, и оштрїе препоручити да таква зла нечине. Єрбо наше команде неописую, да є башъ са свымъ почело се съ реда сѣћи. Истина да турцы сада млого сѣку (у Србіи) али само оне, кое имъ њїови кнезови преданы. — — — Далѣ продужи Преверъ: Мы ћемо писати на ћенерал-команду да гледи лепымъ начиномъ говорити везиру, да нечини таквога мучителства надъ Христіанима; и яви ћемо, (ћенерал-команди) да смо писали у Стамболъ, а што се тиче, кои Србинъ побегне ано да га приме обаче повриевено, да турцы невиде, опетъ увѣрте се да ћемо до 26 дана са свымъ другочїе быти; зато доба моћи ће напъ Єлчїя за васъ сигурно што годъ добро издѣйствовати.

5. Февр. оде г. Фрушићъ по други путъ кодъ штатс-рата г. Пренера питати, есу-ли писали на ћенерал-команду, да бы предложили везиру да престане одъ мучителства и тиранского поступана надъ Србима. Онъ каза то: Мы смо ёште онай часъ писали ћенерал-команди да васъ добро и порадотчуе у томе навѣсти, раде ли турцы све оно што се овде одъ васъ чуе, ербо нама ћенерал-команда ніе выше явила, само за 40 Срба, да су у Београду погубѣни, и то одъ оны ребелянта кое су њїови кнезови сами турномъ предали на смрть, кадъ се о томе чрезъ ћенерал-команду навѣстимо, онда ћемо дѣло то зреломъ расуждѣню предузети, међу тимъ доћи ће и изъ Цариграда одъ нашега барона Штирмера є-ля што могао за васъ кодъ султана издѣйствовати, и мы ћемо поредъ тога знати се владати, за ваше щастіе.

18. Априла. Одемо кодъ штатскогъ министера г. Пренера и яимо да су Срби опетъ противу турака постали, свой бѣдни животь запчинчавати, то само являмо да знаду, а кадъ болѣ разберемо да ћемо доћи и явити имъ и совѣта одъ ньи да то искати. —

26. Апр. навѣстно разузнамо (т. є. да су се Срби у Србіи на оружіе подигли) и опетъ г. Пренеру одемо, явимо, и онъ каже: да су гранични команданти и њима о томе навѣстіе дали — молимо га да намъ у такномъ случаю совѣтъ даде. На то намъ онъ каже: Нашъ є Елчїя г. Штирмеръ диванъ турскомъ говоріо, но ништа успѣо ніе. Самъ є Реис-Ефендія казао: да та рая сва мора помрети, кое се тако често буни. — Просили смо на то одъ њега совѣта, и да се овай дворъ съ прочима подузне насъ своимъ посредствомъ са султаномъ помирити, но онъ каже: немогу вамъ на то одговорити докъ се съ г. Метерникомъ непосовѣтуемъ, но други путъ доћите у о. предѣленый данъ.

3. Мая. Одемо г. Пренеру, онъ тако каже: „Будући да є то дѣло, садъ овогъ магновенія врло немогућно, и мы морамо съ турчиномъ врло яко пріятельство држати, зато садъ ништа о томъ предузети неможемо. Молили смо, и казали, да смо ради опетъ кодъ его величества на аудіенцію изаћи и лично молити га. Онъ на то рекне: добро, изволте молити, онъ яко нама што о томъ наложи мы ћемо се старати.

5. Мая (17. Мая по нем.) одемъ я и г. Давидовићъ кодъ г. Врбне, замолимо га за совѣтъ, и милостъ, коя намъ є сада найнуждія у овымъ обстоятелствама, и да намъ аудіенцію опетъ изходатайствуе кодъ его величества императора. Онъ одговори: што се тиче дѣла за кое ме молите, ніе у моіой власти, обаче што будемъ, я ћу могу неодречемъ добро за васъ говорити. За аудіенцію пакъ яви ћу императору, и што онъ каже навѣстићу васъ. По томъ запише наша имена. Г. Врбна говоріо є славенски, и тако съ нѣмъ самъ се почесто разговарао.

6. Мая. Одемъ рано, и ніе было никакногъ рѣшенія. После подне оде г. Давидовићъ кодъ г. Врбне и донесе писмо, да є его величество изволило 8. овога месеца у 8 сати дати намъ аудіенцію.

8. Мая 1815. год. (20 Мая по немачкомъ.) Одемъ съ г. Давидовићемъ кодъ его величества императора Франца прваго. По обичномъ поклонѣню, представимо; како су Срби были турцыма послушни, но Скопляя-паша везиръ београдскій заняте одъ найбольи фамилія 3 хиляде момака да погуби; како су тій осуждени уплашили се и побегли, како су други устрашени къ нѣима саединили се и на оне турке напали, кои су Србе убіяти хтѣли, и тако су неке побили а друге изъ србски села протерали, и да се народъ рѣшіо сада устати на оружіе да подъ оружіемъ сви изтину, али саданьимъ турцыма немогу выше покорни быти: но молимо да бы царь, съ прочимъ своимъ саюзницыма кодъ султана учинію, да другій везиръ, кога Срби бегенишу дође, и прочая. Императоръ на то почне: Вы сте уплявали у еду воду, изъ кое ћете мучно изплявати. Я васъ сажалюемъ, и радъ самъ да изплявате, а све знамъ шта сте трпили; мени є одъ пограничны командн познато. — Како узнамъ шта є царъ казао, я се поклонимъ и почнемъ му србски говорити: Ваше Величество, мы нисмо уплявали у ту воду, одъ какве наше силе и непокорности спрамъ султана, но нужда насъ приморала, нужда, гора него 1813. године, кадъ се насъ пола у Сави подавило, а пола подъ ваше заштиту пребегло. На кадъ видимо да се сада и на суву давимо, напали смо за болѣ вданредъ на воду напливати *) па ко се удави, а ко остане. А ако наше величество са прочимъ саюзницыма само малый прстъ помоћи пружи, то се надамо да ћемо моћи испливати, а ако ли непружи а мы ћемо се и на суву подавити. — Кадъ самъ рекао малый прстъ, царъ запыта Давидовића: шта є то маля, и кадъ му Давидовићъ немачки протолкуе, онъ се насмея на ми рече: говорите, говорите, я све разумемъ но словачки, но немогу да вамъ одговарамъ — — — но я вамъ ништа помоћи немогу и самъ сада у пріятельству съ турцыма. А шта иштете, и какву помоћь? На то я кажемъ: Само ону милость кою сте имали србскомъ народу одъ лѣта 1804. до паденія србскогъ 1813. год. — Императоръ рекне: а шта самъ я и пре чинію, само вдаредъ, и то мало дао вамъ барута и олова. — „Ваше Величество мы и сада молимо да намъ се учини онако мало као у оно време. И оно оружіе секвестирано да намъ се дозволи узети. На то императоръ рече: Е, да дамъ вама пушке, да пуцате на турке. — „Ніе да пуцамо“ одговоримъ я — „но да се само бранимо, докъ насъ ваше величество съ прочимъ саюзницыма заштите. — На то императоръ у-

*) Т. є. дигнути се на оружіе и тући се съ оманліемъ. Оныхъ є прилично устанакъ противу турака кои се тога пролѣћа (1815. год.) у Србіи подъ кнезомъ Милошемъ подигао. Ур.

пыта ме: „А вете-ли была код императора Александра?“ я одговорим: „Просили смо аудиенцію пакт нас непушта къ себы.“ Царъ Францъ мане главомъ и рекне кое ми е чакъ после Давидовићъ казао: „А, вражић политике, мысли онъ да нико незна, шта они са србима раде — а што насъ непусти къ себы? — вальда неће зато што е у мом двору?“ Затымъ замолимо мы и то: да Емигранти (бегунци) могу се слободно у Србію повратити. На то им-(бегунци) могу се слободно у Србію повратити. На то им-(бегунци) могу се слободно у Србію повратити. На то им-(

пализадъ (зубе) своѓ ѣзыка, онъ ѣути, иаиѣ говори о правди о слободи о родолюбію и о народности, а то сбоѓъ тога што како што рекне види му се ѣзыкъ, и нема зуба да се ѣзыкъ сакріе. А то только значи, колико кадъ бы казали: младъ човѣкъ нема искуства, т. е. незна сва правила ѣзыка; кадъ остари, онда колико только упоэна се са граматиконъ овога света.

Ништа ніе главніе на овомъ свету за човека кои међу людма живи, него по правилама обште граматике говорити. Прво правило обште граматике сете: „мысли што ѣешъ рећи!“ зато противу ове граматике онай греши кои дрэи ово правило: „Реци оно што мыслишъ!“ — Инаки кажемъ вамъ, учите што болѣ можете свой ѣзыкъ на правила обште светске граматике. Брбо одъ ѣзыка зависи сва будућность човека. Кадъ свакій добро размысли, види ће: да ніе истина, да човекъ има ѣзыкъ у зубима, него ѣзыкъ има човека у своимъ зубима; овде се изузимаю неми люди. Само шутавъ човекъ има свой ѣзыкъ у своіой глави, а сви остали парочито они кои непознаю правила ѣзыка, имаю свою главу у зубима своѓъ ѣзыка. Као што ѓ у раю ябука, тако ѓ у овомъ паклу ѣзыкъ: воѣе познания. Живи съ единымъ човекомъ десетъ несецы, и некой ништа съ њимъ говорити, онъ те воѣе только познавати, колико онай съ коимъ си се 10 сати разговараво. Ко ти види ѣзыкъ, тай ти ѓ видіо и срце, т. ѓ. само онда ако познаишъ добро важніа правила ѣзыка. Ніе то само да лекари гледе ѣзыкъ, и по томе управляю свое лекове; него сва на свету гледе єдинъ другомъ на ѣзыкъ и по томе се управляю. И ко болѣ зна правила обште практичне граматике, тай болѣ у свету и проѣе. Кадъ се съ њимъ првый путъ састанешъ, одма гледашъ му на ѣзыкъ (т. ѓ, што говори) ако си нештъ, ты одма познаишъ, знаэли обштуу граматикуу, и ако си искусанъ правилама обште граматике, и ты ѣешъ као што лекарь по ѣзыку познае болесть, познати по говору сва свойства, наклоности и страсти тога човека. Пріятели међу собомъ гледе найвыше на ѣзыкъ, и по ѣзыку цене свое пріятельство; кадъ газда хоѣе слугу себи да узме гледа му на ѣзыкъ; кадъ краль хоѣе коѓ чиновника да авансира, гледа му найпре ѣзыкъ, и по томе или га награђуэе или му шкоди; судіе кадъ ѓе пресуду да изреку гледе найпре ѣзыкъ (говоръ) парничара. Изъ овоѓъ важноѓъ и главноѓъ правила изузимаю се ѣзыцы женскоѓъ рода у множественоѓъ брою; на кое обично найвыше люди гледе, на ињихъ никада нанѣсното незнаю, кога су склоненія, ербо за ѣзыке женскоѓъ рода, ни єданъ ѣзыкоисписатель до сада ніе могао какво правило провабн. О томе ѣемо на своѓъ месту у граматика обширніе говорити. Овде само хтели смо читателю, као у некомъ предговору, предъвђочењою, основати понятіе о обштой практичной светской граматики, коюу ѣемо ако нами се дозволи, — т. е. ако нами читатель дозволе а не цензура — по реду нало по мало сву сваобштити. Ова ће граматика учити сваиога да по правилама коя су нуждна, свой ѣзыкъ управли, и правиѣе обштемъ добру у толико, у колико ће се нанѣ ѣзыкъ и говоръ кварити. Нашъ ѣзыкъ има доста правила, и правиѣно с ограниѣенъ на основе граматике, што выше, нало сада имамо примѣра, да ко годъ своимъ ѣзыкомъ грѣши или у говору или у писаню. Но то што с ѣзыкъ нами сведенъ у правила и у тесне свое границе, немамо благодарити ни ученомъ дружтву нити ѣзыкоиспытателима нашимъ, но њима нашъ ѣзыкъ небы никакваго правила имао. Єдина цензура у кнѣгама и новинама, а полиція у свима класама жителя, бодро и неумиримо пазе, да се ѣзыкъ у прописаныхъ и ноѣъ признатыхъ правилама и границама задржи. Да ніе та два богоугодна заведенія, нородъ сва граматика, ѣзыкъ небы никао ни єдного правила. Њиовъ с задатакъ дотеривати ѣзыкъ и говоръ подъ правила и параграфе обште практичне граматике, о коіой ѣемо нати честъ другій путъ далѣ говорити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Одъ овы заробљены руски войника 188 солдата (сви родомъ полиціи) нанесли су се у Марзелю, и иду у Цариградъ да се противу Руса туку као свовољницы.

— Царъ рускій Петаръ I. названъ ѓ великій Петаръ, царъ Александеръ, а скоропреминувши царъ рускій ноѣъ ѓ прозванъ *незаборављеный* Николай. Како ињегова сыновя, и савъ дворъ, тако и савъ народъ незову га другчіе него: незаборављеный Николай, и тако ће му остати и у Исторіи име.

— Руска войска иде непрестано у Крымъ. Многе трупе ноѣе су стигле на свое опредѣленіе, а нлоге тек сада се крећу и напиряю нородъ Одесе, бојда се у Одесу спраѣаю. Опредѣлено ѓ да се сви до 15. Апр. кодъ Севастополя скупе.

— У Марселю има 100 превозни лађи, кое ѣекаю да войнике, и потребе войничке за Крымъ возе. 250 хиляда пушбара, ноѣъ ѓ натоварено.

— Свако неспоразумѣніе између Турске и Грчке ноѣъ ѓ уклоњено, и грчки посланикъ за неколико дана пристиѣе ће у Цариградъ да свое послове одправи.

— Гвоздены путъ у Крыму ноѣъ ѓ готовъ, и савозницы ноѣе свое войничке потребе, нарочито ѣулета на њему преносе. Свакій тоиъ снабдѣвенъ ѓ са 600 ѣулета.

— Мало завста има народа, кои знаду тако редъ и законостъ почитовати као енгленскій народъ. Кадъ ѓ Великитонъ сараніенъ, скоро 3 милиона душа нрвило ѓ кроз улице Лондона, и нигди ніе было нереда и немира, и нигди нисн могао видити єдного єдиного солдата да обдржава нородакъ; исто ѓ тако сада при долазку цара Наполеона и царице. — — —

У Београду 19. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 33.

ДНЕВНИКЪ

Проте Ненадовића посланика српскога 1815. године у Бечу.

(продужено.)

15. Мая. Оде г. Давидовићъ у канцеларію и пытао за одговоръ, и казали му до 5 дана да дође.

20. Мая. Оде опетъ г. Давидов. но казали му да е послано наше дѣло г. Метерниху. — Тай данъ одемъ съ г. Давидовићемъ у државну канцеларію, гдѣ изађе предъ насъ г. Преверъ. Пытали смо за одговоръ, но онъ каже намъ да нема ништа. Представимо му каква с молба, и како се може народу помоћи и колики е интересъ царства у томъ, српскомъ народу помоћи, но онъ каже: све то знамъ, но садъ ніе могуће, таква су обстоятелства и мы сажалюемо. — Молимо га да онъ све наше речи изяви Фиршту Метерниху и одъ свое доброте срца, да разпострани; онъ одговори: хоћу, и дођите до 3 дана, пита Фиршть одговори, знаћете — међу тымъ казали смо му нако насъ е императоръ добро приміо, и како намъ е казао дати одговоръ.

23. Мая. Была е велика парада и торжество, зато, што е Неапль добывень.

24. Мая. Одемо у 12 сати, и причекамо у сали. Изађе државный совѣтникъ г. Преверъ и каже: у овомъ садашњемъ обстоятелству и у овомъ магновенію ништа вамъ одговорити, нити намъ по жељи вашой помоћи што можемо, нити се одъ насъ надајте *) — мы кажемо да немамо куда ићи, но іоште хоћемо Херцогу Райнеру, и ако насъ и онъ и вы сви отерате, ми ћемо опетъ доћи и молити за онай бѣдный народъ. На то Преверъ: „И вамъ, на оно прво ваше прошеніе, одъ стране г. Метерниха то одговарамъ, а вы радите како хоћете.

1. Юнія. Съ г. Давидовићемъ одемо г. Преверу, питамо га: е-ли дошло едно прошеніе на императора одъ српскогъ народа, послато преко земунскогъ ђенерала Черевеке и генерал-команде, подъ датумомъ 16. (Мая) и имали какавъ одговоръ на то. Онъ одговори: „Мы незнамо, може быти да е генерал-команда управо у главный квартиръ *) на цара послала, за то морамо отудъ чекати одговоръ. Мы смо опетъ повторили наше молбе, а нарочито да намъ небране наше оружіе. На то онъ одговори: Мы смо писали, и одоздо (са границе) одговорили су да српскогъ оружја више и нема кодъ насъ. А што се тиче одъ насъ помоћи, садъ у овомъ магновенію ништа вамъ помоћи неможемо, ербо и сами видите како е.

(Пословањ съ Прайзыма.)

28. Дек. 1814. год. у 12 сати одемо съ г. Фрушићемъ у Бургъ, (царевъ дворъ) гди стои краль Прайскій, тражити прилику, да бы кодъ краля добили аудіенцію, и своеручно прошеніе предали му, и устмено молили га просторање о милости и помоћи къ страждующимъ србљемъ — но ађутантъ краљевъ каже намъ, да они о томъ знаду, и да се о томъ (о српской ствари) говори, „но“ продужи ађутантъ — „премда нашъ краль неможе о томъ неносредственно радити, опетъ ће но могућству своемъ попеченіе имати, и вы ћете, што желите, моћи докучити. Вы аудіенцію кодъ нашегъ краля просите, преко г. Хумболда нашега Елчіе при двору аустрискомъ, будући да е то дѣло дипломатическо, а я самъ милитарска персона, ньму то принадлежи, и я мыслимъ, безсумньно добићете — Тай истый данъ у еданъ сатъ по подне съ г. Фрушићемъ одиесемо писмо на немачкомъ језыку у № 620 гдѣ пребива Хумболдъ, и предамо ньговимъ млађимъ, и реку намъ у 4 сата да после дођемо, за одговоръ. Мы одемо у речено време, но опетъ намъ кажу: нема сада ништа, но дођите сутра у 8 сати.

30. Дек. у 10 сати съ г. Фруш. одемо кодъ Хумболда и никакногъ одговора недобысмо. Но служителъи реку намъ: кадъ изађе какавъ одговоръ, мы ћемо вамъ сами у квартиръ донети, и такво се пратимо. — У истый данъ у 12 сати донесе Хумболдовъ момакъ писменый одговоръ, да морамо просити аудіенцію преко Фиршта Харденберга, полномоћнога прайскога министера у конгресу — — — У истый данъ у 8 сати съ г. Фруш. одемо гди стои Харденбергъ, одиесемо писмо кое е у ime народа на ньга съ печатыма послано, у коемъ молили смо га да намъ аудіенцію кодъ краля находатайствуе, и да се и онъ по своемъ уваженію, кодъ свога краля и кодъ свои прочи преписоки союзника о примиренію сербовъ кодъ султана

*) Познато е да се Наполеонъ у Февр. 1815. год. извезао изъ Кабе у Француску, у Марту ушао у Парижъ, и на ново целу Француску противу савезника подигао; и по томе сва су послована конгреса у Бечу престала, и найвећа неизвѣстность владала е у Европи. Тек 18. Юнія, у оной одсудной битки кодъ Ватерлоа, рѣшена е судбина Европе.

*) Изъ Беча су већъ цареви были отишли съ войсковъ противу Наполеона.

потруди, то писмо предано му е на немачкомъ језику са 6 мурова, молили смо за одговоръ, и служитељи реку намъ кадъ изиђе одговоръ: мы ћемо сами донети у вашъ квартиръ.

31. Дек. Нечекаюћи на њиово обећањ одемъ у квартиръ (прайск. посланика) пытамъ има-ли какавъ одговоръ? нема кажу данасъ ништа, но дођите прозъ три дана, биће одговоръ, буде-ли пређе, мы ћемо сами донети.

1. Января. 1815. год. чекали смо овай данъ и не-бы ништа. 2. Ян. одемъ опетъ у 12 сати у домъ гдѣ г. Харденбергъ пребыва т. е. у № 1188 пытамъ има-ли што годъ одъ Фиршта, и сданъ, кои е већъ научіо, шта е то има и нема одговори како ме види: нѣма, нѣма.

3. Ян. Около 11 сати отиђемъ и пытамъ, но секретаръ ми опетъ каже: нѣма нѣма. — — 4, и 5. Ян. писамъ ишао. 6. Ян. одемъ, опетъ ми кажу: нѣма, нѣма.

10. Ян. Око 10 сати одемъ съ г. Фрушићемъ опетъ Фиршту Харденбергу. Млађи намъ кажу: Сядь спава но мало после дођите. — Кадъ после дођемо Харденбергу, киже намъ да идемо државномъ совѣтнику г. Кистеру — явимо се и кажемо да насъ е послао г. Харденбергъ, и зашто смо дошли. Кистеръ каже: „То све стои до Харденберга, но я ћу сутра къ њему отиђи и о томъ разговорити се, но томъ или ће вась овъ къ себи звати, или преко мене что нибудь да ће вамъ се знати, за то вы прекосутра дођите овде къ мени, я ћу вамъ што буде казати.

13. Января. у 11 сати одемъ с' г. Фрушићемъ къ легаціоналномъ прайскомъ совѣтнику г. Іордану, по совѣту државногъ совѣтника г. Кистера, да се извѣстимо шта е г. Харденбергъ у призренію наше молбе учинію, у случаю ако е што до садъ учињено. Обаче писмо могли съ њимъ говорити, ербо е было кодъ Харденберга на конференціи. — Истогъ дана у 4 ½ сата отишао е Фрушићъ државномъ совѣтнику, да бы се совѣтовао съ њимъ, како бы могао съ Іорданомъ говорити. И ако е пословима обтерећенъ, да му писмено предамо, но Кистера ненађе кодъ куће — но буде за сутра у 10 сати опредѣленъ да дође. — Тога е дана предано на крала прайскогъ прошеніе преко г. Іордана.

14. Января. у 10 сати изъ ютра оде г. Фрушићъ државн. совѣтнику г. Кистеру онъ му каже: да е по обећаню своме, нама 10. Ян. учинићемъ, кодъ Харденберга опоменуо у призрѣнію дѣла сербскихъ депутатовъ, кое му е князъ Харденбергъ на предрасужденіе было пручіо, и да е князъ Харденбергъ одговоріо: да е исто дѣло легац. совѣтнику г. Іордану предао, къ тому да е г. Кистеръ, самъ съ Іорданомъ говорію и разумѣо да е молба наша у дѣлу и порядку, и да ће желаніе наше испуњено быти, и то не сумњено! — Међу тымъ опетъ му наручіо да оде данасъ іоште г. Іордану и самъ се о томе іошть болъ увѣри. — —

15. и 16. Ян. Ишао е Фрушићъ у квартиръ г. Іордану и ніе га нашо кодъ куће.

17. Ян. Оде Фрушићъ и нађе г. Іордана и говорію е съ њимъ да е дошао пытати имали какавъ одговоръ на предано одъ србскиј депутата прошеніе, на то му казао да дође преко сутра и добы ће писменый одговоръ. У опредѣленый данъ оде опетъ Фрушићъ и добые онай мой старый одговоръ: нѣма, нѣма.

(продужиће се.)

ПУТНИЧКА ПИСМА.

(продужено.)

У само вече дођемо у Нев-шатлъ. Гостилница гдѣ самъ одсео была е лепа, премда доста мала. Я самъ одма отишао у мою собу и легао да спавамъ. То е првый данъ на овомъ путованю, да самъ осетіо уморъ. Толико пешке путованѣ, толико прелазенѣ брда, ніе ме већма уморило, него што ме штрцанѣ на колима уморило одъ Берна до Нев-шатла. Сутра кадъ самъ се пробудіо было е већъ неко доба дана. Неспосна самоћа ніе ми нигди дала мира, и хтео самъ одма далѣ да путуемъ. Но бирташъ ми каже да е паробродъ отишао рано, пре него што самъ се я пробудіо. Давле было самъ принуђенъ тай данъ остати ту. До подне прошао самъ и прегледао сву варошъ, све променаде, пенно се на сва узвишена места, и са оне, заиста лепе Терасе, наслађивао се погледомъ на пространо езеро. После подне већъ самъ быо принуђенъ канву књигу тражити, да се съ њомъ забавимъ. — То е место лепо, али за мене ніе имало пріятности зато, што су сви људи радили свой посао, и што ни єдногъ безпосленогъ путника нисамъ нашао, да съ њимъ проведемъ мое време; и зато, немаюћи друштва, изоставіо самъ многе лепе предмете, те нисамъ видіо, кои су сасвимъ у околини лежали.

Сутра данъ у 6 сати рано, сђіо самъ я већъ попредъ єдногъ малогъ асталчића на пароброду, и очекивао̀ћи да ми се познатый швайцерскій фруштукъ донесе, снатрао̀ самъ путнике кои су дошли и кои су іошть у паробродъ долазили. *) — — —

После тога, променимъ я мой планъ путована и одма другогъ ютра останемъ Лаузану, али не пођемъ съ паробродомъ у Генѣ̀ него попредъ езера у Вевеј. Самоћа, на кою самъ се до Невшатла тужіо, сада ми е већъ была мила, шта више была мы е потребна и нуждна. Боже мой, како е човекъ свагда само игра случаева, игра тренутака. Два дана, два сата, єданъ тренутакъ надъ кадъ могу човеку све мысли и наклоности промерути. Све што намъ се догађа и што насъ срета на овомъ свету, све то, ма колико мало и незнатно было, дѣйствуе примѣтно или непримѣтно на правацъ нашегъ живота.

Овде у Вевеју неколико дана већъ како седимъ, нетражимъ никаква познанства, и радуемъ се да ми самоћа одъ дана на данъ све пріятніе и милія постае — —

(продужиће се.)

ИСТОРІЯ ЄДНЕ АВЕТИ.

Прошле єсеньй путовао е єданъ страный господинъ крозъ Н. кое е єдно лепо место, и идући узъ брдо пеши-

*) Овде читатели нека намъ дозволе, да изостављено читавъ путъ преко Невшателскогъ езера у Ивердонъ, и одандје у Лаузану, кое ће кмъ се саобштити у удобнія времена.

це ради олакшаня коньма, приповедао е своимъ сопутницыма слѣдующи случай, кои се њему самомъ догодіо.

„Пре пола године путујући за у Денемаркъ дошао сам доцканъ у вече у једну варошицу на конакъ, одъ кое не далеко на једномъ брдашцу, лежи једанъ красный дворацъ. Бирташъ кодъ кога сам одсео био, каза ми, да кодъ њега нема места да преноћити могу, будући су због сутра извршити се имаюћег убійства надъ једнымъ осуђенымъ, три чиновна лица кодъ њега на конаку. „Тако," одговорихъ му ја, „принуђенъ ћу бити у дворацъ на преноћење ићи. Господаръ тога дворца надамъ се да ће ме примити, и дозволити ми да кодъ њега преноћити могу." „Преноћити можете, одговори бирташъ, и то на свијетлој постељи, а и ключъ е одъ дворца кодъ мене, али васъ я несовѣтујемъ да тамо идете; еръ одъ пре три месеца, како е милостивый господинъ съ фамиліомъ негди на далеки путъ отишао, повлаче се у двору нека звѣтина, кое свима страх задаје, због кое су и управитель и остале слуге дворъ оставиле, нити кои одъ тога доба иде унутра." Сврх овога што ми е бирташъ казао, и самъ се смѣо, не верујући да онога има одъ чега се они плашіо, и кажемъ му, да ћу да пробамъ у двору преноћити, и онъ кадъ види да ме одъ тога одвратити не може, преда ми ключъ одъ двора. Снабдѣвши се и са свима нуждными за дочекъ једне ноћи, отишао самъ с моимъ слугомъ у дворъ, гди се ве свучемъ, нити легнемъ спавати; него самъ очекивао шта ће се догодити, ставимъ на асталъ две запаљене свеће, и поврай ови пуне пиштолъ а међутимъ за прекратити време, разматрао самъ у соби наоколе се ликове. До пола ноћи ништа се у двору примѣтити ніе могло; али чимъ е поноћь наступила, подигне се олуина и велике кишне капљ ударала су у пенџеръ, а у исто време лупе нешто трипутъ јако на моя врата, и одма затимъ ступило е у собу једно страшно лице, съ црнимъ разрогаченимъ очима, дугимъ носомъ, накљенымъ зубма и рутаво по целомъ тѣлу; на промумла страховито ове речи: „Я самъ великій Мефистофелесъ. Добро дошли у моју палату! али ёсте ли узели опроштай одъ ваше жене и деце?" Мене е при овомъ појављенію спопало неко ладно дрхтаніе, а на једнога слугу не треба ни мыслити; но кадъ е Мефистофелесъ са страховитимъ кривленѣмъ уста, на своимъ дугачкимъ коленима почео ми се приближавати, и то тако корачаюћи као да е кроз ватру ишао, — помыслио самъ на Бога, я доватившп пиштолъ управио самъ на то чудовиште, съ речма, „Стой, ил' ћешъ погинути!" Са оваковимъ стварма права се Аветъ не плаши; еръ духове пушка не біе; него пуцањ или иде у ветаръ, или онога згоди кои га произведе. Али Мефистофелесъ стане, и подигавши претећи прстъ, окрене се и оде лагано изъ собе. Я пакъ видивши да онъ одъ барута зазире, закључимъ да ту нема опасности, и за извидити ову тайну, узмемъ пиштолъ у једну руку а у другу свећу, и пођемъ за аветньомъ понайлазъ. (край слѣдуе)

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Докторъ. Вы башъ лежите.

Ераклъ. Болестанъ самъ господине већъ одъ дужегъ времена.

Докторъ. На е-ля васъ ко годъ до садъ лечіо?

Ераклъ. Бсте лечило ме њи седамъ осамъ, но свакій одъ друге руке. Прво звао самъ једну бабу, она ми рече, да су ми вѣштице изеле срце, гасила ми е угљевлъ, умила ме ономъ водомъ и рекла ми да лежимъ једнако на прсима и да ништа неговоримъ. Кадъ ми одъ тогъ небуде ништа найде, звао самъ другу жену изъ палилуле, она ми рече да самъ прошао гдѣ виле преду пређу, на самъ прекинуо жицу, и обмота ме свога у неке конце, и рекне ми да лежимъ на леђима и да се разговаралъ што више могу, и да се купамъ у ладной води. После звао самъ једногъ вѣштогъ — —

Докторъ. Доста, доста, они ти немогу ништа помоћи. То су све варалице.

Ераклъ. Они кажу опетъ да самъ я варалица, ербо имъ писамъ ништа платіо.

Докторъ. Е, кадъ си и одъ тога болестанъ, онда слабо ћу ти и я моћи помоћи. А једешъ ли што годъ?

Ераклъ. Одъ подне писамъ ништа окусіо. А на подне изео самъ само једну ягњећу плећку, и једанъ свињећи ћевапъ.

Докторъ (намее се.) А еси ли ео ћевапъ съ апетитомъ.

Ераклъ. Ни самъ него съ белимъ лукомъ.

Докторъ. А имашъ ли столицу?

Ераклъ. Имамъ господине две три столице, ето једне, узмите па седите.

Докторъ (насмее се.) Жедниш-ли? пићешъ ли воду?

Ераклъ. Жеднимъ, и све самъ жеданъ, али воду неимемъ већъ одъ толико година.

Докторъ. Какавъ ти е језыкъ? изплази језыкъ да ти видимъ.

Ераклъ. Нама е до шале. Шта ће вамъ језыкъ. Језыкъ е као и у други људи. Ево језыка — ево гледайте и зубе — ево уши и очи, све видите, ако е вайде.

Комшія. А, вы се спремате на путъ, а гдѣ мыслите?

Господинъ. Оћу да идемъ у Бавю.

Комшія. А оћете и госпоју водити са собомъ?

Господинъ. Нећу, ербо я имамъ обичай кадъ путуемъ, да нигда неносимъ са собомъ излишне ствари.

МРВИЦЕ

Отацъ. Твой учитель сыне, метуо те у класу рђави ђака. Ты си слабо учіо.

Јакъ. То е учитель неправедно учиніо. Онъ я незна шта я знамъ, ербо кадъ ме годъ што годъ запитао, я самъ ћутао.

— Една газдарица покаже своме шегрту чашу сладкога (мапуна) и да не-бы шегрть крао и ко, каже му да е то найлюћій отровь, и да се нешали нипошто да дира, ербо ако поеде єдну кашику одма ће умрети. Шегрть текъ што е дошао изъ Кльштевице, повћрује и ушами добро. Єданъ путь газдарица оде у цркву, а шегрть остане да пече прасе. Кадъ прасе буде печено, шегрть ніе могао своме срцу одолћти него мало по мало одкидаюћи изеде пола праседа готово. Кадъ види шта е учинію, а онъ се уплаши да га майсторица нетуче кадъ дође, и реши се одма, да се отруе. Бацы печењ за врата, па счепа чашу, и савъ мапунъ поеде, и легне, очекујући спокойно смрть. Но смрть недође, него дође майсторица, и кадъ види шта е одъ печеногъ прасета было повиче: шта си то учинію обешењаче? — „Немой никати майсторице, я ћу садъ умрети, ербо самъ се отровао.“ одговори шегрть.

— Єданъ старацъ одъ 70 година ожени се и узме девойку одъ 20 година. Кадъ су шетали заедно, рекне єданъ одъ мимопролазећи, своме пріятелю: „Боже мой, да-л се овай старацъ може іошть надати да ће имати деце.“ — „Надати — незнамъ, али бояти за цело.“ Одговори другій.

— Єданъ се возіо на чамцу, и кадъ е чамацъ на средъ Дунава почео тонути; повиче онъ у страну весларима: „Стойте хоћу да изађемъ!“

— Єданъ ученикъ шетао се са своме професоромъ, и кадъ су дошли до єдне вратница, повиче ћакъ єдноме овчару; „отвори вратнице, да проће професоръ.“ „А шта е то професоръ?“ упыта овчаръ. „То е човекъ кои много зна.“ одговори ученикъ, „е. кадъ много зна, онъ ће вальда знати и вратнице отворити.“ Одговори овчаръ.

ПОСЛОВИЦЕ.

Небой се онога, кои дуго трети.

Съ краткимъ аршиномъ можешъ много измћрити.

На овомъ свету има млого магараца, кои нигда нису самарь носили.

Ко падне сва иду преко њега.

Печеной риби нетреба вода.

Ко єдногa удави тай може десетъ убити.

Болћ е да трипутъ скинешъ капу празнымъ колима, него єдан-путъ да нескинешъ кадъ с у колима какавъ великій господинъ.

Забрањено воће найслађе

Вода и ватра добре су слуге, али наопаки господари.

Ко хоће рибу да лови мора найпре мрежу изплести.

И мала конопља дае дугачку жицу.

Непріятелю, кадъ бежи, прави златне мостове.

Нятъ е за куванћ ни за печењ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Предсћдатель суда окр. изб. маіоръ г. Лука Марковићъ съ пуномъ платомъ постављенъ е у пензію. Секретаръ поп. прав. г. Ст. Димитріевићъ постављенъ е у пензію. Предсћдатель суда окр. гургусов. г. Жив. Весовићъ премештенъ е за предсћдателя у Шабацъ, а на његово место постављенъ е г. Александеръ Ђурићъ секретаръ совћта.

— Сутра (20. Апр.) починю испыти питомаца земљодћлске школе у Топчидеру, и тражће до Ђурђевдане, а на тай данъ бы ће богољлагодареніе и раздаваніе награде онымъ ћацыма кои се найболћ покажу. Ко годъ узмогне заиста нећe пропустити, да овомъ приликомъ непосћта ово полезно отечества нашегъ заведеніе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Извћстія одъ 2. Апр. изъ Севастополя явлаю да се већъ 5 дана готово непрестано жестоко туку, а ни єдна ни друга страна неуміћа никаква напредка. Омеръ паше очекује єдакій часъ знакъ, да се са своіомъ войскомъ изъ Евпаторіе на Севастополь крене, онъ има за садъ 30 хил. солдата, 6 хил. коњника, и 150 топова.

— Царъ Наполеонъ повратіо се изъ Лондона у Паризъ, и енглезке новине врло много говоре да ће Наполеонъ ићи у Крымъ.

— Више-конзулъ енглески у Штетину обзнанію е да су руска пристаништа на источномъ мору блокована.

— У Русіи войницы што се сада по последњемъ манифесту царя Николе поднаю, имаю на капама написано: за вћру и царя.

— Францускій министеръ Друен-дела и Енглескій Русель отишли су изъ Беча, а конференције продужене су далћ. Іошть надежда за миръ ніе са свимъ пропала, докле годъ конференције траю.

— Сардинска войска стои у Ђенови спремна, и свакъ се чуди зашто се неће ненавози да иде у Крымъ; и многи држе да има некій узроке и веза преповћ, кое дипломати сардински нежеле да се зна.

— Прва енглеска воена лађа што е ове године дошла у источно море да пративу Руса воюе зове се Дешпераћ, (очајникъ?) —

— Новине говоре о некомъ заклятію у Паризу кое е одкривено, и због кога су 25 капларa затворени.

— По телегр. депешы српски новина: 16. ов. м. пуцао е єданъ у Паризу на цара Наполеона, али га ніе погодіо. Крвацъ е одма уваћенъ.

Одговетке: Паунъ. — Не. — Буна. — Варница.

— Ко се жели прінумерирати на Шумадинку, може іошть све броеве одъ ове године добыти.

Далћ, у учредничеству Шумадинке може се добыти на продаю: Шумадинка одъ 1850. год. свы броеви у књиги везани за 5 цванц. —Шумадинка одъ 1852. год. свы броеви лепо везани за 9 цванц. — Шумадинче I. свеска за 1 цв. — Шумадинче II. свезка за 1 цв. — Діоклеціянъ у Салони за 2 гроша — Наполеонъ Бунапарта Драма (печ. 1849. год.) за 6 гр. — 22. песме (печ. 1849.) за 6 гр. — Ко бы више комада, ради продаваня, желіо узети, добыће много евтиніомъ ценомъ.

Течай новаца: сребро 26¾; дукати по 5 фор. 52 кр. ср. за банке.

У Београду 22. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 34.

ПУТНИЧКА ПИСМА.

Хотел-Байронъ — Септ. 1845.

(продужено.)

Овде самъ дошао ноче. Ове вароши нема ни на едномъ земљевиду, ни у едномъ земљопису. Она трав у срцу путника, и у срцу свију оны кои поезію любе; овде на овомъ месту налазе люди узвишены мысли и чувства, више за себе забаве него у гомилама светски велики вароши. Оно, што у варошима найвештій люди труде се съ великимъ трошкомъ да представе у театрима, ово, безплатежно и на свакій погледъ дае природа овде своимъ любимцыма и любителима, а то е побуђење чувства, побуђење узвишены мысли и снега оногъ што е лепо. Не, у овакымъ предѣлима ніе могуће да ћиви люди има. Свакій погледъ учи срећногъ обитателя, быти поштенымъ и побожнымъ. У овакымъ предѣлима само може човекъ са свимъ добродѣтельи, пріятельству и любави живити. — У свему влада неко пресстетично сагласіе, а нигди умораюћегъ єднообразія; никакна друштва, никакве забаве, па ипакъ ни мало дугогъ времена. У оныхъ местима путницы радо ћуте, и сами са собомъ говоре. Човекъ, кадъ е близу онога, што му душу и срце наслађава, нема езыка, онда у њему само чувства говоре.

Хотел-Байронъ, то е една лепа усамљена гостилница између Шилона и Вил-нева. Та е гостилница названа по имену оногъ великогъ енглескогъ поете, што се овако лепо у своимъ дѣлима оны места сећао. И заиста ово су у Европи єдина места, гдѣ поете изъ целогъ света као на свой анџлукъ треба да долазе.

У Шилону самъ быо, али нисамъ се ни два сата бавіо. Байроновогъ „сужня шилонскогъ“ нашао самъ, и ту самъ га седећи у оной истой тамници прочитао. На той тавници има выше прозора, крозъ кое зракъ готово плаветанъ, ваљда због воде, у тавницу сія. Готически ступови цркве се у той несрећной тавници, као какве сенке одъ велики растова. На сваком томе ступу стои котуръ и гвоздењъ ланацъ, за кое су прикивали сужнѣ до пре 300 година. Путницы за кое су прикивали сужнѣ до пре 300 година. Путницы за кое су уписую по дувару и по тымъ ступовима своя имена; и Байронъ на єдномъ ступу записао е свое вѣчно име. *) Тай градићъ или управо кула, коюо језеро таласима своимъ удара, озиданъ е іошъ 1238. год. за тавницу. По краткомъ задржаваню ту, дошао самъ у ову лепу гостилницу, кои неможе путнику као Шилонъ, никакна непріятна чувства побудити. Одавде (изъ Хотел-Байрона) найлепши е изгледъ, што самъ до садъ могао примѣтити. У Вевею и у овымъ местыма створіо е Русо планъ своіой „Нувел-Хелоизи“ — Овде у гостилници нашао самъ многе књиге кое ова места споминю. Они листови обично су забелѣжени на коима што годъ стои што бы путницы радо читали. У конфесіяма Русо-а имеђу осталогъ наћемъ и ово забелѣжено: „— — Доћемъ у Вевей, гдѣ самъ сѣдіо у гостилницы „код ключа.“ Два дана ту самъ провео, а никога видіо нисамъ. Та ми се варошъ тако допала, да ме е кћиъ спомень на свымъ моимъ путованима пратіо, и да сам се напоследку склоніо, да херое мога романа (нув. Хелоизе) овуда оживимъ. Оныма кои чувства имаю, радо и нелимъ: идите у Вевей, видите предѣле, возаите се на єзеру, и судите, ние-ли природа овай крај земљ за єдну Юлію, за єдну Клару, за єдногъ Сен-Пре', створила: само ныи тамо немойте тражити. — “ — Єдну малу књижицу отворимъ, изъ ње Байронъ овако говори: — „Неможе човекъ Кларенсъ, са њговимъ околицама: Вевей, Шилонъ, Мелтри, Еванъ и утоке Роне видити, а да небуде убѣђенъ, да само у таквымъ местима, онанва лица живити могу, и да се само овуда овай романъ догодити могао, што Русо приповеда. Али у томе ніе све казано. Чуство, кое околине Кларенса побуђую, іошъ е ньне и узвишеніе, него што е само участіе на страсти поедины: то е чуство о животу и о присуствію праве и найузвишеніе любови. Да ніе Русо нигда писао, или да ніе нигда ни живіо; ипакъ бы се у овымъ местима подобна чуства будила. Онъ е у своимъ дѣлу успѣо, и изборомъ оногъ позорища за дѣйствованѣ лица у своимъ роману, показао е свой вкусъ и чуство за оно што е лепо.“ На другомъ месту у своимъ „Чайлдъ Харалду“ назива Байронъ у своимъ лепымъ стиховима ова прибрежія: местомъ рођења безсмртне любови.

У овомъ пріятномъ гостилнику дуго самъ претурао єдну велику књигу, у коіой путници уписую своя имена, свое пріятбе о предѣлима и о гостилници и на последку своя песме, изреченія, или шта хоће ко да напише. Многи е путникъ по читавъ листъ написао, многи е само име свое забележіо, а многи е поредъ свога имена записао, да е у томъ гостилнику добро віно и телеће пече-

*) Лордъ Байронъ врло е радо уписивао свое ime у тавницама, и у Ферари, у тавницы, гдѣ е Тасо быо затворенъ, показую путницы на њговъ подписъ као неку знаменитость.

њ. По већој части сви стихови, што су одъ путника у свакојакимъ езыцыма уписани, хвалили су ове лепе предъле, и славили су чуства и лепоту „Јулије“ коју є Русо у своме роману „Хелоизи“ створіо оживіо и овѣчіо. И я самъ быо радъ уписати што годъ у томе путничкомъ споменяку. Читаюћи „Нувел-Хелоизу“, гледећи предъ собомъ ово исто езеро на комъ є Сен-Пре съ Јулиомъ на чамцу возіо се, и одъ страховите бурѣ у Мелѣри бѣгао; и гледећи сва ова места, о којима читамъ; пита бы и я могао друго писати, него да сложимъ мой гласъ са свима онима кои су Јулію пѣвали. И ако те кадъ годъ путъ нанесе у ове предъле, сврати се у Хотел-Байронъ, узми ону књигу путничку записа, премећи листове, и мора ћешъ наћи ову баладу:

Сунце зашло, месецъ сія,
Таласъ иде за таласомъ,
Чамацъ єданъ тихо плива,
Тихимъ неко пева гласомъ.
„О Јулію ты си лепа,
Лепа као сунце ярко;
„Ты си лепша одъ лепоте,
Лепша него цвеће майско.
„И самъ гледо ярко сунце,
Гледо звезде, плаво небо,
„Гледо цвеће на ливади,
И иганьце мале гледо,
„Видіо самъ у пролеће
Љубичицу и ружицу;
„Али ништа ніе равно
Твомъ анђелскомъ томе лицу.
„Узвишена с' ты надъ свима
Овогъ света лепотама;
„Као што є узвишено
Ярко сунце надъ звездама.
„Природа є тебе своимъ
Даровима украсила,
„У тебы є єдной она
Сама себе надвисила.
„Кадъ у тебе сунце сія,
Оно мора да се стиди,
„Єръ у твоме лицу лепше
И сяйніе сунце види.
„Сва лепота оногъ света
Према тебы некъ се скріе,
„Што годъ види я до сада,
Ништа теби равно ніе.“
Месецъ заш'о, мракъ се створи,
Талась шушти за таласомъ;
Са бурьомъ се чамацъ бори,
Неко вичe тужнымъ гласомъ:
„Помоћь, помоћь! нигдъ нико;
О ты Боже силный съ неба
„Заустави бурю ову,
Мени животъ іоште треба.“
Зора свиће, сунце с' раћа,
Таласъ иде за таласомъ,
А разлупанъ чамацъ плива,
Нечуе се нико гласомъ.

(продужиће се.)

ИСТОРІЯ ЄДНЕ АВЕТИ.

(крај.)

Мой слуга павъ, устрашенъ остави ме, и оде натрагъ у механу. У ходнику не стане на єданпутъ духа испредъ мои очію, и ніе другчіе было, него као да є у землю упао, и я ноћемъ далъ, да видимъ гди га є нестало; но текъ што самъ неколико корачаи у напредъ учиніо, пропаднемъ у єдну рупу, изъ кое ме светлость ватре предсретне. Рупа у коју самъ упао, была є за єдно десеть стопа дубока, и я падши у исту, никакавъ вредъ имао нисамъ, будући самъ на єдну гомилу сена пао. У не далекомъ разстоянію одъ мене, стајали су ньи четворица око ватре, међу којима є и тай Мефистофелесъ быо. На све стране у томъ подземномъ месту, лежале су коекакове чудесне справе, и два астала пука светлећи се талира, изъ чега я заключимъ, да є ово тайно дружство, кое гради лажне новце, и кога су членови одъ кости и меса. Они ползујући се отсутствіемъ господара, довели су у овай дворъ ньове тайне новчане алате, и по свой прилици, было є између ньи люди кои су подъ истымъ господаромъ были, и кои су дворъ овай савршено познавали, и да бы ньовъ тайный посао на миру радити могли, измыслили су представлянъ страшила, кое цѣль ніе промашило; єръ сваки кои є єдномъ у дворъ дошао, быо є тако запланенъ, да се више ніе смео усудити доћи. — Али се садъ я текъ станемъ каяти за мою непредосторожность, и што представлена бирташова уважіо нисамъ; єрь ме ово дружство кроз єдну узану рупу одведе у єдну мрачну страду, и затвори, изъ кое слушао самъ, како надамномъ судъ држе, и како по вишими гласова заключише, да ме убію, кое бы я извршили, да єданъ одъ ньи непримѣти, да ими валя найпре испытати ме: „Ко самъ, како се зовемъ и одкуда самъ?“ и то учине; па извѣствши се, да самъ одъ вышегъ реда чиновникъ, и да у Копенхагенъ къ краљу путуемъ, сгледаше се, и почемъ ме опеть у ону мрачну страду затворише, рече єдан одъ ньи: „Садъ є наопако; єръ ако ньга овде не стане, чуг ће се одъ бирташа, да є у дворъ ушао а не изишао, и слѣдство тога быг ће да ће войницы ноћу онде доћи, насъ новатати, и како є ове године кудеља родила, нећею быти скупе штранге за вешанѣ. Ово ій принуди, да ми у животъ не дираю; али обзнанивши ми опроштай живота, зантеду да ими се закунемъ, да ньу тайну ньову издати, кое я учинимъ, и морадо имъ казати, гди ћу у Копенхагену на конаку быти, зато, што су овы у намѣри были тамо на мене пазити. Затимъ почаститше ме виномъ. и дозволише ми гледати до зоре, како Јулію талире, а у зору одпустише ме, и я с' веселимъ разположенѣмъ одо у мейну, безъ да ми є и на умъ пало да самъ на ноћашнѣмъ конаку заборавіо сать, лулу и пиштолѣ. Бирташъ угледавши ме, благодаріо є богу што ме у животу види, казавши ми, да сву ноћь мене ради заспао ніе, и пштаюћи ме како самъ прошао? но я веранъ моіой заклетви прећутао самъ све, а међутымъ звоно зазвоня, и осуђеника поведу на место погубленія, и тако се сваки сотимъ забуни. — Исто тако ћутао самъ и у Копенхагену свръ догодившегъ се случаи, и писамъ више о томъ ни самъ мыслію, кадъ после неколико недеља доће ми поштомъ єданъ сандучићъ, у коме су были єдна новый пиштољи сребромъ окованый одъ знатне

вредности, єданъ новый златанъ сатъ съ дїямантскимъ каменѣмъ украшенъ, єданъ чибукъ са златнимъ китама и єдна златна кеса, са писмомъ овогъ садржая: „Мы вамъ ове ствари пошиљмо за стра кои сте кодъ насъ претрпили, и изъ благодарности за наше ћутанѣ. Садъ є све свршено, и вы можете казати оно што сте видили ако оћете.“ Тако самъ, — рече тай страный господинъ, — одъ дане заклетве разрешенъ, и зато самъ намъ овай догађаї казао; међутымъ смо на брдо изишли были, и како є башъ тада у нароши къ коіой смо се приближавали на подне звонило, то навади тай господинъ изъ пепа сатъ кои є на наведеный начинъ добіо, ради уверења да види ел' право подне, и каза намъ, да му є за истый сатъ єданъ француски генералъ 85 дуплона плаћао; но онъ да га ніе дати хтео.

Превео съ немецкогъ *Л. Марићъ.*

ЗАЧИНЦИ.

Ни єданъ будала на овомъ свету ніе было, а да ніе могао никога наћи, кои га є за паметногъ и мудрогъ човека држао и почитовао.

Тврдица найрадіе чини милостинѣ изъ пепа други люди.

Ни єдногъ спетца нема кои є тако мали, да немари да му се свеће пале.

Господа греше, а селяци напаћаваю.

Єдна неправедно стечена пара, поеде дукатъ.

Болѣ є быти малый газда, него великій слуга.

Ко ође самъ свой учитељ да буде, тай има лудогъ ученика.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Госпоя. Питомци землѣдѣлске школе у Топчидеру, предаю испите и показую шта су научили. Кажу да ће быти врло лепо. Хайдемо и мы човече данасъ у Топчидеръ на испитъ.

Господинъ. Нећу жено. И самъ досадъ у момъ животу было два пута на испиту, па нигда више нежелимъ. И садъ кадъ ми ко годъ испытъ спомене кожа ми се ежи.

Госпоя. А зашто човече; — какви су то испити были?

Господинъ. Првый путъ поодавно на испиту было самъ сбогъ некакве непріликe, и на томъ испиту непрестано самъ говорію; да незнамъ ништа, и да нећу да знамъ, и да писамъ ништа умеіанъ, и добро прођо, ништа ми ніе было, осимъ мало што самъ се уплашіо; па ми недаде ћаво и на другомъ испиту да непрестано одричемъ, и да непризнамъ, него пропадо у зло и страда, тако да ми ніе вайде одъ живота.

Госпоя. А на каквомъ си другомъ испиту быо?

Господинъ. Тай другій испытъ было є знашъ онда, кадъ ме є попа испытывао: Имате ли благо произволеніе узети ову дѣвицу то есть тебе, за супругу, и и несрећникъ преварымъ се те рекнемъ: имамъ. — То су жено два найстрашнія испыта у момъ животу, и због та два испыта мразимъ и на све школске испыте.

ЗАГОНЕТКЕ.

Четири брата путемъ трче, єданъ другогъ неможе да стигне.

Шта на воду иде, а воде неніе?

Споля тѣло а извутра кошуля?

Пуна греда белы пера?

У нашегъ бѣлца деветъ покровацa а опетъ му се ребра виде?

ПОДГРѢВЦИ.

— Берлинъ зове се одъ Албрехта Бера кои є у дванаестомъ вѣку (1162. год.) првый положіо и основао темель той сада великой вароши.

— У трећемъ веку (200 год. после Христа) довешена є вінова лоза у райске предѣле, и у исто време почели су се дизати виногради у Срему поредъ Дунава.

— Огньено оружѣ было є у Индіи познато іошть око 1015. године, а тако исто у Индіи знали су и за свираньо по нотама тога времена.

— У Енглеской око 1066. год. Вилхелмъ заведе француский єзыкъ кои до 1307. год. остане дворскимъ, судейскимъ и княжевскымъ єзыкомъ.

— 1190. године буду први бедеми у Паризу подигнути, и тога времена првый путъ буде Паризъ калдрмисанъ.

— 1496. год. Ђорђе деспотъ србскій братъ Іована деспота, закалуђери се, и прозове се Максимомъ. Ова два брата, съ матеромъ Анђеліомъ носили су титулу деспота у Срему до 1503. год.

— Текъ 1550. год. почетя су пиштольи да се праве, и као оружѣ у ратовима да се употребляю.

МРВИЦЕ

Госп. єдна. Зашто новине одма вичу, како се у каквой држави заключи, да се умноже папирни новцы?

Госп. два. Зато, што одма поскупи артія за новине, и што є то посао само новинара да одъ артіе праве новце и капитала.

Парохъ. Боже мой какво є то велико чудо! Нашъ спаситель Христосъ съ неколико хлебова нараніо є 4 хиляде люди, и свы су были сити.

Учитель. Е мой попо, сада има іошть већи чудеса. Наша четири учредника заране четири миліона Срба и Србкиня. Ербо ко годъ узме њихове листове у руке, онъ ій одна остави на страну па каже: већъ самъ ій ситъ.

Полицай. Моли мъ, како вамъ є име и шта сте?

Ђушка. Я самъ Патеръ Бонифаціюсъ, и членъ самъ Исусовогъ друштва.

Полицай. Молимъ кога друштва, првогъ или последњегъ Исусовогъ друштва?

Ђушкъ. Нѣгово прво друштво были су апостоли — и самъ изъ последњегъ нѣговогъ друштва.

Полицај (запиће у пасошъ.) Дакле вы сте разбойникъ.

Судитъ. А като то? по чему разбойникъ?

Полицај. По томе, што последнѣ христово друштво была су два разбойника.

Учитель. Ђаче, кажи ми молитву о ч е н а ш ъ просто на србски.

Ђак. Оче нашъ — — оче нашъ — —

Учитель. Говори далѣ. Незнашъ. Видишъ да си у школи найвећій магарацъ.

Ђак. — — Као што си ты и на небу и на земльи — — незнамъ далѣ учителю.

Пандуръ. Шта си зинуо тако, као да ћешъ ме повести.

Амалинъ. Небой се, *я* самъ турчинъ, *я* неедемъ свинско месо.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

Смрзле руке и ноге найболѣ се лече држанѣмъ у подоста врућой води, у коіой є сочиво кувано. Ово треба више дана повише пута повторавати, и свакій путъ потомъ топле рукавице или чарапе навући. Исту воду можешъ више пута подгревати.

Смрзла ня треба метнути у бунарску воду съ нешто соли; тимъ ће се ня одкравити и быти као скорашня и свѣжа.

Кромпире очувају люди преко зиме, найболѣ тимъ, да ій на дрвено угљевлѣ метну и сламомъ покрію. Кромпири остану до лета суви, вкусни и незабію.

Да небы крмаче свое прасце поеле, окупаю у Хессенской селяци прасце, како се опрасе, у млакомъ пиву, и даду крмачи то пиво да попіе. —

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Столовач. совѣта г. Сима Весовићъ поставлѣнъ є за секретара совѣта, а на његово место поставлѣнъ є г. Фер. Грујић протоколиста суд. одѣл. кн. канцел.

— Сестра Његове Свѣтлости госпоя С а р а удовица поч. Т. Бошњака преставла се у вѣчность, и при многобройномъ спроводу сарањена є 19. ов. м. после подне. Његова Свѣтлость са целомъ светломъ породицомъ, чиновницы и грађани свію редова, присуствовали су овомъ погребу. ГГ. Епископи Неготинскій и Шабачкій пратили су са свештенницы на спроводъ, а у цркви чинодѣйствовао є и господинъ Митрополитъ и обадва Епископа.

— Управитель полугимназіе крагуевачке г. Гойковићъ, после кратког боловања преставіо се у Карловцыма.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Князъ Горчаковъ одъ 10. ов. м. изъ Севастополя жели, да су самурцы за прву осамъ дана жестоко на варошъ пуцали; но последньи дана, особито 10. ов. м. увидивши безуспѣшно напрезанѣ, патра имъ є яко ослабила.

— Таймсъ изъ Севастополя явля, да сваки топъ предъ Севастополемъ избацује за 2½ сата 122 хитца; но и Руси ништа имъ дужни неостаю — а особито добро гађаю.

— Шемонтска войска почела се 11. ов. м. за у Крымъ напозити.

— Турско є правительство у Енглеской наручило 35,000 комада бомбій, свака одъ 65 фунтій; една є часть већъ опремлѣна у Цариградъ.

— Француски листовя садъ опетъ говоре, да ће царъ Наполеонъ Маія месеца у Крымъ ићи. Да ли ће царя и принцъ Наполеонъ пратити, іошъ се за цело незна.

— Француска уложила своју кавалѣрію са 30,000 коня; но она неће никудъ изъ землѣ ићи, већъ быће као резерва у логорима. Поговара се и то, да ће се организирати мобилна народна гарда, коя ће, ако у случаю сва войска на бойно полѣ изаћи, остати по градовима. — Заключено є да се іошъ сданъ логоръ од 50,000 м. близу Лиона устрои — ово и овоме подобно немирше башъ на миръ.

— Сваки данъ долази француска войска у новоустроєный логоръ близу Цариграда. Овай станъ заузима у округу сданъ сатъ носта, и быће тако яко утврђенъ, да ће се сваком непріятелю одапрети моћи.

— Енглеска краљица неће као што се поговарало Маія месеца, већъ Августа у Пирнаъ доћи; а то због тога, што ће царъ францускій за то време пріићи пръвну команду надъ войсковъ, коя се садъ у Криму налази.

— Кажу, да ће Монитеръ ови дана донети сданъ обширанъ чланакъ о конференціяма бечкимъ, а уедно и прокламацію на войску.

— Францускій министеръ Друен-делый отишао є 15. ов. м. изъ Беча у Парижъ.

— Бруса, турска варошъ у Азіи, коя ће у последнѣ време до 90,000 жителя имала, стои садъ у развалинама. Зидане куће и џаміе, кое су одъ прогъ землѣтресенія поштеђене быле, садъ су при другомъ ићењу землѣтресу срушене. Бѣдни жителья леже у полю подъ ведримъ небомъ, — многи су подъ развалинама мртви остали.

— Шемонтскій поспый министеръ Дурандо опуномоћенъ є одъ краља, да ново министерство састави.

— Лордъ Дундоналъ излази наново са своимъ изванредныма пламенима насреду — онъ вели да потребује сданъ милионъ фунтій штерлинга на да Кронштатъ Свеаборгъ, Хелзингсфорсъ и Севастополь разруши — нали попци, а великій посао.

— Излогъ у Парижу отвореће се 3. Маія.

— У Япону страшно се землѣтресенія повяило; руска фрегата „Діана“ тамо налазећа се, сасвимъ є готово порушена.

Течай новаца: сребро 27¾; дукати по 5 фор. 52 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 26. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ Н. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницкомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 1 цванцика. | № 35.

ПОПКУ.

(по Песселу.)

Пой ми милый попче, пой,
Подъ огньиштемъ стой,
Никаково грло,
Нецѣнимъ так врло,
Као гласакъ твой.

Ты твой у тишини
Дашъ чути гласъ:
Као мудрацъ сбиљскій
Кои онай мирски
Бѣжи дружбе прасъ.

Царской у палати
Злобно кои врагъ,
Вребо бы те удиљ;
Али овде гудиљ
Ты си мени драгъ.

Када дуге ноћи
Сна немамъ ради,
Накъ те онда чуемъ
Тымъ се утѣшуемъ;
Са мномъ попакъ бди! —

Ту ты милый попче,
Непрестано стой:
А кадъ умремъ, тебы
Кровъ ты здѣлай себы,
Гробный каменъ ной.

Ј. Миловановъ.

ПУТНИЧКА ПИСМА.

Генѣвъ — Сент. 18½. год.

(продужено.)

Ево ме већъ сдавшутъ и у Генѣву, на крај Швајцерске, на граници Француске. Текъ сада могу рећи да самъ свршио моє путованѣ по Швајцерской. Ово є она варошъ коју самъ опредѣлио за моє пристаниште, ту самъ се рѣшио да неколико месеци проведемъ, да се одморимъ, и да се у Француском језику болъ упутимъ, пре него што у Париз поћемъ. Немачкій језикъ надао ме є іошъ те у Берну, гдѣ пола люди немачки а пола француски говоре, а у Невшатлу, Ивердону, Лаузани, Вевеју, Виленеву, и убште око целогъ овогъ језера, све се француски говори, и редко самъ гдѣ коју речъ немачку чуо. Съ почетка было ми є чудновато и врло необично, кадъ самъ изашао изъ домашња немачкогъ језика. Было ми є врло мучно, кадъ писамъ могао говорити, премда самъ све разумевао шта ми ко говори; и самъ мислио да самъ баремъ толико, колико једномъ путнику треба, знао француски, ербо самъ у Берлину и у Хајделбергу учіо и толико лепы француски књига читао и разумевао.

При повратку моме изъ Вевеја, бавіо самъ се у Лазани єданъ данъ, одакле самъ наробродомъ пошао. Кадъ самъ се возіо на боденскомъ језеру, писао самъ ти да є то найлепше језеро; кадъ самъ видіо цирихско језеро одушевљенъ ономъ лепотомъ, писао самъ ти да є то найлепше језеро; кадъ самъ ишао поредъ цугскогъ језера казао самъ то исто; кадъ самъ видіо брѣнцко и тунско језеро, опетъ самъ казао да су то найлѣпша језера на свету; то исто писао самъ ти за бѣлско и Невшателско језеро — шта ми дакле остае за ово последнѣ и найвеће швајцерско језеро да ти кажемъ. Што є было лепы речи потрошіо самъ за она друга језера, коя нису ни у пола овако лепа као ово. Прибрежія женѣвскогъ језера, засађена виноградима и посута селима, варошицама и лепимъ увеселителнымъ кућама, чине, те путинъ, заборави да игдѣ што годъ друго на свету има што према овоме може лепо быти. Кадъ се очи на каквой лепоти укоче, онда се и језикъ укочи. Зато, овде нећу ти млого о лепоти овогъ језера говорити. Ербо ма колико што годъ лепо было, кадъ се одвећъ млого хвали и узноси, постае несносно. Паробродъ быо є пунъ путника. Мнобланъ све више и више указивао намъ се са своимъ снѣжнымъ врхомъ. Женѣвъ, кои є предъ нама на дну језера лежао све намъ се више приближавао. Што смо ближе Женѣву были, језеро є све уже постајало, и све се болъ примѣчавао токъ Роне, коя крозъ средъ језера тече, и кодъ Женѣва изъ језера истиче и крозъ средъ вароши страховито брзо тече. — — То є она иста рѣка, на кое самъ извору пре краткогъ времена быо; я гледао како изподъ леда мирно и свромно истиче. —

Језеро неможе се рећи да є быстро или зелено, него свакій мора признати да є плаво, нѣгова боя равна є небу кое се у њему као у каквомъ огледалу огледа. Путованѣ съ наробродомъ низъ језеро, одъ Лаузане до Женѣва траяло є петъ сатій. За то цело време ни єданъ путникъ није имао ни два минута дугогъ времена. Овуда неможе

човекъ видити путнике, као на дунавскимъ паробродима, да спаваю. — Кадъ смо были близу Генѣа заиста были смо сви, кои смо првый путъ сада долазили, као обчарани. Предъ вече смо дошли. Поредъ обале врвио е светь, и очекивао изъ любопитства, нашъ параброда, на десной страни было е малый островъ, поредъ кога мостъ води на другу страну вароши, на томъ острову, одакле се найбољ Мон-блань види, свирала е музика, и мложина света шетало е тамо амо. На томъ маломъ острову, кои е лепымъ убуновима засађенъ, стои одъ бронзе велика статуа Жан-жакъ Русоа. Познато е да е онъ овде у Генѣу рођенъ, и ова варошь, коя га е всегда протерала, и нѣгове ствари спалила, кадъ е дошла къ себи, подигла му е споменикъ на найлепшемъ своме месту.

Генѣ е найлепшій са стране езера, и оно вичатлъніе найвеће е, кое на путника учини, кадъ параброда према овымъ высокимъ новимъ кућама кое су поредъ обале, стане.

У Геневу одседнемъ у гостилницу коду „Терасіа“. Одма сам. трчао на пошту, кой е само неколико корака одъ мое гостилнице была удаљена. На пошти наћемъ све мое ствари кое самъ изъ Хайделберга послао да ме овде чекаю, и кое ни самъ, сбогъ лакшегъ путовања хтео са собомъ повети. Осимъ тога наћемъ много писама. Комъ самъ годъ пріятелю при полазку изъ Хайделберга писао и казао съ Богомъ; тай ме е свакій са своимъ одговоромъ овде дочекао. На пошти наћемъ, као што самъ се и надао, и писмо съ новцима, за идућа три мѣсеца. Кадъ ми поштарь све то преда — каже ми: „сданъ господинъ два путъ е долазіо овде, и пытао за васъ, и молію ме какобы дођете да вамъ кажемъ да идете къ њему.“ По томъ забележи ми на једной цедуљици: Рут-наружъ № 282. то е было адресъ тога господина што ме тражіо. Пытао самъ на пошти ко е тай господинъ нису ми ништа умели казати. Ни једногъ познаника у Геневу я немамъ: првый путъ сада самъ овде дошао, и неко едва чека да се самномъ састане. Да е было првый Априлъ, мыслио бы да ме поштарь 'ође да превари. Чудећи се, разпытивао самъ гдѣ е тай сокакъ, и кадъ ми кажу у гостилници, да е то познанъ варошки, седнемъ на една кола, кажемъ кочіашу адресъ, и са нестрпленѣніъ едва самъ чекао да видимъ тога непознатогъ познаника. Изъ вароши изађемо, и кроз лепе алее, возіо самъ се једно десетъ минута. Ту наћемъ лепе куће, гдѣ леже готово свака за себе, и око сваке куће была су засађена дрва, и баште уређене. Кочіашъ заустави кола предъ једномъ прекрасномъ баштомъ, у средъ те баште была е една дво-катна лепа кућа. И погледамъ кола и видимъ надъ капіомъ № 282. — „То е та кућа!“ рекне ми кочіашъ и я отворимъ врата и одемъ у башту. Нигди никога писамъ могао видити. Сви прозори на кући были су затворени. Различне путањ по башти водиле су ме на различне стране. Клупе намештене были су празне. У једномъ краю примѣтимъ једногъ потуреногъ старца, гдѣ сипа некой птици воду у навезъ. Тай ме за цело нетражи, помислимъ у себи, но ипакъ пођемъ му ближе. Но на један-путъ, у једномъ маломъ зеленомъ ладишку, видимъ једногъ усамљногъ, гдѣ седи и удубљено чита једну књигу. Та књига была е моя найомиліа књига: *Песме Ламартинове*; а тай што е читао, было е мой найбољій пріятель Димитріе Матићъ. Онъ, кои ме е свакій данъ нагледао, и чудіо се нећъ да недолазимъ, и почео мислити да ме е гдѣ годъ снегъ на Алпима затрпао, ніе се могао толико обрадовати; колико я, кои се никако писамъ надао, да ћу икогъ одъ мои хайделберски и берлински пріятеля и земляка овде наћи, а нарочито нѣга за когъ самъ мислію да се изъ Базела или изъ Невшатла одавно у Хайделбергъ повратіо. Имали смо се о чему разговарати, нашъ е разговоръ было о путовању по Швайцерской. „У овимъ местима“ каже мы онъ, показуюћи ми једну томлу лепу књигу — „потреба човекъ ништа друго да чита осимъ писме. У оваквимъ местима са оваквымъ лепымъ књигама, може се човечія душа подмладити, може се одморити одъ хайделбергски“ пандекта; само на обалама овога езера, може човекъ збуњень јармомъ велики вароши и умореть одъ свакидашњи ситуѣма — наћи своіой души тихо пристанишће. — “

(продужиће се.)

КАРАВАНЪ.

Пре двадесетъ година — приповедаше једанъ египетскій трговацъ. — Имао самъ због мои трговачки послова да идемъ у Мекку, и зато се рѣшимъ у друштву съ једнимъ великимъ караваномъ поћи, кои е тада кроз Каиро дошо. Када су наса на полазакъ спремне камиле изъ вароши очекивале, оставимъ једногъ друга и сопутника могъ, да ми ствари и камилу чува, а и се іошть једанпутъ фамиліи моіой пратимъ, да се съ њоме опростимъ. Почемъ самъ све мое, последній путъ изгрліо и изљубіо, хтедо кућу оставити, но наћималье мое одъ 3. године детенце викну ме молећи ме, да га іошть једанпутъ полобинъ. Текъ што га у наручѣ узмемъ, таки поче ручицама по цену хваљене мое тумарати, у коіой, као што самъ мислію, надало се наћи воће, кое самъ обично свакадъ по повратку момъ съ пијце кући довосіо; но на жалость не наће башть ништа, и тако я чинъ га предаћъ у материнъ наручѣ, да се небы одоцніо, одма поитимъ къ друштву.

После једногъ саата сви се на путъ кренемо, и после двонедногъ путована станемо одмарати се за неколико дана, како бы се међутимъ и камиле мало опоравиле, а и мы нуждну воду за пиће спремили, пре него што се у вагло путованѣ кроз пустиню упустимо. Потомъ продужимо наше опасно путованѣ, и ступимо већъ на песчану равницу где никаква трага човечіега примѣтили нисмо, а то зато, што ветаръ силный дува на све то завења. Ова равница или боль рећи неизмерна пустиња, изгледала е нао какво море безъ воде. — Када су силни редови камила безтопотно преко равнице снажно корачали, изгледаше као сѣнка кадъ ноћу нагло лети. Овако смо уастопце седамъ ноћи безъ одмора путовали докъ смо до извора једногъ дошли, где смо наше изнраћење мешине опетъ водомъ напунили, и одма далѣ наше теготно путованѣ продужили, при свемъ томъ, и ако смо добро знали да пре три дана у Акабу стићи не можемо.

Другій данъ предъ зору текъ што смо шаторе наше разапели, појаве се већъ нама мрачанъ облакъ, и све насъ страомъ преиспуни. Облакъ е сваког минута све већій и већій бивао, и наскоро претвори се у свеглокуту боју, непрестано разшируюћи се, докъ ніе наскоро небу часть неба покріо; и садъ насъ напрасно спопаде сил-

на одумна, кол'е све што іой на путу стало предъ собомъ юрила; песакъ у облаке подизала и нама га у очи бацала. Емировъ шаторъ кои е у почетку ветру мало попустіо было, проће якомъ брзиномъ поредъ мене, дотъ су међутимъ и сви остали шатори неки изъ земльи попадали, а неки пакъ у воздухъ подигли се и на све стране летили.

Надъ нама летили су читави песковити облаци; намиле укопане свое ноздрве у песакъ. Самумъ (ветаръ) небывше іошть сву своју ярость надъ нама ни изліо а већъ после краткогъ времена ніе было ништа за разликованьѣ. Све е то было мрачно и ужасно; но іошть ужасніе было е слухъ збуњеногъ умируњегъ гонора, и врискє жена: разаћ и бесно скакање коня и друге животиньѣ. Све е ово кое одъ стра попадало, кое пакъ силномъ олуиномъ земльи оборено.

Я самъ было поредъ ене мое камиле легао, и очекивао прекривеномъ главомъ исподъ камиле съ ужасомъ смрть. Овако самъ, едань добарь сатъ лежао, кадъ затимъ почнемъ яко осећати како ми е сво тѣло усіянимъ пескомъ силно притиснуто, а што се дисаня тиче, то е тако слабо было, да самъ едва живъ остао. Но найпосле опетъ слободно одахнемъ и на радость здравіе воздухъ осетимъ. Садъ полако подигнемъ главу; али ништа нисамъ видити могао, кромѣ жућкасте светлости. Мислію самъ да самъ ослепіо, па каква остае надежда слепоме у пустињи.

(край слѣдуе.)

МРВИЦЕ

Муштерія. Али за бога трговче ова е моя врло скупа. Мени баремъ треба евтиніомъ ценомъ да дадешъ ты знашъ я самъ твой пріятель.

Трговацъ. Тако е, я гледамъ да одъ пріятеля што годъ откинемъ, я од пріятеля и живимъ, непріятельи никако ми у дућанъ и недолазе.

— Едно дете за ручкомъ заиште да му даду печена. На то му отацъ рекне, да то ніе учтиво одъ њега што самъ иште, него, треба да чека кадъ му ко годъ безъ његовогъ искања даде. На другомъ ручку седнио е дете до пола ручка, и нико се несећа да што годъ мете предъ њега. Дете кадъ види то рекне отцу: Тата дай ми мало соли. „А што ће ти сыне?“ рекне отацъ. „Да посолимъ ово печенѣ што сте се сетили, те сте ми дали.“ Отацъ се насмея и дозволи сыну да у будуће свагда иште самъ.

— Едань талиянскій графъ имао е сына одвећъ тунява, кои е избегавао друштво. Отацъ га едан-путъ исобао зашто кадъ ко годъ доће, неразговара се. „А шта ћу да се разговарамъ?“ упыта сынъ. „Започни разговоръ съ гостима, пытай ій како су кодъ куће шта имъ ради фамилія и тако далѣ.“ рекне му отацъ. Сынъ то упамти, и едва е чекао да когодъ доће. Но по несреће првый гость био е едань калуђеръ. Сынъ одма изтрчи предъ њега съ пытањемъ: „Како сте шта радите, шта вамъ раде деца и жена?“

— Едань лоповъ увуче се ноћу у собу едногъ сиромашка, отвори му сандукъ, и почне новце тражити. Газда пробуди се и кадъ види лопова шта ради, насмее се па му рекне: „Е, мой брайко ту я немогу ништа ня у средъ ноће да наћемъ, а како-ли ноћу.“ На се преврне на другу страну и заспи безъ бриге, а лоповъ утече.

— Едань официръ, было е залюблѣнъ у едну шпанску принцезу, али іой ніе смео своју любовь изявити. Она то примѣти, и кадъ види едномъ рекне му: я бы желила видити портре, оне девойке коју вы обожавате.“ Официръ незбуни се нимало, него іой изнесе едно мало огледало.

— Едань трговацъ имао е два сына, одъ кои едань е было врло прилѣжанъ и рано е на посао ишао, а другій е было лень и обично спавао е дуго. Едно ютро, трговацъ држећи пуну кесу новаца уће своме леньому сыну у собу, кои е іошть спавао, пробуди га и рекне му: Видишъ сыне, како е добро прилѣжанъ быти. Твой братъ поранію на нашао ову кесу пуну новаца. „Е, тата“ одговори му сынъ зеваћи. — „И онай чія е та кеса да е до ово доба спавао, не бы зацело ту кесу изгубіо.“

— Едань слепацъ закопа на едномъ месту десетъ дуката, кгговъ комшія види то, па оде те ископа. Слепацъ после некоіх времена оде да обиће свое новце, кадъ тамо, позна да су ископани и однешени. Онъ одма посумня на своіх комшію. Промысли се добро, и едно ютро оде му (комшіи) и рекне: „Имамъ на едномъ месту закопани десетъ дуката, овы дана закопа ћу на ово место іошть двадесетъ дуката.“ Комшія како се растане са слепцомъ отрчи одма и закопа оны десетъ дуката на њиово старо место, у надежди да ће и оны двадесетъ после изкопати. Слепацъ оде и накопа и они десетъ дуката, па зове комшію и рекне му: Ты си комшія већій слепацъ одъ мене.

ПОДГРѢВЦИ.

— У шестомъ вѣку изобрѣтене су воденице на лађама, и почеле у Риму правити се; а ветреняче текъ после 400 година, почеле су се употребляватн.

— У Болоньи год. 1200 прво православно училиште имало е 20 хиляда ученика.

— 1147 год. положенъ е Москви темель, кою е Тамерланъ 1395. год. опустошіо.

— Мостови одъ лађи почели су се правити 1290. год. — Папирне новце имали су у Майланду іошть у 13-омъ вѣку.

— 1237. год. умрьо е светый Сава архіеп. србскій — 1241. год. оплѣне татари Србію.

— 1339. год. была е страшна куга у Европи.

— 1509. год србскій владика Максимъ положіо е темель монастиру Крушедолу у Фрушкой гори. Онъ е умрьо 1516 год.

ЗАЧИНЦИ.

Ко у подне устане, неспава ваздань.
Шта е стало звездама, што на њи пси лаю.
Людя и ветаръ брао се промену.
Човекъ како се роди, почињ умирати.

Нема ни єдногъ на свету да є тако вѣштъ, да не-бы имао шта више учити.

Три ствари праве човека добрымъ майсторомъ: знати, моћи и хтети.

Оно є мнѣње найболѣ коє звечи.

Ко се у ягнѣ претвори повду га куриџы.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Кочіашъ. Господине, коњасъ є прилао дорать, незнамъ шта му є было.

Господинъ. Кои дорать несрећниче?

Кочіашъ. Та онай дорать што сте га ноче яшли.

Господинъ. (уздане.) Боже мой, шта смо ти на овомъ свету!

О ЄЗЫКУ.

„Influxus, der Einfluß, l'influence, втеченіе“ да л' є „уплывъ“ ни є „утицай? „Плыватн“ и „течи“ сеу два сасвимъ различна понятія. Течењ прилични само течномъ, плыванѣ пакъ само твердомъ тѣлу. Тако вода, вино, пиво, и т. д. тече, а клада, лађа, патка, конь, човѣкъ и т. д. плива.

На онда, „плыванѣ“ не да се другчіе поняти, развѣ по тѣлу течномъ, тако, да како рекнешъ, да когодъ или штогодъ плива, одма моранъ представити себи тѣло течно, по комъ се плива, што чега є опетъ очевидно, да су „течи“ и „плыватн“ два оддѣлна понятія, међъ собомъ сасвимъ различна. — И ако се о гдѣкоэъ течномъ тѣлу рекне, да плива, то се само у одношењо къ другомъ рећемъ течномъ тѣлу, насправъ коіъ є оно гушће, и односително тврдо, говори, н. пр. зейтинъ, маст и т. д. плива по води, сирћету и т. д. Тако рѣка, море, тече, а нѣна плива, и т. д.

Очевидно є дакле, да є друго „течи,“ а друго „плыватн,“ и да ова израженія єдно за друго произволно узимати, значи, производити забуку у понятіяма.

Што є овдѣ речено о овымъ понятіяма, израженыма глаголомъ, то важи о њима и онда, кадъ се она изражаваю существительнымъ, и тако друго є „течењ,“ а друго, „плыванѣ,“ следователно, друго є „утицай,“ а друго „уплывъ.“

Ista разлика постои између овы рѣчій, кадъ се оне у преносномъ смыслу узимаю. Тако кадъ се хоће да каже, да когодъ или штогодъ има дѣйство на кога или на штогодъ, узима се понятіе сродно одъ „течи“ а не одъ „плыватн,“ почемъ течењ, а не плыванѣ, може имати дѣйство на кога или на штогодъ, и тако се само може рећи, да когодъ или штогодъ може имати утицай, никако пакъ уплывъ на кога или на штогодъ.

Ово се потврђуе примѣромъ, узетымъ изъ другы єзыка! Нико неће казати:

„Detectio Americae exercebat magnam innatationem in res Europaeas.

Die Entdeckung Amerikas übte ein großes Einschwimmen auf die europäischen Angelegenheiten,

La découverte d'Amerique exerçait une grande nage sur les affaires de l'Europe.

Открытіе Америке упражняло великое пливаніе на обстоятелства европейскія“ но напротивъ скажъ, ко зна, казаће „знатно influxum, грофеи Einfluß, grande influence, великое втеченіе,“ —

Следователно ни србски неће нико, ко зна, казати:

„Открыће Америке упражняваю є великій уплывъ, но, великій утицай, на обстоятелства европейска.“

Нико дакле не узима рѣчь одъ понятія пливаніе, нећъ сви узимаю є одъ понятія течења, кадъ хоће упражнити дѣйства на кога или на штогодъ да изразе: не могу дакле ни Србльи разумно рѣчь ону другчіе, но тако исто узимати.“

На жалость увукла се одъ нѣкогъ времена ова рѣчь *уплывъ* место *утицай* у „Србске Новине“ и упражнила право грађанства, чимъ є данъ поводъ невѣштимъ и немыслећимъ читательима, те се она, као изъ явногъ органа узета, и у саобраштеню много употребляла, противъ чега добро бы было да ово обнсњић послужи за предохранѣніе.

Influxus дакле, der Einfluß, l'influence, есть славенско *втеченіе*, а найпослѣ нека бы филолози рѣчили, да л' ће се болѣ србски рећи *утеченѣ*, *утокъ* или *утицай*? И за право и друго не бы было, што ни право нѣ тако практично, а друго често послужи за *ушће*, но было бы сань за *утицай*, али никомъ начиновъ за *уплывъ*.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Госп. Стефанъ Книћанинъ войвода, повратіо се изъ нехадійски купатила.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Депеша кн. Горчакова изъ Крима одъ 17. о. м. явля: да су Руси основали опетъ утврђења што су имъ савезници были одузели.

— Цару Наполеону честитаю сва своя страна што се срећно спасао, и што га нѣ погодіо онай што є 16. о. м. на нѣга пуцао. Злочинацъ родомъ є талијанацъ, и пуцао є изъ двоцевногъ пиштоля на цара, кои є намеђу ађутанта на коню нашіо. Царъ се нѣ ни мало сбуніо, него є мирно далѣ своюо шетњу продужіо. А у вече тога истога дана было є съ царицомъ у театру, гдѣ є са особитимъ одушевлѣћынъ дочекаванъ было. Царъ є каку сасвимъ остаюо своюо намѣру, да у Крнмъ путуе.

— У Бечу є држано у црквн богу благодареніе за срећно спасеніе цара француского, гдѣ су осимъ друге влоге господе и министери присуствовали.

— Говори се да ће царъ руски Александеръ у краткомъ времену у Варшаву доћи.

— Косна условія између Аустріе и западны сила претресана су и подписана, и по томе, повине мисле да ће се Аустрія у овай ратъ съ оружіемъ умешати.

— Турци су изъ Жабљака 12. о. м. изъ топова пуцали на єдно пограничко црногорско село. Князъ црногорскій заиздрава є црногорце да се истуку, и да нешорине на Турке, довле се найпре са новопостављенимъ пашомъ скадарскимъ неразговори.

Течай новаца: сребро 27¼; дукати по 5 фор. 52 кр. ар. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЊИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 29. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 3 цванцика. | № 36.

ПОПАРА*)

„Готова е већъ попара,
Гледай гди ће кои сести!
„Свакій за се некъ е' постара,
Са чиме ће сада сести.
На дѣлу сво сыти вы,
А на елу гладни свы."

Готовани свагда прво место
Заузимлю при готовомъ елу;
А далеко стое они често,
Што е' заонше у послу и дѣлу.

То постиже и старе и младе —
Радо е' млога съ туђимъ дѣломъ хвале.
Пчеле раде, а трутови сладе —
У великимъ често видишъ мале.

Кадъ се ради, онда сви сво слаби,
И свакій се радо склани краю;
Кадъ се ѣде свакій себы граби,
И за места да се почуиаю.

Без'образни нанећу се свуда,
Мысле, место да човека ствара.
За пакосна нема нигди суда,
Кромѣ себе, онъ све оговара.

Ко у себы самонъ нешто важи,
Тай у себы самоме се крије;
Правый човекъ са свећомъ се тражи,
И Діогенъ погрешно ніе.

У срцу е сноме човекъ скривенъ,
Бзыкъ то е слабо орудіе,
Да га познашъ е-ли поштенъ, искренъ,
Кадъ те грли, да ти душманъ ніе.

Нечувайте е' тигрова ни паса,
Нечувайте е' гуштера ни зміе;
Ал' е' чувайте пріятнога гласа,
Чувайте се кадъ се човекъ сміе.

У човеку спокно е млого,
Сто портрета свакій човекъ има.
Напитайте свакій себе строго,
Видићете шта е' съ људма сныма.

Човекъ ствара по образу своме,
И молус ликъ предоброга Бога,
По образу ал' човекъ истоме,
Ликъ ђавола ствара пакленога.

Ликъ човека найгорегъ молуйте,
На подпишите: „то е анђелъ съ неба,
„Побожно га свуда почитуйте,
Слава нѣму привлачи и треба!"

Вѣруемо, еръ е то могуће,
Да неђ' људма има правы люди;
Вѣруемо, и срце насъ учe,
Да томъ лику приклоніно груди.

Ликъ човека молуйте разирени,
Подпишите оздо: „то е ђаво!"
Вѣруемо, еръ е светь покварень,
Млогонъ лику то е ние право.

Та молуй те и самогъ Сократа
На подпишите оздо: „то е луда!!
Вѣруемо — къ срцу нома врата,
Изгледъ лица непогађа свуда.

Намолуй те гдѣ годъ ликъ човека,
На кажите: „то ваъ е лисица!"
Вѣруемо, еръ човекъ довека,
Меня перѣ ко ни една птица.

Молуйте намъ образъ Доситеи,
На подпишите: „то е тигаръ лютый."
Вѣруемо, ербо се безъ грех,
Съ пгићтиномъ обвію люди.

(продуженіе следує.)

*) Читателе ће се опоменути да е овай састављкъ проказаутъ у 4. брою Шумадинке прошле године.

ПУТНИЧКА ПИСМА.

(продужено.)

Сутра данъ преселимъ се онде у ову кућу. Само е-данъ дунаръ разстаила мою собу одъ Матићеве собе. Случай или судбина чине, те ићга свуда сретамъ у овомъ страномъ свету. Тако смо исто у Берлину и у Хайделбергу подъ еднымъ кровомъ седили, па сада и овде непрестано смо заедно. Онъ ме упозна одма са целимъ друштвомъ ове пансіе, было насъ е свега 13 гостію, кои, сны смо овде имали и квартиръ и рану. Сво е друштво было изабрано, али по већой части сви су саможивци, сны су сыти овога света, па се само склонили у ову тишину да мирно дочека-

ю последнiй данъ свога живота. Са читанiмъ забавны књига обично цело се друштво занима. Єданъ старый Наполеоновъ войникъ, прилично є друженавъ и веселякъ; онъ сво друштво по кадъ кадъ насмее, тай старчићъ — Мусіе Патронъ — ніе маріо за читанъ. Онъ има єдну птицу у канезу, съ томъ се птицомъ по ваздань забавля. Онъ ту птицу рани и пои, и часъ є износи на сунце часъ опетъ носи є у ладъ. То му є готово єдиный посао. Садъ шта мислишъ, канва є то скупоцена и благородна птица? та птица, ніе никаква друга птица, него єдань простый врабацъ. И нема дана кадъ се о томе врабцу, на ручку и на вечери цело друштво неразговара. При свакомъ ручку сви редомъ пытаю: „Мусіе Патронъ шта намъ ради врабацъ?“ И онъ свакомъ учтиво благодари на пытанiю, и каже колико є воде попiо и колико є мрвица поео. У вече, обично после вечере седимо у Салону, гдѣ се на различне лепе начине пријатно забављамо. Обично редомъ чита се каква лепа књига, а друга слушаю. Я найрадiе томъ прилкомъ играмъ шаха или мыслимъ на мое путованѣ, кое ми є толико лепы споменика оставило. — — —

Генѣвъ — Септ. 1847.

Одма прыа дана мога овде бавленя, прошао самъ у накрсть сву варошъ. Генѣвъ є градъ, утврђенъ са суве стране якимъ зидомъ и каналма. Оно є може быти у целой Европи найслободнiя варошъ. Страната, нарочито бегунаца са свы страна има овде. Поляци, конма су врата њиовогъ отечества затворева, радо се стаюу са своимъ фамилiяма на прибрежiяма овогъ лепогъ єзера. Око 30. хиляда путника за годину дана, прође врозъ ову варошъ; а у самой вароши нема выше одъ 30 хиляда жителя. Варошъ є врло богата, и выше одъ 30 милiонера има, кои су по већой части сатiе и ювелири. Овде се праве найбольи сатови, кои се после по целомъ свету разносе и продаю. Овде има 6 хиляда душа, кои само сатове праве, и выше одъ 70 хиляда сатова, за годину дана израде. Комисiя има кoя прегледа да є свакiй сатъ као што треба начањенъ, и зато су овдашнiи сатови, у важности у целомъ свету. У музеуму видio самъ єдну пастрмку, коя кадъ є у єзеру уваћена, была є тежка 43 фунте, кое є заиста єдна редкость. У библiотеки видли смо млого рукописа калвинови; радо смо се зауставили и гледали ону кућу гди є тай великiй реформаторъ роћенъ, онъ є овде и сарањенъ, (1564. год.) али гробъ се њговъ незна, єрбо онъ є при смрти наручio, да њговъ гробъ ни съ чимъ неозначе. Исто тако ишли смо у кућу гдѣ є Жан-жакъ Русо роћенъ, и она сва улица, гдѣ є та кућа зове се сада њговымъ именомъ. Но осимъ те двоице овде су роћени iошть многи славни мужеви, са кoима се Генѣвъ повоси. Овде є роћенъ Неверъ, министеръ несрећногъ Лудвика шеснестогъ, Лефоръ, што є было прилтель и совѣтникъ великогъ Петра; Лесажъ, Боне, Хуберъ и многи други. — Найвећма дивio самъ се како є таванца уређена. Свакiй осуђеникъ има свою собу и кревет, кои креветь како скоро подигне се и уздуваръ катанцемъ приключа се, како небы осуђеникъ могао даню спавати. Свакiй у своiой собы има асталчићъ и столицу, гди по ваздань седе, и свакiй свой занатъ раде. Одъ тога што ураде, кадъ се прода, плаћа имъ се рада, а єдна часть оставля се на страну, кое имъ се кадъ надрже свой заворе преда. Ко незна никаква занята тай мора научити и радити. На сваимъ пратима има малый прозорчићъ, кроз кои надзиратели свакiй часъ мотре, да кои осуђеникъ нeседи безпослень. Они имаю за себе у истомъ зданію капелу, гдѣ се богу моле, и гдѣ имъ свештеникъ чита проповеди; а тако исто имаю и єдну велику собу гдѣ по кад-кадъ сви заедно раде, али ни єдань ништа несме говорити. Ту смо видили различни ствари што су апсеници начинили, и кое обично надзиратели продаду, и те новце као што самъ већъ казао на ползу осуђеника употребе. На єданъ путникъ непропушта да невиди ово у Европи за осуђенике найсходнiе заведенiе. Држана свака треба у свему, па и надъ кривцыма да є човечна. Ни у єдномъ кривцу, ма онъ Богъ зна какво зло учинio, нетреба да се казни достоинство човека. Државномъ друштву довольно є да се рђаньу човекъ изъ друштва уклони, и да постане безопасанъ. А съ овако уређенымъ таванцама држава є цѣль свою двогубо постигла. У оваквымъ таванцама, левьштина, кои є одъ краће живio, навикне се на прилажаніе и на посао, и надъ изађе изъ таванце, започне као и други поштени радници одъ труда своръ да живи. Свака она држана лепо чини, кол выше гледа да злочинце исправи и у редъ поштены люди доведе, него да iй строго казни и мучи. —

Као што се непостизава цѣль, у прекомерномъ казненю кривца, тако исто промаша држава свою цѣль, кадъ одневѣ благо са кривцыма поступа. Затворъ, на кои є кривацъ осуђенъ, нетреба нигда да му буде пріятніе и слађій одъ слободногъ живота. Треба осуђеникъ свагда да осећа, да га є законъ изключіо изъ дружевногъ живота.

(продужиће се)

КАРАВАНЪ.

(крај.)

Опетъ главу доле спустимъ, мислio самъ о жени и деци моiой, и преданни се очаянію горко самъ плакао.

Сузе кое самъ прољо врло добро подьѣствоваше моимъ очима: я подигнемъ главу и опетъ ясно угледамъ светъ! Изъ велике благодарности према Богу клекнемъ и почнемъ му се молити. Я самъ заиста садъ мого видити, али шта є предъ моимъ очима остало! Небо є опетъ савршено свѣже и чисто постало; но ги су хиляде мои другова, гди ли множество люди и животиня? Гди є быо Емиръ са своимъ тѣлохранительма? Гди су Мамелуци, Агаси, Јничари, и многи други разногъ народа и племена, кои су харвану придружени были? Сви, сви су погинули! Пешчане уике означаваше места гди су они сарањени подъ пескомъ лежали, безъ икакногъ трага развѣ што су овде онде iошть по гди-кoя разни удови човечески или животињски сасвимъ не затрпани помало изъ песка вирили. Сви су погинули но съ изузеткомъ єдногъ єдиногъ, и тай єдиный я самъ, коме є животъ поклоњенъ быо, да види ужасну пресуду, кою є Самумъ надъ ядима извршio.

За неко време као онаменѣнъ гледао самъ на све стране, и мислio да самъ я єдиный остале прежививши, само зато остао, као бы ми тимъ много ужасніа смрть была. Но када самъ се опетъ жене и деце мое као єдногъ овогъ света могъ блага опомену, рѣшимъ се найвише поради њи ако ми икако могуће буде животъ одржати. Одцепимъ парче одъ могъ турбана, обришемъ съ

њимъ песанъ изъ крвавогъ носа могъ, и подигнемъ се преко мртвы лешина путованъ далѣ продужати. Међу разнымъ брежульцима нађо више незавелны камила. Не далеко спазимъ єданъ тулумъ, гди путници воду држе, потрчимъ къ њему, да жеђь мою утасимъ, а кадъ тамо башъ до последнѣ капљице вода быяше усанула. Мало доцније и на другій наиђемъ али опетъ неимадо среће; и тако найпосле рѣшимъ се едно тѣло камиле просѣки и воде се изъ њеногъ стомаха напити. Намђру мою испунимъ и почемъ самъ се добро воде напіо и тимъ своју горећу жеђь угасіо, кое ми се души и изаемогломъ тѣлу као найболый нелемъ учинило, поитимъ и друге распорити, и довольномъ водомъ мой тулумъ снабдѣти. И почемъ самъ више одъ половине тулума воде накупіо, станемъ мислити се шта садъ чинити имамъ. Познато ми є было, да до найближегъ извора само єданъ данъ хода има, а знао самъ и путъ коимъ треба изворy ићи. Међутимъ ноћь се приближила и садъ самъ се добро размислити имао шта ми пала чинити да л' да ноћь у одмору или у путованю проведемъ.

Када є сунце зашло, спремимъ се на путъ съ мешиномъ на леђима. Путовао самъ целу ноћь и предъ зору мыслію самъ, да самъ баръ половину пута прешао, колико єданъ караванъ обично може прећи; тако дакле и мадо іошъ читавъ данъ и єдну целу ноћь у найвећой злопати у пустињи провести безъ обране одъ жарке врућине. Воде самъ доста имао, али садъ ми є опетъ ране нестало. Кадъ є сунце изашло, спустимъ се уморенъ на запареный песковитый брежуљкъ да се мало одморимъ. — Пре него што є подне настало тако ми се яко было мозакъ загрејао да самъ готово изгубіо паметъ. Садъ ми є предъ очима све несавршено или болѣ ређи пусто остало. Нестрпљивимъ очима моима живо представљаше се читаво езеро. — я се едва подигнемъ и путъ мой продужимъ докъ писамъ сасвимъ изнемогао. После опетъ у неномъ растојню сматрао самъ дрва, и могао самъ найманѣ пѣнѣ багренски грана у средъ горе врло лепо видити; ускоримъ што пре тамо — да се у пріятномъ горскомъ ладу одморимъ, а кадъ тамо оно у место горе искреску ми малый одъ пола стопе высокій обиванюћи шушњарь.

Овако самъ се ваздань варао и мучіо. Найпосле смркне се и сяйне звезде опомену ме на продуженъ могъ жалостногъ путованя. Добро се изъ тулума воде напіемъ, и поћемъ далѣ усамљенимъ путемъ. Я самъ слѣдовао, костуромъ камила и коня пређашнын каравана, кои су у пустињи пропали, означенымъ трагомъ, и када є зора заплавила, угледамъ на близо замакъ Акаба. Као на ново рођенъ тулумъ съ водомъ сбацимъ съ леђа, и удовшши потомъ мое брае коране, после поль саата одмарао самъ се при изворy, изъ когъ самъ се ситъ свѣже воде напіо. О, како самъ озде срећанъ быо! милина є было у ладовини лежати, свѣжи воздухъ уживати, цркутанѣ птица слушати и пріятнимъ мирисомъ цвећа, кое ово местаще украшаваше, наслађавати се! после єдногъ саата свучемъ се, окупамъ се и напіемъ се іошъ єдаредъ воде я у дубокомъ сну заспимъ.

Кадъ самъ се пробудіо смрћу гладъ осетимъ, а то зато, што за три дана ни залогай леба окусіо нисамъ, а до сада нисамъ га се ни сетіо; єръ имао самъ прећу нуждy — жеђь — задовольити. Чимъ самъ єдну нао што већъ реко, већу нужду уклонію, одма наступи друга мања нужда, кoя са свакимъ сатомъ све сялніе и горчіе постаяше. Садъ поћемъ далѣ и на све стране на далеко око мене обзирао самъ се у надежди канавъ каравань угледати, но бадава! и опетъ се натрагъ къ изворy вратимъ. У овакой беди и невольи проће єдань на и други данъ, а меви ниодкудъ помоћь не доће; и садъ почнемъ осећати, да ми се приближуе смрть. При тихомъ жуборењу изпора, при любкой песми птица и благомъ воздуху, кои ми изнова дисањ укрѣпи, мыслію самъ да бы много болѣ за мене было да ме є пустиня прогутала, него да морамъ у овакомъ раю пропасти. Опружимъ се доле да умремъ, єръ више писамъ у стању было управаю седѣти, и када самъ се обрнуо да последнын путъ погледъ на жуборећи изворъ бацимъ, кои ми є животъ продужіо было, осетимъ да ме нешто са стране жуљи; и мыслећи да є каменъ, машимъ се да га уклонимъ, а кадъ оно небіаше каменъ, већъ нешто у цепу мое хальине. Спустимъ руку у неньбезъ да самъ знао шта ћу извадити; упрепастимъ се одъ радости, кадъ видимъ, да то ніе каменъ, него комадъ сувогъ хлѣба. Я самъ мыслію да ми є то са самогъ неба послато, и у самой ствари то быяше правый даръ Божіи: єръ то є было невиный и любавный поклонъ. То є было оно исто парче леба, кое є мое мало дете одъ свои уста заштеділо, и мени га при полазку момъ — када самъ мыслію — као што самъ у почетку ове приповедке мое навео — да по цепу мое хальине воће тражи, у цепу спустило. Одузимъ до извора, бриже болѣ покаснмъ отврднути лебъ, и поедемъ га роженн према Богу сузе благодарности и найнѣжніе любави могъ родительскогъ срца.

Я се спасемъ, єръ одма други данъ присѣ єдань незнатанъ за у Каиро опредѣленый караванъ. Трговци поступаше самномъ одвећъ човекољубиво, — они ме посаде на єдну свою камилу, и да небы съ нѣ збогъ свимъ изнемогли сила моя, пао, добро ме на ню привежу, те самъ тако съ њима у друштву путујући после недељу дана опетъ у животу срећно све мое загрліо, кое никадъ више писамъ се надао видити.

Превео Вас. Живановићъ.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Шеврт. Ево посло майсторъ оне чизме што сте наручили.

Господинъ. Добро, добро, поздрави майстора, и кажи му и ћу доћи у дућанъ да му платимъ.

Шеврт. (Врати се.) А штаћу казати господине, кадъ ме упыта майсторъ: шта сте ми бакшиша дали?

Мужъ. Данасъ є Марков-данъ, и слави црква у Палиули, хайдемо жено и мы на гробље, па ты се можешъ раніе вратити а я ћу остати тамо на гроблю.

Жена. Камо тă лепа срећа да оћешъ да оставешъ на гроблю.

МРВИЦЕ

— Єданъ човекъ доће свештенику и каже му да ће да се жени, него жели да се по старомъ обичаю испове-

ди, и ако є што стрешіо да чини найпре покаяніа. Свештеникъ га изповеди, и дозволи му да се може оженити. Човекъ полазећи упыта свештеника: „Ама попо, ты мене изповеди, а верече ми ништа хоћу ли каква покаяніа чинити!“ — „А ты мени рече да хоћешъ да се женишъ?“ рекне му свештеникъ. „Хоћу!“ одговори овай. — „Е, па ты нетреба сада никаква покаяніа да чинишъ, ербо ћешъ се каити докъ си годъ живъ.“ Одговори му свештеникъ.

— У смедеревскомъ окружію поредъ пута наће пандуръ єдну девойку, гдѣ се попела узъ дирекъ и хоће жицу одъ телеграфа да пресече. Почемъ є строго забрањено дирати у телеграфъ, пандуръ одведе ту девойку у примирителный судъ, и надъ є тамо запитао: зашто є хтела да жицу пресече, одговори она плачући: „казали су ми да у той жици има магнета, што привлачи, па кога годъ момка томъ жицомъ дарнемъ, мора ме узети или полудити замномъ, па самъ хтела да пробамъ, кодъ єдногъ момка изъ могъ села, когъ я волимъ, а онъ за мене немари!“ (ово є истинитый догађай.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Г.Г. Епископи кои се овде одъ дужегъ времена због совѣтованя о духовнымъ предметима налазе, одпутовали су на свое епархіе.

— Госп. Вукъ Ст. Караџићъ дошао є у Београдъ где ће се неко време бавити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Као што новине пишу: Аустрія ће Русіи последнѣ свое захтеваніе послати, и по томъ ако Русіа на то непристане, она ће іой ратъ огласити, и почеће се одма тући.

— Много се по новинама погоноара, да ће саюзници оставити Севастополь, и са великомъ войскомъ ударити сувимъ на Бесарабію; а флота да ће съ пора опеть бомбардирати Одесу. Други опетъ кажу да ће войска саюзничка остати кодъ Севастополя сва, а друга ће войска (саюзничка) извести се кодъ Одесе и упутити се Перекопу, да тако олакшаю да се Севастополь уме, и тако войска норала бы 100. хиляда момака ићати.

— У налой Азіи трае єднако земљотресъ. Лепе варошн Брусе више пека, она є са свимъ одъ земљотреса разорена, жителын многи су затрпани развалинама свои кућа, а други сви су се разбегли и расселили, нема готово дана кадъ се земљотресъ неповавља; на многимъ местима примѣчава се димъ да излази изъ земље, и врло є могуће да ће се где годъ у блнзкости какавъ новъ вулканъ отворити и ватру бацати: и у самомъ Цариграду осећаю се врло често земљотреси.

— Телеграфичка депеша у Монитеру, многе є врло обезпоконла; єръ одатле се могло видити, да саюзницнма кодъ Севастополя неиде све онако као што бы желили. Последня депеша нвля да су Руси саюзнике кодъ Балаклаве, дакле изъ леђа напали, бнтка є была врло жестока, и да є пало на обе на странама близу 20. хиляда войника, кое немоюе се никако неровати.

— Одъ како є телеграфска линія између Крима и други телеграфа отворена, свака депеша изъ Крима одъ саюзне войске може у Парнзъ за єданъ данъ стаће; и тимъ є саюзной войсци много олакшано, єръ могу свакій часъ нзъ Парнза и Лондона нуждна упутствія добіяти.

— Адмиралъ Дундасъ са целомъ енглезовомъ флотомъ оставіо є балско пристанище, и предузео свой путь, да ради противу руски утврђеня на источномъ мору.

— Царъ Александеръ произвео є генерала Остен-Сакена за грофа, кое ће се гроФство и на читавъ нѣгонъ поредъ односити.

— У Цариграду прошећкли су министери. Решидъ-паша одоушгенъ є, Али-паша, што є сада у Бечу на конференціяма, поставлѣнъ є за великогъ везира. Фуадъ-ефендія поставлѣнъ є за министра унутрашнын дѣла. Мехмедъ-Али, познанъ є натрагъ. Овой прокени новине много важности придаю.

— Што є руска войска овако вѣшта и напикнута на бытье, нмаю они найвише Кавказу благодарити. То є была практична военна школа Руса. Сви руски предводителын тано су се прославили и научили. Рачуна се да су Руси тукући се са Черкезима одъ 1790. год. до сада изгубили читавъ милюнъ солдати, и 2 хиляде милюна рублы.

— Године 1845, 1846, и 1847. трошено є у Бечу године на зиданѣ кућа и други потреба око 75 милюна цигли; а у 1853. год. износіо є брой на 30 милюна цигли.

— Механикеръ изъ Люна Федереръ, отишао є у Парнзъ, да покаже єдну воену машину коју є онъ пронашао. Изъ те машине може се свакогъ минута 700 танета набацыти, и тако помоћу те машине, може се свака непріятелска войска за врло кратко време уништити; а и саме вароше разорити.

— У Ебрайлу у француской, изъ велике побожности удавила є єдна жена свое двое деце. Она є была одвећъ побожна и суевѣрна, и то є учинила за то, као што сама каже да се изъ ніене двое деце по ніеновой мученичкой смрти, претворе два анђела на небу.

— Лордъ Палмерстонъ казао є у Лондону, да су надежде за миръ врло слабе, али ипакъ да има іоште могућности, да ће се ратъ прекинути.

— Ноћъ у Лондону казао є да ће енглескій легіонъ изъ страната скоро скупљенъ быти; и да ће енглески агенти у германскимъ државама скоро 10 хил. своювольника уписати.

— Телеграфска депеша одъ Капробера одъ 20. о. м. у Монитеру нанпсана, явля: да су саюзници нека руска утврђеня предъ средоточнымъ шанцевима заедно са в малы топова заузели. У нече 20. ов. м. пробали су Руси да опеть то осное, али бнли су одбиени.

— Изъ мале Азіе являю: да се Еразерумъ на брзу руку утврђуе, ербо се руска войска опеть примиче, а Карсъ є слабъ да є може дуже времена задржати.

Течай новаца: сребро 27¼; дукати по 5 фор. 52 кр. кр. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 3. Маја 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 37.

ПУТНИЧКА ПИСМА.

(продужено.)

Једнога пријатнога есенѣгъ дана извеземо се у Фернеј, куда смо за сатъ и по дошли. То є оно место, где є Волтеръ скоро 20 година провео. Онъ є ту варошицу и основао, єрбо кадъ се онъ тако доселю (1759. године) ниє было више одъ 7 малы колеба; а сада већъ има близу две хиладе душа — са ленимъ кућама. Дворъ Волтеровъ стои іоште онако исто, као и онда кадъ є онъ у њему седіо. Жељно смо ходали прозъ собе, у коима є онъ седіо; у оной соби, где є спавао налази се портре великогъ Фридриха, коє му є онъ самъ поклоніо. Намештай по собама стои онако исто, као кадъ є Волтеръ живіо; премда много є изкварено, али то ниє преме изкварило, него путници, кои се сврашаю да виде ово скровито место оногъ великогъ францускогъ поете. Тако смешно є было видити, како су завѣсе што стое више њтоногъ кревета, готово сасвимъ исечене и разнешене, єръ сваки путникъ, кои изъ удаљена краєва тамо дође, радъ є да понесе што годъ са собомъ у своє отечество, — и да може показати какву ствар, кою є Волтеръ у своимъ рукама држао. Ни нама ниє довољно было, што смо на њгоимъ столицама седили, крозъ њгове прозоре гледали, и као какви полицаи свуда завиривали; него и мы одкинемо по једну крпицу одъ њговы спаваћи хаљина, наравно пошто смо добру напойницу надзирателю, што насъ є водіо, дали. Башта Волтерова лепша є одъ њговогъ двора; ту има една лепа одъ густе шуме алеа, где є онъ обично тамо амо шетао, — и своє лепе трагедіе своме секретару диктирао. У башти показивали су намъ и једно дрво, кое є Волтеръ своіомъ рукомъ іоште 1763. године посадіо. Њгова црква іоште стои са надписомъ, што є онъ ставіо латински: *„Богу подигао Волтеръ."* А одма према цркви стои њговъ театеръ, где су се њгове трагедіе представляле. Онъ є у Фернеју створіо по своіой волји себи светъ, — и у њему живіо, и одиде подсмеваю се осталому свету.

Мы смо читавъ данъ провели у Фернеју. Тако смо исто обоица заедно поодили у Берлину гробъ Хегеловъ и Фихте-овъ, а тако смо исто завиривали у Вајмару по кућама где су Шилеръ Гете и Виландъ седили, па тако смо исто съ њіовя гробова спомене узимали. Заиста сваки путникъ осећа се ближе Богу, кадъ се налази у таквимъ местима, — и кадъ се додира оны предмета, кое народи за нове светинѣ сматраю и почитую.

После два дана поодили смо опетъ єданъ дворъ, где є лордъ Байронъ седіо. То ниє далеко одъ Генфа. Полако шетаюћи се поредъ єзера дошли смо тамо за єданъ сатъ. Байронова кампанія Діодати већма ме є узбудила него Волтеровъ Фернеј. Ова усамљена лепа кућа учинила ми се млого пријатнія за обиталиште муза, него разкошна волтерова колонія. Ту є Байронъ целогъ свогъ „Манфреда" трећу песму Чаилдъ-Харалда, — и многе друге лепе мањ. песме написао. Онъ є ту седіо лети 1816. године. Само се одъ себе разуме, нити потреба да ти кажемъ, да оно место мора быти лепо, кое є было кадро Байрона задржати, — Байрона, тога поету съ дивљомъ фантазіомъ, — Байрона, кои є онако незадовољно и нестрпљиво са своимъ раздробљенимъ срцемъ крозъ целу Европу путовао, кои є управо одъ самогъ себе бегао. Кои є премда са чистомъ совѣшћу, све даве свогъ живота немирно проводіо, и нестрпљиво смрть очекавао. Сва околина Діодати тако є лепа и пријатна, да несмемъ ни почињати хвалити є; єръ шта я имамъ говорити о ономъ єзеру и о оними мѣстима, кои є перо Байроново већъ прославило и опевало. Мени є довољно да своє погледе распростиремъ по оними истимъ местима, где су се негда тога великогъ светскогъ пѣсника погледи заустављали. За насъ мале доста є одушевленя, да се можемо одмарати на оними истимъ прибрежіяма и стѣнама, где є Байронъ свога Прометея, Манфреда, Помрчину и проче писао. Каква є то неспокойна и незадовољна душа у Байрону морала быти кадъ є у таквомъ земномъ раю и у таквомъ веселомъ месту онако тужно на смрть мысліо и пѣвао: „Шта є друго смрть, него миръ и покой срца, кое насъ къ єдной цѣли води. Животъ є варљива сенька. Што годъ оно себе видимъ, то само у мени живи. И оно, што є удаљено одъ мене, за мене є мртво. — Шта су миліони живота, кои су се већъ одавно у пра' претворили? где живе они, какове су њіове вароши? какимъ єзыкомъ говоре? и зашто ій є судбина произвела на овай светъ? где ћемо наћи одговоръ на тако питањ? Сваки ключъ, кои бы могао отворити тайне гроба, већъ у гробу леки. Сваки животъ ниє ништа друго него меуръ одъ воде! — "

Вездань остали смо у Діодати. Пре подне одали смо и гледали најближе околиће, а цело после подне преседили смо. Матићъ є читао Манфреда, а я самъ му на-

писао једну песму, коју самъ му заедно съ целомъ своіомъ сбиркомъ алпискогъ цвећа поклонію. За себе самъ само једну алписку ружу задржао, коју самъ съ опасношћу живота на Фурки узабрао. И какавъ бы лепшій споменъ могао коме дати изъ швајцерскогъ путовања одъ такве збирке алпискогъ цвећа заедно са овомъ песмомъ спеваномъ у Діодати.

И ако є увенуло,
То алписко наше цвеће,
У нама є остануло,
Што увенутъ никда неће,
Што ће после дугогъ доба
Зеленитъ се и листати;
И више самог нашег гроба,
Ко алпискій цветъ блистати.
То є спомень, спомень светый
Овогъ райскогъ благованя,
Што ће свагда да насъ сети
Нашегъ дугогъ путованя.
Єръ овде смо само срећни,
Овде мирни, задовольни,
И са душомъ и са тѣломъ
Овде само мы смо вольни.
Све є време овде мое
И самъ створъ є створенъ за ме;
Што годъ видимъ одавна ни с'
И каже ми: уживай ме.
О, овде смо мы далеко
Одъ пакости и интриге;
Далеко смо одъ ласкања,
И сувишне светске бриге.
Овде нико насъ некрзи,
Нити кога мы нрямо.
Ние-л' савъ светъ ужинаут?
Када савъ светъ мы любимо.
Алписке ти ево руже,
Коју самъ ты изподъ снега
Узабрао я донео
Са връ Фурке грдна брега.
Зато кадъ є годе видишъ,
Сетићешъ се ти Мон-блана,
Сетићешъ се Діодати
И швајцерски лепы дана.
Кадъ Русовлићъ цвећакъ видишъ,
Сетићешъ се ты Женеве,
А пре снега сетићешъ се
Край езера планотъ мене.
Бистра Рона, што езеро
Као куня средомъ сече,
Мутна Арва што изъ леда
Шамунскога амо тече,
Снѣжна брда, стрмне стѣне,
И питоме долиниће,
Тврди градн, лепа места,
И жалене колибиће.
Све ће остат' то на вѣки,
У спомену и памети;
Свакій погледъ, спака мысо,
Тогъ ће снега насъ да сети.
Шта — зар с' може заборавит'
Каружъ, Ферней и Шамбези,
Где с' природа своимъ лепотомъ,
На човека срећна смеши.
Кадъ єзеро тихо дише,
Кадъ музика ваља вече,
Тадъ нашъ чамацъ по єзеру
Ко' пастрмка риба сече.
За то преме нека лети,
Іошть єдан-путъ тако брзо,
Споменъ неће нашъ однети,
Съ животомъ є скопчанъ тврдо.
И ако нашъ нечовечность
Недро небо наоблачи
Онда споменъ на те дане
Неће нам чисте душе блажи.

ЗЕМЉТРЕСЕНІЕ У ЛИСАБОНУ.

Єданъ одъ найстрашнін догађаја новіи времена есть земљтресеніе, кое є 1. Новембра 1755. године престолну варошъ Португалске опако напрасно и изненадно у бездну пропасти сурвало. Да бы величину грдне ове несреће, коя є лисабонске житељ постигла, боль себи представити могли, нуждно є, да неколико само погледа на ову варошъ бацимо, пре него што є ужасный тай данъ наступіо.

Сви знамо да є Лисабонъ упоредно съ Лондономъ, Амстердамомъ и Хамбургомъ између прьві трговачки варошій у Европи: и трговина нѣгова на неколико година предъ појавомъ земљтресенія была є іошть млого живља него данасъ. Варошъ є лежала на сѣверной обали рѣке Теџа на седамъ брежуљака, и одъ стране реке имала є врло величественъ изгледъ. Зданія су се поредъ Теџа подизала далѣ према холмовима у высину, и заиста сваків, кои є у овой варошн быо, имао є єдну одъ найлепшн река на свету предъ собомъ; єръ растояніе одъ єдне обале до друге износило є добру половину немачке миль и овай токъ реке пріносіо є варошн на лађама богатство свію готово поморски народа. Изнадъ ове густе шуме катаркій простирао се романтичанъ предѣлъ, богато природомъ снабдѣвенъ и прекрасвымъ варошима и селима населѣнъ. Тадашньій Лисабонъ быо є скоро єдну и по немачку милю дугачакъ и окружавао га є єданъ зидъ одъ 77 старо-фрашкси кула, кое истина нису быле кадре одпоръ непріятелю каквомъ дати, али є одъ ньи варошъ врло величественъ изгледъ имала. Овай зидъ одъ стране реке имао є 26 а одъ суве стране 17 капія.

Осимъ тога налазила се овде и една лака стародревна тврдина, коя є на найвышемъ брегу стаіала и своіомъ се величиномъ и начиномъ арапскогъ зидања одликовала; благородници имали су прекрасне куће одъ четвороуголногъ камена зидане са лепимъ баштама, кое су варошн као особитый накитъ служиле, премда су остале куће быле мање лепе, далѣ броіла є ова варошъ 40 црквій, изузимаюћи катедралну, коя є на єдномъ найузвышенїемъ холму стаіала и због тога изъ дальине величествено изгледала; она є у старо-готсномъ стилу озидана была и изнутра найбогатіе украшена; имала є іошть и 25 монастира за калуђере, 18 за калуђерице и одъ прилике

130 за мирске, у којима су се капеле и свештеници налазили; за сиротне било је више велики болница установљено. Краљевскій дворацъ имао је одъ стране реке неизказано лепъ изгледъ и изъ тогъ прекрасногъ положенія могла се съ нѣговы прозора гледати сва грдна флота и све оне лађе, кое су у пристаниште улазиле и излазиле; онъ је сачињавао једну страну одъ четврти а съ друге стране были су: ћумрукъ, касапнице, житнице и пр.; на овоме месту држала се и борба бикова и спаљивали се живи они несрећници, кои су осуђивани инквизиціомъ коя је на плацу „Розина“ своя засѣдања држали.

Улице су биле превећъ узане, а гдикое и врло стрмените; пристаниште је сасвимъ добро было и могло у себи око 10.000 лађа сместити, а због нѣгове дубљине највећи бродови у 18 фатій воде управъ су предъ палатомъ съ баченимъ ленгеромъ безбедно стаяли; улазакъ су бранила два градића, св. Јулијанъ, кои је на обали оздаиъ было и Торе, кои је на бранитцу одъ воде опруженомъ стаяо, али највећа обрана пристаништа было је и сада је ћошть прудъ, кои се попреко предъ њимъ пружа, лађама, кое искусногъ воће немаю, врло опасанъ.

Такавъ је было Лисабонъ до 1. Новембра 1755. године. Изъотра ћошть лепа, богата и пуна жителъства варошь а у нече гомиле развалина, пушеће се стариште, недогледимо мртвачко полѣ! Одсудногъ овогъ ютра было је небо ведро и чисто, као што је обично у средњимъ крајима јужне Европе, и никакавъ се ветрићъ примѣћавао није, али око 10 сатій зачу се у сокацима нека тутиява као кадъ бы кола трчала а наскоро почне се земля силно трести. Башть је было празникъ Сви Свети и люди по већой части у цркви кадъ је несрећа она наступила. За 10 минути преобрате се найлепше палате, найвеличественіе цркве и приватна здања у найплаченіе развалине, подъ којима су жителъи илядама свою смрть налазили. Одма на првый потресъ срушило се здање инквизиціе: каза-сата а то исто постигло је и краљевску палату, која са свима драгоцѣностима своима пропаде у землю; само штета нѣна износи на 4,000.000 талира; но на срећу ние се нашла ту краљевска породица, него је мало пре тога отишла была у Белемъ, богатый монастиръ на ушћу Тепа западно одъ Лисабона; величественый сауитскій колегіо стропошта се и затрпа подъ своимъ развалинама све тамо десивше се членове друштва. Ћошть већа несрећа и непрорачунѣна штета догодила се близу ћумрука, где је еданъ заливъ было. Ту су се налазиле бразилске, источно-индијске, африканске лађе са натоваренимъ деньковима, сандучима и паковима пунимъ одабраны производа за потребе сѣверны народа, у ком еспапу лежали су милиони. Шећеръ, индиго (чивитъ.) слонова кость, златый песакъ, памукъ, свила, кава, дарчинъ, мускати, кинески и јапански порцелани, драго камењ, скупоцене фарбе налазиле се овде; осимъ тога было је татара и разны художны производа европски изъ Лиона, Бирмингема, Нирнберга, Бреславе, Шемница, Солинга и други трговачки варошій. Око овы добара нрило је одъ ютра па до мрака преко 600 лађара, служителя, званичника, морнара-носилаца, арапа, Турака, Ермена, Чивута и Христіяна изъ свію земаля; земля се затресе и у једномъ минуту потонуе овай заливъ, безъ да се је једна душа спасла; вода највеће на место и ни најманьій трагъ неостаде одъ ове велике пијаце.

(крај слѣдуе.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Терезія. А камо тебе да ми дођешъ на имен-данъ?

Комшія. Опрости брате нисамъ было кодъ куће.

Терезія. А гди си было?

Комшія. Было самъ у нафаки.

Супруга. Али вамъ господя лепо црне хальине долику. И я бы врло радо црне хальине носила, ербо и мени бы врло лепо стаяле.

Удовица. А вы се молите богу да вамъ ко-годъ у роду умре, на онда читаву годину можете црне хальине носити.

Супруга. Мени је врло мило да носимъ црне хальине, али опетъ жао ми је да ми ко-годъ у роду умре. Да ми је да ми умре ко-годъ тако као вама, за кимъ ме небы много срце болело. То есть мой мужъ.

Господинъ. О о гди ми се мете по памети а никако немогу сетити се! Иди часкомъ па пытай госпою какву ону ноту найволи.

Слуга. А што ћу је и пытати кадъ знамъ ћошть напредъ какву ноту найволи.

Господинъ. Е па каква је то нота?

Слуга. Банкнота.

ЗАГОНЕТКЕ.

Бела њива, црно семе, мудра глава кол сие.

Дрвена кучка у потоку лае.

Два светле, четири стеру, а еданъ мысли да легне.

Залолота лота, са висока плота, далеко се чуе у незнану землю.

Зоба гроздъ одъ мора до Дунава, нитъ га мога позобати, ни га мого прегорети.

МРВИЦЕ

„Во время оно“ некій пуноћњикъ Карађорђевъ састане се некакавимъ народнимъ посломъ са покойнимъ варошкимъ а грађанскимъ земунскимъ управителемъ Лазаревићемъ, па као будући се запита га: „А Бога ти, вели, шта ми оно пре рече да ся?“ А Лазаревићъ му одговори: „Я самъ, вели, просто рекъ пургермајсторъ.“ А онъ на то: „Е брате, вели, ако си мајсторъ, башть си мајсторъ; а шта ти је пургерь, то незнамъ.“

ПОДГРЕВЦИ.

23. Марта 1825. родила се у Солни у Лотарингіи една врло лепа и пуначка па плавоока девойчица, па у обадва ока у зеницама имала је белимъ словима разговетно написано *„царъ Наполеонъ.“* А то се догодило овако: Мати њена добила је была одъ рођеногa своя брата, кадъ је некуда за Бонапартомъ полазіо на войну, за спомень еданъ новацъ одъ 5 франака, на коме је писало *„царъ На-*

полеонъ. На тай новацъ чувала е она дуго време; али некако башъ кадъ е била трудна томъ девойчицомъ, била е тако у нужди, да е морала найпосле и њега потрошити. Она сама приповеда да ïой е то тако тешко пало на срце, да е найпосле и плакала кадъ га е давала. На њи 8 лекара мисле да ће то и быти узрокъ што е после родила ту девойчицу са онакавимъ надписомъ у зеницама.

АМЕРИКАНСКЕ ПУСТИНЊ.

Те су пустинѣ добре за стоку да по њима пасе. А како треба неговати стоку, то даваншњи народи американски ïошъ ништа незнаю. Нема ни єдного да зна употребити ту згоду, кое му сама природа богато дае.

По два обична говечета забављаю се на паши западне Канаде и око величествены кула одъ дворова недашњи тамошњи владалаца, кое се куле саме о себи пропињу у висину на Гили рѣци. Овчји праотацъ, дугорогій муфлонъ, шврља овамо онамо по вречовитимъ а пустимъ стѣнама калифорійскимъ; а по южноме полуострову чопорима шврлю ламе и после викуња, кои су налик на камиле. Али сва та стока, кои е човеку до користи, има више стотина година како тако єднако овамо онамо безъ госе шврля, єрбо нема никога да се нађе, те да е ограничи, па употреби на свою користъ.

Малый шаренкастый єленъ агустинъ и панцирастый армадилъ, кои крзину у земљи плаши, и прекрасно шарена аспида, некаква отровна змія кои своимъ загушљивимъ смрадомъ воздухъ труе, и после юначный лавъ, бразилійскій тигаръ са своима прождрљивимъ челюстима, коима кадъ угушене прти теоце, — све те и ïошъ и друге животинѣ као безъ главе тумараю по овой голой а неизмерной поляни,

Та поляна, на коïой само подивлячена стока и друга дивља животиња живи, небы доиста ни неколицину пастирскогъ народа, кои и онако по индійскомъ обичаю своимъ радіе еде биля него друго штогодъ одржати и заранити могла, само да нема свуда; куда се годъ човекъ окрене, растркани палмова и мауриція. А на далеко зна се какво е то добротворно дрво. Непобѣдими народъ гиаранскій на Ориноку рани се мауриоіемъ. Лишће њ. гово служи за време малогъ каквогъ потопа и людма и маймунама као склониште. Багро одъ нѣговогъ стабла има у себи брашно налик на сало, на се на кришке сече и суши се после се еде. Сокъ му е сладакъ а якъ као свако сладко и яко пиће, а плодъ му е добра рана.

(продужиће се.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Димитріе Савићъ премештенъ е по потреби службе за началника среза параћинскогъ, а Коста Антоновићъ такође по потреби службе за началника среза моравскогъ окр. пожаревачкогъ, далѣ Янко Іовановићъ по волѣи премештенъ е за началника среза охољскогъ окр. пожаревачкогъ и Дима Протићъ такође по волѣи за началника среза Темнићскогъ окр. ягодинскогъ, а Савва Стояновићъ поставлѣнъ е за началника среза лепеничкогъ окр. крагуевачкогъ съ производствомъ у чинъ капетана.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Скендер-бегъ што е кодъ Евпаторіе было опасно ранѣнъ са свимъ е одравіо и 9. т. м. већъ е предузео команду. 3. т. м. сарањинъ е у Никерману францускій генералъ Бізо, са великомъ парадомъ. Рагланъ, Канроберъ и Омеръ-паша присуствовали су томе потреби. Канроберъ, Рагланъ и Пелисие, говорили су войска ватрене беседе, на гробу тога свогъ поконогъ друга.

— 16. т. м. отишло е у Цариградъ изъ Ђенове то параброда са превознымъ лађама, на конма се налази 3 халаде пиемонтеза.

— Што е у Француской на место Друена де-Ли дошао за министера иностраны дѣла досадашній францускій посланикъ у Лондону, Валевскій, а и што ће и у Русіи, ако до сада већъ нпе, а оно скоро на место Неселродово доћи Блудовъ за државнога канцлера, то кажу да е отуда, што су и францускій и рускій царъ наумили одъ сада ïошъ живлѣ радити, да зато купе око себе и живлѣ люде.

— 3000 пов. сардиніске войске већъ су приспѣли на на Крымъ, гди ће на крилу францускоме и сами оперирати противъ Севастополя.

— Изъ Енглеске е већъ отишла на истокъ ова новака новосаставлѣне пољске войске. Они ће стати у войску турски козака. Лордъ Палмерстонъ вае ињихъ могао учинити по жељи, да допусти ињимъ да живе и своюнародну застану, єрбо бы, веля, то онда значило обявити ратъ Аустріи и Прускоі.

— Руска войска на источноме мору већъ се повукла са аландски острова, єрбо е енгдеска и француска флота већъ близу, и то кодъ Редхама, по 3 миљ далеко одъ Ледеуида.

— И Русе и саюзници кодъ Севастополя пуне барутомъ различите єланце, као и. пр. одъ пива, па ій кадшто место танета избацую изъ топова єдно другоме у обкопе. Заръ смо већъ до тога дошли?

— Сва резерва саюзника иде изъ Цариграда на Крымъ, куда ињихъ е и флота одъ параброда отишла изъ Варна да бомбардира Керчъ.

— Изъ Багдада являю да се 16.000 Курђана побунило подъ Вдешир-бесомъ, али ій е багдадскій гувернеръ Решидъ-паша прево ђенералъ-маіора Мехмедъ-паше само са 3000 войске нешто потукао а нешто растерао у єдноме врло жестокомъ и крававомъ бою.

— Православни до сада у свой Турской нису смели на велику суботу обносити Христа по староме обичаю по варошн кадъ га саранюю, него су га обносили само око цркве; а ове године ињихъ е повлађено, те су и то чинили, и то у Янини, — А у Превези разлютили су се били Турци, те су сва клепала поразбіяли Православнима, кои замо немаю звона. Но то зло ињихъ е башъ добро дошло, єрбо ињихъ е после као накнаду за то варадіо енгдескій конзулъ, те су изъ Корфа добили єдно звоно, у кое садъ єднако звоне и кадъ треба и кадъ нетреба, само у пркосъ, онима Турцима, кои неће ни закакву наредбу да знаю.

Течай новаца: сребро 128½; дукати по 5 фор 54 кр кр. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЫЙ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 5. Мая 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му је за три мѣсеца 4 цванцика. | № 38.

НАЙВЕЋІЙ БРЕГЪ.

Свећа живота у пола гори,
Сунце се западу неће клонит.
Всемъ живота вѣче: отворн!
Немила старость све ближе звони.

Брзо ће свећа до дна се слећи,
Лето за летомъ брзо ће проћи;
Нико одъ гроба неће утећи,
Кудъ годъ ко пи'о, къ нѣму ће доћи.

На путу моме брегове многе,
Са трудомъ, али прешо сам срећно.
Нигди ме нису надале ноге,
Алиј су сведоки што стоє вечно.

Ал' нека нигди путника оногъ,
Кой брежчићъ гроба може прећи;
Ноге и живот нададу свакогъ,
Гробъ є на земљи брегъ найвећій.

Често самъ тебе сунашце мило,
Гледао како се съ небомъ прашташ;
Ал' до сада свагда точно си было,
Са другогъ края сијнје с' враћашъ.

За Мон-блан, Везувъ и Фрушку гору,
Усамлѣнъ я самъ тебе пратіо;
Ал' свагда твою ту лепу зору
Меня є зракъ твой опетъ вратіо.

То лепо, ясно светило твое,
Замишлѣнъ, санаюћ самъ на яви,
Глед'о самъ ронећи сузе свое,
Како се у синѣ море дави.

О, негда мило сунашце ты ћешъ,
Заћи за єданъ брежчићъ малый,
Одатле више изаћи нећешъ,
Ер' ту су путника закопали.

За мене само ты ћешъ престати,
За мене само неће те бити.
У безброй лета ты ћешъ іошъ сіяти,
Ал' мене свагда ће земља крити.

На сусретъ идемъ той вечной ноћи,
У коіой вечна тишина трае.
Мртвило срећно, къ тебн ћу доћи,
Животъ ми слабе радости дае.

Гди ништа нпе стално и вечно,
Одъ дана до дана гди се живи,
Пажетна лудо, живишъ ли срећно,
Кадъ ти се пола Европе дини.

Срећа, богатство, науке, слава,
Све є то ништа, све ружна смеса;
Све то прецвета, к'о польска трава —
А човекъ? стотина ока меса.

На гробу моме нека се чита:
„Мално ништа овде почива,
„Кое с' у велико преш и ништа,
„Съ хаосомъ, вечнимъ да вечно плива."

У Риму — 1851. год.

АМЕРИКАНСКЕ ПУСТИНЊ.

(крај.)

Тако мы на найнижемъ степену човеческе душевне образованости налазимо и маюшногъ црвића, кои само на єдной частици цветка ограниченъ, быће природногъ порекла на єдномъ дрвету одржава.

Подъ косо падаюћимъ зрашима одъ сунца, коме облакъ никада несмета, травчица клоне а земља се одъ превелике припеке раскомада као годъ око одъ каквога труса. То є сасвимъ редакъ а ужасанъ појавъ! Силанъ віоръ прави одъ песка облакъ. Тамна а жућкаста полусветлость одъ сунца баца сасвимъ притворно покривало свое на опустошену поляну. Све то изгледа као годъ да ће се небо на земљу сурвати! — Усіяна а прашљива земља, коя у магли плива, умножава топлый а загушљивый воздухъ. На найпосле у место разлаћења доноси источный ветаръ іошъ већій жаръ, када силно надъ запареномъ земљомъ дувати почне.

Као што се на леденомъ сѣверу одъ яке зиме животиња кочи, тако напротивъ у тимъ пустињама одъ яке припеке никако изъ земљ неизлазе крокодилъ и царска змія. На све стране суша предсказуе смрть; на све стране жеднога прати обманљивъ изгледъ одъ водене сенке, коя одъ трептања и преламања сунчаны зракова произлази.

Густимъ облацима одъ прашине а поредъ тога и глађу и горећомъ жеђу обузета, узвери се животиња па риче на све стране. Коњи опруже вратове, па тумараю о-

вамо онамо по воздушной влаги, тражећи гдигодъ какву калогу, коју пращина іошъ ние засула.

Хитріе и смотреніе гледа мазга угасити своју жеђ. Има т. е. некаква округла а бодљикана билька, коя исподъ мокре има некаквъ водљикаваый сокъ. Па мазга, пошто своіомъ предньомъ ногомъ той бильки бодљике омлати, пажљиво примакне къ њой губицу свою, те тако се њиогъ лаћаногъ сока напіе.

Аля ни после ике сувчане пришеке, кадъ настане ладовина дуге ноћи, опеть се коньи и друга животиња немогу умирити. Има т. е. сисетъ слепы мишева, кои нападаю на нукавну животиню, па іой сисаю крвь; и где се залепе, жива се рана отвори, па кою се после москитосъ и читава гомила бодљикавы коскакавы црвића скупи. Тако тамо животиња свой ждањ животъ проводи, кадъ се на земльи одъ жестоке врућине воде засуше.

А кадъ настане кишовито време, на текъ што се површина одъ земль мало ороси, а оно у єдамшутъ наћиска по читавой пустињи прекрасна трава. Онда светлоћъ надражењ мимоза цветъ развія свое листиће као и много друго цвеће, па подобно ютреньой песми птичица, любко поздравля раћањ сунца. Коньи и стока, све то онда у найвећой приятности живота своіъ весело излази на пашу. Онда се и страшна змія и ужасный крокодилъ изъ мртвогъ сна подиже; а у густой и высокой трави скривенъ лежи дивно шареваастый ягуаръ, кои као оно мачка кадъ на миша вреба, мимопролазећу животиню своимъ лакимъ скокомъ застрашује. Вода као снака рѣка на све стране се разліе тако, да текъ у єдамшутъ нека часть пустињ изгледа као какво море, кое неможешъ прегледати. Онда животиня, коя є готово читавъ некъ на прашљивой а безводной земльи провела и одъ жеђи скапавала, у єдамшутъ поврви на воду, па као оно водене животиње чопорима заплива, тражећи себи олакшице и траве за пашу. Но онда се млога животиня и дави, а млогу опеть крокодилъ зубчастимъ своимъ репомъ размрска, па е после прогута; а што остане живо, то се после са тешкомъ мукомъ пенѣ на брда, куда вода недопире, те тако се спасава.

Према югу окружава пустињу нека стра'овита дивлячность. Шуме, коима има преко иляду година, запремаю савъ просторъ између Оринока и Амазана рѣке. Велике а морасте плоче одъ гранита съ ужаваю корито пенушеће се рѣке. Горе и брда разлежу се одъ силне рике ягуара и цике и дреке опаки маймуна кадъ на кишу слуте. Где рѣка мало изиђе изъ своіъ корита напољ, тамо по калогама леже оружени крокодили са отвореними челюстима и непомичући се съ места, а кадшто се на њи спусти и по читаво ято птица, па опеть се непомичу съ места. Царска змія замота око каквогъ дрвета репъ, па вреба на обали сигуранъ свой плѣнъ. Хитро опруживши се, зграби она млада бика или и другу какву слабію животиню, па гута свой добитъ, ако и силомъ.

Па у тако якой и дивльой природи живи и данасъ већій родъ људій, коя различно разговараю. Неки су настири, па никако незнаю радити земльо него се ране нравима и гумомъ и земльомъ. То є правый изродъ одъ људій, као што су и сами Отомаци и Ярури. Осимъ овы налази се іошъ єдань, али млого питомій видъ насељника, коя є разумнія и у нравима много блажіи одъ предпоменуты. Ти други, кои се само воћемъ раве, есу Каквавитари и Макоси. Грдный просторъ између Касиквара и Абатокса обытава само тапиръ и дружелюбный маймунъ, а о човеку ни спомена нема. Но по стѣнама изрезани художествени новакаки ликови знакъ су да є и та пустиня морала некада быти сместиште вышемъ степену човеческогъ изображенія.

Као што се тигри и крокодили у пустињи съ коньма и говедама боре, тако и на горской обали, у дивльой Гвіани, видимо увекъ наоружана човека а противъ никогъ другогъ него опеть противъ човека. Гомила ти дивлака негрози се сладко пити крвь своме непріятелю а опеть човеку. Други опеть и ненаоружани налећу голимъ рукама єдань на другога, па се отровнимъ ноктима даве. А да іімъ се, кадъ беже, по стопама неуће у трагъ, то они, особито ако іій мало има, чимъ доћу на какву песковиту земљо, одма свану стопу у песку рукама запрећу, те тако іімъ се незна трагъ.

ЗЕМЉОТРЕСЪ У ЛИЗАБОНУ.

(крај.)

Одъ сны страна зачу се јукъ и запевка. Люди беже улицама и дижу руке къ небу и моле у Бога спасенія. Гледаю само друма доковати се, па полаик голи трче преко развалина. Старци и жене и деца и болестници и сви, кои немогу бегати, замотаваю главе у постељ да іій као зло мимоиће. На гдикога се стропошта каква развалина, исподъ кое му стои умрети, ако не одъ терета, а оно за цело одъ глади; а гдикога таква развалина дабогме и сасвимъ раздруса. Коньи и говеда поиспрекидаю ужа, за кои су везана, па нагну заедно са своимъ газдама кудкое бегати, али узалудъ. Гомилана њи буду у бегању поубіяни каменѣмъ и циглама. кое се распадаху одъ кућа. Многи полете путъ дворца на место, где стое лађе, да кою лађу дограбе, али се брже болъ опеть врате. Рѣка Тецо т. е у єдамшутъ яко нарести, и то єдно 20—30 стопа више него обично, те све лађе избаци на сувo. Куда се годъ човекъ обазре, свуда стра божій! Више варошн дигну се читави стубови одъ тешке пращине, кою віоръ натераваше по улицама, кое єдна за другомъ пропадаху. И само сунце, кажу, окрене одъ земль свое лице, те човекъ немогаше видити ни преста предъ очима. То зада іошъ нећій стра и ужасъ, те са свы страна стане светъ вика и јукъ да се у човеку срце заплаче.

Али е, кажу, свако зло за времена, па тако и то. Мало по мало па и сасвимъ нестане све те стра'оте. Завлада тишина а облаци одъ пращине разиђу се. Кои прежине ону стра'оту, а они заћу тражити кога іошъ незнаю гди е и како е. Садъ текъ стане светъ вриска и јукъ и лелекъ. Овде пріятель грли верна а мртва пријателя свога, а тамо опеть майка шири руке и біе се у срце за изгубљѣнимъ єдницемъ, а мало даљ опеть отацъ љуби нејачку дечицу свою у ледена уста! Гдикои іошъ вичу „помагай“ исподъ тешкога каквогъ камена и

муче се исканађенимъ рукама уклонити га да изиђу напољ са оно мало іошъ живе душе!

Текъ што други опетъ стану Богу захваљивати за нађена отца или сина, брата или сестре, пријатеља или и само добра познаника, кадъ али у єдан пут стане се земља и опетъ трести скоро као и пре. Оно мало іошъ читавы кућа стане се овамо онамо љљати као онога катарка одъ лађе на буря. Свакъ се побои да е пријвога потреса поштеђенъ зато, да садъ страда.

Тай потресъ потрае за мало, па се опетъ стиша. Али после опетъ почне се земља наново, те ако трести. Нико се немогаше одржати наногама. Поячи клецаху а послабіи потицаху се башъ главомъ на землю. Стану и опетъ кукати и лелекати, Бога па и саму землю приклиняти да се смилую; али узалудъ.

У ту буну подземне природе помешаю се іошъ и други злотворни елементи да іой помогну довршити пропастъ лепоме Лизабону. Одъ више страна т. е. у єдан пут букне ватра, а за њомъ као у договору пристане одъ некуда и лкъ ветаръ, те за тилый часъ огрезне савъ Лизабонъ у пламену. Никоне небыше ни на край памети да гаси, да гледа штогодъ спасти. Свакъ се побои да тимъ само іошъ већма неразгњвіи ускомешану природу, па само гледаше спасти живу душу, ако и голу нагу.

Та буна разареногъ елемента траше пуны 8 дана. Лизабонъ, богатый Лизабонъ, остане савъ го као прстъ, постане у єданпутъ просякъ. Небројене породице, одпре богате и пребогате а садъ и безъ леба, после ситна дечица лишена родитеља и родитељи подъ своју седу старость лишени сваке подпоре, — све то, па и сама праљвска породица, сташе напољу подъ ведримъ небомъ мореко главу а дрхући одъ ладноће, па одъ тешке туге обараше очи на землю а само кадшто бацаше ій на жалостный Лизабонъ, коме одъ царски дворова садъ пакостный елементъ направи саме куле одъ пра и пепела, кои бесный ветаръ понекадъ іошъ развелва! Найслаље свезе, одпре среће и пресреће, а садъ у єданпутъ за свагда раскинуте, найлепше надежде осуећене, найдражіе радости изгубљене!!

Съ почетка се мислило да е ватра изъ земљ изишла, али се доцніе увидило да ние отудъ него одъ части одъ ватре у кућама а одъ части одъ многи горећи свећа по црквама а одъ части опетъ може быти да ю е и каквъ злоковацъ подбацію. Шестнаестъ дана, почемъ е све то прошло, іошъ е было пепео тако врућъ, да су се котарице, у коима е изношенъ, запаљивале.

Шпањолскогъ посланика убила е стропоштана кућа њгова башъ онда, кадъ е изъ капіе изиђи хтео. Новцикои су у гнезденимъ сандуцима были, нађени су неповређени, а сви други нађени су тако ирни, да се после тога при сваком плаћању уговарало ође ли то ирнимъ или белимъ новцима быти. Коначно упропашћенъ народни ватромъ има се само узанимъ улицама приписати. Савремени описателъи немогу довольно речій да нађу, да бы страоту ти развалина после ватре описали. Погледавши на више, видіо е човекъ страховите па упорећене пирамиде одъ изгорелы кућа, кое су се часъ на єдну часъ на другу страну нагибале. На небројенимъ местима лежала су мртва тѣлеса, гдекшто 7 до 8 ньи єдно преко другога, полакъ пепеломъ затрпани а полакъ изгорели. Одъ свію државны здања остале су читаве само коњица и благайница.

Земльотресъ често се іошъ повторавао, али ние тако як быо. Непрестано падаюћа кина гонила е несрећнике по брдима, куда су се они одъ труса, ватре и потопа спасавали. Мокроћа, ладноћа, болесть и гладъ наступи, и поредъ све брижльивости опетъ су многи морирали, кои су се дотле одъ толике опасности сачували. Число погинувши рачуна се на 40.000, а штета у добрама на єдно 570.000.000 талира. Пошто су се доцніе іошъ и крадљивци появили, кои су почели красти, то буде тамо послано неколико полкова войске да сачуваю безбѣдность. На ти крадљивца обећано е у єданъ данъ 36. Око 3000 людій свакій данъ е разчишћавало развалине, те опустошеный Лисабонъ подигне се опетъ наново, те буде іошъ и лепшій него и пре.

превео Ѣвремъ П. Гудовићъ.

МРВИЦЕ

— Єдногъ кривца обале да туку. На кадъ га почне болети, а онъ повче: „доста капетану тако ти судила дења.“ Онъ е тимъ благосилио капетана, да му и деца буду судіе и капетани, а капетанъ разуме сасвимъ другчіе, па повиче: „удри, удри, кадъ ће мени судити деца, волимъ и теби!“

— Єданъ калуђеръ млого е піо. Владика га зовне и после дугогъ саветована и претњ морао се калуђерь заклети, да неће осимъ воде ништа до гроба пити. Владики буде мило и одпусти га. Калуђеръ путујући у монастиръ опази єданъ гробъ поредъ пута, заустави коня и повиче: „Ђаче, дайде ту чутуру изъ бисага.“ „А шта ће ти чутура,“ рекне му ђакъ „кадъ си се заклео кодъ владике да нећешъ ништа до гроба пити.“ „Па заръ си слепъ те невидешъ ево гроба поредъ пута,“ рекне калуђеръ.

ПОДГРЕВЦИ.

— Колъ, описујући свое путованѣ по южной Русіи, гди има немачки, грчки а бугарски населбина, каже: да су Бугари не само одъ осталы свои сусѣда, него и одъ самы Немаца, млого прилѣжніи и радніи, и стечено болѣ чуваю, само — вели — неуму да уживаю. Онъ е гдекшто и руске речи навођіо, и смешно е видити, како е на єдномъ месту у речи: прощайте, морао 7 писмена латински употребити, само да щ изрази. Ту речь прощайте, овако е написао: proschtschaite. — Онъ (Колъ) приповеда, да у старо време, кадъ су іошъ народи изъ єдногъ краја у другій шврляли, Драгошъ войвода такве єдне чете, ловіо е по єдномъ краю Ерделя. Кадъ е юріо єдногъ дивљегъ вола, удави му се цсето кое е онъ Молда звао, у єдну реку. Онъ ту реку назове Молдомъ, и досели се онде да живи, и тако постане данашнѣ име Молдаве.

— У Петробургу и око Петробурга изишло е 1846. год. 793 оригиналне књиге и 79 превода, а унешено е преко границе изъ други држава 547 хиляда ком. књига.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Ноћу између 22 и 23. Априла излетиле су Руси изъ Севастополя са неколико војске, па су заробиле 1 официра и 3 солдата енглеска. Запалиле су и 3 саюзничке барутане, те су се распрснуле у воздухъ.

Напротивъ Француске су кодъ Севастополя са 10.000 војске после врло жестокога боя, у коме с млого крви проливено и одъ једне и одъ друге стране, отеле одъ Руса прокопе испредъ 5 руске батерије.

— Саюзничке војске на Крыму има садъ једно 169.000 мом. осимъ резерве у Цариграду и војске сардинске и осимъ сваке нове војске, коя ићи једнако ићуће долази. Ако одъ тих 166.000 одбіемо, да кажемо, 16.000 мом., онда остае саюзницима добре војске 150.000 мом. Съ томъ војском могу они увекъ започети оперирати противъ Руса и на отвореноме пољу. И досле — тако барь яливо изъ Беча — нема су одвојили нешто војске противъ Керча, коя је некій данъ, и то 26. Апр., нема почела и пуцати; а овы дана је тако отишло ићуће 15.000 мом.; а као што знамо изъ последњега 36. броя овога листа, отишла је тако изъ Варне и флота саюзничка одъ пароброда да и сама оперира. А што су се саюзници садъ тако опетъ предомислили, на другчіе оперираю, то је понайпре, кажу, зато, што су наумили найпре отерати Русе са осталога Крима како да немогу тако једнако чисто изъ земље нестати, па свакій часъ претиснути Севастополю у покољ, а после ће опетъ што годъ могу живље напасти на Севастополь, коя ићи свакојако остае последня цьль, за коју су отишли на Крымъ. Но да ли ће саюзници моћи и свршити што хоће, то наравно текъ идемо да видимо. Млоги то сумняю, а имаю и зашто, єрбо Руси, као кодъ свое куће, имаю свуда, где су годъ, нема готовы своя батерія и обкопа и поутврђиваны станова, а саюзници ће у свему томе быти текъ новотеклице. При томе налаза башъ ни Руси нема само поиспрекрштатя руке, па саюзници само да дођу на готово, те да ић секу, него ће налаза и у Руса быти и војске и срца. Та саюзници сами кажу да су Руси на Крыму као оно у старо доба што је была некаква млогоглава гуя, којој ићуће писи ни једну главу одсекао а нема ћој с друга глава на место нарастила. Међутимъ и у Севастополю, као што изъ самогъ саюзничкогъ стана явлюю, стое Руси садъ ићуће болћ него и кадъ. Осимъ т. з. што су оправили све што су годъ саюзници, кадъ су последньій путъ пуцали, были искварили, утврдили су Руси и сваку кућу у варошти тако, да могу готово и безъ града бранити се и изъ самы кућа. При томе су и са ићуће нешколико лађа свои у пристаништу посидали топове, па кодгда по утврђенькима наперили на саюзнике. А има ић само у граду 50.000 момака. А кадъ је тако, онда, као годъ што саюзници могу само 20.000 војске оставити кодъ Севастополя а осталу војску оправити на отворено пољ противъ Руса, могу тимъ пре и Руси оставити само нешто војске у Севастополю а осталу војску одвоити на страну да помаже осталой руской војсци на отвореноме пољу.

Осимъ више пољкова коњаника, кои су некій данъ отишли изъ Енглеске на Крымъ, иду тако садъ ићуће 4 пољка коњаника са 3.000 мом. А овы дана је оправљена и една лађа пуна коня за коњанике, кои су кос-гди по босанима изгубили коње. А осимъ тога иде и една подпуна коњаничка батерія са 4 топа одъ 9 и 2 хаубице одъ 4 фунте и после 20 топџіе и млого небасе. Далће иду ићуће 12 компанія топџіја и 20.000 бомбій.

Царъ рускій издао је новъ манифестъ, комъ наређуе да се скуни ићуће нове војске, те да се све војске подпуне.

— Съ пристанкомъ страна, кои се тиче, иде францускій войничкій министеръ маршалъ Велянъ на Крымъ за главнога команданта надъ своимъ саюзничкомъ војскомъ. Далће ће подъ њимъ стаяти и Капроберъ и Рагланъ и Ла Марморa и Омеръ-паша.

— И Персія је готова пристатя на страну саюзничку, па обявити Русіи рать одъ свое стране. Ако то буде, па ако при томе и Аустрія, као што предпомената мћсть слути, пристане на саюзничку страну съ једне а съ друге стране и Шведска съ Норвегіомъ и после Данска, онда су Енглеска и Француска башъ некій данъ оправиле ултиматъ да се изнесе како ће се спрамъ кое стране владати, нешто и саме пристану уза саюзнике, онда ће быти: Турска 1, Француска 2, Енглеска 3, Сардинія 4, Персія 5, Аустрія 6, Шведска съ Норвегіомъ 7, и Данска я саюзника противъ само једне Русіе.

— Енглеска и Француска до данасъ ићуће нису ништа у Бечъ одговориле на последньій предлогъ, по коме ићи Аустрія предлаже да се поравнаю са Русіомъ. На ако Енглеска и Француска на тай предлогъ пристану, онда ће га Аустрія послати и Русіи да и она на њега пристане. На ако Русія непристане, онда ће ћой и Аустрія одъ свое стране зацело, кажу, обявити рать.

— Правительство енглеско обећало је парламенту зацело овы дана показати акта бечке конференције.

— Кинаиски Канъ скоро упадне са 30.000 војске у Персію, па осимъ на граници и једну варошъ персійску; али га Персіянци заедно са једнимъ вышимъ пћтохимъ официромъ ухвате, па обоице и ићуће другой тридесеторици зароблѣника поседу глане, па ић пошлю у Техеранъ, где ић садъ народъ гледа. Због тога се после сва Канова војска коскуда растрка и повуче опетъ преко границе.

— Кодъ Бурy-кале нападну разбойници на татарина кадъ је имъ Ињане и Солуна носіо 100.000 гроша, па њега убію а новце му отму.

— У Турской је свуда харачъ укинутъ. У напредакъ ће и Христіяни дужни быти служити у Турской војсци, а моћи ће и аванцирати.

Одгонетке. (№ 34. Шумадинке) — Точкови. — Клепетуша. — Желудацъ. — Зуби. — Главица белогъ лука. —

(№ 37. Шум.) — Писмо. — Пратлача. — Псето. — Грмлавина. — Ђемъ у устима коня.

Течай новаца: сребро 128½; дукати по 5 фор. 54 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 10. Маја 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му је за три месеца 4 цванцина. № 39.

НЕСРЕЋНА.

Тихимъ ветромъ таласи се
У долини ливада,
Сунце съ небомъ опраштa се
И за брдо запада:

А девойка на извору
Бело лице умива
И у бистру ладну воду
Топле сузе проліва.

Ту кошута млада стои
На є мирно гледала
И чекаюћ да с' напои
Девойку є пытала:

„О девойко сунце сајно,
Каква ти є неволя
Те ты тако тужишъ тайно
У времена найболя?

Илъ ти умре ко у роду
Надъ киме си лебдјла,
Илъ т' нелюби онай, когъ бы
Ты любити желила?"

Край извора она ћути,
Изворъ сахо жуборн,
Ветрићъ тихо травомъ шушти,
Птица съ гране говори:

„Ню свакъ люби, она плаче,
Проклета є одъ Бога
Да ню любе, зли она
Да нелюби никога."

Несрећна є то лепота,
Кою Богъ є проклео
И найлепшу сласть живота
Изъ срца јој узео!

ЗАПАЛА ПРЕРІЄ.

У последня два броя овога листа описали смо грдне а ненасељене пустиње американске. Има ій две: едно є сѣверна а друго южна. Овде є речь о сѣверной, коя се зове Прерія.

Много се коешта приповеда како є страшно кадъ се коя одъ ти грдны пустиня запали. Онда се одъ пустиње начини читаво море одъ ватре, па пали све што годъ дохвати; нити се онда зна стока ни зверъ а ни самъ човекъ, нити имашъ кудъ склонити се. О таквоме едномъ случаю пише єданъ путникъ овако:

Насъ три путника путовасмо Преріомъ. Три дана тражисмо чисте а скорашње воде, па текъ трећій данъ у вече найемо єданъ потокъ. Поседамо край њега, па онда наложимо ватру да попаримо куряке ако одкуда доћу. Па онда се замотамо свакъ у свой покривачъ, те легнемо спавати. Кадъ ноћу, а у єданпуть ставу намъ коньи нешто лупатати. Я помислимъ да иду курици, па наслонимъ уво на землю да ій по ходу познамъ ако иду. Но нигди курика, него ветаръ дува прозъ коровъ, те само коровъ шушти. А кадъ се коньи зато опетъ све нешто већма усиларе, па стану еднако лупати о землю, а я се и опетъ дигнемъ, па обазревши се на све стране, угледамъ далеко на сѣверу како се пустиня нешто ако црвени.

Ветаръ стане. У єданпуть зашушти нешто издалека, а то є увекъ звакъ да иду или говеда или и друге какве животиње а у чопорима. На то и коньи наши стану кидати уларе да беже. „Устајте браћо!" повичемъ оной двоици. „Брже устајте, па седлајте коњ да се избавимо живи! Сва є пустара у пламену, па биволи изъ њ ето иду управо на насъ."

Обоица поскачу на ноге, па брже оседламо свакъ свога коня, те ва вратъ на носъ окинемо преко пустаре, а коньма попустимо узде да насъ носе куда ій годъ натонъ вуче. У той хитньи сети се само єданъ понети свой покривачъ, а двоица свое заборавимо.

Бегасмо читавъ сатъ, кадъ али у єданпуть затресе се иза насъ земља а издалека зачу се некакво мукање и урлеканъ. Као ово стрела пролеташе поредъ насъ и срне и елени и куряци и пантири и читава стада дивљи коза а за њима и єданъ великій биво а самъ самцатъ.

Коньи наши бегаше колико игда само могоше, а нама се одъ тешкогъ страха опетъ учини као да се и непомичемо съ места. Єданъ лепъ а већъ сустао елень прочи баш покрай насъ, па онда одъ тешкога умора у єданпуть се спотакне, па ту и мртавъ остане. Кадъ мало после, а текъ и грдни биволи и дивљи коньи и люти ягуара и медведи чопорима затутњ иза насъ, али ићшъ за едно четврть миљ далеко одъ насъ. Коньи подъ на-

ма стану клецати, а мы да поумиремо одъ страха! Іошъ само неколико минута, па смо пропали!

Но на срећу онай нашъ другъ, што се оно мало пре сети понети и покривачъ, домисли се нечему, па намъ повиче: „Доле съ коња, па брже скидайте са себе и хальине и кошуљѣ и све што годъ хвата ватру, па онда єданъ држите коњ!“ Кадъ то рече, а онъ запали парче труди на ваљи одъ пиштоля, па онда одъ наши и свои хальина наложи велику ватру, ка кою после бацимо и коња и сува ћубрета одъ бивола.

Дигне се великій пламенъ одъ наши хальина. Мы одма погледамо на кою ће страну садъ далѣ одъ насъ они биволи и дивљи коњи и јагуари и медведи, што су наа насъ. Али они, кадъ виде ватру, стану іошъ већма мукати и урлекати, па се у ономе и страху и тмѣву устрене управо на насъ. Већъ іймъ лепо распознамо и копиту одъ копите и рогъ одъ рога и већъ іймъ видимо и пену на уста, кадъ али ватра наша мало по мало, па найпосле и сасвимъ дотраје. Шта ћемо садъ? Іошъ 10, іошъ 9, іошъ 8, іошъ само 7 минута, па ће насъ сможити!

Обневидимъ обнесвестимъ се; полегнемъ га земљу, па покріємъ лице, те чекамъ іошъ само да ме сможе! — У єданпутъ се нешто издалека као распукне яко. Биволи замуче као да ій има миліонима! — Земља се яко затресе. Нешто протутњи покрай мене као годъ оно да громови єдно другог гоне!

Тоноть се мало поудаљи. Я прогледамъ, па кадъ тамо, а имамъ шта и видити — Нити ту бивола ни дивљи коња ни люти јагуара ни медведа, него стое коегди по изгаженоме трню само очупане длаке њихове!

То є захвалити само ономе другу нашемъ, што се оно досети запалити намъ хальине и кошуљѣ. Онъ т. є. никако неклоњу духомъ него се брже домисли на узме єдну флашу одъ коже а пуну ракіе, па є баци на ватру, те се распукне. Па то є оно што се отоичъ распукну докле я оно лежахъ обнесвешћенъ на земљи. Одъ тога се биволи и сви други зверови поплашше, те се кудкои разбегну.

Али се на томе іошъ све несврши, него изъ корова наново посукаюу іошъ читаве поворке одъ чопора други зверова, но само мањ опасны. Ватра буде све већа и већа а све ближе насъ. Већъ и страшанъ пламенъ стане лизати више насъ. Мы брже наново оседламо поодморене коњ да бегамо даљ. Али куда? Ако ћемо у напредакъ, несмемо одъ толики люты зверова. Ако ћемо натрагъ, несмемо ни погледати на синѣ море одъ ватре. Више насъ лиже страшанъ пламенъ и текъ што насъ недохвати!

Зажмуримо, па пристанемо и сами за оними зверовима, кои садъ већъ више кису тако люти као што є страшна ватра иза насъ и надъ нама. Ошинемо коњ што брже можемо. Пена ій спопадне, па већъ клецаю ногама, већъ су близу и да мртви падну одъ тешкога витлања. Кадъ али у єданпутъ чопори зверова испредъ насъ нагрну єдно на друго чисто у натове, па се онда у єданпутъ сви стрмоглавце стропоштаю у некакву страшну провалію, коя рекао бы нема дна; а и мы за њима.

Ко ће описати онай нашъ страхъ? Доле рекао бы миліонима люты зверова стоимо башъ на сами лећи. Хиљадама сток лешеви одъ раздрускани бивола єдно на другог исповаљени, а мы одозго. Око насъ се зверови, у коима іошъ нешто има живе душе, гиње и даве и боду и уједаю. А кадъ горе погледамо, а оно пламенъ, страшанъ пламенъ ниже, на часъ куша пребацити се и на ону страну проваліе а часъ опеть стане лизати доле на насъ. Већъ стане избити и сатъ, последный сатъ жалостноме нашемъ животу, кои намъ и онако іошъ само о сенки одъ живе душе виси!

Самъ Богъ насъ охрабри и умудри, те се домислимо бржеболъ потражити єдногодъ у провалію какво место куда ћемо се моћи склонити одъ ватре. На на своимъ коњима нагнемо на врать на носъ онако преко лешева одъ бивола и дивљи коња и јагуара и медведа и пантира и куриџій и сваковаке дивлячи. Одъ великога страха одъ ватре чисто и неосетимо да ли бежимо каквомъ лепомъ равницомъ или башъ преко сва ти страхота.

Богъ намъ помогне, те нађемо єдно згодно место башъ украй потока, кои проваліомъ жубори. Тамо нађемо и лепе скорашњѣ траве за коњ; но они є нехтедоше ни окусити него пообараше главе доле, докле као къ себи доћу одъ онога великогъ страха и ужаса.

Међутимъ различити зверови, кои іошъ зазираху одъ ватре, єднако чопоръ за чопоромъ далѣ бегаше кроз єданъ излазъ одъ друге стране проваліе. Земља и стѣне тресоше се одъ њиновогъ топота. А доиста и бјяше іошъ опасно, єрбо ветаръ стане іошъ жешће дувати па преносити ватру и на другу страну провалію.

Та страхота подржи тако єднако іошъ пуна 2 дана. Другій данъ у вече чућемо како ако пуцаю громови. Отуда помислимо да гдигодъ наполю мора быти великога плюска, па се обрадућемо што ће се єданпутъ угасити ватра. Тако и буде.

Трећій данъ изютра, пошто већъ неимасмо ничега боати се, пођемо даљ да наставимо свой путъ. Па ударимо онимъ истимъ изласомъ изъ проваліе, коимъ оно пре 2 дана бегаше зверови одъ ватре. Предъ подне будемо већъ наполю. Шта коешта страшно невидимо! Доле годъ могосмо окомъ догледати, немогосмо ни єдне сламке видити на синьой пустињи. Све то ватра, страшна она ватра попали. Хиљадама лешеви одъ зверова сталяху ноегди исповаљени, гдикои полакъ а гдикои и сасвимъ печени.

Предъ вече доспемо на єдну лепу широку реку, па пређемо на ону страну. Каква велика разлика садъ између ове и оне друге стране! Стои лепа поляна и на њой скорашња трава, на гдишто накићена различитимъ лепимъ и мирисавимъ цвећемъ.

Пођемо даљ; кадъ тамо, а имамо шта и видити. Свакоякн зверови, кои само могоше живе душе изнети изъ страшне оне ватре, растрвано леже хиљадама ва лепой скорашньой трави, па се облизую од радости што су се спасли. Страшни биволи и дивљи коњи, хитре срне и лепи елени, троми медведи и пакостни вуци, дивљ козе и бран пантири, люти јагуари и кротка телађ — све то стои садъ измешано и као помирено єдно съ другимъ!

Захваливши милостивој десници божиој, кој нас и саме невиђено спасе одъ оноливе страхоте, наставимо свој путь далѣ, па после неколико дана срећно приспемо свакъ своіој кући.

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Писарь. Ето сви се грађани туже да скупо продаете месо. За то сте овамо позвани да вамъ се занаже да га одъ садъ евтиніе продаете.

Касапинъ. Та ние могуће евтиніе продавати га, єрбо нико недотерує волова на продаіу. На пияци нема ни єдногъ на продаіу.

Писарь. То я неверуемъ. Зато ћу я сутра самъ са комисіомъ изићи на пияцу да видимъ.

Касапинъ. Е онда ће ій быти на пияци.

Јакъ. Ево учителю поздравіо васъ тата и послао вамъ єданъ дукатъ да ме болѣ учите.

Учитель. Хвала хвала, а што є то чинію? То є много одъ нѣгове стране.

Јакъ. И мама каже да є много, али тата ние имао ништа ситніе, па каже: нека носи ћаво!

Патролія (виче.) Ко иде?

Гласъ изъ мрака: Наши смо.

Патролія. А ко си ты? камо ти фенѣръ? (А онай ћути на иде своимъ путемъ.)

Другій патролія. Ћути, заръ невидишъ да є господинъ!

Прьвій патролія. Како ћу видити надъ є мракъ! А по чему ты познаешъ да є онъ господинъ?

Другій патролія. Та по томе; надъ му мало пре неко рече: „лану ноћъ!“ а онъ му одговори: „слуга покорань.“

МРВИЦЕ

У 5 касапница бечки, гди се продаје коњско месо, распродано є неке године єдно 472.000 фунтій меса коњскогъ све по 5 кр. сребра.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Найновія депеша лорда Раглана одъ 28. Апр. ияла, да су Руси тай данъ наютра са млого войске искочили изъ Севастополя противъ десны а предњи енглески прокопа, али су вели, опетъ одмахъ узбіени натрагъ. Тако су исто, вели, прошли Руси и кадъ су по другій путъ искочили противъ исты енглески прокопа. Енглези су се, вели, при томе врло храбро држали. Руси су, вели, млого штете претрпили.

— Русина на Криму єднако а одъ сны страна долази іошъ войске, коіи они одмахъ оправляю нешто у Керчъ а нешто у Кафу. У Перекопу очекую свакій часъ да доће и енглескій Князъ Михаило, кои ће ићи у Севастополь да управља топшійскомъ радньомъ.

Међутимъ и саюзницина єднако долази іошъ войске, и то свакій данъ по млого тако, да неки отуда већъ праве предрачунъ, да кажу да ће іошъ за 20 дана, ако ићи дотле єднако по толико войске удолази, имаће одмахъ 70.000 више войске. А кадъ се та войска скупи уедно са войскомъ одъ 166.000 мом., кое кажу да већъ имаю саюзници, онда ће то рећи имаће іошъ кроъ неколико дана већъ 236.000 войске.

— Осимъ 1000 мом. сардиньске войске, кои већъ оперира на Криму, иду тако на 26 лађа іошъ 606 официра, 11.609 просты войника, 1973 коня и мазге и 499 кола сардиньски. Осимъ тога купи Сардинія іошъ 12.000 стары войника, кои су кућама своимъ неодпуштани были. Отуда неки заключую да ће Сардинія и преко уговора своіх са саюзницима, по коме є дужна дати само 15.000 войске, послати на Крымъ и ти 13.000 мом. іошъ войске. Но то ніе неровати него є пре разумети тако, да ће ти 15.000 мом. заменити народну сардиньску гарду у земльи, єрбо кажу да є краљ наумаю распустити народну гарду, па зато су сви официри одъ те гарде већъ подавали оставке, єрбо іймъ є то криво.

— Ово Одесе врзу се нешто 3 саюзнички параброда, а неки кажу само 2.

У парламенту енглеске кажу да є до сада одъ енглесе стране погинуло на Криму свега само 1360 людій, а рањено є само 4540 людій, а одъ рана є умрло 261 човекъ; а одъ коня енглески погинуо є кадгди у боевима само 381, а 1466 коня страдало є другчіе а не у бою. А „одъ Руса,“ кажу, пало є, одакле се ово рать води на до сада, већъ 247.000 людій. Но то є врло неизвестно речено, на нешто се да ли є ово „одъ Руса“ разумети тако, као да є только Руса пало, или є разумети тако, да є одъ руске руке только саюзника пало, као што ће по своій прилиці и быти.

Потврђуе се да су Енглеска и Француска оправиле Шведской ултиматъ, коимъ енергично захтеваю да се Шведска изјасни хоће ли быти на руской или на саюзничкой страни, а немогу трпити да она и далѣ буде тако само неутрална. Због тога се Шведска садъ на прагъ на носъ ніе оруна, а међутимъ іошъ ништа неодговара Енглеской и Француской на ултиматъ.

Лордъ Дерби хтео є саставити друго министерство а садашнѣ Палмерстоново да се збаци. На то су у парламенту редовъ казивали чланови шта кои о томе мисли, па су 71 казали да се збаци а ніи 181 да и далѣ остане садашнѣ министерство. Те тако и буде.

— Правительство енглеско, као што смо у последнѣмъ броіу овога листа већъ натовестили, показало є парламенту акта бечке конференціе. Та акта тичу се познате четири точке, но несадржаваю ништа ново, што читателькма небы већъ познато было. Све т. є., што се у ныма садржава, може се укратко казати да є то, да су саюзнички пуномоћници предложили руским пуномоћницима познате четири точке, а руски су пуномоћници пристали на ніи. Но кадъ су се после савеговали и о томе, како ће се те точке и извршити моћи, а сви пуномоћници сложили су се само у прииъ двема и у последньой точки; а што се тиче треће и найславніе точке, нису се могли погодити. Због тога садъ наставляю далѣ ратъ, да оружѣмъ расправе што немогу преговорима.

— Између Букурешта и Цариграда направиће се гвоздень путъ о француское трошку; због чега є у Букурешть већъ дошао и инціинеръ францускій, Баланъ.

— Аустрія є већъ заключила, а Пруска башъ садъ заключава са Русіомъ уговоръ о томе, како да се руски телеграфи саставе са телеграфима аустрійскимъ и пруским.

— Управитель шпаньолскій на острову Куби добіо є изъ Мадрита заповесть одмахъ позатворати све Сѣверозамеранце па и конзуле њихове на Кубѣ, како доіу сѣверозамеранци свооколци, кои тако са непріятельскомъ пакеромъ већъ иду.

— Пиперори є 2. Маја у 5 сатій извутра погубљенъ зато, што є пуцао на царя Наполеона. Кадъ су га узимали на испитъ, а онъ є млого кобнтао пријанао, са чега се после закључило да є то радіо у заверн са бегунцима у Лондону.

— Гроѳъ Дундоналдъ опетъ излази свету на очи са своимъ предлогомъ. Онъ є т. є. садъ опетъ сазтовао парламентъ и правителство енглеско да га єданпутъ послушаю, па да га пусте часокъ освонти тай Севастополь и Кронштатъ и т. д. Онъ се обрнче, као што знако, освонти та два града найдалъ за 10 дана. А да то и испуни, изнисло є онъ самъ некакву особиту паклену машину, одъ кое већъ неможе бнти страшніе. На правителство и парламентъ енглеский садъ су одредили єданъ одборъ, кои довста већъ разнатра нѣгонъ предлогъ. А што се тиче тронша, то ће га богати трговци подзти на акціе. Међутимъ тай предлогъ нпе текъ садъ и на брзу руку правлѣнъ, него га є Дундоналдъ пред лагао готоворъ іонъ 1813. год. принцу регенту енглеске. После на самъ Дундоналдъ нпе некій незнатанъ човекъ. Отацъ му є бно кеникеръ а стрицъ славанъ адмиралъ, кои є 1814. год., кадъ є Енглеска имала рать са сасдпњепнмъ американскимъ државама, освоіо и разорію Вашингтонъ. Па и онъ самъ служіо є кодъ силе на мору. 1806. год. као командантъ одъ єдне фрегате разорію є у рату енглеске противъ Француске єданъ градићъ барцелонскій. 1809. год. млого є помагао разорити француску флоту на ушћу одъ реке Шаранте. Но кадъ є после тога мапую войничку службу, па стао у парламентъ, а онъ є, освнмъ што є избаченъ изъ парламента, био и 1 годину дана у тавници и платіо є 1000 фунтій штерлинга глобе зато, што є лажљпво разнео бно да є Бонапарта дао остакну, па є тимъ нко најдіо берзи лондонской. Но народъ га є тако яко воліо, да га є после опетъ, кадъ є пуштенъ бно нзъ тавнице, наместіо у парламентъ. Доцније отпшао є у Америку и тако є 1918. год. управлно Кнлијанскомъ а 1822. и бразилійскомъ силомъ на мору, при чему га є бразилійскій царъ Петаръ 1823. год. нменовао за маркиза муранайскога. А кадъ су се после Бразилія и Португалія опетъ помирпле, а онъ се опетъ пратіо у Енглеску, где є 1826. год. саставіо єдну војску енглеску за Грчку, али є текъ предъ 1827. годину пристао сь њомъ у Грчку. После є нменованъ бно за главнога адмирала енглескогъ у Грчкой, где є требіо гусаре грчке на Архипелагу, али и више штогодъ изградити нпе могао због снетња. Но бно є насилнъ тако, да су Грци на њега после омрзли, те тако се 1828. год. кратіо натраг ъ Енглеску, и неприпили се грчкоме правителству. А 18. Септ. те исте године отиде опетъ у Грчку на енглеске пароброду „Елпнскомъ," али га тад нрвый грчкій министеръ Каподистрія дочека єдникъ своимъ оштрпмъ писмомъ, конмъ му на кратко каже „да Грчкой садъ више пне ни одъ какне потребе нѣгова услуга кадъ нпе пре дошао, ербо Грчку садъ већъ закланаю велике силе." На то онъ нзиви да више неће да управлја паробродомъ „Елпнскомъ," но Грчка да му по обећању за добре услуге нѣгове, башъ яко су и одоцпѣне, зато опетъ платп 20.000 фунтій штерлинга. Тако и буде. Кадъ се врати у Енглеску, а краљ Вплхелмъ IV. постави га 1831. год. за трећегъ адмирала свога са тимъ правомъ, да ће одмахъ, како се нрво упразни какво вицеадмпралско место, бити и вицеадмпралъ. На 1842. постане онъ и вицеадмпралъ а 1847. и кавалеръ одъ Батока ордена и добіе командупадъ єдникъ одсѣкнвчъ флоте енглеске у средньой и сѣверной Америци, а найпосле се 1851. год. опетъ врати у Енглеску као адмиралъ одъ плаветве заставе енглеске. Да кле є Дундоналдъ знатанъ човекъ. После звано и то, да є Енглеска іошъ онда, кадъ се пытало ко ће одъ енглеске странe управлятп флотомъ противъ Кронштата, хтела њега поставпти место Напиера, а особито одако є незадовољна была Напиеровомъ радньомъ. Дундоналдъ є іошъ онда говорію да саюзница, онако радећи, неће никадъ нпшта взрадити ни противъ Кронштата ни противъ Севастополя, па є до сада и погодіо.

— Потврђуе се што смо несій давъ явили да гроѳъ Несслроде неће више бити државный канцлеръ; но само неће на нѣгово место доћи Блудовъ, него Ермоловъ.

Ермоловъ.

Алекса Петровићъ Ермоловъ, новый рускій министеръ иностраны дѣла на место гроѳа Несслрода, родіо се 1778. године. Нѣгова є породица врло позната и почитована у свой Русіи. Онъ є у младости своіой кодъ свое куће врло прилѣжно учіо науке. После є стао у войничку службу. Бно є и у боевима одъ 1805. и 7. а тако исто и 1812. и 13. год. 1915. заповедао є другимъ корпусомъ руске войске кадъ се подъ Барклаіомъ де-Толи изъ Пољске на Райну кренула. 1817. постао є губернаторъ у закавкаскимъ областима и бно є главный командантъ кавкаской войсци. У исто време є и као изванредный посланикъ ишао у Персію. Мало примера има у исторіи посланства, кои бы се могли навести да су онако сјајны и велики были као то нѣгово посланство у Персію. Съ њимъ є ишао и цветъ одъ рускогъ племићства. Онъ є и постигао свою цѣль и нзрадіо да ослаби упливъ Енглеской у Персіи. У Кавкаской є велике заслуге учиніо, населбние и трговину непрестано подизао. 1820. заповедао є онъ тамо надъ 100.000 войске. 1826. одбіо є и страшно потукао Персіянце кадъ су подъ Абасъ-Мирзомъ ударили на Русе. 1827. потукао є на све стране Черкезе и протерао є неверногъ Амуладъ-бега. Али усредъ ти свои послова и побѣда паднe кодъ цара у немилость месеца Новембра 1827. Паскиевићъ буде постављенъ за главногъ команданта войске противъ Персіе, а Ермоловъ врати се у Москву, где є сне време на миру а у непрестаноме читаню и учењу до сада проводіо. Премда є старъ, зато є опетъ врло здравъ. Радо се шали а у шали удара прево коса. Због тога є у рания времена врло млого непрнятеля добіо. Онъ є у Русіи и као списатель познатъ, ербо осимъ што є нѣгово посланство у Персію и ратованъ 1812. године описао и издао, нзрадіо є и многе научне предмете. Она нѣгова спољашня а лична величественость, оно нѣгово повераванѣ и дружевность спрамъ солдатій, па онда и особитый даръ нѣговъ за осниванѣ и извршиванѣ војнички планова, чини те га се у Кавкаской и данасъ као найболћгъ војсковође и губернатора опоминаю.

Као што са поуздане стране чусмо, нпти є истина да гроѳъ Несслроде неће више бити државный канцлеръ русій, нити є дакле истина и то, да на нѣгово место долази Ермоловъ. Напротивъ нзлазе нын Петербурга да є гроѳъ Толстой, кои єу дипломатскимъ послонима прндодань бно цару Александру іошъ докле є царъ бно великій князъ, садъ стао у министерство иностраны дѣла за државнога секретара; што наравно нпшта несмета гроѳу Несслроду быти и даље државный канцлеръ.

Течай попаца: сребро 128½; дукати по 5 фор. 54 кр ср. за банке.

У Београду 13. Маја 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му е за три месеца 4 цванцина. | № 40.

ЦИПЕЛЕ.

„Господине докторе, знате шта е ново? Хоћу да умремъ. Па брже тражите какавъ црнъ фракъ, ербо у томе беличастомъ капуту неподносите за пратню!“

Тако рече една лепа девойка а нешто се као узверя. Докторъ ioй се насмее, па вели „То мора да вамъ е сђъ опетъ боль, кадъ вамъ е до шале.“

„Нема ту шале“ одговоря девойка силомъ смешећи се. „Ако неверуете да има вештица и аветиня, а оно баръ верујте да сањ погађа, па да човекъ доиста мора и. п. и умрети кадъ сни да га кои мртвацъ зове за собомъ у гробъ.“

Докторъ и опетъ прими то за шалу, па као и самъ радъ шалити се: „Та да, вели. Ако ништа, то зацело пала ово веровати што човекъ сни. Тако и. п. я ноћасъ снимъ као да се фрајлица В ы домислила како ће самномъ забияти шалу. Па тако ето и бы.“

„Вы iошъ неверуете, а кадъ вамъ кажемъ шта е и како е, а вы ћете онда веровати“ рече девойка, па онда промениви у лицу све бое колико iй годъ само има на свету, уздане: „Ахъ, вели, мой господине! да знате шта самъ ноћасъ снила! Да вамъ приповедамъ. Прекюче, вели, умре една моя вршнякиня ту одмахъ до куће. Юче е саране. Мати њена као сирота замоли ме, те iой дамъ свое ципеле да iй покойници обуе. И я е испратимъ. Кадъ се вратимо съ гробља, а жене ми пусте у уши да могу скоро и я за њомъ, ербо, веле, ко годъ да штогодъ са себе на мртваца, а онъ се после омили мртвацу, па га сваку ноћь зове да умре и онъ, те да буду заедно. Па садъ можете мислити како ми е!“ На то докторъ као свакій докторъ погледа iой у жилу на руци, па вели: „Й дамъ главу ако васъ ова одмами! Други кои може бити, али ти ваши пуначки обрашчићи зацело неће на гробљ. Спавайте вы само безъ бриге!“

Те речи, као лепе, прими она лако къ срцу. Докторъ отиде. Дође iой одъ некуда позивъ на балъ. Стане се облачити. У томе се и смркне. Одъ радости што ће на балъ, заборави на ципеле, што е покойной дала. Но башъ кадъ ће узети друге ципеле да обуе, а у едамнутъ дуне њимъ ветаръ тако, да се чисто сва кућа стресе. Она се на то тргне као годъ да е когодъ за раме повуче, па падне у несвесть.

Метну е одмахъ на кревет. „Нећешъ не!“ стане она у буни говорити, браневши се рукама одъ некога. На онда опетъ „Та проћи не се, вели. Кажемъ ти едамнутъ да нећу iошъ! То е iошъ рано за мое пуначке обрашчиће. Него ты дай овамо мое ципеле! Требаю ми, ербо њу на балъ.“ — Поћути, па онда сва плане: „Ама нећу, на край! Та кажемъ ти како ми самъ докторъ каже да мои пуначки обрашчићи iошъ нису за гробљ! Начасъ ти найпосле и ципеле, само дай ми едамнутъ мира!“

Сване сутрадань, а њой горе. Дође и вече, а њой све горе. Предъ поноћи буде већъ близу и да умре. Башъ 12 сатій ноћу, а она се стресе, па „Ето е, вели. Познаемъ е по ходу у моимъ ципелама! . . Затворите брже врата одъ басамака! . . . Та недайте iой баръ на врата одъ куће! . . . Ено кључа, па брже затворите баръ собу! . . За Бога, та ето ме одвуче!! — “ На издане.

превео Д.

ЗАШТО РАСКОЛНИЦИ МРЗЕ КО ПУШИ ДУВАНЪ И ШМРЧЕ БУРМУТЪ?

По самоме имену већъ зна се шта су Расколници. У Русіи, где iй има преко полакъ милiона, зову они едно друго Староверацъ. А „Староверацъ“ реће ће толико, колико онай, кои исповеда стару а праву веру. А Расколници су управо одпадница одъ праве вере.

По ти Расколици никако нетрпе дуванъ и бурмутъ. Узрокъ е томе тай, што они исповедаю ово:

Кадъ праотацъ Ное стане градити кончегъ да изнесе живу душу изъ оногъ потопа, а ђаво дође да га искуша зашто то ради. Но Ное се сети божіе заповести да никоме ништа неказуе зашто то ради, па нехтеде ништа казати ђаволу. На то се ђаво довіе лукавству, па однесе Ною на поклонъ дувана, па му каже како е дуванъ врло пріятанъ и вкусанъ а и здраво е пушити га. Сиромахъ Ное бяше истина побожанъ, али мало и лапошанъ, па се полакоми на ђавольій поклонъ, те найпре само окуша дувана, а кадъ му се допадне а онъ онда стане пушити докле се годъ башъ и неопіе. А како се онъ опіе, а ђано га одмахъ стане коешта запиткивати и измамљивати му речъ по речъ, докле га найпосле и неискуша сасвимъ. А кадъ га искуша, а онъ онда заређа сваку ноћь кварити све што годъ Ное преко дань

направи. Најпосле се самоме Господу већъ досади ђаволя радня, па некако смете ђавола, те тако Ноє єдва најпосле сврши свой ковчегъ. Због тога после Богъ прокуне дуванъ да є отровањ.

Па зато Расколница мрзе ко пуши дуванъ и шмрче бурмутъ.

ПРЕСТОЛОНАСЛѢДНИКЪ.

(съ немачкогъ.)

На саксонскомъ увеселителномъ дворцу, Аугустусбургу, живіо є негда окружный началникъ, по имену Гинтеръ, коме се редакъ и чуданъ случай, кой ћемо сада овде да проповедимо догодіо. Колико є удаљно одъ краљевскогъ двора живіо, толико су му сва, па и найнезнатнія приключенія престолногъ места, важна была. Онъ є тога рада известителя едногъ тамо о собственой плати своіой држао, кой є све могуће новости прикупљао, и такове му сваке седмице по єданпутъ уредно достављао. Сваки путъ му є онай данъ, кадъ є писмо добити имао, было као некій празднивъ, кой є єдва дочекати могао.

Тако єдаређ добые одъ известителя свога слѣдующій допис:

Нашъ се престолонаслѣдникъ, као што ми є познато, налази на путу. Но я намъ ово као найвећу тайну текъ вашегъ знања ради сообштавамъ, єръ нѣгово высочество жели да у тишини и тайности по свымъ предѣлима земље наше, свуда по народньой ношньи преобличећи се, пропутује, да себи о свему точна знања прибави, па да се и натрагъ и безъ знања самогъ нѣговогъ высочества, отца свога, куће врати.

Извѣстіе ово паде началнику као чудновато у очи, и докъ є онъ ішъ о њему размышлявао, куће неко на нѣговы врати. Младъ єданъ и лепушкастъ човекъ у црномъ оделу уће унутра. Текъ што га онай спази, тани одъ изненадности и упрепашћења одступи одъ овога неколико коракаји натрагъ. Онъ наће у персони овога странца тако велико подобіе на престолонаслѣдника, кога є пре више година єданпутъ видіо, да садъ самъ знао ние, како низко да се предъ њимъ поклони. Десетъ пута у єдномъ дисаю моліо є странца за милость да седне, и пытао є скоро промуклымъ гласомъ, чимъ може высокой заповести на услуги быти?

Странацъ. Опростите, я немамъ шта да заповедамъ, я имамъ само да молимъ. Я самъ сирома єданъ, прогнаный учитель, кога съ мало ситна трошка врло обвезаным учинити можете. Началникъ. (У себи) управо, управо! (ясно съ ласкателнымъ, подчињенымъ смеомъ.) Милостива, наймилостивія шала! мени є мало познато учительско лице, и я знамъ исто одъ чертій лица высокогъ порода врло добро разликовати.

Странацъ (поруменивши.) Господине, мени се чини, да сте се вы у мене упознали, чинимисе. —

Началникъ. Молимъ, молимъ Милостивѣйшій Господару! я уважавамъ светиню тайне ваше, и нећу, ма колико да срдце мое на устне мое навалюе, съ изреченьмъ высокогъ имена вашегъ исту повредити.

Странацъ. Вы ме доводите у крайню забуну, говорите, о чему я башъ ни речице єдне неразумемъ. Зашто сиротогъ єдногъ бегунца измеђавате? Вы сте ми могли ситницу ову, за коју самъ васъ молію, управо съ простымъ речма одказати, па бы я одма исто тако добровољко оданде отишао, као што ћу и сада да одемъ. Съ Богомъ!

Началникъ (учтивѣйше препречи му путъ.) Молимъ васъ, заклињемъ васъ, да изъ куће мое нећете. Ако самъ я тако несрећанъ быо, да самъ вамъ се съ несмысленомъ коіомъ речи замерію, то свемилостивѣйше изволите онога човека извинити, кой обычай и говоръ дворскій довольно у притяжанію своме нема,

Странацъ. Неразумителанъ човекъ! Вы не само да непрестаете одъ вашегъ измеђателногъ говора, него шта више и мене приморавате, да га слушамъ. Я васъ іошъ єданпутъ уверавамъ, да я ништа друго писамъ, него єданъ одвећъ сиромашный учитель, кой будући напредакъ и срећу свою у свету тражи.

Началникъ. На то после тако якo повиазанъ морамъ се, са свевысочайшимъ дозволењемъ мало насмеяти. Намера є путована вашегъ благородна и величествена. Отечество ће мое негда найсајније плодове одъ тога пожињети. Али ипакъ найпокорніе примѣчавамъ, да и мало већа свѣтлость не бы ствари никаканъ вредъ нанела.

(край слѣдуе.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Комнія. Срећно господине, срећно! Чуемъ родила ти жена. — Или мушко или женско?

Господинъ. И єдно и друго.

Комнія. Шта, да ние двое родила?

Господинъ. Да є родила двое, было бы я Боже-помози, него четворо.

Комнія. Та неможе быти! Четворо родила? Па єли остала жива?

Господинъ. Њојзи ние ништа, него я тешко ћу остати живъ.

Комнія. Я се немогу никако начудити како четворо да роди!

Господинъ. Ето како — Родила ми сина, бабицу, дойкињю, и іошъ єдну девойку што люли дете. Заръ то ние четворо?

МРВИЦЕ

— Кажу да у сѣверной Америци има толико телеграфа, да су намештени найпосле и одъ кафане до кафане, те людій изъ кафане єданъ другоме являю пошто є и какво є гди пиће.

— У земльи Дарфуру у Африци врло цене бивола што є великъ и якъ. Па кадъ хоће коме да ласкаю, а они га успореде са биволомъ. Єданпутъ ињаше султанъ дар-

фурскій по народу. Єданъ дворянинъ ньаше предъ ньимъ, па изъ почести викаше народу: „Бежите, вели, съ пута! Ето иде биво, великій биво и биво вадъ свимъ биволима!“

— Некада є биo обичай носити плитке ципеле а дубоке беле чарапе тако, како да се млого виде чарапе. А биo є єданъ удовацъ великашъ, кои ние никадъ жалio потрошити на лепе хальине, али га є за чудо мрзило ту ваздань облачити се. Дакле онъ узме єданпутъ полакъ туцета лепы белы а свилены чарапа, па онда се нешто закани, те iй све у єданпутъ єдно на друго навуче. На како му се коя чарапа запрля кодъ ципела, а онъ є подвіе у ципеле. Те тако є єднако чарапу по чарапу подвіio, докле се найпосле све незапряо у неподеру.

— Биo єданъ попъ, али сиромахъ ниe знао ни читати ни писати, па наравно ние умео ни у календаръ читати, те видити кадъ пада ускрсъ. Те тако є у нѣговомъ селу падао ускрсъ увекъ одъ прилике. Кадъ за то сазнаю селяци, па стану викати, а онъ сиромахъ брже боль у варошъ, па разбере у кои данъ пада ускрсъ. На колико до ускрса дана, толико метне у цепъ зрна пасуля. На како кои данъ проће, а онъ по єдно зрно изъ цепа, рачунаюhи да hе онда быти ускрсъ, кадъ нестане у цепу пасуля. Али попадія у зао часъ порани єдно iутро пре поне, па као свака попадія претресе попи цепове да види да одкуда некріе одъ нѣ новце, кадъ се све тужи да нема. Па кадъ види пасуль, а она помисли: „Та мой попа валяда є изгубio бровинце, те сиромахъ брои господи-помилуй по пасулю!“ Па онда помисли да hе то быть мало господи-помилуя и за попину душу а камо ли iошъ и за нѣну душу, те натрпа попи пуне цепове пасуля. Кадъ попа отиде у цркву а селяци га пытаю; „Кадъ пада ускрсъ попо?“ А попа се пише у свой календаръ, па онда: „Бога ми, вели, како пише — да Богъ да и до године да падне!“

МУДРЕ РЕЧИ.

Живи тако, како да ти смрть недоће изненада, него да те свагда затече готова и спремна.

Ко чини свою дужность, тай є свакій данъ спреманъ за смрть, па iой сме слободно у очи погледати.

Добаръ човекъ умире спокойно, єрбо му є смрть као годъ ово вече одъ какиога лепога дана.

Войничъ несме отиhи съ места, на кое га поставіи старіи, а да због тога после небуде срамотанъ и кажнѣнъ. Па тако и човекъ века немисли да има право уклонити се са овога света докле га годъ Богъ самъ непозове.

Чиста є савесть као оно мекано ястукъ, на коме човекъ спокойно спава.

ДОМАhЕ НОВОСТИ.

— Поставлѣни су: Коста Цепкъ за началника среза пріпогорскога окр. рудничкога съ производствомъ у чинъ штабс-капетана, Василіе Вуковићъ за члена управительства в. Београда, Илія Стойковићъ за секретара при истомъ управительству, Матія Николићъ за секретара началничества окр. крагуевачкога, Крста Стойковићъ за старіега писара началничества окр. ужичкога, Димитріе Пунићъ за писара среза грузанскога окр. крагуевачкога, и Милос Лешянинъ за канцелисту при попеч. внутр. дѣла.

— Председатель суда окр. подринскога Стеванъ Іовановићъ преселio се у вечность.

— Членъ суда окр. ћупрійскога П. Яношевићъ по своіой молбя пренешенъ є зачлена суда окр. скедеревскога, а на нѣгово место поставлѣнъ є Милосавъ І. Лешянинъ протоколиста попечит. финансіе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

У предпоследнѣмъ брою овога листа већъ смо явили како Порта садъ заповеда да се у напредакъ и Христіяни узимаю у турску войску. Садъ смо у стању саобштити сву ту наредбу, колика є годъ. Она овако гласи:

„Безъ разлике сви поданици царски напредую и добро стое, єрбо iй заклана правда, коюю є Н. В. чини зато, да iошъ већма подупре државу свою и да утврди зграду правительства и народа свога.

Садъ се по заповести царской дотеруе управа и законима сигура народъ, како да iошъ болъ стои. Чимъ се одобри то, што се садъ ради, а оно hе се одмахъ почети и извршивати.

Правило є найпре и найпре одредити шта є кои редъ поданика царски дужанъ чинити. На тато hе се мало по мало издавати и извршивати о томе и уредбе.

Али одъ свы дужностій найпреча є войничка служба, па зато hе се найпре и найпре о iюй положити темель, на коме hе се после издавати далѣ уредбе.

Наочиглед є свакій безъ разлике обвезанъ чинити што є дужанъ као поданикъ.

Одъ свію терета понайтежій є служба войничка. На iю су до сада спршивали само Турци, а вала сви да бране отечество, єрбо є свачіе. Збегъ тога hе є у напредакъ и остале вере спршивати. Они, кои сами собомъ уселуже, служићe теломъ; а они, кои неузраде то, плаhа hе оволико, колико преди да су сами у войсци.

Они, кои у войничку службу неприлазу, плаhа hе, осимъ обштега данка, iошъ и особитый порезъ, кои hе се звати и закада.

Правительство hе одредити колико hе се давати войника.

Узимаюhи у рачунъ колико има Турака и после обичай њиовъ служити се оружіемъ, увекъ hе у войсци быти найвише Турака а найманъ остале вере.

По ономе, што hе се о томе наредити, известанъ дрой войника, кои hе давати друге вере спрамъ тога, колико узимаю мушкараца, а после и спрамъ количине Турака войника, позваће се и стаће у войску, а остали hе плаhати осимъ обштега данка iошъ и войничкій порезъ.

Тай порезъ купиће се по овоме правилу: Колико hе у напредакъ друге вере давати войника, одредиће се по горњемъ размеру. Део войничкога пореза, кои долази на оне, кои су у служби, одбиће се одъ збира тога пореза, а остало hе

се разрезати на мушкарце та други пера, кое ће давати војника, а купиће се заедно са обштимъ данкомъ.

Особитимъ наредбама одредиће се колико ће право бити давати тога пореза и како ће се разрезивати а како купити.

Колико ће се служити у војсци и после коимъ ће се редомъ пописивати војници, особито ће се уредити. Једно ће се казати и каква ће права имати они, кои заслуже чинъ официрскій што су способни или што имаю знања, кое су добили по царскимъ школама.

Те се уредбе већъ претресаю а скоро ће се и објавити и извршити.

Висока Порта закључила с међутимъ, докле се горњѣ уредбе неиздаду, дићи у Анадолу и Румелiи нешто војске.

Истина то и изванредна наредба, али ће зато опетъ они кои седъ дођу у војску, ужитати сва добра, кoя ће чинити војничка закони, што ће се доцније издати.

Ако се кои одъ војника, кои се овако изванредно узимаю, и буде за официра, а онъ ће и то бити сиромъ година колико служи и сиромъ заслуге.

Ово нарочитоюћи, висока Порта иде на то, да терет војничке службе, кои и до сада падао само на Турке, олакша и на остале вере распростре честь и славу служити државни и отачбини своюй.

То е новъ знакъ великодушности и брижљивогъ старања, кое Н. В. изилазе сиромъ свои поданика."

Одређено е већъ и неколико виши чиновника, кои ће и̂ћи у Румелiю и Анадолъ да то извршe.

— Князъ Горчаковъ имя да су саюзници и Руси одъ Севастополя одъ 29. па до 30. Апр. едвако едно на друго пуцали, но само умерено. И мы, вели, и саюзници направили смо обоје іошъ по єдну батерію. Ноћу између 29. и 30. Априла искочили су наши своєвольци изъ 3. батерiе противъ батерiя енглески, па су имъ запленили више топова. А 30. Апр. подпалили су саюзници єдну своју шешъ са баруто̂мъ, да развале свой лагумъ сиромъ наше 3. батерiе, те да науде той нашой батерiи. Но нису іой ништа могли наудити.

Противъ Омеръ-паше у Евпаторiи стои 8000 руски коњаника, кои Омеръ-паши никако недаду оперирати. На суву е сасвимъ пресечена веза између Евпаторiе и саюзника. Главна руска војска одъ 150,000 мом. стои подъ Симферополя, а едвако е у вези са Севастополомъ.

У Балаклаву е 2. Маи дошло 6000 момака сардиниске војске.

На 100 лађа и 123 пароброда онай часъ шиљѣ Енглеска на Крымъ іошъ војске ране и небаре.

У Бургасу Варни и Балчику спремаю се за доченъ великогъ єдногъ одељења убойны лађа саюзнички, кое ће оперирати противъ когъ рускогъ места на црноме мору. Съ нимъ ће заедно оперирати и турска војска подъ Омеръ-пашомъ. А оперираће, кажу, или противъ Акермана или противъ Одесе.

За војску, кою Енглеска саставаа одъ самы странаца, већъ е скупљено 3000 мом., а 3000 момака доћи ће изъ Швайцерске.

Енглези у Швайцерской исподъ руке наимаю војника. То исто чине и Французи. Але Енглезима иде то болѣ за рукомъ, єрбо више плаћаю.

Заробљени Руси и неколико њи̂х насељени Полака скоро су стали у турску војску.

Ударила е колера у Цариградъ и у станъ подъ Маслака.

Капроберъ имя да су Руси ноћу између 1. и 2. Маи двапутъ излетили были изъ града противъ Француза, али су, вели, опетъ узбикли.

— У Сардиниi граћански закони више несматраю за морална лица оне земаљске монастире, кои су кога правогъ реда а нити штогодъ проповедаю народу нити штогодъ уче младеж нити лече болестнике.

За планъ, по коме познатый Дундоналдъ предлаже основати Севастополь и Кронштатъ за 10 дана, каже лордъ Палмерстонъ да е точно испытанъ, али као да га нис могуће извршити.

Што су саюзници досета оправили Шведской съ Норвегiомъ и Данской ултимачъ, коимъ одъ њи̂х свергнично захтеваю да више небуду неутралне, то е зато, што те држане склоняю сваку руску лађу, кою саюзници на источноме мору потераю да ухвате.

Аустрiя и опетъ предлаже на кои начинъ мисли да се іошъ могу помирити саюзници и Русiя. Тай свой предлогъ оправила е она банъковы дана пайпре у Паризъ и у Лондонъ, а после ће га оправити и у Петербургъ. То е єдно, а друго и лордъ Палмерстонъ банъковы дана рече у парламенту да ће се опетъ наставити преговоре у Бечу. На ако се та речь Палмерстонова односи на тай истый новый аустрiйскiй предлогъ, онда е надати се да се у томе предлогу такво штогодъ предлаже, о чему пристаю и саюзници и Русiя водити даљ преговоре зато, што и єдни и други налазе у томе правда, по кoима могу іошъ и налепо и користно поправити се.

Течай новаца: сребро 128½; дукати по 5 фор. 54 кр ср. за банке.

ОГЛАСЪ.

Добро ограђена ливада, крозъ коју вода тече и гди има една кућа, заедно са пространомъ шумомъ у истой огради, што се зове Кiево и кое у Кнежевцу лежи, дае се за пашу марве подъ аренду. Ко бы желiо исто подъ аренду узети, може се за последню цену у Ужреднiчеству Шумадинке у свако доба известити.

— Сбогъ неке промене у експедицiи Шумадинке, одонiо се овай брой одъ данашњѣ поште. Ако се у будуће такво што догоди, то ће само онда бити, кадъ се празднiци стрефе, и кадъ типографiя неради.

У КНЊИГОПЕЧАТНИЊИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 17. Мая 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му је за три месеца 3 цванцика. | № 41.

НАДПИСИ.

(Карађорђу.)

Рука је твоя громомъ владала;
Срећа те нигда напала није;
Ал' те је горка судба свладала,
На тронъу жалость бѣдне Србіе.

(Пророку Ненадовићу.)

Нека ти мирно почивају кости,
Вѣрный пріятелю народа српскога:
Заслужный Србине, Богъ да те прости,
Ты си намъ достојнъ спомена вѣчнога.

(Лазару Петровићевићу.)

У трупьењу старче почивай тихо,
За времене труде, покой ти вѣчанъ;
У гробъ твой века недира нико,
Твой живот беше многима срећанъ.

(Луки Лазаревићу.)

Нека ти земля та лака буде,
Ты си је кривцу купіо твоіомъ;
За дѣла славна и твоје труде,
Србство у дугу хваломъ своіомъ.

(Димитрію Давидовићу.)

Ни једанъ Србинъ крај твога гроба,
Са ладнымъ срцемъ проћи неће;
Са „Богъ да прости" у свако доба,
На гробъ твой свакій венце неће.

ПУТНИЧКА ПИСМА. *)

Женъ. — Новембра 1847.

Време је мочарно и суморно. Киша са снегомъ непрестано дражи ме затворена у моіой соби. Прођоше лепи дани. Лето је већъ изданувло, и лежи ладно на скопоњима жита, окупано есенъскомъ кишомъ. И есень пружила је веће утрупьеномъ радинку последньи влатъ са класа, последньи гроздъ са чокота. Оно тихо езеро колеба се зимскимъ ветромъ, његове обале свукле су своју зелену цвећемъ изшарану одежду, и завиле се у бео снѣжный покровъ. Птице оставиле су бласлиства дрва; пастири забацили су своје свирке, и склонили се у села да презиме. Последньи увенутый листъ са висока платана одкинуће ветромъ предаје се своіой судбини, предаје се да га ветаръ по своіой вольи носи куда хоће. То жуто лишће, што ветаръ тамо амо по снегу претура, то је подобіе човека. И ко одъ люди може, да при наступаню зиме небуде невесео. Ко у једномъ цвету, у једной жутой лиски, неможе видити свой живот? — Нерадо се сада у зимске хладньне завіемъ, шетамъ по оньим баштама, где самъ пре краткога времена само цвеће гледао, и где сада ништа нема: нерадо погледамъ на оне воћке, кое самъ гледао кадъ су биле пуне плода, а кое сада безъ једне лиске као суве стое. Све ми то казује да је једна смрть неограничена и да се одъ ње неможе утећи.

Я се врло каемъ што писамъ остаію Швайцерску іоште за преме зеленила и њене лепоте, што писамъ отишао пре него што самъ видіо како ове милине природе изумиру; а найвише зато каемъ се што писамъ отишао пре, него што су се Швайцерци почели међу собомъ тући. Неслога је у овой земльи, где путникъ само срећу и блаженство налази, подигла је съ оружјемъ брата на брата, сусѣда на сусѣда. Овы дана отишли су и одавде войници да се туку противу тако званогъ Сондербунда. Читавъ Женѣвъ испратіо ій је до параброда, сродници на обали плакали су, а войници на параброду певали су Марсељезъ, а музика одговарала је њіовой песми. Топови су огласили њіовъ одлазакъ. Прокламація коіомъ су войници на войску позвани врло је човечна; у њой се између осталогъ каже: „Солдати, вы сте познани подъ баракъ нашегъ савозногъ и обштегъ отечества, но у бою незаборавите да су ово ваша браћа и земляци, кое вы хоћете у њіову дужность да доведете. — " После кратког времена чујемо да је била бытка кодъ Фрибурга, и было је много убіены и рањены са обе стране, но сутрадањъ после те бытке Фрибургъ се предао (14. Нов. у недељу у 9½ сати.) савозной войсцы, надъ коіомъ Дифуръ комендира. Савозна войска отишла је далъ на Цуић, и говори се да ће већи бојева бити око Сенгготхарда.

Я ћу тешко моћи остати овде целе зиме. Швайцерска „безъ њіногъ зеленила", нема за мене пріятности. Женѣвъ ніти је велика варошъ ни мало село. Чудо је да у

*) Једно дугачко писмо изостављено је.

целой Швайцерской нема сталнога театра. Овде представля се по гди што у две у три недељ, ал и то врло рђаво. Єдино ми є сада задовольство и забава, осим читања, да уземем подъ кирію коня, и да јашемъ по оними околинама.

Снегъ, магле, зима и самоћа, постали су ми већъ несносни. Већъ самъ почео размишлявати куда ћу одандe. Пред-а-мномъ су два пута отворена: Паризъ и Римъ, али оба та места, чине ми се одвећъ далеко за ово зимно доба године. Мыслимъ или ћу на лево или на десно. Вћчно таљанско пролеће непрестано ми у глави стои; и што више снегъ овде пада, тымъ већма желимъ, да дођемъ у ону землю гди лимунови и смокве роде: али пре него што бы у топле сарданске долине дошао, могао бы се у поштанскимъ санићама на Мон-син смрзнути, преко кога брега мора се пређи. — Паризъ, — то найвеће звоно, што у свету на ларму звони — привлачи ме къ себи; и я дражимъ, ко види Паризъ, па онда види Римъ, тай видіо є Римъ какавъ є было за време Цезара, и Римъ у развалинама, какавъ є сада. Али, и одъ те жељ разтавля ме єданъ снегонъ покривени великій брегъ. Када бы крила имао, и бы радо висину брега Юра прелетіо, и спуштіо се у поштанска кола, на шампањскимъ долинама.

Вечаръ страховито дуња око моя прозора, и квари планове моге путовања. Ватра се на огњишту почела већъ гасити. Свеће су до дна догореле. Нигди се нико у читавой кући нечуе. Све живо почива. Поноћъ, единa поноћъ самномъ бди, и опомиње ме да се предамъ покою. Лаку ноћъ пријателю! и очекуй прво мое писмо изъ Рима или изъ Париза.

ПРЕСТОЛОНАСЛЂДНИКЪ.

(крај.)

Странацъ (смешећи се.) Я самъ већъ више незнамъ, да ли самъ я будаљ или санамъ. Мора быти, да ме доиста држите, да самъ я некій принцъ, или —

Начални. Као што є речено, я много више чувствуемъ у себи найдубљ страхопочитање о утаиваню высокогъ имена и става вашегъ, кое сте высочайше благоволили наблюдавати, него да бы я простодушне мысли мое о той точки наводити могао. Али я опетъ найпокорније молимъ, да изволите высокогъ размышленя вашегъ удостоити, да ли не бы титула грофа єдногъ може быти понайбољма іоцъ за средину у извршеню высоке намере ваше служити могла. Имайте высоку милость, крозъ кое време задржати се кодъ мене, и ставите се у надлежно положеніе. Имање мое, крвь и животъ мой, стое готови на услуги вашой.

Странацъ. (отмѣно ладно.) Одъ свію ти понуда засада то єдно примамъ, да овде пренођимъ, єръ се дань и тако већъ свршује, а и самъ самъ нешто уморанъ. За све остало немо се сутра даљ разговарати.

Начальникъ. О, срећанъ ти самъ я човекъ! дакле є ваша высочайша воля, да васъ господиномъ грофомъ зовемъ?

Странацъ. Зовите ме како оћете.

Начальникъ. Неће ли быти найприличніе, грофъ изъ Холштайна? Тымъ бы, чинимисе, найлюбопытљивіи пытачи сви найбрже уздовољня были.

Странацъ. Како оћете. Моя бы садъ найвећа жеља была, да идемъ одпочивути.

Великомъ радоћу обузетъ одведе садъ благороднинъ таковазванаго учителя у найлепшу собу, снабдѣ га съ скупоцѣномъ вечеромъ и собственомъ своіомъ руконъ снѣтлећа донрати га до кревета.

Самъ пакъ, затимъ прота у свою собу и одъ тешке радости као извапъ себе у вретень скакање по њой. „О преблажены ти самъ я човекъ! — усклике гласно: — Престолонасљдникъ обитава подъ кровомъ моимъ, сайно сунце земљ осіава ме! — Како се чудноватo то догоди! Да ми є извѣстіе са знаменитостима само за сатъ єданъ доције дошло, то бы я са два грошића краљевскогъ сына одпустіо, и вековечито бы остао овай, те овай истый, шта самъ и садъ. Због тога ћу я мога внимателногъ и прилѣжногъ дописника тако да наградимъ, да ће башъ задоволнъ быти. Но за њга є, као творца среће мое, трачавъ єданъ новчаный поклонъ, заиста, текъ маленкость єдна. Не, онъ треба да добіе нешто званіе, онъ треба у найману руку совѣтникомъ да буде. То да учинимъ, то ће ми текъ играчка єдна быти; єръ, чимъ престолонасљдникъ на владу ступи, я самъ попечитель и носимъ звезду и ленту. О, ала ће то звечати, ала ће ми то доликовати! —

Брзо узме кредy, напара на капуту велику звезду, стане предъ огледало, почне комплименте правити, себе превосходителстномъ називати и изъ снегъ гра викати: къ оружію!

У оной радости, ортоглавцы овой, нађе га и зора. Садъ се почне за сайность грофа своега бринути. Штафете одлете и донесу изъ Липиске богато одело. Одна буду петь селячића у служительско рухо обученя, чобанчића єдань за лауфера узвишенъ, а невештый кочишъ, како ће шесть коня терати, поучень. Кадъ є са свымъ тимъ готовъ было одe къ своме грофу, кога заставне, гди є већъ устао. свой учительски капутъ навукао и са путничкимъ штапићемъ своимъ за полазакъ спремањ было.

Господинъ грофъ, мое ми душе, вы несмете већъ никудъ одавде. Сва ова люди чекаю на милостивѣйшу заповесть вашу.

Тако є начальникъ молію, преклињао и навальивао, докъ се є напоследку учитель жельи њговой приклоніо, и до неколико се дана са свымъ величествено у златна кола посадіо. За честь и высоку милость њгову и части су се давале и сви су, кои лепомъ свету принадлеже, на часть призывани бывали. Садъ фаерверкъ, садъ игра, єднымъ словомъ, читава се поворка светкована повукла, као да є довста злато тога ради прибрано было.

Странацъ є при свима тима пробытачностима, као и увекъ, тайнепуно узтезанѣ наблюдавао. А ово є башъ изъ дана у данъ све више и више начальника у високомъ мнѣню њговомъ утврђавало, и ніе се уморіо, да отмѣногъ гоета свога краљевски подвори и почасти. Кудгодъ є овай окомъ, онъ є окомъ.

Али грофъ почне немилице трошити и почесто то на ово, то на оно око бацати тако, да е на последку началникъ касу своју доста слабу напао, да бы свакой той скупой жељи доскочити могао.

Принуђеным се дакле наће, да овде и онде новаца на заямъ поиште. Кодъ многи сусѣда, познатъ будући за честитогъ човека, налазіо е найбржу услужность; али се нашао и таковы, кои се нису съ благомъ своимъ текъ налако опростити могли, и кои га се дотле оставити нису хтели, докъ имъ ние тайну свою, наравно текъ на свиство заклетве на уво пришаптао, да тай грофъ изъ Холштайна, кой кодъ нѣга обытава, и због чега пристойногъ издрживања онъ садъ заимъ тай и чини, нико другій ние, него самъ башъ престоловасльдникъ краљевства.

Наравно садъ, кад електрическимъ ударцемъ додирнути, одскоче заклопци са свю ношаны каса; али е и сто тако брзо и велика новость ова изъ уста у уста летила. Найвеће и найпроницателніе начальникове молбе поради тайня ни су могле дѣйствовати, да се ова распаліна ватра угаси. Молбе су те една тай успѣхъ имале, да ни су странца у очи краљевскимъ высочествомъ поздравили.

Шестый данъ бавленя свога у Аугустусбургу, башъ кадъ е грофъ изъ Холштайна съ домаћиномъ своимъ весео и сасвимъ добре волѣ крозъ прозоръ гледао и на мастанъ ручакъ изгледао, дотрче неданвнутъ саксонски коняници, оставляюћи облакъ одъ прашине за собомъ, и предъ кућу стану.

Официръ сиши доле и у собу уће.

„Краль жели съ нама говорити, господо моя! Спремите се дакле на путъ кръ васъ онъ часъ пре видити жели. Вама стои на вольи, али ћете на коньма или на колима, а и я ћу васъ съ моима людма до Дрездна пратити."

Истина грофъ изъ Холштайна изгуби мало бою са образа, алъ напротивъ начальнику іошъ радостніе срдце куцаше. Видишъ, говораше себи самомъ, како ће краль садъ милостивѣйше да те прима: пази, како ће свепресвѣтлѣйшій зато, што си наслѣдника круне тако слично подворіо и угостіо, съ места да те награди, и на прву те до престола столицу посади. Зато гордо седне са странцемъ у кола, и на кочіяша навали, да безъ одмора коньюре; и тако они у колима коняницы око ньи са звечећимъ саблама на коньма по роси и магли одседе у варошь.

Али е у Дрездну сасвимъ другчіе стварь стояла, него што е простодушный тай човекъ мыслію, гласъ о бавленю престоловасльдника кодъ нѣга веће по свой земьи пукне, па напосльдку и до ушію самогъ краля доспе. Чувши то упропасти се краль, и одма пошаљ свога повѣреногъ єдногъ човека, кой е престоловасльдника — кои се у то време у Бечу бавіо — добро познавао, у Аугустусбургъ. Овай донесе извѣстіе, да се доиста некій грофъ тамо налази, кой, рекао бы човекъ, валиньа на престоловасльдника изгледа, но напакъ да онъ неверуе, да ће то башъ быти престоловасльдникъ самъ. На то су были драговери одма послани, кои су ова два господина непредимно у Дрездну допратили.

Садъ се развіе цела повѣсть. Таки на првомъ испыту странацъ съ пристойномъ искреношћу рекне овако: Я нити самъ престоловасльдникъ, нити грофъ изъ Холштайна; а управо писамъ ни — мушко, него женско лице, а самъ ньи сиротогъ єдногъ ткача изъ планине. Отацъ ме мой тако строго држи, да самъ напоследку у себи заключила, да срећу мою далѣ тражимъ. Да као девойка путуемъ было ми е сумнителио; зато самъ навукла на себе мога отца свечане аљине, и ноћу самъ кућу оставила а путъ предузела. Кадъ самъ одъ новаца сасвимъ чиста остала, почела самъ просити. На то име, да самъ просваный учитель, добіяла самъ одъ неки сажалителни благородника, чиновника и свештеника понеку крайцару на трошакъ, съ чимъ самъ одъ места до места путъ продужавала. Већъ самъ хтела, да се изъ омразе на тай лакомысленый нестални и скитаюћи се начинъ живота кући натрагъ вратимъ, и да у наручіе отца мога опетъ паднемъ; и доиста самъ ћеће у повратку и была, кадъ ме е несрећа на овогъ господина начальника Гинтера намерила. Овай, иначе поштенъ човекъ, на чудне е мысли о мени дошао, т. е. да самъ я принцъ, и шта више — као што управо садъ текъ дознаемъ — да самъ престоловасльдникъ. Я самъ могла говорити шта самъ хтела, онъ е остао на томе, и недаде ми се одтуда никудъ крочити. Шта самъ могла чинити? Изгледъ, да се може за неко време господски почастити и пораниги, было е за протуну єдну, кою е веће загладнила была, као што самъ я была, велико искушеніе. Я самъ искушеніе томе подлегла, и зато самъ казни достойна. Ничимъ манъ, я нити самъ никадъ потврђивала, нити му и издалека повода давала мислити, да самъ я принцъ, а много манъ, престоловасльдникъ. Я се позивамъ на сведочбу самогъ господина начальника. Моју нама до извѣстногъ обасненя точке ове никада дошло ние."

Да све ово призна, было е господинъ Гинтеръ толико поштенъ. Краль на то изрече пресуду: да протува (коју су одсада „господична принцъ" звали) годину дана у кући за поправляньё злочинаца опредѣленой проведе, и да се благо съ ньомъ поступа; Гинтеръ пакъ за казнь суете свое да се права лишава, поклоне оне, кое іой е учинію, одъ нѣ натрагъ искати.

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Колиша. Шта се ноче представляло у циркусу?

Господинъ. Представляло се четири времена: кружна, ветаръ, прашина и велика киша. А особито киша тако е добро представляла да су сви што су гледали остишли кући мокри.

МРВИЦЕ

— На врху Романіе има една пећина, што се зове *Новакова пећина или Новакова стѣна*. Поредъ те пећине иде путъ, и треба два сата докъ се узбрдо изађе. Приповеда се да айдукъ Новакъ у стара времена само простре своју кабаницу на той стѣни, према путу; па онда иде те айдукује, па кадъ се врати а ово пуна кабаница новаца и други дарова; єрбо путници а нарочито Турци, кои су тымъ путемъ пролазили, и видли и познали Нова-

кову кабаницу, бацали су на кабаницу одъ свог нолъ по нешто. србо су мислили, да Новакъ гледа изъ шуме, ко ће шта дати. Сада, после толико година, постои тай обичай, да путници дариваю ту стѣну. Ко нема, или неће да баци кою пару, а онъ упрти по едно дрво, и остави нодъ те нећике; тако да за неколико месеци нанесе се велика гомила дрва, кое обично Турци изъ мржњ запале. Турци бацаю обично по еданъ каменъ. Турци су до скора држали за севанъ да пале шуму по Романіи, и тыме затру спомень тога айдучкогъ гнѣзда.

— Едно дете ишло е путемъ и плакало, еданъ човекъ кои га сретне упита га: „шта ти е те плачешъ? дете му одговори да с изгубило 2 гроша, па за то плаче; томе човеку сажали се, и даде 2 гроша детету, само да неплаче. на то дете бризне још већма плакати. „А што сада плачешъ?“ упита и онай: „зато, србо да ни самъ изгубио она два имао бы сада 4 гроша.“ Одговори дете.

— У Кинеской свакій плаћа своме лекару донде докле е здравъ, како се разболе, а онъ му престане плаћати докле годъ неоздрави, и тако доктори у кинеской изъ свегъ срца едва чекаю да болестникъ устане, да имъ поче плата ићи.

ЗАЧИНЦИ.

Немоле се Богу сви ови што у цркву иду.

Што е коме црква ближе, тымъ ређе у цркву иде.

Молыа еду хальине, а брига душу и срце.

Младъ може умрети, а старъ мора умрети.

У кавезу учи се птица да пева.

Ко украде ора, тай ће украсти и вола.

Кадъ вина нестане у подруму, онда е доцканъ оправлати браву.

Ко околико чини колико може, тай чини толико, колико царь на престолу.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— 13. ов. м. у вече, после дугогъ боловања преставіо се у вѣчность обштеизнатый г. Стеванъ Н. Книћанинъ члевъ совѣта и Војвода. Тѣло е нѣгово сутра данъ у недељу са свима могућима воениыма, грађанскима и црквенима церемоніма сарањено. Нѣгова свѣтлость присуствовао е погребу; г. Митрополитъ чинодѣйствовао е. При опелу говоріо е г. Сава Архимандрить сходно покойнику слово. Осимъ млогобройногъ свѣта и чиновника у унифории, прешло е изъ Земуна млого више и ниже воене господе, и присуствовали у овой пратыи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Корпусъ руски гренадира ніе отишао изъ Польске у Волынію зато што се говорило, него обадне дванаіе тога корпуса стое у средъ Польске на обалама Висле. Но то е истина, да найболи руска войска, изъ сѣверыи руски губернія у Польску долази, и у Јулію месецу подиѣту ће се близу Варшаве неколико логора. Одъ како су се прекинули преговори у Бечу, Русія се изъ све снаге спрема за продужа ратъ а ніе ни мислити, да ће Русія дозволити да се ограничи на црномъ мору, или што да попусти што се не бы съ њемымъ достоинствомъ слагало, сада да попусти поштo е в. новы резервны корпусъ подигла и у средъ организираня народнѣ войске. У западнымъ губерніама и у Польской има сада руске войске 340 хиляда; овай броій ніе ни мало претеравъ, кадъ се помысли на непрестано регрутыранѣ. Народнѣ войске спремно е до сада 200, кои нису однекъ добро оружани. При свему томъ што е у Польской тако све за ратъ спремљено, нико нинакъ недража, да ће быти рата нанеђъ Русіе и Аустріе. србо Русія гледа ће да неумножана свое непрыятель.

— Народъ у Француской и Енглеской спремань е за све жертве, да се ратъ далѣ са свымъ могућыма средствама продужи. Правителства обадва, радо подижу и придражаваю што одушевленіе. И у Енглеской и у Француской чине се непрестане нове ратне припреме. Говори се да ће се наново устроити еданъ енглеско-француский корпусъ од 60 хиляда момака, кои ће на руской граници почети ратовати.

— Изъ Варне пишю, да ће се сардиниска войска до 18. т. м. сва извести; и да ће саюзница одна после троячиндане почети юришати на Севастополь.

— Примѣтило се да се изъ Евпаторіе турска войска крене, и по свой прилици ићи ће да удари съ леђа на Севастополь, но пре тога морала бы іошть една бытка на Алми быти.

— Изъ Симферополя до Кіева сиршенъ е и отворенъ телеграфъ, и по томе сада тымъ путемъ преко Бечa и Берлина, за неколико сати можемо знати шта се у Крыму догодило.

— У Цариграду у талиянскомъ театру представлана е „бесада Силистріе.“ где е и султанъ присуствовао. Колера у Цариграду и у француском логору однако трае. Шта више и у самомъ Сараю умрло е 5 жена и еданъ царевъ двогодишнын сынъ.

— Новый министеръ француский гроф Валевскій, за кога се мыслило да ће се свагда више за ратъ него за миръ заузимати, показуе сада са свымъ миролюбиве тежнѣ: и говори се да предложена за миръ ніеће одбити.

— Еданъ мађарскій мареченый трговацъ заключіо е и подписао контракъ да до месеца Октомбра 30 хиляда свиня у Хамбургъ изда.

ЗАГОНЕТКЕ.

Дужи иверъ одъ кладе.

Закла вола бика, све село свика, а кадъ ође да слани, нема шта да стани.

Зими служи а лети зубе кези.

Мртво живо ніе шуме вуче.

На царевиһу безъ узда коњуя.

Течай новаца: сребро 128 ; дукати по 5 фор. 54 кр. ср. за банке.

У КЊИГОТПЕЧАТЊИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 20. Маја 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Недадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овај листъ излази вторницомъ и петкомъ. Цена му е за три месеца 5 цванцика. | № 12.

ПУТНИЧКА ПИСМА.

Паризъ — Јануар. 1848 год.

Изъ тихи и скровити места швайцерске, бацила ме е моя судбина у ову вѣчну вреву. Ево ме у Паризу — у оной волшебной варошки: гди е свако савршенство, и добро и зло, себи обиталиште изабрало: у оной варошки гди се путникъ заустави, да у миниатури види целу вселену. Съ последнимъ даномъ прошле године, пењући се на брегъ Јури, обилазио самъ се последњи путъ на Женѣвъ и на његово лепо језеро. На врху тога брега при улазку у Француску, видио самъ на лево онай знаменитый градъ, што га сада краль Луи-Филипъ зида.

Путовали смо и даню и ноћу. Зима е нескосна била. На свакой штацији мењали смо око насъ пуне бутељ вруће воде, но ипакъ слабо намъ е помоћено было. У Дижону остао самъ само єданъ данъ. Одатле, ходъ смо у Шампањске долине наступили, было е много топліе и снега нигди нисмо могли видити. Наша тешка кола тутњила су кроза оне лепе винограде, кои целомъ свету даю тако лепогъ вина. Возећи се кроз та поља, мыслио самъ на легіоне римлана, и на батаљоне Наполеонове, кои су овуда негда пролазили — јурили и бежали. На єдномъ месту ишли смо у подруже и гледали хиљаде шампањскій бутеља кое су сне пуне биле, и спремљене да се растуре у цео светъ. Мы смо одъ Дижона побацали бутељ съ врућомъ водомъ, и сваній е путникъ одъ штације до штације меняо шампањске бутеље: кое су заиста боље утревале одъ оны бутеља съ врућомъ водомъ. И кои бы путникъ туда прошао, и кући се вратіо, а да неможе казати, да е у шампањскомъ предѣлу, піо шампањскогъ вина.

Сунце четвртогъ дана сниди се. Све што смо путемъ сретали и стизали, опоминяло насъ е да се приближујемо той великой варошки. Паризъ е іошъ далеко было. Коньи су непрестано у великомъ тргу ишли, а мы свы путници у кола дремали смо, као и оны прошли ноћи. На єдан-путъ необична нека светлость удари кроз прозоре наши кола, и кола после неколико минута стану. Кондуктеръ сађе на землю, єданъ путникъ упита га: како се зове то село? — „Паризъ!“ одговори кондуктеръ.

Петъ сати после поноћи было е, кадъ смо кроз капію у Паризъ ушли. У кола су была іошъ двоица изъ Швайцерске, кои су првый путъ сада у Паризъ улазили. Мы смо гледали кроз прозоре, а други продужили су свое спаваће мирно. Мы смо љубопытљиво гледали али ништа осимъ високи кућа, и честы фењера, нисмо могли видити. Зима е ика была. Нигди никога ни смо на улицама сретали. Паризъ спава. Дуго смо се возили кроз оне пусте улице. Неможе човекъ себи представити, каква страховита чуства обузимаю онога путника кои е читао историју *револуције француске* и *тайне Парыза*, и кои у то мртво доба ноћи улази у ту велику варошъ, подъ коіомъ вѣчный Вулканъ тиня.

У гостіоници гди е деликанцъ стао, провео самъ три дана одмарајући се: єръ самъ радъ было да надокнадимъ ове три у кола непреспаване ноћи. За та три дана нигди нисамъ хтео да се макнемъ. Изъ мое собе кроз прозоре гледао самъ често на улицу. Све ми се чинило познато. Ко е у млогољудномъ Бечу и Берлину живіо тай се заиста неће у Паризу збунити. Имао самъ препоруку и писма на єдногъ генъескогъ могъ пріятела г. Пекара, кои е медецину учіо. Њега најемъ по адресу, и преселимъ се одма у гостіоницу „Хотељъ британикъ“ гди е онъ седіо; и врло ми е мило было да е ту гостіоницу єданъ Швайцерацъ држао. Та е гостіоница близу школе лекарске, и Сорбоне, гди самъ одма почео слушати предавања. Овде има іоште 10—12 Срба и неколико Бугара, но међу коима нисамъ ни єдногъ познаника имао, и съ коима самъ се текъ после 15 дана нашао и састао. О њима нећу ништа овде говорити. Они су такви људи, кои ће о себи у своме животу, дѣлима своимъ достойніе, него што бы и овде могао, говорити.

Она прва три дана, провео самъ непрестано гледећи и учећи планъ Париза — и читаюћи єдну лепу малу књижицу о знаменитостима Париза. Тако, да кадъ самъ после ручао на улицу, Паризъ было ми е са свымъ познатъ.

Садъ съ богомъ! изъ овако лепе и велике варошки, немогу се велика писма писати. То бы се звало губити време. Место моя писама, читай ове **спомене**, са коима самъ се и прыя дана могъ овде долазка радо забавляо, и кое ти прераћене шиљемъ.

(Спомени изъ Парыза.)

Кадъ у лепо пролећно или зимно вече улазите у ову грдну варошъ, а особито кадъ улазите кроз лѣпу капію, коя васъ води у краљицу престолны европскя

варошій, онда васъ обузме нѣка надежда великогъ и величественогъ позорія, надежда, коя и неотпиде обузме цѣо вашъ духъ. Єданъ лѣпъ, пескомъ посутъ путь води васъ изъ села Нельи, краљевскогъ дворца, у булонъску шуминду, прекрасный састанакъ свію богатираца, — а изъ шумице къ тріумфалномъ своду, къ гомили на славу опоминаюћи камена, а одавде на піацу слоге, где сто и великій обелискъ, између две памети достойне чесме. Ова піаца, коя є носила толика имена: піаца Луй XV.; піаца революције; піаца слоге; на коіой се налазе колосалне штатуе, овдѣ, одъ овогъ сайиогъ простора, починѣ се Паризъ. Улазите дакле полагано, сматрайте, дивите се.

Но не останимо на піаци слоге, проћимо на ново крозъ дутачко шеталиште Елисейски поля и повратимо се у дворацъ Нельи. Боже мой! ето Париза у цѣлой своіой слави! Она кућа тамо доле, скромно лежећа на обали, између два острова, ово є увеселителный дворацъ Луй Филипа, краля францускогъ. У овымъ тако скромнымъ зидовима, у овымъ тихимъ баштама бадава ћете тражити свѣтлость круне, тамо ћете само наћи отца фамиліе, кои се одмара одъ дневны државны послова и приправля за сутрашнѣ послове.

Пре неколико година краљева породица уживала є цѣло повѣрењ народа; често се ваћала по шеталишту Елисейски поля велика краљевска кола, свасиимъ подобна грађанскимъ каруцама, у коима су сви Французи єднаки као предъ закономъ. У овымъ дугачкимъ грађанскимъ колима сѣдили су краль и његова супруга и сестра и његова четири сина и три лѣпе младе кћери и неколико вѣрны пріятеля, сви пуни умиле радости. Коньи су ишли у касу, изъ палате Тиљерія у дворацъ Нельи. Ту ніе было никакве гарде, ничакве пратњ воске; ко є хтѣо, поздравлао є *среку Француске*. Само, по добром краљевомъ расположењо духа, по његовомъ смешењемъ се лицу, видло се, да є онъ био срећанъ и да се поносіо съ овымъ грађанскимъ поступанћемъ.

Кадкадъ поредъ пута, кои води у Нельи, єданъ лепъ чамацъ, пунъ дѣце и млады госпоа, ишао є низъ рѣку Сену; странацъ, кои є гледао течай воде и овай чамацъ, кои є слушао многогласне поздраве: „живили,“ морао є мыслити, да се у овомъ чамцу налази краљевска фамилія.

Кадкадъ у средъ задара, кои мношина послуе у краљевскимъ зданіяма, смотрите єдногъ крупногъ човѣка, кои є ишао тако амо, са штапомъ у руци, кои є прегледао планове и поправлао, полагано се невао на мердевине; питали бы онда да ли є то г. Фонтенъ, краљевъ архитехтъ. Но на то бы вамъ се одговорило, да є то самъ краль, найревностнін архитехтъ у краљевству. Само гледаюћи, како онъ єдно похваліое, а друго куди, како онъ подстрекава и показуе дѣлаоцима, лако є заиста познати онога, кои є спасао и поновіо Версаль, лѣпый дворацъ старіе линіе Бурбона, кои є удѣпшао дворъ Фонтенбло, умилно мѣсто пребиваня цара Наполеона. Онъ є можебыти єдиный, кои є найвише было заузетъ за лѣпа и велика зданія, кое є требало довршити и спасти одъ развалина; онъ є наравный покроитель оны зидина; на кои уљепшаваньо и довршиваньо радило є свако правительство, безъ да ій є икадъ довршило. То су были мирни часови краля Луи Филипа, яко є икда имао мирне часове. Заиста є онъ было роѣенъ, да проводи дворскрукъ живоіъ, краљевскій и грађанскій; то су была његова увеселѣня.

У овомъ дворцу у Нельи нећете наћи величественость покућства, кое є просто, неће вамъ се толико допасти величина и лепота баштій, и они лепи зелени острови, кои окружаваю дворацъ, као стража; но найвише ће се срца коснути спомени она и матере ове краљевске фамиліе, — намалани образци сынова и кћерій у њиовомъ дѣтинству, у младости, — найвиліе књиге, кое се често читаю, пуне намалани спомена, — краљевскій кабинетъ, где на асталу стое толики дражани послова! — А найвише ће вамъ се допасти у краљичиномъ кабинету о дуару высоће школске награде, кое су њена дѣца при школскимъ испитима подобіала.

Нелыскій мостъ преко рѣке Сене лежи између острова, кои окружаваю краљеве баште. Кадъ пређете преко тогъ моста, онда се већъ умалюо увеселителне куће. Ту се заночиню баштице. — Паризлія є великій любитель польскій увеселѣня и найрадіе има, кадъ се она могу наћи близу обиталишта. Одъ како є онъ увидіо, да се револуције свршс за 24. сата, неиде радо далеко одъ свое нароше, само є у толикомъ степену његовъ страхъ, да нѣне наћи, при своімъ повратку, оно правленіе, кое є у Паризу остаио. Одма иза нароше дођете у булонъску шуминду. Цѣо лѣпый Паризъ излази у каруцама изъ нароше у ову шуминду. Какви ту нема кола, коня, каруца, одѣла и лица. Све госпое, младе и старе, лѣпъ свѣтъ састае се у овой пространой умилой шумици; сви люди, и стари и млади, министри, кои су осѣдили у политики и сва и найотмѣнія грађанк и высока аристократія шетаю се у болоньской шумици, на коню, у каруци, касомъ, коракомъ или у трку; сви су трчали, као кадъ птица лети. А я нову дошелацъ, гледао самъ, да погодимъ и упознамъ ове тайне страсти. Я самъ хтѣо познати сву ову лепо радиность, све ове у леиости лине жел.; я бы сне ньи радо слушао, како се шале и смѣю, чему се надаю, чега се боіе, шта желе, а шта проклиню. Но ко ће тргати за толикимъ свѣтомъ, кои лети у томъ простору и кои се изгуби у безконачности? Люди мысле на свое коньи, жене на лѣпоту своіъ лица, на свое одѣло. Тако они проводе свой живоіъ, єданъ другогъ гледаюћи, где долази и одлази.

Нѣколико корака одъ булонъске шумице доће се до тріумфалногъ свода. Оно є найвећій сводъ на свѣту кои є ту зато и постављенъ, да слави найвеће тріумфе исторіе; онъ диже свою младу главу тако высоко, као и вайстарій брегъ, кои є прежніо толике бурѣ.

(продужиће се.)

ЖЕЉЕ НА МОРУ.

(Приповѣдка єдногъ енглезкогъ официра.)

Има одъ онда већъ двадесетъ и неколико година, кадъ мене, бавећи се съ моимъ полкомъ у восточной Индіи, болесть принуди да се у отечество вратимъ; на како ни єдна велика лађа у то време ніе была, кои бы у Енглезску пловила, то я принуђенъ будемъ на єдномъ ко-

сточноиндијском манћем броду на море навеати се. Бродови друштва восточноиндијске трговине нису у оно време били тако добро людма снабдћевени као садъ па и о-нај старый бродић, на ком самъ се я возио, было е заиста правый „жалостный пловацъ“ као што су бродари таване лаће обично звали; тако, да смо врло полако напредовали, и да е и воде за пиће, кою смо на броду имали, већъ почело умаливати се и нестати. Гледали смо да до ногъ прибрежја дођемо, но непрестани противни вћтрови све су насъ више одъ брега одбили, и на нашу велику несрећу погрћшимо путъ къ острову „свете Елене“ и заиста као да е нека несрећна судба за насъ одређена била, еръ готово свакій ударъ вћтра нешто е одъ брода са собомъ одвалчио; готово ни едно вћтрило ніе намъ у целости остало; сва у приправности наодећа се платна и закрпе већъ су потрошена била; и врло мало се ћошъ веселы лица на броду видати могло.

У томъ стању приближимо се мы Екватору, и то у нееделу Марту, у време надъ сунце небо на две равне части дели; сљдователно надъ нама башъ надъ главомъ стои. Ту смо лежали готово три недељ; покадшто су тихи парашћи ветрови насъ посћћивали, но найвише смо были засвимъ безъ ветра, и стаяли смо као каква клада или као великій мртвачкій сандукъ на пучини морской. Смрть е страшна опустошења на броду чинила. Свега насъ е было, кадъ смо се изъ пристаништа Мадраскогъ кренули око 250 душа, одъ кои е више одъ половине войника и ранћеы было; двадесеть до тридесеть путника са њиовы петнаесторо деце, са своимъ дадиляма; на итакъ ніе дана было, кадъ по неколико мртваца у дубину мора бачено ніе. То е заиста жалостно појављћ било!

Врућина сунчана была е несносна; горећій зраци падали су намъ управо на темена; Шкорбутъ чинила е найвећа опустошења измећу насъ; а само смо по едну литру воде на данъ добијали. Готово свакій морнаръ изкусіо е, шта значи дуготрајућа тишина ветра, аль ћошъ ни едань ніе довде изкусіо, нако су ужасне муке жећи, и њина слћдства. О како се жељно пазило на свакій ветрићъ, кои бы преко гладне, огледалу подобне морске површине пиріо, и по истой мале таласиће правіо! Како су оштро свакога погледи управляни на облакъ кои бы кишу предсказивао, и кадъ бы иста падала, како е свакій радо и найманћ парченце платна разширивао, да свакy капљицу драгоћногъ пића тогъ ухвати. Мараме, кошуљ, чаршави, — све се то пешало на средъ брода, тако да бы као левакъ изгледало, кроз кога е киша у једно буре скупљати се могла. На овай начинъ добіемо по нешто воде. Често самъ я, за време ноћне магле весћавао моју мараму за четири кокошина кафеза, и метнувши у средину тане изъ ушке, да бы се вода на среду сливала, легао самъ на леђа тако да бы ми уста башъ подъ средину мараме дошла, и тако самъ мой сувый грклянъ по коіомъ капљицомъ ладіо, или самъ мараму онако мокру на изгорелый езыкъ мой мећао. — Я кажемъ, оно е заиста жалостный појављ было; но на честь свіо путника буди речено, да деца нису жећи трпила. Њима смо давали воде. Сиротна мала она створења была су весела, и чудила су се што смо мы сви тако жалостни; бћше єданъ великодушный дечко међу њима, сынъ єдногъ поручника у служби индискогъ друштва, было му е 12 година, и опазіо е положенъ у комъ се мы налазимо; звао се *Архибалдъ Диксонъ* и имао е две сестре, єдна одъ 7 а друга одъ 9 година, кое су га, због воспитања у Европу пратиле. Архибалдъ ніе дао, да његове сестре у чему годъ, што бы іймъ онъ набавити могао оскудицу трпе, и кадъ бы каквъ сладкій залогай некоіу жећу умножіо, лишавао се радіе онъ самъ найвеће части свое потребне воде за пиће, сано да небы оне нужду трпиле. И дадилъ су указивале найвеће пріятельство за свое повћрене іймъ питомце, и мы смо неко време были поштећени одъ тога, да негледамо бацањ мртвы остатака деце у море. Но данъ е продазіо, а подне намъ е непрестано нестало; на єданъ залогай свћжег меса нисмо више имали, еръ е сва животиња већъ поклана была, а слано месо само е муке жећи умножавало, многи су се у свое нисће кревете скловяли, гди су ій душе у тишина оставляле; другій су пили млогу слану воду (морску) па су у бесилно долазили, тако да бы зла почћнити могли да іймъ е снага остала была. Ћошъ се опоминћмъ двоице, кои су у єдномъ реду у своимъ нисћима кревегима лежали, єдногъ одъ њи звали су „Сопомъ“ а њговъ другъ проводіо е непрестано опоре шале съ њиме. Сирома Сопъ было е врло слабъ, па му ніе могао ни одговарати, а онай га е за то, што тако дуго жива найнемилосрдніе грдіо, изговарао е страшне псовке и клетве, а кадъ га сирћ избави муке, кою е трпіо, радостно бесалио њговогъ друга ніе имало границе; са ужасомъ чуо се њговъ страшный смћћ, кадъ е старогъ вћтрилара момакъ, ону крпу, у коіой е мртвацъ лежао, сашивао, да е у море бацн. Ахъ! сирома, на сатъ после тога, истій онай момакъ и њему е ту исту услугу учинію. И они буду заедно у истый гробъ бачени. Премда мое собственно срце ніе никадъ подъ спољашњимъ буряма клонуло, и премда самъ я при свачему добру страну сматрао, ипакъ немогу лагати; да е често очајнъ и у мою се душу увуће хћло и появлююћу се надежду угушити претило.

Напослћдну добіемо нешто ячегъ вћтра, кои ће насъ нао што смо мислили изъ ову безвћтрену степена ширине извести; но као да су се и сами вћтрови противъ насъ заклели были; еръ после два дана буде и овай ветаръ противанъ и слабъ, и тако наша очекивана и надежде сасвимъ изчезну. Садъ намъ се само по 10 драма воде на данъ раздавало; они, кои су се умели уздржавати само су мало, или ништа одъ тирде и слане ране ели; но и надувеный езыкъ и скупљћный грлянъ нису такође доволявали да се човекъ преде. Међутимъ єданъ случай чудноватіи него сви осталій, догоди се, кои донауе, да ни самъ страхъ смрти, и то смрти одъ найужасніегъ начина т. е. одъ жећи, нема силе надъ лакомымъ духомъ. Єданъ путникъ имађаше слугу, родомъ Ермењина и врло тихогъ и мирногъ човека; но чезна за новцемъ, тако е кодъ њега ака была, да е онъ свакій данъ по велику часть опредћлене му воде уштећивао, и за велику суму новца у злату, єдной госпи продавао. Стварь се она дозна; свакій га се клоніо, и кадъ бы га кои срео, то бы найвеће грдње было, особито одъ бродара. Мало дана затымъ умре, и новцы њгови буду за њимъ у море бачени, то е заиста будаласто было, еръ исти су се новцы могли ономой госпи повратити, или се на какво благодћтелно дћло употребити; но некій страпъ на броду, когъ су сви

прости, због његовог суевћрја почитовали, рекше; да ти новцы нису ништа друго већъ „крвни новцы“ и тако буду исти тамо остављени где човеческе руке недопиру.

Умиранѣ люди на броду и бацанѣ њиовы тѣлеса у море, ніе ништа необично было на мору; смрть пакъ какве женске проузроковала бы увекъ велику жалость. Тако є была една млада удовица, кое є мужъ због зле кліме умрьо, и коя є у отечество свое враћала се, была є богата, любведостойна и лепа. Али ни њена тѣлесна лепота, ни душевна редкость, нису могле страшну ону опустошительку — смрть — задрьати да се и њой неприближи. Она умре одъ стра; и кадъ се њено лепо тѣло у море спусти и вода се надъ њимъ опетъ састави као што є и была, онда ни едно око ніе суво остало. И заиста намъ се учини, као да є свака надежда съ њомъ саранѣна. Сирома Архибалдъ Диксонъ, было є великій любимацъ госпође Фентонъ, па већъ губитакъ надне на њено младо срце тако тешко, да се, пренда се онъ за любовь своя сестара ионачкій држао, ипакъ после неколико дана море опетъ отворя и његово се младо тѣло са млогимъ већъ жертвама састане, кое є нешто море већъ довде прождрло было! Но исты дана дође намъ добаръ и свѣжъ ветаръ, кои помогне жалостна упечатљива изгладити кол су на ядне морнаре учињена. Ветаръ є непрестано траю; и мы смо пловили западнымъ островима, но врло смо полако напредовали, и напово смо се плашили, да намъ последня помоћъ пресанути неће, пре негъ што свѣже воде добіемо.

(продужиће се.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Колнія. А где сте были тако доцканъ?

Господинъ. Было самъ у свету.

Колнія. То я неразумемъ.

Господинъ. Да богме да неразумешь, єрбо я говоримъ филозофически. Филозофія кажу да є светъ комендія; а я самъ было данасъ у комендіи, слѣдователно было самъ у свету.

Колнія. Пре неколико дана играно є на ползу сиротиня, да-ли є колико прихода было?

Господинъ. Было є толико прихода, да сиротиня треба іошть да доплати, за трошкове кои су око тога представленія учињени.

МРВИЦЕ

(Телеграфске депеше.)

(У Крагуевцу предато 20. Маа п о с л е подне, у Београдъ приспѣло 20. Маа п р е подне.)

(*Првомъ београдскомъ трешњиħ.*)

„Данасъ у неколико сати и 7½ минута, приспѣле су овде две котарице трешања, кое самъ я одма одкупіо по 9½. паре, и већъ самъ разпродао 7. она по 3. троша. О чему васъ извѣштанамъ да се умете управлятн. (Први трешнярь крагуевачкій.)

(Одговоръ.) Цена трешања овде є већъ на 20. пара спала. Осимъ те трговине, я самъ обратіо вниманіе и на важніе ствари. И тако почео самъ заедно съ трешњама и лукъ и салату носити и продавати о чему васъ извѣштанамъ. (Први београдскій црно-бело-луко-сала-то-трешњо-продаваць.)

— У Витембергу показаую путницима комадиће одъ лутерове чаше, коіомъ є онъ обично піо. Она є остала одъ Лутера читава и чувана є за спомень. Великій Петаръ кадъ є долазіо у Витембергъ, покажу му ту чашу; и онъ замоли да му є поклове да носи у Русію. Но Њимцы се извине да никако немогу то учинити, єрбо тай спомень одъ Лутера сматраю као неку светиню. Кадъ види великій Петаръ да му никако ту чашу недаду, а онъ є потегне о каменъ те разбіе. И тако сада у онымъ комадићима лезе две знаменитости, прво што є Лутеръ изъ те чаше піо, а друго што є великій Петаръ исту чашу у своимъ рукама држао и разбіо.

— Єдавъ ћакъ дође у єдну меану и запыта меанціо: „могу-ли я овде вечерати и преноћити, за мое новце?“ „Можете, како не-бы могли“ одговори меанція, и ћакъ се врло добро прочасти, и надъ му сутра меанція изнесе рачунъ, покаже онъ меанціи 4 крайцаре говорећи: „то су мои новцы!“

— Славна певачица Ени Линдъ кадъ є у Лондону певала, добыла є одъ театра плате месечно 70 хиляда талира.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Неке новине поговараю да ће се војска немачки савозны држава скоро почети прикупляти.

— Царь Наполеонъ послао самъ собомъ одъ некогъ доба на воснымъ плановима. По я сати на данъ сѣде онъ и ради у своме кабинету, где нико несме приступити; само кадъ каква телеграфска депеша изъ Крима дође, остани онъ одма свой посао, и пре свію прочита депешу.

— Као што новине гласе савозне војске у Криму има: 120 хиљ. Француза, 30 хиљ. Енглеза, 15 хиљ. Пиемонтезаца, 35 хиљ. Турака, 10 хиљ. Египћана, свега дакле 210 хиљада војника. Одъ ове целе војске, по новомъ воснома плану оста ће по хиљ. предъ Севастополомъ, а 130 хиљ. отиеку ће се да се у унутрашњости Крима съ Русима туку. Савозници ради су овымъ новымъ планомъ, да Севастополь одъ Симферополя одсеку, и по томъ да све Русе напре изъ целога Крима истераю, па онда да се поврате да безъ сваке муке Севастополь заузму.

— На источномъ мору енгиеска флота стигла є подъ Ревелъ.

— Ніе истина оно, што су неке новине говориле, да се сбогъ наступивше врућине кута на Криму повила.

Одговетке: Сврака. — Кокошъ кадъ снесе ја. — Саовице. — Чешаль. — Опона на леду.

Течаи новаца: сребро 128½; дукати по 5 фор. 54 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 27. Маја 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Уредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницкомъ и петкомъ. Цена му је за три месеца 3 цванцика. | № 43.

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

(продужено.)

Найлакше е ући у Паризъ, варошка е капија и данъ и ноћу отворена. Убійца, варалица, сваколике женске и мушке особе, могу гордо у варошъ ући, само ако неносе са собомъ штогодъ забрањено, пренда унесе убиточну игру, превару, лоповство, безчиније и све рђаве страсти. Капије су свима отворене; нешита се нико ни за ime, ни за путный листъ. Варошка тропарина нема никаква посла съ людма, она се само са стварима завима; она непознае ни забрањеног човћка, ни забрањену жену, но познае само оне ствари, за кое се плаћа тропарина; на њу се необраћа полиција, да казни крише и непријатељ државногъ дружтва. Тропарина стои на капији и даноноћу, обучена у зелену унифорну, съ мачемъ кои виси на страни, али овай мачъ зна да одсиће и найнећема сакривену ствар, за кою се плаћа тропарина: сва кола и све каруце подлежне су овой варошкой тропарини, предъ њомъ су сви једнаки.

Заиста е улазакъ у ову грдну варошъ врло величественъ и съ пунымъ правомъ улазакъ предказује удивљења достойне ствари, кое предъ очи на брзо излазе. Неможе човћкъ да зна, на кою ће страну найпре обратити свой погледъ и свое удивљење. Кроз цео данъ свуда се чуе хука бука. Разни елементи скупа заедно врло, и сумња и вћра, философија и порокъ, стихотворство и радиность, честолюбіе и разне страстне желћ, демократія и краљевство. Чудна ти е то хука бука! ту влада правый духъ француски. Како е страшно и помислити, да се живъ човћкъ стропошта у ову ларму, у овай метежъ; но Богъ даде човћку ладнокрвность и онъ га у томъ трепутку охрабри. Само ако имамо мало здравогъ разума и ако найпосле на доброгъ воћу, знаћемо се лако извући изъ ове велике опасности коя прети и срцу, и глави, и чуствима. Тако самъ дакле и одма у почетку морао имати страћења, чекајући на овой капији и гледајући, како Парижлије пореда мене пролазе, кои су могли једанъ другомъ шаштати: „Гле, оно е странацъ, како чека, докъ сви найпре прођу.“ Но я самъ съ вниманћемъ сматрао тріумфалный сводъ, одъ основа до врха, кои пуни славе допире до небеса.

Елисейска поља. Я немогу изказати сву лћпоту и новость прогъ доба, кое самъ провео у Паризу. Я самъ био странацъ, а чинило ми се, да самъ се повратіо у отечество. Воздухъ е био чистъ и опгаръ; каруца су ишла по ситноме песку, као по ледини. Онижи су ишли пћшице, били су исто тако срећни и весели, као и они, кои су се у каруци возали. — Кадъ се прође пореда више театра, гди се чују разни пћвачи и маймуни, доће се до једногъ театра, кои е съ поља украшенъ съ разнымъ фигурама. Шта, рећиће когодъ, заръма и театръ у овой шумици, на овомъ лћпомъ мћсту шеталишта у свако вече? Но заиста, тако е. Кадъ Парижацъ хоће достойно да употреби каковый комадъ землћ кћтове миле и любезне варошки, одма та онъ диже театръ. Паризъ нема никадъ доста театра, као што Италія нема никадъ доста црквій и капела. Театръ у елисейскимъ пољима найневинія е ствар између свію драматичны предузећа: тамо нема никаквы скаредны пћсама и разговора, но само коњи трче, на њима вћшти јашаоци, мужкогъ и женскогъ пола, кои играю на дећи запенушеногъ коња, то е, као што веле, англійско художественo јашаћ. Кадъ у лћто наступе лћне вечери, онда Парижлія трчи у овай театръ да види ово тешко и опасно јашаћ.

Али я самъ прьый данъ премногo видіо. Овай Паризъ, кои пролази тако брзо, овай фантастичный прелћдъ толики непознаты стања, толико чудноваты ствари, — ова засћпљивајућа чудовишта прогъ поља, све е то за мене было величественo позорје, кое се готово ніе могло споснти. Я нисамъ никадъ мыслио, да едно човћческо створење може на једанпутъ поднети толику ларму и хуку буку! Я самъ био скоро засћпљећъ; но послћдку затворимъ очи и текъ самъ ій онда отворіо, кадъ самъ се изъ елисейски поля у фіакеру вратіо у гостіоницу князева.

Ова е гостіоница пространа и богата кућа, у коіой живе у найбољой слоги сви путујући гости. Кадъ бы човћкъ изъ далека гледао ову гомилу людій, у коіой се говоре сви европейски єзыци, мыслио бы, да има предъ очима вавилонскій торањ, пре него што су се єзыци помћшали. Свакій може доћи у ову гостолюбиву кућу, врћ ће свакій сигурно наћи једну собу. Прьый кат по праву припада богатирима. Ту ћете наћи сву раскошность, сјайность и угодность богаты велики кућа; фортепіано одъ Ерарда, великій сатъ, ћилими и тапети изъ Обисона, венеціјанска огледала, скупоцћна изображенія, рћдко покућство, ту ништа неоскудева. Налази се предсобіе за служитеље, штала за коње, сала за госпоју, каби-

нетъ за господина, све, што овай животъ увеселява. Мало више на другомъ кату влада већа тишина, има мањ служителя, нема велике хитњ ни покорности, просторъ є много тешњій. На той є высини путникъ у гостіоници князева само єдань простъ и поштенъ грађанинъ, не оддавна оженѣвшъ у провинціи, кои хоће да свою супругу проведе по Паризу, или є младићъ, кои само трежи увеселѣвања у Паризу, и кои држи свой креветъ и собу, само да спава, на што му є даље прекрасна соба. кадъ даню само найвише по єдавъ сатъ у њой проведе? Ако се іоштъ више поднете, бићете усредъ новогъ свѣта, међу людма, кои почињу, и кои свршую: ту су упропашћени старци, млади люди безъ новаца и кредита, сама суета, прекарена надежда, любовь, младостъ, безбрижность, задовольство и срећа! Сваћій члавъ овогъ друштва живи у миру са своимъ сусѣдомъ; єдань другогъ не познае, сваћій живи у своіой собици; говори єданъ съ другимъ, безъ да се питаю за име или за чинъ и станъ; єдни долазе, други одлазе, єдань пѣва, другій се смѣе; єданъ одлази цуть радости, другій долази са сузнимъ очима. Чудноватъ є свѣтъ, та гостіоница!

Већъ самъ се было умориo, кадъ самъ дошао у гостіоницу, гледаюћи толике чудне ствари. Никадъ човекъ нетражи жељніе миръ и покой као послѣ дугогъ удивљања. Я се дадемъ водити у собу, кои є по личномъ мнѣнію газданомъ мени приличла, єръ онъ самъ пресуди, у кои ће насъ нать послати и у кои брой собе. Текъ што самъ ушао у мою собу, кои є доста лѣпо изгледала, а я отворимъ прозоре, кои су имали изгледъ на лѣпъ парискій буларъ; али то є было у онай сатъ, кадъ варошъ спава, уморна одъ дневногъ посла и движења; то є было сатъ тишине, одмора, покоя сатъ, кадъ све престае, на и само честолюбіе. Я опетъ затворимъ мое прозоре, ревавши успављѣной варошіи: „Лаку ноћъ, сутра ћемо се опетъ видити.

(продужиће се.)

ЖЕЉ НА МОРУ.

(крај.)

Даню и ноћу пазиле су пазљиве очи на страна вѣтрила, но ништа се погледу неукаже, и премда є вѣтаръ грозничавомъ тѣлу разлађењ чињо, была є ипакъ топлота сунчана неспогима и млогій се на кровъ лађе стропоштаю, да се више никадъ недигну. Іоштъ є вѣтаръ благопосѣшћаю было, и сваћій, у кога є души тишина владала, надао се на скоро олакшаћ мука, почемъ смо се жељномъ месту приближавали, кое ће намъ помоћь дати. Но кадъ смо се до на сто миля Флорессу приближили, нестане намъ опетъ ветра, и читаву недељу дана стали смо безъ икаквогъ движења, сваћій данъ по 10 драма воде имаюћи. О, са каквомъ брижљивошћу тай є дѣо воде одъ нећій чуваћ, кои су по залогай леба у истуумакали и тако се крѣпили, а петъ су другій одъ еданутъ све прогутали, пакъ онда целый данъ безъ воде проводили! — И овде заслужује примѣчанія, да, осимъ врло мало случаева, нико ніе кушао да своге друга нѣтове воде лиши и украде. Овде морамъ напоменути єданъ изводъ изъ могъ дневника, кои самъ, у то време писао.

„Бродъ *Хондурасъ*, одъ Мадраса, за Енглезску опредѣленъ, — Новый данъ надъ нама се явли, на ипетъ нема ветра. Море лежи подъ нама и око насъ као какво светло огледало, нѣгова є површина мирна и лепа, премда су на њой болесть, очаваћ и сирть торжественому гостбу држале. Ветрила су висила клонуто на мотњама, као да су очававала, да ін никадъ више небесный задай посѣтити неће. Подне є, сунце пушта свое горѣће зраке доле, да грозничаве болестнике опали, кои већъ одъ жеђи и врућине умиру. О, жалостанъ є погледъ, ужасне оне створове видити, што по крову лађе ходаю! Њихове црвене, усіяне очи и фарба лица — сведоци су њихове бѣде и њиовогъ безумія! Ужасно є њиову дрену, за єдну — само єдну капъ воде, чути, да бы њиовъ окорелый єзыкъ разладили! Узалудъ се божеству моле; узалудъ поздаваю гнѣвъ небесный на себе. Ни молитва ни псовке непомажу имъ! Море непрестано спава, нити га икакво дияњ изъ нѣговогъ сна буди; за млоге є тай санъ было „санъ вѣчности“; єръ анђелъ смрти непрестано є косіо; жертва за жертвомъ одлазила є, и исти ужасни ударци последнѣ самртне муке было є као мртвачко звоно изумираюће надежде за оне кои у животу заостаю! “ — Мало доцніе записао самъ и ово: „Вече се надъ нама разпростре; красно и величественій спусти се на западу сунце у море. Кои ли ће одъ насъ нѣкоје прве ютренъ зраке на востоку видити! И коме ли између насъ изчеле оно на вѣки?“ Затимъ слѣдуе молитва за милосрдіе, кои се съ тымъ свршава: „Ни една кропеља кишица — ни єданъ лађећій ветрићъ незадржава увиштаваюћу смртну борбу, кои у нама бесни; но я већу престати на онога се надати кои ме садъ біе!“

За време, кадъ самъ я ове речи у мой дневникъ записивао, мислію самъ, да моя собственна смрть ніе далеко, на самъ се было на ту велику промену приправіо, колико самъ годъ могао; но исте се ноћи опетъ ветаръ повіяи: съ почетка слабъ; но кадъ ачій буде, и вода почне плѣскати око лађе, разпростре се найвећа радость између насъ. Свако парченце платна, кое є само нешто ветра ухватити могло буде разширено; и изненадный онай прелазакъ изъ найдубљѣгъ очаања у найвышу радость, проузрокуе позорія, кои се описати немогу. Банда — регименте, изнесе своя орудія, и свирала є найвеселіе нешто млядо и старо, све є найвећу радость осѣћало. Честитаня и узвиціа са свію су се страна чули, и многи кои су викали: „сутра ћемо землю видити“ после неколико сати очи су свое затворили; и овомъ свету за сваґда са богомъ рекли! Другогъ дана по подне, уважу се брегови Флореса, као плава пруга на хоризонту, и наша лађа приближи се истомъ острову на неколико миля. Неко умножено количество воде са нешто пива помешаво буде свакоме подѣлѣно, и као некій покой, почне се на броду простирати, премда се нашъ брой іошть непрестано умалавао. Око поноћи ветаръ се мало опетъ утиша, и было є непостоянъ. Надежда и стра, очекиваћ и очаяћ потресали су наимење наше душе. Ноћь є была ведра, и сваћій, кои се само узъ степене пужатя могао, доће на кровъ лађе, помичући се са безспокойнымъ страомъ тамо и свамо по крову. Већъ смо могли ясно свеће у кућама на пристаништу разпознати. Знали смо, да смо близу земль, и мислю, да є помоћь тако блиэу, на ипакъ недомашима, причинила є у нама іошть већу муку и нестр-

пљић. Напосљедку поиви се дањ — сијна, прекрасна свјетлость дана! Островъ смо видили одъ прилике на 6 миља одъ насъ удаљенъ, у комъ смо се надали за кратко преме окрепљења драгоцјене рѣке на острову наћи. Тако намъ е надежда шаптала, али ахъ! како е варљивъ тай изгледъ био! Сунце се дигне изодъ источнымъ хоризонтомъ, ветаръ се са свима утиша, и на сатъ затымъ было е небо и море опетъ сасвимъ мирно! Съ почетка сваки се чинио као да невиђуе, но гладна површина мора осведочи све врло ясно, и погледъ тежкогъ очајања појави се на сваком лицу. Но то ніе было погледъ мирногъ тамногъ очајања — већъ е была јавна дивљина, као да е хтьо сваки руку своју на сусѣда свогъ дићи, и жедніо е сваки и за самомъ своіомъ крвлю. Печатъ претвђежаго е на сваком челу, а црвенило е было у очима, изъ кои е дивљина стрељала, коя на обичногъ човека ни налячала ніе. Дивљ бесвезнђ, безумны — топле молбе за избављенђ, шиљане къ трону свемогућегъ, — клетве и псовке очајника, вика жева и тужна дрека дјеце разлезала се у ужасной преви по простору поднебја. Знаци нужде буду чињени, — топови изтурани — чанцы пуштаяни и са празнимъ бурадима изпилязи. Ужасно умираньпепрестано е трајало, а мы смо, да бы намъ се наша невоља іошть гора учинила, могли надъ островомъ велике облаке видити и опазити како тамо киша съ найвећимъ плюскомъ пада. Могли смо потоке видити, кои су се съ єдногъ брега на другій све ниже и ниже стропоштавали, а мы, найжешћомъ жељу мучени, нисмо ни єдне каши воде више имали да бы умртвлаюћу натру у нашимъ дармарима разладити могли. Сунце се све више и више надъ нама дизало, и ићгови врели зраци падали су са у двоюномъ врућиномъ на темена наша, воде намъ е са свимъ нестало было. Млогій у ньиховомъ бесилу почну румъ пити, но ахъ! какавъ е полиъ ужаса затымъ слѣдовао! Млогій су тргали на ону страну лађе, кои е пре ма острову была, и пружали су руке свое къ ономъ месту, где се быстра вода потоцима у море слива, чинили су сувимъ рукама као да завађаю исту воду, и пружали су ньиовъ сирченый и окорелый языкъ. Другій су се у свомъ бесилу преко главе бацали у море, съ намѣромъ къ обали пливати; но вода се надъ ньима састави, и више ій нисмо могли видити. И я самъ сву мою надежду изгубіо было, животъ се са мномъ већъ растваляо, зато одемъ у мою собу, као да бы мой гробъ была, и завісмъ се моимъ шиуцетомъ као мртвачкимъ покровомъ. Безчувственость, или, као што самъ мислио некій дубокій санъ нападне на животне силе мое, па шћакъ чиня ми се, као да самъ показдито као неке сѣнке виђао, кое су се дивзале, као да самъ одекъ многи гласова у хармоній чуо; прекрасанъ ручанъ као да самъ ео, ходао самъ кроз зелена поля и густе шумарке, покрай ладногъ бистрогъ поточића, комъ самъ мое грозничаво теме ладіо, и горећій жаръ єзика мога гасіо. Светлы очіо погледи управљени су были на мене, и тихи звуци умиле њежности долазили су у мою душу. При првомъ разбуђењу изъ тогъ стања душевне забуве, наћемъ се на єдной угодной постељи, у чистой некой собици. Кадъ и како самъ овде дошао, то ми е было непознато. Я се приближимъ отвореномъ прозору, кроз кои самъ имао изгледъ на висока шиљаста брда, коя као да су над-а-мномъ и подаиномъ висила, изъ кои су страшно зинуте пећине пукотине, и пропасти на мене, зіяле. Цвеће одъ поморанџя и јабука, своимъ мирисомъ напуњавало е ово плаинско подневіе. На другой страни пакъ, докле е годъ око допрети могло, светліо се оцеанъ у сунчаномъ зраку, а єдань островъ, као какавъ брежићъ пливаюћій на мору, видіо се на краю хоризонта. Я самъ истый островъ држао да е Корво, и како е мое памтење и сећање опетъ окрепљивати се почело, одма ми е и мое стање ясніе и ясніе бивало; но текъ онда поштo е мое здравље поправљено и поштo е моя снага повратила се разбе ремъ шта е даљ са нама на броду было. Болесть моя ніе ми допустила да сведокъ будемъ ужасны догађаја, коя су се іошть догодили. Послана люди на чамцыма, премда са великомъ мукомъ, инакъ су у стању были бурета напунити водомъ и на бродъ се вратити; но у ономъ трепутку, надъ е вода у лађарско велико буре спиата, учинив се обште гураніе и бука. Пљштанѣ и шуштанѣ, коде при спиању у буре, умножи іошть већма ньихову жељу. Одъ ината прече се къ бою, а одъ боя къ проливаню крви. Безуміе у найбесніемъ виду и ужасномъ изгледу владало е у томъ трепутку. Деца, коя су се међу люде због воде помешала была, гажена су ногама, безъ и найманѣгъ човечіегъ сажаљења. Мртви и умирући лежали су помешани на хрпама, црвени потоци изъ млоги рана обоиля су готово цео кровъ лађе. Єдва изађе за рукомъ лађарима, кои су свою жељ на острову угасили были, премда су по томъ невій одъ ньи умрли да поредакъ и миръ учине, почемъ су воду у малимъ деловима раздавати почели. Текъ што се то свршило, кадъ ал ветаръ се појви, и лађу у пристаниште дотера, гди насъ Португези са найвећимъ пріятељствомъ дочекаю. Я и више другій официра будемо у польскій домъ губернаторовъ одвешени, гди смо са найчовечномъ и найлюбезніомъ бринжнношћу негована были. По моіой несвісти слѣдовала е забува и врућица; четрнесть е дана прошло было докъ самъ се опетъ разабрао, и къ себи дошао. Лађа е затымъ путъ свой продужила; при разгледу, за време појазка учињеномъ докаже се да су сто и седамдесетъ душа на броду умрли.

СВЕТСКА НАГРАДА.

Селянъ некій поће у оближню варошъ и понесе са собомъ неке ствари, да ій тамо прода. Тежакъ тай теретъ, кой е на себе натоварію примора га, да се на стіи, у коіой е єдна грдна змія затворена была, одмори. Змія, како е селяка осетила, найпонизніе га замоли, да се на ню смилуе. „Молимъ те," говораше она, „помози ми, да се изъ руке ове избавимъ, єръ немогу сама одъ тешкогъ камена, съ комъ е рупа ова затворена, напољ да измілазимъ." „Добро, али оћешъ ли ме ты за то наградити?" запыта селянинъ. „О, найлюбезніи човече! Я ћу те съ овымъ наградити, съ чимъ обично люди найвећа благодѣяніа награђую." „Е добро, одговори селянъ," одма отвсне каменъ съ рупе. Змія, како е на чистъ воздухъ нашла и у слободи се своіой видила, поће да човека уседе. „Стани!" вйне овай, шта е то? заръ то да буде награда за тако велико благодѣяніе! єлъ то светска награда?" „Єсть," одговори змія; „люди добро са злимъ обично награђую, а ту самъ ти светску награду и я обе-

ћала.“ „Ја сам простъ човекъ,“ настава селякъ, а зато се безъ ученог сведока немогу самъ у парницу ни упуштати, него да потражимо такове и нека они пресуде, па ако я неузмамъ право, онда ћу радо умрети.“ Тако обое пођу на путъ и наскоро ваћу на старогъ коња, кои е саму кожу и кости имао, еръ му е месо већъ сво исчезло было. „Добро дошао, мршавый коњо!“ тако поздравише они класичну ту. Шта радишъ ту на томъ пустомъ полю? Зашто киси у господской штали, кодъ пуны я-слій и добре зоби?“ Ахъ, одговори коњ, немате се чему чудити; то е обштый обычай у свету, да се они послови, кои се због старости више извршивати немогу, забораве. И самъ кодъ единогъ благородника, коме дворъ овай принадлежи, што ту видите, двадесетъ година био. Поштено самъ га служіо, и іошъ добро памтимъ, да самъ му у ратовима више пута животъ спасао. А садъ, кадъ самъ већъ оматоріо и ослабіо, отерао ме е.“ „Ови чуо селянинъ, рекше змія, како се у свету награђуе? Ты си дакле мой!“ „Полагано, полагано, одговори селянинъ, єданъ єдиный непресуђуе стварь, нораю за то више ньи быта.“ Опросте се съ коњемъ, пођу далѣ, и недалеко нагазе на исето, кое е старомъ улицомъ за плотъ превезано было. „Добаръ данъ бельове! Што си тако забринутъ? Мора быта, да си на рђавой рзни, еръ си сасвимъ на крнуту мрцину налиснъ? Шта е то, што те у томъ положаю кодъ плота налазимо?“ „Ахъ, уздане псето „я сам господара мога верно служіо, на ето то ми е награда. Шта самъ я чуке и труда кодъ лова поднео, колико самъ зечева господару моме уватіо, и колико му добры залогая съ моимъ зубма дограбіо! Лупеже и лопове, кое самъ я пажљивошћу моіомъ одгоніо, нећу ни да спомињемъ. А почеунъ самъ садъ већъ матороъ, тежакъ, лень, дао ме е господаръ мой за плотъ свой свезати. Свакогъ магновенія изгледамъ на смрть, и ето текъ што нису дошли, да ме убію.“ (край сл&ђе.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Дете. Ала ми е жао тата, нећеће быти више комендіе.

Отацъ. Небрини се сыне, докъ е годъ света, быће у нѣму свакій данъ комендіе.

Тровацъ. Шта бы ти найволіо да рђше на бечкимъ конференціама, миръ или ратъ?

Мушперія. Я бы найволіо да рђше: да мужеви немораю оне конте плаћати што њионе жене пазаре; то бы было важно, и одъ целе Европе съ радостћу примљено а рать и миръ, то су мале стварн.

ИСТОЧНЕ ПОСЛОВИЦЕ.

Кадъ встребъ съ орломъ жини у миру, онда они сами на себе обраћаю свое канце.

Како може єдна стварь сама по себи рђава, произвести што годъ добро? Може ли змія да изљеже голубове?

Како кратковидъ неможе имати понятіе о општроме виду орла, тако непостизана мрачна злоба проницаће премудости, и приписуе сва разумна опредѣљења слепоме случаю.

Шта може доброћудный умъ возразити противу прaвичногъ укора?

Ко може оборити хидру злобе, напуњивши стоглаве њене челюсти, лажіе на дѣла великы мужева, чимъ они неситости њиной ма наймањ даю побуђења.

Међу урођенымa страстима, кои излишества бацаю духъ у сметню: нема ни єдне тако безусшћыне у манѣрама као таћынъ.

А. Васокинћъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Енглези изъ Крима јављаю, да су на данъ рођења свог краљице, заузели азовско море, и Руси разорили свое пароброде и тврдиће, оставили су воренъ азовскій.

— Енглези разорили су у Керчу ону линіицу где су Руси бућста и кумбаре имли; и зато што Енглези јављаю: узели су Русима неколико лађи са 50. топова.

— У Паризу само за єданъ данъ посѣтило е 30. хиљада душа, скороотворену палату изложа радиности.

— Надъ оними корпусомъ, што се састаља изъ хришћана (раје) поверше султанъ команду енглескимъ официрима.

— Званичне француске новине јављаю одъ 11. Маја изъ Керча: флотиџа саюзника указала се 14. Маја кодъ Берђанска. Руси су спалили свои 4. пароброда, и магацине пуне раже. 15 Маја ушше су саюзне лађе у арабатскій заливъ, и ушле су се дуго са тамошњимъ рускимъ тврдињама, и єданъ руски магацинъ съ барутомъ запалио се и отишао у воздухъ. Саюзници, по истомъ њиновомъ извѣстію — до садъ су 106. руски трговачки лађи у азовскомъ мору упропастили и уништили. У Бен-кале поредъ свега тога, што е много тако Руса было, освоили су 90. топова.

— Енглези су се по свымъ краевима разишли, и куде за новце самовољнике, — исто тако и Руси одеди су изъ Копенхагена више одъ 50. способны людій кои лекара, кои апотекара и инџинира.

— Изъ Севастополя Руси јављаю: при свымъ непріятельскимъ претњама, нашли су бодеки са свимъ тврди исто онако као и пре; премда сво последнын дана велику матру претрпили одъ непріятельскя топова; а особито южна страна варошн, много е страдала, и клото е кућа изъ темеља разорено. Но при свемъ томъ у варошн е мирно и свакій радя свой посао. И мы сно се већъ на овай обсадный животъ са свимъ навикли.

— Руси, кои су были одређени, да преко Дњестра пређу и Одеси варшираю, узели су опеть оно положеніе на реци Пруту, где генералъ Лидерсъ са 32. хил. людій стои. Око Тулче чула се јака пуцњава топова.

— Телеграфска депеша у єдномъ новинама вели, да е опеть єданъ хтео на цара Наполеона у Верзалю да пуца, али буде одма уваћенъ. Но та вѣсть тешко ће быти истинита, почемъ ништа се далѣ о њой неговори.

Течай новаца: сребро 129½; дукати по 5 фор. 56 кр. ср. за банке.

У Београду 27. Маја 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницомъ и петкомъ. Цена му е за три месеца 4 цванцика. | № 44.

СНОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

(продужено.)

Кадъ самъ се пробудіо, или болѣ да рекнемъ, кадъ самъ текъ мало пре было затворіо очи, да избѣгнемъ свима заслѣпљењима, коя су ме окружавала, а ово се нѣчимило, да е цѣо Паризъ у движењо око гостіонице. То ніе была ючерашня шетня, тако полагано напоздъ дрва по булвару; то е было хитно движењѣ грдне варощи, коя трчи за свой посао. Нема ни єдне варощи на свѣту, коя лакше прелази одъ движења къ миру и покою, одъ посла на къ увеселењима, него што е Паризъ. Увеселењѣ заустави Парижлію у средъ нѣговогъ непрестаногъ движења. Зна се, кадъ се Парижлія после найвећегъ посла сигурно одмара, на примѣръ у петъ сатій послѣ подне престане свакъ посао Парижліе; зля опетъ одъ седамъ до деветь сатій у ютру на єдампутъ и у исто време започну се живіоти, движењѣ, шпекулація, сплетке ово министра, сплетке у салонима, уныи посао, посао тѣлесный, воєни маневри и животъ државника; празне паризке улице на єдампутъ се напуне съ иноплеменомъ продаваца и купаца, паризка тишина устуни бурномъ жубору по улицама и у унутрашньости дружевногъ живота.

У то доба све вище по улицама: доће млѣкарица у своимъ колицама, и стане подъ капіонъ; ту ню окружаваю разни лонци, као што крала окружаваю нѣгови тѣлохранителя; но брани нѣно нѣрно нсето, кое вуче и ню и млеко у колицама и брани е болѣ него што крала брани патрола, коя иде ноћу по тилѣрійской башти; млѣкарице сѣди на своимъ престолу и влада два сата изъ ютра. То е у свако ютро было мое позоріе. Колико самъ пута стаю на прозору, само да видимъ ову селянку, коя е тамо и амо, десно и лѣво, раздавала свое чисто млѣко съ водомъ помѣшано! Ово млѣкарице стеку се собарице изъ оближньи куѣа: ово су понайвище младе и лѣпе дѣвойке, бѣлогъ лица, румены образа, виткогъ струка, умиленогъ погледа. Оне долазе єдна за другомъ по свакидашнѣ млѣко. Свака носи вище или манѣ лѣпъ лончићъ, по комъ се може познати нѣзова газдарица. Ово е заиста у пуномъ смислу лѣпъ женскій свѣтъ! Єдне хитре съ веселымъ лицемъ долазе по млѣко, држећи у рукама финый порцеланъ; єдна оне удостое городъ млѣкарку са своимъ погледомъ; друге су опетъ полу аристократкиньѣ; оне ће наскоро постати госпое и имаће око себе служитељѣ. Овай видъ женске среће ніе рѣдакъ у Парижу. Лѣпота, младость и француска, или болѣ рећи паризка умилность свакій данъ проузрокуе овакове промене у сталю паризски собарица. Такова єдна постане господарицомъ надъ своіомъ собственомъ господарицомъ. Онда она збаци са свое главе мараву и метне шеширъ по найновіой моди, на мѣсто досадашньи кунене хальине почне носити свилену. Све паризке собарице постаю съ временомъ велике госпое!

Послѣ ови собарица долазе друге манѣ и ниже служитељке, не манѣ лѣпе, кое служе у грађанскимъ куѣама. Єдва су съ єдномъ ногомъ ступиле у паризско расноніе. Ютро е за оне младе особе право време слободе; оне преповѣдаю млѣкарици свое ючерашнѣ неугодности, данашнѣ надежде; нѣзовъ животъ састои се у оными двѣма рѣчма: *ючерь у вече, данасъ у ютру*; оне нинадь рећи неће ту рѣчь: *сутра*, то е врло далеко, сутра!

Послѣ ови долазе друге но полезне служавке, озбильно и жалостно вештество, кое Парижцы зову боннъ или дѣвойка, коя чува и забавля дѣцу; но она е правый куѣевный тиранъ; само нѣна воля влада; ова само оно ради, што хоће. Она туче дѣцу; псуе и грди мужа, и куѣевногъ газду, она е шпіонъ свое госпое, она покровительствуе нѣке куѣевне пріятель, а нѣкима опетъ забрањуе улазакъ. Но иначъ свакій грађанинъ своги овай суровый деспотизмъ, кои се немогу тога опростити ако желе, да се сами незавиниаю съ навећенъ маленкостима куѣевне економіе. Што се тиче людске слободе, нема нигди манѣ слободногъ човѣка, него што е правый паризскій грађанинъ. Онъ се свима повинуе, само не себи самомъ. Онъ се повинуе своіой жени, коя е до свое тридесете године лакомыслена, а кадъ пређе ово доба, онда постане зла. Онъ се повинуе своіой дѣци, коя су сва маля раскошници; онъ ій носи на рукама, кадъ су мала, а кадъ су велика, онда ій носи на леђій. А особито се онъ повинуе дадиљи свое деце, а то е сварпена покорность. Но ово ішшть нису сви нѣгови тирани. Доле на каши стои єданъ тиранъ, шпіонъ, поручатель, коя непрестано псуе и грди грађане. Овай тиранъ зове се капиція, или е нѣгова жена, а кадкадъ су обое заедно.

Капицинійца одлази одъ куће послѣ дадиљ, и кадъ собарица съ млѣкомъ куће доће. Собарица е обично врло млада и ова има много посла, да се слаже съ дадиљомъ кое обично имаю 40 година, и съ капицинійцицомъ

коя є обично 60 година стара. Младость є већъ сама по себи една добродѣтель, срећна и лака добродѣтель, зато млада собарица и немари за ова скаредна брбљања и огованања. Собарица више є пріятељица свое госпође, него њена служавка; она зна за најскривеније тайне свое господе. Свако ютро облачи она своју госпођу, а у вече њу опеть свлачи; она види њене сузе изъ очію, она чује уздисаје њиного срца, она погађа узроке радости свое господе; она є упућ на страна свое господе, то есть, у већъ є на страни њиного љубезника, а противъ мужа. То є забава, то су увеселења и погоди собарице. Младе женске лако се споразумѣвају? оне имбе толике љубопе стаяи! а љубовь савршено изравнява сва свѣтска стаяи. А шта бы радила една млада у дружину дић женске у годинама, кое су у свачемъ незадовољне и завидљиве, у обхођењу съ капицијаломъ и млѣкарицомъ? Кадъ она добіе свое млѣко, утврди уз басамаке, и приправи кафу съ млекомъ за себе и за свою госпођу; обе еду одъ једне исте земичке и пію кадкадъ изъ једне исте шољице.

Једно створеніе съ чудноватымъ погледомъ, съ опорочавајућимъ устима, коя свакогъ оговараю, то є капицијѣница. Она є одъ природе зло и пакостно створеніе. Сва на париска кућа има свою капицијѣцу, коя вири изъ рупе сваке басамака, и изъ ове рупе ово зловољно око сматра све, што у кућу улази и наполъ излази; и изъ ове рупе њене уши, као краља Мидаса, слушаю све, што се говори и све, што се несговори: она запиткује, она толкује и само њутанъ; и изъ ове рупе овай отровный сѣмык баца свой отровъ и на найпоштеније кућевне људе. Она приповѣда млѣкарици, коя ю слуша, све исторіе, истините и лажне, изъ оне куће, кое є чуваньи њой поверено. И тако изъ ове пакосне рупе излазе толике грдње, опорочавања, оговарања свію укућана, све у уши млѣкарици. Но дадила зна мањ кућевны исторія, него капицијѣница, али она ій болъ и точніе зна. Она изъ ближе види свое жертве, кое оговара. Њихова є найвећа радость, кадъ оговараю свогъ господара и госпођу, кои њи рано, и подъ чінимъ крокомъ оне живе и стаяю. Ніе ли тешко и жалостно гледати и слушати овай скакидашњій разговоръ водъ посуђа, пуногъ млѣка? млѣка, овогъ невиногъ, идилескогъ пића; овогъ поетичногъ знака неоскрнављене душе и невиногъ срца: млѣка, кое се на тай начинъ, на свима њошковима парижки улица, претвара у гадно и скаредно блато, ово когъ се скупљаю сва кућевна, и фамилярна опорочавања и оговарања!

У Парижу су све куће, и найбогатіе, и найвеће, и найлѣпше подложне овомъ страшномъ деспотизму. То ти є палата једногъ великогъ господина; спољношность є куће прекрасна, величествена, злато и свила у себи види се кроз прозоре, авлія є пуна енглески коня и каруца съ богатымъ и великимъ грбовима; а кадъ хоћете у нутра да уђете, пре него што дођете до господина и до госпође, морате найпре говорити съ капицијѣцомъ, съ њеномъ дѣчетомъ, или съ њеномъ мужемъ. То доказује да ништа подъ небомъ ніе савршено.

Кадъ се на тай начинъ свака кућа съ млѣкомъ снабдѣла, подпали се ватра, кава се почне кувати и текъ кадъ се кава съ млѣкомъ попіе, започиње се париски данъ.

Управо да рекнемъ ова кава съ млѣкомъ жалосно є пиће. Ово є подобно врућој води, съ млѣкомъ помѣшаној; оно се састои изъ мало вруће воде, мало млѣка, пуногъ пушка, кои є іошть кодъ трговца ситно самлевень, репе, коя є у фабрики претворена у шећеръ и врло мало парче бѣлогъ хлѣба, кифле или земичке. Свако ютро еду ово и пію грађани и грађанке, слуге и господари; за друго се незна. Једанъ великій државникъ прорачуніо є, да є найсигурніе средство противъ револуције и побуне у Парижу, кадъ бы се млѣкарицама улазакъ у Париз забранію. Ова страсть, пити каву съ млѣкомъ тако є велика у Паризу, да є у време Наполеона званій Парижлія волео платити 18 франака за једну фунту каве, и толико за једну фунту шећера, него да неће свако ютро кану съ млѣкомъ, премда є Наполеонъ, забрањивши увозъ колоніялны стварій, съ тимъ хтѣо шкодити Енглеской. У ово време поље богатый Парижлія піо є свою каву на прозору, само изъ сухте; а једни су опеть пили каву безъ шећера, као Арапи. А данасъ, кадъ су кава и шећеръ обичне ствари, налазе се у Паризу на продаи разни родови каве; свашта има у овымъ смѣсама, каве подобныма, само нема каве. Ово страшно вруће пиће двоструко шкоди, једно што човѣка врло рђаво рани и пита, а друго, што човѣкъ постане болешљивъ, слабъ, и блѣдогъ лица, као да има жутицу.

(продужиће се.)

СВЕТСКА НАГРАДА.

(крај.)

„Дакле, селянине, паривцу си изгубіо!“ рекне змія. — „Ненагли, змію моя; ако и трећій буде тога мњенія, онда самъ текъ твој, и онда можешъ слободно чинити са мномъ шта ошешъ.“ Іошть докъ є ту препирка та тражла указе се лисица, коя се сама за судію понуди. При томе пре іошть, него што ће она судећско званіе на себе да прійми, узме селянина на страну и запита га, може ли е съ кокошима снабдѣти, и колико ће ій кокошію дати, да га одъ те мутне опасности избави. „Покланямъ ти све моје кокоши, сладка, рођена лио моя,“ одговори селянинъ. Садъ почне лисица са краснорѣчіемъ своимъ ствари разлагати и докаже, да се мораю пре, него што се пресуда изрече, сва обстоятелства найточніе изслѣдити и извидити. „Тако, настави она даль, да се ни једномъ одъ васъ неправда неучини, морамо знати, како є ствар текла, и место, гди си ты змію затворена была, разсмотрити.“ На тай конацъ оду сви троје къ стѣни. Лисица почне главомъ вртити и претворі се, као да она неможе никако то да разуме, како се тако грдна змія кроз тако малу рупу провући могла. „Покажи ми дакле змію, рекне лисица, како си ты то у рупи стояла?“ Змія да покаже то, увуче се унутра, а селянинъ, на знакъ лисице, превали камень на рупу. Затымъ луканый судацъ лисица неполико пута запита: еи тако было, љубезна змію? — Управо тако, одговори она. Кадъ є тако было, заключи лисица, то нека тако и остане. На тай начинъ селянинъ избављенъ буде, и одъ тешке радости позове лисицу, да сутра у ютру рано у седамъ сати къ његовой куће на кокошію часть дође.

Селянинъ, кой е дошаъ куhи дошао, небуде башъ найбсаъ одъ жене дочеканъ. „О жено! рекне онъ, кадъ бы ты знала, шта се данасъ мени догодило, ты бы сасвимъ другчіе говорала. Любезна моя! умало ме се дасвимъ другчіе говорала. Любезна моя! умало ме се дасвимъ другчіе говорала. Любезна моя! умало ме се несрeha случила; мой с животъ было у очевидной опасности. — "

Садъ іой преповеди све — и, продужи онъ даљ, да ми ние Богъ поштеку одну лисицу послао, я бы зацело пропао. Зато сань іой изъ дужне благодарности моје сване коконци обеhао, кое hе она рано у штру доhи да однесе." Шта? да однесе? рекне она; шта? коконци да однесе? одиео те hано да-бог-да! шта имашъ ты са живинома моіома посла. Само да ми дohе лисица, я hу іой нeшъ платити! сирота лисица дohе на свою найвeћу несрehу. Селянка пребіе іой леhа. Лисица дописаваюhи іошъ ово изрече: *То с светска награда.*

ИЗПОВЕСТЬ,

коя с написана, и у единой тамницы наhена.

„Я самъ было поручникъ у войсцы hегового величества, и служіо самъ при военнымъ походима извань државе чинhнымъ. По томъ пратимъ се натрагъ, узмемъ одпусту изъ службе и сместимъ се у едно мало польско добро, на неколико миля источно одъ Лондона удалhено, кое самъ за имање мое жене купіо.

Ово с последня ноhъ, кою іошъ живити имамъ, зато hу голу истину, безъ икаквогъ заhіена и покривања да напишемъ. Я писамъ никадъ поштенъ човекъ было, шта више, іошъ самъ одъ детињства показивао знаке затвореногъ, подозреваюhегъ карактера. Я о себы говоримъ тако, као да самъ вeћъ овай светъ оставіо; єръ докъ я ово пишемъ, мой се гробъ копа, и име се мое у прву књигу смрти записује.

Одма по повратку момъ у Енглезаку, мой се єдиный братъ сиртно разболе, кое ме врло мало или никако неузнемири, єръ мы смо се, одъ како смо у зреле године дошли, врло мало састаяли, и нисмо се никако сложити могли. Онъ с био отворенъ и благородань, лепъ, даровитъ и общелюбљhенъ. Ови, кои су у отечеству нашемъ или изванъ овогъ, познанство моје тражили, будуhи су hегови пріятели были, редко су дуго време самномъ издржати могли, и обично бы при првомъ разговору рекли, да се чуде што у вама двоицы сполшнhъ и внутренhъ сасвимъ различіту браhу налазе. Я самъ ій обично самъ къ томе признавао доводіо, єръ самъ добро знао, какна hе они сравненя међу нама чинити, и почемъ с зависть мое срце подгризала, то самъ гледо, да исту према мени самомъ оправдамъ.

Наше жене, биле су две роhене сестре. Та вeћа свеза између насъ, служила се само на то, да насъ іошъ више раздвои. Жена моіъ брата, познала ме сасвимъ и скрозъ ме с проиндила. Никадъ писамъ могао потайно са зашшћу и едомъ борити се у присудствію hеномъ а да ме она одма не позна. Колико бы годъ пута, у такозвымъ приликама у ню погледао, видіо бы, да су hене очи на мене управљене биле; никадъ с писамъ могао принудити да очи доле спусти, а я писамъ могао нудъ на другу страну погледати, безъ да неопазинъ, да она непрестано на мене мотри. За мене с было неописано окрепљhе, надъ бы се съ hеномъ свађао, а іошъ hеhу ми с радость причинію гласъ, кадъ самъ чуо за време одсутствія мога, да с умрла. Садъ ми се чини, да с іошъ онда нека чудновата и ужасна слутня, о овомъ, што hе се после догодити, надъ нама лебдила, као каква тамна сінка, кoя бы изъ будуhности у садашньость допирала. Я самъ се знао моје боло, она се одъ мене гнушавала и іошъ видимъ нhањ оштрый погледъ, кои ме као спомень на какавъ ужасный санъ, гони, и крвь ми у жилама сирзава.

Она с умрла одма пошто с едно мушко дете родила. Кадъ мой болестный братъ види, да више надежде нема, и за hегово оздравлhење, довде мою жену къ своіой постелья, и препоручи свое сироче, дете одъ 4 године, подъ hену заштиту. Онъ завешта сво свое имање детету, но съ тымъ додаткомъ, да исто имање, у случаю детиhъ смрти, моіой жени припадне, за знакъ благодарности за hену негу и любовь к детету. Затимъ неколико братски рhчи и мени рекне, сажалhаваюhи нашъ дугій растанакъ, па онда клоне сасвимъ у єданъ санъ, изъ кога се више никадъ пробудіо ніе.

Мы писмо имали деце, и почемъ су се hени две сестре врло нhжно любиле, а моя с жена вeћъ и одъ пре према детету скоро матерню любовь указивала, то с она садъ дете тако нhжно любила као да с hено собственно было. Но и дете се нhжно hоћ прилоблявало; ал с исто было подобіе матере свое лицемъ и душомъ, зато се мене врло чувало и клонило.

У врано немогу навести, у кое с време то чувство у мени поквало се ал наскоро ми почне несвесно бывати, кадъ с дете близу мене было. Кадъ самъ се годъ изъ неки мутны мысли пробудіо, примhтіо самъ, да ме дете сматра, не изъ детињъ удивлhња, вeћъ са некомъ намhромъ и значенhмъ, кое ми с овако често и кодъ hегове матере у очи падало. То ніе было ни на кои начинъ само текъ дhјство могъ уображенія због великe єднакости детета ea hеговомъ матерохъ. Никадъ писамъ могао дете принудити да у мене съ некимъ презрењемъ негледа. Ово ме се болло, ал изъ особитогъ некогъ побуђења, такође ме с презирало; на башъ кадъ бы очи свое съ могъ лица по кадшто и скинуо — кое с чинio кадъ бы насъ двое сами были — да што ближе вратима дohе, и-пакъ ме ніе никако изъ вида губіо, вeћъ с непрестано свое севаюhе очи на мене управлjо.

Можда самъ самъ одъ себе истиниту намhру врio, ал све ми се чини, да изъ почетка писамъ ни мислio да му какву обиду нанесемъ. Истина с да самъ помишлio, како бы добитно за насъ hегово наслhђе было, можда самъ желio да ово умре, ал зацело писамъ на то мислio, да му смрть задамъ. Исто тако ніе ми та мисао ни после одъ єданпутъ у главу дошла, вeћъ све полако и помало; она ми се найпре сасвимъ издалека, као крозъ неку маглу, указала, сасвимъ у неразборитомъ виду, као кадъ люди себы землътресъ или страшный судъ представляюзатымъ се све ближе и ближе указивала и примицала, изгубивши нешто одъ свое ужасности и немогућности; потомъ с постаяла една часть, па и самъ цhо садржай могъ

мишљања; я пређе напослѣдку у то питанѣ, на кои начинъ и како найсигурніе може то убиство быти, а не оће ли быти.

Докъ се то у мени збивало, писамъ могао сносити, да ово примѣти, седъ га погледамъ, а иманъ не е нека чародѣйна сила привуѣавала, да непрестано то слабачко, нѣжно и ломно створенѣ сматрамъ, и да при томъ мислимъ, да врло ласно мора быти животъ му тай укратити. По кадшто самъ се прикрадао у собу и сматрао га како спава, но найвише самъ се задржавао у башти, близу прозора оне собе, у коіой е ово своѣ мале задатке узило, и тамо на малой едной столичици поредъ мое жене седило. По читавъ сатъ тако самъ га сматрао изъ дебла какавогъ дрвета, презаюћи сваки часъ при наймалѣмъ шуштвао, као какавъ кривацъ.

Врло близу наше куће налазило се едно велико и дубоко езеро, безъ да се исто изъ далека могло видити. Мюге самъ дане съ тымъ провео, да моимъ кожемъ малый едань чунъ изделямъ, коіъ затимъ детету на путъ метнемъ. Ово га наће и радовало се врло, незнаюћи одъ кога е. Я се затымъ сакріємъ за едань заклонъ, куда е ово проћи морало, да къ езеру иде и свой чунъ у истый пушћа да плива, и ту самъ чекао на нѣгову долазакъ. Ово недоће ни тога дана ни слѣдуюћеіъ, премда самъ га я одъ подне до мрака чекао. Знао самъ извѣстно, да самъ га већъ у мою мрежу уловіо, єръ самъ га чуо како о истомъ чуну весело припоѣда, и исту е играчку и са собомъ у постелю узимао. Я се неуморимъ, нећу самъ стрпљиво чекао и трећій данъ, и тога дана протрчи оно брзо и весело поредъ моіъ заклона; нѣгова дуга коса као свила, летила е истромъ дигнута оно главице нѣгове, а оно е — сирото! — неку песмицу пѣвало, премда е текъ говорити почињало. (край слѣдуе.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Жена. Но мени, пропали, са свымъ пропали.

Мужъ. Ко? — да ніе Руси на Севастополю?

Жена. Ніе, него твои лактови на капуту.

Патрола (вичe.) Ко иде?

Гласъ изъ мрака. Нико.

Патрола. А, вы сте господине практиканту.

ЗА СПОМЕНИКЪ

Лукіяна Мушицкогъ изволили су приложити: Г.Г. Паунъ Никоѣевъ членъ совѣта 1 ☐. — Ђорђе Давидовићъ правобранитель 1 ☐. — Пая Илићъ правит. апотекарь 1 ☐. — Р. Николићъ помоћникъ правит. апотек. 5 цванцика.

Све свуплаюће до сада прилоге у суми одъ 64 ☐ цес. 102 фор. ср. банки и 12 цванц. предао е данасъ Уредничкомъ овога листа г. Дан. Медаковићу Упр. Сербскогъ Дневника, да ій онъ у свое време заедно са осталимъ другимъ ићшће свуплаюћымъ прилозима, познате цѣли ради, куда требало буде пошаље. О чему овымъ се господа приложницы одъ стране уредничества Шумадиске извѣштаваю. Ко бы од сада што хтео прилозити нека изволи управо на Уредничество Сербскогъ Дневника послати.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— 22. т. м. у Недељу држанъ е у Панчеву по наредби више власти величествен парастосъ покойнюмъ *Кнѣгинину*. У црквы быле су пѣранде одъ пушака, съ добошима и ћурлетима направљене. Сва виша и ниша поска господа како изъ Панчева тако и изъ Земуна у пуной унифории присуствовала су. Една дивизія войника предъ црквомъ пушала е при оглашаваю покойника. Сва панчевцы безъ разлике вѣре и народности стекли су се у цркву, да учине ову последню дужность ономъ своімъ грађанину, кои с ньиову паролиъ одъ овенадне пропасти сачувао. Сходно томе парастосу и покойнику єдно говориo е г. В. Живковићъ пароха панчевачкій. Изъ Београда присуствовао с ц. кр. генерал-конзулъ г. Радосављевићъ, а одъ стране нѣтове Свѣтлости присуствовао с княжескій прный ађутантъ полковникъ г. Ж. Давидовићъ са поручникомъ артиљерије г. П. Чарапићемъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Осимъ ошы важны догађаја на азовскомъ мору, готово ништа се далѣ нечуе. Саюзницы заузевши улазакъ азовскогъ мора, утврдили су се онде да ій не-бы Руси опетъ изтерали. Руси су се повукли натрагъ и очекую помоћь коя имъ са сви страна у великомъ броіо долази. Шта више царска гарда чакъ изъ Варшаве пуіе у Крымъ. Войска руска одъ Евпаторіе кренула се у Бакчисарай. Исто тако и саюзницы шаліо іоште непрестано и войску и муницію у Крымъ. Све ове припреме и съ єдне и съ друге стране показуіу да ће Крымъ дуго іоште остати позорнште рата, и да се судбина Севастополя неможе брзо и безъ велики жертвы са обе стране рѣшити. Генералъ Пелисіе изразіо се да ће за кратко време савъ Крымъ заузети, и да ће саюзницы онда Крымъ и море, задрћати докле докле Русіи непопусти закгевавања мыромъ.

— Енглеске новине, после познатогъ успѣха на азовскомъ мору, говоре сада да не-бы требало ни на оне 4 точке пристати, него да бы требало што више одъ Руса захтевати.

— Варошъ Керчъ, што су сада заузели саюзницы, има око 12 хил. жителя, коіи су по већой части Грцы и Татари. Ту су саюзницы нашли лепе куће и квартире и друге удобности за себе. Руси, када су се повукли, зачепили су све своіе топове. Саюзницы нису се іоште упустили да иду далѣ у Крымъ.

— Генералъ Пелисіе коіи сада управља у Крыму место Канробера, има далеко већа пуномоћія што се ратовања тиче, него икоіъ предшественикъ. Онъ намѣрава да се съ Русима найпре у отворенома полю туче, па текъ после да на Севастополь юрише. Онъ с роѣенъ 1791. год. и сада е у 61. годиши свога живота. Онъ служи у войски 41. годину. Онъ се 1828 и 1829. год. чукао славно у Грчкой противу турака за грчку слободу. Онъ е строгъ и точанъ, а врло е одважанъ и рѣшителанъ.

— Царъ Александеръ посѣтіо е Кронштатъ. Грађани, по обичаю изнели су предъ нѣга соли и хлеба. Царъ е примію се и хлѣбъ говорећи: „Молите се Богу за душу покойногъ цара Николая! Онъ васъ е любіо, и я іу васъ любити. Молите се Богу, мы ћемо Кронштатъ сачувати; и ако Богъ да, бы ће нарђ. Наша ће се тргозина поправити."

Течай новаца: сребро 129 ¼; дукати по 5 фор 56 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬЯ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 31. Мая 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницомъ и петкомъ. Цена му е за три месеца 3 цванцика. | № 43.

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

(продужено.)

Гледаюћи овай малый париjскій свѣтъ дошао ми се, кадъ сань гледао мљекарицу, коя е свое празно посуђе смештала на мала колица, како у руке уме узде своjъ коња, звиждаюћи дозове своjъ грдноjъ и страшноjъ пса, и како у маломъ касу одлази изъ Париза, бацаюћи подсмљваюћій и презрителанъ погледъ на ове луде куће париске, где младе служителице исто тако кокетираю, као и њихове госпође; где су старе служителице незаситими деспоти; луде фамилје, коjе воду изъ рѣке Сене драже за чисто мљко и коjе на своjой капіи раде и издржаваю ова пузећа отровна животиња, коjа се зову капиције (les potiers).

Као да чуемъ мљекарицу, где говори париjскимъ грађанима: „Вы луде! я проста селянка, износимъ изъ ваше вароши двѣ ствари, кое вы одъ насъ селянка нећете никадъ добити: я износимъ ваше повце и наше тајне.“

Познато е да свакій Парижлія у котру врло мало еде. Онъ има много посла, и важны послова; онъ е убѣђенъ, да, кадъ бы у котру више ео, онда не бы могао слободно упражнавати своје умне и тѣлесне силе, своје желѣ, своје планове, своје страсти. Да глава Парижлије буде слободна и лака, то мора и његовъ желудацъ бити слободанъ и лакъ. Онъ е правый човѣкъ — машина у той ствари.

Но у Парижу налази се едно лѣпо мѣсто, кое се якo посѣштава, где се озбильно у котру еде и ніе баремъ по видимомъ; а то е кафана *Тортони*. По цѣлой Европи чувена е ова кафана. Она се налази на булвару, готово на ћошку улице Лафита, требало бы рећи, улице Ротшилдъ, ове финансіялне улице. Нема ни едногъ странца у Парижу, коjи ніе у лѣто одпочињу у улици сѣкли кафане Тортони. Ово е обштый састанакъ высокогъ и лѣногъ свѣта; овдѣ се обично свршу, кадъ у вече излазе изъ оперe и саме госпоже, богато одѣвене, тамо трче, кадъ наступе прекрасне летњи ноћи. Тако изгледа Тортони у вече, но другчіе е у котру. Ова кафана у котру ниjе ништа друго, но берза, овай великій храмъ, или управо, ова грдна пропасть иногъ државногъ блага, државне финансіе. Кадъ самъ и я у той кафани као првый путъ у Парижу, подобно ево и ніо, као што самъ се водъ свое куће было навикнуо, оставимъ цѣло трговачко друштво, кое само сања о берзи и о државнымъ акціама, те упутимъ се къ краљевой палати, къ Тилѣріяма.

Краљевскій дворъ Тилѣріе. Одъ времена революціе год. 1830. овай дворъ еду револуцію више броj. Њкадъ е дворъ Тилѣріе было само една краљева палата; ону палату окружавали су солдати. Сто Швайцераца, коjи су носили дугачке, онштре мачеве, не толико полезни, колико чудновати солдати, тѣлохранительи, и съ лѣпимъ позлаћенымъ оклопима, благороднога срца. Дворяни, коjи су, што су више могли, одржавали старо правленіе, ако не са старымъ духомъ и са старомъ францускомъ умилности а оно баръ съ истомъ старомъ покорности: то су были обытатели и господари своге пространогъ и грдногъ двора. Краљ е становао у зидинама свое палате Лувра, онъ е было првый робъ францускогъ етикета; онъ е подносіо, безъ да се потужіо, — као едно одъ условія његового жалостногъ краљевства, свакидашню околность свои свештеника и свои великаша дворина, коjи се представляли своме закономе краљу у качеству као законо свештенство, као законо благородство. И заиста, ове три законости, краљ, свештенство и благородство имале су еднаку важность, т. е. што су быле саздане и основане на еднакомъ песку. Али све ове, почитања достойне стародревности потребовале су мањ скептичанъ и мањ новъ народъ, еръ овременый народъ, у коjъ су быле ушле новіе идее, почео е было већъ сумнити.

Данасъ пакъ, почемъ е краљевство ова тайне пуна душа политичногъ свѣта, претрпило толику срамоту, како е ма какво краљевство могло мыслити, да исподпада подъ новъ законъ европски краљевства, коjи гласи: „nihil humani alienum.“ Особито су Французи доста срамотили свой старый идолъ, свою стару гордость и свой поносъ, свою стару любовъ, *краљевство*. Ништа ніе могло ублажити ову напрасну бѣсноћу народа францускогъ, коя га гони, да обара све власти, добре или зле, законе или незаконе, доста е было, да е но имао власть.

Читава исторія може се писати о Тилѣріямa. У Парижу гди люди ниску суѣвѣрни, можете чути, како се озбильно приповиђа, да у Тилѣріяма обитава зао духъ, еданъ малый првенъ човѣкъ, коjи се у њкимъ, жалость предказиваюћимъ часовима дае видити. — Люди су га видали год. 1814, — видли су га год. 1830, — видли су га овай данъ кадъ е умрьо нойвода орлеанскій, найстарій сынъ Луја Филипа. Зато народъ има страхъ одъ Тилѣрія, народъ, кои се ничега неплаши; сви, кои врховну власть задобію, имаю страхъ одъ тогъ двора.

Текаръ Наполеонъ Бонапарта, кадъ е съ гвоздјемъ и ватромъ са славомъ, съ невиности живота, кои ние принадлежао ни краљевској прошлости, ни републиканској, положіо прве основе своґъ свесилја, усудіо се, као царъ, поставити свою столицу у Тилѣріма. Онъ е мислио да исторіа Француске одъ њега започиње, да е онъ само узео *свом* круну изъ сакровишта француски краљева, *своје* миропомазање у саборној цркви римской, *свом* божествену тайну у Сент-Дени! Да е имао времена, повео бы процесъ противъ породице старогъ француского краљевства, што е она была заузела његовe Тилѣріе и његовъ престолъ! Онъ се тако яко уздао на свою срећу!

Ко зна? Толико непознаты уплива, има у мѣстима, коя люди обитаваю! Тако е може бити и дворъ Тилѣріе имао свой неизбѣжимый уплив на младогъ привгъ конзула десетогодишнѣ француске републике, коя е већъ была почела трунути. Съ высине овы сводова падало е на младогъ Бонапарту непрестано живо успоминаваньe неограниченe краљевске власти коя е была подигла ове зидине. Одзивъ у овимъ пространымъ собама непрестано е повторавао неограниченe заповѣсти; и одъ оно доба поданици су за своґъ господара подизали палату Тилѣріе. Првый конзулъ было е заузео Тилѣріе, дакле онъ е было господаръ надъ Француском. Онъ е было сѣо на престолъ, дакле онъ е морао владати.

Кадъ се Бурбони, кое су умореа француска и војска европски сила натрагъ довели, повратише у Тилѣріе, тешко су могли вѣровати своїой срећи. Они су пре свега были предузели да избришу съ овы зидова царске орлове, кои су раззінли своя умореа крила, и кои су у своимъ слабимъ кашама држали листъ осушеногъ лавра. Цѣла се палата претресе и новова, као да е какавый кукавый изъ нѣ изашао, и текъ онда е Луї XVIII сѣо на престолъ. Онъ е было чонѣкъ, пунъ духа, онъ е было убѣђенъ о вѣчности краљевске законости, о овомъ новомъ вачелу, кое е толико старо, колико све революције. Онъ е смѣшећи се гледао одлазакъ саюзне војске, свое покровителнице; и мѣсто да съ молбомъ кодъ себе задржава и последњегъ козака, онъ е съ смѣхомъ гледао где одлази изъ Француске и последньй козакъ. Овай краљ није могао појати, да е безъ козака његово краљевство прекомѣрно старо. Сданъ куриръ, кои е было дотрчао съ Француске границе ноћу купао е на капіи Тилѣріа. Овай куриръ купао е, као што куца рђава вѣсть; њему се рекне, да краљ спава: но онъ одговори, да треба краља пробудити, єръ Наполеонъ иде да опетъ отме одъ законогъ краља уставный престолъ Француске. Луї XVIII морао е дакле одма, и што пре оставити Тилѣріе, као да е пожаръ наеданпутъ букнуо, а и Наполеонъ е тако брзо стигао у Тилѣріе, да е ваљао ненамѣштене кревете, просуту лѣкарію, а подъ креветомъ кости одъ печеногъ пилета: и Наполеонъ е рекао едной госпои, његовой припрежници, коя се у Тилѣріама налазила, кадъ е онъ дошао: „Гледајте, заръ нису они (Бурбони) одъ мое, спаваће собе праву куйну начинили! то е правый свињац!“

Колико е ноћи Наполеонъ у овой палати безъ спа, колико ли часова у сну провео? какве очаяне гласове слушале су ове зидине? каку тугу повторавао е одзивъ по собама! А Луї XVIII спавао е на пулкану Тилѣрія, єръ краљеви божіомъ мылости спаваю на божествености свое власти, то е ястукъ на комъ одпочиваю краљевске главе. А царъ Наполеонъ, на чему бы могао онъ спавати, кадъ ние имао ни силе, ни побѣде, кое су га по другій путъ царемъ учиниле. Царъ е ноћу єданпутъ было изишао изъ Тилѣріа; шта небы радо дао, да ніе по другій путъ ни ушао у ову палату! Очекивала га е пропасть кодъ Ватерло-а. Онъ предузме бѣгство; и његова супруга са сыномъ почне бѣгати. Бѣгство изъ бѣгства! Я радіе чуемъ о бѣгству краля Карла X. Ударъ грома, кои е надъ његовомъ главомъ хуло ноћу одъ год. 1820. збаціо е овогъ благонолителногъ, благородногъ, поштеногъ мужа. Онда се Карлъ X. богу моліо; и уставши рекне: „Одлазимо.“ Кадъ се увѣріо, да цѣла његова породица за њимъ иде, безъ да е и єдну суву пролію, безъ да е уздануо, упути се къ морской обали у Шербургъ, где га е очекивало бурно море кога су пређе толике разне страсти у разнымъ околностима.

Народъ, кои одъ год. 1792 ніе улазіо у Тилѣріе, хтіо те зато осветити год. 1830. Онъ, съ цѣломъ своїомъ яросги и съ презревѣмъ нападне на ове зидове, кои су тако дуго были предметъ његовогъ высокопочитања; онъ е сте оборіо, на што е годъ узъ путъ напао; онъ се опіо одъ вина изъ краљевогъ подрума, онъ е ео краљеве посластице, онъ е спавао у краљевомъ кревету; онъ се посадіо на законый престолъ, онъ е хурало свое пѣсме у овымъ зидовима: и кадъ ніе имао унутри ни да напразни кою флашу съ виномъ, ни да разлупа какве собне ствари, њекій, кои се свагда у згодно време нађе, кадъ се довриле револуције, овай њекій, кои се хтіо ослободити одъ ове луде и бѣсне светине, рекне народу да солдати чекаю краля Карла X. у Рамбуѣ, пазъ да ударе на Паризъ. На ову вѣсть скочи народъ на оружје, потрчи у Рамбуѣ, где се надао, да ће се опетъ мѣрити съ краљевскомъ гардомъ. Но у Рамбуѣ народъ е само нашао по земљи поразбацане пушке, празне фланше, опустошену палату: — То ніе было вредно, што смо оставили наше Тилѣріе! говоріо е народъ; и одма — и што е брже могао вратити се у Паризъ. Али међу тимъ опетъ њекій њешто мужъ, єданъ одъ ових, кои унапредъ погађаю, кои ће се монархія подигнути, кои се 24 сата пре него други одрекну монархіе, коя пада, овай њекій, већъ е было дао затворити капіе на Тилѣріама. Онда се рекло народу, кои е радостно дошао да уће у свой дворъ, да свакій треба да се повратн къ своїой жени и да јулійска револуција неможе одговарати за супружеска сльдства, и за сва три дана кое е свакій изванъ куће провео. Одма ти на то ови побѣдители побацаю оружје оставе кола и каруце, и брзо отрче свакій своїои куйи, боећи се, да ій жена неиспсуе, и да ій немазове *нитковима и деньютинама*. Одма на то уваже се една невидима рука, коя покупи пушке и оружје овы юлійски побѣдителя, да ій нивадь више недобію. Коньи се одведу у штале, каруце подъ шупу, и палата Тилѣріе затвори се, као што стои кадкадъ написано на затвореномъ театру: — *Ябогъ поправляня здания и повторавання новогъ комада.*“

Тако опетъ мало по мало, ово велико мѣсто толики позорія, толики напрасны революція, узме краљевскій

видъ. Послѣ краткогъ затезања и на жива представљења г. Казимира Періе, новъ краль, Луй Филипъ, бывшій војвода орлеанскій, премѣсти свое обыталиште у дворъ Тилѣріе, и премда е и овай краль накусіо судбу свію пребањења обитателя овогъ двора, опакъ ће опетъ наскоро Тилѣріе постати монархично здање, одавле ће само єдань владати надъ Француцкомъ, єръ париске революције нису ни нашто, и самъ њиовъ напрасный почетакъ и свршења показује, да владъ и производъ исты революція неса̀држава у себи ни найманю искру живота. Француска мора пре или после быти монархична, єръ свака врховна власть у Парижу тежи, да постави свою столицу у Тилѣріима, у коима само монархъ станује.

ИЗПОВЕСТЬ,

коя є написана, и у єдной тамницы нађена.

(край)

Я се за њимъ прикрадемъ, увучемъ се у убући кои є близу оногъ места растао, на комъ ће оно свой чунъ у езеро спуштати, и само или духови могу знати, съ какимъ самъ ужасомъ и грозомъ, и маторъ човекъ — на играюће се дете мотріо. Было самъ сасвимъ близу њега клекнемъ и дигнемъ руку, да га у езеро туримъ, кадъ ал оно мою сѣнку у езеру види, па се обазре.

Изъ очію његовы гледао є духъ његове матере у мене. Сунце со дигне изза єдногъ густогъ облака, и осіа цьо предѣлъ око нася; и сво пространо небо, блистаюћу се росомъ землю, бистру воду езера и трептеће кишне капьице на лишћу дрва и цбунова. Цьлый кругъ земный пунъ свѣтлости, стано є, да убиство види. Я незнамъ шта ми дете рече: оно є было изъ одважне, мужествене крви, и премда я текъ само дете было, то се ипакъ ње предамномъ понизило, нити ми є ласкало. Чуо самъ гди рече да ће се *трудити* да ме пази и милуе на самъ га видіо гди кући оде. Шта самъ за тымъ найпре видіо, было є мой *мачъ* у руцы моіой, а дете *мртво* предамномъ, онде и онде локаце *крви*, иначе нимало у другчіемъ положењу, него као кадъ спава, исто онако руку подъ главомъ држећи.

Я га дигнемъ изъ постелѣ спустимъ га — врло тихо и пазливо, почемъ є већъ мртво было — у єдань крпъ. Моя жена ніе была тай данъ кодъ куће, и текъ є имала сутра данъ доћи. Прозоръ моє спаваће собе, кои є единый было съ те стране, было є такође врло низакъ, зато заключимъ, ноћу кроз истый у башту се спустити и дете ту закопати. Нисамъ на то мислио, да ма планъ за руком испасти неће, нити самъ пакъ сећао се, да се єзеро може сасушити каквимъ прокопомъ, па да се у истомъ ништа наћи неће, кадъ га тражити стану, исто тако и на то нисамъ мислио, да новцы, његово наслѣдіе, за неће безъ икакве користи быти мораю, почемъ ће єданкій сумнати, е-ли дете за цело мртво, и мисли ће се, да є куда занило или да є украдено. Све моє мисли быле су у єдну скупьене, т. є. да оно што самъ учиніо, сакріємъ.

Шта самъ онда осећао, кадъ су кућани мои дошли и казали ми да детета нема, кадъ самъ момке на све стране пиняло да га траже, кадъ самъ дрктао и єдва се на ногама држао, како се ко мени приближіо, немоће нико изказати, и ни єдна човечія душа себи представити. Исте ноћи дете закопамъ. Кадъ самъ граве ибуна разширивао, и у тамнину погледао гди є дѣте лежало, на његовомъ се тѣлу светліо светњикъ, слична она бубица, као видимый духъ Бога! Погледимъ у гробъ, кадъ самъ дѣте у истый спустіо, но светњикъ є іошъ єднако на прсима његовимъ светліо, као какво пламено око, кое є у небо гледало, и звезде, кое су ме трептеће сматрале, на освету позивало.

Морао самъ мою жену дочекати, морао самъ іой ту жалостну вѣсть явити, и рећи да има надежде, да ће се дѣте скоро наћи. Я самъ то све чиніо, онако, као што ми се чини, као да и исто тако и чувствуемъ како говоримъ, єръ ніе нико на мене подозревати могао. На прозору спаваће собе, седіо самъ по читавъ другій данъ, и сматрао само оно место, гди є та ужасна тайна сакривена была.

То место было є нарче баште, кое самъ я пре кратког времена дао окопати, да га затымъ наново травомъ поставимъ, пакъ зато самъ башъ то место и избрао, зато да се трагови могъ ањова познати немогу. Люди, кои су бусенѣ зелено по башти каменпали, морали су не за сумнећегъ држати. Непрестано самъ ій наговіо, да се паште, одемъ къ њима, радіо самъ я самъ, и газећи утврђивао самъ бусенѣ. Посао є іошъ оно нече готовъ было, и садъ самъ се сасвимъ за обезбеђена и осигурана држао.

Я самъ спавао — не као они, кои весело и укрѣпљени устаю — спавао самъ и сањао, у коимъ сновима њио самъ да ме траже и гоне, или као да самъ стао на ономъ побусаномъ месту, изъ кога буса садъ бы нога, садъ рука, а садъ и сама глава детета вирила. Онда самъ се увекъ будіо, и брзо на прозоръ трчао, да се уверимъ да на яви ніе онако као у сну. Затимъ опетъ у кревету легнемъ и тамо самъ целу ноћъ провео; заседо двадесетъ пута устао самъ и легао; а кадъ бы годъ заспао, непрестано бы опетъ онай истый сань снивао, кое є много ужаније было, него и сама будућность и неспавањ, єръ у сваком по наособъ сну лежао є адъ и страдавћ целе ноћи. Єданпутъ самъ снію, и то у зору, као да дете живи, и као да я писамъ ни намѣравао убити га. Разбуђењ после тога сна, было є найужасніе чувство за мене.

Слѣдуюћегъ дана седіо самъ опетъ на прозору и писамъ могао очи уклонити одъ побусане оне баштице, на коіой самъ непрестано само гробъ ясно ваћао, при свемъ томъ што є све равно и зелено было. Кадъ є кои одъ служителя прено истоуъ места пролазіо, боло самъ се свагда да му нога не пропадне; а кадъ є већъ прешао, то самъ одма добро мотріо, да стопе његове нису гробъ угнуле. Падне ли каква птица на траву, я самъ се све боло, да она, на коимъ было начиномъ непроузрокуе одрће те ужасне тайне; ако є ветаръ дувао, чинило ми се као да о убистну шапће. Накратко, све што самъ видіо и чуо, на ма како оно обично и незначеће было, испуњавало ме є ужасомъ. У томъ ставіо непрестаногъ мотрења, проведемъ я три дана.

Четвртогъ дана посѣти ме єданъ човекъ, съ коимъ самъ я у войни служіо, са іошъ єдномъ официромъ, кои

ми е было непознатъ. Я самъ одма увидіо, да ми неће моћно быти, да оно место изъ вида изгубимъ. Было е летнѣ вече, и дадемъ єданъ асталъ са флашомъ вина у башту донети. Затимъ наместимъ *мою столицу управо на гробъ*, и седнемъ на исту съ увѣреньмъ да нико нищта са гробомъ чинити неможе безъ моѓ знања, и трудіо самъ се да піемъ и да се разговарамъ.

Они ми кажу да се надаю да е моя госпоя здрава, и да е ваљда нико неприморава у соби остати, или да е ће њиово присуствіе попаљило. Я ій увѣримъ како самъ могао болѣ да е она добро, на писамъ ли садъ морао, са заплетеньмъ єзикомъ приповѣдати іймъ, шта се съ дететомъ случило, т. е. да га е нестало? Онай непознатый официръ было е врло тихъ човѣкъ, и непрестано е очи у земљю управляо, докъ смо се мы разговарали. И то ме уплаши. Писамъ могао да немислимъ, и да несумнямъ, да онъ што на земљи непримѣчана, кое му дае повода, да истину погађа. Я га запштамъ да немисли, да е — но писамъ могао изговорити, већъ ућутимъ.

„Да е дете убіено или те?“ запита онъ, тихо ме погледавши. „Ахъ не, та шта бы човекъ, убистномъ єдного детета и добити могао?“ дода онъ. Я самъ му могао болѣ него ико казати, шта се таковымъ дѣломъ добыти може, и како разположенѣ душе и совѣсти, ал самъ ћутао и дрктао самъ као у грозницы.

Они су онай мой немиръ другчіе разумевали, и трудили су се утѣшити ме, говорећи да има надежде, да дете ніе мртво, и да се нађи може — ово бы ужасна утѣха за мене была! т. е. кадъ бы се дѣте нашло. — Кадъ одъ єданпутъ чуемо неко ужасно урланѣ, а одма затимъ скоче два велика пса преко зида у башту и почну опетъ урлати.

„Крвни пси*)“ повичу мол два гоета.

Заръ су то *мени* требали казати?! Никадъ у моемъ животу нисамъ онакву сорту паса видіо, ал самъ одма знао, шта су были, и зашто су дошли. Я се счепамъ за мою столицу грченито, и нисамъ могао ни речи проговорити, већъ самъ седіо као окаменѣвъ.

„Башъ су одъ праве чисте сорте!“ рече онай мени познатый гостъ, „и зацело су одъ своѓ стражара поѣгли.“

Онъ и њговъ пріятель сматрали су ова два пса, кои су носъ сасвимъ на земљю метнувши, непрестано тамо овамо трчали и њушили, обилазећи око нашеѓ астала, као око какве свѣтиљ, безъ да су у найманѣ што на насъ пазили. По кадшто су дизали главе и повторавали онай ужасный урланъ, коѓ смо већъ чули были, затимъ су носъ опетъ къ земљи прикучили и тражећи свуда трчали. Садъ почну іошъ већма њушити и све се ближе мени прикучивати.

Напослѣдку приближе се сасвимъ моіой великой столици, на коіой самъ я као укопченъ седіо, и разурлавши іошъ страшніе него досадъ, почну се напрезати да мою столицу дигну, коя ій е іошъ съ њиовимъ ловомъ растављала. Како самъ онда изгледао познао самъ по лицу и по погледима моя гостіо. —

„Они осећаю свой ловъ!“ рекну они єданъ другомъ. „Они несосећаю никаквъ ловъ!“ повичемъ я.

„За Бога, устаите!“ повиче онай мени познатый, врло озбиљно: „връ ће насъ та звѣрадъ растргнути живе!“

„На макаръ ме на комаде растргли, а се неће съ оволъ места помаћи!“ Повичемъ я. „Заръ да се люди іошъ паса бое? Удрите ій! Насецыте ій на комаде!“

„Овде се нешто ужасно догодило!“ проговори озбиљно онай непознатый, и извуче саблю свою. „У име краља вы сте мой ансеникъ!“

Обадвоица ме одма сченаю и поведу, премда самъ се я отимао и браніо као какавъ безумный. После дуге борбе я клонемъ, а они ме мирно међусе узму, и онда, ахъ Боже! видіо самъ како она два пса оштрымъ своимъ ноктима землю разкопаваю и тѣло дѣтиње извлаче.

Шта да іошъ додаемъ? Я падемъ на колѣна, признамъ дрктећи истину, и замолимъ за милость. Онай непознатый было е полицайный комисаръ. Я будемъ у тамницу одведенъ. Затимъ самъ опетъ одрнуао и лагао досадъ, ал садъ опетъ признаемъ. Процесъ ми е свршенъ, я самъ за крика проглашенъ и на смрть осуђенъ. Нисамъ имао моћи и снаге да мою судбину предухитримъ или да е сносимъ. Нити налазимъ милосрдія ни утѣхе, нити имамъ надежде ни радости. Моя е жена одъ бриге полудила, и тако фала Богу неће е се мое и нѣно порутаніе и срамъ срца коснути. Я самъ између ови жалостны каменити зидина самъ, са моимъ злимъ духомъ, а сутра ће ме на смрть водити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Краљъ португалскій бава се іоште у Парнау; такође говори се да ће и краљ сардинскій и виртембергшій на посѣщеніе у Парнаъ отићи.

— Изъ Марсеља явлію, да су одъ оны лаше на Бомарсунду заробљѣны руски войника 158. све сами Полаци ступили као своевольници у войску самозванчку, и већъ да су отишли на бойно поље.

— Краљица Енглеска Викторія са своимъ мужемъ и многобройнымъ пратньотъ приспѣће у Парнаъ, да цару Наполеону повратн посѣту и да види, колоѓ радиности.

— Новине говоре да ће одсудителна битка кодъ Бакчи-Сарая быти. Одъ те битке зависи судбина цѣлогъ Крима, али саюзници морали бы найпре непокретногъ Липранди убити, и текъ онда Бакчи-Сараю приказа се. Саюзница надаю се да ће та битка на њиову полоу испасти, и онда да ће одма лако моћи заузети перекопскій путь.

— При битки, коя се 12 т. м. нашеѓ Руса и саюзника кодъ Севастополя догодила са обе стране ніе више одъ 6 хил. војака као погинуло као рањено.

— На пытанѣ, за што се тако дуго неможе Севастополь да освои, одговоріо е француски новый министаръ Валянъ: „за то, што се више надали да Руси нмаю тако вѣшты инжинира као што е Тодлебенъ.“

— Царъ рускій найновіимъ своимъ указомъ позвао Малоруске козаке одъ Черниговa и Пуставе да ступе у народну войску, коя ће се одма саставити.

— Лордъ Раглань явля да су Руси оставили и Сущукале, пошто су найпре куће попалили и 6 топова и 6 кумбара заченили.

— У Шпанїи опетъ се започела дизати буна, и одъ да на на данъ све се већма распростираће.

— Енглеска флота уставила се предъ Кронштатомъ. 15 руски лађа кое су биле са дрвима натоварене разорили су Енглези. Адмиралъ Дундасъ на едномъ пароброду обишао е и прегледао утврѣења Кронштата. Држи се да бы због новоподигнути утврѣења, нападаће на Кронштатъ было сасвимъ безполезно.

*) У енглеской обичествуи стражари и тайна полиција ову познату енглеску сорту паса, такозване „Бульдоге“ тако обучити, да у колькой дальини крвь намирши а особито човечію крвь.

Течай повоаца: сребро 129; дукати по 5 фор 50 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНИЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 3. Јунія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Уредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му је за три месеца 4 цванцика. | № 46.

МОРСКІЙ РАЗБОЙНИКЪ

(изъ Шпанске прошлости. Съ немачкога Ф. И. Г.)

Вечерњѣ сунце, замочило је свое златне зраке у бистро огледало мора, кое је жарке те полюбце, съ найнеѣномъ тишиномъ, као врло редко досадъ примало.

На пристаништу, подъ страховитосысокимъ стѣнама Гибралтра, белила се једра лепа кућица, као зрно бисера изъ оловногъ простена. Густе винове лозе, пружале су се узъ дуварове њене, а једанъ редъ дрва поморанџи, украшавао је башту тогъ малогъ здања, кое се само съ једнимъ катомъ вадъ пріатнимъ приморѣмъ узвишавало. Са чардачића кућнѣгъ било је прекрасанъ изгледъ на мимополеће лађе, кое су са лепршаюћимъ се заставицама и ядрама у пристаниште улетале. Млада една девойчица замишљена, и на гвоздене решетке чардачића наслоњена претискивала је малу свою руку на срце, као да је хтѣла якостъ кућанѣ срца свогъ у грудима да задржи; на умиљнымъ чертама лица њеногъ видили су се ясни знаци нестрпленя и немира.

„Та ги ли је до сада?“ мисляше она у себи, кое су іой речи као плашљиво пытаћ и на устнама се указивале, а у очима іой се суза страха светлила. Како је то злослутеће очекиваћ!

Докъ је та красна замишљена непрестано на ону страну гледала, одъ куда іой је милый њенъ *Родриго* свагда долазіо, онъ је већъ полагано, преко мермерногъ спода до ња њ се прикрао, и са топломъ љубовію загрли одавнашуъ свою премилу.

„*Родриго*, како си могао тако дуго остати? Я самъ већъ сумнала —“

„Немой се љутити, љубезна Белла!“

„Та я се нелутимъ, ал самъ невесела“

„Опрости, моя намѣра није била да те свеневеселимъ.“

„Ты іошъ незнашъ, шта мени бригу задае. Я незнамъ одкуде то долази, да тако лако некій страхъ у себи осећамъ, као да ће се мени или теби каква несрећа случити.“

„Буди спокойна! Наша любовъ моћна је защтита, одъ кое опасность бежи, докъ насъ годъ неузмогну раставити, нема за насъ бриге; єръ насъ ћемо двое заедно свако искушеньѣ судбине радо издржати.“

„Ал ако насъ узхтѣду раставити, *Родриго* — ако“

„О, то ніе могуће! Ништа тебе одъ мене одтргнути неће моћи, па ма какве начине човечія сила употребила. Я ти се заклињемъ, *Белла*!“

„Башъ зато, што я на твой одпоръ и мисляшъ, боямъ се за насъ обое. Ако се за нашу љубовъ дозна, онда си пропао, *Родриго*! Ты непознаешъ тврдо срце оца мога. О, онъ је ужасанъ, кадъ се налюти!“

„Заръ бы онъ могао своју тврду строгость и надъ своимъ єдиними дететомъ употребити — надъ тобомъ *Белла*, кое милокрвность у стању је и найгорћію мразость обезоружати? Ніе могуће! Я ћу да покушамъ, да упорство тогъ човека свладамъ, признаћу му моју љубавъ: и іошъ данасъ просићу те одъ њга. Већъ самъ дуго допустіо да се бринешъ, врло самъ дуго затезао се; садъ се нашъ мора рѣшити! Заръ да се вальда као какво страшљиво дете, за сћакомъ оца твога прикрадамъ, кадъ ми моје положенъ дае право, да одважно предъ њга ступимъ и захтѣмъ, да дозволенъ даде къ ономъ савезу кои ће срећу живота двое љубећи се основати? Ако ли пакъ узмоне овъ наше найлепше надежде уништити — онда некуца чувствително срце у њговимъ грудма!

„Я се страшимъ одъ тогъ изасћења између тебе и њга! Кадъ је последнія путъ на море пошао, погледао ме је тако чудновато, као да је хтѣо моје найтаније мисли дознати, а опетъ чинило ми се, као да је мою забуну, мой стидъ, съ изразомъ презирућегъ сажаленя сматрао, кое ме као ледена гроза кроъ пресече, кадъ онъ, узевши ме за руку, рече: ‚Я самъ те дуго саму и безъ обране овде оставио, дете мое! Довешћу ти дакле єдногъ пріателя, кои ће твой будући животъ чувати, будући да я већъ у зиму мога живота ступамъ.‘“

„А шта си ты на то одговорила?“

„Я самъ ћутала и плакала — до онога самъ тренутка тако срећна била, да на какву промену стварій ни мислити нисамъ могла.“

„Зашто си твою бригу тако дуго одъ мене тавила, *Белла*.“

„Бръ те нисамъ хтѣла свеневеселити; ал садъ, тди сваког тренутка на долазакъ отчинъ изгледамъ, немогу ти далѣ мой немиръ крити — онъ се веће дати умолити.“

„Та шта га тако високо надъ другима њму равнимъ поставља, да е радъ надъ свима да влада? У чему по-

стои та заповѣдничка моѣ, коіомъ онъ устрашава и саме оне коима бы требало да є нешто више, него господаръ?"

„У нѣговой челичной вольи галисманъ се нѣгове сваге налази. Нема земне силе, коя бы момъ оцу што учинити могла."

„Ты далеко идешь у твомъ страху, драга Белла! Та онъ є само човекъ, као и остали люди."

„Као и остали люди? Не, Родриго. Я самъ друге људе виђала гди се смею или плачу — онъ нити може смеяти се ни плакати; нѣгово опитро око ніе никадъ сузомъ нѣжности или жалости орошено, а да ли є икадъ и найманьи зракъ радости осећао — я незнамъ. Никадъ га несела на недра, видяла писамъ, а често ме є у присуству нѣговомъ, вика тайна гроза стра ватала."

„Канву тужну младость морала си ты преживити!"

„Како кадъ. Кадъ бы само са моимъ другарицама овде састала се, ніе ми никадъ тако стра было, као после, кадъ се оне, изъ мени непознаты узрока, мало по мало натрагъ повуку, тако, да напоследку сасвимъ сама, са набуреномъ, но срдечно добромъ Лизбетомъ међу овымъ зидинама останемъ, па и саме посѣте оца мога свеће и ређе буду."

„Па зашто те є, єдино дете свое, у ову усамлѣность затворіо, кадъ онъ у варошіи найвеличественію одъ свію осталы кућа палату има?"

„Зато га управо никада пытала писамъ, єръ самъ у овой кућици одрастла, па писамъ никадъ ту жељо осећала, да є останимъ."

Садъ се нѣновъ говоръ, дошавшомъ Лизбетомъ прекине, коя чисто безъ душе къ нѣной младой господични дотрчи, да іой ніи, да треба што пре може да присуствіе Родригово сакріе, єръ се Донъ Дієговъ чунъ обали већъ приближуе. Но како ли є удивленѣ нѣно было, кадъ іой Белла рече: „Родриго очекуе овде долазакъ могъ оца Либето!"

За то време, могли су се при вечерньой тишини удари весала чути, кои су чунъ обали терали. Белла поће доле, да делазећеть оца поздрави; но Родриго є тихо задржи, реквши іой: „Донъ Дієго недолази самъ, онъ є речь одржао!"

Белла се чисто препадне. Родриго претисне тополъ полобаць на чисто чело оне дѣвице, кол се страшливо на нѣгове прси наслони. Садъ се чуе отворань вратница, а мало затимъ почну се кораци новодолазећій, по мермерномъ ходнику разлегати.

Белла ніе смела очи своя подићи; Родриго пакъ оде са достоинствомъ домаћину и нѣговомъ госту насусрет, кои нити хтѣдоше нѣгову поздравъ одговорити, нити га сами каквогъ поздрава удостоише. Обадва стану предъ Белломъ, тихо се поклонивши.

„Имамъ радость, кћери моя, да ти Донъ Мигуела, могъ найболећъ пріятеля и саюзника у радньи моіой, представимъ, и уніренъ самъ, да ћешь се потрудити, да гостопріймство дома мога, при овой честипуной посѣти, найсайніе оправдашъ."

Белла покуша, да са немимъ осмѣхомъ одговори, но овай іой на устнама изумре, кадъ Донъ Дієгово строго лице угледа. Нѣне очи потраже Родрига, кои є, упренъ онимъ презренѣмъ коимъ є примлѣнъ, само Белланамъ присуствіемъ принуђенъ био, да се уздржи; затимъ погледа но готово са ужасомъ у немилогъ овогъ госта, когъ іой є отацъ довео, и когъ є суроводиньля изгледъ више на каквогъ Пирата (морскогъ разбойника) него на каквогъ честногъ мореплована налично. Заиста и небы се за Донъ Мигуела приличніе име могло наћи, него што се са рѣчію „подивлячень ил запуптѣнъ" изразити може.

Донъ Мигуелъ налично є на какавъ стубъ одъ камена, когъ є природна тврдость дуго, ал и пакъ узалудъ противъ бурь и времена борила се; Основный є видъ остао но нѣкне є сладости нестало, и само опора стѣна, коіой є облагороћенъ нѣгда вредность давало, управлѣна є была као развалина, предъ очима дѣвойке, коя іій одъ стра одма къ земльи обори.

Има тренутака у животу човечіемъ, кои покадшто читавомъ се вѣчностію учине. Нѣой се чинило као да не прошетя, обште нутанѣ чисто ю є было къ земльи претиснуло; она є добро увидила, да се изаснити мора, но тога се изаснѣня ужасавала.

Родриго є іошъ непрестано стало на средъ чардака, као да га є неко чародѣйство за сподъ законало. Онъ є морао добити уверенѣ, да ли га Белла съ онимъ срцемъ люби, кое се ни одъ найпеће жертве нестраши; садъ є рѣшительный часъ дошао, кои ће му све дати, ал све и можда и одтргнути; осећао є, да му одъ нестрплѣня сви удови тѣла дрхћу.

Белла се напослѣдку охрабри. Съ удивлѣня достойномъ спокойношћу окрене се она къ оной двоици, и рекне: „За свету дужность држимъ я, да треба захтѣваню гостопримства, колико ни силе мое дозволяваю, удовлетворита, но притомъ молимъ, да и Донъ Родрига Переца у ваше друштво примите."

При тимъ рѣчма оде она къ Родригу, и узевши га за руку, престави га са импонираюћимъ движеніемъ оной двоици, кои су га намрговено сматрали, и као да іимъ є мучно было, што свой єдъ и лютину немогу явно да излію.

Родригово очекиванѣ одъ Белле было є само полакъ испуньено; но и самъ є нѣно мучно положенѣ познао, зато сае случаю сасвимъ преда.

„Донъ Дієго, вы нете зацело начинъ могъ появленя у вашемъ дому, мало за оправданъ држати, башъ и ако се доброта Донне Белле за мене заузима; но ако ми почитасный Донъ Дієго само неколико тренутака на само поклони, то самъ готовъ изаснити се, ревне Родриго."

Дієго учини главомъ єдва примѣтный знакъ одобреня, и позове гоета и остале, да у обиталиште ступе; Белла идући напредъ уведе госте у великій редъ величественомамѣштены соба, по кои прозорима су разна растѣня и мирисаво цвеће светлость и жарность сунца заклапяла, и пріятну мирисну полутаму распростирала: Она су се двоица тихо разговарала, Родриго є сматрао Арабелу, коя є Лизбети налагала да воћа и осталы разладителны окрепленя донесе. Каква є разлика была изме-

ђу два ова Арабеллина просіоца, Мигуела и Родрига то свакій може мислити. Онај текъ садъ цветаюћій младићъ, онај ломный већъ старацъ съ найдивљимъ чертама лица!

Кадъ се садъ воће и остале посластице донесу, и лепа кћи морскогъ трговца Діега исте на златномъ служавнику почне ій гостима давати, разпростре се у овомъ маломъ кругу као нека угодность, особито кадъ домаћинъ, благороднымъ владаћемъ Родригомъ умекшанъ, почне се истомъ љубезнія показивати, и по кою лепу речъ рећи му, но Родриго ипакъ ніе никако мого заборавити онај увредителный догађај.

Напослѣдку почне Донъ Мигуелу присуствіе єдногъ непосвѣћеногъ у тайне кћерове, досадно бивати; а такође ніе му непримћтно остало да између Родрига и Арабелле неко споразумленъ влада, па да бы ій што пре разставіо, трудіо се ставіо стварій другій положай дати.

Дієго погоди кћерове мисли, па облакъ неповољности навуче му се на чело. Мигуелъ ту єдвку примћти, и као злобанъ, да бы га устрашіо, окрене се къ Арабелли съ речма: „Донна! Вы мене іошъ непознавете, но то ніе штета, но Вы се неморате на мене срдити што самъ се и често потайно къ вама прикрадао, да бы ваше умилно певаћ чути могао. Я самъ ту прекрасну тайну истина само украо, такве краће нису казнителне. Почемъ дакле знате, Донна Арабелла, да самъ вашу вештину у певаню познао, то ми ваљда нећете одрећи ту доброту, да нам єдну песницу испевате. Смемъ ли вамъ я Мандолину донети?"

„Извините, Донъ Мигуелъ, я незнамъ оће ли мое —"

„Аћ, аћ! Чудна іогунства! Донъ Дієго, та помозите ми молити. Ваша кћи пева прекрасно. — (продужиће се)

ГРЦИ И РИМЉАНИ

(преводъ)

Има людій кои траже да сманѣ славу Грка, али нека говори ко шта оће, исторія грчка, нема благодарити за светило славе свое само великимъ людма, кои су є написали. Може ли човекъ бацити око на цео народъ грчкій на непризнати, да се често у надмоћію човечіемъ појавлюе? Видимо по кои путъ, да є савъ народъ великій као Темистоклъ, а праведанъ као Аристидъ. Може ли одрећи Салусть, да су „Маратонъ, Термопиле, Саламина, Платеа, Микала, повратакъ десетъ илада, и толика друга дѣла, извршена у нѣдрима Грчке за време домаћи ратоса, увишена надъ свакомъ похваломъ историописаца. Та и Римљани побѣділи су Грке само съ Грцима. Пытамо каква бы была судба овы завладателя, кадъ бы место Грчке, изурене илядама порока, и ослабљене унутрашњимъ раздорома, нашли на оне полкопоће, войнике, управителъ и оне граћане, кои су тріумфирали надъ оружћмъ Керкса? Онда бы се борила храбрость са храбрости, воена строгость са строгости военомъ, просвета са просветомъ, љубань отечества, слободе и славе са љубави отечества слободе и славе.

Особиту похвалу заслужује Грчка, што є произвела найсланіе мужене, кои споменъ треба исторія да сачува. Я неизузимамъ републику Римску, коя є была єдакій путь кадра зажарити духове, подићи даровите люде и рабати ій скоро посведневно. Ко се може сравнити са Ликургомъ, Темистоклома, Кимономъ и Епаминондомъ и т. д.? Можемо слободно казати, да є величина Римљана дѣло целе републике. Ни єданъ граћанинъ Римскій ніе се узвисіо надъ своимъ некомъ и надъ мудрости правленія, нити є узео новый полетъ, да бы му дао новый праваць. Сваћій є Римљанинъ мударь и славань само посредствомъ мудрости и слане снога правленія; онъ иде означенимъ путемъ, па и найсланіи мужъ корача само мало даљ, него што су други чинили. Напротивъ у Грчкой видимо често оне велике, моћне и стваралаће Геніе, кои противностаю току обичая, кои се посвећую свима разнимъ потребама државе, кои отвараю себи новый путъ, и кои, бацивши се у будућность, постаю господари своіх околностій. Грчка ніе нигда искусила какво зло, кое небы давно предвидіо и предсказао когодъ одъ нѣны управителя; више граћана грчки извукли су свое отечество изъ пропасти, у кое є пало, и поставили су га у найвећу сайность. А има ли тога Римљанина, кои бы казао своіой републици, да є нѣна заплаћена воде у пропасть? Кадъ се правленіе преобразило, кадъ є проконзулима дата власть, кои ій ослобоћава одъ ярма закона, ко є предсказао, да ће република быти побеђена собственимъ оружіемъ? Кадъ се Римъ у свомъ паданю колебао, кои є граћанинъ притекао у помоћъ и своіомъ мудрости уздржао несрећу, коя му є отечеству претила?

Одъ оно доба, одъ кадъ су Римљани престали быти слободни, постали су найстрашњивія робови. Грцы подчињени Филипомъ и Александромъ, нису очаивали, да ће опеть свою слободу задобити: они су заиста знали, учинити се независнимъ подъ наслѣдницима исты владателя. Да се у Грчкой подигло илиду Тирана, подигло бы се и илиду Трасибула.

Сатрвена напоследку подъ теретомъ собствены раздора и силе Римске, задржала є Грчка надъ своимъ побѣдителъима некій видъ владе, али владе врло славне. Нѣна просвета и нѣнъ вкусъ за науку, философію и художества, осветиля су се тако рећи несрећи нѣной и подчинили іой гордость Римлана. Побѣдителіи постадоше ученицы побѣћены, започеше учити єзикъ, кои су Омиръ, Пиндаръ, Тукидидъ, Ксенофонъ, Демостенъ, Платонъ, Еврипидъ и т. д. уленшали милиама свога висприсног духа. Ритори, кои су донде цветали у Риму, ишли су у Грчку, да придобію овай финый и утанчаный вкусъ, кои є врло редакъ и међу дарованіама, и оне тайне художества, кое даю Генію нову снагу: єдномъ речи, они су имали да се изобразе у обавителномъ дарованію, кое сне уленшава. А у школама философіе, где су се найотмѣнія Римляни отресли свои предрасуда, научили су се почитовати Грке; они су изавестили отечество свое о нѣновой признателности, и Римъ є онда свой храмъ са свимъ олакшао; єръ се боао, да ће иначе злоупотребити право побѣде. Са своимъ доброчинствама одликовао є Римъ Грчку између осталы држава, кое є покорію. Каква слава припада овой просвети, кои є поштедила земљю, где є одневована, одъ свію зала, кои нису могли одклонити нѣнови законодавци, и управителъи! Просвета се осве-

тила понижению, ное іой є незнанѣ наметуло, и звала є стећи себи почитанѣ, кадъ є напла у Римлянина достойне уважателѣ свое славе и заслуге.

СТАРИ АТИНЯНИ.

Атиняни су были народъ поносить и изображенъ, мударъ и ратоборивъ, тежећій за славомъ и задовольствомъ, кои, на высокій степенъ превосходства, подигнувши сва знања и вештине, осудіо є све доције некове на нечиу нужду да му подражаваю и на очалѣ, да ће га икадъ моћи превазићи. Атиняниѣ є био одатъ сладкомъ и пріятномъ разположенію, пре него што є светь угледао, а и кадъ га є угледао, видіо є само пріятне и примамљиве предмете; Атиняниѣ є изъ младости научіо, управлати своја движенія по благозвучности гласа и музике; онъ є одъ дѣтинства навикнуо свое очи на упечатлена найлепшећ створа, кои є самъ себи стварао. Атиняниѣ є пріао пра своја знања изъ найумилнін стихова найблагозвучнієћ єзика; ньгова душа, преправлѣна на изменце наслађенѣмъ найкрасніи производа музике, живописана, каменорезаня и архитектуре, примала є у позорипту благородно упечатленѣ свіо знања и вештина. Атиняниѣ є био са свимъ одатъ мялки красноръчія; онъ се грозіо на окове тирана, али є усрдно летіо у окове красноречивогъ убећена.

МРВИЦЕ

— Путникъ єдань, кои є све части света обишао, преповедаћи о редкостима, кое є онде оне видіо, наведе и то, да є видіо єдну такову редкость, о коіой іошъ досада ни єдань списатель ни речице казао ніе. Редкость е та, єдань бокоръ купуса, кои є тако великій, да на ньговомъ єдномъ листу педесеть оружаны коњаника, као у правомъ рату, безъ да єдань другоме и найманѣ на сметња буде, маневрирати могу. Єдань одъ оны, кои су га слушали, нехтеде му ложъ ту опровргавати, него съ найнећимъ равнодушіемъ придода, да є и онъ много путовао, и да є чакъ у Јапану био и тамо видіо, како су стотину казанића на єдномъ котлу радили, и како су петъ стотина людій у самомъ ньму, изъ нутра, посла имали, докъ су га како вали уладили. „Па нашто имъ є био тако грданъ котао?“ Запита путникъ. „Та да тай купусъ, о коимъ намъ садъ преповедате, у ньму скуваю,“ одговори онай.

— Калифа Хегіасъ, кои є врло сварљивъ човекъ био, и кои є народу своме великій стра задао, тумарао є више пута тамо амо безъ никакове пратиѣ и безъ никаковога знака достоинства свога. Єданпутъ у тумараню своме наиће на єдногъ Арапа и рекне му: Пріятелю, и бы радъ био, да одъ тебе чуемъ, какавъ є човекъ Калифа Хегіасъ. Калифа Хегіасъ ніе никакавъ човекъ“ одговори Арапъ, онъ є тигаръ, онъ є чудовиште, онъ є крвь више одъ хиљаду подайника свои пролію. „А познаешъ ли га ты?“ „Я га непознаемъ.“ „Дакле, ево га види, онъ є то, што съ тобомъ говори.“ Арапъ се ни найманѣ неужасне, него га іошъ гордимъ окомъ погледи и рекне му: „А знаешъ ли ты, тко самъ я?“ „Я незнамъ.“ Я самъ одъ фамиліе Зобера, одъ кое свака душа има у години по єданъ лудый данъ. Тако є управо данасъ мой лудый данъ.“ Калифа се зачуди ньговомъ присуствію духа и опрости му.

— Тврдица єдань чувши да другій тврдица іошъ болѣ одъ ньга тврдовати уме, оде къ ньму и замоли га, да га у вештини той поучи. То є было у вече, и кадъ є онай, држећи парченце горуће свећице у руцы, чуо, шта овай одъ ньга жели, дуне, угаси свећицу и рекне му: Заповедайте унутра, мы се већъ и безъ свеће о томе разговарати можемо. „Врло нанъ лепо благодаримъ, одговори онай, и већъ немамъ шта више одъ васъ чути. Доста ми є примеръ тай.

СТРАНЕ ПОВОСТИ.

— Кнлазъ І. ТУКОВЪ изъ Севастополя одъ 25. Мая явля: Данасъ после подне тукао є непріятель изъ топова ваше бедѣме на левой страни. То бомбардираньѣ было є єдно одъ найжешћи и трайло є одъ прилике 3. сата. Мы смо свакако одпоръ давали. Две барутане непріятељске запаљене су и отишле у воздухъ, одъ кои єдна є врло велика была. На разныхъ точкама нашегъ положења све ће добро. На обали азовскогъ мора ніе се ништа новогъ догодило.

— Кодъ Рушчука састављѣнъ є єданъ логоръ одъ 12 хиљада Турака, а нико іошъ управо незна, куда є ова войска опредѣлена. По већой части говори се да ће се кренути у Добручу.

— Турци накрпи су помоћу саюзне флоте, да заузму Анапу; пошто осово и заузму то место, онда ће се превозити Турци и Черкези на енглескимъ лађама прозъ керчки мореуз и ући у Крымъ саюзницима у помоћь.

— Нѣма са енглеске флоте, кои се предъ Кронштатомъ налази, явлію: да ће се скоро и тамо нешто важногъ и рѣшителногъ догодити. И сва се наћестія у томе сагласнаваю да су се Руси умели позловати прошлогъ лиюмъ, и да су своја прибрежія ако утврдили. Поредъ целогъ Финскогъ приюра, постављене су коппичке страже, кое о свакомъ найманѣмъ движенію флоте посредствомъ сигнала, командирима нѣ, хоте, кои далѣ у внутрености стоје, явлію. Исто тако и по редъ други морски прибрежія постављене су войске. У Риги тако су се укрѣпили, да се имало неплање што се енглеска флота тако приближала; а за Ревалъ наже єдань тенералъ да е сада болѣ утврђенъ одъ Свеаборга. — У Сескару, где са да енглеска флота стоји, говори се да ће Французи извести се на суво.

— Генералъ Полисіе явли изъ Крима у Парижъ: „Данасъ 25. Мая почели смо спољашнѣ бедеме Севастополя туѣи кое ћемо сутра съ божіомъ помоћу моћи освоити.“ — 26. Мая у 11. сатій у вече явля: „У 6 и по сатій почнемо нападати, и после єдногъ сата наши су се барцца явили на Мамелону и на два шанца; непріятељска (руска) артилѣрія пала е у наше руке, зато, ньи заробљѣно е, наша е войска заузела осово на места. Одушевленіе войске было е чудесно.

— „Монитеръ“ явли да су саюзници у осовомъ шанцима нашли 92. топа, и да су 13 руски официра заробили. Штета међу Французима была е такође велика.

— Изъ Крима явлію да е врло жа и несносна пруѣина наступила, али поредъ све пруѣине никакве се опасне болести іошъ неявлюю.

Течай новаца: сребро 129; дукати по 5 фор. 50 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 7. Јунія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторнивомъ и петкомъ. Цена му је за три месеца 1 дванпесъ. | № 47.

МОРСКИЙ РАЗБОЙНИКЪ.

(продужено)

„Ево инштрумента. Само єдну єдину песницу — о-ву о ружи, или ону романцу о наврійскомъ крaлю, или о шаха Редвана юначкимъ дѣлима. Шта вы оћете, шта се вама допада, Дона!"

Бела узме, страшљиво погледавши оца свога, мандолину изъ руке Мигуела. Дієго побледи, и стисне устне свое као грозничавъ, а особито дрктавѣ и трзавѣ њѣговы живаца показивало е унутрашню страшну борбу у њему. Мигуелово злобно смешењѣ непрестано е траило.

Дієго трудіо се, да оно сакріе, што се у крви њѣговой збыва, напрасно окреше се и ревне Бели: „Шта се затекешъ, жељо нашетъ госта испунити? Та певай Бела!"

Ово захтеванѣ морало е за њѣга страшно значенѣ имати, єръ га густый зноћ по огорелохъ одъ сунца челу попадне, муня безграничногъ бѣсњила севне у њѣговомъ црномъ оку.

Белинъ сребриозвучный гласъ разліе се у одеке подобне овима, кое ветрићи изъ еолове харфе измамлюю и по мирисавимъ ливадама разносе и разпростиру.

Но свршетку песме дигне се Дієго, сетивши се обећања Родригу датогъ, и оба оду у другу собу, кроъ прозоре исте, гвозденимъ решеткама снабдѣвене, видиле су се тврде стѣне на петъ шестъ фатій удаљене.

Домаћинъ даде знакъ Родригу, да поредъ њега на софу седне, но овай, мисленя непрестано на свой озбильный посао, нехтеде сѣсти, већъ мирно проговори: „Опростите, дон Дієго, што я текъ садъ предъ васъ ступамъ да васъ за оно молимъ, што ће срећу живота мога испунити. — Я любимъ дону Арабелу, вашу кћерь, и зато молимъ садъ васъ, почемъ самъ о њиной любави сигуранъ, за њену руку. Вы ме дакъ непознаете, осимъ изъ кратког овога виђења, но я васъ упућујемъ на найотмѣније у моме месту рођена, Гранади. Сви ће вамъ казати, да стара породица Перезъ достойны предана има, и да е честь имена тога, до последњѣгъ колена, одъ сваког порока свакогъ срама сачувана остала! Докъ се вы о томъ добро неизвестите, я ћу се драговолно вашой заповести повиновати, и удаљићу се одъ овога дома задржавати. Дон Дієго, говорите, есте ли съ тимъ задовольни?"

„Младићу, нешто ме мало дођкање питате; но васъ искреность ваша извинява — я се нелютимъ, каошто самъ хтео. Почемъ вы тако брзо къ цѣли ступате, то ми садъ одговорите дон Родриго. Вы сте благороднякъ? Я самъ васъ за нешто горе држао, кадъ самъ васъ кодъ Арабеле застао."

„Вы ме наисте изненада застали, єръ самъ васъ я очекивао."

„Е добро, шта бы вы чинили, кадъ бы вамъ я рекао, да Арабелина рука већъ другомъ, хитрiемъ просіоцу припадлежи? Бы ли вы што и онда примѣтити могли."

„Текъ у томъ случаю, ако ми дона Арабела, само изъ собственогъ побуђења невѣрна буде, мануо бы се я далѣ надежде. Али никадъ, чуйте ме, дон Дієго! никадъ нећу се я онога права одрећи, кое ће ми найсветія и найлепша цѣль живота быти, ако буде дона Бела за мене любави непрестано осећала!"

„Вы сте одважанъ човекъ, и то намъ іошъ надежде дае. Ако сте у стању, да одъ вашетъ супарника, кои е као Крезусъ богатъ, нашу любезну искупите ал' отмете — онда некъ буде — Арабела, морскогъ трговца Дієга едино дете, ваша! То садъ съ моимъ гостомъ уредите, я вамъ оставлямъ слободно поль!"

„Дон Дієго, то нису речи оца!"

„Вы сте продрзљивы! какво єнство лежи у вашимъ речма?"

„Честь благороднякa, противу мамона едногъ —"

„Вы грешите противъ гостопримства, дон Родриго! Идите, я самъ вамъ мою волю одкріо. Садъ зависи одъ ваше моћи и снаге, да л' ћемо се опеть састати. Съ богомъ остайте!"

„Добро, я садъ идемъ! Ал будите увѣрени, дон Дієго, да ћу као победитель предъ васъ ступити, предъ васъ и предъ оногъ страница, комъ вы срећу Арабеле продати намеравате! Оћете вашу кћерь робинкомъ ваше волѣ да учините, но я ћу с ним изъ тій окова избавити, и, ли у борби за мою милу, као жертва пасти! Некъ се мой противникъ, колико оће, подъ своју лисичію маску крије — я самъ каиновъ знакъ на њѣговомъ челу видіо, пакъ ћу се противъ безчестногъ лукавства іошъ већма наоружати него противъ явне борбе!"

Садъ напрасно ступи у собу Мягуелъ, и са пронічнимъ удивлѣнѣмъ окрене се Дієгу и рекне: „Опростите, што васъ узнемиравамъ! Да самъ знао, да е вашъ посао тако озбилнъ и важанъ, бы се и безъ опроштая разстао и одиловіо.“

„Шта, заръ нећете одлазите, довъ Мягуеле? — Назвиште ме довъ Родриго, што ћу продуженъ нашегъ разговора засадъ да прекинемъ; но ако ћете ми и убудуће ту честъ указати, да ме посѣтите, то изволите само доћи у мой домъ у Гибралтару, тамо ћу васъ достойніе дочекати моћи.“

Ове речи быле су съ таквомъ мекоштю и учтивостію изговорене, да Родриго ништа друго чинити ніе могао, нећъ се опростити и отићи.

Садъ су се ова друга двоица сама, дуго ћутећи сматрала. Мягуелово лице узело е на себе лисичій карактеръ: домаћинъ пакъ изгледао е, да е подъ истогъ карактера уплівомъ страшно патіо; онъ е често длановъ зной съ чела своегъ тръо и као да е са страомъ очекивао, да Мягуелъ говорити почне. — Но и овай изгледао е, као да ништа немисли; непрестано се са врьомъ скогъ кратког двосечца ножа играо, когъ е свакій часъ изъ недра своій вадіо, и опетъ га у недра метао. Напоследъ досади му се то ћутанѣ, баци погледъ на врата, на коя е Родриго излазао, па почне говорити: „Шта е овай дераћъ овде хтео? Чуо самъ гди Арабелино име спомнићъ. Да ніе тако безуманъ, да мой супарникъ буде? Онда тешко нѣму! А вы Дієго, шта се вы тако дуго шалите съ нѣмъ? Онъ е у служби правительственой — можда е увода — на васъ се нећъ одавна подозрева, а вы іошъ у вашой селѣ поћи верујете косћакимъ гаткама, што вамъ балавче едно казује. Тако ми пророка! Вы сте великій лудакъ! Я те ланрдіе нећу више да трпимъ! Арабела мора украсћ могъ харема быти, пре него што сћ тогъ цвета мирисъ онзкве ветрогонѣ стресу.“

„Чередине! Вы само заповедајте! Арабела е дете іошъ — она ће се моіой заповѣсти повиновати.“

„Но ако њой онай накићеный дераћъ ипакъ миліи буде одъ богатогъ сина пророковогъ, ако — “

„Я стоимъ добаръ моимъ животомъ, да ће се испунити ваше желѣ! Вы то врло добро знате, Чередине, да я у вашой власти стоимъ.“

„Ниете ли вы найбогатіимъ трговцемъ у целомъ краљевству постали, помоћу моіомъ? Я се у васъ уздамъ, а засадъ е доста; слѣдуйте ми, васъ важна дѣла очекую.“

Арабела е у найвећемъ колебаню очекивала на Родриговъ повратакъ изъ собе оца своегъ. Њговъ долазакъ быо е найрѣшителнія одговоръ на страшљиво питанѣ њеногъ пуногъ любави срца.

Плачући падне му она на груди. Њена слутия на жалость се испуниła.

„Уздай се у бога, Бела! буди ми вѣрна! Я ћу све покушати, што у човечіой моћи стои, да те изъ руку о. вы варалица истргнемъ. Съ богомъ остай, любезна — немой очаивати!“

Іошъ едавъ загледай, іошъ едавъ полюбацъ, — па онъ оде. Бела се зацене плакати.

Текъ што е Родриго свою любезву оставіо, већъ е и чунъ Мягуела и Дієга одъ обале у море плавіо.

Бела ніе могла іошъ никако къ себи доћи. Тако е была замишљена, да Лизбету, стару ону пріятельницу одъ детињства њиновогъ, ніе ни примѣтила, кадъ іой се она приближила.

„Сирота Бела! несретно дете!“ тужаше она тихо.

Бела се тргне, као каква месечарка, кадъ е ко изъ њѣны опасны моћны путовања пробуди. Лизбета е узме за руку и замоли е, да съ њомъ у њену собицу оде, има іой, вели, едну тайну саобштити. Бела іой е слѣдовала као какво мало дете. Кадъ у собу уђу, Лизбета е посади покрай собе, заключа врата, па почне говорити:

„Овако неможе далѣ ићи, дона!“

„Дуго заиста не, добра Лизбето! Я нећу моћи то дуго сносити!“

„Вы морате изъ оне куће бежати! Морате найпре избављења быти, па да на любавь вашу мислите. Можда іошъ моћасъ; еръ ће, боимъ се, после доцкасъ быти!“

„Кадъ бы само Родриго — “

„Садъ мислите на васъ, дона! Морате найпре избављења быти, па после мислите на њега. Я ћу вамъ едну тайну повѣрити, кое ће жалостный садржај растерати вамъ сваку сумню. Некъ вамъ то буде последнѣ сведочанство мое привржености, што се я на слѣдства преступка клетве небојимъ, текъ да само васъ одъ оне опасности сачувамъ, коя се надъ вашомъ главомъ купи.“

„Шта ћу я то страшно морати чути? Зашто сте тако дуго ћутали, Лизбето, да напоследку моя безбрижность моя пропасть буде!“

Заръ да васъ и среће прошлости лишимъ, тогъ единогъ времена, кое сте вы весело проживили? Не само помисао на преступакъ клетве не! већъ и сажалѣнѣ према вашой невиной младости, и ваша доброта уздржала ме е одъ едногъ признања, кое ће учинити, да се вы одъ поквареногъ човечества гнушати морате. Можда ћете, кадъ мою тайну чуете, на мене и на све остале мрзити.“

„Само на едногъ нећу!“

„Сѣтите се сенке ваше умрле майке, дона! Мрзите на све, што на свету живи. — Люди су нашемъ полу безсавѣстни непріятели, — само кадъ съ нѣима равнодушно поступамо, превіяю се они предъ нама и просе милосрдія; но како васъ залуде, и како мы ваћемо, да су они наше любави достойни, — онда смо мы подчињена створења, за коя милости нема! Сећајте се ваше мртве майке, кажемъ вамъ!“

„Вы знате што о моіой матери, Лизбето? То ми текъ садъ кажете. Можда сте е я познавали? Говорите!“

„Како да е нисамъ познавала! — я самъ се као дете съ њомъ покрай обале Ебра играла, као да е моя сестра была. Она, едина ћи найбогатіегъ трговца у Ма-

дриду, дошла е са сиротомъ *Цыганерельомъ (цыганчићомъ)*, — тако су ме звали због моје порекла, будући сам ја родомъ одъ овы скитаюћи се племена, и одъ њи остављена у кућу оца матере ваше примљена, — она е, велимъ, сваку радость са мномъ делила, и до тога е дотерала, да сам ја са њомъ заедно и науку слушала. *Селма*, тако се звала моя сирота пријатељица, ніе матере имала, — као и вы. Кадъ е у вашимъ годинама была, види она једнога маврійскога младића, овај е био прекрасанъ, она се залюби у њега. Мени се са сузама исповеди, и сама съ њомъ плакала — и тако е свеза између насъ закључена была "

„Антаръ, тако се онъ звао, долазіо е сваћій данъ њой; кадъ е отацъ после ручка по обичаю одпочивао, и сам на вратима стражу чувала. Једномъ падньемъ и у врућицу, и у моіой забуни избуцамъ сву нашу тайну. Селминъ отацъ бѣсно е одъ љутине, кадъ е све дознао! Онъ отури ногомъ свою кћерь одъ себе, и зареке се, да е никадъ томъ просјаку (будући е Антаръ сирома био) дати неће."

„Съ дивльимъ іогунствомъ Антаръ оде, заклевши се, да ће се вратити, и за ту се увреду осветити."

(Далѣ слѣдуе)

ОГНѢДИШУЋИ БРЕГОВИ.

Огнѣдишући брегови, вулкани названи по имену митичногъ бога, обично су доле широки, горе пупчасти, као звоно какво, а на врховима налази се у виду левка одушка, кроз коју брегъ разне материје избацуе. Ова одушка, кратеръ, найвећа е обично на найвишемъ врху, но има знатны кратера и иначе са стране брега, кои често тако силну масу избацую, да за кратко време неке врьове брега надвисе. Вулкани избацую обично неку изъ разны материја сто пљћу усіяну смѣсу, кои се лава зове, но поредъ тога и димъ, пепео, пѣсакъ, бимштайнъ, стѣне, воду, блато, смрдљиве и загушљиве гасове, а по казиваню неки путника избацивала су у Америки вулкани по кои путъ и жива рибе. Прави гасовни вулкани налазе се на каспійскомъ мору, гдѣ гасови изъ земљ. ізлазе и запаљени као пламенъ стубъ одъ 20 — 30 стопа висине букте. Овай гасъ може се и у цѣви увести и тако по вольи онамо разводити и за свѣтљењ употребити, гдѣ ко оће. Има и такови брегова, кои су ноћу сасвимъ у ватри и пламеву огрезли, безъ да та свѣтлость пали и жеже. Лава, коју вулкани избацую, одъ две е руке, една е тврда и густа, кои изъ вулкана тече, друга е шупљикава, коју вулканъ надалеко у вис избацуе. Ону тврђу лаву употребљаваю за разно посуће, као за таньире, бурмутиће, кутиће —, а простію лаву за зидање куће, за калдрму и т. д. Чудновато е то свойство лаве, да ова онако дуго може топлоту у себи задржати. Површина лаве раздали се брзо и стврдне тако, да се по њой ићи може; али неколико стопа дубљ. све е усіяно и житко више година. Често е усіяна лава и тече іошт после 10 година, почемъ е избачена била; а лава съ Етне горила е и пушила се іошт 20 година после бловања вулкана. Лава, докъ е у усіяномъ и житкомъ стању, тече съ брда у долѣ, подпуни кои путъ неке долиниће, па се преліе у друге, и тече тако у потоцима на врло далеко; и. п. найдући токъ Везува е био 47500 стопа, при нѣговомъ избациваню одъ 1805. год. текла е лава 16730 ст. надалеко, съ 8500 ст. широкимъ и 30 до 40 ст. дубокимъ токомъ; а год. 1783. на Исланду текла е лава 20 миля надалеко, токомъ одъ 8 миля у ширину. Вулкани су обично на островима или баръ близу мора, а много пута су и у мору, и онда се одъ избацане лаве начине читави острови. Огнѣдишући брегови неблюю ватру непрестано него од времена на време, али обично сви оближньи у исто време; на престану дисати по кои путъ на неколико столѣћа, као и. п. што се Везувъ био одавна угасіо, кадъ се наеданпутъ у половини првогъ столѣћа после Христа провали и више варошій пепеломъ затрпа; у 12. столѣћу се опеть угаси, и кадъ се 1631. год. наново запали, био е сав брегъ насељенъ и шумомъ и усѣянма покривенъ. Лава наравно онда по већой части све живо сажаже и упропасти. Блованъ вулкана каквогъ можебити е найлѣпшій али и найстрашнія појавъ природе. Пре свега осѣти се оморина чека; потомъ чуе се учанъ и трескань, трзань и дрктанъ земљ.; димъ на врьу брега спочетка непримѣтань густе се напослѣдку и покріе сво небо; кроз димъ примѣте се широки зраци избацаногъ усіяногъ песка, муњ сћаю кроз ту цриу масу, усіяне грдне стѣне, и стопљене масе полете изъ ненамѣрне дубљине у вис съ громовитомъ укомъ, а за њима пепео, шлака и камењ, при непрестаномъ и увећаномъ тресењу земљ. Избачено повратн се одъ части опеть у кратеръ, али тамо неостане, него по другій путь съ истомъ силомъ излети и слѣе се куда на страву. Често прате то блованъ страшне грмљавине, буре и бунце, съ млогимъ громовима и мунама; а по кои путъ извори усаву. Избацани пѣсакъ задржи се више дана у воздуху као густый облакъ, тако да е свуда помрчина. После свега куљаю изъ кратера и изъ разны пукотина брега угушљиви гасови и пара кроз више дана. Снага бацана е врло велика; рачуна се 2000 стопа у секунди; тако е једанъ вулканъ избацио грдну стѣну одъ 100 кубны рифій шестъ сатій далеко. —

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Господинъ. Заръ си се и ты жењо, комшіе?

Комшія. Дабогме! Али и сама све радости и жалости браће на брау руку преко главе претурію. У суботу испросимъ дѣвойку, у недељю нас огласе у цркви, у поведѣљянь е прстенчемъ, у вторникъ се вѣнчамо, у среду роди ми се синъ, у четвртакъ умре ми жена, у петакъ умре и дѣте; и тако ме та една недѣља два толико засити, да никадъ више на женидбу мислио нисамъ.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— *Купусъ* одъ буба и гусеница може се сачувати, кадъ се по купусу гдѣгдѣ само куделя разве.

— *Зелт* разномъ и *чешьу* досађую много неке бубице, које као ваши изгледаю, а ове се затиру тимъ, да човекъ земљю съ терпентиномъ помѣша и исту у мрвицама по усѣяну разбаца, или тимъ, да биљ попрска водомъ, у којой

е нешто дувана или стуцаногъ лука црногъ или грашка кувано.

МРВИЦЕ

— *У* Филаделфи осуди полиција једногъ момка, што е у пијанству псовао, да за 24 псовке 16¾ долара (одъ прилике толико талира) плати, и још 5 долара за пијанство. Но како осуђеникъ ніе новаца имао, то му преобрате ову казнь у затворъ, за пијанство 24 сата и на сваку псовку по 24 сата, дакле свега 25 дана затвора.

— Чародѣй Билсъ представлавајући у Штутгарту свое праволіе између осталога и то врло вѣшто учини, да жена његова поредъ њега стоећи наеданпутъ нестане. Зрителји су пљескали, и једнако викали да повтори. Приме е било само за једну обману, дакле ни Билсу ніе могуће било, враголију ону повторити, но онъ се брзо предоселъти, изиђе предъ зрителѣ и рекне: „Господо, я самъ имао само једну жену, и те е нестало; докъ се опетъ неожењимъ, друге жене немамъ; него ако башъ оћете, да вамъ вѣштину опытате, и ако кои одъ зле жене млого пати, нека се јави, и я ћу учинити, одма да е нестане.“ — На то скочи једанъ дебелый пиварь и повиче: „Господине, 20 лудора поклона, сво оне мое!“ Но још ніе било последњѣ рѣчи изговоріо, а већъ зачи страховитый одговоръ још дебљи пиварице, састоећи се поредъ једногъ масногъ шамара у рѣчима: „А ово нека ти е, бановле, за срећна оставка, ако се више невидимо.“ — Наравно, садъ тенъ загрми сво здание одъ пљескања и смѣха млогобройне публике. —

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Представницъ княжеский Г. А. Симићъ пренесе е овогодъ изъ Пеште у Бѣоградъ.

Бѣоградъ 6. Іюня. Младый княжевићъ српскій Петаръ Карађорђевићъ полагао е испите свог з. и з. оп. м. у присуству Њиовы Свѣтлостій, г. митрополита, гг. попечителя, гл. инспектора школа, директора гимназіе и више остале господе. На највеће задовольство своій учителя нашао нешбуњенъ великимъ бројемъ питача одговарао е испытаникъ на млога и млога питања изъ земљописа, рачунице, српске граматике и њемачкогъ и францускогъ језика, као изъ предмета, кои се полажаю у 1. гимназіялной класи предаю, — (и на клавиру). Време школскогъ одмора проведе младый ученикъ здравља ради у Карлсбаду, куда ће се после неколико дана кренути.

— Великій везиръ, честитый Али-паша, бившій посланикъ порте при бечкимъ конференціяма, спратіо се на путу своме изъ Беча у Цариградъ у недељу 5. т. м. на неколико сатій у Бѣоградъ, гдѣ е сиђно одъ турскя и српскя војника и властій дочекань и по свршеной Свѣтломъ Кнезу поздрави кодъ ч. паше бѣоградскогъ ручао, и потомъ одма путъ свой даљ продужіо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Предъ *Одесом* стое нѣкаки домаћая руска батерія непрестано с савезничка војска ради. Генералъ Лидерсъ одлази такође та своме корпусу у Крим, а я тврдо с из путу тамо.

— Изъ *Цариграда* одъ 26. пр. м. јављаю, Риза-паша с одпуштенъ, а на нѣгово мѣсто постављенъ с Мехмедъ Рушдій за војног попечителя.

— Изъ *Крима* одъ 28. пр. м. ноћу *јавља* генералъ Пелисіе: непріятель с на одлуке му утврђења нападао, но ніе ништа успѣти могао; онъ се повукао у обкопе приставишта, но ни ту неће га наше борбе на миру оставити.

— Званично изъ Лондона јављаю, да су савезници 22. 24. и 25. пр. м. у *азовскомъ мору* Таганрогъ, Маріополь и Гајсъ нападали и сва њина здания и магазине спалили. Съ њіове стране, кажу, само с једанъ ранѣнъ.

— Изъ *Крима* јавља генералъ Пелисіе, подъ 29. пр. м., да су савезници у судару одъ 26. пр. 502 Руса неђу њима 20 официра заробили, и 13 топа освоили. — Даље подъ 30. пр. јавља истый ген., да се савезници у заузетимъ обкопима утврђаваю, да су Русе још даље убили и да већъ на нове шанчеве нападаю.

— Једанъ допишникъ више изъ *Париза*: Освоење Малелона највеће е дѣло савезника у Криму и ако насъ поредъ одважности Пелисія срећа послужи, биће за кратко време сва готово шанчеви у нашихъ рукама; ала потреба ни то заборавити, да су ово сво утврђеня, коя су Руси подигли текъ одкако смо мы у Криму; ти сви шанчеви израсли су изъ земљ предъ нашимъ очима, и тополника, а правомъ Севастополю, онимъ многимъ градовима и градићима, немо се мы још ни приближили. Малеловъ сво крвавo освоили, садъ намъ треба на Малакова ударити, и пре свега овай градићъ освоити; да ово безъ силне крви быти неможе, свакій зна.

— Князъ Горчаковъ *јавља* одъ 28. пр. м.: Бомбардираће трае једнако и яко, поглавито на бастіоне Корнильевъ и № 3. Непріятель с нешко примирје, да мртве свое сарани. Примѣтили смо, да с силне штете претрпіо; 26. Мая изгубіо с 1000 мом. — О истимъ боевима јавља к. Горчаковъ подъ 27. пр., да су Французи Руснна три редута узели, да су у Руси 2500 мом. кое мртвы кое ранѣны изгубили, и да су притомъ 275 Француза, међу тима 7 официра, заробили.

— Изъ *Одесе* јављаю, да е телеграфъ између Одесе и Петерсбурга и приватнима на употребљенъ отворенъ; и да ће се скоро преко Николаева са Севастополемъ спојати.

— *У Брусе* с опетъ земљотресъ 16. пр. м. велике штете чинію; Абделъ-Кадеръ преселіо се у Цариградъ.

— Царъ Александеръ издао с манифестъ у смотрењу наслѣдія престола; по истомъ предузеће вел. князъ Константинъ до пунолѣтства найстаріегъ царевогъ сина владу као регентъ; ако бы найстаріи царевъ синъ умрло, то ће вел. князъ Константинъ до пунолѣтства другогъ сина земљомъ управляти. Тутворство се предаје самой царици.

Течай новаца: сребро 125½ дукати по 5 фор 47 нр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЫЙ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 10. Јунія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му је за три месеца 4 цванцика. № 48.

МОРСКЙ РАЗБОЙНИКЪ.

(продужено)

„Њга изъ Мадрида нестане!“

„Година дана проће тихомъ тугованю за одсуствујућимъ: кадъ еданпутъ Селминомъ оцу некій богатый странацъ буде примљенъ, кои е у богатомъ шпаньолскомъ оделу, съ многобройномъ пратньомъ, као какавъ краль, предъ вашъ дворъ одсео, и садъ у великой сали чекаше на дозволенъ, да предъ домаћина изићи може. Овай пакъ за слйности и великолћпћемъ жудећій трговацъ тако се посћти овой обрадовао, да е одма своимъ непознатомъ госту насусретъ потрчао.“

„Насъ две биле смо у нашъ везъ задубљене, кадъ е домаћинъ са своимъ гостомъ ступио у собу къ нама. Кадъ овогъ угледамо, я никомъ удивљена, а Селма умало у несвестъ непаде. Антаръ загрли свою любезну Селму са знаком найвеће радости, и незове е своіомъ невћстомъ, докъ е отацъ њенъ, као што е лакомъ за новцемъ итако био, њи съ найвећимъ задовольствомъ сматрао. Овай сиромашный Антаръ постао е на непознатый начинъ другій Крезусъ у богатству; а срећный тастъ ніе млого пытао за изворъ истогъ богатства; Селма е іошъ изић на то мислила, она се сасвимъ преда сладкомъ сањању любави свое. — “

„Венчанћ младенаца было е торжество за сву отмћну и богату господу Мадрида. Селма се блистала накитомъ своимъ као сунце; као каква кральица корачала е сал, подъ руку съ Антаромъ, кроз редове гостіо. — “

„О да самъ е видила! Я немамъ ни найманћ понатія о матери моіой — никадъ нисамъ чула, да се о њой говори.“ прекиде Бела приповеданћ, са тужнимъ лицемъ.

„Имамъ еданъ њенъ образъ, где е она као невћста врло добро погођена. Видите ову медалю! Већъ толико година носимъ га сакривена у недрима моимъ; далъ нећу да вамъ га задржимъ — сво узмите!“

„О како е лепа била, каква блага душа, види се у овомъ миломъ лицу!“

„Я іошъ нисамъ свршила, дона!“ Бела полюби образъ онай и задуби се у сматранћ његово.

Лизбета продужи свое приповеданћ далћ:

„По краткомъ времену после венчања, почне Селму нека тайна туга и еумня мучити, еръ е Антаръ чешће некуд одлазіо, и по дугомъ се времену натрагъ враћао, срдитъ и несносанъ. Нико ніе знао ништа о његовомъ путованю казати.“

„Еданпутъ, кадъ се Антаръ опетъ на путъ спремати почне, заповеди ова мени, да іой еднe удесне альине наћемъ, и тако мы заедно готово съ њимъ, као две цигањке обучене, оставимо Мадридъ, и слћдовали смо њему свуда.“

„Вама онда ніе ни година дана было. Селмина е намћра погрћшна была, вась безъ помоћи оставити због овогъ човека; и она е то осећала, и зато вась при поласку притисне на свое куцаюће срце и последньій васъ путъ полюби; — но подозренћ на мужа было е яче одъ матерић дужности.“

„По дугомъ и теретномъ путованю, гоненћи непрестано трагъ Антаровъ, доспћмо у Кадиcъ, где са ужасомъ дознамо, да се Антаръ спрема на море. Шта садъ да почнемо? Я самъ молила Селму, да се натрагъ вратимо; но она повиче: „Оћу да дознамъ тайну његову!“ “ и похити къ пристаништу. Лађа она, на коју е Антаръ отишао, изгледала е као каква трговачка лађа, а заставу е бразилйнску имала. Съ найвећимъ страхомъ и нестрпљћњемъ сматрали смо мы спремане и тумаране по кровy лађе. Садъ одъ исте доплови еданъ чунъ къ обали; и видило се да некогъ изъ Кадиса очекује, кои е морао много на броду важити, еръ се међу момцима нека тишина и свечаность распростре, кадъ се онай обали приближи. Онай се пакъ често обзирао на варошъ, као да е іошъ кога очекивао.“

„За то време измисли Селма еданъ, за себе несрећанъ планъ.“

„Она е мотрила кадъ овай човекъ негледа, пакъ онда молећи се приступи чуну. Я примћтивъ, да е наумила была све чинити, зато е замолимъ, да дозволи мени, да я съ људма говоримъ. И тако я корманошу живо описемъ наше неповольно стање, како насъ сврћъ горе, и како морамо бћжати. Замолимъ, да насъ у чамацъ прими, на после ћемо и капетана молити.“

„По краткомъ ћутаню рекне ми корманошъ: „Ево капетана, я ћу васъ њему препоручити.“ “ Текъ што е онъ то изрекао, већъ е капетанъ предъ нама стао. Онъ бы-

яше висок, горд младић, око своје двадесет година. Одважност и владарска воља, снага и разумност светлиле су у његовом сеизаоћемъ погледу.

„„Шта тражите вы овде на мом чамцу?““ „продере се онъ насъ.“

„„Ваше сажаленѣ, капетану! Мы бежимо изъ отечества, — о избавите две невине девойке, на кома ужасно подозрењ леже, да смо врачаре и вештице, будући мы благородне њештине извршуемо, кое су, нашегъ порекла последњ благо нашемъ презреномъ роду остале. Смилуйте се на насъ!““

„Селма ніе могла говорити, само с руке молбено склопила.“

„„Видићемо, шта знате! Но само подъ тимъ условіемъ можете остати кодъ насъ, да ни займанъ пытанъ о намѣри нашегъ путованя непроговорите, и да се рѣшите кодъ насъ остати, па на шта было.““

„„Нека тако буде! примите нашу найвећу благодарность, за вашу доброту!“ „На єданъ знакъ, полети чамацъ кроз надимаюће се валове морске, и мы смо се за кратко време нашли на єномъ великомъ броду, кои се звао „Аріа“, где насъ на єдно пріяно место у лађи упуте. Котве се извуку, ветрила се посѣћшимъ ветромъ напуне и мы смо съ нашимъ бродомъ за кратко време были на широкомъ мору.

„Кадъ ноћь наступи усудимо се првый путъ на кровъ лађе изићи. Было є врло мрачно. Због љуљања лађе нисмо могле држати се, зато одемо у єданъ угалъ, одкудъ смо могле све видити и чути, безъ да є насъ ко примѣтити могао.“

„Можда смо четврть сата ту седиле, кадъ одъ єданпут викне стражаръ озго съ катарке, да се нека лађа види. То є было знакъ ужасномъ позорніо, кое се нашимъ очима наскоро одкрће. Одма се два човека попну горе на кровъ, и стану врло запоновѣсти издавати, такве запоновѣсти, кое су насъ две у чудо довеле. Катарке, мотке и платна, у таково се стањ поставе, као да є бродъ какву велику буру издржао. Мы се дрквћи у угалъ привріемо, кадъ є Антаръ и капетанъ пролазіо, и запоновѣсти издавао.“

„Садъ загрме съ нашегъ брода учестани пуцньи топова, као знаци нужде, на кое се по кратком времену одговори.“

„„Къ оружію!““ повиче капетанъ. „„Како лађа тако близу буде, да се прикачити може, почеће борба!““

„Морнари збаце свое горње хальине са себе и почну се спремати на неку велику борбу.“

„Лађа она, што се приближавала, было є врло лепъ бродъ са три катарке; лодство њено поздрави нашъ бродъ съ јединимъ узликомъ, спремаюћи се да насъ избаве, почемъ и єданъ великій чамацъ у море спусте. Не текъ што се бродови приближе, убоду наши морнари чакљ у онай бродъ тако, да су садъ бродови прикована были; затимъ се са тигровомъ бесноћомъ устреме на безазлену свою жертву. Ужасно проливањ крви почне. Антаръ се устреми самъ напредъ на капетана те португалске лађе, и овай бѣдный стропошта се Антаровимъ севаюћимъ мачемъ прободенъ, за своимъ несрећнимъ друштвомъ преко брода у море. Онай страшный човекъ, кога смо мы као капетана нашегъ брода познали, никао є съ дигнутимъ мачемъ: „„Аріа! Аріа!““, као да є мало свирѣпства было. Више ніе борбе ня было — већъ само просто клање!“

„Напослѣдку буде побѣда одржана. Живе оставше Португалце затворе доле у лађу, ранѣне накъ и мртве безъ млогогъ избора у море баце. Леный португалскій бродъ буде єдногласно изабратъ за даљ путованѣ, больй и зато способнїи него наша тешка Аріа, кою заклоче, за собомъ пући.“

„Међутимъ є Селма была у несвесть пала. Шта ћу садъ! морала самъ помоћи тражити. И текъ што самъ хтела парче платна преко нѣ простри, да бы є тако одъ овы свирѣпы людій сакрила, кадъ за капетанъ ступи къ мени, за кимъ є и Антаръ ишао.“

„„Шта радите насъ две? Да ніе та мала цингарели при овой игри заспала?“ —

— „ Што є та девойка у несвесть пала?“ — запыта Антаръ намрштено. „Како су ове две на нашу лађу дошле?“

— „Дечица су ова врло красна, и имъ нисамъ могао молбу одбити;“ одговори капетанъ, „замоле ме за прибѣжиште, и я ій пустимъ на лађу.“ —

— „О, то нисте паметно учинили! Мы смо можда издани пре него што на суво изићемо.“ —

— „Е, дакано; зато самъ се я већъ побринуо! Ову малу узећу я са собомъ, а за ту доле, — но и за ню ће се штогодъ наћи.“ —

(Даљ сльдуе)

З А Т В О Р Н.

Она се лица по закону затварао, о кояма држава мисли, да неко право има, сполашню слободу имъ одузети, а то су бьле понайпре такове особе, кое су уживанѣмъ слободе могле какву штету проузроковати; н. п. кадъ бы ратный заробљѣникъ опетъ оружјемъ на насъ нападао, или дужникъ ненамиривши се съ повѣрителѣмъ одбѣгао, или злочинацъ опетъ своя злочинства повторавао. Такова бы затвори были зло *предупређаваћи* или *осигураваћи затвори*. Но може быти, да затворомъ намѣраваћо до истинитости ствари — преступка — доћи, и. п. да кривце међусобно одлучимо, и понаособнимъ испытиванѣмъ истину дознаемо, то су *испытни затвори*. Или се затворомъ признанѣ кривице или исплата давања какваго изнуђава, — *принудни затвори*. Или заступаю затвори напослѣдњу друге манѣ или веће казни, и то су *казнени затвори*, кои су поглавито одъ онога времена распространѣни, одкако су у човечномъ и изображеномъ сићу разне казни смрти, боя и свакојакогъ безчешћења кривацъ престале или се баръ умањиле.

Ма у коме у случаю законъ надъ обтуженимъ *казнь затвора* изрекао, никадъ се несмѣ изъ вида испустити, да осуђеный само *казни затвора* а никоіой *другой* неподлежи; т. е. човечность, дужность, савѣсть и достоинство законодавства и судейске правице забрањою, да се осуђеный

* Аріа значи на арапскомъ језику „напредъ.“

поредъ казни затвора іошъ слабимъ и лчимъ мученѣмъ изнурава и убіа. Ако се жели мученѣмъ смрть привца доћучити, то га треба одма и осудити на ту казнь, и стварь брже и лакшо човечіе свршити; еръ заиста нема разлике између смрти изъ 6 пушака, одъ коіи 4 жртву добро згоде и одма убіо, и између ове смрти, коа после едне, две и три године слъде рћавоі и слабоі рани, нечистоћи у свему, нездравомъ обитаваню, нераду и превапрежућемъ раду, зими и влаги, нема заиста другге разлике, но што се овдѣ смртна казнь потайно, споро, недозволѣнимъ и сваком закону противнимъ начином извршава. Ако мѣсто смрти таковомъ ставио сужньи слѣдую само изнуреность и болесть, то е опетъ такавъ поступакъ противъ сваког закона и чувства човечности, еръ ако е осуђеный подобіе божіе као грѣшанъ човѣкъ преступіо окало, несмѣмо мы праведни, коі грѣшника на болій путъ изводимо и казнимо, исто іошъ нечовечніе калити. Онъ е погрѣшіо у раздражености, изъ нужде, пола изъ незнаня, изъ лакомислія, као рћавъ христіанинъ, по своѣмъ рћавомъ и поквареномъ воспитаню, непочитуюћи законъ нашъ, а мы грѣшнимо съ ладномъ крви, разложно, добро воспитана, као христіани, безъ нужде, и припознаюћи нашъ собственый законъ; мы чинимо ово, што духъ и рѣчь нашегъ закона забрањую: еръ да е хтѣо законъ изнуреность и болесть сужньегъ, онъ бы као и за смрть напао тому средства, и прописао бы и. п. да се сужномъ равне болести каламе, да се пуштанѣмъ крви слаби, да му отрова даемо и т. д.

Прећашня столѣћа была су у овомъ обзиру страшита и грозна. Колико е жртвій после найгрозніи болестій пало у тамницама мрачнимъ, влажнимъ, ладнимъ, смраднимъ, пуннмъ коекаква гада, безъ пристойне човеку ране и безъ икакве неге. Доцніе се одъ тій нечовечны затвора одустало, али се у другомъ чему грѣшило, нарочито у томе, што се државе нису за тѣлесно здравлѣ и за морално и друштвено побољшанѣ сужны старале. За дугованѣ какво затвореный губи само слободу сполящню, иначе задржава сва права грађанска; него тако и у нспытномъ затвору сѣдећій осуђеникъ губи само слободу свою, еръ до изречене пресуде ніе кривъ, само што држава има право, одъ осталогъ га свѣта одлучити. За казнь затвореный неможе све угодностій слободногъ и праведногъ грађанина захтѣвати, али немора више ни сносити, но колико му за учинѣный преступакъ законъ казни опредѣлява. Кадъ сраннно казни опорологъ крадљивца, паралице и дангубе, коі е на 10 година затвора осуђенъ, и сиромаха єдногъ, коі се изъ нужде или лакомислія єданпутъ на крађу подаконіо, и коі е зато на годину дана затвора осуђенъ, то овай ніе 10 пута слабіе казнѣнъ, него много ране; еръ само другованѣ за то време съ онаконимъ преступницима нећа е казнь. Држава нанъ тимъ губи єдногъ грађанина, еръ ће друженѣмъ съ онако великимъ кривцима лакомисленый крадљивацъ постати извѣштеный и препреденый злочинацъ; т. е. затвори су были државномъ устроена заведенія, гдѣ су се људи у порочима обучавали и усавршавали.

(продужиће се)

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— *Косе* и *српове* можешъ лакше наоштрити, ако брусъ квасишъ смѣсомъ одъ и. п. 1 ока воде и 15 драма витріола; притомъ болѣ е начинити себи дрвенъ брусъ одъ мекогъ каквогъ дрвета, н. п. јаблана или тополе, по онда метни у ону воду єдну шаку ситногъ пѣска, промути свакадъ брусомъ (дрвенимъ) воду мало, и оштри као обично.

— *Жито* лако се квари, ако се почешће непреврће, еръ се уженге, па лебъ после удара. Неки су увидили, да е жито и одъ квара и одъ разны буба и одъ ишева и пацова сигурно, кадъ се овршено и добро осушено *заедно съ плевомъ* у амбаре смѣсти.

— Млада дрва и башту одъ *зечева* сачувати можемо, надъ печену сланину у туцанъ баруть или у сумпоръ умочимо, и тимъ стабло дрвећа намажемо; други употребляваю псећу масть, неки само сумпоръ или креч и масть. Неки намажу узице томъ машћу или смѣсомъ, па окруже узицомъ усѣне.

— *Туч* (месингъ) са стакломъ може се слепити врућомъ смѣсомъ изъ 4 драма смоле, 1 др. воска и 1 драма туцане цигле.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Авге. Нано, зашто жене носе амрелъ, кудъ се годъ манну?

Жена. Закланяю, сине, образъ, да имъ непокрпи.

Авге. А зашто, нано, и люди неносе амреле?

Жена. У њи е, сине, итако црнъ образъ.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

— Напиши одъ броева 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 у слѣдуюћой слики на мѣсту сваке точке по єданъ брой тако, да сабиранѣмъ три броя уздужъ, попреко или унакрстъ свакадъ сума 15 изађе.

— Єдна сирота пошлѣ своіх сина съ тридесетъ ябука на піацу, и рекне му, да продае 2 ябуке за пару, и да іой донесе 15 пара куһи. Мало доцніе пошлѣ и млађегъ сина такође съ 30 ябука, и рекне му, да 3 ябуке за пару дае, и да іой 10 пара куһи донесе. — Млађій братъ затече старіегъ на піаци іошъ съ непродатимъ ябукама, еръ су му скупе биле. Старіи онда рекне млађему: „Н пеһу садъ никако моћи моје ябуке продати, надъ ты будешъ 3 за пару давао, него айде да ій помѣшамо, па како су моје 2 за пару и твое три за пару, то да даемо 5 за 2 паре.“ Тако и учине и одма све распродаду. Но надъ хтѣду дѣлити новце, нађу само 24 п. Садъ помисле, мати се помела, и почну рачунати:

| | | |

МРВИЦЕ.

— Учитель рекне једномъ шестогодишњемъ детету: „Ако ми знаш назавати, где е богъ, а ћу ти дати једну јабуку.“ — „А ако вы мени знате казати, где ніе богъ, а ћу вама дати две јабуке,“ одговори дете.

— Кадъ е Пирусъ у две битке са грдњимъ губиткомъ свое собствене войске Римљане побѣдіо, рекне своимъ войводама: „Ако мы іошъ једанпутъ Римљане надиладамо: то смо сами мы сасвимъ потучени.“

— Једанъ селякъ пође у варошъ и поведе са собомъ магарца свога, на кодъ капіе нарошке нехте да плати осмотрительима на магарца таксу ћумручку, наводећи за узроке то, што магарацъ съ нечимъ натоваренъ ніе. Осмотрители обавештаваћи га свакояко напоследку му примѣте и то, да онъ на ону робу, коју би самъ на себи носіо, неплаћа, ал' да на магарца, бшо ил' небшо магарацъ натоваренъ, таксу платити мора. „Е, кадъ тако правило гласи, одговори овъ,“ то ви опеть на магарца ништа недобшете.“ На затимъ упрти магарца на леђа и безъ таксе увесе га у варошъ.

— Лѣкарь једанъ у купатилама, кои е богатогъ једногъ трговца, кои е тамо лечења ради дошао бшо, лекаріомъ своіомъ іошъ већма разслабіо, него што е овай бшо, кадъ е тамо дошао, оправи га у друга купатила и даде му препоручително писмо на тамошњега лекара, кои е нѣговъ добаръ пріятель бшо. Болестникъ, да точно сазна стање болести свое, отвори и прочита писмо, кое е само укратко овако написано бшо: „Любезный пріятелю! Шаљемъ ванъ богатогъ овогъ трговца: полазите се съ њимъ, што болѣ можете. Съ Богомъ.“

— Ювелиръ прода царици фалшне діямантe на име правы. Царица наскоро примѣти превару и замоли цара, да варалицу казни. Царъ га даде довести и пресуди, да се међу зверове баци. Тако буде међу ограде, где су се зверови на то опредѣлени борили, доведенъ, и народъ, кои се у врло великой множини, да посторіе то види, скупіо бшо, изгледаше да види или страшногъ каковогъ лава или тигра: а и ювелиръ самъ очекиваше са смртнимъ страомъ ужасну кончину свою. И наеданпутъ се врата одъ лавовске ложчице отворише, ал' у место разљућеногъ лава или тигра петао се показа. Народъ се зацени одъ смеха, а царъ преко служителя изреће даде: *варалица и превараенъ.*

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Свеопштъ Његове Свѣтлости, Г. Ђорђе, кои е бшо у Руской военой служби, почекъ е нету оставіо, вратіо се отудъ као Мајоръ у отставки, и дошао е іоче овамо.

— Млоги неће вѣроватн, али мы на основу увиднчногъ каквоћа являемо, да с века Анића, жена Луке Бремића изъ Липенова, Окр. Подрињскогъ, 20. Мая тек. год. родила четири женска дѣтета. Новорођеза дѣца сутрадань одма су крштена и једнокъ су надела име Елена, другогъ Марія, трећенъ Елисавета и четвртогъ Петрія. Дѣца су сва здрава, добра, и онакона као кадъ се по једно рађа, и у найкаћихъ до две окетежине ваг. Мати е такође здрава и крѣпка онако исто, као кадъ варошанке једно дѣте роде. Свештенякъ кадъ е дошао, нашао е матерь, гдѣ сѣди међу дѣцомъ; мужъ се нѣнъ бшо нко у планіо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *У Хамгеу* хтѣла е 28. пр. м. једна енгледка лађица 7 Финаца на суво да набаци, но Руси пратовъ побію 16 морнара; кажу да су Енгледи томъ приликомъ парламентарску заставу развили, но да Руси нису хтѣли на то мотрити.

— *У Пруской* вази полиція врло строго, да енгледки изасланици добровољнике некупе.

— Једномъ француском листу пишу изъ *Крыма* подъ 24. пр., да су већъ и колоне означене, кое ће на Севастополь ићи, али да нема никаквогъ сумнѣа, еръ Севастополь ніе једанъ градъ, на кои треба юришати и узети га, него млого градова и млого ини шанчева; а знано, да савезници на поледине шанчеве једнако юришаю, да некій шанацъ узму, на другомъ се зубію, а и да Руси по кои новый шанацъ начине, изъ кога савезницима досађују.

— Изъ *Варне* пишу Гр. Нов. да савезници намѣраваю гарнизоне у Видину, Рушчуку и И. Пазару умножити, и то наглавито добровољницима ген. Вивіана; ова вѣсть неће нетицата бшти.

— Трієст. И. пишу изъ *Цариграда*: Нападанѣ савезника, да преко Черне Рѣке пређу, ніе друге цѣли имало но да поће за људе и коњ свое задобыю; мѣсто нпаче ніе важно, еръ га Руси небы сасвимъ безъ боя предали, а и савезници небы га одма оставили. Што се тиче експедиције у Керчъ и азовско море, разно се о томъ мисли. Једни кажу, Руси су погласиту часть раше, муниције и войске путемъ Керча и азовскогъ мора добыли, тако да су губиткомъ оны положења и толико лађа, раше и муниције у велику невгоду дошли, еръ трансиортъ преко Перекопа врло е споръ, скупоћанъ и тешанъ. Напротивъ други веле, да Руси млого за тимъ губиткомъ немаре, и наче бы и та положења бранили, а не безъ икаквогъ одпора оставили, а и савезници бы одавно са своимъ флотама ту нападали; али напротивъ кажу, такова е експедиція Русана по волји, еръ они доста раше и свакн потербица преко Перекопа и гнилогъ мора добываю, могу сву свою снагу на наће простора скупити (концентрирати) а савезници се разсипаю, кое ће за Русе утолико угодніе, што се побѣда садъ не на малынъ експедиціяна, него само у одсудной великой битки ванъ Севастополя задобыти може. Тако е и напуштење Анапе одъ стране Руса такође незнатна стварь, тимъ пре, што Руси бунаре сиуда затрпаваю и савезнике привуђаваю, да потребну воду чакъ изъ Варне довозити мораю.

— Адмирали Дундасъ и Сеймуръ напили су были 21. пр. кодъ *Свіаборга* на суво, да рекогносцираю, Руси ій примѣте, пошаю једанъ параброда съ другомъ лађомъ топовскомъ да имъ путъ пресѣку, но само спороспи руской могу они захвалити, те нису сви ту повратили.

— Изъ *Петербурга* являю: Генералъ Бриоловъ приміо се повелительства народне войске као познатый любимацъ руского народа само за време и по особитомъ захтеваю царскомъ, но да због старости ніе могао више у той служби остати, зато га по волји царъ и одпусти а на његово мѣсто грофа Строганова постави. — Предъ Кронштатомъ напише су две енгледке лађе на подморске руске машине, кое су подъ лађама пресле, но само бакрену кору лађа повредиле.

— Царъ аустрійскій одпутовао е у главный стань у Галицію.

— *У Одесу* 15. пр. довезле су француске лађе руске ранѣне заробљенике, те су ій ту за француске и енгледке ванѣнили.

Течай новаца: сребро 125½; дукатн по 5 фор. 48 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 14. Юнія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 6 цванцика. | № 49.

ЖИВОТЪ.

Чуданъ ли є овай животъ
На бѣломе свѣту,
Човекъ леће као пчела
По шареномъ цвѣту.

Надежда му данасъ миле
Сваће куле ствара,
Невидиме сутра силе
Рука све обара.

Цвѣтъ дѣвица данасъ сади,
Нѣгус, залива,
Сутра майка вѣнацъ гради,
И сузе проліва! —

Ова дѣва, коя цвѣће
Негуе, залива,
Данасъ ладна, нит' се креће, —
Мртвый санакъ снива.

Юнакъ данасъ подскакуе,
Добра дору яше,
Чврсто мишцомъ измахуе,
Димискію паше;

Сутра дору еду пуца
Гдѣ у шуми густой,
А юнака колю Турци,
У тамници пустой!

Весео отацъ сузе ліе,
Добыо є сина,
Ал веселя сутра ніе,
Нема му єдинца.

Садъ трговацъ задовольно
Поредъ кора шета,
Садъ му благо ненабройно
Прождре буря клета.

Владаръ гордо сматра, броя
Редове войника,
Но у полю Марса стоя
Смрть, чудна облика:

Войникъ пада, редъ се рони,
Ужасъ све обилазе!
Чудна ида! Поморъ гони,
И цара савлада!

Ф. Н. Г.

МОРСКІЙ РАЗБОЙНИКЪ.

(продужено)

„Ужасна слутња при тимъ речма проће ми кроз главу; я се пригнемъ, къ Селми, као да бы є хтела сакрити, и примѣтимъ да се миче. Ядна Селма садъ се дигне, одъ едапутъ є свесть и снагу опетъ добыла. Она погледа око себе, и видивши Антара, стропошта се опетъ съ ужаснома врискома на бродъ."

— „Шта то значи?" — запыта Антаръ капетана, трудећи се у исто време, да Селму исправи.

— „Заръ я знамъ?" — одговори капетанъ.

„Селма є, кадъ се Антарова рука нѣне дотакне, скочила, као да ю є усіяно гвожће дирнуло. — „Бежи!" викала є: „разбойниче! убицо! ѣаволе! Ты немашъ никаквогъ права нада мномъ!" —

„Антаръ стане као громомъ пораженъ. — „Ко є ова жена? Нѣнъ стасъ, нѣнъ гласъ опоминю ме на Селму; но то є немогућно — моя жена — " —

— „Нѣгова жена! — Я нѣгова жена! Лизбето, є л' да я санямъ? Овай ужасный човекъ, ніе Антаръ — па опетъ — та видила самъ га съ крававимъ ножемъ — дивлећъ као крвожедну хіену — и ово є было Антаръ — а я — нѣгова жена? Ха! Проклетъ было!" —

— „Освести се Селма! грозница те збунила. Ты си болестна!" —

— „Болестна, кажешъ Антаре? Не, меня є добро!" — одговори она у найвећемъ гнѣву."

„И заиста нѣно є станѣ было сумнително; очи нѣне севале су страшномъ ватромъ; неко време сматрала ме укоченимъ очима, затимъ повикне напрасно: — „Дете мое! дайте ми мое дете! да га одъ овы убица сакріемъ!" —

„Антаръ уздрхти, и хтедне іошъ єданпутъ Селму са снажнимъ своимъ рукама обуватити, но ова почне гротомъ се смеяти, и изъ недара свои извуче оштаръ двосечацъ, да га у безчувствено срце тогъ, негда любљкогъ мужа забоде. Антаръ побледи, и брзо е счепа тако яко за руку, да є она страшно вриснула; затимъ почне опетъ ясно се смеяти — — тай смей бьо е првый знакъ њеногъ безумія. Већъ е была память изгубила. Съ найвећомъ мукомъ савладаю е и у собу одведу. Мене Антаръ о вњемъ и момъ полазну испыта, и већъ самъ на његовомъ лицу читала, мою смртну пресуду. Признамъ све, што самъ годъ знала, затимъ будемъ безъ далњгъ пытања у найдолњ место у лаји затворена."

„Дуго врене пловила смо докъ напослѣдку недознамъ, да њемо у Африци на суво изићи. Я се више ничега болда нисамъ, еръ се ничему нисамъ ни надала."

„Антаръ дође опетъ къ мени, я самъ се къ свему приправила. Онъ ме запыта, има ли какве заклетве, кол бы ме къ њутаню принудити могла? я одговорихъ: — „Моя само воля може ме къ њутању принудити, друго ни шта!" —

— „Онда морашъ умрети!" — рекне онъ потмулимъ гласомъ."

— „А Селма, ваша несрећна супруга?" —

— „Неговори о њой. Но можешъ се за ню богу молити." —

— „Дакле убіена! А ваше невино дете — шта ћете съ њимъ чинити?" —

— „Шта се ты брипешъ? Найпре се твогъ живота тиче!" —

— „Я се за себе нестрашимъ — но за любань детета вашегъ, чуйте ме! Заклинѣмъ вамъ се живимъ богомъ, — или лажнимъ вашимъ боговима —, да њу о ономъ ужасномъ догађаю њутати, ако ми дозволите, да детету вашемъ место матере будемъ." —

— „Добро! Ты си погодила, да я нисамъ више хрістіянинъ. Закуни ми се именомъ пророковимъ, да ћешъ оно, што си видила вѣчно затаити!" —

„Я се закунемъ."

„Истогъ дана доплови наша лађа у пристаниште алгирско. Текъ овде, у страшной овой морски разбойника држави, кол е морепловцима читава столѣтія ужасъ задавала, одъ кое су се флоте шпаньолске и енгдеске ужасавале; овде текъ дознамъ я, изъ кога е извора Антарь свое богатство и силу црпіо. Онъ, кога самъ я као сиромашногъ и мирногъ човека познала, бьо е другъ онога страшногъ краля морски разбойника *Хоруна*, а савезникъ *Чередина Барбароса*."

„После неколико месецій продужимо мы нашъ путъ натрагъ. Одъ онога часа мой е животъ само едину цѣль имао, васъ, Арабела, одъ несрећне хранити."

„Садъ знате све: Онай, когъ вы као оца вашегъ почитуете, подъ именомъ дона Діего есть *Антаръ*, вашъ отацъ истина, ал ужасный човекъ. Онай пакъ, кои вамъ е данасъ као вашъ младожења представљенъ, есть *Черединъ Барбароса*, крвожедна хіена! Страхъ и трепетъ мореплованца. Оћете ли дакле у овой кући да останете, да невѣста — или болѣ — робиня Черединовогъ харема будете?"

„Милостивый боже! Дакле е истина, — мой отацъ хтео ме е ономъ човеку предати, одъ чіегъ самогъ лица самъ се я грозила?"

„Заръ е Селму одъ исте ужасне судбине сачувати могао? Онъ, кои га е осимъ свега любила?"

„Дакле ніе моя мати убіена? Лизабето, говорите мојимъ васъ!"

„Она живи — па ипакъ е више него мртва! као безумну доведу е у Барбаросинъ харемъ — іошъ е тамо! То самъ текъ пре краткогъ времена дознала."

(Даљ слѣдуе)

З А Т В О Р И.

(продужено)

У новіе време толико е идеа човечности и практичности обладала, да већъ држане и при казненимъ затворима припознаю основе, да треба не само за животъ и здрављ сужногъ него и о томъ побринути се, да сужањ по издржаню казни опетъ у друштво грађанско ступити и као поштенъ човекъ живити може. Лепо и добро озидани затвори, чисте, здраве, видне, са свѣжимъ воздухомъ и зими утопљене собе, угодне постељ, удесно одѣло, довольно здраве ране, движенъ, радъ и одморъ сужны, обучаванъ у вѣри, моралу и полезнимъ радняма, побуђаванъ у њима чувства чести, уредности и поштеногъ живота и т. д., на то одъ прилике теже законодавства изображены земала. Ово су поредъ крѣпости зидова изискивана сваногъ рода таминца. Но изъ исты узрока дужна е држава разне степене затвора построити. Особити су затвори за лакомислену и порокомъ наклону младежь одъ 10—15, особити за младежь одъ 15—20 и више година: то су управо заведенія, гдѣ се занемарено или рђаво воспитаніе поправља. Други су затвори за лаке, други за теже полицайне преступке, други за дужнике, други опетъ за обтужене подъ испытомъ стоеће, а други пакъ за вриеме на мањ или на више година осуђене. Ако оне разлике неучинимо, онда судови и постоећа правица више штете народъ, но да му годе. Нарочито код яки преступака нужна е особита позорльность при устроеню затвора, ако држава жели, да се морално сасвимъ покварени сужни поправе, а други изъ нужде и лакомислія стрѣшивши поредъ овы коначно непокваре.

Американци су првый кораквъ у побољшаню овы државны незгода учинили. Одъ нихъ приме све европске државе нову систему затвора, одъ коій поглавито два начина има, но кои се у главноме слажу. Она два рода затвора зову се *обернскій* (auburn) и *пензылванскій* (поправљавъ дошіе *филадельфійскій*), и разликую се поглавито у тому, што су поредъ осталогъ код єдногъ сужни међусобно свакадъ код другогъ само ноћу одучени, што се по тому на радъ сужни код єдногъ начина више мотри но код другогъ, и што е и самъ планъ зданія стога различанъ. Главна е цѣль сваког затварања, да се съ једне стране закону и судейской пресуди удовлетвори, а съ друге стране да се сужный не само излишно и преко закона неуништава, него и за будући слободны жи-

вотъ грађанскій спреми. Она цѣлъ опредѣлива потомъ сво уређенѣ таковы затвора, кое овако прегледати можемо.

Приличво великій просторъ огради се якимъ високимъ зидомъ съ једнимъ излазкомъ, на коме се јека стража налази. У среди тогъ простора подигнуто е здање у разномъ, да рекнемо у рашлостомъ виду. Здање има једанъ улазакъ према стражи, и пре него се ступи у одѣлѣнѣ правог затвора, може се съ лева и десна изъ главногъ ходника ући у собу управителя и други званичника, у канцеларію, у собу пріема, у куйну, у сале за ручакъ и радъ, у пряву, у болницу и т. д. На дну тогъ ходника према улазну налази се соба чувара, тако да сваки кроз њу прође мора, кои ове у одѣлѣнѣ затвора. Изъ саме те собе одваю се ходница къ разнимъ рашлима или зрацима здања тако, да чуварь са сваки врата, кроз кои се у кои ходникъ улази, све затворе уздужъ прегледати може. У сваком ходнику съ лева и съ десна може се у многе собице ући, у коима су осуђеници понаособъ затворени. Сваки сужанъ има свой кревећъ и постелю съ чаршавомъ и ћебетомъ, једну столицу и асталъ и у зиду справу, изъ кое до две оке воде надати за разне потребе източити, и кои употребљива опетъ кроз зидъ отицати може. Две су одушке начињене, једна надъ патосомъ друга подъ таваномъ за грејањ и вѣтренъ собе помоћу особиты справа, кое се у подруму налазе. На врата маоди се једанъ удесанъ прозорчићъ, кроз кои чуварь сваког сужнога видити може, шта кои и кадъ ради, безъ да та овай види.

Да небы сужни једнако по собама чамили, радећа што или ништа нерадећи, начињена су особита шеталишта, ако ямъ ніе дозвольно, да се у скупу и заедно по пространой авлији шећу, или што по авлији и башти раде, или потребну воду за заведеніе изъ бувара венструю. У истимъ шеталиштама су такође међусобно одлучени тимъ, да се једанъ просторъ у авлији гвозденимъ шипкама окружи, а изъ средине круга се до те сполашнѣ ограде зидова подигну, но тако да се исти у среди несастане, него да ту толико мѣста остане, како бы се између свака два зида по једна јака врата утврдити могла. Чуварь кроз особитый ходникъ уведе поједнице сваког сужнога до средине, отвори му једна врата, и овай уће у просторъ (између два висока зида, за собомъ уска врата, предъ собомъ високу гвоздену ограду), кои е што се далѣ иде све ширій. Тако једногъ по једногъ потрпа чуварь у свако одѣлѣнѣ, па изъ оне средине кроз опетъ удесани прозорчићъ мотря на сваког, шта кои ради. Они се обичнo унутра по трави шећу и скачу, узъ средине пушаю, преко конопаца и мотака превршу и иначе гимнастично упражњаваю, те да здрави и по могућству задовольни буду. После једногъ сата чуварь сваког опетъ у свою ћелію одведе.

Сужни имаю свою цркву, кои е у обзиру сигурности особито уређена. Поредъ божествене литургіе, коіой због разновѣрства реће присуствую, слушаю сужни свако недѣлѣ христіанске придике односеће се чисто на добродѣтелань живота и пьяно стань; иначе сваког посѣћава чешће његове вѣре свештеникъ. Мѣсто за свештеника е у челу олтаръ предъ, олтаромъ съ лева и съ десна е разный персоналъ заведенія, кои тако сѣдя, да у свештеника и у сужне гледати може. Сужни сѣде редомъ на некимъ клупама сваки у своме столу, гдѣ су тако ограђени, да никогъ више невиде до свештеника и персонала, еръ е сваки столъ окруженъ са свію страна, а и цѣломъ реду, кадъ сѣдне, преметне чуварь споля гвожће едно више колена да неможе устати. Они се једанъ по једанъ у столове посађую, па тако се и натрагъ воде.

Осимъ овога знаменито е још кодъ таквогъ здења уређенѣ трапезаріе, велике радіонице и мали радіоница, тамнице за упорне, ленѣ и лакомислене сужне, баште и справе за ложењѣ у вѣтренѣ свію соба.

(Далѣ слѣдуе)

ЗАЧИНЦИ.

Оклопъ неможе помоћи противъ вешала.

Коме е владика родъ, тай може брзо архимандритомъ постати.

Ако неможешъ быти попъ, а ты буди црквењакъ.

Сваки калуђеръ хвали свою светиню.

Оногъ коня, што найвише вуче, найвећма туку.

Орати а веселити, читати а неразумевати, то е толико, колико безпосленъ сѣдити.

Једна ока вуне исто е тако тешка као и ока олова.

Што ближе идешъ попи, то све горе христіане налазишъ.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Жена. Зашто, човече, кадъ попа очита молитву, а онъ свакадъ каже: „примите мою *малу* молитву за *велику*.“

Човекъ. Ямачно зато, што е *велика* молитва скупља.

Кожшія. А гле онога, господине, гдѣ опетъ проси; вы рекосте, да сте га за то юче на 10 дана затвора осудили.

Господинъ. Ѣсть истина, али човекъ положіо 10 талира, па се одкупіо одъ казни затвора.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

„Помози богъ, бако, са 100 гусака.“

— Богъ ти помогао, синко; сто бы было, да има још толико и половина овога, и половина половине, и ја сама да самъ гуска. — (Колико е было?)

2	7	6
9	5	1
4	3	8

Разрѣшеніе 1-ве загонетке у пр. брош. еръ е

уздужъ: 2 и 9 и 4 = 15, 7 и 5 и 3 = 15, 6 и 1 и 8 = 15;
попреко: 2 и 7 и 6 = 15, 9 и 5 и 1 = 15, 4 и 3 и 8 = 15;
укрштце: 2 и 5 и 8 = 15, 6 и 5 и 4 = 15. Само 5 треба у среду метнути, а сполашнѣ читаве редове можемо и испремѣштати, и. п.

4	3	8		6	7	2		8	3	4		8	1	6
9	5	1	или	1	5	9	или	1	5	9	или	3	5	7
2	7	6		8	3	4		6	7	2		4	9	2

и т. д.

Разрѣшење 2-ге загонетке у пр. броју. Разлика одъ 1 паре излази отудъ, што помѣшавши ябуке браћа оне скупе евтиније а оне евтиније скупљ даю, па кодъ оны више изгубе, но што кодъ овы добыю. Нека су имали 30 жуты ябука 3 за пару и 30 црвены 2 за пару; ако ій поаособъ продаю, изайиће 25 пара, у скупу пакъ само 24 паре. На ову разлику наилазимо овако. Нека даю 5 за две паре, али свакадъ по 3 жуте и 2 црвене; кадъ узму већъ двадесету пару, онда ће быти све жуте продате, а остаће имъ 10 црвены; за оны 10 црвены ябука узеће у скупу продаюћи само 4 паре, а треба поаособъ 5 пара да узму. Старіи братъ даюћи евтиније своје ябуке, т. е. $2^1/_2$ мѣсто само 2 ябуке за пару, узеће 12 пара мѣсто 15; млађій братъ даюћи скупљ свое, т. е. $2^1/_2$ мѣсто 3 ябуке за пару, узеће 12 пара мѣсто 10; овай е 3 паре изгубіо, а онай само 2 паре добыо; дакле е губитакъ начисто 1 пара.

МРВИЦЕ.

У хинескомъ брачномъ натихизису прва е заповѣсть: „жена нема на земльи другогъ бога, окромъ човека.“ Госпоя една некій данъ рече, да е оно ямачно погрешено у печатньи, и да мѣсто *„бога“* требало бы да стои *„бавола.“* —

Једанъ запыта некогъ трговца, да му каже, шта е то, и какве су то „маске“ на балу. Онай му каже, шта е, а онай му на то рече: „Па наше садашнѣ жене и девойке могу се безъ икаква трошка маскирати за балъ. Само нека се добро умію чистомъ водомъ, да сперу бѣлило и руменило и некъ ненавране косу и обрве, па ій нико неће познати.“ —

У читель једанъ польске єковоніе запыта свогъ ђака, да му каже, кои су знаци найболѣ сорте магараца. Дѣте ніе было банъ тако тѣшто естественой повестници и скотоводству, зато обори главу доле и гледало е у землю. *У читель* повиче на њега лютито: „Шта гледашъ у землю, гледай у мене!“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Александаръ 8. Јунія. Супругу г. І. Нлійћа, Рачуноводителя при ово-окр. суду, на путу у Баню са свое четворо дѣце стигне ноће ова бунца, занесе кола у матицу рѣке Моравице и хтѣде све подавити. Съ тешкомъ мукомъ спасу се изъ ове опасности мати съ двое мушке дѣце и кочіашъ, друго двое женски, једно одъ 10—11, а друго одъ 3—4 године, съ колима и свимъ осталимъ стварима вода однесе. Дѣцу потрошъ мртву нађеноу донели су овамо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Князъ Горчаковъ јавля одъ 7. тек. м. изъ Севастополя: Непріятель е после прво жестокогъ пуцаня, кое е 24 сата траяло, и после прво ватреногъ бомбардиранъ јучнійе данасъ зоромъ на бастіоне Корнилова и 4-унера 1, 2 и 3. Свуда сиога съ градомъ мѣтномъ штетомъ узбили. Французи су се повукли натрагъ, оставивши свое заробљеника у нашихъ рукама. Почемъ смо непріятеля узбили, ватра е непріятельска престала. Одъ тогъ доба ништа новогъ.

— Аустрійско правительство рѣшило се, да са 140.000 мож. своју стоску војску умањи; ово е течай новчаный потѣрало напаше, но садъ после найновіе мѣста изъ Крима скачу опетъ дукати.

— *Босне Нов.* пишу: Сарајевске војске предъ Севастополомъ има досадъ 13.100 мож. 1200 коня, и 260 кола. У болницама польскимъ остало е 300 мож., одъ кой свакій данъ 12 умре и то одъ колере и тифуса (врућице), кое болести при садашньой жеги и недрживмъ якимъ испаренімма и другимъ заюшичкимъ войскама яко досађую.

— По царской жељи купе се по Русіи фондови за фамиліе кодъ Севастополя погинувши а и за оне ранѣне.

— Једанъ скоро умрши баварскій знаничникъ оставіо е цело свое имање одъ 3—400000 ф. универзитету минхенскомъ, да се отудъ младићи у ліекарскимъ наукама обучаваю.

— Изъ *Петерсбурга* јавлю, да ће г. Фонтонъ, совѣтникъ рускогъ посольства у Бечу, у Ханноверу за посланика именованъ быти.

— Како е садъ забрањено изъ Пруске у Русію конѣ извозити, то се люди труде лукавствомъ забрану ову осуѣтити тимъ, да се као катрањіе обуку и катрањ на своимъ рђавимъ коньима у Пруску дотѣраю; ту свое конѣ за болѣ пронѣне и ове после у Русію претѣраю. —

— Князъ Горчаковъ јавля изъ *Севастополя* одъ 4. т. м.: Бомбардиранѣ непріятельско е слабо, нашъ губитакъ умѣренъ; 1. Јунія отишла е непріятељска флота изъ Керча, оставивши ту 2000 мом. готово самы Турака као гарнизонъ; флота е ноче дошла предъ Севастополь; иначе ништа новогъ.

— Енглеске н. *Делій Њуса*, јавлю, да е Русіна сама болесть и то само у Севастополю 60.000 мом. сатрла! Ово е наравно двапутъ претерано. Коликій бы онда морао губитакъ саюзника быти, кои су се много пута нездогама прошле зиме борили.

— Краљицу енглеску очекую у Парнау 1. Августа.

— *Енден. белжс* пише, да г. Пелисіе намѣрава ушће Черне Рѣке заузети, па ма шта га то стало, єръ мисли, да ће тимъ добытковъ князя Горчакова приморати къ одсудной битки у полю.

— *Загреб. Н.* јавлю: князъ Данило е писмо једно одъ свогъ високогъ покровителя, цара Александра, приміо, као одговоръ на честитанѣ и изваѣкиу оданость приликомъ, кадъ е царъ на престолъ ступіо; писмо е пуно благонаклоности и милости царске према храбромъ црногорскомъ народу; а и народъ е то писмо съ найвећомъ радости приміо.

— *Енден. белжс* пише, да су саюзничке флоте по обалама балтійскогъ мора већъ почеле онако као и лане свуда палити и приватне ліађе отимати.

Течай новаца: [сребро 127; дукати по 5 фор 51 кр ср. за банке.

Писма тичућа се „Шумадинке“, молимо, да се адресираю на „Учредничество Шумадинке“, а не на „Учредника именомъ.“

У КЊИГОТИСЧАТЊИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 17. Юнія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му о за три мѣсеца 8 цванцика. № 50.

МОРСКЇЙ РАЗБОЙНИКЪ.

(продужено)

„О бѣдна майко моя! И я самъ дакле кћи морскога разбойника? То є горко проклетство судбине! Лизбето, ако милосрдія према мени осећате, водите ме одавде — ни часа нећу више да проведемъ подъ овимъ кровомъ."

„Полако дете мое, везде се тако на путъ; морате баремъ вашъ накитъ и драгоцѣности са собомъ повети; оне намъ могу одъ потребе бити."

„Ништа дирнути нећу; све є то убиствомъ стечено. Све є то предъ очима моимъ праведно!"

„Слушайте, Арабела! вы имате баръ надъ овимъ златомъ право — то є наслѣдіе ваше матере. Овай самъ, я сандучићъ за васъ досадъ сачувала!"

„Одъ мое майке?! О, то ћу га узети; но оно ће ми свегда бити, нико га ми одтргнути неможе!— Садъ вайдемо! нешто ме насилу одавде одвлачи!"

„Айдмо дакле! докъ я зовнемъ Карла, да насъ до вароши допрати, вы се спремите."

Лизбета оде. Арабела є ужаснута была одъ овога, што є чула, да се у собн ни осврнути ніе хтела, докъ се годъ њена пріятељица вратила ніе, и узевши є за руку изъ собе є извела. Но текъ што су у авлію сишли были, и кратвици се приближили, стане іймъ донъ Діего — Антаръ на путъ. „Куда ћете у ово доба? — Я мислимъ да є покоћъ прешла!"

Ниједна се неусуди одговорити.

„Заръ ме непознаете? Бела, дете мое! ты бы добро учинила, да се покою предашъ; єръ ћу те утору рано у Гибралтаръ водити. Зато лаку ноћъ! Иди у свою собу. А ты дераче, донеси ми свећу и чашу вина, брао!"

При овимъ речима отрчи Карло уз мердевине, да заповѣсть своіъ господара изврши, коіъ є строгость добро познавао.

Ове ноћи ніе се ніедно око затворило. Свеће су у свима собама до белогъ дана гориле. — —

Здавіе, кое є пребогатый трговацъ, донъ Діего, у Гибралтару имао, наликъ є заиста было у красоти своіой на какву палату. — Данасъ се озари унутрашньость њгова као какномъ чародѣйномъ сяйношћу и блескомъ. Донъ Діего чинію є веселѣ, да бы томъ пріликомъ свою прекрасну кћерь у светъ увео и съ њимъ упознао. Њено появлѣніе у сали произвело є велико удивлѣніе, накитомъ и халинама светлила се она као звезда даница. Донъ Мигуелъ іой се приближи, и узме њену руку изъ руке отчине. Бела є све трпљиво сносила. Мигуелъ є престави гостима као свою невѣсту, и све ій на свадбу позове. Девойчица є ова то све съ найвећомъ мукомъ сносила, и често є на врата погледала, као да се какномъ избавителю нада; свакій се томе чудіо, єръ ніе нико знао, да є сирота Арабела робкиня, и да за избавителѣмъ чезне.

Садъ се изненада зачуе ужасна вика изъ предње сале, све потрчи къ вратима. Палата є сва у пламену была — мора быти да се кои уборъ на зидовима одъ тиланзета запалію, єръ се ватра брзо распростирала. Забука є была велика тако, да су Арабелу, кћерь домаћинову сасвимъ натрагъ потиснули и заборавили были, она загушена димомъ была се обневестила и на патосъ пала. Већъ се пламенъ приближавао ньой, већъ є почео њене свилене танке халине лизати, кадъ ал некій високъ човекъ кроз прозоръ у салу скочи, у снашне руке свое Арабелу сачва и наполъ є опетъ кроз прозоръ изнесе.—

Нико ніе ни смотріо Родрига, ни куда є онъ са своіомъ миломъ невѣстомъ отишао. Кратко време затимъ, стропошта се съ ужасномъ трескомъ величествена пала, та донъ Діега. Ко є могао и помислити, одкуда є та ватра произишла?! —

Донъ Діего є са дивљимъ укоченимъ погледомъ сматрао усіяну хрпу ону; остатакъ своіъ величества и богатства. Онъ є сиромашнія, него илогій просакъ постао — єръ є свое едино дете изгубіо! — Сасвимъ се было промевіо, прва можда суза одъ његовоіъ детинъства появила се на његовимъ образима. При знаци каіня обузму му срце његово, и претили су његову ноћъ и духъ сасвимъ сломити.

Поредъ њега стаіше Мигуелъ, као што се Черединъ назива, и сматраше га са накосимъ оними смешенѣмъ, кое се увекъ на његовомъ лицу виђало.

— „Шта мислите, Діего? Да неброите благо ваше у томъ пепелу? — Имайте доброту одговорите ми! што ајдете, кадъ се неможе предругочити, шта є было, быдело! " —

„Да ми ніе кћи моя изгорила — све бы друго прежаліо! Но наравно вы ме неразумете!“

— „Каква е велика несрећа за єдномъ женомъ? Арабела е истина была лепа као хуріа, достойна е была каквогъ султана. И я бы е зацело после Селиму уступіо. — Ал но ће се са случаємъ борити. Маните се Дієго.“ —

„Идите! Вы незнате шта говориште! маните ме се!“

— „Ха! безумный! Заръ ты заборављашъ ко самъ я?“ —

„Вы ми недате то никадъ заборавити. Зашто се смеете моіой несрећи?“

— „Єръ никадъ тако лудъ было ниси као садъ. Тако ми пророконе браде, ты си и плакао! — Та шта е то? — Заръ се несећашъ оногъ времена, кадъ си у Малаги къ мени дошао, и моліо ме, да те къ себи на бродъ примимъ, да те моимъ повћреникомъ учинимъ, обећаваюћи ми чудеса юнаштва твога? Ха? пакъ шта е садъ одъ тебе? — Несећашъ ли се, да си другій данъ, кадъ самъ те приміо, напао было на єдну енглеску лађу и отео е! — Колико си њи онда ты самъ твоіомъ рукомъ убіо; па о-петъ ниси плакао, а садъ плачешъ?!“ —

„Чередине Барбароса! вы сте были мой злый демонъ. Заръ и садъ оћете да ме мучите? Недражите ме далћ — ил може бити између насъ несреће!“

— „Шта? усуђујешъ се и да ми претишъ? О, твоя ме слабость весели! Ты, коме е само због союза са мномъ у Шпањолской смрћи пресуђена изречена! Иди! одкри се правительству као корзаръ (разбойникъ морскій), да дознашъ, колика е цћна на твою главу стављена. — Да ниси у найлепшемъ веку, я бы мисліо, да те е старость на то склонила. — Заръ ти мислишъ то е доста ређи: Чередине Барбароса, нећу више съ вама ништа да имамъ посла — я васъ се одричемъ!“ — Но я те непуштамъ Дієго! — Я ћу ти блага доста дати — али твоя мишица принадлежи мени, — она ме мора одъ ових паса бранити, кои ме гоне.“ —

„Заръ самъ я бѣдный робъ блага, да вы тако мени говорите?“

— „Будите спокойни Дієго! Вы ћете помоћу моіомъ быти великій човекъ! Заръ мислите, да мене мое стање задовољава, да самъ я повелительство Солимана I. озбиља приміо и покоріо му се? Све е то изъ политике чињено. Но скоро ћу се я ослободити покровительства стамбулскогъ, и изгубљену круну брата мога Хорука гордо на мою главу метнути, онда ћу васъ за вашу помоћь царски наградити! Фатиму, мою найлепшу и наймилю робињу, поклонићу вамъ, ако оћете.“ —

„Заръ вы мислите, да самъ я плотской страсти тако одданъ, да ме може тако обећаній раздражити? Я незахћвамъ ништа одъ васъ, а іошъ найманъ жену! Ал се борити ћу, ћу саблю мою у врућой крви да купамъ, давићу и убићу као крвожедна зверь. И са самимъ ћу се ђаволомъ борити. Имате право! Я самъ на то рођенъ, єръ самъ проклетъ! — О, Селма! Арабела! вы ћете Антара и мртве проклинати!“

— „Та Антара е давно нестало! Вы сте одсадъ довъ Дієго, а не Антаръ! Друго име, другій човекъ! Айдете са мномъ!“ —

„Добро дакле! Ево ме, я вамъ и тако небы могао утећи!“

Черединъ е было съ тимъ задовољанъ, єръ безъ юначкогъ Дієга ніе могао быти. Овай пакъ у срцу ніе ништа друго осећао осимъ крвне освете. И тако ова два найнећа непріятеля удале се одъ развалина ове палате и са Шпањолске земљ засвагда.

(свршиће се)

ЗАТВОРИ.

(крај)

Изъ досадашњегъ описа велике брижљивости државе у смотреню построеня зданія као изъ слћдующе представе особитогъ старања у смотреню управе и поступка са сужнима заключаваио, да се постављена цљь помоћу оваковы затвора уобште сигурно достизава. Са сужнима се човечно и разумно поступа, они уживаю могуће угодности, тћлесно и душевно остаю крћпки и іошъ се развијаю, нравствено се непорушаваю него побољшаваю, непроводе време бесполезни, нити су посломъ препапрегнути, него раде, и то съ вољомъ, почемъ отудъ користи уживаю, єръ што заради, остае іимъ по некомъ одбитку као њіовъ капиталъ, кои іимъ се, почемъ казнь одеже, у руке преда.

Оваковa цљь и оваковa средства изискую наравно особитый персоналъ, кои ће заведенімъ строго у духу цљи управляти. Предстојникъ цљогъ заведенія е управитель, врћо, разборитъ, изображенъ, благъ и у дужности строгъ човекъ, коме е успћхъ заведенія скоро цљь живота, и кои и данъ и ноћь о сужнима бринући се по знању и искуству своме онако се њима поступа, како ће се намћри закона найболћ угодити. Онъ е сужнима отацъ, свакога савћтуе и исправля. Онога, кои се поправіо, воли и пријатель му е више но предностављенный, али и према овомъ е строгъ, о комъ слабе надежде има, да ће се поправити. Но ова строгость непреће никадъ у ярость и суровость: та за њега бы стидно было, према сужнимъ, кои е сасвимъ у његовой власти, нечовечно поступати; напротивъ онъ пати често више одъ сужны но они одъ њга; али онъ увиђа, да се њи ради жертвовати мора, да е онъ средство, а сужни да су цљь. Зато и умћрана казни, текъ да кривца къ поправљењу склони, али га одма и награди, како се овай поправи, да бы у њему голю къ поправљењу разбудіо и увећао.

Према оваковомъ управителю мора се наравно и остали персоналъ изабрати. Свештеникъ (или више њи) поредъ извршавана обичне вћроисповћдне дужности ради заедно съ управителћмъ неуморно о укрепљењо срца сужны у моралу и побожности; онъ обиће свое сужне и више пута на данъ остане кодъ коіи и по више сатій. Тако и остали служитель као лћкарь, надзиратель, канцеларійскій и економный персоналъ, чувари, одговараю владаню и поступку управителя, кои на све мотри, сва-

шта наређује и о свачемъ и одъ свакогъ строгъ рачунъ тражи.

Животь сужны одговара савршенс цѣли. Мисли се, да живомъ човеку обично нема само несносіе него у истый ма и корисніе казни, но одлученость одъ свакогъ састобраћаня съ другимъ (нарочито своіа реда) людима. Тимъ се и ови затвори одъ други разликую, што сужни или за се и ови затвори одъ други разликую, што сужни или за се и ови затвори одъ други разликую, што сужни или за

устае око насъ и понуђа насъ; супруга намъ да, што заиштемо; а госпоа насъ или и ногъ другогъ запыта, како намъ е? — Кадъ умремо, жена за нама вадъ дђецомъ плаче; супруга погледи у ситну дђцу, а сѣти се прогрушане косе, на уздане; госпоа се боп, да ние іошъ съ коимъ тешка. — Жена насъ жали годину дана, па се уда; супруга ауче до преудае єднако: тешко мени удовици; а госпоа носи неко време „црно". — — повека и годину дака, кадъ іой лепо стои. —

МРВИЦЕ.

— Учитель єданъ имао є обичай оштро викати на дђцу, кадъ ій преслишава. Єданпуть нѣгов ђак прошаши крозъ кућну учителѣву обори некако неопише чашу и разбіе, но учини се тому невѣшть и оде у школу. Случайно прозове учитель вайпре овога, што є чашу разбіо и повиче: „ко є створіо овай свѣтъ?" — Дђете претрнувши одъ стра, одговори: „Ю, писамь я господине!" — Учитель се іошъ већма особито на послѣдиѣ рѣчи разгоропади. „Глупаче єданъ! я те пытамъ, ко є свѣтъ овай створіо?" — Дђете задрэти нао прутъ и са сузними очима крозъ плачъ одговори: „я — я — я самъ, господине!" — али насъ молимъ, опростите ми; нећу то никадъ више учинити." —

— Поета єданъ преда цару стихове, кое є на похвалу нѣгову сачиніо. Царъ узме стихове те, а преда му друге, кое є онъ самъ направіо. Поета ій прими, прочита, похвали и наиади изъ цепа свога нешто новаца, понуди цара да ій прими и рекне му: „Да су само обстоятелства моя боли, я бы самъ вамъ радо и више дао;" цару се допадне досѣтьивость ова, и богато обдари поету.

— „Шта то радишъ брате"? пыташе єданъ абација у Бѣограду єдногъ селяка, кои є у своимъ колима дрва у Бѣоградъ дотерана наређивао и болъ главнѣ покрай ступаца на уледъ ставляо; на то му овай безъ млогогъ размишлявања одговори: „Шарамъ, брате, гуньићъ, да га боль продамъ." —

— Єданъ одъ чиновника финансіе запыта єданпуть познатогъ Чича Гавру колачара, кадъ є овай држећи свою котарицу паре и колаче броіо: „Шта то радишъ, Чича Гавро"? — „Шковтярамъ касу, господине"; одговори му онъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Осѣд. п.* Штета кою су саюзница у борби одъ 6. т. претрпили, врло є велика. Геи. Пелисіе каже истина у своіой депеши, да му є **немогуће** губитке саюзника казати, али су притомъ жмачно люди као снопље падали, иначе небы онъ заповѣдіо, да се саюзници после тако крваваго судара натрагъ повуку, безъ да су и у чемъ успѣли. Остали генерали саюзнички биле су одма съ почетка таковомъ нагломъ и жестокомъ покаюю противни, но морали су се крвопокомъ повелителю покоравати, кои є иначе истина млого људство трошіо, али є у своимъ плановима доида по нѣкои часъ и успѣвао. Онай юришъ на малаховскій градићъ биле є найтеже дѣло саюзника; вредіо є, да се коя илада людій и жертвуе, али наравно да се Малаховъ узме; но судба тако нехтѣде. Ово є праый сударъ у Криму, гдѣ су Руси саюзнике яко узбили.

— Лордъ Раглавъ изъ *Севастополя* явля: Енглези и Французи покушали су 6. тек. увотру юрићъ на Редавъ и Малаковъ, но буду обадвои съ великимъ губиткомъ узбіени.

— Изъ *Царіограда* являю: Порта є заключила новъ заимъ одъ сто милiона франака подъ свиюномъ енглескогъ и французкогъ правительства. Свакій давъ стичу ліе съ ранѣницима изъ Црнога мора.

— *Ендеп. белжъ* доставіи депешу грофа Буола одъ 8. Мая, кои є съ тога особито важна, што Аустрія стално притомъ остае, да се у никаквъ ратъ упуштати неће, и да єднако познате четири точке мира усвоина.

— *Монитеръ* доноси єдну депешу ген. Пелисіе, у коіой овай вели: Премда су насъ Руси 6. тек. надбили, *чимъ нашъ* се, да су се яко овимъ юришомъ застрашили, єръ су цѣлу ноћъ изъ свіо топова прекo насъ пуцали.

— У парламенту є велика повика на Русію, што су у Хангеу руски войници енглескій чамацъ съ парламентарскомъ флагомъ напали и људство потукли. Енглеско правительство захтѣва одъ Русіе, да ся проузрокователь овогъ убійства каже. Како є ова свар текла, ова парламентъ само по казиваню єдногъ црица: видићемо, шта ће Руси одговорити.

— *Монитеръ* явля, да су царскимъ декретомъ каваре повазате, кое ће 2. Юлія по рим. у Паризу свое сѣдиице почети, и додае да ће оне финансіална пытања рѣшавати.

— Изъ *Царіограда* являю, да є у Аялону (у Албаніи) єдна турска ліа съ 51 лицемъ млады робова одъ пола изъ Триполиса присиѣла, а по казиваню капетана долазе за њима и више таковы ліа. Енглескій конзулъ є кодъ турски властій толико успѣо, да се капетану овомъ недозволи далѣ путовати, докъ се стварь та неиспыта.

— Князъ Горчаковъ, кои є досадъ привременый рускій посланикъ у Бечу био, потврђенъ є за дѣйствителногъ; и сто є тако тайный совѣтникъ Титовъ постао дѣйствителный посланикъ у Штуттарту, но онъ ће до конца овогъ мѣсеца іошъ у Бечу остати.

— Крунисаће цара Александра II. држаће се у Петерсбурту Августа мѣсеца.

— Анапу су Руси истина оставили, пошто су све топове заченили и остало оружіе и рану, што нису могли са собомъ повести, уништили; али саюзници нису Анапу заузели, него загадъ пладаю тамо чете разны околны горски народа, кое су безъ дисциплине и топова.

— Єднако доставляю обе бореће се стране, да ійхъ млоги одъ непріятеля пребѣгаваю. Саюзници веле, да ійхъ Полиція добѣгаваю, а Русима бѣжи, као што хамбуршке новине пишу, свака ићра саюзника, и то не изъ политичны узрока него зато, што немаю свѣже воде и меса, и што ійхъ я садъ на овимъ крућинама то утолико теже сносити.

Течай новаца: сребро 126% дукати по 5 фор 39 кр ср. за банке.

У КНЬИГОПЕЧАТИЊИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 21. Юнія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му о за три мѣсеца 4 дванцика. | № 51.

ГРОБНИЦА ВЛАДАРСКА.

(слободно по Лаубу.)

Гле садъ гдѣ леже те велможе торде
Народа своји нѣгда ядоли!
Гле садъ гдѣ леже, осветљени луне
Ужасним зракомъ, сасвимъ иструли!

Како ужасанъ гласъ одзива ту се,
И самъ ињмъ сланке шуштань руши миръ.
Ни самъ громъ божји ниче неказује:
„Човече! видишъ маденъ како си.“

Ѣръ ахъ! ту лежи, владарь ярлый, добрый,
Народа свога божји благословъ,
Заедно съ овимъ, кога творацъ створи
У гнѣву своме за бичъ народа.

Гле шупљѣ главе, съ пресушенимъ окомъ,
Коя е нѣкда страшно претила,
Страхъ трепетъ сњта, еръ о њеномъ мигу
Зависи животъ, пл' немила смрть.

Садъ рука она, лежи сува, крута,
Коя е често, чертомъ пера своѣ
У оковъ руке ранителя многе
Сиротне дѣце дала ковати.

Да неб' прерано изучителя с' дјела:
Изайте милость, небудите њи!
Ха! доста рано, надъ њима ѣ' зарикат
Громъ освете, гнѣва, суда божјега!

Вы пакъ, о болја владарци човечанства!
Почивайте сладко у той самоћи.
Вєѣ ваша душа по раю се шета,
Одевута райскога цвећа мирисомъ!

Ф. Н. Г.

МОРСКІЙ РАЗБОЙНИКЪ.

(крај)

Арабела се пробуди у варучно свога младожењ. Какве су е мисли и чувства обузела, кадъ се видила на сасвимъ непознатомъ месту. Съ найвећимъ удивљењемъ запыта она Родрига:

„Како се то све догодило? Одкудъ самъ я іошъ у животу?“

— „То е воля судбине, я самъ те изъ пламена избавіо! То е моя побѣда была надъ Мигуелом. Ты си, Бела, за ньи двоицу мртва. Садъ си само моя!“ —

„Родриго! ты іошъ незнашъ све! Мы се имаћъ растати морамо! На вѣки!“

— „Заръ іошъ нешто ужасно чути морамъ?“ —

„Родриго! я нисамъ тебе достойна!“

— „Ербо? — изясни се кратко! ты ме мориш наклепимъ мукама, тимъ ћутанѣмъ!“ —

„Ербо самъ я кћи — морскогъ разбойника!“

— „Боже мой! Дакле е истина? О сирота Бела!“ —

„Ты се ужасаваш? О, я самъ знала, да самъ изгубљена!“

— „Ты! изгубљена? Заръ си ты крива за оца твогъ? Буди снажна, любезна! Ослоня се на мене, я ћу те као сапутницу живота мога бранити одъ предрасуда светски.“ —

„Ах! ако бы се и на тебе посумняло, да си саучасникъ нѣгонъ, ако бы та ужасна сумня и на те пала и гонити те почела? Родриго! бы ли ме и онда любити могао?“

— „О, моя чиста савѣсть ћеће ми штитъ челичный, А насъ двое смо несрећомъ твоіомъ, іошъ тешњ везани!“ —

Ово двое залубљены буду светимъ бракомъ супружества скопчани. За Арабелу сви су мислили у Гибралтару, да е изгорила. А она е са своимъ милимъ супругомъ у Гранади веселе дане проводила; само ю е почесто ожалошћавала помисао на њену єдину пріятељицу Лизбету, коя е у пламену свой гробъ нашла. — —

Иче морскогъ трговца Діега по кратком е времену сасвимъ се изгубило и заборавило. — —

Море е было мирно. Шпањолска флота пловила е къ Тунису. Вєѣ се вила Чередина Барбаросе црна застава на нѣговимъ бродовима весело. Арія е пловила предъ другимъ корзарскимъ бродовима одважно, да непріятеля храбро дочека.

Съ погледомъ каквогъ адмирала проиотри Черединъ іошъ єданпутъ свою малу но крѣпку морску силу, съ коіомъ е предъ много већу шпањолску флоту насуретъ излазіо. Садъ се приближи непріятель. Као муња проуи прво тане изъ топа сасвимъ близу поредъ Черединовогъ турбана. „Аллаа!“ повиче повелитель Арје; „Аллаа!“ одеже стогласный одзивъ за њимъ. Садъ започне ужасна ватра у накрстъ. Черединъ е стало као какавъ каменый стубъ предъ своимъ момцима; нѣгонъ дивљ єѣваю-

ћій погледъ тражіо є некога. Нико ніе знао, кудъ се Антаръ, Дієго, део, будући є пре краткогъ времена съ голомъ сабљомъ заповћсти издавао.

Черединъ почне све немирніи бивати. Покушеха да се непріятељске лађе закаче, неиспадну за рукомъ. Кроз страшну грмљаву топова продре изъ лађе къ њимъ забуњена вика, упрепашћењ се појви на црнимъ лицама свіо разбойника, вика очаяня узавре — шта є было? Неко є у море скочіо. — Само се опеть појавіое. Смћлъ пливачъ! Ал шта є оно? — Онъ се упућуе шпаньолскимъ лађама — то є Антаръ! Садъ заурла ужасанъ гласъ Чередина: „издао! за њимъ. Брао чамацъ едан-довъ небуде доцканъ!“

Брао, као што се текъ човечія заповћсть испунити може, буде она заповћсть испуњена. Већъ сучепао Антара за косу и увуку га у чуњ; Черединове се усне растегну съ вражкимъ смешењемъ и ненадаюћи се опасности, коя му прети; — садъ заечи іошъ страшніа вика одадо изъ лађе: „мы смо пропали! Лађа є провалћена! помоћи! потонусмо! пропадосмо!“

Вода є съ великомъ брзиномъ кулила и расла у лађи; сви, који су се само мицати могли, трудили су се да рупу запушаваю.

Међутимъ буде Антаръ на Арію доведенъ. Черединъ є био у намћри, да му са једнимъ ударомъ главу разцепи, но одедапутъ му нешто друго падне на наметь.

„Дайте штрангу!“ повиче: „Гріота є о овогъ пса сабљо погаснти! Обесите га наврх катарке!“ —

Антаръ є стало величествено предъ Черединомъ, не као осуђеный на смрть, већъ као какавъ повелитель! Черединъ ніе могао дуже сносити погледъ њговъ, већъ се окрене разбойницима и рекне: „У пакао га пошљите!“

— „То ћемо се ми тамо скоро видити. Засадъ самъ я побћдитель. Твоя лепа лађа ніе се случайно провалила, већъ самъ є я на четири места пробіо.“ —

И рекавши ово баци се хитро по другій путъ преко лађе у дубљину морску, и нестане га. — Узалудъ су се садъ наново разбойници трудили, да га ухвате. Антаръ є добаръ роваць био. Текъ онде се на површини морской пливаюћи укаже, гдћ га ови збогъ непріятельски кугла гонити нису могли. Антаръ буде на шпаньолску флоту примљенъ. — Черединъ є све око себе као бесанъ моріо одъ лютине.

Непріятелска танета звиждаюћи играла су по Арію и пранила крване трагове. Ніе было куда више, лађа є све већма тонула, а била є пратомъ и одъ осталы своій лађа шпаньолскомъ флотомъ растављена. Черединова морска сила была є за овай путъ сасвимъ уништена. Битка изгубљена; садъ є валило само животъ избавити и изъ робства избећи.

Черединъ изда заповћсть, да се бела застава дигне, а онъ скочи у море, и досиљ срећно до једне своје лађе при свемъ томъ, што су танета за њимъ звиждала. Ово є био знакъ разбойническе лађе, да што брже побћгну. Шпаньолци, овоме ненадаюћи се, морали су се задовољити са отетимъ лађама. И тако се врате, — Арія готове сасвимъ у море!

Антара пакъ, коя є све признао, доведу у Гранаду, и ту га правительство због њговогъ последњћгъ благородногъ и коначногъ дћла, почемъ є сваком помагао, Шпаньолску одъ тако страшногъ непріятеля засвагда ослободити, помилу є. По краткомъ времену случайно дозна и Родриго за њговъ долазакъ, оде къ њему, одвріе му, да њгова единица, Арабела, живи, и да є њгова супруга. Кава є радость обузела овогъ бћдногъ старца, когъ є једина любавъ и сиротиня преступникомъ учинила, може свакій помислити. Но при првомъ загрљаю своє премиле кћери савлада га толика радость тако, да старый овай, каоћій се грћшникъ, у наручіе кћери своє клоне, и душу испусти.

ДРЖАВНЫЙ ДУГЪ ЕНГЛЕСКЕ.

Кадъ правительство и народъ науме у држави неке велике, скупоцћне и општеполезне построюне да предузму, а за то се довольно новчаны средства неможе одъ народа наметомъ узети, и кадъ є уобште корисніе и. п. темељный мостъ преко рћке какове начинити, коя ће 6 мил. талира стати, и прятомъ 500 година траяти, него слабе мостове сваки 30 година на истомъ мћсту постројавати, кои свакій путъ 1 мил. стаю; онда размисле власти овако, болћ є да се држава задужи, па садашнћ колћно а и потомци века мало по мало дугъ съ интересомъ одплаћую, лакше є и за насъ и за потомке помоћ плаћати, него да сваки 30 година по 1 мил. наседапутъ полажемо; а и потомци немогу одъ насъ захтћвати, да имъ мы све мостове саградимо, да све путове построимо, све рћке прочистимо, сва здања нама озидамо и т. д. Изъ овы повода начинћни државни дугови были бы сасвимъ у реду; єръ заиста колико се садъ жертве одъ сваког народа на развитакъ земљ захтћва, ніе ни могуће безъ правлћня дугова тимъ изискиваньима одговорити. Али се држава задужуе и иначе и поглавито водећи ратове и угушаваюћи буне; и тако су се све готово државе европске у велике дугове заглибиле, изъ коій се сигурно никадъ више извући неће; єръ текъ што се почну помало одуживати, а оно се укаже несрећна нека потреба, па се іошъ више задуже. Зато се по Европи и немисли садъ више на уништенћ дугова, него само да се интереси плаћаю, па и то често небыва, као што валя. Преће су се задуживале државе, кадъ су у найвећой забуни; а садъ и у мирно доба поредъ исплаћивана старіи дугова праве непрестано нове.

Као што се у приватномъ животу каже, да су найбогатіи и найбогатіи люди найвише дужни, тако ињамо и кодъ држава, да су велике силе найвише задужене. Међу њима є Енглеска найвише дужна; она сама скоро толико дугуе, колико све друге силе скупа: али при свемъ томъ грдномъ дугу опеть стои њен кредитъ найболћ, єръ є досадъ дужности своє према повћрителима найточніе и найсавћснје, испуњавала. Енглеска є почела правити садашный дугъ у 17. столћћу, тако да є у време велике буне год. 1688. дугъ њен износіо само 664.093 Ls.*) Вилхелмъ III. почне овай дугъ одплаћивати, али наскоро умножи окъ истый на 19,730.439 Ls. Краљица Ана затече 1702. год. іошъ скоро 16,400.000 Ls. дуга, на

*) Една ливра или фунта стерлинга (Ls) чини нешто више одъ 2 # цес., дакле нешто више одъ 10 фор. ср.

кои се годишњ 1,310.942 Ls. интереса плаћало. За време њене ратне двадесето-годишње владе увећа се дуг съ 38 милиона Ls. скоро. Георге I. умањи дуг съ 1,273.125 Ls., но Георге II. увећа га съ 83 мил., тако да е после аскиског мира 1763. год. Енглеска 140 мил. Ls. дуга имала, на кои е скоро 5 мил. Ls. годишњ. интереса плаћала.

За време єданаесто-годишњег мира умањи се дуг съ 11 мил. Ls., али наскоро буне у сѣверо-американскимъ населбинама буна, коя Енглеской 121 мил. Ls. новогъ дуга съ 5 мил. Ls. годишњег интереса натовари; и то све узалудъ, єр се американске населбине ослободе. 9 година мира умањ енглеский дуг съ 11 мил. Ls. Год. 1793. износио е дуг 240 мил. Ls. и 9½ мил. Ls. интереса годишњег; но съ почетком великогъ рата противъ републике и царства француског почне се дуг гигантскимъ кораком развијати, и Енглеска после оне двадесетъ другогодишњ пуне побѣда борбе начини рачунъ, и нађе, да се преко 600 мил. Ls. наново задужила, да дакле дугъ 840,850.491 Ls. и да ће ова сума годишњ. 32,014.941 Ls. интереса тутати. Миръ и благостанѣ Енглеске кроз 38. год умањи истина дугъ земљ за десету часть оне суме, тако да е на концу прошле године онъ 752,258.272 Ls износио, а кадъ привременый дугъ одъ 22,783.000 Ls къ тому додамо 775,046.292 Ls; къ тому тълеске ренте до 4 мил. и 16 мил. Ls. ове године позаймљ ены; то све износи садъ преко 805 мил. Ls., коя сума годишњ. до 30 мил. Ls. интереса или половину цѣлогъ државногъ прихода гута Енглеска штетује због истогъ дуга много, єр бы народъ 30 мил. Ls. годишњ. манѣ данка плаћао, или кадъ бы плаћао, могла бы се та грдна сума на велику користъ народа употребити. Али да съ друге стране ствари узмемо; заръ бы Енглеска была ова сила као што е садъ, да се ніе задужила; морамо увидити, да се њена величина и величественость, њена превага у цѣломъ свѣту, њено богатство мораю овомъ грдномъ дугу приписати. Мы кажемо грдный дугъ, єр се и гова грдоба неможе тако лако изъ написаны бровна као изъ слѣдующегъ сравњивања појати. Да имамо ту суму новаца у Србіи, на сваког — и мушко и женско, и старо и младо, и одрасло и неяко — дошло бы по 1600 □ цес. Кадъ бы оне новце све промѣнили у крстаче, на кадъ бы те крстаче упоредъ поређали, одъ коій 15 комада заузимаю 1 метръ или правительственый аршинъ мѣста, онда бы изъ оне велике суме могли начинити єданъ ланацъ одъ 19.000 географичны миля (38.000 сатій), коимъ бы могли цѣло наше небесно тѣло, землю три и по пута опасати; а да промѣнимо ону суму у форинте райнске (одъ 10 гроша чарш.), истѣрали бы ланацъ одъ 38.000 миля, коимъ бы 7 путій земло опасати могля. Да човекъ исту суму форинта комадъ по комадъ єдну на другу наслаже, начиніо бы стубъ одъ 2300 миля висине. Далѣ тежи иста сума форинта око 2 мил. центій, коя бы се гомила текъ натоварена на 60.000 кола са 120.000 упрегнуты коня рачунаюћи на сваког коня по 700 ока кренути могла!! —

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— *Пећи се замазују* овимъ тестомъ: узми струготине гвожђане, негашеногъ креча и ситно стуцаногъ стакла єднаке части, промѣшай све то, и замеси съ говеђомъ крви, па запуши пукотине пећи; но то учини брзо, єр се ово тесто само наскоро тако спече, да га безъ глета и чекића човекъ неможе раздробити.

— Енглезъ е єданъ проповнао, да невала на кожномъ каишу *брічање оштрити*, него болѣ на каишу од липовогъ дрвета (као леньиръ) начињеномъ; дашчица та треба да е дебла одъ обичногъ леньира, како се небы савијала, нека е углађена и пре него се на њой оштри, треба е лоямъ мало намазати. Брічању обичне каквоће може човекъ 10 година сваки данъ употребљавати, а да е другчіе неоштри него свакадъ помало на томъ дрвету.

— Многи су се люди научили, па немогу да спаваю, ако іймъ кандило ноћу у соби негори, а у собама гдѣ ситна дѣца спаваю, кандило е врека потреба. *Бечно и чудесно кандило* за исту потребу може се овако начинити. Узми єдну дугуласту флашицу одъ 25 до 50 драма, метну у ню єданъ комадићъ фосфора, угрей лако зейтина толико, да се єдна трећина флашице напуни и запуши после флашицу. Празнина у флашици свѣтлиће се тако, да се по соби видити може. Свѣтлости ће доцніе нестати, но ты само извади запушачъ, да свѣжа воздуха уђе, на ће се опетъ одма свѣтлити. Сваки данъ треба само воздухъ у флашу пуштати, а иначе нетреба е наново пунити но само двапутъ у години. У толико е згодніе ово освѣтлѣнѣ, што се човекъ неиасти, и што се ништа запалити неће.

— Сваки се предметъ на топлоти разтеже дакле и зейтинъ; кои млого зейтина преко године купуе, нека то учини зими, кадъ е зейтинъ гушћій; тимъ ће на сто она дањ ове забадава купити. Како треба чувати зейтинъ да се за то време неуежеже, казали смо у бр. 25., а обзнаніемо іошъ и више начина.

ЗАЧИНИЦИ.

Дуго мученѣ то е горка смрть.

Гаврано ве позвао на ручакъ.

Єдна кашика покоћи боля е него чанакъ савѣта.

Човекъ трпи дањ због ватре.

Кратакъ рачунъ дуго пріятельство.

Кадъ се парница зашећери и съ виномъ поліе, много помаже.

Ако гаврана одранишъ, изнаћиће ти очи.

У чинѣва велика неправда за малу неправду, то е о света.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

(Дѣте сасвимъ уплакано лежи насредъ собе потрбушке и игра се.)

Мати. (Ође у собу и рекне). Хвала богу, што єданпутъ престаде —

Дете (лютито, претури се на леђа и викне) Бѣжи! Нисамъ престао, само сам хтѣо мало да данемъ (почне се бацакати и све ноге и руке дерати).

(*У бѣоградскомъ купалиштy сѣде господинъ са своимъ друштвомъ за једнимъ асталомъ, а кроичъ са своимъ друштвомъ за другимъ асталомъ; еду и пію, а музика свира.)

Господинъ (рекне једномъ до себе) Гле, брате, онога, изъ дана у данъ сѣди свако вече овдѣ и троши, а мени извади душу съ њговимъ контама; нека болѣ штеди, па небы своимъ муштеріяма досађивао.

Кроичъ (рекне једномъ до себе) Гле, комшіи, онога, изъ дана у данъ сѣди свако вече овдѣ и троши; а кривми мою пови, што неће дугъ свой да плати, нека болѣ штеди, па бы и свое повѣрителѣ намиріо.

МРВИЦЕ.

— Два млада любопытльивца на путу своимъ сарате у гостіонницу, гдѣ ій газда у једну красно намештену собу уведе. Текъ што су унутра ушли, опазе о дунару обешенъ ликъ једне прекрасне, дражестне женскиньѣ, са слѣдующимъ исподъ ногу њиы надписомъ: „Желите л знати, коя самъ я? — Запытайте мога мужа, кои изапреди стои.“ Брже потрче обоица тамо, и заиста нађу ликъ мушкій, али и са упрепашћеньемъ ове речи прочитаю: „Моя ми жена све саме будале шиљ.“

— Берберинъ запыта селяка једногъ, кои е дрва на магарцу своме на пазаръ донео, пошто ће му дати то, што е на магарца натоварио. Селякъ му каже цену, берберинъ се съ истомъ задовольи и одведе га куhи. Кадъ е селякъ дрва стоварію и новце поискао, заиште берберинъ одъ њега, да му и самарь да, єръ е и тай самарь на магарцу натоварен быо. После дуже препирке принуђенъ се ньде селякъ, те скине съ магарца самарь и преда му. После некогъ времена дође селякъ берберину и заиста га, пошто ће ньи двое, њега и њговогъ другара обрiяти. Берберинъ му каже цену, селякъ седне и обрiя се, а затимъ доведе магарца и рекне: „Ово е ной другарь, па ето садъ или обрiяй и њега, или ми морашъ самарь натрагъ дати.“ Берберинъ неимаюhи куда ни камо, да не падне у подсмей, што е магарца бриo, преда селяку самарь, а самъ себе види преварена, єръ е два скупдѣ него што бы требало платио.

— Младиньъ єданъ одъ трговачкогъ реда, кои е врло разсѣянъ быо, сѣдне да руча съ трговцемъ єдниньъ и са сестромъ овога, кои е млада удовица была. При ручку почне се удовица тужити, да іой е нешто мучно, а младиньъ примѣти, да е то знакъ, да ће іой ямачно после деветога мѣсеца быти лакше. „О, господару мой, само то неможе никако узрокъ быти, што е сестри моіой мучно,“ одговори трговацъ, „єръ су ово вечъ три године, како е она удовица.“ „Опростите госпоя“ рекне разсѣяный младиньъ, „а я држимъ, да сте вы іошъ дѣвойка.“

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Лордъ Палмерстонъ ияви у парламенту, да е у битки 6. тек. пало Енгдеза 1295 мртвы и ранѣны, међу кояма 95 официра: 140 буду заробльени. Лордъ Рагланъ дао е оставку.

— *Монитеръ* обзнанюе депешу ген. Пелисія одъ 10. тек, коя доставля, да савезници себи живо крче путъ къ малаковской кули. У истой депеши каже се, да су Французи у послѣдньой битки одъ 6. тек. изгубили свега 3338 людій, међу кояма 54 официра и 1544 ком. мртвы (и заробльены), и 96 официра и 1634 ком. ранѣны. Изваредно недостаюе францускій врховный повелителъ овай путъ и губитакъ Руса, кашто е то досадъ обичай быо, а и нешкли ништа, колико су Руса савезници заробили.

— Лорда Палмерстона пытали су у парламенту, е ли истина, што се говори, да е енгдеско правительство опетъ за новъ занятъ Норте систвовало, но овъ ніе хтѣо на то пытанѣ ништа одговорити.

— Белгійско правительство е све садѣлателѣ рускогъ листа „Ле-Нор“, кои ньсу белгійски подавици, изъ земль прогнало; ово е ямачно на захтѣванѣ западнога.

— Каошто смо у последньѣмъ брою рекли, нетреба пресуду пре изреня, докъ се и друга страна несаслуша и ствари болѣ неиспыта. Губитакъ енгдеске лађе кодъ Хангеа ніе кривицомъ Руса приведенъ, нити е уобште ствари онако текла, као што извѣстіе енгдеско на казиваню једногъ прица морнара основано тласи. Адмиралству енгдескомъ стигла е вѣсть, да е одъ свегъ людства наллазећегъ се на чамцу лађе „Косака“ погинуло четворо, а толико е и ранѣно; све остале заедно съ официрима Руси су заробили. Руско извѣстіе одъ прилике гласи овако. Енгдези напу недалеко одъ Хангеа изъ чамца на суво, мы ій обколимо и нападнемо, но они се после кратке борбе предаду; мртвы ій е пало 5, заробимо 11 (и ранѣна), међу кояма 3 официра, чамацъ потопимо. Сутрадань приближи се лађа „Косакъ“ Хангеу, и пуцала е сатъ и по на здания, но ніе ніимъ велику штету причинила. — Узъ овай случай *обште нов.* кажу, да парламентарска флага недае право свакой лађи, да може у непріятельской земльи, на гдѣ было, на суво изаhи, него се у таковой прилици овако поступа: Воена лађа дође предъ како *утврђено* место, и изваня домаhая градски топова набаци три топа безъ танета, а подиже парламентарску флагу; запонѣдникъ града, ако *оће* или ако му е уобште одъ ваше власти *дозволено*, съ непріятелъмъ утоварати, разнде такође парламентарску флагу, и пошаљ свой чамацъ поной лађи, да пыта, шта се оће; па кадъ жељо непріятеля сазна, може текъ дозволити или недозволити, да ово и оно буде. — А у горећемъ случаю ніесу Енгдези на то мислили; єръ се далѣ предпоставити може, да су они подъ заштитомъ оне флаге хтѣли дубльину поредъ обале мѣрити — сондирати.

— Изъ *Цариграда* являю 9. тек., да е тамо вечъ 2000 ранѣны савезника пристигло.

— Князъ Горчаковъ изъ *Севастополя* подъ 12. тек. явля: савезници пуцаю понало на насъ, безъ да су бомбардиранѣ наповиjала; изъ 15.000 ком. састоѣй се корпусъ свой, кои су они 6. тек. на десну страну Черне пребацили были, повукли су опетъ натрагъ ноћу између 10. и 11. тек. На непріятельской флоти примѣћавамо неко спремань.

Течай новаца: сребро 125% дукати по 5 фор. 46 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 23. Юнія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 3 цванцика. | № 52.

АЈДУЧКИ СВАТОВИ

У Земуну у Типографији г. І. К. Сопрона печатаю се: *Шесме Ђорђа Малетића књ. II.* — Дугачкій стихотворный састав, подъ именомъ *Сватови*, испуњава све листове поменуте књиге. О томе саставу нека намъ дозволе и г. сачинитель и читатељи, да у овомъ листу неколико речій проговоримо. Мы ћемо исто дѣло у одломцима читатељима представити, да оно пре само одъ њи пресуду прими, него што ћемо одъ свое страие исту изрећи. — Мы смо уверени, да ће нашъ читаюћій светь, кои тако жељно и тако дуго изгледа на канавъ умный произходъ г. Малетића, примити овай саставъ съ одушевљењемъ, и да ће за любань оваквогъ плода опростити сроме старомъ пѣсанку тако дуго ћутањ.

Ко е читао његове до сада изишавше пѣсме, ко е читао његова *три побратима*, тай ће заиста и у овомъ саставу познати онога истога пѣсника, и за оне, кои су се одъ 15 година извикли на његов сада тако штедљивъ гласъ, небы требало никаквогъ подписа на овой књизи, они бы га одма у првой врсти познали.

Предметъ овогъ састава узео е сачинитель по народной причи, изъ онога несрећногъ времена кадъ су се у Србіи найвећма осећали лапци робства. Читавъ саставъ разделћенъ е у три велике песме. У свима владао е пѣсникъ по своіой вольи съ чуствама читателя свога: у неколико врстій и спевесели и разрадуе човека, готово на єдной истой страни наежи се читатель одъ стра и разнѣжа се приятносћу. Кадъ човекъ овай читавъ саставъ прочита, неможе га ни чему приличніемъ уподобити, него овомъ пролѣтномъ ютру, када часъ грми, часъ киша иде, часъ сунце осіа, часъ ветаръ дува, па онда опетъ тишина буде.

Пѣсникъ е одма съ почетка извео свогъ читателя у онай предѣлъ, гдѣ айдуци съ осталимъ селянима весело проводе Ђурђев-данъ:

„Знате-л место увишено
Покрай бурне Мораве,
Где бреиульци окићени
На равници борзве.
Кодъ Брушевца града бела
Знате л' село Левку,
Што е у шуме, друге свое,
Сену слади велику!

Ту колевка бяша греха,
Што оборе громове,
И опусте некадъ србске
Несмородне домове.
Ту е оно страшно троблѣ,
Што прогута радости,
А насели грозне страве,
Беду, тугу жалости.
Ту се некадъ—а не давно—
Празновао Ђурђев-данъ,
Што и данасъ спомиње се
Као каквъ страшанъ санъ.

Садъ далѣ се описує, како се после залазка сунца виде свуда ватре, како се на томъ собору играюци окреху, и напомиюю се све оне пріятне сцене при таквимъ случаевима. Ту уживамо сво оно веселѣ, видимо, како єданъ другомъ наздравља, видимо несташну децу, како о, ко ватре трче, чуемо како ражань шкрипи, осећамо све ово што се веселю осећати може; али наеданпутъ изъ средъ тогъ веселя, истргне пѣсникъ наше мисли и пита: но е оно у лугу у мраку, кога немаме ни песме, ни коло, ни свирка, и оно кога се све више и више купе люди, и замишлћни, уздишући, поднимаћни, намргођени, у найвећемъ ћутаню стое? То е пѣсникъ, кои узъ гусле спомиње прошлость србску, сужањицима нека стару изгубљену слободу, славу и инане.

Усредъ круга седи невањ,
Њему влада ниша ноћь,
Лице му е часомъ ватра,
Часомъ опетъ тамна ноћь.

Очи му се часъ засветле,
Као мунѣ асный светъ,
Часомъ опетъ наводне се
Као ютромъ њежанъ цветъ.

Ёръ опева стару прошлость
Прецветавогъ србства цветъ,
Витезове преминувше,
Кои обиа славе сплеть.

Загушљивимъ тужнимъ гласомъ
Гусле песму спроводе,
Слушаюце у гробове
Прошла века одводе.

Зато кругомъ народъ мучи,
Слуша, съ тугомъ бори се,

И храбри се в радує
Съ њимъ по небу носи се,
Витежка га дѣла драже,
Та му даю живот нов,
И надежду подранюю
Да ће стрести робства ков.

Хвала сачинителю, што е онде пресекао свој предузетый предметъ, и слѣдующи своимъ одушевлѣнію задоволіо чуствама сваког Србина, у томе, што се благодарово обратіо народномъ пѣвцу:

Срећный певче, кога спомене
Съ усхићенѣмъ сваки родъ,
Несотворства простолѣтког,
Кога одрани сладкій плодъ!

Ты си *єдан* тако срећанъ,
Да одзива нигдѣ свудъ,
Да ти гласу отвара се
Жељно свака људска грудь.

Вишня т сила чуства буни
Ко олуя талассе,
Зачасъ опетъ утиша в
Ко кадъ попокъ раја се.

За њимъ срце лети жељно
Међ оруже пламено,
И подноси сваке иде,
Као да е камено.

Теби с клањмъ до земльице,
О идоле срца могъ,
Теби скромно благодарим
На свободи рода могъ.

Ты с' юнаке у потзін
Песномъ твоіомъ стварао,
И *єдан се*, духъ у робству
Да неклоне, старао.

(продужиће се)

ЧЕТИРИ МОРЕПЛОВЦА.

Далеко на сѣверномъ полуданику налази се островъ Шпицбергъ, кога е клима кроз целу годину изузимаюћи месецъ Юлій и Августъ, у кое се нека у врло малому степену топлота примѣћава, тако лка и гадна, да никакова растѣнія на њему расти немогу. На овомъ човекъ ништа друго видити неможе, осимъ доста узвишене брегове, кои су снегомъ и ледомъ непрестано покривени, и кои се поиздалѣ гледаюћимъ путницима као куле предъ очи стављаю. Съ едне стране Шпицберга зраци се сунца одъ 18. Окт. до 14. Февр. никако видити немогу, и за то време мракъ непрестано трае, а одъ 4. Маја до 2. Августа пакъ непрекидно трае данъ. На томъ острову налазе се одъ животиня: лисице, бѣли медведи, велики пси, курици и іошъ неке друге животиня, кое сво богатство и плодность острова сачињаваю. Люди се никако на њему ненаоде пити живе, кое засведочава исторія овы морски путника.

Трговци неки, изъ рускогъ града на бѣломъ мору лежећегъ, кои се Меца звао, год. 1743. поћу са єдномъ своіомъ лађомъ поради трговине у неке сѣверне острове, и науме у овомъ путованю и у островъ Шпицбергъ сратити и у њему штогодъ за свою трговину потражити. У пустивши се у пучину морску тако имъ е угоданъ вѣтаръ за пловћење дуван, да су за 8 дана путованя свога близу острова Шпицберга дошли были. Морепловци, да бы безбѣдніе мѣсто за лађу наћи могли заћу са западне стране острова. Но наеданпутъ дуне противанъ вѣтаръ, и за єдно магновенѣ читавый се сатъ одъ острова, кои су са неописаномъ радости угледали, удале и у тану опасность доћу, да имъ се лађа, кои е леденимъ сантама са свію страна притѣсњена была, никудъ маћи ніе могла. Стра и ужасъ обузме срца њіова сада, сви су као укочени стаяли, сваког тревутка очекивали су страшну смрть, и ништа међу собомъ неговорећи, сваки е свемогућегъ у помоћь призивао; докъ наеданпутъ падне на паметъ капетану кораблѣ єданъ случай, кои се е пре неки година опетъ некимъ морепловцима изъ истогъ њіовогъ града догодіо и кои су притѣсњени ледомъ неко време на острову Шпицбергу провели. Капетанъ саобшти осталима тай случай и на то се договоре, да се сваком опасности изложе, само да животь свой спасу. Єдногласно закључе, да на суво изађу, у надежди да могу какову колебицу наћи, кои е можебыти одъ преће бывши на острову морепловаца остала, и тдѣ бы одъ страшне и грозне зиме заклона нашли. По договору своме упуте се острову понешши са собомъ єдну пушку и све што е пушки нужно, єдну сикиру, єданъ котлићъ, єдну кесу са 20 фунтій брашна, кресиво, ножъ, а и по єданъ штапъ, да бы се подупирати могли, и као пола мртви корачали су преко ледены сантій, докъ нису на пожеланый островъ стигли. Ту сви стану, да имъ се мало болъ ногу, кое су путујући преко леда изубіяли, уголи, на ноћу потомъ по острову, да потраже какву колибу себи, гдѣ бы тѣло свое одикравити могли, и за четврть сата наћу єдну, кои е одъ прилике дужиномъ шестъ, а висиномъ и ширіномъ три фата износила, съ єднимъ прядворомъ и съ двоимъ прагма, и іошъ, што е њима найнужніе было, съ єдномъ фуруномъ. Кућица пити е пакъ димняка пити прозора имала, но умѣсто тога быле су неке мале рупице, кое су се затварати и отварати могле, и кроз кое е дымъ излазіо а свѣлость улазила. Какова е радость срца њіова обузела, кадъ су колебицу угледали, лако е помислити, она имъ е милія была, него да су миліонима блага нашли.

У таковой ледной клими, и на таковомъ пустомъ мѣсту безъ сваке људске помоћи, безъ раве, безъ одбране одъ дивльи зверова и безъ сваке надежде, да ће кадгодъ свое отечество ни дити и животь свой изъ ове велике опасности спасти, мора се човекъ доле слабогъ разсуђена и одважности у очаятилно стаћ довести; али они наши морепловци, мужеви жестокогъ и доброгъ срца и на патњѣ и муке обикнувши, баце све у немарность, и почну се о потребама, кое су имъ необходно нуждне, старати, па тако предузму напре, да свою прокаћену колебу у болъ стаћ доведу. Пошто су обиталиште свое поправили, побрину се за рану, у коіой су найвише оскудицу трпили, и убіяли су съ дана на данъ по єдну животиню, чимъ су животь свой продужавали; но на жалость сада имъ барута нестане, и наступи време, у комъ пити раве, пити

одране одъ дивљи зверова, имали нису. Мужественый духъ њиовъ и садъ ій ніе пустіо очаивати; него ій ободри къ новимъ жертвама, къ новимъ домишљаваню, и такође се договоре да поредъ обале морске иду, небы ли штогодъ себи потребнога нашли, и заиста се у плановима непревареː Шетаюћи по обали, наиђу на неку порушену лађу, гдѣ два, тховћа, екссера и єдну сикиру нађу, и поврате се съ њиовимъ стварма у свою колебицу. Ту употребе єданъ тврдый каменъ за наковањ, сикиру за чекићъ, па одъ нађены екссера почну израђивати разне предмете, као: стреле за ловљење животиња, одъ коіи су животиња месо за рану, коже за обућу, црева за конце и друге справе употребљавали. Воду су узимали одъ єдногъ блазу њи наодећетъ се извора, а и снегъ су кадкадъ топили. Ело су кували у єдномъ котлићу, кои су са собомъ донели были, но котлићъ имъ е тай, за кување ела и за заитање коде, малый и незгоданъ быо, зато почну тражити друго средство, коимъ бы ту потребу намирити могли. Но сада имъ се та намишљена цљель осуети, оно дуговолно време, кое е на томъ полуданику 4 мѣсеца траяло, наступи. Садъ шта ће бѣдни мученици безъ светлости радити? Они све и у овомъ случаю помогну, нађу на єдномъ месту, пошто снегъ разчисте, лепу и за мешенѣ згодну землю, одъ кое єдавъ судићъ на подобіе кандила направе, у коимъ су масть одъ зверова горили.

На нелику жалость њиову после некогъ времена због рђавогъ и ладногъ воздуха, бѣдни и жалостни наши морепловци, падну у тежку болестъ, коя ій тако разслаби, да се одъ постелѣ никудъ маћи нису могли, изузимаюћи єдногъ, кои е помало одао, и све друге послуживао.

Єданъ одъ њи размишљавао е о исцѣлењю своимъ и своій другова и падне му на паметь, да неку траву лекопату и врућу одъ зверова крвъ пію, а притомъ да се постелѣи непредаю, но време у одаюю проводе, како бы имъ се крвъ угрелява и болѣ тећи могла. Ово ій заиста и исцѣли, осимъ єдногъ, кои тай лекъ употреблявати ніе хтѣо, и кои после некогъ времена умре.

Садъ остану три Руса на острову, кои остало време поредъ све патиѣ доста угодно проведоше. Као радини люди поправе колибу и удесе е тако, да іймъ е пріятно было у њой сѣдити. Ловећи дивлю звераду, накупе сува меса, кожа, масти, лоя, црева у изобилію; почу се добро ранити и изъ тоцлы овы кожа себи єдними екссеромъ и превима одѣло шити; и тако пуны 6 година дана и неколико мѣсеціи, проведоше ови морепловци на острову Шпицбергу, єдино съ томъ незадоволѣномъ жељомъ, што су се за то време свогъ отечества, ниле дете и фамилія лишавали, и што су одъ людскогъ рода сасвимъ одлучени были

Идући єдавъ одъ њи послонъ поредъ обале упрепасти се одъ радости, кадъ лађу єдну смотри, брже яви друштву и они наложе неколико ватра по обали, и побію високе заставе одъ медвеће коже у землю поредъ обале, само да бы ій на такове знаке, люди изъ лађе, спазили. Ов у наскоро и буде.

Ко бы перомъ описати могао, у каквомъ се стању налазило срце овы пустињака. А напротивъ како су се дивили они садъ дошавши пловци, кадъ су своимъ очима на таковомъ пустомъ месту угледали три створења на подобіе човека, у кожама обучена, — а особито кадъ су имъ нети рускимъ єзикомъ пробеседили.

Они су новодошавши морепловци съ намѣромъ пошли были на другo него место къ западу, пакъ ій противанъ ветаръ, на нелику срећу овы шестогодишњи пустињака, къ сѣверу и то башъ на њиовъ островъ дотера. Почемъ сва о свачемъ проведу разговоръ, — капетанъ дошавше галіе обећа іймъ, да ће ій одъ тога места избавити, и у отечество њиово одвести. — Богатство пакъ њиово састоеће се изъ 200 кожа песећи, и око 2000 мешина лоя, 10 медвећи и великогъ броя бѣлы и модры дикећіи кожа, повесу ови са собомъ. — На путу ій е прилична срећа съ посѣћшимъ вѣтромъ послужила, тако да су за петъ недели дана у отечество стигли.

Кадъ су ови шестогодишњи страдалници у отечество свое приспѣли, народъ е за њима съ великомъ радости ишао и мило му е было, што су се сиромаси єдавъ путъ мука и патня ослободиля. Притомъ се свакій чудіо њиовой моди альина, сиуда су ій призивали и частили, и свима су морали страшно и жалосно свое шестогодишнѣ странствованіе приповѣдати.

Превео П. Поповићъ.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

Одгонетне у бр. 50. Загон. IV. Горня три реда и съ
0 0 0 0 0 0
0 0 0 0 0 0 десна три реда садржаваю по шестъ, а долня
0 0 0 0 0 0
. 0 . 0 0 0 на три и съ лева три реда по четири нуле. О-
0 . . 0 0 0
. . 0 0 0 0 во се може умањити и на више начина.

1 9 V. 1 и 9 = 10, 2 и 8 = 10; 4 и 5 = 9; 3 и 6 = 9;
4 3
7 1 и 4 и 7 и 6 и 8 = 26, 9 и 3 и 7 и 5 и 2 = 26.
5 6
2 8 И ово може на више начина быти.

VI. Селянка е имала 7 ая; у првой кући прода 3 и по и къ тому по лета, свега 4; одъ оставша 3 прода 1 и по и по, свега 2; одъ оставшегъ 1 прода ½ и ½, свега єдно; и тимъ е све продала.

VII. Братъ е имао 7 а сестра 5 ябука; найпре бы имали свако по 6, а после ови 8 а она 4.

VIII. Трговацъ е раскомадао на части одъ 1, 3, 9 и 27 ока, и онда е сваку ону одеданпутъ измѣрити могао.

ЗАЧИНЦИ.

Найгорій точакъ на колима найвећа дупара.

Лакше е савѣтовати него помоћи.

Што се дими већма у висину подиже, тимъ га већма нестае.

Оно, што е речено, неможе се сувѣромъ обрисати.

Ко много савѣтуе, мало дае.

Бѣгао одъ дима, на пао у ватру.

Єдна шугава овца сво стадо ошуга.

Због гусеница нетреба човекъ дрво да посече.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

(у купалишту бѣоградскомъ)

Господинъ. (вичe) Келнеръ!

Послужитель. Бефеелснсъ! Шта заповедате?

Господинъ. (вичe гласно) Имате ли шампања?

Послужитель. На служби, глайхъ, колико бутеля заповедате? (поће)

Господинъ. Чекай, (полако) донеси ми садъ по' сальника вина.

Комшія. Како, комшинице, еси ли мазала ногу раніомъ, као што ти докторъ рече?

Комшиница. Мазала самъ мало, али узалудъ; а како самъ оно остало испила, престаде боль, као рукомъ да си однео

МРВИЦЕ.

— „То немогу никако да разумемъ“ — рече єданъ „како могу они, кои су млого дужни, мирно да спаваю?“ Другій, кои є много више дужанъ био, па ни надежде имао ніе, да ће икада моћи дуговне свое измирити, одговори на то: „И то већъ добро разумемъ, него немогу то да разумемъ, како повѣрителји могу мирно да спаваю.“

— У єдномъ францускомъ суду подигне се такавъ жуборъ, да є судія судейскомъ служителю повикао, „та гледай, да ій ућуткашъ, єръ смо већъ, ты-боже-знашъ, колико предмета пресудили, безъ да смо ій точно и саслушати могли.“

— Хасанъ, калифъ, сѣдне за софру да вечера, а робъ му сасвимъ врућу, управо ключану чорбу на ноге сасне. Чимъ є то учиніо, таки падне на колѣна и оне речи изъ корана изговори: „Рай є приправљенъ за оне, кои љутиту своју обуздаю.“ Хасанъ одговори: „И насамъ љутитъ.“ Робъ настави: „И за оне; кои људма праштаю.“ Хасанъ одговори: „И ти праштамъ.“ Робъ као да то и нечуе, рекне и ове изъ корава речи: „Єръ богъ доброчинство воли.“ — „Почемъ є то истина“ — одговори Хасанъ — „то и я теби и слободу и четири вланде грошa поклањамъ.“

— Єданъ великій на гласу пѣвница разболи се, и на смртной постели своіой замоли пріятеља, кои є до њега найближе сѣдіо, да му чашу воде дода. „Нашто то?“ запыта тай, а умирући му одговори: „Ахъ, та при смрти треба се и са найвећимъ непріятелъмъ помирити.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Његова Свѣтлость, князъ, одпутовао є 23. ов. м. у Банѣ.

— Његова Свѣтлость благоволила є своіх синовца г. Ђорђа себи за адјутанта съ производствомъ у чинъ подпоковника узети.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Енглеске новине све скупа вичу на руско правительство, што опако неистинито(?) о догађаю код Хавгеа у „руском инвалиду“ јаве, и воле вѣровати казиваню єдного морара, но одчасти извѣстію своіх адмирала и званичном извѣстію руског правительства.

— *Обште новине* доносе вѣсть, да су у половини ов. м. руски погранични стражари много контрабандног еспана покупали, међу коимъ 10 пакова чаи и за 10.000 талира (пруски) вреденог еспана. У той прилици убіо козаку єдного коња а она убію єдного пруског селика и заробе єдного єврея. Како по закону половина унаћеног контрабандног еспана припада стражарима, то є њима овай путъ трудъ добро награђенъ; а закономъ такавъ подстрекава пограничну стражу, те є врло позорљива и у своіой дужности точна и ревносна.

— *П. пруске н.* вѣшто доказую, да є морало више саюзника у борби 6 тек. код Севастополя изгинути. Енглеске новине су убѣђене, да є губитакъ енглескій већій, но што правительство њихово обзнанює, а кадъ се по сразмѣри енглеског губитка уме и губитакъ Француза, то є лакано ће погинуших, кое заробљени, кое рањени саюзника до воле было; да є толика штета саюзника, мисли се обште и у Парізу. Неке новине теражу овай губитакъ чакъ на 12.000 људіи.

— *Тајмсъ* јавља одъ 17. тек. да є на вѣсто лорда Раглана наименованъ ген. Тимпсонъ; но найновіе вѣсти гласе такође, да лордъ Раглань ніе остакну дао, но да є само болестанъ, и да ће га генералъ Тимпсонъ само за време болести заступити.

— *У Закавказкой* скупили су Руси све своє силе уедно, и мисле се, да ће съ 80.000 коп. почети по малой Азіи оперирати, како бы тимъ терећу Севастополю мало олакшали.

— Око *Кронштата* напшла є саюзничка флота на више паклены напшла у мору, кое су садъ новаљене, безъ да су се распуиле и штете какве учиниле. Флота є вешто мало Свабораъ бомбардирала и притомъ неколико магацина спалила.

— Да су Руси Анапу, Новороссійскъ и Рашскій оставили, нису саюзници могли вѣровати, но кадъ у Анапу доћу, нашо шта и видіти: неколико стотина Черкеза дошло изъ своіх планина у градъ, па пличка и пали по поља. Енглези нису ій могли друкіе укротити но своімъ своіх топова. Руси су у граду оставили око 30 стары турски топова, са млого барута. Одбѣгше сѣ обсадомъ житељство посакривало є свою имовину по подрумима, но Черкези су садъ све разнели и сакрели.

— Изъ *Каира* извѣштава францускій конзулатъ, не само да є тамо 9. Јануара о. г. снегъ падао, кое іошъ житељи тамошньи непамте, него да се и овай чудноватый појавъ природе 9. Априла показао, т. є. истый данъ у подне после яке врућине одъ 30° cent., кои се напрасно на 22° спусти, падне яка киша, за коіомъ термометръ 6° показе. Око 1 сата почне снегъ падати а после 2 минута туча съ великомъ буромъ, коју су људи брзо за свое леденице покупили; притомъ є термометръ на 0° спао. Око 6 сатій стано є термометръ опеть на 21°, но велика киша є више одъ 300 кука порушила и улице за више дана непроходне учинила.

— Одъ некогъ времена показује по Њемачкой некакавъ шпекулантъ єдного дивлика изъ Азіанте за новце, но кадъ є пре неколи данъ хтѣо и то показати, да вѣсовъ дивлякъ зна живе иначе сетити, забрани му полиція овай занатъ.

Течай новаца: сребро 125% дукати по 5 фор 46 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНИ КЊАЖЕСТВА СРВСКОГЪ

У Бѣограду 28. Юнія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 53.

АЙДУЧКИ СВАТОВИ.

(продужено)

Онде сасвимъ изостављамо описиванѣ айдука Янка, а о нѣговой заручници Власти вели пѣсникъ између осталогъ и ово:

Поредъ нѣ се душа губи,
Земля небомъ постаје,
У вечности нит нкакво
Слаће чуство остаје;
У нѣномъ се ясномъ оку
Огледаю желанье,
Љубкость іой с лица тайна
Као неба висине.
Ко ће чуству одолети?
Свой остатя ко ће ту?
Ко л' ходъ таква створа неће
Изштетити паметь сву? —
Спрамъ месеца стала дивна,
Главу мало савила,
И братанца краемъ ризе
Умилято завила.
Онъ се узъ ню привлобіо,
Съ подигнутомъ главицомъ,
А она га нѣжно беломъ
Пригрлила ручицомъ.

После овы нѣжны описиванья, и до колена заручника Янка, кои само о своіой заручници мисли, и кои каже: да му само у єдной желья лежи савъ светъ саранћивъ, поставля пѣсникъ и описуе Яниковогъ побратима, айдука Радована и нѣгову чету.

Майка га е мучно, горко,
Одранила преслицомъ,
Мамила му санак тужкомъ
О Косову песницомъ.
Мутнимъ га е вила зноемъ,
А брисала селеномъ,
Залагала горкомъ сузомъ,
И чемернимъ пеленомъ и т. д.

Усредъ тога веселя, кое е было прекинуло єдно страшно знаменѣ, дотрчи Гойко, братъ Яковогъ, и яви Янку, да Плакидъ, игуманъ каленићкій, неће да га сутра венча, и да проклинѣ нѣга и айдука Радована зато, што су они негда на манастирско стадо напали. Садъ место веселя овлада брига у свима сватовима; — лепо е и дуго описиванѣ оногъ положеня, у комъ су се Радованъ и Янко налазили. Они се крену, одма да иду калуђеру на освету.

Одма у другой песми наћиће читатель найживльій опись, кои е игда досада читао, како айдуци према иесечини иду крозъ шуму и по прлетнимъ стазама.

Узъ ту гору чета с' пенѣ,
Новомъ другу шапће другъ,
Ко да съ ветромъ у поноћи,
Усамлѣный сборя лугъ:
„Онде ско се єдномъ страшно
Покривли съ Турцима,
Радованъ с гор за стеномъ
Био скривенъ съ вуцима. — —
Насъ троица ско онде,
Где се види онай трнъ,
Бусію смо уватили,
Одтудъ иде Арапъ црнъ.
Пратня му е повелика
(Алай-бегъ е море то!)
Конь, одело, што годъ видишъ,
Све е златомъ осуто.
Свакъ е добро наоруженъ.
Носе арать и сузе,
Што пролила црна раи,
Све іой Арапъ одузе.
Иде Арапъ црнъ и страшанъ,
Месечина као садъ,
Поредъ нѣга насъ у злату
Вришти, дува, коњицъ младъ.
Жеравастъ е вратъ савіо,
Сяйнимъ сена очика,
Густу шару на носъ пушта,
Танкимъ стриже ушима.
Главомъ баца бѣлу пену,
Кадшто зазре поплашенъ
Господаръ га рукомъ пљеска,
Савъ е зноемъ покашенъ.
Садъ запева изъ свега грла:
„Аманъ, аманъ!“ ори с' глась,

А к'о єза (юнакъ море!)
У бусїв свађе насъ.

У томъ страху, низъ цевъ дугу
Садъ та съ окомъ саставимъ,
Плану — паде коњ и Арапъ —
Я пуцанђ наставимъ. — —

Што се та чета ближе прикучує манастиру, тимъ већма ѣжи се одъ стра кожа читателю. Мртваци око манастира почињу изъ своїй гробова устати, и цело то кратко описаніе свега оногъ, што се сбыка, предзавѣштава неку страховитость. Калуђери се тимъ ванприроднимъ знаменѣмъ пробуде, упале свеће у цркви и почну се молити богу. У то приснђ разарена чета айдучка и развали врата. Предводитељи чете те улазе у цркву, и читателя пролазе мрави одъ стра, шта ће сада быти. А ли пѣсникъ, као да се заклео, да насъ изъ страха читавъ овай саставъ изъ грозе у милину, изъ стра у веселѣ баца: представља намъ предводителѣ чете Янка и Радована стишане гласомъ црквеногъ пѣвања. Они се покају, и виде, да ій е зао духъ предводіо.

Плакидъ поће покайникомъ,
Ко да ноге клецнуше.
Десница се къ грудма сави,
Токе тихо звецнуше.
„Благослови, добрый отче!
Мы смо богу сгрешили,
„У лютини и у гнѣву
Теб смо пропасть спремили."
„Нек васъ господъ благослови,
Одговоря Плакидъ благъ,
„Покайникъ с такавъ, децо,
И самоме богу драгъ.
„То самъ хтео съ моїомъ претньомъ,
То е моя казнь сва,
„Да с' каете, да будете
Овомъ дому образа.
„Што сте онда у бесѣдку,
Наше стадо спопали,
„Црква пранта, текъ кадъ висте
Одъ нѣ сасвимъ одпали.
— — — — —
„Мало ли насъ врагъ насилный
У самоћи напада,
„Вѣкъ да ово свето место
И одъ свога пропада. и т. д.
(свршиће се)

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

Стенице су особитый редъ некогъ рода насѣкомы, коя се полукрилна зову. Оне имаю уста као цѣвку, коїомъ потребне за животъ сокове изъ биля и животиня сисаю. По тому и разликуемо стенице, као одъ биля и животиня живеће, али найболѣ познаемо оне, кое намъ лѣти читаве ноћи недаду спавати. На ако ій и нема кодъ насъ, као, што но причаю, по Русіи, опетъ се ни мы неможемо съ њима много хвалити, єръ ко ніе одъ насъ, ако не башъ у своїой кући, а оно у гостима или у путу, као опаревъ ноћу изъ постелѣ скакао, свѣћу паліо, и крвавый ратъ противъ овогъ слабогъ но многобройногъ непріятеля водіо. Ко то ніе радіо, тай е на овомъ свѣту пола срећанъ, єръ или незна за ове крвнике човечіегъ рода, или е тако великогъ духа и у спаваню, да се на ове ситнице и неосврће. И мы бы радо овимъ стеничнимъ филозофима слѣдовали, и мы бы радо съ овимъ малимъ бунтовницима у миру, — ако не башъ у єдной соби а тимъ манѣ у єдномъ кревету, живили: али намъ се неможе, па зато морамо се постарати, да съ њима што пре раскрстимо. Миръ съ њима заключити, ніе могуће, єръ е млого крви на обадвѣ стране већъ пролівено, миръ е противъ моде и противъ духа садашнѣгъ времена. Али тай рать морамо съ великомъ позорльивости водити, єръ имамо съ многобройнымъ непріятелѣмъ борити се, съ непріятелѣмъ, коя се четири пута у години плоди, почемъ свака женка у Марту, Маю, Юлію и Септемвру наймање по 50 яя снесе, изъ коїй се за неколико дана найвећи стрѣлци излегу. Ова младежь е найсмѣлія и найбезобразнія, премда и стари нойници знаду добро уедати, па онда хитро побѣћи.

Найсигурніе средство противъ њи е *чистоћа* и опетъ еднако и свакадъ чистоћа. Коя то неуме или неће да употреби, за тога е свака друга обрана узалудъ. Гдѣ іошъ стеница нема, треба се чувати да недођу, треба даклe чешће сиуда загледати, и чистити; иначе се закоте, човекъ незна одкудъ. Обично значи кодъ насъ чистоћа, еднако прати патосъ; а ормане, кревете, миндерлуке, канабета, прозоре, врата, све оставити, као што ій е майсторъ начиніо; одъ овакове чистоће стеница се небои. Гдѣ већъ стеница у кући има, ту треба сваке недѣль баръ по єданпутъ све изъ собе изнети, протрести, исчибукати, провеяти, опаяти, намѣштай растурити и очистити, а ово, чему нешкоди, попарити и осмудити. Стеница неможе да поднесе свѣжъ воздухъ и свѣтлость, зато вала износити почешће све изъ собе на вѣтаръ и сунце. Гдѣ су се стенице и по зидовима запатиле, ту треба често кречити, двапутъ у години; па ако ій нема и у дашчаномъ таванy и патосу, онда нема савршене помоћи, но много помаже паренѣ врућомъ водомъ, каденѣ и мазанѣ особитимъ средствима. Она средства можемо разно употребити, премда она сама безъ држања чистоће ништа непомажу. Мѣста и пукотине, гдѣ се стенице задржаваю, можемо мазати: растопљѣномъ стипсомъ, пиварскимъ квасцемъ, масломъ (бутеромъ), машћу, лоемъ, зейтиномъ, рибьомъ масти, врећомъ, бѣлимъ лукомъ, якимъ цѣромъ, тутканомъ, говеђомъ жучи, витріоломъ, терпентиномъ, якимъ винскимъ сирћетомъ, зивтомъ (размућенимъ), сумпорномъ киселиномъ. Или треба скувати: іововогъ иверя или лишћа, или дувана, или паприке, или кестеновогъ лишћа, или пелина, па тимъ мѣста она помазати. Добро е собе и кадити: паприкомъ и сумпоромъ, па онда ій држати неколико сатій затворене. На путу, гдѣ путинѣ жели само єдну ноћ мирно да преспава, добро е посути по постелли скоро узабратогъ лишћа одъ зове, пасуља, боба, ора, пелина; или попрскати чаршавѣ и кошуљу сокомъ одъ лимуна или винскимъ сирћетомъ. Найболѣ е средство противъ стеница, кадъ ій одвећъ много нема, и кадъ су се у пукотине позавлачиле, парна машина американска, коя више одъ єдногъ хванцика нестае. Она се

у томе састои: една цезва съ добро ватаюћимъ заклопцемъ, у кои є една цѣвъ уска и съ длана дугачка утврђена, крозъ кою пара изъ цезве излази; доле о цезви виси такође одъ тенеће судићъ, у комъ има памука и шпирта; кадъ вода ври, ова истѣрује яку пару крозъ цѣвъ, кою човекъ може у све пукотине завући и тимъ све тамо стеница и яя поморити. Ово є врло сигурно средство. Напослѣдку су измислили люди и ловке за стеница; узму два три чамова дрвета, састане ій тако, да свуда остане шупљина и чкаљица, ованке справе метну по двѣ, три у постелю, а стеница, почемъ се наеду, сакрію се по тимъ згоднимъ шупљинама; сутрадань се истресе дрво, и стеница потуну, па се справе ове опетъ у постелю метнуу.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерак. Е, ово є паклена врућина; да ми є да одсѣднемъ ова три мѣсеца гдѣгодъ у ладу.

Петак. Учини само какво зло; па ће се полиція одма постарати, да у *ладовину* доћешъ.

ОШТРОУМНОСТЬ ЖЕНСКА.

Мужъ некій, кои є по невчаню дознао, да є жена нѣгова противъ своє волѣ за њега пошла, пазіо є на кораке нѣне и писма. Она ово примѣти. После кратког времена, напише она у одсуству своґъ мужа писмо другарици своіой, кое остави да запечати и на пошту онда да пошљѣ, кадъ мужъ кући дође; но кадъ мужъ у собу уће, она свећу упалићу угаси, и писмо у ормань сакріе; мужъ те видећи, зашто таки одъ нѣ, да му покаже, шта є писала, но она се дуго затезала, али напосле, и то срдито, преда му писмо, кое є овако гласило:

Љубезна Милице!

„Я самъ се пре шестъ неделя удала. Мою срећу и задовольство неможешъ себи представити. Време старе любави и лудости, кое самъ имала, горко оплакујешъ; чини ми се да рай садъ текъ уживамъ; и љубавный варазъ могъ старогъ просіоца у наша ми є преображенъ. Мой супругъ, кои ме люби, сва є моя радость и утѣха, и данъ кадъ га невидимъ, прилій ми є одъ прве ноћи. Имамъ стрву и стару свекрву, као милу майку, ошъ кадъ помениемъ на мѣшо мою, правога ћапола, не можешъ представити, како ме мучи. Често ми ова писао са ужасомъ долази на паметь, и кадъ бы могла одъ нѣ утећи, као да бы се наново родила; незнамъ, како ми и можена умъ то доће при садашньой моіой срећи. Мога є супруга една жели, добити наслѣдника, а я желимъ, да једномъ тай срећньый данъ доће. Само рћавъ пекъ нека порода, племе му се утрло. Нека богъ испуни, што желимъ. —

твоя пріятелька

И. И.

По прочитаномъ овомъ писму задоволянъ мужъ, каже жени, како є о њеной рћаво мислію, и како одсадъ никомъ ништа веровати неће, и да она може убудуће слободно и безъ свакогъ трзања писма писати и шиляти.

Другарица пакъ знаюћи ключъ овогъ писма ніе га читала редомъ, но само редове неравногъ броя дакле 1. 3. 5. 7. 9. 11. 13. и 15. редъ, изъ коій се текъ види, шта є управо писательница хтела да яви. — Кадъ читатель одговори му она.

вако прочитао буде ово писмо, као што є другарица читала, онда ће надамо се признати, да овако што само плодъ женске оштроумности може быти. —

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Учитель. (Ћаку на испыту) Што прескачешъ?

Ћак. Купише су зелене и црвене — —

Учитель. Ніе тако, него докъ су купише *зелене*, ове су *црвене*, а кадъ узру онда су црне.

Бирташъ. Господинъ Пера ніе платіо овы шестъ сатљика вина, еси ли га записао, Іоване?

Послужитель. Самъ ли га записао? Чини ми се — управо незнамъ — самъ — као да писамъ — —

Бирташъ. Шта є то, каква є то неуредность; я нећу да се мои свакидашньи гости оштете; ако баш сигурно незнашъ, еси ли или ниси, а оно болъ запиши га садъ одма, да знашъ на чему си!

Послужитель. — Молимъ, господине, треба іошъ єдавъ грошъ за вино —

Господинъ. То узми себи као бакшишъ (оде).

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

IX. У двѣ кесе има свега 73 талира, и у єдной има 16 талира више но у другой; — колико има у свакой?

X. Тастъ поручи своме зету; „купіо самъ єдну осмачку вина, пошљи буре, те узми половину.“ Зетъ немаюћи четворке понесе свою петачку, но ненађе ни у тастовомъ подруму четворке, да бы могао половину изъ осмачке у свою петачку оточити. Онъ узме єдну тастову тройку и съ овомъ тройкомъ и своіомъ петачкомъ оточи себи управо четири акова; — како є то учинію?

XI. Аврамъ и Благоє продаду ортачки своє воће, а кадъ да подѣле паре, остане Аврамъ Благою іошъ єдну пару дужанъ; — како ће се они за то намирити, кадъ ситніи повада нису имали но крайцаре одъ 3, 6, 8, 10 и 20 пара?

XII. „Данасъ опетъ писте сви ту“, рекне учитель своимъ ученицима, „колико васъ нема, Милане?“ — „Нема єдне петине, господине, — — а ніе, Петаръ садъ доће: дакле нема само єдне шестине;“ — колико є свега ћака у ту школу ишло, и колико ій є одсуствовало?

МРВИЦЕ.

— Трговацъ є єданъ млога и различита писма на познате му трговачке куће написао, па одма га затимъ шлогъ удари, те умре. Књиговодитель нѣговъ, кои є писма та на асталу господара свога, истина подписана, али незапечаћена нашао, незнаюћи шта у той забуни болъ да учини, него сѣдне па на сваком писму іошъ ове рѣчи написе: „П. П. Іошъ вамъ и то явити морамъ, да самъ садъ башъ умрло.“

— Краљъ Хайнрихъ IV. запыта господичну єдну, у кою є врло залбюлѣнъ было, коимъ бы путемъ у спаваћу собу нѣну доћи могао? „Кроз цркву, ваше величество“, одговори му она.

— Поета једанъ поднесе владателю једноме, кои се умео насилнимъ путемъ на владу поставити, на похвалу нѣгову сачинѣне стихове свое. Но наскоро владатель овай падне, а онай се збачевый опетъ на свое место поврати, те поета поднесе и овоме на похвалу сачинѣне стихове. Владатель почемъ стихове прійми и прочита, примѣти поети, да е онъ падшемъ ономе владателю болѣ него нѣму стихове направіо, а поета му одговори: „Ваше величество, мы смо поете увекъ срећнін у измишлаваню, него у истини."

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Поставлѣни су: Секр. суда вар. Бѣогр. г. Д. Ганчићъ, за члена суда окр. смедер., а на нѣгово мѣсто за секр. г. Б. Барловањ проток. и арх. попеч. просв.; чл. суда окр. пожар. г. М. Павловићъ за предсѣд. суда окр. подрин., на нѣгово мѣсто чл. с. валѣв. г. Љ. Јовановићъ, а на онога мѣсто секр. с. окр. алексин. г. М. Остојићъ, а на нѣгово мѣсто І. пис. с. окр. бѣогр. г. У. Романовићъ, а на онога мѣсто г. П. Перуновићъ ІІ. пис. истогъ суда; — далѣ, плаћѣ пис. суда окр. крагуев. г. В. Шапоњићъ за ІІ. пис. суда окр. бѣогр., а на нѣгово мѣсто г. М. Радуловићъ практ. суда окр. ужичкогъ.

— На Иванъ-данъ држано е торжество у овд. лицеју у присуству г. митрополита, многе господе, више грађана и свію професора и ученика. Проф. г. Станимировићъ изговоріо е слово, а изъ извѣстія ректора г. Лешјанина увидѣли смо, да се ове године записало у лицеју 63 ученика и то 37 православна, и 26 слушатели природословны наука, да су у течаю пр. год. 6. школу оставили, и да садъ ихъ треће годишнѣе 23 ученици остављаю лицеј 17 православа и 6 природослова. У ченици III. год. израђаю по устроенію задате научне теме написмено, кое професори оцѣњиваю, и медаљама златнима и сребрнима или само похвалом награђаю; или пакъ као недостаточно израђене одбацаю. У овой години одрѣђене су двѣ сребрне медаље, една Кости Алковићу, за састанъ о атмосфери, и една Милану Прајловићу, за састанъ о Рању; Ѳеремъ Гудовићъ буде за свой састанъ о Рању иноком похваленъ награкеѣ. Задате теме за идућу годину сеу, една православна, т. е. о државини, притизанію и собствености; и една државословна, т. е. кое послѣдне финансіялне науке можемо корисно мы на нашу землю обратити и како. —

У Бѣограду 28. Юн. Данасъ е држано у читалишту торжество гимназіе у присуству Свѣтле Княгинѣ съ фамиліомъ, аустрійскогъ ћенерал-конзула Г. Радосављевића, многи званичнига и многобройны грађана тако, да е читалиште дубкомъ пуно было. Пошто су ученици одпоили Царю небесный, професоръ латинскогъ езика г. Д. Балантскій држао е торжеству ономъ сходно слово; затимъ су ученици гимназіе говорили слова на разнимъ езицима; тако ученикъ VII. раз. Григоріе Новаковићъ на сербскомъ; Л. Сарићъ изъ VI. раз. на латинскомъ; Д. Павловићъ изъ V. р. на елино-грчкомъ; М. Николајевићъ изъ VII. р. на нѣмачкомъ; С. Невадовићъ изъ VI. р. на францускомъ, и Милутинъ Гарашанинъ изъ III. р. на сербскомъ езику. Многи су одличии ученици притомъ јавно награђени и похваљени были; тако е књигама и похвалителнимъ листовима награђено ихъ 82, а похваљено 28. Изъ историјске записке, кою е у одсуству директора проф. математике г. В. Поповићъ читао, видѣли смо, да се съ почеткомъ године уписало 399 учен., спрашло е школску годину 337, у етарію разреде прелазе 290, а у лицеј деветорица.

За време ове свечаности свирали су ученици у музики ове команде: увертиру (уводъ) изъ опере, „Агнеса Сорелъ", и изъ опере „Танкредъ", къ тому „кадрилъ одъ сербски пѣсама" и „хонсполку"; ученици су тимъ показали, да су великій напредавъ у овой красной вѣштини учинили.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ *Крыма* јавли г. Пелисіе одъ 21. тек., да сазимица полако напредую, но да се ништа новогъ догодило ніе; колера и болести су мало попустиле.

— Изъ *Трјеста* јављаю, да се Црногорци опетъ збогъ препирке око неки ливада на бой спремаю.

— Лордъ Раглань е умрьо, а на нѣгово мѣсто постављенъ е ген. Симпсонъ, сдавъ овъ старіи генерала, кои се ћошъ у Шпањолской противъ старогъ Наполеона тукао. Фамилін л. Раглана отишао е лично самъ принцъ Албертъ, да ћой одъ стране краљице захваљенѣ изнии.

— Енгл. нов. *Кроникл* говоре о некой буни, кои се одчасти по цѣлой Русіи, одчасти у двору петербурщкомъ спрема; да су ово само измишљотине, разумѣ се по себи.

— Париска полиција прекорила е уредника новина „де деба", збогъ једногъ члана о принцу Алберту, и притомъ му е забранила, на нападаня други новина у оновъ предмету одговарати и бранити се; садъ се развикале многе новине француске и све енглеске на „де деба", а онъ сирома несмѣ да се брани.

— *Обште нов.* јављаю, да краљица Викторіа неће з. Авг. као на данъ Наполеона, почевъ е онда и тако у Паризу пели ка гунгула, него једанъ данъ доцніе у Париз дође.

— Садъ виђамо изъ руски новина, да су Енглези подъ заштитомъ парламентарске флаге на суво изазвали и села палили, и да се, по казиваню самогъ поручника лађе „Косава", парламентарска флага кодъ Хангеа у томъ састала, што е једанъ морнаръ на *штапу бѣлу мараму* у руци држао!

— Више се новина у тому слаже, да су сазимица при јоришу одъ 6. тек. више одъ 10.000 људій изгубили.

— Свирѣпа и грозна убійства сазимица и насилја на људе, жене и дѣцу као и упрепашћенѣ млогогъ имања у Керчу и по обалама Азовскогъ мора, кажу, немогу се описати; француске и енглеске новине поричу ово, и признаю само, да су Турци и Татари такова свирѣпства чинили а не пойници западны сила.

Течай новаца: сребро 125 1/2% дуката по 5 фор. 47 кр. ср. за банке.

Опетъ молимо, да се писма тичућа се „*Шумадинке*" на учредничество а не на учредника именомъ шаљу.

У КЊИГОПЕЧАТНІЙ КЊИЖЕСТВА СРПСКОГЪ

У Бѣограду 1. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 34.

АЙДУЧКИ СВАТОВИ.

(крај)

Садъ после овогъ срећногъ помирења читатель ми. сли, да е већъ савъ страхъ и сва опасность прошла, и лете му мисли на веселѣ и на вѣчанѣ, кое ће сутра быти; онъ мисли на ову кућу, гдѣ е заручница Янкова, и гдѣ многобройни гости пеѣаю и спремаю се за дочекъ сватова; али те му мисли одма прекида найстрашовитія случай у овомъ саставу. Докъ су предводителъи чете у цркви примали благословъ калуђера, дотле чета, вишта о томъ помирењу незнаюћи разналазе подруме и піе вино. Наеданпутъ нанђу айдуци на една гвоздена врата затворена. Шта е ту? Ту е куга затворена Четници скупили се предъ тимъ вратима:

„Шта то пише надъ вратима,
Каква ли су писмена?
„Да ли су то наурлы
Калуђера имена?“
„Проклетъ быо ко отворн!“
„Нуто, нуто, пресна лажъ!
„То е знаћу продавати
Место жита праздну ражъ.
„Ту е благо калуђерско.
Неверуйте кньизи той!
„Разваліте, нек су зле
У той рупи подземной!“
Учесташе ударцима,
Тутньи чудна шупльина,
Свомъ врата одзвиюу се,
Хукомъ црка дубльина. —

Уто дотрче предводителъи чете, и калуђеръ у очаянію и у страху вичe, да неразваліюу ту нужну гробницу.

Аля залудъ, векъ е касно,
Врата съ громомъ грунуше,
И пакленый смрадъ и пару
Изъ гробнице блюнуше.
Узъ степене нешто тутньи,
Шушти, дува, звекеше,
Ко да неко у дубльини
Тешкимъ ланцемъ премеше.
Тутньава се приближуе
Грозна аветъ излази,
Какво страшно чудовиште!
Стра да срце порази!
Црна та е аветъ грозна,
Првобытный као мракъ,
Црногъ пакла и грехова
Ню зачеде првый бракъ.
Косе су іой одке зміе,
Мутнѣ ока зеница,
У рукама людске кости
И отровне стрелице.
Та се аветъ *людственомъ* рани,
Њой е маленъ цео светъ:
Трупъ на трупу када лежи,
Ко подъ косомъ зеленъ цветъ:
Тадъ се њене прси шире,
Рос с' редке радости,
Животъ іой се подмлађуе
Људскомъ тугомъ, жалостн. —
— — — — —
Пси урлањемъ предсказаюу
Њиъ долазакъ страшивитъ,
Одъ смртны е може видит
Само човекъ видовитъ,
Когъ е майка у мукама
Съ концульцомъ родила,
Комъ природа чудовишта
Свое тайне одкрила. — — —
Приште чета поражена,
Нит за друга знаде другъ;
Бданъ другогъ довикуе,
Кадъ ій густый сакри лугъ.

После овогъ страшногъ описанія види сачинитель свога читателя у село Ясику, у кућу заручнице Янкове, и уводи га задовольна и спокойна међу оне многе тамо скупљене госте, кои очекую, да сутра Янко са сватовима дође. Кадъ започне човекъ трећу пѣсму да чита, а онъ се полако повраћа одъ оногъ страха у манастиру, и оставля себе надежде, да ће се све то добро свршити, али зле слутњ неможе се сасвимъ ослободити.

Кодъ девоячке куће ништа се незна, шта се у манастиру догодило. Коло, пѣсме, часть и пиенѣ ту еднако траю.

Свирацъ кругомъ облази,
Жаръ се диже на образи;
Кадъ заече тайде саме
Свирацъ само главомъ маше
Дуне опетъ, прислушкуе,
Како писакъ задирнуе,
Па предъ момка како стане,
Дулацъ пусти, мало дане. и т. д.

У овой трећой пѣсми „*Сватови*“ описующи весель ходъ девојачке куће, пѣсникъ излази првый путъ предъ свое читателѣ съ веселимъ и шальивимъ пѣсмама и подскочицама. Досадъ смо се готово гасвимъ навикли у свимъ пѣговимъ дѣлима на озбильный, а можемо рећи, и тужный гласъ. Но поредъ свега тога, што Балзакъ каже, да е прва поезія чедо туге, окупано и крштено у сузама, и поредъ свега тога, што е овай истый саставакъ зачећенъ у мислима пѣсника онда, када му се ни една надежда ни една радость ніе смѣшила, опетъ и у овомъ веселомъ и шальивомъ начину ніе га пѣгово вешто перо издало; па и усредъ тога веселя преда онъ читателя опетъ жалостнимъ мислима и опоминѣ га, да е сва радость санъ:

Све радости и сладости
За тренутакъ траю текъ,
Докле трепещь, докъ се препещь,
Протекао цео векъ.
Санъ е радость и веселѣ
Санъ су лепе драге желѣ,
Цео животъ раја сне,
Санъ е празный све и све.
Веселѣ намъ прати туга:
Данасъ нева грли друга,
А сутра му с' гаси зракъ;
Данасъ отацъ чедо нія,
Изъ ока му суше сія,
А сутра га крїс мракъ.
Данасъ срећа венцемъ китн,
Съ неба чара светлый данъ,
Жучъ тн дас сутра нети —
Све е само празный санъ!
Све за кратко трае време,
Обсене су наши дни,
У свачему смрти семе,
Животъ ране сами сни.
Нек' се дакле цвећемъ китн,
Коме цвета шареньѣ май,
Некъ се даномъ слашћу сити,
Свемъ ће бити брзо край.

После дугогъ описивања веселя и спремања девойке, доће гласъ, да иду сватови, и све потрчи насусретъ, али:

Несрећни се тамо знаци,
Вію како облаци.
То кићены одъ сватова
Нису светли барјаци!
Кретови се тамо виде,
И пешкири жалосни:
Якавѣ и куканѣ
То су гласи радосни?

Предъ дворове невестине
Два сандука стадоше.
А гласови покајница,
Тужне майке падоше. и т. д.

Потомъ невеста долази и види свогъ заручника мртва:

Зеленъ венацъ скиде съ главе,
Сузама га оросн,
Полюби га, па га своме
Заручнику поднося.
„Най ти, Янко — зеленъ венацъ“
Врнсну, срце пренуче,
Паде мртва, а две майке,
Несрећанце, дотрче.

Янко се у манастиру окуніо и одъ тога е истогъ дана заедно съ братомъ Гойкомъ умрьо.

Напоследку видимо едногъ старца, гдѣ по гробью иде и прелива гробове и чита молитве, то е калуђеръ Плакидъ.

Свршующи овде говоръ о овомъ саставу, желимо читательима, да што пре истый у целости у руке добыю, и да се увѣре, како е све, што е овде о нѣму казано, врло укратко и као узгредъ речено, а г. сачинителю честитамо успѣхъ и желимо заедно са свима нѣговимъ читательима, да намъ се чешће явля.

ПРВЫЙ ЛЕДЪ У ЯВИ.

Има већъ много година, како су Американци првый ледъ у Источну Индію одвезли, пре тога се тамо за овай производъ природе ніе знало. Случайно су они на ту мисао дошли, да имъ и преносъ леда на такову дальину може користъ приносити. Сданъ трговацъ изъ Бостона (Сѣв. Америке) пошлѣ свою лађу съ еспапомъ у Индію, а узъ то и неколико буради ябука; па да бы се ябуке болѣ држале, помеће ій у ледъ. Кадъ ябуке на мѣсто приспѣю; продаду се истина, но не башъ съ великимъ добыткомъ, али утолико више профита извуче онъ изъ продае заостающегъ іошъ леда; єръ су богати Холандци и Енгдези грдне суме за овай еспапъ плаћали. Одма практични Американци начине особите лађе за ледъ и почну милионима ока леда сваке године изъ своій бистры и лепы сѣверны єзера у Индію и индійске острове пилати, тако да се многи овомъ трговинномъ обогате.

У почетку е было много смѣшны случаева због тамо непознате и чудноватe природе леда. Старосѣдіоци пола іошъ дивльи, никадъ у своме животу нису ледъ видяли, и свакій, додарующи га се, мишлаше, да е то некій особитый, бѣлый жаръ, па се немогау доста начудити, да се тай жаръ у води негаси и да ђаволски европіи живу ватру, т. е. комадиће леда єду. Нико тако ће могао понати, како то ново чудо, ма га и недирао, само по себи мало по мало нестае, и гледаюћи, како се ледъ топи, чудно имъ се чинило, како да се ово у воду претвара, што жеже. Европце су іошъ више уважавали, кадъ су видили, да они знаду одъ воде ватру и одъ ватре воду да праве.

Поглаваръ едногъ племена доће іошъ пре краткогъ времена губернатору у Батавію, и овай га после подне

сладоледомъ послужи. но поглаварь текъ што метне кашику у уста, а онъ опетъ испљове све, баци тасу и кашику, скочи и дрекне, мислећи да се опарио. Бдва се доцније умири и увиди, да ово нежеже, и да се може ести. Почемъ се съ некомъ предосторожности самъ о томъ увѣри, донадне му се то ело тако, да е још неколико таса једну за другомъ посо.

Текъ што се истый врати кући, было му е прво причати, какво га е ново чудо у Батавіи свашло, како е со неку стврдлу воду, коя као ватра пече. Одма једанъ другій поглаварь пошлъ два своя роба у Батавію, да му те ватрене воде донесу. Они сиромаси растајаше за трговца таковогъ, пруже му новце и онай имъ да за то великій комадъ леда одъ трјестину ока, и рекне имъ да то брзо морају носити, єръ ће имъ ледъ „побљѣи". Робови болъ сигурности ради узму подоста лишине, увезу и упетљаю ледъ добро, преметну једанъ край лишине преко мотке бамбусове, па потрче кући што болъ могу, мислећи да та сотова изъ ове стете лако неможе измаћи, тимъ маньъ, што онай остраго ока ніе скидао. Они су овако при найвећой пречеки са своимъ товаромъ трчали, а ледъ е једнако цурио. Ни по сата изъ вароши нису измакли, викне онай са страга: „стой, онай се одпетљао, па е већъ млого и побљѣао, дай да га болъ вежемо". То учине и потрче опетъ даль, но ледъ се опетъ смањи, и завежлай се разлабави. Опетъ виде сиромаси, да е много леда побљѣло, опетъ стану, начупаю великогъ лишћа, па опетъ уплету и увежу, и потрче наново што више могу. Наскоро приђете да товара готово нема; увію остатакъ і ишъ више у лишће, па га једанъ узме у руке и опетъ потрче. Узалудъ све! После трчања одъ два сата по найгорой жеги сустану, а притомъ виде, да нема помоћи, и да се онай ђаво у лишћу неможе сачувати. Стану предъ једну механу, гдѣ се млого свѣта биће скупило, и почну причати свою несрећу, како су узели у Батавіи нема пуна два сата, великій комадъ овакве, тврде, бѣле ватре, како су е добро увезали, да непобљѣе, и како имъ е она при свемъ томъ измакла, до још ово мало, што е остало. Дивљаци стали су око њи и додриквали су онай малый комадићъ помало пустошъ; чудо имъ бяше, како ватра да се зноси, и како онай бѣлый угаљакъ одъ зноена све маньій бываше, када се и люди зное, па се за то несмањаю. Оной двоици несретьника найвише е до тога было стало, што господарь неће вѣровати, да имъ е ледъ овако чудноватимъ начиномъ побљѣао. Међутимъ се стопи и ово мало леда; садъ залучу сиромаси, єръ и послѣдню надежду своју оправдања изгубе; да су баръ и найманій комадъ ове ђаволштине господару могли донети, онъ бы самъ видіо, да они крива нису. У найвећемъ очаяню, знајући шта ій кодъ куће чека, науме, да се баръ у механи добро почасте. Тако и учине, узму пиварица, арепскогъ сока и други посластица, па напію се и вруће воде, коя се кодъ њи ніе као кодъ насъ кава, потомъ се врену на путъ и за 2 — 3 сата стигну кући.

Чему су се надали, то су и нашли. Поглаварь ніе имъ вѣровао, него међутимъ сваког добримъ товаромъ батина почасти, па ій затворн. Пре ніе сиромахе овы мука ослободіо, докъ самъ ніе у Батавію отишао, и о истини казиваня своій робова се увѣріо.

ЗАЧИЊЦИ.

Шта помаже чистъ и добарь рачунъ, кадъ се неможе да наплати.

Право е створено за оне, кои су трезвени и будни, а срећа за оне, што спаваю.

Гдѣкоима чинити одвећъ много правде, ирло е велика неправда.

Ко говори оно, што хоће, мора слушати и оно, што неће.

Ко непочитује више право, нека се противу насиліа нетужи.

Добро се семе брзо затре.

Млоге вреће сирти су магарцу.

Говорь долази одъ природе, а ћутањ одъ разума.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Петакъ. Знашъ ты, Ераче, коју рачуньску загонетку да разрѣшишъ? Я башъ ни увресати.

Ракъ. Знамъ, дабогме. Па и я самъ ішъ једну самъ начињо, и онъ да е пошлъмъ у Шумадинку.

Петакъ. Ајде незаноси се, молимъ те, деде да видимъ и твоју паметъ.

Ракъ. „На гумно нало 30 врабаца, а потегнемъ изъ двоцѣви, и убіемъ изъ једне 8 изъ друге половину тога; колико е после остало?"

Петакъ. Чуда ми велика; немой се срамотити; зарь е и то загонетка?

Ракъ. Де погоди, кадъ е тако лако.

Петакъ. Па пайпре си 8 па после 4 убіо, остало е 18.

Ракъ. Ніе истина; остало е 12, а 18 е одлетило.

ДОМАЊІЙ ТЕАТОРЪ.

Отацъ. Сине, ты се врло рђаво владашъ, нити у школи учишъ, нити кодъ куће слушашъ, нити у цркву идешъ; ништа невалы, шта радишъ. Шта е то одъ тебе?

Синъ. Я то све признаемъ, тата, аля я навалице гледамъ, да невалямъ.

Отацъ. А зашто то?

Синъ. Зато, што се боямъ, да неумремъ; єръ како кое добро дѣте умре, а ты каженъ: добра се деца нездрже.

Човекъ. Да знашъ, жено, шта самъ купіо.

Жена. Шта си купіо, човече? златне минђуше, е—ли?

Човекъ. Ніе, него самъ купіо четири фењера, ербо ты се све лютишъ, што по мраку долазимъ кући.

ЗАГОНЕТКЕ.

Шта крозъ воду иде, а воде се недовата?

Царъ вечера, а буздованъ му игра.

У шта су два грла а една шія.

Спреда шило, са страгъ вило, оздо артія, озго мантія.

МРВИЦЕ.

— Краль єданъ начуе, да чиновникъ єданъ канцеларіе нѣгове са нѣговомъ кћери тайный саобраштай има, на наредп, да се ва сваку стопу чиновника пази, и како къ нѣговой кћери оде, таки да му се яви. И заиста се наскоро чиновникъ у себи любезнице своє наће. Осимъ нья двое никога другога съ нъима у себи небыше, кромъ єдне собне служавке, коя є и ћутьлива и вѣрна а немань и лепа была. Текъ што краль за тай тайный састанакъ дочуе, брже болѣ поита, и оде у собу кћери своє: па шта садъ ту наће? Ништа. Кћи сеђаше на своме диванy, а чиновникъ на оба колѣна клечаше предъ њомъ држећи десну руку лепотице њемѣу обе своє стиснуту. „Шта с то?“ запита краль чиновника љутито. „Ваше Величество“, одговори лукавый чиновникъ брзо и спокойно, „изодавна є већъ ова собна служавка предметъ свію жеља моій; изодавна іой већъ подносимъ срце мое, и молимъ за узаймну любавь; па пако су до овога магновеня сви труди мои узалудни остали: то самъ се садъ обратіо на сіятелну и найпонизніе молію, да она служавку своју до тога доведе, да се она у наручја моја преда.“ Хитрый краль смѣста свештеника дозове, те чиновника, на нѣгово не мало упрепашћенѣ, са томъ служавкомъ вѣнча.

— Єдна одавна прецѣтавша лепотица говораше, да іой се текъ пре векій данъ тридесетъ година навршило. „А ко вамъ небы веровао“ — рекне іой єданъ шаљивацъ — „кадъ намъ вы то съ увѣраваћмь већъ двадесетъ година єднако повторавате.“

— Єданъ молеръ постане лѣкарь. Запитаю га, зашто є свой посао оставіо, а туђегъ се посла латіо. „Зато“, одговори онъ, „што у молерскомъ послу свакій погрѣшке наше види, а у лѣкарскомъ се съ мртвацемъ заедно и погрешке покрію и саране.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *И. В.* Неможемо пропустити, да читателњима несаобштимо єданъ чудноватъ, али сасвимъ истинитъ догађай, кои се овдѣ у Бѣограду догодіо. Єдной удовици побѣгне синъ изъ школе и оде у Пожаревацъ, гдѣ почне учити некій занатъ. Нѣгова мати ништа ніе знала за њега; но мало затимъ наће се єдно мртво дѣте у Сави, и та удовица како за то чуе, отрчи тамо, и упознавши се у њега, почемъ є одъ другогъ лезаня у води већъ доста преображено было, почне кукати, однесе га кући, и са найлѣпшомъ пратьбомъ сарани га. Свакій му є данъ шила на гробъ и плакала, дала му є четриаестъ дана, и спрекала се, да му да и полгодишньицу. Кадъ се єданпутъ братя сѣ гробља кући, препадне се, кадъ наће своіъ сина кодъ куће, здрава и весела. Њега є майсторъ у Бѣограду послао было, да купи еспанъ, и да се види съ майкомъ. Како є майци было, коя є то своє єдиче наеданпутъ пао наскрсо видила, свакій може себи представити. —

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Таймсъ* пиша, да су Енгленска и Француска 60 лађій подъ паяъ узеле, съ конма ће по Азовскомъ мору оперирати, и путемъ рѣка Дона и Буга ратъ и у средину Русіе пренести. *Ендепандансъ белжъ* невѣрује *Таймсу*, почемъ є немогуће на такавъ ратъ и помислити, кадъ свакій данъ већамо тешкоће съ конма се саюзници борити морао у Криму, гдѣ ійхъ флота сваке могуће угодности прибавля.

— Опетъ говоре новине, да су се селяци у Украини (Русія) побунили, они траже ослобођенѣ одъ невольништва и одъ спаћенія терета.

— *Монитеръ* обзнањюе єдну депешу генерала Пелисіе одъ 23. тек. по коіой су саюзници са своимъ положеньемъ у Криму задовольни.

— Князъ Горчаковъ ялы изъ *Крима* подъ 22. тек., да се ништа новогъ ніе догодило, но изгледа су, као да се непріятель на бомбардиранѣ и ворнић опетъ спрема, и да су саюзници бацили бомбардиран, но штета ніе велика.

— Съ руска обала источногъ мора пишу, да су тамо око Риге, Динамиида, и иначе по обалама шанчеви готови, и да се 10.000 людій око Риге улогорило.

— *Обштимъ нов.* пише єданъ, и заиѣра Енгленска, што нъ тако силна флота у источномъ мору беспослена стои; кадъ ће єдномъ почетя ударати; руски поморски градови неће временомъ слабіи быти, него се напротивъ сие више и више утврђую; заръ є то пристойно великой сили енгленской, да се по мору шеће и лађе сиромашны людій пали и пљачка, или да невиннихъ людна села руши и жеже; што се неприближи са своимъ древнимъ градонима (лађама) комъ рускомъ граду, на да се тамо юначки огледа. Али у исто време пита и Русію, како те ніе ніке велике силе, те напушта, да нѣни подаянци и одъ найнанѣгъ чанца енгленскогъ страдаю; шта є радила Русія только преме, те се ніе спремала, да може и найманый одпоръ дати, зашто су іой се 200 топовски лађица за батеріяма кронштатскимъ сакриле; то доказуе, да Русія никадъ неће морска сила быти; друга бы држава, н. п. мала Грчка, съ 200 топовски лађица и са садашньомъ рускомъ флотомъ найнећегъ непріятеля сатрла.

— Изъ *Царыграда* пишу, да су Руси Баязитъ опетъ узели, и да ће правительство Омеръ-паша повелительство у Азіи предати, єдно зато што у турской войсци тамо нема довольно реда, а друго, што Омеръ-паша непристае на то, да генералъ Пелисіе у Криму прими врховно повелительство надъ своимъ савозньомъ, адмиралъ Лионсъ на саюзномъ морскомъ єлюмъ. Далѣ явлюю, да Енглези неуспѣваю у скупляню слободняка у Азіи, него да ће турско правительство подъ своіомъ заставомъ по съ енглескимъ новцима по Азіи нове силе скупляти.

Течай новаца: сребро 124, дукати по 5 фор 45 кр за банке.

Позиваемо овимъ гг. читателѣ на нову предплату; а молимо гг. скупителѣ, да намъ новце за прошло теченіе пошлю. **У.**

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊАЖЕСТВА СРЪСКОГЪ.

У Бѣограду 5. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницкомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцира. | № 33.

СѢНИ КЛЕОПАТРЕ

Текъ свѣтле зоре сйну
Младогъ їой живота зракъ:
Всѣкъ КЛЕОПАТРУ вину
Живота и покра є зракъ.

Ахъ! Туни бѣдный роде!
Радосно доће ти данъ!
Єръ КЛЕОПАТРА одє,
Вѣчный почивати санъ. —

И Свѣтлогъ отца, майке;
Браће, сестара їой глась
Туни, єръ душе райске
Нестаде намѣу насъ!

Доброте сарокый генїй
Одлети, остава свѣтъ;
Одъ свїо оде нѣны
И к небу управи летъ.

Ко стеръ чиста душа,
Лета предъ вашицка тронъ,
Нит' она наше слузе
Туге, єръ прими є Онъ!

Ф. И. Г.

Найплеменитїи цвѣтъ у вѣнцу млады Србиня увеку; благородно єдно србско сриде престаде нуцати; Клеопатре, свуда почитоване, любљене и хваљене више нема. Оно наше почитаніе, наша любавь и хвала за ню неће никадь угинути, но на жалость сдружую се съ њима сузе; кое ће сваки предобру њиу душу познаюћи за њоюм проливати. Челична судба на овоюм свѣту неразликуе доброгъ одъ рђавогъ, срећногъ одъ бѣдногъ; она немилостиво своимъ строгимъ законима сваког подиргава, всобзирући се на то, да ли се тимъ младе цвѣтакъ у найкрасїемъ развитку своме ломи, или поровъ штетный затире; да ли подъ грозиоме косоюм смрти пада духъ, у коме ће се добродѣтель небеска на угледъ човечества остварити, или посредствомъ когъ ће порокъ свѣтъ тровати: — те разлике нема на оюмъ свѣту, те разлике биће само у животу съ оне стране гроба. Не ласкательскїй єзикъ, но изразъ нѣчие истине представлаю є у имену „Клеопатре" сваздъ примѣръ чесногъ и постояногъ карактера, скромногъ и умилатогъ обхођења, благогъ, праведногъ и милостивогъ срца, племените и искрене душе. Уколико ређе овы красны свойства подъ людїй заедно налазимо, утолико ће морамо напрасный губитакъ овай сада осѣћати. Нема заиста никога, — а то ће много ређе, — нема вельмъ никога, кои ће Клеопатру сбогъ њене чесности и ячине духа одъ свеће срца почитоваће, — морао почитовати; у друштву никомъ ніе она осѣтити дала свое стање и положеньѣ по рођењу и фамилїи, сваюмъ се напротивъ услужна и понизна показивала, и саме увреде просты душа казнила є благимъ и умилатимъ предусретаньмъ; лако є было разналити є, но и она ніе свою искреность удржавала, да погрѣшне на другарицама прикљене молбевимъ своимъ рѣчима неисправля. Укратко ређи, была є редка личность, не само у наюмъ кругу наше земль, него и изванъ тога, и овай листъ на велику и чести пуну препоруку свою може овдѣ наћи, да га є покойница наше пута своимъ ленъмъ приложана подномагала.

Оними особитимъ свойствима украшена покойница родила се 14. Новембра 1831. год. у Крагьеву, и ступивши 27. Января ов. год. съ г. М. Петровићемъ у брак, представи се у 21-ой години своге живота а четь мѣсецїй после свога вѣнчаня І. Юлія у 6 и по сатїй ноћи у Глайхенбергу, куда є ради повратка изгубљеногъ здравља пре шесть нѣделя одпутована была. Тело покойнице балсамирано доклеће се оне недѣль у Србію. Насуреть до Н. Сада изиђаће сестра њена гроюм Поленсїя са свештенициома и многима аванчанцима. Онело ће быти у Бѣоградъ, а сарањаће се у фамилїярной гробници у Гополи, гдѣ ће и опечаљёный Свѣтлый Князь свое изгубљёно дѣте доћекати. О начину опела и спровода изашао є особитый програмъ.

Мы просимо одъ свештенићъ ућху за Свѣтле родитель и цѣлу замаліо, а опроштай грѣха за незаборавиму покойницу.

СВЛАДАНА ДУША.

(по нѣмачкомъ)

У пріятномъ мѣсту єдног купалишта, недалеко одъ Ц* *, сѣдили су сви готово гости у великой заединичкой сали, и због падавше на полю кише, тражили су себи различне забаве. У такавимъ се случаевима пословице, загонетке и пайпозватіе приповѣдке радо слушаю само надъ има кога да ій приповѣда: єръ киша нигдѣ ніе тако несносна као у мѣстима купалишта. При свемъ томъ, што є друштво доста велико, и са лепимъ поломъ измѣшано было, ипакъ є осѣћало дуго време. Жене и дѣвойке забављяле су се своимъ женскимъ пословима, или су читале какве старе романе, што су напше у библіотеки купалишта; мушкарци бирали су опетъ своє забаве према своимъ годинама и према своіой наклоности. Разговори су кратки воћени, єръ су познанства у такавимъ мѣстима брзо нова и ветрао дуго. Ту се за читаво време гости разговараю, заедно ручаю, заедно се купаю и шетаю, а незнаду єдань другомъ ни имена ни мѣста, одъ куда є кои; редко кои завири у протоколъ гостіо, те одданде одъ прилике погаћа, кое є чіе име.

Тако є и то друштво сѣдило, и поредъ своій забава често є свакій врозъ прозоръ гледао, да види, є ли киша стала. У купалишгима є свакій нишонитъ данъ, изгубљенъ данъ живота.

Докторъ тога купалишта, кои є поредъ прозора сѣдіо и читао, оставіи наєданпутъ новине, у кое је мѣнъ было, скине наочари, и почне трожити своју [illegible] тицу.

„Шта има ново, г. докторе?“ упыта єдна мѣна млада удовица, коя сваке године само зато у купалишта иде, да сачува здравлѣ.

„Саме лудости госпоі!“ одговори докторъ. — „Лютимъ се, што енглеска мода хоће у цѣломъ свѣту да завлада.“

„Ахъ каква є то мода!?“ повиче єдна млада дѣвойка, коя є одна помислила на свое хальине.

„Ево слушайте!“ рекше докторъ, и затвараюћи своју бурмутицу узме опеть новине съ астала, а цѣло друштво чекало є, да чуе. — Докторъ намѣсти свое наочари и почне читати: „Єдинаџъ єдне богате и одличне бечке куће убіо се пре пстъ дана у Бадену. Узроци овогъ себеубиства засвимъ су непознати!“

Докторъ пресѣче свое читанѣ и погледи преко наочарій све госте, за кое є време трајала кратка али дубока тишина. „Заџѣло є было залюбљѣнъ,“ — пришапће єдна млада дѣвойка своіой другарици.

„Заџѣло му є нестало новаца“, рекше гласно єданъ младый бечлія, кои є пошао да путуе у Италію, па далѣ ніе могао да продужи путъ због тога, што є дотле све новце потрошіо.

„Ахъ тешко нѣговимъ родительнима!“ рекше бришући сузе єдна у црно обучена средовѣчна жена, коя є пре четири мѣсеца сараніла свогъ сина.

„И вы, г. докторе, држите, да такавъ страшанъ догађаі ніе ништа друго него лудость,“ рекше єданъ просѣдъ гостъ.

„Есть, г. Теобалде,“ одговори докторъ, „дабогме да є лудость; єръ себеубиство ніе ништа друго него крайня слабость душе човечіе.“

„Я самъ сасвимъ другогъ мнѣнія“, настави Теобалдъ, „я држимъ, да у себеубиству лежи найвећа одважность и снага душе. Люди, кои немаю унутрашнѣ снаге, подносе найвеће несреће, безчестіа или у бѣди проваље се кротъ животъ овай, и живе противу своє волѣ.“

„Не, не, господине“ рекше докторъ, „себеубиство є найвећій грѣхъ, кои може човекъ учинити, и себеубиство понижава човека скоту.“

„Та вы говорите сами противъ свогъ мнѣнія, — “ повиче Теобалдъ; „човекъ баш себеубиствомъ показуе да има слободну волю, и да има разумъ, єръ себеубиство ніе ништа друго него све мисли, и сва борба душе, сведене на єдно заключенѣ. Гдѣ сте вы чули, да є икакво друго животно осимъ човека само себе убило. Одакле разумъ човечіи памти, нема примѣра, да є ма какво животно ма због чега само себи задало смрть. — Мы овдѣ говоримо о себеубиству паметны людій, онакны какве налазимо у исторіи Грка и Римлана. — Дадѣ вы кажете да є то найвећій грѣхъ, али я држимъ, да є много маній грѣхъ, себе убитиі,него убити кога другогъ, него и пренарити и упропастити свогъ ближнѣгъ.“

„Я знамъ, да сѣ вама немогу изаћи на край,“ рекше свѣшећи се докторъ. „Вы сте были десетъ година професоръ, па сте научіли о сваčему препирати се съ кое годъ стране хоћете; али, што се мене тиче, я презиремъ сваког онога, кои ніе кадаръ онай животъ своситн.“

„И я самъ сасвимъ противъ себеубиства,“ рекше Теобалдъ мало тишіимъ гласомъ, — „и овоме, што сада себеубиство, тако рћаву ствар бранимъ, ніе узрокъ то, што велите, да самъ као професоръ вѣшть говорити и одбранити и оно мнѣніе, кое се неслаже съ моимъ мислима, него господине мой, томе є узрокъ єданъ живый примѣръ изъ моє младости, кои ми є остао у души као печатъ у воску. Єданъ жалостанъ случай, когъ самъ я очевидацъ было, задржао ме є непрестано досада у томе мнѣнію, да є себеубиство у гдѣкоимъ околностима велико благодѣяніе, кое є природа само човеку дала.“

„Ахъ, г. Теобалде, оставите се г. доктора, онъ вище противу себеубиства само зато, што они, кои се сами убіо, неплате ништа доктору. И я самъ се хтела за моимъ мужемъ убити, али онъ, када при смрти чуе ту мою намѣру, одма ме зовне къ себи, преда ми 40 хил. форинт., и рекне ми: немой, молимъ те, да се убіешъ за миомъ, него ево живи и за мене и за себе,“ рекне она млада удовица, и неможе се уздржати, да се при послѣднимъ рѣчима гласно неиасићe.

„Изъ тако лѣпы уста и упреде се прямаю“, рекше докторъ — „хтѣли сте се убити? али опеть сте живи, — висте се убили. И я самъ увѣренъ, да сараните іошъ два три мужа, небы се ипакъ убили.“

„Мало има примѣра“, почне опеть Теобалдъ, — „да се жена за мужемъ или мужъ за женомъ убіо, али свакій данъ готово налазимо и читамо, да се залюбљени єдно за другимъ отруе; єръ є све на свѣту, па и любавь, неће у образенію, него што є само по себи у ствари. У образенѣ осо-

бито у младости, ніе ништа друго него увећавао стакло. Одавле се рађао страсти, незнање, али уображење, увећава све страсти човека. И што е човекъ млађій, тимъ е ячe уображењ, што е страсть слаба, тимъ е уображењ постојанїе. Кадъ бы човекъ могао уображењ свладати, онда бы свладао и себеубиство. Я нигда немогу заборавити єданъ случай изъ моє младости, когъ самъ я и почетакъ, и трајанїе, и свршетакъ пажљиво пратіо."

„Приповѣдите намъ ту вашу исторію, што єднако напоминѣете," реку две три жене.

„Али е одвећъ жалостива" одговори Теобалдъ, „и я надъ годъ претрчимъ мислима те несрећне дане, одма сам читавъ данъ невесео."

„Немойте да васъ дуго молимо," реке удовица, „прічајте намъ, макаръ да е све жалосно, и овай е данъ цѣо съ нѣговомъ проклетомъ кашомъ жалостанъ и невесео."

(продужиће се)

КАЛИФОРНІЯ.

Калифорнію су Сѣверо-американске саюзне државе пре неколико година одъ Мехиканаца задобыле. Важно положенїе ове землѣ увидило се текъ, кадъ е она у руке практичнимъ Американцима дошла; пређе подъ Мехикомъ заневарена, незнатна и пуста ова земля, развила се она чудно брзимъ кораком за 5—6 година тако, да се съ европскимъ и американскимъ землями мѣрити може. Єданъ путујући официръ американскій пише о Сан-Франсиску, главномъ мѣсту Калифорніе, да на истомъ мѣсту, гдѣ су се пре 6 година дивльи коньи и говеда на ласу (замки) ватали, сада палате, цркве, отели (гостіонице), театри, величествено стое. Случайно се у то време одкріе у Калифорніи злато за испиранѣ и на то повріе нлидама люди изъ свію частій свѣта, да изъ овогъ извора богатства срећу за себе прне. Али наскоро се показа, да е корисніи другій радъ но испиранѣ и траженѣ злата; єръ много людство, кое се тамо злата ради стекло, требало е раде, одѣла, обуће и обиталишта, на како свега тога довольно ніе было, то су трговци и радници таковы производа, гдне суме за то одъ копача злата узимали, т. е. злато е према овимъ производима врло оевтиняло было. Ово текъ узбуди радиность и трговину Калифорніе, да се за неколико година земля съ осталимъ државама изравнала. До 15 црквій разне вѣре, три театра, многи великолѣпни отели, красне концертне сале и т. д. створе се чудноватомъ брзоћомъ. Садъ се у Сан-Франсиску може съ истомъ угодности живити као у каквой европской варошіи; а до тогъ развитка дошла е земля безъ уплива правительства, єръ се влада тамо у такове послове неплете, него трудомъ обштинске власти и приватны людій, као што и по цѣлой Сѣв. Америки бива. Люди су се одма састарали, да улице у редъ доведу, пре него што су в. сте темельнимъ кућама засѣлне; стварали се брегови садъ зато скидаю и велике провале испуняваю. Просѣцаюћи или подижући тако улице, остану по кои путъ старе куће на пршку єдне земляне грудве, и господарь нѣнь мора се постарати, да што пре са своіомъ имовиномъ измакне, єръ бы се могао скоро на нову улицу заедно съ кућомъ доле стропоштати; или се при навлаченю землѣ за нове улице узвисе улице тако, да се одъ старія кућа іошъ само димніци виде. Кадъ човекъ у радный данъ кроз варошъ пође, види, да свуда и сви као бѣсни раде: копаю, товаре, носе, стоварую, насипаю, кую, тешу, пію, сѣку, обарaю, подиже — као на вавилонской кули. Радници се добро плаћаю; ревностанъ, мѣшть и штедљивъ радникъ, на когъ заната, може се за неколико година ако обогатити. Као примѣръ тому прича истый путникъ овай случай о єдномъ кувару: „Куваръ съ наше лађе остави насъ у Сан-Франсиску и погоди се ту у єдномъ отелу као куваръ: на мое велико удивлѣнїе каже ми сутрадань, да има 1500 долара (талѣра) плате годишње (наравно поредъ тога рану, квартиръ и поклоне), и я му честитамъ, али ми у исто време бы на мое родителѣ жао, што ме нису мѣсто на науку пре каквомъ кувару на занатъ дали."

ПОДГРЕВЦИ.

— Израчунато е, да бы земля іошъ 18 пута оволико людій ранити могла, а да те ништа болѣ необдѣлава, него сами да се све плодне напуштене землѣ населе. Сама Америка могла бы 500 милиона людій ранити; а садъ у свимъ частима землѣ нежили више одъ 1000 милиона душа.

— На 600 година пре Христа пронађене су лађарске котве и ковачки меови; а гвоздене ковце почели су Грци употребљавати подъ Ликургомъ (око 888. год. пре Христа). На сребрнимъ новцима была су изрезана грчка писмена. У исто време было е и магнетъ познать.

— Дипломатичный се штиль у Турской одъ двеста година овамо врло измѣнію. Кадъ е посланикъ Людвика XIV. у Цариграду високой порти авіо, да е истый краль велику побѣду надъ непріятелѣмъ одржао, рече велікій везирь гломачу, да слѣдующе одговори: „Знай, невѣрниче, да е високой порти саслушъ свеедно, шесо насъ свињо или пола свиња пса!"

— Одъ 1700. до 1855. год. увећала се цѣна леба у трипуть, цѣна меса у четирипуть; а напротивъ су цѣне свію уређены испана спале, н. п. чоя, вуна, свила, памукъ продаю се садъ по трећину и четвртину пређашнѣ цѣне, али іімъ е и вредность много мања но пређе.

ЗАЧИНЦИ.

Ковачевъ синъ наикао е на варнице.

Лепота и скромность редко се на єдномъ мѣсту налазе.

Небацай старе ствари, докле годъ нове невабавишъ.

Ко много пије, тай има суњерь у стомаку.

Свака е она шала рђава, коя цепове празни.

Єданъ сатъ спаваня пре поноћи болій е него два после поноћи.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Сељаци. Господине, дошли смо у име цѣлогъ села да те молимо, промѣни намъ кмета, па намъ опетъ оногъ старогъ кмета постави.

Капетанъ. А защто, кадъ є овай новый кметъ добаръ и паметанъ човекъ, нити є лажа, нит є слѣпица, и нико се досада ніе защто на њега тужіо; а овай старый кметъ было є свакій човекъ.

Селяци. Мы све видимо, да є тако, али опетъ те молимо, нека буде овай старый кметъ.

Капетанъ. Я то немогу учинити, докъ ми некажете защто желите, да се овай новый кметъ збаци.

Селяци. Ето зато, господине, што овай новый нема диванане, гдѣ бы могли после ручка у ладу да спаваемо, а найвише зато, што нема доброгъ вина, и каквесній такумя.

Гостъ. Шта є ово на єловняку доле написано?

Послужитель. Знате, господине, млоги еду и пію овдѣ, па отиду а неплате, па сио ту метнули, да се све одма мора платити, да нештетујемо.

Гостъ. Овако ће вамъ већа штета быти; и. и. и я самъ хтѣо іошъ 2—3 гатлыка вечерась да попіемъ. а кадъ є тако, а нѣту.

Кмегъ. На здравлѣ., побратиме.

Селякъ. Вала, побратиме; ако нећемо више пити, сакрій бардакъ, молимъ те; знашъ, може по доћи, па ће рећи, тебѣ што смо устали, а мы попилькали пунъ бардакъ ракіе.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

Одгов. у бр. 53. Заг. IX. У єдной кеси было є 41 и по у другой 28 и по талира.

X. Онъ напуни петачку, изъ петачке напуни тройку, и изручи тройку у осмачку; она два акова изъ петачке ручи у тройку, а изъ осмачке напуни петачку; изъ петачке доліе садъ тройку єдимъ акономъ, тако да му у петачки четири акова остану; тройку изручи опетъ у осмачку, а четири акова у своіой петачки однесе куѣи.

XI. Аврамъ да Благою дньѣ крайцаре одъ 8 пара, а овай нѣму 5 крайцара одъ 3 паре.

XII. Свега є 30 ѣака ишло у школу, найпре ніе у школи была ½ т. е. 6. а после ⅛ т. е. 5 ѣака.

Одговетке у пр. бр. — Ракія прозъ лулу, кадъ се пече. — Ягнѣ, кадъ сиса, и репъ. — Бисаге. — Ласта-вица.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— *Бѣоградъ* 3. Юлія. Прекиномъ се преставіо члеєнъ земальскогъ совѣта, г. Стефанъ Стоіановићъ, и єдногласно своимъ високомъ знанію данасъ съ пристойномъ нарядомъ. Покойникъ се іошъ пре мѣсецъ дана одъ врућине разболіо у Неготину, гдѣ се поради своіой добара него врене задржавао, докъ пре 15 дана опако болестанъ у Бѣоградъ, гдѣ та него врене боля него куѣевна мало осваја, но сирть та извазъ његовой ожалошћеной породиця отрене, и у вѣчность, куда и сви тежимо, преселя.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *У Шпанъолской* траіо єднако побуне противъ садашнѣгъ правительства, одчасти на користь партаѣ Доньа-Карла, брата поч. краля, одчасти на користь партаѣ републиканске; но садашнѣ и правительство све такове покрете срећно угушило. У найновіе време побуне се радница съ напредна слободнаіимъ у Барселони; войска правительственога рада се непредъ ньи у єдань замакъ уклонити, гдѣ поноћи одъ владе опкыъ. Радница су напшли изъ варошы и сложили су се са селицима; у варошы к опетъ миръ.

— Изъ *Царигорада* одъ 23. пр. м. явліо, да є тѣло лорда Раглана (на путу у Енглеску) тако пристѣло, и да су томъ приликомъ ѣаче свіо съ Енглезомъ у пріателству живѣли сва застава жалости развише. Турски конзулъ за Грчку опредѣлѣнъ одлазе на свой мѣста; а и у Сардинску шаљѣ порта єдногъ посланика. Руси су Карсъ више пута нападали, но безъ успѣха; затимъ заузели су опетъ свои дондашня положеня.

— Изъ *Котора* явліо, да се Турци нису съ Црногорцима хтѣли у бой упустити, него да су они ливаде, због коіи к препирка была, Црногорцима мирно уступили.

— Изъ *Лондона* доносе телеграфеску депешу сев. Свичсона одъ 27. пр., да онъ намѣрава ову матру на Редань отворити, да є стаіе здравля у войски прилично, и да є князь Горчаковъ предлагао измѣну заробљѣника у Одеси.

— Изъ *Лондона* явліо; преговара се, да є лордъ П. Русель дао оставку. Адмир. Дундасу отишло є налогъ, да одъ Руса захтѣва ослобођеня заробљѣника подъ Хангеа Енглеза.

— Принцъ прускій (наслѣдникъ краљевства) отишао є у Петербургъ, да принца дань рођеня честита. Многе новине умѣшаю у овомъ путованю іошъ веће преваљиваня. Пруске Руси, єръ є досадъ прускій наслѣдникъ у Пруской као глава партаѣ западнѣше накло.

— Царъ аустрійскій врашо се са свога путованя по Галиціи у Бечъ.

— Царъ русій пареньу, да се у Бесарабіи и Новой Русіи корпуси козачки своіомъ числу изъ свію редова грађана уложе.

— *Монитеръ* явліо, да є свега Француза — ниму одъ почетка рата досадъ пало 16.105 мртвы.

— Изъ *Црногоре* явліо, да є франц. конзулъ двапутъ на Цетиню было ради преговарања съ княземъ Данилом, и да су преговори на задовольство обадвѣ странѣ испали. Конзулъ є тражіо пріателство Црногоре за сапознике, а князь є тражіо осигуранѣ и распространѣнѣ црногорски граница.

Течай новаца: сребро 121½, дукати по 5 фор. 47 кр. за банке.

Позиваемо овимъ гг. читателѣ на нову предплату; а молимо гг. скупителѣ, да намъ новце за прошло теченіе пошљу. Чуемо одъ поедины предплатаца изъ Окружія, да су неки одавно новце за новине скупительима предали, но нама іошъ одъ веће части ніе ништа досадъ послато. У.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 8. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Недићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцара. | № 56.

СВЉАДАНА ДУША.

Сво се друштво скупи око Теобалда, а онъ почне:

— „Ја самъ имао єдногъ пріятеля — али упамтите, то є было пре могъ путованя у Италію, куда ме є туга збогъ овогъ, што ћу вамъ сада приповѣдити, отерала.“

„Како се звао тай вашъ пріятель?“ упыта она лепа удовица, коя се спремала, да све маленкости приповѣдке упамти.

„Садъ и то да кажемъ!“ одговори Теобалдъ,“ име непривоси ништа къ ствари, али шта му драго, онъ се звао — — онъ се звао Готвалдъ. Я самъ се познао съ њимъ на универзитету, и волію самъ га као могъ рођеногъ брата. Готвалдъ є было добаръ и благъ, было є нешто мало лакомисленъ, али само толико, колико су лакомислени сви они, што су одъ природе веселе нарави. Онъ є было добаръ у наукама, у друштву, у пріятельству, єдномъ рѣчи чега се годъ приватіо, испало му є за рукомъ. Онъ є учіо богословію, и было є синъ єдногъ сиромашногъ пароха. Кадъ свршн теченіе своій наука и положи добре испыте, узме га гроѳъ Штермењ, и у своимъ колима одведе га на свои добра. Гроѳъ и његова два синчића были су протестантске вѣре, а његова жена и шеснаестогодишња кћи Цецилія, были су католичке вриве. Младый Готвалдъ буде одрѣђенъ за учителя мужкой дѣци у гроѳовой кући. Они су сви сѣдили на польскомъ добру у Найхевну. Готвалдъ ми є непрестано писао, и већу часть снега овогъ жалосногъ романа, причамъ вамъ изъ његовы писама.

„Оба млада гроѳа была су два врло любезна и разумна младића. Гроѳица є была ладна, мало горда, но чесна и побожна домаћица; гроѳъ, човекъ добаръ безъ предрасуда, а Цецилія, њежно, плавушасто, одарено духомъ, несташно и мало іогуваство анѣелче, коя є своіомъ ћудљивошћу и тврдоглавствомъ цѣлу кућу часъ развеселявала, а часъ врло сневеселявала. Истина се чинило, као да су и мати и кћи младогъ овогъ протестанта више само триле, него да су му наклоньене быле, но инакъ є Готвалдъ, когъ су потребе добро свабђиване быле, са своимъ животомъ и уложакмъ у овой кући сасвимъ задоволнъ было. — Онъ се и у своимъ првимъ писмама врло хваліо, особито што се Цецилія тиче, коя га є коекаковимъ маломъ пажљивошћу предусретала и угађала му. Кадъ бы га на примѣръ она данасъ своимъ несташнимъ лакрдіама налютила, књигу му какву сакрила, за коју є знала, да му є свакій часъ потребна, или бы га брзо у друштво одзвала, кадъ бы обично найвише посла имао, — онъ се већъ защѣло надати могао, да ће сутра киту цвѣћа, или тако што, на своме асталу наћи. Њена браћа, подъ управомъ Готвалдовомъ за єдну годину великій су коракъ у науци учинили. Гроѳъ є было изванъ себе одъ радости, и обасуо є Готвалда даровима. Сви су га укуѣани омиловали, па и сами гости, кадъ бы онъ у друштвену собу ступіо, одавали су му найвећу честь и почитанѣ. — И са самомъ гроѳицомъ садъ се онъ боље слагао; она є према младомъ учителю своій синова више повѣрена и наклоности указивати почела; — накратко, Готвалда су у кући гроѳа Штермена одсадъ више као домаћегъ пріятеля него као зависногъ учителя сматрали, и све є користи пріятеля уживао. Само са Цецилиомъ єдва се слагати могао. Готвалдъ, кои є меки све несташлуке Цецилине приповѣдао, пише ми єданпут похвалююћи гроѳовъ домъ, да онъ противъ своє жељ на промену своге стања мисли. То ми буде чудно, и забуни ме. Подуже време писамъ ни єдно писмо одъ њега приміо было, и то ме у бригу баци. Кадъ напослѣдку његово ми се ћутанѣ обясни.

Одношенѣ његово према Цецилији было се промѣнило. Ово несташно анѣелче промѣнило се у озбиљну дѣвойку, а Готвалдова боязљива благодарность, у — богзна какво чуство. Да л да то чуство љубавю назовемо? И заиста то є љубавь было. Како се пакъ иста у обадва ова створена зачела, то доцније дознамъ. — Цецилије задиркивања и несташности трале су непрекидно, при свемъ томъ, што ю є мати чешће опоминала, да се опамети. Готвалда несташношћу забунити, особито предъ отмѣнимъ гостима, то є найвећа радость была овогъ малогъ, дражесногъ, несташногъ ђаволчета.

Къ играчкама, кое є матерня доброта Цецилији многикомъ набављала, рачунао се такође и єданъ папагай, съ кимъ се она найвољла разговарати и торокати. Мудра ова птица често є сву кућу своимъ брбљањемъ у чудо доводила, изговараюћи неке рѣчи, кое говорити Цецилія ніе є учила. У свомъ несташлуку волѣла є она ову птицу збогъ њногъ шальивогъ брбљяня двоякимъ. Єданпутъ побѣгне папагай изъ ладника, гдѣ се Цецилія съ њимъ найвише забављала; алка на нози његовой, коя га є за єдну столицу о ланцу држала, некако се скине, и папагай у овай ма одлети на єдно дрво, кадъ є Цецилія у башту ступила. Њена вика и плачъ узбуни цѣлу кућу; све слуге домаће трудиле су се да га ухвате, ал' залу-

ду! Ослобођеный робъ ніе више волѣ имао у свой малый затворъ вратити се. Онъ съ дрвета на дрво легећи, већъ се далеко у бащтену шуму удубіо было. Садъ се Цецилія озбильно забрине. Све што є ноге и руке у кући имало, дозове она на избављење своєга папагая. И Готвалдъ дође и види, да су присуство многи непознаты персона, претиа и вика мирно живиште свеимъ поплашили. Онъ одпусти дакле сву ону гомилу гонителя папагаевы, пошлѣ неке наоколо изваиъ баште, да мотре, кудъ бы папагай одлетіо, ако бы и даљ бежао, а самъ онъ остане съ Цецилиомъ у башти блазу папагая. Докъ є Цецилія папагая мамила, приближи се Готвалдъ оной високой танкой букви, на коіой є папагай свою резиденцію памћетіо было. Садъ буде папагай повћрени, погледи мудро низъ букву разширя крила у ясной намѣри да Готвалду, когъ є такође, као и Цецилію волію, слети: већъ се и дигне съ гране, да се спусти доле, ал лавчићъ, кои є на његовой нозиостао было, завіе се око гране и онъ тако остане стрмоглавце обешенъ. Цецилія, погледавши своєга дреченећъ и мученећъ се любимца, присне, колико є игда могла. Готвалдъ одма буде готовъ, узиуча се брзо на букву, и пеяюћи се одъ гране до гране, дође до папагая, ослободи га окова, снесе га доле и преда га тріумфираюћи Цецилін. Она є была изваиъ себе одъ радости, као мало дете скакала є и любимче своє любила и гладећи га по перю миловала. Она таковимъ рѣчма благодари избавителю његовомъ, кое су за Готвалда одъ велике важности быле. Прилячно су далеко были одъ куће удаљени, зато се обоє пожуре часъ пре дома доћи, испрва су брзо, затямъ су све лакше ишли. Готвалдъ є носіо папагая, а Цецилія, да бы такође ту лепу птицу миловати и гладити могла, завукла є Готвалду испод руке своју руку. Наседавшутъ ставу. Цецилія метне руку свою на раме Готвалдово, њежность са њеног любимца пређе на избавителя његовог. Готвалдъ погледи у тихо и радосно лице дћвоике ове. Некако му є чудновато на срцу было, цео свћтъ за њга исчезне, само є силно куцаньє срца свога осећао; онъ є само њно свћтлеће, любави пуно око видіо.

„Грофице Цецилія!“ рекне онъ дркућимъ гласомъ; „ошете ли ме опеть, кадъ самъ я у друштву већемъ, и одсадъ дирати и застрањивати, као досадъ, као и іоче, кадъ сте ме примудили, да Хектора оногъ дивљегъ коня, мћсто могъ мирногъ враица узашемъ?“ при томъ іой дубоко у очи погледи.

„О! не, не!“ одговори Цецилія брзо, и њнъ гласъ одъ еданпутъ буде меканъ и њжанъ. — „Ахъ, да вы знате, колику є бригу мени после ваше іочерашнѣ яханѣ на Хектору задало!“

„Шта?“ повиче Готвалдъ, „вы сте се бринули?“

„Текъ што сте изъ авлће изишли, я самъ предъ икону пала и цео сатъ плачући богу се молила. А кадъ самъ видила, да сте здрави враћате — “

„Цецилія!“ повиче Готвалдъ и њчу руку полюби,— „кадъ самъ се натрагъ вратіо, шта сте онда чинили?“

„Я самъ опеть плакала, ал одъ радости, и клечећи предъ икономъ, богу самъ благодарила.“

„О боже!“ повиче Готвалдъ.

„Есть, Готвалде! я самъ богу благодарила, што васъ є одъ смрти избавіо, коіой бы несмисленость моя узрокъ была, и кое бы и мене смрть задало.“

„Смрть?“ повиче Готвалдъ изваиъ себе. „Вама, Цецилія? вама смрть?“

„Я небы остала жива!“ рекне дћвойка ова, и наслони главу свою на груди Готвалдове, онъ є осећао њно кућаньє срце и њно тешко дисаньє.

Готвалдъ стаяше као укопанъ. Пружи іой свою руку, но тако, као каквъ кипъ. Цецилія остави га и удали се одъ њга, съ оборенимъ къ земьли очима. Но после неколико минута смћшећи врати се опеть Готвалду, завуче опеть руку свою подъ њгову, и погледа га њнимъ несташнимъ и обчараваюћимъ погледомъ. „Бате, я нисамъ ништа рекла?“ одговори она шаливо, „па и зашто се човекъ небы покаио, кадъ своіъ пріятеля нестаиице у опасности доведе? Ал ми опростити морате, да садъ озбильно, „ако ошете да будемъ спокойна. — “

„Опростити?“ запыта Готвалдъ, а остале рћчи угуше му се у гласу. По кратконъ њутаню дода онъ и то: „заръ да опростимъ оной, коя ме є — блаженимъ учинила?“ —

Садъ дођу предъ дворъ, брзо руку свою извуче она изъ њгове, и тако ступе унутра.

(Даљ слћдуе)

Т У Ч А.

Туча или градъ одъ оны є појава у нашой атмосфери, кое врло често виђамо а опеть слабо познаемо. Комаде леда, ситне као грашакъ и крупне одъ оке и више, округле, дугуласте, кадкадъ съ више шиляты крака, то зовемо туча, и знамо да изъ пепелясты, сивы, густы облака поредъ особите грилавине съ якомъ брзиномъ и силомъ на земью пада, и ту наше усћве, воћняке и виограде потуче (отудъ и туча), али како онай ледъ на највећимъ врућинама постае, іошъ се извћсно до данданасъ незна, премда се то на више начина изкушява. Едни кажу, да створене изъ испареня водене капьюице тежиномъ своіомъ къ земьли полете, и на путу се ако и брзо испараваюћи смрзну, почемъ све више и више нарасту, пролазећи кроз друге облаке и скупляюћи око себе нову пару и влагу. Други изашняваю тучу овимъ начиномъ. Воздухъ се покреће на две стране, у водоравно т. є. къ истоку, югу, западу и сћверу, или одвћсно т. є. навише и наниже. У горньимъ предћлима атмосфере много є ладніе, дакле є и воздухъ ладніи, горньій є воздухъ по ладноћи тежи одъ топлогъ доле, и кадъ се и. п. у долини каквой после вишедневны врућина воздухъ ако угрће, полети особитимъ поремећењмъ ранновћсія горньій ладанъ воздухъ доле на землю, проће кроз облаке, кои су водеиомъ паромъ препуњени, и претвори ту пару у смрзле водене капљ, кое или одма на землю кроз друге облаке падну, и у онима пре тога іошъ нарасту, или іій вћтаръ мало понесе, па онда на землю пусти. Због оногъ ладногъ горньћгъ воздуха, кои къ земьли пада, разлади се температура брзо и често врло ако, съ 10—20 степена; па због исте разлике топлоте у воздуху горньћмъ и долньћмъ бће туча обично онда, кадъ є найдужа и найжешћа

врућина т. е. у средъ лѣта (у Јулію и Августу), притомъ даню и то 2—3 сата по подне, редко ноћу, и найвише у умѣреномъ појасима земль. Зрно туче има тврду прозрачну кору, и тимъ се разликује одъ бабиних зрнца или цигавчића, кои су споли као и изнутра меки, и кои у пролѣће и есень изъ смрзлогъ у воздуху испаренія постаю. Градъ чини людима велике штете, но срећа ошъ, те непада у ономъ пространству као киша и снѣгъ, него поедини облаци туче съ ускомъ границомъ испразне се уздухъ и потуку тако само оне предѣле, што подъ облакъ доћу. Неке су године жешће, а и предѣли неки палакъ доћу. Неке су године жешће, а и предѣли неки палакъ свакадъ више одъ туче но други, нарочито су то долине између планина, у коима се лѣти воздухъ ужеже. Зато пада ређе градъ на мору и на великимъ равницама. Люди су се трудили, да измисле справе, коима бы поля своя одъ туче сачувати могли, као што су магнетъ за обрану кућа одъ грома пронашли, но нису у томъ успѣти могли. По изображеними землима устроена су друштва одъ туче осигураваюћа, коя штету тучомъ причињену оштећеномъ надокнађаваю. Та су друштва овако уређена. Сви или многи господари земаля упишу се у друштво и плаћаю годишњ на свой усѣвъ опредѣљну суму у заедничку касу, коіомъ одборъ єданъ рукує. Што кои усѣвъ више одъ туче пати, то се више на њега у касу платити мора, н. п. найвише на лозу, ланъ, репице, дуванъ, пасуль, манъ на жито, наймање на ливаде. Кадъ коме одъ друштва градъ усѣне потуче, онда му одборъ оволико изъ касе накнади, колико є оштећенъ. И тако свакій помало плаћа, а никадъ нештетує.

ПОДГРѢВЦИ.

Велико звоно у Прагу тежи 26.000, у Бечу 35.000, у Москви 43.000 а у Пекингу (у Кини) 120.000 фунтій.

У загубљеной битки кодъ Беча 5. Септ. 1683. падне Турака 25.000 л. и ови остане као плѣнъ Нѣмцима 15.000 шатора, преко 20.000 бивола, волова, камиля и мазга. 10.000 оваца и 100.000 мѣрова жита.

Год. 1679. была є тако жестока куга у Бечу, да є одъ Јануара до Новембра 122.849 людій одъ ове страшне болести помрло.

За неколико секунда погинуло є у Малой Азіи и Сирія год. 49 после Христа преко 200.000 людій одъ земльотреса.

Хумболдъ, овай славный путникъ и испытатель природе, рачуна брой у пустарама Буеносъ-Ајреса (Јужной Америки) живећи дивльи коня на 3 миліона, а дивльи говеда на 12 мил. Американске говеђе коже, што се и кодъ насъ у трговини продаю, долазе одъ исты дивльи говеда изъ Буеносъ-Ајреса. Месо одъ уловљеногъ говечета обично се баца, єръ є на пияци тако евтино, да се неисплаћую трошкови комадања, соліења, слагања у бурадь и подвоза. Месо є иначе добро, єръ се говеда у плодним равницама южно-американскимъ (пампасъ) врло яко угоє.

У Аустрій има 27 мил. оваца, одъ коій се 68 мил. фунтій вуне за израђиваньѣ найфиніи а и найгрубіи материя производи.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Господинъ. Добро, те єдампут доће; врло ми є зло па самъ те звао, да ми пустишъ крвь.

Берберинъ. На служби, како заповѣдате. Молимъ, сѣдите; вы знате, шта се за пуштањѣ крви плаћа; опростите, ако смѣмъ молити.

Господинъ. На добро, платићу ти; што ми садъ то напоминаньешъ; какавъ є то безобразлукъ?

Берберинъ. Молимъ, нека башъ стои, кадъ заповѣдате. Я покорно текъ мислимъ, знате, како є опасно на овимъ врућинама крвь пуштати, може свашта быти; а я морамъ майстору новце готове положити.

Професоръ. Како сте провели феріе? Шта вамъ рани отацъ? Є ли здравъ, да га ніе ошъ кои путъ одъ оно доба шлагъ ударао?

Ученикъ. Опростите; ошъ лане самъ вамъ казао, да є мой отацъ умрьо.

Професоръ. (абуни се) Да, да, знамъ, знамъ; хтѣдо васъ управо башъ то и пытати, є ли ошъ кои путъ одъ оно доба умрьо.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

Шљиве зрѣле преко зиме можемо овако очувати. Треба зрѣле шљиве заедно съ петељкомъ пажљиво узабрати, кадъ є суво и лѣпо време, и потомъ ій у єдной чистой соби, гдѣ вѣтаръ пирка, распрострети, да се тако безъ сунца два три дана просуше. Затимъ ваља у єдномъ бурешцету поређати редъ брашна пшеничногъ редъ шљива тако, да шљиве єдна другу недодираю, а кадъ се буре напуни, треба га добро задити и на суво мѣсто оставити. У зиму или у пролѣће, кадъ оће човекъ зрѣлы шљива да єде, треба ій изъ бурета повадити и опрашити, па у сито пометати и надъ кључаюћомъ водомъ поиздалъ држати, тимъ ће шљиве овако лице примити, као да су текъ узабране.

Великій капиталъ лѣче неки овимъ: стуку 20—30 малы пужића, кукаю ій у по оке пива по сата, процеде то и пію, почеть шећеромъ засладе, на два сата по єданъ вилданъ.

ЗАЧИНЦИ.

Онога, кои истину говори, свакій хвали, али га опетъ оставе, да у сиротињи умре.

И мала киша може да покваси.

Богатство има соколова крила, и нигда неостае на єдномъ мѣсту.

Што брзо сазре, брзо и изтрули.

Ако хоћешъ да ти даду кошулю, а ты ишти кошулю и гаће.

У овомъ нашемъ вѣку све є за новце евтино.

Ко несмѣ кова да туче, туче седло.

У своіой собственой ствари нико ніе довольно вѣшть и пametанъ.

Кадъ є врећа пуна, онда се завеже.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

XIII. „Ты си се, комшіа, младъ ожениo, кадъ већъ женишть сина.“ — „Было самъ годину дана млађій, но што ми є садъ синъ: пре 16 година было самъ 6 пута старіи одъ могъ сина, а садъ ми има само двапутъ толико година, колико њему.“ — Колико є было сваком година?

XIV. Отацъ рекне сину: „Ево ти, синко, 100 дуката, иди на вашаръ и купи за те новце 100 комада марвеног волова, кое крава, кое телади; за волове дай по 10, за краве по 5, а за теоце по ½ дуката.“ Синъ купи за 100 дуката 100 комада свега; — пыта се, колико є волова, колико крава, колико телаца узео?

XV. Мы знамо, да є 2 и 2 = 4, а исто тако 2 пута 2 = 4; — нађи друга два различита броя, кодъ коіи опетъ наедно изилази, или ій међусобно сабрали или помножили.

XVI. Казначеи некій рече, ове двѣ кесе садрже 307 талира: да извадимъ изъ едне 39 талира, па да метнемъ у другу, биће у сваком еднако: — колико є у сваком было? —

МРВИЦЕ.

— Кадъ є царъ Іосифъ II. у Прагъ дошао, изађе предъ њега неколико хиляда Еврея, коіи у Прагу живе. Царъ, кадъ ій види, осмене се, и рекне: „Међеръ стога мене зову краљемъ врсавлимскимъ.“

— У друштву едномъ упео се изъ петны жила лѣкаръ єданъ да докаже, да є кана полагано дѣйствуюћій отровъ. „Есть, есть, врло полагано дѣйствуе“ — одговори страпаръ єданъ — „єръ я ево већъ осамдесетъ година наву піемъ, па іошъ, као што видите, живимъ.“

— Царъ єданъ у присуству свіо државника и великаша своіи, као и сина свога, коіи є престолонаслѣдникъ био, запыта: „Шта є найтврће на свету?“ На кадъ ни єданъ одъ присуствуюћи страпаца немогаше повољнъ цару одговоръ дати, замоли престолонаслѣдникъ, да се и њему допусти, да мнѣніе свое каже, али тако, да се истимъ нико увређенъ ненађе. То се одобри и онъ рекне: „Шта є найтврће? Найтврћій є носъ мога отца, єръ ето, господо моя, вы га сва изреда толике силе године за носъ вучете, па ево, као што видите, онъ є єданъ те єданъ, нитъ се миче, нитъ помиче.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Београдъ 8. Юлія. Телеграфска єдна депеша одъ прекюче ноћи изъ Глайхенберга, да ће се пратня заєдно съ тѣломъ поч. госпое Клеопатре вечерасъ отудъ за у Бечъ кренути; двѣ депеше пакъ одъ синоћъ и новосъ явліо, да є синоћъ мртво тѣло у Бечъ пренешло, да ће ту у православной цркви до суботе у ютру остати, и да ће се тада у 9 сатій съ напочитимъ паробродомъ опано кренути. По телеграфской депеши єдной изъ Кратсвица дознасемо, да ће Свѣтлый Князь сутра отудъ у Тополу доћи. Родбина и депутація, коя ће тѣлу покойнице на сусретъ ићи, пренићесутра у Земунъ, а преосутра одпешке се на прачекъ у Н.Садъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ *Штокхолма* явліо подъ 1. тек., да су Енглези 23. пр. у вече варошъ Ловизу у Финской бомбардирали и спалили, и да є цѣла варошъ изгорила.

— Съ *балтичкога* мора доносе вѣсти, да су Енглези опетъ 15 наклены машина изъ мора извукли. Одъ половине пр. м. до конца пропађено є и изнучено наклены машина преко 60. Говоре, да съ южне стране Кронштата до 200 такови машина у води леже, и да ће по 10 наеданпутъ пренути, како се коя насилно и невѣшто додирне.

— Французи шалю опетъ 20.000 мом. у Крымъ, да претрпљене у послѣдње време губитке попуне.

— Буна барселонски радника ніе противъ правительства него само противъ фабриканта, коіи су по већой части партіисте Дон-Карла. Радници су то изявили у особитой прокламацій; међутимъ су они опчали слогомъ свію радника изъ околны мѣста, и послали су єдну депутацію у Мадридъ. Правительство ипште одъ ніи, да се найпре предаду и покоре, па да онда свое желѣ и захтѣвания предложе. Ген. Запартеро ніе хтѣо противъ побуњены радника силу оружія употребити, него се у замакъ єданъ са своимъ конвиетомъ повукао. Попечитель рата га є за то прекорио, а Запартеро є дао на то останку.

— *Новне нов.* рачунаю по Монитеру, да є досадъ мртвы саюзника у Крыму 36.000 пало.

— Съ бойногъ поля у М. Азіи явліо, да Руси нису узели Карсъ, али да су съ маломъ своіомъ штетомъ Турке узбили у градъ, и ту ій затворили, и да є руска канаљерія путове у Трапезунтъ и Ерзерумъ заузела.

— *Монитеръ* є обзнанio з. тек. царскій декретъ за новъ заемъ; уписиванѣ почеће 6., а заключће се 17. ов. м. Найманый упись ніе 10 фран. ренте; а како ће се издавати 1½ процентне ренте по 92¼, и 3½ процентне ренте по 65¼, то ће и найманый упись займа быти 200 франака.

— Єдна комисія банкера и капиталиста француски и енглески; држала є ови дана сѣдиніе у Паризу о томъ, да ли ће западне силе доста новчане снаге за продуженѣ предузетогъ рата имати, и нашла є, да оне двѣ велике силе толико богатства у народу имаю, да ће моћи не само оне дуго ратъ противъ Русіе водити, него штедро и досадашнѣ свое саюзнике новчано подпомагати, као што су у всѣх Сардинцу и Турску и подпомогле, а напослѣдку да ће снажну подпору указивати и онима силама, коя доцніе буду у саюзъ ступиле.

— *У Петербургу* изшлао є єданъ чланакъ о тому, могу ли саюзници Севастополь узети или немогу; и заключава тимъ, да є заузеће Севастополя невѣроватно, и да се то нарочито при послѣдњемъ бомбардираню и юришаню показало.

Течай новаца: сребро 125⅝; дукати по 5 фор 45 нр. за банке.

Позиваемо овимъ гг. читателѣ на нову предплату; а молимо гг. скупителѣ, да намъ новце за прошло теченіе пошљю. Чуемо одъ поједины предплатаца изъ окружія, да су неки одавно новце за новине скупительима предали, но нама іошъ одъ веће части ніе ништа досадъ послато. У.

У КЊИЖОПЕЧАТЊИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 11. Јулія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 2 цванцика. | № 57.

СВЛАДАНА ДУША.

(продужено)

Одъ тогъ времена свѣтъ є Готвалду другїй био. Дворъ онай, ніе био више замакъ грофа Штермена, грофица ніе више была грофица, а Цецилія ніе више была ніи грофичина. — Овай му се свѣтъ био у рай претворіо. И све є носило на себи печатъ оне чародѣйне, коя є исто преображенѣ произвела была.

Кадъ є Цецилія одсуствовала, све є за Готвалда тамно было. Земла са свимъ своимъ богатствомъ лежала є за њега само у Цецилїе плавимъ очима, са њены образа сунчани су зраци за њега сіяли, њене усне биле су му светиня, а на њенъ глас прислушкивала є његова душа, као на гласъ серафима. Цео жаръ оне прве, безнадежднe и надежде пуне љубави, сва милина узхићеногъ, блаженствомъ опіеногъ срца на њега су се спустили. Онъ є ню свагда воліо, безъ да є и слутіо што о томе; онъ є ню обожавао и онда, кадъ є мислио, да на ню мрзи; садъ му є то све ясно было.

Єдномъ было є гостіо у двору, кои су више неделя ту остати хтѣли; међу њима было є и неки грофъ Ресагъ, постаръ но врло богатъ човекъ и сродникъ грофице старе. Готвалдъ є съ аргусовимъ очимъ пазіо на овогъ госта, кои є већъ у двору као найбола привлка за Цецилію био. Онъ є и на Цецилію позорніе пазіо, ал' ова є была иста овака као и пре, несташна, шальива, задиркујућа и безбрижна, на њой се ніе никаква промѣна могла примѣтити.

Одъ како іой є њенъ љубимацъ папагай избављенъ био, одовда іой є био истый двогубо міо; по читавъ се сатъ съ њиме сама занимала, и учила га, кошта брбљати. Само се према папагаю ова млого промѣнила, сасвимъ є њежнія была и више га миловала и играла се съ њимъ. Сви су є сбогъ тога дирали, и шалу съ папагаемъ проводили. И самъ грофъ Ресагъ, кои є одъ природе мало оштроуманъ био, сву є силу употреблявао, да се такође досѣтливъ покаже. Єдно ютро сѣдили су сви у веселомъ кругу у баштеной сали. Грофъ Ресагъ се скромно шалію са Цецилиомъ. Стара грофица забављала є остале госте; само Готвалдъ, васлађаваюћи се Цецилїйнимъ драженимъ говоромъ, сѣдіо є у углу єдномъ њутећи.

„Судећи по томъ" рекне грофъ Ресагъ, „како вы, лепа грофице, вашегъ папагая волите, мора быти, да є ваше њежно срце отворено и ономе, кои бы тако срећанъ быти могао, да се истомъ папагаю допадне, кои бы га тако као и вы волити могао."

„На ко вамъ каже, да я небы таковогъ човека волила и уважавала? — Ал' таковы нема овдѣ. — Ето нашегъ пріятеля Готвалда; ніе ли онъ избавитель оне птице, на ипакъ се ни найманъ више за ню небриве. Мой папагай могао бы хиляду пута попредъ њега умрети, онъ небы ни примѣтіо."

Оне рѣчи, съ особитимъ ударомъ гласа изговорене, пробуде Готвалда изъ његову тужно-сладки снова. Онъ хтѣде нешто прословити, но Цецилія му прекине рѣчь.

„О, немойте се извињавати, молимъ васъ; ко могъ папагая немилує, нема ни мени ништа говорити. — Ал' тако, мой папагаю?" — ово рекше окренувши се къ папагаю, кои є на своіой столици, поредъ њѣ стало. — Онай примивши те рѣчи као знакъ, да његове найновіе њѣштине покаже, отвори клюнъ и почне ясно тепати: „Si! Si! io t' adoro!" (есть, есть, я те обожавамъ). — Цецилія скочи и почне га забуњивати да далѣ неговори, ал' онъ садъ іошъ ясніе почне викати: „Готвалдъ, Готвалдъ!" тако, да се сви, па и самъ Готвалдъ упланше. Ал' папагай непрекидно викао є: „Gottwald! ben mio! si, si! io t' adoro!" (Готвалде! добро мое! есть, есть! я те обожавамъ). Негледаюћи ни на Цецилїйнъ стра ни на Готвалдовъ стидъ, онъ є непрестано свой задатакъ викао тако ясно, да є сва сала ечала. Цецилія є покушавала, да се насмѣе, но у томъ смѣю побледе њени образи и усне. Посрне, и морала се за столицу уватити да непадне. Готвалдъ угледавши, како є побледила, скочи, и повиче: „За ime божіе, шта вамъ є?" счепа є за руке и тако є одржи да се на сподъ нестропошта. — Цело друштво было є упрепашћено и бутало є.

„Тако вамъ бога! шта є пало той птици наумъ?" повиче грофъ Штерменъ, и упути се къ Цецилїи.

Мати, бледа и дркћући, была є такође пришла, и Готвалдъ, кои є као немъ стаю, спусти садъ изнемоглу и обнесвѣшћену дѣвойку у материно наруче. Млоги одъ гостію изъ друштва удале се, а на ладномъ Ресаговомъ лицу уваже се подемљачко и злобно смѣшенѣ.

Цецилія доће къ себи. „Брбљиче!" повиче она и дютито баци свой шалъ преко папагая, покушаваюћи да се насмѣе, но то іой неиспадне за рукомъ. „Садъ я заиста озбиљно вѣруемъ, да є онъ обчараръ!" рекне она опетъ, но њене су усне дрктале. Отацъ є погледао оз-

бивљо часъ на Готвалда, часъ на свою кћерь; а матери се чинило, као да се изъ некогъ дубокогъ сна пробудила. Одъ свију е пригуство духа побегло было, само се Цецилія іошъ примично држаше. Она оде клавиру и почне съ найвећомъ лармомъ неку пѣсму свирати, да бы тимъ остале изъ забуне изтргла. Али залудъ. Готвалдъ іошъ непрестано бијаше палимъ на какавъ кинъ. Ладанъ га е зной попао было. Цецилія га понуди, да као обично и садъ нѣку песму на клавиру прати, но онъ се извиня. — Напослѣдку сви се невесело разиђу, свакій съ тимъ увѣреніемъ, да се ту една тайна одкрила.

Кадъ се сви удале, опрости се и Готвалдъ и оде у свою собу. Љутина, бѣсњило и туга разтрзале су га. Сѣће у авлію, узиже на бѣсногъ оногъ Хектора и одюри у шуму. — Већъ е и ноћь наступила, а Готвалдъ іошъ недође у замакъ. — Онъ се несрећнимъ посртаемъ коња бијаше о едно дрво ударіо и тако на землю пао. Изъ дне велике ране на челу крвь му е потокомъ текла. Два три сата лежао е безъ свѣсти на земльи усредъ шуме, затимъ га добродушни сељаци нађу и однесу у свою колибу.

Међутимъ су у грофовой кући домаћій савѣтъ држали. Грофъ и грофица затворили су се были у свою собу. На Цецилію дуго време нису мислили. Напослѣдку изиђе грофица, и позове свою кћерь къ себи. Првый путь у животу дрзнула е Цецилія предъ своіомъ найкомъ „Дѣте мое", проговори мати гласомъ, кои се Цецилія опорій чинио него икадъ; „и мислимъ, то одреби нећешъ, да намъ е данашньій давъ такове ствари одкріо, кое се одклонити морају, ако оћемо да насъ исте неупропасте. Ту е само тое младо, нескусно сре залутало, но я се небрижемъ познаоћи твою послушность. Отацъ твой и я сагласили смо се у томъ, да се ты одъ данасъ за нину невѣсту грофа Ресага сматрашъ. Онай нашъ младићъ, когъ немо богато обдарити, оставиће іошъ данась нашу кућу, а моя Цецилія остаће и одсадъ поносъ и радость свое породице. — Ніс л' тако, дѣте мое?" запыта мати озбильно.

Цецилія неодговори ништа; но она дигне свое лепе очи къ матери и мане главомъ потврђујући; никаква рѣчь неизиђе іой изъ уста.

Мати е примуче на свое груди, „есть, тако е", рекне, „наша Цецилія може залутати, ал брзу намъ задати веможе. 6 ли кћери моя, ты знашъ и сама одавно, како мы, я и твой добрый отацъ твое удаю за Ресага желимо, и да си ты већъ спремна той удадби, кою ће нашу због нѣки околностій врло у опасности стоећу кућу, къ найвећимъ и првимъ домовима области узвисити?"

Цецилія опетъ потврди главомъ. Сва та пытања бијаху іой тако сасвимъ нераборита, да бы чудо и было, кадъ бы на иста и едну речь одговорити могла. Мати настави даљ: „Твой отацъ жели, да іошъ садъ, овомъ приликомъ грофа Ресага за твогъ младоженю прогласи. Оћешъ ли ты сутра, прекосутра или ово дана на то спремна быти? Ты знашъ, како ће тешко тай часъ за твою матерь быти. Љубимче мое, цела радость живота мога, моя едина кћи, одъ мене ће се растанити! Топле сузе проливаћу, ал' ту жертву за срећу кћери моје ипакъ ћу принети. — Па и мое ће дете сналшо то све подшети!"

— Мати е садъ са сузама полюби, Цецилія пакъ ніе плакала, ніе ни противословила.

При овомъ разговору прилична е часть ноћи протекла была; одъ едапнуть засія се соба чудноватомъ светлошћу. Они ступе въ прозору. У дворани было е мложина людій са горећимъ буктинама. Некогъ на коньима спусте четворица на землю.

„Шта е то?" запыта грофъ Штермевъ, кои е такође међутимъ къ њима дћма у собу дошао био.

„Боже! — Боже!" повикне Цецилія и полети изъ собе низъ степене у дворану. Родителји іой нису могли тако брзо слѣдовати. Кадъ до носила доћу, виде свою кћерь, гдѣ преко носила лежи, и чули су нѣну очайну вику: „пробуди се мой премилый! пробуди се!" Люди они, кои су Готвалда донели, трудили су се да іой докажу, да ніе мртавъ, већъ само да е обнесвешћенъ, и у забуни. Садъ дође грофъ съ грофицомъ; погледъ на тогъ крвлю обливеногъ и лежећегъ, полумртвогъ младића и њи ужасне и упрепасти.

Цецилія е лице свое надъ нѣговимъ лицемъ нагла; она ніе више никогъ видила осимъ њега, и преда се своју чувству безъ икаквогъ обзира. „О, я несрећница!" викала е она: „моя шала, моя несмисленость отерале су га у смрть! Я самъ узрокъ смрти нѣгове. О помажите! помажите!"

Грофа оно више разлюти, него што га трове, зато ступи озбильно къ њой, уже е свакно исподе пазуха, па е дигне. У истый ма отворн Готвалдъ очи, и уздануши, тужно проговори: „Цецилія!"

Девойка е ту речь чула, и тимъ утѣшена пусти, да я као какво ягнѣ одведу. Ню предаду нѣной служавки, па заключаю врата на соби. Међутимъ Готвалда у постелю донесу и намѣсте, љкарь му ране разгледа, испере ій, па завіе. Грофъ и грофица заповѣде, да га съ найвећомъ пажньомъ надгледаю. Љкарь рече, да ране нису опасне, и за неколико недѣля да ће болесникъ сасвимъ изљечень быти. На скорый одлазакъ Готвалда ніе се дакле ни мислити могло.

Пошто му ране увежу засни онъ, и мирно е едно три сата спавао. По спаваню опетъ му се свѣсти и говорь поврате. Садъ захтѣ, да му грофа зовну, и кадъ онай дође, замоли га Готвалдъ съ трогљивимъ рѣчма за опроштенѣ, што му е толику бригу проузроковао. Штермевъ ніе знао о чему болесникъ говори, или о ономъ случаю у башти, или о нѣговомъ ноћномъ ходаню, зато га замоли да ништа даљ неговори, докъ неоздрави, пакъ да ће се онда споразумѣти. — Цецилію су међутимъ съ великомъ мукомъ принудили, да у кола сѣдне, и тако е некой сродници одведу, коя е недалеко одъ грофова добра обитавала. Ништа друго ніе морала обећати, нећъ да Готвалда довда невиди, докъ онъ сасвимъ неоздрави.

(продужиће се)

НАСЛѢДСТВО.

Чудесне и неповятне законе природе увиђамо кодъ людій у наслѣђиваню тѣлесны и душевны свойства. Читаве породице до у више колѣна одликују се некимъ

пажнимъ или незнатнимъ знаком, кои кодъ илиду други породица узалуд тражимо, или га у незнатной мѣри и съ некимъ измѣнама текъ налазимо.

Међу толико милiона Евреј бише само неколико илида, кое добро око вѣштака неће као синове Израила одма съ првогъ погледа познати и то не само по особеномъ крою лица, него по цѣломъ тѣлу, по гласу, по говору, по ходу, по начину свакогъ дѣлања, по разнимъ издавима духа; хиљаде година, живота подъ другимъ подиелавима бiенъ, смѣшай съ несродимъ народима — нису могли избрисати на лицу печать избране дѣце. То примѣћавамо мање или више и кодъ други народа. —

Дѣца су обично или на оца или на матерь или на обадвое наликъ, нешто наслѣде одъ она нешто одъ матере. Кадкадъ сва дѣца или текъ поедино немаю ништа съ родительима заеднички, па ни њихова дѣца съ дѣдомъ и бабомъ; али наседнутъ примѣти се, да е едно или другого дѣте на прадѣда или прабабу одчасти или сасвимъ наликъ; или су съ братучедима преко шесть и више кодѣна сдвоји. Одъ лепы родитеља бываю лепа дѣца; одъ ружны ружна; но понекій путъ догађа се сасвимъ противно, тако ружна дѣца наслѣде одъ своiй лепы родителя само one знаке, кои iй ружнима чине, т. е. она су на родитељ наликъ, безъ да су лепа. Особита лѣпота фамилiе Куртней обште е позната; фамилiя е већъ изумрла, али небрачно потомство, готово сами селянци, одликуе се и данданашнiя своiомъ лѣпотомъ, и то у предѣлу, гдѣ су сви остали жители ружни.

Чланови многи фамилiя доживе само найболѣ свое године па умру, друге фамилiе се напротивъ одликую другимъ животомъ. Породице небрачны Орлеана, грофа Дина и Лонгвила плодиле су се у мушкомъ потомству кроз толико година, безъ да е чланъ кои 40 годину преживiо (съ врло незнатнимъ изузеткомъ), напротивъ сви су готово или у дѣтињству или у двадесетимъ, рѣше у тридесетимъ годинама помрли. У другимъ породицама виђамо само дугъ животъ.

Неке фамилiе имаю силна порода, друге се плоде посредомъ поедины потомака. Царъ Францъ I. био е отацъ 16 дѣце; а и њговъ синъ царъ Леополдъ II. имао е 16 њи; синъ овога царъ Францъ II. имао е 13, ерцхерцогъ Карол 7, ерцхерцогъ Iосифъ, палатинъ, 8, ерцхерцогъ Райнеръ такође 8 дѣце. Напротивъ породица Ришелiе одъ времена великогъ кардинала до последњегъ потомка, губернатора одескогъ, плодила се непрестано посредомъ едногъ сина.

Тако се и остала добра и рђава свойства тѣла и душе наслѣђую. У некимъ фамилiама примѣћавамо слѣпоћу, у другимъ друге погрђшке. На шпаньолскомъ престолу сѣдили су кроз више столѣћа владатељи, кои су свой животъ или съ правимъ лудилом, или съ бѣсилом или уобште съ меланколiомъ и некимъ поремећенiмъ духа свончали. Фердинандъ католичкiй падне у меланколiю и умре 1516. год.; њгова кћи Iована (названа луда) полуди и умре 1555.; њен синъ Каролъ V. падао е у меланколiю неку и у бѣснило, да е на свакога ханџаромъ налетао, кои га е у њговом заветомъ стању узбуњивао; истый е краль свакадъ свой мртвачкiй сандукъ свуда са собомъ носio. Филипъ V. падне у неку болесть, а при концу живота полуди сасвимъ; исто то буде и са сином њговимъ Фердинандомъ VI.; за овимъ сѣдоваo е 1759. год. Каролъ III. доданашнiй краль напольскiй, кои е пре полазка у Шпаньолску найстарiегъ сина своегъ за блесавца и луда проглашти морао; другiй синъ њгонъ, Каролъ IV. имао е подобну судбу.

(свршиће се)

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерак. Шта бы радio ты, Петаче, да найешъ негдѣ на путу 1000 дуката?

Петак. Шта бы радio?! Поклонio бы 100 дуката оному, кои iй е изгубio.

ЗАГОНЕТКЕ.

— Два дола суводола, међу њима змай лежи, гдѣ змай лежи, ту трава нерасте.

— Мотовило вило, по гори се вило, куће недодило, соли нелизало.

— Ноћу стеоно а данo ялово.

— Шта на тапану быта неможе.

— Бѣла кока исподъ стрее вири.

— Мастань капиць кроз земљо проће.

— Навръ пласта шака шаше.

МУДРЕ РЂЧИ.

Свакомъ човеку, кои ніе сасвимъ развраћенъ, говори савѣсть тако ясно, да е може разумѣти.

Нико неможе савршено уживати срећу, ако неосећа, да га заслужено други и почитую.

Кадъ е човекъ задоволнъ са самимъ собомъ, то е знакъ и награда доброгъ владања.

Онай, кому е савѣсть чиста и спокойна, находи неку милину у свему оному, што га окружава; само е њму природа лѣпа.

Добре књиге души су оно, што е рана тѣлу.

Лудость и суета ссу двѣ сестре, кое се редко раздвоју.

ЗАЧИНЦИ.

Ко луче срећу мисли на воденичара.

Празна срећа неможе да стои управо.

Неказуй све оно, што знашъ; нећруй све оно, што чуешъ; и нечини све оно, што можешъ.

Ко ніе вина за вођемъ, тай чини штету доктору и апатекару.

Многій поседе много соли у странимъ земљама, па онетъ доће куће несланъ.

Жена са свиломъ и кадивомъ гаси ватру у куће.

Ко се у овцу претвори, изеду га курящи.

Найбољи пливачи често се удаве.

МРВИЦЕ.

— Почемъ подпадне една часть Црнегоре подъ Аустрію, разреди се тамолежећа войска, єръ касарна нїе было, по кућама приватнимъ, по 5 — 10 — 15 момака на єдну кућу. Єдномъ Црногорцу умре после тога жена, и онъ хтѣде да се опетъ ожени, па како му рекну, да се мора найпре власти за то пріявити, и тамо показати, да има одкудъ жену ранити; „смѣшни ови ланћани“, рекне онъ, „я ймъ одрани 10 момака као 10 вука кроз 5 мѣсецій, и незапыташе ме, могу ли ій одранити, а садъ се брину, хоћу ли моћи єдно слабо чеиаде одранити.“

— Запытаю єдногъ турскогъ посланика у Паризу, како му се придворне даме, кое су све врло набелѣне и наруменѣне быле, допадаю? Онъ имъ одговори: „Немогу ништа о томе судити, єръ се у молераю ништа неразумемъ.“

— Архимандритъ єданъ, мислећи данъ и ноћь о архіерейской митри — круни — , осуши се као дрво, и постане блѣдогъ увелогъ лица. Међутимъ я живио съ владикомъ єдникъ, кои є напротивъ угоянъ и пуны и румены образа быо, у лепой любави, па га єдномъ запыта, шта є то, да є онъ увекъ блѣдъ и сунъ, а владика напротивъ увекъ црвенъ и угоянъ, те му овай одговори: „То є то, што вы митру у глави, а я главу у митри носимъ.“

— Єданъ подсмевало запыта у друштву уваженогъ и разумногъ човека єдногъ, колико се може ока дима извадити, кадъ се єдна цента дрва сажеже. „То є лако прорачунята“, одговори овай, „измеряте пепео, а што до цените оскудѣва, то є димъ.“

— Простакъ некій видећи єдногъ човека, да на наочари чита, зажели и самъ читати. Отиде у дућанъ и многе наочаря мећаше на носъ, да бы могао читати. Найпосле запыта га трговацъ, зна ли онъ читати. „Та да знамъ читати“ одговори онъ „небы ли куповао наочари.“

— Некій докторъ разгласи, да онъ за єдну цѣну зна одъ стары жена правити младе. Таки сутрадань дођу му 50 баба. Онъ имъ рекне, да свака по 5 дуката найпре плати, да напише на цедульи име свое, и то кодъ њега да остави, па сутра опетъ да дође. Кадъ му сутрадань оне дођоше, каже ймъ, да є цедулѣ изгубіо, него некъ напишу ішъ єданпутъ, нужно му є да види, кои є найстарія, па ће ту цедулю да изгори и тако да ій лѣчи; но кои є найстарія неће се моћи одъ старости излѣчити. Оне сутрадань донесу цедулѣ, но свака напише 10—20 година манѣ. Докторъ извади изъ џепа прве цедулѣ, и рече ймъ: „Е, хвала богу, почетакъ є добаръ; вы сте се све последнѣ ноћи подмладиле, єръ кои є по првой цедульи имала 90 година, по другой има садъ само 70, а кои є по првой имала 70, по другой има 60 година; ако овако лѣкъ неколико дана успомогне, све ће те у колѣвке полегати.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Београдъ 11. Юлія. Тѣло упокоене госпое Клеопатре кренуло се съ пратньомъ 7. тек. изъ Глайхенберга и присшавши истогъ дана у Бечъ пренешло є у православной цркве, гдѣ є сутрадань и литургія съ парастосомъ држана. У 10½ сатій кренe се њено спроводъ съ покойницомъ изъ Беча, стигне ноче уютру у Пешту, данасъ ће предъ вече приспѣти у Н. Садъ, а сутра уютру око 8 сатій у Београдъ, гдѣ ће ій кодъ ћупрука Свѣтла Княгиня, сво свештенство, званичници и грађанство дочекати. Опредѣленимъ у програму редомъ донесе се покойница у саборну цркву, гдѣ ће и остало быти, потомъ ће се однести у малу цркву, гдѣ ће пренокити, и одакле ће се 13. уютру у Тополу спровести пренокивши тай данъ у Сопоту.

— *Београдъ* 10. Юлія. После кратькогъ болованя одъ неколико сатій представила се ноче у 4 сата поподнe госпоя Агнія, супруга господина Томе Вучића, и буде данасъ съ врло великомъ пратньомъ сахрањена. Господину Вучићу, кои се садъ лѣчења ради у Карловарима, у Ческой, налази, одма є ова жалосна вѣсть телеграфомъ доставлѣна.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ *Крима* явля ген. Пелисіе подъ 3. тек.: Четири руска батальона покушавали су безъ успѣха, да наше шанчеве предъ Малаковомъ узму; но мы ій дочекамо съ жестокомъ ватромъ и узбиемо ій съ великимъ губиткомъ; съ наше стране было є снега 20 мртвы и рањены, међу њима єданъ шанскій капетанъ. — Енглези являю, да нема ништа новогъ съ Крима.

Князъ Горчаковъ подъ 2. тек. явля, да є непріятељска патра слаба, но да є непріятель уочи 1. тек. бокбе млоге у нарошь бацао.

— Изъ *Цариграда* подъ 27. пр. пишу: Мѣсто за католичко и протестантско гроблѣ одрећено є и означено є крстовима. — Карсъ су 26.000 Руса поъ ген. Муравьовомъ обколили. Єдна часть руске войске дошла є на 20 сатій близу Ерзерума, а друга часть отишла є на Хасанкале. Войска турска у Ерзерум износи само 2000 людій. Паша трапезунтскій ослободіо є готово све затворене кривце и пометао ій є у свою войску. Заповѣдникъ Брусалима отишао є съ 3—4000 люд., съ 4 топа и 200 башибожука на Бедунце, кои намѣравају на Метлузу ударити,

— Изъ *Атине* пишу подъ 1. тек.: францускомъ посланику Тушнелу за честь дао є краль прекоче великій ручакъ. Турскихъ конзулина приспѣо є одъ њиовогъ правительства налогъ, да свое канцеларіе отворе.

— Изъ *Крима* пишше прече саюзничке нѣсти, да є адм. Нахимовъ рањенъ, а садъ являю, да та є тане едно усредъ чела ядрило и да є давле потинуо. Изъ истогъ извора дознаемо, да є и ген. Тотлебенъ опасно рањенъ; ако се то обистини, рускій є губитакъ великій, почемъ є истый генералъ, као синъ Русіе и питомацъ руске академіе, толико вѣштине и духа при обрани и утврђеню Севастополя садъ показао, да є за годину дана одъ мајора за генерала ванпирао.

— *Об. нов.* доносе нѣсть, да є Шамиль умрло. Западняци су у у њему великогъ и снажногъ саюзника изгубили; єръ разна племена кавказке држао є онъ у слоги противъ Русіе.

Течай новаца: сребро 123¾; дукати по 5 фор. 44 кр. за банке.

Збогъ пратнѣ госпое Клеопатре изнлази овай брой данасъ мѣсто сутра.

У Бѣограду 15. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 8 цванцика. | № 58.

ЛЂПОТИЦИ.

Залудъ, цриоока,
Несташна си скока,
На у башту слећешъ,
Да се цвћећемъ мећешъ.
Цвћка трас китца
Текъ до єдногъ хитца, —
Іошъ се и є сплела,
А већъ є увела! —

Залудъ на изворца
Ты умиляшъ окца,
И огледашъ, како
Обкануг ме лако.
Кадъ очио справа
Текъ пода є права:
Тамо амо крива
Будъ се лакше слива.

Залудъ ка' лђпойке
Китишъ прси, дойке, —
Вранишъ криве ноће
На и косе смеће.
То су туђи зраци,
Текъ сполашни знаци,
Као бисеръ, злато
За обкану дато.

Већъ попћавай красна
Изъ грла ти ясна.
И у пѣсни рећи:
„Благо овой ћерци,
Коя слуша бабу —
И свекрву слабу:
Дћверма се миля
На љубезногъ крили.“ —

Д. Мар.

СВЛАДАНА ДУША.

(продужено)

По одлазку вћномъ, и пошто се Готвалдъ прилично предигне, затвори се гроф съ њимъ у собу насамо. У дугомъ разговору, кои су они имали, представи гроф Готвалду, кога є своимъ драгимъ донаћнимъ пријатељмъ звао, да онъ нинайманъ нема стары предразсуда благородства, и да бы му због тога свою ћерь радо дао; но да га нека тайна обстоятельства, коя му обећа после казати, принуђаваю, гроф а Ресага за зета свогъ узети, почемъ є онъ единый, као богатъ човекъ, у стању, куђу таста свога у достојству одржати и одъ пада сачувати. И зато закљнио є Готвалда, несамо да се ничему нерада, већъ и да што пре ону куђу остави, у коіой є нћгово присуство толикій немиръ проузроковало. У исто време замоли га такође, да и са свое стране, колико є могуће, свой одлазакъ Цецилій као вуждань опише.

При овомъ говору Готвалдъ клоне, ал' є было мекъ и послушанъ. Онъ се обећа све чинити, што гроф желн. Онай га загрли съ найвећомъ љубави, и обећа се за нћга све чинити, бринути се за нћгово удобно путованъ и за нћгову будућность.

Текъ што се гроф удали, закуца неко на вратима собе Готвалдове. Мојче єдно уђе унутра, даде му єдно писмо, па оде. Готвалдъ позна рукопись на надпису писма, и съ дрћућимъ рукама отвори исто, оно є было таліанскій написано:

„Я самъ твоя, нанћки твоя! Ако доста снаге имашъ, да будемъ твоя, — доста постојанства, да се одъ кратки претня и страшила непоплашишъ, — доста љубави, да ме заслужишъ; то самъ твоя, и ништа ме одъ тебе неће одтргнути моћи. Испытай се! Цецилія ништа на свћту више одъ тебе нетражи већъ љубавъ твою, ал' та мора снажна быти и свемогућа. Ако си онай, за кога те я држимъ, мужъ храбре дћвоје достојанъ, то се непокоравай, као што мене ништа свладати неможе. Дођи, избави, води ме, куда ты оћешъ! Цецилія воли свое родителе као саму себе, али тебе више воли него себе саму! Води ме, я ћу ти слћдовати, куда ты оћешъ! Я ћу све женске послове радити, света се радо липавати и блажена быти. Моя ће мати опростити, кадъ дозна, да іой є кћи срећна, — отацъ ће насъ мой благословити, пре него година дана прође. — Мы ћемо срећни быти! Ако ли ме пакъ неволишъ, као што я желимъ, да ме волишъ и да срећни будемо, то неодговарай ништа, и недолази овамо. Ако ли ме волишъ, — то — —

твоя Цецилія.“

Ово є писмо было, као зейтинъ на жеравицу. Готвалдъ скочи съ постеље. Безъ мисли, безъ ума, тумарао є и посртао тамо амо по собн. Текъ што є пола побћде добивено было, а борба наново почне, женића, тужія, очайнія него пре. Нигдћ ясности, нигдћ савћта! На свое срце подозрћваше и на свой разумъ. Љубавъ га є гонила напредъ, а опетъ иста га є љубавъ уздржавала, да

коракъ неучини, кои бы судбу Цецилије и њене породице упропастіо. Његова задана рѣчь, пріятељство, чувство благодарности, почитанѣ према грофу: све му е говорило, да устуди. Нашто се рѣшити могао ? —

Данъ се укаже. Готвалдъ се іошъ ніе рѣшіо бію Онъ пореклому бліше одъ племићске неке породице, коя е само због особитих околностій, свое племићство за време одбацила. Ништа ніе было лакше, него свое старо право опетъ обновити, пакъ онда е Цецилій равнъ. — Было е истина сирома, ал имао е старогъ стрица, кои е богатъ а безъ дѣце было, и когъ ће онъ по смрти његовой єдиный наслѣдити. Ово су му опетъ основи были, кои су га храбрили, да иде къ Цецилій. Дакле никако се рѣшити ніе могао. — Садъ ступи грофъ Ресагъ у собу. Онай се извиняваше због участія у његовой несрећи. Готвалдъ му благодари. Далѣ се грофъ такође опростіи, и преда му свой брачный уговоръ съ молбомъ, да га Готвалдъ по желья грофа Штермена своіомъ рукомъ адресира и Цецилій пошлѣ, те да бы се тимъ ова іошъ болѣ убѣдила.

Готвалдъ е было као окаменѣлъ, еръ тай изборъ бліше за њега несрећанъ, іошъ ништа ніе тако раздрло његово ранѣно срце, као ова понуда. Текъ што е Ресагъ изишао изъ собе, дође грофица. Она е дуго време Готвалда сматрала съ очима пуними суза. „Готвалде," проговори она, узевши га за руку, „тако вамъ свега, што вамъ е свето, будите юначни као што сте были! Зарь оћете да єдну цѣлу породицу, кой васъ е благодѣяніама обасипала, унесрећите? Я самъ єдиница могъ старогъ племена, — я самъ єдина у кући овой, кой наше стање найболѣ увиђа. Ресагъ е нашъ и з б а в и т е л ь, мы смо пропали безъ његове помоћи! Тако вамъ бога и његовы светы, адресирайте оно писмо!"

Готвалдъ клоне главомъ на руку, кою му е грофица пружила была; потокъ топлы суза потече му низъ образе. И грофица е съ њимъ плакала. Садъ се онъ напрасно осѣти снажанъ, да се жертвуе. Счена писмо, — полюби га, и брзо напише надпись, преда га у материнъ руке и клоне изнемогао на свою постелю.

Грофица га узме за обе руке, и хтѣлаій е изъ пресилне благодарности на груди притиснути, Готвалдъ е єдва толико снаге имао, да то предупреди. Она узме писмо и оде, а тужногъ Готвалда остави у борби съ неописано чудними и страшљивимъ чувствама. — Писмо оде. Готвалдовъ дакле надпись бію е кратній одговоръ на Цецилійно писмо. —

Садъ више ніе могао остати у кући грофовой, зато већъ и самъ при свой своіой якой болести опредѣли данъ одлазка своіъ. Ресага ніе више видіо; овай за писмомъ отиде такође къ Цецилій. Съ найвећомъ брзлівости спреми сама грофица Готвалдовъ пртлагъ и сандукъ. Онъ се опростіи, hутећи, но са сузама у очима, одъ овы людій, одъ ове куће, у коіой се његовъ младый животъ изъ иделе у трагедію претворіо. У колима наће єдну кутію, грофичинъ поклонъ, у овой е две стотине дуката лежало. Поредъ исте кутіе бліше и захвално писмо грофа, заедно съ єднимъ малимъ образомъ, кои я Цецилію као дѣте представляо, ово за њега бліше найдрагоцѣніи поклонъ. Истый е образъ одсадъ на његовимъ грудима почивао.

Тако се онъ време на путъ, и проюри сву Њемачку, безъ да е знао, кудъ иде и шта ради. Његове мисли биле су непрестано код Цецилије. На сваком штанціи боріо се самъ у себи, да л да путъ продужи, или да се къ Цецилій врати, да се код њ оправда и да се съ истомъ болѣ опрости. Но остане скажанъ, побѣди себе, и путъ продужи. Рѣши се, да самъ онъ жертва буде. И тако дође у Е * * *, гдѣ самъ я обытавао. Клове у моя наручія и планао е као мало дѣте. Онъ е потребовао утѣхе.

НАСЛѢДСТВО.

Чудновато се наклоности и страсти у породицама наслѣђую, а имено наводимо овдѣ наклоность себеубиству. Єданъ богатъ човекъ у Паризу остави седморици своій синова иманѣ одъ два милиона франака (152.000 дуката); синови проживе неко време у задовольству, неки пріумложе іошъ своју имовину, сви су здрави и поштени были, но сви — сами себе убіо, између 30. и 40. своє године. — Друга една породица скончала такође себеубиствомъ; найпре се убіе баба, па мати и њена сестра, кћи скочи кроз прозоръ, а синъ се самъ обѣси. — Єданъ богатъ човекъ имађаше 5 синова и єдну кћерь; почемъ ій све одрани и добро воспита, преда іймъ сваком приличну суму новаца, да сами раде; наймлађій синъ у 27. години своіой постане меланколичанъ и скочи съ крова куће едне и убіе се; другій синъ пребациваше себи смрть брата, што га ніе у болести болѣ чувао, и умори се навалице главу после єдне године; годину дана после тога полуди трећій братъ, но наскоро оздрави; четвртый братъ се мамо затимъ убіе, а одма после тога убіе се и онай, што се одъ лудила бѣше излѣчіо; садъ полуди и сестра и покушавала е на сто начина, да се живота лиши, но пажльиви чувари свако покушеніе предупреде; петый братъ жудіо е такође за таковомъ смрти, но жена и дѣца су га съ великомъ мукомъ одъ тога свакадъ уздржавала.

Єдна саксонска богата и отмѣна фамилія сконча пре неколико година на истый начинъ. Грофъ Ф. убіе се и остави велико иманѣ своме млађемъ брату, еръ е онъ самъ безъ дѣце было. Онай е имао три дѣтета; найстарій синъ убіе се пре неколико год изъ пушке у Хановеру, кћи скочи у воду и удави се, наймлађій синъ као наслѣдникъ толикогъ имања убіе се изъ пушке пре кратког времена на истомъ наслѣђеномъ добру.

Іошъ да наведемо овай чудноватый случай, о комъ се у нове време много говорило. Год. 1843. живаше у Берлину єданъ младъ, изображенъ, имућанъ и свуда радо примань младићъ, именомъ докторъ Амортъ, кои исте године у воду скочи и ту сконча. После његове смрти дозна се, да се дѣдъ истогъ младодъ Аморта пре више година у истый данъ обѣсіо, и то неколико сатій после добивене вѣсти, да е велику суму новаца на лутрій добіо. Подобно дѣду скончали су животъ свой и отацъ и братъ др. Аморта. Кодъ др. Аморта се могло у младаноі само толико особености примѣтити, да е пре подне жалостанъ, смућенъ и нерасположенъ было, после подне и у вече

панъ пунъ радости и веселя, дружевањ, пријатањ и несташањ. Газдарица њѣгова прича, да іой е онъ неколико мѣсецій предъ смрть непрестано съ одушевљењемъ о лепомъ, примамљивомъ зеленилу воде говоріо, и да ће онъ ту дражестањ гробъ себи наћи. У исто време одлазіо е свако ютро у берлинску моргу (салу, гдѣ су лешине удављеника и други мртваца неко време изложене), приступао е удављеницама, съ братскимъ смѣшењемъ стискао ій е за руку, и задоволяо се тимъ сматрајући дуго време. У писму своме по смрти наћеномъ, съ насловомъ „моя послѣдня воля“, изјаве онъ, да е себе съ найвећимъ задовольствомъ самъ уморіо, и да е тай поранъ лежао у плану њѣговомъ кроз толико година зрѣло испитиваномъ.

СПАЉИВАЊЕ ЖЕНА.

Каошто е прење био обичай по цѣлой Индіи, тако и данданашњи Майлаци на острову Ламбоку спаљују жене, кадъ коіой муж умре. Єданъ путникъ прича о томе онако. Жене су водиле удовицу, и она е съ прекрштенимъ рукама спокойно ишла. На себи немаћаше ништа друго осимъ єдногъ комада бѣлогъ платна. Коса іой бяше искићена млогимъ цвѣћемъ; найвећій миръ показиваше се на лицу њѣномъ, ни трага каквогъ страха или каяња немогаше се примѣтити. Кадъ е доведоше до мртвогъ тѣла мужа, онда е пустише, и она диже руке къ небу, и поче тихо богу се молити. Жене су долазиле къ њой, и давале су іой мале ките цвѣћа; доцније су опеть исто цвѣће натрагъ узимале, сушиле и себи остављале. Удопица се за цѣло то време богу молила, затимъ приступи къ тѣлу свогъ мужа, цѣлива му чело, прси, трбу, колѣна и ноге, па се опеть на свое прво мѣсто поврати. Садъ смакне съ прстію сво прстењѣ и прекрсти опеть руке, а двѣ жене приближе іой се и уму е исподъ пазуха. Брат іой се затимъ приближи и запьта е тихимъ и благимъ гласомъ, да ли се одважила умрети; она мане главомъ, да се одважила. Братъ измоли одъ њѣ опроштењѣ, што е мора убити, маши се свогъ ножа и забоде іой връ съ лење стране у прси; она е стаила мирно на своме мѣсту. После тога извуче іой онъ ножъ изъ прсію, баци га и побѣгне. Садъ приђе єданъ човекъ, кои е званично ону дужность извршивао, и забоде іой свой ножъ чакъ до коряца у прси; она се стропешта, безъ да и найманѣ вакне. Жене одма прилете, метну е на єдну асуру, и стану е котрлати и гнѣчити, да бы іой крвь што брже изъ ране куљала. Жертва іошъ мртва ніе была, зато е ударе єдникъ ножемъ у плећа и тако е уморе. Потомъ е метну на єдно узвишено мѣсто поредъ мужевля тѣла, и почеће се сврши по тамошњемъ обичаю опело, обложе обадва тѣла смоломъ, увіо ій у бѣло платно и потомъ ій сажегу.

ПОДГРѢВЦИ.

— У Паризу умре годишнѣ 30.000 людій. Трошкови око сарањивања овы мртваца износе прено 2 милиона франака (10 мил. гроша), на свакогъ дође дакле трошка око 66⅔ фр.

— Сѣверње одъ насъ 100 — 150 сатій у сѣв. Шпайцерской и южи. Њмачкой быле су благе зиме у овимъ годинама. Год. 1182. было е око Сретења на млогомъ дрвећу већъ плода; 1186. цвѣташе дрва у Јануару; 1287. была су дрва у Костиницу око Божића у пуномъ цвѣту, дѣвойке цвѣћемъ окићене долазиле су у цркву, и дѣца су су се у боденскомъ езеру купала; 1289. цвѣташе у Алсасу дрва пре Божића, лоза у половини Јануара, банте се украсе цвѣћемъ, и дѣца се купаше у Райни; то исто е было и год. 1290. и 1301.; год. 1420. родише и доношеше нека дрва зрѣла плода двапутъ у годинѣ, и на житу баше савршено класѣ у почетку Априла; 1416. цвѣташе дрва на св. Николу и поля и баште быяу пуне цвѣћа, тако и год. 1478.; год. 1497. цвѣташе трешњѣ у Јануару; и 1586. цвѣташе млога дрва двапутъ у години; како е блага зима была год. 1811., 1815., и 1822. млоги и садъ панте.

— На острову Силону (Цейлону) пијавице су мучитељи людски. Оне нападну свакогъ путника, и кадъ су гладне, тако су танке, као найтањій кончићъ, да се кроз свако платно проглижати могу. Уапућаю се уз ноге, и напію се крви на своме изабраномъ мѣсту привлачно безъ да човекъ осѣти, сръ тако нѣжно убоду у месо, и тако вѣшто сисаю. Човекъ ій изсиљу несиљ скинути, сръ бы се рана позледила.

— У ратовима Наполеона I. погинуло е одъ године 1795. до 1813. самы поданика француски 1,430.000 людій.

— У коги одраслогъ човека у средню руку има 140.000 длака. (Ко невѣруе, нека самъ брои.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Учитель. Деде, Миле, да ти чуе нана, како знашъ изъ главе рачунати; н. п. нажи ми, колико треба да платимъ, кадъ ондѣ у кавани твогъ ота попіемъ двѣ ракіе, єданъ румъ, двѣ каве и опеть єданъ румъ?

Дѣте. (Ћути).

Учитель. Па де кажи, ты знашъ: двѣ ракіе 10 пара, румъ 10 пара, двѣ каве 20 пара и румъ опеть 10 пара; де, садъ е лако.

Дѣте. (Ћути).

Учитель. Говоря! Шта е то? Но? —

Мати. Но, срце мое, како се уплашило! Недирай га, учителю; што да ти рачуна, кадъ ты итако ништа неплаћашъ за оно, што овдѣ потрошишъ.

Дѣте. Нано, зашто е ноћу мрак?

Жена. Нема сунца, сине.

Човекъ. Башъ жено, то наше дѣте лудо.

Жена. Богме сви кажу, да е на оца.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

Одговор. у бр. 36. заг. XIII. Оцу е было 40, сину 20 година; отацъ се оженіо съ 19 година; пре 16 година было е оцу 24 а сину 4 год., дакле онда е онъ 6 пута старіи одъ сина био, а садъ само двапутъ.

XIV. Синъ е купіо 90 телаца, 9 крава и 1 вола, свега 100 комада, и платіо е за теоце 45, за краве 45, за вола 10 дук., свега 100 дуката.

XV. Та два броя су 3 и $1\frac{1}{2}$; ѣръ я. п. 3 оке по $1\frac{1}{2}$ гр. чине $4\frac{1}{2}$ гр., а тако и 3 гр. и $1\frac{1}{2}$ гр. чине $4\frac{1}{2}$ гр.

XVI. У єдной кеси има $192\frac{1}{2}$, у другой $114\frac{1}{2}$ талира; кадъ изнадимо изъ прве 39 тал. и метнемо ій у другу, биће у свакой $153\frac{1}{2}$ талира.

Одг. у пр. бр. Ватра међу прекладима. — Пчеле. — Кревет. — Букаръ. — Зуби. — Змія. — Коса на главн. —

МРВИЦЕ.

— Шпањолскій єданъ генералъ предложи єдноме официру своме врло чуданъ планъ. „Я самъ васъ", — рекне му — „изабрао за єданъ важанъ и такавъ посао, коимъ ће вастъ повести, да затворе, и вы пустите да тако буде, они ће васъ судити и пресудиће, да васъ обесе. То ће се пакъ изванъ варошіи извршити, а на томъ є управо случаю цѣо мой планъ и основанъ. Я ћу се съ нешто войника мойй до капіе привући; на кадъ светина крозъ капію прође, моя ће войници капію освоити и такоћу и онда свршено читавомъ варошіи завладати. Затимъ ћу одма поитати, да вама на услуги будемъ и ослободи ћу васъ. Ето то є планъ мой; а шта вы на то велите?" — Планъ є добаръ, и као што се види, прекрасанъ є, него ако молити смѣмъ, допустите, да я надъ войницима командирамъ, а изволите се вы злочинцемъ учинити," одговори официръ.

— Два сиромашна ђака спавају у єдной соби и у єдной постељи при отвореномъ прозорима. Наеданпутъ примѣти єданъ, да се нека крозъ прозоръ у собу увлачи, разбуди своґа друга, и пришане му: „Брате, ево некогъ крозъ прозоръ, дошао ноћно, да краде." — „Нуги, довъ свсвимъ уђе," одговори овай, „я ћу онда дрекнути и скочити, те ће онъ одъ стра штогодъ у нашой соби испустити, што є на другомъ мѣсту украо."

— До прошлогъ столѣћа су Европци дуванъ слабо познавали, а селяци готово никако. У лову єдномъ, на кои є краљ францускій многе странце позвао, биљше и єданъ прнаџъ, великашъ турскій. Селяци терау дивлячи и ношаду потучене звѣрині. Цриаџъ овай усмотри зеца, и счена пушку, пружившн цигару єдномъ до себе селяку, кои є у њега єднако блено. Селякъ нехтѣдне примити цигару, него устрашенъ скочи на страну и рекне прекрстивши се: „Опростите, господинъ ђаво, яле нећемъ ватру."

— Єданъ имаћаше обичай, да свакадъ рекне, пре него се на коня попне: „Помозте сви серафими и херувими!" Єдномъ добро попанитъ хтѣде узахати и позове опеть као обично све херувиме и серафиме у помоћъ, али тешка глава претеже, и онъ съ друге стране коња тресне о земљу. У блаженству своме неосѣти бола, него скочи опеть ногомъ у узенгію и повиче: „Помозте опеть сви серафими — а вы херувими болѣ идите съ друге стране, на недаћте, да опеть падемъ."

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Бѣоградъ 14. Юлія. Као што смо у прошломъ брою напредъ явили, тѣло почивше госпође Клеопатре донето є у вторникъ рано у Бѣоградъ, гдѣ є после свршеногъ опела у саборной цркви съ млогобройномъ и великолѣпномъ пратньомъ у жалой цркви смѣштено преповѣдило. Сутрадань су Свѣтла Княгиня съ фамиліомъ, опечалѣвый супругъ покойнице, млоги сродници, виша и нижа званичница и грађани овдашніи съ тѣлокъ путь у Тополу предузели, гдѣ ће данасъ стићи, и обштежалъну покойницу у породичну костурницу положити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Князъ Горчаковъ подъ 30. пр. яли, да є адмиралъ Нахимовъ заиста погинуо; приремено ће га у дужности заступати контр-адмиралъ Панкіловъ, кои є за шефа корпуса наименованъ.

— Енглеске и француске мѣсти изъ Крима до 6. т. гласе, да се тамо ништа новогъ ніе догодило; осимъ да є колера са свимъ престала, и да Руси изъ града често на савезнике юришаю, но да ій они паравано (natürellement) свакадъ узбію.

— Изъ *Петербурга* являю, да су Руси у бою између 5. и 6. пр. м. изгубили света 5775 людій, кои мртвы, кои рањены, кои заробљены. Руси су опеть млога нова утврђења у Севастополю поправљали.

Съ *Источ. мора* явлю, до флота енглеска ішће ништа ніе предузела; кодъ Виборга уништили су Енглези опеть неколико ладња.

— *Лондонъ* 9. тек. Лордъ Палмерстонъ захтѣвао є одъ долнѣгъ парламента, самозволѣнѣ, да правительство може за турскій новый заемъ одъ 5 мил. фунтій стерлинга емстновати, и навѣће притомъ на велику противность. Но напослѣдку 135 гласова противъ 132 рѣше за самозволѣнѣ емстна.

— У *Нирнбергу* затвори 6. тек. полиція четири особе и єдногъ рускогъ официра узме подъ надзоръ. Кажу, да су ове особе пушкари (туфенџіе), кои су се кодъ истогъ официра за Русію погодили са годишньомъ платомъ одъ 500 руб. ср.

— Изъ *Париза* подъ 7. тек. являю: Навала за подписанѣ новогъ народногъ заима єднако є врло велика. Канцеларіе, гдѣ се то уписује у Паризу и у другимъ мѣстима савршено су народомъ обсѣднуте, люди увече ішће дођу съ клубама и столицама и преноће подъ ведримъ небомъ, те да сутрадань на редъ дођу и да се уписати могу. Овай путь се велике суме неупису ју, изузимаюћи друштво кредитно-мобиліярно, кое є 250 миліона франака уписало.

— Изъ *Барселоне* являю, да є тамо све мирно.

— Енглези се извиняваю, да они нису мѣсто Ловлу спалили, него кажу, вы сте по уништењу државногъ имања отишли на нашу лађу, кадъ наеданпутъ видимо ноћу сну варошъ у пламену.

Течай новаца: сребро 123%; дукати по 5 фор 42 кр. за банке.

У КЊИГОТОПЕЧАТНИЦИ КЊИЖЕСТВА СРПСКОГЪ.

У Бѣограду 19. Јулія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Недићъ.

ТЕЧ. IV. Овај листъ излази вторницомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. № 59.

Р А Т Ъ.

Сви се журе, што садъ пламти
У Европи грозный ратъ.
Кадъ е было свѣтъ безъ рата?
Слабића ячій млата,
И сви другомъ ломе вратъ.

Подъ заставомъ себичности
Мачъ оштримо свакій свој;
Зависть више тайне моћи,
Подиже намъ страсти флоте,
И съ користи савъ с бој.

Погледајте новинарство,
Ніе л' овдѣ правый ратъ?
Свако могомъ біе клисе,
И да може, све бы —
Посл'о — у непрат.

А на дому? Свакій знаде,
Заколико трак миръ.
Текъ се сдањ вопросъ рѣши,
Већъ се друге накостреши
На брачноме мору виръ.

Нашто разно оружіе,
Мачка нокти, бику врат,
Жени єзикъ, лаву зуби,
Мужу глава, подлость буби,
Да стварь обшта ніе ратъ?

Света љубно, кудъ се крієшъ,
Те несадиш мира цвѣтъ;
Ахъ и љубань брао старци,
Што б' и было, брак покварци,
И натрашке иде свѣтъ.

СВЛАДАНА ДУША.

(продужено)

Отацъ му быяше умрло, на цѣломъ овомъ свѣту ніе никогъ више осимъ мене имао, комъ бы тугу свою казати могао. Я самъ онда обитавао заедно съ моіомъ матеромъ и њеномъ сестричиномъ Софіомъ у едной кући. Я самъ га, колико самъ могао, тѣшіо, онъ ме е слушао пажљиво, ал' то ніе ништа дѣйствовало на њега. Говорію самъ му о могућности времена; о умалѣню туге у крилу наука и знања Готвалдъ ме е слушао, ал' е остао жалостанъ. Я га принудимъ, да пређе у мое обиталиште, и наиђетимъ му єдну лепу собицу. Ту се спремао за свой богословскій испитъ, кои е морао да преда, па да прими чинъ свештеника. Даню е было прилѣжанъ, а нечеромъ тражіо е самоћу, едва га принудимъ, да къ кама у собу дође. Садъ самъ се већъ манѣ сумнио о његовомъ оздравлѣню, єръ га ніе више ништа опомињало на његову прошлость. Моя га е мала породица съ найвећомъ пажњомъ предусретала, кое му е врло добро чинило, и нико га срдачніе ни љубезніе ніе предусретао него моя рођака Софія. Она е была особита дѣвойка, сасвимъ супротногъ начина и природе но Цецилія. Найвиша тихость и смиреность, нѣжность душе, — душе, кои се анђелскомъ назвати могла. Чувство е нанъ было њен елементъ, — штогодъ осѣћати, любити и почитовати, была іой е найвећа потреба живота. Она е была найбрижльивія чуварка и послужителька мое увѣкъ болешльиве матере, и то е њено чувство іошъ нѣжнімъ учинило, њенъ гласъ іошъ тишимъ и цѣло њено обхођењ пріятнімъ.

Она ніе была лепа, ал' њено живосно црно око, њена загаситосмеђа, густа, свилена коса, и њенъ виткій стасъ давали су іой милину и красоту. Њене руке быле су врло лепе, и свакій ій е хвалію, и дивіо іймъ се, особито кадъ е гитаръ свирала.

Готвалдъ се мало помало у нашой кући утѣши и успокои, кое његовомъ здравлю одъ велике ползе буде. Съ найвећомъ радости примѣтимъ я, да се одъ дана на данъ све више развеселявао. Истина іошъ е остала понека черта туге на лицу његовомъ, но ове су га само лепшимъ чиниле.

Тако читава година проће. Я самъ мећутимъ примѣтіо, да е одъ првогъ тренутка виђења Софія Готвалда и заволила, садъ самъ было іошъ увѣренія. Готвалдъ испытъ добро положи, и очекиваше свакій часъ, да га за проповѣдника гдѣ у нашой околини поставе.

О гроћу Штермеву и његовой породици ніе се више ништа чуло, и я самъ већъ примѣтимъ, да е Готвалдъ ову сладку но тужну опомену сасвимъ у заборавность бацію было. Истина Цецилинъ ликъ више непрестано у његовой соби о зиду, покадшто е онъ и кои тужный погледъ на истый бацао, покадшто и кою сузу убрисао, ал' то е было све.

Напослѣдку, после годину дана неодморногъ труда и мужественогъ патења, дође и Готвалдово име, да се за

проповѣдника бира, и нѣгово наименованѣ за пароха у Штилебену было е као извѣсно. Онъ намъ показе своя добра свидѣтельства школска; мы смо сви у вече заедно сѣдили. Моя му мати живо изрази, како се она врло радуе, што ће онъ већъ једномъ своїой цѣли доћи. Онъ њой и мени благодари тронутимъ рѣчма. Затимъ погледа у Софію. Ова ніе досадъ ни рѣчи проговорила. Ал онъ смотри, како изъ нѣни велики црны очіо суза за сузомъ као бисеръ пада на везъ, што е она радила. При овомъ угледу скочи Готвалдъ са столице, и почне по соби немирно одати. Мы нисмо знали, шта му е, и я самъ мислію, да се напрасно свое прошлости сѣтіо; єръ се то више пута догађало, на нисмо толико на пазили. Ал напрасно задржи се онъ и стане предъ Софію, кои е садъ очи къ нѣму дигла. Онъ е ошпро погледа; она се збуни, и све е већма и већма руменила. Почемъ е пакъ Готвалдъ ћутао, то е она за нужно држала, да што рекне.

„На кадъ ћете насъ оставити, господинъ Готвалде?“ запыта га она.

Готвалдъ е іошъ непрестано ћутао, али борба душе нѣгове појви му се на лицу. Софія, кою е ово ћутанѣ мучило, повтори свое пытанѣ іошъ єдампутъ; читавъ потокъ суза потече іой низъ образе.

„Никадъ, — никадъ!“ повиче Готвалдъ, и узме е за руку, но исту одма опетъ пусти.

Моя мати и я, незнадосмо шта о овомъ појву да мислимо, я самъ покушавао, да то све шаломъ превратимъ. „Пошто найпре нарочомъ постанемъ, то ћу те я са Софіомъ посѣтити, у Штилебену.“ Ал те рѣчи проуе безъ одзива. Готвалдъ истрчи изъ собе наполѣ, а насъ трое у найвећой забуни остави. Я пођемъ за њимъ у нѣгову собу, но нађемъ врата заключана; мое званѣ небуде одазвано. Морали смо свршетакъ очекивати.

У ютру надъ Софія устане, нађе на свомъ асталу писмо одъ Готвалда, кое іой е оно изявило, о чему самъ я слутіо. Онъ е у писму увѣраваше, да е у њой оно сустиетство нашао, кое ће га са животомъ помирити, кое ће га усрећити моћи. Пыташе е, да л ће нѣно срце одзажити се моћи, да га люби, да л іой е рука іошъ слободна. Позиваше се на сво знанѣ нѣгове прошлости, и пыташе е, да л она осећа, да ће съ њимъ моћи задовољно по путу живота ходити. У томъ случаю полагаше онъ свою срећу у њене руке, да е онъ као и она сиротанъ, но да му нѣгови изгледи болю будућность обећаваю. — Мати писмо исто прочита, па погледа пытаюћи у Софію. Ова падне на њене груди, и призна іой, да е дугожељена срећа живота њиогъ изненада предъ ню изишла съ писномъ тимъ. Готвалда затимъ моя мати посѣти.

Одъ тогъ часа буду Готвалдъ и Софія срећный паръ млады заручника. Само е вѣнчанѣ іошъ свршити требало. Софія е сама љубавъ была; Готвалдъ само блаженство. Я самъ био самъ срећомъ пріятеля мога усхићенъ.

Готвалдъ е морао често у Штилебенъ одлазити. Почемъ му е обећанѣ службе осигурано, то е тамо спремао и намѣштао свою опредѣлѣну кућу, гдѣ ће нѣгова породица удобно живити моћи. Покадшто е повише дана изостао, но съ тимъ е драже виђенѣ было. Я самъ чисто сумњао, да л е икои паръ людій срећніи быти могао, него што су Готвалдъ и Софія были.

КЊИГЕ И ЖЕНЕ.

Кадъ човекъ књигу какву у руке узме и повезъ іой посмотри, одма му и жене морао наумъ пасти, єръ се оне съ књигама у многоме слажу, премда се међу собомъ никако сложити немогу.

Посмотримо найпре на књиги насловъ; колико бы се манѣ людій нарало, кадъ бы и жене на себи насловъ или надпись какавъ имале. Међутимъ ипакъ, што е наслову у књиге, то е у жене лице, све се може на њему читати: име списателя, отца, краткій списакъ садржаја, кадъ е на свѣтъ изишла и т. д.; но и найгора књига може лепъ насловъ имати; а заръ нема лепы рђавы жена.

Садъ узмимо списакъ типографски погрѣшака и посвету књиге, као и брой колико е пута на свѣтъ излазила. Врло бы добро было, кадъ бы се и кодъ жена могло одма видити, каквы погрѣшака и кодъ ньи има, коме су се посветиле и колико су пута аморчићи љубави ньине на свѣтъ излазили и појављивали се! — Колико бы полезно за люде было, кадъ бы и у жени као и у књиги читати могли, каквогъ е садржаја. — Да ли е полезна или досадна, да л е комедія или песмарица, или е какавъ шальивый или жалосный романъ.

Неке се књиге и то рђаве по улицама продаю и найболѣ пролазе. — Многе књиге рђавогъ садржаја у злату блистаю, и нареѣене су у великолѣпнимъ орманима, а добре прашинома попале и само пропшвене по бућашима чаме, тако исто быва и са женама, ако и не са свима.

Многи люди купе лепу књигу, позлате е, па е у библіотеку оставе, безъ да е затимъ читаю; да такови люди немаю пріятеля, ове бы књиге безъ употребљенія остале.

Добре књиге ласно се и губе и краду, — то исто быва и съ добримъ женама; само се добре жене чуваю, да позватомъ крадљивцу у шаке непадну. Књиге, кое се много читаю, особито ове изъ позаћивне библіотеке, дуго нетраю; искалаю се, исцепаю се и пропадну.

Њаци радо изгубе свое школске књиге, само да немораю учити, и люте се кадъ іймъ ій когодъ нађе, исто тако и неки бы люди радо изгубили свое жене, и дали бы баншина ономе, кои бы ій нашао и — за себе задржао.

Искрене, честите, паметне жене ране су онимъ књигама, кое су пуне добры изреченя, полезны опомена; — оне су права златна зрна. Радне и прилѣжне равне су економскимъ књигама. — Напротивъ зле, лукаве, злобне и брблаве жене сасвимъ су калнкъ на млоге сада изилазеће књиге, кое нико готово и нечита, као што су неке досетке насрадинске, сановници, лажне исторіе и картарске књиге.

Што су за књиге стаклени ормани предъ књижарама, то су за дѣвойке балови, игре, шеталишта и друга овака мѣста. Ту се може нађи сваколяки књига, чи-

таны и нечитаны, фантастичны сомнамбула (*месечарки*) и озбильны економски књига, лаки поетичны спѣвова и дубоки филозофски и многи други.

Ляце майке, коя поредъ одрасле кћери шета, равно е обави, на коіой стои: „Ова е књига поредъ обаве стоћна на продаю.“

Девойке съ многимъ миразомъ и опремама, а безъ нужногъ знања и доброте, равне су књигама пуними контрафа и планова; кадъ временомъ ове изъ књиге почупамо, књига по себи невреди ништа. — Но при свемъ томъ садашњи младићи, кадъ књиге купую и дѣвойку за супругу траже, ипакъ траже златанъ повезъ и много контрафа. Чиновници, кои найвећу важность на титуле своій званія полажу, траже и књигу и дѣвойку, коя ће добру титулу имати.

Люди найволе читати књиге, кое е читати забрањено.

Кое су књиге и жене везане, те се лако неразлепрпаю.

Жене су равне и црквенимъ књигама, єръ често изъ њих муженима молитве (ал' чудноватe) излазе, такозване вакеле.

Кадъ се ко у новіе време ожени, исто му буде као и кадъ кое ново дѣло купи, одма затимъ мора и остале части дѣла, као тетке, стрине, уйне и многе друге свезке узети у кућу, иначе ніе књига подпуна.

Лакомислене жене равне су књигама на просишућемъ или такозваномъ флиспапиру печатанимъ, єръ оне свану лягу у себе примаю.

Дѣвойка е налик на листъ чисте артіе. — Пропала е и артія и девойка, ако се на њой прво слово поркмачи.

Мудре девойке налик су на Шумадинку, коя своій другарица погрѣшке исправля.*)

КУДЪ КОИ.

Кудъ е ко отишао, кудъ ће ићи и кудъ треба да иде?

Младенци у Љубостињу, Љубишъ, Цѣловацъ, Љубљану, Грљиште и Љубицу.

Сиротиња у Головићъ, Губеревацъ, Гуњиште, Богатићъ, Бловикъ и Ситницу.

Удови свештеници у Калуђерицу и Манастиръ.

Слепи у Видинъ.

Мршави у Здравацъ, Трбушацъ и Ѣдрене.

Воююће силе у Мирѣево, Мириловацъ и Смирну.

Вођари у Ягодину, Крушевацъ, Вишњицу, Трешњевицу, Шљивовићъ, Јабуку и Љешницу.

Ненасити у Ждрло.

Пандури у Лесковацъ и Древополь.

Непріятель у Бѣжанію.

Неваплаћена вересія у Паланку.

Косачи у Брусницу.

Ловци у Соколъ, Крагуевацъ, Заечаръ, Медвеђникъ, Сѣсицу и Голубацъ.

Мањ піянице у Винковце а веће у Руму.

Терапіе у Чибоковацъ и Камишъ.

Погорѣлци у Пожегу, Пожаревацъ и Пожежену.

Дрвари у Брестовикъ, Тополу, Грабовацъ, Јбланикъ, Врбицу, Буковикъ, Поцерину, Кленакъ, Орашъ и Липникъ.

Мађкари у Овчаръ, Кабларъ и Козникъ.

Безкућници у Крчмаре.

Дѣца у Јаково, Дечане, Азбуковицу и Читлукъ.

Ожалошћени преко Ядикова у Радуевацъ.

Бовиће у Зеленакъ, Црнуће, Бѣлъину, Модранъ, Црпеву гору, Врановo и Плавно.

Љто у Студеницу а зима у Топлицу и Жарково.

Куварице у Котленикъ, Кутлово, Лукавицу, Рибарску баню, Копривицу, Штирску и Слезску.

Влашка сиротиня у Банъ.

Постиљони у Јпшъ и Трубарево.

Село безъ богомоль у Бѣлу-Цркву.

Љекари у Болечъ, Врућицу и Приштину.

Пренумеранти Шумадинке на Платно езеро.

Шумадинка — своимъ пренумерантима, ако на њи купанъ у ономъ езеру подѣйствуе, а иначе у Неврать.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Секретаръ. Башъ си науміо да се женишъ?! На овой скупоћи съ твоіомъ платомъ — 80 талира, то ми е чудо! — одкуд ћешъ жену ранити, кадъ си садъ као бећаръ по чаршіи дужанъ?!

Практикантъ. За дугове нећу се я бринути: а живити моћи ће се; знате, г. секретару, я имамъ единогъ богатогъ ујка, човекъ е у годинама, може свашта быти; истина онъ има четворо ситне дѣце, али кое врућица, кое колера, кое богиньћ, кое ектика — знашъ, може опетъ свашта быти; после, метнуо самъ на лутрію, кудъ толике будале добыяю, што небы и я єданпутъ добыо, а мени башъ треба; после, одпустићу берберина, па ћу се самъ бріяти; после, оставићу чибукъ, па ћу пушити само цигаре; после — та знашъ, може се, кадъ само човекъ оће.

Двге. Нано, цркао намъ гаровъ.

Маги. Та неможе быти! а шта му е было. О, ала ми е жао тога псета, то е морао њега неко отровати.

Отацъ. Умрьо нашъ комшія, жено.

Маги. Чула самъ. О, да ми е само знати, ко е отровао наше псето.

Господинъ. Келнеръ, кадъ си донео вино, што ми нисн донео и воде, ты знашъ, да я непіемъ безъ воде.

Послужитель. Нетреба вамъ, господине, вода, — мы смо іошъ іюче усули воде у то вино, да гостима олакшамо трудъ.

ЗАЧИНЦИ.

Ко се одвећъ млого куне, тай лаже.

Хвали море, а остани на суву.

*) А како се зову оне дѣвойке, кое саме себе хвале?

Прим. Сецера.

Пре ћешъ водомъ напунити кацу него решето.

Кадъ є найболя шала, онда престани.

Спаванъ є найвећій крадљивацъ, єръ намъ ово украде половину живота.

И брзно стадо одъ пуця.

Штета многе опамети, али никогъ необогати.

Сакривено благо ништа непреди.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

XVII. Ёданъ човекъ на самртной постельи расположи овако са своимъ иманьемъ: „900 тал. у готовомъ новцу оставлямъ моіой жени, но ако є она трудна и роди сина, нека припадне сину три пута више но матери, а ако роди кћерь, нека узме мати двапутъ више него кћи." Жена после неколико мѣсецій роди двое, и сина и кћерь; — колико ће свакомъ по гласу тестамента припасти?

XVIII. Миланъ рече: „да ми є шестъ пута оволико гроша, колико имамъ, и іошъ осамъ гроша, купіо бы ову књигу." — „А мени да є десетъ пута оволико, колико имамъ, купіо бы є и я", одговори Петаръ. „Е, па ми имамо єдиаку суму новаца", рекне Миланъ. — Колико є свакій имао и пошто є књига била?

XIX. Кадъ є Наполеонъ I. умрьо, износиле су нѣгове и нѣговогъ сина године скупа 61 годину; отацъ є 41 годину старіи было одъ сина. Колико є было свакомъ?

XX. У судару єдномъ на Черной Рѣки падне са стране Руса и савезника свега 57 людій, и то 10 Француза више но Руса, и 14 Енглеза манѣ но Француза. — Колико є одъ свакі пало?

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Бѣоградъ, 18. Юлія. Свѣтла княгиня съ фамиліомъ вратила се данасъ пре подне изъ Тополе у Бѣоградъ; тако су се и други одазвавши пратіоци поч. госпоє Клеопатре коє данасъ коє ране опано попратили.

15. тек. приспѣо є војвода господинъ Т. Вучићъ Перишићъ изъ Крловара опамо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Султанъ є после іюлша 6. пр. на Севастополь написао одъ своє стране захвална писма предводителима француске и енглеске војске.

— Повелитель војске у Лёну, маршалъ Кастеланъ, рѣшено важившаюћи одлу закршену телеграфску депешу заключи изъ нѣ, да му се смрть цара Наполеона доставля. Одна састави проклямацію за војску, у коіой војнике убѣђиваше, да се Бурбонцима покоре, као што ће имачно и цѣла Француска чинити и да нема достойніи владатели за францускій престолъ по смрти Наполеона, него што су Бурбонци. Онъ пошлѣ проклямацію у печатню, ал насиоро дозва, шта є у ставри. Царъ є чуо о овой забуни маршаловой и смѣе се, но родбина Наполеонова, наслѣдници престола, захтѣваю, да се маршалъ изъ службе одпусти, почемъ ће онъ и у случаю достине смрти садашнѣгъ цара, Бурбонце подпомагати и противъ наполеоновогъ племена бити.

— Изъ *Крима* нема ништа новогъ, осимъ што обадиѣ стране являю, да се свака яко утврђуе и за бой спрема. Писма одъ 6. тек. доставляю, да су утврђења руска кодъ Малакова двоиноъ већа и яча, но што су при судару пре мѣсецъ дана была; єръ є Русима за руком всяло, те су сне изредне наредбе и планове ген. Тотлебена крозъ послѣдиѣ доста мирно време подпуно извршити и оставрити могли. Савезници поредъ сне своє ревности и неуморности у бойнимъ припремама немогу пре конца овогъ мѣсеца ништа важніе противъ Руса предузети.

— Изъ *Цариграда* подъ 7. тек. пишу, да є Омеръ-паша тамо приспѣо, по своій прилици да преда врховно повелительство надъ крімскомъ војсковъ коме другоме. Да ће Омеръ-паша, каошто се чуе, затимъ надъ турскомъ војсковъ у Азіи врховну управу примити, пре смо већъ явили.

— Изъ *Севастополя* явля подъ 9. т. князь Горчаковъ, да є непріятелска ватра покомпутъ жестока, но да руске батерія сѣ успѣхомъ одговараю.

— *Лондонъ*, 11. тек. Парламентъ се по дугомъ савѣтованю безъ гласаня за турскій заемъ наяснио. Ф. Пійлъ явіо є, да є летія страница на 1000 мом. нарасла, и да єдиако іошъ расте. — Одъ ове војске већъ є 2500 мом. на енглеской земля, међу њима 1000 Њемаца и 1000 Швайцераца. Кавалерія има 200 мом., но они іошъ немаю коня. Спакій данъ приспѣваю по 10 регрута.

— *Об. нов. изъ Варшаве* доносе гласъ, да царъ намѣрава мало по мало Полицима сна она права подарити, коя су они после буне 1831. год. изгубили; т. є. да ће се у цѣломъ краљеству увести опетъ званично и у школама пољскій єзикъ, и признаћу стна права римске цркве, и да є царъ папи већъ уступіо право владике за Пољску предлагати, на кое да є папа цару захваліо. Но найновіе вѣсти изъ Пољске противно гласе, т. є. да є управный санѣтъ Пол ске разрѣшенъ, и да су надлежательства за унутрашня, црквена и финансіяна дѣла петербуршкимъ непечительствама подиргнута, као напослѣдку и то, да ће у Пољской за време ратно посный судъ у полптичнимъ преступцима судити. Поговара се, да є князь Па-кевићъ по своіой молби у пензію ставлѣнъ.

— Изъ *Цариграда* подъ 4. тек. доставляю, да є 36.000 Руса подъ Муравѣовомъ градъ Карсъ яко притѣсняло. Граду су истомъ са свію страна путови пресѣчени, а ране у граду више нема но за неколико недѣля. Зато се и порта садъ страна о томъ, како поноћь своимъ людима да пошлѣ. Осимъ тога обколяли су Руси єдно одѣлѣнѣ турске кавалѣріе и ухватили су живы 500—600 коњика заедно съ предводителимъ Бехтубъ-пашомъ.

Течай новаца: сребро 120%; дукати по 5 фор 36 кр. за банке.

У послѣд. бр. на стр. 232. одзо у 10. врсти прве полов. испремѣштана су слова, а треба да стои: „Опростите, господинъ ћаволе, а нећемъ ватру."

У КЊИГОПЕЧАТНИЋИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 22. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 3 цванцика. | № 60.

УЗДИСАЙ ИЗЪ ВАРОШИ.

Пастирскій е живот радост
И спокойства людскогъ храмъ,
Гдѣ безбрижно тече младость,
Гдѣ и сваки весо самъ.
Там' веслушамъ, да ми птице
Изъ кавеза пою Май,
Кодъ и саде све слободне
Оживлюю пѣсмом гај.
Славуј тамо у шумици
Свој радосни пушти глас;
А затворенъ онъ нещѣка,
Вежъ свогъ робства плаче час.
Ахъ долине, брда, шуме!
Вы сте биле живот мој
У пролѣће, када съ врулом
Славуј глас ми сдруги свој.
Каменитый млогоњовый
Тамо нема мѣста дворъ,
Вежъ природна колебица,
Човечіе руке створъ.
Надъ колебом срећномъ трепти
Незабройный дрва листъ,
А мирише у њой здравлѣ —
Воздухъ млада свѣжъ и чистъ.
Кадъ пролећа дану пастуши,
Кадъ с' пакити рукомъ Май;
И кадъ птице и пастири,
Развеселе лиснатъ гај;
Када земла пусти траву,
Кадъ протече изворъ чистъ;
Љубавница дигне главу,
Свој разиће плавый листъ;
На кадъ изтрожъ заблиста се
Одъ истока сунца зракъ,
И кадъ свике покривало,
И отера лицемъ мракъ;
Поточића бистротечны
Кадъ с' зубервый вуе токъ;
А извора над брегова
Шаптећ' шушти бистрый скокъ;
Свѣжій изворъ листомъ кріе
Одъ врелеке сунца сјећъ,
Ваш' кога се бришлинъ віе,
Те пастирскій краси свѣтъ;
Кадъ све живо пѣсму пѣва,
И нестражи другій рай.
Онда съ богомъ, о вароши,
Шуко, ти ми срећу дај.

У Берлину 1846.

СВЛАДАНА ДУША.

(продужено)

Још е одъ прилике было 15 дана до опредѣљеногъ дана свадбе. Готвалдъ е опетъ было у Штилебену; кадъ мога мата прими једанъ пакетъ писама, подъ њгованмъ адресомъ. Онъ е было нарадіо, да му се сва писма шиљу у Штилебенъ, ако небы кући дошао. Мати му и опай пакетъ пошлѣ. Я писамъ на тай пакетъ на мисліо, ал' Софію е некій тайный немирь напао было, и чисто се због некогъ предчувствованя разболиля баше. Готвалдъ е имао трећегъ дана доћи, она е сваки минутъ брояла до њговогъ долазка. Вече трећега дана приближи се; — Готвалдъ недоће. Ноћь нам' е у страху прошла. „Њему се каква несрећа догодила!“ викала е Софія едно за другимъ. Доће јутро, викава кода незаусташе се предъ нашимъ вратима, премда су млога пролазила. Софійинъ страхъ и мене нападнe.

Уздигнемъ на коня, па одемъ у Штилебенъ. Никадъ у животу моме ніе ми путъ дужій было. Кадъ тамо дошьмъ, одазнемъ предъ пароходялномъ кућомъ. Све е изгледало пусто и запуштено, врата заключана. „Гдѣ е Готвалдъ?“ запитамъ я.

„Одпутовао е — прекосноћъ, съ поштомъ — у найвећой хитньи!“ одговоре ми люди. Я доћемъ назадъ себе одъ ужаса. Обіемъ врата и ступимъ у његову собу. Прво, што ми у очи падне, было е на астолу писмо едно на Софію, поредъ истогъ њима њму чињени поклони, везене ствари, пѣсмице и неколико писама њены. Я одпечатимъ оно несрећно писмо и прочитамъ. —

„Сажалѣвай едногъ несрећногъ, Софіи. Овай пакетъ, когъ сте и вы сви видили, доцно ми е посигло у маћ анђела, коіъ самъ я жертвовао. Я самъ требао за њга живити, садъ ми вала баръ умрети за њга. Немой за ме више распытивати; — я самъ за те — за васъ — за цео свѣтъ, засвагда изгубљенъ. Она ми е минулъ

по минуть сво њено страданѣ до издисая њеногъ описала, њене су муке безграничне биле, па тако оћу и я да уремъ. Жали за мртвацемъ, Софіа! Све што око мене живи, отровано е — я зато бѣжимъ одъ тебе — да те избавимъ. Сѣћай се мене, безъ да ме проклинѣшь! или болѣ іошъ, заборави твогъ мртвогъ Готвалда!"

Я самъ био громомъ пораженъ. Каква вѣсть! каква забуна! Хтѣо самъ за њимъ, ал е было доцканъ. Нико ніе знао, коимъ е путемъ отишао. Моя разпытивања нису ништа више полозвала, осимъ то, да се онъ у вече, кадъ е онай несрећный пакетъ разпечатіо, затворіо у собу, и цѣлу ноћъ у читаню провео, до уютру никогъ у собу пуштао ніе. Неки, кои су прислушкивали, чули су, гдѣ плаче и ёца. уздише и вичe. као да е было у врућаци, и непрестано е имена Цецилія — Софіа споминао. Другогъ ютра, врата се отворе, онъ изиђе наполъ, ал е изгледао бледъ и готово нагрћенъ у лицу. Одма е послао момка по ёдна поштанска кола. Бети и пити ніе хтѣо ништа. У нече видили су га, да е одпутовао. Плачући обзирао се неколико пута на парохіялну кућу, пакъ се затимъ южнимъ путемъ упутіо и изчезао.

Садъ можете мислити, како ми е было! Іошъ самъ толико присуства духа имао, да матери пишемъ, и да е молимъ, нека она Софіо на жалостну нѣсть ову приправи. Ёдно пакъ писмо послао самъ и грофици Штермена съ молбомъ, да ме одма извѣсти, ако бы се нашъ несрећный пріятель у њиной околини указао. Затимъ похитамъ дома. Софію нађемъ, као што самъ се и надао, у грозници. Она е одма, чимъ ю е матя моя предходно тѣшити почела, све погодила и у болесть пала, безъ да е на невѣрноћъ заручника и едну укорну рѣчь рекла, или га клела. Она се истина предигне, али после 8 мѣсецій умре. При издисаю іошъ е те две рѣчи изрекла: „Готвалде! Праштамъ!" — Мати е моя неутѣшна была; а я самъ тумарао кокуда самъ као какавъ сањаћій.

Дуго време недоће ми одговоръ одъ грофице. Напосльдку примимъ ёдно писмо. Оно е было њиныгъ сузама орошено. Готвалдъ се ніе никако видіо, премда су неки увѣравали, да су у мѣсецу Децембру, ёдне тамне ноћи видили, гдѣ неко на гробу Цецилійноћъ клечи. Остатакъ писма садржавао е у себи описъ Цецилійне смрти. Она е непрестано изгледала весела и као да се своіой судбини одала; пошто е за грофа Ресага испрошена была, молила е за годину дана времена до вѣнчања, да се спрема, ное іой због њене младости съ обћ стране дозволѣно буде. За то време млого е писала, кое су и остали радо гледали, почемъ ю е то писанѣ изпрва разселявало. Она е свагда найвеселія у друштву была. После по године почне све мршавія и блеђа бивати. Напосльдку се разболи; съ трудомъ е могла свое слабо тѣло кроъ замаћ носити. Што се ближе дань њене свадбе приближавао, то е она све опасніе болесна была. Ал напакъ е све далѣ писала, и у самой постельи своіой. Напосльдку, на осамъ дана пре одређеногъ за вѣнчанѣ дана, нађу е изъ ютра у смртномъ грчевима у постельи. Мати дотрчи къ њой. Цецилія се смѣшила, и замоли матерь, да іой испуни њене послѣдњ жель. Грофица се упрепасти, и обећа іой се, сваку њену желю точно испунити. Цецилія іой преда ёдань пакетъ писама, и замоли е, да истый после њене смрти неразпечаћенъ Готвалду одправи. Она га ніе никадъ заборавила была, дода жалосно Цецилія, и да му е то наслѣдіе дужна. Затимъ покаже іошъ ёдаипутъ прстомъ адресъ, клоне и издане, безъ да е далѣ рѣчь ёну проговорила.

Я оставимъ мою добру матерь, да у Италіи утѣхе тражимъ, єръ самъ због могъ здравља потребовао покоя. Али осимъ тога, нека ме е тайна слутня више него то у Италію гонила. „У Италіи", нешто ми е говорило, — „ты ћешь опетъ онога бѣднога бѣгунца наћи. Пожури се, докъ ти засвагда неутече." — Я свршимъ мое послове брзо, и одпутуемъ. У Швайцерской, Тиролской, горньой Италіи, нигде покоя наћи писамъ могао, ни онога, когъ самъ тако жельно тражіо. Био самъ задоволанъ, кадъ самъ опетъ у поштанскимъ колима сѣдіо, да ме югу даљ путуемъ. Са сваким поракомъ ближе Апенинима, было е срце мое лакше; а гласъ, кои ми е непрустано викао: „Тамо ћешь га наћи!" было е у мени јасніи и ячій. Доћемъ у Флоренцъ. Ова ми лепа варошь ништа некаже; ал нагредъ піяце светогъ тройства буде ми одъ ёданпутъ као извѣсно, да самъ близу могъ пріятеля. Одма погодимъ ёну мазгу, па се онимъ познатимъ Бенедиктинскомъ манастиру „Валомброза" упутимъ. Предъ ноћь викне мой воћа: „Ево Валомброзе!" Я погледимъ; подалеко одъ мене растирао се тай славный манастиръ као какавъ замакъ, освѣтљенъ найкрасніомъ мѣсечиномъ. Кадъ подъ брегъ доћемо, на комъ е манастиръ, слишемо съ мазгій и ноћемо пѣшце узъ брдо єдномъ тесномъ стазіомъ. Срце е мое силно куцало, єръ никадъ писамъ было тако извѣстанъ, да самъ близу Готвалда као садъ. Уполакъ пута сретнемо ёданъ тужный мртвачій спроводъ, когъ су неколико буктиня чудновато осветлявале. Ужасна слутня уздрће ми у срцу, и затресе груди мое. Морао самъ стати. Спроводъ се приближи. Дѣте ёдно носило е звоцце, коимъ е покадкадъ звонило. За њимъ е ишао духовникъ ёданъ носећи распятіе. За овимъ су 4 калуђера носили мртваца. Пратню су сачињавали сви обитательи манастира. Я се стресемъ ужаснутъ, и неотично слѣдовао самъ спроводу овомъ.

(свршиће се)

НЕЖЕНИ СЕ НИКАКО!

Немой се женити. Твоя жена биће или лепа или ружна. Ако буде лепа, има ћешь велику муку и главоболю и морашъ е чувати; єръ што е лепо, свакій радо гледа, и желіо бы, да га има, а ништо човекъ жели, за то свашта жертвуе. Ако е ружна, то ће бити сасвимъ обратно; нашто ти онда жена?

Нежени се. — Твоя ће жена быти или стара или млада. Ако буде стара, — каква неповолства. Ко се може са смрћу задоволити? Ако е млада, што обично быва, велика е опасность, єръ морашъ кућу чуватя, а како е то теготно?

Нежени се. — Твоя жена биће или мудра или луда. Ако буде мудра, велика мука; ако небуде, каква срамота, какавъ подсмѣћ. Ако буде одъ знатне фамиліе дошће ти съ њоме и гордость у кућу. Ако се оженишъ изъ нижегъ стања, каква подла пребацивања одъ твоій сродника. Ако буде ученогъ реда, бићешъ врло маленъ

у њеним очима. Ако буде глупа, па ма како лепа била, неће ти бити мила. Она се може уподобити фењеру без свећње. Ако буде богата, морашъ јој угађати, ако буде сирота, како ћешъ живити, а она се неће уметя ни у чему наћи. Миліонима узрока има, због којих небы требало да се људи жене; али то є немогуће учинити, єръ и самъ Аристотелъ, кои є жене чудовишћемъ природе знао, поклонио є свою слободу жени.

МАНТАЦИНИЙ.

Мантацинїй, познатый шарлатанъ у Паризу, было є младићъ врло богатъ, и ніе имао више одъ 20 година. Кадъ є по смрти свога оца сво свое имане протурїо и кадъ є видіо, да већъ нема одкудъ живити, ода се шарлатанству. Одъ великогъ своєгъ имања и одъ силногъ броя слугу задржи іошъ само єдногъ момка. Онъ обуче овогъ у златне аљине, купи лепа кола, и изда се за лѣкара, кои сваку болесть єдинимъ погледомъ излѣчити може.

Но наскоро види, да у Паризу слабо посла има, зато отиде у Ліонъ. У Ліону разгласи се као свѣтскій и найученіи докторъ, кои є у стању и мртваце оживити. А да бы сваку сумню са себе скинуо, обећа да ће после 15 дана на гроблѣ отићи и све мртваце оживити.

Гласъ, да ће онъ после дві недѣлѣ свима мртвима животъ повратити, узнемири цѣо Ліонъ. Люди су имали у њему повѣрења за савѣте су га питали и велике му суме новаца на даръ шиљали.

Данъ, кои є Мантацинїй опредѣлїо, да ће све мртве оживити, приближи се. Момакъ његовъ приміти му, да онъ то неће моћи учинити, него да ће се осрамотити.

„Ты непознаешъ люде“, одговори Мантацинїй „лако ћу я то учинити.“

Али текъ што є онъ то изговорїо, донесе му єданъ момакъ одъ єногъ богатогъ трговца писмо слѣдующегъ садржая. „Господине! Намѣра ваша мене є врло обеспокоила. Я самъ имао жену, кои є права аспида была, и осѣћао самъ се срећанъ, што є умрла. Я васъ молимъ, да є неоживите, и као награду шиљаћемъ вамъ 50 лундора.“

Но текъ што є овай момакъ отишао, дођу къ њему два младића, распикуће, и стану га молити, да њихове очеве неоживи, будући су они врло велике тврдице были, па ако се на свѣтъ поврате, стаће њихово найжалосніе быти, па затимъ поднесу му 60 лундора.

После овы младића дође єдна млада удовица и стане га молити, да њеногъ мужа неоживи: єръ є она у намѣри, до кои данъ да се съ другимъ вѣнча. Єдномъ рѣчи одъ ютра до мрака добыо є овай шарлатанъ писама, посѣта и поклона толико, да већъ ніе знао, шта ће съ њима да ради. Варошъ є сва узнемирена была. Неки су се плашили, а неки су љубопитни были, да виде, шта ће быти. Ово принуди власть варошку, те му она писмо слѣдующегъ садржая пошлѣ. „Господине. Мы наравно несмѣмо вѣровати, да ћете вы ваше велико предузеће сутра на гроблю извршити моћи. Но како му было, будући сте вы сву варошъ вашимъ обећанѣмъ узмутили, молимо васъ, да се изъ вароши ове удалите и тимъ іой миръ повратите. Мы признаемо, да сте вы иначе врло искусни у своме послу, и изда ћемо вамъ на то свидѣтельство.“

Мантацинїй довста и добые свидѣтельство, остави Ліонъ по жељи власти и оде, да дальє свою вѣштину упражнява.

ПОДГРѢВЦИ.

Карлъ великій саздао є єдне године толико цркви, колико є писмена у азбуки, и сваку цркву подигао є у овомъ мѣсту, кое є прво почетно писмо на реду стоећегъ писмена имало, а на самой цркви метнуо є то писмо златомъ украшено.

Краль шведскій Карлъ XII. имао є у своіой войсци, кадъ є у Украини быо, єногъ солдата 108 год. старогъ, кои се іошъ врло добро држао. У битки код Пултаве заробе га Руси и пошлю у Сибиръ, гдѣ є и умрьо.

У Сицилїи неће нико Мая мѣсеца да се жени, єръ држе тай мѣсецъ за несрећанъ.

Сервантесъ назива своєгъ савременика Лопеза-де-Вега чудомъ у смотрењу списанія, почемъ є истый 21.300.000 стихова, 1800 театралны дѣла, 400 религіозны драма, 100 комедія и къ томе 24 свезке разны дѣла после себе оставіо. Лопезъ є самъ говорїо, да є сваку комедію за 24 сата написао, а у свакой было є 2—3000 стихова.

На човечіемъ тѣлу има 248 комада костію, и то на глави 63, на трупини 53, на рукама 68 и на ногама 64 комада.

У Бечу се у средню руку годишнѣ троши 83.129 волова, 67.958 телади и 120.197 овнова и јагњица.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Комшія. Зашто сте, господине, узели тако малену жену себи за супругу?

Господинъ. Брате, знашъ, да є жена нужно зло, а я самъ избрао баръ найманѣ зло.

Господинъ. Направите ми єданъ капутъ по найновіой моди. Какна є сада мода?

Кројачъ. Садъ є, господине, найновія мода, како буде капутъ готовъ, да се одма плати.

Господинъ. Е, кадъ є тако, а вы ми направите и тай капутъ по старой моди, као и досада.

ЗАЧИНЦИ.

Што є човекъ луђій, то га већа срећа прати.

Неиде свагда лађа, као што думенціа хоће.

Ко се неуме богу молити, нека по мору путуе.

Неспаваю сви они, кои жмуре.

Ласкатељи су иначе, кое напредъ лижу а острагъ гребу.

Ко се пороком хвали, нема служење никакве чести. Боље е претрпити штету него срамоту.

МРВИЦЕ.

— Један Шпањолац понуди своме краљу Филипу II. један дијамант, који е више од 50 хиљада талира вредио. Краљу е чудно било, да приватан човек за такову ствар толику суму даде и рекне му: „Шта сте мислили вы, кадь сте за ову драгоценость толике новце дали?“ „Милостивый краљу“, рекне Шпањолац, „мислио самь, да краљ Филипь још живи.“ Филипу се овај одговоръ допадне и да му захтѣвану суму талира за тай дијамантъ.

— Кадь се великій Александръ краљемъ Персіе назвао, краљ Индіе пошаљ два посланика къ њему, који су по глави сасвимъ сѣди били, а браду црну имали. Александру е то врло чудно било, и пытао е свое учене мужеве, какавъ е узрокъ томе. Они су наводили разне основе, кои Александра нису никако задовољили. Посланици кадь виде, да неможе нико то да изјасни, рекну: „Наша е коса зато бѣла а брада нѣ. што е она 20 година одь ове старија.“

— Два младића, одь којій е један био богатъ а другій сирома, просили су једну дѣвойку, која е врло лепа била. Отацъ е недаде богатомъ него сиромаху. Сви његови пријатељи зачуде му се, шта е учинио; но онъ имъ рекне: „Богатство, ако нѣе у добримъ и разумнимъ рукама, пропаће као да нѣе ни било; а човекъ, који е паметанъ и радань, лако ће се обогатити.“

— Један дунѣеринъ покриваше кућу и случайно омакне се, и падне съ врха куће на једногъ човека, који е туда ишао, и убіе га. Синъ убіеногa обтужи дунѣерина суду као убицу. Овай се почне овако бранити. „Ако самъ и ривъ и ако самъ убица, треба ме казнити; дакле нека се понше мой тужатель на кровъ, а я ћу стати ондѣ, гдѣ е његовъ отацъ био, на нека скочи одозго на мене и нека ме убіе.“ Одговоръ се допадне судіи и дунѣеринъ сасвимъ буде одпуштенъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Београдъ 20. тек. Новый француский генералный конзулъ за Србію г. Бернаръ Девесакъ, бывшій прѣше конзулъ у Варшави, приспѣо е съ фамиліомъ у Београдъ, и ове е учиніо званичну посѣту Свѣтлой Княгинѣ и т. представанку; а досадашній дѣловодитель конзулата г. Павле Ренуаръ достојствіе се ове на истомъ мѣстим и ове дана полази за Париз.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Лондонъ*, 12. тек. Тѣло лорда Раглана приспѣло е данасъ на обали брестолской, погребъ биће сутра.

— *У Бечу* држаће се 3. Сент. ов. год. нѣмачки испытатели природе и лѣкари свою скупштину кроз шестъ дана. Царъ е одобріо 20.000 фор. на трошкове свечаности притомъ. На послѣдньой скупштини 1852. год. было е 320 чланова и 1500 учасника; овай путъ биће наравно двоимъ више.

— *Об. нов.* достављаю изъ Цариграда одъ 4. тек., да су башбожуци свакогъ безъ разлике, и кои се мало успротиви, тогъ одма сѣкли. Конзули се туже своимъ посланицима, но они немогу ништа помоћи, єръ и правительство незна, како бы ове нове нередове у редъ довести могло. Савезници незнаю, да ли ове чете башбожука купе, или да и ове скупљене растуре. Тешко ій е до Крима довести, а тако ніхъ е лако уздржати, єръ кои неће лодски, томе одма помоћу клоте регуларне войске сирце конце.

— Изъ *Мулана* подъ 15. тек. пишаю, да се земља тамо у два дана више пута тресла, и да е свакій путъ по неколико секунда тресенй трајало.

— Изъ *Данцига* достављаю подъ 15. тек., да се флота енглеска једнако умножава, но да ніхъ ништа непредузима.

— *Бечи. нов.* подъ 16. тек. пишу: У новіе време сви косци послани савезника око Севастопоља иду на обрану никако на нападанѣ. Савезници утврђују једнако Балаклаву, Кашкуће и Канлазе; ту ће преко зиме сиуда оставити подоста войске, кои ће одчасти на камену утврђени предъ Севастополъмъ чувати и су чекати, да Руси на њи нападаю. Съ осталомъ войскомъ распоредиће се овако. Турци да иду у Малу Азію, а савезници у Варну, одакле ће нападати нмачко на Дунаву; те тако се ове године неће опетъ ништа важнієъ предузимати. Напротивъ имаће једанъ дошесвикъ изъ Париза, да савезници једнако напредую и да ће до кои данъ опетъ съ великомъ силомъ јурнить учинити, съ тврдимъ поуздањемъ да ће успѣти.

— Енглези су ухватили једанъ русній поштанскій чамацъ, кои е у Аландске острове писма носіо, но она једанъ писма била су шпіонирала, и тако ій нису могли читати.

— Краљица енглеска обдарила е 30 инвалида изъ Крима дошавше разнимъ поклоними, пешкимъ и вратнимъ наранама, привезама и т. д., кои су она сама, принцесе енглеске или њене дворске даме радиле.

— Изъ *Париза* пишаю *таймсу*, да с прича она о маршалу Кастелану после невстинята, и да су с измислили пријатељи маршалови.

— *Хамб. нов.* пишаю одъ 7. тек. изъ Цариграда: Одъ 14. пр. м. затворенъ е Карсъ и нема никакогъ спобраћаја съ Ерзерумомъ, єръ е 14.000 Руса ваватило путъ тамо водећій. Руси су досадъ на Карсъ само неколико бомбій избацили; но кодъ Баязита расприштали су 800 Турака, одъ кои су 100 заробили, међу њима и бившегъ повелителя баязитскогъ. Руси се се спремаю на Ерзерумъ; 20.000 башбожука отишло е одавдѣ той путъ у помоћь.

— *У Хагу* (у Француской) 12. тек. затвори власть одъ радећи тако на граду 500 руски заробљеника истерану зато, што су они побунили све сужње, да никако про нерадо, док ніхъ власть дувана нода.

— Енглеске новине опровргаваю глас, да су савезници одъ порте захтѣвали Дарданеле у залогъ за свестованъ новогъ турскогъ дуга.

— *У монитеру* стои депеша една тел. Пелисіе одъ 15. тек., у којой се вели, да ништа новогъ нема до то, да се у Камћику једнако руски и француски заробљеници измѣнюю.

Течай новаца: сребро 119%; дукати по 5 фор 37 пр. за банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 26. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторницкомъ и петкомъ. Цѣна му о за три мѣсеца 9 цванцика. № 61.

СВЛАДАНА ДУША.

(крај)

„Ко е то?“ запитамъ я послѣдићъ одъ калуђера, „ко е то, што га у поноћи сарањоете?“

„Братъ Серафимъ,“ одговори овай.

„Одакле?“

„Я незнамъ, мы се за земне ствари небринемо.“

„Ал зашто га у поноћи сарањоете?“ запитамъ я.

Калуђеръ неодговори ништа. Єданъ одъ искусенїка, кои е мое пытанѣ чуо быо, проће поредъ мене и шане ми на уво: „Себеубица!“ Я умало неклонемъ на землю, зл се ипакъ оснажимъ и слѣдовао самъ сироводу до гроба, кое е подъ брдомъ лежало. Овдѣ станемо. Сандукъ буде край гроба спуштенъ, капакъ се дигне, и калуђери почну редомъ своме умрломъ брату „послѣдићъ цѣливанѣ“ давати

Безъ свѣсти, изванъ себе, я се крозъ нѣя прогурамъ. Мѣсецъ е сіяо као данъ, — бацимъ погледъ у сандукъ: „Великій боже!“ викнемъ и паднемъ на землю. Я самъ нѣга видіо; нѣгово быо чело, нѣгову прну косу, нѣгове модре усне. Онъ е быо омршавіо и опао, равнъ канонъ костуру, али на у чемъ другомъ ніе се промѣнію. — Другогъ ютра наѣмъ се у ћелїи манастирской, опредѣлѣной за госте. Єдна сама се овогъ, што се синоћи догодило, као кроз санъ опоминао. Ноћный онай поянъ и данъ данашнїй ужасне ме. Неколико дана морао самъ у манастиру остати, да се мало опратимъ. За то време дознамъ све, чуемъ и више, него што самъ желіо. Одъ прилике пре петъ мѣсецій е братъ Серафимъ у манастиръ дошао. Са собомъ е довео препоручно писмо одъ кардинала изъ Болоњ. Онай га е препоручіо за искушенїка у манастиру и тако Серафимъ ту остане.

Нѣгово тужно ћутанѣ изчезне поноћу добре манастирске браће. Свакій данъ быо е веселїя, премда е най. већа мученя своме тѣлу чинію. Одъ єданпутъ появи се опетъ тешкосрдіе на нѣму. Онда се свіо опетъ клонио. По цѣо данъ ніе ништа говоріо. На то се мало мотрило, што е онъ свакій данъ одъ свое ране повенто скраћивао; свакій е то тѣлесномъ страданю нѣговомъ приписивао. Текъ после неколико недѣля опази се, да Серафимъ ништа друго осимъ воде неужива. Свакій данъ быо е слабіи, блеђій и мршавіи, никакве молбе нису у стању быле, склонити га, да кои залогай у себе узме.

Съ найнећомъ свагомъ духа сносіо е Серафимъ муке оне, кое е самъ себи налагао. То е было мученѣ, какво безъ особите величине духа ніе могуће издржати.

Серафимъ се шесетъ и єданъ данъ тако мучіо, сваки данъ е помало умирао. На осамъ дана предъ смрть свою, морао е у постелю лећи. Нѣговъ послѣдный часъ доће, онъ остане предузећу своме вѣранъ и умре безъ єдногъ уздисая. — „То е было нашъ бѣдный Готвалдъ.“

Теобалдъ ућути, и погледа на све стране, какво е друштво озбиљно размишљало о жалосномъ концу Готвалда и нѣгове две невѣсте.

„Страшно, ужасно! Сироти родителіи и сродвици!“ повиче ова у црно обучена госпа, и брисаше єднако сузе изъ своіи очію.

„Тіи су ванобичайно свладали свою душу, єръ заиста обични духови нерѣшаваю се тако лако, своме животу конацъ задати“; рекне єданъ господинъ.

Тако и остале госпе рекну по кою или су ћутале, али е свака плакала. Самъ докторъ ћуташе.

„Томе самъ се и надао“, настави Теобалдъ, „да ћете противъ мнѣнія г. доктора одважность Готвалда къ себеубійству као величину духа примити, и да ћете ——.“

Докторъ се на то гротомъ насмѣе. Цѣло друштво погледа озбиљно и љутито у нѣга, и наће се увреће но да се онъ жалоснимъ чуствама, кои су свакогъ обузимала, управо подсмѣва.

„Шта е то?“ рекне она млада удовица, какво е наше срце, кадъ е оно и при овой жалости тако весело? Познае се, да сте докторъ; за васъ е дабоме свака смрть, свако убійство лудорія.“

„Я нисамъ повода дао той вашой љутньи, лена госпо, свему е крівъ мой пріятель Теобалдъ, што васъ е тако поплашіо, теж само да одржи побѣду надъ мномъ“, одговори докторъ.

„Шта! Заръ ніе истина было, што сте намъ причали господине?“ запыта она у црно обучена госпа.

„Истина е, госпо,“ одговори Теобалдъ, „али кадъ вамъ кажемъ, да самъ я онай несрећный Готвалдъ, лако

ћете ми вѣровати, да у Валамбрози писамъ у найвећимъ мукама свончао."

Ово доведе цѣло друштво у ново удивљење. Сваки є особитимъ рѣчима и узвицима свое чуђење изражавао. Само се докторъ мирно смѣяше.

„О, то ніе лепо одъ васъ было, да насъ тако страшите. Дакле све сте измислили и о Цецилији и Софіи, и о гроѳу Штермеву и Ресагу; башъ вамъ небыло просто; одсадъ ћу я вама мѣсто доктору моимъ сенирайнъмъ живот ести. Чекайте само, тешко вама;" придода лепа удовица.

„Докторъ є іошъ бећаръ, секирайте нѣга, госпоя, а мени ћете опростити, кадъ вамъ кажемъ, да є цѣла моя прича истинита, само смо сви живи, кои су у причи живот свой свончали," рекне Теобалдъ.

„Дакле, кажите намъ, шта є было съ Цецилиомъ и Софіомъ, да ніесу отишле у калуђерице, почемъ сте ій вы изневѣрили?" запита онай господинъ.

„А, боже сачувай!" рекне док-торъ, „Цецилія по момъ одлазку заборави ме наскоро тако, да се после шесть мѣсецій за Ресага вѣнча, и живи садъ срећно съ њимъ у богатству и задовольству. Но и я, као што знате, залюбимъ се скоро затимъ у Софію и — вѣнчамъ се. Садъ имамъ трое красне дѣчице, коју ће Софія до прекосутра овамо довести, вы ій можете видити; я самъ найпре самъ овамо дошао, да квартиръ наћемъ. — Но садъ на ползу могъ пріятеля доктора морамъ васъ пытати, заръ ніе и тимъ складана душа, кадъ су се у моіой причи могла она три лица одъ себеубійства уздржати."

„Каошто сте намъ вы причали, ћена є свага одъ себеубійства уздржати се но исто извршити," рекне млада удовица.

„То є истина," повичу сви,

Утомъ уђе угоститель у салу и учтиво яви, да є ручакъ већъ готовъ. Сви весело скоче, смѣшећи се што ій є Теобалдъ тако лако до плача довео, и отиду на ручакъ.

БОЖІЙ СУДЪ.

Великій и славный испытатель природе Лине скупіо є више истинити догађаја, у коима се промисао божій іошъ на овомъ свѣту као казнитель грѣшника и наградитель невино пострадавшегъ показује, одъ тій ћемо мы овдъ неколико навести.

У Норвешкой догоди се єдно убійство, кое є одъ њи троице морао єданъ учинити. А како се ніе могло осведочити ни изнаћи, кои є башъ, то узму бацати коцке. Коцка падне на єднога, за кога су сви мислили, да є онъ башъ правъ. Човека онога прими се адвокатъ, а и онай се изъ петны жила упео баше да себе оправда, но све залуду; кадъ пресуда опетъ отиде предъ краля, и онай пресуду на смрть потврди, адвокатъ оде оному у тамницу и каже му: „я већъ видимъ, да є самъ богъ са своіомъ правдомъ на тебе устао, еръ ако и єси у овомъ случаю правъ, неможе быти, да ниси кадъ было зло какво учинію." Осуђеный призна съ речима: „Єстъ, садъ познаємъ божій найправеднін судъ. Я самъ садъ невинъ, али пре петъ година убіо самъ єдногъ човека, кога убійци ніе се могло у трагъ ући; ова ме казнъ постизава садъ за праћашнѣ а не за ово убійство."

Човекъ єданъ убіе своіъ таста изъ пушке, протеравши кроз њга три куршума. Убійацъ се ніе могао никако осведочити, али после неколико година на истомъ ономъ мѣсту његовогъ тѣла, на комъ є пре старца своіъ съ три куршума згодіо, искоче му три отока, и почне га живина єсти; и онай гресни оказаный човекъ признавши учињено зло одъ страшны болова скоича се.

Синъ некогъ великаша саньканоћи се єданпутъ на своіицама по леду, одъ несташлука завади се съ єдникъ безазленимъ тежакомъ, и убіе га. Доће стварь до суда, а младый господичићъ претрпи свое зло дѣло, наводећи ово, што є очевидно лажно было, т. є. да є простакъ самъ пао, и о своіице се ударіо, и тако самъ себе убіо. — Судъ крівца оправда. Кадъ настане друга зима, господичићъ онай увеселаваоћи се опетъ саньканѣмъ по леду, на ономъ истомъ мѣсту, гдѣ є онога лане убіо, у нагломъ трчању окрећући се, упадне у єду одушку, коју су рибари пробили были, оде подъ ледъ и утопи се.

Селякъ єданъ, кога є кућа, подалѣ одъ други поредъ друма была, доста се пута безбожно лакоміо туђегъ добра, па є често и убіо путнике, кои су нѣму на поћиште свраћали. Єдно вече сврати се путникъ єданъ нѣму, кои є было на коню и коме се познавало, да ніе башъ безъ новаца. Селякъ каже своме госту, гдѣ ће лећи да спава, и онай легне. Путникъ полежи мало, па онда устане и оде да обиће коня; а синъ онога селяка у сну некако валяюћи се, доваля се и легне на простирачъ онога путника. Онай кадъ се врати, ніе га хтео будити ни узнемиривати, него проће опетъ и легне на празно место, гдѣ є газданъ синъ спавао. Кадъ є было у глуво доба ноћи, ето ти домаћина; измане да убіе госта, па убіе своіъ рођеногъ сина. Гостъ се измакне и утече, па оде, те яви суду; и тако онай, што є зла дѣла своя обѣлодаіо убійствомъ рођеногъ своіъ сина, претрпи заслужену казнь.

Селякъ некій Яковъ изъ Сонара, могао є жену свою избавити, да се подъ ледомъ неутопи, само да іой є єданъ прстъ пружіо, како бы се она њга дочепала. Но онъ то исчуяни и жена му се утопи. За мало година после тога заболи га рука, и сви му прсти поодпадаю.

К. Боецій, прота у Моря, у слово свое, кое є говорію, кадъ є Карлъ XII. на владу ступіо, уплео є више слободномыслены речій противу злоупотребленя, кое найвећи служителяи краљевски своимъ насиліемъ чине. Любинацъ краљевъ Пиперъ тужи га краљу, и дотле доведе, да проту осуде на вечито заточеніе у тврдиньи Ретебургу. Али по некомъ времену освое Руси Ретебургъ и пусте Боеція, да иде слободно у свой завичай, побѣде Шведе кодъ Пултаве заробе Пипера и затворе га у Ретебургъ, онђ, гдѣ є сѣдіо онай прота, кога є Пиперъ неправо обтужіо и у сумданство баціо. Боецій живіо є у срећной слободи, а Пиперъ се тужно скончао у непріятельскомъ заточенію.

Хорнволъ, младъ єданъ човекъ, кои є доста пріятеля имао кодъ двора, отимао се съ єдникъ старимъ

срезнимъ судцемъ, кои е доста дѣце имао, ово некогъ званія у Абу. Судацъ е већъ неколико пута представљанъ, да се у званію повиси, али ніе имао своій людій кодъ двора, кои бы за њега добру рѣчъ рекли, па зато су други њему предностављани бывали. Овомъ приликомъ протурао се некако до краља, и овай му науми дати ово место. На то Хорволофъ преко своій довторены пріятеля тай лажанъ гласъ изнесе, да е и судацъ присталица оне стране, кои е овдашњемъ новомъ правительству противна была, и тако излазе себи овай младый господинъ ово мѣсто, што е ономъ наречено было. Старый судацъ сретне се съ њимъ, каже, да му мора честитати, али као на правди облагань, мора и на божію правду апелирати. Хорволофъ поће изъ Штокхолма у Або, и како е зима была, бродъ западне међу ледъ, а онъ са іошъ једнимъ своимъ пріятељемъ скоче у оранцу, одсеку конопацъ и 5—6 дана тумарали су по води између санїй, и нису могли до суве земљ доћи. Одъ нужде, немањаћи шта ести њи двоица, гутали су старе коже и друге кое ствари; и кадъ е оранца съ њиховимъ мртвимъ тѣлесима готландскомъ краю претерана, у хорволофовимъ устима нађу полуужватавъ декретъ, коимъ е онъ на званіе у Абу именованъ. Бродъ овай, изъ кога су искочила ова два човека, са свима путницима избани се; о старомъ среском судіи и његовой ситвой деци, богъ се састарао по нужди.

Богатъ некій управитель вароши Ліела имао е три сестре, одъ коій една была е удова и у сиротињи са ситнимъ дѣцомъ, и ону башъ имућный тай братъ њихъ изъ неке неупутне мрзости изключи тестаментомъ одъ наслѣђа. Она право своій сирота препоручи богу, и умре у сиротињи. Али после смрти њене умру іой и братъ и сестре, кои порода нису имале, и тако цѣло ово іошъ умножено иманѣ њихово припадне оной сиротной деци.

ГАВРАНЪ.

У години 1838. бывше предъ шталама кральице енглеске једанъ гавранъ, кога су сви съ удивљењемъ смаграли. Одъ прилике 1831. год. по найвећемъ мразу падне једанъ гавранъ као мртавъ у авлію предъ горепомснуте шталe. Момче једно изъ шталe дигне га са земљ и баци га у бурдељчићъ једанъ, у комъ е англійско псето, буддогъ, лежало. Далъ се на тай догађай ніе мислило ни найманѣ; псето су као обично ранили, а на гаврана сви нећъ и заборавс. У пролѣће изађе једномъ псето изъ свое колебе, да као обично по авлій и око шталe стражари и да се по трави игра; али наеданпутъ примѣте, да гавранъ једанъ за њимъ скакуће, и после тога ніе се псето маћи могло, да ніе оно первато слуиче за њимъ слѣдовало. Кадъ су псету рану давали, гавранъ е увѣкъ найлѣпше залогае за њега бирао, а самъ се задовољавао са остатком; шта више, псе кости, кое е онъ брижљиво збирао, довлачіо е предъ свое љубимче, псето. Ако се у авлій конь седлао и гавранъ примѣти, да онай, кои ће ахати, намѣрава такође и псето са собомъ повести, то е онъ одма одскакутао или одлетіо къ псету и лвіо му, да се на путъ спреми, и кадъ псето узъ коњаника пође, дигне се и гавранъ на крила и пратіо е своіъ пріятеля непрестано летећи; па ма колико овай далеко ишао. Више пута, кадъ е псето у авлій спавало, гавранъ се близу њега ставіо и као вѣрный пріятель съ найвећомъ га е пажњомъ чувао; ништа га ніе могло съ тога мѣста отерате. Више су му пута рану давали, онъ ніе хтѣо на исту ни погледати; некій путъ у таковомъ случаю, пробали су да га поплаше, но онъ е само іошъ ближе псету долетао, и као да бы ово бранити хтѣо, разширивао е надъ њимъ крила и тако е по по сата ставо. Ово е траило готово пуны 9 година, докъ напоследку псето одъ старости нелипше; на његовомъ гробчићу нађу гаврана после три дана такође мртва.

Колико гавранъ способности за обученѣ притажава видиће се такође изъ слѣдующегъ случая. У некомъ гостіонику на поштанскомъ другу было е једанъ гавранъ обучень, да кокошке љука на рану, кое е онъ съ найвећомъ лакоста и точности извршавао. Једанпутъ буде асталъ у гостіоници намѣштенъ за путнике, кои су ту одсѣли, да ужинаю. Све е спремно было, само да гости сѣдну. Врата су была затворена, но прозоръ е једанъ баше отворенъ. Гавранъ, кои е видіо, како е слушкиња поставлиала, вальда е мислію, да такође и онъ тако чинити мора. Кадъ ужина готова буде и гости уђу у собу да за поставлѣнъ асталъ сѣдну, какво чудо и ужасъ нападне укућане, кадъ ништа на асталу ненађу; тањира, сребрны вилюшака и ножева, чаршава свега е нестало. Но какво удивљѣнъ затимъ и смѣй буде, кадъ у авлій виде исте неставше ствари лепо наређене као и на асталу; гавранъ е насредъ чаршава ставо, а што е годъ кокошію, гусака, патака и голубова было, све е сѣчако на часть, па е само чекао, да се рана донесе.

ЕЛЕКТРИЧНА ЄГУЉА.

Найснажнїегъ поглавницу индіянскогъ у южной Америци, коя се са помамнимъ тигру личећимъ јагуаромъ у борбу пушта, и кои ни одъ чигање чете наоружаны непріятеля непреза, спопадне стра и ужасъ, докъ угледи близу себе неку рибу, коя се по барама њиовогъ запичая наоди. Па, кадъ животиню туи мртву на земљи смотри, едва се сме усудити и да іой се приближи, а гдѣ ли да е дирне.

Ко непознае сасимъ свойство те рибе, одъ кое се тако зазире, ономе ће се доста чудно чинити плашљивость човека, кои се другчіе нивадъ нестраши. Животиња она ніе прегрдне величине као айкула; нема као ова челюсти пуне велики оштры зуба; нема као оклопъ тврде коже, кою стрела или копљ неможе пробости; нити као неке рибе због оштры бодљый страшна изгледа; него е величиномъ колико одрасла, повелика єгуља, има мале зубиће, кожу мекану, коя се сваким сечивомъ може разсећи, нема никаквы боцца ни бодљый, и зове се *електрична єгуља*. Она нема никаквогъ оружія, али опетъ може и найчегъ човека, као да е громомъ ударенъ, оборити, само ако е се овай дотакне, или и само оне воде, коя е око те рибе. Индіянацъ недокучуе, одкудъ у те животиње она невидљена снага, коју Европацъ зове електрицитетъ; ономъ неизображеномъ простомъ уму задае дѣйство одъ неке непидљиве а осѣћане снаге ужасъ, кои исто онако душу његову уздрма, наогодъ што електричный ударъ електричне єгуљ дрине његовимъ тѣломъ.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Жена. Башъ є то лепо одъ тебе, човече!

Човекъ. Шта ти є, жено, нобасъ?

Жена. Дѣте сву ноћь неће да заспи; устани и ты, те га *люлай* мало, да я спавамъ; нисамъ га я сама родила, пола є мое, а пола твое.

Човекъ. *Люлай* ты жено, твою половину, а моя половина века плаче (заспи опетъ).

Госпоа. О дѣвойко, было є и пре млады слушкиня кодъ мене, али овогъ чуда нисамъ видила. Опетъ се гиздашъ, а негледашъ, да є печенѣ загорило. Като, ты ми се одъ дана на данъ све манѣ допадашъ.

Буварица. Е бога вамъ, госпоа, нама се недопадамъ, а господинъ каже, да му се одъ дана на данъ све више допадамъ; я незнамъ, како цѣлому свѣту да угодимъ.

ПАПРИКАШЪ.

Жене неуважаваю пametногъ мужа, докъ съ лудимъ неколико година непроживе.

Жене су као канаринке, една кадъ иѣва, пріятно є, кадъ ій много у едномъ кавезу има, одъ вике и тороканя човенъ неразликуе поединъ гласъ, и мора изъ собе побѣћи.

Прво є, што жене знаду, да су лепе; прво, што науче, да муженима владаю; прво, што искусе, да су одъ мужека слабіе; прво, што забораве, колико имаю година; прво, чега се еднако сѣћаю, да нису то заиста заборавиле.

Муамедъ є рекао: И ако є забрањено, другомъ комъ осимъ богу клањти се, опетъ жена века се своме мужу клана, еръ є онъ богомъ њой даный господаръ.

Али є Муамедъ и то казао: Сѣћъ є божій дуһанъ, и найбољій еспапъ є у њему поштена жена.

ЗАГОНЕТКЕ.

— Шта є тврће одъ челика?

— Четари буле на коню яшу, една другу неможе да стигне.

— Црно мече уза поль тече, гдѣгодъ клече, право рече.

— *У* наше бабе кожне очи.

— Леска тролеска, у лесци огань гори и у огню човекъ стои.

— *У* шта є срце пртено.

ЗАЧИНЦИ.

Бзикъ надшто одсѣца главу.

Ако ти є пріятель медъ, гледай, да га свега неоједешъ.

Кадъ су мишъ и мачка у љубави, страдаю жита.

Кадъ ти свињ пусти браду, ты твою одма брій.

Ако по несрећи имао будешъ пріятеля лудогъ, буди баръ ты пametанъ.

Рѣчи, кое си изговоріо, тобомъ владаю, а кое неси, њима ты владашъ.

Време учи оногъ, кои учителя нема.

Прави минару, а градъ квари.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *Београдъ*, 25. Јулія. Јуче є умрло дѣте новодошавшегъ францускогъ генералногъ конзула г. Дезесара, и данасъ є сарањено.

— Поводомъ наређеногъ контумаца због куге у Авлони одъ стране аустрійскогъ правителства и наше є правителство 10. дневный контумацъ према турской граници наредило. Позорьивость ова є нужна; но мы се надамо, да ће овай страхъ безъ довольногъ повода остати, и да ће се све границе после неколико дана опетъ отворити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Синовацъ князя Чарторійскогъ примљенъ є кодъ цара Наполеона врло добро и отишао є у Лондонъ, да съ л. Пелмерстономъ преговара о польской легіи. Ово є Поляке у емиграція живеће врло обрадовала, еръ ій обнадеждава, да ће се Польска независна учинити. Но људи познаюћи неслогу партіе аристократичне и демократичне у польской емиграція, а знаюћи и то да саюзници, кадъ бы Русію в побѣдили и на то прикорати могли, већъ због самогъ пріятелства аустрійскогъ и пруског. Полящима овако помоћи немогу, неприкажу никако важности польской легіи, и сажалѣваю притомъ управо саме Поляке.

— Князь Горчаковъ имаше изъ Севастополя, да се одъ 11. — 15. тек. ни кодъ Севастополя ни у цѣлому Криму ништа важно ніе догодило.

— *Монитеръ* достапли подъ 17. тек. брой уписника за новый заимъ на 510,000 лица, коя су 3600 мил. франака уписала; наваъ Француске уписано є 600 мил. франака.

— *Пресса* парижка пише о новинама „Ле-норъ", коє у Бриселу на француски излазе, да се ови чланци тій новина пишу у кабинету гр. Неселроде у Петербургу, и да више Руса, кои су као званичници пзаљене у Бриселу, на истинь новинара раде, већу тима налази се и Ник. Гречъ учред. Сѣв. пчеле, кои є послатъ, да у Бриселу обучи оне саучеснике и садлаџелѣ, како треба за Русію писати.

— Изъ *Цариграда* пишу, да су башбожуци по дарданелскимъ областима у бѣсилу своме толико се заборавили, да су и своіъ команданта енглескогъ генерала Бійтсона убили. Съ друге стране чуе се, да су башбожуци лане по Албаніи за войску скупљене, и садъ после године дана одчасти кућама пратившисе, напали заедно са своимъ сродницима на неке татаре, кои су наши скадарскозъ новце многе носили, и ту ій опљачкали, нашише наши, да они те новце задржаваю у ime накнаде за оне у рату погинуше другове и у име непримљене плате за време служења у войсци. Оваква нечувена случаа као найбольи доказа неупотребльивости башбожука за европско ратованѣ, склонише савезне силе, те ће садъ найвећу строгость према овимъ новинъ примѣнити.

— Пре неки данъ наговѣстисмо сданъ дописникъ изъ Крима, да се тамо куга појавила, но садъ изъ Авлоне (у Албаніи) имали аустрійскій конзулъ своме правителству, да се и тамо нека болесть налика на кугу показала, и санитетска власть аустрійска одма є контумаце по граници наредила.

— Француско правителство купило є у Шпаньолской 3000 мазгій за Крим; 300 є већъ на Јаће натоварено.

Течаї: сребро 120; дукати по 5 ф. 40 кр. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 29. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 2 цванцика. | № 62.

ЗАГОНЕТКА.

Речь сам нала аз' знатна одавна,
Моя цела три су слога главна;
Пре нег' тебе мене богъ сатворь,
На чрезъ мене т' сада мука мори.

* * *

Зборъ мене ты данасъ уморъ тришшъ,
Аз' не опетъ зато радо гледишъ;
Особито дѣца мене траже,
Са иномъ майка очи ймъ замаже.

* * *

Прво писмо моє мале рѣчи,
Свагда людма у устима шевчи;
А задня три громно дѣйство значе,
Кадъ се пѣва или кадъ се плаче.

* * *

Четир' писма безъ првога значе
Нсто дѣйство, само кадъ є яче;
А кадъ првый слогъ предметнешъ трећежъ,
Тад' се сваконъ око прата крећемъ.

* * *

Ако л' другомъ, петомъ и четвртомъ
Писму додашъ едно аз на краю;
Тад' постанемъ животно безъ пера,
Што но старо на три ноге келя.

* * *

Узми нето а и треће писмо,
Пакъ погледай землю на ко ой смо,
Ненов' быти да се незачудишъ,
И могућство божіе неславишъ.

* * *

Име моє само ти се каже,
Нити мисли, да т' но зато лаже;
Сама т' рѣчца да погодишъ води,
Ніе тежко; деде сад' погоди! —

А. П

МИШЪ САМБАРЪ.

(или вѣрно пріятельство животиња)

У великой єдной шуми, гдѣ се сіясетъ диналчи налазило, стаяло є на єдномъ високомъ дрвету гавраново гнѣздо. По той шуми често се ловило. Тако єданпутъ доће ловацъ єдань, угледа на дрвету гавраново гнѣздо, и запне свою мрежу. Ово гаврана уплаши, кои свакако размишлявати почне, и найпосле помисли: „да ли овай човекъ жели мене, или другу какву животиню уловити? то ћемо башъ видити!“ Међутимъ є ловацъ посую землю пшеницомъ, мрежу намѣстіо, и стао мало на страну. Наскоро затимъ доће єдань голубъ, а за овимъ читаво ято други голубова, и сви се спусте на пшеницу, безъ да су мрежу смотрили, и тако се сви уєданпутъ похватаю. Ово є яко обрадовало ловца, кои къ мрежи и непрпшаюћимъ се голубовима потрчи. Али у исто време овай голубъ, кои є први слетіо, предложи осталимъ голубовима: „покушаймо сви сложно одедапутъ у висъ полетити, можда ћемо моћи и мрежу подићи, а овако, ако се кудъ кои непрпшамо и отимамо, заиста се нећемо отети, зато дакле сви сложно, єданъ за све и сви за єдного полетимо.“ На ово ияћше сви голубови, само да бы се спасли, съ драге волѣ пристану, и полете съ мрежомъ у воздухъ. Садъ є ловацъ за летећимъ голубовима морао трчати и гледати, гдѣ ће пасти мрежа; а гавранъ сасвимъ безбрижно помисли у себи: „трчи, трчи! да видимъ башъ, како ће се та комедія спршити!“

Но кадъ мударъ предводитель голубова види, да ловацъ непрестано за њима трчи и гледа, гдѣ ће они на землю пасти, проговори своме друштву: „видите, како нашъ гонитель и непріятель за нама трчи, да насъ опетъ макако ухвати, и доиста ухватиће насъ, ако овимъ правцемъ летимо; него знате шта, да бы насъ єданпутъ на миру оставіо, полетимо прело брда и стрмены кршева; а одавдѣ не далеко налази се єдна яруга, у коіой мой врлый пріятель мишъ живи, па чимъ ћему одемо, одма ће намъ мрежу изгристи, и онога насъ робства ослободити.“

Тако и буде. Голубови по мудромъ савѣту свога предводителя узму другій правацъ у летењу, и тимъ исчезну изъ очію своѣ непріятеля.

Не мало є и гаврана интересирало знати, како ће се овай чудноватый догађай окончати, едали ће се моћи голубови мреже курталисати, па да се тимъ и онъ ползе, како бы у своіой бѣди и невољи подобну опасность избѣћи умео, полети и онъ садъ за њима.

Голуби се приближе други, гдѣ є мишъ живіо, спусте се на землю и съ великимъ удивљењемъ угледаю мишево обиталиште, кое є можда са сто коекаквы рупица и пукотина, за улазакъ и излазакъ, снабдѣвено было, сигурно зато, да бы се одъ грозеће му опасности лакше скрити могао Мишу є было име Самбаръ, и тако сада мударъ голубъ викне свога пріятеля. „Ко си ты?“ а голубъ му одговори: „Я самъ голубъ твой добаръ пріятель!“ Садъ мишићъ смотрено провари изъ рупе и запчуѣвъ запыта голуба: „О любезный пріятелю мой, кои те є тако майсторски уплео?“ голубъ одговори: „О любезный пріятелю! Заръ ты іошъ незнашъ, да нема овога на свѣту, кои несрећну свою судбу у своме животу непозна. Мы смо доста хитри и лукави, али време є іошъ хитріе и лукавіе; єръ оно намъ пшеницомъ замаза очи тако, да нисмо запету мрежу ни видити могли, па када смо се у найвећой радости сви одедаредъ на пшеницу слегли, склопи се она и све насъ до єдногъ улови, као што насъ садъ гледашъ. Іошъ да се нисмо сѣтили, да сви одедаредъ покушамо срећу, те да се мрежомъ полетимо, и тако се ослободимо, одавна бы пропали.“

Докъ є овако голубъ говоріо, започне мишъ мрежу гристи, и то съ оне стране, гдѣ му се пріятель налазіо; но овай садъ проговори: „започни съ друге стране твой посао, и избави найпре друштво мое, а после ћешъ и мене лако избавити.“ Мишъ нехтѣде послушати пріятеля, ако га є овай и по другій путъ молію, него є свое започето продужіо; али кадъ га голубъ и по трећій путъ замоли, да њега остави, на да найпре остало друштво њгово избави, тада га мишићъ запыта: „та шта ми све о друштву твомъ говоришъ, да найпре њега избавимъ, као да ты нисн радъ ослободити се?“ На то одговори голубъ: „ты ми само испуни молбу, а за далъ нестарай се; я за мое друштво морамъ изъ братске дужности молити, да га ослободишъ, єръ я самъ свему овоме повода, да я нисамъ налетіо на мрежу и пшеницу, заиста они то учинияли небы, а да нису ми они опеть помогли подићи се съ мрежомъ у воздухъ, одавно бы пропао; ето зашто се я толико за њихово спасеніе бринемъ; дакле опеть те молимъ, гледай, те њи ове бѣде курталиши, а да потомъ и на мене заборавити нећешъ, о томе самъ я увѣренъ.“

На ово одговори мишићъ: „О любезный и добрый мой голубе! благородна мысао твоя похвале є достойна.“ На све стране затимъ мрежу изгризе тако, да су садъ сви голубови у найвећой радости прули и запта се ослободіли. Мишићъ пакъ опеть брже болъ у руницу шмукне.

Све є ово гавранъ добро видіо, кои є ублизу на єдноме дрвету сѣдіо, и онъ сада почне самъ говорити: „Ко зна, еда ли и я нећу кадгадъ у овакну опасность пасти? Но лепо є и прекрасно имати пріятеля, кои ти у нужди помаже. О како бы се я одвећъ срећнимъ сматрао, да є тай мишъ мой пріятель!“

Затимъ слети съ дрвета на єдну мишеву рупу, и почне викати: „Самбару, изађи наполъ!“ мишићъ изъ рупе запыта: „ко си ты?“ а гавранъ одговори: „я самъ, гавранъ, кои самъ све видіо, шта се догодило съ твоимъ пріятельима, кое є промисао божій помоћу твогъ вѣрногъ пріятелства одъ несреће и пропасти сачувао, зато самъ и я дошао, да се съ тобомъ опріятельимъ.“ Сада мударъ мишићъ Самбарь опеть изъ рупе проговори: „мы се неможемо опріятельити, свакій паметанъ старе се за оно, што може постићи, а будала напротивъ чезне башъ за оними, што никако задобити неможе. Зато єдни терао лаће сувимъ а кочіе водомъ. Какво бы то єдно пріятельство између насъ было, кадъ самъ я твоя рана, а ты мой ждера?“ Затимъ опеть проговори гавранъ: „мишићу мой, разуми ме добро, што ти я говоримъ. Шта ми помаже, кадъ те прождеремъ, твоя смрть? животъ твой быће ми одъ много ће не ползе, а пріятельство твое стално и пріятно као амбра.“ На ово придода мишићъ: „што лавъ на слона због яке снаге мрзи, ни по чуда ће, то є іошъ благородно; али што силный на слабіега мрзи и гони га, то є заиста и гадно; тако мрзи истребъ на кокошь, мачка на миша, єръ на зеца, а ты на — мене. Мудри веле: „ко се са своимъ непріятельмъ дружи, подобанъ є оному, што отровну змію у руке узима, а незна кадъ ће га уести. Паметанъ се никадъ неповѣрава своме непріятелю, него га се што више може клони, да му се неслучи око, што се некада єдномъ човеку са зміомъ случило.“

Гавранъ га любопытьливо запыта: „а шта му се случило?“ и тако садъ почне мишићъ причати слѣдующу причу:

(продужіће се)

ЛЕДЕНИ БРЕГОВИ У МОРУ.

Године 1837. 30. Іюнія пођемо мы, приповеда єданъ путникъ, на лађи „Байрону“, коя є гвожђемъ, соли и другимъ коечимъ натоварена была изъ Ливерпула у Ніуіоркъ. Насъ є было, кое путника кое лађара, свега до 200. У пече 2. Августа а 3½. данъ нашегъ путованя догоди намъ се єданъ таковый догађай, кои є вредань дугогъ спомињања и сѣћања. Ноћь є была врло тиха и ведра, небо плано съ миліонима звѣзда украшено, мѣсецъ бистарь и врло свѣтао. На лађи владала є найпеће тишина и само корачань стражу чувающегъ официра, и звека звонца, кое є почешће звонило и такo рибарскимъ лађама, кое су вальда ту близу биле, нашь долазакъ являло, нарушавали су ову божествену тишину. Али ова тишина какву намъ є несрећу и пропасть спремала? Око два сата пре зоре пробуде ме врло брзи кораци официра, и съ уплашенимъ, скоро изнемоглимъ и очайнимъ гласомъ изговорене рѣчи, предскажу ми неку несрећу. И скочимъ изъ постеље, брзо се обучемъ и запытамъ моє другове, кои су у другой соби были, шта є то. „Мы смо ледомъ обкружени“ одговоре, они, „но будите добри, извѣстите капетана о томе.“ Капетанъ є већъ био изашао изъ своє собе, и гледао є. шта се збыло. У томъ тренутку удари ледъ тако яко о лађу, да смо мислили, сва ће се распасти. Леденый брегъ было є преко 100 стопа надъ моремъ узвишенъ а наша є лађа тако ис-

подъ њега дошла била, да смо мислили, до коя часъ ће се на насъ сурвати. Капетанъ заповѣди, да се вѣтрила скину. Докъ су морнари вѣтрила скидали, уплашени путници скупе се сви у гомилу, и гледали су своју очевидну пропасть дрхтећи. Ледъ е два путъ већомъ снагомъ опетъ о лађу ударіо, тако да смо мислили, све ће се катарке поломити и на насъ стропоштати. Млађій капетанъ уђе после тога сасвимъ бледъ у собу, у којој смо мы сви скупљени были и сваки часъ смрть очекивали и сасвимъ изгеморлимъ гласомъ рече намъ: „Ахъ боже! предња часть лађе већъ се разбила, мы смо пропали.“ Смрть намъ се чинила извѣсна. У тай часъ заповѣди капетанъ, да се шалупа у море спусти, и докъ су лађари ковопце дрешили, пагриу људи и жене у њу и до 40 њи смѣсте се. Само провидѣније спасло е ове несрећнике одъ пропасти, єръ ій двѣ сате умало не згнѣше, зато капетанъ съ великимъ пожертвованьмъ привуче брзо шалупу опетъ лађи и све путнике у лађу уведе. Найвећій ужасъ и страх были су у лађи. Једни су се клечећи склопљѣнимъ рукама богу молили а други су гласно плакали. Плачъ и јукањ удвои се кадъ ледъ и трећій путъ о лађу удари. Садъ изгубимо сви надежду и найхрабрији спремао се за смрть. И сами пси скупише се сви уедно и са погнутимъ главама као и мы очекивахуу смрть. Али провидѣније ніе тако хтѣло. Лађа ніе страшно разбіена била, или болѣ рећи основни балваня были су сасвимъ неповређени и делярь лађе увѣрава ше насъ, да ће онъ лађу оправити и да нико неће штете претрпити, само да небуде горе. И заиста срећанъ за насъ вѣтарь разтѣра мало санте и остави намъ изласка. Мы се сви ушемо, да на излазакъ тай на морску пучину лађу упутимо, и срећно се изъ найнеће ове опасности исколебамо. Катарке су једна текъ стајале. — „Къ прицима“ повиче капетанъ. Прицн се донесу, воду станемо избацивати и наскоро видимо мы сви радостна, да смо спасени. Провалине лађе поправе се и мы дођемо, хвала промислу и вѣштини капетана, шестый инъ после ове несреће у пристаниште Ніујорчко.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерак. Држишъ ли и ты, вѣре ти, Шумадинку?

Петак. Ѣси ли луђе ты, зарь незнашъ, да е моя изъ Крајине?

Петак. Кудъ ћемо онда, Ерач е, нко куга къ нама дође?

Ерак. И башъ ништа немаримъ; кадъ ми она моя у кући за 23 године ништа неможе наудити, бели ни она неће!

Петак. Зарь е то лепо и право, да мени онъ усредъ чаршіе предъ толикимъ свѣтомъ каже, да самъ будала и магарацъ; — а идемъ управо у судъ, па ако му ништа друго небуде, платиће баръ судейске таксе, — —.

Ерак. И небы то ва твомъ мѣсту чиніо; кажавъ е онъ адиокатъ, моћиће свое инѣніе предъ судомъ лепо доказати, па ћешъ ты преко свега и таксе платити.

ПОДГРѢВЦИ.

У Нѣмачкой има 165 театора, међу овима 19 правы дворски, 12 варошки првогъ реда, 28 варошки другогъ реда 39 варошки трећегъ реда, 67 путујући друштва, одъ коій 20 врло добро стое. Брой актера, пѣвача и играча износи на 6000, а брой користа, чланова оркестра, звaничника театорски, гардробіера и т. д. износи на 8000.

Извѣстно е, да су савезне силе досадъ за ово мало рата и ово мало успѣха нерачунајући претрпљене губитке у пропалимъ лађама и свакой муниціи издале у новцу на 1000 миліона талира, а исто тако да е и Русія съ урачунатимъ жертвама народа скоро толико потрошила, кадъ и сама Пруска савсимъ неутрална земля због рата мѣсечно преко 1 мил. тал. (наши) издавати мора. Преће н. п. у битки код Аустерлица, гдѣ се судба цѣле Европе рѣшавала, борило се съ обе стране (Француза, Аустріянаца, Руса, Нѣмаца, Таліяна —) свега до 100.000 људій и по добивеной битки у неколико дана располагао е Наполеонъ I. съ већомъ частя Европе као съ орасима. Садъ пакъ четири савезника съ грдномъ флотомъ, и съ досадашњомъ војскомъ своіомъ одъ 300.000 нападаю на єданъ градъ на краю државе непріятельске лежећій, трошетолике људе и новце, и слѣдствено побѣђе было бы текъ само заузеће єдногъ града. Ово заиста ніе напредакъ човечества, єръ ако овако наопако свѣтъ напреднје, до 50 година неће се рать дручіе моћи водити, но све да найпре продамо, па сви у рать да пођемо.

Кадъ е издатель новина „таймсъ“ пре неколико година свою кћерь удао, поклонію іой е онъ као мираз єдну четврть стране исты новина, коя годишнѣ преко 50.000 фор. сребра прихода доноси.

Изъ штатистике Лондона дознаемо, да у овой великой варошы съ више одъ 2 мил. жителя има 16.000 дѣце, коя се у пороку воспитаваю, 50.000 крадљиваца, 5000 ятака, 15.000 коцкара, 25.000 просяка, 30.000 древны піяница, 150.000 осрамоћены и подъ полицайнимъ присмотромъ, — свега близу по миліона рђавы жителя.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Комшиница. Шта ради комшія?

Жена. Богме рђаво. Ухватила га грозница па лежи.

Дете. Нана каже, да се тата опіо.

Селяци. Добро намъ дошао, капетану!

Старешина. Болѣ насъ нашао, браћо!

Кметъ єдан. Башъ си се измучіо крозъ нашъ срезъ, опрости, што е кодъ насъ тако брегговито.

ЗАЧИНЦИ

Ађіине одъ другогъ узете незгрђаваю човека.

Майка убіеногъ сина, а убице ѣди.

Они су пріятельи добри, коя єдан другогъ на добро упућую.

Ухвати крадљивца, докъ онъ тебе ніе ухватіо.

Нелшв на комшійскомъ седау.

Дић године како є отишао, а съ двѣ жуте чизме дошао.

Пјанство младости яче є одъ пјанства вина.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

Одговет. у бр. 59. заг. XVII. Сину припаће 600, матери 200 а кћери 100 талира; и тако ће синъ трипутъ више но мати а мати двапутъ више но кћи наслѣдитя.

XVIII. И єданъ и другій имали су два гроша, а књига се продавала по 20 гроша.

XIX. Наполеону є было 51 година а сину његовомъ 10.

XX. Руса є пало 17, Француза 27 а Енглеза 13; свега 57.

Одгов. у пр. бр. Крмећа сурла. — Витао. — Кантаръ. — Собни прозори одъ артіс. — Огледало. — Свѣћа.

МРѢВИЦЕ.

— Єданъ циганинъ уда кћерь свою, и зетъ га запыта, шта ће му онъ мираза узъ дѣвойку дати. „Шта да ты дамъ?“ одговори циганинъ, „даємъ ти цѣлу Посавину и Колубару, кое одъ трговине, кое одъ краће, кое одъ прошнѣ, ако за себе и твою фамилію одъ толике землѣ доста неистѣрашъ, виси правый циганинъ.“

— Текъ дошавшій у срезъ старешина, смотри међу кметовима и учителя сеоскогъ, и запыта ко є то. Учитель самъ одговори: „Я самъ господарь овогъ села.“ — „Како то? Какавъ господарь?“ — „Знате, господине,“ одговори учитель, „овдѣ заповѣдаю жене мужевима, дѣца заповѣдаю матерама, а я заповѣдамъ дѣци, и тако самъ я найстарїи и найвласнїи господарь.“

— Калуђеръ и ђакъ дођу некой баби да свете водицу. Кадъ калуђеръ заиште свѣћу, баба му донесе великій сирацъ воска, говорећи да нема готове свеће, већъ нека є съ ђаномъ самъ начини. Калуђеръ видећи толико воска, и знаюћи да свѣћа, што у таквимъ случаима претече, њму остае, повиче на ђака, да донесе съ коня уларъ, да око њга одъ свега овогъ воска граде свѣћу. Кадъ ђакъ донесе уларъ и баба види, шта она хоће, ова истргне калуђеру восакъ изъ руку реквши: „Нећешъ, вѣре ми, ако є и богу, млого є.“

— У препирки єдногъ древногъ философа и єдногъ бистроумногъ селяка о знаню и незнаню повиче мудрацъ „Та мене є то недостойно, съ тобомъ о томъ се препирати.“ — Селякъ на то му рече: „Не, не, господине, єво я међень талиръ, метните и вы толико, на кои више зна, нека узме обадна талира.“ — Филозофъ одма на то пристане и предложи селяку ово тешко пытанѣ: „Како се звала жена краля Ирода?“ — Селякъ брзо одговори: „Она се звала Иродовица; а како се зове моя жена? — Филозофъ поћути мало, а селякъ на то брзо рекне: „Ето да незнате!“ и уме повиче.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Съ бойногъ поля на сѣверу и югу нема ништа новогъ, што бы важно было.

— Изъ *Карса* являю, да Шакиръ ніе умрѣо, него напротивъ да є съ войскомъ своїомъ изъ брегова изишао и садъ близу Тифлиса стои, одъ кое є вароши захтѣвао, да се преда. Генераль Муравѣвъ послао є одна єдно одѣлѣнѣ войске той варошы у помоћь.

— *Монитеру* пишу изъ Енникала, како су по осносцю того мѣста и Крча Французи благо и човечно съ заробљеницима и ранѣницима рускимъ поступали, па да зато Руси свуда Французе врло почитую, а да се съ Турцима и Енглезима нимало нехвале. Дописнивъ истый Монитера вели, да одъ почетка обсаде Севастополя досадъ има кое болесны кое ранѣны Руса на 70.000 людій.

— Изъ *Цариграда* являю, да ће телеграфъ отудъ у Едрене и далѣ преко Варне за у Европу до две-три недѣлѣ готовъ быти.

— *Мадридске* нов. извлаюю, да Француска и Енглеска нису никадъ одъ Шпаньолске захтѣвале войске за Крымъ или Италію.

— Омеръ-паша се 11. тек. опетъ вратіо у Крымъ; Мехмедъ-паша пођше 13. тек. у Парызъ за посланика. На дарданелске башбожуке послало є правительство 3000 людій регуларне войске.

— Француско правительство узело є подъ кирію 90 рѣчны параброда, да съ њима по рускимъ рѣкама изъ Црногъ и Азовскогъ мора операціи може. На сваковъ параброду може поредъ топова по 500 людій стати.

— И у *Крфу* су Енглези контумаце према Албанїи због куге поставили; но садъ се дознае, да є савъ страхъ узалудъ было, и да одъ разны и обичны у Анлонїи болестій нѣдна на куги налика ніе; зато ће се и контумација сви опетъ скоро отворити, као што ій є Аустрія већъ и отворила.

— Заробљѣнци руски налазећи се у Француской измѣнѣше се такође зе француске заробљѣнике, кои у Русїи живе, официри су већъ садъ слободни. Приликомъ своґъ ослобођења захвалїо е бывшій командантъ Бомарсунда, Бодиско, у повиѣнама француским правительству и народу француском за красно и љубезно поступанѣ съ њимъ и съ осталимъ заробљѣницима.

— Изъ *Одесе* пишу подъ 11. тек. войн. повиѣнама. Прекюче доведе єданъ военый параброд 67 руски заробљѣника и набаци ій касуво, и капетанъ лађе захтѣ толико француски заробљѣника у замѣну; но ны му немогосмо жељу задовольнти, почемъ су они руски заробљѣници сви тешко ранѣни, а заробљѣни подъ касъ Французе, коій 350 има, сви су здрави и читави.

Течай новаца: сребро 121⅔; дукати 5 форин. 38 кр. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНИ И КНИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 2. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за тра мѣсеца 4 цванцина. | № 63.

МИШЪ САМБАРЪ.

(продужено.)

Човекъ и Змія.

Човекъ са своїомъ женомъ радовао се, кадъ є при мѣтіо, да се у њіовой кући змія налази; єръ по старинскомъ обичаю мислило се, да є само она кућа срећна, у коїой змія живи. Зато є сада тай човекъ змію као свое очи у глави чувао и добро є неговао. Она є свое обиталиште у зиду имала, и кадъ є гладна или жедна била, излазила є напољ, гдѣ є свашта доста налазила. Али једнога празника заболи газду глава, а жена и млађи, почемъ су ручакъ приставили, оду у цркву. Међутимъ змія изъ рупе изиђе, и полако довуче се до куйинскогъ прага, погледи на све стране по куйни, и кадъ се увѣри да никога нема, домили до огньишта, попне се горе и како є ловацъ съ еломъ поредъ ватре спазила, пусти у њега свой отровъ. Кадъ є душманску намѣру свою испунила, опеть се полако, само да є небы нико спазіо, доле спусти, и брзо се у рупу завуче. Човекъ є сакривень было, и све види, шта є змія, коју є онъ као пријателя и као срећну свою сматрао и почитовао, урадила, зато узме ловацъ и дубоко закопа га у землю. Кадъ се време ручку приближило, счепа онъ сикиру и стане кодъ рупе, изъ кое є змія обично у то време увекъ излазила па намѣри да є убіе, чимъ главу изъ рупе промоли. Али она само мало съ найвећомъ пажльивости изъ рупе провири, а у тай ма потегне човекъ сикиромъ; но она се одма у рупу сакріе, те є тако сикира непогоди. После некогъ времена наговори га жена, да се помири са зміомъ, коя више тако што чинити неће, па да съ њомъ пріятельство заключи. Онъ на то пристане, и дозове свога комшію, да му овай сведокъ њговогъ са зміомъ пріятельскогъ помирења буде, и да овай єданпуть засвагда свомъ посредованьмъ сваку далю незгоду и многа кошкавка неспоразумѣња њговогъ са зміомъ уклони. Затимъ позову змію, и предложе іой свою пріятельску намѣру, но ова іймъ сада одговори: „То неможе быти! — Мы одсада у вѣрной любави никако остати неможемо, єръ кадъ ты себи представишъ, што самъ я теби у ловацъ спустила и кадъ се я опеть тебе и твое оштре сикире опоменемъ, то заиста єданъ другомъ никако се повѣрити неможемо. Зато ће найболь и найпаметніе быти, да се мы сасвимъ одъльмо; допусти ма, да се безбѣдно изъ твое куће изселимъ, и што даль то болъ одъ тебе удаличъ, а ты буди мирант у твоїой кући.“ Па тако се и збуде.

Гавранъ, почемъ є ову причу саслушао и добро є разумео, почне опеть говорити: „Я самъ врло добро сватіо науку ове твое приче, али зато опеть промисли се мало; буди добарь, и неодреци ми твое пріятельство. Велика є разлика између простогъ и отмѣногъ, лепогъ и ружногъ; златанъ пеаръ више трае него стаклень, єръ кадъ се овай разбіе, пропао є, златанъ пакъ нека се и поквари, зато опеть важность свою негуби. Пріятельство рђаве и покосне нарави ніе управо никаково пріятельство. Али твоя нарави одвећъ є благородна, и самъ є добро познао, зато жељно мол душа траги твое пріятельство, и дотле се нећу одавдѣ помаћи, докъ ми годъ моју молбу неиспуниш.“

На ово мударь мишић Самбарь проговори: „Іошть ничію жељо до данась писамъ осуетіо, зато и твою нежелимъ осуетити, и радо ћу съ тобомъ друговати, а ты ћешъ и самъ признати, да се я писамъ насилу теби придружіо, и да самъ я у овоме моме обиталишту слободанъ и одъ сваке напасти прилично осигуранъ. Я радо помажемъ свакоме, коя мою помоћъ потребује, но зато се надамъ, да се никадъ нећешъ похвалити: „Ха, ха, како іошть лепо и красно уловіи несмотреногъ и неразсудногъ мишa!“ — Да ти се неслучи ово, што се єданпуть мѣтлу и лисици случило.“

„А шта?“ запыта гавранъ, и тако садъ опеть стане Самбарь причати, и то:

О Мѣтлу и Лисици.

Єдне зимне ноћи, кадъ є лисица яко огладнила была, устане са своґъ легала и пође у ловъ, и када се некаковомъ маюру приближила, чуе она гдѣ мѣтао, на повисокомъ дрвету лежећи, непрестано кукуриче. Садъ лисица у маюръ дође и стане исподъ дрвета, па запыта мѣтлаца. „Господине, зашто нѣвашъ садъ по овой зими?“ А мѣтао іой одговори: „Да по природи и обичаю моме предказуемъ наступанѣ дана.“ На то продужи лисица. „О мѣтле, кадъ є тако, то ты имашъ нешто божественo у себи, да можешъ послѣдующе предсказати;“ и одма поче играти. Садъ лисицу мѣтао запыта: „Госпоја, шта те снађе, те си тако весела и играшъ?“ Лисица му одговори: „Та съ лепимъ и веселимъ мора се свакій радовати, зато се ни мало нечуди, што я играмъ, ово я по природи моїой чи-

нимъ; єръ ми ты пѣвашъ умилно. О пѣтле, благородный царе свію земны птица, ты ниси створенъ само, да по воздуху летишъ, вѣчъ и идућа времена мудро да проричешъ! О, како те є богато природа обдарила, и надъ свима прекрасним птицама яко узвисила! Башъ бы се обрадовала, кадъ бы ти чесну и премудру главу цѣлива-ла! Заиста бы се тадъ дичити и поносити могла, кадъ бы другима моима другарицама казала, како самъ срећна была и пророкову главу цѣливала!“ Безумный пѣтао по-вѣруе ласкавимъ рѣчма лукаве лисице, слети съ дрвета, и пружи іой главу, да га велика почитателька позови. Но ова та уседанутъ прождере, и сама себи смѣшећи се проговори: „О како самъ згодно на лудога пророка наишла!“

Почемъ є мишићъ ово испричао, започне даљ свой съ гавраномъ разговоръ: „Нисамъ ти ово зато причао, што мислимъ, да самъ я пѣтао а ты лисица, я рана и ты ждера, єръ я се савршено надамъ, да твоє рѣчи ніе змія своимъ двокраћимъ єзикомъ изговорила,“ и затимъ мало изъ рупице провари. Гавранъ га сада запита: „а што виришъ и одъ мене стрепишъ, те неизаћешъ єданпутъ наполь? Заръ се іошъ мене боишъ?“ „Я самъ се тебе сасвимъ повѣріо проговори мишъ, єръ те као могъ добротъ пріятеля волимъ, а што одавдъ неизилазимъ, узрокъ ми є твоє многобройно друштво, кога нарав можe бити сваконака, на зато може іошъ сваштa и одъ мене быти; єръ ако си ми ты я пріятель, неслѣдуе отуда, да ми о-ни као и ты то быти мораю. На ако ме когодъ спази, одма ће ме прождерати.“ Напротивъ одговори гавранъ: „Одъ пріятельства ништа пречегъ и драгоцѣнієгъ нема, на надъ є то тако, онда вѣрный пріятель треба свога пріятеля добро да чува и одъ сваког нападанія, и то са самимъ пожертвованѣмъ своимъ да брани. Буди увѣренъ“, іошъ придода гавранъ, „любезный Самбару и пріятелю мой, да ће те сваки мой другъ, као и я, искрено као пріятеля свога пазити, и гледати, да ти ни найманъ зло небуде, а и я, хвала богу, имамъ доста снаге, да те могу бранити.“

Садъ изиђе мишићъ изъ своє рупице, и завѣшта се съ гавраномъ у нераздучномъ пріятельству остати, као што су заиста єдан поредъ другогъ и остали, мирно и пріятно животъ свой проводећи, и сваки данъ приповѣдаюћи єдан другоме, шта є кои знао.

Доцніе после некогъ времена преговори гавранъ мишу: „знашъ шта є, любезный пріятелю мой Самбару, ово наше обиталиште доста є незгодно, єръ близу друма лежи, па све се бонмъ, да непострадамо, а кромѣ тога овдѣ нема ни раве за мене. Но я знамъ єдно много згодніе и пробитачніе мѣсто, тамо има дста воде, лепа поляна и богате за насъ ране, па шта више, тамо у води живи іошъ єдна моя стара пріятелька и вѣрна друга, зато бы радъ было, да се тамо одселимо.“

„Теби за любавь радо и весело све ћу учинити“, рече мишъ „и я самъ доста незгодно овдѣ живіо, єръ самъ увѣкъ на опрези было, зато и имамъ, као што видишъ, оволико ума, за улазакъ и излазакъ, ако бы до неволѣ какве дошло, да се лакше спасемъ. И докъ самъ овдѣ живіо, много зла самъ претрпіо, о коима ћу ти све подробно причати, докъ се тамо, гдѣ ти желишъ, єданпутъ смѣстимо.“

Затимъ обоица опросте се са своимъ старимъ обиталиштемъ; гавранъ ухвати клономъ пріятеля за репићъ, и одлети съ њимъ у пожељно мѣсто, но кадъ є покрай воде мишића изъ клона на землю спустіо, да се садъ одморе, провири корнача изъ воде, и кадъ є непозната миша угледала, уплаши се и опетъ се у воду загнори. На то гавранъ одлети на єдно дрво и стане викати: „Корару, Корару!“ Садъ изиђе изъ воде корнача, његова стара пріятелька, коя се ако обрадовала, кадъ є гаврана опетъ жива и здрава кодъ себе видила, и запита га, зашто є тако дуго изостао? Гавранъ іой све по реду исприча о голубу и мишу, и уедно представи іой свога новостеченога пріятеля миша, коме се корнача ніе могла доста начудити, да тако маюшво створенъ може велику мудрость имати; домали до њега, рукова се съ њимъ, и изяви му свою радость, што се съ њимъ упознала. Затимъ гавранъ миша замоли, да њему и његовой пріи за любавь штогодъ и о своме животу приповѣда, и мишъ съ драге волѣ безъ икаква затезања започне слѣдуюће приповѣдати:

(Продужиће се.)

ИЗЪ ПРИРОДНЕ ИСТОРІЕ.

Слонова мудрость. Єданъ индійскій поглаварь купи повише слонова за войску. На путу, кадъ су іи поглавару водили, одвајао є чуварь єдномъ слону одъ опредѣљены порція помало, стављаюћи наравно господару читаву порцію на рачунъ, а по времену се истый тако іошъ обезобрази, да є слону само по по порције давао. Слонъ є ово примѣтіо и показивао є свою ярость и гнѣвъ разнимъ знацима, но опетъ у своіой природной благости душе трпіо є дуго ону неправду. Кадъ єданъ данъ у престолну варошъ поглавара присићю, нареди чуварь куплѣне слоновe у єдан редъ, да іи господарь прегледа. Господарь доће и пролазіо є поредъ реда, но кадгодъ према оному занемареномъ и ошћећеномъ слону доће, показиваo є овай особитимъ гроктанѣмъ и виком, да нешто на срцу има. Почемъ ово сви примѣте и стану у њега гледати, изиђе онъ изъ реда, упути се чувару, шћена га нюшкомъ, и промлати га неколико пута тако снажно о землю, да га сасвимъ раздроби. Ово све свршн онъ за по минута, па се одма полако неколико корацлја упути поглавару, клекне предньимъ ногама и покаже кое тимъ, кое обороженомъ главомъ и савіеномъ нюшкомъ, кое другимъ знацима своју покорность и преданость. Люди одма примѣте, кои тамо непрестано са слоновима посла имаю, да слонъ за ништа небы тако съ човеномъ поступао, и поглаварь почне на то испытивати и истраживати, шта се међу чуваромъ и слономъ збыло Стварь се извиди и непопштењ чуваромъ одкріе: зато поглаварь обичнимъ средствомъ ране и милованя покаже слону, да є право имао, а у исто време буде овай случай наука за друге чуваре.

Другій єданъ смѣшанъ примѣръ поредъ овогъ жалосногъ причаю о другомъ єдномъ слону. Найвеће пріятельство владало є између слона и његовогъ чувара, коме є и єданъ малый црнацъ одъ 5-6 година на сахрану предатъ быо. Кадгодъ є чуварь у подне на ручакъ или макудъ ишао, препоручивао є црнца слону, да га чува. Єдномъ отиде чуварь и слонъ по обичаю чуваше дѣте, но на великой врућини облада га санъ, онъ почне дремати и заспи. Мало затимъ

чује дѣтињу дреку, скочи сирома и има шта видити. Дѣте играюћи се око баре у авлији, оманје се и пало баше у бару. Слоњ га сво калаво извуче напољ, но да небы господарь њгову небрежљивость дознао, завати изъ баре више пута по пуну шюшку воде, и опере и окупа црица као каква дойчиња, потомъ га извесе на сунце, да се осуши. Наскоро затимъ врати се и чуварь куће, слоњ сасимъ безбрижно и невинъ чињећи се, дочека господара као да ніе ни лукъ со ни лукъ мирисао.

Материна љубавь пауча. Сви люди мрзе на паука, до неки дивљи народа, кои пауке као нену посластицу еду. Паучина є угодніа и милія наша мрзость, него љубавь оны дивљака, али они могу одъ насъ и почитавъ захтѣ. пати нарочито због њіове радиности и љубави према њіовой дѣци. Пре ћешъ паука ногу по ногу одкидаюћи му свега разкомадати, но да му можешъ њжно оплетево гнѣздо отргнути, у кое є онъ своя ја излегао. Кадъ му гнѣздо ипакъ отргнешъ безъ да паука повредишъ, одма се онъ сирома савъ дрктећи одъ теже жалости и туге укочи и умртви, и више се немиче. Ако му гнѣздо опетъ вѣшто на своє мѣсто повратишъ, одма се и пауку животъ и она одважность поврати. Оваконе љубави нема кодъ наши матера.

ЗАЉУБЉЕНА ВОЗДУШНА ЛОПТА.

Воздухопловацъ Годаръ пуштао се у Паризу пре некогъ времена са своіомъ великомъ воздушномъ лоптомъ у воздухъ, и докъ є исту гасомъ пуніо, увеселявао є гледаоце пуштањемъ маньи балона, кои су у виду разны фигура, н. п. животиня, людій — начињени были; нарочито се пакъ зрительима допадне, кадъ виде бившегъ попечителя Тіерса, да подъоблаке оде. Сви су „браво!“ викали, докгодъ иста фигура испредъ очію гледаоца невкчезе. Но ко се онда у Паризу надао, да ће овай надуваный дипломатъ, кои се предъ толикимъ людствомъ на овай свѣтъ вознесао, іошъ на овомъ свѣту толике бруке чињити. Али ко може противъ свое судбе. Бура и вѣтаръ однесу пашегъ дипломата у Бієвръ и нагоне га кроз прозоръ у собу еднe богате, младе госпе, кои се башъ за едно вечернѣ друштво биліе облачила. Ко може стидъ и ужасъ госпе себи представити, кадъ овай безобразный гостъ кроз прозоръ у собу предъ пола голу госпу падне. Она врисне и обмота се, колико є набрзо могла, почне плакати и молити га, да устане и да иде, да іой њіну честь ненарушава и себе и њу у пропастъ не баца. Љубезника ништа ніе могло покренути, онъ нуташе и само се помало валюшкаше, показуюћи тимъ као да су га чувства љубави умртвила. Госпа се разяри, отвори врата да викне млађе свое; но у истый ма вѣтаръ дигне и љубезника, кои почне по собн и за госпомъ скакутати. На вику госпину скупе се млађи и домаћи, а напослѣдку и господарь разареъ съ голимъ мачемъ у руци, за њимъ и сви сродници и послужительи. Дипломатъ се бяше у едномъ углу собе згучио. „Гдѣ є тай проклетый нарушитель мое чести?! — А, заръ тако, ваша ексцелеція, зарь є то наше старо пріятельство?!“ Господарь куће было є Луій-Филиповацъ и познавао є Тіерса врло добро. Онъ се устреми на љубезника свое жене, но жена и пріятеля га уздрже. „Не, ако бога знате, немойте убійца быти, има судa!“ Но навала толико людій покрене воздухъ и дигне нарушителя брачне среће къ тавану, у тай ма се отргне разреный супругъ и проводе своіъ супарника кроз трбу. Друштво дрекне упрепашћено, а надувеный дипломатъ се спласне наеданпутъ и претвори се у свилену, шарену пачавру. Найпре се одъ овогъ преображења сви ужасну, али одма падну у смѣй и шалу безъ границе; само увређеный супругъ застиѣенъ и посрамлѣнъ овомъ невиномъ преваромъ съ обореномъ главомъ лютито, држећи іошъ едвако мачъ у руци, отиде брзо у свою собу. Ово є Паризъ затимъ наравно више и дуже увеселявало него пуштањ оволики балона пре неколико дана.

ПОДГРѢВЦИ.

Пре него што се Луій-Наполеонъ царемъ прогласіо, было є луксусъ малый, а почемъ є онъ на престолъ ступіо, нису опетъ хтѣли великаши и богати люди да троше. На вечерньимъ забавама примѣћавао є онъ часъ едномъ часъ другомъ на финый начинъ, да му више треба трошити. Тако едно вече рекне едной маршалици: „Госпоа, ваша є алвина скупа и лепа, али я самъ є већъ једанпутъ видіо.“ Маршалица разумѣ смисао овы рѣчій и свакій путъ є после съ новомъ алвиномъ у двоpь долазила. Едномъ дође некій совѣтникъ на Фікеру у двоpь. Наполеонъ му сутрадань пошаљ лепа кола и два красна коня куће. Совѣтникъ се врло обрадује овой царской милости, али се доста застиди, кадъ му после два три сата и конта одъ 50.000 франака дође, кою суму мораде наравно за екипажъ платити.

На енглескимъ желѣзницама возе 80.000 кола, нерачунаюћи локомотиве и кола за угљенъ; ова су кола стала преко 50 милиона фор. сребра.

У европскимъ новинама обично є више одъ половине испуњено обавама и позивима, у коима трговци свой еспапъ нуде и хвале; али начинъ препоручивања ніе ни наликъ на онай, као што то Американци чине. Пре три године сташе у новинама „Ніуіоркъ-Хералдъ“ оваквъ позивъ: „Свињо несрећна и умацкана! Има ли што гадніегъ одъ тебе на свету? Погледай твою младу лепу жену, њено весело, здраво и као сунце смѣшеће се лице; а погледай твое пљево и каставо. Али ты као свиња жалишъ дабогме, да неколико сентса (по 10 пара) за едань комадъ славнога и у свѣту чувеногъ талијанско-кинескогъ сапуна дашъ, кои бы ти савъ тай гадъ съ лица спрао и очистіо. Пробай несрећо, и купи еданпутъ баръ едань комадъ, на ћешъ се увѣрити; а врло свињо можешъ найболѣгъ таквогъ сапуна наћи у дућану кодъ америзанскогъ орла, ирвингова улица, № 57. Бровлинъ сапуніја.“

Пре дић недѣљи донесу лондонскомъ музею едно мушко дѣте одъ 4 мѣсеца, кое є рећи одъ пстъ палаца дугачакъ имало. Љкари нису му га смѣли одсѣћи; єръ є истый као у сваке животиньѣ снабдѣвенъ костима, живцима и мишицама тако, да ће се мицати по вольи дѣтета, премда ће му наравно при сѣденю сметати.

Израчунато є садъ, да на мору, бємъ кинески и источны (турски, персійски —), пловe 136.000 лађа; преко 100.000 припадлеже изображеномъ европскомъ и сѣверо-америкавскомъ свѣту. На истимъ лађама служе 800.000 морвара.

Свакога Кинезца, кои у Калифорніи умре, однесе особита лађа за 50 долара у Кину, наравно ако сродници то жеље и плате.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Мунтерія. Покажи ми, трговче, лепы пешкира.

Трговацъ. Ево различны, изволте, изберте.

Мунтерія. Али сасвимъ су мали, гледайте како су узани, то є чудо, да нигдѣ нема садъ оны велики пешкира, као пре.

Трговацъ. Е, люди немаю ни образа садъ као пре.

Кожайданца. Миле! Гдѣ ти є нана? а шта радитъ ты ту?

Дѣте. Фарбамъ црвено лутки кецеље; па самъ зато узела вино, што є одъ тате претекло.

Кожайданца. Ю, рано сладка, одъ бѣлогъ вина неће се кецеля црвено офарбати.

Дѣте. Е, оће, и татикъ є носъ, каже нана, одъ вина поцрвеніо, а тата никадъ непіе црвено вино.

Господинъ. Тако є, видишъ. Ето моя два сина, обадва су близнаци, и єданъ на другогъ наликъ, као два ока у глави, али природа неда, да су у свему єднаки; тако и. п. старіи неможе пиво да премирише, а вино піе као смукъ, млађій напротивъ ненари за вино, а пиво, — недѣля на бечка, то му се зна — .

Кожаія. То є башъ чудноватo!

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

XXI. „Іоване, разбуди ме сутра у 5 сатій, оћу у ловъ;" рекне господинъ. — „А колико є сатій садъ, да дотерамъ мой сатъ?" запыта Іованъ. — „Садъ є 10." — Ноћу се дигне Іованъ; дође на врата господинова и викне: „Господине, мой сатъ стао, али мислимъ, биће време, устајте!" — Господинъ погледи на сатъ, и одговори: „Као време, я могу іошъ половину овога спавати, колико самъ већъ спавао." — У колико є сатій Іованъ господина пробудіо бяо?

XXII. Я трошимъ сву мою мѣсечну плату одъ 100 добры гроша, и издамъ обично за остале потребе 7 путій више, но што ме квартиръ стае," рече єданъ практикантъ. — Колико є онъ за квартиръ плаћао?

XXIII. Отацъ наређи на самртной постельи овако: „Готовъ новацъ одъ 817 гр. 28 п. чарш. нека подѣле моє двоє дѣце како, да сину у добромъ течаю оволико приђе, колико кћери у чаршійскомъ." — Колико є свако насљедіо?

XXIV. Я самъ 4½ пута, т. є. управо 35 година, старіи одъ моє кћери," рече неко. — Колико є година было њему, а колико његовой кћери?

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Монитеръ* садржи депешу єдну ген. Пелисіа одъ 28. пр. м., коя явля, да Руси нису у найновіе време пошта противъ прокопа француски предузимали, и да се колера помало показуе.

— Изъ *Цариграда* одъ 18. пр. дознаено, да ген. Вин изъ по обалама Црногъ мора траже угодно мѣсто, гдѣ бы 9 до 10.000 людій за Азію извести могао. Аншу оће саюзница да разруше, но Черкези се, кажу, томе противе.

— Изъ *Трјеста* се дознае, да є францускимъ предстоятельима болнице у Цариграду дошла заповѣсть, да 6000 кревета за рањенике у приправности држе. Омеръ-паша ніе се хтѣо повелительства войске у Азіи примити. Преко Трапезунта чуе се, да су Руси Карсъ іошъ яче скучили, и да гарнизонъ турскій нема ране и муніціе но само за три — четири недѣлѣ, а да су Руси плога коли съ рановы, кои к Шериф-паша у Карсъ спроводіо уплячали. Изъ Смирне пакъ являю, да су пароди и саюзница одъ узимана христіана у турску войску одустали.

— Царъ Наполеонъ є одобріо 300.000 франака войски на прославу 3. Августа као наполеонскогъ дана.

— У *Ђенови* освануле су 16. пр. по улицама свуда пашквиле, кое су противъ раскошства правительства, велики данака, експедиціе у Крымъ и т. д. гласиле; но полиція брзо свуда то уклоня.

— Енгледи су 13. пр. съ єдномъ парномъ шалупомъ Таганрогъ крозъ више дана бомбардирали, лађа притомъ на спруд невій насѣдне, гдѣ є козаци потомъ спале. Људство се съ лађе спасло. И Берђанскъ су неколико дана пре тога саюзници напали, разорявши притомъ западню страну вароши, и упропастивши 20.000 четврта жита.

— Изъ *Одесе* являю, да є телеграфъ између Петербурга и Севастополя садъ готовъ, и да є одъ неколико дана и приватника на употребленіе предатъ.

— Колера се и у Шпайперской появила.

— Соломунъ Ротшилдъ умрло и у Парязу, и 19. пр. сарањенъ є великолѣпно тамо у чивутскомъ гроблю. Тѣло су пратили чакъ до гроба многи министри, дипломати, банкери и конзули разны држава, потомъ старци изъ заведенія, кое є Ротшилдъ за ове старце основао, далѣ 1200 дѣце изъ разны школа и заведенія, кое є Ротшилдъ одъ часта завео, или кое одъ части подпомаже, напослѣдакъ присуствовало є сила осталога свѣта.

— Изъ *Трјеста* доставляю, да є 21. пр. по копарскимъ обалама страшна бура бѣсньла и велике штете починила, млоге су лађе пропале а многе само повређене; маслине є вѣтаръ изъ корена извалыивао.

— 27. пр. приспѣо є принцъ прускій изъ Петербурга у Берлинъ.

Течаи новаца: сребр. 119⅔; дук. 5 фор. 35 банки.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 5. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 3 цванцика. | № 64.

ВРЕМЕ.

Безъ конца самъ, к'о што безъ почетка,
Отацъ и синъ свију вѣкова' и
А судба є створила тебена
Изъ трулежа врачны стихія.

Гдѣ садъ леже твои споменвици,
И гдѣ труну твое муміе
Там' су моє сеѕе прави знаци
Сазидали судби зданіе.

Изъ велики твоій споменика
Сбирамъ плоде моій труда я.
А одъ гробиы, трулы ти дасака
Справљена є постеля моя.

Безкрайный є путъ живота мога,
У руци ми ланацъ вѣкова.
А порѣчна бога превѣчнога
Безсмртна ми плеća покрива.

Безграничнo моє є теченѣ,
К'о безсмртна што м'є судбина,
И ты сама — моє с' народенѣ! —
Я — господаръ, а ты — робиня.

МИШЪ САМБАРЪ.

Житіе нѣгово.

Я самъ се родіо у кућици єдногъ пустиньика, гдѣ є доста мога друштва было. Ту су живили кромѣ єдины покойны родителя моій, сви нѣгови стричеви, тетке и многа друга родбина. Раде сво доста и изобильно имали, єръ добри люди изъ оне околине непрестано су доносили пустиньику хлѣба, брашна, сира, ја, масла, поѣа и т. д. тако, да є овай више добыао, него колико є потребовао; нѣговъ є посао было, само да се богу за нѣгово здрављѣ моли. Но, да ли се онъ доиста за њи молію, и да ли іймъ є што нѣгова молитва помагала, то я незнамъ. Овай пустиньикъ како є наопшто реко, све єдвако раде добыао, зато опетъ ніе свашта на згодно мѣсто оставао, него є котарицу съ разнимъ больимъ естивомъ у кући о єдномъ клину вешао и то подалѣ одъ дувара како мы до нѣ небы доћи могли. Али я, кои самъ се іошть у младости моіой разборитошћу и одважношћу одликовао, скочимъ єданпутъ съ оближнѣгъ зида у котарицу, гдѣ самъ ево, колико ми є годъ подносило, а све друго побацамъ доле моіой родбини, кои се као я и тиѣ добро почаста. Но кадъ пустиньикъ унутра уѣе и види дармаръ, кои смо мы нашомъ гозбомъ починили, заповѣди своме служителю, да котарицу іошть више обѣси. На то дође му єданъ гостъ, путникъ, коега онъ добро почаста. Остатакъ ела опетъ у котарицу остави и обѣси на ново, много узвишеніе мѣсто съ томъ намѣромъ да види, да ли ће и ту мишеви достићи? Међутимъ гостъ поче говорити и причати о своме чудноватомъ морскомъ и сувоземномъ путованю, но уедно примѣти, а га домаћинъ готово и неузима на умъ, почемъ є све на котарицу мотріо. Зато се гостъ садъ наће яко увређенъ и проговори: „Я ти причамъ о редкимъ и особитымъ догађаима, но ти ій и нежелишъ чути, кадъ ме неслушашъ.“ — „О не,“ одговори пустиньикъ, „я те башъ рад слушамъ; али опрости ми, што морамъ на котарицу гледати, оћу да видимъ, да ли ће опетъ мишеви у ню уѣи. — та погань све ми у кући поеде тако, да мени єдва што остане, да се одъ данаеъ до сутра заранимъ, нагта више, има єданъ мишићъ, кои и за све друге у котарицу улази, те се добро сначега нарани, а све друштво остане, своме друштву доле побаца.“ — Онъ є овимъ мене малогъ Самбара, подразумѣвао. Садъ проговори гостъ: „Ты съ твоимъ рѣчма опоминѣшъ ме ове басне о єдной госпои, коя своіой пріятељици рек: „Ова госпа недае безъ узрока чисто овеано жито и нечисто и неовеяно.“ — „Како то? А како є то было?“ запыта пустиньикъ; а гостъ му одговори: „Пази, шћда ћешъ знати, како є было, докъ ти само испричамъ. Кадъ самъ некадъ путовао, свратимъ се єдномъ штеномъ човеку на конакъ, и преко ноћи чуемъ мужадъ жени своіой говори: „Жено, сутра ћу неке добрзое пріятељ позвати на часть.“ А жена му одговори: „Та ваљда нисн лудъ, да свакій данъ твое красне пријатељ частишъ, кои ће та и ово нешто мало у кући, но имамо све поести и попити, — тако се бога ми неће.“ На то іой проговори мужъ: „Домаћице мол, то ћелимъ, то є моя воля, па зато нека ти нимало небуде противно! Я ти кажемъ да тврдица, кои само радо німа и све єдино гомила, а никако неиздае,

и съ онимъ, што има, ніе задоволянъ, мора се скончати као и онай курякъ." —

„А како то, бога ти?" запыта га жена; а онъ іой стане приповѣдати: „Говори се, да се єданпутъ єданъ ловацъ добро наоружао и у шуму пошао да лови. Тако идући по шуми наиђе на єдну сриу, коју одма изъ пушке убіе, и упрти є на свои леђа, да є куhи носи Но садъ изненада искрсне медведъ и потрчи на ловца, кои се брже болъ лати свое стрѣле, и почне є запиняти, да бы и медведа убіо; али срна му намѣру осуети, єръ є некако незгодно висила, па зато ніе могао стрѣломъ ништа учинити. Међутимъ му се медведъ сасвимъ приближи, и текъ што га ніе зграбіо. Ловацъ баци стрѣлу на страну, нагло извуче изъ појаса свой подугачкій ловачкій ножъ, и снажно непріятеля свога прободе; но у тай ма медведъ га єчена, и онъ душу испусти. Наскоро затимъ и медведъ, кои є ако рањенъ было, падне мртавъ на землю. После овога єданъ гладанъ курякъ, кои є по шуми тумарао траженіи што за ело, наиђе на мртву сриу, мртва човека и у самой крви огрезлогъ мртвогъ медведа. Ово га ако обрадуе, и самъ себи проговори: „Све ово, што самъ садъ нашао, нячіе ніе већъ мое, и я ово ни съ кимъ, па ни съ моіомъ браhомъ подѣлити нећу, само да мени што више остане, па ни самъ нећу, прећа самъ одъ тешке гладн пре скоро урлао, заданасъ ову богату часть начети; єръ ево овдѣ лежи и єдна сува жила (тетивка одъ лука), па hу баръ ню засада поести." И тако садъ курякъ єчена тетивку у зубе, повуче є, а стрѣла се одапне и пролети му кроз срце, те тако се и онъ сконча. — „Видишъ жено," продужи мужъ, кога самъ я добро слушао, проговори путникъ пустињаку, о чему є мишљъ Самбаръ своме пріятелю гаврану и пріи корнячи причао: — „Видишъ жено, ето ти живогъ примѣра, да ніе увѣкъ добро, све штедити и на томилу трпати, и са своима добримъ пріятелима нехтѣти нимало уживати." — Нато му она одговори: „Ты имашъ право." И кадъ є свануло, она одма устане, узме отреблѣно жито, пропере га, и разтере га, да се суши, па дѣте поредъ жита остави, да га чува одъ живине, а она оде другій посао гледати. Али дѣте као и свако друго дѣте заборави, зашто га є мати кодъ жита оставила, и оде на страну, да се мало поигра, а кръмача садъ згодну прилику улучи, те навали на жито такю, да є мало што остало, и то сасвимъ кално. Кадъ є ово мати видила, згади се, скупи жито и однесе га на піяцу, па га по обичну цѣну као свако друго нечисто прода. И сада чуемъ вѣку комшійницу, кои є добро видила, шта се съ житомъ сбыло, гдѣ другой некаквой жени подсмѣваюhи се рече: „Гледай, како ова жена свое отреблѣно чисто жито євтино продае! свашта има свой узрокъ." —

(продужѣе се.)

МИРОЂІЯ.

А.

Да є рѣчь I, свако добро уништаваюhа, тако се н. п. каже: купіо бы ову куhу, или платіо бы ову конту, *да* имамъ одкудъ; было бы баш срећанъ, *да* нисамъ оженѣнъ; пазара бы было доста, *да* нема вересіе; Шумадинку бы држао, *да* се за ню неплаћа и т. д. каошто свакій већъ зна. 2, У суду и полиціи кажу често: *да* платишъ човеку, што си дужанъ. 3, У двоено *да*, т. е. *дада*! значи страшљивъ човекъ (види: звекань), кои своге мишљня нема. 4, Трговци употребляваю често ово удвоено *да* према рhавимъ платцима, али онда раздваяю и кажу: „Реци господину, мора *да да*, иначе тужићу га." 5, Кадъ се кодъ кога мухте вино ніе, каже се: *да* ти да богъ сваку срећу!

Даворн, србска стара рѣчь; ако hешъ да незнашъ, шта управо она значи, види новый Вуковъ рѣчникъ стр. 109.

Дадиля животно неразлучно одъ преблагословеногъ брака; иначе види подъ *ситна дѣца* и *господа жена*.

Даія народъ изъ Караhорhева времена, кои є єднако викао: *дай*, па отудъ су га тако и прозвали. Тогъ народа више нема, неки кажу, да су башибожуци њгови потомци; али ко зна?

Далмація, југославенска земля, гдѣ се таліянскій говори, иѣмачки заповѣда а србскій слуша.

Данъ. У години има обично 365 дана, тако є богъ за сваког човека наредіо, ни єдномъ више ни другомъ манъ; но люди су ове дане међу-се подѣлили тако, да є н. п. єданъ данъ мой, другій твой, трећій њговъ; а чій є кои данъ, познае се по тому, чіе се слатко, вино и ракія троше; оваково раздѣлянѣ године измислили су люди, текъ да на свой данъ са своима пріятелима ништа нераде; и ово се зове *економія*.

Даница, авѣзда, кою карташи само онда виде, кадъ обично куhи иду.

Даска рѣчь позната, єръ сваки баръ три има у глави. Доктори кажу, да има людій и съ две даске само; о овомъ се може човекъ само у шпиталю увѣрити, а како мы шпиталя іошть немамо, то неможемо ништа извѣстно о томъ ни казати.

Даћа, чудновата србска часть, гдѣ єдни плачу, а другій еду и пію; и найпосле се сви весели разиђу.

Дволичанъ види *дипломатъ*.

Дервишъ, турскій дуовникъ.

Дериџуша, меанско вино.

Десетакъ, бывша наша срећа, безъ кое се болъ живи.

Деспотъ то исто што и десетакъ; овамо спада и *кулукъ*, *читлукъ*, *спаіилукъ*, *аилукъ* и многій *лукъ* осимъ *бѣлогъ* и *крпогъ*.

Десетачка, лепа фигура, кадъ є пуна вина.

Дефектъ нова рѣчь за *калиачейство*, иначе можешъ едно за друго, кадъ онешъ, употребити.

Дипломатъ, човекъ, кои уме крупно да лаже, а нико да неосѣти; њговъ є помагачъ обично толмачъ, кои ове лажи на више езика вѣшто преводи, и самъ понешто долагуе.

Дисциплина значи покорность безъ мозга; дисциплина є основана на батинама; кои мозга има, томе се ба-

тинама, као слачицомъ, може мозакъ изъ главе извући, и онда ће се упорникъ лако научити дисциплини. Место батина препоручују неки доктори петогодишњу робију, затворъ о лебу и води, задржаванъ мѣсечне и тромѣсечне плате, касацію и т. д., — отудъ се види, да доктори ништа незнаю.

Добомъ, за продавца рѣкао севзалъ, ако продаваць толико памети нема, да баккротира пре него му добошъ предъ дућанъ дође. Иначе є добошъ невино средство обзнане; тако и. п. свако вече наша обштина спима на знанъ дае, да іошть ніе варошке фењѣре набавила, па да зато свакій свой фењѣръ одъ куће понесе.

Додола каже се за човека, кадъ по лепомъ времену одъ куће оде, а по плюску кући дође.

Дойкиня } обадвое значи 8 талира мѣсечно нерачу-
Доиля } наюћи рану и едъ.

Докторъ, човекъ, кои за готове паре люде мори; има людій, коима доктори немогу наудити; али има и таковы доктора, кои могу и найчемъ човеку наудити. У ову фамилію спадаю и апатекари, попови, тутори, клисари, гробари и наслѣдници, — но срећа по свѣтъ, те ови никако неживе у слоги и любави.

Домаћинъ садъ се зове *господарь* съ томъ разликомъ, што данашньи господари немаю надъ чимъ господарити.

Дугови дѣле се на двѣ класе: мали и велики, а ови су опетъ съ интересомъ и безъ интереса, но сви се у томе слажу, да нису исплаћени. Незна човекъ управо, кои су гори, али на свакій начинъ они су найгори, кое треба онда платити, кадъ се неможе. Є ли болѣ уобште дугове неправити, па као цебракъ живити, или дугове правити, добро живити, па неплатити; то пытанѣ учени люди іошть до данасъ рѣшили нису. Текъ толико се досадъ испытало, да є се лакше задужити но дугове плаћати, и да є лакше интересъ примати но давати; зато є и велика разлика између подписа на облигація и подписа на признаници о примљенимъ интересима.

Двойка треба управо казати *млада двойка*, єръ ни єдна некаже, да є стара. Има ій одъ сваке фарбе, дужине и дебљине и у свему врло различны; то є само чудновато, да свака ове да се уда. *Двойка* и *мангупъ* управо є свеједно, обадвое су туђе ствари, привремено код насъ и на трошку, зато намъ є мило, кадъ ій се можемо отрести; та є разлика између мангупа и дѣвойке, што є мангупъ господара изгубіо, а дѣвойка га текъ тражи.

Дѣверъ долази одъ *дѣвокѣръ*, т. є. човекъ коме младоженя дѣву повѣрава. Слабо є повѣренъ у дѣвера садъ, како се неяка дѣца за дѣвере узимаю; а неки се и безъ дѣвера жене, па іймъ опетъ жена толике *браће* стекне.

Дѣдъ, найсавршеніе створенѣ, кадъ є врло богато, па скоро умре. Кадъ немамо дѣда, мы се улагуемо око богаты стричева и тетака, ако су безъ дѣце.

Дѣца су наша радость и жалость; свако є дѣте на оца налико, макаръ се матя тому и смѣяла.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ераквъ. Петаче! Сиводъ идући куће каћо ову несу съ три дуката и 5 цванцика; бы ли требало, да явимъ то полиціи?

Петакъ. Можешъ! — Аля знашъ, какавъ є садъ свѣтъ, рећиће, ты писи то одъ свегъ срца учинію, него оћешъ само съ твоіомъ чесношћу да се хвалишъ; — дай болѣ да мы то попіемо.

Петакъ. Што ми ти є што, Ераче: Бѣло є. дугачко е, часъ платнено, часъ памучно, виси иза врата?

Ераквъ. Айде, молимъ те, то може и найвећій магарацъ погодити!

Петакъ. Е, онда и ты знашъ.

ПОДГРѢВЦИ.

Испытателыи природе нашли су у штуки 166.000, у шарану 167.000, у есетри 1,470.000 а у некой риби зовомой кабелъу 10,000.000 ия.

У Лондону има 100.000 куће, у коима обитаваю преко 2,000.000 людій. Жителыи лондонски потроше годишн. нѣ 2,000.000 бурадій пива, 1,403.500 овнова и оваца и 183.000 говедій. У самомъ Лондону свесу кокошке годишнѣ млоге мілионе ія, али осимъ тога увозе се іошть са стране 70,000.000 комада. 12.000 крава текъ ако могу потребу трошеногъ млека у Лондону задовольити. Како кодъ толикогъ свѣта доста воде свакій за себе неможе навући, то разноси у приватне куће постоеће тамо друштво за воду преко године 700,000.000 акова воде. Свакій данъ се пале 100.000 гасовны свѣтиика, за кое на данъ заведенія гасовна преко 10,000.000 кубны стопа гаса производе. Годишнѣ се печата у Лондону 300.000.000 комада новина.

Славный астрономъ Хершелъ рачуна, да су звѣзде у ономъ свѣтломъ, бѣломъ поясу на небу, (што неки зову млѣчный путъ) кумова слама, удаљене одъ землѣ 9 хиляда биліона миля.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Шегертъ. Поздравіо васъ майсторъ и молію васъ, да му исплатите ову конту, єръ му требаю новци.

Господинъ. Како є име твомъ майстору?

Шегертъ. Име му є Тодоръ.

Господинъ. Поздрави майстора, да я исплаћујемъ по азбучномъ реду, и овогъ мѣсеца плаћамъ текъ оне кредиторе, коіи се имена починю са *ж*, зато нека причека, докъ дође редъ на *т*.

Човекъ. Но, дайте воде, пуче ми глава, срце ми изгори!

Докторъ. Хм! Хм! Ватра у стоманку, модре ноге, несвестица, — хм! права колера, — првый случай овдѣ!

Жена. Оће ли му бытя што, забога господине? —

ђаво га однесе, на ту славу, изопћяли се несреће, па одъ тешкогъ играња и бѣсњила исцепао нове новците плаветне чараше.

Докторъ. А, стога су му такве ноге, отудъ та ватра и несвѣстица! — Е, онда ће и безъ мене досутра оздравити. Сбогомъ!

ЗАГОНЕТКЕ.

Во буче, па пуну кошару набуче.
Даню клања а ноћу звѣзде брои.
Изъ меса изишло а месо ніе, млогу штету и асну починило, а томе криво ніе.
Гураво прасе све полѣ опасе.
Шта на себи живо месо еде?
Сламна кућа гвоздени притисци.

ЗАЧИНЦИ.

Петао е царъ на своме ђубрету.
Ситомъ е свеедно, чимъ е трбухъ напуніо.
Єднако трошити, бићеше све скоро потрошити.
И мачка смѣ у цара гледати.
Одвећъ добра мати, рђава дѣца.
Шта ће мртвомъ лѣкови.
Болѣй е комшія рђавъ човекъ но добаръ адвокатъ.
Гладноме е єданъ комадъ хлѣба милія но сто лѣпы рѣчій.
У младости лень подъ старость прослакъ.
Ако ти е и мой дѣдъ узаймо, а ти писамъ поклоніо.

МРВИЦЕ.

— Село єдно науми светителя да измолуе и пошлѣ три селяка у варошь молеру заедно съ даскомъ, на коіой ће се светитель моловати, рачунаюћи, да ће ій зато сво моловањ евтиніе стати. Кадъ молеру доћу, онъ ій запыта, желе ли они, да светацъ у природной величини буде, и они одговоре, да желе. „Е, онда е ова даска мала; видите, овдѣ могу само глава и трупина стати.“ — „А вы пустисте, нека му ноге преко даске висе, мы ћемо ій после нечимъ покрити,“ одговоре селяци. —

— Насрадинъ оца у некавой врлети сѣкао некакву букву за дрва, па кадъ види, да ће буква да му падне низъ брдо, онъ одозго припеже свога магарца, да е натегне узъ брдо; али буква паднувши низъ брдо однесе и магарца; и свега га разбіе низъ некакве стѣне, да му ни костъ съ кости заедно неостане. Видивши то Насрадинъ заметне сикиру за раме и пође кући, а кадъ у путу сустигне некакогъ човека, кои е одвекудъ гледао, што е онъ са своимъ магарцемъ урадіо, и запыта га, да ли му е гдѣгодъ магарца видіо. Човекъ одговори му, да е магарацъ мало пре онуда прошао и одвео кући товаръ дрва. Насрадинъ на то рече: „Да богъ да, али како я знамъ, неноси онъ више дрва.“

— Александеръ великій имао е обичай, надгледъ е когъ тужителя саслушавао, да е увекъ єдно уво рукомъ запушено држао. Кадъ су га запытали, зашто то чини, одговоріо е: „Ово е друго за обтуженогъ опредѣлѣно.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

У Београду 4. Августа. Свѣтла Княгиня одпутовала е съ фамиліомъ у Тополу, гдѣ ће провосутра почив. госпоя Клеопатра 40 дана давати.

— Предавања у овдашнѣмъ Лицею и Гимназіи почеће 8. тек., а призиваніе Сп. Духа држаће се 7. ист. у саборной цркви.

— И овдѣ е као и по цѣломъ свѣту наполеонскій данъ 3. тек. у француском конзулату прослављенъ. Осимъ мисе у овд. католичкой капели и обичны посѣта, пуцали су съ гра да и млогобройни топови.

— Високо земаљско правителство изволило е одобрити єдну сталну суму одъ 10.000 талира годиш. на изображеніе србски списова у странномъ земляма, и то 7500 тал. за науке и 2500 за занате; и одъ єдне и друге струке уче се већъ млоги на страни, но послаће се іошъ садъ 11 младића на изученіе наука и 3—4 на занате.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ *Дамщата* являю подъ 29. пр., да се главна флота енглеска кодъ Сѣаборга скупила у намѣри, као што кажу, да исто мѣсто овы дана почне бомбардирати.

— Съ бойногъ поля у *Криму* нема ништа новогъ, но свакій мисли, да су 3. тек., као на данъ наполеонскій, Французи са савезницима што важно и велико учинили.

— Изъ *Атине* подъ 22. пр. являю, да ће се министерство мѣнати; Калергисъ ће по своій прилици скоро пасти, па за њимъ и Маврокордатъ. Калергису е краль забранio, у двор ъ долазити. Кажу, да су се посланици аустрійскій, прускій и баварскій као на Калергиса наузели, и да су у скупу предсѣдателю министерства, Маврокордату, ишли и захтѣвали одпуст Калергиса изъ министерства. Баварскій посланикъ рекао е, ако тимъ путемъ крало као баварскомъ принцу удовлетворења небуде, да ће онъ приватно удовлетворења наћи. Маврокордатъ послао е одма єданъ парибродъ по француского посланика, кои садъ ніе у Атини, и оће одъ њега да тражи савѣта.

— *Ендепандансу* пишу изъ Мадрида одъ 23. пр. У министерійалной сѣдници закључено е, да Шпаньолска у савезу са западнимъ силама ступи, и то одма съ помоћнымъ войскомъ одъ 25.000 людій за Крымъ. Министри су свое закључені већъ исто вече посланицима француском и енглеском званично сообштили. Они ће морати ово свое закључені предъ кортесима оправдати и вужне повчане помоћи за ову експедицію текъ тражити, па ако кортеси ово неодобре, послаће ій правительство куѣама и сазваће друге кортесе.

— И *Царигр. Журналъ* признае садъ, да Шамилъ іошъ ніе изъ Русе удріо, и да нимало неотежава Русина обсаду Карса, но нада се, да ће се Карсъ самъ моћи противъ Руса држати.

— Аустрійско параброд ско друштво прави садъ 12 савѣмъ плитко ватоіном парoброда, тако, да ће и по найманьой води моћи ся њима прево ђердапа поћи.

Течаі новаца: сребр. 118½; дук. 5 фор. 30 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТНЫИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 9. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му је за три мѣсеца 2 цванцика. № 65.

ЧОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВЪРНЕ ЉУБОВИ.

(Новела изъ найновіе Мађарске прошлости.)

„— — Найужасніе је страшило
Човекъ у своме заблуђењу."

Шилеръ.

I.

У єдной одъ млогобройны крчмій у арапской улици у Пешти, наблизу предъ паденіемъ Будима, налазимо неколико дрониавы створења око єдногъ старогъ, поломљеногъ астала скупљены, при комъ погледу лако бы човекъ посумнятя могао на истиность рѣчій изъ библіе, да је човекъ подобіе божіе. Талијанци и Поляци, кои никадъ неизостаю тамо, гдѣ побуна своју кризну заставу развія, были су найвећа часть ове подозрителне дружине. Као да бы се о нечемъ важномъ договарали, тако је и препирка њіова яка и силна была, и самъ старый астал морао је тешке изразе говора њіовогъ подносити. Фланца съ равіомъ, она нераздвоима другарица у животу овы светски грађана, већъ је и по трећій путь напуњена была, и полаћмљивала је своимъ любительима ружично веселѣ.

„Прекрасанъ је то животъ было, тако ми ђавола! Штета да нетрая тако до у нѣчность!" заурла єданъ избранін одъ друштва. „Пійте браћо, у далю срећу наше чудноватe будућности!"

Са єчећимъ узвицима „Виват!" чаше се испразне.

„Та да ми је само знати, гдѣ је Каетано остао?" запита єданъ младићъ, кои је у углу собе мирно сѣдіо, и у ову се вику и дивличность ніе мѣшао. Његово лепо бледо лице, на комъ се видило, да се друштва овогъ и његовы дѣла гади, и његово лепо, чисто, башъ отмѣно одѣло, врло се разликовало одъ обезчовеченогъ друштва тогъ, кое га је са почитаніемъ и некимъ страомъ предусретало.

„По свой прилици приватня—га по-слови за—за—државаю!" — Промуца єданъ малый, коврчасте косе човекъ, на комъ је вишњва ракія свое дѣйство већъ почела показивати; „онъ се ра—радо занима са—при—приват—нимъ по—по—пословима."

„Та ето га!" повичу неки, и сви се обазру на врата.

Каетано, прекрасный екземпларъ правогъ талијанскогъ бандита, ступи унутра са єдникъ малимъ слабимъ човечулькомъ, на когъ лицу одма се примѣтити могло, да му се ова у крчми владаюћа атмосфера недопада.

„До—до—добро дошао, Каетано!" закречи онай коврчастый, и пружи му руку. „Ты си дуго—о—о—остао! — Каква—ти је—то—оси—ца, што си—је дове—о?" запыта овай, и посрне на Каетана.

„Ово је човекъ отмѣнъ, почитаня достоянъ и великій господинъ," одговори Каетано, „тражи єдногъ одъ нась заедно съ неколико ушћя острова. Я му се за тай посао чинимъ врло простъ и непѣшитъ;" дода Каетано смѣюћи се.

На ове рѣчи скупе се сви око малогъ онога човечулька, кои је, почемъ га несвѣстица ноћне патати збогъ досадногъ испаренія у крчма, на єдну столицу пао было, и ноћну му, кое врло јасним знаковима, кое пакъ и рѣчима, своју услугу нудити.

„Ако ће се добро платити, то ћу я да покушамъ срећу," проговори напосльдку єданъ Наполяцъ, кои је, као одбѣгшій робъ съ галера, са два слова TF. (travail forcé — приморанъ радъ) на леђима врло дубоко жигосанъ было, а истый је жигъ и одъ природе на цѣлой спољашности своіой, а и найтеже преступке на своіой души имао.

„Никако! Нема одъ тогъ ништа!" повиче онай младићъ, кои је за време цѣлогъ овогъ позива ћутао и само на све добро мотріо, „ту шалу одиграћу я. Овдѣ сѣдите кодъ мене, па ми укратко приповѣдите, шта је та ствар, я уколико вашу помоћь потребујете."

„Проклетый пасъ!" прогунђа Наполяцъ шкрипећи зубма, „опетъ отрже добаръ залогай одъ наши уста!"

„Шта режишъ ты?" повикне оштро младићъ онай, бацивши на Напольца сѣкаћій погледъ и свой малый двосѣчацъ (мачъ) готово до половине у асталъ заборе.

„Ништа, ништа," одговори онай уплашено; „љутимъ се само на онай претерано великій димъ одъ дувана, когъ ови обешењаци пуштаю, и кои ме јако загушуе.

„Добро, добро!" дода презрително младићъ, „чувай се само, да ти я нешто неугасимъ, личинару, кое ти и тако текъ о кончићу виси."

Страшљиво се сћућури у єданъ буџакъ Наполяцъ а младићъ продужи бесѣду, окренувши се ономъ стран-

цу: „Само брзо, господару! Саобштите ми вашу потребу, па ако се то съ моимъ основима слаже, и ако є вредно труда, то се ослоните на мою найболю услугу.“

Са страшльивимъ погледомъ на околостоће. одговори странац: „Я бы волio ту стварь између четири ока свршити.“

„Е, зашто? ови люди нису ни найманђ слабогъ духа, а умею и ћутати; зато можете слободно говорити. Но башъ кадъ желите — “ И затимъ се окрене околостоћимъ и заповђаюћимъ гласомъ рекне ћимъ: „Удалите се!“

Повинуюћи се оде цђло ово валяно друштво у другу собу.

„Па садъ говорите, господару! Будите сасвимъ искрени, єръ се одъ мене неморате стидити.“

Малый онай човечуљакъ кадъ види, да никогъ другогъ у соби нема, осимъ њи двоице, буде повђрителнiи, и почне: „Видите, я имамъ єдну сестру овдђ у Пешти, коя є была удата за богатогъ трговца Вандја, кои є пре седамъ година умрло. Она є садъ дакле удовица и мати єдногъ 18 годишнђгъ дђвойчета, кое она безгранично люби. Покойный Вандій, опредђли цђло свое имање одъ четрдесетъ хиљада дуката овой кћери своіой Хедвиги; па како то никако у мой рачунъ неспада — “

„То оћете да ту єдину наслђдницу съ пута уклоните,“ дода намргођено младићъ.

„Єсть, есть, тако нешто хтђо самъ рећи“ продужи странац. „А осимъ тога Хедвига є непрестано болешљива, пакъ съ тимъ бы є ослободіо дуговременогъ страдања.“

„О да благородногъ пріателя човечества!“ одговори младићъ подсмђюћи се, „кои съ челикомъ и отровомъ свою породицу са свђта удалява, или му є други удаляваю, єръ є самъ мекушацъ, да то дђло произведе! — Ал' шта ми є стало! Свакій нека за се одговара!“

„Да, да, вама ће се добро платити; само будите предосторожни, и свршите то дђло добро. Немойте да ядно ово дђте дуго пати!“

Єданъ оштрый погледъ са презрењемъ быо є мђсто одговора, затимъ продужи младићъ съ рђчма: „То є све добро речено; али найпре ми кажите мђсто, а пре свега суму награде, и то да знате полакъ се напредъ плаћа, єръ господари нама равни, радо наимаю, али за плаћанђ потомъ неће ни да знаду!“

„Но но, мы ћемо се сложити; я мислимъ да ће сто дуката быти довольно.“

„Проклетый виткове!“ викне младићъ, „сто дуката награде на 40.000 дуката сигурногъ добитка! Тако ми освете! Нећу марити за єданъ грђхъ више, да те одма смђста убићмъ; ако ми одма награду у четрдесетъ пута неуможишъ!“

„Четири хиљаде?“ одговори устрашено овай човечуљакъ. „та то є варварски!! — то неможе никако быти!“

„Я нажемъ четири хиљаде дуката! одъ коій три хиљаде да се одма, а єдна по учињеномъ дђлу исплати,“ одговори са сђваюћимъ окомъ младићъ, и счепа онай у асталу заборавленый ножъ.

„Добро, добро,“ рекне брзо странац; „но какву сигурность можете вы мени дати, да се капара изгубити неће, и да сте вы онай, кои ће то дђло извршити моћи?“

„Сигурность?“ запита младићъ презрително се смђюћи, „ону исту сигурность, маторый грђшниче, кою и ты дати можешъ, мою рђчъ!“

„Добро дакле, я пристаемъ; четири хиљаде дуката су ваши, али дђвойче оно мора одсадъ па за четири недђља сарањево быти, и я главный наслђдникъ цђлогъ имања.“

„Єсть,“ одговори младићъ и пружи му руку, но одма є натрагъ повуче, запитавши га: „Я удовица мати дђтиња?“

„Она?“ закречи старацъ смђюћи се, „она ће умрети одъ жалости, кадъ дђте умре!“

„Садъ овамо три хиљаде дуката!“ дода укратко младићъ.

Полако, и са тужнимъ лицемъ, као да се єдне части живота иђговогъ тиче, извуче старацъ єданъ портфейль, изъ когъ извади кошутове банке и почне бројати.

„Те дроњке я нетребамъ!“ рекне младићъ ладно, „я оћу кованo злато!“

„Та то є свеедно!“ рекне тужно старацъ, „ови су папири као и злато добри.“

„Можебыти! Ал' я требамъ злата и оћу злата.“ продужи младићъ, играюћи се съ ножемъ.

Уздишући одкопча старацъ свой до гуше закопчаный капутъ, и извуче изъ пепа неколико фишека злата, па изброи на асталъ цђлу суму у самимъ новимъ дупљимъ дукатима. Намргођено и са скрштенимъ рукама гледао га є онай другій, и текъ пошто є бројанђ свршіо, рекне му: „Па садъ кажите ми, гдђ сђди та госпоја са своіомъ кћери; а пре свега, съ кимъ самъ имао честь, тай посао заключити?“

„Я самъ военый касехранитель *Михаль Халосій*, и припадлежимъ Гергеіовой войсци. Моя сестра оћитава у краљавской улици овдђ у Пешти, куће нумера є 34, другій катъ. — Ал' іошъ „єномъ опоминђмъ васъ, будите врло предосторожни притомъ —

„То є моя брига!“ одговори опоро младићъ, „па садъ можете ићи, будући да ће скоро сванути, па ваше честно име може подозренђ на себе навући, ако васъ когодъ види, да одавдђ излазите.“ При овимъ рђчма укаже се сатиричній осмђхъ пунъ огорченя на лицу младића.

„Да, да, я ћу да идемъ, али се надамъ, да самъ се човеку вђштомъ повђрio, на когъ се ослонити могу и кои ћутати уме.“

„Дакако!“ одговори младићъ, и узевши га за руку учтиво га на полђ изведе, затимъ се натрагъ врати, па врата заключа изнутра. (продужиће се.)

МИШЪ САМБАРЪ.

(продужено.)

Тако є исто и съ мишомъ, о комъ ты кажешъ, да и за своє друштво у котарицу улази; и то ніе безъ узрока. Дай ми єдну мотику, да прокопамъ мишю рупу, па да одма узнашъ тай узрокъ." — Овай разговоръ чуємъ я," тако приповѣдаше Самбаръ, „у руши єдного друга мога, гдѣ ништа было ніе, а у моіой руши напротивъ хилядама лѣжали су дукати, безъ да є што пустиньякъ о њима знао, а исто тако и я самъ незнамъ како и одкудъ то силно благо у рупу дође. *Я* како писамъ као човекъ у томъ неброєномъ благу богъ зна какво задовольство налазіо, зато опетъ радо самъ се съ дукатима забављао и дуго време тимъ прекрађивао. Путньякъ ископа рупу и нађе сво благо, узме га и проговори: „Видишъ, дукати су оногъ мишиња погордили и подпомагали, да у котарицу скаче, но томе се одсада ненадай, зависта ти никадъ више неће моћи у котарицу скочити." Ове рѣчи я самъ разумѣо, и наскоро ій съ великимъ сажаленьемъ и искусимъ; єръ одма сутра данъ, кадъ су ме сви мои роѣаци и пріятельи посѣтили, да ій по обичаю моме наранимъ, кои су оногъ дана гладни были него икада, покушамъ я, да опетъ у котарицу скочимъ, но узалудъ, єръ самъ снагу и подпору сасвимъ изгубіо, и тако ме садъ уєданшутъ сви мои добри пріятельи и ближньи на гаданъ начинъ презиру. Одъ тогъ дана свакій мишъ гледао є свой путъ и старао се за себе, а за мене ніе нико радъ было ни знати, да ли самъ живъ, као да самъ ій богъ зна како увредіо."

„Садъ я самъ себи у моіой рупици жалосно проговоримъ: „доклгодъ дѣшиъ, добаръ си, а кадъ оскромашишъ, презренъ си. Кои нема ништа, тай ни добру браћу ни родбину ни пріятелѣ нема, а кои нема пріятелѣ, оногъ цѣо свѣтъ презире. Сиромаштво є ядно стање, кое човеку башъ насилно животъ трує. Нема ране, коя већма човека тишти, него сиромаштво. Богатота човека свакій хвали, али кадъ богатъ оскроманіи, свакій га двотубо и трогубо куди, на кромѣ тога іошть ако є добаръ и гостолюбивъ, то после кажу, да є раскошанъ и распикућа био; а ако є племенитогъ и слободногъ духа, то є после сметењакъ и бунтовникъ; ако є мирань и њуталица, то є после лудъ, туњавацъ и несрећа; ако ли є накъ разговорань, то, кадъ оскромаши, називу га брбљавцемъ. Та и сама смрть ніе тако опака, као сиротиња. Сиромашку є више поможено, ако руку у разваљене челюсти єдовите гуе тури, него да помоћи и милостиню одъ тврдице проси. Далѣ видіо самъ, како су пустиньякъ и онай другій, што є благо изъ моє рупе извадіо, братски међусобно све дукате подѣлили, и затимъ се весело растали. Пустиньякъ є свою половину добро умотао и у свою постелю чело главе оставіо. Тако єданшутъ знаоћи я, гдѣ се новци налазе, башъ када є пустиньякъ заспао, одважимъ се, да кои дукатъ изъ завежлаја одвадимъ, па да тимъ опетъ моју стару снагу повратимъ, но кадъ самъ се скоро занежлаю срећно приближіо, пробуди се онай у постельи, те ме тако яко удари, да писамъ знао, како самъ съ живомъ главомъ моју рупицу погодіо. Мало затимъ недаде ми врагъ мира, єръ ме єдинако мучило за пређашњимъ добримъ станѣмъ моимъ, и сада се по другій путъ рѣшимъ срећу покушати, но пустиньякъ, кои є скоро увекъ зборъ новостеченогъ блага на опреза био, увеба ме, и тако ме душмански удари, да самъ єдва у рупу ушао и съ тешкомъ мукомъ смртну рану преболіо. Садъ ми є доста было и више писамъ смѣо покушавати, да се подъ истукъ зборъ новаца завлачимъ. већъ у найвећой жалости и я као накавъ пустиньякъ самъ у руши безъ икаквогъ друштва заостанемъ, и овако помислимъ у себи: найпаметніе є за нічимъ добромъ нечезнути: него са своимъ, што имашъ, задоволяньбыти, и то добро чувати. Нема поштеня безъ доброга владања. Одъ задовольства нема болѣгъ богатства. Мударь є онай, кои нетражи и нечезне за онимъ, што постићи неможе. И найпосле се рѣшимъ, поштењ моє задржати, па ма и сиромашанъ био; напустимъ моє мѣсто роѣења, поѣемъ странствовати и найпосле дођемъ у пустињю, гдѣ самъ се прилячно смѣстіо био, и съ миролюбивимъ голубомъ а поредъ њега и съ тобомъ се упознао, пріятелю мой гавране, кои си ми толико о твоіой вѣрной прія, о теби, любезна корначо, причао, да самъ те яко жаделіо познати; єръ ништа лѣпше ніе на овоме свѣту одъ друштва вѣрны пріятеля, а ништа жалосніе одъ самоће."

Овимъ є завршіо мишињъ Самбаръ своју историју, и садъ предузме разговоръ корнача, и рече сасвимъ скромно и пріятельски: „Благодаримъ ти, што си ми твоју поучљиву историју испричао, ты си башъ доста у животу твоме искусіо, и то много више вреди, него сво пустиньякково неброено благо! Садъ си ондѣ съ нама, кои честь и поштењ више света на свѣту цѣнимо и уважавамо, заборави на све твое доякошнѣ патњѣ, и буди съ нама задоволянъ. Човекъ грѣшанъ, нако є силанъ, зато опетъ и у самомъ сну своме нема мира и страши се и кудгодъ се макне, свудъ є поредъ своє снаге на опрези. А пametанъ и само отевество свое радо оставля и странствуе, да туђинство познa, и за свога сапутника нетражи новацъ и лавову снагу но само разумъ."

(свршиће се)

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Жена. Добро дошао човече, како си путовао?

Човекъ. Добро, хвала богу. А где, што си обесила моју униформу?

Жена. Зато што самъ се тебе ужелила. На кадъ годъ погледамъ на обешену униформу, я узданемъ и помислимъ: ахъ зашто мой мужъ ніе намѣсто те альине!

Колнія. Я се немогу никако начудити, зашто вы свою кћерь вашемъ найвећемъ непріятелю за супругу дадосте.

Господинъ. Бе́ће му зло никако писамъ могао учинити. Моя е кћи таква, да ће онъ клети и онай данъ, кадъ се родіо. И тако тимъ лепимъ начиномъ и я самъ се зла опростіо, а и моме самъ се непріятелю довольно осветіо.

ЗАЧИНЦИ.

Лако є изъ туђе коже каише сѣћи.

Кои дуго прети, небіе.

Непріятельи се съ човекомъ, съ коимъ кисп већъ товаръ соли поео.

И своимъ ножемъ можешъ се посѣћи.

Сирома є мишъ, ако само за єдну яму зна.

И найбољій конопацъ буде временомъ као паучина слабъ.

Дай ми данасъ ле, а за кокошку причекаћу до сутра.

Лола остає лола, ма се одъ самогъ злата и невидіо.

Нерадъ є ђаволскій светакъ.

Свако цсето незна да лови.

МРВИЦЕ.

— Єданъ краль персійскій ловећи зажели, да му се убієна єдна дивљачь у полю зготови. Готовећи єло примѣте, да соли немаю, чимъ бы єло осолили, те краль оправи єдногъ изъ пратиће своє, да изъ найближегъ села соли донесе, али му строго наложи, да за со одма плати. Великашъ єданъ примѣти кралю „А шта бы то башъ тако малогъ значило, ако бы мальчицо соли и онако узели“? „Кадъ бы и данасъ,“ одговори краль „ма у чіой башти одъ поданика моіій само єдну єдину јабуку узабрао, дворяни бы мои мислили, да они цуло право имаю, читаво дрво одсѣћи.“

— Подъ князомъ Милошемъ быяше єданъ званичникъ, кои є свакадъ, кадъ онай што рекне, овимъ у рѣчь упадао: „Господару, башъ ако ћешъ тако, право є!“ — Али кадъ одна затимъ буде князъ противногъ мнѣнія, онда и онай званичникъ упадне брже овако: „Господару, башъ ако ћешъ право, тако є!“

— Преће су сви владатељи а и иначе велики људи држали дворске чауше, коима се ніе замѣрало, ма шта говорили. Чаушъ єданъ краля данскогъ позове єдномъ свога крала на чорбу одъ егуле. Краль му каже даљъ, кадъ ће доћи, отиде у ловъ и онако уморенъ и гладанъ дође съ цѣломъ пратињомъ чаушевой кући, коя є на мору лежала, и издалека почне викати: „Е ли чорба готова?“ — „Готова є одкадъ іошъ!“ одговори чаушъ. — „Е, па дай брже, да се ѣде;“ придода краль. — Чаушъ показавши рукама на море рекне: „Изволите, ево покусайте найпре ову чорбу, па ћете ва дну и егули наћи.“

ЗАГОНЕТКЕ.

Загон. у брою 62. Ибупа, я, ука, бука, яка, бака, ау!

Рач. заг. у брою 63. XXI. Іованъ є разбудіо господина у 2 сата и 40 минутій; господинъ є дакле довда спавао 4 сата 40 мин., а требао іошъ до 5 сатій да спава 2 сата 20 минутій.

XXII. За квартиръ є олаћао 12½ доб. гр., т. є. 30 гр. чарш., а за остале потребе 7 пута више, т. є. 210 гр. чарш.

XXIII. По 240½ гр., т. є. сину 240 гр. 20 п. доб. или 577 гр. 8 п. чарш. и кћери 240 гр. 20 п. чарш., коє чини свега 817 гр. 28 п. чарш.

XXIV. Ону є 45, кћери 10 година было: ерь є 35 и 10 = 45, а и 10 × 4½ = 45.

Загон. у брою 64. Звоно. — Ђерамъ. — Перо. — Српъ. — Свѣћа. — Вѣнацъ младинъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Београдъ 9. Августа. Како се іошъ ни половина ученика лицейски ніе уписало, то є признанїе Св. Духа и почетакъ предавања наука одложенъ.

— Учредникъ „Свѣтовида“ г. А. Андрићъ налази се садъ у Београду.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Съ бойногъ поља у Крыму и Азіи нема ништа новогъ, на сѣверу пакъ покушавали су савезници на Свіаборгъ ударати. Они су овай ључъ петербуршкій 28. и 29. пр. м. живо бомбардирали; варошъ се была запалила, кажу, и горила є 35 сатій; магацини су спаљени, арсеналъ є срушенъ и барутане су се разриле. Но како градъ ніе узетъ, савезници су отишли одатле къ Нартену и Кронштату. Рускогъ извѣстія іошъ нема.

— Омеръ-паша іошъ ніе изъ Цариграда у Крымъ отишао, него ће по свой прилици скоро за повелителя азіятске войске послатъ быти.

— Парламентъ енглескій распушћенъ є 2. тек.; у краљевичной бесѣди изражено є сажалѣнїе, што су бечке конференције безъ успѣха остале, и потомъ млога хвала съ францускимъ, турскимъ и сардинскимъ савезомъ.

— Изъ *Лондона* и *Париза* чујемо, да ће краљица Викторія 6. тек. у Парижъ доћи, и да ће се по 10 дневномъ задржавању у Француской опеть у Енглеску вратити.

— Изъ *Туниса* являю, да є одатле у Цариградъ войске до 1700 момака и до 600 коня съ 1½ мил. франака у помоћъ послато.

— Изъ *Одесе* дознаемо, да є генерал-маіоръ Тотлебенъ сапшено оздравіо, и да є нећъ наставіо свой посао око укрепљења Севастополя.

— Изъ *Цариграда* являю, да є тек. Канробертъ на путу своме у Француску, 25. пр. изъ Цариграда путъ свой наставіо.

— Све новине европске говоре о томъ, да ће царъ Наполеонъ после 6 мѣсецій нећъ отацъ принца или принцесе какве быти, и очекивало се, да ће се ова новость на царскій данъ у Француской објавити.

— У *Милану* напашао є кеннахъ Гринелій некій родъ пића налика сасвимъ на вино, а врло вкусно и препеће, и закључіо є уговоръ съ западньимъ силама, да іимъ неће количине тога пића за потребу крымске войске производи и шаље.

— У *Берлину* су изнашли садъ артію, на коіой се чертати и коловати може и све опеть водомъ и чистомъ кромъ набрисати; артія се печерупа и нецепа, кадъ се на истомъ мѣсту 5—6 пута што начерта и избрише.

Течай новаца: среб. 118⅞; дук. 5 фор. 27 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИЋЕ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 12. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му и за три мѣсеца 4 цванцина. № 66.

ЧОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВЪРНЕ ЉУБОВИ.

(Новела преведена съ Њѣмачкогъ.)

(продужено.)

„Садъ можете ваше прекинуте послове опетъ продужити!“ викне онъ, отишавши къ вратима оне собе, у коіой су се остали задржавали, коя одма ступе у крчму, и са прождрљивимъ очима стану нагомилано злато на асталу сматрати. Младићъ іймъ рекне: „Ево я самъ съ еднимъ изъ такозваногъ друштва човечіегъ, еданъ малый посао заключіо, и праміо еду часть погођене награде. За мою потребу я ћу половину узетъ а остатакъ е вашъ. Ето, подѣлите!“ и тако одвои рукама одъ прилике половину злата и метне у џепове, а другу половину гурне презрително предъ њи.

Као гавранови на мрцину, нападну ови садъ на новце.

„Миръ!“ повиче младићъ громогласно, и потегне песницомъ на асталъ, да су дукати звечали. „Я самъ казао, да се равно свима подѣли! Ты Каетано дѣли!“

Наслоњићъ на еданъ стубъ, гледао е онъ равнодушно и са некимъ гнушанѣмъ, докъ се дѣлећи пришло, а кадъ се ово окончa, проговори іймъ: „Што се тиче вашегъ у будуће занимања, мой е совѣтъ тай, почемъ ваши послови овдѣ више неиду добро, да ступите у јужну војску, кодъ Перцела и Фетера, тамо ћете баръ іошъ повадшто плячке имати.“

„А куда ћете вы њи?“ запитаю га неки са страхопочитанѣмъ.

„Одъ данасъ су свезе оне, кое су васъ за мене свезивале, нешто вашимъ собственимъ заключенѣмъ, а нешто и добримъ упутствомъ господина полицайногъ министра Мадраса сасвимъ разкинуте.“ Одговори ошторо младићъ. „Я вамъ дозволявамъ, да можете слободно њи, куда оћете, безъ да мене пытате; и зато се надамъ, да неће ви мене нико одъ насъ хтѣти пытати, куда ћу я. На садъ съ богомъ! и да се више никадъ невидимо!“ Съ тымъ рѣчма изиће гордо на поль.

Дуго е іошъ траяла ука и вика у овой лоповской руши, докъ зора оне птице, кое свѣтлость нетрпе, на све стране и по свимъ улицама неразтера.

II.

Ко-і у стању понят' овай часъ,
Када љубовъ у омразу прође — ?
То су часи кадъ небеса плачу.

Левичиниръ.

Пиетро Албини, — тако се зове онай младићъ, коіъ смо у почетку у онако бѣдномъ друштву видили, — био е сынъ еднотъ честногъ трговца изъ ломбардиске вароши Бергамо. — Пунъ чезнѣ за знањемъ: почео е іошъ младъ высока училишта посѣћавати, и са свомъ снагомъ духа свога, преда се онъ науци лѣкарской. Сви професори уважавали су га због њеногъ особитогъ приљежанія, и ласкали су себи надеждомъ, да ће албинијева сайна будућность еданъ зракъ и на њи, као његове учителѣ, бацити. Но Пиетро угледа на еднома балу, у његовой вароши, Лучію ди Фіорини, кћерь едногъ маћатчногъ благородника, и његово се срце обрне сасвимъ онома гордомъ цвету Италіе.

Онъ е любіо ту дѣвойку са цѣлимъ жаромъ јужне талијанске страсти, и наскоро е уживао блаженство одазване любови. Отацъ Лучіе, примѣтіо е истина съ негодованіемъ ову растућу љубавъ између његове кћери и еногъ грађанскогъ сына, и показао се често противанъ: аль е инакъ было врло слабъ, као и свакій отацъ, кои еду кћерь има, да са енергіомъ овой љубови границе стави.

Албини спрши съ добрымъ успѣхомъ науку, и добые докторску диплому. Іошъ едно практично путованѣ, по јужнимъ крајевима Италіе, Грчке, Француске и Шпаніе, за свое усовршенствованѣ валяло му е учинити, — па да светый бракъ Пиетра и Лучіе за свагда венча.

Тежакъ е было растанакъ, и самъ старый Фіорини проливао е сузе, видећи кћерь свою, — његову ока зѣницу, — као што ю е називао, гдѣ е одъ жалости готово изванъ себе дошла. Съ тихомъ борбомъ морао се Албини изъ наруча свое љубезне изтргнути.

Да бы дакле Лучію колико толико развеселіо и бригу іой разтерао, заключи њенъ отацъ, да е у Мљетке одведе; и тай намишлай и изврши.

Ипрва ніе се она могла привудити, да учествуе у веселяма салонскимъ, и посвети се сасвимъ љубови свога

Албинія, съ коимъ є у честой коресподенціи стаяла. Сва писма садржавала су печатъ найвећегъ чезнена за повратконъ њговимъ.

Съ равноиъ љубовію, но мужествење, говорію є Албини о будућности, због чега се Лучія мало љутила и корела га, што є тако ладанъ, и што са тако ладнымъ рѣчма говори о ружичной будућности њиной. —

На неколико неделя по долазку њѣовомъ у Мљетке, пошто є већъ почело ioй съ весељ и сяйность салонска допадати, дође граФъ Роберть Астуро у Мљетке, кои є некій далекій сродникъ породице Фіорини био, и зато є наскоро свакидашній гостъ њѣног отца постао. Младъ, лепъ, богатъ, вѣштъ у обхођењу, наскоро є срце старогъ Фіорини-а придобіо, пакъ садъ є ступао, покривенъ таковымъ обкладомъ, и к' срцу лепе Лучіе, кое є при првомъ појаву, дубоко упечатљивъ на њега учинила била. Отацъ Фіорини найнатреније се заузимао код кћери свое за Роберта, ал' изпочетка она га ни слушати ніе хтѣла. Њена љубовъ къ Албини-ю была є зндъкои є сваку похвалу и ласкань Робертово одбило. Садъ поче граФъ Астуріо срећу свою код Лучіе самъ пробати, опише ioй своя чувства са найсайнімъ боима, а њену будућность са ружичномъ свѣтлошћу. Мука ова упали. Варљиве и ласкателне рѣчи Робертове сасвимъ су се разликовале одъ ладны и озбильны рѣчій Албини-а и тако се напосльдку догоди, да Албинивъ ликъ готово се сасвимъ због Робертовогъ изгуби. Њена писма буду ладніа, срдитія; Албинијева љубавнія, или се баръ тако њой чинило, и напосльдку престане сасвимъ писати му.

Албини было є већъ Римску државу, Неаполь и Сицилію обишао, и было є у намѣри у Грчку отиЋи. Кадъ ал' уочи дана одлазка њговогъ, нађе онъ своъ єдногъ пріятеля изъ свеучилишта, кои є мало доције науке свое свршио пакъ садъ и онъ намѣрава путовати. Његово прво питанъ, после поздрава, было є за Лучію и отца њеногъ.

„О добрый Албини!“ повиче смѣюћи се овай запыханый, „Лучіи Фіорини плови съ пуными вѣтрилама к' брачномъ пристаништу, а граФъ Роберть Астуріо њѣнъ є корманошъ!“

Бледъ као крпа и недисаюћи саслуша Албини рѣчи пріятеля своъ. „То ты лажешъ!“ повиче онъ таквимъ гласомъ, у комъ су се сва његова чувства изразила.

„Нелажемъ,“ одговори мирно странацъ „я садъ идемъ изъ Мљетака, скоро вѣнчанѣ граФа Астуріа и господичне Лучіе Фіорини већъ є явный и свакидашній говоръ цѣлы Мљетака.

Ова вѣсть, изъ уста єдногъ пріятеля, кога є онъ ioшть као строгогъ истинољубца познавао, порази га сасвимъ. Невѣрна љубовъ, преварено повѣреньѣ, и увређена честь бѣсниле су у његовой внутрености, и разтрзавале су му ранѣно срце. (продужиће се.)

МИШЪ САМБАРЪ.

(крај.)

Ове рѣчи кадъ є гавранъ саслушао, яко се обрадује што є и мишъ съ корнячомъ пріятельство свое утврдіо, и поче нешто говорити своимъ пріятельима, но кадъ они єдногъ къ њима нагло бѣжећегъ єлена смотре, одма прекину свой разговоръ и разиђу се кудъ кои, корнача у воду, мишъ у ближню яму, и гавранъ на дрво. Када є єленъ дошао и покрай воде стао, подигне се гавранъ високо у воздухъ, да види, еда-ли каквань ловацъ гони єлена, на кадъ є видіо да нигди никога нема, то опетъ друштво свое на састанакъ позове, и ово одма изиће. Садъ корнача види опруженимъ братомъ покрай воде стоЋа єлена, као да є радъ мало напити се, и проговори му: „Благородный господине, ако си жедань, пи слободно, овде се немашъ никога плашити!“ На то єленъ сагне свою главу и учтиво є поздрави, а она га запита, одкуда є тако дошао, и онъ іой одговори: „Я самъ живіо доста дуго у єдной големой шуми у найвећемъ страху кое одъ силни змія, кое пакъ одъ ловція кои су често тамо амо по шуми тумарали и ловили, па зато самъ одланде побегао, да се єданпутъ моя гонителя ослободимъ, и да душномъ мало одланемъ.“ Корнача садъ примѣти: „у овай край іошть до данасъ ловацъ дошао ніе, зато нимало више несумняй, ты си овде сасвимъ слободанъ, па ако желишъ можешъ намъ и другъ бытя, и овде съ нама заедно живити; єръ као што видишъ, оно прекрасне ливаде, моћи ће те добро заранити.“ На ту пріятельску понуду єленъ са драге волѣ склони се да ту остане, и тако садъ сви скупа опредѣле єдно пріятно место испод грма у ладовини, за свой састанакъ, и ту се одъ сада свакій данъ састали, єданъ другомъ о свачему причали и о природи и њиоме течаю разговарали се.

Єданпутъ сви ови вѣрны пріятельи, корнача, гавранъ и мишъ дођу, а єленъ ни одкуда. Зато се сада они яко забрину и посовѣтую се єлена, друга свога потражити, да му се ніе какво зло одъ ловца догодило, и зато одреде гаврана, да што пре на све стране лети, и да се ма како пожури изићстіи довели. После краткогъ времена угледа летећи гавранъ не далеко у шуми у мрежи заплетена єлена гди лежи, и врати се друштву своме съ изићстіемъ. Чимъ є то мишъ разумео, замоли друга свога гаврана да га однесе єлену, као што и буде; и кадъ се съ єленомъ састаде, проговори му: „Брате, зарси и ты побѣћень? Та тебе свакій за найнапетіегъ одъ свію животиня хвали и почитуе!“ Єленъ изъ срца уздане и одговори: „О любезный брате! разумъ касъ одъ судбе, коя намъ съ неба долази, никако одбранити неможе. Нити хитрогъ и лакогъ трчань, нити пакъ силногъ снага, може судбе мрежу прекинути, све є то бадава.“

Докъ су она двоица тако разговарали, домили и корнача, и єленъ се упрепасти кадъ є край себе виде, и рекше іой. О любезна сестро, а шта є тебе овамо дотерало? Одъ какве намъ ползе ты трома и слабомоћна можешъ быти? Та мене бы и самъ мишъ могао one неволѣ куртализати, и у случаю ако на насъ ловацъ наиће, и ћу лако побећи, гавранъ ће одлетити, а мишъ ће се по своме обычаю у какву яницу сакрити, и тимъ сномы спашени; а ты, тако трома и жалостна, нити можешъ летити нити пакъ бѣжати, найгоре ћешъ проћи, и можешъ найлакше пропасти.“ Корнача му на то одговори: „Вѣрный пріятель ако за своъ пріятеля и пострада, ніе никаква штета; на найпосле, ако ніе у стању да

пріятелю и ближњему своему помогне, а онъ барь колико може нека га тѣши. Искрены и верный пріятель душу свою за свога пријателя полаже." Довђ е корњача овако говорила, мишъ е готово сву мрежу изгризао, и садъ у једнуштуть чују неко пиштањ и виде къ њима долазећег ловца, и одма се кудъ кое разбегну. Кадъ се ловацъ прежи своіой приближіо имао е шта и видити, мрежа е сасвимъ покварена была, и садъ се лко уплашио, све стране назадно се обазре и угледи корњачу. Онъ е мрежомъ уюта и понесе е са собомъ, а мишъ и гавранъ сажаленѣмъ за њиновомъ другомъ гледали су, и мало затимъ проговори мишъ гаврану: „Ио за Бога! Са срећомъ једнога скопчана е несрећа другога. Ніе доста што самъ осиромашіо него сада и верну другу мою да изгубимъ, коју нигда прежалити нећу."

Садъ проговори гавранъ и еленъ мишу: „Мудрый пріятелю нашъ, не очајавай, сръ то теби и вѣрной нашой други корњачи ништа непоможе, него гледай, и досети се како знаешъ, да е што пре ослободимо!" Мишъ Самбаръ мало се промысли, и одма смисли начинъ, комъ ће корњачу найлакше моћи ослободити, и другиу своме представи овако: „Я самъ већъ смисліо. Ты еленче што пре можешъ пођи овимъ правцомъ и гледай да предъ ловца изађешъ, падни на землю и учини се да си мртавъ, а ты гавране, стани на њега, као да га кљошешъ; ловацъ кадъ васъ буде спазіо, одма ће изъ руке корњачу са завежлямъ на землю спустити, а ты еленче гледай да се међутимъ мало дубљ у шуму одвучешъ, како бы те ловацъ потерао, а зато време я ћу се постарати, да занежлай изгриземъ и любезну нашу сестру ослободимъ."

Самбаровђ совѣтъ буде одма примљенъ и испуњенъ. Гавранъ и еленъ по совѣту друга њиновога Самбара изиђу предъ ловца и ураде онако као што су посовѣтовани. Садъ ловацъ све на страну баци, и похити найвећомъ радошћу къ елену, а овай се мало дубљ у шуму завуче, гавранъ за њимъ полети, ловацъ кадъ е то видіо брже болђ за њимъ потрчи; а Самбаръ по своме обећању улучи ту згодну прилику, те ослободи корњачу и весело съ њоме кући се упути, и кадъ кући дођу, у найвећой радости нађу елена и гаврана одмарајуће се, кои су чимъ ій ловацъ гонити поче, овоме за тилый часъ изъ очію изчезли. — Кадъ се ловацъ повратіо, да узме корњачу и другій свой пртлягъ на кући да иде; но кадъ тамо, после дугогъ тумарања едва нађе мрежу, и на нелико своя удивленѣ дозва, да се и корњача подобно елену некимъ особытимъ начиномъ спасла, и љутито као изванъ себе повиче: „то е башъ нечистый духъ морао учинити." Затимъ іошъ мало прогунђа и своіой кући пође са завѣштанѣмъ никадъ више по овой нечистой шуми ловити.

Одседъ е срећна животиня у миру, слоги и у братской любави сасвимъ безбрижно живила. У овай предъл кадкадъ е и голубъ своме пріятелю Самбару за любавъ долазіо, и разне е светске новости довосіо, те е тиме срећно Самбарово друштво веселіо.

превео В. Живк.

БЕРБЕРЕВЪ.

Берберинъ. Слуга самъ покорањ, добро јутро женимъ. Гледайте чуда, одъ кадъ васъ висамъ брију, и опеть вамъ ніе велика брада.

Господинъ. Ты мислишъ да осимъ тебе нико выше неуме брити.

Берберинъ. Право имате, свы на свету раде берберски занатъ, само свакій по своме начину брие. Кадъ у дућану што годъ купите и добро платите, онда трговацъ у себы помисли: Ала га добро опшиша; кадъ васъ ко годъ у чему превари, онъ онда каже: Али самъ га безъ сануна обрило; кадъ вамъ ко годъ што говори што нерадо чуете, онда кажете: Као да ми вади зубе; кадъ васъ когодъ изгрди, онъ онда каже: али самъ га добро изчешлао, кадъ се чему надате на недобіете, онда кажу: пустише му браду; и тако као што видите свы готово на свету раде берберскій занатъ, и зато ніе ни чудо да немате велике браде; сада брију и шишаю и крончи, и чизмари и келнери и бакала и сви прочи, и за то како гдѣгодъ у дућанъ ступите, треба мѣсто добро-јутро, да кажете: ошеге да ме ошишате? и видићете да ћете свуда быти послушани.

Господинъ. Іошъ се ниси одучіо одъ брбљања.

Берберинъ. Камо срећа да могу сасвимъ да онемимъ као новине о ратнимъ догађаима, те бы може быти болђ пролазіо; или баремъ да ми е да се научимъ да едно мислимъ а друго да говоримъ, онда бы постао великій дипломатъ, єрбо єданъ великій француски дипломатъ казао е то морално изреченіе: да е богъ дао човеку рѣчи и говорь да съ њима може свое мысли сакрити; то е было чини ми се Талѣранъ, и то су рѣчи кое е свѣтъ за неко ново и паметно изобрѣтеніе приміо. Светъ е онда было доста глупъ, и мыслио е да єданъ дипломатъ, а особито француски дипломатъ, неможе ништа казати што ніе паметно, и зашто не-бы было вредно да 50 хиляда войника погине.

Господинъ. Шта има ново изъ Крима?

Берберинъ. Изъ Крима нема ништа ново, него стижу све оне старе новости т. е. да ударе єдни или други и сваком томъ прилномъ мањ е на свету неколико хиляда солдати; и я мислимъ то већъ нису никакве новости, єр' то тако трае ево већъ година дана. И обадве стране неселе су и могу пѣвати ону пѣсму: Ево веће друга есень, како тучемъ у твой бедемъ, и немогу срећанъ быти, кои шанцъ добыти!"

Господинъ. Шта има ново кодъ васъ?

Берберинъ. Кажу да има — —

Господинъ. Шта кажу да има?

Берберинъ. Кажу да има — — — говори се да има — — али іошъ зацѣло незна се.

Господинъ. Ала шта?

Берберинъ. Та говоре люди по сокаку да има — — стра ме да изговоримъ име.

Господинъ. Та кажи, шта има?

Берберинъ. Та ово знате: што люди зову своје жене, кадъ су неочешљане, и кадъ имъ кажу: башъ си права — —

Господинъ. Колера! 6-ли?

Берберинъ. То, то, съ богомъ.

ДОМАЋИЙ ТЕАТОРЪ.

Комшія. А куда вамъ є отишла госпоа?

Господинъ. Послао самъ є у Новый Садъ.

Комшія. А зашто?

Господинъ. Чуо самъ да тамо има колере.

Комшія. Е то ніе лепо одъ васъ, и право да вамъ кажемъ, я се љутимъ на васъ.

Господинъ. А што є тебы стало ако моя жена умре?

Комшія. Та я се љутимъ на васъ само за то, што вы мой првый комшія, па нисте хтели мени да кажете, те бы и я мою жену тамо послао.

НАЙПОЛЕЗНІЯ ОНОМЕНА.

Како и по нашимъ краевима одъ неко доба влада нека редња, коя съ пролиномъ, блюванћемъ и грчевима честу смрть причињава, то смо нашли за добро наше читателѣ, а нарочито оне коя нису ішште за Шумадинку платили — учтиво ономените, да се чувао: Одъ свакога воћа убите, нарочито одъ диња, крушака, и лубеница. Далѣ треба се чувати: Одъ масны и тестаны ела, одъ сира, и одъ врућегъ хлѣба. Суша и чорба, а по томъ кувано и печено месо, найздравіе є препитаніе за овакво време. Салату, краставце и ротиве треба избѣгавати. У нече треба врло мало вечерати и то такка ела коя су лака. Исто тако треба се одъ якогъ пића чувати; топліе се него обично облачити; собу сирѣтомъ или ѣсенъомъ кадити. Главно є то да свакій живи по своме наникнутомъ обичаю, и да се нимало неплаши.

МРВИЦЕ.

— Кицошъ єданъ дође шеширџіи да изабере за себе шеширъ. Почемъ є нашао шеширъ, кой му се допада, и кой му добро стои, погоди се за истый и хтеде га на вересію узети. Шеширџія наће за добро понуду нѣгову одбити. „Шта, заръ немате доста сигурности у мени?“ Зашта шеширџію и онай му одговори. „То ніе, него я имамъ сасвимъ другій узроке.“ „А тай є?“ „Што ни самъ радъ, да шеширъ мой, предъ собственымъ шеширомъ моимъ, скидамъ.“

— У Лондону доведу предъ врховногъ судію пустаію єдногъ, кога су у краћи кодъ поштански кола ухватили. Судія се немало зачуди, кадъ у овоме позна старога свога саученика. Овъ се упусти даље съ њимъ у разговоръ, да се точніе о судбини нѣговой извести, и да за остале саученике распита. А шта бы са Петромъ, Маркомъ, Якомъ и т. д.? Зашта пустаію. „Ахъ господине, одговори онай, „сви су већъ, осимъ насъ двоице, повешани.

— Єданъ Енглезъ доће у Бечъ и зажели, да се пне на высоку кулу светога Стевана, да одтуда околный предѣлъ лепо разгледа. Чуваръ куле ние было кодъ куће, зато є нѣгова жена, коя є у петомъ месецу трудна была, дужность нѣгову испуњивала и страніе до на врх куле спроводила. Тако є и сада она предъ Енглезомъ ишла, и већъ су неколико стотина басамака на више узишли были, а Енглезъ доће у нестрпленѣ, што она предъ њимъ полако иде, а она є тако ишла наравно изъ узрока бремена свога, на є запыта: „хоћете ли вы ішть дуго тако ићи?“ „Ішть четыри месеца,“ одговори она „То идемъ я натрагъ, еръ се я и тако овде толико времена у месту овомъ бавити немогу.“

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— 6. о. м. пристиѣла є Енглеска краљица у Парижъ, гдѣ є съ найвећимъ одушевленѣмъ и торжествомъ дочекана была. Она ће се задрживати у Парижу 10 дана, а по томъ ће се опетъ у Лондонъ вратити.

— Депеша генерала Пелисія изъ Крима одъ 5. ов. м. о нападању рускомъ, овако гласи: „Јучашнѣ (4. Авг.) нападаће одъ стране Руса, са 5. дивизія, 6 хил. коня и 20 батерія, и мало є то за цѣлъ да брегъ Тединое заузму. Ова су прешли Черну-рѣку на више мѣста. Ова су изгубили око 2500 људи, а одъ наше стране пало є жртвы 181 и 810 ранѣны.

— Друга една депеша Енглескогъ генерала Симпсона вели, да ће се с. т. м. бомбардираше како изъ енглески тако и француски топова почети.

— Са источногъ мора нема важны новости. Овай гласи: Севастопоља нема више! што є кроз сву Европу пролетіо; обистиніо се само у толико, да су многе куће попаљене, али самой тврдыни да ніе велика, а по рускомъ изѣстію никаква штета нанешена, нити є и една батерія повређена. После тога боя, оставила є Енглеска флота Севастопоља. Новине говоре да є ово бомбардираше подобно одеском.

— Генералъ Канроберъ кои є за сенатора именованъ, пристиѣ ће 4. о. м. у Парижъ, и царева кола дочека ће га и приметя, када са гвозденогъ пута изађе, и одма ће га возити у Сен-Клу.

— Изъ Париза одъ 1. о. м. опетъ єданъ дописатель као извѣстіе шаља, да ће царъ Наполеонъ при сиршетку овогъ мѣсеца у Кримъ путовати, а то зайшше сбогъ тога, да преузме главну команду надъ своихъ войскомъ, и тыме да сложи войску, и да уклони завист изѣсћ заповѣдаюћи генерала.

— Хамбуржске новине јављаю: велики князъ Констан. тинъ чувши да ће Енглези напасти на Севастополь, и да ће томъ приликомъ кодъ Кронштата остати мањи лађа него што Руси имаю, навалываю є да му се дозволи да удари на заостанше непріятељске лађе кодъ Кронштата, но царъ ние никако дозволіо; пренда су Руси имали двапутъ више лађе.

Течай новаца: сребр. 117½; дук. 5 фор. 25 кр. банкн.

У КНЊГОПЕЧАТНѢЙ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 16. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 3 цванцика. | № 67.

ПѢСНИКЪ И ПЕРО.

Пѣсникъ.

Перо мое, перо мило!
Што си тако отежало?
Као да си олово.

Те у моіой руци сада,
Ниси лако к'о свакада,
Перо мое орлово!

Перо.

„И ти писамъ ништа криво,
Што ти чуство ние живо,
О пѣсниче, што пишешъ.

„И ни учемъ писамъ теже,
Ал' се твоя рука веже,
Кадъ за сенькомъ удишешъ."

Пѣсникъ

Перо мое, перо мило,
Ты си мени свагда было,
Наймилія уздисай.

И те могу забацити,
Ал' те нећу оставити, —
Ни ты мене неиздай.

Перо.

„Вѣрно самъ те и служило,
И съ тобомъ є мени мило,
Да се свагда забављямъ.

„Али кадъ се заборавишъ,
И за стварма земнима гранишъ,
Я те онда оставлямъ."

Пѣсникъ.

Ахъ, кромъ тебе перо мое,
Іоште любимъ само двое —
Само двое на свету.

Желишъ знати? — перо мило,
То є папиръ и мастило,
Што ми радость сву плету.

Перо.

„Ал' све трое кадъ с' сдружимо,
Єдной мисли мы служимо;
Но заедно са тобомъ.

„Безъ те мисли, светъ є ништа,
Одатле ти сунце блиста,
Кое заће за гробомъ.

Пѣсникъ.

Доста, доста, вы све трое,
Познавте тайне мое,
Тайне моя скривене.

То є судба млады лѣта',
Владателька цѣлогъ света,
Гдѣ су желѣ слиивене.

1853. год

ЧОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВѢРНЕ ЛЮБОВИ.

(продужено.)

Єданъ листъ изъ њѣговогъ дневника, когъ є онъ врло точно и истинито водіо, показаће намъ несрећну бурю њѣгове внутрености, бурю, коя га є злочинству уваручѣ бацыла.

„Лучія ме преварила, ужасно ме изневѣрила! Па я іошть живимъ? Ахъ, како ми крвъ у жилама ври, и гори, како ми є мозакъ усіянъ као разтопљено гвожће, како дамари бѣсне!

Често єданъ тихій лаћаный вѣтрићъ обори човека на смртну постелю; а бурѣ, кое савъ организамъ душе разоравају, пролазе, безъ да стабло оборе! Ал' црвъ подгриза тихо изнутра коренъ животный, и текъ онда стабло свали, кадъ му коренъ сасвимъ подгризе.

Половину живота мога, све бы за то дао, да писамъ ову ужасну њѣсть чути морао. Мое повѣренъ къ човечеству съ тымъ є сиртвый ударъ добыло, и безпомоћно тонемъ садъ у отвореный гробъ „човекомрзства." Мой ме добры Геній оставля, а пакао са своимъ ужасима триумфира! —

Єсть, садъ ћу на људе да мрзимъ, да ій мрзимъ и упропашћавамъ — па ако ће ова мрзость быти и моя

пропасть, коя ће мене самогъ прогутати; баремъ ћу се съ томъ усладомъ съ овогъ свѣта удалити, да самъ о-вимъ креатурама, што се људма именую, сатана био! Све ћу употребити да до цѣли дођемъ, и триумфирају, кадъ ій несрећнымъ учинимъ. Несрећнымъ?! Заръ оне несрећнимъ да учинимъ, кои срце ние тако изранћено као мое, кои груди нису тако изцепане као мое О! они се и у найвећой несрећи, срећнымъ назвати могу, према моіой несрећи! — Ха! та бы ће ми демонска радость, кадъ небо и рай двои любећи се разрушимъ, кадъ супруга одъ супруге раздвоимъ, и наклено име, раздвоя и нелогре по цѣломъ свету овомъ разпростремъ!

На опеть, о вы срећни, кое я увесрећимъ, вы имате утѣху ту, да ме клети можете, а я поредъ те клетве имамъ овогъ шкорпіона у срцу, кои ми недозволява да ону проклињемъ, коя ме изъ могъ неба избацила, и мой рай любови вражки смећем се, затворила!!!

Ово є последньи данъ изъ регистра досадашњегъ живота мога, кои регистеръ мой бывшій Геній доброте уздигнући затвара. Сутра ће бити првый данъ, у кои ће мой зли демонъ перо узети и мое кораке бележити почети. — Сбогомъ вы лепи часови сладости! Съ богомъ!! — Све є было само єданъ санъ и съ тымъ ужасніе разбућенъ! —

Два су сата после поноћи, на іошт бѣжи санъ одъ мене — — — нешто прашти — цело — зданіе — разрушава се — надамномъ — — —

Овдѣ є было писанѣ његово на силу прекинуто. Четрнесть дана лежао є Пјетро Албини у врућичавой забуни, часъ є бѣсно, часъ се сладко играо. Његов є вѣрный пріятель трпљиво престало кодъ његове постеље, и после четрнест дана имао є радость видити, како природа побѣђава, и здравље се враћа.

Албини є полако оздравіо. Текъ што се мало придигао, хтѣо се на путъ у Мљетке спремити, но његовъ пріятель га задржи до подпуногъ оздрављења.

Єдногъ вечера врате се ова два пріятела са шеталишта натрагъ, и дошавши до єдне велике кафане сврате се у исту да попію по єдну кафу. Замишљено узме Албини єдне новине и разстрено почне ій пременати. Неколико линія у Журналу Миланскомъ побуде њго позоръ у њему, онъ ій прочита са сѣваћнымъ очима, њгово и онако бледо лице добіе садъ страшну бою. Сво му тѣло задрхће. Бѣсно баци новине на асталъ и јурне на врата, наполь, говорећи: „Я ћу вамъ сватовску њсму изцѣнати!“

Њговъ пріятель, зачудивши се томъ поступку узме исте новине и види са великимъ словима печатано објављенъ: Роберто граѣ Астуріо и Лучіа ди Фіорини овимъ даю њиховимъ пріятельима и сродницима на знанѣ, да ће 24. т. м. њихово бракосочетанѣ быти.“ Кадъ види што є, онъ похити за Пјетромъ.

Текъ у овога обиталишту нађе га, гдѣ се на путъ спрема.

„Куда тако хитно?“ Запита га овай брижно.

„У Венецію!“ одговори брзо Пјетро; „тамо има єдно вѣнчанѣ, при комъ морамъ и я быти са моимъ сватовскимъ даромъ.“

„Немой хитити Албини! Ты си іошт слабъ, па немой се терету путованя излагати!“

„О, я се опажамъ да самъ якъ, врло якъ!“ одговори Албини гласомъ, кои є њгово грозничаво колебанѣ показивао. „Ништа ме ніе у стању одъ овогъ пута задржати; та я морамъ на свадби быти!“

Кадъ се спреми на путъ, оставе обадвоица предъ зору Анкону, и упуте се Венеціи, пріятель њговъ хтѣо га є до прве пштаціе пратити. — Ту се садъ ова два пріятеля са дубокомъ жалошћу разстане.

Албини є даню и ноћу путовао безъ одмора, да само за свадбу неодоцни. Требао дана у ютру, 24. появи му се Венеція. При погледу на ту варошъ, насмее се онъ єдовито, рекавши: „Чекайте! Чекайте! вашъ се врагъ приближава! Кадъ ми любити недате, а вы изкусите како я мрзити умемъ!“

Дошавши у Мљетке, найми єданъ чунъ и одплови великимъ каналомъ, поредъ Фарнезске палате, и изиђе на суво предъ палатомъ графа Астурія. Мѣсто му е іошт изъ младости познато было.

Іошт є рано было. Албини е разстроено одао поредъ канала. Сати су му врло тихо пролазили.

Напослѣдку заече звона тржественно и обиве да е свршено вѣнчанѣ. Сватови се са младожењомъ и невѣстомъ врате весело натрагъ и оду на ручакъ, кои е съ найвишимъ разкошствомъ и великолѣпіемъ у палати младожењиной спремљенъ быо. Албини се помѣша међу ове, и тако непримѣтно досп ў салу, коя се, златомъ окићена, блистала.

За часъ су быле све собе пуне, и ручакъ почне. Здравице се почну изпіяти за младенце и за родителѣ њнове. Музика се съ пѣванѣмъ мењала. Нововѣнчани пливали су у мору блаженства.

Садъ се дигне графъ Астуріо, држећи пѣнушећегъ се вина пунъ кондиръ у руци. Високо га дигне, и смешећи се викне: „У здравлѣ могъ бывшегъ соперника, Пјетра Албина-а, кои садъ по свѣту, као послѣдователь Ешкулапа путуе!“

Громовито заечи „живіо!“ по палати, а затимъ сви гости ударе у смѣй.

Садъ зашушти нешто иза завѣсе кодъ прозора, и бледо се лице Пјетра Албини укаже. „Дакле іошт и тай подсмѣй?!“ проговори онъ тихо, затимъ дода ясно: „Овимъ вамъ благодаримъ!“

У сали одъкне пуцань єдне пушке, а графъ Астуріо мртавъ се на сподъ стропошта. Њгова крвъ изъ срца попреса, у несвесть падшу невѣсту њгову.

Свы се гости яко збуне, а Албини по учињеномъ дѣлу, скочи кровъ прозоръ у каналъ, и одатле пливаюћи допре до своѓъ чуна и побѣгне, удаливши се тако далеко, докъ су се ови сѣтили да заньимъ у потеру пошлю.

Безумно блудіо е ноекуда носећи дубокій єдъ у грудима своимъ противъ човечества. Изъ Млѣтака побѣгне у Далмацію, а при појави буне оде у Мадарску, и ту се прими службе у вонуострвеной талијанской легій, као офицыръ. Свако извѣстіе битке, у коіой е ова легія участвовала, спомињало е име Пѣтра Албини, као найхрабріегъ и найодважніегъ юнака. Наскоро постане и капетанъ.

После битке подъ Сентомаша, где онъ више тешній рана добіе, замоли за одпусть, кога и добіе, и због лечења оде у Пешту.

Овде смо га мы нашли при почетку ове приповѣдке, међу гомилом злодѣя, кое е онъ покупіо био, да посредствомъ ньи, свою човекомрзость задоволява. Често, кадъ бы му се у мирнімъ тренутцыма нѣговъ добрый Геній појавіо био, опоминаюћи га, осѣћао е онъ тнушанъ и ужасаванъ према своимъ сиртоноснимъ дѣлима; алъ само помисао на Лучино невѣрство, обарала е све нѣгове добре умишлае. Онда е онъ самъ себи говоріо: „Људи су те преварили, они су срамно покой изъ срца твога украли — накъ зашто да имашъ милосрдія са таквимъ креатурама?"

Ондашня бывша валина полиція подъ управительствомъ ньойдостойногъ Мадраса као да е са лоповима и неваљацима пештанскимъ у споразумѣню была, зато е и было лако чинити она, у средъ подне догађаюћа се нападанія, краће и убиства. Но почемъ е то већъ несносно почело бывати, и погламарима буне, у уши доће, то одпусти Мадрасъ, да бы одъ себе подозренъ одклоніо, налогъ, да се ако е могуће кои одъ злодѣя ухвати, ради примѣрне казни. Но да то ніе нѣгова, и нѣговы предпоставлѣны озбилна намѣра была, видио се одтудъ, што е онъ свимъ овимъ лоповскимъ четама потайно препоручіо было, да се чуваю, єръ іймъ одъ граћана опасность прети.

(продужиће се)

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. Є-ли истина да ће конференціе зимусъ опеть у Бечу почети?

Берберинъ. Незнамъ да ће у Бечу почети конференціе, али то знамъ да ће се у Болѣвцыма отворити нове конференціе.

Господинъ. А какве ће то быти конференціе?

Берберинъ. Врло чудноватe. Србска четири учредника хоће да се договоре и да рѣше свръ четири точке. 1, да одъ нове године недаду никомъ новине на вересію. 2, да имъ сву ньіови дужницы до 24. Дек. до 10 сати пре подне, пошаљу новце; иначе петь минути ко доціе пошаљ ньене се примити. 3, да рѣше хоће ли у своимъ новинама само истините ствари саобштавати, и ли ће остати као и до сада; и 4, хоће-ли се придржавати ячe или праведніе партае. И по томе као што видите, садъ ће престати у Европи говорь о источномъ питаню, докъ се то болѣвачко пытань верьши. Іошть ніе ни єдно засѣданіе држано, шта буду рѣшили я ћу чути и каза ћу вамъ.

Господинъ. То ми е мило, али зашто су избрали Болѣвце, кадъ е то врло мало село.

Берберинъ. Зато што е тамо и онай болѣвачкій пророкъ, и томъ приликомъ, желе да га пытаю, шта ће быти одъ србске княжевности, кое одъ дана на данъ све дреньавія поста; єръ осимъ какногъ доброгъ пророка нико неможе знати.

Господинъ. А живе-ли тій наши учредници међъ собомъ у слоги и љубави?

Берберинъ. По кадъ кадъ се само Световидъ и Дневникъ дрпу, а иначе за чудо љубавь и слога влада, што ніе обичай међъ учредницыма. Али тако е, у овой години бог е проліо нскій благословъ на србскій народъ. Свуда слога гдѣ се годъ окрене те. Слога у свештенству, кадъ се ніште биръ; слога међъ писарима кадъ се ніште повишенѣ плате; слога међъ професорима кадъ се ніште продуженѣ ферія; слога међъ женама кадъ нога о ногараю; слога међъ солдатима кадъ се позову на ручакъ; па ето сада слога и међъ учредницима кадъ хоће да купе вересію. Ко бы сада могао казати, да е то онай истый старый несложный србскій народъ. Онай кои историю србску почне писати, па кадъ дође на ово наше време, неће познати србскій народъ; онъ ће морати казати: ово ніе србскій народъ, овакви Срби нису были у старо доба. — И тако као што видите сбогъ те срећне слоге, са свимъ ћемо Косово да заборавимо, са свимъ ћемо да заборавимо паденіе србскогъ царства, као да ніе нигда ни было.

МИРОЂІЯ.

Комарацъ. То е оно животно кое читавъ свой вѣкъ проведе пѣваюћи. Нема окогъ кои непознае комарца, и кои ніе баремъ два три на своъ челу убіо. Комарацъ нема готово ништа друго осимъ крила и ногу и окогъ ужасногъ нѣговогъ гласа, кои неда човеку мира. Као што се лафъ плаши кадъ петао запѣва, тако исто и човекъ стрепи кадъ чуе гласъ комарца. Много пута човекъ лупи себе шакомъ по образу да само комарца убіе. И свакій бы готово рекао да комарацъ нема друге цѣли него да само люде узнемирує. Комарацъ кадъ уеде, дуго се човекъ чепе, али брзо и проће, но зао човекъ, тай двоножный комарацъ кадъ уеде дуго неможе да запасте; зуби човека то е найотрованіе оружѣ. Комарацъ е накостанъ, но иначъ кадъ лети, и кадъ тражи кога ће да уеде, онъ пѣва, и тимъ дае на знань, да се свакій чува; али накостанъ човекъ, приміче се тебы са смѣшењимъ се лицемъ, и мучки и потайно цигерицу ти гризе. Природа ніе хтела ни съ чимъ да означи злога човека, по комъ бы се знаку могао познати, да се одъ нѣга другій чуваю. Ноћи сокаломъ, стотинама двоножны комараца срешћенъ путемъ, кои одма гледе гдѣ ће те уести; небойте се оны комараца што пѣваю.

Кашика, то е ћупріа преко кое путуе госпоя чорба изъ вароши чанка у уста. Ко бы рекао, да се свакій спромашакъ, кои помисли на какногъ богаташа, може кашикомъ утѣшити? а довольна му е утѣха, кадъ помисли да ни наобольій човекъ на свѣту не еде съ дву-

ма кашикама, него съ једномъ, и то съ маљомъ него што с њгова.

Канаљ ніе ништа друго него керови, кои су смрть напоили на кевћу. И као што керови кадъ близу зеца дођу, иче и чешће лаю; тако и канаљ што ближе смрть напоши, већма се чути дае. По кад-кадъ керови уђуте, то є знакъ да су само трагъ свогъ лова изгубили, али опеть ловъ є близу. Но као што често керови виде зеца, па имъ опеть утече, тако исто и іошть чешће, и канаљ неваће свой ловъ, и смрть сакріе свой трагъ, и болестникъ савршено оздрави, богъ да му душу прости.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

*Ерак*ъ. Мой Петаче, да знашъ како се плашимъ одъ колере.

*Петак*ъ. Свы други некъ се плаше, али ты нетреба да се ни најмањ боишъ.

*Ерак*ъ. А зашто?

*Петак*ъ. Зато, ербо коме є суђено да умре на вышалама, тога колера неснѣ дирати.

*Ерак*ъ. Хвала на утѣхи.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Господинъ. Башъ у садашнѣимъ шумадинкама нема ништа, све едно, те едно.

Господ. Ніе човече, пре є было све о женама, а сада све о колери.

Господинъ. Па то є све едно.

МРВИЦЕ.

— Проповѣднику једномъ, докъ се на предикаоницу попео, изиће изъ главе текстъ предике њгове, али при томе неизгуби присуство духа свога него рекне: Љубезный слушатељи, пречекајте за једно магновеніе, я самъ текстъ изгубіо.“ Єданъ папуџія, поштеногъ срдца човекъ, одма устане и у свой озбильности викне: „Затворите врата. Мы смо овде, господине, сви поштени люди; ны да сте изгубили, ма было шта, морате то овде опеть наћи.“

— Єданъ енглескій лѣкаръ даде авлію свою калдрмисати, а нехте калдрмџій погодбу да испълати., Ты си, рече му, посао рђаво свршіо, па си га за после земльомъ засуо.“ Е, мой господине, ніе башъ самъ ни мой посао зато рђавъ, што се земльомъ засипа, одговори овай.“ Лѣкарь га є разумео, уђутао и поштено испълатіо.

— Єдна богата госпа, али врло сребролюбива, тако є служавки своіой мало веровала, да є сама собомъ увекъ месо куповала. Преко скупы альина свои носила є просту пупеву кецељу, у коіой є куповину свою кући доносила. Єданпутъ изгуби овчіи бутъ, башъ кадъ є грофъ єданъ за њомъ ишао. Онъ подигне и узме месо па предаваћи га рекне: Госпо, ево изгубисте лепезу вашу.

— Проста єдна селянска девойка зажели да се уда. Спаиница іой даде 10 талира на удаю. Затимъ захте одъ исте да доведе свога младожењу, да га и она види. Ова га одведе. Младожења є было врло маленъ и ружанъ селячкій слуга. О девойко, гди тако малогъ и ружногъ момка наће? Єсть, милостива госпои — одговори она, а шта се веће и лепше са дасетъ талира добыти може?

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Депеша кназа Горчакова изъ Севастополя одъ 6. о. м. потврђује, да су саюзницы 5. Авг. врло яко изъ топова пуцали, и да су млого бомбя бацали; но, по истой депеши — Руси су њмъ у равной мѣри съ натромъ одговарали, и выше батерія саюзничкы разорили.

— Генералъ францускій Пелисіе изъ Крима, пославши с последњимъ оном руском юришу на Черной рѣки; вели: да му іоште ніе познато, колико є войника са стране саюзника погинуло и рањено. И по томе види се да є іошть неизвѣстній брой, колико є Руса погинуло; докле руско извѣстіе нестиже.

— Депеша француског адмирала Пено-а, са балтиског мора, о бомбардіраню Свеаборга, явля: да є за цѣло време пуцаня, Свеаборгъ у самом пламену было, да су примѣтили, 4. магацина съ барутомъ да су у воздухъ одлетили, и да є поредъ многи правителствены здања и црква изгорела. Руси су такође жестоко изъ топова одговарали, али ніони топови нису могли до саюзны лађа добацивати. Пуцанѣ одъ стране саюзника (изъ 1500 топова) трало є два дана и две ноћи. На страни саюзника погинуо є само єданъ единый войникъ, и є. данъ є рањенъ.“

— Кнаязъ Горчаковъ изъ Севастополя одъ 4. Авг. явля: Єдна часть наше войске прешла є преко Черне, и напала є узвишени ћељухинска, коя непріятель држи. Али кадъ види да млого непріятеля има, повуче се наша войска после кратке борбе на десну обалу; гдѣ є 4 сата чекала да непріятель удари; но кадъ непріятель остану и неударе, врати се и наша войска у свое логоре. Штета є была обадвема странама знаменита.“

— Царъ руский издао є указъ да се и осталы 11 губернія оружа. Уписиваћ почеће 19. Септ. а свршиће се за месецъ дана. Одъ свике хиляде узеће се 23 човека.

— Сбогъ долазка Енглеске кральице, Парижъ плива у сакомъ весељу и торжеству. Новине пишу да самы страница има око 600 хиляда.

Течай новаца: среб. 117½; дук. 5 фор. 27 кр. банкн.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 19. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 5 цванцина. | № 68.

НОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВЕРНЕ ЉУБОВИ.

(продужено.)

III.

„Шта е њежной души најмилје,
Шта пламеный узвишава детъ, —
Шта л' блаженимъ чини овай светъ,?
Него љубавъ кадъ 'по срце грје „

Ј. И.

Будимъ е већъ пао было у руке побуњьы. Његово падење побуди у Пешти највећу радость међу мађарима. Сайна су се веселя у приватнимъ кућама давала за честь побѣдителя. Да посѣтимо и мы у мислима, едно таково веселѣ кодъ графа Х. . . .

Сале су већъ све напуњене сайнимъ гостима, многимъ официрима разны униформи, и лепымъ госпама. Графъ Х. . . дочекуе госте, а особито труди се официре Гергеюве войске угостити. Хвалеби ій због побѣде и праведи іймъ комплименте, ніе пропуштао његовогъ осамнестогодишњегъ сынчића, кои е већъ подпоручникъ кодъ Кароли-Хусара было, препоручити за аванзираньѣ.

У едномъ углу сале, близу врата, стано е Пиетро Албини у сайной униформи његове легіе. Намргођено као обично, слушао е онъ веке официре, како му они последнѣ косне догађае за време његовогъ одсуства збивше се. причовѣдаю.

„Вы ми досађуете!“ рекне онъ опоро, „вы знате, да я много брбљивѣ немогу да трпимъ. Маните ме се!“

„Још непрестано онай старый мргода!“ рекну официри, и удале се одъ њега, кои се садъ своимъ мислима сасвимъ преда.

Одъ єданпутъ обадва се крила стаклены врата на сали одане, дворопуравитель предвозѣсти ясниимъ гласомъ долазакъ Гергея, и тадашньи овай юнакъ, ступи, дочекавъ млогобройнымъ узвицима „Елѣн!“ у салу.

Благодареѣи, прелести његовъ немирный погледъ све присуствуюће, и на Пиетру Албини застане.

„Шта я видимъ? Капетанъ Албини, већъ сте оздравили?“ рекне онъ упутивши се к Пиетру. „То ми е заиста двогубо мило: прво због васъ, храбрый младиѣу, а друго, мени е садъ потребанъ мужъ єданъ, као што сте вы. Већъ самъ было у сумньи, да л' ћу кога наѣи. Садъ ми е сасвимъ поможено. Одите самномъ у другу собу, да вамъ кажемъ.“

Съ войничкомъ пристойностћу поће Албини за овимъ, кодъ дружства извиняваюћимъ се главнимъ генераломъ у другу собу: гдѣ онай слѣдуюће почне:

„Вама неће сасвимъ непознато быти, да обсада Будима, ниакко у моме плану ніе была, и да се то само по жељи Кошута и његове высокоумне госпе, учинило, коя е хтѣла на силу да овуда по Пешти влада. Сви се радую отетомъ Будиму, а незваду будале, да су се тымъ безуміємъ Кошутовимъ, толикимъ изгубљењимъ временомъ, кое се при овой градној стратегичной пагрѣшки употребити морало, да су се, велимъ, тымъ први мотике ударе за гробъ мађарскогъ устанка учинили. При свемъ томъ што самъ се я банги, при удараню на Будимъ, Кошутовой волји покоріо, опетъ ми се онъ сасвимъ неповѣрава, и већъ е до садъ два генерала послао было, да ови одъ мене главно повелительство войске одузму и Бему га предаду. Но я притяжавамъ пуну любовъ и неограничено повѣреѣе, мои войника, на зато е та послата комисія морала се, несвршивши ствари, натрагъ вратити. Я самъ заключіо да одсадъ по момъ собственомъ начину радимъ, и већъ самъ планъ скроно. Мени е давле потребно лице едно, кое ми е вѣрно, и кое ће подъ титуломъ првогъ ађутанта, непрестано око мене быти. Окруженъ мекушнимъ бабскіймъ душама, чезнемъ за мужемъ, комъ бы я найдубљѣ затворе срца могъ безопасно отворити могао, и кои е у станю, и у найтежимъ тренутцыма живота постоянъ и слѣдственъ остати. Одма при долазку момъ овдѣ, како самъ васъ угледао, пао е мой изборъ на васъ, будући сте вы већъ одавна познати. “ —

„Вы мрзите на люде?“ дода Гергей по краткомъ њутаню, и гледао е при томъ оштромъ питано слушателя непрестано у очи.

„Есть!“ одговори кратко Албини, дигнувши гласъ свой, и сваку рѣчъ оштро изговараюћи: „Я мрзимъ на люде, а особито на ону класу людій, комма е превара у природу ушла, єръ самъ и я срамно преварень было!“

Мало упрепашћенъ продужи Гергей: „управо за то я самъ васъ и избрао, да непрестанымъ мой пратіоцъ будете; єръ и я мрзимъ на ту класу людій. У скупу ће-

мо дакле противу тій нашій непріятеля радити, и заедно плодове ваше побѣде уживати. Пристаете ли на то?"

Албини устане, ступи к' Гергею и мирно му одговори: „Мени е врло жао, што я ту понуду примити немогу. Кратко и точно морамъ одговорити вамъ, да я моје приватне ствари никако у ланацъ судбе єдног народа уплетати нећу. Ако я люде и нравиме, то нравиме само поедине народе, безъ да съ тимъ почитанѣ и любовь к' єдному народу губимъ. Ово є узрокъ што вамъ сљдовати немогу."

„Како ћу я то да разумемъ?" одговори Гергей, кой є, да бы свою забуву сакріо, силно по себи одао.

„Подайте моимъ последњимъ рѣчма значенѣ како вы хоћете, ал садъ вратимо се у дружство, кое на васъ, као на свое сунце изгледа."

Безспокойно и замишљено продужавао є Гергей свой по себи ходъ, напослѣдку стане, и пруживши Албинію руку, рекне: „Я вашъ одговоръ примамъ, єръ васъ познаемъ, да се вы одъ вашегъ убѣђења одвратити недате; но вы сте такође и совѣстанъ мужъ, на самъ увѣренъ, да нећете свћту авлати, како сте ми єдну понуду одбили. — Одъ данасъ сте маіоръ кодъ Хуняди-Хусара и сутра ћете са зоромъ ићи у Клацкинъ станъ. Понећете и неке дешеше томъ генералу, кое ћете іошть данасъ у моіой канцеларіи примити."

„Мою найтоплію благодарность примите, господине генерале!"

„Добро, добро, господине маіоре! хайдмо садъ у дружство."

Овдѣ є веселѣ было. Многе су се гомиле лица саставиле биле, кое су или игромъ, или разговоромъ време прекраћивале. Албини се одвои одъ Гергея, и пође к' єдномъ прозору, да спокойно о ономъ размишлина што є мало пре чуо. Одъ єданпуть допре му до ушію име „Хедвигъ." Механично обрне се онъ к' оной страни гдѣ є то име изговорено, и угледа две женске у дружству єдногъ малогъ човека. Старія одъ њи двею, на кое већъ по старомъ лицу іошть су се трагови некадашње лепоте видили, была се у некій разговоръ съ оним малимъ човечулькомъ упустила, а она млађа, коя є нао развишена се ружа лепа была, слушала є тай разговоръ пазљиво но ипакъ є съ некимъ невћроятнимъ смѣшењемъ слушала. — Као окамењенѣ стане Албини, и сматрао є ово трое.

„Да, да, любезна Хедвигъ, рекне онай малый, и окрене се къ дѣвойцы, и пруй ми, небы требало да изилазишъ, а особито у овако многобройно друштво. Твое слабо здравль неможе овай врелый салонски воздухъ да поднесе."

„Я познамъ, зашто то?" одговори весело дѣвойчица; „я се сасвимъ здрава осћћамъ, и никадъ ми ние болѣ нег' у овако добромъ дружству."

„Есть, такве сте вы све младе, свакадъ имате вы право." Продужи овай, окренувши се к' старіой. „Ты, любезна сестро, треба да то знашъ, и да на здравль златне оне дѣвойчице болѣ пазишъ. Болѣ є садъ пазили, него после жалити."

„Я нисамъ знала, да долазакъ на ово веселѣ моіой Хедвиги може што шкодити."

„Но како знашъ; само све умѣрено!" дода онай: „Садъ идемъ на єдну партію дарова, па кадъ свршимъ нћћемо куће. За садъ съ богомъ!" Обрне се и оде поредъ Албині-а у другу собу.

Онай побледи, кадъ тайнозлобно лице види, око когъ се уста іошть неко накостно смѣшенѣ війло. „То є Халоши Михаль, касехранитель онай!" повиче нешто у нѣговой унутрашњости. Као некомъ вышомъ силомъ гонѣнъ оде Пістро брзо онимъ двема женскима, кое га зачуђено погледе.

„Извините ме, што се усуђуемъ у вашемъ већъ разговору прекидати и питати васъ. Ohете ли доброту имати и казати ми, ко є онай господинъ што є съ нама было и што садъ онамо оде?"

„Мой братъ," одговори одма старія. „Михаль Халоши, военый касиръ гергеіовогъ корпуса." „Тако — —?" затегне Албини. ?Може ли намъ мой уякъ у чему послужити?" запита любезно смешећи се, Хедвига; „онъ є у великой чести кодъ главногъ команданта."

„О, ни найманѣ ніе ми то потреба," одговори Албини, „само лице тогъ господина учини ми се нешто познато, као да самъ га іошть гдѣ у каквомъ другомъ дружству видіо."

„Могуће," одговори старія, „Михалій иде у сва чества дружства, свы га пазе, па радо га позиваю. Онъ се и за насъ врло брине и о нашемъ здравлю бригу води."

„Тако — —" дода опетъ Албини као и пре. „Ал' господине," рекне мало зачуђено Хедвига, „вы ми се врло чудни чините са тимъ нашимъ „тако — — ?" —

„Могуће є господична," одговори Албини, „да се вама мой поступакъ чудноватъ чини; но я васъ молимъ: заклињемъ васъ, слушайте ови неколико рѣчій, єръ ми време и обстоятелства недопуштаю да вамъ више кажемъ. Нека невидима сила нагони ме да вамъ кажемъ: Ваша лична сигурность, вашъ животъ, господична, у опасности є; будите на опрезу!"

Уплашено скочи мати и кћи, и погледаю га са немимъ ужасомъ. На њиовимъ лицама видла се невћроятность и страх!

Албини то примѣти, и окренувши се матери, продужи: „Њруйте ми госпоја, живота вашегъ дћтета у найвећой є опасности. Као свћдочанство истине рѣчій моій, нек' вамъ служи ово: Вы сте удовица умрлогъ трговца Ванди-а, кои є године 183* умро, оставивши по себи иманѣ одъ четрдесетъ хиляда дуката, съ тимъ примѣчаћемъ, да то иманѣ, нѣгова єдиница Хедвига наслѣди. Да бы дакле тій новцы на друго лице прешли, смрт є ваше кћери закључена, њнъ є убица већъ подкупљенъ.

„Удовица никне упрепашћена, но абогъ друге вике по сали, ніе се њнъ удивкъ даљ чути могао.

„Заиме божіе, умирате се, милостива госпо. Све е изгубљено, ако се дозна да сте изнењшени. Само вамъ іошть толико у кратко казати могу. Чувайте се вашегъ брата Михаля, клоните га се као куге туе!"

„Мати! мати! ты си побледила! проговори странньно Хедвига, и хтъде іой у помоћь притећи, но ова се охрабри и рекне „ніе ништа," затимъ се окрене къ Пјетру: „знате ли вы то заиѣло, господине? еръ тако ми бога я немогу іошть да вѣруемъ!"

„Мое ми чести, госпо, истина є." „То примате моју найвећу благодарность, а уедно и мое кћери! Нека дођу, нѣне убице! само преко могъ мртвогъ тѣла води путь к ней! Свака е мати яка, кадъ опасность животу нѣногъ дѣтета прети!" — Затимъ, пошто се мало окрѣпила, запита га: „Има ли какавогъ годъ средства за уклонити ту опасность?"

„Я знамъ само за едно, а то є: да се, што пре можете, одма. удалите изъ Пеште, бежъ да могодь дозна куда сте отишли."

„Бегь, ал' куда ћу? я самъ свуда непозната. О, то є ужасно!" рекне удовица и метне мараму на очи.

„Ако васъ смемъ савѣтовати, то ћу бити тако слободанъ, да вамъ порадь савѣта могъ и моју помоћь понудимъ. Я самъ именованъ маіоромъ кодъ Хуняди-Хусара, и уютру ћу рано у Коморанъ ићи, тамо е мой будући гарнизонъ. Тамо ћете подпуно безбѣдни бити."

Рѣшително одговори удовица: „Я пристаемъ, и поѣравамъ себе и дѣте мое вашой заштити."

„Нећете се за ваше повѣрење каяти!" рекне Албини, поклонивши се. „Уютру рано, на два сата предъ зору послаћу вамъ моя кола. Я ћу васъ самъ, извань вароши очекивати, да бы тако свако подозрење уклоньено было. — Но садъ ћу да се удалимъ." — Албини се удали. (продужиће се.)

ПИСМО

Нѣгове свѣтлости кнезу, писано г. Рад. П. Дамяновићу предсѣд. Врх. Суда, кои е, бавећи се са своіомъ и господицом маіора Маше фамиліомъ у Глайхенберг, блаженопочившой госпођи Клеопатри, са свима, све могуће услужности и несе чиніо. — Сподитавајући ово писмо пуно нѣжногъ чувства, и племените признателности, сподитавалемо и у будуће читателима све оно, што се односи на споменуте, добротомъ своіомъ у сребству единствене душе.

Любезный Г. Дамяновићу!

Ако є ишта на свету кадро ублажити моје тугу уцвељеногъ родительскогъ срца за изгубљенымъ чедомъ своимъ, то є заиста участіе, кое при оваквомъ обстоятелству и сродници и пріятели и остали светь, у жалости тужены родителя узимаю. Вы сте любезный господине, као што самъ разумео, у странома и непознатомъ свету удаљеной одъ родитела и присны сродника незаборављеной кћери моіой *Клеопатри*, найнѣжніе и найохотніе свакога рода услуге указивали. Вы сте и у болести нѣной и при смртномъ часу, и найпосле око леденогъ тѣла нѣногъ све оно чинили, што є само найсмиренія христіанска душа, и найболѣ срце чинити кадро. Као родитель, господине, я мислимъ и благой ећни вѣчно упокоење предобре кћери мое за доста учинити, а у исто време и мою дужность испунити, дозвавши за све оно изавати вамъ мою найживлю и найтоплію признателности.

Примите при овоме увѣрење мога срдачногъ благоволенія, съ коимъ пребивамъ, вамъ благонаклоньи А. Карађорђевићъ. — У Брестовачкой банки 25. Юлія 1855. године.

ШТА СУ НОВИНЕ.

„1. Авг. ноћу нанѣе една саюзна патрола на неколико козака, гдѣ се потуку изъ пушака, и одма разиђу се. Обадве войске незнаоћи шта є биле су се убуниле." О томе различите новине овако пишу:

„1. Авг. предъ зору ударе саюзници са 5. хил. на десно крило Руса, гдѣ су се пуна четири сата тукли. 132 войника погинуло є одъ саюзника а 261 одъ Руса. *(Жур. де-дева.)*

„Опетъ єдну лаврову грану уплела є наша войска у свой вѣнацъ. 1. Авг. ноћу нападну су Енглези са 8 хил. войника на Русе изненада, освоіли имъ и разорили єдну батерію. Одъ стране Енглеза погинуло є 320 войника, а Руса кое мртвих кое рањена има преко 500. *(Енглеске новине Таймсъ.)*

„Изъ позадањогъ извора можемо явити, да су саюзници са 18 хил. войника ударили 1. Авг у 10 сати ноћи на руской ъ. бастіонъ, но буду жестоко дочекани и тако побіени, да су сутра данъ ваздань имали посла да сарањою своје мртваце. Точъ приликомъ погинула су два саюзна генерала, 14 официра и 740 солдата, на страни руской погинуло є само 3 официра и 75 солдата. *(прайсеке: Крайм-Цайтунгъ.)*

— „Даклє све ближе и ближе ће се одсудной битки. Судбина Севастополя скоро ће се свршити. 1. Авг. было є одважный и ужасный јуришъ, 7 сатя траио є бой. Руси су изгубили томъ приликомъ 14 топова, и два магацина отишла су у воздухъ. 40 хил. саюзника борило се противу обкопа руски. Крвь є потокомъ ишла. 34 официра руска погинуло є, и 2432 солдата. Ову ужасну битку платили су и саюзници са 1855 мртви и 62 рањена. *(Бечке: Ост-дайче-постъ.)*

— Овоме рату нема краи. Последньомъ биткомъ одъ 1. Авг. обадве су стране тако разирене да се немогу дотле помирити док єдногъ войника трак. Єданъ кои є битку 1. Авг. очима своима гледао пише: да такове кравне битке ніоште исторіи непознае. 60 хил. саюзника сукобило се са 80 хил. Руса. Битка є трајала 18 сати. Руса є пало 2890 а саюзника око 2000. *(Фрелден-блатъ.)*

— Єдна єданпутъ прекиде се тишина ратна кои є онако дуго трајала. Врећа, у коіой є судбина Европе занесана почињ се дрешити. Битка кои се 1. Авг. догодила осветлала є руско оружіе, и показала саюзницима, да є тврдь орах, коіи су ради да зубима разломе. Руси су славно одбили нападаће саюзника, кои су са своме своіомъ и суводземномъ и морскомъ силомъ 1. Авг. ударили биле. Руса є погинуло 192 свега, а на страни саюзника преко 4 хиљаде сако мртви. *(Србски Дневникъ.)*

— Као што новине изъ Крима являю: 1. Авг. ударила с сва войска и суховемна и морска и подземна и воздушна на Севастополь. Сваког минута падало с 10 хил. кое ђулета кое бомби у Севастополь. Битка с трајала као Новъ потоњ 40 дана и 40 ноћи; свега у той битки кое Руса кое савозника учествовало с 356 хиљада. То с све на томъ крвавомъ пољишу изгинуло; то су све сами гробови. Шта више, као што све новине являю погинуло с 300 хиљада, слђдователно 44 хил. више него што с тако было. Но мы любећи свагда голу истину и држећи се само увђреносте и само онога што с вђроватно, можемо само о томъ увђрити читателђ, да после битке 1. Авг. никога живога нис више у Криму остало. *(Шумадинац.)*

— „Изъ достовђрны извора можемо явити, да с битка о коюй новине говоре да се 1. Авг. догодила, у свему претерана, шта више сумња се да с тога дана и было какве битке. *(Сербске Новине.)*

— Са бойнога поля нема ништа новогъ. 1. Авг. провеле су обадве стране у миру и тишини. *(Монитеръ.)*

— Изъ Крима нема ништа новогъ, войске се обадве налазе у миру. До 2. Авг. нис се ни найманђтъ движенія ни на ђдной страни осећало. *(Инвалидъ.)*

МРВИЦЕ.

— Ђдномъ човеку умре жена, но кадъ су с носили на гробљ, закачи грава одъ ђногъ дрвета за жену и она оживи. После дугогъ времена разболе се жена и опеть умре, но кадъ су с носећи на гробљ, кодъ оногъ дрвета были, повиче мужъ, онима што су жену носили: „молимъ васъ браћо само далђ одъ овогъ дрвета, бојимъ се да опеть неоживи.“

— Ђданъ ветренястый младићъ опазивши у друштву, на постарой зли оштроумной госпои, богатъ пректенъ на руци, рекне своме комшіи: „Я бы воліо пректенъ него руку на коюй стои.“ Госпоя чувши то окрене се и погледа на младића кои с имао златанъ ланацъ око врата и смђшећи се рекне му: „И я бы волила уларъ него магаре!“

— Ђдна мати налюти се на свогъ сына, кои није хтео у школу да иде, и повиче му: „Иди у циганс нечрећњаче.“ Ђдна циганка чувши то рекне матери: „немой ни кодъ насъ да га шиљешъ, и кодъ насъ с већъ готово добра нестало.

Надписи.

Ништа с другога нечуе, нег шта ћемо, *како ћемо?*
Зато тако незрело по новинам' *каковећемо.*

(Кипови.)

Мы немамо кипова, тако кажу люди,
Те іошт каквы имамо, Богъ нека сваком суди.
Ђрь по цркви гледайте, гди намъ жене стое.
Наћићете кипова различите боє.

ІСП.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Господ. Шта тражишъ толико?

Господинъ. Тражимъ цигару, незнамъ гдђ самъ е оставіо.

Господ. Та ето ти е у зубима заръ невидишъ.

Господинъ. А гле! па што ми некажешъ; кадъ видишъ да еднако тражимъ.

Шегрть. Поздравіо васъ майсторъ, и моліо васъ да му изплатите ову конту.

Господинъ. Кажи ты майстору, да онъ мени никако нешалђ, конте, докле годъ ово колерично време траје, ербо докторя санђтую, да свакій онай кои жели свой животъ да спасе, нетреба ни зашто сада да се брине, него весело да живи.

Шегрть. Кадъ с тако господине, онда ће и мой майсторъ молити бога да колера дуго траје, ербо и онъ има на млого места да плаћа.

ЛЕПЕ ЗАГОНЕТКЕ. *)

Мртво сань, но кадъ ми одсечешъ главу па ме напоишъ, я онда говоримъ.

Кадъ е живъ човекъ у соби безъ главе?

Кадъ се тражи, онда есте нешто, а кадъ се нађе, онда престане быти оно шта е было.

Найтавнія самъ онда кадъ е найсветліе; найтоплія самъ кадъ е найладніе, найладнія самъ кадъ е найтопліе.

Нигъ се кука ни пече, а ипакъ е слађе одъ свію колача на свету?

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Ђдне Енглеске новине являюћи о бомбардированю кодъ Свеаборга, вели: да су Руси изгубили 1500 момака, и да имъ с штета на 3 милиона талира учинћена; ул'то признаю да су две француске и една енглеска ладја пропале.

— Изъ Цариграда млогима новинама дописую, да ће сви Турци кои су до сада европске хальине приняли и носили свое старе широке азіатске хальине опеть узети, шта више, да ће и уредба изађи кои ће нете праве старотурске хальине и изамима прописана быти.

— По извђстію генерала гр. Пелисія при послђдной битки погинуло с 3329 Руса.

— Изъ Одесе одъ 6. о. м. являю: да с колера кои с тамо одъ некогъ доба траила, сада готово сасвимъ престала. Войска руска еднако маршира кроз Николаевъ. Сви руски поначалници држали су ђданъ военый совђтъ; шта с закључено нико незна, но говори се, да ће се некій новый военый планъ предузета.

Течай новаца: сребр. 118⅔; дук. 5 фор. 30 кр. банки.

*) Ко прву и другу загонетку погоди, добыће на даръ І. и ІІ. свеску Шумадинца, ко све четири прве загонетке погоди, добыће бадава Шумадинку за 3 месеца; ко шесту загонетку погоди нека се задоволи са оным што е погодио.

У КНЬИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 23. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 3 цванцика. | № 69.

ПОСЛЕДЊЕ ЈУТРО.

Пѣсна посвећена сѣни блаженопочившe

ГОСПОЂЕ КЛЕОПАТРЕ.

Ноћь се тиха краю клони,
Плаво небо зоромъ руди.
На молитву звоно звони,
Успаваный светъ се буди.

Ванъ прозоръ отвара се,
И край њега неко седи;
У постельи наслања се,
Жељно руйну зору гледи.

Уздисаня чую с' млога,
Горка суза ту се лиа.
Рѣшила к судба строга;
Да за землю зађељ ино.

Сва надежда ње бега,
Смрть немила стрелу куе.
Сунце с' рања ноа брега,
А с' прозора нево с' чуе:

„Лепый свете съ богомъ, съ богомъ,
На вѣки се и растављамъ;
И све ниво што е, съ тобомъ,
Све на вѣки и остављамъ.

Мой е животъ кратакъ быо,
Я на прагу гроба стоимъ;
Съ богомъ на вѣк' свете мio,
Я последнѣ часе бројмъ.

Привес'те ме садъ прозору,
Да iошть єдномъ сунце видимъ.
И да лепу летнюю зору,
Место росе сузомъ китимъ.

Све што видимъ све с' зелени,
Све весело овде цвета;
Само єдной сада мени
Животъ неше овогъ света.

Погледайте, сунце ово,
Одъ онога се рања краа;
Гдѣ-но србско звони звоно,
То су краи мога раи.

Тамо, гдѣ-но брда стое,
Одъ куде сунце сада сиа,
Отечество тамъ е моe,
Удаљена ахъ Србиа.

Тамо, тако сунце ниво,
Вуче неше мои жела;
Там' бы лакше мени быо,
Украй мои родителя.

Садъ у тебе они гледе,
Са страномъ се богу моле;
Одъ свакога гласа стрепе
Њихно срце за миомъ боле.

Сунце ниво, прими ноe,
Садъ последнѣ тужне желѣ,
И путуюћ' путе твое,
Поздрави ми родителя.

Зраци твои сиано трепте
Ад' се мени тама пата;
Поздрави ми обе сестре,
И обадва мила брата.

Сунце лепо на томъ своду,
Я те више видит нећу.
Сиай дуго — србскомъ — — роду — — —
Мени мракъ е — — дайте — — свећу?"

Глась уђуте, съ уздисаня,
Тихо прозоръ затвара се;
Сунце густимъ облацима,
Одъ жалости завии се.

А дрктећа рука єдна,
Жалостиве рѣчи пише:
„У зорн ми сунце заће,
Клеопатре нема више!"

(У Глайхенбергу Јулиа 1855. год.)

ЧОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВЂРНЕ ЉУБОВИ.

(продужено.)

Одма за њимъ дође Халошн к' њима двема, и запита ій, шта е радіо кодъ њи онай младый официрь.

„Ништа.“ Одговори мати прилично узнемирена. „Разговарали смо се само о јоршиваню на Будимъ.“

„И о догодившимъ се убиствама при томъ.“ дода брзо Хедвига, видивши како јој се мати унутреньѣ колеба и мучи. „Па то е маму тако узнемирило, да би врло добро было, кадъ бы се удалили одавде.“

„Драга дѣцо, то можемо одма чинити,“ рекне Халоши, претворно устрашень. „Та су господа тако непредосторожна са њиховимъ приповѣданьемъ о убиствама да бы заиста врло добро было, кадъ небы женске у њихова друштва никако ни долазиле. Айдмо, айдмо дѣцо!“

Непримѣтно изиђу ово троје изъ друштва и оду куѣи.

Ни Албини дуго неостане. Кадъ е нино по гостима почело дѣйствовати, удали се и онъ, и оде у канцеларію Гергеіовогъ главногъ стана, гдѣ су ађутанти іошть у найвећемъ послу были. Онъ се пріави Шеѳу канцеларіе, кои, о свему већъ извѣштенъ бывши, преда му неколико запечаћеный депеша, кое су быле управљене на генерала Клапку, и препоручи му найвећу предосторожность, будуѣи да руске чете на оной страни, куда ће Албини морати проѣи, непрестано тумараю. Албини благодари и оде, пошто е найпре заповѣдника једногъ малогъ одѣленя войске, кое ће га пратити, о часу полазка и мѣсту састанка, у знанѣ поставіо.

Дошавши у обиталиште свое, легне онако обучень на постелю. Цьо токъ досадашньгъ његовогъ живота проће му пореды огледала душе његове, и ужасаваюћи се, увиди онъ хиладе лага, съ коима е истый животъ окаланъ быо, одъ убиства Астуріевогъ, до уговора са Халошіемъ о убиству Хедвигиномъ. Његова душа нис се могла одъ образа Хедвигиногъ разстанити. Умилный онай анѣелски ликъ, са црнымъ питицама косе и са оними магическимъ жарнимъ очима, дубоко су се у болю часть срца његовогъ упечатиле. Боля, благородніа чувства, патіоцы његовы првашньи срећны дана, почела су се будити и тресла су се у ружичной свѣтлости надъ морскомъ пучиномъ, у коіой е Молохъ његовій жертвы почивао. Овай пробудивши се, никако му е са накосныим смѣхомъ: „Та ты се више неможешъ вратити, па ма како се превіо! На твомъ животу почива клетва Каинова. Ты си за преступника жигосанъ, на никаква рька суза неможе ти тай жигъ избрисати, съ коимъ самъ те я моимъ робомъ учинію.“ — Но нешто изъ вышій сфера звонило е као благогласна музика: „Спакомъ каюћемъ се грѣшнику праштa се!“ — и ова два сваћаюћа се чувства мучила су његову душу и задржавали га у некомъ стању између сна и будности. Текъ после поноћи падне онъ у некій краткій немирный санъ. Но и санъ е стало у савозу са његовимъ сваћаюћимъ се чувствама, єръ су замршена привиђеня и у сну завимала његово узбуђено уображенѣ. Напрва тамни и неясни, ступне, потомъ све ясній поседяни образи предъ њега. Онъ е санъ, да лежи подъ тешкимъ стѣнама дубоко затрпатъ, кое су га удавити претиле. Гадна створеня пружала су са свію страна изъ пукотина, своѣ главе плазећи се къ њему и пузила су преко његовогъ ладнимъ знојемъ покривеногъ лица. Єдва е дисао. Садъ му се приближи неко анѣелско появленѣ, обасято небесномъ светлостћу и поче стѣне обаљивати и съ њега дизати, необзирући се на звиждавъ хиладу змія, кое су око њега палуцаюћи езикомъ скакале и трудиле се одъ предузетогъ посла поплашити га. Са небесно-тихимъ смѣшеньемъ плашило е оно ове гадове и продужавало свой трудный посао. Іошть е валало єданъ камень дића па е сирома избављѣнъ быо. — Садъ изокн испод тогъ камена една шарена, грдно велика змія и шкрипећи и чегртаюћи устреми се управо к срцу лежећегъ, да га єдномъ уједомъ уништи. Брзо као муња, счена оно небесно появленѣ исту змію и поче с давити, да е црна крвь на све стране прскала донъ напослѣдку неокончa. Іошть єданъ умилній и благосилаћій погледъ бацы то появленѣ кое е садъ Хедвигино лице на себе примило, на избављѣногъ, накъ се разліе као чистый ружичный зракъ. — Албини пробуди се. Дубоко га е санъ тронуо. Њговъ добрый Геній са лицемъ Хедвигинимъ одржао е побѣду.

Сатъ на Инвалидскомъ дому избіе два. Онъ скочи, зовне слугу, кои е у предсобію спавао, и заповѣди му да одма коњ седла и кола путничка спреми.

За време, докле е Лаіошъ коњ и кола спремао, сматрао е Піетро ведро, звездопуно Небо. Тужна чувства обузму му душу. Єдна му се суза укаже у оку, кое већъ три пуне године ніе тай балсамъ имало. Благодѣтелно разлади му она дивлю ватру у грудима његовимъ.

Лаіошъ вни да су кола и коньи спремни. Албини му заповѣди, да съ колима оде у краљевску улицу, да стане поредъ гостилнице кодъ варошіи Париза № 34 куће, и да прими у кола две госпе, съ коима у брзомъ трку да иде вацкимъ друмомъ.

Лаіошъ оде, а Піетро сиђе у авлію, узиде на његовогъ спремногъ већъ коня и упути се замишлѣнъ вацкомъ друму.

Оно одѣленѣ войске, кое му е дато за заштиту, већъ га е на єданъ пушкометъ одъ варошіи чекало, а недуго за тимъ, па и Лаіошъ стиже га са свима колима и съ двѣма госпама у истимъ.

Албини изиђе іймъ на сусретъ, и ту е то блаженство уживао, изъ очію Хедвигини топлу благодарность къ њему управљену видити, коју благодарность и мати са сузама у очима явно призна. „Мы вамъ усрдно благодаримо,“ рекне мати, „а у исто време и молимо васъ да се насъ, помоћи лишены и у будуће примите и непрестанын нашъ заштититель будете!“

„Последню капь крви срца мога жертвоваћу за вашу обрану!“ повиче Піетро одушевлѣнъ, метнувши руку на силнокуцаюће срце своѣ.

Єданъ љубезнуный погледъ Хедвигинъ, награди га за то увѣренѣ.

„Па садъ пожуримо се да мало изманемо, пре него ће сванути,“ дода Піетро, пустивши своіъ коня у касъ, комъ примѣру цьло е друштво слѣдовало, обкинувши кола.

У два сата по подне тагрми ова чета преко моста тврдињ коморанске. Албини се брзо побрине за удобно смјештиште оне двије женски, пак за тимъ оде к' заповједнику тврдиње, Клапки.

IV.

Страшљиво дрхће злодјел,
Кадъ види да су му увишлиа одкривена.
АЛЕКСАНДЕРЪ ДИМА.

У дубокой ноћи, пошто е Халоши своју сестру и нећаку куће одратіу, упути се онъ арапской улици, самъ са собомъ полако се разговараюћи: „Ах' самъ будала био, три хиљаде дуката дати непознатомъ једномъ виткову, безъ икакогъ уверења да ће обећањ испунити! Ах' Каетано ми е смаџъ за онога могъ памћника! Да ли ћу га наћи, и какву ли ћу ваљ получити? Већъ е 14 дана прошло, а онај красный витковъ к'о да свој посо ни почео ние!" — У овомъ и подобномъ самоговору ступи Халоши у ону крчму коју мы већъ познаемо.

Само су двоица была унутра. Каетано и једноокатый крчмарь.

„Но, Каетано," проговори Халоши дошавшемъ му на сусретъ Каетану, „гдѣ су твои побратима?"

„Отишли су ово дана, некій к' югу некій къ сѣверу да своју срећу траже," одговори Каетано.

„А ваши воћа?" запита страшљиво Халоши.

„Какавъ воћа! Мы немо воће имали, мы смо были слободни люди!" одговори Каетано раздраженъ.

„Дакле ко е био онај младићъ, съ комъ самъ я ово вече уговоръ сданъ закључіо?"

„Исто као и мы, ал воћа ние био. Само што е свакадъ съ добримъ совѣтомъ при руцы био, и новце пунымъ шакама између насъ расипао, придобіо е неку честь и увишењ између насъ. Ал' воћа!? Не то намъ наша честь небы допустити могла!" одговори афектираюћи Каетано.

„За ime божіе, гдѣ е дакле тай младићъ?"

„Незнамъ, немогу служити. И онъ е исто тако отишао, као и остали. А да немамъ я овдѣ, при свой строгости полиције, примичанъ приходъ, и я бы већъ давно преко сиво брда био."

„О, я самъ срамно преварень!" урликао е Халоши, и сѣдне тужно на једну столицу. Каетано се подсмевалено насмее. „То си ты кривъ, проклетый псе!" повиче Халоши и скочи као бѣсомучанъ на Каетана.

„Лудаче!" рекне Каетано, и уставши, баци Халоши са филозофическомъ спокойностћу натрагъ на столицу. „Ко ти е рекао да онако безъ главе радишъ?"

„О мои лепи дукати!" викао е Халоши. „Были су вама валана часть. Мы смо банћ онда требали новаца, особито моя дружина за путованћ" одговори смѣюћи се Каетано. „Тако вамъ банћ и треба," дода онъ ошпро; „я самъ вамъ био врло неспособанъ за онай посао, господине, пак' сте се на способнѣјег обратили. Ха, ха, ха!"

„Да, да, тако была увѣкъ ономъ конъ людма добримъ невѣруе," дода једноокій крчмарь смѣюћи се.

„Шта да се чини садъ?" закречи Халоши „говори добрый, драгій Каетано! светуй ме, помози ми!"

„Ја ли? садъ самъ я и добарь? ха? Ношто е другій награду одпео, да агокћтуемъ и да помогнемъ? већ ако бы лудъ био!"

„Златный Каетано! помагай, я ћу те наградити како се нећадашъ, само помози!"

(продужиће се.)

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

Палата Лувръ. Кадъ прођете поредъ цркве Сент-Жермен-л' Оксероа, цркве опустошене и обесчешћене у грађанской законой войни а садъ опеть поновљене, видићете предъ собомъ стубове одъ Лувра, ово майсторско дѣло, кое бы се могло поставити у редъ чудовишта, кадъ бы се данасъ у 19. столѣтію томъ и чему могло дати име чудовишта. Ово здање у едно е и лако и велико, оно у найвишемъ степену саобража у себи два найотличнія свойства архитектуре, якость и умилность, чему се човѣкъ неможе довольно дивити. Али где француске законословности! сва она величественость, изъ кое се види велико столѣтіе, обколћна е простомъ тарабомъ. Цѣлу ону палату окружаваю даске. Не само да се нису око овы величествены зидова посадила каква лћна дрва, као што е была воля великогъ архитекта Перо, но расту коекакве разне траве; мѣсто лћне и фришне зелене траве расте страшанъ коровъ. Гадно я видити, једно толику красоту и богатство съ толикомъ небрежљивости; коровъ, растѣње развалина, кои съ уништењемъ прети овой недовршеной палати, овымъ благороднымъ зидовима; ту нема ни сћике какве липе. Толико краљева, република, царства, устава провели су подъ овымъ сводовима, безъ да су мыслили, да посаде кое дрво, мало зелене траве, да уклоне ову дрвену ограду.

Кадъ сте све ово споља посмотрили, онда можете ући у дворъ Лувра кроз једну велику капію. Овай е дворъ може бити одъ свега у Паризу найбогатіи и найлћпшій, као да су га саме виле 16. италіянскогъ столѣтія одозго до доле украсиле; ово е једно дѣло, у комъ су сједињена художество и вкусъ, где найбољій редъ влада у измишљенымъ украшењима. Богатство уређено и безпогрѣшно, то е дворъ Лувръ. Али баците само једанъ погледъ на ово майсторско дѣло; еръ ако све изъ ближе подробно испитате, увидићете великій нередъ, велику небрежљивость. Видићете предъ собомъ само развалину, и найжалостніе одъ свію развалина, развалину једногъ памћника, кои ние био довршенъ, смрть једне палате, коя ние живила, једно велико столѣтіе безъ успомена, једанъ одзивъ кои нема пишта да рекне, басамаке, на коима ние никадъ была човѣчія стопа, сазидана пустошина, тишина и страшна празнина по овымъ истымъ мѣстима, где бы требало тражити движењ, ларму, сметковањ, славу, художество, силу, несрећу, революцію, поражењ, све, што сачињава ону безимену стварь, коя се зове власть!

Чудновата е склоность Француза, да све предузимаю, а ништа недовршую! У почетку сасвимъ ватрено,

а послѣ сасвимъ ладно! Ко реке Французима: Луврь! то толико, а и много више значи, него кадь бы ко, реиао египетскомъ нашо: пирамиде! И заиста! у цѣлой овой гомили лењи и заниманы людій, кои пролазе тамо амо, кои иду и долазе безъ краа, безъ престанка, безъ покоа, ни єданъ човѣкъ немысли, да є велика штета, што Луврь стои тако недовршенъ, да є то передъ, кои неприноси честь Француской; да кадь бы ово свѣтско чудовиште, кое є тако лѣпо започето было єданпуть довршено, съ пунымъ правомъ могао бы се Паризъ дичити и поносити съ найвеличественіимъ памятникомъ цѣлогъ свѣта. Кадь бы се Луврь саединіо съ Тилѣріама, сачинявало бы найудивителніе, найређе и найвеличественіе позоріе найлѣпши и найвећи стваріи, кое бы се назавише подъ небомъ. Довршити Луврь! треба само да се очисте прекрасны стубови, да се метву стакла на прозоре, єръ прозори на овомъ прекрасномъ двору нема ни стакла; вода и вѣтарь и зима, неугодны и разораваюћи гости, непрестано улазе и дуваю у овомъ обиталишту, као да є то єданъ пустъ дворъ у алпійскимъ горама, и тако є цѣла ова лѣпа палата предана зими, топлоти, вѣтру, блату, прашини, нико у њой необитава, нико ню непонавля; нико се небрине да сачува ове зидине и сводове, кои онадаю, ове прекрасне зграде, кое трулу.

МУДРАЦЪ, ВЕШТАКЪ И ПОЕТА,

на развалинама древности Грчке.

(съ францускогъ.)

Славни мудрацы, чувени вештацы, безсмртни поете поћите са мномъ у обасятелно полѣ поезіе! Одо смо да видимо славну Грецію, где почиваю Омировы јонаци. Гробови јонака, пробуђены нашимъ гласомъ, казаће намъ да божественый пѣвацъ, кой є отргао имена њихова изъ наручја заборавности, ніе обезсмртіо само уображенѣ свое. Даймо истини траћи и постояный основъ, као што су стихови поете. Покажимо, да є првый поета, и историкъ првый; да є истинитъ у своме приповѣданю као што є истинитъ у своме чудеству; да є могао увеличати свое јунаке, али да ій никако самъ ніе створіо; да є могао украсити позориште њихове славе, али да га ніе самъ створіо. О вы живописци, повратите съ нашомъ вештиномъ у животъ ове величествене ликове удаљны векова. Вы сте кадри ово чудо учинити; а славный поета, узевши лиру, подигну ће подъ своимъ развалинама закопану Грецію као Америонъ Тиву. Ово велико тѣло безъ живота оживиће, и мы ћемо видити, да се подиже и устае овай божественый скелетъ човечіегъ рода и поноса, као да га є гласъ пророка пробудіо. На њиовъ моћный позивъ добиће заборавлѣна места свою древну снагу и сяйность. Планине и стѣне, и зелене пештере угледаће свое полуготове; дворови, гимназіе, изиђи ће изъ свои развалина; скупоцѣный мермеръ Парскій, кой украшава данасъ обиталиште непросвештеногъ паше, повратиће се на свое право место; у Храмъ Минерве, Діане, Бахуса и Аполона; древни градови биће испуњени своимъ првимъ обителиштма: я видимъ опетъ Тиву и њиогъ Епаминонда, њиогъ Пиндара и њиогъ Исіода. Гле, та Беотія вреда више, него слава њена! Ево Лезвоса, кой се іошть и садъ своимъ Питакусомъ слави чествующи њгова споменъ и пренебрегавающи њгове примере. Видимъ Митилину, Антису Митилину; у њиовимъ горама повторава одзивъ умилне и божественне звуке Аріона, Анакса, Сапере и Терпандра. . . А заръ тебе да заборавимъ, класичный предѣлу, кой си видіо, како се Грци съ Трояцима боре. Одимъ є найбољій сведокъ ове велике борбе; Симоа, коя є валала тѣла, шлемове и оклопе, како побѣдителя, тако и побѣђены. Здравствуй Иду, одмору богова! здравствуй и ты скривеный Гаргару! . . . Айдмо тамо на она поля, коя полива Илисъ и Кифисъ, места почитања достойна, где є изъ рода на родъ долазила науколюбива младежъ; ето места, где є Платонъ, сладкимъ убеђенѣмъ владао надъ срцама людій, где є Димостенъ бацао громове свога краснорећія на издаіднике и на тиране. Кадъ угледасмо Атину, обузе намъ душу чувство туге и удивленя. — . . . О погето, о любиче муза, кадъ є нога твоя ступила на прахъ, кой є произишао изъ пепела Есхина, Софокла, Еврипида и Пиндара, теби сузе потекоше. А ко ће се томе чудити? то є драгій и чувствителный сынъ, кой є у твоій усамљености нашао пепео своя предака. —

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Краљица Енглеска 16. Авг. повратила се у Енгле, ску. Она є парижку войску са 25 хил. француска обдарила.

— Одъ некоји времена иде турска войска съ Дунава опетъ у Балчикъ и у Варну, одакле ће се навозити у Азію; изъ Рушчука отишао є Османъ-паша са іошть 4 паше и са 8—9000 войника. За остале трупе ніе іоште ништа опредѣлено.

— У Рушчуку запалio се 29. Юлія магацинъ, гдѣ су ешпеце, и тымъ є узроком изгорело іоште за кућа; штета се прецѣнюе на 12 миліона гроша. Баруть ће се другій дони одна изъ Шумле.

— Паризъ є іошть єдиако прецуивъ гостію. Преко 640 хиліада странаца има; кои сви скупа око 10 миліона франака свакій дазъ троше. Овакну скупоћу у свачему Паризъ нешаня.

— Очер-паша непрестано у Цариграду настои око тога, да се рать съ Русиа опетъ на Дунаву отвори, у томе осимъ остаза подпомазе га врло Исмаил-паша.

— Напредкомъ русиимъ у Азіи охрабрѣный краљ одъ Бохаре, повуђо є русиомъ генералу на граници Кокана своје услуге, да 5 хил. људи и неколико топова на рѣку Оксусъ пошаљ. Шахъ Перзіскій такође стои са 20 хил. войника близу Мушида, и готовъ є да покаже русиой войсци противу Киве и Кокана.

— Енглеска краљица са своимъ мужемъ и своимъ своіомъ децомъ посѣтила є гробъ старогъ Наполеона.

— Руска войска, кой є била Ерзерумъ притеснила, повукла се опетъ натрагъ.

Течаи новаца: среб. 18⅔; дук. 5 фор. 31 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТНИИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 26. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторницомъ и петкомъ. Цѣна му је за три мѣсеца 3 цванцика. № 70.

ЧОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВЪРНЕ ЉУБОВИ.

(продужено)

По некомъ времену, пошто је Каетаво подуго съ наслоњеномъ главомъ на руку у пушећій се пламењ жижка гледао, проговори: „Овдѣ је добарь совѣтъ скупъ. Онай младићъ, комъ сте се вы повѣрили, као да ніе башъ занатомъ бандитъ, (злодѣй) зато ваља добро на две точке пазити, прво на предосторожность, друго на двоструку предосторожность. Бръ ил' је онъ какавъ извѣштеный майсторъ люде оладити, и зато предосторожность треба, или је какавъ тайный шпіонъ, и зато је двострука предосторожность нуждна!"

„Ахъ боже, шта ће се чинити!" заче нановно касиръ военый, и почне се грчевито на столици окретати.

„Найболѣ је за садъ то, да вы вашу убистна шпекулацію одложите на іошть неко време, ал' жертву да никако изъ очію неизгубите. Остало ће се наћи."

Малый овай злодѣй, Михаль, почне нановно жукати, кадъ види да свой найнизій планъ іошть одлагати мора.

„Та ту непомаже стењањ ни урликањ!" повиче нестрпљиво Каетано, „да киете вы онако будаласти были, неповѣровати се моіой вѣштини, коя је толико пута већъ чудеса чинила, то бы ваша стварь садъ у вриа добромъ стању была. Садъ съ богомъ, мой драгій попечителю гергеіове финансіе. Ова је ноћь врло благопріятна и поспѣшна, па зато идемъ да іошть неке послове извршимъ."

Съ овымъ рѣчма попіе Каетано своје вино, рукује се са кричаромъ и изиће звиждукаюћи на поль. Неутѣшень слѣдовао му је и Халоши, и одкотура се кући своіой.

После безспокойне и безсавне ноћи, рано устане и оде у обиталиште сестре своје. На степенима сретне га Авиика, стара дойкиня његове сестре, коя је исту изъ милости кодъ себе држала.

„Е ли твоя госпоя и господична већъ устала?" запита је овъ. Зачуђено погледи га садъ баба ова „Я питамъ, есу ли госпе већъ устале и обукле се?"

„Ай Исусе мой! та оне су већъ іошть пре два сата отишле, и садъ су већъ преко свіо брда!" проговори стара. „Іошть одъ синоћь, кадъ су кући дошле све су спремиле, пакъ су ютросъ пре зоре устале, сѣле на кола и некудъ отишле. Куда? — незнамъ! Я мислимъ то вы морате боль звати него я."

Халоши побледи при овимъ рѣчма, и изгледао је као да та је душа оставила. дамари су му престали куцати, онъ је было као громомъ пораженъ.

Зло! Я самъ издатъ!" заурла онъ, потрчи низъ степене, и упути се своимъ обиталишту.

„Хи, хи, хи! Михаль је полудіо!" закикоће баба „Зао човекъ; увѣкъ самъ говорила, богъ ће казнити сданутъ!" дода ова тресући главомъ.

Халоши дошавши кући, нађе једнога официра изъ става гергеіовога, коя та одма к' овомъ позове. Готово обезумљѣвъ ишао је онъ съ овимъ официромъ, коя му је непрестано путемъ проповѣдао како ће скоро опетъ битке быти и овомъ подобно, во Михаль ніе ни рѣчи чуо ни разабрао.

Мало за тымъ, стано је Михаль, као анетина бледъ, предъ катренымъ окомъ Гергеіовымъ.

„Но, господине касиру," проговори Гергеј: „та вы изгледате као да сте четирестъ ноћій у неспаваню и піянкама провели; шта ваиъ је?"

„Ніе ништа господине, мени се то често догађа, и мамъ наступъ у цѣломъ тѣлу, грчеви проклети!"

„Садъ ніе време грчевима, господине касиру!" одговори шалећи се врховный овай повелитель. „Операціе почињу, зато самъ васъ и дао звати, да одете кодъ мога генералногъ квартирмайстора, и да одъ њега упутствіе примите. Я се осланямъ на вашу, већъ познату ми точность, у набављању потреба за моје войнике. Съ богомъ!"

Съ једнымъ величественымъ знакомъ руке, одпусти га Гергеј. Халоши изиће готово посртаюћи, напољ.

V.

Моя срце куца тако,
Моя душа већъ нестрпи.
Али зашто? — нема нико,
Крозъ очіе једна лепа.

У Коморову је владало живо комешањ. Съ концемъ месеца Јунія операције опетъ су се имале почети, и войска се Клапкина са Гергеіовомъ саюзити, пакъ онда заједно на непріятельску войску на отвореномъ полю на-

пасти. Предъ тврдињомъ на десно поредъ Дунава ики су обкопи дигнути были, и войницима изъ града обседнути. Нека су одѣљења войске до предъ Вуръ послата была и предъ Етавомъ имали су свое предстраже. На супроть њи стаило є храбрый генералъ Шанкъ, са приличъ военнымъ одѣљењемъ.

Албини є было за преме своєъ одпуста, найвише кодъ госпое Ванди и ужинао є опетъ блажене даве чисте любови; єръ га є Хедвига са найвећимъ жаромъ прве своє любови љубила, па и ако га є по коя тамна мисао по кадшто и смућавала, опетъ є єданъ Хедвигинъ љубезнуный погледъ доволнъ было да му чело разведри. Онъ є было опетъ сасимъ срећанъ, а особито кадъ га є мати Хедвигина увѣрила, да ће онъ наскоро своју милу Хедвигу предъ олтаръ одвести, и своїомъ є супругомъ назвати. (край слѣдує.)

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

(продужено.)

Изъ овоъ првоъ двора Тилѣрія улази се у другій гранный дворъ кои такође опада. На лѣвой страни лежи Музеумъ Француске. Између Лувра и Тилѣрія стаіле су куће, палате и улице, но царъ Наполеонъ, у свакомъ чуству великій, рѣшіо є, да Тилѣріе и Лувръ мораю сачињавати єдну и исту палату, сасимъ напуњена царске и краљевске славе и величества; у слѣдству тога царъ є купіо све куће, кое су му стаіле на путу; али ніе имао времена, да ій даде срушити: слава и Ватерло предупредили су. Бурбони, кои су се планили свію царски планова, оставили су Лувръ у томъ стању, у комъ су га затекли, такођеръ и Тилѣріе; и у своїой радости нису тражили, да ова здања понављаю, спасу и увеличаю; они су постали малодушни, и сакрили се у своју палату, што су више могли, боећи се да ій револуція тамо ненађе. Лук Фелипъ био бы предузео овай благородный задатакъ само кадъ бы было достойно подноманъ; и сигурно овай краль доврши бы Лувръ, да є имао исту годишню плаћу, као Бурбони, и да є дуже остао на престолу. А садъ подъ Луї Наполеономъ, опредѣљени су њколико милiона франака на завршеи царски планова у смотреню Лувра и Тилѣрія, во будућности исты палата лежи у дубокой тами.

Башта у Тилѣріама. Ова є башта найумилиње мѣсто на свѣту. Колико самъ пута туда шетао, увѣривши се, да нигди у моме путованю по Европи нисамъ нашао љепшій свѣтъ, усредъ найлѣпши дрва, кои обколаваю найбогатія здања, и у найвеличественоій вароши! Свѣтлый песакъ као злато покрива сва дутачка шеталишта по башти, по конма се шетаю найболѣ женске у љето, єръ є башта пуна сѣнкій и цвећа; у зиму, єръ се іошть у башти показуе сунце. У овомъ прекрасномъ мѣсту свакоја доба живота, свако годишње време има свое любимо мѣсто, єди се за цѣло свакій данъ у єдно исто време налазе и састаю. У *великомъ шеталишту* састаю се млади люди и младе женске. Женске седећи на сламнымъ столицама, разговараю се о моди, о театру и о романима. Женска у Парижу има свагда два начина разговора: разговоръ по явнымъ мѣстима и шаљивый разговоръ у салонима. На примѣръ, у Тилѣрійской башти, или у театру женске се разговараю само о стварима, кое свакій може слушати, ту нема оговарања, шале, но само є невинъ и неувредителанъ разговоръ, кои се никога нетиче, у комъ свакій може учествовати. Найлѣпше Парижске женске свакій данъ састаю се у овомъ великомъ шеталишту по Тилѣрійской башти. Свакій часъ поздрави ій по гдикои господинъ и пробесѣда кою рѣчъ съ њима, и овай поздравъ сматра се као посѣштење. Свака є Парижкиња кодъ куће пуна умилности, али озбиљне умилности; а кадъ є гди на страни онда є уздржателна и ладнокрвна. Парижкиња чува свой простъ шеширъ, свою просту хаљину, свое просте ципеле за велико шеталиште у Тилѣрійской башти; она неиде тамо само, да ю други виде, но да и она друге види; она неиде тамо, да ій се други диве, но да се другима дивадне; она иде тамо, кадъ наступи часъ њене слободе и покоя. — У овомъ великомъ шеталишту Парижкиња нема никакве супарнице, но само пріятељице; на томъ мѣсту нема она никаквогъ раскошја, но само вкуса. Како є прекрасно вештество єдне Парижкиња у великомъ шеталишту по Тилѣрійской башти!

Младежъ осѣћа найболѣ благотворителный уплывъ овы срећны сѣнкій у башти. Я нисамъ обожатель млады людій у Парижу. Я налазимъ, да су они ленъи, горди, суетни, кукавни; у осталомъ овомъ воспитани духовни съ врло маломъ бригомъ на врату; врло нерѣшителни између добра и зла, између праведногъ и неправедногъ, лако пролазећи кроъ све крайности; данасъ су републиканци, сутра су оддани монархіи; данасъ су расношни, сутра су штедљиви. А данасъ младъ човѣкъ у Парижу, кои є обично врло учтивъ према женскима, любн само конѣ и пушењ дувана. Неговорити са женскама, непоздравляти ій, направити ійма мѣсто, чимъ се уважу, то є высокій францускій тонъ. Я одъ овоъ проклетства одузимамъ младе Парижке у великомъ шеталишту по овой башти. Они іошть почитую женске, то есть, они ій іошть любе. Они знаду одказати, свакій данъ по 1—2 сата, овой страшной страсти пушени дувана, кои ће пре или после проуроковати велику промѣну у нравима и обичаима француске младежи. Дуванъ є велика страсть млады людій у Парижу. Овой неочекиваной страсти жертвую они и найлѣпше разговоре, умилности духа, великолѣпности салона, учтивость према женскима, ову дражесть францускогъ дружевногъ живота. Пушењ дувана ступило є на мѣсто многа увеселења и радости паризки салона; цигара є постала вѣрный пріятель младогъ Парижке, пріятель, кои се увѣка за санѣть пита. — санѣтникъ често лежи, страственъ краснорѣчивъ, — но на кога се нетреба уздати, єръ онъ има све люборевнивости, єръ онъ са своіомъ ватромъ, са своимъ димомъ удалява сва пріятелства, све любави. И тако можете имати добро мнѣніе о младымъ людма, кои се шетаю у великомъ шеталишту по башти, тражећи сь немирнымъ погледомъ свою залюбљену. Они съ почитанѣмъ прођу поредъ ње, и єдна се усуђую, да ю познаду, єръ су у женске само у великомъ Тилѣрійскомъ шеталишту сачувале свою власть; но другимъ мѣстима могу се оне презирати, може се заборавити, да ійма се учини поклоњење, а ове мораю быти обожаване, поздрав-

ньне у овомъ великомъ шеталишту. Овдѣ женске една другу подпомаже; оне имаю благоволителанъ погледъ само за онога, кои са своимъ почитанѣмъ према њима заслужује њихово благоволѣнѣ. Мати доводи овамо своју ћерку за удадбу, а млади люди тамо долазе, да избере супругу. Жена води тамо своју супруга, а млади люди тамо долазе, кадъ е и мужъ поредъ свое жене; съ єдномъ рѣчи, оно мало учтивости и высокопочитана према женскима кодъ младогъ мужкогъ, а мало уздржателности кодъ младогъ женскогъ пола; мало младости и невиности, мало уздржателности и чисте искренне любави, кое е парижкій свѣтъ ишшъ сачувао, нашло е прибѣжиште у великомъ шеталишту у Тилѣріама.

(продужиће се.)

МРВИЦЕ.

— Прайзскій официръ, кой се неко време у Уламу врбуюћи войнике бавіо, добіе заповесть да къ регементя своіой натрагъ иде. Учи онога дана, кадъ ће на путь поћи, дође му єдань врло лепогъ узраста младићъ и повуди му се, да га у войнике прими. Почемъ е младићъ тай, на комъ се видило, да е поредъ врло лепогъ узраста и врло лепо воспитанъ, яко дрктао, то га официрь за узроковъ дрктања запыта. „Дрћењ одъ стра, да ме нећете примити," одговори младићъ. Кадъ е то изговоріо потекну му сузе низъ образе. „Нећу, нећу васъ заиста одбити; я васъ свесрдно прінмамъ; како сте таково што и помыслити могли?" запыта официрь. „Єръ ће нам се, може быти, капара, коју ћу я да вштемъ повелика учинити." „На колико иштете?" запыта официрь. „Мене никакова подла чезна за новцемъ, него крайнѣ нуждна потреба приморава, да иштемъ сто форинтій; и я ћу быти найнесрећнія човекъ, ако ми вы то одкажете." Одговори младићъ. „Сто форинтій" настави официрь, „то е заиста много. Него, све бадава, вы ми се допадате; я се надамъ, да ћете вы дужности ваше точно испуныватн, и зато се нећу съ вама ни да погађамъ. Ево вамъ сто форинтій. Сутра ћемо на путъ." Младићъ одъ велике радости бы као изванъ себе. Замоли официра, да му допусти до куће отићи, и обећа се, да ће крозъ єданъ сатъ опетъ доћи. Официрь гледаюћи на њгово честно лице повереe му и пусти га. Но будући е нешто чрезвичайно и тайнепуно у целомъ поведенію њговомъ примѣтіо, то га любопытство ватера, да за њимъ по издалѣ иде. Официрь усугуби кораке, и кадъ е до ансанскн врата дошао, чуе, како младићъ ансанцін рече: „Ево новаца, због чега е отацъ мой заторенъ. Пустите ме брже къ њему, да му ій предамъ, и да га одъ свезе те ослободимъ." Ансанція му по захтеваю учини. Официрь е ишшъ мало постаю, да му времена даде, да самъ предъ отца свога изиће, а после и онъ за њимъ доће. Какво позорје! видіо е младића у наручію отца свога, почитавія достойне старине, кой га е тврдо къ срцу своме притисную, и безъ да е речице говорію, са сузама га орошавао. Неколико е нећъ минута протекло дотле, докъ е официра спазіо. Съ погруженымъ срдцемъ приближи се садъ овай къ њима и старикъ рекне: „Будите спокойни, я намъ нећу сына отети. Допустите ми да и я участникъ будемъ у заслуга њиховогъ благороднога поступка. Онъ е слободанъ, а новацъ, съ коимъ е онъ тако великодушно употребленъ, учинію, нежаламъ." Отацъ и сынъ падну предъ њега на колена. Младићъ се съ почетка устезао, да поднешену му слободу прими, но великодушный официрь навали, да онъ кодъ отца свога остане; изведе ій затимъ обое изъ анса, и при полазку своме одвеce са собомъ ту веселу савесть, да е две несрећне душе, кое су врло мало заслужівале да такове буду, срећнима учинію.

— Надничарь єданъ падне на ту несчовечну мысао, да жену и децу свою отрує. Онъ купи єданъ овчій бутъ, натре га яко сичанома, донесе га и преда жени казавши ій, да га у недељю, на онъ е недошао куће на ручакъ, испече и съ децомъ се почасти. Као што е рекао, тако доиста и изоставе и недоће у недељю на ручакъ, а жена нехте безъ муже свога благовати, већъ зготови друго єло, а печењ бутъ остави на страну. У понедељакъ доће мужъ куће и донесе у руцы неколико риба, што е у путу купіо, и ужасну се кадъ е жену опазіо, па е запыта за здравль, и єсу ли бутъ поєли? Испеуе жену, што ние учинила, као што е онъ рекао, и заповеди ій да она саде бутъ єде, а да за њега рибу испржи. Чимъ е ово готово было, почне онъ одма јакомо рибу ждерати, и текъ доцніе запыта, на чему е риба пржена, на кое му на горку тугу њгову чуварка жена одговори, да е рибу на масти оной, кой е одъ бута претекла, испржила. „И самъ отровань!" викне несрећнякъ и садъ исповеди жени грозну намеру свою, па и то ішшъ за времена, єръ е быть већъ исечень было и текъ што га окусіли нису. Безбожнякъ е ішшъ два сата у найстрашнимъ мукама и пребациваню совести свое живіо. Тако често последніе грехова на собствене свое проузроко, натељ падаю.

МИРОЉУБІЯ.

Свећа. — Ово е ова искра сунца, кой стои у власти човека. Ни єдна ствар на свету тако очевидно, нежертвуе сама себе светлости као свећа. Она приватно плаћа своимъ животомъ услугу кою човеку, и то безъ икакве свое себичне користи чини. Свећи су подобни они, кои своима ближнима помажу отечеству се жертвую, полезна заведенія подижу, а никаквой се полза отуд не надаю. Зато, што годъ више светлости има, све су свеће реће и скупль. Свећа е светиня. Она нас прозъ све родове побожности прати. Са свећомъ у руци носи насъ мати на крштенѣ, са свећомъ дочека е свештеникъ и крсти дете; према свећи славимо и ломимо колачъ; према свећи заклињемо се кнезу и отечеству; према свећи ломимо чесницу; са свећомъ допратe насъ у цркву на венчанѣ; са свећомъ у руци изданемо, и напоследку свећа на нашемъ гробу гори. Целогъ готово живота другчемо са свећомъ, и опеть ни єданъ нисмо свећа. Деветь краљева, кое зовемо величествомъ, светлостію, и свѣтелствомъ, нека стану нећу у єдну собу, онда ћете видити, да су люди као и остали люди, и да ни одъ єдногъ весія сяйности, видићете, да єдна мала свећица, већу светлость распростре него кинескій царь, кои се називе братомъ сунца. За заслужене люде найвеће ние

кое му отечество може дати. было бы да га *свеколь* назову. Свеча є было Доситей, но съ томъ разликомъ, што, и кадъ є додна догореo своме роду, ние се угасио, него му непрестано светли, безъ икакве свое користи.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Прыгй господинъ. Я ћу васъ тужити, вы сте у едномъ друштву, гдѣ су се разговаряли да самъ я ученъ и паметанъ, казали, да писамъ ученъ и паметанъ.

Другій господинъ. Невѣруйте. то ние ништа истина. Бр я у колико самъ годъ друштва было, нигдѣ іоштъ ніе се говорило да сте вы ученъ и паметанъ, и потоме ни я писамъ могао то казати што ме вы бедите.

МАЛИНЕ.

Кадъ є девойка у 15-ой години куда иде онда? — Иде у шеснаесту.

Кадъ простъ човекъ нѣруе да се земля окреће? — кадъ є пиянъ.

У чему є больи снѣватель Даворя, одъ єдногъ бунара? — у томе што є онъ неизцрпимъ.

Кое се србске књиге найболѣ продаю? — ове кое се на кересію даю.

У чему се молеръ и ловацъ слажу? — у томе, што обоица ради су да погоде.

ЗАЧИНЦИ.

Ко мало говори мало има и да одговара.

Да нема грѣшника, не-бы было ни светаца.

И ђаво є учтивъ кадъ му се ласка.

Ко лако нѣруе, лако се и превари.

Скупо продати ние греота, али є греота криво мѣрити.

Найслаће воће на високо стои.

Нетреба хвалити данъ докъ сунце незаће.

Буди нѣжанъ кадъ си међъ голубовима, а буди лукавъ кадъ си међъ лисицама.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Нѣгова свѣтлость князъ са целомъ своіомъ свѣтлозъ породицомъ, прекоіе є 25. о. м. у Бѣоградъ.

— После дужегъ болованя преселіо се 29. о. м. у вѣчность г. Милошъ Миловановъ капетанъ пѣшачкій и адъутантъ штаба.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крима нема никакви знаменити новости. Савезници продужаваю свой посао полако, али сталноj они сада се утврђую према левой страни Корнилевогъ шанца, премда ій Руси у томъ послу врло ушекиваю; а нарочито свеглаю имъ много пищанціе, кои изъ цакова пушкъ напуљаю непрестано туку. Докъ су савезници подигли батерію № 22. погинуло є 856 франц. солдата. — Генералу Тодлебену, кои ние могао трпити да се га свиђ одъ рана излечи, полседиле су се ране, за то што є ишао и самъ собомъ подгледао послове. Онъ се сада налаза у шпиталю у Симерополю.

— Изъ Одесе одъ 13. Авг. являю: да ће се тамо држати велика воена маневра. На той маневри бы-ће 40 баталіона пѣшака, 32 ескадрона конніика, и 18 батерія; конна свима управиће генералъ Лидерсъ. Садъ се почело сумнати да ће и царъ Александеръ у Одесу доћи: одъ тога пута задржали су га догађаи у балтиском мору.

— Изъ Лондона одъ 17. Авг. являю: како се све нови не енглезке туже, да є врло мала полза добивена са побѣдомъ на Свеаборгу; и являю да су све кумбаре сбогъ млогогъ пушака тако извкварене, да се међъ заедно са онымъ лађама на конна су были, у Енглезку враћаю; одакле увиђаю, да є военый походъ на источномъ мору за ону годину свршенъ.

— По гласу єдногъ дописа изъ Петербурга одъ 3. т. м. руска войска тако є оскудна у официрима, да штуденте универзитета кои ступе у воену службу, одма за поручике примаю; шта више и ђаке изъ Гимназіе примаю, съ тимъ пробитачнымъ условіемъ да ће за 6 месеци постати официри. Питомци пакъ воене школе, іошть у прошлой години добили су то право, да пре свршетка своіе школеногъ течења могу као официри у войску ступити.

— Краљица Енглезка банила се свега у Паризу 3 дана. Цело то време было є Паризу као єданъ найвећій и найсветчаный празникъ. Посѣта ньена гробу старогъ Наполеона, найвећма є дѣйствовало и на Енглезе и на Французе. При поћи съ буктиньама, увео є царъ Наполеонъ Краљицу у инпаделску праву, гдѣ є она тронуто стала према сандуку у коме онай велькій непріятель Енглезке Наполеонъ I. почива; съ овомъ посѣтомъ утврђена є свеза између Енглезе и Француске, съ овомъ посѣтомъ, помирила су се ова два народа, кои су се 7 вѣкова, између себе гложили. Нигда старый Наполеонъ ніе могао помислити, да ће нѣговъ сановникъ Енглезку краљицу нѣговомъ гробу довести, и да ће є нѣгови другови одъ Ватрелоа, дочекати ньуне: да жини краљица! и да ће црквена музика поредъ нѣговогъ гроба свирати Енглезку химну: „Боже храни краљицу."

— Изъ свіо ніности и нам снега што се ради, види се да ће се овай рать на више времена продужити, него што млоги мисле. Савезници и несавезно о томе да свою войску изъ предъ заднна Севастополя уклоне, него живо настое о томе да Севастополь и сам Кримъ празну, а пре тога ніе никаква предложеня и разговоре о миру да воде, толике учињене жертве у людма и у новцу немогу они прегорети, безъ важногъ какогъ добитка; Русія пакъ ограничаваюћи се само на то да се брани, посѣдочава, да се овоме рату моћи ни издалека опредѣлити време трайня, и да се рѣшила, дочекивати удаљене свое непріятеље на своімъ границама. О новимъ преговорима мира, о коима се писало да ће скоро з[illegible]ести, нема сада ни разговора. Светь є истина желіо мі[illegible] али ко се може миру надати, кадъ види, да се рать важ[illegible] такови велики држава води, одъ кои ни єдна до найвеће крайности ніе пристати на миръ за себе шкодльивъ и срамаћъ.

Одговетке у № 68: — Перо. — Кадъ гледа крозъ прозоръ. — Загонетка. — Подрумъ. — Лопобаць.

Течаи новаца: среб. 17½; дук. 5 фор. 30 кр. банка.

У КЊИГОПЕЧАТНИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 30. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 9 цванцика. | № 71.

ЧОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВЪРНЕ ЉУБОВИ.

(крај.)

Битка она кодъ Ђура 28-га Юнія 1849. године, коя е мађарской революціи прьвый ударъ задала была, была е већъ свршена. Гергеј присп. на два сата доцније на бойно поль, и буде бѣгаюћимъ трупама сасвимъ натрагъ потргнутъ. У той е бытки Албини чудеса храбрости почињо, ал као єдиный ніе могао нашта чинити.

На два дана после ове битке сукоби се онъ у Гергеіовомъ главномъ стану са касиромъ Михаљемъ Халошићемъ. Оба су была сама. Текъ што га е Михаль угледао, скочи као тигарь к њему.

„Ты си овай бандитъ изъ крчме у арапской улици, коя ме е за онолике новце превариo!“ повиче му проклињмъ гласомъ.

Намргођенъ ал тихо одговори му Албини: „Господине касиру, умѣрите се! Ово мѣсто ніе никакои начинъ сходно за бљзна изкпеснења у тако тугалькивой ствари; ако се желите извѣстити, а вы ми слѣдуйте у моє обиталиште, пакъ ћете све на наше задовольство дознати.“

Механично слѣдовао е Халоши у Албиніевъ недалеко лежећій квартиръ.

Кадъ ту доћу, заключа Албини брижльиво врата, па почне овако: „Премда я према вама, господине касиру никаква сажалења неосећамъ, ипакъ ћу изъ некій особиты узрока ово срамно ваше дѣло пређутати и свету неявлятн. Вы сте были намислили вашу сестричину убити, но Хедвигинъ анђель хранитель довео васъ е у моє руке. Я нећу нипошто лагати, да самъ се я пређе безъ воль, само нагономъ гонѣнъ, да на људе мрзимъ и да ій упропашћавамъ, съ таковымъ дѣлма занимао. Ал я самъ умео и разликовати узроке кои су човека на тако крвно дѣло побуђивали, пакъ ако су узроцы были по момъ начину, онда самъ ій се и примао, е-ли была мрасость или освета, онда е мой посаъ было припрaвати да ій послужимъ. Но ако е была само жељъ за благомъ ил' писка себичность, то сань было сасвимъ противанъ таковомъ изроду помоћи; напротивъ, я самъ было тайный опоминачъ оны, кои су се у опасности налазили, узевши тобожъ на себе то дѣло, а тайно было самъ њиовъ хранитель. Тако е и съ вама было. Ваша е сестра и Хедвига већъ опоменута, и оне стое подъ моіомъ заштитомъ. Дакле немойте се усудити, да тимъ лицама, ма на кои начинъ опасни будете, єръ ћете самномъ посла имати, и можете вашимъ животомъ платити.

Я самъ тако срећанъ, да самъ љубовь Хедвигину и цѣло повѣрење матере њене задобіо, и скоро ћу Хедвигу и предъ олтаръ брачный одвести. Уяка моє будуће супруге, писамъ радъ суду предавати; но надамъ се, да се вы никадъ усудити нећете, да съ немиромъ између мене и њ ступите. На данъ вѣнчања мога, добићете у новцу, одъ мене десеть хиляда дуката, наравно текъ четвртиную одъ онога што сте се крвнымъ путемъ добити надали, ал' сте баръ чисти одъ єдне погрѣшке више, а ево вамъ вашегъ крвногъ новца натрагъ, когъ сте ми дали были!“

Съ овимъ рѣчима оде Албини къ ормару, и извадивши неколико фишека завіены дуката, бацы ій предъ Халошія.

Овай е изгледао као да се наново родіо, кадъ е видіо да баръ нешто добіе, гдѣ е мисліо да е све изгубити морао. У радости хтѣо е маіору око врата пасти, но овай га презрителнo одтури и окрене се одъ њега.

„Маните се тій церемонія; но за єдно васъ молимъ, неусудите се више ни мени ни вашой, почитавія достойной сестри, а іошть наймањ Хедвиги предъ очи изићи. єръ ће презрењ и срамъ вама на сусрећ ступити. Садъ одлазите, имамъ посла!“

Брзо скупи Халоши дукате, и удали се, боћи се да се маіоръ непокае.

Кадъ овай изиће, уздане Албини дубоко, и рекне: „Отче небесный! хиладу ти пута благодаримъ, што си ми дао, да се безъ срама на добарь путъ повратимъ. Радосно ћу одъ садъ остатакъ живота могъ кажію и поправлянію грѣхова моя употребити. А моя добра звезда, моя Хедвига, окрѣниће ме ако одъ труда сустанемъ!“

Накратко за тымъ падне Комораньъ; међу оними, кои су са Клашкомъ у Енглезаску отишли, био е и Албини са своіомъ већъ вѣнчаномъ супругомъ и њиовомъ матеромъ. Пре њиовогъ одлазка дознаду за жалостно скончанъ Халошіево: После овогъ догађаја кодъ Вилагоша, онъ е Русина у руке пао био, и због некій опасны при њему нађены писама, обешенъ.

Путујући, приповиједи Албини своїой супругѣ исторію живота свога и њѣгова досадашня заблуђења и погрѣшке. По свршетку приповиједања загрли га тронута Хедвига, и рекне му: „Милый мой Албине! Невѣрна те є любовь човекомрзацемъ учинила — вѣрна ће те любовь са човечеством, са светомъ и съ тобомъ самимъ помирити!“

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

(продужено.)

Съ оне стране ове праве Оазе, пуне учтивости и лѣпогъ вкуса, подижу се сасвимъ на край баште, велика дрва, жалостна у зиму, тавна у љто. Ова удаљна шумица сачињена скоро пустињу у башти. Има много приљежны шетаоца, кои и незнаю за ову тавну, у тишини лежећу шумицу. Не бы човѣкъ ни мислио, да се налази у средь еане одъ найвећи и многолюдни европски варошій. Кадь бы се човѣкъ на еданпутъ нашао у сѣнки ове скоро друидске шумице. Нико тамо неиде, изъ узрока, што човѣкъ неможе тамо никогъ видити. Но кадкадь се случайно ту нађе на каквогъ усамљеногъ шетаоца, кои провађаю свое дуго врѣме, скоро увѣкъ свое дуго врѣме любави. Ту се налазе доста бѣлы мермерски штатуа, а башта є пуна штатуа. Стародревность и найновія врѣмена, стара Грчка, старый Римъ, Паризъ, мермерь, каменъ, тучь; сие се ту у изящностьу налази, у штатуама изображено. Поћите напредъ, оставите на страни оно мало езеро, где се играю двеие рибаце, пакъ певаћи се по неколико басамака, бы сте на шеталишту поредъ обале. И ово шеталиште има свое опредѣљѣнь; овуда се шетаю филозофи. Овамо долазе умни люди у своимъ срећнымъ магновенъима, кадъ ставе мысао; овдѣ говорникъ изъ камере депутираца на тенани приуготовлява свое слово противъ каквогъ државника, кои опетъ одъ свое стране мысли на опровржења, коя бы му се могла навести, и на оно, што бы требао одговорити. Оно шеталиште поредъ обале жалостно є и усамљено. Рѣка Сена тече полагано при подножію, а улица Риволи протеже се поредъ другогъ, овомъ противположеногъ шеталишта, то су башѣ двѣ противности у раздѣљѣно баште. Тамо є доле хука бува, а овдѣ є тишина; тамо є доле посао и дѣланѣ, а овдѣ є мысао; — између ове ларме и ове тишине, између дѣла и покоя, између улице Риволи и рѣке Сене, између тріумфалногъ свода (l'arc de triomphe de l'étoile) и двора Тилѣріе, шета по еданъ жалостанъ и срећанъ љубезникъ, кои сања, и кои се нада! А шта му чине власть, сила и тавность, слава и немирь, тріумфалный сводъ и краљевскій дворъ? Онъ є найсрећнііи, наймудрій на овомъ свѣту, или іошть болѣ, онъ є еданъ единый срећный. Само є онъ мударъ, сыланъ, славанъ, пameтанъ, — онъ люби! друге бриге нема.

На край овогъ шеталишта чує се радостна и веселa вика. То су найлѣпша дѣца у Паризу, коя се предала своіой забави. Одбаците ваше филозофично умствованѣ, ваше дубоке мысли, пакъ идите, те гледайте ову лѣпу дѣцу, кою играю, гледайте пролеће човѣче, скогъ живота у своь цвѣту! Мы смо на обали малогъ езера, где є бѣлый лабудъ вѣтровима предао своя крила, не далеко одъ мале баштице, кою є царъ Наполеонъ дао уредити за свогъ сына, краля римскогъ, жалостно мало краљевство одъ нѣколико четвороуголны стопа, кое є царевъ сынъ у онай истый данъ изгубіо, кадъ є отацъ изгубіо Паризъ и Римъ, Француску и Италію и цѣо свѣтъ! Кукавно дѣтенце! умрло є тако рано іошть као краль и то краль Рима! У време јулійске париске революције было є у Европи три млада мужа, кои су сѣдили на басамацима великогъ престола: Едань є унукъ царевъ, сынъ царевъ, другій є законный наслѣдникъ престола, кои є био престолъ краля Луи XIV.; а трећій є сынъ революције, коя га є она посынила, коя га люби, коя у нѣму полаже толику надежду. — Наполеонъ, Бурбони, Орлеани! — —

Нема ништа лѣпше на красніе за око и уво, него гледати и слушати ову малу парижку дѣцу. Мати ій доводи у тилѣријску башту, и одма радостно трче они на свой свакидашньій састанакъ. Изъ њіовогъ дрзновеногъ погледа, изъ њіовы румены устиѣ, изъ њіовогъ руменогъ, здравогъ лица види се найлѣпшій узраств. Свака мати, што є найболѣ знала, украсила є свое дѣте. У цѣлой варошіи нема за њи доста чипкій, свиле, сомота. Они, безъ икакве бриге, као што є обично у дѣтинству, мысле само на увеселенія; они предузимаю разне нѣште игре у комма се већъ показује њіовъ духъ и њіова храбрость. У овымъ тѣлеснымъ играма нема ниже, ни ларме, нема плача, нема страха; онай, кои є био излупанъ опеть устане, и наново опеть започне борбу. Одь ово доба одкрипаю се сви уроѣени дарови ове деце. Међу малымъ дѣвојкама нађићете све склоности едне жене. Една већъ ашикује и донада іой се њіна мала бѣла хаљина; една є опеть замишљена и усамљена сања о небу и у себи повторава лѣпе стихове Ламартина; друге су опеть живљі и несташніе, као марјанџи, улету се у њіове игре, и њи приведу, да се новинюю свима њіовымъ дѣтинскимъ женскимъ ћудима. Колико самъ ій я видіо у њіовой десетой години, кое ће быти лѣпе, као анђели! Растеће струкъ, летећа коса, мале ручице! Мати ій гледи са сузнымъ очима, съ радостнымъ срцемъ. Мати Парижкиња поноси се са своимъ сыномъ, и срећна є са своіомъ кћери. Млада мати, као води за руку свогъ десетогодишњегъ сына, иде тако гордо и поносно, као да є супруга францускогъ маршала. Млада мати, поредъ кое сѣди њіна ћерка одъ десетъ година, тако є бришна и немирна, као да іой є ћерка двадесетъ година стара. Ни у едной варошіи на свѣту немотри се тако озбилно на дѣцу, као у Парижу. И сама су дѣца већъ упознала, свое достоинство и готово цѣло величество дѣтинства. Слуге говоре съ њима съ высокопочитанѣмъ; родитељи съ њима нѣжно, говоре; дѣца се поздрављаю и њина се клана, као и людима. Малымъ дѣвојкама исто се толико ласка, као и младымъ господичнама. Париско дѣте руча за асталомъ са своимъ родительма: оно проводи дане кодъ свое матере у салону; оно иде у шетню съ матеромъ; оно види и найтайніе сузе и смѣхъ свое матере; іошть зарана научи оно исторію свое фамиліе, њіну срећу и несрећу, њіне надежде; оно постане іошть зарана озбилно, и париско дѣте чини правымъ човѣкомъ то, што оно може дуго колико хоће, и сасвимъ остати, као дете.

(край сльдує.)

МРВИЦЕ.

— Човекъ єданъ, кой се хтео слободомысленикомъ показати, препирао се єъ разумнымъ другимъ човекомъ о могућности чудотворства. Овай се трудіо да то докаже, а онай немогући то опровргнути, постара се да га насмеє. Онъ рекне: А верујете ли вы и то, да є магарацъ кадгодъ говоріо? Овай одговори: кадъ вы говорите онда и то верујемъ.

— Єдномъ утече ансеникъ єданъ изъ ансане. Дуго времена нису га нигди наћи могли; али онъ, кой є є день и немарањ было, наскоро затимъ дође самъ, пріяви се ансаніама и замоли се, да га опеть у ансъ приме. Стварь дође до суда, кой после дужегъ советованя изрекне напоследку ову пресуду: „почемъ се Н. Н. єданпуть анса своевольно лишіо, то се захтеванію његовомъ удовлетворити неможе.“

— Людвигъ XIV. появи се єдномъ предъ капіама Амстердама, кой у томъ магновенію никаковогъ одпора дати ніе могао, и гди є найвећа забуна владала. Магистрать се скупи, да се посоветује о начину, шта да се у томъ обстоятелству чини. Єдногласно закључе да ключеве одъ вароши краљу предаду. У томъ магновенію опазе, да старый управитель варошкій спава, и да онъ њиње своє іошъ дао ніе. Пробуде га дакле, и кажу му, како су закључили, да ключеве одъ вароши предаду. „Ељ ій онъ искао?“ запыта стара спаналица. „Іошъ ніе,“ одговоре му. „Ако є тако, господо,“ придода онъ „а вы баръ чекайте дотле, докъ ій онъ непонште.“ — Ова єдина речь спасла є републику.

— Матрозъ єданъ на некой воєной лађи изъ непредосторожности и невештине испусти капетанову сребрну машину за тей у море али нимало неизгуби присудство духа већъ сасвимъ.. спокойно запыта притяжателя машине: Господинъ капетане! Може ли се стварь она за изгубљену сматрати, за коју се зна гди є?“ „Неможе,“ одговори овай. „Тако се немойте ни вы ништа бринути за вашу машину одъ тея, єръ я зацело знамъ, да є она на дну мора.“

— У прилично нечистомъ Паризу жили сила свєтина само одъ тога, што пролазећимъ людма лако на средъ сокака обућу чисти. Тако є єданъ између многе не тє имао тако много посла, да є морао держите єдно къ себи у посао узети. После кратакогъ времена посваћаю се газда и слуга, и свађа се та съ тымъ оконча, што є газда слуги службу одказао. Слуга спремивши се да пође новосито рекне газди: „Дакле, я писамъ више кодъ васъ у служби?“ Ниси, одговори овай. Слуга се окрене, седне на столицу, извади изъ торбе своє паръ ципела и рекне газди: „Очисти ми ципеле!“ газда поцрвени и нехте то чинити, а слуга опеть нехте одъ захтеваня свога одступити. Како су пакъ право и новацъ на страни слугиной были, то се газда на то склонити морао.

— Єданъ се адвокатъ фаліо, како му є некій, кой га є само єданпутъ у животу своме видіо, знамениту суму новаца по смрти своіой оставіо. Другій му примѣти: То є могуће; али сигурно не бы онъ то учиніо, да васъ є іошъ єданпутъ у животу своме видіо био.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Секретарь. Срећно! чуемъ да просишъ.

Практикантъ. Іошъ непросимъ; али съ оваквомъ платомъ, после венчаня, зацело ћу просити.

БРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Бракъ. Зашто по варошима даю новце уза девойку, а на селима узимаю новце за девойку.

Петакъ. Я мыслимъ зато, єръ у варошн родительи девойке, купую роба, а у селима продаю роба.

Бракъ. Я те неразумемъ.

Петакъ. То є тако. Жене на селима раде све куће послове, и при томъ раде те одеваю своє људе и служе ій; а у варошима човекъ ради те одева и рани и себе и жену, и іошъ при томъ надгледа све куће послове.

ЗАГОНЕТКЕ.

Кои људи иду на своимъ главама?

Шта є то: татино дете, мамино дете, а ничій сынъ?

У коимъ занату човекъ найболѣ напредуе надъ натрашке иде?

Коя свећа гори више, лоява или воштана?

Кое є пиће найяче?

Изгледа као мачка, мауче као мачка, а ніе мачка.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Сіятелный Княжевићъ Петаръ А. Карађорђевићъ пристпо є 28. т. м. у Бѣоградъ. После задржаваня у Карлсбаду, путовао є онъ по некой части Германіе и Француске, и био є свуда съ особитомъ почешћу дочекиванъ и примапъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Но свима извѣстіяма, кои изъ Крима долазе, може се заключити, да се Руси спремаю на новъ юришъ, и на битку кою ће бити већа одъ последње на Черной-рѣки; француске новине пишу, да ій на то нужда наганя; єръ они морао гледати да се тай рать у Криму што є могуће скрше, пре него што зима и киша времена настану; єрбо имъ є онда страховито тешко довлачити муницію и рану за войнике. Друге новине пакъ нарочито „Часъ“ явлаю: да ніе истина да руска войска у найнанћемъ чему оскудѣва у Криму. Истина руски солдати недобиваю віна и лепа єла као савезници, али и-

маю доста равѣ, и свега другога што є нуждно; шта више, нигда рускій солдатъ ни у какомъ року нис се болѣ равіо, него сада у Крыму и на Дунаву.

— Една руска бомба случайно є пала у магацинъ сакознички, гдѣ бомбе и барутъ стое, и запали га, сбогъ чега є 2—300 люди животъ изгубило.

— О немиру кои се у француской у Анжеу и Терлазу догодіо, пишу новине, да нема никаквогъ политичногъ значенія, прекда су млогга писали, да є то сазакляніе кое є разпространто по нѣкой части француске. — 15. т. м. скупило се око 2000 люди и машираюћи на Анже, викали су: да живи република. Съ почетка полицайне слуге и чиновници уклонили су се овой гомили; доцније пакъ после некогъ малогъ пуцаня разыѣу се сви побунѣни, по томъ слѣдовала су млога затворенія. Та мала незнатна побуна, нис никакво дѣйство произвела у политики ни у трговини.

— По писама изъ Цариграда одъ 16. Авг. види се, да и тамо драже, да ће Руси, принуђени обстоятелствама, морати почети нападати; због чега и прибираю се све могуће войске и средства.

— 26. Юлія заузели су Руси два важнія мѣста око Карса; по чему се види, да имаю тай планъ, да принуде главу да се та тврдиня преда.

— Варошъ Паризъ давала є за честь Енглеске краљице једну часть, коя є коштала 5 милиона гроша.

— Изъ Париза пише «дазъ о шпанскимъ ствариа, да одъ дана на данъ све се већма замршую. Много се говори да ће краљица дати оставку, и онда неће никакво чудо бити, яко шпанъолци проглазе републику.

— Изъ Одесе пишу: 15. Авг. нову, на сдацутъ чує се пуцань єдногъ топа, и у истомъ минуту затутиће добошіи кроз све сокаце. Прекда є тай позивъ са свимъ изненада было, нпаяъ за 5 минута было є 25 хил. войника са своимъ пушкама на своимъ опредѣленимъ местима, сви готови да се туку. Цела є варошъ узбуђена была, нико нис знао шта є. На моръ пакъ нис се ни една непріятелска лађа видила. Сви су были у неизвѣстности. Одма затимъ поиви се генералъ Лидерсъ са Шефомъ штаба Непокойчинскимъ и свуда проће, и благодаря войницыма, што су тако хитри и готови за неколико минута, да се могу у случаю нужде спрекити и изаћи у редъ.

— Менед-бей, сынъ Решид-паше, кои є сада у Паризу за турскогъ посланика намѣштенъ, изашіо є 20. Авг. предъ цара Наполеона, кои му є казаоъ: „Я хоћу да буде Турска, не само независна, него и силна и ека.“

— Подкрепленя у войски за Крымъ однако се у Марселю налазе; неколико регимената изъ оне войске што є у Буловьи, опредѣлено є и спремлѣно да буду готове, да иду преко Марселя у Крымъ. Озъ битке кодъ Малаковске куле до сада, отишло є до 75 хил. войника, а съ почетком Септем. навешће се опетъ 30 хиляда. Царъ Наполеонъ, кои обично све спокойно очекуе, сада є врло нестрпљивъ постао, и као што се види врло важне и рѣшителне новости изъ Крима очекуе.

— Прорачунато є, да су страпци (750 хиляда) кои су приликомъ долазка Енглеске краљице у Паризу были, потрошили око 150 милиона франака (1 франкъ око 5 гроша.) и у ту суму рачунато є само одъ прилике оно што су за ело пиће и квартиръ морали трошити; а што є свакій по нешто куніо да понесе куіи, о томе нема рачуна. Паризъ нигда нис имао болѣтъ капара, и болѣ продае у свему што є имао на продаю.

— Руси са сва страна пуку рану и муницію за войску у Крыму, они ће све колико є потребно за зиму прибавити пре него што кишовита времена настану и путова се искваре. По гласу полузванчни извѣстія, има руске войске у Крыку свега 160 хил. са млогобройномъ каваперіомъ. Нико немоће представити, какве су ту теготе, за тако велику войску потребе изъ удалѣны мѣста и то сне на колима доносеће.

— Са источногъ мора ништа се далѣ готово нечуе, осимъ то да се савозне флоте опетъ на єдно велико бомбардиранье спремаю. Та посѣта по свой прилици снаћи ће Кронштатъ. Одеса, Бомарсундъ, Керчъ и Свеаборгъ надржали су свое; сада є редъ на Кронштатъ, и яко се што са источногъ мора чуе, то ће прво быти то; да су савозне флоте ударные на ту поноситу морску тврдиню

— У годиии прошлой было є руски солдати болестны у шпиталима снега 156.333 одъ кои умрло є 6653. Дакле недолази ни 4 на сто.

— Француске званичне новине являю: да є при последњемъ бомбардираню Свеаборга изгорело 11 явны зданія, 17 приватны кућа разорено, 18 лађи повређено, и 2. хил. люди потиуло.

— Рускій министеръ иностраны дѣла граоъ Несельроде, добио є одъ цара дозволенѣ да може здравля ради, неко време путовати.

— Изъ Крима пишу: у рѣки Черной толико се лешева налази, да се вода више неможе никако пити. Пуцанѣ одъ стране савозника трае непрестано, на кое Руси одговараю изъ свои топова, а нарочито съ картачима туку. Особито є жестока ватра была 9. т. м. при коіой су Енглези имали прилине штете; и гдѣ су имъ два маіора погинула. Руси су изъ Малаковске куле направили єданъ новъ шанацъ на подобіе срца.

— Неаполитанско правительство све се више заплиће у омразу са францускомъ. Шта више последня извѣстія глазе, да ће француски конзулъ за кратко време оставити Неапль.

Течай новаца: среб. 117½; дук. 5 фор. 28 кр. банки.

Съ данашнимъ броемъ шаљемо читателнима у прилогу: *„Изгледъ Кронштата“*, съ тымъ увѣренъмъ да ћемо чешће, а нарочито одъ нове године, подобне прилоге слати; яко се брой гг. пренумеранта неумали. Описаніе пакъ Кронштата, саобштићемо доцније. Учр.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 2. Септембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 3 цванцика. | № 72.

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

(крај.)

Камера народны депутираца: Нема ништа лѣпше за єдногъ страница у Паризу, него по лѣпомъ времену шетати се по прекрасномъ несковитомъ шеталишту у Тилѣријской башти, у друштву съ лѣпымъ многимъ свѣтомъ, слушаюћи лѣпу воєну музику гледати, пакъ преповѣдати, шта се видло, то є срећа путника; али я висамъ жели ту дужность наложио. Послѣ увеселенія долазе послови. Ако саданьи друштво и има своје лаку страну има тавоћеръ и озбиљну. Ако є Паризъ варошъ за лѣпа художества и увеселенія, опакъ є варошъ за политику. У Паризу има баръ толико државника, колико и живописаца и любителя музике и пенања: француска камера заслужује баръ толику внимательность, колику и француска опера. Поредъ Тилѣријске баште, где се лѣпъ свѣтъ шета, стои двор Тилѣрія, где краљ ради дању и ноћу. Оставимо дакле ову увеселителну и прекрасну башту, где у пролеће цвѣта прво цвѣће, где се чує радостна и умилна вика прекрасне дѣце, любазь сваке матере. Часъ се приближи, кадъ се млада фамилія кући враћа, кадъ отацъ кући долази, после свршеногъ дневногъ посла; и мы оставимо Тилѣријску башту, прећимо преко пијаце Луй XV. коя є имала толика разна имена. На краю ове пијаце наћићете єданъ широкъ мостъ на комъ стое многи прекрасни фенѣри. Овай мостъ саюжава два богата предграђа, предграђе Сенг-Жерменъ и предграђе Сенг-Хоноре. Предъ собомъ видићете камеру народны депутираца. Посмотрите овай важный памятникъ, кои се подиже на великимъ стубовима, до кои се пенѣ узъ широке басамаке одъ камена. Посмотрите съ чуствомъ почитана овай памятникъ, ову камеру, кћи є основъ француский уставъ. У овымъ зидовима ги славанъ одзивъ повѣрава лѣпе и важне рѣчи, предлажу се, претресаю се и саставляю се сви закони ове простране, и силне земљ француске. Све мудре и умне француске главе имаю свое мѣсто, на овимъ благородными скамиіма владале су добре и зле страсти, какве ужасне и славне борбе! каква сьдна нападања! каква сважна обрана! Сва политична начела, на коя є свѣтъ подѣљенъ, овдѣ су владала: све благородне тежнѣ, сва честолюбія овдѣ се одкривала; све велике власти одавдѣ су произишле као побѣдители, пуне славе и тріумфа: найвоће краснорѣчіе развило є овдѣ све свое сьле. Одавдѣ су произишле сасвимъ оружане ярости овогъ великогъ народа; овдѣ се сливаю све надежде и све страховитости Европе. И заиста човѣческа слобода ніе се могла надати болѣмъ обиталишту. Овай высокій и благородный домъ лежи на обали рѣке Сене и обколѣнъ є съ лѣпымъ сѣнкама. Само по изгледу познае се суверенска палата у коіой обитава миръ и война француске, и цѣле Европе. Уставъ, то є правый основъ овогъ изгледногъ памятника. Краљевство Карла X. лежало є на овомъ сталномъ основу, а луде хтѣли су да потресу овай невредимый основъ, на єданпутъ єданъ каменъ изпао є изъ овогъ здања, и съ єднымъ єдинымъ ударомъ срушіо є єдну монархію, четрнайсть столѣтія стару.

Я самъ често одлазіо у камеру депутираца, и снагда самъ се кући вратіо, пунъ удивљења и высокопочитања према толикимъ краснорѣчивымъ мужевима, велика честь ове камере, кои тако высоко мѣсто на свѣту заузима. Парламентарно є краснорѣчіе єдно одъ набављења год. 1789 Ово є кћи, садругъ, чуварь политичке слободе у Француской. Мирабо, овай ватреный говорникъ одъ благороднога племена, когъ су одушевлявале настоће и прошле осьете, овай мужъ, кои є съ єднымъ своимъ словомъ, съ єднымъ погледомъ оборіо престолъ, за кои се мыслило, да є найсталніи у Европи, Мирабо є првый кои є научіо говорнике, какво се говори у камери, какво се треба држати седѣнки и стоећки и какво съ ове высине треба говорити свима кои внимателно у тишини слушаю. Ово є было савршена революція у човѣческомъ говору, революція дѣлателна, невкроатна, непредвиђена, вѣшта. Француско краснорѣчіе пре Мирабо-а имало є найвише мѣсто у судовыма, у црквеныма придикама, или у француской академіи за честь Лафонтена, и когъ другогъ славногъ мужа у француской књижевности. На то доће Мирабо, и баци Француску у сасвимъ ново и непознато краснорѣчіе. Онъ є показао са своимъ примѣромъ, да є свакій човѣкъ, кои доће на свѣтъ, са страстима и съ убѣђењемъ у срцу, рођенъ говорникъ. Онъ є првый показао, да ніе нуждно художество говора за државне послове, да є реторика празанъ и смѣшанъ изворъ краснорѣчія, употребљенъ у управленію єдногъ великогъ народа, да наговорене рѣчи нетреба да буду подобне писанымъ рѣчима, да се говоръ живъ, страстевъ, одважанъ, необузданъ неслаже съ реторичнымъ фигурама у писменомъ. Мирабо подигао є камеру

на степенъ равань христіянской катедри; послѣ чега є ово зданіе, кое є онъ подигао, и њега самога оборило.

Послѣ његове смрти, ово ново художество брзо се развило. Све є подпомагало ово благородно сѣме парламентарногъ краснорѣчія, едни су побѣдили, други се бранили, а сви су поумирали. Сви ови говорници стари и млади, крви и невини, са задовољствомъ умрли су, и оставили су послѣ себе краснобѣчиву, сыяну рѣчь, кравву нушу, коя є падала съ ешафота у врѣме революціе. Тако є краснорѣчіе у Француской, као канва бурна рѣка, прешло свою границу и страшанъ потопъ приузроковало. Бонапарта учиніо є край овомъ потопу, као и многимъ другимъ буряма. Онъ є дао крозъ прозоре избацити 500 говорника, кои су му и са сномъ њутанѣмъ на путу стаяли. По царской заповѣсти свакій независимъ говоръ морао є престати, свака политична рѣчь морала є умунути; краснорѣчіе престало є, као и свака мысао. Послѣ се само пѣвало и пошло: „Тебе Бога хвалимъ." Краснорѣчіе морало є уступити стихотворству, кое є опѣвало Наполеонову славу. Люди, кои су подъ царствомъ могли быти политични говорници или списатељи, постали су войници, да добію добаръ разумъ, да веговоре и неширу. Што човѣкъ благороднога срца небы морао дозволити, безъ да се нестиди свое слабоумности, то є войникъ радо дозволяяо ономъ, кои га є водіо у побѣдоносну и славну битку. Доказателство є, што се краснорѣчіе, ова заборављена сила, одма послѣ Наполеоновогъ паденія опетъ показала. Више краснорѣчиви гласова опетъ се чуло изъ средине ове разбіене войске, коіой су страни топови до главе дошля. Уставъ Луі XVIII. повратіо є Француской политичну слободу, а съ тымъ заедно и парламентарно краснорѣчіе.

Камера изнутра сачињява великій кругъ. Іошть ніе было єданъ сатъ послѣ подне; депутяри долазе полагано єдан за другимъ. Одъ времена Јулійске революціе год. 1830. престала є строгость, да се мора носити униформа, и тако су предъ очима само обични грађани, понайвише съ простымъ одѣломъ. Што се сатъ већма приближуе, то се скаміе већма и брже пуне. Тешко є и за найвѣштіега предвидити, шта ће се у камери збити, шта ли говорити; ту влада њудъ, природный даръ, вештина говорника. Єдно засѣданіе, кое се у почетку чинило бурно, више пута се мирно окончало, а често се и томъ противно догађало. Борбе у говору «су праве борбе, подложне истымъ случаевима, истымъ непредвиђеным пораженіама, истымъ напрасным побѣдама изненада, као и праве битке. То є бѣо папиръ, на коме нико незна, шта ће написати, то є драма, у коіой нико незна, какву ће ролу играти, ту се све догађа изненада и непрепрано. Онай, кои говори, мора непрепрано говорити, и само о оной ствари, о коіой є говоръ; овдѣ се говори умяно и съ цѣломъ силомъ убѣђења; у Француской чини говорникомъ; а у старомъ Риму было є срце: Pectus est, quod disertos facit, рекао є Цицеро. У овой камери чую се рѣчи, кое налазе нимателанъ одзивъ по цѣлом свѣту.

ГЛАСЪ МАЙКЕ.

Было є предъ вече, даньпре битке код Грос-Бера, кадъ се я, са више другова, око ватре вамѣстимъ. Мы смо стояли на предстражи, и спрамъ насъ на єданъ пушкометъ лежао є непріятель, но мы се безбрижно, предамо сну у наручя, да бы прибрали снагу, после умора, прећашнѣгъ дана, коя намъ є за сутрашню жестоку битку, врло нуждна была. Зора є већъ свитала, кадъ мой пріятель Хенрикъ кои є было, као и я добровольный стрелацъ, и одма покрай мене лежао, мене пробуди, пошто ме є добро за раме продрмао.

„Заръ ты ништа нечуешъ, Августе? повиче онъ, и гледао є узнларено около себе.

„Шта да чуемъ?" запытамъ я, и тро самъ одвећъ саньлине очи. „Да нису непріятельи іошть сада, почели туѣи ?"

„Мени се чинило одговори онъ, седши управо, „као да самъ чуо гласъ моє матере, да ме страшльиво вике."

„О, та ты си снивао" рекнемъ я; еръ како бы могла доћи овамо твоя мати, коя 50 миля далеко одавде живи, у областной варошици ?"

„Єсть, ты имашъ право," одговори Хенрикъ, и опетъ бы се я заклети смео, да самъ чуо гласъ моє матере."

„Она бы морала имати одвећъ яку белу шигерицу или ты, за чудо оштарь слухъ." примѣтимъ я шалећи се; „кадъ бы є на 50 миля далеко чуо."

„Остани се шале!" рекне онъ, и грчевито счепа мою руку, „слушай само она вике ево опетъ — сно опетъ!"

И заиста, и мени се чинило садъ, као да чуемъ у некомъ удаљенію страшльивъ гласъ: Хенрихъ! Хенрихъ! но сасвимъ слабъ и єва разумителанъ. Главу на руку наслонивши, седіо є мой пріятель съ навећомъ жељомъ очекуюћій, іошть кои позывъ. И овай зацело зачуе се после краткогъ времена, и то име Хенрихъ тако близу, са гласомъ срце параюћимъ, да ми є, крозъ све жиле, као нека єза прошла.

„Я идемъ, мати!" повиче мой пріятель, скочи брзо као муња, и потрчи цбуку, къ кога є гласъ као долазіо.

У истомъ трепутку удари на месту, кое є мой пріятель оставіо, єдно непріятельско тане изъ топа, кое бы га амачно на парчета раздрускало, да є кодъ ватре лежао. — И за овымъ єдномъ танетомъ, ніе се више ни єданъ пушань чуо, него се чинило, као да є првый, — њалда предсказуюћій знакъ — можда случайно или изъ шале на нашу предстражу управљенъ.

Ударъ њулета засуо є спаваюће пескомъ и они пробудивши се, были су на ногама, кадъ се Хенрикъ врати, и съ тужнымъ лицемъ ма каже, да ніе ништа више чуо, и никаквогъ човека нашао. Тада га я уватимъ за руку, и покажемъ му руку, кою є тане на његовомъ месту нарило, и рекнемъ величественымъ и одбилнымъ гласомъ: „Благодари промыслу божіемъ, еръ безъ тогъ сигурно — чудесногъ гласа, ты бы садъ было лешъ!"

„О, майко моя, я ты по другій путъ благодаримъ за мой животъ! повиче Хенрикъ дубоко узхићенъ, и подигне склопљене руке къ небу, молитву у себи читаюћи.

Зачуђено пытали су другови, шта се догодило? и кадъ су дознали са срдачнымъ притискомъ руке жељели су

му срећу за њѣково набављенѣ живота, и притомъ се видило, да су сви осећали да є ту нека тайне, надљемна сила дѣйствовала.

Но кои бы могао изяснити свезу, кои є била међу преповѣћенымъ догађаемъ и писмомъ, кое є мой пріятель Хенрикъ после некогъ времена приміо, са овымъ садржаемъ:

*У Маріенсердеру 2. Мая 18**.*

Предрагій сыне!

У ужасномъ страху, пишемъ ти ово писмо, и заклињемъ те, да бы ме са неколико сверучна врстій умиріо, ако си іошть живъ. Ахъ, здраво се морамъ бояти, да самъ те већъ оплакала, єръ ужасный поразъ, кои ми є самъ прошле ноћи представіо, и садъ ми се диже с' такомъ живошћу, да то морамъ за нешто више, а не само за сањ држати. Чуй!

Я те оназнимъ на нишанъ намештена и привезана, на кои су непріятельи своя танета управили; наскоро удари єдно десно, а друго лево одъ тебе, но ты останешъ, за чудо поштѣћенъ. При сваком свѣтлости, кои є произлазила одъ набацывања непріятельски топова, повикала самъ я изъ свега гласа твое име, єръ ми се чинило, као да бы ти свезе, коима си стегнуть было, прекинути морао, чимъ бы гласъ сладне любови майкине чуо. Я и ако самъ се изъ сне сваге напињала, то є моя страшљива ника прелазила преко устана моя, као слабый дисай, и ты ниси чуо. — Садъ я оназнимъ, како се єданъ топъ другачіе окрене, а не као пре; тане бы те морало погодити, то ми є казало мое слутеће майчино срце, и іошть єданпуть целу снагу мои прсіо упињаћи, нанѣе ми за руковъ гласно, твое име, Хенриче мой, произнести, тако яко, да самъ се и сама због тога пробудила; но іошть пола спињаћи, пола будна, оназила самъ, како си мой гласъ чуо, свеза се ослободіо, и како си полетіо у моя наручя, оназила самъ — да-ли отвореныхъ или затворенымъ очима, ни сама немогу казати — како у истомъ тренутку опеть єдно ђуле удари управо на ово место, на коемъ є твое срце куцало; но садъ на дрвету, за кое си свезанъ было, буде начертанъ твой ликъ; а тебе самогъ држала самъ и спасена у моемъ наручю.

Да є то све само сањ было, садъ морамъ и сама признати но то є было ужасанъ, живъ сањ, и я зацело морамъ држати, да си се ты, у томъ часу, налазіо у великой опасности! — Но да-ли си ты дѣйствително сретно іой набегао, као у моемъ сну! — дай Боже! — Но пре него што одъ тебе одговора добіемъ, никако се немогу умирити.

превео Д. И. П.

МРВИЦЕ.

— Краль єданъ даде єдногъ подайника свога погубити. Сынови овога учине између себе созаклетіе противу живота краљевогъ. Ово се осуети и они падну подъ судъ. Матя њихова поднесе краю прошеніе молећи за милость. „То є за чудо“ рекне іой краль, „да ме вы садъ за милость молите; а за мужа бацегъ ни єдногъ корака учинити нисте хтели.“ „Мужъ мой“ одговори она „ние было никаквъ преступникъ, па зато писамъ за нѣга ни молила. Али су сынови мои преступницы.“

— Єданъ Ирландезацъ призвани се у Лондону куће єдной, коя є служителя за себе тражила. На питанѣ: шта є онъ? онъ одговори: Я самъ Енгледъ. Изъ когъ гроства? Изъ Дублина. Па како се можешъ за Енгледа издавати, кадъ си ты рођеный Ирландезацъ? „Дакле, господине, да самъ се я гди у штали родіо, по томе бы испало то сльдство, да самъ я конь?

— Болестнику єдномъ, кой є на самртной постельи лежао и кой є сасма нерадо на тай дальный путъ у другій светь полазіо, дођу познаници и пріятели, да га охрабре и поутѣше. Тако му єданъ намеђу овы рекне: Буди юнакъ, та ты добро знашъ, да сваки у животу своме єданпуть умрети мора.“ Та то ђаво и есть, одговори болестникъ, єръ да се по десеть и двапаесть пута умире, мени не бы садъ башъ ни бриге было.“

— Свештеникъ совегујући неке младе супружнике, да то нерадо, што свеједнако у кавги и инату живе, напоследку имъ примѣти и то, да су ныи двое управо едно. „Шта, єдно? одговори мужъ. Само господине, да непоштеде труда, нећу да єданпуть испод прозора наши станете, вы бы сте чыслили, не да насъ є єдно, нећу да насъ двадесеть у соби има, тако се свађамо.

— Свештеникъ нађе на њивама на своге єдногъ парохіянина, кой се никадъ у цркви видити неда, па га запыта, да л' се онъ баръ ходъ куће Богу моли. Онай му одговори, да баш ни єдне молитве незна. „Я бы се даклe обиђао и за то — рекне свештеникъ — да ты іошть и то незнашъ, ко те є на овай светь створіо. „Истину да вамъ кажемъ — одговори онай — я незнамъ. У томъ магновенію проће туда дете єдно. Свештеникъ га зове и рекне му: Кажи ми сыне, ко те є створіо? Богъ, одговори дете. Садъ се свештеникъ окрене парохіянину и рекне: Ето видишъ, ние ли то велика срамота, да дете ово одъ пет година зна, ко га є створіо, а ты већъ старъ човекъ да незнашъ, коме за животъ твой благодаришъ имашъ. — „Я се о томе башъ ништа и нинайманъ нечудимъ, одговори онъ, єръ дете є ово текъ садъ скоро на светь дошло, а я самъ већъ шесеть година претурію. А у тако дугомъ времену много се коешта лако заборавити да.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Прьвій патролія (вичe.) Ко иде?

Другій патролія (іошть већма вичe.) Стой! ко иде, камо ти фењеръ?

Трећій патролія. Шта сте полудили те вичете, заръ невидите да є крава.

Прьвій патролія. Па што се неяви убіо є богъ.

ЗАЧИНЦИ

Сваки данашњи данъ шегрть є јучашњегъ дана.

Погледъ јунака ячій є него сабља плашљивца.

Докъ су голубови подъ стреіомъ, небоже се јастреба

Противъ сирти ние іошть ни єдно биљ порасло.

Тежко ономе ко ѣавола тужи кодъ ѣегове майке.

Любавь безъ узаймне любави, то є пытањ безъ одговора.

Нису сви они побожни кои иду у цркву

Добро име найлепше є наслѣдіе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Приликомъ долазка енглеске краљице у Парижъ, коју су пратили знаменити енглески државници и генерали, држано є 11. Авг. совѣтованѣ о рату у Криму. У томъ савѣтованю было є и мужа краљице Енглеске принцъ Албрехтъ, а предсѣдавао є самъ царъ Наполеонъ. Генералъ Канроберъ, кои є у Криму тако дуго было главный повелитель, найболѣ є и ставѣ Севастополя и Крынске войске разумевао. Онъ є безъ да є икакву мрзость противу Пелисія дао примѣтити, показао, да се Севастополь неможе храбростью и нагласк юришомъ узети, и да ће се таме само саюзна войска напрасно изнтетити. Канроберъ показао є планъ, по коме требало бы безъ икакогъ далѣгъ юришања на Севастополь, зиму очекивати; съ тымъ мнѣнiемъ, да ће зима, коя є до сада свагда Русима у помоћи была, ове године Русе у Криму затрти, и саюзницима быти одъ велике помоћи да Севастополь и самъ Крымъ заузму. Прошле зиме было є Русима лако еръ су имали у своимъ рукама Азовско море, и могли су са две стране набављати воене потребе, одъ Таигарова и Керча и опетъ преко Перекопа. Ове пакъ наступаюће зиме, имаю само єданъ путъ, за набављанѣ своихъ потреба, и то за войску коя є много већа нег што є прошле зиме была; и по томе мора ће они скоро свою войску око Севастополя знатно умалити. Саюзницима пакъ што се тиче воене набавке, сведно є было зима или лето, они свагда могу морехъ ловити, а како воене потребе тако и войнике довлачити. По томе — закључюе генералъ Канроберъ — моћи ће саюзници успѣти у ономе, у чему нису летосъ могли. Изъ свиѣ нареченя долѣ види се, да є то мнѣнiе Канробера примлѣно, ербо є писано у Крымъ генералу Пелисію, да полако и обоазрително ради. На томе є совѣтованю основано и оно писмо цара Наполеона у коме каже: да ће Севастополь скоро пасти, и да войска руска неможе преко зиме продужити свое ратованѣ у Криму.

— У Парижу излазе многе књиге коѣ явно подпомажу партаю сынова Луи-Филипа, правительство французко попустило є да се у књигама може о томе слободніе писати, али тымъ већма надзирава да новине несадржаваю ништа такогъ, по чемъ новине имаю далеко више читателя него поедине књиге. Између остали списателя коя на Орлеанску партаю теже, налази се и Ламартинъ.

— Князь є Горчаковъ у своимъ извѣстiяма изъ Крыма нѣмцу осталогъ казао: „Наши шанцеви страдаю.“ А потомъ вели; „Наша штета прва три дана была є умѣрена, 5. Авг. пакъ была є врло значителна.“

— Данасъ 2. Септ. навршуе се цѣла година дана, како су саюзници подъ предводителствомъ Сен-Арноа, изасели се код Евпаторія на руску землю. Цела Европа очекивала є овда свршетакъ овога дѣла за 8 или найдаль за 15 дана. Саюзници были су понели ране за войску само што имъ є потребно за 4 недѣлѣ. Ко є лане у ово доба могао помислити да ће иста она войска принуможена са Пиемонтезима, и данасъ око Севастополя лежати. Година дана падала су Јулета у обадва логора као киша, годину дана више су на обадве стране войске у помоћь, а изнашли су само рањенице и болестнице. Кадъ човекъ узме ланьске мало доцнѣе новине и извѣстія на чита, и сравни са данашньимъ извѣстіама, чини му се, да ніе више прошло него 10—15 дана одъ битке на Алми. Само то бы та зачудило, што бы у обадвема войскама нашао друга имена, друге генерале и официре. Мевчикова, Сен-Арно, Раглана, Канроберъ, принцъ Кембрынъ, принцъ Наполеонъ, ужасный Нахимовъ, Корниловъ и стотине други. — Сви су сашли са тога сѣйногъ позорища, гдѣ ій читавъ свѣтъ види. Сви су изгинули, понрли или се у тишину живота повратили. А шта ћемо рећи о цару Николи, кога є име лане целу Европу испуњавало; лане, кадъ ніе было човека, коя о єданъ данъ прошо, а да га неспомене и о нѣму непроговоре, лане, кадъ су гг. и пријательски и непријательски листови у свакой своіой врсти помињали; и онъ, коя у животу нигде ни иной свли ніе се привлонію, подлегао є Божіой судбини. Другій є сада царь, и у саюзной и у руской войсци другій су повелителіи, другій су шанцеви и войници, али цѣль и намѣра, остае єдна и она иста коя є при почетку рата была.

— Изъ найновіи руски извѣстія види се, да саюзници све више и више притешюю руска утврђења. Они (саюзници) подъ заштитомъ свои топова, све бліже продиру у непосредственю близкоћу Руса, кои ніе, тай очевидни напредакъ немогу препречити. Саюзници за сада управили су сав свой позорь на предградіе корабелная. Шанцеви, кое саюзницы изъ свои топова разоре, садъ се сѣ найсѣкомъ муком и о" пасностью оправляю.

— Извѣстіе изъ Данцига одъ 19. Авг. потврђуе да е при бомбардиранiю Свеаборга потонуло 2. хил. Руса. Самъ нападнивъ съ барутомъ кадъ се запалio, убіо є 600 войника; исто тако потврђуе се да су и све припрене за ліеће коѣ су се тако налазиле натоварене.

— Омер-паша са 40 хил. войника ніи ће у Бурђіо и Тифлисъ, а не, као што се пре говорило у Ерзерумъ и Карсъ. Ово є сада по новомъ плану, како бы могао Русина у Азіи доћи за леђа, и путъ имъ пресећи.

— У Парижу пуцао є єданъ изъ два пиштоля на цара Наполеона, но ніе га нигдѣ погодіо. Тай покушатель одма є ухваћенъ и затворенъ.

— По приватномъ извѣстію изъ Варше дилаю изъ Беча: да су 28. Авг. Руси сва своя утврђења на южной страни Севастополя разорили, све своѣ ліеће осимъ три парoброда потопили, и повукли се на сѣверна утврђења. У слѣдству овога гласа пукао є јуче са београдскогъ града 101 топъ. У вече пакъ у граду трајало є до пеко доба моћи весељ, и бацали су многе ракетле. Многе турске куће и дућаня, све џаміе, и обитлишта Енглескогъ и Француског конзула, была су осветљена.

— Подписани препоручую поредъ свое трговине добре и у великомъ избору и сада скоро набављене собне намѣштае и украшенія као: канапета, столица, кревета, ормана, астала, и проче; и то по найевтинію цену. — У Земуну Спиридона Андрекића сынови.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 6. Сентемвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторницкомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 3 цванцика. } № 73.

СОКРОВИШТЕ МОРСКОГЪ РАЗВОЙНИКА.

(преведено съ Њѣмачкогъ.)

Я самъ морао до два месеца у Суринаму быти, да се придружимъ регименти, кодъ кое су ми моя пріятели издѣйствовали место лѣкара; и зато се одма навеземъ на море у єдной трговачкой лађи, коя се звала „стрѣла,“ и коя е іошть оно вече изъ пристаништа изашла. Истина, я самъ случайно найпре дознао было одъ єдногъ матроза, да е капетанъ и господаръ исте лађе, пре четири године убіо єдногъ матроза у своїой лютини; алъ држао самъ то да е опадакъ, и нисамъ нашао о томъ бриґу се. Четири недѣлѣ дана имали смо врло поспѣшну пловидбу. Лађа е своме имену честь чинила, єръ е просецала таласе и пловила са невиказаномъ брзиномъ.

Капетанъ лађе именомъ Махоне, быо е као и остали капетани морски, алъ при томъ быо е гордъ и опоро-заповѣднички поступао е са своимъ момцима, коя су га се бояли и мрзили на њга; све то заедно, и његова дивља досадна сполящиность причинила е, да ми с обхођењѣ съ њимъ врло несносно было, зато самъ га прилѣжно и избѣгавао.

Послѣ єдногъ месеца дана поспѣшне пловидбе наступи одъ єданпутъ тишина нѣтра, коју мы одма као претечу бурѣ познамо. Све се приправе учине за исту, и у сумрачакъ башъ почне бура бѣснити. Предъ повођъ чуемо мы пуцань топа єдногъ, као знакъ нужде, и брзо познамо, да се лађа она, на коіой е пуцань учињенъ, невалази далеко одъ наше лађе.

За време поћне помрчине чували смо се да о яю нашомъ лађомъ неударимо, а ујутру познамо да е то мала века лађа коя е катарке свое већъ изгубила была. Будући да е вѣтаръ већъ было попустіо, то е и капетанъ отишао спавати, а мѣсто њга пазіо е на лађу Лайтнантъ. Кормановъ пакъ, єдань сѣдьй матрозъ, по имену Яковъ Гемелъ предложи да одемо овой лађи у помоћъ. Лайтнантъ, познаваюћи капетанову напраситость, было е изпочетка нерѣшимъ. Напослѣдку одобри и онъ и садъ почне лађа наша овой лађи брзо пловити. Одма затымъ дође на кровъ и капетанъ, и зачуди се кадъ види да е наша лађа свой правацъ променула. Съ найвећимъ бѣсиломъ запита онъ лайтнанта, ко се усудіо безъ његове заповѣсти, преиначити правацъ и путъ лађе? Младићъ се овай збуни и каже: да га е Гемелъ на то наговоріо. „Я самъ то учиніо!“ рекне старацъ, да бы младића одбранію, „мислію самъ да вы нећете тако немилосрдни быти, и пустити да она лађа са људима пропадне, безъ да іой руку помоћи не пружите, и . . “ — „Одмео те ћаво и съ оном лађомъ матерьй обешењаче! Заръ обећъ ты, да ми предвикъ нашо да се кладамъ? Ха?“ загрми гласъ капетанъ съ найвећимъ бѣсиломъ. „Я ћу те научити, како се моя заповѣсть слуша! чекай само!“ съ тимъ рѣчма сачепа онъ єдну мотку, и бацы му е на главу тако силно, да се овай одма нрвавъ и безчувственъ стропошта. „Ето ти, на садъ се у пакао горай!“ викао е далѣ овай свирѣпый нитковъ, и счепавши самъ кормань, окрене лађу нашу опетъ прямъ нѣнимъ путемъ. Међутимъ лежао е старацъ предъ нѣнимъ, безъ да се ко усудити смѣо приби къ нѣму. Момцы су имали посла съ вѣтрилима, и были су тако уплашени, да нису знали шта раде. Напослѣдку ступимъ я и Лайтнантъ къ лежећемъ старцу. Овай е было већъ мртавъ. Мотка га е накомпе бачена, згодила у слепо око и пробила главу. — „Капетане Махоне!“ проговоримъ я, „овай е човекъ мртавъ, убіенъ безъ узрока и кривице.“ — „Ништа се то васъ нетиче господине!“ повиче онъ, „ногъ се ђавола вы у то мѣшате? заръ преступленѣ мое заповѣсти ніе кривица? Я ћу већъ онима одговарати коя право имаю питати ме; алъ донде желіо бы тога видити, кои ће овдѣ на моіой лађи противу мене усудити се штогодъ прословити.“ — Я му ваговѣстимъ да я нешто о іошть єдномъ убиству знадемъ, и да ће оба убиства освећена быти морати. То га узнемири; алъ по краткомъ времену повиче: „Младићу, я те свету мъ да свимъ за зубе нетчешь, єръ ће га иначе капетанъ Махоне умѣти наћьни немилъ учинити.“ Съ онимъ се рѣчма обрне и оде на предньи край лађе. За време ове свађе, ніе нико на ону другу лађу ни мислію, премда су люди съ исте очайтелно викали, кадъ су примѣтили да се наша лађа опетъ одъ ньи удалява. Знакове су дизали и непрестано викали, а єдань гласъ кои е осимъ свію найвећма се чуо, заклињао насъ в светомъ Богородицомъ да имъ помогнемо, и обећавао е велико богатство свима моћима лађе, и опроштенѣ грѣхова, ако се само съ лађомъ врате. Капетанъ е одао горе и доле, и чиніо се као да оне тамо и непримѣчава; алъ одъ єдань путъ стане, као да е нешто изненадну писао добіо. метне дурбинъ на око и као да е предомишляо се, опетъ е неко време одао по лађи, затимъ одма заповѣди да се лађа окрене. Кадъ се оной

другой лађи приближимо и занита капетанъ ко су, дознамо да е то шпанска една маня трговачка лађа и да изъ Кубе путуе. Буря ним е чамце отргла была, и зато заповѣди капетанъ, да се чамацъ єданъ одъ наше лађе на море спусти на коѓ онъ, съ неколико момака, онамо се одвезе. После неколико сати врати се са онимъ путницима натрагъ, а ти су се састали изъ єдногъ постарогъ човека у одѣлу католичкогъ дуовника, изъ єдногъ болестногъ господина, єдне младе женске и єдне прне робинѣ. Белестникъ овай буде съ великимъ трудомъ и у великимъ мукама на лађу унешени, и метнуть на постелю у Каяти. Изпрва одбаци онъ мою помоћь и теклъ на млогу молбу оне женске, коя му е кћи была, дозволи да му рану прегледамъ. Онъ е было за време бурѣ падавшомъ катаркомъ тако страшно повређенъ да ніе могуће было излечити га. Ребра была су му пребіена, и Кичма згнѣчена. Кадъ се я по учињеномъ олакшанио болеснику овомъ, на кровь лађе попнемъ, застанемъ ту момке у найвећемъ послу. Лађа е ішитъ непрестано стала мирно, поредъ оногъ малогъ брода, изъ когъ су момци наши еспапе у нашу лађу претоваривали, кои е еспапъ као и лађа привадлежао ономъ рањеномъ. Људство пакъ нѣгове лађе подавило се сво ватаюћи буромъ топлѣше чанце. — На нашой лађи ніе се више валазило тѣло убієногъ Гемеля, крвь е была спрана, а капетанъ Махове трудіо се да сваку опомену на нашу свађу и на узроке њиѣ одагна и изгади. (продуженіе слѣдуе.)

О ВОЙСЦЫ.

Тежко е представити, како е съ трошкомъ и съ мукомъ скончано набављањ ране за войнике у логорима. У великимъ варошима, гдѣ десетъ пута више люди живи, него у каквомъ логору, неможе човекъ осѣћати те недостатке и потребе и ту тежкоћу као у логорима. У варошима, стара се єданій за себе и набавља, и вароши постале су постепено, и са умложаваньмъ жителя, умложава се и рана и прибављаю све потребе. Кодъ войске е другчіе. Логоръ, то е као една кућа, за кою само се єданъ стара, и изъ єдне кесе купуе се све што треба. У логору войницы као деца у кући своіъ отца, небрину се шта ће єсти и пити, и шта ће носити. А ништа теже, него такве деце 100, или 200 хилада непрестано рапити и одевати; тымъ теже, кадъ нестое на єдномъ месту и кадъ су одъ велики варои удаљени. Найбољ бы могао човекъ представити те незгоде у набављању ране, кадъ бы житель найманъ варошице на єдан-путъ пресељо у други край, онда видіо бы, да бы се за неколико дана све сбувало одъ глади.

Войске кадъ путую, не само да нораю носити са собомъ рану за себе и конѣ, него ішитъ често мораю и воду кући. Єръ свако село спремало е за себе ране колико колико му е потребно, и нигди у такимъ малымъ местима неможе велика войска наћи себи толико вишка што не-бы могла за неколико дана све поести. Да бы болѣ увидили, какви су то трдни послови снабдѣти єдну войску са раномъ, прорачунаћемо овде, колико се нора на данъ за 120 хил. войника руски у Криму да се надае; прачуваюћи као што имъ е одређено, на єдногъ войника: 1. фунта хлѣба пекземета, ¼ фунте сланине; ¼ фунте сочива или другогъ чега; 1 лотъ соли, 2. порције ракіе. — На свакогъ коня: 2. порције єчма, 6 фунти сена, 4 фунте сламе. По томе слѣдуе, да за 120 хил. войника потроши се єданій данъ: 120 хил. фунти хлѣба, 30 хил. фунти сланине; 30 хил. фунти зелена, 4 хил. фунти соли и око 50 хил. фунти ракіе. За коњ колико е потребно за торлику войску; излази дневно на: 356.250 фунти єчма; 180 хил. фунта сена, и 120 хил. фунта сламе; и по томе, то спе износи на 850.000 фунти тежине, за кое треба 340 кола по 2500 фунти на една кола рачуваюћи, да єданій данъ у логоръ дођу. За 340 кола треба 680 коня, и найманъ 350 люди више ранити. А кадъ се све узме у рачунъ, што е потребно єдной войски одъ 120 хил. видиће се да єданій данъ треба 500 кола добро натоварены да у такавъ логоръ дођу. И та сва кола путую са своимъ товарима изъ южне Русіе по 14 дана до Севастополя.

Саюзницыма много е лакше набављати свое потребе. Они, на 150 хил. войника заедно съ коньма требаю одъ прилике 800.000 фунти єданій данъ ране. Єдна пакъ добра лађа кадра е око 600 хил. фунти изъ Тулока за 8 а изъ Малте за 7 дана у Крымъ донети.

МРВИЦЕ.

— Кадъ е принцеза нека къ њой долазећегъ официра єдногъ, кой е прекомѣрно високъ човекъ быо, усмотрила, запитала е: ко е тай? Одговоре іой, да е тай лепый човекъ, кой кадъ у войсцы нѣговогъ величества служи, найпре за цркву опредѣлень быо. Шта? за цркву! рекше принцеза, болѣ рецыте за торонь!

— Црковнякъ єданъ, кои е радо чашице испіяо, повеце єдномъ библію одъ свештеникове куће у цркву, па се узгредъ сврати у механу, гди се пиво точило, и заиште олбу пива дававши библію у залогу. Меанція одбіе понуду а онъ срдито рекше: шта врагу, заръ слово мое и слово Божіе заедно, ни су вамъ доста за єдну олбу пива?

— Меанція єданъ, кой е имао обычай госте свое добро гулити потужи се єдапуть, да су му се млого пацова навукли и сву му кућу прориле. Странацъ, кой е тадъ баш полазіо, рекше. На то е найлакше, ти се гостію опростите. Како то молимъ васъ? запита меанція, я бы самъ вамъ лепо благодарію, да ми средство противъ тога дате. — „Направите и њима као мени рачунъ, на вамъ добарь стоимъ, да намъ више ни єданъ неће у кућу корачити.

— Єданъ тврдица запыта свога десетогодишњегъ сынчића, кой се башъ на посне мастну рану ніе жалити могао, при ручку овако: Кажи ты мена сыне, шта ты управо желишъ да будешъ? Сить! одговори овай.

— Єлисавета царица руска врло се дуго размышљавала, кадгодъ е имала што да подпише. Тако се догодило, те е одговорь на писмо краля францускогъ, коимъ іой е овай явіо, да е сына добіо, текъ после шесть година слѣдовао.

— Кантъ оде једанпутъ у гостионицу једну, да са пријатељмъ своимъ, кой е съ пута дошавши и ту се у-квартиріо био, за обштимъ асталомъ заедно руча Предъ Канта довешена буде чивія съ неким зељмъ. Гостъ једанъ кои е спроћу Канта седіо, и кога овай познавао ние одма счепа сь астала судъ съ бибером, и изручи сам биберъ у зеленъ ренавци: Ово и ело обиберисано радо ћемъ. Кантъ сместа извади бурмутицу своју изъ џепа и изручи сам бурмутъ у чивію одговорившы: А и опетъ ело то врло радо съ бурмутомъ ћемъ.

— Између генерала, кое е Бонапарте са собомъ при военомъ походу своимъ у Египетъ повео, био е и храбрый генералъ Фріанъ. Онъ е управљао съ једнымъ одъленіемъ войске, коме е међу осталима и повеликій брой ученика причисљивъ было, и кое буду у путу одъ велике чете арапа нападнуто. Непредомишљаваюћи се већъ сместа изда онъ ову воену заповћсть. „Одъленіе нека образуе четворуголіе, магарцы и ученицы нека се склове у среду.“ На то се обштый смећ заори. Арапи немогући овай великій кикотъ поняти, помысле, да мораю ма съ кое стране быти у опасности, па нагну бегати, и тако одъленіе безпрепятствено продужи путь свой далъ.

— Премда е Елисабета краљица много мужествена у кое чему показивала, опетъ никао се одважити ние могла; да да себи зубъ извадити, кой іой е яке болове причињавао, и кои се нису могли ни на кой начинъ другчіе уталожити, нећъ да се зубъ извади. Бадава су была два представљена зубноћ лћкара, неплодне су остале све молбе дворска. Наседанутъ се посади владика лондонскій Аймарь на столицу, кой се такође ту десіо, дозове съ очима къ себи лћкара, отвори уста и покаже овоме једанъ свой сасвимъ здравъ читавъ зубъ. Лћкарь сместа извади зубъ тай, и онъ покаже истый равнодушно свыма присутствующима. Краљица се упрепасти на такову грдну ладнокрвность, па одма седне и она, те мужественo непоказавши ни найманьій знакъ бола, издржи операцію ту.

ПОДГРЋВЦИ.

Адмиралъ Боскауэнъ, данао е једномъ близу Лондона, официрима своје флоте велику часть, на коіой е само съ пунчомъ своје многобройне госте частіо. У једномъ грдно великомъ мермерномъ суду прављенъ е пунчъ. У тай мермерный судъ усуо е онъ 200 флаша рума, 1200 флаша малаге, четири акова ключаюће воде, потомъ метуо е 6 центи шећера; и одъ 2700 лимунова изцеђену воду На томе језеру одъ пунча, пливао е једанъ малый чунъ, у коме е једна као анђео обучена мала девојка седела, и около стоћима са ибрикомъ пунчъ као богиня Хеба, наливала у чаше.

— Кадъ су школьке болестне онда по њиховомъ тћлу осћу се мали меурићи, кои се стврдну, и то е бисеръ, што људи тако жељно траже и њима се китe. Бисерне школьке стое на дну мора, и обично су на стћни прирастле. Они што ваде бисерне школьке зову се гнюрци, коя одъ детињства уче се да могу дуго издржати да недћю. Њима запуше нось и уши, па іи онда нежу изподъ рамена, а за ноге вежу имъ једну стену одъ 20 фунти да пре потону; тако спремне съ једномъ котарицомъ и ножемъ пусте іи изъ чамца у море. Они кадъ падну на дно одкидаю школьке одъ стене и међу у котарицу. Кадъ немогу више да издрже, или кадъ примћте какву велику рибу да е близу, онда одсеку каменъ изподъ ногу, и они други съ чамца извуку га. У новіе времена много лакше ваде бисеръ, еръ гнюрци имаю а-љине одъ гумиластике, тако, да нигди до тћла неможе му вода доћи, а на очима има дебело стакло. При томъ одъ гумиластике има направљено дугачко црево, кроз кое му воздухъ долази; и такви гнюрци могу по 6 сати да остану на дну мора.

ЧИНА ТЋЛЕСНА.

Магвалусъ преповеда, да е видіо човека једнога, кой е стубъ једанъ одъ мермера три стопе дугачакъ и стопу широкъ, као обычну лопту у висъ бацао и на руке дочекивао.

Георгъ Фрондеберегъ могао е са средньимъ прстомъ своимъ ма каквогъ човека са земљ у висъ издићи; могао е коня у найвећемъ трку задржати и топъ с' места кренути.

Ермандо Буреъ изнео е са раномъ натовареногъ магарца узъ басамаке горе.

Кардань казуе, да е гледао играча једнога, кои е у играню (окретаню) два човека подъ пазуама, једногъ на плећима и једногъ о врату носіо.

Клуверъ у Майсну изнео е сам-самцыгъ буре съ виномъ (некаже додуше колико е) изъ подрума на кола.

Родаласъ изъ Мантуе, човекъ налогъ узраста, предоміо е једанпутъ лађарско весло, а другій путъ разникую е одъ ленгера паламарь на двое.

Познатый државникъ *Іованъ Якобъ Мозеръ*, преко шесетъ година старъ, изнео е у зубма асталчићъ једанъ, на комъ су чаше пуне съ виномъ стозле, изъ једне собе у другу, и метнуо е предъ кћерь свою, кое е данъ рођења было, съ овымъ речма: Болћ те отацъ твой послужити неможе.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Господинъ. Гледай комшія ова два камена у прстену, то су найлепшій бриљянти.

Комшія. Колико сте дали за њи?

Господинъ. Дао самъ 140 дуката.

Комшія. А колико вамъ доносе прихода на годину?

Господинъ. Недоносе ништа.

Комшія. Е, кадъ е тако, онда мое каменћ више вреди. Я самъ дао за два камена 12 дуката, а доноше ми за годину чиста прихода 140 дуката.

Господинъ. А гдћ ти е то каменћ.

Комшія. У моіой воденици.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Сва извѣстія изъ Крима славу се у томе свршено да су савезници заузели южну страну Севастополя. Руси, како су видили да се маловарошка кула неможе далѣ юришању непријатељскомъ одржати, оставе ѥ, и новую се сѣвернымъ сѣверне тврдиње. Све оне друге тврдиње на южной страни кое ѥ заплавила и бранила маловарошка кула, разорила су Руси загрмила. Лађе свое поморе поке су спалили а неке потопили. Онай юришъ и освоѣе южне стране нѣ Руснна изненада дошло, оны су се овоме одавно надали, и одъ 6. Юнія славій су данъ очекивали. Лако се можемо опомнути да су они іошть лане са свои воѣны лађа посидали и одмели на сигурна места, сне што се могло скинути. Руска флота, кою ѥ царъ Никола целе свое владе онако брижльиво подизао, кою ѥ као свои сыноне волію, сѣдъ ѥ упропашћена и безъ битке уништена. Оне страховите лађе, кое су Цариграду гроазле, кое су онако ходъ Синопе тріумфирале, оне сада у мору,а њиовы здмирали Корнилевъ и Нахимовъ у земльи леже. Съ овимъ пропашћу руске флоте црно море престаѥ быти „руско езеро“ као што су га многе новине тужиле се на надмоћіи руско, звале. Садъ савезницы потребаю много лађи на црномъ мору, немаю се шта болти, ужасногъ Нахимова са громоносцыма нема выше. Они ѣе сада оставити само неколико лађи кое ѣе патролирати, а оне друге све ѣе се кренути да у-множе флоту на источномъ мору, па на пролѣе да туку Кронштатъ. Но лото се вара но мысли да ѥ Русія съ тиме поѣбѣена, и да ѣе сада накати икръ, и пристати на сва условія западна сила. То савезница врло добро знаду, и спремаю се на све веѣа дѣла. Съ овымъ уништеѣемъ руске флоте настаѥ почетакъ суводенногъ рата; и зато сви кои се у той ствари разумѣю, мысле да ѣе се отворити ошетъ рать на Дунаву, ако Аустрія дозволи, да се бойно полѣ опетъ близу њене границе започне. Іошть садъ означаваю новине Варну и Шумлу, одакле ѣе савезница управляти свои нападаня на Бесарабію. Али то текъ онда, кадъ ѥ сѣверну страну Севастополя кои ѥ веѣма утврђена одъ изгубленне южне стране, заузму.

— Депеша князя Горчакова о последнѣмъ бою овако гласи: „У суботу 27. Авг. у подне: Непријатель непрестано добія подкрепленя. Бомбардаиѣ ѥ врло жестоко.“ Тогъ истогъ дана у 10 сати у вече ява: „Гарнизонъ Севастополя издржавши паклену ватру одбио ѥ данасъ шестъ юриша; али нишъ нис могуће было непријателя изъ шанца Корнилова (Маклакова) истерати. Наша храбра войска, поштo ѥ чинила све што се могло чинити да даде одпоръ, прелази овогъ часа на сѣверну страну Севастополя. На южной страни веѣе непријатель ништа друго нађи, осимъ крвлю напоѣени развалина.“

— Друга депеша князя Горчакова одъ 28. Авг. вели: прелазакъ наше войске са южне на сѣверну страну врло ѥ добро изпао. Мы смо при томъ прелазу изгубили око 100 людя. На южной страни оставили смо само око 500 тежко ранѣны.“

— По рачуну єдногъ дописателя Дугебуржска новина, у Криму има руске регуларне пѣхоте 130 хил. по томъ има во хил. народне войске; войнека кои су на флоти служили 6 хил. Топчія 6500, по томъ са резервама са свокопальцыма и прочимъ износи на 166,000 войника нерачунаюѣи у то 16 хил. кои ходъ Перекопа стоѣ; и 16 хил. коњника.

— Флота савезна на источномъ мору, по свои прилици врати ѣе се скоро; а потыѣе ѥ да ѣе оне повратка іошть гдѣ годъ бомбардирати кою руску варошъ.

— Одъ 25. Авг. Вице-адмиралъ француске флоте Брятъ, явля: да су на азовскомъ мору за рыболова, 127 лађи, неколико хиляда рибарски врежа, множество тея и соли уништили, и тыме Русиа штету одъ неколико милиона проузроковали.

— Главный поселитель француске войске у Криму Пелисіе наименованъ ѥ одъ цара Наполеона маршаломъ.

— Кадъ ѥ у Паризъ дошао гласъ о падењю Севастополя, пуцали су топови, и царъ ѥ съ царицомъ изшао у цркву гдѣ се благодареніе држало; у вече быо ѥ Паризъ осветлѣнъ. У Лондону ова вѣсть прослављена ѥ са звоненѣмъ свію звона.

— Садъ, пошто се зна какви су страховити юриши на Севастополю были, славій нестрпљиво очекује да чуе колико ѥ на єдной и другой страни мртви, колико ранѣны. Губитакъ ѥ у людству на обе стране ужасанъ. На єданъ поѣный поселитель, ни єдне новине неусуђую се іошть да кажу или одъ прилике брой мртвы и ранѣны да назначе. Князъ Горчаковъ о томе у своимъ извѣстіима са свымъ ћути, маршалъ Пелисіе само каже да ѥ губитакъ врло озбилнъ. Енглеске новине веле: да су Енглеза при юришу на редань изгубили 26 официра а 100 официра да ѥ ранѣно. О француза пакъ говоре да ѥ петъ генерала ранѣно, међу коима ѥ и Боске, кои ѥ на малаковъ юришао.

— После овогъ последнѣгъ гласа изъ Крима, одговорено ѥ изъ Париза єдной великой нѣмачкой сили, да ѣе се Француска текъ онда у преговоре мира упустити, ако се сложе, да се нетя преговоре у Паризу воде.

— Изъ Петербурга явлюю да се царъ Александеръ спремао да 1. Септ. у Москву и Варшаву путуѥ. — За попечителя внутренъи дѣла постављенъ ѥ 6 Сергіе Степановичъ Ланскій; на место Бибикова.

— Изъ Азіе явлюю: да се само станѣ бойногъ поля ние ни у чему променуло. Нанеђу Карса и Ерзерума стои непрестано руска войска. 9. Авг. имали су Турцы у Ерзеруму ране само за 20 дана, войска изъ Варне спрема се да иде тамо у помоѣь.

— Черкези и Абхази недозволяваю никоме да се меша у њиове ствари. Они прѣ свега ради су да одрже своіу независимость, и да се управляю безъ страногъ уплива.

— Разпись графа Несселроде на руске посланике у Нѣмачкой, описуе борбе на сѣверу и югу, у Азіи и у Криму, показуе какве су жертве Енглеза, Француза и Турска учиниле описуе одбранителну снагу Русіе, и онда увѣрава да ѣе се Русіи борити докле годъ непријатељска сила непружи руку за уговараня мира. По гласу тога разписа изгубила ѥ одъ почетка рата Турска 160 хил., Француска 90 хил. и Енглеска скоро толико войника. Осимъ готовогъ новца и ствари, руске губитке неозначава графъ Несселроде, само увѣрава, да Русія има іошть доста новаца и люди, и да трговина иде мирно своимъ путемъ.

Одговетак у № 71: Енсери у чизмама. — Кћи. — Кадъ се преду ужета. — Ни една негори више него ниже. — Вода, єрбо окреће воденицу. — Мачакъ.

Течай новаца: среб. 116; дук. 5 фор. 26 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 9. Септембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ Н. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 3 цванцика. | № 74.

СМРТЬ.

Све е кос — све! и плодъ и семе.
Безкрайна е сила власть моя!
Покор' ми се и ты сѣдо време
Я сань права, владарка твоя.

Све е кос: єръ и надъ синмъ владамъ;
Што с' годъ роди то и изумре,
Све и моіомъ спажењемъ нишцомъ свладамъ
Све у гробма моимъ изтруне.

Гдѣ су т' слѣдства неуморны труда
Вѣковѣчнѣ гдѣ л' су ти дѣла?
Сва сѣћия твоя и безъ суда
У жетвама я сань пожњела.

Гдѣ е Римъ твой? Гдѣ-л' су ти државе
Гдѣ ли круне многій царева?
Смождише ій руке ми кравне,
На садъ труну у дну гробова.

Све е кос! — све! — и плодъ и семе
Све признае велю ми славу
Покори се и ты сѣдо време
Притни к' земльи горду ти главу!

ФНГ.

СОКРОВИШТЕ МОРСКОГЪ РАЗБОЙНИКА.

(продужено.)

Почемъ е болестникъ у Канти лежао, а моя е соба оной женской и кћерой уступљена была, то е мени мѣсто за спаванѣ опредѣлено было изванъ канте, одкое ме е само танкій єданъ дуварь разставло. Писамь дуго спавао, кадъ ме стенянѣ и вченѣ оногъ ранѣвогъ пробуди. Јакій боль опетъ се повратіо быо, и садъ између стењања њговогъ чуемъ и плачный гласъ кћери њгове, коя га е тѣшила, и надежду му уливала, коју, као што е њихо вцанѣ свѣдочило и сама ніе имала. Показдто га е опоминяо духовникъ на исповесть, и по некомъ времену рекне болестникъ кћери своіой: „Отацъ духовникъ има право, Изабелло! време пролази брзо, а я опажамъ да ћу скоро на истину ићи. Но пре нег душу пустимъ, радъ самъ нешто одкрити кое ће ме успокоити. Радъ самъ ти ипакъ кога на свету оставити кои ће се тебе, у твомъ сиротномъ стању примати и бранити те. Ахъ, кћи Дјега ди Монталда мора се у тако жалостномъ стању налазити! иди дакле дѣте мое и остави ме неко време са отцемъ духовникомъ самогъ!“ Она ніе могла ни рѣчи рећи нећъ се даде тихо одвести у мою собу, гдѣ е њена робиня была. „Слушайте ме садъ“ проговори умирающій: „докъ іошть снаге к' говору имамъ. Вы сте ме у Куби само као трговца познавали: ал' то я писамъ быо увѣкъ. Я самъ родомъ изъ Каталоніе и сынъ самъ неког старогъ благороднога племена. Размаженъ родительима, быо самъ дивльи, необуздный младићъ, коме е за изгубленѣ желѣ њгове, све дозволѣно было. Єдно вече завадимъ се я у игри са єдномъ младимъ благороникомъ одъ знатне и пуне уплива и важности породице: съ мѣста дођемо до двобоя, и я самъ быо тако несрећанъ те га убіемъ. Морао самъ дакле бѣжати: преобучень доспѣмъ срећно у Барцелону, и одна одемъ на єданъ нећъ спремань бродъ, кои е пайћравао у Терну Фирму пловити. Пловећи нападну насъ морски разбойници, и почемъ ми се несташный живот людій ови допадне, а и мое ме е сиромашство на то приморавало, то се я съ њима сдружимъ. Много месецы пратила насъ е срећа: многе богате плячке задобіемо, докъ се наше сокровиште у готовомъ новцу тако умножи, да напослѣдку међу собомъ закључимо, да исто гдѣгодь закопамо, пакъ, по повратку нашемъ съ друге пловидбе, између себе поделимо. Тако и учинимо. — Но у другой нашой пловидби срећа насъ остави. При єдной морской тишини, нападну на насъ страшарске лађе приморски варошки, и сва буду заробљени, само я са іошть двоицомъ побегнемо на чамцу, и доспѣмо срећно на островъ Кубу, гдѣ оба моя друга због добивени рана умру. Я се затимъ пресељимъ у варошъ Сен-Жан-Бонависта, гдѣ се и сићстимъ и оженимъ, и као трговацъ брао се обогатимъ. Ал' срећа моя ніе дуга была. Жена ми умре, и по смрти своіой остани ми ту єдину кћерь. То мѣсто могъ изгубленога блаженства омране ми, и чезна ме обузе за моимъ драгимъ отечествомъ. Сво мое богатство учинимъ дакле у новацъ, и садъ самъ ето быо наиао да оно сокровиште дигненъ, коіъ самъ я самъ наслѣдникъ остао, пакъ затимъ да идемъ у Шпанію. Али, ахъ никадь више нећу я видити зелене обале и брда Каталоніе! Све мое желѣ и чезнѣ садъ се само кћери моя тичу. О обећайте ми да ћете е бранити, пакъ половина оногъ сокровишта вама е!“ — „Земна блага“ од-

говори духовникъ, „немаю моћи надъ онимъ коѓ се жели надъ привременимъ овимъ свѣтомъ узношаваю. Изъ љубови према човечанству дошао самъ и у ову земљо; пакъ кадъ самъ я исту љубавъ дивљимъ язичницима посветіо, зашто бы е одрекао єдной нѣери наше свете цркве? Я се дакле примамъ ваше понуде у име нашегъ чина, и заклињемъ се овимъ светимъ знакомъ, да ћу се трудити, да намъ желѣ ваше по моме могућству испунимъ!“ — „Доста, доста!“ проговори Монталдо, „я самъ задоволанъ! — Међу онимъ дивљимъ и пустимъ острова, коя су подъ именомъ Роуа познати, и на прибрежію Венецуеле леже, налази се єданъ островъ, кои се зове вучія стѣна: найдужій є и найвише сѣверно лежи одъ осталы острова. На источномъ врху, кои нешто мало у море улази, стои єдно старо готово суво ванилско дрво, кое само іошть єдну єдину грану има. У ноче у очи светогъ Якова, Месецъ ће пунъ на западу стаяти. Двадесеть минута после повоћи дићиће се онъ на найвишу висину, и онда ће сѣнка дрвета управо на востокъ се окренути. Причекайте докъ се сѣнка одъ граде не удвачи са сѣнкомъ самогъ стабла, и єдну сѣнку сачиве, пакъ управо на краю сѣнке, десеть стопа у земљи, лежи буре закопано, пуно злата. Оно злато отче, истина є грѣшно стечено; ал я самъ се покаяо, постіо и испаштао, безбройне самъ молитве читати дао и благодѣянія чинио, пакъ се надамъ, да є света дѣва Марія опроштай ми грѣха моѓ издѣйствовала. Садъ самъ све изповѣдіо, и осланямъ се на ваше обѣћанѣ . . . . Ал осѣћамъ да ми се край приближіо! О, дайте ми дѣте мое да га іошть єдномъ на мое прси пратисемъ; єръ . . . “ Овде га изда гласъ. Я скочимъ, потрчимъ на врхъ и почнемъ узъ степене се пењати, но у хитньи омакне ми се нога те паднемъ башъ предъ врата болестникова, и то на неко тѣло, садъ се исто исправи и похити предамномъ узъ степене, но кадъ ићу горе изиће, учини ми се при слабой свѣтлости коѓной, да є то стасъ и цьо спољашньи изгледъ нашегъ капетана быо.

Кадъ опетъ доле сиђемъ и у канту уђемъ, наћемъ болесника оногъ мртва, а нѣгову кћерь у несвестици, докъ є црна ова робиня међутимъ дерала се и као бѣсна урлала. Духовникъ є быо сасвимъ се у молитву задубіо; нехтѣвши га дакле узнемиравати, дигнемъ обѣснешћену дѣвойку и однесемъ є у њену собу. Нѣно є стање страшно быо, и текъ предъ зору, кадъ іой суза тугу олакшавати почну, усудимъ се я оставити є и ићи га є њене робиня предати. Сльдующегъ дана савъ се товаръ оне лађе на нашъ бродъ пренесе. Међутимъ као да є капетанъ быо сасвимъ заборавіо нуждность брзе пловидбе. Непрестано є быо піанъ, а вино и ракія, кое є съ лађе оне доношено, садъ є капетанъ найвеликодушніе међу своимъ людма раздавао, а съ овима є капетанъ сасвимъ обште и заеднички почео живити; шта више, сва она гордость и заповѣдничко поступаньи, кое га є до садъ карактеризирало, садъ є одъ єдномъ, сасвимъ ишчезло. Међутимъ смо спремали се да тѣло умрлогъ Шпанца сахранимо, кое є быо по морскомъ обичаю чаршафима обшивено и крпама глава му завіена. У десну руку коя му є на прси метнута, датъ му є єданъ златанъ новацъ, а у леву кесица, у коіой се налазіо єданъ чекињъ и воштаница; на прсима имао є златанъ крстињъ, когъ е и у животу носіо. Затимъ се опетъ цьо завіе у платно єдно и зашіе, на ноге му се веже но една тежна стварь, како бы пре потонуо. Око по ноћи заустави се опетъ лађа наша. Људство лађе са горећимъ воштанимъ свећама у руци, скупи се сво на єдномъ краю лађе. Свечлость горећій воштаница простре се далеко по помрчини и бацы ужасну сайность по мирномъ и пространномъ мору. Кадъ є све припрамно было, донесе се мртвацъ праћенъ духовникомъ и Изабелломъ и буде метнутъ на єдну даску, сть окренутимъ ногама къ мору. Молитва се и опело очита и последнѣ: „упокой боже раба твоего!“ и „вѣчная памятъ!“ одпои духовникъ, єдань топъ буде избачень и тѣло се брзо спусти у море; — таласи се пенушећи разделе око падаюћегъ тѣла, и мы, на обштя нашъ ужасъ, видимо да се у истомъ тренутку, на ономъ истомъ мѣсту гдѣ є тѣло Шпанца спуштено, друго но голо тѣло, у исправљеномъ положеню на врх воде дижеНајпре се са леђима окренутимъ къ лађи приближавало, затимъ га вода обрне. Глава є затурена была, тако, да су очи, кое су сасвимъ отворене быле управо на нашу лађу управљне быле, и ужасно намъ претиле. Сђда коса висила є неуредно на глави а десна рука нѣгова, укрућена и водомъ љуляна чинила се такође да намъ прети. Кадъ се изъ првогъ ужаса пренемъ счепамъ Изабеллу за руку и повеземъ є, да бы тимъ предупредіо, да она то тѣло невиди, кадъ близу насъ чуемъ неке одъ момака гдѣ рекоше, да су примѣтили, да є то тѣло убіеногъ Якова Гемеля. Капетанъ ние га быо изврха познао, ал кадъ садъ напрасно чуе то име, онъ се ужаснуть трзне и неотиче ниште: „То є лажъ! то є срамна лажъ! ко се смѣ усудити да каже, да є онъ убіенъ? Онъ є пре неколико дана нао съ брода. Ал му само недайте горе се попети! за бога недайте да се на лађу попне, иначе ће насъ све сасобомъ у море одвући! Та зарь неће нико да га задржи? Зарь га неће нико да отури? кормань надесно!“ Продере се на кормаоша, но овай є быо своє мѣсто оставіо, зато онъ самъ отрчи тамо, а са тромовитимъ гласомъ изда неке заповѣсти, кое се одма и испуне, и за неколико минута проуи лађа наша поредъ оногъ мртвогъ тѣла. (продужиће се.)

ПОДГРѢВЦИ.

— У єдной старой кньизи монастира Шлотхајма нашло се записано: да царъ Ото IV. после свое пропасти у Келнъ склонію се да живи, но кадъ се тако млого задужіо, да ние имао ни половину дуга платити, онда испрати онъ царицу да иде у Ахенъ подъ изговоромъ да мало шетньи ради путуе, а онъ после краткогъ времена са своимъ слугама и псима изађе изъ вароши подъ изговоромъ да иде у ловъ, и више се ние ни вратіо. И тако се ослободіо снега дуга.

— Рибе *Сарделе* имаю своє име одъ Сардиніе (Сарданя,) гдѣ се на обалама ватаю. Оне обично стое на дну мора, и рибари кои лове Сарделе, наложе ноћу ватре, и томъ свѣтлостћу измане ій. Свакогъ таквогъ лова увате рибари по неколико стотина хиляда Сардела. Кое по томъ усоле, зли пошто имъ найпре прева изнаде и главу одсеку, коя рђавъ вкусъ има.

— Єданъ баштованъ, никако лакше и сигурніе ніе могао одтерати гусенице са дрва, него кадъ є утукао ситно креч, и са ономъ прашиномъ посуо граве дрвета. Одма свс гусенице оставе дрво.

МРВИЦЕ.

— Селянинъ єданъ терао є магарца свога крозъ престолно место, а будући є магарацъ, кога є тежакъ товаръ отежавао, врло полако ишао, то та є селянинъ чешће са камшіомъ опоминао, да се жури. На овай поступакъ селянинови сожале се неки туда прошавши дворани, па га опомену, да са сиротинъ тымъ скотомъ тако немилосрдно непоступа. Селянинъ саслушавши то тако счепа шеширъ съ главе свое, клекне предъ магарца и овако га почне молити: Опростите ми, милостивый господинъ магарче! што самъ я съ вами тако строго поступао — я доиста знао нисамъ, да вы имате пріятеля и покровителя и у самомъ двору гдѣ ій мы селяци немамо.

— Маћару єдномъ, кой є одъ жучне грознице тешко боловао и кога є Немацъ лѣкаръ лечіо, захте се, да му є да еде кисела купуса са славиномъ, па запыта лѣкара за советъ. Лѣкаръ но знацыма болести судіо є, да є болесть опасна, па му єло то забрани и оде. Но Маћаръ што намери, то и учини. Да дознати свога пріятеля єдногъ и замоли га, да му любовь учини, и да за њега кисела купуса съ славиномъ скувати даде. Болестнику се єло ово тако ослади, да є онъ подобру порцію одъ истогъ поео. После неколико сатій посѣти га лѣкаръ, наће да се болесть сасвимъ на боль окренула и у зачућеню своме рекне: Не бы самъ мысліо, да бы васъ живогъ затекао. Болестникъ одговори: Помогао ми є кисео купусъ са славиномъ. Шта — запыта лѣкаръ упрепашћено — купуса сте єли, па вамъ є таки болѣ было? Добро дакле! Лѣкаръ таки оде кући и исподъ медецински примѣчанія свои стави и ову забележку: „За овай и овай родъ жучне грознице добро є болестнику препоручити кисела купуса са славиномъ — за чудо прозрокуе промену.“ После неколико мѣсецы лечіо є лѣкаръ одъ жучне грознице многе болестнике на опай начинъ, али на жалость нѣгову, сви су му ови помрли. Зато исподъ гореречене примѣтбе дода и ове речи: „Опай є лекъ само за маћаре.“

МАЛИНЕ.

(Совѣти Исократа сину своѣ пријателя Димонику.)

Упражнявай се тѣломъ, но не сбогъ тога, да постанешъ одвећъ якъ, но само да будешъ здравъ.

Сматрай свагда да неваля оно ни говорити што невала творити.

Найлѣпше є украшенѣ младића: стидъ, правдолюбіе и цѣломудріе. Ове три добродѣтели треба да обузимаю душу сваког младића.

Ако си науколюбивъ, труди се, постаћешъ ученъ човекъ.

Бой се Бога, почитуй родителѣ, повинуй се законима, и буди скроманъ спрамъ твои пријателя.

Немой опорочавати ничію несрећу, єръ є судбина обшта, а будућность є свима неизвѣстна.

Добримъ людма чини добро, єръ є то драгоцѣно благо кадъ ти добаръ д о б р о дугује.

ЗАЧИНЦИ.

Ни єданъ данъ несване докъ петао незапѣва.

Ко се млого лечи мало живи.

Лако є рећи слепъ, ал' тежко є наћи лекъ.

Єданъ данъ може одвети што читава година неможе донети.

Тежко ономъ коме пре данъ у кућу доће него хлѣбъ.

Ко радо чини трампу (промену) тай има склочость къ превари.

Ко све потроши пре смрти, тай пише найточніи тестаментъ.

Њаво найрадіе обитава у великимъ кућама.

На хиляду оны кои одъ пића умру, умире само єданъ одъ жеђи.

ЗАГОНЕТКЕ.

Ко може ваздань путовати а да се немакне изъ своѣ куће?

Свакій ме жели, али ко ме нима, дао бы цело имань кадъ бы могао учинити да ме нема.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Оно што є за ову годину дана у Криму учињено, превазилази готово појатіе човека кое є до сада о боевима имао. Сим прошли вѣкови века ћуте са своимъ биткама и тріумфима, стара исторія века затвори своѣ листове, у њойни читатель данашњѣгъ времена неналази више чудеса. Лаврови вѣнци грчки и римски јунака, само су се до почетка нашегъ вѣка у пуной оној слави могли зеленити; њихово пакъ отечественолюбіе и карактеръ остаће за образацъ може быти целой будућности. У свему другомъ нашъ є вѣкъ надмісіо све вѣкове, и у свему надмісіо є прошлость. Докле є Европа успѣла у наукама, радиности и прочимъ вѣштинама, показала є и показала се целомъ свету и целой будућности на светскомъ валогу у Лондону (1851. год.) а колико є напредовала у новимъ вѣштинама, у честолюбію и храбрости, показала є и показује єднако у Криму. То є изложь ратны предмета и боева одъ сваке струке, то є найодабранімъ войскама испытъ, по коме ій читавъ светъ класификира. Све воене пробе, славе, и патњ издржали су руски и савезнички войници у Криму. Гладъ, колера, прућина, зима, жеђъ и све проче незгоде прешле су преко њихове главе. Нема примѣра у Исторіи кои бы се могао са овимъ догађанима у Криму сравнити. Нема на свету никадъ єдногъ ме-

ста, гдѣ є толико нова нужи гробова за тако кратко пренешавило, као у Крыму. Ни одна депеша, ни једне новине неусуђују се да нареку пресуду коя се войска съ вељомъ храбростью тукла. Свака битка, свака побѣда, ма на чьой страни была неотвара врата миру, него іошть неѣма раздражује ове велике европске силе, кое су се овако снажно у коштацъ уватиле. Толике хиљаде люди изтавуло є, толики миліони потрошени су, и іошть никаква свршетка. Текъ сада после освоєня южне стране Севастополя можда ће ратъ само брже ићи своимъ путемъ. Овай последньи догађай учиниће несамо велике промене у ратныхъ него и у дипломатичныхъ плановаика. Види ћемо многе државе кое ће цару Наполеону честитати заузеће развалина Севастопольски, али нећемо видати ни єдну, кои ће тако одна прећи явно на страну саюзника. Свакъ зна да се у рату губи и добіа, свакъ зна да Русія одъ почетка овога рата непрестано нове войске регрутира. На свакомъ мѣсту гдѣ є потребно, стои довольно руске войске. Поредъ црнога мора, одъ Перекопа до Одесе, и одатле до ушћа Дунава, и поредъ Прута, стои одморна велика руска войска готова да се туче. Знамо да у почетку овога рата іошть било є у Кавказу 100 хил. войника, кои іошть ни єдне пушке нису избацили на саюзнике. Главну силу пакъ налазило у Подолиј, Волхинији и у Польской до Нѣмна. По тимъ войска коя провинције на источномъ мору заклања. Войска кои се у Азіи и Крыму туче. Дакле поредъ свега тога што є овай ратъ всѣхъ пола милiона люди прогутао, невидимо ни єдну страну да є почела малаксавати. Русія є іошть 1853. год. пре свега новогъ регрутирања имала 1,212,353 войника кои су подъ оружѣмъ были и плату войничку примали. Русія познаваюћи наборе свога богатства, и множину своя войника стрељачкиа пушта него иде полагано ратъ своимъ путемъ. Русію нис могла пропасть Москве у очаніе довести, и то онда кадъ є не четири него 24 народа нашло противу нѣ. И онда, кадъ є Наполеонъ гледао изъ Кремља како Москва гори, рекао є царъ рускій, да ће пре одсећи своју руку, него што ће подписати штетанъ и срамаћи уговоръ за Русію. Кадъ се свега тога човекъ опомене видиће да ће губитакъ црноморске флоте Русію само већемъ спремаюи и живљемъ рату раздражити, и да є никако неће упаштити. Мали люди и кали народи, наймањомъ несрећомъ постаю малодушни. Велике люде и велике народе, несреће подижу на све већій степенъ. Русія не бы сада заиста была у Европи овако важна, страшна и снажна, да нис имала оне за себе найпесрећніе и найопасніе године. (1812.) Да нис Москва изгорела, не бы Петерсбургъ доцніе онако важанъ уплывъ у свима дѣлима Европе имао. Истина Русія налазе у Крыму ону исту стару француску храбрость, али и француске генерали са развалина Севастополя признаю и похвалюю руско непоимтно издржанѣ, пожертвованѣ и юнаштво.

— Као што Енглески листови являю; Лордъ Кларендонъ представіо є у Лондону, у парламенту, да є одъ почетка овогъ рата погинуло: Турака — 130 хил. Француза — 70 хил. Енглеза 25 хил. Пиемонтеза 1800. Руса 240 хил. Аустријанца 28 хил. (?) свега дакле 496,800 люди. При томъ да є потрошила Енглеска до сада 600 милiона фор. сребра, а Француска 1500 милiона франка.

— По найновіой штатистики, Француска има 36,853 обштине, 11 милiона люди кои се са земљѣдѣлјемъ занимаю, преко 2 милiона, кои се са наукама, и вѣштинама занимаю или одъ прихода живе. Брой служеће класе износи на 906,660 душа. Цѣла површина француске земљѣ доноси прихода годишньегъ хиљаду милiона франка. У целой Француской има 217,046, просяка и скитница, 71,113 болестны по шпитальма. 339,902 особе, за кое се незна одъ куда живе. У Француской далѣ има: 13, 975 Евреи, 100 хил. Лутерана, и 31,931030 Католика. У целой француской има: 26,312 особа, кои су и глува и нема; 37,622 слепы; 75063, има кои су на єдно око хорави: 9071 особа съ єдномъ рукомъ.

— Последня извѣстія о ртвыма и ранѣнима при юришу и битки 27. Авг. неиаляю ништа извѣстногъ. Новине дакле ставляю одъ прилике, да є Француза погинуло 20 хиљада а Енглеза 1500. — Енглеске новине дотерале су брой ртви на обе стране до 30 хил. Люди пакъ кои су ићшли военомъ знаюю пишу да є могло при томе ужасномъ бою на обадве стране и 50 хиљада люди пасти. Правый брой неможемо коже быти нигда ни чути.

— У Царвиграду рѣшено є да треба по целомъ турскомъ царству градити гвоздене путове. Путъ изъ Царвиграда у Београдъ увиђаю се да є найважніи и по томе найпре ће се и почети правити.

— Депеша князя Горчакова одъ 30. Авг, нема ништа новогъ, осћаъ само то явля, да є зароблѣно 18 саюзнички официра и 169 войника; и каже, да су сви руски ранѣници пренешени на сѣверну страну; и изъ чега бы се могло видати, да до тогъ дана саюзницы нису заузели южну страну Севастополя

— Неке новине явле су да є царъ аустрійскій честитао побѣду на Севастополю цару Наполеону, али ни єдне званичне новине нису то іоште саобштиле.

— Бечке новине являю да у Бечу колера непрестано све ћа бива. Свакій данъ разболе се 100. до 120. а умре 50, до 60. особа. До садъ є било само пре предградіима, али садъ по вељой частя само по самомъ граду бесни.

— Изъ Париза пишу: да є при исполѣномъ юришу 15. хил. саюзника кое ранѣни кое ртви, было, међу кима є 13 генерала.

— Француза да бы већма увеличали своє торжество и веселѣ, подиги су грозъ париске улице 400 зароблѣны Руса, онай данъ, кадъ су чули да є пола Севастополя узето. Но на више места были су ти зароблѣни заустављѣни, и чапѣни и напоени.

— Изъ Одесе пишю: да у Крыму, нарочито између Балаклаве и Бакчи-Серая, каире Руси све Јупріе и путове, пале и руше сва здања гдѣ бы се могли саюзници утврдити и замовати; и по томе види се, да се Руси надаю да ће саюзници желити да продру далѣ у Крымъ. Жителья Крыма, особито немачки населѣници, са свимъ су Рускима наклоћене и са свимъ могућимъ притиску руской войсцы у помоћь.

— Нелиєће изъ Крима явля да између 1500 ранѣны войника има 140 официра. Брой ртви іоште ниє означіо. — Ни єдна депеша іоште немаля, да су саюзницы ушли у оставлѣне за южной страни руске тврдинѣ; него тако Горчаковъ ни у єдномъ извѣстію немаля о рускимъ лађама, есу-ли сасимъ упропашћене.

Течаи новаца: среб. 114; дук. 5 фор. 27½ кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 13. Септемвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 75.

СОКРОВИШТЕ МОРСКОГЪ РАЗБОЙНИКА.

(продужено.)

Више дана био намъ е вѣтаръ поспѣшанъ. Капетанъ е био непрестано пијанъ, и готово никако у канту долазіо ніе, већъ е съ момцыма піо, кои су сво почитаніе и стра према њему губити, и сами се сасвимъ садъ преиначавати почели, кое е мени особито у очи падало. Мѣсто безбрижне веселости, кое матрози обично имаю, владала е међу њи садъ нека брижљивость и замишљность. Све су двоица по двоица вукла се по лађи и шапташи о нечемъ се совѣтовали, као да су се о некомъ великомъ умишляю договарали, при чему су се управитель лађе и дводеља найдѣлитељи показивали. У средъ овогъ нереда примѣтимъ такође, да су се некій, између кои био е и Лайтнантъ, одвоили были и никаквогъ участія нису хтѣли имати на договору остали. Ал' изъ њиновы брижны погледа заключимъ, да они приближенѣ каквогъ несрећногъ догађаја очекую.

Једно вече, кадъ е Изабелла по њиномъ обичаю, праћена своіомъ робињомъ, по заоду сунца, по крову се лађе прошетала была, и пошла доле у канту, затвори едан прнаць одъ момака лађе, врата кои су к' степеницама канте водиле, и сѣдне предъ ista, рекавши, да се пре дићи неће, докъ му она едань полобаць неда. Ту дрзкость пратили су остали момци съ найвећимъ смеіомъ; но я сченамъ одма оногъ за яку и бацимъ га читавъ хватъ далѣ. У истомъ накъ трепутку скочи онъ опеть, изиуче ножъ и устреми се на мене, а остали матрози спремали су се такође да му у помоћи буду. Я сченамъ едно гноіже у намѣра до последнѣ капи крви бранити се, но исто ми лайтнантъ изъ руке изтргне реканши ми тихо: „Бете ли полудили, да се съ тымъ људма свађате? за бога будите мирни, еръ я васъ бранити немогу, почемъ ваше никакве важности немамъ!“ И заиста онъ е истину говорio; еръ прнцы, безъ да су се за његово присуствіе бринули, устрене се по другій путъ на мене, ал' садъ дође управитель лађе и ясномъ гласомъ „миръ“ викне: Я му приповѣдимъ шта е прнаць чинio и захтѣмъ да робове на предњи край лађе отера. Ал онъ опоро одговори: „Младићу, мы немамо овдѣ никаквы робова, већъ смо сви слободни люди на енглеской лађи. „Она женска ніе предметъ ваше шале и вашегъ безобразлука,“ рекнемъ му я, затвараюи врата, крозъ коя е Изабела у свою собу отишла, „и онай ніе човекъ, кои се усуђуе едну безъ обране дѣвойку увредити.“ Дуго ме е овай гледао, као да се предомишливао да л' да се одма освети или не: напослѣдку окрене се на страну, намргођено гунђаюи: „Лясно бы ми было, момчићу, да ти врат као врабцу одма одкинемъ и у море те бацымъ, и заиста ты небы првый био, ал' си намъ іошть потребанъ. Међутимъ чувай се!“ Садъ самъ познао ясно, како ствари стое: они су были заключили да постану морски разбойницы, а мене су хтѣли као свогъ лѣкара на лађи задржати. Нисамъ могао безъ грозе мислити на судбину, коя бѣдной оной шпањолки предстои; ал' самъ се такође и рѣшio био да и до последнѣ капи крви бранимъ. Да бы на све приправанъ био, сићемъ доле у канту, напунимъ пиштолъ моі и сакріємъ ій у џепове; у исто време метнемъ и моі ножце и папире у џепъ.

Међутимъ чуемъ да се платна неке друге лађе виде, и надъ се на кровъ попнемъ, заставенъ ій у найвећемъ ларману и договараню, да л' да причекаю на да виде, неби л' могли какву добру плячку учинити, ил' да бѣже. Многима рѣши последњи чинити, и одма се сва вѣтрила разапну. Ал' наша лађа ніе имала засадъ довста брзине: непозната она лађа све е ближе и ближе долазила, и по краткомъ времену увиди се, да ніе могуће одъ исте побѣћи. Садъ се заповѣди мени и духовнику да сићемо доле, и запрете намъ, да ћемо одма погинути, чимъ горе изиђемо ил' вику почнемо дизати. Я сообштимъ Изабели моюу сумню и бригу због овы зли људій, такође іой сообштимъ да самъ намѣрio ову лађу на кои начинъ оставити и на другу прећи, ако видимъ да ће она быти воена канва лађа. Замолимъ такође и ню и духовника да момъ примѣру слѣдую. Она ми благодари са любезнунимъ смѣшенѣмъ и искреностћу, и изиски се да е готова све чинити што я најемъ за добро, а уедно се сасвимъ преда моіой заштити. Одма за тымъ чуемо пуцань топа, кои нашимъ људма заповѣди да вѣтрила спусте и да лађа стане, и затимъ запитаю, какво е опредѣленѣ лађе ваше. Одговоръ съ наше стране као да оне онамо ніе баш сасвимъ задовољio био, еръ се таки заповѣди, да наша лађа сасвимъ предъ топове краљеске бойне лађе, зовоме „Татарынъ“ дође, а да ће они кога послати, да намъ пасоше прегледа. То е была једина надежда и найболя прилика за бѣгство васъ трога, и зато я заключимъ врата обити, у случаю, ако онай официръ и к' нама недође. Ал' то очаетлено средство ніе

нуждно было; ер̀ чимъ онъ на нашу лађу ступи, чуемъ ја, како заповѣсти издае своиѡ людма, да се све собе и бупаци визитирају; мало за тымъ чуемъ га гдѣ своиѡ лађи вила, да се такође и шпанскій еспана налази кон нису у еспанскомъ пасошу уписани. — „Останите дакле, кадъ є тако, тамо на лађи, и заповѣдите да цѣлу ноћ стражњи фењѐръ гори, а вы примите управу исте лађе!“ То є была заповѣсть съ оне друге лађе. Готово пуна два сата налазили смо се мы у наймучніемъ очекиваню, докъ се напослѣдку наша врата неодключаю и младъ єдан официръ нестуни унутра, праћень нашимъ капетаномъ. Онъ се зачуди кадъ насъ угледа, поклони се Изабели и заноли за опроштай, због тако доцноґъ узнемиривања. „Ах̀ мени ніе казато,“ дода онъ, „да се и путника на броду налази.“ — „Не путника господине, већъ анселника,“ рекнемъ ја, „ер̀ они насъ држе заключане кое є особито према овой господичној, врло необично поступань.“ — „На страну то вино господине, настрану!“ повиче садъ официръ, видивши да є капетанъ хтьо брзо єдну чашу вина пружити му. „Него будите тако добри и покажите ми ваше пасоше.“ Одма затимъ чуемо неку буну горе на броду и гласъ єданъ викне иѣга по имену. „Мы скочимо, и у ономъ трепутку, кадъ се офицыръ маши за свою сабљу, обазремъ се и, и видимъ капетана Махоне, съ єдникъ пиштолѣмъ у руцы. Єдва сам іошть толико времена имао, да му руку ударомъ на страну померимъ кадъ пиштоль пукне. Тане проће врло близу поредъ официрове главе, на кою є капетанъ и пиша, но погоди нашегъ духовника управо кадъ десномъ оком, кои се сирома одма на землю стропошта. Пре пакъ, негъ што є Махоне и другій пиштоль на офицыра скресати могао, погоди га тане ја могъ пиштоль у прси, кои такође одма на земљю клоне. Мы похитимо одма на кровъ и доћемо управо онда, кадъ су последньѣгъ убіеногъ друга официровогъ побунѣни лађарски мощы у море бацали. Затимъ се исти разиђу да на броду часъ пре вѣтрила подигну, а међутимъ є управитель лађе викао, „да се фењѐръ угаси, да небы она воена лађа нашу лађу у мраку примѣтити могла да бѣжи!“ — „Пропали смо!“ рекне офицыръ, „само намъ іошть єданъ путъ остае за наше избављењ. Скачите у море и плиавајте, докъ я нашъ чамацъ одрешимъ и у помоћь вамъ доћемъ.“

(крај слѣдуе.)

ЧЕТИРИ ГОДИШЊА ВРЕМЕНА.

(съ Фрацускогъ.)

Єдва є сунце ступило у знакъ бика. Белый цветъ трна заменіо є блескъ апенинскихъ снегова. Већъ се започела пріятна борба између зефира и виткогъ іоргована; нѣжна боя нѣгова показивала є прыый осмѣй природе. Ружица ніе іошть започела просипати свое сладке мирисе; али смерна любичица украшавала є већъ оживлѣне шуме, и младана листића нѣжногъ зеленила извіру се изъ недара пупе, оживлѣни добротворіомъ росомъ. Сваки листъ крію є у себи по єданъ течань бисеръ; и кадъ снѣжъ ветрићъ залюи ярове дрва, онда чисте и бистре капли орошаваю земљу, мале бубице радостно гмижу по трави и птица, тресући крилма, напаява се божественимъ пићемъ.

О Тиволи, кћери Тибура, а и вы, древни споменици художества, изъ ваше свете околине може видити око, како непріятный мразъ беше къ сѣнерномъ регіонима, и како насъ плодоносна природа покрива новимъ вещима одъ цвећа, подобно старцима тихе Аркадіе, кое увенчаваю деца цвећемъ подъ сенкомъ гранатогъ раста.

У ово срећно годишње време ступамъ я, о Тиволи, прыый путъ на твою земљу древности. Очи се мое немогу доста наситити, гледаюи твой великій водопадъ. Ова узвишена игра природе нигда се ніе показала очима зачуђеногъ путника висприења. Таласи Аніена, скупивши се у великой гомили, устремлявају се у пространо корито, кое имъ є природа издубила, и причињаваюи шумъ подобанъ тресковима громова. Самъ Везувъ у каюи у своиѡ бесвилу, нема овогъ ужаса и страоте. О чудне хармоніе! У средъ ричања падаюе воде чуе се милозвучна песма славуя.

Лето.

Ноћь се борила съ неједнакомъ снагомъ противъ жарности, съ коіомъ є сунце, око половине пролећа, обгрлило лепу Авсонію. Атмосфера младости и любави разишла се по целой природи. Жеља, наслада, животъ, све є то у воздуху пливало. Бришна птица летила е, тресући крилма, око вешто сагравеногъ гнѣзда, у комъ су се ньни птичићи спремали, да разбію трошну и тесну љуштцу своіу. Међутимъ гордый растъ ніе іошть давао подпуну заштиту противъ жарности, кои є владала око подне. Цвеће овогъ годишњѣгъ времена ніе се іошть развило; само цвеће, кое цвета последньи дана пролећа, примило є овай тайный прашакъ, што га плодимъ чини. Мала пчелица и шареный лептиръ чињу се помагати залюбљеной женки цвећа, сисаюи нектаръ изъ недара мужилка. Природа іошть ніе престала одкривати сва своя богатства, само се показивала у своіой пуной милини и свѣжости. Тако изгледа млада девойка, коя своимъ виткимъ струкомъ и ружичнимъ образима обѣвава супружеству изълду сокровишта и небесны наслада, а лице іой носи іошть неке черте детинства.

Єсень.

Пурпурна боя простире се на хоризонту. Позлаћени облаци лете съ милиномъ као у некій кругъ обштегъ скупа. Наеданнутъ се они облаци удале, и залазеће сунце появлюе се у своіой пуной сайности. Као царь, седећи на престолу одъ рубина и опала, ияли єдинъ погледомъ своме народу, да се дае видити; гомила дворана пада предъ њимъ на колена и све се нѣговомъ величеству клања.

Издалека чуе се рика бика предњака и мирны крава, кое тихимъ ходомъ спѣше своимъ ковању; блезнѣ овацъ и сребрный гласъ звонцета овце фаворитинѣ губи се непрыѣтно у воздуху. Са овимъ смешанимъ, али хармоничнимъ шумомъ, мешала се песма млады тибурски девојка; њиовъ є гласъ праздновао залазакъ сунца; а хоръ разны птица одговарао е съ прекиданѣмъ овой светой химни. Залюбљеный пастиръ пратіо е съ фруломъ милу песму свое залюбље. Гласъ фруле веселіо е удаљности овогъ снерногъ предѣла.

Зима.

Кадъ поета оће да опише тавну зиму и њена свойства, треба да изиђе изъ умерене кляме лепе и веселе Авсоніе. Какво се красно позорје появлюе нашимъ очима, када сунце, удаляваюћи съ величествомъ гомилу наравны облака, кои се његовомъ тріумфу противе, проспа благодатно светило свое на наше усамљене шуме и на децомъ Еола осушена поля.

Я ћу потражити на врховима планина, кое лепу и слободну Хелвецію увћичаваю, оне простране леденике оне вечне снегове, кои са своіомъ плаветнкастомъ боіомъ и своіомъ сталности даю мудромъ естествоиспитателю тако пространо поље за обдћлаванћ новы система о препотопнимъ временима, и о првобитности стварій? О непонятна тайно господара природе! Внутреность овы стрменаты гора може быти скрива у себи потоке тайне ватре. Небаца ли Етна, покривена снегомъ своју усіану главу къ небу, неизливаю ли се изъ њены недара потоци пода, кое своіомъ брзиномъ и силиномъ опустошаваю све, што имъ стои на путу? Овомъ брду подобанъ е седый старацъ, кой у своимъ прсима сакрива ватрене страсти. Кадъ бы, по несрећу света, каква осветолюбива судба наоружала свое руке виспреномъ силомъ, бура бы се тако ужасна показала, да бы одъ векова постоећа царства упропастила. Али удалимо уображенћ наше одъ представлена грозне пустоши и смрти. Лакомъ рукомъ начертаћу я неколико велики и разноврсны сцена, кое намъ преме снегова и бесноћъ сћверца повлюе.

Красне варошн! За описиванћ уживана и лепоты зимнћ, нису ваша недра, у коима су радости измишлћене и порођене. Я самъ польскій и неуглађеный обитатель шума и долина; моє скромно обиталиште нећу за сво благо оставити. И вы надувени варошани, кои у безпослености сматрате сладость польскогъ живота, насмећете се сажалително на саму помисао, да проведете зимнћ време, гди ће васъ узнемиравати строга непогода и врећати вашу мекоть. О! како е лако обелоданити лажну любавъ наши госпоя и господичића према польскомъ животу! Одговарайте худа створеня; налазите ли задоволства у полю за време цвће и зиме? О природо, природо! заръ у сяйаимъ дворовима само просте любавнике валазишъ?

Оставимо сада ове грдне леденике швайцерске, ова блистаюћа появлења светлости, ове одсеке, ове бездне, покривене варљивимъ снегомъ, подъ коимъ се сакрива смрть и очаваћ, ове изкривуване пештере пређимо у єдну одъ оны грдны шума, кое су исто тако древне, исто тако почитаня достойне, као они камени врлети, кои се небомъ граниче, и гди никаква жива душа неможе дисати. Ту се отвара оку неизмеримый просторъ, покривенъ снегомъ, коега блескъ и бесноћа очи пређаю. Гомиле грдны дрвета прикасторъ стабла простару се по овомъ недвижимомъ океану. (край слћдуе.)

МРВИЦЕ.

— Омиљеный списатель єданъ позванъ буде на часть гди е при асталу место добіо наспрамъ єднога доктора права, кой е особиту радость у томе налазіо, да свакомъ понешто приши. Како су се чашице приљежно точиле, здравице изпиване, и крвь у свакоме веће узавреда, добіе докторъ волю да и списателя, башъ кадъ се разговоръ о њима повео дирне, па га запита: шта разтавля будалу одъ списателя: „Асталъ“ одговори му списатель.

— Грофъ єданъ у Њемачкой даде себи Еврея єдногъ дозвати, да му старе своє альине прода. Кадъ е трговина ова већъ свршена была рекне грофъ: Єси ли чуо, да садъ у Енглеской чивутина и магарца заедно вешаю? „Ако е тако, то е башъ врло добро, што се мы садъ обоица тамо неналазимо, одговори чивутинъ, єръ бы насъ обесили.“

— Позаваћаю се єдномъ два трговца — само изћство незнамо казати на комъ месту: на берзи ил у меани — због трговачки послова. Напоследну рекне єданъ у лютини: „Вы неможете о тимъ стварма ништа судити, єръ се зато ипште више разума.“ „Што се ти послоза тичe, то бы самъ я васъ могао сто пута пре продати, него зы мене єдампуть.“ „То ванъ совршено веруемъ, одговори другій, єръ меня за васъ нико ни єдне паре дао не бы.

— У ово време, кадъ су француске флоте Алгирь бомбардирале, догодіо се слћдуюћій чудань случай, кой заслужуе, да се као примћръ найстинтіегъ пріятелъства наведе. Алгирцы због штета свои, кое су имъ француске бомбе проузроковале, были су тако на Француске огорчени, да су свакогъ Француза кои е робства њиновогъ допао, изъ топа, коимъ се на француске лађе пуцало, стрелями. Измећу овы заробљеника было е и єданъ младъ француске лађе капетанъ. Но кадъ овога изведоше, очи му везаше и башъ га предъ топъ ставиша хтедоше, позна га Турчинъ єданъ, кои е пре негди његовимъ робомъ было, и съ коимъ е онъ не само човечески великодушно поступао, него га наскоро и робства опростіо и сасвимъ слободна одпустіо было. Памћени Турчинъ тай добро учинћену му доброту, зажели садъ благодарность му свою указати и одъ смрти га избавити. Замоли дакле за слободу његову, но неумолимый заповедникъ топова нехте молбу његову уважити. Признателствомъ побуђенъ предложи, да сиротогъ заробљника овогъ пошто было одкупи; али му и то предложенъ одбіено буде. — Дакле никако другчіе, већъ да се заробљникъ погуби; али Турчинъ, нехтевши одъ намере своє одступити, притрчи къ њему, загрли га, па онда топчіи викне: „Пали, я радо гинемъ съ благороднымъ пріятелъмъ, коєг никако избавити немогу.“ У свима присудствуюћима потекну сузе низъ трепавице, и заробљникъ на силу избављенъ буде.

— Два лопова претрпе досућене имъ казни. Єданъ буде обешенъ, а другій шибанъ. Овай последный, кои е найпре казнь свою издржао, запита подъ вешалама онога првога. Друже, шта ћешъ да ти кажемъ матери, кадъ куће одемъ? Кажи іой, да самъ се я са кћери єдногъ ужара венчао, и да си ми ти на свадби играо.

— Два парничара дођу къ судіи своимъ, да стварь њихову пресуди. Судія е наклоньенъ было ономе, кои пра-

во има, а на другога е мрзио. Видећи дакле овај да парницу изгубити мора оде къ судіи и однесе му на даръ пуну шаку жути дуката. Поступакъ овај привуче къ себи судію, и тако пресуда у ползу неправеднe стране испадне. Огорченъ тимъ онај првый дође къ судіи и рекне: Како е то могло быти, да я садъ парницу изгубимъ, кадъ сте ме башъ вы толико времена съ праведномъ ствари моіомъ тѣшили? На то му судія покаже дукате и рекне: Пріятелю, я самъ изъ пра быо заштититель ваше добре ствари, али кадъ е противникъ вашъ ову жуту пойску себи у помоћь довео, како самъ могао толикимъ оклопницима противъ стати.

МАЛИНЕ.

Себични су люди као годъ рибе; кое само онда изъ воде извире, кадъ имъ се што за ело бацы; другчіе се оне слабо видити даю.

Ма колико да има врата: сва се она сместа широмъ отворе, кадъ се са златомъ у њи куцне.

Глава е тврдиня, коя треба да улазакъ у срдце одбранюе; али се у саданъ време тврдинѣ обилазе.

Кадъ су люди изабрали бою єдну за жалость, зашто нису єдну и за радость опредѣлили? Неиде ли то на то, као да се човекъ са жалосћу поноси — а одъ радости се стиди. Почемъ има такове бое, коя свакоме, кои насъ сусретне, каже: Погле насъ, мы смо у жалости! зашто да нема и такове, коя бы рекла: Погле насъ, мы смо у радости! — Она бы последня зацело и веће и брже саучастіе произвела, него што бы она прва. Єръ радо се тужнима съ пута уклонимо, а веселе съ поздравомъ предусретамо.

Опоминанъ е єданъ єдиный рай, изъ кога прогнани быти неможемо.

Талантъ, даръ природе, има само єдну, бистроуміе — природный умъ — многе своє стране — онай одкрива, ово произналази.

Сунце и женске као да су се у владѣнію света раздемиле; оно намъ дае дане, оне намъ ій улешшаваю.

Срдачно любити, лепо е брачно обећанѣ благородны душа. — До смрти любити, задана е такова речь, коя е основана на своме месту. — Вѣчито любити, обећава само нерасудность, коя нити о времену, нити о вѣчности понятія има.

Много а добро говорити, природный е даръ великогъ духа. — Мало а добро говорити, карактеръ е мудрана. — Много а ружно говорити, будалаштина е будале. — Мало а зло говорити, несрећа е безумногъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— О буни коя се у два француска окружія догодила, нечуе се ништа далѣ. Француске буне осимъ Париза ништа неваже. А Парижъ єдно за другимъ забуніо се са толикимъ веселима, и нема кадъ да мисли на буне. Царевъ данъ, долазакъ краљице Енглеске, вѣсть повољна изъ Крима, све е то кадро да занесе и оніе духове Парижа; а за сторитню што обично праве буне, починю се свакојака предпріятія да имъ се посла и хлеба ваће, даю се безплатежни театри, маневре, и шалю се у Крим. Давно е казао Наполеонъ: Кадъ е Парижъ задоволанъ, онда е сва Европа спокойна.

— Новине белгиске кажу: да съ тыме, што е Горчаковъ оставіо южну страну, коя се никако небы могла одржати, него бы се само врвь узалудъ проливала, и што се онако вѣшто, брзо и у свему военомъ реду повукао на сѣверну страну; показао е онъ — Горчаковъ — одважность и даръ великогъ предводителя. И садъ ће на сѣверной страни, руска войска, у своимъ своима дѣланима силніе и сна у скупа моћи радити, а до садъ ніе могла то чинити, єрбо е была разкомадана.

— По найновіимъ вѣстима изъ Петерсбурга: царъ Александеръ намѣрава съ великимъ кнезевима у Николаевъ и у Крим путовати. Путованѣ у Варшаву изостављено е.

— Єданъ дописатель изъ Париза вели: да е партая коя се Бурбонъ држи, извѣштена телеграфомъ изъ Петерсбурга, да Русіи сбогъ изгубљене южне стране Севастополя, неће ништа попустити, што бы вѣной важности и величини шкодило.

— По званичномъ францускомъ извѣстію погинуло е 27. Авг. при юрвшу на Севастополь 7 француски генерала а 5 е рањено.

— Омер-паша приспѣо е изъ Цариграда у Варну, гдѣ е прегледао войску. Онъ ће отвди изъ Варне у Крим да преда команду надъ турскомъ войскомъ Ахмед-паши, а потомъ ићи ће у Азію, куда се иеће єднако войска извози.

— Руси єднако утврђую ушће Днѣпра. Николаевъ такође бы ће тако утврђенъ, да ће се моћи успоредити съ градовима првогъ реда. 35 хил. люди раде на томе утврђенію. Ту е толико нанешено ране и новине потребе, да може войску кои бы се у Турской борила, на више година снабдѣвати. Руске манѣ новне лађе, кое у Вознесенской обично стое, доносе све потребе у Николаевъ, а друге опетъ лађе доносе Днѣпромъ муницію изъ удалѣны градова.

— Изъ Париза явлію: да се 25 хил. люди изъ Балаклаве навезло, да се изнезу на сѣверной страни Севастополя. А генералъ Макъ Махонъ отишао е у Евпаторію, да са такошньомъ трупомъ, Русима за леђа дође. И на свай начинъ ніе да руску войску обколе.

— Изъ Марселя явлію: да е дошла заповѣсть, да се 10 хил. коня одма за Крим навезе. Изъ тога може се видити, да и француска намѣрава у Крим далѣ у отвореномъ полю ратъ продужити, зато и шалѣ што пре коњ, кои іой до садъ при обсади нису нуждни были.

Течай новаца: среб. 117; дук. 5 фор. 27 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТНЫИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 16. Септембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницомъ и петкомъ. Цѣна му је за три мѣсеца 9 цванцина. | № 76.

СОКРОВИШТЕ МОРСКОГЪ РАЗБОЙНИКА.

(край.)

У исто време претури се онъ преко лађе, спусти се низъ єдно висеће уже у море, и за тилый часъ имао је чамацъ у своіой власти. Ал мени ніе было могуће да њговомъ примѣру слѣдуемъ, єръ у исто време чуемъ писакъ Изабеле у лађи доле. Како самъ могао онда на моје собственно избављенѣ мислити! Єдномъ скоковъ био самъ онеть доле у кавти, сечемъ Изабелу у наручѣ, и похитимъ на кровъ, но текъ што самъ до врха лађе досћао био, кадъ ал управитель, угледавши насъ двога њиного бѣлогъ одѣла, остави кормань, и потрчи за нама. И већъ угледамъ како се њговъ ловачкій ножъ свеча замануть да на мене падне кадъ ал њга неко са страга мачемъ тако силно удри да му главу на пола расѣче. Я писамъ чекао да видимъ тогъ могъ непознатогъ избавителя, већъ сечемъ яко Изабелу и скочимъ у море. Мой новый савозникъ и избавитель, скочи такође замномъ: то є было Џонъ Вилје, лайтвахтъ наше лађе, кои ми помогне то наскоро чамцу онога офицера досћи-мо у коиъ осимъ њга већемо іошть неколико момака њговы.

У зору съ нашегъ чамца угледамо мы ону безбожну и несрећну лађу као єдну точку далеко на мору а за нюмъ видимо такође и нову лађу ону, кои є ону привотиѣла. Садъ станемо мислити на наше собственно положенѣ, кое є доста опасно было: истина, мы смо за садъ животь избавили, ал пити смо имали што за єло ни за пиће у нашемъ чамцу, тако да смо се боятя почели, да немо до кои данъ вайужасиой смрти, глади, подлећи морати. Онай официрь каже, да є онъ поче пазіо, и да е примѣтіо, да се мы садъ на 180 миля далеко налазимо одъ Валентгскій острова, кои су намъ найближи были. То є было истина далеко, ал почемъ очаяћ нападъ у срце енглеского матроза неулази, єр смо мы єдан другогъ храбрили, и почнемо крьпко веслати, падаюћи се да немо кою лађу срести или да ће насъ кои стићи. У той се надежди непреварамо, єръ сутрадан веће насъ єдна трговачка лађа, кои є у Порто-Рико пловила, мы будемо найболѣ примлѣни и после пет дана приспѣмо срећно у Порто-Рико.

Моя є прва брига была да за Изабелу нађемъ какву поштену кућу гдѣ бы є могао смѣститн, кое ми срећно и испадне за рукомъ. Затимъ узмемъ подъ кирію єдну лађицу, кою онома официру по имену Дуфу, комъ самъ такође, видивши да є поштенъ младићъ, и мою тайну о ономъ сокровишту саобштіо, подъ управу предамъ, а онай є са своимъ добрымъ момцыма свабдѣ. Почеть сно се пакъ бояти, да насъ момци съ лађе оне „Стрелы“ у случаю яко нета утекла буде, и яко напетанъ Махоне небы мрзавъ было, несрећну, будући да ни сумняо писанъ да онъ лежећи предъ братима, исповћесть ону отца Изабелиногъ чуо ніе, то наймиио іошть неколико врсны и валяны момака, тако да є насъ свега было четрнаесть. Како смо пакъ іошть само 14 дана до празника св. Якопа имали, а оно место сокровишта приличао є удалыно было, то смо се журити морали, а тако іошть исто ветре пустимо се на море. Наша є лађица пловила врло брзо, и увече шестогъ дана стигнемо мы на „пучіо стћну.“ Мћесец се попне, као што є шпаньолацъ казао было, на ведромъ небу западно, и простре свою тиху свѣтлость по мирномъ огледалу морскомъ. Найдубля тишина владала є по свымъ островима у наоколо, коя є само по кадшто прекидана была лепршањемъ кое морске птице или удаљнымъ урланћемъ какогъ рика. Мы се увеземо у єдан тесный и дубокій заливъ, гдѣ лађу правежемо, пакъ се онда, добро наоружани, упутимо источномъ краю острова. Тамо дошавши, нађемо ону описану узкость стћне, са старимъ оними дрветомъ; њгово є дебло іошть здраво и цѣло было, а на єдной грани њговой, было е єдавъ матрозъ о лапцу обћешенъ. Аљине су тѣло одъ крвожедны птица сачуване были, ал є глава сасвимъ оголѣна была, кое шућура безъ очію светлила се своіомъ беломъ боіомъ према месечнай. Дубоко бутајући и нешто мало тронути спустимо се мы на єдну стћну, и пазили смо, држећи сатъ у руцы на ходъ сћне дрвета. Готово три пуна сата ту смо сѣдили, и пазљиво прислушивали на свакій шуштањ на мору. Ал све є мирно было, осимъ треске лапца, колико є годъ пута вћтаръ оногъ обешеного матроза залюло. Већъ се брзо поноћъ приближавата почела. Мћесецъ е величествено путовао надъ нама, а све су ближе сћне стабла дрвета и њгове гране правиле се. Напослћдку сказаљка на сату покаже 59 минута на двапесть, іошть єдан минутъ па се сћна дебла и гране изгубе єдна у другу управо према истоку. Мы скочимо, правй зновъ земль већъ бацамо наспрану, кодъ ал онай момакъ, коіъ смо оставили были да стражу чува на єдной узвишеной стћни,

дотрчи и ини намъ, да се єданъ чамацъ съ истока острову брзо приближује. Одма бацимо мы наше ашове и мотике на страну, и сакријемо се међу стѣне, чекајући да намъ се истый приближи. Наскоро за тымъ приближи се чамацъ изъ кога изиђу наполѣ осамъ людій, кое шпањолаца кое арапа са лађе „Стреле“ међу коима познамъ я управителя „стреле“ и капетана Махоне, за кога самъ мислио да є у канти оной мртавъ остао. Безъ да изъ времена дано да се спреме на обрану, скочимо на њи и почнемо ужасно се тући. Они су се упорно бранили и борили. У средѣ те борбе, истури управитель на мене пиштель свой, са страшномъ псовком, тане ме неколико, алъ пиштолъ самъ, комъ се онъ на мене бацы, погоди ме у чело. Я посремъ и у истомъ тренутку клонемъ на землю у несвесть, еръ ме неко съ леђа сабљомъ по плећима удари и рани ме.

Кадъ опетъ ѣ себи дођемъ, было є већъ данъ, и я се најемъ на нашой лађици, на средь мора, а Дуѣ ми є ране испирао и завіао. Одъ њега дознамъ, да су разбойницы напослѣдку свладали были, и да су ихъ четири мртва на острову остала, двоица, за време боя у чамацъ свой сѣла и побѣгла, а двоица, међу коима и капетанъ Махоне, рањена и везана, налазе се на броду нашемъ. При долазку нашемъ у Порто-Рико, предано мы ову двоицу суду, и одма затимъ буде Махоне, по нашемъ свѣдочанству о смрти духовниковой и старога онога кормилоша Якова Гемела, као убица осуђенъ и обешенъ. Съ добромъ негомъ по краткомъ се времену придигнемъ и напослѣдку оздравимъ. У есень исте године безъ икаквогъ далъег препатствія дошлмо я и Изабела у Шотландеку.

Изабела садъ ніе више она сирота съ лађе, као што самъ є на атлантичкомъ мору познао, већъ средина домаћица єдногъ великогъ добра и — моя супруга. Мой пріятель Дуѣ постао є капетаномъ, а лайтнантъ Понъ заповѣдникомъ єдне велике воене лађе у Енглезской. Сви пакъ, кои су свой животъ опасности излагали, за избављенѣ сокровишта морскогъ разбойника, были су богато награђени.

ЧЕТИРИ ГОДИШЊА ВРЕМЕНА.

(крај.)

Зима.

Погледъ смућене душе блуди по дугачкимъ гранама, на коима ніе заступа место лишћа, кое є негда своимъ шуштањемъ проваодило шумъ, подобанъ таласима мора. Стари кедри и борови пресецаю єдникость овогъ позорія. Њихово неуело лишће опоминѣ на пролеће; њихова є боя мрка и непріятна, али око опетъ радо на њой почива.

О! каква горка чувства и ужасне мисли обузимаю душу и стежу срце опомъ несрећнику, кой є заблудіо у средину ове простране усамљености! ноћь се приближава, мразъ постае све већій и већій, њгови се удови смрзнаваю, а пулсъ съ великомъ силомъ удара: дисањ му є съ неподношљивимъ мукама скопчано. Снага текъ што га ніе оставила; смртный санъ плави му постепено сва чувства. Ако му конечно подпадне, пропао є. Грозна тишина влада око њга. Веселе птице неспуштаваю више воздухъ своимъ певањемъ, а невидима васѣкома, сѣди ништоће, кое своимъ роемъ, расустимъ по простору, оживљаваю атмосферу зуњемъ скоро неприметнимъ и кое є испуњаваю єдновремено и съ любави, и съ дзвежењемъ и животомъ, изчезла су съ лица земље. Съ каквомъ ли мукомъ тежи душа овогъ несрећника къ удаљенимъ предметима њгове любови, къ жени, деци, и старомъ отцу свомъ! Ахъ! сви они миле ликови губе се у овомъ переду где влада печална тишина, коју ништа ненарушана, осимъ напрасный тресакъ каквогъ дрвета, кога стабло, уступаюћи строгости мраза, пуца и цепа се съ громкимъ шумомъ. Ништа се живо нечуе: само грозно урликањ дивљи звѣрова и прождрљиви курјака. Али смртный страхъ обдржава и чува њговъ животъ. Онъ є призвао створителя света, и пакао се за њимъ затворіо. Онѣнь надежднымъ и радости, целина съ признателнимъ устама свету земљо, кою граници овай пространый затворъ.

Позорје се меня. На десной страни представља се очима њговимъ богата варошь; а предъ њимъ лежи велико езеро, коега површина, премда и прозрачна, неодби више плаветнило неба. Њгова замрзнута вода, покривена лакимъ снегомъ, противностои найтежемъ терету. Весели тоцилари, кои су покрили лице наличјемъ, а руке умотали густомъ нарукавцомъ, начетвараю по леду њзду разны фигура. Реко бы човекъ, да се налази на јавномъ месту какогъ престолногъ града Европе.

Даљ, подъ мало недрјемъ небомъ, виде се младе и снѣжне млекарице, кое помоћу удесны ципела прелазе преко отврднутогъ леда за єданъ сатъ просторъ одъ више миля.

Али о Боже! я видимъ на замрзнутой реки Волги єдне лепе сваовице, кое вуче сѣверный єленъ. Њгове су ноге тако лаке, да небы уступиле у хитрини ни найбржемъ єлену: онъ лети брзо као стрела на варљивой површини реке. У сваовицама сеђаше мати, њна кћи, лепота, кое є єдва седамнаесто пролеће бронла, и њенъ мужъ. О чуда, о несрећне! утанчаный ледъ поче пуцати и наедапутъ се раздвои, а несрећный талазъ отвори своя ненаситима уста и прогута найлепше сокровиште природе и любави. Само єдно мгновеніе, довольно е было, да ову несрећу учини. Єдновремена ужасна вика, обиљваваюћи трогубу смрть изпратила є душе овы несрећны у небесне регіоне. Каква жалость! ахъ, та барь су сви заєдно пропали.

МРВИЦЕ.

— Тврдица єданъ пилио є служавку свою, да по врло киповитомъ времену однесе писмо на пошту, кое є одъ његовогъ обиталишта врло удаљена была. Сиротой девойки ніе мило было, да по тадномъ томъ времену, великомъ плюску, неугодну шетню ту предузме, на замоли дечка єдногъ, кои є близу обиталишта њеновогъ живіо, да однесе то писмо на пошту и пружи му три

грошића за трудъ, а по уплатаню његовомъ и осамъ грошића. Тврдица чувши кроз прозоръ погађањ то и понуду њину, позове к' къ себи и рекне јој: Кадъ те нећеше дериште то да послуша, а ты дай мени ти осамъ грошића, я ћу самъ писмо однети. И доиста узме новце и обећањ своје точно извриши.

— Гајдашъ ћдањ, кој' е са сварком своїомъ одъ села до села ишао, седне ћномъ на поляни да руча и извесе изъ торбе, шта е себи за ело спремїо было. Текъ што е то учињо, а' сто ти му и два вука у госте. Докъ е ручао давао е и овыма часъ леба часъ меса, а кадъ е већъ ручакъ свой свршїо, узме гајде, надува ій и почне свирати. Вуцы на првый гласъ свирке окрену се и као бесомучна одлете. Е майко моя, рекне гајдашъ, што я то незнадо, да вы гајде тако радо имате, те бы я васъ ћошть пре ручка одавде доченао.

— Два млада човека поведу међу собомъ разговоръ о стању имања свога, па ћдањ, когъ е отацъ трошаџія было, сасвимъ простодушно рекне: Е, мой брате! я бы самъ данасъ у сто илида форинти богатія было, да се коїомъ срећомъ мой отацъ у нашой фамилїи нашао ниe.“

— Предикаторъ ћдањ почео е предику свою съ овымъ речма: Авраме, тебе зовемъ. На почемъ е двапутъ овако изговорїо поћути позадуго. Ћдањ одъ услужны слушителя његовы, кои е мислїо, да онъ на тога чека, рекне му: Ако Аврамъ недође, а вы зопите кога ћете другогъ.

— Старый и већъ заматорћвши куваръ грофа ћногъ, коме се већъ дуга служба та згадила, замоли грофа за милость. „Какву захтеваш милость?“ Запыта га грофъ. „Учините, да будемъ магарацъ,“ одговори куварь. „Чудновато захтеваћ!“ рекне грофъ, „ты си будала.“ А зашто? примћти куварь. Ние ли досада наше Сїятелство понайвише саме магарце на прва и найважнїя места понамештало; па да бы и я до тога дошао; радъ самъ да будемъ магарацъ.

МАЛИНЕ.

Умешности живота нису тако заплетене, да ій и найпростїи, кой бы ій у толико знати хтео, уколико су му оне у кругу њговомъ, кой му е одъ природе и судбе опредћленъ нуждне, научити не бы могао. Сва се накъ наука тога состои у томе, да човекъ кругу томе веранъ остане. — Да нелети, где треба да пузи — да не господарн, где треба да слуша — да неговори, где треба да ћути — да се ненаслађава, где треба да се чега лишава, то су одступања, коя никоме неизлазе за рукомъ, коя никога къ цћли ближе недоводе. — Докъ нагао човекъ неодморно за намеромъ своїомъ тежи, брегове предъ собомъ подиже, каменъ предъ собомъ ваља, све стихіе противъ себе узбуњое, — дотле равнодушанъ човекъ све полагано ногу предъ ногу иде своимъ путемъ, неуцињ се да препречи рћку, подиргава се гвозденомъ жезлу — палицы — судбе свое, заборавља прошлости, подноси садашњость, неплаши се будућности, и тако лакше, него онай, до цћли свое дође.

— Животъ у средњемъ стању, између бриге и теџійва, есть срећа, коя цвета само у ограниченомъ кругу пріятне и изредне доволине, где сваки весео сатъ времена плаги брига кошта, где е свако задовольство съ маломъ жертвомъ морало одкупљено быти, где се срце у непрестаномъ движењю између любови и бриге обдржава, где сваки данъ са чињава малый животь, кой захтева трудъ свой, и изъ кога мала брига а лепа надежда на сутрашный данъ и люде у њиову спаваћу собу прати.

— Има една врста людій, кои су непрестано између себе у рату, а съ непріятелъма своїма у миру. Ништа се болћ неслаже, него разумањ са глупаномъ; — састави само єдаредъ три разумна човека заедно, па онда седи, те само гледай!

— Два намъ дају у лето сенку а у зиму натру; добродћтель утишана намъ натру у младости, а угрева насъ у старости.

— Срећа даје разумнымъ людма умилность, лудама безстидность.

— Свећъ незна ни за каково милосрдіе, кадъ до тога дође, да туђа дћла пресуђује; — найблагороднія дћла често припадаю заборавности; а поруга добіја неопустителанъ животь. На ако е и незаслужена, опетъ едно жалостно наслћдіе децы и унучадма у талъ припада.

— Люди су у руцы судбине праве карте, кое се неко време употребљою у игри, а затимъ на ћубре бачене буду.

ЗАЧИНЦИ.

Где нема браве ту се и светаџъ преварн.

Ни єдногъ филозофа ние было, кои ние што будаласто учињо.

Ко у паклу живи мора се съ ћаволомъ пријатељити.

Лудость и гордость на єдномъ дрвету расту.

Лакше е девойке воспитати него удати.

Вћрность може се само вћрностћу купити.

Кадъ те ћаво само за єдну длаку увати, онда се небрини какоћешъ у пакао доћи.

Свакой смрти нађу люди узрокъ.

Ко съ ћаволомъ ође да руча, тай мора дугачку кашику имати.

Ако тражишъ будалу, стани спрамъ огледалу.

Ко чини шта годъ хоће, доће кадъ кадъ време на мора да чини и оно што неће.

ЗАГОНЕТКА.

Два значења моє име у Србаља носи,
И съ оба се ваикђена природа полоси;
Своимъ се спору сама дини кадъ се где огледа,
Ко са вещемъ невестица рунена и бледа.

У моѣ лику сдружена е стидљивость, доброта,
Скромность, благость, величество, небеска лепота.
Я природу неславанѣмъ моѣмъ подпомажемъ,
И съ њоме се у любови чудновато слажемъ.
Съ њоме стварамъ, ал' безсвестно, разумна су-
штества,
И брижљиво грудма поимъ чудный зракъ божества.
Кадъ природа наше чедо неяко одбаци,
И нагона разузданы пояне се знаци:
Тадъ надъ њиме лебдимъ сама, неволѣ одлазимъ. —
И одъ зала небреоны животомъ закланимъ. —
Повосма ми именима съ именомъ постае,
А и с' рађамъ безъ имена, човекъ ми га дае,
Обчарваный величествоиъ именяне мое,
Коя въ небу подъ облаке шири руке свое.
Съ оделомъ се она рађа, зеленимъ ко трава,
Неисклачи га, а сие ново — загонетка права! —
Я се рађамъ гола нага, негую не люди,
Ко острогумъ, а ко свиломъ — свакъ по своіой
ћуди.

Ню негуе сама варанъ очврсла и крута,
Нит' ioй уде ярко лето, нити стужа люта.
Моя рана съ годинама постепено с' мена,
А њоой една одъ постана, пролетна, есенн.
Я се движемъ, она стои, ал' се къ небу шири,
И съ облаци рукуе се, повосно се мири.
Словесна се текъ суштества самоиъ навезъ друже,
Ню звероои свакояки и птичице круже.
У мени се њиной живот чаровно развиа,
А њиъ само, иного нижій, силовито клиа.
Зракъ божества мою главу чудно осиава,
А она се сувцемъ грее ко и друга трава.
Па одъ нами едно име наденуше люди,
А какво е свак' ће знати, да иного неблуди.

Ђорђе Малетићъ.

ОБСАДА СЕВАСТОПОЉА.

23. Авг. 1854. год. навезло се у Варни Француза 25 хил. и 8 хил. Турака. — 22. Авг. флота са Енгленомъ войсковъ (25 хил.) саіза се са турско-францускоѣ флотоѣ код Амбиоски острова. — 2. Сент. изиезу се саізницы за 6 сати безъ икаквогъ противлења одъ стране руске, код Еупаторіе. — 3. Сент. была е она ужасна битка на рћи Алиа. — 13. Сент. пређу саюзницы преко Алме, Белбека и друга рћка, и са стране доіу на узвишеня Балаклаве. Енгленн обседну Балаклаву, одакле се доцније управлала обсада Севастополя. — 18. Сент. разематрали су предлже око Севастополя. — 23. Сент. биле су неке шанцеве саюзника готови, удаљене на 2100 стопа. — 5. Октоя. почетакъ пуцаня на Севастополь изъ шанцева, у коіой битки и саюзне флоте съ вора су учествовале. — 18. Окт. была е битка код Балаклаве. — 25. Окт. была е битка код Инкермана. — 10. Маа 1855. заузето е гробл. — 12. Маа отишла е саюза флота у Керчь, и заузела азовско море. — 13. Маа саюзна войска заузаке линіе на Черной Рћки. — 26. Маа. осиое саюзницы Мекелоѣ. — 5. Іюніа юришали су саюзницы на Малаковску кулу, одакле су безъ успћха были убћени. — 9. Августа была е велика битка на Черной. — 27. Авг. осиое саюзници на юришъ Малаковску кулу. — 28. Авг. остане Руси южну страну Севастополя, и пређу на сћверну страну. Даиле, одъ 5. Окт. 1853. кадъ су почели саюзници пуцати на Севастополь, па до 27. Авг. 1855 свега 322. дана трајала е обсада Севастополя.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Одесе одъ 3. Сент. єданъ дописатель у Остдајче-поств о последноѣ битки код Севастополя, ниіе следующе: „Чекао сакъ да се боліе извћстимъ како е было. Данашнын курирь донео намъ е обширна извћстія. После битке 9. Августа на Черной, видивши да се немоіе южна страна одржати, заключили су руски повелителни у военомъ совћту, да осигураю свой прелазакъ на сћверну страну. И одма буде наређено те се све припреме новне пренесу преко Јуріе. Одъ те доба слабо су попраљали Руси свое шанцеве, а ніе имъ ни могуће было одъ непріятельске ватре. 23. Авг. са зорома почну непріятели са свіу страна изъ свіу топова зајаснће пуцати; то наклено пуцаньк трајло е до 26. Авг. до подне. Стражари руски примћте да се грдна сила непріятелска скупља у шанцевима, и одма предиде, да ће бити юриш на кои се Руси спреме, но показране дионе и шанцеве свое нису имали кадъ оправляти. Іошть 25. Авг. у вече, дошло е у пратеницћу тардиню 10. хил. народне войске. 26. Авг. у подне, чукаку сви топова саюзника, и у сбіеніма колоніма приближавао се непріятель са свіу страна на тврдь. Они буду са страховитимъ плотуњима картеча дочекани; али ипакъ они продру у внутреность шанцева, гдћ ій одкорни войници на баіонете дочекаю. Садъ далѣ, као што причаю очевидци — ніе могуће ово кланѣ и боденѣ описати намећу оне две разјарзене войске. Пошто су непріятеля пећъ пута отповали Малаковъ, и петъ пута были опетъ натерани, попрате се у свое шанчеве съ неописаномъ штетомъ. Шанчеви кои су одъ земљѣ око Малахова, были су разорени, али бедеми были су іошть узвишени одъ тћлеса мртви. — 27. Авг. са зорома на ново саюзницы юрише и за кратко време были су у тврдиви. Очајтелно тукли су се и бранили Руси предвођени неустрашимымъ топчиномъ генераломъ Хрулевомъ. Дружине Твера, Новгорода и Владимира чиниле су чудеса тога дана. Гласъ пушака престао е био, и оне (те дружине) оружане са широкимъ дугимъ секирама, по читаве редове непріятеля косиле су. Али све гушће и гушће колоне непріятеля долазиле су, и далиј одпоръ ніе могућанъ было. У то време изда се знакъ на уступанѣ. Борећи се остане Руси то тако храбро бранћено место. Кадъ се све руске трупе натрагъ повуку и Јуріе пређу, онда са страховитомъ трескомъ одъ сви магазина шанцеви паропи, съ хиладама непріятеля у воздухъ; тимъ учињена штета непріятелю износеће на 20 — 25. хил. людій. Одъ наше стране погинуло е тога дана око 1000. людій, а ртвы с 2. хиладе међу конма е и генералъ Хрулевъ. Садъ е Севастополь сама развалина, и место ужаса.

Одговорне у № 74.: — Пумъ. — Старость.

Течаі новаца: сред. 116; дук. 5 фор. 25 кр. банки.

У Бѣограду 20. Септембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Нешадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 гроша. | № 77.

ШПАНСКЇЙ ЦЕЛАТЪ.

(съ нѣмачкога.)

Сатъ на замку избїо е дванесть. Тамна е ноћь была. Францускїй єданъ офицыръ, наслоњенъ на зидъ, сматрао е са чардака богате баште замка, долину око лепе варошице Менде. Замакъ е лежао на врху стѣне єдне — офицыръ е и далѣ надъ тамнимъ моремъ сматрао огледаюће се у њему звезде. Ладный ноћный воздухъ доносїо е тихо шуштанѣ таласа морски, а кроз осветлѣне прозоре замка чула се съ великимъ шумомъ свирка играчке изнутра.

Надъ долиномъ и варошцомъ лежала е дубока тишина. — Француз е дубоко узданую, єръ е мислїо на њеръ графову, лепу Клару. — Заръ е његова кривица, што е она онако лепа, онако дражестна была? Бы-ли онъ могао самъ себи противостати, да ню са очима не прати, да његове молење погледе неуздиже лицу њеномъ: Є-ли онъ кривъ бїо, што му е гласъ дрктао, кадъ съ њомъ говори? — А чинило се такође, као да е и Шпанкиня радовала се той љубави, коюе њѣнъ поиъ у срцу страница овогъ подпалїо бїо. Само ние могао самъ себи разјаснити никако оно сажаленѣ, оно тужно њѣно погледанѣ на њега, кадъ бы прилику улучїо съ њомъ по моюречъ проговорити? — И шта ће іошть и далѣ съ њимъ быти? Ние ли њѣговъ отацъ текъ єданъ сиромашный трговацъ, ситничаръ, а њѣнъ, богатый Маркизъ Леганевъ, гордый потомакъ старогъ шпанскогъ племена?

Зашто га е маркизъ онако пріятельски дочекао, кадъ е онъ са своимъ войницыма у Менду дошао? Кадъ е већъ познато было, да онъ — маркизъ — са лондонскимъ двором у непрестаномъ саобраштењу стои, да онъ на Француске, буну на ползу Фердинанда VII-га краля шпанскогъ, подиѣи намѣрава, и да е Енглезе позвао да на галїама войску свою на брегъ шпанскїй извезу? — Заръ ние могао Маркизъ увидити да е њега, — офицыра оногъ — францускїй генералъ Г. . . . . ръ само за то послао бїо у Менду са солдатима, да овай на маркизово, као и осталы граћана и великаша шпански, у Менди, владанѣ пази и мотри?

Ове су мисли узнемиравале душу Виктора Маршанда — тако се звао тай младый офицыръ — кадъ съ удивленѣмъ угледа млогобройна свѣтила, кои су се по нароши дизала. Та онъ е найстрожїю заповѣсть издао бїо, да се све свеће у опредѣленый часъ гасе, по свой варошици. У исто време чуе онъ неко забунѣно и потмуло мрмлянѣ. Одъ куда те свеће и тай шумъ, кадъ е мало пре іошть све мирно и тихо было? Опетъ се све утиша, ал' су се свеће непрестано свѣтлиле, и према њиномъ зраку угледа онъ многе пушке и на њима светлеће се баіонете. Онъ се одма рѣши. И текъ што е хтѣо да преко зида искочи, како бы пречимъ путемъ у варошъ и до главне страже доспѣти могао, кадъ ал' чуе близу себе неко тихо шуштанѣ, као ходъ какве женске. Обазре се око себе, ал' нема никога, ал' чимъ му погледъ на море падне, смотри онъ єданъ чунъ, кои се къ обали приближуе. У истомъ тренутку викне некій загушенъ гласъ: „Ёсте ли вы командантe?“ и у истомъ трену ту промоли се глава єдногъ францускогъ войника, одногъ истогъ ордованса, когъ е Викторъ у замку оставіо бїо.

„Я самъ!“ одговори офицыръ. „Ови пси долѣ, побунили се као мрави. Я самъ рекогносциро, и радъ самъ мое извѣстїе казати вамъ.“

„Говори!“ „Видіо самъ, како се єданъ човекъ, са фењѣромъ у руцы, потайно изъ замка извуче, и слѣдопао самъ му, єръ ми се фењѣръ подозрительнымъ учини. — Унути се овой плочи на обали морскоj, приближи се гомили сувы дрва и — — — — “

У овай тренутакъ, кадъ е войникъ далѣ приповѣдати хтѣо, засвети се сань предъ њимъ, варошъ, полина и море. По нароши се подигне дивља вика, пукне пушка єдна а онай солдатъ стропошта се у шанацъ.

Свирке у замку ућуте; ека и стенянѣ разпростре се по нароши као по каквомъ бойномъ полю, пуцань топа на мору заори се по целомъ предѣлу.

Мртвый зной попадне Виктора. Сви су му войницы побіени были! Самъ, безъ обране; дал' да се своимъ огорченимъ непріятельима у руке преда? — Да оковань у тавницу бачень буде? — Та болѣ умрети! Тако у себи мислећи, скочи на зидъ, да се съ истогъ у дубокій прокопъ сурва и тако живогъ окончa, кадъ га нечія слаба, дрктеа рука ухвати за руку.

„Бежите, бежите!“ повиче Клара задіяна, „моя васъ браћа већъ траже, негубите ни єдногъ тренутка. Онуда

води путь єданъ низъ стѣну, долеѣете наѣи спремногъ коня. Брзо, брзо! Избавляйте се!“ — Само єданъ погледъ бацы Викторъ на устрашену ову дѣвойку, па одтрчи. Опасность позаймила му є крила — већъ є чуо за собомъ кораке своѣ гонителя. Више є летіо него трчо низъ стрмену стазу стѣне. Танета су већъ звиждала му око ушію. — Наѣе коня, узаше га и побегне.

(продуженіе слѣдуе.)

СЛОВО,

Конъ Сервіе, војводи римскій, обтуженъ, што є изгубіо нѣшто војске, гонеки непріятеља после побѣде, брани се предъ народомъ.

(съ Францускогъ.)

Ако сте ме овде повазли, да вамъ дамъ рачунъ о ономъ, што се при последньой битки догодило, када самъ я заповедао, готовъ самъ да васъ обавестимъ; но ако сте ме позвали, да ме упропастите, као што я подозревамъ, онда ми уштедите излишне речи: ево могъ тѣла и живота, я вамъ га оставлямъ, а вы разполажите како знате. (Неки одъ народа повичу му, да се веплаши и да продужя свою обрану:)

„Почемъ имамъ посла са судіями, а не съ непріятельима, я ћу вамъ казати Римляни, да самъ са Виргиніомъ наименованъ за конзула у оно време, кадъ су непріятели постали господари поля, и кадъ є нестала и гладъ у вароши владала. Я самъ ове непріятне околности затекао, кадъ су ме на правленіе познали. Пошо самъ противъ непріятеля, и разбіо самъ га у две битке, па самъ га принудіо да се затвори у тврдиню. И докъ су они онако сакривени стаяли, страшећи се нашегъ силногъ оружія, я самъ опустошавао њиову землю и задобіо огромну количину ране, коју самъ дао у Римъ довети. Тако на место глади постаде у Риму изобиліе.

Каквуу самъ погрешку учиніо до садъ? Заръ ме зато кривите, што самъ одржао две побѣде? Али вы велите, да самъ изгубіо млого людій у последньой битки. А могу ли се два боя одржати противъ народа, кой се съ очаяніемъ боря, безъ да се ярвъ и съ едне и съ друге стране непроліе?

Какво се божество обвезало Римлянима, да имъ допусти поразити непріятеля у две битке, безъ свакогъ губитка? Заръ вы незнате да се слава са жертвомъ и съ великимъ опасностима задобія? Я самъ се потуко съ војскомъ млого већомъ, него што е она, коју сте ми вы поверили; после жестокогъ боя я самъ е разбіо; њени легіони дошавши у нередъ, нагну бежати. Зашто бы се я одрекао славе, коя є предамномъ ишла? А да самъ и хтео, питанъ е, есамъ ли моготъ уздржати наше војнике, кои оніеи побѣдомъ гонише уплашеногъ непріятеля съ невероятнымъ жаромъ? Да самъ дао знакъ къ повратку, да самъ наше војнике повратіо у њиовъ станъ, небы ли ме ваши трибуни данасъ обтужили, да самъ съ непріятелѣмъ у споразумѣнію было. Да су се ваши непріятели опетъ сакупили, да имъ є дошла у помоћъ каква нова војска; напоследку; да се битка морала са свимъ изнова почети; и да самъ у ономъ случаю изгубіо неко число војника, не бы ли то было обичный случай рата? Питамъ васъ, можете ли вы наѣи каквогъ војводу, кой бы се примію заповести надъ ваѣомъ војскомъ подъ тимъ условіемъ, да поврати Риму све војнике, кои су съ њиме у бой пошли? Немойте испитивати, да л самъ я на свршетку битке изгубіо неколико војника, него судите по моіой побѣди о моѣ владаню. Ако є истина, да самъ отерао непріятеля съ наше землѣ, да самъ му у две битке мложину војника упропастіо, да самъ остатке његове војске принудіо затворити се у градъ, да самъ обогатіо Римъ и наше војнике плячкомъ изъ непріятељске землѣ; онда некъ устану ваши трибуни, и некъ ми докажу, да нисамъ испуніо дужности доброгъ војводе.

„Али ніе то чега се я боимъ: ова тужба служи само за наличіе њиове мрзости противъ сената и противъ патрицій. Моя права кривица састои се, као годъ и кривица славногъ Мененіуса, у томъ, што нисамъ наименовао Петра и Павла за децемвире, за коима толико чезнете. Али да ли смо ій мы могли наименовати за време немира и звеке оружія, онда, кадъ су намъ непріятели на врату стаяли, и кадъ є владао раздоръ у вароши? А башъ да смо и могли, знайте Римляни, да Сервіле небы никада одобріо законъ, кой се небы могао обдржати безъ обштегъ незадовольства у свима фамиліима, безъ неброены парница, и безъ упропашћеня прны републикански кућа. ное су найтврђа подпора републике.

Заръ мора све, што вы захтевате быти пагубно обштемъ благу отечества, и заръ наша захтеваня неможете другчіе, него бунтовнимъ начиномъ чинята? Ако се ко усуди, представити вамъ неправеность ваши захтеваня, ако кой одъ конзула неговори у смислу бунтовномъ ваши трибуна, ако съ постоянствомъ брани врховну власть, коя му є поверена, вы онда вичете да є тиранъ. Текъ што изиће изъ власти, а вы га нападнете съ тужбама. Тако сте вы съ вашимъ неправеднимъ нападаніемъ одузели животъ Мененіусу, кой є и великій войникъ и добаръ грађанинъ было. Вы треба, да умрете одъ стида, што сте тако яростно гонили сына истогъ Мененіа Агрипе, коме сте дужни благодарити за своѣ трибуне, и ову власть, што васъ данасъ тако бесними чини.

„Вы ћете рећи, да намъ я одвећъ слободно говорямъ у ономъ моѣ стаяо; али я се нимало смрти неплашимъ: осудите ме, ако смете; животъ ништа друго ніе него терет једномъ војводи, кой є принуђенъ да правда своѣ побѣде; а найпосле, судбина Мененіуса неће ми служити за безчестіе.

Е. А.

МРВИЦЕ.

— Служитель є некій имао обычай, да у свакомъ разговору одъ времена на време ове речи меша: Тако као вы. Єданпутъ пошлъ га господарь његов старешини, да му ниви, да є два лопова ухваћо, и да є у намери, да исте њему, као предпостављеной своіой власти пошлъ. Гласоноша налогъ тай на слѣдующій начинъ из-

прши. „Мой се господаръ вашемъ благородію препоручує тако као вы, и явля истоме тако као вы, да су прочие шлогъ четвртка у пола еданаесть сати ноћу два лопова тако као вы провалили кућу тако као вы, млого покрали и да ій нис безъ велике муке и труда уприбао тако као вы. Зато дакле ваше благородіе у найвећой понизности моли тако као вы, да бы сте у будућу суботу ова два лопова тако као вы, т. е. ако подъ сигурномъ пратньомъ овамо дотерани буду, у тавницу бацыли. Ови злочинцы заслужую тако као вы да за примѣръ другима строго казнѣни и обешени буду.“ Старешина, кой е одма добро примѣтіо, да глатконома изъ обичая свога тако нагрдно съ ньимъ говори рекне му: Иди кући и кажи твоме господару, да онъ обадва лопова подъ тврдомъ стражомъ овамо пошлѣ, али у будуће да никада више нешлѣ къ мени такову будалу.“ Добро, ваше благородіе тако као вы, одговори гласоноша и своимъ путемъ оде.

— Ко е сирома? Сирома е просіякъ, єръ онъ мора одъ куће до куће леба себи да тражи. А сирома е и земљѣдѣлацъ, єръ е онъ палникъ на лимуни, кой дотле цѣдимо, докъ и єдне капльице у ньму трае. На сироте су и удовице и сирочади, єръ су они палникъ на небу, коіой дотле, докъ е топла, сви ласкамо, а кадъ се олади, сви іой леђа окренемо. Дотле докъ жена мужа свога има, кой іой богато издржаваћ набавля, кипте око нѣ пріятельи, а нако іой се мужъ къ предцыма своима пресели и она удовицомъ постане, таки и пріятельи одъ нѣ, као ово муве изъ празне куће, одлете.

— Њекъ еданъ римске цркве тако се величао съ познаньомъ своимъ, да се сравнивао съ Аріономъ, кой е гласомъ своимъ и саме делфине къ себи привлачивао. Тако кадъ е еданпутъ на неповольность целе обштине милозвучанъ гласъ свой пустіо, опази, гда една бака, коя е близу олтара клечала, горко плаче. Тврдо мисленъи, да е та бака познѣмъ нѣговымъ до самы суза тронута, запыта е, почемъ се служба свршила, зашто е тако яко плакала? О мой любезный господине, одговори она ецаюћи, я самъ мыслила, да самъ гласъ изгубљѣногъ могъ магарца чула, єръ сте тако нешто гласъ нѣговъ подражавали.“

ОДГОНЕТКА.

(Г. Ђ. Малетићу на загонетку у № 76.)

Пријателю, радуемъ се, загонетка твоя,
Мећ' нама е погађача добыла без броя,
Млого о ньой размишляю, и жене и люди,
Погађаю я толкую — свак' по своіой ћуди.
Погађанѣмъ и я самъ се, по дуго моріо,
Ал' с' некаемъ, єрбо самъ е ево погодіо.
Истина е, нѣно име два значења има,
И оба су та имена позната намъ свима.
Прво име лако б' наш'о, само да ми даду,
Ово друго лепо име у е л о в о м ъ ладу,
Сбогъ кога се започела око Троє сваћа,
Одгонетка была бы ми онда млого слаћа:
Па зелена вита е л а да разшири гране,
Али да ій неподиже у небесне стране;
Него своимъ зелениломъ — кое она нигде,
Нити лети нити зими, са себе нескида —
Да заклони одъ препеке два образа бела,
Лепотице какве младе, ма незвала с' е л а.
У коме бы створу была стидљивость, доброта,
Уздисаи среће праве, младость и лепота.
Онда брате у той срећи — ал' е срећа редка —
Савъ светъ овай престае намъ быти загонетка.

ПОДГРЂВЦИ.

— Палата Ватиканъ у Риму, гдѣ седи папа, има 11,246 соба, у ньой бы се могла войска одъ 300 хиляда сместити.

— Херцогъ Ришмондъ, тако е воліо ловачке и све уобште псе, да е особиту палату за обитаванѣ паса начинію. Онъ е на ту пасю палату потрошіо 115 хил. талира, гдѣ е за скупе новце псе изъ целогъ света одъ сваке сорте набавлао, и раніо. Они су имали свое слуге, надзиратељ, и куваре, шта више имали су и свои купаліште.

— Црква е светогъ Петра у Риму, одъ найвећи и найлепшій чудеса. Она е дугачка 666 стопа, а широка е 284 стопе; а у висину до врха крста има 593 стопе.

— Прве србске новине издавао е у Бечу Стеванъ Новаковићъ чиновникъ при илирской канцеларіи. Онъ е набавіо тога ради за себе србску типографію. Издао е обявленіе 1792. год. Те прве србске новине звале су се: *„Славено-сербскія вѣдомости, посвященны роду и священству.“* и излазиле су године 1793 и 1794. По томъ су престале.

З А Ч И Н Ц И.

Богата рука допире свуда.
Шта се срцу допада, то траже очи.
Съ ногама се налети на небо.
Ко неће да слуша, мора да осећа.
Лепа девойка има миразъ у лицу.
Рђава кожа, рђаве и ципеле.
И онай, кои лагано иде, долази къ цѣли.
Мудроме су све стране нета сотворене.
Ко жили у надежди умире одъ глади.
Какавъ пастиръ овакво и стадо.
Кадъ небы было лопова, онда небы было ни вешала.
Неки се бое саблъ, а доју на вешала.
Оскудостъ е путъ къ преступленію.
Лоповъ е найболи кадъ е на вешалама.
Ко мора, тай неможе бирати.
Уста лажу а срце нигда.
Младъ човекъ безъ искуства подобанъ е неславномъ зелу.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Филозофъ. Кадъ тако самъ по наздан'ъ поредъ твои овца стоишъ, кажи ми шта мислишъ.

Чобанинъ. Немислимъ ништа.

Филозофъ. Ніе могуће да ништа немислишъ.

Чобанинъ. Ако си ты лудъ те морашъ увћкъ што да мыслишъ я не.

Филозофъ. Кажи ми шта бы ты радіо да постанешъ царъ.

Чобанинъ. Я бы купіо єдногъ коня, па бы съ коня моє овце чувао.

Комшія. Треба ми іошъ нешто новаца да намиримъ сто форинти, оћете ли ми позаймити.

Господинъ. Оћу, а колико ти треба?

Комшія. Да ми дате 95 форинти, и съ тыме ћу намирити сумуодъ 100 форинта.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Изъ Ягодине одъ 15. Септ. пишу намъ слћдующе: Овде се догодіо у Недељу єданъ доста чудноватъ случай. Невћй Таса Марковићъ овданшнъ тишлеръ спусти се око 5 сата у бунаръ да га очисти, но кадъ су горе у бакрачу наплачили землю, одрони се земля и каменћ, и затрпа бунаръ и у дубљини нћговой одъ два фата Тасу тишлера. Онъ е доносле извао изъ бунара, а потомъ са свимъ се уљутао; скупљене комшіе кадъ виде затрпанъ бунаръ, окало оногъ у бунару, говорећи „богъ да га прости“ и кадъ се сиркне запале му свећу на бунару, и разбћу се. Кадъ о томе г. Начальникъ чуе, одма дође на то место, и око 3 сата ноћи учини наредбу да се бунаръ одкопава, на кое после некогъ доба почне опай изъ бунара опетъ викати. На то се сви обрадую кадъ чую да е іошъ живъ, и до предъ зору толико се успћло, да су поменутогъ Тасу изъ бунара жива и готово са свимъ здрава и невредима извадили; ербо земля што се оронила, ніе была до на дно бунара пала, него се у средини бунара заустанила, само е гдћ кое каменћ до дна пало. Томъ приликомъ осимъ друге граћана показао се добро некій Станко, кои е собомъ у бунаръ сишао, и тешко каменћ уклањао.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Париза одъ 8. Септ. являю: да е тано приспћо Баронъ Прокешъ, и донео, нека условія мира, на кои ако западне силе пристану, да се као уљтимативъ Русіи предложи па ако Русія непристане, на та условія мира, онда, да ће и Аустрія објавити ратъ Русіи.

— Телеграфична депеша изъ Париза явля: да е по извћстіо маршала Пелисіа изъ Крима при осовини южне стране Севастополя 27. Августа погинуло: 5 генерала, 140 официра, 1489 солдата; а рањено е 10 генерала, 244 официра 4259 солдата, а за 1410 војника нема се гдћ су.

— 8. Септ. приспћо е великій князъ Константинъ у Николаевъ, гдћ ће надстојати да се што пре нова руска флота подигне, и гдћ довољно има спремљеногъ свега оногъ што е за построєвћ флоте нуждно.

— Изъ Одесе являю да тамо цара Александра, кои е већъ у Москву приспћо, очекую, съ њиме ће и сви великій князеви доћи.

— 6. Септ. дошао е єданъ енглезки параброд у Одесу и донео е те предао тамо 113 руски рањеника, кои су сви тако страховито нарањени, да се тешко надати да ће кои преболети. Народня војска изъ Москве 15 хил. дошла е у Одесу гдћ су е граћана съ хљћбомъ и солю предъ своимъ капіма дочекали. Сва друга војска нимало се незадржава у Одеси, него одна ваде у Крымъ.

— Краля прайскогъ, кои сада путуе по равнскимъ провинціма, на француской граници поздравили су великаши француски у име свога цара, у Сарбрикену ручали су съ краљемъ.

— 11. Септ. у Бриселу славили су величествено 25. годину независности краљества Белгіе.

— Вћсти изъ Крима одъ 2. Септ. являю: да су саюзници са тврдињ Николаеве и са Воронцовљкогъ пута почели већъ и сћверну страну бомбардирати. Али овай гласъ треба іоште да се потврди.

— У Лондонъ е дошла депеша, одъ 9. Септ. изъ Крима да Руси яко утврђую сћверну страну Севастополя, и да подижу непрестано нове батеріе. Французи намћраваю, са своімъ кавалћріомъ и артилћріомъ да машираю на Бакчи-Сарай.

— Іошъ се извћстно ништа незна шта ће бити съ Крымомъ. Ал' кадъ погледамо на дћлања и саюзника и Руса, можемо слободно казати да нити ће саюзници нити Руси Крымъ свесвољно оставити, него ће се и далћ по Крыму тући. Саюзници шалю непрестано војску тамо, то исто и Руси чине, и за кратко време допуњене обе војске оно што е при последњемъ јуришу изгинуло, 5 дана после битке на Севастополю извело се 14 хил. нове војске у Балаклави и у Каминшу. Друга војска вози се непрестано у Еупаторію, одакле ће по своій прилици ићи на сћверну страну Севастополя и на Бакчи-Сарай. Руска војска исто тако са свію страна у скоримъ маршевима иде Перекопу; и царъ Александеръ приспћ ће тамо, о коме пишу да е казао: „Болћ е да Петерсбургъ буде до темеля срушенъ, него да се една стопа землћ у Крыму изгуби.“

— Князъ Горчаковъ одъ 11. Септ. явля: Непріятель е код Еупаторіе преко 20 хил. војника извезао, по томе дакле има онъ тамо 30. хил. свега. Саюзници нападаю свакій данъ на лево крило наши положеня. 10. Септ. потукли су се съ нашимъ пћшацыма, и непріятель се морао повући натрагъ. 11. Септ. спустили су се у долину, и почели су єданъ путъ да праве.

Молимо гг. скупителћ и предбројнике изъ окружны места, да намъ са првымъ деликанцомъ предплату припадаюћу до свршетка месеца Септембра непремћно — пошалю.

Течай новаца: сребр. 116; дук. 5 фор. 23 кр. банкн.

У Бѣограду 23. Септембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му је за три мѣсеца 9 цванцика. | № 78.

УЗБРАНОМЪ ЦВЕТУ.

Немой тужит' цвете росни,
Што сам тебе узабрао;
Лепшемъ цвету нег' ты што си,
Одма сам те и предао.

Тай у поло цветъ невиче,
Онъ је сдаш целогъ света;
У средъ лета, у средъ зиче,
Непрестано онъ све цвета.

Одъ како се земля кити,
Са пролећнымъ цвећемъ своимъ,
Нит' је био, нит' ће быти,
Лепшій цветъ надъ цветомъ овимъ.

Бела рука тай цветъ ніе,
Ал' је сестра њена права:
То је изворъ поезіе,
Коя душу очарава.

Немой тужит' цвете милый,
Што сам тебе узабрао,
Найлепшой сам горской вилы,
Тебе цвете одма дао.

Делећ' тужне песне саке,
Задела те ахъ на груди.
Кадъ немари она за ме,
Нек' баръ тебе цвете люби.

Млоги пѣсникъ іошт је 'нако,
Свое цвеће подносіо,
Да б' одъ Виле рай нај' пако,
У пѣснама испросіо.

Ал' је мало срећны оны
Што су славонъ загрљени,
Заборавност звоно звоне,
Вынъ гробова погажены.

Безсмртіе борба раја,
Мученѣмъ се светци свете;
Ал' је свака тута слаја,
Кадъ с' у пѣсне она плете.

На томъ месту поезіе,
Гдѣ милине неба трепте,
Ту, одкле се нектаръ ліе,
Увенути ты ћешъ цвете.

Твоіой смрти я завидимъ,
То бы за ме живот быо;
Кадъ бы мого да издавенъ,
Гдѣ ты венешъ цвете міо.

1853. год.

ШПАНСКІЙ ЦЕЛАТЪ.

(крај.)

После неколико сатій стигне у главный станъ. Ђенераль је са осталимъ официрима своіе штаба доручковао, кадъ се Викторъ пріяви.

„Предаемъ се строгости закона!“ рекне Викторъ, ставши са узбуђнымъ и бледимъ лицемъ предъ своіе старешину.

„Седите,“ рекне Ђенераль, „кадъ се мало одморите и умирите; казаћете ми шта је.“

Младићъ мало одане, пакъ приповѣди шта се догодило.

По некомъ ћутаню проговори Ђенераль: „Чини ми се да вась више сажалѣвати морамо, него се на васъ срдити. Због свирѣпости Шпанаца оны неможете Вы подъ одговоръ доћи: — Ако маршалъ другчіе ненареди, одъ мое сте стране слободни.“

„Ал' Господине ако Царъ - - ?“ „Можда ће насъ онъ дати убити. Ал' за садъ имамо пречетъ посла. Пре свега морамо се тимъ Шпанцыма осветити, брзо и ужасно се осветити.“

На сатъ после тога, ступала је една регимента пешака и једно одѣленѣ коњаника и топција съ топовима, к' Менди. Ђенераль и Викторъ предводили су исте трупе. Войници су дознали за жалостну судбу њихови другова, па бесненѣи, и жестокомъ осветомъ подпаљени ишли су необично брзо.

Енглеска флота іошт је мирно лежала у пристаништу, безъ да је са обаломъ саобраштавала се. Обитателя Менде, слаби будући, да се противе предаду се Французима на милость и немилость, они пакъ, кои су при убистну француске посаде найвеће участіе имали,

поруче Генералу, да ће се добровољно, но подъ тимъ условіемъ предати, ако се животъ остали грађана поштеди. Генералъ прими исто условіе, но и пакъ дигне велику глобу, и заповѣди да се за сигурность француску, найбогатій жители подъ затворъ ставе. Но пре свега заповѣди, да му се сви обительи замка до послѣдњѣ слуге предаду.

По нуждним наредбама за сигурность, оде Генералъ у замакъ, когъ одма у притяжаніе свое уме. Породица Маркизова и све његове слуге, са везанимъ рукама и ногама, буду у велику салу замка затворени. Затимъ е у другой соби до сале држао воєнный судъ.

Услѣдству истогъ суда буду одма затимъ сви они варошани, кои су се предали сами, око 200 њи, на бедемъ замка изведени и стрелени, затимъ се толико вешала подигне, колико е было овы везаны у сали.

За време овогъ спремања, употреби Викторъ прилику, те оне затворене посѣти. По краткомъ времену врати се къ Генералу и рекне: „Я узимамъ ту слободу за себе, да ваше призренје и милость за породицу Маркизову измолимъ.“

„Вы?“ запыта Генералъ зачуђенъ. „Ахъ, та они може за жалостну милость. Они нѣмъ знаду за судбу, коя іимъ предстои, и надаю се, да ћете вы исту у толико умекшати, што ћете оне нѣну њима, кои су одъ благородне лозе, дати изсѣни, место што бы ій вешали.“ „Дозволива се!“ рекне Генералъ „Маркизъ васъ моли да му и духовну помоћь неоджакете. Далѣ васъ моли, да њга и његову породицу одрешити дате. Њгова речь свѣдочствује за то, да нико побѣни нећеше.“

„Некъ буде и то; алъ ви ћете одговарати за слѣдства. — Зашто нећете? Шта захтѣвате іошть?“

„Маркизъ васъ моли своимъ целимъ имањемъ, ако животъ његовогъ найлађегъ сына поштедите.“

„До душе, врло великодушно! Њгово е цело имање и безъ тога нѣмъ припало краљу. Алъ видимемо. — Знамъ я, колику важность єданъ шпанскій благородникъ на то полаже, да му се семе неутре. — Чуйте! Ономъ одъ њгови сынова покланямъ животъ, кои остаду своју породицу изсече. На садъ доста. Нѣну више вишта о нѣму да чуемъ!“

Съ тимъ се врати Генералъ у замакъ, гди га е ручакъ чекао.

Узтезаюћи се ступи Викторъ у салу, коя е юче была место найвеће радости! Старый Маркизъ сѣдіо е, држећи свою сѣду главу спуштену на прсима, и жалостно гледећи предасе; поредъ њга мати са бѣдномъ децомъ. Іоанито, привроѣеный сынъ, малый, рђавогъ стаса, алъ гордъ и снажанъ — прави Шпанацъ. Филипъ, другій сынъ, врло лепъ младићъ, сасвимъ наликъ на сестру свою. — Рафаилъ, наймлађе, страшливо и невино детенце, но о своіой судби незнѣштено. Клара, лепа Клара и њна млађа сестра. Викторъ заповѣди войницыма да бѣдну ову породицу одреше, онъ самъ учини Клари ту услугу.

„6 ли одобрено?“ прошапће она, када Викторъ къ њой приће, да е одреши.

Викторъ е ћутао. На єданъ знакъ, войницы изиђу сви изъ сале, и са собомъ поведу слуге Маркизове, кое одма повешаю.

„Та говорите молимъ васъ!“ проговори опетъ Клара.

Викторъ іой каже на уво ужасно рѣшење генералово. Мртвачко бледило простре іой се по лицу: она скочи и падне предъ отца на колена. „Отче! милый отче! кажите нека се Іоанито закуне, да ће нашу заповѣсть испунити, па ћемо срећни быти!“ Отацъ пригне главу свою къ њой, и она му дрктећи пришапће ту страшну вѣсть. И мати се претне, да нѣше рѣчи чуе; но падне у несвесть пре, негъ што целу вѣсть чуе.

Іоанитово срце стане дрктати, као да е слутило шта ће слѣдовати.

„Іоанито!“ повиче Маркизъ торжественымъ гласомъ и саобшти му жалостно ужасну вѣсть.

Іоанито мане главомъ одричући, место свакогъ другогъ одговора. — Садъ седне Клара на крило брата свога; загрли га своіомъ беломъ рукомъ око врата, уклони косу съ њговогъ горећегъ чела и полюби га у чело.

„Охрабри се брате, добрый брате мой!“ проговори му она: „Кадъ бы ты знао, како ће рука твоя смрть мою усладити — помисли само, милій мой Іоанито, да ћешъ ме одъ дотицаи туђе руке, — руке крвавогъ џелата съ тимъ сачувати. Ты, ты самъ окончаћешъ мое страдања; тако ћемо тріумфу наши непріятеля прокосити.“

„Буди мужъ, брате;“ дода Филипъ. „недай да наше славно име изумре!“

У томъ се тренутку дигне Маркизъ; сви су ћутали. Свечано проговори онъ Іоаниту: „То е моя воля: я ти заповѣдамъ!

Затимъ падне на колена предъ синомъ своимъ, сви њговомъ примѣру послѣдую, и дигну руке къ Іоаниту.

„Сине мой, любезный мой Іоанито,“ продужи Маркизъ, „покажи да си Шпанацъ правый. Немой да светъ рекне, да е твой отацъ предъ тобомъ клечао, а ты си му ипакъ молбу одбіо. Шта су твое муке у сравненю мука свію насъ, кое ты любишъ, кои тебе любимо? Зарь а небы радо животъ мой за тебе жертвовао? Оћешъ ли да ми за то молбу одречешъ єръ е тужна? Живи за мене, за све насъ. — Или ово нашъ сынъ,?“ — продужи старацъ окренувши се своіой супруги, и срдито се засветли око њгово. Іоанитъ ставо е као каменъ.

„Одобрава, онъ одобрава!“ повиче мати. Познаемъ по штрецаню лица њговогъ, по севаню очію њговы: мой се сынъ охрабріо!“

Свештеникъ іймъ ступи у салу. Сви га обколе и одведу га к Іоаниту. Викторъ пакъ оде к генералу да га іошть последњи путъ за нешто замоли.

На сатъ после тога, скупе се сви главнїи варошани изъ Менде, на заповѣсть генералову, у Замакъ, да при погубленю маркизове породице присуствују

Маркизъ е стало са породицомъ на губилишту, недалеко одъ њга висила су іошть тѣла њговы обешены слугу. Велика стража обкруживала е место ово. На

десеть корака одъ маркиза лежала е свегло наоштрена сикира на едномъ великомъ пању, поредъ когъ е ставо пелатъ са засученимъ рукама.

Мртво ћутање владало е на томъ месту — прекидано по кадшто звекомъ оружја, и веселимъ разговоромъ официра француски, кои су у сали ручали. — Садъ осуђеницы на заповѣсть едногъ абутанта генералногъ ступе к' пању. Тардивъ корацима приближе се сви истомъ, само е едань посртао — Іоанито. Духовникъ га е водіо, говорећи му утѣху закона и вѣре. Маркизъ клекне маркиза такођеръ, поредъ њи и деца њихова. Іоанито ступи к' пелату, кои га почне у његовомъ жалостномъ занату поучавати.

Осуђеницы молитву свршне. Клара оде къ брату своме.

„Іоанито!“ повиче она: „Смилуй се на мене! Я самъ слаба женска, немамъ велике моћи, дозволи да я будемъ прва!“ — Клекне кодъ пања и метне врать на истый. — „Стой, стой!“ повиче едань глась, и Викторъ стрчи са замачкогъ чардака.

„Клара!“ повиче онъ: „Вы сте избављени. Генералъ намъ поклана животъ, ако ћете моя супруга быти“

„Брзо, брзо, Іоанито!“ повиче Клара, бацы едань гогдъ и презрителный погледъ на Виктора. За часъ іой се глава на песакъ одкотрља.

„Есамъ ли се добро наместіо, браца?“ запита малый Рафаель, и у тай ма падне и његова главица кодъ сестрине главе у песакъ.

„Ты плачешъ Маргарито?“ Запита Іоанито другу сестру свою, кадъ ова къ пању клекне.

„Само за тебе, мой бѣдный, жалостный брате. Ты ћешъ самацъ на сиету овомъ быти.“

И ню иста судба стигне. Затимъ и Филипова глава падне на песакъ.

„Шпанцы!“ проговори Маркизъ: Будите сведоцы благослова, когъ я сыну момъ даемъ. Нека га истый прозъ цео његовъ животъ прати. Онъ стои на месту чести и чини свою дужность, као благородный сынъ. Садъ Маркизу Леганесъ! употребн твоє оружје, аль храбро, єръ си безпорочанъ.

Садъ и мати се приближи. Она е последня была. Іоанитова е рука дрктала.

„Мати моя!“ повиче Іоанито: „Зарь крвь и матере моє да на мене падне? Боже, то е много!“

Маркиза види да снага и моћь њиномъ сыну изчезавати почне. Бацы едань погледъ на тѣлеса деце и мужа своєгъ, скочи на едань бедемъ замка и стропошта се низъ стѣну у пропасть. Изъ Іоанитове руке испадне сикира, онъ падне у несвесть.

Садъ живи Іоанито Маркизъ Леганесъ у тихой усамљености, на његовимъ добрама. Ни почитаніе његовогъ монарха, ни обожаваюћа любовь његова подайника, нису у стаію да му његову жалость разтераю, да му лице разведре. Његова е найвећа утѣха његовъ єдиный дугожељный сынъ.

ПОДГРѢВЦИ.

— У Мексику, иду по улицама непрестано многа кола, кои су на то опредѣлена, да пияне люде на њи товаре. Ови се мораю у апсу трезнити, на затимъ оковани три дана улице чистити. — Іошть е већа чудноватость те вароши у томъ, што по дућанима ги се фине ствари одъ моде и галантеріе продаю, по неколико се маторы бркаты люди налази, кои художествено цвеће за женске шешире, капице и овимъ подобна праве, коє кодъ насъ нѣкаке дѣвойчице чине.

— Црнцы на западнымъ обалама Африке славе свако торжество играњемъ и пуцањемъ. И при самимъ погребима мртваца, играю докъ сви одъ умора непопадаю, и пуцаю изъ врло дугачкій пушака. Ужасно изгледаю црнцы кадъ се при спроводу каквогъ мртваца намажу некомъ беломъ боіомъ.

— Луи Наполеонъ, садањи царъ Француза непрестано натерује веће чиновнике, да сходно своме званію живе и свое увеличане плате троше. Онъ жели да тимъ начиномъ новцы међъ народъ долазе, а да се негомилаю у касама чиновника. Слѣдующа два случая показую како онъ до те цѣли долази: Супруга некогъ маршала дала е себи недавно едань прекрасанъ огртачъ направити, кои е 6000 франка коштао. У истомъ огртачу већъ е она неколико пута у Тилѣріма на балу была, кадъ Л. Наполеонъ едномъ іой рекне: „Госпо маршаловице! Вы имате врло лепъ огртачъ, аль я самъ га већъ едномъ видіо!“ Госпа примѣти одма шта е царъ хтео съ тимъ да каже, и наручи одма другій огртачъ. — Садъ свакій совѣтникъ у Француской мора каруце имати. Луи Наполеонъ подражава у томъ своме стрицу. Єръ едавпуть царъ Наполеонъ Бунапарта пошлѣ едномъ одъ свои богаты генерала, кои е пешке у Тилѣріе дошо быо. лепе каруце са два добра коня. Генералъ се врло обрадуе овомъ поклону царевомъ, аль текъ сутрадань увиди како се преваріо, єръ добіе конту одъ лиферанта царскогъ кою е морао исплатити.

— Шећеръ се прави изъ сока шећерне трске, коя у Америки, восточной Индіи, и по некимъ африканскимъ островима расте. Найбољ шећерне трске оне су коє су 7 до 10 стопа високе. Кадъ узру те трске онда се секу, окрену се одъ њихови малы листића и трнића, и онда исеку се на комадиће. Те комадиће мету у едну справу, коя сне изгњечи и савъ сокъ изједи. Тай сокъ ваново процеде, па онда одма кувањемъ праве шећеръ. Кадъ се тай сокъ одма непочне кувати, онъ преври као и комина, и после остане кисео. Кадъ кључа много се пени, и ту пену непрестано скидаю. Тай сокъ тако неколико пута прекуваваю, и кадъ се сгусне колико е нужно, онда прелію га у другій судъ да се олади; али докъ е іошть млакъ разливаю га у форме, у коима се олади и стврдне. Али шећеръ не-бы се нигда могао осушити и овако стврднути, да за време кувања немешу крча у њега.

МРВИЦЕ.

— Некій Енглезъ ручао е едномъ у некомъ великомъ друштву. Небо се наоблачи и са страшнимъ трескомъ

удари громъ у средъ те собе где су ручали, обали слу-
жителя Енглезовогъ, кои е за леђима њговимъ ставо, и
цело се друштво яко препаде. Но Енглезъ се сасвимъ
спокойно окрене к' своме устаюћемъ служителю и рекне
му: „Опомени ме уютру да на мою кућу магнетъ
метнемъ!“

— „О, ты мора да си врло срећанъ!“ рекне єданъ
пріятелю своме, „єръ имашъ доста старогъ вина и ста-
ры новацъ!“ „Ахъ!“ одговори онай другій, да бы обое
прво имати могао, морао самъ узети и с т а р у жену!“

— Некій калфа, зъметао є свагда у неавама кадъ
се оніе, свађу са своимъ друштвомъ. Єдномъ се они
договоре да га добро изтуку, небы ли се поправіо. — И
тако, кадъ є опетъ почео, опивши се викати и псовати
скоче сви на ньга и стану га добро мазати; но онъ ме-
сто да се брани викао є само: „Ударите, ударите! Убите
ме! Колико ме годъ пута убіете, толико ћете пута о-
бешени быти!“

МАЛИНЕ.

— Неказуй све оно што знашъ, єръ онай кои казуе
све оно што зна, каже често и оно што незна. Нечини све
оно што можешъ, єръ такавъ човекъ често учини више
него што бы требало. Неказуй све ово што њчуешъ,
єръ такавъ и њруе све оно што чуе.

— Демокритъ и Хераклитъ были су мудрацы раз-
личне ћуди. Демокритъ є изсмевао а Хераклитъ є опла-
кивао људосуи у свету. Обоица су имали право. Єрбо
будалаштине, кое люди у свету чине, заслужую, да се
мударъ човекъ смее и да плаче.

ЗАГОНЕТКЕ.

Я самъ быо, и єсамъ сада, и бы-ћу непрестано, то
є мой сталнi животъ. Одъ свега самъ на свету най-
постоляе. Я найболѣ лечимъ найвеће туге и жалости.
Али што више погађашъ што самъ, тымъ већма ме
губишъ.

Моя поля нераћаю ни съ чимъ, моє море нема нима-
ло воде, я немамъ кућа али имамъ велики пароход: я ни-
самъ готово ништа, ал' опакъ я самъ читавъ светъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Ѣловодитель депутаціе главнымъ фондомъ школскимъ
управляюће г. Капрінъ Николићъ, по њговой волѣи, сбогъ
слабости здравля, поставленъ є у станѣ покоя.

— Данасъ 22. Сепг. прославленъ є у ц. кр. конзулату
имендавъ И. В. цара аустрійскогъ. За честъ тога дана, да-
вао є ц. кр. ген. конзулъ г. одъ Радосављевићъ сиятъ ру-
чакъ. — Ошитъ синоћъ топови са воскогъ парохода, кои є
подъ Београдъ дошао, поздравили су торжество давашњегъ
дана. Како пароброда тако и ц. кр. Конзулатъ были су осве-
тлѣни.

— Њеномъ печатаномъ у № 69. овога листа подъ име-
номъ: „Последнѣ ютро блаженопочившие господѣе Клеопатре“
тронути Светли њени Родителы, почестовали су учредника
овога листа, као сочинителя поменуте песме, съ єднымъ дра-
гоценымъ престеномъ.

— Питомци артилѣрiске школе свршивши испите, отиш-
ли су у Крагуевацъ. Съ овомъ годиномъ найстарій разредъ
свршіо є цело опредѣлено за военне науке теченіе; и као што
се говори, сви питомци тога найстаріегъ разреда быће посла-
ни у стране землѣ на єдну годину, да се практично у военомъ
искуству усавршенствуюу. Нови питомци броемъ 24. бираће
се 30. Сепг. гдѣ ће се примати они младићи кои су лицейне
или гимназіялне науке съ добрымъ успѣховъ свршили, и кои
нису млађій одъ 16. а старій одъ 19. година.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крима нема никаквы новости кое не-бы до сада
нећъ читателыма познате быле. Новине доносе пространо
и дугачко извѣстіе о юришу 27. Авг. и освоеню южне стране
Севастополя; рускогъ извѣстія о томе догађаю іоште нема.
Напредакъ савезногъ оружя у Ериму нис ништа променуо ста-
нѣ дипломаціе, свакъ є быо увѣренъ да се тыме ратъ само
све већма утежелюе, и да освоеѣ южне стране Севастополя
нис ништа друго него край почетка. Нико нис мыслио да ће
се после таквогъ догађая миръ заключити, али нлого є света
мыслило да ће се ратъ на кои другій край пренети; но као
што се види да се опетъ са обадне стране све припреме са-
мо за Крымъ чине, можемо быти увѣрени, да ће позорште
рата целе зиме на Крыму траити. Докле се годъ ратъ само
на Крыму води, дотле Европа нема се бояти обштегъ рата.

— Изъ Нелисіевогъ извѣстія види се да су савезницы
300 топова имали изъ кои є за време обсаде тамошнога ћулета
на Севастополь бачено. Руси на свыма своима утврђеньима
имали су 1100 топова, и све є то непрестано пуцало 27. Авг.
и свакоме се чинило да се земля провалюе.

— Изъ Парыза являю; да цела Француска ни о чемъ
другомъ сада неговори, него само о освоеню южне стране
Севастополя. Француз ништа натреће нелюби као славу.

— Изъ вѣроватныя извора новине являю: да француски
солдати кадъ су вођени на юришъ на малаховску кулу, они
свы, боећи се да с она земля на кою наступаю лагумомъ под-
копана стану, и нису хтели далѣ ићи. Онда генералы њи 22
на брою, изађу предъ њи, и питали су ій заръ пуштаю њи
саме да иду. И пођу генерали сами. Онда войска дође у о-
душевленѣ и сатрунши главу земльи страховито юришу.

— Како се знаменито пушенѣ цигара умножава можемо
изъ слѣдующегъ видити: године 1841. направлѣно є у Аустрій
28 милиона цигара, 1853. год. направлѣно є у Аустрій 800 ми-
лиона комада, и одъ оне две године брой се непрестано пенѣ;
у тай брой нерачунаю се оне цигаре кое се изъ други стра-
ны држава донесу.

— У Аустрій калуђери издржаваю 29 монастирски шпи-
тала, гдѣ се за годину око 25 хил. болестника надледа и лечи.

— Єданъ искусный генералъ кадъ є чуо да су савезни-
ци заузели южну часть Севастополя, казао є да су Руси мло-
го изгубили, али да савезници нису ништа добили.

Течай новаца: сребр. 113; дук. 5 фор. 22 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТНЫЙ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

КРОНШТАТЪ са изгледомъ на Петербургъ.

У Бѣограду 27. Септембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му је за три мѣсеца 3 гванцика. № 79.

ЗАГОНЕТКА.

И я самъ ти е дна речца, али двоє значимъ,
Како кою кадъ смислену одѣћу облачимъ
Једномъ живо суштество самъ, што землю надмаша
И чудеса изнадъ земль на землю преваша;
Другда опеть мртва стварка, малоцена, 'уда,
Да дечица кадшто сама презиру ме луда.
К'о с у ш т е с т в у за мене е светь огромный малый,
Нит' прошлости какве имамъ, ка'но светь осталый.
Будућность се на ме смеши, привлачи ме силно
И погледа сайымъ окомъ пріятно, умилно,
И ако се икадъ неда загрлит' любовно.
Саме иде кадшто пружа; цвеће іой чаровно.
Моє груди узвреле чудна любовь снажи,
Ущелѣна и уморна као майка блажи.
Садашньость ми ніе ништа, чудо ме привлачи
И редко ме благо кадшто у провалу свлачи.
Што е другомъ врло мило, мени е маловажно,
А што другомъ крайня лудость, мени покреће снажно.
Све што имамъ, свачіе е, я презирем благо,
Лептирића, цвеће, полѣ мило ми и драго. —
Као с т в а р к а, я на земльи чудно срећу стварамъ,
И опеть е са престола суноврат обарамъ.
Одъ просяка часомъ створимъ богатира златна,
Часомъ опеть снега скучемъ до пртена платна.
Кодъ све мое тако чудне, нечувене ћуди
Опеть замномъ лудо чезну, силно грамзе люди.
Насъ четири има брата у задруги смешной,
И у скупу чудне сваге той дружини грешной.
Ал' се редко рукусмо, кадъ се комъ облачи,
Или кадъ се тамно небо у злато пресвлачи.
Но та снага часъ е силна, часъ е маловажна,
По промени кола нашегъ и обрта снажна.

Ой даворн домишляне, айде одговени
И врелиномъ оштроумља браћу ти замени,
Ал' овако, к'о што прву, разчлани ме дивно,
Песмотворства лепимъ цвећемъ окити умилно!

Ђорће Малетићъ.

ЧАРОВНО ОГЛЕДАЛО.

(съ њѣмачкогъ.)

Стотинама богатоукрашени гондола (чамаца) плови-о е по глаткомъ мору у Венеціи, око палате графа Алберти, и изъ њи е чула се тиха хармонія, коя е одъ одзива до одзива ечећи и у саму внутреность палате допирала, гдѣ се готово сво благородство Венеціе сабрало было, да участвуе при торжеству венчања сына графичиногъ са лепомъ наслѣдницомъ Херцога Валенціе.

Множина народа испуњавало е башту палате, кое врата іошть су изотра отворена была свакомъ овомъ, кои бы исто торжество ма коимъ начиномъ увеличати могао. Овде су были забавни разговори, тамо веселе свирке и игре, далѣ мало продавцы разны галантерійски ситница, да и самы цыгана было е са њиховимъ вештинама. Особито њима найвише су гости ишли, и една се гомила млады девойчица унути къ њима. Та лепо е будућность дознати, будућность, то непрекрѣяно добро, кое свакій по своіой вольи троши, а кое никоме не принадлежи, и кое се са какимъ пространымъ полѣмъ сравнити може, съ коіъ сеічъ никако плодове незбира.

Између овы люди у дугомъ пномъ одѣлу и са дугимъ замршенимъ брадама, одликовао се єданъ особито, кои е са своимъ чародѣйнимъ вѣштинама сву пажню гледаоца привлачіо на себе, и кои е средствомъ некоіъ чародѣйногъ огледала пророковао. Онъ се звао Белини. Кадъ бы га кои одъ ти девойчица запитала за своіъ удалѣногъ љубезника, то е речено огледало свагда іой предъ очи стављало вѣрный ликъ овогъ, заедно са датумомъ повратка његовогъ. Друга е девойка дознала данъ и сатъ венчања њеногъ; многа пакъ сиротица видила е ликъ матере свое; и тако се гласъ о Белиніевомъ чудотворству разпростре чакъ међу гостима и у самой палати; сви га зажеле видити, и графица Алберти заповѣди, да га доведу унутра. Ема, поновѣчана невѣста ние могла сакрити ужасъ кои е при његовомъ улазку нападне; еръ се случайно опомене оны речій, кое е чула кадъ и тогъ ютра к' олтару ступала, и кое су овако гласиле: „Млада невѣсто, нѣнаъ тай, кои твое чело краси мораће скоро твомъ покрову уступити! Погледай у сунце последньи путъ, еръ ютреню руменъ нећешъ видити више!“

Глась кои е речи те говоріо, наличіо е на глась Маркиза Ричіо, коіъ е она изневѣрила; зато се она дрхтуѣи и обазрела была, ал' е могла видити само нѣне нѣжне родителѣ и другарице свое око себе. Ал' учинило іой се, као да е у дальини видла исто овако обучена чо-

века као овај дошавши садъ у палату, и да є примѣтила, како се онай трудіо да кроз породъ продре и удали се.

Алʼ іошть пре две године Ричіо є Венецію оставіо и некуда у светь отишао быо, и одма по одлазку његовом разпростре се гласъ о смрти његовой. Ема се умири кадъ види да се на свима околостоећима радость вражака, и држала є ово пророчество за игру њиовогъ младогъ уображења.

Сви су редомъ белишево огледало питали, и сви зачуђени и задовољни, обасипали су га похвалама и златомъ. Само поровенчани младенци нису хтѣли примѣру обштемъ слѣдовати, и задовольни са срећномъ садашностћу, нису марили да чую за будућность. Чародѣй пазъ, ние се никако хтіо удалити при свемъ томъ што су га гостк већъ на то опоминяли, онъ є башъ навалице изгледао на младожењу. И напослѣдку нестрпљиво ступи грофу Алберти и пришапне му на ухо: „Ако я моіой вѣштини вѣровати смѣшъ, то теби предстои особита судбина, пятай ное огледало, алʼ се чувай, да неузморанъ некадъ самъ себи пребацывати због неопходности ове, кои си садъ іошть господаръ, и кое можешъ уклонити одъ себе и одъ твое лепе супруге, набирай или траюћу срећу или вѣчно каяньѣ.“

При овимъ речма гласъ є Белишевъ особитый изразъ добіо быо. Изъ њгови очіо севале су страшно претеће муње. По дугомъ навальиванію цыганиновомъ, одобри напослѣдку графъ. „Алъ морамо само насъ двое быти!“ дода цыганинъ. Графъ све одобри; и тако одемайпре чародѣй у другу собу са своимъ огледаломъ, а затимъ оде и графъ са своіомъ невѣстомъ, кои є тресући се съ некимъ тайнимъ страомъ слѣдовала му.

Текъ што є Белини у ону, одъ прве сале подоста удаљену и неколикимъ столицама и канабетима украшеиу собу, ступіо, одма метне свое орудіе на асталъ, алъ огледало ние было ово, комъ є чудеса мало пре чинію, већъ обично огледало, само што є у форми сасвимъ овомъ првомъ наличило. Садъ начини єданъ кругъ кредомъ на патосу у ком реке графу да са невѣстомъ ступи; потомъ метне руке свое на огледало и почне неке речи ирмлати. Ема побледи, на прсту цыганиновомъ позавала є она прстенъ єданъ, кои є быо наслѣдіе Маркиза Ричіо; страшљиво се іошть већма узъ младоженя своіг прилюби, алʼ іой нека преестествена сила ние дала да єдну єдину речъ проговори. Младый графъ смѣшіо се већномъ страу и храбрію ю є. Садъ сврши Белини свое церемоніе, стави графа предъ огледало и даде му єдну књигу у руке. То є быо Евангеліе. „У овако важномъ тренутку, нуждна ми є твоя заклетва, закуни ми се даклe на Евангелію, да се при већешъ обазрети, докъ ти я не рекнемъ.“ „Зашто?“ запита графъ нестрпљиво. „Ер ће се иначе чародѣйство разорити и твоя несмисленость бацила бы насъ све у пропастъ.„ — „Айдемо, я већу ништа да знамъ!“ — „Тешко теби!“ Овай узникъ, коіъ Белини ужасномъ гласомъ изговори задржи графа, кои є већъ са невѣстомъ своіомъ наполъ пошао быо. Графъ ступи опетъ у кругъ овай, метне руке на Евангеліе и закуне се слѣдуюћимъ начиномъ: „Ма какавъ се образъ у овомъ огледалу появіо, я се закинѣмъ да се већу пре обазрети, докъ ми чародѣй овай недозволи!“ И држећи руке непрестано на Евангелію, а круто гледаюћи у огледало, стаио є графъ као недвижимъ.

Ужасанъ некій смей, као самога сатане, кадъ првый плачъ каюћегъ се грѣшника чуе, заєчи изъ уста чародѣя, при виску коіъ Ема извикне, кадъ у досадашњемъ цыганину позна Маркиза Ричіо, кадъ овай свою лажну браду скине. „Твой последнји часъ куцнуо є, горда љотице.“ пришапне онъ графицы. „Мене си изневѣрила, я те ни другомъ недамъ. . . . . Пази на твою заклетву графе!“ дода онъ младоженьи; „я самъ быо сведокъ среће твое, буди и ты сведокъ мое освете“ . . . У истомъ тренутку угледа графъ у огледалу како вожъ сѣкне, и Ема клоне, отрезнута у крвь на патосъ.

При овомъ ужасномъ появленю хтѣдне графъ бѣсно на овогъ лажногъ чародѣя да скочи, алʼ овай съ речма: „Іошть се необрѣи!“ скочи кроз прозоръ на ходнике и за тилй часъ нестане га. — Ф. Н. Г.

ПОДГРѢВЦИ.

— Између животиња коя у мору живе, Китъ є найполезніе. Китова има одъ различне сорте; и то су найвеће морске рибе, ербо оня имаю 60—70 а млогии 100 стопа у дужину. Китъ кадъ се роди онъ є као найвећій во. Они се обично лове по леденомъ и сѣвернома мору. Млого великихъ лађа и чунова скупи се на тако плоне. Како се Китъ на површини мора укаже, онда найодважніи и найачій рибаръ, привезе му се близу, и бацы се на њга єдномъ одъ петъ стопа дугачкимъ копљемъ, кое ако пробіе кожу и дубоко се у славину заборе, онда є сигуранъ ловъ, ербо за то копље на другомъ краю привезанъ є конопацъ, кои є преко сто пати дугачакъ. Китъ одма почне тонути како осети да га є копље ударило, и крвь офарба путь њговъ. Они съ лађе непрестано пуштаю брзо конопацъ за њимъ, докъ годъ не падне на дно. Пошто му млога крвь изтече и пошто ослаби; изаће онъ опетъ на површину мора, и ловцы га на ново съ лађама салете; и пошто га свладаю извуку га на обалу. Одъ єдне такве рибе може по 100 буради масти да изаће. Китови имаю изподъ гуше браде, кое су 12 до 15 стопа дугачке; одъ кои се после праве различне гибке ствари; кое се превіюю а веће да се сломе; и то є оно што ми зовемо фишпанъ.

ЗАЧИНЦИ.

Болый є левъ крадљивацъ одъ леньогъ слуге.

Старогъ слугу, старо псето и старогъ коня, єднако уважаваю при двору.

Чесно живити и спокойно умрети толико є, колико ђаволу рачунъ кварити.

Гдѣ нема ватре, нема любави.

Пытати нестае ништа пити ће коме зубъ испасти, ако пыта.

Гдѣ сила и ячина владаю, ту правда служи.

Срећа и несрећа путую єдним путемъ.

Срећа и несрећа носе єдна другу.

Кои є срећанъ у игри, несрећанъ є у любави.

Срећа, нетреба никакве савѣте.

Мало звоно, звоня као и велико.

Што више закона, манѣ правде, што манѣ закона, више правде.

МРВИЦЕ.

— Лоповъ єданъ дође у механу и пошлъ по чизмара, да донесе кой парь чизама на пробу. Єдне му се допадну, навуче ій на ноге и запыта за цену, али одма прадода, да ће ій текъ до осамъ дана исплатити. Чизмаръ ово неодобри већъ поиште чизме свое натрагъ, а лоповъ видећи, ако чизме врати, да съ тимъ ништа добыта неће, па ћиши са свога места и почне бегати, а чизмаръ за њимъ вичући: држ'те га: Неки одъ мимопролазећи хтедоше га уватити, али имъ онъ привика: „Недирајте ме, мы трчимо за обликадy; я у чизмама, а онъ у ципелама.“ Овы како то чуше, почну пљескати рукама и у глась викну: „Чизме обликадy добіяо.“

— Путникъ єданъ дође до єдне рѣке, кои се јако разлила была, да се на чамцу преко нѣ превезе, па запыта несларе, да ли се досадъ при превожењу когодь тy изгубіо? „О, Боже сачувай, до сада нико, одговори єданъ. Мой се братъ истина прошле седмице тy удавіо, али смо га таки сутра данъ нашли.“

— Єданъ селянъ прегледаше новокупљеногъ коня другогъ селяка, па се изјасни, као да му се чини, да е конь плашљивъ. На то одговори онай. „Та плашљивъ ние никако, єръ сто већъ три ноћи, како самъ самцытъ у штали стоя.“

— Чивутина єдногъ увате у солдате и метну га у оклопнике. После некогъ времена, кадъ су на войну пошли, метне чивутинъ оклопъ свой на леђа у место на прси. Официрь примѣтивши то дотрчи къ њему и запыта га: Што ће му оклопъ на леђи? „Е, а да како ћемо кадъ станемо бегати? одговори онъ.

— Предъ Немца єдногъ, кой є у Италію дошао было, изнесе пріятель његовъ чашу вина, кое се „сузе зове. и кога онъ никада ни окусіо нше. „Какве су ово капьице? Ово є нешто скупоцено! ово мирише!“ рекне Немацъ. „То су сузе Бакусове,“ одговори му дочекавши га пріятель. „О Бакусе, Бакусе.“ — одговори онъ съ управљењемъ на небо очима и са оберучке подигнутомъ у высь чашомъ. „а што недоће и у нашу Немачку, да се и кодъ насъ сить напијачешь.“

— У некомъ месту апсанско здание тако трошно постане, да су морали молбено представленѣ вышой власти учинити, да имъ ова допусти, да старо ово здание поруши и на истомъ месту ново са придодаткомъ старогъ матеріяла, што се употребити може, подигну. Предлогъ овай буде уважень, али му се природа и то изричио условіе, да поради државне штедње апсеница у истомъ старомъ здању остану дотле, докъ се ново здание неподигне.

— Іошть 1999. године нашао є путникъ єданъ на подножію горе Пеаге, кодъ сагорелогъ села єногъ две жене, кое су четрдесеть кое мушке кое женске деце, као стадо оваца предъ собомъ терале, кои су одъ глади рукама траву чупала и ела. На пытањ: како су до те ништете дошли? єдна одъ ти двею жена са слабымъ глассомъ одговори: Отцеви су ове деце одъ непріятеля попадали, матере су имъ одъ глади помрле, куће су имъ изгореле и имаћ оплачкано, половина ій є већъ помрла, и брой є њиовъ свакій данъ маньій.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Изъ Караюнца одъ 20. Сепг. явлю следующе: „Ваpошь ову постигла є ноче єдна жалость. Младый свештеникъ нашъ Милованъ Миладиновићъ кои ни пуне три године у овомъ чину ніе служіо, преставіо се и быо є сутра данъ свечано сарањенъ, при комъ погребу присуствовала су два протојереа са свештеницыма, и са млогобройнымъ грађанима. При сарштетку опела изговоріо є сходно слово учитель Стойковићъ. Његову прерану смрть оплакује његова мати, супруга, браћа и сестре. Онъ є своіомъ добротомъ заслужіо да му сви рекнемо Богъ да му душу прости.

— После дужегъ болованя у своіой прерано младости преставіо се у вѣчность Коста Стоиљковићъ Стефановићъ звањичникъ књижеске канцеларіе. Његови ожалошћени наслѣдници и пріятеля оглашујући смрть његову позиваю све његове познанике и другове на случаєтіе те жалости.

— Начальникъ среза косанйскогъ окр. београ. г. Яковъ Лекићъ после кратковогъ болованя 23. ов. м. преселіо се у вѣчность.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Млого ће се чудити зашто є сада, после тако важногъ догађаја, после уништења руске приморске флоте и освоења Севастополя, и на бойномъ и на политичномъ полю наступила нека тишина. Кадъ се опомененo лањске претиће одъ стране запада, њихове карикатура и пѣсама противу Русіе, и самовластне ниске новинарске, кадъ се опомененo оны натрены пѣсама у Петербургу, оны страховиты манифеста цара Николе, оногъ одушевленія у Грчкой, и свега прочегъ, морано се увѣрити да є време свађе прошло, и да є єдно страховите време наступило, а то є време правогъ ратованя. И сада ни у єдныхъ новинама западныхъ, незаплазно ону лањску разпуштену грдню противу Русіе, сада читамо благо писмо цара Александра, гдѣ говорећи о пространи на Севастополю приличи се воли и промислу Божѣмъ. Ни царь Никола да є доживіо ово време, не-бы другчіе писао, оны натрени први манифести были су нуждны да овай рать учини народньимъ ратомъ у Русіи; тога ніше нетреба, врло є спакій заузетъ сада за онай рать као за свое собственo благо. — Тишина, кои вамъ се сада чини да влада, сете прный о-

блазъ у коме су сами громови. И последня четвртъ ове године бы-ће може быти за ово ратованѣ важнія, него цела ова година. Царъ Александеръ бреную се изъ свог столице, посѣтіо руску светиню Москву, колію се Богу у великой московской цркви, и дошао на бойно полѣ, дошао да самъ собомъ охрабри войску, и да самъ собомъ управља цело воеваньѣ; онъ є тога ради, повео са собомъ све знаменитіе свог великаше изъ Петеребурга, како бы одна у свако време совѣтовала и рѣшителне наредбе чинити могао. Исто тако и поелительи саюзне войске добили су неограничена пуномоћія, да у свему ратованю и предузиманю све чине што годъ за добро нађу; и по томе а и по свему другомъ види се да ће се текъ сада отворити право бойно полѣ; а и князъ Горчаковъ у његовомъ говору солдатима вазао є: да ће сада слободніе и згодніе моћи ратовати, крбо су до сада были привезани за Севастополь, и изъ тога може се видити, да су Руси готови ако воени планови донесу, и сѣверну часть Севастополи, па и самъ Крымъ оставити. У Николаеву, гдѣ зо хил. людн одъ дузетъ времена на утврђеваня ради, Русіи подиже новый Севастополь; у Николаеву, гдѣ су сви они што лађе праве са источногъ мора са свима напиманя доведени, подиже Русія са неповятномъ брзиномъ нову флоту за црно море, и већъ пишу новине да су неколико пароброда почели оружати. Саюзници знаду то врло добро, и бомбардоваћи ioште Севастополь мысле на Николаевъ, али тако се стиче грдна руска войска, тамо є лакше войску ранити, тамо немогу саюзне флоте сбогъ плитине воде приступити. За прибрежія источногъ мора, нема се шта бринути Русіи, непрія тельска флота и опе године братила се изъ источногъ мора, а Кронштатъ остао є невређенъ; на западной страни осигурана є Русія неутралностъю Аустріе и Прайске, и тако сада целу свою снагу, сву найболю войску може употребити поредъ црногъ мора и на Крыму.

— Извѣстія изъ Цариграда одъ 15. о. м. являю: да су Руси кодъ Карса уватили єданъ спроводъ турскій съ равномъ одъ 1000 коня и 300 людій. У Цариграду после да ће се Карсъ само ioштъ неколико неделя држати моћи.

— Мостъ кои є преко морске утоке преко кога су Руси изъ южне стране Севастополя на сѣверну страну 27. Авг. прешли, было є 500 хватн дугачакъ, и было є направљенъ на лађама и сплавовима. Преко такве ширине направити на брзу руку такавъ мостъ преко когъ ће топови и хиљаде войника машерати, признаю сал кои су поеномъ искуству вѣшти, за нелику майсторію. И тай мостъ было є узроокъ, те се войска руска безъ икакве штете спасла. Зло бы было за руску войску да тога моста ніе было, или да су се саюзници могли привучати да изъ топова мостъ разоре, кое су имали у плану, али были су сбунѣни и препречены лагумина.

— Изъ Цариграда являю да су саюзници в. т. м. поче ли се спремати да потопљене лађе на ушћу пристаништа Севастопольскогъ изваде. И то ће чинити помоћу неке машине коюсу у Керчу пашли, и кои подъ водомъ може да ради. У исто време кадъ се те лађе стану вадити, флоте ће бомбардати сѣверне градове, и тако надаю се да ће онда Енгелске новне лађе моћи продрети у пристаниште и срушити сѣверну утврђену страну Севастополя.

— У катедралной руской цркви у Севастополю држали су Французи благодареніе Богу сбогъ добивене битке. Енглезима такође опредѣлена є друга цркза.

— Млоги Грци у Цариграду и у Смирни, кои ioште непѣрую и да є царъ Никола умрьо, нису вѣровали ни да є Севастополь пао, него су се ioштъ саюзницима и турцыма сбогъ њиовогъ весеља смеали, и съ тога су млоги и позатворани.

— Єданъ офицеръ француски одъ 3 Септ. изъ Крима пише: „Ioче нас іо официра съ полковникомъ пшли смо кроз Севастополь. Варошъ є была врло лепа и уређена, у свему видио се богатство и изобиліе. Улице су широке, и свака кућа изъ своју башту. Кућевина су намѣштаи врло лепи. И сада немамо нужде на земльи спавати као до сада сробо смо нашли скупоцены бплина; и сада ручамо са углађени астала, и имамо лепы велики огледала. О стану варошн неможе се ioштъ ништа извѣстно да има; одъ млоги кућа ніе ништа друго заостало кромѣ пушећи се зидова. За чудо много смо топова нашли, могли бы одъ њи у свакой француской варошн по єданъ гвоздень споменикъ подићи. Садъ видимо како су се Руси могли онако дуго држати. Разгледао самъ малаковску кулу, и увѣрio самъ се да после падења нѣкогъ, ніе никако могуће было да се Руси далѣ држе на южной страни.

— Изъ Одесе пишу одъ 13. Септ: да є царъ Александеръ у Николаеву пресѣо, и генералъ Лидерсъ отишао предъ цара. Вел. князу Константину кои є такође у Николаеву надаю се у Одесн.

— Последњѣ вѣсти изъ Крима являю: да саюзницы опрашаю разорене кућe, и спремаю ій за свое обиталишта. За сада гарнизонъ у Севастополю опредѣленъ є на 18 хил. момака. Князъ Горчаковъ и маршалъ Пелисіе непрестано єданъ другомъ нешто пишу, али о чему пишу нико незна. Сардиниску войску у Крыму презиру и Енглези и Французи, крбо при јуришу на редань 27. Авг. они су оставили Енглезе и нису њихъ хтели помоћи као што є было наређено. Види се по брою њиови ертви како су помагали, крбо Сардиніна само є 3 погинуло и 25 рањено. — Француски солдати насмеваю Енглезе што нису на редань узети, и съ тога чешће догађа се међъ войницыма свађа и тученѣ.

— У Бугарской спремаю се зимни квартири за войску и по томе мысли се да ће илога саюзна войска у Бугарску доћи и оданде зимусъ противу Бесарабіе поћи. Омеръ паша отишао є на бойно полѣ у Азіи, и намѣрава 50 хил. момака у Чеваетилу скупити.

Подписаный учтиво умолява гг. скупителѣ преумеранта на књигу: Рѣчникъ закона, уредба и пр., да бы му списокве свое до конца т. м. непремѣно послати изволили.

Ђорђе Петровићъ,
Рачуноисп. гл. Контроле.

Течай новаца: сребр. 113 ½; дук. 5 фор. 20 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТНИ КЊАЖЕСТВА СРПСКОГЪ

У Бѣограду 30. Септемвра 1855.

ЗУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 3 цванцина. № 80.

АТИЛА У ТРІЕСТУ.

Историчный романъ изъ Мађарскогъ найстарійегъ времена.

(съ њѣмачкогъ.)

Већъ су почели народи христіянски разсађивати првый цветъ културе по Европи, анђелъ мира смести се по веселимъ предѣлима, и трудіо се да на пушећимъ пустарама нове и златне палате подигне, кадъ ал одъ еданпутъ изъ дальногъ ладногъ сѣвера дигне се страшный непріятелъ, разори што су столећа подигла была и на тѣлесама беабройны ювака, на крвавимъ сузама тужење невиности, и на развалинама едногъ целогъ разореногъ света, подигне онъ крваве застане горы побѣда; тай непріятель было е Атила, врховедный онай краль са своимъ разбойничкимъ четама, дивљимъ Хуннма, предцыма садашњи мађара. Преко Волге, са Уралскимъ планина године 375-те по Христу, они су се у садашњу Мађарску населили, и одатле све далѣ продирући све су разоравали што су трудъ и прилѣжаніе подигли были, борбе за борбомъ, лешеве на лешеве, крвопролитія на крвопролитія нагомилавали, подъ дрекомъ ужаснутогъ света допрли су были и до ядранскогъ мора и са страшнимъ свирѣпствованѣмъ освоили су Трієстъ. И тако налазимо мы Атилу при почетку наше приповѣдке у той знатной приморской вароши.

На балкону едне велике палате, кои е и у оно време много было, седіо е едань човекъ озбилнъ и намрштенъ и сматрао е предъ њимъ лежеће утишано море, кое е чудноватy разлику показивало са разореннмъ Трієстомъ, кои се іошть пушіо одъ свирѣпогъ пожара Атилини чета; чинило се, као да диван она радость разоравања іошть ніе была продрла у дубину морску, рибе су весело пливале око пристаништа, крвлю покривеногъ, а сунце е лобко осіявало крвна езера и развалине трієстанске, као да е на само место покоя сіяло.

Човекъ онай, кои е погледе свое пуштао, да му по безконачной равницы морской блуде, было е малогъ, пуногъ стаса; њгова жуто црнкаста боя лица, велике дебеле устне, и црне севаюће очи показивале су монголско поколењ. Њгово тѣло, кое е при свой своюй малености, ипакъ велику снагу мишица показивало, одевале су тесне алвине одъ быволске коже; високе чизме одъ исте коже, покривале су му ноге до више колена. О плећима висила му е рундава медвеђа кожа, коя е до пета допирала, и на њговъ тежкій шлемъ такође е мрвена кожа навучена была, изъ кое е само златный (*) кривакъ, вирio. Само повезъ тогъ човека было е врло важанъ и великолѣпанъ; еръ е было пукъ злата и драгогъ камења, исто тако и држакъ њгове дугачке и широке сабљ, на кою е онъ немарљиво обе руке наслонio было. Њгове черте лица, са густимъ великимъ обрвама съ намрговеннмъ челомъ и севаюћимъ погледомъ, као срдитогъ лава, показивале су опору дивљину. Тай човекъ было е Атила: Хунскій краль.

Чудноватa чувствна морала су крозъ груди тогъ опорогъ човека пролазити, и пажљивый посмотритель могао е ласно познати, да иста чувства нису се башъ сасвимъ слагала са њговомъ дивљомъ душомъ. Њгово лице изгледало е као каквогъ човека, кои се самъ са собомъ занима. Дуго време седіо е онъ замишлѣнъ гледећи на море, кадъ му се едань младићъ, исто онако обученъ као и онъ, приближи; у њговимъ чертама лица ласно се могао примѣтити правый войничкій характеръ. Кадъ Атила долазакъ овогъ младића примѣти, тргне се, утре свое намрштено чело, и кадъ своге любимца види умиљный му зракъ њгово опоро лице осіне. „Добро те си дошао, драгій Хилдерiче!“ проговори Атила дубокимъ гласомъ, „я башъ писамъ было найболѣ разположенъ.“

„Ты си изгледао нешто намрштенъ, крaлю?“ рекне брижљиво младићъ.

„Я имамъ по кадшто трепутака,“ продужи Атила потмулимъ гласомъ: „кадъ писамъ радъ самъ быти. Еръ чудна, страшна створења подигну ми се онда у души моюй, сведоцы прошлости мое, а срдити и озбильни опоминаћи за будућность. На онда ми се учини, као да сва она сяйна дѣла довкошня, нису у стању, срећнимъ ме учинити; онда ми се чини да у срцу момъ опажаћ неке празнине, кое иначе непримѣчавамъ, и нешто ми онда каже, да ће некадъ мой гробъ више са проклетствомъ него са славомъ покривеньтъ быти. Но то су женске мисли, кое военый шумъ брзо растера; но свой прилици те мысли одгудъ долазе, што самъ дуго време недѣла-

*) Кривакъ е оно крвно парче на шлему кое е често перћмъ или длаковъ оквѣено.

теланъ было, погледъ на неколико крвави лешева непріятелски сасвимъ ће ме излечити.“

„Атила, крало мој!“ одговори Хилдерихъ њежно: „Нестиди се таковы мислій, оне лепше украшују опоре војничке груди, него непріятељске мртве главе. Ты ни једну четвртъ ниси оволико опоръ, као што они мисле, кои те непознаю; у твоимъ грудма има тихій чувства негъ што є војничко бесило; та ниси ли ты мени толико любови показао, толико доброчинства учинио, као отацъ сыну своме да се у срцу момъ теби споменикъ подигао, вечій него сва воена побѣдоносна слава твоя?“

Краль є добровольно допустіо да га младићъ овай загрли, но затимъ оноро одговори: „Тешко тебы, ако се усудишъ момъ народу казати, да я любимъ; то є слабость една, коју Атила презире. Срамъ и проклетство стиђаће ме, ако моји люди дознаду да Атила кога люби! Ал' ипакъ я самъ твой пріятель,“ продужи опетъ њежніе „ал' се немой повосити моіомъ слабошћу!“

„Слабошћу називашъ ты то? — О, ты незнашъ шта є любовь!“

Лакій осмей прелети преко опорогъ лица овогъ владателя Хуна. „Имао самъ я у првомъ детинству момъ осећања, ил' самъ баръ савао да ій имамъ, кои су готово сасвимъ наликъ была на любавь, пре него што самъ волю и насладу добио у крвавымъ борбама. Но то су биле времена, кои су садъ далеко отишла!“ Глась му тихо задрхће, „садъ ми є самртно крстанъ и роптанъ убіеног непріятеля више задовольство, него осмей жене!“

„Незнашъ ты шта є любовь,“ одговори младићъ патрено: „и можда нећешъ никадъ знати; ал' ако те кадгодъ то чувство обузме, онда ћешъ искусити, да іошть єдно веће удовольство има, него са сабльомъ у руцу, на зловитомъ коню преко крвавы непріятельски трупина трчати.“

Мало зачуђено погледи Атила у Хилдериново заламбено лице. „Готово ми се чини, да си ты самъ то чувство познао, те си тако патрено о женама одъ єданпуть почео говорити?“

„Зашто да те лажемъ, крало?“ одговори Хилдерихъ: „Єсть, я любимъ, и то одъ неколико дана.“

Мало натмушено одговори Атила: „Любишъ? Лудо дѣте, знашъ ли ты да є любовь кь жени, гробъ храбрости?“

„О, ты се варашъ, крало!“ одговори Хилдерихъ одъ како любимъ, осећамъ я у себи толико храбрости и снаге, да бы се са єдномъ читавомъ војскомъ боріо.“

Атила се тихо насмее томъ одушевленю и одговори: Приповѣди ми како є то было?“

„Кадъ мы преко пламена дима и разналина у ову варошъ уђемо, — рекне Хилдерихъ —“ и наши войници убіаюћи и плачкаюћи почву у куће продирати, ишіо самъ я кроз улице да бы колико є више могуће свирѣпства њихова предупредіо. На како самъ тако кроз једну улицу юріо, по коіой є найвише писке и вриске непріятеля и вике наше люди было, чуемъ изъ єдногъ великогъ, већъ пола у пламену налазећегъ се здапія неку ужасну вику, као да є нека женска была. Брзо станемъ утрчимъ у кућу и нађемъ у собн отца и брата на патосу у крви лежеће, а кћерь, лепу као саму богиню любавн, у страшной и очаителной борби противъ множине дивљи нашы момака.

„Стойте! повичемъ я на њи громовито, и ступимъ къ девойки бранени є, а они кадъ ме виде и познаду улозе се. Текъ што девойка види да є одъ њи избавлѣна, падне єцаюћи на тѣло отца и брата свога и обезвазни се, и да є несамъ я, тронутъ лѣпотомъ њеномъ, у наручи узео и наполъ є изнео, была бы и она неизбѣжно жертва пламена, єръ текъ што є онако обневешћену на улицу изнесемъ и на коня є могъ попнемъ, стропошта се зданіе одъ пожара, на тѣла њеногъ отца и брата. Тако є донесемъ у мое обиталиште, уліемъ іой мало вина у уста и тымъ є мало повратимъ.“

„Текъ што къ себи дође, было іой є прво пытанѣ: гди іой є отацъ и братъ? и кадъ око себе погледа и примѣти да ніе у своіой соби, и кадъ мене предъ собомъ види у овомъ нашемъ ратномъ одѣлу, покріе свое њежно лице рукама, и почне горко плакати и єцати. Я одна видимъ како тешко мора пасти њоій мое присуствіе, на зато се удалимъ, оставивши є њеной туги; но одъ тогъ трепутка почео ме є лепый лякъ те девойке пратити, и прати ме непрестано, нитъ ми даде мира! Никадъ ме женска лепота ніе тако тронула као садъ, и кадъ бы она была мени ніоле наклоніна, я бы є за жену узео.“

„На заръ ти ніе наклоніна?“ запита Атила посмевательно се смешећи.

„Првый данъ, кадъ самъ є посѣтіо, и трудіо се да є утѣшимъ, окрене она презрително лице свое одъ мене, и ніе хтѣла ни єдну речь да ми одговори, но мало помало већъ є могла и у лице ме безъ гнушања гледати, и чешће ми се чинило, као да є радо почивало њено црно око на лицу момъ. Може лако быти да мисао она, да и я онимъ четама принадлежимъ, кое су њеногъ отца и брата убиле, неће іой дозволити да ме люби. — На ипакъ осећамъ у дубини душе мое, да безъ њ жити нећу моћи, и радо би и моју сабліо и моју славу дао, само да єдну єдину љубезну речь чуемъ изъ њени уста; свакій є дань вићамъ, и свакій є данъ патреће љубимъ, па ипакъ є іошть далеко цѣль моя! Тако блудимъ садъ коскуда, нитъ имамъ више покоя ни радости, но само видимъ, и само на то мислимъ. Већъ често хтѣо самъ іой казати, како є патрено, како є чисто и силно любимъ, ал' кадъ іой њено бледо лице видимъ на комъ є туга онако лепо изражена, онда ми изумре рѣчь у устима и ућутимъ. Предъ њоумъ писамъ у стаю ништа другo чинити, него е у тихомъ страхопочитаню; као божественый какавъ образъ у храму сматрати и обожавати, и њено лице у срце мое све дубль закопавати.“

„Шта треба ту много, будало,“ рекне Атила, „ниси ли ты господарь и побѣдитель, а она твоя робиня?“

Ватрена румењ обои образе младића. „Не, краљу! Ты ме непознаешь; далеко буди одь мене, да оно ськлономь отимамь, што ми љубовь одриче. Шта се на силу отме невоси благослова, а љубовь зна само оно цьнити, што љубовь даје. Неприми ми за зло, краљо, ал ты ниси никадь љубіо, ниси никадь то сладко чувство осећао, кое насъ — као што я барь на мени упиђамъ — новимъ људима чини; зато неможешь ни знати, како насъ срећнимъ чини љубовь жене, невине жене, гди само душа љуби, и сва друга чувства ћуте предъ чистомъ љубовію дѣвическе душа. Она є равна лепој ружици, у башти, коју само због нѣне лепоте нерадо кидамо.“

„Ал' кажи ми, ако те неузљуби? Шта ћешъ онда чинити? Докле ћешъ ићшть тако боловати?“

„Дотле, докъ речь. љубовь, нъъ нѣни уста нечуемъ, а ако то никако нечуемъ, овда ћу є радо одратити, гди она нѣи намѣри. Останићу є и —“ овде му гласъ престане.

„И?“ запита Атила.

„И несрећанъ быти!“ — одговори Хилдерихъ тужнимъ гласомъ.

Атила се гроотомъ насмее. „Због једне жене, несрећанъ быти?! — Да ти приповіђамъ шта самъ я у момъ отечеству као дѣте видіо; па изъ тогъ можешь видити како женска љубовь усрећава: У момъ отечеству быо є младићъ једанъ именомъ Лудолфъ, сынъ старога Вайдана, надалеко познать због своє лепоте и јуначства. Прико педесеть гостіо моглао є онъ виномъ почастити само изъ глава непріятельски, кое є онъ самъ посеко быо, а у недвеђемъ лову нис му нико равань быо. Једанпутъ при једномъ веселю види онъ лепу Маіо, никоя ніе лепше играла одъ нѣ. Та га девојка тако обчара, да онъ по краткомъ времену оде нѣномъ отцу и запроси є, и овай му є съ радошћу даде; како є пакъ Лудолфъ лепъ и свуда познать быо, то се ни Маія ни једанъ тренутакъ ніе узтезала, и поће за младића тогъ. Алъ Маія є была непостојана као есенъи цветъ: мало после венчања недопадне іой се више Лудолфъ, кои ю є као свою зѣницу љубіо, и она се преда другоме. Једанпутъ, кадъ се Лудолфъ съ добримъ ловомъ кући врати, затече свою невѣрну жену у наручію нѣкога љубезника, кои при долазку Лудолфовомъ као олуя, брзо побѣгне; Лудолфъ пакъ, извадивши себе дошавши одъ љутине и бесиле, забоде невѣрной ножъ у срце. Но затимъ є увекъ врло коскуда усамлѣнъ, и замишлѣнъ, оружіе му є зарђало висећо о дувару, а штитъ му є свою сјайность све више губіо. Я самъ га іошть као дете видіо нако є бледъ са угашеними окомъ коскуда одао. Тѣло му є было изнурено и сасвимъ клонуло. Само једанпутъ скине оружіе и штитъ свой са зида, и овда су му очи као муњі сѣвале дивльомъ натромъ. Увече се кући врати праомъ и крвлю покривенъ, на плиту своимъ носіо є главу онога несретногъ љубезника свое жене. — Сутра дань нађемо га мртвогъ на постељи, самъ є себи мачъ у груди забо быо! — И то сне због једне жене! — — И та кажешь одъ оногъ времена ніе никаква женска могла ме тронути и какво упечатлѣнје на мене учинити; колико ме є годъ пута срце мое хтѣло преварити, сѣтимъ се Лудолфа, па ми срце остане ладно као ледъ леденый. — Ал' шта му драго, — изъ самогъ љубопитства желимъ ю любимицу видити; айд' води не ять той іогунастой невѣсти твоіой!“

И они оду.

(продужиће се.)

МРВИЦЕ.

— Єданъ Енглезъ и єданъ Ирландезъ препирали су се о томъ, у којой се земльи болъ єде. „Я самъ пре некогъ времена быо у момъ отечеству ходъ єдногъ земляка могъ у сватовима и ту быо є двадесеть и четыри чувара, ревне Ирландезъ. „Я ти то врло лепо верујемъ; свакій є гостъ свое парче меса, што є са собомъ донео, самъ за себе кувао или пекао,“ одговори Енглезъ.

— Шта судите вы о овановой изванредной памети?“ запыта єданъ у Флоренцу майландскогъ посланика почемъ му є представіо єдно петогодишнѣ дете, о кога се оштромію цео Флоренцъ чудіо. „Такова деца, кадъ у зреле године дођу бываю обично тупа, одговори посланикъ,“ а дете немыслећи нимало одма му на то овако приметіи: „И вы сте господине заиста морали такође быти врло наметанъ кадъ сте были дете.“

— Жена єдна имала є тоновогъ мужа, кои є врло млого сносити могао, и съ коимъ є она врло непристойно поступала. Єданпутъ га опеть съ врло ружнимъ речма увреди тако, да є већъ єдаредъ изгубіо и окъ стрпленѣ, па се срдито окрену къ њой и рекао: „Но, ты си заиста єдно найнеучтивіе створенѣ на свету.“ Ово дирне госпу у срдце па му љутито викне: „Шта, заръ ми тако безобразне речи казати можешь?“ Мужъ се на ту чувствителность нѣну зачуди и мирно іой рекне: Ето видишь, како си ты само две речи мое за зло пріимила, а ты си мени барь двадесеть ћрніи и горы прашила! Е одговори она, то є сасвимъ друго нешто: ты си се на непристойности мое већъ навикао, али я на твое нисамъ, па писамъ то никако ни рада.“

— Младъ некій човекъ дође у дућанъ, гди се лимунада пила, седне за асталь и поиште чашу студене воде. У то исто доба дође и єдна лепо обучена женска и поиште лимунаду єду узевши место башъ до нѣга. Како є она лимунаду свою испила и хтела да поће пріићи на велико упрепашћенѣ свое, да нема коди себе конаца да лимунаду исплати. Овай се младъ човекъ понаже одма на услуги готовъ и понуди є, да онъ маленкость ту за ню исплати. Она є позадуго то одбіяла али опеть напоследку саизволи на то но съ тимъ уговоромъ, да є онъ до куће нѣне одрати, како бы му одма дугъ свой исплатити могла. Овай се прилики той особито обрадуе, што ће моћи съ тако краснонъ госпомъ познанство учинити, и одма се на то склонѣнъ покаже поће съ њомъ и пружи іой руку, те га она испоћь руке узме. Почемъ су се неприлично одъ тога дућана удалили, извади она у ходу томъ бурмутицу свою изъ пепа и понуди га съ бурмутомъ. Онъ изъ учтивости узме бурмута, и пошмрка га, поће іошть неколико корацкаи

на од'едаредъ као мртанъ љоске о землю. „Ахъ, мужъ мой, сирома мужъ мой!“ повикне госпа пуна очаянія. Сви кои су се ту десили, притрче и посоветую іой, да обамршегъ у сусѣдну кою кућу унети даде, и да одма лѣкара дозове, не бы ли му овай іошть одъ помоћи быти могао. „Али ахъ!“ узданувши рекне, као да бы размишлявала шта да чини, „овако га ни на кой начинъ немогу овде међу туђимъ людма оставити:“ Па се затимъ сагне, те му сатъ, новце, прстенѣ, и све друго што му е по џеповима нашла узме и брзо одтуда оде. После неколико минута младићъ тай къ себи дође; чудећи се у каковомъ се стаю нашао. Тѣшили су га, да ће садъ одма жена нѣгова съ лѣкаромъ доћи. Али е онъ на жалость свою увидіо, да е стидно преваренъ.

— Учитель некій предложи на школскомъ испыту ученику своме, кой е сынъ гостіоничара єдногъ было, слѣдуюће пытанѣ: „Кажи ты мени, шта имамо данасъ? Дете се ужасне и одговори: „Я незнамъ, писамъ іошть данасъ было у куйни кодъ маме, а іуче смо имали киселa купуса са свињетиномъ.“

ЗАЧИНЦИ.

Велика господа имаю дугачке руке.

Газда види с єднимъ окомъ више него слуга са четыри.

Свако дрво има црва а свако жито куколь.

Сваній е себи найближи.

Кои животь неволи, тай се смрти неплаши.

Кои дуго живи постизава све.

Одъ саме любави неможе се живити.

Гди су троица, мора одъ њи єданъ будала быти.

Кола мораю овако ићи, како ій коњи вуку.

Кадъ газда небди, ѣди лоповъ.

Мударъ човекъ коси свою срећу са собомъ.

Кодъ сваке мудрости мора и лудости быти.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Ювашньій данъ, као данъ рођенія Нѣгове Свѣтлости нашегъ Князя прославлѣнъ е са особитомъ свечаностћу. У цркви, гдѣ е Нѣгово Высокопреосвященство служило присуствовали су чиновници у унифомама, са многобройнымъ грађанствомъ. Топовн съ Калимегдана и Врачара пратили су црквене возгласе. У вече было е сяйно осветлѣніе целе варошн. Нѣгова Свѣтлость са своіомъ Светломъ породицомъ, провео е овай данъ у монастиру Раковици, немогући учествовати у овомъ обштемъ веселю због тражке жалости за блаженопокоснокъ госпођомъ Клеопатромъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— 13. о. м. прибпће е царъ Александеръ са великимъ кнезевима свсвимъ изненада у Одесу. Нѣговъ долазакъ у оне краеве има ту намѣру да Николаевъ и тако подржаћу се русскy флоту одъ непріятеля осигура.

— Изъ Париза пишу да сада западне силе незадоволяваю се само са оне четири познате точке, него іоште траже да Русія плати све ратне трошкове; кое е, као што говоре, сада єдина препона што се неможе миръ заключити.

— Саюзници пре нег што бы о миру преговоре почели водити, рады су савъ Крим заузети, и нѣга у залога дотле задржати док Русія непристане на условія кои бы се одъ нѣ тражила; садашнѣ пакъ све преговоре о миру кои бы се повели сматраю саюзници за руско одлаганѣ времена до бољѣ прилике. Они су увѣрени да една војска и велика сила као што е Русія, токъ ће онда примити условія мира, кадъ се у крайньой нужди види, а одъ тога Русія е іошть далеко, и саюзници виде да имъ остае іошть великій посао несвршенъ.

— Великій князъ Константинъ отишао е 15. Септ. у Севастополь, и говори се да ће заедно съ кнезомъ Горчаковомъ цару Александру повратити се; да цара о свему точно извѣсти, и да се о будућемъ ратованю договоре. Други опетъ пишу да ће царъ самъ собомъ нѣи у Севастополь.

— Изъ Одесе одъ 17. Септ. намеђ остадогъ являю: да су Руса скроили планъ да остане и сѣверну страну Севастополя, и да се утврде између Бакчисерая и Евпаторіе, и да ту бране саюзницима далѣ у Криму продреть.

Изъ Цариграда пишу одъ 19. о. м. да Омеръ [illegible] одъ вече ніе осветлio свою кућу кадъ е посланикъ Франц[illegible] одъ годареніе у цркви држао због падења Севастополя, а за Редклиеа кажу, да за цело ніе было при благодаренію и да е текъ после многи преговора кућу своју осветлio.

Изъ Париза пишу одъ 23. о. м. да су аустриска предложеня одбачена.

Излогъ радности по захтеваню привца Наполеона затвориће се 3. Новембра.

Посланикъ прусій у Цариграду Гилденбрукъ, кои е два месеца одъ дужности разрѣшенъ было, приспео е 26. у Бечъ при повратку своме у Цариградъ.

ЯВНА БЛАГОДАРНОТЬ.

Жительи среза Посавскогъ усрдствовали су на представленіе нѣовы надлежны властій повисити плату учительма, и сада, као и пре три године, селскимъ на 100, а варошкимъ, као Палешкомъ и Убскомъ на 120 талира, осимъ додатка обштинскогъ.

Уживатели ове штедроте изявлюю овде своју топлу благодарность као власти тако и врломъ народу Среза Посавскогъ.

Разрѣшеніе загонетки: у № 78 време и мапа (земьовидъ) у № 79. Дечакъ (момче) и Дечакъ (пубъ у картама.)

Течай новаца: сребр. 112 ½; дук. 5 фор. 20 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 4. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницомъ и петкомъ. Цѣна му е за три кѣсеца 9 цванцира. | № 81.

АТИЛА У ТРІЄСТУ.

II.

(продужено)

У едной соби, коа е староримскимъ великољѣпіемъ намѣштена и накићена была, седила е една девойчица дражестне лепоте, бледа и у црномъ одѣлу. Она е седила невесело, съ наслоњеномъ главомъ на свою снѣжбѣлу руку, у дубоке мисли упштена, и покадкадъ подиће іой бледе образе тиха руменъ.

Хилдерихъ са своимъ пратіоцемъ у собу ступи[illegible]ја девойка на врата, и кадъ Хилдериха угледа, порумене тихо, и спусти очи къ земльи. Но одма затимъ опеть погледа горе, и зачудивши се присуству Атилиномъ, погледа плашљиво у младића и запита га: „ко е тай човекъ?“

„Атила, краль Хуна!“ одговори самъ Атила, место младића, равнодушно, но у истомъ простомъ одговору ипакъ лежало е врло много найвеће гордости.

Девойка сгрозивши се, покріе лице свое рукама при погледу на тогъ човека, когъ е цео светъ *Божиимъ бичемъ* називао.

Зачуђенъ толикой лепоти девойке те, проговори Атила тихимъ гласомъ: „Небой се девойко ногъ имена ако оно и звечи у твоимъ ушима ужасно; теби се неће никакво зло догодити; єръ Атила уме и милостивъ быти.“

Девойка одкріе свое лепо лице и одговори скромнимъ гласомъ: „Милостивимъ се називаешъ? безчовечный варваринe, кои си краль таковога народа. Нису ли твои крвожедни разбойници могъ отца и брата убили?“ — За овимъ речма почне опеть плакати.

„Бесмило побѣдителя нема кадъ разсуђивати,“ продужи Атила, „а краль много повшта дозволява побѣдителю, кое се твоіой нѣжной души чини преступленіе и грѣхъ. Зацело су се твой отацъ и братъ моимъ войницыма оружаномъ рукомъ противили, на обичай е побѣдителя сваґда быо, оружанога непріятели убити. Атила неубія оне, кои су лишени оружане!“

„Девойко,“ дода Хилдерихъ са гласомъ, кои е због велике любови дрктао: „Заборави оно што е већъ учињено, и кое се већъ више повратити неможе, и покори се судбини. У звездама е написано было: да твой отацъ и братъ погинути морају. Зато утѣши се, и награди твогъ госта, кои се труди, да ти судбу колико е могуће ублажи и услади, награди га дакле са ведрином лица твога, и осмѣхомъ твои ружичны уста. Награди ме драга *Амандо*,“ продужи Хилдерихъ патреће, „єръ твое чело разведрено видити, моя е найвиша цѣль, коју на овомъ свету имати могу!“

Аманда баци єданъ жалостивъ но любезнуный погледъ на младића, и непримѣтно руменило появи іой се на бледимъ образима.

Краль Хуна примѣти то руменило, и баци єданъ особитый погледъ на Хилдериха, когъ су образи горели; затимъ се замисли, и неко особито чувство морало се у њему появити, єръ његово опоро лице узме врло жалостный видъ, кои е више нему унутрашню тугу, него опоре какве мисли изражавао. Затимъ дигне главу и проговори узвишенымъ но нѣжнимъ гласомъ, тако, да му Хилдерихъ зачуђено у очи погледа. „Буди спокойна дѣте, моє, и охрабри се; тебе люби мой пріятель, зато те и подъ мою заштиту узимамъ; на ко ће се на овомъ свету усудити оногъ и попреко погледати, когъ Атила брани?“ При овимъ речима уздигне главу, затрево су му севале очи исподъ густы и велики обрва, гласъ му буде якъ, као самога лава, и изразъ нѣговогъ узвишеногъ лица показивао е найвећу дивљину.

Хилдерихъ попрвени, кадъ види да му е Атила тайну нѣгову издао, и погледи у лице Аманднно, но тако, као да е изъ нѣны очію за се смрть или животъ читати хтѣо.

Амандино лице занлами, очи іой се къ земльи спуште, и чинило се, као да е младићу нешто одговорити хтѣла, но погледавши страшљиво у Атилу, ућути и по другій путъ спусти очи къ земльи.

Атила е бутећи гледао оштро у девойку и Хилдериха; се учини, као да примѣчава, како се Атилине груди тихо подижу и спуштаю. „Тако ми богова!“ мрмляо е Атила: „Она е девойка лепа!“ Затимъ одма, као у некой забуни запита Хилдериха: „Сыве, любишъ ли е ты?“

Зачуђено погледа га опай, єръ му се питанъ Атилино чудновато учини; но Атила намгодивши чело и оборивъ, но мало дрктећимъ гласомъ брзо дода: „Я видимъ, да бы се вы радо мало проразговарали, на само,

зато се уклањамъ, да вамъ досадамъ небудемъ." И оде брзо напољ.

Хилдерихъ є гледао за краљемъ, когъ чудновато поступакъ ніе могао самъ себи разтолковати; потомъ се приближи девойки, коя є іошть непрестано замишльно седила, узме є за руку и проговори тихимъ но одъ любови дрхтећимъ гласомъ: „Опрости, драга девойко, краљице су ти речи одвриле ствари, кою самъ я за свагда у дубини срца мога затворити намћевао; но кадъ си већъ дознала, то бы было излишно и далъ тайти; зато ти вћрно и искрено кажемъ, я те любимъ више него живот свој."

Очи су му на њене усне управљене биле при тымъ рћчма, као да є са исты њих одговоръ натргнути хтео.

Девойка є ћутала непрестано замишљена, затимъ га брзо рукомъ одъ себе отури и плашљиво рекне: „За име Божіе остави ме! иди! остави ме саму!"

Младый овай войникъ побледи одъ велике туге, коя му кроз срце као сиварь кожъ пролети. „И видимъ да ти є свој погледъ мрзакъ, да ти у муке твоє умножава. Удаљићу се, а то на свагда, да ти у будуће више туге непроузрокујемъ, єръ твоя радость и твој покой прећи ми є него срећа моя."

Ово реканши пође, но Аманда га тихо зовне, узме га за руку и проговори. „Ты си племените душе младићу, кои є свакоги почитања и любови достоанъ. Оћу да ти срце моє отворимъ и да те увћримъ, да моє повћреніе већъ притежавашъ. Я самъ ти наклоњена вр.ло, више него што бы требало, због тебе спосимъ я ужасне муке; само на тебе мислимъ, само тебе видимъ; па была будна ил у сну. Често у сну, кадъ ме любовь са непобћдимомъ силомъ к тебе привлаче, ступи образъ моґъ убієногъ отца и брата међу насъ двое и разкине, као злій демонъ оне свезе, кое ме за тебе везу. Мисао, да и ты къ оным разбойницыма припадлежишъ, кои су меня моє найвеће убили, угушуе онай жарь, кои се у моіой унутрашности за тебе поджиже; ты ми се онда укажешъ крвлю попрскань, а твоє оружіе обоено крвлю моґъ отца и брата; гнушаюъ испуни онда оно место где є любовь была, и морамъ се усиливати да се пробудимъ, да тебе само онако далъ у сну негледамъ. О, ты незнашъ, шта з због тебе трпимъ!"

Съ оним речма клоне опетъ изнемогла девойка на столицу, покривши тргвито рукама своє сузно лице. Младићъ притисне ватреный сдавъ полобацъ на витице њене и ћутао є, єръ му се душа тугомъ препуна.

Напослћдку почне онъ съ такимъ гласомъ, кои є заседно са срцемъ у грудима његовим тресао се: „Аманда! анћеле, Богиньо! Ты страдашъ, ты трпишъ због мене! О кадъ бы могао душе твои милы покойника повратити, кадъ бы могао мртве подизати, кадъ бы сузе са његове стазе повренути могао, сие бы за любовь твоју учинио! О, кадъ бы моя смрть њима живот у ствари была повратити — како радо, како блажено я бы умро — єръ бы на тай начинъ моя смрть твоє муке, твоју тугу ублажила!"

„Умрети, ты, мой Хилдериче?" одговори девойка плачући, и претисне младића са найнећнимъ жаромъ на груди свое. „О, не, тако свирћпъ не бы ты био! Твой живот мой є живот, ты си мой светь, мой санъ, моя светлость, мое сунце. О, ужасно є!" повиче она, „ужасно є любити и мрзити, почитовати и презирати, желити и одбацити! Душе моґъ отца и брата проклињаше ме, неће покоя у небу наћи; єръ я любимъ моґъ непріятеля, любимъ пріятеля њиовог убица, — на оном свету узнемираваћу и разоравамъ я њиово блаженство, па напослћдакъ, впакъ немогу другчіе чинити!" При томъ обиће свое њежне беле руке младићу око врата.

„Небуди непрактична спрама мене и самой себи," одговори младићъ тихо: „Зарь є моя привиђа, што су твои очи пали? некаплъ-ли сь моє руке пријатељица? Буди спокойна, што є было, было!"

„О, та они су ме врло любили!"

„Они те нису могли онако любити као што те я любимъ!" одговори Хилдерихъ ватрено, „са оваквимъ жаромъ и обожаваћемъ — не заиста, они те нису могли онако любити. На зарь ніе у ствари моя горећа любовь, зарь ніе у ствари мой живот, когъ самъ само теби посветіо, отца и брата заменути?

Место одговора, полюби Аманда чело младићево.

„Они войницы нису только ни крови, као што се теби чини," продужи младићъ, „и я самъ много, кои су съ оружжомъ рукомъ на супротъ ми стали, убіо."

Лице є девойке ове было жалостно. „Сядь видимъ како ме любишъ!" рекне она. „Онай кои непрестано о бою и убиству говори, и кои може безъ милосрдія убіти, ніе у стању ватрену любовь девойке ни мало осћшати."

„Ты сматрашъ ствари како сама мислишъ, а не како ій увиђашъ. Храбрость є мужа прва добродћтель, мачъ и штитъ његово найвеће добро, а найвећа срећа жене есть, храбрость мужа награђивати. У ономъ отечественомъ предћлима, таме преко Урала, овай є мужъ жени наймилій, кои іой найвише непріятељска глава за уздарђ довосе."

Съ трозомъ, покрће њежна она девойка свое лице рукама. „О Боже! међу какимъ си ты народомъ одрасао Хилдериче! О, то ме ты паравно веспокешъ любити!"

„Не муци ме такимъ рћчма Амандо! говори, какво свћдочанство захтћваш одъ мене, да се увћришъ како те неописано любимъ?"

„Ты бы ми заиста могао твою любовь осћдочити, кадъ бы само хтео!"

„Кадъ бы само хтео? О како тако чудновато и питати можешъ, мила моя?"

„Бестъ, само ме любишъ! — Слушай!" почне девойка, погледавши озбиљно у младога овога войника. „Ты имашъ срце и чувства, и непринадлежишъ оным дивљим харпарима, оним свирћпим убицама, кои ни сажалћнъ, ни милосрдіе непознаю. Докле тодь дакле оніи четама припадлежишъ, немогу те никако онако любити,

како бы хтѣла, и за то ми неутолиме муке причињаваш. Зато, ако ме љубиш, остави оне дивље чете, међ' којима се никада свикнути нећеш, беги самном у стране земље, тамо, гди ужасна ника дивља! Хуна ће ишта продрла ніе. Съ тешкимъ ћу срцемъ отечество мое оставити, но твоја ће ми љубовь и страве земље, отечествомъ учинити. Беги, беги самномъ, остави ову ужасну војну буну, престаня даље убијати и морити, буди срећанъ моимъ љубовію, као што ћу я твоіомъ бити."

Озбиљно одговори Хунскій овај младићъ молећомъ погледу девојчиномъ: „Ништа мој живот, дању ти та радо за знакъ моје љубови: само незаступај да мој народъ оставимъ."

„Шта те неже за те разбојничке чете?"

„Заклетва, коју сам крало и моимъ војницима дао."

„О, тај краљ!" одговори девојка гнушаюћи се, "шта те може за то чудовиште везати? Боже! Тај ме човекъ страомъ и ужасомъ испуњава. Кадъ е онде стао, чисто ме, са њговимъ звѣрскимъ погледима пробадаюћи, века особита слутња обузела, коя ми срце у грудима стеже, као да самъ злу звезду могъ живота угледала, као да ми е нешто јасно говорило, да ми тај човекъ несрећу доноси!"

„Небой се, ніе Атила тако страшанъ као што се мисли; свирѣпъ према народима, инакъ е великодушанъ према појединимъ."

„Ніе ли онъ целу земљу страомъ и ужасомъ, крвљу, сврѣу и убиствомъ испуњо?" рекне девојка.

„Некій пастиръ — почне Хиндерихъ — преда му е давнашњу мачъ едању, коју е на гробу нечіемъ нашао био, о томъ е мачу владала кодъ народа нашег века сказка, као да ће истый цѣлимъ свѣтомъ обладати. Атила га припаше, назове се *Божјимъ бичемъ*, и пође съ војскомъ по свету. Видиш дакле, да е њгово завоеваньа више изъ фанатизма, него изъ впрожења почето било. — Зато, буди спокойна и небой се ништа тога човека; онъ е мой пріятель, па слѣдователно и твой. — Аманда!" продужи младићъ њжно, кадъ види да се она іошть успокоила ніе, „заклињемъ те љубовію моіомъ, мани се нечесте мисли, ты њомъ и тебе и мене мучиш, мой животъ принеси ти на жертву, ал' не клетву моя честника."

„Ты ме нелюбишь?" одговори девојка жалостно.

„Душа е твоя іошть испуњена онимъ жалостнымъ догађаима: бледа лица твога убієног отца и брата іошть та непрестано лебде предъ очима, и наводе те на такве мисли, кое ты при мирноій совѣсти небы имала. Кадъ бы ты знала како ме безконачно тананимъ говоромъ вребаньа, ты небы тако више говорила.

„Садъ те саму оставлямъ. Довђ се са садњимъ срцемъ мало промислишъ, доћи ћешъ на друге мисли."

За тимъ е њжно полюби у чело, изиће и оде.

(продуженіе слѣдује.)

МРВИЦЕ.

— Едно мало пеетанце сву-ноћь прелаз предъ вратима своіе газде. „Коя ти е баво те сву ноћь лаешъ?" рекне му газда. „Незнамъ ни я" одговори пеетанце „чусмъ да они велики пси лаю, па и я лаемъ. Оны вальда знаду зашто лаю."

— Єданъ Јакъ, кои е о себы више мислію него што е у ствари, рекне своме професору: „Све што знамъ и што самъ научіо, за све то имамъ благодарити." Професоръ му одма одговори: „То онда немате ми ништа благодарити."

— Єдногъ цигањина осуде на смрть. Кадъ су га повели на вешала, замоли онъ да му пуште крвь. А кадъ га запитаю, зашто жели да му се крвь пушти одговори онъ: „Зато, єрбо самъ чуо, да многима кадъ лѣкарь пусти крвь избави га одъ смрти, па бы и я то желіо."

ЗАЧИЊЦИ.

Ко нигда неће своју погрешку да призна, тай се неможе нигда ни исправити.

Труди се само о томе, да будешъ са самимъ собомъ задовољанъ, па ћешъ онда бити и са целимъ свѣтомъ задовољанъ. Задовољство право ніе изванъ човека.

Нико на свету ніе тако савршенъ у свачему, да нетреба узаимности свога ближњега.

Онай ніе достојанъ среће, кои се у њой погорди.

Ко изъ своје гордости презире друге, тай немисли на смрть.

У найвећој беди чиста савѣсть крѣпи и весели човека.

Ништа ніе на овомъ свету непостојанје одъ среће; она нигда на єдномъ степену нестои, или кога непрестано узвишава или га обара. Кодъ различны случаева, различни су њни степени.

ПОДГРЂЦИ.

— Епископъ Хигинъ кои е живіо године 152. завео е кумство у Христіянской вери, кое непрестано трае.

— У осмомъ веку іоште, налазиле су се уређене апотеке у Багдаду.

— 670. год. почело се ставло у Француской прваі путь правити, кое е онда за велику редкость и драгоцѣность сматрано.

— 1330. год. проваша е баруть некій Бертолдъ Шварцъ, а 1368. почеле су се пушке правити, кое су са угљемъ или фитиљомъ подпаљивале.

— Дрво на коме каф расте високо е 30—40 стопа, у свако доба године пуно е цвета и плода. Плодъ е њговъ пуњи сока, и налази се око єдне коштице, у којой стои зрно каће кою ми онде піемо. Те коштице суше се на покаама према сунцу, и кадъ се съ єдномъ палномъ разлупаю онда зрна каће испадну, коя се опетъ осуше, и у читавъ светь разашиљю.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крима сва извѣстія коя долазе, недовосе готово ништа, што бы се новостьу назвати могло. Іошть за неко време неможемо очекивати важны извѣстія; и една и друга страна треба да се опорави одъ грдногъ онога губитка на южной страни Севастополя. Французи справляю и спреваю разрушене куће у Севастополю себи за зиму; Руси пакъ утврђую се на сѣверной страни, а међу тимъ напомињаю велику войску на Черной; и по томе нѣс истина оно што се пре говорило да Руси намѣрваю оставити са свимъ Севастополь а после тога и Крим; него садъ се изъ тога види да они намѣрваю туђе се са саюзницима у отворенох полю, и сваку стопу землѣ скупо продати. Да-ли се што путемъ дипломатичнимъ ради о миру, и на кои се то начинъ ради, нико незна. Француска, као што се у последнѣ време писало, небы съ радикда была да се престане носкати, то сада остао само найвеће питанѣ хоће-ли се Русіи поднети таква условія, коя ће она моћи са своимъ достоинствомъ примити. Све неутралне државе такође склоне су миру; и ако се миръ скоро повратѣ, то онда Европа има благодарити живомъ посредствованю Аустріе. Ако бы за то време Руси гдѣ годъ саюзнике у Криму побѣдили, онда ће већъ теже се миръ моћи закључити, а іошть теже ће быти, ако саюзницы освое и зауму Крим.

— Једне новине являю: да Русія рѣшивши се да продужує рать, намѣрава продати свои притежаніи у сѣверной Америки; и да е већъ учинила предложенѣ Американскимъ државама, да ће имъ своя притежанія заедно съ некимъ олакшицама за трговину за 30 милиона рубаля продати; о овоме гласу и саме те новине сумнію.

— У Криму живи око 200 хил. душа (осимъ войске), и то 156. хил. татара, међу коима има 30 хил. селяка и пастира, 16 хил. Имана; кои су у него време судіе и опе, 10 хил. благородника или спахіа, и 50 хил. трађана, и трговаца кои у нарочи живе. Христіана нема више одъ 30 хил.

— „Часъ“ пише да се Русима неможе пребацити ништа што се тиче одбране Севастополя. И храбрость, и пожертвованѣ и надржаность имали су Руси, а тако исто и предводителѣ были су нѣшти и по познанъ искуству мудро су управляли; само, што е Севастополь пао, узроке е то што су руски солдати научени да се у отвореном полю и у голичаву туну.

— Флоте саюзне, кои су се предъ Одесомъ врло баиу показале, после краткогъ задржавања отишле су опетъ. На лађама примѣтило се да су имали саюзници доста водске коя е спремна да се на суво извезе. Како Одеса, тако и цело морско прибрежіе спремно е, да навозъ непріятелю неда-души баренъ да му га отешчаю.

— Изъ Москве одъ 12. Септ. пишу: да е сва войска отишла већъ у Крим и Бесарабію, и да се сада новоустроене народне дружине на бойно поле крећу. У руском книжевномъ и повиварском животу, примѣчава се одъ наступања владе цара Александра необична слобода: Прече су обично стране новине кое су у Русію долазиле често цензиъ пругама завршене быле, садъ е то уклоњено, и не само да е дозволѣно све оно што е зло и добро о Русіи писано, у Русіи читати; него іоште и за руске новине преводи се и печата.

— Царъ Александеръ преобучень само са једнимъ ађутантомъ обишао е и прегледао сва важнія утврђења и прекопе поредъ црногъ мора, на томъ нѣговомъ путованю нико га нѣс познао.

— По свима извѣстіима изъ Крима, кое намъ новине доносе, види се: да е положенѣ князя Горчакова тако крѣпко, и утврђено, да му непріятель неможе ништа досадити, нити га може у поље изманити. Горчаковъ добио е налогъ да се држи само у одбранителномъ положенію, и тыме ће се войска одъ толикогъ труда мало одморити моћи. О овомъ последнѣмъ бою немађу коминика, сада новине являю да е то само чарканѣ было између страна коњичкихъ.

— Изъ Парыза званичне новине являю: да е принца трудна у нетомъ већъ месецу. Чему се цела Наполеонова фамилія радуе.

— Изъ Ђенове навезло се опетъ 2500 солдата и отишло у Крим; исто тако и неке француске трупе добиле су заповѣстъ да се у Марзелю навозе.

— У Бечу се чуе да ће досадашнія Енглезкій посланикъ у Цариграду Редклиф, быти у Бечу за посланика намѣштенъ.

— Руси већъ почињу са сѣверне стране Севастополя пуцати на француске на южной страни, и већъ е постало за саюзнике врло опасно задржавати се у основной страни.

— Изъ Азіе являю: да ће Карсъ и Ерзерумъ Руси заузети, ако Омер-паша, кои е сада у Батуну, тако непошта. Турцы су свуда, а особито у Карсу врло притешењи, у Карсу войницы већъ недобыно винало леба и већъ су преко 600 коня заклали и поле.

— Изъ Варне пишу: да е главный повелитель подунавске войске добио налогъ да за 30 хил. француске войске све што е потребно спреми; нета ће войска на сриштеку ове осени у Силистрію стићи, и по томе може се закључити, да ће се замуси на Дунаву и може быти у Бесарабіи рать водити.

— Царъ Александеръ неће у Симферополь зли на сваки начинъ у Перекопъ ићи, и по томъ ће се преко Одесе и Житомира у Варшаву превути.

— Царъ рускій забранio е да се добела чоя изъ царства неизноси.

ОБЯВА.

Учредничество Шумадинке обявлюе: да ће одъ сада примати у свой листъ *огласе* ма каквогъ садржая и ма какве величине они были. Исто тако примаће и смртне огласе, и по томе свакій може посредствомъ овога листа огласити своимъ пріятельима и познаницима смрть свога сродника, а тако исто и за већій спомень може се придодати и кратко житіе сваког покойника.

За све огласе на какавогъ садржая оны были, плаћа се за врсту печатану обичнымъ словима: 4 кр. а за врсту крупнімъ словима 5 кр.

Учредничество Шумадинке зато почињѣ примати огласе, што е у намѣри одъ нове године давати свой листъ само за *један пантиљон* месечно. Овымъ дакле умољавају се и позивају се читатели да свое огласе пишу, у овай листъ, кои у сваки крај допире, и кои е тако млогобройно у Србіи разпростръ.

ОГЛАСЪ.

Найена е една облигація одъ 5 ☩ цес. коіой рокъ излази 15. Окт. притежатель исте облигације, може се изъѣстити даљъ у учредничеству Шумадинке.

Течай новаца: сребр. 14½; дук. 5 фор. 81 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊИЖЕСТВА СРПСКОГЪ.

У Бѣограду 7. Октомвра 1855.

ЗЕМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Нендановићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторницомъ и петкомъ. Цѣни му се за три мѣсеца 1 цванцика. № 82.

АТИЛА У ТРІЄСТУ.

(продужено.)

Атила є међутимъ одао немирно по своіой соби. На њговомъ су се челу многе боре набрале биле, дубока загасита румењ по целомъ се лицу њговомъ разпростра била, устне су му дрктале одъ унутрашњѣг колебања. Атила є био ужасанъ. „Ѳ сам ли я іошть Атила?“ говоріо є онъ сам са собомъ, „є сам ли я іошть краљ Хуна, коіъ су богови избрали да свет освои? Ѳ сам ли іошть я тай, коіи є у памћри да једной слабости подлегне? Не! мекушацъ сам я, једанъ презрителный мекушацъ, коіи дозволавамъ, да једно женско чувство у моје се груди увуче. Но тако ми грома! Оно є девойка лепа; и мени се чини, њена бы ме любань срећнымъ учинила! Но Хилдерихъ?“ — при овимъ речма лице му се мало ублажи, „онъ є мой пріатељ! Она га люби, то сам у њеномъ очима прочитао! Заръ да срећу двею любећи се душа разорим? Заръ да єдиногъ пріятеля изгубимъ? И да срамъ и поругу на мою главу нагомилам?!“

Затимъ стане, и замисли се. Но одъ єданпутъ као да му нека дивља туга кроз душу прође; тргне се и повиче ужаснымъ гласомъ: Заръ да небудемъ срећанъ? Є сам ли я сам на то осуђенъ да клетву и ужасъ распростиремъ и жњемъ, место любови? Не, я ћу мени любовь на силу присвоити; па ко се на земльи усуђује противити се, кадъ Атила заповеда?“ — И при овимъ рѣчма на њговомъ се лицу цео понос побѣдителя појави.

„Тражите ми Хилдериха, војводе Хебатовогъ сына, оћу да нешто съ њимъ говорим!“ заповѣди онъ набусито єдномъ одъ своіи војника, коіи су му стражу предъ вратима чували.

Затимъ се баци на єдну столицу, и гледао є намрштено и замишљено предасе.

Наскоро уђе Хилдерихъ у собу. Изъ очію му се свѣтлила блажена она радость, коју му є извѣстность о Амаданоі љубови проузроковала. Онъ ступи предъ краља, коіи є іошть непрестано натмушен сѣдіо, непримѣчавајући Хилдериха. „Краљу мој!“ почне младићъ: „Заповѣдіо си да ме зовну. Шта захтѣваш одъ мене?“

Атила га погледа, и при погледу на младића, као да га нека блажія чувства обузму. Неко є време као самъ са собомъ у внутреньой борби био; еръ претисне рукама своє намрштено чело, и рекне: Ништа, само писамъ хтѣо самъ овдъ бити.“

„Я бы я онако самъ изъ тебя дошао; еръ срећа, коя ми прси подиже, тако є велика, да є писамъ у стању самъ сносити, за то горимъ одъ жељ тебя я саобштити, будући да ты у моіой судбини толико участія узимашъ; — садъ башъ дознао самъ изъ њены уста, да ме люби.“

При овимъ рѣчма изчезну сва блажія чувства изъ груды оногъ дивљѣгъ мужа, обрне му се навуку надъ очи као црни облацы бурноть времена надъ зрѣникомъ, и Атила се продере ужаснымъ гласомъ: „Ни речи више о томъ!“

Младый борацъ погледа зачуђено у војводу и краља Хуна, затимъ му се приближи, и брижно га запита: „Шта ти я добрый краљу? Зарь неможешъ да мою срећу чуешъ?“

Атила стисне зубима усне своє да бы тимъ внутреню бурю забуњо, па одговори мирно: „Ніе ништа, могу я мирно съ тобомъ говорити, еръ самъ твой краљ и господарь.“

Хилдерихъ погледа зачуђено у краљево намрштено лице и рекне: „Я те неразумѣмъ.

„Садъ ћешъ ме разумѣти!“ одговори Атила ладно: „Хилдерине, я самъ ти кодъ Шалонса животъ избавіо.“

Хилдерихъ ніе чисто могао своимъ ушима вѣровати, еръ Атила ніе имао обичай, учињена добра спомињати; но при свемъ томъ опетъ торжествено одговори: „О, никадъ ти писамъ тако топло благодарити могао као башъ садъ, еръ ты си са моимъ животомъ избавіо такође и найвеће благо живота мога. За то желимъ, да ме Богови у ставъ поставе да ти то посведочити и дѣломъ ти благодарити могу; еръ вѣруй ми краљу! тай ме дугъ прло тишти! О, я те іошть видимъ, како ми на твомъ аловитомъ пращу упонобъ трчишъ, кадъ ме она три Готта обколише и нападоше, а я одъ умора једва іошть рукама машемъ — како ты једнымъ ударомъ првомъ одъ ньи главу на двое расецашъ, другомъ руку одъ рамена одвалоишъ а трећегъ у бѣгство гонишъ. Рана та, на

челу твоме, іошть сведочи о томь; о, та ме рана са натреним словима опоминѣ на мой дугь, кадь годь у тебе погледимь.

„Доста о томь!“ одговори Атила зловољно: „Садь ни можешь тай дугь платити.“

„О, говори, чиме?“

„Тыме, што ћешь єдной одь мои страсты твою страсть жертвовати.“

Младинѣ погледи у краля, као да є хтьо изь нѣговогь лица дознати смысао рѣчій нѣговы.

Атила є ћутао неко време, и као да се опетъ самъ са собомъ боріо, а изъ очію му є сьвала страшна ватра. „Чуй дакле!“ проговори брао Атила: „Я любимъ Аманду!“ — Но овомъ погледи намрштено у землю, као да се страшіо Хилдериху у очи погледати.

Атилинъ младый пріятель мисліо є да сања, тако є краљевинъ рѣчма упрепашћенъ био; Атила пакъ по кратком времену угрожаваюћи горопадно се усправи, пламене муке сенале су му изъ очію, брзо ступи предъ зачуђеногъ младића и повиче са ужасным гласомъ: „Тешко тебя, ако ты момъ народу и єдну речицу о томъ кажешь, што си садъ чуо. Ты ћешь онда одма погинути! Садъ видишь, продужи тише Атила, „како те силно любимъ, кадъ ти оно казуемъ, што осимъ тебе, нико на свету дознати неће!“

Младинѣ проговори єдва разумително: „Б ли то твоя озбиля краљю?“

„Тако ми могъ мача!“ одговори краль, ударивши силовито рукомъ о свой великій мачъ, коъ зпека по целой дугачкой собы одекне. „Я любимъ ту девойку!“

Садъ текъ младый Хилдерихъ увиди, да є краль изъ тину говорио; страшно побледи и проговори изнемоглимъ гласомъ: „О краљю како ме бѣднимъ чинишь.“

„Заръ є само єдна жена на свету, да ти губитакъ Аманде тако тешко пада?“ Рекне опоро краль.

„Само є єдна Аманда на свету!“ одговори жалостно Хилдерихъ.

Неколико пута проће краль тамо амо по соби; затимъ рекне кратко и такимъ гласомъ, да се више ништа противословити неможе: „Доста, она се девойка мени допада, па зато ти заповѣдамъ, да ми є уступишь!“

„Краљю!“ одговори молебнимъ гласомъ младинъ: „Мани се те намѣре твое, не жертвуй страсти твоіой срећу двое млады людій; о, ты незнашь како я ню силно любимъ!“

Хилдерихъ изговори ове рѣчи съ толикимъ жаромъ, а уедно съ тако великомъ тугомъ, да се краль, неотимно тыме развећенъ, за неко време ублажи; но наскоро изчезне то кратко узбуђенѣ предъ величиномъ дивљ страсти нѣгове, и Атила ступи предъ младића и рекне: „Ал кадъ ти я кажемъ, да є я можда іошть више любимъ нег ти!“

„То ніе могуће!“ одговори младинъ съ постоянствомъ.

„Како му драго, девойка є лепа, лепша одъ свію, коє самъ я до садъ видіо,“ дода краль съ некимъ одушевленѣмъ, „па мора моя быти! Я захтѣвамъ и заповѣдамъ!“

Твердоћа и опорость гласа, коимъ є Атила ове речи изговорію, проузрокує у младићу стра и ужасъ, и єдва што промуцати уможе: „Господару и краљу! —“

„Ни речи више!“ продере се Атила раздражень одговорима младићевимъ. „Заповѣдамъ ти да ћутишь!“

„Неможешь ты тако свирѣпъ быти! —“

„Я теби кажемъ, да ћешь погинути, ако іошть єдну речь съ Амандомъ проговоришь! Бси чуо!“ продере се Атила іошть страшніе, и са већимъ гнѣвомъ.

Садъ изчезне стра съ лица Хилдериховогъ, и као да се нечему рѣшіо, упрси се и главу подигне, и издржавши спокойно гнѣвный погледъ Атилинъ, одговори постояно и тврдо: „Краљю! ты си ми животъ избавіо, и одъ онога часа принадлежи онъ теби! Моя любовь пакъ само мени принадлежи! Ню ћу я бранити и краљю моіомъ заклањати, и пре ћу погинути, пре ће твой мачь срце мое пробости морати, него што се ты ове дѣвице дотакнешь!“

Постояный гласъ овай, коимъ є младинъ говорію и нѣговъ крутый и спокойный погледъ подигне гнѣвъ дивљѣг краля Хунскогъ до ужасногъ бѣсила: дамари му се на челу надму као таласи на бурномъ мору, изъ очію му сину муњ, дебеле устне нѣгове задрћу, а лице му се крвлю испуни. „Несретниче!“ повиче онъ тако страшно да су стубови у сали чисто дрхтали. „Ты се усуђуешь противити, кадъ Атила заповѣда?!“

Хилдерихъ му погледи спокойно у очи гнѣвомъ узпламћене, на одговори: „Кадъ бы я знао, да ће твоя любовь Аманду моћи усрећити, я бы ти є драговољно уступіо, но кадъ самъ увѣренъ, да ће є твое опоро приближенѣ само ужасомъ и гнушаваньмъ испунити, то некъ те путь и ньой само преко могъ тѣла води!“

Изнанъ себе одъ лютине, изтргне Атила свой великій мачъ изъ корице и замане њиме надъ главомъ младића, но и овай є брзо свой мачъ изнадіо было, и укрсти га съ мачемъ краля Атиле; но у истомъ тренутку тргне се, завуче брзо мачъ свой у корице и викне: „Далеко буди одъ мене, да я крвь онога проливамъ кои ми є животъ избавіо!“

Атила погледи на младића, као да му є окомъ у душу прогледати хтьо, но надъ овай, нѣгов крутый погледъ спокойно издржи, повиче Атила одъ еда загушеньмъ гласомъ: „Добро, іошть ти єдномъ животъ поклањамъ, но то є последнѣ дѣло пріятелства; одъ садъ ми ниси ништа друго већъ мой слуга, мой поданикъ као и сви остали. Но то ти кажемъ, ова девойка мора моя быти, па ма се сви младићи овога света, ма се и сами богови томе упротивили!“

Младинъ погледа у краля съ таквимъ погледомъ, у комъ є дубока туга душе нѣгове изражена была, и одговори Атили гласомъ, кои бы зверъ тронути могао:

„Крвлю, зарь я изгуби у теби пріятеля мога?“ — суде му се засметле у очима.

У тимъ є рѣчма тако велика туга была, да се Атида, неотачно тыме тронуть къ њему окренуо и блажіе му реко: „Зарь ме тако мало любишъ да ни ту єдну њудбѐшешъ за любовь мою да жертвуешъ?“

Младићъ му погледа озбиљно у очи. „Како ћу я моји крвлю, кадъ самъ Атила ніе у стању то чинити?“

Упрепашћенъ краль Хуна уђути; но затимъ дода опоро и набусито: „Удали се, ођу самъ да сам.“

Хилдерихъ му се приближи и запита: „Крвлю! Остаешъ ли постоянъ у намѣри твоіой?“

„Аманда мора моя быти!“ одговори тврдо Атила, „иако є се ты неодречешъ добровольно, то ћу те я принудити!“

„Мой животъ можешъ ми узети, ал' Аманду мою никако!“ дода рѣшително Хилдерихъ на изиђе изъ сале.

Атила се баци на єдну столицу, груне њѣговимъ великимъ мачемъ о патосъ, да сва сала заечи, па се задуби у мисли. — Затимъ устане и приђе къ вратима. Предъ вратима два су Хунска войника разговарала се. „Зовите ми Одина!“ заповѣди Атила, па се у собу врати.

Наскоро за тымъ ступи Одинъ. Овай є было средѣчъ стаса, монголскогъ порекла; очи су му быле лукаве. На глави є носіо капу одъ звѣрске коже; а о појасу кризу сабљо. „Шта заповѣдашъ господару!“ запита Одинъ при улазку своме.

„Одине!“ проговори Атила овомъ найвѣрніемъ слуги своме, „иди на пазн на свакій кораћ войводе Хилдериха. О целомъ њѣговомъ владаню и поступаню, после ћешъ ме точно извѣстити!“

Одинъ погледи зачуђено у владателя свога, као да ніе добро овогъ заповѣсть разумѣо.

„Но, шта стоишъ?“ повиче Атила.

„Зарь на Хилдерихове кораке да пазимъ?“ дода страшљиво Одинъ. „Та онъ є твой найвѣрній пріятель, крвлю!“

„Робе! испуњавай заповѣсть твогъ господара, а непитай зашто!“ повиче Атила и замаше рукомъ на Одина, кои се страшљиво и дрћући удали.

(продуженіе слѣдуе.)

КРАТКА ИСТОРІЯ КРИМА.

Полуостровъ Кримскій, ова земља, на коіой се сада важна драма игра, и коіой су погледи целога света са неспокойнимъ очекиванѣмъ управљени, заслужуе такође наше вниманіе. Догађаи, кои су се збили у грдномъ періоду одъ 30 столѣтія, и кои пробуђую спомень на найпаметодостойніе епохе историје, интересираю свакога.

Постанакъ историје Крима губи се у баснословнымъ временима Грчке. Прва лађа поетична, коя є брзо подъ заповѣдничествомъ Язоновимъ поредъ овогъ полуострова прошла, была є Арго. Бацымо єданъ брзый погледъ на разне обладателѣ истогъ полуострова.

На южно-западномъ краю Крима налази се єданъ малый полуостровъ, кои се у старо доба звао Ераклеинъ или Трахеинъ. На обали западней овогъ полуострова, одъ казукашта Камѣшкогъ и Тронкайскогъ до предгорія Феіолантскогъ, налази се старый Херзонезъ, коіъ су на 550 година пре Христа. Мегари, исељења изъ Хераклее Понтинске, основали, и коя се именовао Бегарика. Обительи Херзонеза обколяли су протяку упаданя Скита земљуъ Трахейскій, кои се простираю одъ залива Актіарскогъ или Ктенузскогъ до Симболона Балаклавскогъ, єдинимъ одбранителиніъ зидомъ и шанцемъ. Они су сами себи бирали поглавице, имали свое законодавство, водили знатну трговину и уживали савршену независимость до времена Митридата, краля Понтискогъ, одъ кога су они искали помоћь противу Скилу — руса, краля Товро-скитіе, и кои ій є своіой власти подчиніо. После падења Митридатовогъ, коіъ є Помпей побѣдіо, цео полуостровъ таврискій падне у руке Русина. У овомъ времену обительи старогъ Херзонеза, налазећи место положено између залива округлогъ и казукашта карантинскогъ, као користіе и сигурніе, основе новый Херзонезъ. Ова се варошъ, премда є была подъ владомъ римскомъ, управляна судіима, кои су у врене мирно были поглавице скупштине народнѣ, а у време рата та заповѣдали су надъ войскама. При деоби царства римскогъ, на царство восточно и царство западно, Херзонезъ се налазіо подъ покровительствомъ Византіе. У 988. год. Херзонезъ є было сведокъ єногъ одъ найважніи догађая за Русію, кои є морао имати великій упливъ на њену будућу судбину. Великій херцогъ Владимиръ Святослављевићъ, обкладавши Херзонезомъ, прими у њему свето крштенѣ, и осветлѣнъ светлосћу Евангелія, узео є за супругу царицу Грчку Ану, сестру Императора Василія и Константина. Изъ осведочена признателности према спасоносной милости, коју му є небо учинило, великій є Херцогъ у вароши основной подигао єдну цркву, и исту императорица устушіо, задовольнивши се одъ нети са собомъ, као побѣдомъ добивену плячку, главу св. Климента папе римскогъ, ученика Апостола Петра, Трајановимъ изгнанога у Херзонезъ и ношти Фибія ученика њѣговогъ, и къ томе одведе ішть у виду зароблѣника и свештенике, да бы распространяли по њѣговомъ народу науку вере Христіянске. Тако се испунило пророчество св. Андріе о Кіеву. Што се тиче Херзонеза, после ратова предака рускій, подъ Олегомъ, Игоромъ и Святославомъ, са Византіомъ, онъ є постао посредникъ савоза религіозногъ и фамилиярногъ између Русіе и царства грчкогъ.

Подъ владаньмъ Генуезаца у Таврій, соперничества Судага и Кафе, шкодила су млого трговини Херзонеской и тако ускорила њѣговъ падежъ; у год. 1363 Олгердъ, пошто є поразіо три чете монголске, завлада овомъ вароши, и поубіа найвећу часть њѣны обытателя. У 1578, остале су одъ ње само развалине зидова, и куле Херзонеза. На тимъ развалинама подигао се Севастополь, кога є име давасъ у свима устима. (край слѣдуе.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Савезне флоте по своој прилици неће Одесу бомбардати, ово што су се предъ Одесомъ појавиле, ово в было само завараванѣ, да бы Руси скупили своју војску на одно место. Савезници ће пошт едети ту трговачку варошъ, и неће чинити штету одвле не-бы имали никакве ползе за своје војне планове; него бы ипште у истој варошти оштетили и своју собствену трговину в лаће. Енглезке новине нам ca свимъ другчіе мысле, и до зла бога вичу, зашто савезне флоте безпослене по црномъ кору шетаю, и зашто Одесу небомбардаю, еръ в — веле — Одеса главнић станъ и магацинъ руске војске, и одавде управляю се свы војни планови; а те исте новине, викале су на Дунаџса, што в пуцао и спалio неколико лађи код Одесе, доказуюћи да међ тимъ лађама сано в една руска лађа была. Но онда в и лакше было на Одесу напасти, онда ние она ништа была утврђена, и одговарала в само са две батерије, млогобройнымъ топовима савезника; сада в Одеса са стране морске врло добро утврђена, и батерије са великимъ топовима подигнуте, тако, да савезне флоте безъ своз шетете не-бы ни могле бомбардати в ни съ кое стране. Да се пазъ навезу на суно код Одесе, о томе ние ни мысли, ербо генералъ Лидерсъ са одморнымъ великомъ војскомъ непрестано се тамо бави. Чудно в, што с францускій генералъ Бриатъ, кои в заповедао савезнымъ флотомъ, послао — као што одне шлезке новине явлю — једногъ посланика управителю Одесе грофу Програнову, съ тимъ вактеланћемъ: да му се ова у Одеси и у пристаништу налазећа се царска добра, сне лађе, сне разне припреме и обадна пристаништа практическо и карантинско преваду, и да се топови са обале уклоне; и за та вактеланя оставлено в было 24 сата, времена на промишлаће; иначе да ће ће пуцати на варошъ; то в време одавно прошло и ипште ни једанъ топъ ние на Одесу пукао, нити в ко в мыслио да ће се Одеса предати. Немамо привера да Руси предаю своје варошти непријателю да се не-бы порушиле, богату Москву они су радје сами спалили него да в остане непријателю; Севастополь и своју флоту сами су разорили а нису хтѣли савезницима уступити. На кадъ бы до крайњости дошло, тако бы и са Одесомъ урадили, а не-бы ли любазь лепы кућа дозволили да се непријатель тамо утивади.

— У Евпаторији савезничка војска износи неће на 30 хил. и ипште однако долазе нова одѣленя, и по томе се види да ће и одъ те стране почети на Русе нападати. Млоги Енглезки генерали в сада однако проклињу онай планъ, по коме се найпре южна страна Севастополя освоји, онда су сматда были тога постоянога мнѣнія да с требало сѣверну страну найпре заузети, па бы онда она друга страна и сама по себи пасти морала.

— Изъ Цариграда пише одинъ у пристанске новине: Овде се зна да в француска војска у Крыму одъ Априла 1854. до конца Септемира 1855. године загубила 120 хил. војника; Енглезка војска загубила 48 хил. — Одъ две регементе француске коя су на Малакову юришале остало в само 240 људи. Храбри Зуави напунили су своимъ лешевима шанцъ малакова, те су онда друге трупе преко ван ушле. Уобште се говори да не-бы Малаковъ освоенъ было, да ове Зуава было. Генералъ Канроберъ казао в у Цариграду при своме повратку, да се може Севастополь узети, особито ако се Зуави (француски солдати изъ Алгира) напредъ пуште, али да ће быти такве штете, кое онъ као младъ генералъ неће на свою совѣсть да узме —" далѣ тай истый чланакъ говори, да се у Крыму Енглези и Французи доста попреко гледе.

— У Парызу 28. Септ. распростра се та вѣсть: да в Прайска у ime Руси подиела Енглеската и Француска пека нова предложења за миръ. Но о истиности тога гласа сва су сумнала.

— Маршалъ Пелисіе кои на новине мрзи договорію се са Енглезкимъ повелителѣмъ да све новинарске дописателѣ изъ Крыма уклоне, кои по кадъ кадъ неистинитости у светъ шалю.

— Князь Горчаковъ одъ 29. Септ. явля изъ Крыма: Непријатель с влаго војске у равницы горнѣгъ Белбека спустіо; ту се устанio и спрема се за далѣ косканѣ. У исто време примакао се селу Ушу од Черне. Наше су предстраже код горнѣгъ Аргила. На сѣверной страни Севастополя и на другимъ краевима Крыма ние се ништа особитогъ догодило.

— По Енглезкимъ вѣстима: Руси су 17. Септ. юришали на Карсъ, али были су одбиени са штетомъ одъ 2500 мртвы а 5 хил. ранѣны; Турцы томъ приликомъ имали су 700 кое мртвы кое ранѣны.

— У финландскомъ заливу (близу Петербурга) три савезне носне лађе заробиле су 19 руски трговачки лађа.

— Савезници почеће туђе Севастопольску сѣверну страну изъ топова кое су вамкетили на тако назване пайпаиће батерије, кое по води иду.

— Изъ Крыма Енглезке новине явлю: да руски топови са сѣверне стране чак у Малаковъ и ипште далѣ достиже; и последнји дана такви ватра была одъ стране руске, да су и енглезки и француски повелителя за добро нашли неку часть своје војске изъ варошти уклонити.

— Царъ руский прошавши кроз Москву, увео в са собомъ икону св. Сергія, съ коіомъ су 1812. год. Руси војевали, и говоря се да ће в предати војсцы у Крыму.

— О ономе што су пре новине явиле, да в и Шпанія приступила у савезъ западны сила, сада са свимъ другчіе пишу и веле, да в ипште сасвимъ далеко тай давъ, у коме ће Шпанія предузети партаю западны сила.

— Изъ Крыма явлю; да су поби већъ почеле врло ладне бывати, и да повелителѣ војске немаће ове есени ипште што годъ важно предузимати. Ладне кише неће непрестано траю, а војницы осѣкъ шатора и слабы колеба ксаио другогъ обиталишта. За флоте говоря се, да ће у Босфору и у Малти зимовати.

— Кадъ бы ко годъ приклѣтіо Пелисіо да ће при каквомъ юришу быти великій губитакъ у людма, нако в онъ обичай одговорити: *„неможе быти кайгана а да се нелупаю ля.“* Садъ пазъ после онога страховитогъ юриша на малаковску кулу, изгубіо в и онъ волю на юришанѣ.

Течай новаца: сребр. 112½; дук. 5 фор. 17 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТНЊИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 11. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Недићевићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторницом и петком. Цѣна му є за три мѣсеца 9 цванцика. | № 83.

АТИЛА У ТРІЄСТУ.

(продужено.)

III.

Бледъ и узнаваренъ, ступи Хилдерихъ у собу, у коіой є Аманда замишљено кодъ прозора седила, и блудећимъ погледомъ разваљене своє миле вароши гледала. Кадъ она младића угледа, зачуђена његовомъ узнаиреномъ изгледу погледа га питаюћи у очи. Но онъ є срећа за руку и тужно іой одговори: „Девойко, твоя є воля испунћена, мы ћемо бежати!"

Дрхтећи одъ радости гледала га є девойка у очи, но кадъ приметн, како му є невесело лице, изчезне іой радость, и она га запита: „Ко ти є ту, за мене тако пресрећну мисао улио у главу? О я видимъ, богови се о нама брину и о нашой любови!"

„Истина богови се брину о нама," одговори младићъ, „но зли богови, демони, кои насъ 'ове да разставе. Знай несрећнице: Атила те люби!"

Грозећи се сакріе девойка лице своє и повиче: „Боже! зарь онай необуздани звѣрь?!"

„Видишъ дакле да одма съ места бежати морамо, зрь си иначе ты за мене изгубљена, па и я съ тобомъ."

„Ал' киси ли ми казао, да є Атила твой пріятель, и да ти є живота избавіо? Ове ли дакле, и може ли онъ тако свирѣпъ быти, да две душе, кое се тако топло любе, као што су у ваше, са опоромъ руковъ своіомъ разстави? Та то ни єданъ тигаръ учинити небы могао, а камо-ли пріятель!"

Младићъ залюля главомъ. „Аманда, ты непознаешъ унутрашньость тогъ дивлѣгъ човека. Кадъ каква страсть у њѣговимъ прсима забесни, то му она више неда мира донде, докъ є незадоволи; за пріятељство и наклоность њѣгову къ мени онъ немари; онъ бы те съ моя грудь одтргнуо, кадъ бы ты и са челичнимъ ланцыма за мене привезана была, па ма да бы морао и сваній колуть исто ланца по једнымъ мртвимъ тѣломъ своге пріятеля одкупити. О, ты га непознаешъ! Страсть њѣга заслеплява и чини га свачему способнимъ!"

„А мы бежмо!" повиче Аманда страшљиво, „докъ ніе доцкань было; я се грозимъ одъ његове любови као одъ саме смрти. О, айде, айде, бежмо!"

Іошть данасъ ћемо бежати, іошть ове ноћи," рекне Хилдерихъ. „Єръ у овимъ зидинама ниси ни єдногъ трепутна сигурна. Чамацъ є већъ спремань, кои ће насъ примити и преко мора пренети. Куда? — то знаду богови; кудь му драго, само далѣ одъ Атиле!"

„О, ты незнашъ како ме усрећаваешъ! Води ме кудъ годъ ты оћешъ! Где си ты, тамо є моя срећа, мое блаженство! Она бацы ватреный погледъ на младића, и жестоко га обгрлившн вике: „О, како те силно любимъ!"

Младићъ є полюби у образъ; но њѣгово се чело неразведри, и очи му оставу непрестано жалостиве и мутне. Аманда, кои то примѣти, запита га: „Заръ ты срећу и радость моюо нечувствуешъ, и неделишъ са мномъ? Заръ моя любовь ніе у стању развеселити те, и чело ти разведрити."

„Девойко!" одговори Хилдерихъ тужно: „Ніе то лакъ коракъ, когъ я намѣравамъ чинити; другове, са кима самъ и одрастао, и кои су ме учили оружіемъ владати, морамъ я оставити, заклетву вѣрности морамъ погазити, кою самъ войски и застави моіой положіо, одъ войводе и краля морамъ бежати, когъ самъ дужанъ слушати и повиновати се! — Мое ће име жигосано быти као име каквогъ страшљивца и мекушца, кои войску свою остави одъ стра према опасности и смрти. — Пакъ онда морамъ и њега оставити, њега — —" Хилдерихъ прекине говоръ, и мало затимъ мекше проговори: „Та я самъ га некадъ любіо!"

„Шта те іошть може везати за тогъ крвожедногъ звѣра," повиче девойка: „за тогъ пустогъ дивлака, кои свое пріятељ убіа, кадъ га његова страсть обузме?!"

„Исто ми є тако жао, и одъ оны се лены савона разстати, кое самъ некадъ радо сано. Како бы бойна вика престала, и Атилина се жељ за завоеваньмъ наситила, я бы се у мое отечество вратіо, и ты бы ме као моя супруга тамо пратила. Тамо бы те привео предъ старогъ отца мога и рекао бы: „„Отче, дай ми твой благословъ, єръ самъ ову девойку за супругу изабрао!"" — И тамо бы живіо съ тобомъ, срећанъ твоіомъ љубопію, знатанъ и чествованъ моимъ народомъ у моимъ отечеству, кое бы ми твоя любовь двоструко украсила. Овако пакъ морабу живити далеко одъ моге народа, далеко одъ могъ завичая, као невѣрный, клетвопреступный

бѣгунацъ! Моє ће име међу браћомъ моіомъ обезчешћено бити! Моє племе и потомство моє, место славе одъ народа, срамъ ће и презреньѣ жњѣти! — А мой старый отацъ — — онъ ће ме проклинятн! — — Я, нѣговъ, единацъ — — о бѣдный и жалостный отче! — О, Атила, проклетый Атила!“ — — Ту уђути младый овай войникъ; грозне сузе, прве одъ нѣговогъ детинства, потекну му низъ образе, изъ нѣговы планы великій очію!“

Амандино лице іошть већма побледи, са неописанимъ погледомъ, погледа она на овогъ плачуђегъ борца, и рекне жалостно: Хилдериче, заръ ти я ништа нисамъ? Заръ ти моя ватрена любовь неможе ништа надокнадити? Ты ме горко вређашъ и печалишъ!“

Дубоко продре нѣнъ гласъ и туга нѣна у душу младића, као пролећный зракъ сунца кроз ледену маглу; сузе му престаше тећи, и на своє силнодушіе груди притисне онъ девойку ону и одговори: „Опрости ми, нисамъ те хтѣо вређати; ал мой мачъ и моя слава, были су ми врло драги; но одъ сада некъ буде оружіе моє само за твою обрану употребљено — па макаръ ме и мой народъ и мой отацъ проклинало. — Твоя ће любовь проклетство у благословъ претворати. Ове іошть ноћи бежаћемо; а одъ сада некъ буде мой животь само тебн посвећенъ!“

Полюбивши е іошть едномъ, удали се. Кадъ изъ собе изиђе, наће Одина на прагу собиѣмъ спаваюћегъ. Овъта дрмне, Одинъ се пробуди, и као буновно изасна, поплашено запита: „Шта заповедашъ ноћноди?“

„Шта радишъ ты овде?“ повиче младићъ оштро та погледавши: „Како си дошао предъ ова врата?“

„Ахъ опрости ми,“ моліо е плашљиво Одинъ, „я самъ ишао овуда путемъ, да неку краљицу заповѣсть извршимъ, но тако ме свлаѣ дремъ нападне, да као мртавъ овде на прагъ падненъ и заспиѣмъ. Я почесто страдамъ одъ те болести. То е нека сорта велике болести, коя ми животъ крати, као што намъ свештеникъ каже. Ахъ опрости ми младый войводо, и некажуй ништа о томъ моѣ краљу и господару.“

„Заръ ниси ништа чуо?“ запита оштро младићъ.

„Чуо?“ Запита Одинъ, и погледа као врло зачуђенъ у Хилдериха. „шта ћу чути; та я самъ спавао!“

Хилдерихъ се удали, безъ да е што и найманѣ сумняо, а Одинъ брзо одтрчи краљу, кои видивши га, продере се на њега: „Шта ћешъ ты?“

„Я самъ прислушкивао на вратима, као што си ми заповѣдіо господару!“

„Псино!“ продере се Атила срдито, „заръ самъ те я заповѣдіо да прислушкуешъ?“

„Я самъ морао то чинити, опрости ми господару, еръ на другій начинъ ніе ми могуће было штогодъ дознати.“ одговори плашљиво Одинъ.

„На шта си дознао?“ запита набусито краљ.

„Они ће бежати ноћасъ, на едномъ чамцу. Све е спремно и готово.“

„Добро, садъ одлази!“

Одинъ изиђе изъ собе краљеве.

„О богови!“ проговори краљ намрштено: „мачъ и мамъ о поясу, па мое слуге мораю иначе прислушкивати! Хилдерихъ ове да ме остави? Заръ онъ то може учинити? Никога више нећу одсадъ любити осимъ — Аманде! Добро, Хилдерихъ е престао быти мой пріятель; онъ самъ ове да га као непріятеля предусретнемъ. — Ове да бежи? — войску и заставу свою да остави? Коіой се закле вѣрнъ быти? — Добро, я ћу му показати како Атила невѣрнике казни!“

(продуженіе слѣдуе.)

КРАТКА ИСТОРІЯ КРИМА.

(край.)

Осимъ завладана Херзонеза Таврискогъ, и завладѣніе е Босфора было славно у Криму.

Притяжанія Босфора пружала су се одъ планина кавказскій до Теодозіе, дужъ обале земљуза Таврискогъ или Босфора Химмерянскогъ. Поглавита варошъ на обали Европейской была е Талтиканеа, баш на самомъ месту, где данасъ лежи Керчъ; на обали азіятской была е Фанагорія или Таматарха, Тмутаракана, кое е доцніе постала знаменажомъ Метислава Владимировића. Подъ династіомъ Сармата, у 3 и 4 столѣтію, славно краљевство Босфора было е разорено Готима и Хунима.

У год. 679., Таврія е пала подъ власть Казара. Побѣдивши Готе и варошы Грчке лежеће на рекама, нови побѣдители дали су и самомъ полуострову име Казаріе, кое е онъ до 15 столѣтія чувао. Казари су стаяли у пріятельскимъ одношеніама са імператорима грчкима и Херзонезіянцима. У средини 9 столѣћа, Каганъ е казаріе на рѣки Дову саздао славну тврдиню, Сарселъ, коя е доцніе пала подъ власть храброгъ Святослава.

У год. 1016, войвода грчкій Андроникъ, подпомагаюћи принцомъ Метисласомъ Владимировићемъ, напао е на Кагана Казарія Іорђа Тсула, и учинио е край владаню Казара у Таврія. У 1020 появили су се у Криму Половци, кои су данае варошима и тврдињама Таврискима наметали. Око половине 13. вѣка Монголи заузму Таврію и осову варошъ Крымъ, коя и данасъ подъ именомъ старый Крымъ трае; именомъ, кое е было дато и целомъ полуострову. Оримъ, сынъ Тамура, нећакъ Хана Кипчакскогъ, Мандуа, избрао е варошъ Крымъ за свое седиште. У исто време и заедно са Монголима и Татарима, утврдили су се на Криму Генуезцы (око 1280), осову варошъ Кафу (стара и нова Теодозія) и завладаю Балаклавомъ, Судагомъ и другимъ точкама приморя. Генуезцы добывши одъ Императора Византискій право слободне пловидбе и трговине, постали су господарима целе трговине полуострова, кое е средоточіе была Кафа. Варошъ е Судагъ, пре основана исте, была прва трговачка варошъ Тавріе.

У 1475, крымъ е руска првый путъ текла подъ мачемъ турскимъ у Кафи, коя е была пала подъ власть Ахмедъ-паше, везира султана Махмуда II. Съ падежомъ Кафе

окончало се и владањ двостољетно Генуезаца у полуострову Таврискомъ, и султанъ уступи љиу варошь Хаджа Крима, његовимъ назалима. Неки одъ ови, раздраживани златомъ ливанскимъ или вољомъ султана турскій, узнемиривали су Русію до конца њиовогъ траина, подобно грабљивимъ птицама, њиовимъ опустошителнимъ унадањама. Престолна варошь горды владателя Крима была е Бакчи Сарай (варошь башта), коя е и до данасъ сачувала свой изгледъ татарскій. У њой се, осимъ еане простране пјаце съ 500 дућана, и еане иладе кућа са 38 џамія, налази она палата стары владателя Крима, коя е по вкусу восточномъ начињена и у внутренкости украшена седефомъ, кристаломъ, златнимъ љилиљима и чесмама, кои съ чистомъ водомъ жубореви у величествена корита одъ белогъ мермера падаю. Изъ џаміе, са страњи, стране двора, стоји гробљ династіе Џирел, њиовъ пепео почива у гробовима одъ белогъ мермера, осењенима великимъ тополама и густимъ дудовима.

У 1781, Императорица Екатерина II. путовала е торжествено у Таврію присоединћену къ Русіи. У Кафеу краљ польскій чекао е три месеца Екатарину II, да е поздрави при њеномъ пролазку; у Кајдаку, Императоръ Іосифъ II. придружіо се къ њиной свити.

Ове две крушисане главе положиле су заедно првый каменъ Екатеринослава, посћтили су Херсонъ, кое е подигао Потемкинъ, видили су флоту црногъ мора, и дошли су у Кримъ, гдје су се чудили богатству и раскошности природе овогъ предјела. За обитавањ Екатарине II. на Криму, четири одљелія палате Бакчисарајске била су обновљена по вкусу европскомъ. На обали южно-западнойо полуострова, овы крушисани путници одобрили су подпуно срећанъ изборъ пристаништа, кое е было начињено за флоту и основанъ еане вароши; ова варошь добила е грчко име Севастополь. (Высока, и почитанія достойна варошь.)

Севастополь лежи на заливу истогъ имена, кои се у старо доба, знао Ктелосъ, а кодъ Татара Актіаръ. Велико пристаниште има 6 врстій у дужину, 1 и по у ширину, и 8 до 10 сежња у дубльину. Изъ пристаништа севастопольскогъ пружаю се къ вароши три мала залива, одъ кои се онай южный простире кроз цео Севастополь; на самомъ ушћу овогъ залива, налази се ошћтъ еданъ маньій заливъ Корабелная, у коіой се налази флота црногъ мора, стоваришта, поњъ адмиралитетъ и магацини. Са стране сћверо-источне лежи заливъ „артиљерія“ са трговачкимъ лађама. Не далеко одъ вароши, са стране западне, море образуе заливъ Карантинскій. Севастополь е на обали: као какавъ амфитеатеръ, и има врло лепъ изгледъ. У вароши има близу 1,200 кућа и око 42,000 обытателя, великій паћъ сокакъ дугачакъ е 3 врсте. На краю залива Ктенузскогъ налази се долина Инкерманска, куда тече Черна-речка, кое утиче у заливъ. На западу утока ове реке, на еданой высокой планини, виде се развалине, кое Турцы зову Инкерманъ (тврдина одъ пештера). Последный притежатель ове тврдиње было е последный Императоръ Византіје, Константинъ IX Палеологъ, уякъ Софіе Фоминишне, супруге Іована III, кои е было погинуо браненћи Севастополь одъ Турака.

МАЛИЦЕ.

— Ко жели да му всень живота плодовита буде, и да му зима старость спокойно дочека, тай треба време младости за време радић и сеяня да сматра.

— Науку правде и добродћтельи ние доста само знати, него треба ій свада употребљивати.

— Ко другога неправедно проклиње, његова клетва на њга самогъ пада.

— Никадъ неговори са извћстностћу о онимъ ствари о коима неразумешь.

— Рћчи су подобне покрову и одћлу наши мысли, у њима наша душа може се видити.

МРВИЦЕ.

— Абдел-кадеръ, кои е садъ скоро изъ Брусе у Паризъ дошао, да моли француско правителство, да му се друго кое место за пребиванъ опредћли, и кои е у Паризу при чињеномъ благодаренію за паденіе Севастополя у цркви присудствовао, гди е и посланикъ турскій, когъ су Француске свесмъ у црвено руво обучене свію парискіи жители очи на себе привлаче, такоће было, удостоенъ е те среће, да е царица француска подпешено ій на даръ кафенско посуће са арапскомъ кафомъ и кафенскимъ мљномъ съ благоволеніємъ примила.

У излогу парискомъ обратила е стаклена кошница една обшту позорность на себе. У той се кошници могу све пчеле изреда врло лепо видити. Оне су у той стакленой кући своіой подоста времена пробавиле немицајући се никуда, а одъ неколико дана почеше кроз цевь, коя е одъ стакла и цинка направљена, и коя съ кошницомъ у свюзу стои и кроз кровъ, за излогъ подигнутогъ здања води, излетати и улетати. Обноћъ су све у своіой кући, а обданъ трећій део. Паразлће су одъ велике радости због овогъ за њи саврщено новогъ позоришта свесмм занешени, а пчеле су одъ свію у излогу наодећи се предмета найсрећније, връ се найвеће посћте удостоіваю.

— По многимъ местама у Хиніа и данасъ влада тай обычай, да сваког овогъ младића, кои се не-бы до 21 год. оженіо, при обштемъ усклицаваню и изсмеваню съ добошомъ одъ край до накрай вароши проиратe. И она се свестковина сваке године, докъ га годъ данъ рођења његовогъ неоженћња застане, неизоставно повторава. Тако садъ скоро еданъ одъ такопы младића, кои е већъ неколико реди съ немилымъ тимъ поздравомъ на данъ његовъ почествовань бывао, и предъ кога се кућевнымъ братма већъ добошъ са мложиномъ света, да га по своемъ обычаю кроз варошь проиратe, наодіо, улети уедан-путъ у ту скупљиву гомилу, брзо изъ исте девойку изведе, и съ њомъ се, — почемъ е одъ отца, као што е

то у Хини у моди куни, да намышлѣно поругање предупреди, — венча.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Шпаније стижу вѣсти, да се краљица рѣшително противи подписати се на савозный уговоръ са западнимъ силама.

— Министеръ просвете у Паризу Фортуль, разасдао е на све владике и митрополите по Француской расписъ у коме имъ явля да е царица трудна, и налаже имъ да заказу своих свештенству, да се свуда по црквама службе чине за здравлѣ царичино и изпуненѣ надежде цара и народа француског.

— Изъ Крима јављају новине, да се на сѣверне градиће севастополске непрестано пуца. Тамо се нове трупе изъ Француске очекују. Изъ Енглеске су неке већ пошле подъ управомъ генерала Колина Канбела.

— Међу поединимъ францускимъ и енглезескимъ војницима влада непрестано неко кошканѣ и свађа, особито одъ како е Севастополи јужна страна пала; и то найвише кадъ се раније напију, пакъ онда єданъ другоги коскавимъ посиветелнимъ изразима укораваю и дирао. Одъ препирке дође до свађе, одъ псовке до боя, а по кадшто и до самог убиства.

— 3. Октобра, непријатељске су лађе одъ Одесе отишле и на 3 милѣ одъ Кинбурна заустависе се. Оне су само зато дошле биле предъ Одесу, да свой правый трагъ замету. Главна е њихова намѣра управљена на Кинбурнъ и Очаковъ, кои су кључъ Дњепра, одъкудъ е до садъ Русима у Криму найвећа помоћъ у рани и муниции долазила.

— У Бечу има 12 месарница, гдѣ се коньско месо продае. Фунта кошта 5 до 6 крайцара.

— Краљ Сардинскій установіо е опетъ войничкій савойски орденъ и први кои су тай орденъ добили су Пелисіе, Симпсонъ и Ламармора. Орденъ овай има четири класе, и први путъ установлѣнъ е 1815. год.

— Херцога и херцогињу брабантску примили су Парижане доста ладно.

— Принцъ Миратъ посвађао се с' дворомъ, и отишао изъ Париза на свое пољско добро, и свой одъ на свое селяке изљо, а влада се чини и невешта зато.

— У Аустрій има сада 343 гимназіе, између кои су 24 лутеранске.

— Князъ Гаргаринъ отишао е у Атину за секретара посланства рускога.

— Изъ Варшаве пишу: да се говори да ће по повратку царевомъ Пољска са свимъ ново устројити и правительство добити. Томъ приликомъ да ће и Наскавницкъ у пензію сбогъ свое старости постављенъ бити, кои е и опако толико пута за мирно стање молио, и сбогъ важны околности и догађаја на томъ месту задржаванъ.

— Горчаковъ изъ Крима одъ 1. Окт. явља: Ютрос'е не пријатель оставіо долину Белбекъ и сва своя положења са ове стране Качуре, и повукао се натрагъ, при томъ повлачењу гонила га е наша војска и пуцала непрестано. Нема ништа ново на Черной и на другимъ крајнима острова.

— Царъ Александеръ налази се непрестано у Николаеву; и Лидерсъ изъ Одесе на позивъ његов отишао е тамо.

— О ономе што се чуло да су Руси на Карсу страдали, овако явля руска депеша: „17. Сент. ударіо е генералъ Муравіевъ на Карсъ, но будући да су одна у почетку битке више предводителя ранѣни или убіени были, зато ние се ништа успѣло. Но ипакъ поредъ све наше истете, освоиле су наше трупе одъ непријателя 14 барина. У осталомъ обсада Карса стои у своме старомъ стању."

— 4. Окт. бомбардали су савозници са своя положења (на чамцима) батерія утврђења руска Кинбурнъ, на њихове топове одговарали су Руси са своимъ топовима съ града. Савозни чамци са кои е пуцано великой су опасности изложени, єрбо е утока (лиманъ) врло узана. Како Кинбурнъ тако и Очаковъ у последнѣ време врло су јако утврђени, и са добрим одбранама снабдѣвени. Обадва ова важна места, была су дуго време одъ стране руске занемарена, и тешко бы могли и сада какво озбиљно нападанѣ издржати. Савозницы ипак нису почели као што валя бомбардати. Они само сада разгледаю положенѣ места. Руси мысле да цѣль, ове по прибрежію будуће експедиције ние Николаевъ, него Херсонъ разорити, єръ Руси не-бы никако могли свою војску на Крыму са рановъ снабдѣвати, кадъ бы њимъ савозница освоили Херсонъ Адмирали флоте пакъ сумњиву непрестано до садъ, да ће ово предузеће моћи испасти за рукомъ.

— Петаръ сынъ Танасія Белопољца после 11. дневногъ болованя између 8. и 9. Октомвра после поноћи у петой години своѓ нѣжногъ детињства преставіо се у вѣчность. Нѣгови неутѣшни родителы, Танасіе и Лепосава, обзнањују овай жалостный случай, позиваю свое сродне и пријатељ на саучастіе жалости свое.

ОГЛАСИ.

У књижопродавници Саре удове Возаровића, налазе се на продаю по спуштеной цени: Басне, Совѣти здравогъ разума, и Етике Доситея, кое е Возаровићъ изъ књига Доситеемъ печатавы точно препечатао, а тако исто налази се и забавника Дим. Давидовића, и прочи разны књига све по спуштеной цени.

— У кући кодъ Краљевића Марка има два квартира съ єдномъ и две собе, и два дућана, одна за издаванѣ подъ кирію

— Єданъ мушкій пстенъ одъ злата №2. са надписомъ Р. П. съ круномъ одозго, изгубљенъ е. Онай кои бы га нашао умољава се да га у учредничество Шумадинке донесе, гдѣ ће одма добити 1. ☩ цес. као награду.

У КЊИЖГОПЕЧАТНЬЯ КЊИЖЕСТВА СРЕБСКОГЪ.

У Бѣограду 13. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази второмкомъ и петкомъ. Цѣна му є на три мѣсеца 4 цванцика. | № 84.

АТИЛА У ТРІЄСТУ.

(продужено.)

IV.

Была є тавна ноћь, безъ икаквогъ шва и ветрића, и врло, безъ звезда небо, као да є са некимъ теретомъ загушљиво врелу атмосферу притискивало.. Ужасна мртва тишина, владала є по мирномъ заливу ядранскога мора.

Предъ Атилиномъ палатомъ, поаве се две сѣнке, кое брзо изъ велики врата изиђу, брижљиво се при свакомъ кораку осврћући. Ове се упуте къ пристаништу морскомъ; кроз помрчину єдна се видила єдна барка, коя є за обалу привезана была.

Єдна одъ тій двею сѣнкій клекне на землю, и проговори тихо и сцапћи: „Съ Богомъ остай земљо отца мога! коя пепео мои милы покривашъ, буди іймъ лака и блажена! Я слѣдуемъ моіой судбини, па макаръ ми и дуњность тужна, или срећна была!“ Затимъ устане, и полети у наручя младићу, кои є озбиљно, и невесео стао, ревавши: „Хилдериче! Садъ самъ са свимъ твоя!“

„Оди мила моя!“ рекне овай, „Чамацъ є спремавъ онъ ће насъ на єдавъ недалеко лежећи островъ пренети, гди ћемо одъ Атилиногъ бѣснила сигурни и заклонъ ни быти; тамо ћемо дотле сакривени остати, докъ Хунскій краљ Трієстъ неостави, и повратакъ намъ осигура и обезбѣди. Онъ ће далъ къ востоку се окренути, и бесна тежња за освояванћмъ, одагнаће ову страсть изъ грудій њговы, кои се према теби ужегла; онда ћешъ се ты у твое отечество повратити, и тамо ћемо срећни быти: Я твоіомъ любовю, ты любовю и отечествомъ!“

Онъ є полюби у чело, и обоє уђу у чамацъ. Хилдерихъ погледа око себе, и тужно проговори: „Богови нису нашемъ бѣству наклоњени; мутна, нема ноћь, мрачно небо, сувый загушљивый воздухъ, предсказую бурю!“

„О, богови, будите милостиви!“ рекне Аманда и обиће руке свое око Хилдерика. „Ахъ мени є тако стра да бы плакала!“

Она погледа у небо, кое є надъ моремъ простръто было као какавъ великій мртвачкій покровъ. — Плава се єдна черта облачна појави, кроз коју се само єдна єдина звездица наедампутъ засія.

„Хилдериче!“ повиче девойка дрхтећимъ гласомъ.

„Шта є мила моя?“ запита онъ бриживо.

„Видишъ ли ону звѣзду?“ запита га она.

„Па шта є? — заръ те њена пріятна светлость плаши?“

„Знашъ шта наши звѣдари кажу, Хилдериче?“ гласъ ој є страшљивъ быо. „Они кажу, кадъ се само єдна звездица види на целомъ небу, то показуе несрећу. О, ты неможешъ себи представити, како ми є стра; Хилдериче, мени се све на неку несрећу слути!“

„Небой се, она звезда утѣшително на насъ гледа,“ одговори младићъ, прекда є и онъ самъ неотично страомъ њнымъ обузетъ быо. „Заръ звездари звезду? они само нагађаю!“

„Узми весло, па навезимо се већъ єданпутъ на море!“ заповеди она, а младићъ счена весло, и почне веслати. — Барка се отисне на море.

„Хилдериче? видишъ ли ты штогодъ?“ повиче опетъ по некомъ времену Аманда, и покаже прстомъ на Атилину палату на обали, кое є балконъ на море окренутъ быо.

Младићъ погледа овамо гди є она показивала прстомъ, па одговори: „Я невидимъ ништа.“

„Мени се учини, као да се неко на балкону указао, но да опетъ брзо ишчезну!“

„Ты си превидила, мила моя Амандо, твое є уображенъ садъ узбуђенно, па ти разна уображења предъ очи приводи!“

„О, ни на кои начинъ. я самъ добро видила!“

Барка є далъ пловила, но Хилдерихъ се држао непрестано обале, часъ почасъ осврћући се свуда у наоколо, да бы какву опасность, коя бы се случайно појавила избегао.

„Како може Атила наше бѣгство дознаты?“ говорио є самъ у себи Хилдерихъ, „наша є намѣра брзо у дѣйство произведена. — Ал Одинъ? — Онъ є лукавый витковъ.. — Ал како му драго; богови нека насъ бране!“

Съ овимъ рѣчма почне ише и брже талаге просецати. Одъ єдномъ стане барка, и нагне се на єдну страну, као кадъ на нешто наиђе. „Шта є то?“ запита Хилде-

рихъ, и весломъ почне напитквати истый предметъ, што му є чамацъ заустависо. „Мртвацъ! О какво тужно предсказанѣ!“

„Мртвацъ? О боже!“ повиче Аманда, обузета страномъ.

Младићъ се сагне преко барке, и увати рукомъ за неку дугачку косу, повуче за исту, и тиме мртвачко тѣло до половине изъ воде у висъ дигне. „О богови!“ повиче онъ надъ угледа лице мртваца, кои є на грудн велику рану имао, и хтѣдне га бацо у воду спустити. Но Аманда, была се већъ прикучила, и угледавши мртвацавикне ужасномъ гласомъ. „Но! — тѣло брата мога!“

Но Хилдерихъ брзо испусти тѣло то, хитро весломъ мане, и за тилый часъ чамацъ се далеко удали одъ тѣла. „Атила є заповѣдіо, да се сви мртвацы у воду баце. Ћути драга Амандо; еръ свако и найманѣ закосвенѣ може насъ у несрећу бацити!“

„Мой жалостный брате, ниси честно ни саранѣнъ!“ викала є Аманда кроз плачъ.

„Умири се Аманда; та и я те любимъ!“

„Оћу да видимъ брата мога!“ повиче она, и хтѣдне се у море сурвати; но очаателно задржи є младићъ и одговори тужно и ужасно: „Девойко! заръ оћешъ да ме убіешъ?“ — и погледа жалосно на Аманду, коя є, дрежећи непрестано руке на лицу своме, плакала, и свакій часъ викала: „Брате! бѣдный брате мой!“

И барка є све далѣ летила; одъ єданпутъ зачуе се нећій шуштанъ изъ далека, као весланѣ. Брижно погледи Хилдерихъ око себе. Све є ближе истый пљесакъ и шуштанѣ долазіо, Хилдериху се учини као да више бродова за њимъ у потеру иду.

„Ево ій!“ зачуе се єданъ опорый гласъ кроз мрачность ноћну.

Хилдерихъ испусти весло, кое съ лупомъ у чамацъ падне, и Аманду изъ њиоть уминѣя пробуди; еръ гласъ кои є Хилдерихъ чуо, было му є одна познать: — то є было гласъ Атиле!

„Тешко нама!“ проговори тужно Хилдерихъ, и погледа жалостиво на своју милу другарицу.

Лађе су све ближе и ближе долазиле. — Море є шуштало и љуљало се због многи и брзи удара њиовы. Єданъ є чамацъ далеко ближій одъ свію осталы было.

„Невѣрниче!“ продере се страовито єданъ гласъ на Хилдериха — и неко скочи брзо изъ своге чамца у барку Хилдерихову: — краль Атила, са сѣвашћимъ одъ љутине очима стаю є страшанъ и ужасанъ предъ Хилдерихомъ.

„Издайниче! Заръ оставлашъ краля твога, и твой народъ?“ повиче Атила: Знашъ ли ты, како се издайницы казне?

Младићъ неодговори ништа, већъ погледа око себе; остале лађе, кое су Атилу пратиле, биле су іошће подалеко — онъ погледа у девойку, коя є одъ великогъ страха у несвесть пала, за кое любовь онъ є войску, народъ, заставу и цара своге оставіо, и коя му є све на земльи была — и очаателна мисао појави се у души његовой — єданъ єдиный руке удариъ, па бы завоевателя света могло море прогутати! — Но добра часть у њему побѣди, ту злу намѣру његову. — „Не!“ помисли онъ у себи: „Оногъ, кои ми є животъ набавіо, немогу никако убити!“ и овако мислећи умиря се и очекивао є спокойно шта ће се далѣ догодити.

Лађе се приближе, и обколе чамацъ његовъ. О бѣгству ніе было могуће ниште ни мислити.

„Счепајте оногъ невѣрника! девойку водите у моју палату!“ заповѣди Атила своимъ войницима.

Садъ є дакле време дошло да Хилдерихъ свою девойку брани. Зато онъ изтргне свой мачъ, обувати лемъ рукомъ девойку, и повиче на войнике! „Нико да се неусуди дарнути є! мой ћу животъ дати — ал' она є света, на нико века се неусуди дотакнути є!“

„Несретниче! Заръ мачъ на господара своге потржешъ, робе?“ повиче Атила громовито и изтргне свой великій мачъ; и за тилый часъ потоне мачъ младићевъ у море.

Садъ уиди Хилдерихъ, да є све изгубљено, на проговори: „краљу! уби мене, ал' пощеди ту дѣвицу, еръ ми є она милія одъ живота мога!“ Съ овимъ речма, скочи брзо у таласе морске.

„Хилдериче! Хилдериче! заръ не оставлашъ у часу опасности?“ повиче девойка срцепарајућимъ гласомъ, и хтедне се за њимъ у море бацыти; но краль є Атила снажно задржи.

Као обчарань гласомъ њиовимъ, поврати се Хилдрихъ опеть натрагъ, и снажно разтурвајући око себе таласе, доплови до своге чамца, скочи опеть у њега обгрли девойку па ревне спокойно: „Садъ чини одъ мене шта оћешъ!“

„У бари се даве мекушни бегунцы!“ продере се Атила и заповѣди Хунима, да ће пристаништу веслаю.

Брзо су просѣцала весла таласе коя су се, због приближујуће се буре, све више и више дизали. Наскоро доћу пловци къ обали. Аманда є лежала обвеснетћена у наручи Хилдериховомъ; — но Атила заповѣди, те Хуни изтргну немилосрдно дѣвицу изъ наруча његовогъ.

У долину собу єдну, Атилине палате буде Хилдерихъ одведенъ, и оштра стража стави му се предъ врата. На полю є пакъ бесніла и праштила непогода; громови су грмили и цело небо потресали; муњ са страшномъ светлостћу вііорале су се непрестано кроз црне облаке; море є бесно шуштало и ујало: таласи су се све већма єданъ на другогъ као брда нагомилавали, као да су мора на мора ударала; ветрови су ујали и ркали, да се цео предѣлъ тресао. — Младый Хилдерихъ седіо є усамљенъ у своіой соби; у његовой унутрашњости бесніло се и бунило ране, него на полю сва борба страшны елемента.

V.

Текъ предъ зору буря се утишала, онда є природа тымъ лепша была. Небо се ведро простирало изда бистримъ као огледало моремъ, у комъ є лице његово сіало се, радујући се своіой лепоти.

Амаида є седила у єдной одъ краљевски соба, бледа, са црвеныма, одъ плача надувеныма очима, и гледала є

разстроено предасе. Она є была достигла онай степенъ душевне туге, где се више никаква тѣлесна жалость неосећа. — Прозоръ є био отворенъ съ изгледомъ на море. Аманда погледа на исто, — ужасна мртва тишина почивала є на површини морской, ни єдногъ таласића ніе было — море є наличило унутрашњости девойке ове. —

Садъ се отворе врата одъ собе. Атила уђе унутра, и као окаменѣнъ лепотомъ девойкиномъ заустави се одма при улазку. Његове се груди надму, његово дивљ лице мало помало ублажи се. „Аманда!“ проговори Атила, колико є годъ њкиће могао.

Но место свакогъ одговора сакріе Аманда лице своє, грозећи се. Атила се трпне, као да га є нешто брзо жигнуло кроъ тѣло; онъ іой се приближи ћутећи и са своимъ є погледима прождирући. Но кадъ іой се сасвимъ приближи, скочи она као одъ саме зміе, и узвикне: „Далѣ одъ мене!“

„Аманда!“ повиче Атила, но лице му є іошъ непрестано милостиво было.

„Барбарине! дай ми могъ Хилдерика!“

„Ни речи о њему више!“ продере се опоро краљ, и лице му се поврати у своє дивљ стање: „неспоминьи више имена њговогъ, ако желишъ да и далѣ према теби милостивъ будемъ!“

Бледе устне девойке презрително се насмеше: „Ты милостивъ? разстанакъ одъ могъ милогъ заручника, убиство мои драги сродни, сведоџы су твое безграничне милости и доброте!“

„Девойко не дражи ме!“ повиче Атила іошъ ране; „помисли да си у моіой власти, и да никаква сила земљ ніе у стању одъ мене те отети!“

Спокойно га погледавши одговори Аманда: „Шта можешъ више чинити осимъ убити ме?“

„Убити те? не, да ме богови одъ тогъ сачувају!“ дода Атила съ некимъ жаромъ: „да ми недаду богови ону убити, коју любимъ!“

Аманда покріе лице своє рукама, но краљ іой се приближи и хтедне є за руку узети; она га презрително одъ себе отури. „Аманда!“ рекне Атила, „знашъ ли ты да те я любимъ? — Атила тебе люби!“

„Хиладу ми є пута милія смрть, него твоя любовь!“ одговори дѣвица грозећи се.

Чудноватый се некій осмѣхъ појави на лицу Атилиномъ. „Будальвицо! у момъ бы се отечеству она девойка за блажену држала, коіой бы Атила као да є любиъ“ рекне Атила и дода гордо: „И заръ то ништа незначи: што бы Атилу любити могла, безъ да бы га се морала боати?“

„Чућешъ, крало!“ одговори Аманда презрително и срдито, „ако си мою смрть заключіо а ты ме уби безъ икаквогъ оклеванја, ал неговори ми ништа о любови — єръ ме то мори и убіја страшно!“

„На при свемъ томъ, ипакъ те любимъ, чудесна дѣвойко!“

„Любишъ?“ зашта девойка презрително. „О, како лажешъ! кадъ бы ме ты любіо, заръ бы могао съ твоіомъ крвавомъ рукомъ срећу мою разоравати, што ни є наимиліе на свету овомъ? О, ћути! Ты си и остаешъ нечовечный варваръ!“

(продужиће се)

МАЛИНЕ.

— Изъ срдца изничу злобе и добродѣтельи: злобе вала тами съ почетка изчупавати, а добродѣтельима помагати да расте и да се укорењава.

— Истина, справедљивость и оштроуміе губе своју светлость, кадъ нису сједињене съ кротошћу. —

— Свакога є дужность имати: понизность къ старима; учтивость къ себи подобнима; благонаравіе къ маљима. —

— Стрпљивость є найизвѣстніе оружіе противу клевете и облагивања. —

— Ко самъ у себи свое спокойство ненаоди, мучно ће га гди даље наћи. —

— Никадъ нечини чрезъ другога оно, што можешъ самъ собомъ учинити. —

— Непримай никога себи за пріятеля пре, него што сазнашъ, како є съ пређашњи свои пріятељи живіо. —

— Безумногъ страданіе, наука є разумномъ. —

— Разуманъ човекъ, ако ће колико знати, опеть слуша съ великимъ вниманіемъ шта други говоре. —

— Ко съ неправдомъ тече, съ врагомъ растече, ко съ туђимъ уздисанѣмъ кућу зида, неће му унуци у њој живити. —

— Храбрость и юнаштво єдногъ народа безъ науке и мудрогъ управленја, подобне су зверской снаги. —

— Витежко незлобіе подобно є витежскомъ юнашескомъ юначеству. —

ЗАГОНЕТКА.

(прев. изъ Шилера.)

У далекъ предѣлъ она те носи,
Опеть остае на месту своме.
Безъ крила тебе она проноси,
Кровъ воздухъ, сваком предмету твоме.
На свету то є подкозъ найбржій,
На комъ се путнікъ возіо игда,
И преко мора найвећегъ трчи,
Ништа претећи неможе т' нигда,
Стиже за єданъ тренутакъ свагда.

МРВИЦЕ.

— Владика дочуе за свештеника єдногъ, да се тако у предикама извештіо, да може и безъ сачињавања и ученја предике свое на паметь, у свако доба, о чему са-

мо ко шта зажели, предику и то честиту предику изговорити, па пошаљ по њега и дозове га, да се самъ о истини тога осведочи. Тако му е неколико пута задатакъ подъ печатомъ давао кои е онъ текъ на предикаоници морао отворити и съ места, како е задатакъ прочитао, почети предиковати. Увидивши владика отмѣно знанѣ и вештину свештеникову намысли да га у забуну доведе, па єдаредъ му да запечаћенъ листъ папира, као да бы на истоме задатакъ исписанъ было. Свештеникъ кадъ на предикаоницы папиръ однечати, наће да е истый са свію страна чистъ, неисписанъ, па окренувши єдну страну реке: Овде нема ништа; затимъ окрене другу страну на опеть реке: И овде нема ништа: дакле е Богъ светь изъ ништа сатвориo; и изъ тога тако красну предику изговори, да е и любовь и почитаніе и кодъ владике и кодъ слушателя задобіо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Француске новине пишу: Турска войска у Крыму има много болестника, али опетъ добро е разположена; они єду само пекснисте и у быстрой води (безъ икакве масти) кувани пилавъ, али ничимъ задовольни су.

— Комисія у Севастополю коя е прегледала задобивене ствари, нашла е да има: 3800 већи и мањи топова, 6. машина за пароброде, 18 хиляда бомби и разны ђулета. Ista комисія закључила е: да се све што се као трофеи сматрати могу, изнеђу Француске и Енглеске раздѣли. О турцима у томъ рѣшеню нема ни разговора. Сардинци приняће неку часть плѣна одъ Енглеза.

— Енглезской и Француской мало е што су пароброди сами на неколико сати єдна одъ друге раздвоене, него хоће сада да почну копати путъ изподъ мора (тунелъ) гдѣ ће потомъ направити гвозденый путъ. Архитектъ Фавръ предузео е тай посао, и већъ се нашло єдно друштво кое ће то извршити. Овай тунелъ изподъ мора бы-ће лакше градити и бы-ће постояни него онай у Лондону изподъ рѣке Темзе, єръ ће овай изподъ мора ићи кроз каменъ. То дѣло ако се сврши бы-ће круна свію чудеса, кое е рука човечія начинила.

— Князъ Горчаковъ одъ 5. Окт. ияла: да непрестано савзане лаће довозе войску у Епиаторію. У долини байдарской налазе се три непріятельске дивизіе. У осталомъ ник се ништа више догодило.

— По свима извѣстіама потврђује се: да су савзаници 5. Окт. после жестокогъ бомбардирања освоили градъ Кинбурнъ. У томе граду было е 1500 Руса, подъ командомъ генерала Кононића. Они кадъ виде да ће безъ икакве ползе изгинути, а немогу се жестокой натри одбранити, предаду се савзаницима, и као воены заробљеници послани су у Цариградъ; а савзна войска заузела е градъ, гдѣ су нашли 70 топова. Руси у той битки изгубили су 120 войника. Савзници заузели су овай градъ исто онако лако као што су про неколико месеци Керчъ освоили. Кинбурнъ бомбардованъ са 6. воены пароброда. Сва извѣстія правдаю генерала рускогъ што се предао, и ник хтео свое войнике безъ ползе жертвовати. Кинбурнъ и Очаковъ леже єдно према другомъ на ушћу лимана у црно море, у коме се рѣка Дньепръ и Бугъ сас авлаю. Кинбурнъ е на южной а Очаковъ на сѣверной страни. Кинбурнъ с ниче утврђенъ, и по томе може се заключити да ће и Очаковъ скоро той истой судбини морати подлећи. Цѣль овогъ предузећа одъ стране савзника та е, да пресеку Русима путъ у Крымъ кодъ Перекопа, и по томъ да войску су извезу, и войски руской са леђа да зађу.

— Изъ Одесе пишу, да се тако рано плаше одъ приближавања флоте. Све су улице пуне натоварены кола, и сви се на брзу руку селе изъ Одесе. На лађама савзника има око 40 хил. коп су спремни да се на суво извезу, али гдѣ ће се извести ошће нико незна. Генералъ Лидерсъ повратіо се изъ Николаева са бывшимъ посланикомъ у Цариграду Озеровомъ. Онъ е одма прегледао войску, и было е дочекань са веселимъ узвицима: „ура!“

— По найновіимъ попису, нашло се, да у Аустрія има: 20,138.699 женски, а 19,272 мужки душа; свега дакле 39,411.306 душа.

— Великій кнаљ Константинъ пошто е разгледао у Николаеву сва нова утврђења, нашао е да су многа одвећъ несигурна и навалице слабо зидана и рађена; зато е одма наредіо да се разваляю, и друга нова утврђења подиђу, а инџири и они кои су надъ тымъ послонима надзирали, да се строго напитаю и осуде. Тымъ више сумња се на неко издаиство, што су инџинири, конма е тай посао повѣренъ было готово сами немци.

— Османъ паша, кога су Руси на Синопи заробили, одпуштенъ е са ошће 47 турака у размену за руске заробленике. Онъ се хвали да се у Русія врло човечно съ њимъ поступало.

— Изъ Петерсбурга увѣраваю, да ошће ни єдна регимента рускі гренадира ніе на бою была. Они кадъ су молили да иду у Крымъ, казано имъ е да ће се они тући за цара и отечество и безъ Крима, само да се претрпе.

— У Варшави цена хлѣба яко е скочила, и многа сиротиња гладуе. Єдно мало дѣте нађено е на сокаку, кое неуме да каже чие е и одкуда е, оно врата было му е привезано конадъ артіе, на коіой е написано: Свакъ се умолява да прими ово дете. Његова е мати удовица и неможе да га рани. Оно е христіанске вѣре и име му е Карлъ Милевски.

ОГЛАСИ.

— У трговини Луке Пешике и сынова, налазе се на продаю Лозе велике название к л а с е н - л у т р і е, коя ће се 22. овогъ месеца изиграватн.

— У књигопродавници Саре удове Возаровића, налазе се на продаю по спуштеной цени: Басне, Совѣти здравогъ разума, и Етике Доситея, кое е Возаровићъ изъ књига Доситеевъ печатаны точно препечатао, а тако исто налази се и забавника Дим. Давидовића, и прочи разны књига све по спуштеной цени.

— У кући кодъ К р а љ е в и ћ а М а р к а има два квартира съ єдномъ и две собе, и два дућана, одма за изданаћ подъ кирію.

Течай новаца; сребр. 112½; дук. 5 Фор. 15 кр. банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 18. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Уредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 85.

МОЛИТВА ИДОЛОПОКЛОНИКА.

Ина єданъ олтаръ мали,
Кога съ неба самъ богъ створи;
Кандило се ту непали,
Предъ њимъ вѣрно срце гори.

Бел є олтаръ као мермеръ,
Одъ мермера али ніе;
Невиде га свако очи,
Завѣса га танка кріе.

Ніе створенъ онъ одъ землѣ,
Нит отесанъ одъ дрвећа;
Ніе зиданъ одъ камена,
Нит є сплетенъ онъ одъ цвећа.

Предъ олтаромъ тымъ чудеснимъ,
Крстъ наленый єданъ стои;
Предъ њимъ неко гласомъ јаснимъ,
Свое мѣкне пѣсне пои:

„То є само оно мѣсто,
Гдѣ клечали и найволимъ,
То є мѣсто оно свето,
Гдѣ се коме богу молимъ.

Са склопљенимъ јах рукама,
Мое тужно срце кріемъ;
И данъ и ноћь у мукама,
Само горке сузе лиемъ.

Христіанинъ я самъ правый,
Єрбо любавь са иномъ влада;
Сбогъ кленовогъ тога крста,
Моя душа горко страда.

Нетражимъ ти боже више,
И невоћи ни више дати;
Нег до троба да сиемъ само,
Я крстъ онай целивати.

Спасенће душе мое,
Спасевіе срца мога;
Све у томе крсту стое,
Ахъ за мене несрећнога.

На олтару гдѣ крстъ стои,
Свештяя є то найвећа;
Ко є додирне крста тога,
Тай се само рай сећа.

Удостой ме боже силный,
Райску сладость уживати;
Удостой ме да крсть мили
Могу вадъ годъ целивати."

У Помпеи 1851. год.

АТИЛА У ТРІЄСТУ.

(продужено.)

Дубока румењ покріе Атилино лице.

„Девојко! — не люти ме далѣ! я те любимъ — то є истина; ал я могу исто тако ватрено и да мрзимъ као што и любимъ!"

„Мрзити можешъ? мрзити? — О, Атила, тако ти богова, мрзи на ме! мрзи изъ дубљине срца твога! Я ћу те за то благосиляти; єръ вѣруй ми, мрзость є твоіой души приличнія него любовь! Мрзость болѣ и слађе звечи изъ уста твои него любовь! Проклетства излазе изъ твои уста умиляніе, него речи любови!"

Севаюћій погледъ падне изъ очію краљевы на девойку. „Ты зацело знашъ, упорна гиздавко, да си врло лепа, иначе не бы се ты усудила мени тако говорити!"

„О, та то и есте узрокъ бѣда моих!" одговори Аманда горко, „што самъ и предъ твоимъ очима лепа! да нисамъ, я бы садъ срећна была и усрећавала бы. Па аръ да те ипакъ любити морамъ! Тебе, кои си ми све узео, што ми є мило и драго было? — Та ни твой погледъ немогу да сносимъ, а да те у момъ срдцу, у души моіой непрокљињемъ. Ако не любишъ, као што кажешъ, ако є твое каменно срдце ма комъ чувству отворено — о то ми испуни ту прву и последнюю молбу: удали се, и неизлази са твоимъ мрзкимъ лицемъ никадъ више предъ очи мое; ако пакъ то нећешъ а ты ме уби! уби ме, пакъ ћу те умирући благосиляти; єръ видишъ какве паклене муке присуствіе ми твое причињава, твое су альване крвію попрскане! крвію отца и брата мога!

Атилине очи засветле исподъ густы обрва и трепавица, као каквогъ лафа погледъ изъ џбуна у пустињи: „Па ипакъ ћешъ ме любити! Я ти се закљињемъ!"

„Варашъ се" одговори рѣшително Аманда. „Нисамъ я твоя робиня; єръ я умемъ умрети! Учини да у сувомъ

песку цвеће процвета, измами пламенъ изъ тврде стѣне, пакъ ћу ти онда веровати; ал' љубовь силомъ изтерати, мене приморати да те љубимъ, тебе, свирѣпогъ и развратногъ тирана? — о, мани се! зна Аманда умрети!"

Кадъ Атила девойку ову види, слабу, безъ икакве моћи, кадъ онай стра примѣти, кои ій се на лицу појави, и кадъ при свемъ томъ онако е лепу види, изчезне одъ једномъ сва дивљина и гнѣвъ изъ душе његове, и њежна чувства ступе, на место њиово — , онъ се не усуди ближе ій ступити, већъ стане, и умилно е погледавши рекне: „Девойко! кадъ бы ме само любила, ты бы ме пресрећнимъ учинити могла! Та зарь нема никакве важности кодъ тебе Атилина љубовь? видишъ: по'снета самъ, и задобіо на мачу моме. Европа дрхће, кадъ я погомъ треснемъ — видишъ, то ти по' света предъ ноге полажемъ, ал' ме само люби за то! Сви ме се боје; а ты ме смешъ любити!

Аманда неодговори ништа, већъ е непрестано плакала. „О Хилдериче!" уздишући рекне, и покріе лице свое рукама.

Она се дигне, њиъ погледъ падне на Атилу, и сва се стресе и претрне, кадъ ватрено лице његово угледа. Съ неописанимъ страомъ обгрли ноге Атилине и загушљивимъ гласомъ проговори: „Атила! Атила! — поштеди ме!" — Но кадъ види да онъ непрестае ћутати, и зажареними е очима своими пробадати, онда викне тужно: „Хилдериче! гди си ты?!" и покріе лице свое.

Атила се сагне, узме е у наручіе и притисне е на прси свои — но са прекопріродномъ снагомъ очаяна одтрге се она одъ њега, и присне да се на далеко чути могло. Погледъ ій дивљачно по себи прелетае и на отвореномъ се прозору заустави — ужасно ій задрхћу устне — скочи къ прозору — бацы еданъ погледъ на висину небесну и — истога тренутка лежало е њено мртво тѣло раздрузгано на калдрми, предъ палатомъ Атилиномъ.

Атила е као окаменѣнъ стао на прозору, и гледао за њомъ.

Но Хилдерихъ, кои е затворъ, као што смо споменули, налазіо се управо подъ ономъ собомъ Атилиномъ, у коіой се тай догађај случіо, онай е ужасный врисакъ несрећне девойке чуо было, и почемъ му затворъ ніе ікакъ было, врата е изтргао, са страшномъ е снагомъ стражаре, кои су га хтѣли зауставити потуко, и са крвавимъ очима, разбарушеномъ косомъ као бесомучанъ у собу е Атилину улетіо.

„Атила!" ужасно повиче Хилдерихъ, счепавши Атилу за рамена, „Атила! говори, гди е Аманда?!"

У место сваког одговора, покаже збуњени Атила пръстомъ отворенъ прозоръ. Громовномъ брзиномъ сети се Хилдерихъ шта се догодило, и скочи къ прозору, и зацело бы се и онъ крозъ истый стропоштао, да га ніе Атила ійшть у згодно време ухватіо и натрагъ га повукао, рекавши: „Шта ћешъ то несрећниче?! зарь ійшть једно убистао?"

Жалостный младићъ овай стропошта се на патосъ предъ Атилу, устне су му грчевито дрктале, онъ пре-

тисне обема рукама груди свое, тежко е дисао, а очи су му се као у умирућегъ налиле по своме мѣсту. Хтѣо е говорити, ал' ніе могао — но притисне рукама свое ладно чело и ућути. — Напослѣдку његова туга наће путь свой у сузама, и Хилдерихъ почне плакати, плакати горко и грозно, вичући срцецепаюћимъ гласомъ. „Атила! погледай! погледай овамо! ове сузе због тебе теку!"

Кадъ Атила види да овай младый јунакъ плаче, онай, коіи е у боєнима, непріятелъ као свонлъ око себе сваљивао, онда дубока жалость у души му се појави, и срце му буде тихо и благо, као пролећна ноћь, кадъ е месецъ сіа; онъ ступи къ младићу, узме га за руку, и проговори ватреними но тужнимъ гласомъ: „Хилдериче! Она е већъ мртва оставимо е некъ мирно почива, и заборавимо све што се догодило! Хилдериче! дођи ки себи! буди мужъ! буди храбаръ у туги, као и у рату!"

Силно засветле очи младићеве. „О я бы теби показао да самъ мужъ, и да самъ храбаръ, кадъ бы само начъ имао!"

Безъ да се тымъ рѣчма увређенъ наће и да се разсрди, продужи Атила нѣжно даль: „Нисамъ я ніше твой непріятель, опраштамъ ти бѣгство твое, и пріятелство ти мое подносимъ!"

Хилдерихъ погледи на краля са чуднимъ некимъ погледомъ, у комъ е гнѣвъ и бѣснило изражено было, ал' неодговори ништа.

„Хилдериче! Атила моли те за твое пріятелство!" дода Атила, и пружи му руку.

„О црный злодѣю! повиче Хилдерихъ, одтури му руку и юрне наполъ.

„Што годь пре могу морамъ одъ овога места удаљити се!" рекне Атила самъ у себи и ступи къ прозору.

Несрећный младићъ клечао е на улуцы кодъ његовре раздрузгане невѣсте. Она е лежала на калдрми, крвава, разбіена, съ модримъ лицемъ; њене лепе витице биле су крвлю и прашиномъ улепљене. Хилдерихъ узме њену ладну, белу руку, коя ій е ійшть једина неповређена остала, и трудіо се своимъ топлимъ полюбцима своја ій живота удисати. Но она е остала мртва и ладна, нити е његову тугу и полюбце осећала.

Затимъ е узне у наручіе и однесе къ обали морской. „Почивай тихо кодъ твои милій!" проговори ій ећаюћи, полюби е ійшть једномъ у белу њену руку, па онда е тихо у море спусти, као мати свое мало дете у колевку. Затимъ дигне руке свое к' небу и повиче: „Богови! я вамъ благодаримъ, єръ ійшть снаге у себи осећамъ," затимъ погледа у свое одѣло — оно е было крвлю љубезне му Аманде орошено — и рукомъ на крвава мѣста удараюћи дода: „Вы сте ми опоминачи, кои ме на освету подстрекавате!"

Брзо некудь одтрчи. — —

Атила е пакъ ійшть једнако на прозору стао, и у пространу ширину мореку гледао. „О я самъ знао" проговори Атила жалостиво самъ у себи: „Я жељмъ само проклетство на овомъ свету!"

Наскоро затимъ ступи Одинъ унутра и рекне: „Господару! опрости; садъ е башъ дошо вѣстинкъ војводе Лудолфа, кои явля, да су четницы нѣгови ухватили једну трупу бегаюћій Талијанаца, па зато васъ пита, шта ће съ њима чинити?“

„Све ій побите! Люди су несрећна створења!“ заповѣди Атила бесно, и бацы се на простирку.

VI.

Наступи ноћъ, ноћъ бурна и ужасна. Густа магла лежала е на мору, на пољима и развалинама Трјеста, и мртва тишина владала е по густой тами; Море е ћутало, ни єданъ таласићъ ніе се дизао ни брчкао. Море е заедно са тамною ноћи тужило. Звезде су избегавале светъ, а месецъ се кріо за црне облаке; као да се страшіо земно лице погледати.

Као што е природа била тамна, тужна и страшна, таква е и внутреност Атилина била, кои е на прозору седіо. Сматраюћи онъ прозъ отворенъ прозоръ тамну ноћъ, изађе му нѣгова прошлость предъ очи. Сви младости нѣгове были су кратки. Дивљ дете Атила, брзо поставе младићъ — мужъ! Како младића, тако и мужа Атиле была су дѣла крвава, пуста, проклетствомъ претоварена. Онъ ніе вишта имао, кое му се милило, осимъ самогъ себе. Што е любіо, то е нѣгова дивља душа сама удавила, као єдан лавъ, кои е неко несташце, кое е волео, своимъ загрљемъ удавіо.

Самъ е стао у пространомъ свету. Нѣму се учини, као да се изъ мора подигне тѣло Амандино, и као да е рукомъ на небо му показивало. „Наши свештеници кажу,“ проговори Атила самъ къ себи, „да богови надъ людима лебде. Ако е то тако, зашто ме они не предупреде, да силу, коју притежавамъ неупотребљоемъ на зло? — Гди су вамъ, о богови! ваши громови были, да оно уклоните што самъ я мало пре учинію? Бсу ли они любећи се младенцы грѣшни были, то сте мене ваљда за осветителя нѣзовы грѣха одредили? — Бсу ли невини были? — Ако е то, зашто сте допустили да онако пропадну? — — Тешко ономъ! кои е великоможанъ! еръ е тешко своју моћъ како треба употребити! “ — — Затимъ се Атила опеть удуби у мисли.

На єданпутъ презне. Учини му се као да неку звеку оружія предъ вратима чуе, пево тихо мрмљанъ многи гласова, и топотъ ногу; онъ се окрене къ вратима, и наслонѣвъ на свой мачъ, чекао е шта ће быти.

Нека тешка лупа и стенянъ, као одъ падања убіены, допре му до ушію, врата се брао отворе и унутра уђе Хилдерихъ са севаюћимъ очима, и пламенимъ лицемъ, съ мачемъ голимъ у рукама улети унутра; за нѣмъ е и ишло више незадовольни четвороћа, съ голимъ мачемъ у рукама, кое е Хилдерихъ на убиство Атиле подиалію.

Изванъ себе одъ туге и освете, скочи Хилдерихъ къ Атили и потегне га своимъ краткимъ мачемъ у прси, и осталы бунтовника мачеви засеваю се надъ Атилиномъ главомъ. Мачъ Хилдериховъ прободе ножу биволску на Атилиномъ грудма, но заустави се на панцыру, когъ е краль подъ одѣломъ носіо. Єданъ одъ мачева бунтовнички окрзне га мало по левой мишици, и нешто се мало крви полыи кроз просечено одѣло Атилино. Но брзо потегне Атила свой широкій мачъ и после неколико удараца уступе бунтовницы натрагъ.

Затимъ се Хунскій овай краль наслони равнодушно на свой мачъ и гледао е презрително на успланреве бунтовнике; затимъ се окрене Хилдериху и проговори милостивимъ гласомъ, кои младићу у внутреност душе нѣгове продре! „Зарь оћешъ да ме убіешъ, Хилдерихе?“

Уништекъ, изпусти младићъ свой мачъ, и покріе лице рукама.

Затимъ се Атила окрене Хунима, и громовитимъ гласомъ и севаюћимъ очима повиче да су сви задрктали, и као мртви побледили: бѣдни пси! вдни некушци и страшльини пси! вашегъ сте краля хтѣли убити? хтѣли сте бичъ божій са света уклонити? Духъ осветe уништити? — нрвлю ћете вашомъ то платити!“ И при тимъ рѣчма дигне свой мачъ.

(крај слѣдує)

ЗАЧИНЦИ.

Ко истину говори, неможе вагдѣ спокойно живити.

Оно што те нежеже, немой да дуваш.

Вода коя е тиа, она е дубока.

Правда често болує ал' неумире.

У малой води ватаю се сладке рибе.

Гдѣ су найбољи виногради, онде се найгоре вино пије.

Оно е вино само добро, кое е тако яко да може човека низъ степене скотрляти.

Равія ніе луда, али е мати многе лудости.

Мудромъ човеку неможе имање изгорети.

Кодъ многе мудрости, мора се и по єдна лудорія наћи.

Єдна половина света, измешава другу половину.

ЗАГОНЕТКЕ.

Кое овце више еду: беле или црне.

Ко ме има хвали ме, ко ме прими непознае ме, ко ме позна неће ме.

Я се рађамъ одъ єдногъ животногъ, а писамъ живо; али опеть целомъ свету могу одговорити.

МРВИЦЕ.

— Поведу цыганина да обесе. Онай уздаюћи се у брзину свою непростано е вребао прилику, како бы се одъ страже изнуђи могао. Напоследку и то башъ близу вешала испадне му жеља за рукомъ, те се одъ страже измакне и у светину, коя се у великой множини да позорію томъ присуствује слетела была, юрне. Кое она ветина умицаюћи се на страну, кое лаке ноге нѣгове.

подпомогну га, те за кратко време подалеко утекне. У бежаню своме сусретне іошъ неколицину людій, кои су се журили да што пре на место погублена дођу, и запита ій: Ано богда, браћо! — Та да видимо, како ће цыганина да обесе. — Бадава идете, нема тамо безъ мене ништа, ладнокрвно имъ одговори.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Повелитель енглеске войске у Криму генералъ Сампсонъ позванъ е у Лондонъ, а на његово место опредѣленъ е генералъ Кондрингтонъ.

— Изъ Петербурга єдно писмо иши: да е князъ Горчаковъ представіо цару како е тешко Крымъ одржати, и молио за упутствіе, 'ће-ли савъ Крымъ са свимъ оставити, или ће се у какву велику битку упустити. На кое царъ е послао одма два искусна генерала у Крымъ, да се о свему добро извѣсте, и да му точно извѣстіе поднесу. И потомъ одъ тога ће извѣстія зависити судбина Крыма. То исто писмо доноси да е царъ у Николаеву ногу угануо.

— Изъ Париза пишу; неће ништа чудновато быти, ако између Енглеске и Америке до рата дође, коме се Енглеска безъ икаквогъ страћ приближуе. То испоразуміе између Енглеске и Америке отуда е изашло, што су Енглези наймлююи (врбуюћи) и у Америци войнике за войску у Криму, преступили неке американске уредбе и обичаје; за кое правительство американско изъ Вашингтона писало е енглеском правительству єдно врло опоро писмо, на кое Енглеска, место одговора послала е одма три линеине лађе у Кубу.

— У Парижу све више и више осећа се оскудность у рани. Прилепљене по улицама депеше: да е Кинбурнъ пао, немогу да утоле глодъ. Правительство чини єдако нареднье те се рана изъ Америке и изъ Шпаніе купуе и доноси. Исто тако млогга рана изъ подунавскихъ княжества стиже е у Марсель. Царъ Наполеонъ питао е Морин-а, како бы се могло той нужди помоћи, кои му е на то казао, да само єдно средство има, а то е да се ратъ што пре свриши. На кое царъ казао е да и онъ жели да се ратъ што пре свриши; и да се нада да ратъ неће дуго трајти.

— На гвозденомъ путу између Лиона и Парижа 9. Окт. догодила се велика несрећа. Двоя кола срела су се ноћу и тако јако ударила єдна другa, да е све изломљено было. 16. путника остало е на месту мртвы, а многи други были су теже или лакше рањени.

— 5. Окт. у средъ Лондона увукли су се крадљивци у єдну цркву, и покрали новце и сребрне ствари.

— Саюзничка ова извѣстія о освоєню Кинбурна неслажу се са свимъ међу собомъ. Извѣстіе адмирала францускогъ каже да е у Кинбурну было само 1200 Руса, и да е само 45 Руса погинуло. — Друго єдно извѣстіе изъ Одесе вели: да су Руси Очаковъ сами разорили и оставили га са свимъ, и да се ништа незна на коъ су ге месту саюзници наишли. —

— Царъ Александеръ пошто е самъ собомъ наредіо како ће се у Николаеву утврђења подизати, отишао е у Елиза бетградъ, а Константинъ отишао е у Москву по неке ракете съ конма се лаће сналою.

— Белгиске новине пишу: да саюзници руску войску све више и више са свію страна стешњавају; и по томе Горчакову предстои єдна очаятелна битка, тымъ опаснія ће се морати на све стране борити, єрбо ће са свію страна быти нападнуть, и за кратко време, неће му быти могуће изъ Крима изаћи. Саюзни-ци певиселе сада Николаевъ или Херзонъ напасти. Они су о- спонли Кинбурнъ само за то, што желе онде да свој логоръ наместе, и оданде да управляю свое войскe у Криму и у Бесарабіи. Енглези найвећа желе да се на Николаевъ удари, єрьони су ради да и ту новоподизаюћу се руску флоту упропасте.

— У Парижу се ради о устроєню єдногъ новогъ корпуса одъ 100.000 войника подъ командомъ Канробера. Кажу да ће се та войска текъ на пролеће на некомъ новомъ бойномъ полю почети туће.

— Изъ Париза одъ 9. т- м. јављаю: да су Грци опетъ покварили калосмеросъ са западнимъ силама; и да конзули нису неће ништа да послушу са новымъ министерима. Западне силе већъ намѣраваю неколико воєны лађа да пошлю у грчко море. Грци непрестано іошъ єдако многе Енглезе и Француске убіюю ноћу по Атини.

— Царъ Наполеонъ наредіо е да се у Криму о његовомъ приватномъ трошку подигне театаръ, у комъ ће се войницима за весељ и забаву найлепше француске комедіе представлять.

— Пољска легія, кои е у Шумли на разуку Турске, подъ командомъ Замойскогъ устроена, — све се нећма умножава; и већъ има ій у той легіи 3 хил. коњаника осимъ артиљерије и пѣшака. Они се зову: султанови козаци.

— Изъ Карса нема никакви новости. — Саюзници о-плѣнили су у Таману све руске магацине, гдѣ су млого ране и воєны потребе нашли.

— Одъ 10. Окт. пишу изъ Париза: да се Неапољ толико замѣрio западнимъ силама, да е већъ францускій конзулъ натратъ позванъ.

— Последнѣ вѣсти съ бойногъ поля недовоне ништа важногъ. У Криму и саюзници и Руси спремаю се за велике дотађае, кои ће се предузети пре него што зимно доба наступи. Саюзници са више страна ударе ће на Крымъ, него тако и Русима ће доћи одбрана са више страна. Изъ Карса јављаю: да Муравіевъ продужава свою обсаду. Само спасіи данъ Омеръ-пашу очекую. Турска войска іошъ непрестано иде у Азію, на енглеских лађама, гдѣ ће главну команду предузети Омер-паша.

— У аустриском царству има: 6398 лѣкара, 18788 бабица и 2159 апотека.

Одговетка у пр. бр. Мысао.

Течай новаца; сребр. 112; дук. 5 фор. 16 пр. банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 21. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ Н. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 5 цванцина. № 86.

АТИЛА У ТРІЄСТУ.

(крај)

Сви бунтовницы одъ єданпутъ, охрабрени своіомъ множиномъ дигну свое мачеве, и спреме се на обрану и борбу.

„Оружѣ доле!“ продере се Атила и погледа ій тако, да су іймъ колена клецала; кръ онъ е био ужасанъ у своме тѣлу, и нѣговъ левачкій погледъ морао е и саме лафове укрочавати. „Шта стоите? повинуйте се! Атила заповѣда! мачеве доле!“

Дрктећи, уништени моћу гласа крала свога, положе сви побунѣни Хуни мачеве свое къ ногама Атилиними.

„Како дрћу бабе!“ повиче Атила, презирително се смешећи. „Вальда сте се надали наћи ме спавајоћа, пак сте ме хтели мучки заклати, као цси спавајоћегъ лафа! Сраме, подмукле издајице!“ — И одеданпутъ осети онъ неій малый бооль на левой руцы своіой, и видивши крвь свою на хальини гроновитимъ се продере гласомъ: „шта? Я самъ крвавъ? рањи сте ме зарь? крвь сте мою пролили? крвь крала вашегъ? Атилину крвь? — Говорите, кои е био тай несретникъ? кои е био, што е крвь Атилину проліо?“

Колена су клецала подъ Хуннма, но ни єданъ ніе се хтѣо за кривца издати.

„Ћутите?“ продужи Атила, „нећете да одговарате? Одъ кадъ сте заборавили повиновати се, кадъ Атила заповѣда? тешко вама! — то ћете сви умрети!“

„Милости крало!“ повиче єданъ и баци се предъ Атилу на колена.

„Дакле ты си се усудіо руку на твогъ крала дићи?!“ Продере се Атила нсномъ обасуть одъ бѣснила, и за тилый часъ лежала е глава кривца предъ ногама нѣговимъ.

Грозећи се и дрктећи стајали су остали, докъ имъ е Атила, наслонивши се на свой мачъ говоріо: „Дакле сте ме хтѣли убити! ви сте мислили, да ћете моћи съ єднимъ ударомъ мача, оногъ мужа убити, предъ когъ погледима цѣо се свѣтъ тресе, и коіъ ударъ ноге Европу наъ нѣ не точке покреће? — та заумћу я васъ, како Атила издајнике казни!“

Затимъ приће къ братима и погледа наполѣ: „мое страже побіене? О несрећницы! — Одне!“ повиче по тоиъ, и овай доће. „Иди па ми зови мое войнике!“

„Стой крало!“ повиче Хилдерихъ, пробудивши се изъ свое забуне, „самъ самъ я кривъ, кръ я самъ ій на то навео. Мене уби, а њи пусти!“

Безъ да е на то нзіо одговори Атила: „нема милости! све ћу опростити, ал за издаю не! ако су имали узрока самномъ незадовольни бити, то су ги требали у очи казати, па ако бы ми по волья было, и бы предругоячіо и поправіо. Ал ноћу у помрчини мучки ме напасти — о, та ноћу да вамъ некажемъ, како се издайство казни! брзо!“ повиче онъ на дошавше войнике. „Скините овимъ издайницима, кои су вашегъ крала убити хтѣли, главе са рамена!“

Хуни се сви удале, но Хилдерихъ остане

„Но, ты зарь нећешь?“ проговори краль, погледавши младићу оштро у очи.

„Я признаемъ,“ одговори Хилдерихъ спокойно, „да самъ те убити хтѣо, уби дакле и ты мене, ал немой дати да ме робови твои убіяю!“

„Зарь то незаслужујешь? ниси ли ме хтѣо изненадно убити?“

„Ты си Аманду убіо. Па ви хиладу човечій живота нису у ставіо то загладити!“

У Атилиними очима засія се нѣжна светлость; неко време ћуташе, затимъ ступи предъ младића и узе га за руке, па проговори нѣжно: „зарь ми то неможешъ опростити?“

Хилдерихъ ступи натрагъ и покривши лице рукама, одговори плачући: „Наймиліегъ си ме на свету лишіо, крало!“

„Па зарь мислишъ да я немогу оно надокнадити чега самъ те лишіо?“ запита краль некимъ особитимъ гласомъ, затимъ се сагне, дигне ножъ Хилдериховъ са земль и пружи му га реквши: „Гледай!“ затимъ отвори свою хальину на грудима. „ћу да ти моіомъ крвлю, моимъ живогомъ платимъ! Удри! Я се ви померити съ места нећу: лакъ се своевольно скрти подлаже! затежешь се? Та я самъ ти Аманду убіо, па могу ли ти е скупль платити, него моіомъ крвлю?“

Младићъ изване ножемъ и приближи му се.

„Но, шта се предомишлаш? да се небошъ да ћу се бранити?“ — одпаше краљъ, и бацы свој мачъ далеко одъ себе. — „Ево, садъ самъ обезоружанъ! — и самъ ти срећу разрушио! — осветя се!“

Хилдерихъ потледа чудновато у краља — бацы ножъ — и строшпта му се предъ ноге, счепа га грчевито за руку и повиче: „О да само ню ниси убио!“

Атила га дигне и притисне га чувствително на своје груди. „Заборави на прошлость — смрть е све изравнала. Буди ми пријатель, као што си ми и пре био! — Заръ ми неможешъ више пријатель быти? гледай! я те молимъ за то! Атила те моли за пријательство! тако ни богова! то е прьвый путь у момъ животу, да я молимъ!“

Младићъ е гледао преда-се ћутећи.

„Ты ћутишъ? Заръ да Атила узалудъ моли? — дай ми твою руку за знакъ пријательства!“

Хилдерихъ е непрестано ћутао.

Атила се непринућено стресе. „Дакле немашъ я више ни єдногъ пријателя на земльи? — Иди! Ты си слободанъ!“

Съ тымъ се окрене, и ступи къ прозору; а Хилдерихъ изтрчи на поље. — Краљъ Атила гледао е предъ собомъ пучину морску. Њгова е внутреность тужна была — ніе ништа друго осећао осимъ проклетство, кое му е на души лежало.

Садъ се уважи Хилдерихъ на обали морской. — Добро я знао Атила, шта е тогъ несрећностъ младића тамо привлачило; ал ніе се ни помаћи хтьо, да га съ прага гроба њгоногъ натрагъ повуче — лице е Атилино было безъ икакогъ знака живота. никаканъ гласъ ніе се чуо, кои бы тугу њгову издао, кои ну с у онай часъ душу цепала.

Садъ одъ єданпуть скочи Хилдерихъ у море и таласи се надъ њгономъ главомъ састане.

„То е было последнѣ, што самъ волію!“ промумла краљъ тешко и полако. Цела њгова туга у тимъ се рѣчма изражавала. — Онъ погледа у небо и заплане се. — Атила е проливао прве сузе у животу своме.

Њговъ слуга Одинъ уђе унутра, и зачуђено погледа у плачућегъ краља своґъ.

„Шта ти е краљо и Господару мой? Ты плачешъ?“ запита га брижљиво.

Као што се лавъ хитро на плећа дивокозе баца, кадъ ова кросъ пустињу протрчи, тако скочи Атила на овогъ несрећняка, стисне га тако силно за гушу, да Одинъ санъ поцрня у лицу; Атила се накъ продере громовито: „Тешко теби, несрећниче! ты си видіо да я плачемъ! говори!

„Господару! — “ замуца Одинъ, но Атила му недаде далѣ говорити већъ іошть страшніе га стисне и повиче:

„Ты си видіо гдѣ Атила плаче! ты си пропао!“

У истомъ тренутку ваљо се несрстный Одинъ у крви своіой, мачемъ Атилиним прободенъ.

„Нико на свету некъ недозна, да е Атила плавао! нико да недозна, да е Атила было залюбљивъ!“ проговори свирѣпый Атила, краљ Хуна, и забоде мачъ свој у корице.

На данъ за тимъ крене се Атила съ войскомъ своіомъ изъ Трієста. — Іошть више е година изпуставао онъ Европу страомъ и ужасомъ, докъ у години 453-ћой по Христу неумре.

Хуни положе тѣло своґъ краља у златанъ ківотъ, овай ківотъ у другій сребрнъ, а овай опетъ у єданъ гвоздєнъ. Затимъ га сґране, и поубіяю се сви: да нико недозна, гди почива: „бичъ божій.“

МРАВИЊИ РАТОВИ.

(прев. изъ Окена).

Премда се чини да међу мравима ништа друго не влада, осимъ любовь, слога и єдноврсть, али се они ипакъ међу собомъ туку и уништаваю кадъ се ико на єномъ месту умноже; но они не међу себи замке, не послужую се лукавствомъ и заседама као многе друге наєкоме, кое више пута и саме незлобне мраве натаю, већъ у отвореномъ полю и са уредномъ войскомъ, єдни на друге нападаю; башъ кадъ и друга наєкома натаю, быва то у отвореномъ полю, у явной борби: У важнимъ предѣлима нападаю мрави и на саме мишеве и пацове, ал' кодъ нась ій само мртве глоћу и разточаваю, као и скаканце и гуштере, само кадъ ій мртве нађу. Майске бубе, и ћубретаре, найвећа су наєкома, на кои жива мрави усуде се покадшто напасти. Оружія мравій єсу, челюсти, мала бодла и киселастый онай отровъ, кои на кожи неку малу црвенъ проузрокуе. Само е радина класа кодъ мрави ратоборна, остали сви побѣгну кадъ до бой дође. Они кои бодлѣ немаю, найпре гледе да прогризу кожу, пакъ се онда труде своімъ стражнымъ тѣломъ да отровъ у рану улію. Єли непріятель удаленъ, то се они усправе, узму трбу свой, т. е. стражню часть тѣла своґа међу ноге, и тако стискиваюћи га, прскаю отровомъ непріятеля, колико годъ далѣ могу; тако се често при овакимъ борбама вида кадъ мравинякомъ читава нека киша гди се у высъ диже, одъ самогъ отрова, мои као запаљенъ сумпоръ мирише. Мрави се осимъ свію непріятела найвыше бое другій мравій, и притомъ нису найманьи, найнеопасніи, єръ се ньи више маньи окембесе о ногама већегъ мрана, и потражући га тамо овамо, недаду му побећи. При ньиновимъ борбама мора се човекъ ньиновомъ бесилу дивити; пре ће мрави допустити да ійма се ноге почупаю, него што ће се покорити; често се догађало, да бежећимъ по неколико очупаны глава непріятельскій на ногама висе, безъ да ій се ови ослободити могу, тако су се они яко зубма угризли и учвпяли. При мравима єднаке величине, обично су они побѣдительи кои два наставка долѣ часта тѣла имаю, єръ они имаю бодльикву! као што су н. п. црвени мрави, кои убода остаи се мраня однећъ плаше и клоне. У нашимъ су предѣлима бодльикави мрани они найманьи; већій мра-

ви мањ нападаю изненада, счепак ій горе за тъло и удаве ій своимъ вилицама: но ако мали раніе примѣте, то одна остале дозову, кои у великимъ гомилама доћу. Ковачски мрави изиђу изъ свои градова и доћу до самы врата градова црвены мравій, кои су у полаћъ мањи, ал' у много већемъ брою, и врло се храбро боре, ал' обично бываю надвладани, пакъ онда често на недесеть чепарака далѣ своя обиталишта и градове премѣштаю, узимаюћи све што ійм е одъ вредности, са собомъ. Узъ путъ попшо они једно одљеленѣ напредъ као предстраже: угледали ово одљеленѣ каквогъ коњскогъ мрава, одма та нападне, једни му се попну на леђа, други ово главе и обасипу га отровомъ, и дотле се съ њимъ валаю и пресећу доњ и остали недоћу, и заколю га зубма, ал' га са собомъ у робство одведу.

Но ако се желе уредни ратову видити, то треба у шуме ићи, где црвенкасто морасти мрави надъ свимъ осталимъ, нимопролазећимъ инсектима владаю, и са себи равнимъ но и изъ други градова непрестано ратую, као што су у средњемъ њкоу варошя сусѣдне по Европи чиниле. По кадшто изиђу у полѣ две гомиле, кое на 100 корака једна одъ друге удаљено стану, као две војске, а тако су млогобройни да у ширину две стопе землѣ покрію, и у средини се боре, и колю. Хиљадама се поедины међу собомъ боре, и труде се да супарника своге зубма живогъ у робство одведу. Право њихово бойно полѣ има три стопе у четвороуглю, и врло ако мирише на мравију киселину; свуда леже мртви отровомъ покривени, а међу њима се читаве роте узправљено колю, боре и потезаю. Битка почиње обично између двоице, кои се почну зубма клати, узпране се, да бы удогодіе једанъ на другогъ отровъ бацати и просипати могли; затимъ падну, и борећи се премећу се дуго време по прашини докъ напослѣдну трећій не дође и побѣдну нерѣши; но по кадшто притрчи њи више и сачепаю се зубма за ноге, тако, да често њи по 6—10 једанъ о другомъ висе. Кадъ коћ стане приближавати се, повуку се обе војске у своє мравињаке, натрагъ, остане своє мртве на бойномъ полю, и зароблѣне поведу са собомъ. Но пре излазка сунца изиђу обе војске опетъ у полѣ и ударе са іошшъ већимъ бѣснилом једна на другу, и онда се ратно полѣ за 6 шуха разшири: око подне већъ е побѣдоносна страна слабіо на 10 шуха далѣ напредъ потиснула. Тако велика ревность и бѣснило за борбомъ нападне на њи, да ій човекъ може узненпривати колико ойе, безъ да ће се она на њега обазрети. Найчудніе е при томъ то, што они у борби једанъ другогъ одма познаду, и што непріятељ одъ пріятеля разликовати знаду. Истина, често юрну једанъ на другогъ са отвореномъ вилицама, но кадшто се и потуку, но како се познаду, да су једногъ рода одма се пусте, и почну се гладити са своимъ мекимъ на носу рожчићима. За време борбе ипакъ се сви послови дома свршую и непрестано једни вуку зароблѣне куће докъ се други у борбу враћаю и трећи иду у шуму да ране траже. Кадъ удари кашна, повуку се обе војске натрагъ, и у томъ случаю клони се обично једна одъ друге, и труди се шшогодъ далѣ може свой станъ премѣстити.

Другчіе се боеви образую међу црвено-морастимъ и црвенымъ мравима. Ови очекую оне у малимъ четама близу њиногъ обиталишта, ступаю у густой чети напредъ, и неразставлаю се, но поседни нападаю сваког непріятеля кои се усудіо насамо приближити се. Тай рать врло е занимљивъ. Обе војске сакрио се у заседу и гледе да једна другу изненадно нападну. Но кадъ непріятель почне ако навальивати и силомъ напредовати, то се съ противне стране пошшо брзо посланицы у мравињакъ за помоћъ, и садъ неборойне чете отуда юрише на напредујућегъ непріятеля. Ово се може по кадшто по читаву недељу дана понављати, слакій данъ, између двею сусѣдня држава, ако ове само једнимъ путемъ у предѣлъ иду, да рану себи траже.

Црвено-морасти мрави као да се и играти умеду. При лепимъ дановима налазе се ова гомилама на своимъ мравињацима, у непрестаномъ движаню, као кадъ вода струи; сваній миче своимъ мекимъ рожчићемъ са чудноватомъ брзиномъ, гладі једанъ другогъ предњимъ ногама тихо по глави, усправе се и почну се рвати, претураю се грижаю се, безъ да се уједу ил' отровомъ пресаю, и безъ да икаквый вредъ једанъ другомъ нанесу; затимъ се пусте на потрче на другогъ да се и са овимъ исто овако рву и т. д. При осталимъ мравима те се разборне игре неналазе. — Такве се гомиле обично налазе на овакимъ местима, где доста ране и воде имаю, и где су каквомъ непреодолимомъ границомъ одъ непріятеля заклоњени.

По кадшто се могу мрави видити на своимъ гнѣздама, где се непрестано окрећу у несвѣстици, и то по 2—3 минута дуго, затимъ потрчи једанъ на другогъ, счепаю се зубма за ноге ил' за мекій овай рожчићъ, затимъ се одма опетъ пусте и потрче на другогъ. Други се опетъ играю као пси, т. е. узпране се, окрећу се, једанъ другогъ варака, глоцкаю се, беже, юре се и т. д. По кадшто нападне на њи нека особита болесть: ерь немогу далѣ управо да иду већъ трче непрестано у једномъ кругу, одъ два пръста ширине, и обтрче истый кругъ најмањ по хиљаду пута за сатъ, и тако седамъ дана чине, даню и ноћу. По кадшто окусе мало меда кадъ се у той болести понуде, ал' одма продуже свое трчань далѣ. Но то само чине поодини. Никаква друга болесть нис се могла на њима примѣтити.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Дете. Зашто тата, одъ како се вама о ону нашу крушку обесила, непрестано люди долазе те ломе границе одъ оне крушке и носе своимъ кућама?

Отацъ. То су сыне све люди кои имаю зле жене, на ломе границе одъ те крушке, те каламе свое ноће.

МРВИЦЕ.

— Гайдашъ, кои е у сусѣдномъ селу у сватовима свирао, кадъ се већъ сви сватови разиђу, и онъ се почашћенъ и вишемъ добро угрејанъ будући, съ домаћиномъ опрости и по несечини куће своіой натрагъ ноће,

опази изъ села на поляни, гди му немили гости, гладни вуцы на сусретъ иду, па неимаюћи нигди никаквогъ оружя а на саме бритвице кодъ себе, почне га стра и забуша већъ обузимати, незнаюћи чимъ бы се и како одъ зверска непрiятеля одбранiти могао, али му усъдаредь као гласъ некiй съ неба отрезни разсали, и озари умъ, те брже болђ спопадне гайде свое, надува iй и изъ пестiи жила у нъм дувати и гласове изводити почне, кое учини, те гладни вуцы утеку кудъ кои, а гайдашъ спiраюћи здравъ и читавъ, трезвенъ и весео вући своiой дође.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Варне одъ 6. Окт. дали ћемъ дописатель, ово врло важну вiесть: да ће савезници iошть ове есени одъ стране Молдавiе и Бугарске напасти на Бесарабiю. Єдина препрека томе могло бы само то быти кадъ бы савезници у Криму каку битку загубили. Изъ Варне иду iоште єдномъ трупе у Евпаторiю; одавле ће маршалъ Пелисје сва дала ратовања управлятi. Онъ немисли, да Бакчи-Сарай и Симферополь нападне, него ће само радъ да Русе одвои, и ако е могуће да и сiверну страну Севастополя заузме, како бы онда могла флота у пристанiште ући, и по томе онда бы савезници могли мирно у Севастополю у лепiнъ кућана и касарнама презимити. Далѣ, француски новелятельи ради су да Русе са косномъ пѣштiномъ и каневрiна изъ Крима наведу, а да се неупуштаю у каку велику битку.

— Трiестанске новине саобштаваю: да Француз са заробљѣнымъ Русима врло човечно поступаю. Што више довољно е, те су Грци скупили међ собомъ знамениту суму новаца, и злата други нуждны и неизбѣжны потреба, и одвели на островъ кодъ Цариграда гдѣ су заробљени Руси. На томъ острову живе све сама готово Грци, кои су се при предавању тога дара скупили и сва изъ єдногъ гласа викали: „да живи Русiя! да живи царъ Александеръ!“ а многи међу њима викали су: да живи царъ Никола! — Найстарiй руски офiцiръ прамо и те дарове одъ Грка, и пошто имъ е благодарiо на томе драговольномъ поклону, и на указаной одушевлѣности за Русiю и цара, опоменуо имъ се и то, да ружно чине, што су тако живо одушевлѣни противу оны, који имъ сто., и кои имъ дозволяваю да тако слободно могу своимъ єдновѣрнымъ заробљѣницима помагати.

— По гласу новина: ниє само да у Паризу и у Лондону гладь почиње свакоме бригу задавати, него исто тако и у Петерсбургу и у свой Польской све се вeћа и вeћа скупоћа у рани осећа, и на єдномъ и на другомъ краю томе е узрокъ овогодишни рђава жетва и рать.

— Енглеске новине изъ Лондона доносе: да се Руси спремаю да Крим остане; међу тимъ друге новине доносе: да Руси неће Крим оставити ни онда када бы и Симферополь загубили.

— Прайске новине саобштаваю ово писмо одъ 1. Окт изъ Потерсбурга: „Још сам добио писмо изъ Одесе. Пишу ми да 53 хил. войника кодъ Одесе стое. Она сва войска неће ни одъ каке користи быти, ако непрiятель захтене да Одесу руши, нов онъ неће са великимъ топовима изъ дальине безъ свое штете да учини; али она войска мора овде стати, да чува да небы непрiятельа после бомбардања навезли се на суво и Одесу заузели. Исто тако стое кодъ Николаева 30 хил. безпослена. Непрiятеља имаюћи у притажанiю прио-море, као осе, могу сваки часъ гдѣ годъ хоће по прибрежiима туђе. Мы сами гдѣ бы хтели азовска прибрежiя бранити, остао бы Прутъ у опасности и обратно. Мы се нећудимо зашто онъ изъ насъ штетнымъ догађаима на приморю кору. Єрбо мы смо показали тиме, да е сваюна флота яча, што се наша флота нигдѣ нiе упуштала съ њима у битку. Али чимъ се савезници удале одъ морске обале, онда престае то њихово надмоће, онда ћемо се са равнима силама мерити. Руска земля почиње тежа изъ Перекопа, и може быти изъ Николаева. На то ни ћемо. Мы како смо се са Енглезима заратили, мы смо врло добро знали, да ће све наше приморске варошi быти спаљене и разорене. Ово што су сами савезници заузели быле бы границе Русiе одъ 1853. год. за време Мишика и Трубецкога; али iошть струе таласи Дњепра и Дона у Азовско и Црно море. — И да Русiя неће ни єдне стопе землѣ напустити свои и закланѣ се за милiона Руса.

— Изъ Одесе одъ 6. Окт. пишу: „Утрось рано пробудiо насъ с єданъ страховитый трескавъ, тай 6 трескавъ такавъ быо да су се сви прозори затресли, и да су се млога врата кои су была затворена, отворила. Сви се зачудисмо шта то може быти; но посредствомъ телеграфа дознамо одма да е то лађумъ съ конкъ су Руси разорили Очаковъ. По дальнихъ извѣстiима извело се 30 хил. савезника кодъ Красное и кодъ Калавчака (8 сатiй далеко одъ Перекопа). Тако е такође руска войска подъ Лидерсомъ, и по томъ се сада свакiй часъ чекусе вѣсть о каквой великой битки. Сђу се сва руска мала войска налазе скупљена око Николаева и Перекопа. Царъ рускiй честе обилази сва утврђења кои се праве; а како исто пооди болнице гдѣ се рањенцы налазе, кое царъ тѣши и дѣли имъ ордене.

ОГЛАСЪ.

Овимъ позывамъ свакога, кои е муштерiя купити кућу мою у Шабцу, на главномъ шору, и на найлѣпшемъ мѣсту налазећу се, а подъ собомъ плацъ и за дућане сходанъ, у ширини одъ 7° — 12° а у дужини одъ 73° хвата притижаваюћу, — да ми се до 15. Новембра т. г. пријавити изволи, єрбо ћу ако ми се до истогъ дана муштерiя за ню не појави, да е изъ руке продамъ, онда другоячiе расположенѣ съ њомъ учинити.

Коме буде лакше и угодніе, може се и Г. *Живадину Весовићу* Предсѣд. Судаша бачкогъ погодбе ради за исту кућу обратити.

Кућа е иста слобода одъ свакогъ терета.

На Лучин-Данъ 1855. у Бѣограду.

Симеонъ Весовићъ
II. Секретаръ Совѣта.

У КНЬИГОПЕЧАТКИЊИ КНИЖЕСТВА СРПСКОГЪ.

У Бѣограду 25. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ Н. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази второкомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 9 цванцика. № 87.

ПУТОВАЊЕ КРОЗЪ СРБІЮ.*)

1432. и 1433. год.

(Одъ Господ. Іована Ристића.)

Око 1432. год. кренуо се у Палестину Француз єданъ, кога ће намъ записке одъ велике користи бити. Бертрандонъ де ла Брокіеръ, великашъ Филипа Доброгъ, херцога бургоњскогъ, враћаћи се 1433-ће године са ходочашћа, ударіо е преко Србіе, коя е онда подъ деспотомъ Ђурђемъ Бранковићемъ Смедеревцемъ безъ гнаге и поштованя іошть о концу свое независнмости висила. Брокіеръ е слабъ писацъ, али мужъ поштенъ и разуманъ; онъ суди ладно и разборито и, као ритеръ, пише са особитомъ наклоности о коњима, градовима и оружію. Безпристрастность Брокіерова могла бы и данъ данъй млогога постидити.

Описъ путованя Брокіеровогъ, кога се препись єдань у царской библіотеки у Паризу подъ 10.264-имъ броємъ храни, доста е суводпаранъ, єднообразанъ и у писаню собствены имена погрешанъ и несљедственъ; али е одъ велике важности за повестницу и земљопись Турске и Србіе. Я самъ изъ њега нетъ табака исписао и стављу овде што се насъ непосредственно тиче. У преводу одступіо самъ одъ оригинала само у томе, што самъ разметнуте ставове у редъ довести морао; но наивность његовога слога, мыслимъ, да самъ верно сачувао.

„Кадъ се кренуо изъ Софіе, я пођо на коню крозъ оно поль, о коме реко да трае 60 миля. Ова е земля добро заселѣна Бугарима, коя су Христіяни закона грчкогъ. Затымъ уђо у єданъ горовитый край и стиго у варошъ, по имену Пиротъ. Онъ лежи у равницы на реки Нишави и ніе затворенъ (т. е. зидонима ограђенъ), али има на єдномъ поузвышеномъ месту градићъ, кои съ єдне стране дохаћа до реке а съ друге до єдне велике баре. Ово е место спроћу прибрежія єдне горе и само мало има Турака.“

„Пошавши одъ Пирота, прођо іошть неке горе и дођо опеть на поменуту реку, коя тече крозъ єдну долину, лежећу између две лепе планине. На подножію єдне одъ овы има варошъ оборена зидина и уобште сва разрушена; она се зове Исвуріеръ. Затымъ путова мало крозъ исту долину и прећо єдну доста высоку гору, преко кое, и ако е незгодна за прелазакъ, и кола и тарнице иду.“

„Кадъ прећо поменуту планину, сиђо у єдну красну землю, лежећу између гора дужъ поменуте реке Нишаве, кои се ту преко єдне ђупріе прелази и на коіой има варошъ, по имену Нишъ. Ова е варошъ припадала деспоту одъ Србіе, али има петъ година како е Турци на силу узеше и сву е разрушише: она лежи у прекрасномъ красвина, гди млогій пириначъ расте; а имала е на реци и лепъ замакъ, но онъ е садъ разореньъ.“

„А кадъ пођо изъ Ниша, поче путовати крозъ веома лепе пределе дужъ поменуте реке, коя прећо на скели и нађо іошть лепы равница, добро заселѣни людма и селима. Затымъ остави поменуту реку и те равнице и ударн крозъ єдну велику шуму преко брегова, не велики али због дрва незгодны за прелазакъ, и стиго у варошъ, коя се зове Крушеваць. И тако се навршн десеть дана одкако остави Едрене.

„Поменута варошъ одстои на єдну милю одъ реке, коя дели Бугарску одъ Расіе или Србіе: што е све єдно. Турци е осноше пре шесть година. Она е мала и врло добро ограђева двогубымъ зидонима, коя су поврђ бойница порушени; и имала е малу кулу, коя е садъ разорена. У Крушевцу бываше капетанъ одъ овога краја, коя држи одъ Влашке па до Славоніе, врло велике земљ; а име му Синанъ-бей или Синанъ бей. Онъ живи найвише у овой варошн; к рекоше ми да е био Грк, и да е човекъ паметанъ, и да непіе вино као други. Турчинъ (султанъ) му е дао савъ тай край; а онъ непуштa у одсуству своме никога да преће преко реке, кои не бы имао исправицу одъ султана или одъ господара Грчке*). Синанъ-бея сви слушаю и бое га се; а рекоше ми да е и юнакъ човекъ.“

„Кадъ остави Крушеваць, прећо преко речене реке Мораве на скели и уђо у земљ деспота одъ Расіе или Србіе. Што е съ ове стране реке, то е турско; а што е одовудъ, припада деспоту, кои за то плаћа на годину по педесеть илада дуката трибута.“

„Кадъ се превезо преко Мораве, нађо прекрасне и людма добро насељене краеве, и прођо поредъ єдне куле, коя се зове Сталаћъ. Ово е негда было врло яко и јако место близу утока Нишаве у Мораву. Ова кула деспотова немаћаше ништа друго осимъ єдне части одъ

*) Изводъ изъ прилога за Гласник пр. год. У.

*) Брокіеръ разуме подъ „Грчкомъ,“ судећи по другимъ местима његовогъ путописа, Македонію.

десны зидина. Тако исто на састанку оне две реке има одъ 80 до 100 шајкиј, кое Турцы држе, да превозе коњ и войску. Триста људиј чуваю иј три месеца: као што ми каза вередостојно лице, кое є све видило; а я ништа нисамь видіо, єръ они непуштаю да иј Христіяни виде. Одъ поменутогъ Сталаћа, па до по Дунава има сто миля; а нема никаква града ни што друго, осимъ єдногъ села и єдне куће, кою є Синанъ-бей наградіо, и єдне џамије на стрмену планине."

„Одавде удари дуж Мораве кроз лепе и добро засељене краеве; али самъ имао веома незгоданъ друмъ, због дрва, узбрдица и стрмена. Србія има све што є одъ потребе."

„Докъ самъ ишао кроз Македонію, Бугарску и Расію, видіо самъ где Турчинъ купи войску, т. є. заповеда да они, коима паля иђи, буду спремни. Мы узнуть нигди не бы ковановали, где не бы было Бугара, кои су Христіани, и кои намъ казаше да они, кои држе коня за войску, неплаћаю арача и мораю иђи да увеличаю број турскиј; а други, веле, плаћаю по педесеть аспрій на главу[1]). Причали су ми такође да има напетанъ некиј, по имену Дизенъ-бей, кои чува землю одъ планине границе па до Црнога мора; Синанъ-бей одъ те границе па до Босне: а Исакъ-бей одатле па до Славоніе[2]). Ово су ми казали у Расіи, кадъ самъ био дошао у дворъ деспотовъ; са тога нисамъ досадъ о томе ништа на писао."

„Да се повратимъ на мой путъ. Я стиго у єдну варошъ, по имену Никодемъ[3]), у лепомъ и добромъ пољскомъ пределу. Ту се задржавасше деспотъ одъ Расіе; єръ у њеной околини има сваколике диплахи и живине. Мы најосмо поменутога господара у пољу, где се бијше упутіо къ рецы да лови. Са њимъ биљу три детета његова и око педесеть коњника и єданъ Турчинъ, кои бијше дошао, да му по обичаю иште сына и войску; єръ осимъ трибута, кои плаћа; пада му іошть да пошље, кадъ султанъ заиште, свога средњега сына са нађу или осамъ стотина коњаника[4]). Повръ тога онъ му є дао и єдну одъ свои кћерій за жену[5]); па іошть може и то бити, да ће му султанъ и сву землю отети. Рекоше ми да су неки већи и говорили султану о томе, но онъ є одговоріо да овако већи добитакъ има, него кадъ бы Србія у његовимъ рукама была; єръ онда ваљало бы му є дати коме робу своме, и тако онъ одъ њ. ништа не бы имао. Казаше ми такође да є она войска, што є Турцы купе, одређена за Албаніо; єръ имъ є десеть пљада људиј, кое су пре тога послали бьли, кодъ Ларисе, како веле, побіено."[1])

„Деспоту има око 58 до 60 година; онъ є красанъ човекъ и великогъ стаса. Има три мушка детета и две кћери[2]), одъ кои є єдна удата за султана а друга за грофа цељскогъ. Сынови су му веома лепи; найстаріемъ може бити око 20, средњемъ 16, а наймлађемъ 14 година. Кои су година кћери деспотове, незнамъ."

„Кадъ онъ (деспотъ) реченомъ посланику[3]), са коимъ самъ га у полю нашао, пружи руку а тако исто и мени, онда га я полюби у руку, єръ є такавъ обичаі; а сутра данъ ишао самъ съ посланикомъ у његовъ дворъ да му подворењ учинимъ, и видіо самъ, доста његовы людиј; они су веома лепи и, по закону грчкомъ, кога се држе, носе велику косу и браду."

„У овой варошіи видо єдногъ епископа и єдногъ доктора богословіе, кои бьлу послани цару цариградскомъ одъ стране конзилія базелскогъ."[4])

„Одавде стиго у варошъ, по имену Београдъ, кои припада краљу одъ Угарске. Докъ самъ дотле дошао, прешао самъ многу шуму и многа брда и долине, у коима има доста села и добре ране а новръ свега добра нема. Одъ Крушевца пріспео самъ у Никодемъ за два дана, а одатле у Београдъ за єданъ и по."

„Београдъ є у Расіи и у леной околини. Поредъ његовы зидова тече съ єдне стране велика река, по имену Сава, кою долази одъ Босне, а съ друге долази Дунавъ и прима у себе Саву; и тако є Београдъ при састаку оне две реке. Положењ є Београда узвишено. Са суда окружава га на єданъ стрелометъ село єдно, кое држи одъ Дунава па до Саве. У њему — селу — живе Расіяни, кодъ кои самъ на Васкрсъ слушао службу божію на єзику славенскомъ: они се покораваю Риму[5]) и обреди су имъ црквени као и у насъ."

„Београдъ, якъ по своме положењу и врло лепъ, има двоје бедеме, кои га окружаваю, и разделњуть є на 5 градова, одъ кои су три на ономе узвишеномъ месту, о коме самъ мало пре говоріо, а друга два, оваідана єдно спроћу другогъ, леже на рецы; али обадва зависе одъ она три прва."

„Има и єдно мало пристаниште, кое може примити 16 до 20 галера; њега чуваю две куле, састављене ланцемъ єдными: тако ни баръ казиваше, єръ є река тако велика, да я ланацъ нисамъ могао видити."

„Капетанъ є града некиј кавалјеръ врагоншкиј, по имену господинъ Матія; а наместникъ му є братъ, кога зову господарь братомъ."

[1]) То є 1½ талиръ по садашњемъ новцу.

[2]) Осимъ Исакъ-бея сва су друга имена изопачена; а означаваће губернію, єръ є немогао.

[3]) Ово ће сваколико бьти Смедерево; јако є путникъ до имена „Никодемъ" дошао, то я не бы могао изъяснити.

[4]) Осимъ конъяника давала су Србіи и пешаке Турцына у походе; али Броњеръ зато неспоменѣ о томе ништа, што се њихота одпадала за мало рачунало.

[5]) Броњеръ пропао є 1533-ће године кроз Србію, а Мара влађа њи деспота Ђурђа, удала се, по увераваню наши домаћи историка, за Мурата II. текъ 1435-те године; нако с дакле путъ њиховъ догађаі оваћ на две године пре времена ставити могао? или су наши домаћи извори погрешни, или є онъ, што є вероватніе' могао само чути да се удаа та онда спремала, на є, небудући добро извештенъ, као свршену ствар забележіо.

[1]) Упрано те исте године 1533-ће славный ономъ Скендербегъ, започео є противу Турака опаћ отвореный ратъ, кои є Мурату последњ дане живота потаравіо. Броњеръ споменѣ при описиваню свога задржаваня у Едрену, да є 3000 србски коњаника подъ управомъ Ђурђевога сына те исте године за Турке ишоло.

[2]) Ово є ново свеђочанство да є неоснованно потврђиваћ Дворна, по коме є деспотъ іошть и трећу кћерь, Елисавету, имао, кое є, како вели, за Арбанзису, Алексу Шпана, удата была.

[3]) Ово є бьо посланикъ живаничкиј, кои є по о-повратку њиховомъ у Едрене пошао и съ Броњеромъ се кроз Србію повратіо.

[4]) Онаћ є конзилиумъ, покушао да измири источну цркву са западномъ, па є тимъ послужи и помињутогъ епископа у Цариградъ путовао.

[5]) То бы се могло на какву обштину Дубровачку однети, кои су у оно време у Београду велику трговину водили.

„Расіяни неулазе никако у градъ; єръ онъ є у рукама господара одъ Угарске, кои га є добіо пре четири године одъ деспота србскогъ. Онай му га є зато дао, што се бояо да му га Турци неотму као и Голубацъ, кога є губитакъ велика штета за христіянство, а за Београдъ бы іошть већа была, єръ онъ може да прими петь до шестъ илада коњиника."

„Казиваше ми да и у граду и у вароши има доста артилъріе. Међъ топовима кое самъ у граду видіо, была су особито три знаменита; два су одъ два комада, а трећій є већій одъ свіо, кое самъ я игда видіо:[1]) онъ има 42 пала ширине одиудъ каменъ улази[2]): но ми се учиніо кратакъ спрамъ деблине свое."

„Исто тако видіо самъ шестъ галера и седамъ галіота, кое биху на Сави исподъ овога града, у коме живе Срби. Ови неулазе никако у остала четири града."

„Причали су ми люди, кои знаду да деспотъ има єдну варошь по имену Найбергъ[3]), кои има златне и сребрне руде, кое му на годину по двеста илада дуката доносе. Да му ніе тога, я држимъ, да бы онъ давно изъ свое землѣ истеранъ было."

„Турцы држе и поменутый градъ, Голубацъ на два дана исподъ Београда. Казивали су ми, да є то якъ градъ; али се може лако обсести и топовима и другимъ справама бити, а може се чувати да му, осимъ съ великомъ штетомъ, и помоћи недоће. Турци држе ту сто лађій, и могу преће у Угарску кадъ имъ се годъ допадне; єръ ій у околини ништа несмета. Капетанъ му є онай Синанбей, о коме самъ напредъ говоріо."

„Съ друге стране Саве, спроћу Београда, има на Дунаву у Угарской, замакъ и лепа варошь, кои припада деспоту одъ Расіе. Онъ ю є одъ цара добіо са више други места, кои му педесетъ илада дуката годишнѣ доносе. Тыме є деспотъ обвезанъ да буде царскій човекъ; али онъ опетъ више зависи одъ султана но одъ цара."

„Другій данъ по моме долазку у Београдъ видо гди доћоше одъ приліке 25 людій, оружани по обичаю земаљ, да ту остану у гарнизону; и кадъ запита, какви су то люди, рекоше ми, да су Немцы издалека; а зарь, рекоше, не бы могли Угри или Срби градъ чувати? Но што се Срба тиче, казаше ми, да они у градъ неулазе зашто су подчињени и платежни Турцыма; а Угри ій се кажу, толико боје, да не бы смели чувати града противу свеньове силе. Осимъ овога града царъ нема никаквогъ другогъ на Дунаву, да бы могао преће (у Турску) или се повући натрагъ, кадъ бы му нуждно было.[4])

[1]) Топове были су онда одъ необичне величине. Кадъ є Мухамедъ II. Цариградъ освао, топови су ее у месту зили и са бућетина одъ двеста окитій пуниле. Год. 1747-те нашао и прикупіо Енгелиј у Београду єданъ, двадесетъ и петъ стопа дуганачакъ топъ; за њега употребляваху су буџалъ одъ сто и десетъ окитій, а барута му є требало педесетъ и две оките.

[2]) У оно време была су буџета топовска одъ камена; съ тога и употребляваху Брокіеръ овай изразъ: „одкуда каменъ улази."

[3]) Найенберга немаше ништа друго биги но Найберъ, векачкій преводъ старога рудокопного места србскогъ, кое наши домаћи изворы подъ именима: Ново-брдо, и Новограде спомиње, а новаде се то и на Рудницѣ, окодшкій Сребрацъ, Сребрни, Сребрникъ, односн.

[4]) После овога приповедаше прелази Брокіеръ на пазаръ, по коме бы Француза и Немцы Турке у самоу пазарти могли, и примѣћава томъ

ВЕШТА ПРЕВАРА.

Єдномъ у вече дође у єду найболю гостіоницу, єданъ добро одевенъ путникъ. Наскоро затимъ седне за постављѣный асталъ за вечера. Но текъ што є први залогай узео, кадъ почне укати и уздисати. На лицу држаше белу мараму и рече, да већъ има 14 дана, како страда одъ люте зубобоље; да є сва средства употреблявао, али узалудъ. Наравно, да су га сви присутствующи яко сажалѣвали. За малочасъ ступи у гостионицу іошть єданъ путникъ. Овай заиште чашу пива и мирно се посади у єданъ край. И онъ наравно примѣти укаиъ одъ зубоболѣ страдающегъ путника. Извѣсти се о узроку, и кадъ є дознао, обећа одма помоћи. Онъ извади изъ свое лепе кутіе, кою є у џепу носіо, мало чисто савіене златне артіе, развіе исту и рекне: „Господине, покажите мало въ прста, замочите га у овай белый прашакъ и метите на покваренъ зубъ!" Овай учини као што му є речено и мало затимъ повиче: „О, како ми є! Савъ ми є болъ минуо! неболи ме зубъ више нимало! Я самъ сасвимъ здравъ." Одма онъ даде лѣкару томе єданъ талиръ и прнпуди га, да съ њимъ еде и піе. То непотраје дуго, кадъ напале сви гости с' томъ молбомъ, да іимъ прода одъ оногъ прашка. Лѣкаръ се даде напослѣдку умолити и прода за часъ до 50 завитака, по скупе новце.

После неколико дана дозна се, да є то была само лепо измышлѣна превара, єръ су она два путника у договору были између себе. Белый прашакъ ништа друго нпе было, него — сасгругана креда! Разуме се по себи, да су купцы, доцніе лепо изсмеяни были, што су се тако лако дали преварити.

Д. И. П.

ЗАГОНЕТКА.

(прев. изъ Шилера.)

Кућа ми є одъ камена,
Гдѣ скривена ћутимъ;
Ал излазимъ кадъ ме зовешъ
Ты са гвожђемъ лютимъ.
Съ почетка не єдва видишъ,
Мала самъ и слаба,
И уздисай єданъ само
Може ме да свлада.
Прождере ме капля воде;
Али кадъ надиладамъ,
У побѣди я се снажимъ
И све већа я самъ.
Кадъ се силне мое сестре
Іоште самноиъ сдруже;
Страовита я постанемъ
Тад' ми млоги служе.

пиваноиъ, да бы имъ се Ђурђе Бранковићъ, кои є већитъ војвода, са 30.000 коњаника драговодно предрукіо. Онай знаменитый брой истреба нимало да нѣсъ изненади; єръ и ако є Србіи онда здраво стесњена была, ратъ се съ коњицима поглавито водіо, а я коньи су се онда у Србіи више неголи ли по данасъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крагуевца єданъ дописатель пише, да тамо театоръ све више и више напредује, и добровољномъ друштву кое представља, служи на честь и похвалу, што се тако неуморно на тоне лепомъ предузећу труди и стара. Исто тако одъ стране варошке примаю се и посѣштаваю сва представленія съ одушевленіемъ. Кадъ се „смрть Дечанскога" представляла, было је тако много света да се није могло све сместити у сали представленія. Читалиште је такође добро уређено и у свему напредује, но што је найновіе, и на што бы требало и остале варошке и нарочито Београдъ да се угледа, то је, да Крагуевацъ нову своє улице осветлина — и на сваконъ ћошку има по єданъ сталанъ фењеръ.

— Госп. Илія Гарашанинъ и г. Маринковићъ бавивши се одъ дужега времена у морскимъ купатилама у Дѣну и при излогу светскомъ у Паризу, повратили су се прошле недѣле у Београдъ.

— Госп. Алекса Ивковићъ чл. Совѣта после краткога путованя у Бечъ приспѣо је у Београдъ.

— Госп. А. Іовановићъ издатель „Српски Споменика" задржава се одъ неколико дана у Београду.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Стварн на бойномъ полю стое онако, како се неможемо брзомъ миру и изравненю надати. Светь је већъ почео ладити справъ новости, али ратујуће силе све съ већимъ одушевленіемъ продужую свое задатке. Видили сло да ни летње врућине, ни есенѣ кише, ни зимни мразови, немогу прекинути да једна или друга страна одустане, и озбиљно о миру почне радити. Пропасть црноморске руске флоте, није ни єданъ корабъ ближе миру довела, и зида се јасно да савезницы настое да Крымъ заузму, и да справе за нову флоту руску у Николаеву разоре. Іошть єдинако француска войска навоза се у Марселю, и іошть єдинако регрутираю Руси нову войску. — Савезницы помоћу свое флоте могу све приморске градове єданъ по єданъ освонти, али некогу у сваконъ тоне осеонномъ граду, остаити толико войске да ій може сачувати. И свака таква посада није сигурна одъ руске войске, нарочито онда кадъ су бурѣ, и кадъ флота мора да себи завложе траже у каквомъ пристаништу, или онда кадъ се море сѣ краева закрине. Савезницы пакъ немисле никако да са своіокъ войскокъ удале се одъ мора и да иду у дубину Русіе, єръ онн добро знаду, што далѣ у Русію иду, тимъ је Русина побѣда извѣстнія. Њихова је цѣль са блокираньемъ морски обала, Русіи шкодити, и може бити млогогодишньомъ тзкномъ штетомъ њену трговину срушити, и тимъ је принудити да пристане на миръ, како они за добро знаду. И тако онай ратъ свршење се по своій прилици овдѣ гдѣ се и започео т. є. на ушћу Дунава и у Крыму.

— Єдне новине пишу: да одъ како је южна страна Севастополя узета, између прайскога и рускога двора траю єдако нески тайни договори. Прайска настоявала је да Русіи прими оне четири точке пре него што бы савезницы іошть какво завтеваће придодали; тога је мнѣнія и граѣ Несселрода, а и сама царица руска дѣйствује, да бы се што пре путъ къ честномъ миру провалн могао; съ друге стране пакъ великій князь Константинъ, предводећи старо-руску или московску партаю, дѣйствује да Русія ни одъ чега непопусти, него да се са своімъ снагомъ продужује оно што је царъ Никола започео.

— Одъ 6. Окт. изъ Цариграда являю о Крыму: да је 1 Окт. єва савозна войска предузела путъ и машира далѣ у унутрашньости Крима, узевши са собомъ ране на три дана. Руси укланаю нъх се свуда, и за собомъ руше мостове и кваре све путове, кое савозницы идући за њима поправляю и ситнымъ каменѣмъ насипаю, како ће и у случаю кишнога времена, на моћи се сѣ њима служити.

— О Карсу являю: да је изъ Ерзерума послано тамошњемъ гарнизону, кое је обсађено на 12 хиляда коня ране и друге потребе.

— Енглеске новине пишу: да и єдна и друга войска гледе сада само то, да добре и сигурне квартире за войску нађу, а по своій прилици избегаваю решителну битву. Руси неће оставити Крымъ безъ іоште велики боева, єръ да су нисмали оставити га, они бы одма нашли како је южна страна Севастополя пала, а не-бы ни нашто чекали. Китъ Горчаковъ и кадъ бы са свимъ био одъ савозника обколѣнъ, могао бы се надати да ће се моћи одржати донде, докъ му не-бы помоћь преко Перекова дошла; а кадъ бы хтели савозницы, да имаю войске у Кавбурну и кодъ Херзона да прете Перекопу, да имаю логоръ кодъ Черне и Балаклаве, да држе гарнизонъ у Керчу и у Таману, да чуваю основну часть Севастополя и Евпаторію, и кадъ бы хтели да при тонъ опетъ обколе Китъ Горчакова, онда бы заиста морали имати іоште двапутъ више войника у Криму, него што сада имаю.

— Найновіе извѣстіе изъ Карса явля: Да је князь Бебутовъ добію у походъ нови 15. хил. войника, и да се спрема на ново да юрши на Карсъ. И нлоги се сумняю да ће послана рана моћи у обсађеный градъ Турцима унешена быти.

— Одъ 4. Окт. явлю изъ Крима: да се Руси на сѣверной страни Севастополя све већма утврђую; и да су сва утврђења са нкимъ шанцевима скончали, посредствомъ кои шанцева сле тврдиће имаю нећъ собомъ сигуранъ саобраштай.

ОГЛАСИ.

Кодъ долеподписаногъ налази се у дућану према великомъ здању, доктора Попша „Анатеринска вода" за зубе, цѣна је једной бутели као и на месту 4. цванцыгера; исто тако има и док. Попша прашкова за зубе, цѣна је једной кутіи 6. гроша као што се и на месту, у Бечу, продае.

НАСТАСЪ НАКИЋЪ.

— У књижопродавници Саре удове Возаровића, налазе се на продаю по спуштеной цени: Басне, Совѣти здравогъ разума, и Етике Доситеј, кое је Возаровићъ изъ књига Доситеевъ печатаны точно препечатао, а тако исто налази се и забавника Дим. Давидовића, и прочи разны књига све по спуштеной цени.

Одгонетка у бр. 85, — беле. ербо белы више има. — рѣавъ (калъ) новацъ. — перо. —

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРЕСКОГЪ.

У Бѣограду 28. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Уредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 88.

ТРУБА СТРАШНОГЪ СУДА.

(съ њѣмачкогъ)

Често су врло чудесно, а особито свештенія човечіегъ живота међу собомъ скопчана. Узлови и чворови, кое никаква људска рука, па била она ма како вѣшта, упетлати неможе; замршан кое и найхитріи умъ разрѣшити у стању ніе. Истина е, да притомъ све природно бива, но то е башъ чудо, што е све обично, на изглед нешто особито одтуда произлази. Ово се и у слѣдующемъ случаю показује.

Башъ онде, гди е потесъ два села раставлю, у средъ чуме догоди се єдне пролетнѣ ноћи, за време пуногъ мѣсеца, ужасно єдно дѣло. Єданъ е човекъ клечао на пресима другомъ, когъ е убіо и кои е мртанъ лежао. Обдакъ е завіо био лице мѣсеца, славуй задржао свой звучный гласъ, за време докъ е клечећій онай, мртвацу поцеповима пременао, и све што е нашао, себи узео. Садъ га упрти на леђа, у намѣри, да га доле къ рѣци кое се шумъ по издалека чуо, снесе, и у исту бацы. Одъ єданпутъ стане, задуванъ подъ тимъ бременомъ. Мѣсецъ е био изъ облака изишао, и бацао е свою тиху светлость кровъ гране, и чинило се, као да су зрацы вѣтови, тономе ніхе, срце продрубе пѣсме носили. Сасвимъ наблизу свирао е поштаръ у рогъ мелодію познате нѣмачке пѣсме: „мыслишъ ли на то?“ Носіоцу овомъ было е, као да е мртвацъ на леђима му оживіо, и као да га дави. Врло бацы онъ бреме ово, на стане бѣжати, све даль и даль. — Напоследку се на рѣцы заустави, и стане слушати, све е было мирно, само су се таласи брзо валяли, као да су хтѣли одъ тогъ убице побѣћи. Онай се садъ лютіо, што знакове своіъ злочинія ніе уклонію и уништіо, што се тако детиньски уплашіо. Садъ позити натрагъ, блудећи тамо амо, узбрдо и низбрдо, зной му е съ чела падао; было му е, као да су му сви удови тѣла оловомъ напуњени. Повека ноћна птица, лепрнаюћи скочила е у высь, кадъ се онъ овако кровъ честу провлачіо, но никако до цѣли доћи ніе могао. Садъ стане, да бы правый путъ усмотріо, разсмотраваюћи точніе предъмъ око себе, но текъ што е три корака напредъ ступіо, было е већъ у средъ заплета; све му е предъ очима трептило, и чинило му се, као да и сама дрва тамо амо одаю, и путъ му сакриваю. Єдва се напоследку зора заплави; птице се уздигну, у высь, пѣваюћи свое ясне пѣсме, съ брда и долина чула се пастирска фрулица. — Убыца онай брзо се одаваће удали.

Мртваца онога нађу люди и у село одвесу. На десномъ слепомъ оку была му е рана, одъ удара оштрогъ камена. Нити се насошъ, нити пакъ другій какавъ знакъ могао наћи, изъ когъ бы ime, мѣсто рођенія, или друго што овогъ убіеногъ познати могло. На гроблю, кое е поредъ цркве, на узвышеномъ єдномъ брежульку лежало, исподъ когъ е друмъ у камену исеченъ поредъ села водіо, закључе, да сутра даћъ тѣло ово закопаю. Безбройна множина люди присуствовала е при погребу. Изъ свію сусѣдны села дошло е было ту люди, свакій е хтѣо свою невиность, свое сажаленъ, и участіе према мртвацу овомъ показати. Тихо, безъ јекотъ тужења, само са дубокомъ болыомъ у срцу, шила е братья ова узъ брдо, къ гроблю. Духовникъ говорію е на гробу, трогателно слово. Найпре е мртвацу обратіо се, съ рѣчма: „У путу си погинуо. Тко зна, кудъ е срце твое тежило, и кое ти е срце на сусреть куцало. Некъ онай, кои све воже, и све залѣчуе, миръ и задовольство у душу твою, попиљ. Непознатъ си погинуо, одъ непознате руке. Нитко незна, одъ кудъ си дошао, и кудъ е твой путъ водіо, но онай, кои твой улазакъ и излазакъ познае, упутіо те е на стазе, кое мы знати неможемо. Коіой си ты припадлежо цркви, коимъ си єзикомъ говоріо, ко може та нема уста питати? садъ предъ овимъ стоишъ, кои е свію цркву глава, когъ сви єзицы именую, но ни єданъ га познати у стању ніе. Слушательи! дигните самноъ ваше руке,“ рекне духовникъ, окренувши се скупљѣнимъ пратіоцима, и сви дигну руке у висъ, па онда онъ продужи даль беседу: „Мы дижемо наше руке, горе къ теби, о свезнаюћій! ове су чисте одъ крвне кривице. Онде при сайномъ сунцу исповедамо се, мы смо у томъ дѣлу невини. Но правичность мѣгова неће изостати,“ рекне духовникъ, окренувши се опетъ къ селянима; „Па ма гди ты био, ты, ты, кои си брата твогъ у тамной ноћи убіо; невидимо мачъ божъ правичности, трепти надъ главомъ твоіомъ, кои ће скоро пасти, и тебе раздрузати. Обрати се, покай се докъ е іошть време, негомилай злочиніе на злочиніе, єръ всгда, кадъ се звукъ правде чуе, кадъ труба страшногъ суда. — — — “

Садъ наседнувъ поштарь засвира поштарь друмомъ мелодію исте синоћъ пѣсме: „Мыслишъ ли на то:“ Све е у-

ћутило, задржаваюћи и дисанѣ. Изъ средине сакупљены, стропошта се младићъ еданъ на землю викнувши: „Я самъ тай! "

Пошто га дигну, призна онъ покаятелно свое злочинство, како е у варошки новце господара своегъ кодъ когъ е служіо, проиграо, како е странца овогъ, когъ е само са каменомъ у несвесть бацыти хтѣо, убіо, како га е истый поштаръ збуніо, како е свою руку осећао као да гори, кадъ ю е са осталима къ небу дигао быо, и како су га садъ, исти звуцы поштарске трубе, на признанѣ своегъ злочинства побудили и натерали.

Тихо, безъ икогъ тужења, само са болыомъ у срцу, саране садъ убіеногъ странца, са трепетомъ у души, сузама у очима, ясно ову несрећу оплакуюћи врате се натрагъ. Дне душе вѣчно су се изъ човечіегъ саучастія удалиле, и съ людма вѣчно растале.

МАЛИНЕ.

Буди разуманъ, умеранъ, просвештенъ и правдолюбивъ ревнитель, кои нити новине тражи изъ лакоумія, нити се старина држи изъ суевѣрія. —

Чувай гуске, да ій лисица неисповеда, и да имъ куранъ неприповеда. —

На кога су многи, на тога и бози. —

Шта дикла навикла, то невеста неодвикла. —

Стидъ е єдиный стражаръ, кои душу чува. —

Незнатна, рекао бы, немарења, проузрокуюе често врло шкодльива слѣдства. —

Страхъ е господствуюћа свію мучителя страсть. —

Ништа нетвори безъ времена, а време способно къ чему, ништо неупуштай. —

Кредитъ и поштено име, велика су притяжанія у животу. —

Болый е наблизо пріятель, негъ надалеко брать. —

Достоинство словесногъ човека состои се у разумной и просвештеной добродѣтели, а не у слепой глупости. —

Ни єданъ данъ непропусти безъ посла и ползе. —

Природа е премудра, по ньой се вала съ разумомъ управлати. —

Поштено само и праведно живленѣ Богу е угодно и пріятно. —

Шта е димъ и помрчина очима, то е пристрастіе души. —

Коренъ е науке горакъ, али е плодъ сладакъ. —

Човекъ добаръ и разуманъ, разликуе се одъ зла и неразумна, колико живъ и здравъ одъ болестна и мртва. —

Наука у благополучію служи на украшеніе, а у злополучію на утѣшеніе. —

Наймилія е боя, боя стидльивости. —

Злато се чисти у ватри, а добаръ човекъ у искушеніима и узлополучію, кое промысль неба на найболѣ попушта, да добродѣтель њиову у савршенство доведе. —

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Комшія. Гледайте гдѣ годъ што имате те изплатите сада, ербо одъ месеца Новембра нико неће выше примати дукате у четрнаесть и по цванцика, него у четрнаесть равно, и тако после бы на сваком дукату изгуби по два гроша.

Господинъ. То ніе тако кодъ мене. Бръ гдѣ самъ тодъ я дужанъ, мени бы и после примили дукать и у 15. цванцика, само кадъ бы я хтео да платимъ.

ПОЛЬСКІЙ ТЕАТОРЪ.

Чобанинъ. Свињо, кажи ми зашто ты цичишъ кадъ те човекъ увати, зашто и ты виси мирна и спокойна као и овца.

Свиња. То е лако знати, овцу када човекъ увати и поведе да заколѣ, она онда мысли: „я даемъ вуну, даемъ млеко, печинимъ никакие штете, дакле немамъ се чега бояти." А и вити даемъ млека ни вуне, и кадъ ме люди увате, я самъ увѣрена да ме неће ни мутти ни шишати, и немаю шта друго одъ мене него одма да ме убію, и зато я цычимъ, бежимъ и отимамъ се.

ЗАГОНЕТКА.

(прев. изъ Шилера.)

Измеђ' змія има єдна,
Што непуза земльомъ,
Равна ніе ньой ни єдна,
Брзиномъ ни «домъ.
Страовитимъ гласомъ слети,
На свой плѣнъ одважно,
Смрти коня и конъника
У лютини снажно.
Узвишена мѣста воли,
Брава, ни ключъ самый
Немогу те одъ њ спасти;
Оклопъ іошъ є мами.
Ова ломи као сламку
И дрво пайче,
Сможди металъ, макаръ да є
Богъ зна какво парче.
И то силно чудовиште,
Два пута непретя
У собственой умре ватри —
Кадъ убіе, мора и оно умрети.

МРВИЦЕ.

— Кодъ стары Грка био е обычай, да новоме краљу своме пре, него се овај крунише, донесу вештацу они, кои гробнице зидаю, неколико мермера одъ различите боје, и запитаю га; Господару, одъ когъ ћешъ камена, да ти гробъ саздамо.

— Отъћни Хинези пуштаю на левой руцы, особито на маломъ прсту ноктe, што ноћи да расту. Тако француски єданъ путникъ преповеда, да е наишао на єдногъ лѣкара, кога е найдужій нокатъ био 12 а други 9 до 10 палаца.

— Познатый списатель єзуита Францъ Сахини имао е два пера, съ коима е пуны седамъ година сва сочиненія своя, писма, и све што му е за писанѣ было, писао

— У Шпанїи био е обычай (а да л' и сада іошъ тай обычай постои, ние познато), да се после ручка сламне као зубне чачкалице на асталъ метну. Француз е єданъ дође у кућу єдногъ попечителя, да га ту заставе, и запита служителя, бы л' могао съ господиномъ говорити. „Нѣгово ће превосходителство садъ таки одъ трапезе устати" одговори служитель, „онъ е ноћъ сламу узео." „Садъ теку сламу? запита Француз, то я дакле могу іошъ єданъ посао свршити, єръ докле нѣг. превосходителство после сламе зобъ поједе, я ћу ноћи дотле опетъ быти овде.

— Чизмаръ єданъ дође изненадно кући и затече оба шегрта своя, где беспосличе. Разљюћенъ викне: шта радишъ ты Петре? ништа нерадимъ, майсторе," одговори овай дрктећи. „А ты Павле?" „я помажемъ Петру," одговори другій.

— Удовица єдна са описаніемъ нужде и неволѣ, свое поднесе молбеницу свою краљу и замоли га за пензію. — „Вы тако добро изгледате, одговори краљ, да я речма вашима неверовати немогу." — „На то потреба гледати, настави она; вашемъ величеству заиста баш ништа неоскудѣва, па зато опетъ вы сасвимъ рђаво изгледате."

— Обсенаръ єданъ показиваше кроз шестъ дана майсторіе свое, а седмый данъ оде, безъ да е меанцій трошкове свое исплатіо. „Еа, еа, рекне овай, то е човекъ, кои е кроз шестъ дана непонатаљъ было, а кадъ седмый, а онъ и невидимъ постао."

ПОДГРЂВЦИ.

— Предъ судъ єдна е стара, слаба жена доведена, кою е обтужена ужаснимъ преступленѣмъ. — „Шта е скривила?" запита предсѣдатель. — „Она прави чародѣйства и чини!" „Имате ли сведочанства и доказа?" — „Има — ево ій!" — Садъ му се преда єдна листа, испуњена некимъ рукописомъ. „Одкудъ вамъ ово писмено?" запита предсѣдатель бабу. — Господине, „одговори баба" младићъ ми га е єданъ дао іошъ одавна, као лекъ за мою болесту кћерь." — „Ели іой помогло?" — „Есте господине, не само мою кћерь већъ іошъ є млоге друге излечило." — „То ми е мило!" одговори предсѣдатель и окрене се осталимъ членовима. „Господо! Я самъ некадъ био младъ и врло веселе нарави: и тако се догоди, да єдномъ овой жени одемъ, коя е онда узимала ђаке на кость. Самномъ е ишло више младића, моя другова. Имали смо сви доста апетита, ал' мало новаца. Да бы се у той нужди помогли, измислимъ я єдно лукавство. Я самъ био примѣтіо, дан е кћери бирташице нешто зло. Я се учинимъ као да знамъ неке чини: и записке правити кое врло добро лече. И тако напишемъ неколико стихова изъ Хорація, кои су ми некадъ у школи за лекцію задати были, и предамъ баби место плате за ручакъ. Дакле ако е ико у томъ случаю казна достоанъ, то самъ я." — Баба се єдногласно за невину прогласи и одпусти. А предсѣдатель іой приличну суму новаца поклони за стра кои е издржала, и за ручакъ онай, за кои іой е остао дужанъ.

— Перзиски свештеници скупљаю у єдно стакло сузе деце кадъ плачу при смрти своєъ отца, и жена кадъ плачу за своимъ мужевима, и после даю другима при смрти за ублажењ смртны мука. И те скупљене сузе сматраю као какву светиню.

— Са земљѣдѣліемъ занима се у Енглеской одъ стотине 30, у Француской 56, у Грчкой 50, у Данїи 60, у Прайской 63, у Шпанїи 60, у Аустрїи 70, а у Шведской и Русїи 75, люди.

— Рукодѣлаца и художника има у Енглеской 36 на сто у Француской 30, у Прайской 26, у Шпанїи 20, у Данїи 20, у Аустрїи и Португалїи 13, у Русїи и Шведской 15, у Грчкой 10. Свега жительства подъ сваїма има у Русїи 23, миліона.

— По найновіемъ попису има Европа свега у Европи 3.200.000.

— Хамбургъ е найзадуженія варошъ, єръ е 34 миліона талира дужанъ.

— Сва флота руска стала е правительство 10 миліона рубаља.

ЗАЧИНЦИ.

— Смрть нема календара.

— Каква намъ е користъ одъ титуле, ако новаца немамо.

— Ређа е несређа него сређа.

— Несређу нетреба да молимо она ће сама доћи.

— Сакривено благо есте безопасно.

— Свака птица воли свое гнѣздо.

— Вино е поетама светый духъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Генерала Канробера посло е царъ Наполеонъ у Штохолмъ да краљу шведскомъ однесе орденъ, и да му сообшти планъ по коме западне силе мисле поступати и са Русіомъ миръ заключавати. Брбо Шведска бы одавно са западнымъ силама пристала противу Русїе, само кадъ бы е оне моле освигурати да се Русїа после неће осветити, и тако нашу—

да ће Напроберъ сада увѣрити краља шведскоѫ, да после закључења мира, Русија неће бити опасна својоій суседньой држави Шведской.

— Краљ сардиниски намѣрава у Парижъ ићи; онъ бы іошть одавно овай путь предузео, да га болесть ніе смела.

— Изъ Наргена одъ 4. Окт. пишу: да ѥ тамо зима наступила, и да ѥ снеѓ око Ревала и по прибрежію источногъ мора пао, и већъ почела се вода ледити. Флота неможе за ову годину ништа више дѣйствовати, и како се сврзне море, да некоіу руске лађе ловити, онда ће се она вратити у Енглеску; ербо онда ће руске обале бити ледомъ блокиране.

— Ново регрутиранѣ у Русія износи ће на 300 хиляда войника; и то ѥ већъ осмо регрутиранѣ одъ почетка 1854 г. Кадъ се узму и прорачунаю сва регрутирања коя су до садашо указана учињена, види се, да ѥ до сада узето у войску 42. човѣка одъ сваке владе людій целога царства, и осимъ тога 12. люди одъ владе у источномъ краю Русіе. И сада опетъ узима се на ново 10. люди одъ сваке хиляде.

— Изъ Крима одъ 11. Окт. пишу: да у основной страни Севастополя неможе се нико безъ велике опасности задржати. Бръ топови съ друге стране тако могу тамо да туку, да се ніе могуће никаквоѫ гарнизоръ станити. Неколико шпекуланта, коя су были тамо дошли да дуѣане и крчме отворе, одшешли су ранѣни у Балаклаву.

— Опетъ се догодила несрећа на гвозденомъ путу у Француской. Кодъ Епернје-а изићу точкови изъ свои шина и више људи буду ранѣни.

— Изъ Одесе пишу одъ 15. Окт. да се тамо говори, да ће велике топове са батерія тамошньи носкидати и у Николаевъ одвети.

— Као извѣстно являю: да ѥ прва дивизія царске гарде у Перекопъ стигла, и тамо се са гренадирскимъ корпусомъ сѣдињила. — Генералъ Лидерсъ са четири коњичке регименте чува путъ одъ Кинбурна у Херзонъ. Вокне саюзне лађе отишле су одъ Кинбурна, само су остали велики чамци на конма су топови.

— Пелисіе изъ Крима одъ 17. т. м. явля да се саюзна войска попратила у Евпаторію због оскудости ране и воде.

— Врло илоге новине поговараю да ће се француски бегунци изъ Енглеске удалити. Говори се и то да ће енглеска краљица куповати при крштењу детета Наполеоновогъ, кадъ се роди.

— Саюзницы у Криму предузимаю такве послове, као да га немисле никда оставити. На све стране праве путове, и нуждна зданія за войску. — Одеса кажу ніе зато бомбардана, што ѥ царъ Наполеонъ нарочито надао заповесть да се та варошь поштеди.

— У Парижу и у Њемачкой млого се договараю о гвозденымъ путовима у Турской. Саюзници налазе да бы нуждніе было за њи да се гвозденый путъ одъ Цариграда у Скадаръ одма зида, а после да се изъ Едрене одвои и у Београдъ продужи. Бръ они налазе да бы млого путъ прекратили у Цариградъ, и не-бы морали обилазити, а притомъ и због тога што бы свагда у оне провинције, ако бы се побуниле, могли одма войску послати.

— Са границе црногорске пишу, да се чете умножаваю, кое у Турску прелазе и плячкаю. Княгиня црногорска лежи врло болестна, одавъ лѣкаръ изъ Котора одазванъ ѥ тамо хитно.

— Читательи новина нека се ненадаю више поснымъ новостима изъ Крима или са источногъ мора, зима наступа, и спута завѣсу предъ бойнымъ полѣмъ. Истина іошть може бойва быти, али велике и рѣшителне битке остаю ће се за идуће пролеће. Садъ ће дипломація опетъ предузети свой посао; али некожемо се никако надати да ће се што годъ на ползу мира успѣти. Саюзницы, кои су толике ползе за себе ове године изновали, неће пристати на миръ осимъ ако ѥ онъ сасвимъ користанъ по њи быо; Русія такође неће и неможе пристати на миръ, ербо она што ѥ по прибрежіма црногъ мора могла изгубити, то ѥ већъ изгубила, сада са завлачењемъ мира нитя бы могла спасти честь свога оруж ја ни свое приморске вароши. Миръ се могао завлачити са Русіомъ пре пропасти црноморске флоте. Сада ратъ ће се продужавати у неизвѣстность.

ОГЛАСЪ.

Овымъ позывамъ свакога, кои ѥ муштерія купити кућу мою у Шабцу, на главномъ шору, и на найлѣпшемъ мѣсту налазећу се, а подъ собомъ плацъ и за дуѣане сходанъ, у ширини одъ 7° — 12° а у дужини одъ 73° хвата притяжаваюћу, — да ми се до 15. Новембра т. г. пріявити изволи, ербо ћу ако ми се до истогъ дана муштерія за ню не появи, да ѥ изъ руке продамъ, онда другончіе расположенѣ съ њоѫмъ учинити.

Коме буде лакше и угоднѣе, може се и г. *Живадину Весовићу* Предсѣд. Судашабачкогъ погодбе ради за исту кућу обратити.

Кућа ѥ иста слободна одъ сваког теретa.

На Лучин-Данъ 1855. у Бѣограду.

Симонъ Весовићъ
II. Секретаръ Совѣта.

ОГЛАСЪ.

Кодъ долеподписаногъ налази се у дуѣану према великомъ зданію, доктора Попша „Анатеринска вода" за зубе, цѣна ѥ едной бутели као и на месту 4. цванцыгера; исто тако има и док. Попша прашкова за зубе, цѣна ѥ едной кутіи 6. гроша као што се и на месту, у Бечу продае.

НАСТАСЪ НАКИЋЪ.

Одговетка у бр. 87, — Варница.

Течай новаца; сребр. 113½; дук. 5 фор. 18 кр. банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 1. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА.

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредивъ и издаватель Љубомиръ П. Недићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 89.

МИЛАНИМИЛКА.

I.

Тихій ветрићъ игра се са зеленымъ линћемъ и проноси пѣсме невидбровы славуя, и развевна по долини прве мирисе развезлогъ цвећа; ливада изшарана различнымъ фарбама, люлюшка се као таласи стишаваюћетъ се мора; по гди-кои несташный лептирићъ трепти своимъ крилима и бира цветъ на кои ће пасти; комуте безъ престира спокойно у прагревну пасу, поредъ ньи по-ко шапће малый поточићъ и сакривенъ у трави тече крикудаюћи се у долину; по гди-кои гласъ звонцета удаљеногъ стада чуе се. На истоку плаво небо румени, сунце првога Мая 1839. године раћа се. Читателю, уводимъ те у Ко утинакъ. да ту ово лепо майско ютро проведешъ.

Ко ніе видіо Топчидеръ у Маю месецу, ко ніе изъ оне густе шуме слушао измѣшане пѣсме птица, ко ніе погледомъ своимъ грлю оне зелене долине и узвишене брежчиће; тай заиста нека се нехвали да е видіо оно место, гдѣ се душа осећа у небесномъ раю, и гдѣ природа са цѣломъ своіомъ разкошноћу грли землю, и безъ икакве штедиі. излива милине кое су неповратнимъ некимъ управљѣнъ овомъ свету наменѣне. Топчидеръ, то лепо место, кое е надро обилноћу свое дражести, да разнѣжи срце свакомъ Србину, Топчидеръ било е пунъ света, на све стране врвили су люди, жене и деца, и све е то хитило къ Айдукъ-чесми, да зору прогъ Мая онде дочека, гди е смиреный Доситей желіо вѣчно почивати.

Нигда ніе ѣыше пролетѣ ютро веселіе осіяло као предъ., нигда выше света у Топчидеру ніе было; али осимъ пѣсама птица, ни една весела пѣсма ніе се као обично чула изъ уста людски. У Бачкой и Банату ніе выше Срба было, обытаельи ньіовы лепы места и варошы разбегли су се напредъ рушећетъ мадярскоіъ надмоћіи на све стране. Одъ куге нигда се ніе са већимъ страомъ и ужасомъ бегало, него што су Срби бегали одъ васкршаваюће мадярске независимости. Хиляда бегунаца врвили су по Топчидеру, жалость и туга обузимале су ньіове уцвелѣне душе. Они нису мислили на радость овога света, они су мислили на свое погорелe куће, на опустошене ньіве, и на изгубљене сродняке и єріятелѣ. Богаташи кои су съ милюнима радили, очекивали су помоћъ одъ добровольни прилога свое браће у Србіи, имућни ратари кои су свою кућу и свое пуне амбаре имали, надиаче да могу сувъ комадъ хлеба своіой жени и деци пружити. — Сви су у туги и очаанію врвили крозъ честе шумице, и сви су се прикупљали Айдук-чесми, као каквомъ завѣту, или као да е то какавъ волшебный изворъ утѣхе, кои е кадаръ нагомилане бѣде и туге у србскимъ грудима разблажити. Хайде и ты читателю къ томе пріятномъ месту, хайде, и седни на ову траву орошену сиротиньскомъ сузомъ бегунаца; и помози ми сматрати ньіове уздисае. Кадъ одакъ народъ страда, кадъ одакъ поштенъ и храбарь народъ, накостна судбина крозъ вѣкове гони, онда поодиный люди кои чувства имаю, нетреба свое сузе да штеде.

Айдук-чесма у пошутиняу наличила е тога ютра на саборъ скупштину или логоръ. Ко е годъ дошао онъ се ту заустависо, нашо се уздишући ове задне воде и увѣрени да нема куда ни камо даљ, свакій е набрао себи место и сео. Пространа она долинича око чесме была е препуна. Све готово жене и депойке биле су обучене у црно жалостно одѣло; люди раздѣлени на гомиле сносили су ачe своіу пропасть, они су изгледали као невиный осуђенинъ кадъ се на губилиште води. Редко се какавъ разговоръ чуе, жуборъ Айдук-чесме и лепота природe іошть су већа развѣжили ожалошћена срца. Покредъ све ложине света, таква е тишина трала, као кадъ се какавъ мртвацъ у землю спушта. Наседашть звори се ясно єданъ лепъ мушкій гласъ праћенъ са флаутомъ изъ найближе шумице.

„Ахъ судбино србскогъ рода,
Довле ћешъ насъ гонити?
И довле ћешъ Србство тужно
Све къ пропасти водити.
Мало-л' ти е што намъ узе,
Изъ средъ славе Душана,
Мало-л' су ти наше сузе,
И освете душмана.
Мало-л' ти е судбо клета,
На Косову несреће;
Мало-л' ти е, четиръ века
Што немамо прођеа.
Зарь те ніе наситила,
Звека тешки ланаца;
Зарь ти ніе доста была
Бѣда нашы отаца.

Зарь іошть ниса ублажена.
О судбино немила,
Веће идешь да сараниш
И последићеть Србина!
(продужеће слѣдуе.)

НЕМУШТИ ЄЗЫКЪ.

(народна приповедка изъ Збирке В. С. К)

У некаква човека био є єдан чобанъ кои га є много година верно и поштено служио. Єдномъ идући за овцама чуе у шуми неку писку, а незнаћаше шта є. На тай гласъ отиде онъ у шуму да види шта є. Кадъ тамо, али се запожарило па у пожару змія пишти. Кадъ чобанъ то види, стане да гледа шта ће змія радити, єръ се око њ са свіо страна било запожарило, и пожаръ се єднако къ њой примицао. Онда змія повиче изъ пожара: „Чобане, за Бога, избави ме изъ ове ватре!“ Онда іой чобанъ пружи свой штапъ преко ватре, а она по штапу изађе, па њему на руку, па по руцы домаи до врата и изађе ну се око врата. Кадъ чобанъ то види, наће се у чуду, па рече зміи: „Шта є то, у зао часъ, а тебе избави а себе погуби.“ Змія му одговори: „Небој се ништа, него ме коси кући моме отцу. Мой є отацъ змінъски царъ.“ Онда іой се чобанъ стане молити и изговарати да не може оставити свои овца, а змія му рече: „Не брини се ни мало за овце; овцама неће бити ништа; само хајде што брже.“ Онда чобанъ поће са зміомъ кроз шуму и найпосле доће на єдну канію коя є била одъ саме зміе. Кадъ доћу ту, змія на врату чобанову звизне, а зміе се све одна разлету. Онда змія рече чобану: „Кадъ доћемо у дворъ къ моме отцу, онъ ће теби давати шта годъ заиштеш: сребра, злата и драгогъ камења, али ты неузимай ништа, него ишти немушти єзыкъ. Онъ ће се дуго затезати, али ће ти найпосле опеть дати“. У томе доћу у дворъ къ отцу, и отацъ плачући запита зміо: „За Бога, синко! где си?“ А она му каже све по реду како є было обколіо пожаръ и како є чобанъ избавіо. Онда царъ змінъски рече чобану: „Шта ћешъ да ти дамъ за то што си ми сына избавіо?“ Чобанъ одговори: „Ништа друго нећу, него да ми дашъ немушти єзыкъ.“ А царъ рече: „Ніе то за тебе, єръ да ти то дамъ, па да коме кажешъ, ты бы одма умро, него ишти друго штогодъ оћешъ доћу та.“ На то му чобанъ одговори: „Ако ћешъ ми што дати, дай ми немушти єзыкъ, ако ли ми то недашъ, а ти съ богомъ остай! мени друго нетреба ништа.“ На тоће да иде. Онда га царъ врата истраћа говорећи му: „Стани! оди овамо, кадъ башъ то хоћешъ. Зини.“ Чобанъ зине, а змінъски му царъ дуне у уста, па му рече: „седа ты мени дуни у уста.“ Чобанъ му дуне у уста а змінъски царъ опеть чобанину. И тако три пута дуну єдан другоме у уста, па му онда змінъски царъ рече: „Садъ имашъ немушти єзыкъ. Иди съ Богомъ, али за главу свою никомъ не казуй, єръ ако кажешъ коме годъ, одмахъ ћешъ умрети.“ Чобанъ поће кроз шуму, и идући чуше и разумеваше све што говоре птице и траве и све што є на свету. Кадъ доће къ овцама и найпосле све на брою и на миру, леже мало да се одмори. Теће што легне, али долете два гаврана те падну на єдно дрво и почну се разговарати своимъ єзыкомъ говорећи: „Кадъ бы знао овай чобанъ, онде где лежи оно црно шиљаже има у земльи пунъ подрумъ сребра и злата.“ Чобанъ кадъ чуе то, отиде своме господару те му каже, а господарь дотера кола на одкопаю врата одъ подрума и крену благо кући. Овай є господарь было поштенъ човекъ на све благо даде чобану говорећи му: „Ево сыако, ово є све твое благо, то є теби Богъ дао. Него ты начини себи кућу па се жени, те живи съ тимъ благомъ.“ Чобанъ узме благо, начини кућу, и оженивши се стане живити, и мало по мало изиће онъ найбогатіи човекъ — не само у ономе селу него у свой околніи ніега было. Имао є свога овчара, говедара, конъушара, свињара, млогу имовину а велико богатство. Єдномъ имаше на Божићъ рече онъ своіой жени: „Спреми вина и ракіе и снега што треба, па ћемо сутра ићи на салашъ да носимо пастирима века се и они провеселе.“ Жена га послуша и уради све како є заповедіо. Кадъ сутрадань отиду на салашъ, онда газда у вече наже свима пастирима: „Садъ сви скупите се, па єдите и пите и веселите се, а я ћу быти код стоке сву ноћъ.“ И тако газда отиде и остане код стоке. Кадъ є было око поноћи, али курицы заурлаю, а пси залаю: курицы говоре своимъ єзыкомъ: „Можемо ли доћи да учинимо штету, па ће быти меса и вама?“ А пси одговараю своимъ єзыкомъ: „Доћите да бы смо се и мы наели!“ Али међу псима біше єданъ матори пасъ кои само іошъ два зуба имађаше у глави. Онай матори пасъ стане говорити курицама: „Тамо њима то и то! Доћу су іошъ она два зуба мени у глави, нећете вы учинити штете моме господару.“ А то газда све слуша и разуме што они говоре. Кадъ у ютру сване, онда газда заповеди, да све пце потуку само онога маторога пса да остане. Слуге стану говорити: „За Бога, господару, штета є!“ А газда имъ одговори: „Што реко то да учините.“ На се оправа са женомъ кући, и ноћу на коњма: ноћъ њиме біше коњ, а ноћъ женомъ кобила. Идући тако човекъ изнаше напредъ, а жена заостане. Онда коњ ноћъ човекомъ зараже: коњ вели кобили: „Айде брже! што си остала!“ А кобила одговори: „Е, лако е теби: ти носишъ єдиога господара, а я троје: носимъ газдарицу, и у њой дете, па у себи ждребе.“ На то се човекъ обазре и насмее, а жена то опази, па брже ободе кобилу и стигне човека па га запита зашто се насмея. Онъ іой одговори: „Ни зашто, само онако.“ Али жени не буде то доста него салети мужа да іой каже зашто се насмео. Онъ се стане бранити: „Прођи ме се, жено, Богъ съ тобомъ! што ти е? не знамъ ни самъ.“ Али што се онъ више бранише, она све више напаљиваше на њга да іой каже зашто се насмео. Найпосле іой човекъ рече: „Ако ти кажемъ, а ћу одма умрети.“ Она опеть зато не мираше єднако напаљивати говорећи де другчіе неможе быти него да іой каже. У томъ доћу кући. Одседнувши съ коња, човекъ одма наручи мртвачки сандукъ и надъ буде готовъ, метне га предъ кућу па каже жени: „Ево седъ ћу лећи у сандукъ па да ти кажемъ за што самъ се насмео; али како ти кажемъ, одма ћу умрети.“ И тако легне у сандукъ, па іошъ єданпутъ обазре се око себе, кадъ зна онай матори пасъ дошао одъ стоке и сео му чело главе на плаче. Човекъ опазивши то рече жени: „Доиеси єдань комадъ хлеба те подай томе псу.“ Жена донесе комадъ хлеба и баци предъ пса, али пасъ неће ни да гледи, а петао доће и стане кљовати у комадъ: онда пасъ рече петлу: „Несрећо несита! теби е

до вла, а видиш гди газда ође да умре!" А петао му одговори: „На некъ умре кадъ к људи. У мене има сто жена, па ік свабимъ све на једно зрно прос кадъ гди најђемъ, а кадъ оне дођу, а та прождеремъ; ако ли се која стане срдити, я к одма клъвномъ; а онъ ніе преданъ једну да умири." Кадъ то човекъ чуе, онъ устане изъ сандука, па узме батину и дозове жену у собу: „Оди жено да ти кажемъ." Па сне батиномъ по њой; „Ето, то е жено! Ето то е, жено!" И тако се жена смири и никадъ га више не запита да іой каже зашто се смеје.

ПОДГРѢВЦИ.

Найнеће у целомъ свету фабрике, кое цыгаре израђуіе налазе се у Манили, одкуда оне, найпаніе Манилацыгаре долазе. Више одъ десетъ хиљада девојака наоде се у двема правительству принадлежећимъ фабрикама непрестаще у послу, а израђеніъ еспанъ тако силну продаю наоди, да несматраюћи на грдно количество, кое и хиљадама руку свакій данъ израђуіе, опетъ се никада неможе велика готовина да нагомила. Те две фабрике заузимаю цео једанъ дугачкій сокакъ, а у њиховимъ пространимъ дворанама воде се раденице, како различите за израђеніъ прекрасны ти цыгара изискуюће се манипулације са удивленя достойномъ вештином извршую. Страовита ула бука ори се изъ ти дворана, где стотинама руку петельки свои лишена лишћа съ ножевима своима израпиюю и углачаваю

— Велика архива венеціанске (мл҃тачке) републике брои 13 милиона свезаи и наоде се у 300 соба некадашњегъ монастира. Међу тима се налази рукописа и диплома одъ разны владѣтеля найстарієгъ времена.

— Енглески миссіонеръ, докторъ Вендвудъ, имао е прилику у Нанкингу једанъ родъ хинеске библіе видити. Библія е та была скупоцена и необично начињена. Она се састояла изъ ружично-црвене бое свиленогъ атласа, кои е прево сто аршина дугачакъ и скоро аршинъ широкъ био. На томъ скупоценомъ комаду была су писмена намолована, посао кои е тако исто тежакъ и труданъ быти морао, као што е и дѣятельность многи писара на себе обратити морао. Дугачакъ тай комадъ было е са златнымъ печатанимъ лиліама поделѣнъ на просторе, кои су стопу једну шиикори были, и на комма су једнако поникле заглавія написани были. Черте писмена изгледале су особито накићене. Свилена та матерія была е некогъ рода тутакомъ, іошть свеглюмъ направљена, него што е свила по себи безъ тога была и изгледала е врло чврста и постояна. На сваком е краю одъ тога комада сребрна и богато позлаћена шибка, мотка, утврђена была, на кою се библія наместити могла. Оне су се шибке у скупоценой полици—рафу— око свог осовине тако лако окретале, да се, докъ се една страна библіе око шибке свое увіала, друга страна библіе одвіала. Цела справа ова заузимала е дворану једну приліке десетъ квадратны хватій велику. Као што Вендвудъ мисли, библія е ова при свемъ томъ съ многимъ изменама написана, и садржи у себи поредъ изостављена читаньа конціла и смѣсице хинески научени мужева.

— Енглескій капетанъ Александеръ преданъ е быо срцемъ и душомъ за путешествіама, а имао е на то и природанъ даръ. Онъ е више одъ десетъ година у самомъ путованю провео. Напоследку е посѣтіо и јужну Африку, кое му е немогредно служило као за предуготовленіе за жевидбу. То есть, онъ е испросіо быо за себе девойку, па е исту подъ даромъ оставіо а предузео е путешествіе међу дивляке, налазіо се найнећимъ опасностима одъ лавова, елефанта, носорога, коева и маймуна, и текъ кадъ се као заблуђеный племићъ украшенъ са знацима побѣде, са лавовскимъ реповима, елефантскимъ предньимъ зубима, носорожкимъ роговима, новескимъ перама и маймунскимъ кожама кући своіой пратіо, држао е да е брачногъ стана достоанъ. У кньизи путованя своіъ између осталога, казуе и то, какономъ су Црнцы о различитости човеческе бое мьслѣли. Они веле: кадъ е Богъ белогъ човека створіо, позавиди му што е човекъ њиова добра за рукомъ изашла, само што е човекъ њиовъ быо црнъ као и онъ. Онъ се налоти и изъ лютине изваке шакомъ и пльсне то створеньа свое. Одтуда давле и данданашніи Црнцы пльосвасть кость и црну боју имаю.

— У целомъ свету найскупоцѣніе село зацело Реаль дел Монте у Мѣшки. Наши богатоши наскакій начињу сву са сребромъ, али Реал-дел'-Монтезцы иду по сребру и живе у сребру. Кадрма и цигль изити каменъ, за зидань њиовы куѣа све е то одъ сребрне руде, само нажалость што нема доста важности да обытателъ свое, кои богате жиде у суседству имаю, трудъ њиовъ око разлучаванд нсты награди.

— Једанъ чокотъ у Хамптонкуру, као чудо описују да е преко 110 стопа дугачакъ и коренъ његокъ, кои е више земль 3 стопе наишао, садржи у округу своме 30 палаца. У родньимъ годинама очити се онъ са више одъ 2500 гроздова одъ кои' е свакій, једно на друго узимаюћи, по једну фунту тежакъ а къ томе іошть и особито е вкусанъ и сладанъ.

— Да овай дванаести рать не само люде немилице коси, већ да и страшногъ трошка стае, можемо лсно видити изъ овога, што су сами Французи у течению прошлогъ Јунія мѣсеца у Крыму изъ Француске примили Данде: 10.098 коня и мазги, 7104 вола и бивола, 6800 оваца, 4864 цента и 4201 сандука цинбона, 6531 центи бршна, 2232 центи сланине, 515 центи кафе. 1000 центи шећера, 571 центи пиринца, 8 лађій цинбока и брашна, 33.421 хектолитръ вина (хектолитръ е мера, кое садржи у себи 100 литра, а једанъ литръ две фунте тежисте,) 400 сандука и 5 тонна (тонна е лађарска мера 2000 фунти) ракіе, 1387 хектолитра рума, 51 704 центе ячма, 39.309 центи сена и сламе, 6617 центи дрва, 14 157 греда и дасака, две лађе опетъ тога истога, 25.000 торбій леба, 68 кола, 400 седала, 20 кола за иртлягъ, 4 преса (што ій вода окреће), 39.500 кошара (корпа што се са земльомъ напуњи), 1000 коса, 73 предња и 117 стражньи станова за воена кола, 400 точкова, 2159 снопа прућа за корпе и фашине, 11 сандука и 190 долама за топцйску цебану, једну лађу стварій потребны за логорь, три лађе барута и ракетла, 100 буради тога истога, 332 сандука тоиц ѣ-

ске небане, 63 тоне шпитальски стварій, 97 балла платна, 44 сандука рукавица, 40 сандука дрвени цилела, 1000 крпа дебелога платна за џакове, 25.000 покривача, 393 балле съ хальинама, 63.000 киллограма лафета и точкова, 34.200 бомбій, танета и граната. 700 сандука и 2.514.634 фишека. И то е све у једномъ месецу одпешено и потрошено у Криму само на француску войску.

МРВИЦЕ.

— Неколицина млады людій, изъ једне окружне варошп, падне у паметь, да шалу проведу съ једнимъ човекомъ, кои се често опило. И заиста после неколико дана овај у варошь дође, добро се напій, и поче се пећъ у нравъ сиремати, да се куһи натрагъ прагя. Но они пре нећга изађу изъ варошп изађу, и изађу пута поседаю чекаюћи га да и они дође. Скину га съ коня, и учине се тако, као да су му џепове испразнили, али му ништа одузеле нису, после га опеть подигну и посаде на коња, опшпу коня и пусте онога да иде кудъ ође. Но болъ сигурности ради привежу га добро за коня, али му лице окрену коњскомъ репу. Коњ познаваюћи добро путъ одмах управо у село и стане кодъ куһевне капіе газде свога. Жена позна мужа свога по гласу и изађе му съ горећомъ свећомъ насусреть. Чимъ га опази у чудноватомъ томъ положаю запита га: „шта то бы сь њимъ, онъ іой заплетаюћи језикомъ одговори: Неколико угурсуза оплячаше ме на путу и поробише, а шта ми е іошъ найвеће жао, и коню моме главу одсекоше."

— Отацъ рече кћери своіой: кћерко, ако се удашъ учини ћешъ добро дѣло; ако се неудашъ, учини ћешъ велико дѣло. Ахъ отацъ, одговори она, и ћу само добро дѣло да учинимъ, а велико ћу дѣло да оставимъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— По гласу једногъ писма изъ Берлина држи се за цѣло, да се у Паризу озбиљно о миру ради, и да о томе сада найвеће настоя Баварска и Саксонія. Царъ Наполеонъ недржи за немогућно да се миръ ће моћи скоро поправити. Пареске опеть новине веле, да и францускій министеръ иностранихъ дѣла грађъ Валѣвски казао восланицима нѣкачкимъ: да е найпречій путъ къ миру ако све нѣмачке државе пристану на страну западнихъ сила, и онда ће Русія безъ одлагања на миръ пристала, при томъ увѣравао е посланике стране, да Француска политика нема никакви скривени себични интереса.

— Званичне француске новине туже се на поступакъ краља грчкога и краљице, и описую іи као явне пріятелъ руске. Особито замѣрава Француска, што су се садъ скоро краљ грчкій и краљица спратили у скороозданоу руску цркву у Атини подъ тимъ изговоромъ, да виде како ће црква подпована, а у цркви свештенство и народъ стаяли су готови, и како е краљ съ краљицомъ ушао, служба и молебствіе почне за побѣду рускомъ оружію противу непріятеля православне вѣре. По томе допису у званичнимъ францускимъ новинама заклю чую многи да ће западне силе скоро прекинути сношенія са Грчкомъ. Исто тако и краљевство неаполитанско све већма и већма долази у замерку Француяма и Енгледина.

— Министеръ краљи белгіескогъ изађо е предъ цара францускогъ порадн преговарања о миру, и царъ е казао да ће се упустити у преговоре радо, само ако Русія буде некрпо склона миру.

— Одъ 18. Окт. пишу изъ Одесе: да царъ Александеръ намѣрава са своіомъ браћомъ у Николаеву провести целу зиму. По новой једной наредби ранѣни официри неће одъ сада у пензію долазити, него ће съ повышенѣмъ једногъ чина, обучавати нове войнике, да око тога здрава офицери недостубе.

— Изъ Крима нема никакви новости. Главный стапъ Горчакова сада е у Бакчи-Сараю, кои утврђуе на брзу руку тудъ саме природе за обрану згодну варошь. Житељи те варошп (по већой части су Татари) добили су заповѣсть да се кораю у Симферополь селяти.

— Распра између Енглеске и Америке све озбиљнія постае. Америка зактева страота много новпта, а Енглеска све іой одриче и ништа нечини. И по томе немогу се ове две земље тако брзо изравнати.

— На бойномъ полю нема никаквы нажны новости. Само се чуе да е Омеръ-паша неку часть ране и болны потребе што се руской войсцы посвло, срео и отео, и томъ приликомъ да су Руси око 300 людій изгубили. Поредъ тога гласа чуло се да ће руска войска јачусь повући се одъ Карса.

— У Парнзу ишла су царева кола да пряне цара кои е изъ Фонтенблоа долазіо, једномъ катани лазре конь, и тимъ случаемъ нападне му пиштоль, и кадъ падне на землю пуне, и кугла погоди једногъ надничара; и одатле пуке гласъ по целомъ Парнзу да е опеть на цара неко пуцао. Царъ како е чуо за тай случай пошлѣ ономъ ранѣномъ своге првогъ лѣкара и халяду гроша.

— Херйхерцога Фердинанда Макса (брата цара аустрійскогъ) кои се нозіо крозъ Трієстъ, прешряу се кола, и онъ опасно буде на глави повређенъ. На тай гласъ царъ е изъ Беча у Трієстъ отишао. И по последнѣмъ извѣстію опасность е прошла.

— Американска флотила састоћа се изъ 9 фрегата и пароброда и 1 одъ каньи лађа, приспѣла е у Пирею, и одатле намѣрава пловити у Цариград.

— Генералъ рускій Кохановскѣ кои се у Кинбурну предао, безъ икакве страже са своіомъ свитомъ слободно шета по Цариграду, и свуда ће съ одличѣмъ приманъ.

ОГЛАСИ.

Два коня дората одъ четири године, заедно са аномима и једнымъ колима, налазе се на продаю. Ко жели купити, може ій у кафани г. Николчета, на малой піацы, до идуће суботе видити и цену дознати.

— У куһи Манойла Антонієвића болтаріе у пиварскомъ сокаку има една магаза за изданаиѣ подъ кирію. Ко жели узети нека се у той куһи јави.

Одговетка. — Муја.

У КНѢЖОПЕЧАТНѢЙ КНАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 4. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му је за три мѣсеца 4 цванцика. № 90.

МИЛАНИМИЛКА.

(продужено)

Јсный гласъ пѣвца заедно съ флаутомъ чуѣути, и вѣтрићъ е кроз тихій ютренъій воздухъ разносіо одзивъ пѣсме нѣгове низъ долину. Али та песма вашла е већій одзивъ у прсима срѣскимъ; код свакоі кои е слушао была су чуства до суза побуѣена. Тишина и ћутанѣ скупљены бѣгунаца прекине се лакимъ жуборомъ разговора, свакій е радъ было да своме найближемъ свое осећанѣ саобшти.

„Ко е то што тако лепо у страни пева?“ упыта еданъ Павчевацъ, кои е са своме пазљивошћу целу песму пратіо.

„А но бы знао.“ одговоре неколико њи. На то се окрене еданъ старый бачкій свештеникъ, дуга бела брада покривала му е све прси, она се по црнымъ хаљинама преливала као сребро, нѣгова дуга коса была е низъ леђа пуштена. На нѣговомъ бледомъ и озбильномъ лицу огледало се поштенѣ, скромность и побожность. Човекъ ніе могао у нѣга погледати а да се неопомене каквогъ светца, али не оны светаца кои лшу на бесиимъ коньима, носе оклопе и са копљемъ бію аждае, него оныкавы светаца, кои нигда у календару нису были уписаны, а кои заиста по своме поштенію и смирености, па найпосле и по броди и по хаљинама заслужію ту найвећу титулу коју смртны смртнымъ придаю.

„Я незнамъ име тога пѣвца“ рекне тай свештеникъ „али нѣговъ гласъ врло ми е познатъ, и чини ми се надъ бы га видіо могао бы га познати.“

„А гдѣ сте іоште слушали нѣговъ гласъ?“ упыта љубопитљиво нѣговъ сусѣдъ.

„Немогу вамъ о томе ништа говорити. Немогу се безъ суза опомену ти онога дана кадъ самъ тай истый гласъ слушао, она песма, и сада пролази кроз мене као каква стрела.“

„Па зашто намъ не-бы казали, да познамо изъ ближе тога пѣвца што се као птица у шуми сакрио па пева, а неда се видити, рекне една лепа госпоа, и са детиньомъ оданостћу полюби тога старца у руку и седне према њему.

„Децо,“ рекне старацъ и осмене се, и тай осмѣй огране све душе нѣгови ближњи, као кадъ у лютой зими кроз облаке сине сунце на сњежне долине „нызнате да стари люди свагда падаю у ту погрешку, да и найманый догађай неумеду укратко да приповеде, я самъ старъ, я бы вамъ моггъ разговоромъ досаду чинію, мое причанѣ неће васъ развеселити, зато идите децо по шуми, и уживайте ово лепо майско ютро, тражите одъ птица и одъ цвећа утѣхе, у моимъ е прсима сама жалость, мене оставите, и непитайте ме за онай данъ кадъ самъ првый путъ гласъ тога пѣвца чуо, непитайте ме за ону пѣсму коју е онда певао. Онда кадъ самъ овай гласъ слушао текле су мое сузе као и мало пре кадъ е певао.“

„То мора да е врло жалостна песма была?“ рекне еданъ.

„Ніе, него одвећъ радостна, онакву радостну пѣсму нигда више неће моє уши чути.“ Одговори старацъ.

„Е на причайте намъ мы ћемо васъ радо слушати“ повичу са свію страна, и сви се скупе, и едни посѣдаю а други су стаяли и очекивали шта ће причати.

„Дѣцо моя!“ почне сѣдый свештеникъ — „у вашой души іоште ніе изгласенъ лањскій првый Май. Ко е на тай данъ у Карловцыма было, тай нигда се неможе о нѣму сытъ наприповедати. Стра ме вата и чини ми се да сањмъ, кадъ помыслимъ у каквой смо радости онда были, а у каквой туги и бѣди сада се налазимо. Данасъ е равно година дана кадъ самъ у оной великой скупштани у Карловцыма было. То е найлепшій данъ године, што е промысао изабрао да буде найрадостній данъ целогъ Србскогъ народа. Поединый гдѣ-кои предѣли гдѣ Срби живе, имали су истина пре тога, доста срећны и веселы часова, али цео србскій расељеный народъ, одъ смрти Душанове па до данасъ може у своіой исторіи записати, само еданъ данъ као данъ свесрбске радости, а то е данъ лањскогъ првогъ Мая. Изъ Далмаціе, Црнегоре, Србіе, Босне, съ Косова, изъ Бачке, Банатa, Срема, Барањ, Рватске, Славоніе, едномъ речію, изъ свію краева гдѣ Срби живе было е званы и незваны посланика. И садъ после ове несрећне пропасти видимъ, да насъ е судбина навалище онде скупила, да се може-быти последный путъ у име целогъ расељеногъ народа видимо, изгрлимо, изговоримо, изплачемо и изадимо слободно. Одъ оногъ доба, одъ кадъ е круна Душанова разкомадана, па до тога

дава, ніе се нигда србскій народъ изъ свіо свои краева скупіо, и данъ свое надежде славіо; и веруйте да є то было и последньи данъ. Ни єдногъ дана неће више наши потомци у исторіи наћи, кадъ є служдевный Бошнякъ стако поредъ богатооружаногъ Србіянца, кадъ є суровый Црногорацъ са засуканымъ рукама кое су паучиле да секу, грліо разнѣженогъ Новосаћанина у њѣговомъ бечкомъ фраку и белимъ рукавицама; кадъ є Сремацъ пытао Призренца налазили се іошъ ко годъ живъ одъ њѣгове родбине у ћаковомъ полю, за кою су му њѣгови прадѣди причали да є остала тамо и да слави светогъ Саву. Сви предѣли србскогъ народа были су заступани, и сва стања, године и знанія изједначило є одушевленъ, братство и србско име.

Свештенцы, селяци, трговци, солдати, официри, ђаци, майстори, све є то изметано єдно до другогъ стало, само за Србство дишуће. Насъ хилядама стаяли смо, и гледали смо на ово место гдѣ є Патріярхъ стако. Два монаха, кои су сада Архимандрити, заступали су онда достойно два србска апостола, Кайанскій и Грунѣћ приправили су своимъ говоромъ народъ на веселѣ тога дана, и на борбу, коя намъ є после одна и дошла. Кайанскій разнѣжіо є наша чуства говорећи намъ о нашой маіостиной прошлости, и прочитао намъ є права дарована одъ царева аустрійски; Грунѣћ насъ є своимъ громовитимъ гласомъ довео у одушевленѣ да смо сви были готови изгинути, а неуступити никоме ни єдно словце одъ наши права."

„Есть, есть," пресече єданъ приповедань — „и я се добро опоминѣмъ да є онда казао: „да ћемо се воде на Айдук-чесми напити. — "

„Само што онъ ніе мислio да се напіемо ове воде као бегунци — " привати другій „єръ ко се онда надао да ће насъ Мапари овако сатрти, и да ће царева войска имати съ нѣима толико посла"

„Даль, даль причайте!" повичу остали, и сѣдый свештеникъ настави свое приповеданѣ.

„Патріярхъ подигне се на своимъ узвишеномъ месту; и говоріо є дуго и тихо; говоріо є оно што є у срцу свакога Србина было уписано. Опоменуо насъ є на оно, на што су намъ она два говорника чуства узкипила, казао намъ є да су Срби имали свое деспоте и патріярхе, кои су цара и цареву землю на граници бранили; и да цару неће ни сада быти противно, да Срби у ова, за свою народность опасна времена, изберу себи опеть Войводу и Патріярха — затымъ онда рећао намъ є заслужене и чувене Србе, при спомену свіо имена, сви смо ћутали и у тишини слушали даль. „Ако оћете Србина войника!" продужи Патріярхъ узвишеными гласомъ — „кои и данасъ на бойномъ полю съ голимъ ножемъ стои, и кои ће быти кадаръ бранити ово што овде мы заключимо; ако хоћете себи за войводу войника, кои є и срцемъ и душомъ Србинъ; кога искреность, поштенѣ и храбрость сви познаю и хвале, ако хоћете таквогъ войводу онда узмите Стефана Шупльикца!" — Даль њѣгове рѣчи нису се могле чути, хиляде уста отворе се, и неизбросно „живіо! живіо!" заори се на све стране. Іошъ ніе было све свршено. Звоно са катедралне цркве зазвони и на тай знакъ сви ућуте и тишина се повратн. „Бирайте патріярха." —„ Кога ћемо другогъ достойнієгъ наћи кромѣ тебе срећный старче," повиче народъ са сви страна; и онда владике, официри, прости граничари, свештенцы подигну данашнѣгъ Патріярха у висину на рукама; и сви смо проливали сузе радости. Али ко є ту одъ Срба было а да ніе одъ радости плакао; ко є могао то све очима гледати, а да га необузму нека ниша, можемо слободно рећи небеска чуства. Као єдномъ гласомъ, као изъ єдны уста заори се пѣсма: „Сей день, вгоже сотвори господь, возрадуемся, и возвеселимся вонь." Пушке на све стране почну пуцати, сва звона са свіо цркви почну звонити, хиљаде капа у висину полете. Радосніегъ и сложніегъ дана, немоће намъ показати исторія србске прошлости. Я и данасъ кажемъ, ко ніе лане на данашнји данъ у Карловцыма было, тай незна и неће нигда знати шта є то народно веселѣ. Ко є ту было и то све гледао и слушао, тай ће за читавъ свой животъ имати сь чиме подгревати свое срце, да му спрамъ своге рода неоладни. Ту нигдно србско око ніе остало, кое се сузомъ радости ніе оквасило.

После тога избора Патріярхъ опеть появи се на своимъ узвишеномъ месту, све очи полете на њга и свакій є мысліо да гледа предъ собомъ патріярха Чарноевића. Кадъ се сви стишаю, почне онъ яснымъ гласомъ: „Браћо у име Бога избрали смо Войводу и Патріярха, оживили смо наша права, тымъ смо постали народомъ, и престали смо быти файта, као што су насъ наши непріятеля звали и сматрали. Царъ ће наше изборе признати и потврдити, али цару непокорни Мапари, кои неће ни за канку другу народность у Угарской да знаду, они ће браћо завойштити на насъ. Мы морамо бранити све ово што данасъ овде заключимо, зато закуните се да ћете съ оружжѣмъ и са животима вашымъ бранити све оно што данашна скупштина рѣши. Што се мене тиче, кои су дани готово изброини, а самъ старъ, али опеть ћу у єдной руцы крсть, а у другой сабльо, ћи предъ нама противу свакогъ онога, кои намъ одриче права коя приличе єдномъ храбромъ и поштеномъ народу." После тога говора свечаный тренутакъ настане. — Сви дигнемо руке у небо. Србіянцы подигну голе ножеве и запете пушке, и закунемо се изгинути као што су намъ стари на Косову изгинули, а ништа непопустити одъ наши права, одъ права коя насъ народомъ чиніе. — Одатле одемо у цркву; и нигда немогу заборавити, ону радость кадъ самъ ту чуо, гдѣ свештеникъ гласно спомену србскогъ войводу Стефана, и патріярха Іосифа. — Народъ ніе могао одолѣти своіой радости, и ту у средъ цркве загрми опеть „живили, живили!" — Затымъ изъ певнице заори се онай истый умилный глась, когъ смо мало пре изъ шуме чули. „Тебе Бога хвалимъ, тебѣ благодаримъ." одноко є савъ народъ, али онай глась предводіо є и надвисіо є све друге гласове. Ту самъ нрвый путъ чуо онай глась, зато самъ га одма и познао, и зато нигда га нећу моћи ни заборавити. Онда є было веселѣ, онда є стаяла отворена будућность предъ нама, онда є свакій Србинъ имао крила, и надежда осіяла є све желѣ нашегъ народа: а данасъ, после тако краткогъ, времена, данасъ нрвый Май дочекујемо овде као бегунци, наше су надежде уништене, наше куће попаљене, наше имање, разуре-

во, наша браћо поубијана. Данасъ“ — продужи сѣдый свештеникъ, и подижући къ небу руке устане на ноге, и сви се за њимъ ћутећи подигну и скину своје капе, а жене клекну на колена, — — „Данасъ о боже, нога пустове свртно око невиди, подижемо теби опеть руке, и опеть се закаљемо да ћемо остати Срби, макаръ насъ какостна судбина іошть на већа изкушења мећала — мы ћемо чувати србско име макаръ као израиљевъ народъ немали нигдѣ отечества — то намъ е име мило и драго: сносићемо господи све напости и мучења као што е сносіо твој єдиородный сынъ, трпићемо и надаћемо се докъ насъ єдногъ трае. — У надежди на тебе Боже, прежалићемо наше попаљене куће, као што е Русія прежалила своју Москву, заборавићемо нашу побіену у водуљену децу, као што е Вавилонъ заборавіо своје младенце; молећи се теби и мислећи постојано на твоју правду трпимо и надамо се. Єданъ несрећанъ народъ подиже теби руке господи и молити се, не роніе на тебе, не очаява на себе. — А вы налостна мод браћо, кои сте негда подъ єдномъ патріярхомъ оставили своје куће и њиве, и изъ овы исты предѣла прешли у Угарію да само спасете своје име, свою вѣру и єзыкъ. вы данасъ подъ оовымъ другимъ патріярхомъ, прешли сте опеть онамо у свое старо отечество, и све што сте превеля са собомъ то е име вѣра и єзыкъ србскій, то намъ е сачуваный аманеть наши прадѣда, наши царева и светаца, съ тымъ браћо бѣжаћемо изъ државе у државу, и макаръ были нѣчии бѣгунци, зваћемо се опеть нѣчии Срби. — Наше радости и надежде прошле су. Заборавите ону пѣсму „лањскогъ првогъ Маја: „Сей день егоже сотворилъ господь!“ и пѣвайте данасъ: „На рѣкахъ Вавилонскихъ тамо сѣдохомъ и плакахомъ!“ — место лањски радосны суза, данасъ проливайте сузе горкогъ страдања. Народъ србскій браћо на крсту разпетъ стои, жучемъ га напаюю непріятеліе, као сына божіегъ. Као што вѣруете да е Христосъ воскресао, тако вѣруйте и надајте се да ће и народъ србскій воскреснути; тешко угњетећ одскочи ће одъ србскогъ народа, као што е тешка плоча одскочила одъ спасителѣвогъ гроба — али данасъ браћо роните сузе горкогъ страдања, свећа нашегъ живота іоште гори, али свећа наше среће угашена е. — Ко има гласа нека данасъ кука, нека пева — авай наше за мало-л' беяше!“

Дал' ніе могао говорити, гласъ му се загуши плачемъ. Онъ ућути и покрі рукама своје сузне очи; а сви око њега као изъ єдни уста почну тужнымъ и дрктећимъ гласомъ певати:

„Свећа наше среће,
На пећи с угаси;
Нигда Србство нећe
Већ крука да краси.
Кратко време сунце намъ грееше,
Авай наше, за мало-л' беяше.

Сва су србска крила,
Веће поломљена;
Сва надежда мила
У гробъ положена.
Кратко време сунце намъ грееше,
Авай наше, за мало-л' беяше.

Умре намъ Војвода,
А Патріярхъ страда,
Пропаде слобода
Душманъ опеть влада.
Кратко време сунце намъ грееше,
Авай наше, за мало-л' беяше.

После те песме сви оборе главе земльи, и ћутећи брисаху су сузе са свои очіо: нема тишина владала е, само две кукавице несрећнимъ своимъ гласомъ продужавале су своју песму. Славуи были су умукли, цвеће скупило е своје развіене листе и тужно е оборило своју главу. Єданъ кочіашъ Турчинъ, пошто се напіо воде, погледа на овай ожалошћеный саборъ, сладко се насмее, и одјасћи почне гласно певати:

„Устай, устай Србине, устай на оружј.!“

(продужиће се)

ПОДГРѢВЦИ.

— У Њубіи постои найстрожія законъ, да мати, како кћеръ уда, докъ е годъ жива съ истомъ не ређе проговорити несме. Зато давно тамошњи ожењени люди далеко болѣ, задовољніе и срећніе живе, него на гди наванъ Њубіе.

— Поморавски и пруски простаци имали су у прећашна времена обичай, а може лако быти да и данашњимъ даномъ имаю, да луду употребляваю за означећ времена или одстојнія места. На примѣръ, они кажу: „одъ овогъ до оногъ мѣста има лула дувана,“ и т. д. У Паризу се пакъ садъ цыгаре на истый начинъ употребляю. Трапић єдне цыгаре т. е., докъ се єдна цыгара напуши, узима се за єдиницу, и по томе се растојніе мери. Господа Паризліе кажу на примѣръ, одъ овогъ до оногъ места има толико цыгара пѣшице, толико на коню, а толико на кола.“ Єданъ директоръ театра реклo е єдномъ списателю: „Ваша е шаљива позоришна игра сасма дугачка, она трае поздругу цыгару.“ Шта више, єданъ господинъ, кои е по договору на некомъ месту господичину єдну дуго чекао, пребацію іой е то овимъ рѣчма: „А гди сте толико? Я скоро већъ две цыгаре овде на вас чекамъ!“ — То е єзыкъ госпоштине, кои, штета, іошть ніе кодъ насъ познатъ.

— Три су ствари кое женске обићи немогу. Прво, оне немогу на поредъ какове трговине, кое ствари по моди продае, проћи, а да предъ нио нестану, или се у нио несврате; друго, оне немогу никаково лепо дете видити, а да незапитаю: колико годиница има маломе или малой? а треће, оне немогу никакавъ комадъ платна гледати, а да незапитаю: пошто е рифъ?

МРВИЦЕ.

— Господинъ єданъ узме простака єди огъ до сво га служителя и рекне му: Толико и толико ћешъ имати плате; и ако се добро узладаш снаке године и по єданъ поклонъ: а и у мое ћу те ађлине облачити. Про-

стакъ извањ себе одъ радости, што е тако прекрасну службу добіо съ неописанимъ весељемъ навуче на себе служительску уніформу. Сљдующе ютро неизађе господину сномъ. Овоме опеть буде време дугачко, па га вике. „Овде самъ!“ одговори онъ изъ постеље сноя. Напоследку ускинти у господину нестрпленъ, почемъ се онай изъ кревета никако и недиже, на полети къ њему, и хтеде га штаномъ изъ постеље на ноге дигнути. „Не, господине! рекне простакъ, та ништо л' се ны погодили, да ме вы у лепе альне облачите; на одкадъ я већъ на васъ изгледамъ.

— Каральъ II. краль енглеский, текъ се са помоћи многи подайника свои круне дочепати могао. При овой прилики врло му е млого на ползу служила ревность и и дѣятелность Лорда Шревсбура и зато му е премлого благодараньъ быти имао; али онъ при свемъ томъ заборави услуге, кое му е лордъ учинио, и посве ништа нехте за њга чинити. Сдавшутъ кадъ е лордъ съ краљемъ у лову быо, пріяви се овоме депутація една изъ Шотланда. Краль неимаюћи волю, да имъ желю испуни, рекне лорду: Представљайте вы краля; а я ћу место ваше заступити. Депутація предстане а лордъ ій съ овыма речма предусретне: Господо моя! немойте се нимайманъ о томе чудити, што я іошъ ништа за васъ учинио нисамъ. Ево видите овде (показуюћи рукомъ на краля) лорда Шревсбура; овоме имамъ я на круни моіой благодарити, па при свемъ томе іошъ му никакво доказателство признателства мога учинио нисамъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Сва извѣстія изъ Крима сагласнаваю се у томе, да се до пролећа неће никакве битне догодити. Савезници имаю довольно войске да се могу преко зиме одъ нападаия рускогъ бранити и одржати, у пролеће пакъ они ће се с новомъ войскомъ подкрепити и далѣ ратовањ предузети. У Азіи одъ 17. Септ. ніе се ништа знаменито догодило. Целу годину провеле су Руси око Карса; и ако остане Карсъ за цьи ће быти врло велика штета, а на то могла бы ій више наступаюћа зима него приближаваюћа се войска Омер-пеше, принудити.

— Као што новине пишу: Русія намѣрава на пролеће на нѣколико велнкій одѣленя, сву свою войску поделити, и свако то одѣленѣ ратоваће само за себе независно, и безъ помоћи другогъ одѣленя.

— Руске войске ова сада у Бесарабіи и Херзону и повредъ Прута 120.000., у Криму и Перекопу заедно съ резервомъ 180.000 прека Кавказу 19.000. Войске руске кодъ Карса нема више одъ 35.000. Сѣверне границе руске што бране 80.000. Колико пакъ войске у Польской, Подолји и Волхиніи ова нико неуме казати. Русія у овой трећой години ратованя развила е сву воену свою снагу до свога найвишегъ степена.

— Съ Црногорске границе одъ 19. Окт. пишу: да Турцы све више и више съ Црногорцима замећу кавгу. Црногорци отели су одъ Турака 1200 овацa, коіомъ приликомъ тукли су се съ Турцима 3. сата, и погинуло е 16. Црногораца.

— У Србскомъ Дневнику № 86. печатанъ е одинъ чланакъ о бывшемъ Инспектору школа. У томе чланку наводи се спрштетакъ одногъ званичногъ акта Попечителства Просвештенія. Тако точно наводенѣ тога званичногъ акта, а при томъ и означенѣ тога чланка са **Н.** млоге е навело на ту мысао да самъ я тай чланакъ написао. Зато, што знамъ да такви изводи званичны акта нерадо се примаю кодъ насъ, нашао самъ за добро, да овимъ у кратко увѣрямъ читателѣ онога чланка, да та я нисамъ писао, и онда кадъ е тай актъ писанъ да я нисамъ служіо у Попечит. Просвештенія, и да истый актъ нисамъ нигда ни читао. Но самымъ тымъ околностима, онай т. дописатель погрешіо е врло, што е, наводећи речи званичногъ акта, метую у свомъ чланку зачално слово одногъ одъ чиновника истогъ надлежателства. А могуће да е то и погрешка при штампаню учинѣна, и место познатогъ дописателя подъ **Н.** онгрешно печатано **Н.** Међу тимъ читательима е и то познато да я нисамъ свое новине и немамъ времена и потребе у туће новине писати; а при томъ и то знаду да я — докъ самъ жнао ту слабость, крыву Дрину исправлати — нигда писамъ у новимъ саставима, вое ние кріо.

Столовачалникъ Попеч. Просвештенія
Л. П. Ненадовићъ.

ПОЗИВЪ

Подписаный обявлюе читательима своимъ да се у Земуну печата, и скоро ће изъ печатнѣ изаћи

ТРЕЋА СВЕСКА

ШУМАДИНЧЕТА.

садржаваюћи у себи єдну лепу и врло занимљиву новелу, а по томъ друге књижевне занимљиве ситнице и мешовите песне. Цена е као и првимъ двема свескама 1. цванцыкъ.

Прве две свеске Шумадинчета садрже сљдующе предмете: 1. Књижевъ погледъ, 2. Постанакъ првогъ Сонѣта у Србіи, 3. Првый кораклъ у светъ. 4. Утѣха, 5. Молитва, 6. Єдина надежда, 7. Господаръ душе, 8. Богъ богова, 9. Котарскій Сердари, 10. Будала деветнаестогъ века, 11. Страћаць и смрть, 12. Селякъ и пси, 13. Орао и нѣгово перо, 14. Растъ и трска, 15. Пасъ и нѣгова сенька, 16. Лавъ и мишъ, 17. Надпись на гробу єдногъ пса. 18. Юнакъ дунавомъ плови, 19. Листъ, 20. Освета. 21. Месоће и проче.

Познато е да одъ гг. скупителя зависи разпространенѣ књига, и заиста кадъ се човекъ увѣри съ каквымъ е трудомъ скопчано то родолюбиво скупланѣ пренумеранта, онда мора сваки кои люби напредакъ књижевства почитовати и уважавати пожертованѣ и трудъ свіо они кои се тога посла примаю. Брь кодъ насъ е лакше написати него распростреги какву књигу. Овымъ позывомъ умолива подписаный да бы се примили скупляня пренумеранта на више именовану књигу. Ко се на све три поменуте књиге запише цена е два цванцыка и по за све три. Имена бы-ће печатана. Кадъ ко књиге прими онда ће и новце положити. Молимо да се имена гг. пренумеранта до 25. Ноя. пошаљу, а књиге ће се одма при свршетку овогъ месеца разпослати.

ГГ. скупителыма сиака осма књига на даръ за њіовъ трудъ.

УЧРЕДНИКЪ.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 7. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Уредникъ и издавателъ Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му је за три мѣсеца 1 цванцика. | №. 91.

МИЛАПИМИЛКА.

(продужено)

II.

Сунце је већъ было далеко одскочило на небу, и са своимъ ютренъимъ зрацыма гоћшило је да обаси све росне краеве Копутњака; али као преодница његовогъ врха, као одсијавањ његове свѣтлости, приближавала се узбрдо полако една девойка, коя бы слободно могла рећи: ярко сунце лепша самъ одъ тебе. Коя је на сваки пролетный цветъ могла погледати, а да ни мало незавиди његовой лепоти; она је млада была као роса, кои се оно ујутро по трави као бисеръ блистала; она је румена была као румена ружа, коя іой је на прсима стаяла, и коя је лепше и веселіе цветала него на своіой грани одавле је узабрана. Поредъ ње ишла је една средовечна суводна жена, године су већъ биле прогрушале њиову косу, али нису могле лепе черте лица младости њене изгладити, то је была мати те девойке. Обе су биле обучене у прве хальине, жалость, тешку неку жалость оне су спосиле. Црне хальине на њима нису изъ какве притворности или суете ношене, као што млоги други носе, црне хальине на њима биле су правый образъ њиове унутрашњ туге.

„Ха, сто намъ и оне лепе бегунице!“ рекне једанъ одъ оны што су на трави оно чесме седили, и сви погледаю низъ брдо, одъ куда је ова полако ишла, и често застајкивала, да једну лепу кошуту милуе, и да іой шећера изъ руке дае.

„Я је често већамъ съ њиномъ майкомъ, и бадава самъ разпитивао ко је и одкудъ је, нико ми до сада ніе умео казати“ приватн једанъ младъ удоваць, и почне намештати своју дугу косу, и своју мараму на врату.

„Я је познаемъ избліже предузме речъ једанъ омалешак дебео старчићъ, „али немойте се намештати, она већъ мисли на другога,“ придо,а смешећи се.

„Па ко је та девойка молимъ васъ, за кимъ носи црне хальине, има-ли рода, има-ли говеда?“ упыта опетъ љобопытљиво онай удоваць; и сладко се при последњемъ питаню осмеје. Бръ удовци и удовице кои су већъ прошли једанъ-путъ кроз школу брака, ыште свагда разпитую за иманъ, него-ли за лепоту, наклоность срца и за младость. Съ искуством и са ладнымъ кущанъмъ срца бираю они себи второгъ друга. Само млади привожени и девойке одъ шеснаесть година слѣдую слепо своіой љубови, и своіой убраженой срећи. А знамо, да љубавъ нис ништа друго него једанъ лепъ санъ младости.

„То вамъ је господине удовица богатогъ Селанца изъ Баната. Онъ је было далеко познатъ, може бити да сте слушали о њему, и я самъ слушао о њему пре него самъ га видіо. Нашъ састанакъ было је безъ икакве знаменитости, али кадъ помыслимъ на нашъ растанакъ, и садъ ми се кожа еже. Представите себи я нити самъ младъ ни лепъ, нити самъ у његовой кући было познать, на самъ му испаъ украо жену и дѣверъ, и іошть на његовымъ колима.“ И свршујући те речи сладко се насмее. „Како је то было? причајте намъ,“ повиче неколико гласова. И као што је познато да стари люди воле причатн слушати, тако и тай старчићъ отегне наздавъ своју приповедку.

„То вамъ је врло чудновато было. То вамъ је готова једанъ малый романъ, кога ћу вамъ я у кратко приповедити; али то вамъ ніе романъ изъ нашы изображены времена, гдѣ се девойке на углађену мирисаву косу, на лепе хальине и речи наме, него то вамъ је романъ изъ ритерски или боль рећи изъ айдучки времена, гдѣ залюбљени отимаю свое девойке съ оружанымъ четама, као што се у нашимъ песмама пева.

При почетку овога рата я се писамъ хтео много меноати, и остао самъ было већу Мађарима, али како видимъ да почеше по где-кое Србе ноћу затварати, я онда скупимъ нешто мало моћ имања и новаца, узмемъ мађарскій пасошъ за Темишваръ, па окренемъ другимъ путемъ изъ Дунаву. Страже и чете мађарске првиле су свуда, и я због тога писамъ смео много наедамштуть путоваги, него самъ у млогимъ местима по неколико дана остаіо као трговине ради, и тыме самъ трагъ замстао; тако самъ на једномъ месту купіо неколико мерова зоби и на кола натоварію. На моимъ кочіаму пренда је Србинъ было, писамъ смео мой правый путъ казати, а све самъ се ближе Дунаву и српской войски приближавао. Путујући тако, једно вече омркнемо према једномъ салашу; ту је была една лепа двокатна кућа, ограђена зидомъ, и после іошть неколико кућа. Све је то изгледало као једно мало селце. Свеће су гореле на свима прозорима, и я

смислимъ да се спратимъ ту да вочимъ. Бръ у таквой кући путникъ е опеть сигурніе него на путу или у гостионицы, а нигди близу села ніе ни было. „Чій е то сапашъ?“ упитамъ мађарскій сдворъ кои е врата одъ авліе затварао. „Пытай онога кои зна језыкъ разуме!“ одговори ми онъ србскій — „и я самъ брате Србинъ, и радъ самъ овде да вочимъ! него кажи ми чіе е то добро, и могу-ли вочити.“ Овоме буде мило, и одговори ми: Ово е добро господара Селанића, и кадъ доћеноје и часта толику мађарску господу и официре, вальда ће и васъ примити.“ И пошлъмъ тога слугу да ми дома ћину и да запыта хоћу-ли моћи пређочити. Ніе мало постадо чуемъ „дањ гласъ сь прозора гдѣ вире, да се капія отворн и да се кола пусте унутра. Тако и буде. На степеника куће прими ме домаћинъ, и докъ смо се узъ степене горе у собе попели — већъ смо были невреки познаници, ерь ніе намъ више требало къ познанству у овакавимъ временима, него само неколико речи казати и чути. „Зло! мой брате,“ рече ми онъ са свимъ поверително, „немоће горе быти“ одговорямъ му я, и то намъ е довольно было за темель нашегъ познанства и пріателства, и даљегъ поверителнога разговора. Кадъ дођемо у собу представи ме његовой госпои и кћери, тымъ истимъ двема што на ону клупу седоше —“ при тимъ речма скиде онъ свой шеширъ и поздрави обадве у црно обучене даме, кое су премда у даљне, видле и томъ поздрану съ учтивимъ поклономъ одговориле.

„На шта е было одъ васъ и одъ оны други?“ упитаю даљ безпослени слушатель.

„Разговарали смо се, и онъ ми се жалио како честомора по читаву войску да рани и да части. „На што не бежите?“ упитамъ га я, — „читайте ово писмо и види ћете могу ли бежати“ рекне ми онъ и извади ми едно писмо изъ џепа. То е писмо у коликo се могу опомнути овако гласило: „Нама е познато да вы Србима ревнусте, али намъ е и то познато да сте добарь и поштенъ грађанинъ нашегъ мађарскогъ слободногъ отечества; я ради смо да намъ ни у чему небуде вредъ наневшть, зато близу васъ налазиће се 15 войника ради ваше сигурности, кое ћете вы дужни быти ранити, и за кою сигурность шиљаћете у главный нашъ станъ месечно хиљаду форинти сребра, у дукатима, или у нашимъ банкама. Тешко вама ако побегнете. Онда ће ваша кућа у пламену изгорети, ваше село имань бы-ће одма продано, а вы где се увратите бы-ћете одма убіени.“ На томъ писму было е Кошъ подписанъ. При таквимъ околностима ніе се могло бежати. Но порећ свега тога рекне ми да бы онъ радо утекао, али разаслао е свое људе да му потайно за мађарске банке купе цареве банке. У томе разговору зовну насъ на вечеру. Вечера е была господска, лепо џиперско вино и садъ ми слади на устима. При трећой чаши куцнемъ се я съ њимъ и хтедъ немъ за његово здравље попити е, али онъ повиче: „не, брате, негреши душе, него да богъ пожини ону нашу браћу кои воћаху са заветомъ пушкомъ стое и чувао животь, име, кћеру, честь и славу нашемъ србскомъ народу.“ На ново се куцнемо и изпіемо пак великогъ родољубія до два обадве чаше. И верујте да е млого слађе и лакше пити у здравље народа, него радити за народъ. После вечере, његова кћи — сирота Милка како е садъ замишљена — седне поредъ њеногъ клавира, и са свимъ одушевленъмъ и радостћу свирала е и пѣвала: „Устай, устай Србине, устай на оружје.“ Весело смо проводили прве вечерње часове. Како господа тако и господична умеле су своимъ разговоромъ разведрити наше мрачне слутње и бриге. — На едан путъ врата се отворе и слуга домаћій уће у собу, и преда Селанићу едно писмо. „Ко е донео онако доцкань ово писмо?“ упыта онъ слугу приближујући се свећи да га отворн и прочита — „едань странъ човекъ дотрчао е на коњу“ одговори слуга „даде ми то писмо, рече ми да вамъ одма предамъ, на е одма у мраку изчезао.“ —

Нека слутня прошла е одма прозъ мою душу, како самъ видіо да онъ съ увученимъ очима у писмо гледа, примѣчавао самъ како се његово лице при читаню мења; али самъ имао бутао и пушећи мою цигару, чекао самъ шта ће казати, мисліо самъ да е негди србска војска потучена. На едан путъ пусти онъ писмо изъ руку, и таквимъ ужаснимъ и жалостнимъ гласомъ повиче: „ахъ Милка! моя Милка!“ као да е свою едину кћерь Милку у гробъ спуштао. — „Шта е тата.“ Присне сиротё дете, и обливе ю у сузама сложи обадве своје њежне руке око врата свога отца. И я поредъ све моје ћлемче скочимъ съ канабета, гдѣ самъ се было лепо наместіо, и гдѣ самъ после вечере очекивао трећу чашу џиперскогъ вина. „Шта е, за име божіе шта е?“ повичемо сви. „Несрећа,“ одговори онъ, по томъ замисли се, и после неколико трепутака, повративши се одъ своге првогъ ужаса придода: „Несрећа, али опеть може быти нѣби ће се уклонила.“ По томъ окрене се своіой госпои: жено буди готова одма да седнешъ съ Малкомъ на кола на да бежите.“ За тимъ изтрчи изъ собе и чуемъ како више на слуге да се одма у његова путничка кола упрегну четири коня. Међу тимъ докъ е онъ на полю заповедао да се кола упрегну, и докъ су мати и кћи збуњене и плачуће тамо амо по соби тумарале, шчепамъ я то ђаволско писмо да видимъ шта е у њему кадъ е толикій страх и ужасъ причинило. Писмо беше овако написано: „Овай несрећный петревакъ Шандоръ, часта нешрестано одъ ноће едну чету Хонведа, и хвали се да су то њихови сватови. А потрось чуо самъ да ће прве помоћи ударити на вашу кућу, и вашу кћерь отети, онамо довести, и одма е венчати за себе. Перцель иде му у свему на руку. На вашу се страну неуздаће она е подпалићена. Зато што пре нека ваша кћи съ майкомъ бежи. Вы останете, ерь съ вашимъ быстрочъ вы ризикуете вашъ животь, а имань бы вамъ за цело пропало. Вама несмеду тій разбойници ништа чинити. Вы имате пріателя кои васъ почитую, међ мађарскимъ великашима.“ — Нисамъ сво писмо ни могао прочитати, кадъ Селанићъ богъ да му душу прости, утрчи опеть у собу — „пріателе!“ рекне ми я увати ме за обадве руке: „Мы сво до нало пре были непознати, али заедно смо попили чашу вина у славу Србску, кое много значи у овакимъ временима и на ономъ месту; пріателю я вамъ предаемъ на знанеть мою жену и кћерь бежите съ њима. Опасносте никакве за васъ нема, вы само одъ еднe чете бежите, свака друга војска была мађарска была србска, нѣће вамъ ништа чинити, кадъ се изваћете да е то бѣгство чиста приватна и фамилярна ствар.“ Мени небеше са

свимъ мило, ер я самъ одва дочекао што е букнуо рать, те самъ подъ тимъ изговоромъ утекао одъ мое жене съ коіомъ самъ се снађао пуна 25 година, а при томъ и врло сам био тугаљивић да се примамъ опасне предузећа, али опетъ био самъ тронутъ њиховомъ забуномъ, и безъ промишљања обећамъ се да ћу се старати као о моіој рођеној сестри и кћери. Садъ немогу вамъ онай жалостный растанакъ описати. Мати и кћи нису се ништа у овой забуни сиромати могле. Оне су обадне пале њему око врата и непрестано плакале, а онъ е поредъ све свое нужне тревзености био извањ себе одъ жалости.

Слуга уђе на врата и яви да су кола спремна. И мы сви одма сиђемо доле. Мы седнемо у кола, и онъ намъ полако каже да се за њега небринемо, онъ ће како скупи своју готовость у новцу одма за нама, и преда госпои за путъ што е имао при себи неколико хиљада форинти, одъ чега сада живи, и то ioй е садъ једино имање. Сирома Селавић заграби ioшть једанпутъ у колима своју жену и кћерь, и повика на дрвећњимъ уставама њихове суве са своима, и то му е последня сластъ живота била; пружи мени руку и сћнком се сђаюћи пслоби. Бичъ кочіаша пуче, и мы као муња полетимо. Кочіашъ е знао добро путъ, а месецъ текъ е био изашао и кроз разсђане облаке светліо намъ е стазу спасења. Милка е лежала на грудима свое майке, и непрестано сђаюћи спомињала е своіх њиховіх отца. Я запалимъ моје цыгару, и после неко доба прекинемъ ћутањ, и упитамъ госпою: „Какавъ е те ђаволскій Шандоръ одъ кога мы бежимо?“ „Ахъ непитајте за нитковла,“ одговори ми она, и доцније приповеди ми, да е то једанъ одъ оны богати Срба, кои, како наслъде отчино имање, прво одреку се србскога народа, а после измишљаваю судорће, како ће свое имање строшити. Његове земљ. быле су у суседству Селавића, и онъ одъ како се братіо изъ школе пештанске, заледа се и са своимъ патромъ и лакомыслености једнога младога човека залюби се у Милку. Али њенъ отацъ, због некій фамилярны тайни, ніе дао ни мыслити на бракъ између њи двога, а и сама девойка презирала га е свагда онолико, колико е могуће было њеномъ њежномъ воспитанію и учтивости. Онъ е очаявао, и да бы свою любавъ угушіо, одао се свима страстима кое могу младогъ богатогъ човека обузети. Революція њему е была добродошла. И као официръ Хонведа, ніе хтео да иде да освая Будимъ, него е хтео да освоя Милку; али њено е срце за њега яче было одъ сваког града. Но да видите чуда, умало што му ніе изашао за рукомъ. Предъ вору наша кола ка комма смо бежали стану; и кочіашъ намъ каже, да једанъ конь неможе више да трчи, и заиста текъ што смо стали, једанъ конь падне, и све четири воге пружи. Я и кочіашъ сђемо одма и почнемо везати и намештати како би три коня далъ кулаз; ми нисмо ништа хтили, ер смо рады были, да се оны заостављи коньи мало одморе, кои су врло тешко бокови ма дакали. Госпоя и њена кћи спавале су у колима, безъ икаквога страха и безъ икакве слутње, а и я самъ мислио да смо већъ довольно сигурни.

Было е већъ свануло кадъ смо се далъ хтели кренути. Али ко напако, кадъ погледамъ низъ путъ одъ куда смо дошли видимъ на једно два три пушкомета једна кола гдје за нама трче. Одма ме мрави одъ вета до перчина пробу. Мы почнемо даљ бегати — она кола све су се ближе примицала. Видимъ и једнога коњника за њима, и разпознамъ у њиговой руци белу мараму, съ коіомъ е у воздуху махао. Једна пушка пукне изъ оны кола и я примћтимъ да у њима стое два официра, и на жалость моју познамъ да су то моя кола и коньи. „Мы смо уваћени господе!“ повичемъ я и загорчи ми оно цигерско вино у устима, „она ће насъ стићи, о томъ нема сумње, мои су коньи добри, и самъ њи рано, да съ њима бежимъ, а не они мене да јуре.“ Госпоя и њена кћи быле су бледе као крпе. Милка е плакала, и завіала е главу у майчина њдра. — „Кои мене ђаво тера да се я мешамъ у женске ствари“ помислимъ у себи. — Было самъ увћренъ да њима двема неће ништа быти, ер знай што у потеру иде за њима дао бы пола свога живота за Милку, али меви шта ће радити? и одма представимъ себи, како ће да ми вешу уларъ око врата па да ме о првомъ дрвету обесе, али ако буду милостиви и великодушни они ће ми само уши или нос или слично одсећи. А Милки? ко ће учтиво залюбљивый Шандоръ полюбити у руку, ако она сакрће руке онъ ће у образъ, пыта ће да се ніе уморила и да се ніе уплашила, и поче ће одма уговарати кадъ ће быти свадба. А мой носъ, а мое уши? ко мене „терай кочіашу, удри коњ!“ повичемъ я изваң себе одъ стра. — И наша потера већъ е была тако близу насъ да бы могли пуцати на мене, да се нису боали да кою од женски неубію. Кочіашъ бадава е тукао бичемъ, коньи, кои нису быле одавно терани, быле су свежимъ маласале, я опажао самъ како наша кола све лакше иду. На један-путъ са стране изъ треске — кроз кою насъ е непрестано путъ водіо — пукне једна пушка и нашъ једанъ конь падне, и кола се зауставе. „На здравље цигерско вино! садъ смо свршили!“ помыслимъ я у себи, и у истый ма видимъ неколико граничара к међу њима неколико Србіанаца гдје изъ рита изтрчаше на путъ.

(продужиће се).

ЗАЧИНЦИ

Ко право хоће томе треба помагати.

Ако хоћешъ да своју снагу покажешъ, а ты побћди самогъ себе.

Ветру и лудама остави века иду своимъ путемъ.

Гдје ярмаръ предъ вратима стои, ту нема много гостію.

Боль быти дужанъ у меани него у Апотеки.

Добро дћло носи човеку интересъ.

Курякъ куряка добро познае.

Сиршетакъ напрасне лютн, почетакъ е казна.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Просіакъ. Удоените ми кою пару господине да купимъ леба.

Господинъ. Одлази безъ трага!

Просјакъ. Господине, ако ми недате ништа, я ћу бити принуђенъ да учиним ово што нигда нисамъ чинио.

Господинъ. (узлашено). На, ево ти четири гроша; али кажи ми шта бо[ј]у чиниш да ти нисамъ ништа дао, вальда бы не убио?

Просјакъ. Не-бы, на то нисамъ нигда ни помыслио, него бы ишао и тражио да што годъ радимъ, и тимъ да заслужимъ себи хлеба, а то е што досадъ нигда нисамъ чинио.

ЗАГОНЕТКА.

Кадъ найвыше ватре има онда и хене обично найвыше има, кадъ ме гнявишъ я се онда родимъ, а ако ме дуго у рукама држишъ, я се претворимъ у мою майку.

Я свуда съ тобомъ идемъ, можешъ ме видити, али ме неможешъ нигда рукама уватити.

МРВИЦЕ.

— Пелисје, данашня поглавица савезне войске у Криму, кадъ е пре годину дана у Алжиру командантомъ войске было, налюти се єдаредъ у паради на єдногъ конячкогъ подофицира зато, што му алжирске нису у своме реду биле. Као што е обычно напраситъ, тако и сада почне найпре вахтмайстора тога речма ружити и псовати, па се найпосле только у томе заборави, те кривца камџіомъ преко образа ошине. Онай ніе могао ту срамоту отрпити него истргне пиштолъ и на генерала опали. Но на срећу пиштолъ неубати. Пелисје остане у присудству духъ, али опетъ страшну псовку на уста своя произнесе и викне: „У апсъ на три дана, дерне, зато, што си данасъ, да ти оружје у своме реду ніе.“

— Младъ єданъ Зуавъ, кои е у Криму међу савезничке своєвольнике ступіо, побудіо е своіомъ чрезвычайномъ вештиномъ у гимнастики обште внимање и удивленъ свію француски и енглески официра. Кадъ е опетъ єданъ француски врло лепо представленъ данао, запыта га єданъ енглески капетанъ: „Ала вере ти, кажи ми, зашто си ты дошао међу своєвольнике, кадъ си ты съ твоіомъ вештиномъ на прывомъ позоришташта Европе двадесетъ и тридесетъ пута више него овде заслужити могао.“ Зуавчићъ на ове речи поцрвени. „Заръ вы мыслите, капетану,“ — одговори онъ, „да самъ я у француску войску ступіо, да као штамайсторъ умремъ? Не, я ћу као генералъ да умремъ.“ — Право е данасъ покойный Наполеонъ казао, да свакій нѣкои войнинъ маршалскій штапъ у телећаку носи.

— Кадъ е єданъ саксонскій владаоцъ помышлавао, да државу свою на своя четиръ сына подели, дође єданпутъ дворска будала къ нѣму у собу и рекне му, да му е радъ због те деобе добаръ совѣтъ да даде, него да му е нуждно, да за таковогъ совѣтника пристойну альяну нина. Владалацъ се токе насмеє, али опетъ заповеда, да се будали лепа придворна альяна начини. Почемъ е ону навукао измоли се одъ владаца, да у правій суседној себи насамо мудрость свою прикупи. — Онде онъ лепу ту придворну альяну на четири дела расече, ове дело ве на себе науче, и тако єденутъ къ владаоцу у собу уђе. Овай се ва ту будалаштину разјути и у той га напрасной лютини запыта за узрокъ, зашто е тако лепу альяну у будалаштинія своіой исекао. На то шаљивацъ слегне съ рамена и са смешећимъ се чертама лица одговори: Та ты си іошъ већа будала одъ мене; я самъ съ тимъ сеченѣмъ само єдну лепу альяну покваріо, а ты ћешъ да са томъ деобомъ твоіомъ славну Саксонску упропастишъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Госп. Богданъ Ђорђевићъ, Начальникъ округ. Ћупрійскогъ, на подношену оставку, по-стављенъ е у пензію.

— Г. Маіоръ Танасіе Малоевићъ после дужегъ болованя преставіо се у вѣчность.

— Господичић Роза Хагенъ придворна певачица великогъ Војводе Мекленбург-кога пева ће на концерту, кои ће у овой недељи тому прилякомъ, у сали у Здању на піяци быти.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Єданъ допысатель изъ Петербурга у францускимъ новинама явля: да е вел. князъ Константинъ было предложіо, да се флота руска у Кронштату наоружа, и да узме 20. хил. солдата, кои да се изнесу у Енглеску. Но царъ е одбіо тай планъ. — Овоме допысателю некоје ніако вероватно, и по свой прилици таковогъ предложења ніе нигда было. Єръ шта бы Руси са 20. хил. солдати и 20. хил. матроза могли учинити у Енглеской.

— Последня депеша изъ Крима доноси само то, да е царъ Александеръ ишао у Кримъ да лично благодари войсци. А по томъ одпутовао е у Петербургъ.

— Изъ Карса явлюю да се тамо међу Турцима колера појавила и да затиче обсађенымъ гарнизонъ.

— Руска войска у Криму снабдѣвена е у сваком изобилію съ ранома. У Симферополю, Перекопу и Херзону, стоје спремни у сваком томъ главномъ смештишту по 500.000 пакова бранша, каше и цвибака.

— Као што последнѣ новина явлюю: француской дипломаціи неможе никако да успадне за рукомъ, да у савозъ противу Русіе увуче нѣчаке државе. Одъ Новембра 1853. па до сада поредъ свега труда француски дипломата остаје су све државе, осимъ Сардиніе, у своме неутралномъ и нерѣшителномъ стању.

Течай новаца; сребр. 115: дук. 5 фор. 21 кр. банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 11. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ Н. Неимаровићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 дванцина. | № 92.

МИЛАНИМИЛКА.

(продужено)

Као да ме сунце огрејало кадъ видимъ да су то Срби. И то е прьвый трепутакъ у момъ животу кадъ ми е срце одъ радости заиграло што самъ Србина видіо. „На ове пуцайте!“ повичемъ я — и пружимъ прстъ на нашу потерю. „Оно су Мацари браћо, а мы бежимо одъ нъи.“ Кола и онай коњаникъ зауставе се. Они су били зачуђени, и види да су бадава трчали, єръ овамо е била повеликa чета, а у нъиномъ колима была су само два официра, и єданъ съ кочіяшомъ оружанъ ајдукъ, а онай други на коњу мора да е био Шандоръ. Изъ далека примѣтимо да іошть єдна кола иду, и баіонети свѣтлыи су се према сунцу, али то е све мало было за нашу чету. Єданъ Србіянацъ повиче: „потрчите браћо, оно су официри, ево нъихо златне гайтане, оно преди сто дуката.“ И потрче на кола, и садъ се заночне страшна битка за народность. Єданъ граничаръ напишани и спрепе, но пушка га слаже, єданъ Србіянацъ опали пиштолъ кои савъ прсне у комаде и главу му разбіе; са стране наше потере пушу два мала пиштола, али одуу ветаръ. Онай официрь на коню био е у найвећемъ очаянію, баци свою капу на землю и са запетимъ пиштолъмъ залетисе къ нама ближе, онъ ніе пишаніо ни на єдногъ войника, „легните брзо у кола!“ повиче єданъ младъ у залабрезкомъ шеширу четникъ, кои е примѣтіо намъру онога официра, и у тай истый ма кугла на неколико пста више Милкине главе прелети, кою бы зацело посредъ прсію згодіо да іой ніе онай поитао назати да се сагне у кола. Ту самъ видіо Шандора на ближу, онъ е волію Милку убити, него е изгубити да безъ нѣга живи. На нѣга пуке више пушака одъ наше стране, и видисмо само како му дизгинъ изъ леве руке испаде. И коњ — паметніи одъ свогъ господара. — кадъ види да му е пуштена узда, окренесе, и за онимъ колима, коя су нећъ далеко измицала, утече. Шандоръ е было равнъъ у лепу тему, и тако е узду испустіо, другчіе онъ бы до самы наши кола допрео. Онъ ніе маріо за животъ, нѣгова безсмртна любовь ніе се бояла смрти. О овомъ истомъ случаю читао самъ доцніе у нашимъ новинама: да е была велика битка гдѣ су Срби славну побѣду добиля, и гдѣ е неколико стотина мацара погинуло.

Докъ е та ритерска игра трала, я самъ съ кочіяшемъ испрегао оногъ мртвогъ коня, и спреміо кола за даљ бежанъ. Она измешана чета скупи се око наши кола. Поредъ свега тога што су сви были люди суровы, и изгледали на айдуке, опеть се могло примѣтити да су имали међъ собомъ неій редъ, и да су сви очекивали заповѣста изъ уста оногъ младогъ войника у калабрескомъ шеширу, кои е према нашимъ колима односи одъ други стаю. Онъ беше сасимъ немарљиво, али са вкусомъ и чисто обученъ. Танка кошуля на прсима была е раздрљена, и кросъ недра вирше су му округлe прси као грудва снега. Преко прсію носіо е шарокy свилену тробойну пантљику. Њговъ талійанскій шеширъ стаю му е накриво на главы, испод кога трепиле су нѣгове црне очи, као две звезде, кадъ бы се око ніи могле две ніянице савити. Њгово лице маломъ црномъ брадомъ обузето, было е пуно пріятности и благости; сунце га е одъ урока или изъ зависти препланyло. Сви четиаци гледали су у нѣга: „Хајдемо натрагъ браћо, мы смо далеко заишли, овуда е пуно мацара а насъ е мало. — Батату нема више помоћи.“ — „По свой прилици вы сте предводитель осе чете господине?“ рекне Селанићка — „есамъ господа! было насъ е више одъ 300. али тукући се непрестаюо, сво сада видите нема насъ ни 50 поднуно. Я самъ заостао овуда, те заплашмъ несрећне српске породице што беже,“ — „Я намъ благодаримъ господине, да ніе те наше чете было, я бы данасъ страдала, а особито вама благодаримъ, вы сте моіой кћери мало пре вашомъ хитрошъ опоменомъ животъ спасли. И за спомень данашнѣгъ тога случая, изволте примити овай мой сатъ, я вамъ га одъ свегъ срца даемъ.“ рекне госпоя, и извади свой златанъ сатъ и пружи му съ кола. Но онъ наслоньнъ на свою двоцевку, ни съ места се немакне. „Благодаримъ госпоя“ одговори онъ учтиво — „я нисамъ одъ оны коя плячкаю. Мене е чиста любавъ къ народу нашемъ повукла овамо. У осталомъ шта ће мени сатъ. Я бы на нѣму бродо само минуте, кадъ ће се наше жалостно войводство сковчати — “ „а оно морате примити овай прстенъ, кои нема никакве предности“ рекне Селанићка умилятимъ и молећимъ гласомъ, скидаюћи прстенъ са своє руке — „я насъ молимъ да то баръ задржите за спомень, онъ е исплетенъ одъ косе моє кћери, кою сте вы мало пре одъ очевидне смрти набавили.“ Њгове очи неотиюе полете на Милку, као да е хтео дознати, смели съ нѣнимъ благословомъ тай прс-

тенъ примити. Она отворя уста да му и она благодари, и да га замоли да тай малый споменъ неодбіе, но њгово погледъ збуни є, и њене речи изумру на њ'вимъ устама, само бурна руменъ уз образе њене, ослободи тога младогъ предводителя, те се приближи колима и плашљиво узме тай споменъ. „Чувайте ваш живот младый юначе, штета бы было за вас тако млади да погинете!“ посовћтуемъ му и изъ свеъ срца — „кадъ писамъ до садъ погинуо, тешко ћу већъ и погинути. — Оно є аумайлія што ће ме одъ смрти чувати“ придода онъ показуюћи на прстенъ, когъ беше већъ на прсть метуо, и съ пріятнимъ осмеіомъ поклони се. Наша кола поћу даљ. Они остану полако за нама идући. „Како є учтивъ тай вашъ избавитель“, рекнемъ а после дужега времена, налећи безбрижно мое цигаре: „и како є добаръ!“ рекне госпоа, —“ и како є лепъ, убіо га Богъ!“ неотиче рекне Милка, и кадъ се я почнемъ смети, зарумени се она као што се невина ружа румени кадъ є сунце огрене. „Срећа те се брзо растасмо“ рекнемъ я шалећи се: „еръ другчіе нали бы изъ едне опасности у другу, само што господична одъ оне последнѣ опасности небы тако бегала.“ „Е, и вы се знате шалити,“ рекне она, и тако ме пола љутито пола смешећи се погледи: да самъ за 30 година было млађи одма бы пао у несвесть. Текъ пошто смо далеко измакли, падне намъ на паметъ, да га у оной хитньи и забуни нисмо питали за њгово име, нити онъ зна ко смо мы. То наст. е врло яко печалило. Путемъ стизали смо многу србску сиротињу коя къ Дунаву бежи. Мы смо имали времена уз путъ одморити конѣ и у єдномъ селу заложитисе: были смо доста спокойни, али опетъ бояли смо се мађарске войске. Онда сви она предъ нису были ничиій, но съ каквомъ четомъ ударе, онай и влада.

Кадъ дођемо на оно место къ Дунаву, гди су намъ казали да се можемо превести, нађемо іошть многе друге сваког узраста и стања бегунаца, гди одъ неколико дана чекаю на лађе. А лађе кое су превозиле, отишле су некуда, вальда є кои членъ одбора одвезао было свое жито да прода. Мы смо данъ и ноћь чекали бадава, на другой страни Дунава нисмо никога могли видити. На єдаштут чусмо подалеко неко пуцањ пушака, и све жене и деца почну врискомъ плакати. „Небойте се повичемъ я! кадъ є нужда найвећа, онда є божи помоћь найближа!“ и показаћемъ имъ пстомъ на две скеле, кое су се спуштале полако нама низъ Дунавъ. Али што су годъ лађе ближе долазиле, све се и пуцњава пушака изближе чула.

Кадъ лађе дођу до обале, а мы сви навалимо и сви смо ради были да прва уђемо, у тай Ноевъ ковчегъ: обадве лађе буду за часъ пуне, истина сви се сместимо, али смо были тако стесњени, као кадъ се немачкій театоръ у србской вароши две. Мы трое найпоследньи уђемо. Еръ Милка чекала є редъ и ніе хтела кроз ону массу света да се гура, она є вальда мислила да є то балъ, и чека да дође кои галантъ младићъ и да є учтиво изподъ руке уведе.

Текъ што смо се хтели отиснути одъ обале, ал искрснуше они исти четняци кое смо мы на путу нашли. Онда ми є было мило кадъ самъ ій видіо, али садъ се уплашимъ, еръ видимъ да беже и знао самъ да ће намъ лађе зауставити. Одма видимо и њіовогъ младогъ четовођу, коя дотрчи къ обали, заповеди: „да се неотискую лађе, а мы ако неможемо стати мы ћемо се вратити да славно умремо.“ Бадава су изъ обадве лађе викали да є све пребуно, ранъяныя са остатком оне чете буду у ону другу лађу смештени. У лађу гдѣ сно мы были, ускочи онай у калабрескомъ шеширу, и мы му се обрадуемо и радостно му напраимо место међу нама. Кадъ смо были готови пређемосе. Єдва є неколико њи могло веслати, и мы се предамо Дунаву на милость, кои є са своимъ малимъ талассићима по кадкадъ запљескавао у нашу лађу. Према нама на оставльвой обали видимо како єданъ по єданъ непріятель долази, и како насъ усмотре пуцаю на насъ и трче све ближе обали. Милка се почне плашити: „небойтесе ништа лепа девойко,“ рекне ій четовођа „заклоните се за мене одъ непріятельски пушака. Кадъ србско войводство издиже, ни я немаримъ да живимъ.“ —

Кадъ смо были на средъ Дунава, престали су непріятели на насъ пуцати. Обадве су наше лађе упоредъ пловиле, сви смо ћутали. Весело лице оногъ нашегъ четовође на єданутъ наобличисе, нека туга обузме њгову душу и ужаснимъ гласомъ повиче: „Съ богомъ плодный Банате, нигда више србска тробоіва застава неће се по теби ширити, нигда, нигда се више у теби неће Србіанци, Црногорци и Граничари подъ єдиномъ командомъ и за єдну цѣль борити. Съ богомъ србске надежде нигда смѣле висте обузимале србске душе, овай нараштай неће више веровати своме одушевлењу. Съ богомъ мила ратована у коима су кушали Срби свою пеяну снагу. Сунце србске будућности, србске надежде, србскогъ войводства залази. Лаку ти ноћь мило неерећно Србство, за тебе нема спасења — нико те неће одъ мене келюби а нико ти одъ мене гору и црно судбину непредвиди и непрориче. Ево іошть єдань последньи метакъ на твою обрану.“ При тимъ речма опали онъ свою пушку на обалу, гдѣ се доста было Мађара скупило, на онда исту пушку баци у Дунаво, и замишљено загледа се у воду, као да се промишлаво хоће-ли и онъ у Дунавъ за пушкомъ да скочи. На єдаштут полете њгови погледи преко свію насъ као да є хтео са свима нама да се опрости. Онъ хтеде іой нешто рећи, но у тай истый ма пукне са обале пушка као одговоръ на њгову пушку, таие погоди га, и онъ падне девойки у наручи. Њен ужасанъ присакъ пролети кроз срца свію насъ.

Мы смо были близу њга, придржимо га на рукама да непадне сасвимъ. Крви ніе нигди было. Нађемо таие што га є ударило. Оно є было изгубило снагу, и само га є онесвестило. Мы смо га полили водомъ, да бы се могао повратити. После неколико тренутака отвори онъ свое црне очи, и прво што є видіо было є смешећесе лице девойке, коя му є држала свою мокру мараму на челу. „Есте-ли жива?“ упитамъ га я, и онъ погледа, и после неколико тренутака одговори полако: „єсамъ — ніе ми ништа! овде ме боли!“ и привати се за потиљакъ. Мы смо сви лебдили око њга, и єдакій часъ навћштавали смо ове друге у обадве лађе о њговомъ здравлю. Я извучемъ полако ону мараму изподъ Мил-

кине руке, да покласимъ у води, и њена рука остане на његовомъ челу. И доцније кадъ смо се сдавндутъ у шанцевима према Варадину састали, рече ми да нигда неможе заборавити ону њкину руку што му е на челу стаила, додаюћи у шали, да му е то найболји мелемъ было.

Мы срећно изевземо се на другу страну Дунава. Већа часть нашегъ друштва разиће се. Села нигди близу ніе было. Мы нисмо могли одъ обале одма далъ ићи. Госпоя рада е была да дочека онде извѣстіе о своме мужу, а найвише зборъ тога што е тога младогъ юнака яка грозница уватила, и што га госпоя и њена кћи нису нипошто хтеле самой моіой цери и његовимъ войницима оставити. Граничари и Србіянцы направе намъ одма простране две колебе, а они, едни одъ у села да намъ довесу што годъ за ело, а други су се одмарали око насъ. „Ко е тай чудноватый младићъ!“ упытамъ а едногъ одъ његови четника, и онъ ми каже да му е име Миланъ Велисављевићъ, одъ куда е родомъ ніе ми знао казати, само ми рече да е было некакавъ чиновникъ у београдскомъ суду, и да се одъ карловачке скупштине непрестано тукао са своіомъ четомъ противу непріятеля, и они други сви хвалили су га, да његовомъ родолюбію, поштењу и одважности ніе было равногъ у србской войсцы. О чему самъ се доцније и самъ увѣріо. Онъ е осимъ тога было и научентъ, єръ е съ пріљежаніемъ провео неколико година своје раніе младости на вышимъ школама у Бечу и Пожуну.

(продужиће се).

КАЛЕНДАРЪ.

Ове године започеће рано зима, онима кои немаю дрва.

Помраченіе месеца о коме смо лане казали да ће ове године бити, ніе зато было, што су астрономи са малаковске куле погрешно прорачунали.

Помраченіе сунца траће непрестано онима кои на његову свѣтлость мрзе.

Данъ и ноћь равни су свагда онима кои нераде на надницу.

Ноћь е найкраћа ономе кои свагда после подне спава.

Вода ће непрестано стаяти смрзнута за оне кои много вина и ракіе пію.

Покладе одъ мрсны сла наступаю 14. Новем. ал' покладе одъ интрига, лажи, онадаяя и злобе, нестое ни у едномъ календару.

Постни дани сни су они кои некаћу човеку у цену новаца.

(продужиће се)

ЗАЧИНЦИ.

Будале имаю више среће него памети.

Ко ніе за саветованъ томе нетреба помагати у невољи.

Судія мора оба ува еднака имати.

Закопано благо и неостварена мысао есу губитакъ безъ добитка.

Ко своје дугове плаћа добія веће поверење.

Сваки мора природи дугъ платити.

Бряге седе човека и пре времена остаре.

У игри нема пріятельства.

Узъ воду е тешко пловити.

Добродѣтель нестари никада.

Ко оће да е свуда, тай ніе нигди.

Женска лукавость надвишава мушку мудрость.

МАЛИНЕ.

Ко сваког безъ разлике хвали, тога похвала нема важности ни онда, кадъ хвали оне кои похвалу заслужую.

Свака е тайна нао какво закопано сокровиште, кадъ се дозна да е какво благо сакривено, оно е већъ пола нађено.

Срећа онда се найвећма слави и ларму у свету прави, када е склона онима, кои незаслужую.

Нигда човекъ ніе насмеянъ тако много, због овы свойства кои има; као због оны свойства, кои бы радъ было имати, и за кои мисли да има.

Одвећъ суетанъ човекъ ніе ништа друго него жена; а човекъ безъ икакве сусте нема никакве цѣли на овомъ свету. Одузми човеку сву сусту живота, онъ престае быти човекъ.

Стихотворцы су као оскоруше: кадъ иструле (угњиле) онда добіяю свою праву важность.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Дете. Кадъ ты умрешъ тата, мы те нећемо носити у цркву.

Отацъ. А зашто сыне?

Дете. Зато ер' тамо нодаду ништа на вересію.

Отацъ. А гди ћете ме носити сыне?

Дете. У механу тата, гдѣ ты сваній данъ піешъ на вересію.

МРВИЦЕ.

— У едной држави некій одъ чиновника чуе да се хоће неко надлежателство подъ именомъ „Касація“ да установи; и у надежди да аванцира у то надлежателство, преда своіой власти прошеніе, у комъ прошенію каже, намѣ осталогъ: „молимъ за касацію.“ Изъ целогъ тога прошенія ніе се ништа друго могло видити, него да най-

учтиніе моли за касацію. И тако изађе рѣшеніе: да се истый чиновникъ по иѣговой молби изъ службе касира.

— После неке битке на мору, упрти єданъ матрозъ раньког друга свога, да га съ крова у море бацы. Овай отвори свое изнемогле очи и запита га, куда га носи. У море, одговори овай. Поштеди ме, ево тога, та и іошть писамъ мртанъ. „Лудо єдна, рекне матрозъ, лѣкарь е казао, да си ты мртавъ, а онъ вальда болѣ зна, него ты.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— У Бѣограду 11. Новемб. Сходно нашой обзнани одъ онномадъ држала е свиоѣк Гдч. Хатенъ великій концертъ на обште задовольство. Ѣъ свима комадима су слушатели плѣскали, два комада морала су се повторити, т. е. „Ты плавећъ зоро“ кое е пѣвала Гдч. Хатенъ, и „Словинкъ“ кое е пѣвало овдашнѣ друштво пѣвања. Сала е пресуда была разногъ рода слушательима. Изъ сигурногъ извора дознасно, да ће Гдчна Хатенъ у Недѣлю 13. тек. м. іошть єданъ и то последньій концертъ овдѣ давати, при коме ће е онетъ овдашнѣ друштво пѣвања, кое за ову услугу сваку похвалу заслужује, подпомагати. Извѣштенэ смо, да ће на истомъ концерту Гдч. Хатенъ поредъ остали лѣпы арія и више сербски пѣсама пѣвати, и да ће іой притомъ како овд. друштво пѣвања пѣванѣмъ поны лепы пѣсама, тако и Гдчна Броша своіомъ декламаціомъ и остали любители музике своимъ услугама на задовольство публике на руци быти. Морамо на концу публики и то на знанѣ дати, да ће се овай путъ у смотрењу прибилѣжены места за найвећій поредакъ брега имати.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Генералъ Пелисје изъ Крима ивли: 3. ов. м. запалѣна су 3 магацина француска, у коима е око 10. хил. ока барута (30. хил. килограма) и 600.000. фишека было. Све е то са ужасними потресомъ отишло у ваздухъ. Исту таку штету и Енглези су имали. Тымъ догађаимъ убіено е 30. а ранѣно е 100 Француза. Како су та три магацина запалѣна незна се.

— Изъ Беча одъ 5. Нов. пишу: као што се могло предвидити, посланство генерала Канробера, да Шведску на страну западны сила приволи, ніе испало за рукомъ. Шведска неможе да се усуди заратити са своимъ ноћнимъ сусѣдомъ; исто тако тешко е Шведской и понуду да у савоз са западнымъ силама ступи одбити. — За сада француска дипломација иде на то да млогобройнымъ савозомъ држава европске уплаши Русію да се на миръ склони. Ни руски посланици овомъ приликомъ нестое безпослени; и они свуда живо настое да се остале мање државе као и до сада у овай ратъ немешаю.

— Изъ Карса вѣсти найновіе потврђую, да Руси ненамѣравао оставити градъ, него се спремаю да продуже и зимусъ ту дуготраюћу обсаду. — У Цариграду появила се опетъ колера у шпиталыика.

— Пливаюће батерије кое Француз сада праве, и съ коима се надаю да ће идућеть лета Кронштатъ и сву руску флоту уништити, врло окупо стаю. Таковы 30 батерія кошта ће на 30 миліона фор. ср. — За ова два лета што е флота савозна у источномъ мору провела, потрошено е 200 миліона фор. ср.

— Изъ Риге пишу: да се руска войска починѣ развлазити са прибрежія источногъ мора, и уклања се на зимовиште у унутрашньость Русіе. Войници кои у тако звањемъ дружинама служе, дужни су сами себе ранити, и тако на ньи нѣма царство потроше. Они редомъ свою дужность свакій другій данъ одправляю, а онай єданъ данъ иду те раде за надницу.

— На свима піцака Европе осећа се све већа скупоћа у рани, томе е млого привело и то што е Русія забранила да се пигдѣ рана изъ царства невозе.

— Изъ Цариграда пишу: да су се Енглески и Турски солдати єдномъ приликомъ врло позавађали, и међу собомъ тако потукли, да е више ньи са обадве стране мртвы остало. — Четири Енглеска пароброда однела су 600 болестни у Смирну.

— Ништа се далѣ нечуе изъ Азіе осимъ онога, да е Омер-паша после битке коя е 5. сатій трала пређао рѣку Нигуръ. У той битки было е осамъ хиляда солдати и двапаесть хилада милиције изъ Мингреліе и Ђурђія, свега дакле 20 хиляда русае войске противу 45 хиляда турске войске подъ Омер-пашомъ.

— Рускій Инвалидъ саобштава последнѣ найвѣстіе изъ Крима князя Горчакова; одакле види се да саюзници врло слабо туку сѣверау страну Севастополя, но за садъ іошть се єдако утврђую, у осовіной части. У осталомъ траю непрестано различна движенія войске саюзничке на различне стране; исто тако и руска войска єднако маневрира према движенію саюзника.

— Изъ Цариграда одъ 27. Окт. саобштава „Пресса“ слѣдуюћи догађай: „У єдной механи гдѣ се ракія продае, посећа се єданъ турскій (изъ Туниса) солдатъ са француским солдатомъ; онай турскій солдатъ удари Француза шакомъ, на кое Француз навади свой баіонетъ и проболе своіъ супернка тако да е на месту мртавъ остао. Одма скупи се до 80 турски солдата, извуку свое сабље, и разтргу се као бесни врозъ све улице, да сѣку гдѣ год кога Француза сретну, нъима се придруже и неколико улема, кои су западне силе проклињали и псовали. Бадава се єданъ турскій полковникъ трудіо да ій умири, нико ніе та хтео слушати ніта говорити. Сви Французи утеку у шпиталъ Гилхенъ и затворивши се добро чекали да се туку, ако бы были нападнути. Турски солдати развале капію и продру у шпиталъ. Но Французи дочекаю ій съ баіонетима и убію натрагъ. Кое ранѣны кое мртвы 15 турски солдати међу коима е было и неколико улема, остану по степеницама шпитала. Одъ стране Француза мало е ньи погинуло, и тронца ранѣни су.

Одговетке у пр. бр. — Груда снега, — сенька,

Течай новаца; сребр. 115; дук. 5 фор. 21 кр. банке.

У КЊИГОПЕЧАТНИИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 15. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторником и петком. Цѣна му е за три мѣсеца 9 цванцина. | № 93.

ПУТУЮЋЙ ХУДОЖНИКЪ.

Свудъ є моя домовина,
Свудъ мой милый завичай
Гдѣ годъ има руйна вина,
Гдѣ годъ цвета красный Май!
Вессо овде, вессо там'
Я за себе свуда живимъ самъ.!

Ноге су ми вѣрни друзи,
Врло лакъ є пртлягъ мой.
Куће су ми красни лузи,
Свудъ ме прати птица' пой.
Кућа м' овде, кућа там'
Парче землѣ за се свудъ имамъ!

Кадъ на сѣверъ зима поће,
На югу ме тріе фебъ.
Кадъ ми тужно време доће
Коренъ траве, мой є лебъ.
Гладанъ овдѣ, гладанъ там'
Ал' се сѣко за се бринемъ самъ.

Нит' ме мори страсть богатства,
Нит' за славомъ срце м' ире, —
Нит' за свелу знамъ грађанства,
Нит' ме породъ гнѣви, тре! —
Самацъ овде, самацъ там'
У слободи свуда живимъ самъ.

Грађанинъ самъ целогъ света,
Сводъ небесный мой є домъ.
Свуда за ме срећа цвета
Све животу служи момъ.
Гдѣ є добро ту самъ я,
Ubi bene, ibi patria! *)

Зато самномъ! ко годъ оће!
Земля намъ є милый домъ!
А кадъ време мрети доће,
Свакъ примѣру слѣдуй момъ. —
Гробъ нам' овде гробъ є там'
Свудъ покоя вѣчногъ бы ће нам!

Ф. Н. Г.

*) Гдѣ є добро, ту и отечество.

МИЛАНИМИЛКА.

(продужено)

Я се ту опростимъ са свима њима, и одемъ у Карловце, гдѣ самъ дуже времена сѣдіо, и гдѣ самъ после сданнутъ тогъ истогъ Милана видіо. Кадъ и Срему почне опасность грозити, прећемъ и у Београдъ, гдѣ наћемъ сироту Селанићку у црнимъ хальинама. И одъ ње чуемъ да іой є мужъ убіенъ, али гдѣ є и како є убіенъ нико іой ніе умео извѣстно казати. Она е држала да е у Банату убіенъ, неко іой опетъ авіо да е мерао у Срему негди погинути, єръ млоги кои га познаю кажу да су га у Карловцыма пре тога гласа видили. Незна се гди є зацело и одъ кога е погинуо, али є извѣстно да га мећ' живимъ нема. Она ми є сама приповедала, да є при њему морало быти двеста педесетъ хиляда форинти, осимъ други драгоцѣности, и осимъ бриліантногъ њногъ и кћериногъ накита. Далѣ ми се тужила, да незна шта ће съ Милкомъ да ради. Она Милана воли. Тай њинъ изборъ мати є одобравала докъ є была у добромъ стању и докъ се надала да ће іой мужъ са свима новцыма доћи, и она као што каже радовала се да му представи, кадъ дође, избавителя и у исто време и зета сиога. Али сада, кадъ готово нигди ништа немаю, тешко ће се решити да є даде за Милана, кои такође нигдѣ ништа нема осимъ оне мале плате што при суду заслужуе.“

Онъ є іошть хтео причати, али флаута изъ шуме опетъ се зачуе, и сви повичу: „слушайте! слушайте, опай ће опетъ да пева.“ И заиста онай истый гласъ наново се зачуе поредъ флауте:

На те мислимъ, тебе само волимъ,
И за тобомъ я сузе проливамъ.
На те мислимъ кадъ се богу молимъ,
На те мислимъ када прстъ цѣливамъ.

На те мислимъ кадъ на руку гледамъ,
О радости на свету найслађа.
На те мислимъ кадъ се рай сећамъ,
На те мислимъ кадъ се сунце рађа.

На те мислимъ када беремъ цвеће,
И кадъ руку поредъ срца метемъ;
На те мислимъ кадъ се сећамъ среће,
На те мислимъ када венацъ плетемъ.

Ахъ мислићу на тебе довека,
Друге мисли неће за мене ніе,
Моме срцу и нетражимъ лека
Докъ годъ куда неиз за тобомъ біе.

Єдиница ты си майке твое,
Єдиница ты си рода твога;
Єдиница ты си душе мое,
Єдиница света целога.

Немогу те песмомъ изпевати,
Немогу те благомъ одкупити;
Немогу те одъ майке украсти,
А морамъ те до гроба любити.

„Познаешъ ли Милка онай гласъ?“ рекне удовица Селанићка своіой кћери кадъ се песма сврши, и любавно се на вю осмене,

„Познаемъ, и ваздањ бы га слушала“ одговори девойка, своіой майцы слободно, єръ єдинице обично су кодъ свои родителя слободне и повереливе, а можемо казати и размажене, нарочито оне кое нису у сиротињи него у сваком изобилію одрасле.

„Ето, оно ламъ є Миланъ Велисављевићъ, банатскій четвођа. о комъ самъ вамъ мало пре причао!“ рекне онай старчићъ, своме друштву, и покаже пстомъ према себи неколико младића, кои изъ шуме вреваћи и шалећи се изађу, и кои су пуне руке носили различна цвећа съ коима є почетакъ Мая землю обдаріо — „кое, кое?“ повичу сви и погледе на ону страну — „есть, есть, имате право“ предузме речь онай старый свештенникъ, „садъ се и я опоминћемъ, то є онай што носи венацъ у руци, кћеров гласъ слушао самъ лане у Карловцыма, кадъ є певао ону радостну песму.“ Затимъ онъ и многи други устану и пођу му у срестанъ.

„За кога сте оплели тай леный венацъ господине?“ упыта девойка Милана на вћегозо учтиво: „добро ютро!“

„За найленшій данъ могъ живота!“ одговори Миланъ, и поломи њену майку у руку. „А вы-ли сте она птица што онако лепо изъ шуме пева!“ рекне приближујући се онай старчићъ, и пружи руку Милану, потомъ окрене се Селанићки: „Я самъ башъ досадъ госпоя тамо причао цело наше страданъ и бежанъ.“

„Съ тога, я се нисамъ могла начудити, што они, што су око васъ седили, при свакой вашой речи овамо на насъ погледаю,“ рекне удовица и направи му место до себе.

„Єсте-ли заборавили Милка, да вамъ є Миланъ животъ спасао?“ рекне тай старчићъ смешећи се на Милку.

„Нисамъ! и —“ опренувши се Милану лакше придода: „нигда нећу заборавити! може быти да ми животъ кебы онако міо быо, да га вы нисте спасли!“

„На тако лепе речи, кадъ долазе изъ тако лены уста тешко є одговорь наћи,“ одговори Миланъ. — „Вы све тако, нигда неможете правый одговорь да наћете!“ рекне та лепа девойка и опетъ оде ближе своіой майцы. Разговоръ постаде живліи и обштый,

„Шта има ново изъ наши несрећны краева?“ упыта госпоя Селанићка идући у срестанъ полако долазећемъ бачкомъ свештенику.

„Све горе изъ горегъ госпоя“ одговори онъ — „пише ми єданъ пріятель, да и Карловцыма, србскомъ светомъ Сіону почиће непріятель грозити. И явли ми да є наша войска после єдне несрећне битке оставила Томашеваць, и да се спрема да сва пређе у Срем. А каже ми єданъ Панчеваць, да Мађари одъ Панчева ишту 100 хиляда форинти сребра и 700 войника. Панчево є одъ Срба сасвимъ пусто. Садъ є тамо одборъ одъ Немаца начињенъ, кои позива све оне кои су овамо пребегли да се натрагъ поврате; а међу тимъ послали су депутацію Мађарима у Цренаю, и зову ій да се предаду. Перцелъ сада свуда трпо жари и пали.“

У томе разговору кренула се госпоя Селанићка у друштву тога свештеника, и прочи, и ишли су полако низъ брдо. Миланъ водећи изподъ руке лепу Милку, сађдовао имъ є задржаваћи се при гдѣ-коме лепомъ цвету поредъ стазе. „Вама нетреба цвећа“ рекне Миланъ „вы имате лепу руку на прсима!“

„Єсть, то є она иста ружа што сте ми вы дали. Я самъ є чувала да неувене. Мати ме псовала што самъ є метула на прси, кадъ цвеће алыне повене, али мени є жао было да є саму кодъ куће оставимъ.“

„Али кадъ она увене, онда ће съ њомъ увенути, и спомень на ону руку изъ кое сте є примили,“ рекне Миланъ плашљиво.

„Она може цветати и увенути, али спомень — — “ „али спомень? шта ће съ њимъ быти?“ упыта опетъ Миланъ. — „Онъ є пресађенъ међу оно небесно цвеће“ одговори Милка съ некомъ одважношћу, „кое нигда неувене. Спомень неће увенути, ако ничимъ другимъ а оно сузама быће заливанъ. Свака мысао, сваній уздисай крепиће га новомъ животу. Тай нѣжный спомень стоиће до могъ гроба, овдѣ гдѣ сада ова ружа стои. Стаиће и онда када вы може быти престанете мыслити на онай данъ кадъ сте ме одъ онога разбойника спасли, када заборавите на оне ваше речи, на оне кратке часове, кое смо поредъ сне наше пропасти весело и срећно провели- — Ахъ, онда є мой отацъ іоште живъ быо.“

„Я познаемъ вашу жалость. И я самъ имао богатогъ отца, онъ є пострадао, онъ є умро и оставіо ме у сиротињи. Майку нисамъ ни запамтіо. Све што самъ любіо и предузимао, све самъ видіо изгубљено; али опетъ се радуемъ што живимъ бръ осећамъ у коимъ грудима силно єдно чуство, кое ме тѣши. То чуство лепа девойко, чини ме срећнимъ и задовольнимъ, то чуство надвладало є сва моя друга чуства. То ми є чуство сада животъ и єдина цѣль мога живота.“

„Я васъ неразумемъ!“ пресече му Милка говоръ.

„Вы ме неразумете!“ повиче Миланъ загушенимъ гласомъ и пусти руку нѣну. — “Вы што сте ме толико пута видиле збуњена предъ вашимъ погледомъ. Свирћпый анђеле, я неосећамъ да има іошть света осимъ онога места гдѣ ты стоишъ, и ты ми опетъ кажешъ часъ да ме неразумешь, часъ да ми невћруешь. Ты си видла

сузе у моимъ очима, и ты ме опеть неразумешъ. Иди я ћу остати самъ. Свакій коракъ далѣ води ме већој пропасти. Я самъ изгубљивъ, съ две речи створила си пропасть пред-а-мномъ, а иза мене сви су путови и пропасть покварена. Я немамъ куда натрагъ. Моя кратка прошлость, они моји срећни часови, остаю ми као єданъ данъ самъ, после кога сва на ови сама жалость и очаяніе стои пред-а-мномъ. Садъ ти слободно кажемъ, да самъ те любіо више него све на свету, више него мой живото; и садъ видимъ да ме никда ниси хтела разумети. Праштамъ ти сву жалость, која ће ме целогъ могъ живота морити; само твоя срећа моћи ће мое несреће разблажити.

„Милане мой, я ти вѣруемъ!“ рекне Милка и пружи му обадве руке. Я самъ те разумела одъ првогъ дана нашегъ виђења, и ти вѣруемъ и свагда самъ ти веровала, али я самъ непрестано жељна твоје речи, та твоя љутня и жалость добро ми чине; то поджиже у моимъ грудма ону свету ватру, која се са животомъ гаси. Може насъ какавъ случай раставити; али нема тога на свету што бы могло моје мысли одъ тебе удалити. У моимъ срцу нема више места ни за какво друго име. Оно е равно танкомъ папиру, на комъ кадъ се што напише неможе се избрисати а да се нераздере. — Ты ћутишъ Милане?“

„Шта имамъ више говорити! шта имамъ више желити! шта имамъ више одъ бога просити. Све бѣде, несреће и ужаси овога света, немогу ме више несрећнимъ учинити. Срећанъ быти незове се дуго у срећи и добру живити, него савршено срећанъ и задоволнивъ быти; на макарь та савршена срећа єданъ данъ траяла. Милка, я самъ савршено и подпуно срећанъ. За спомень те мое савршене среће, прими овай зеленый венацъ; я самъ га за тебе оплео, ты си найлепше цвеће могъ живота; и самъ у њега уплетао моје мысли моје уздисае и сузе, и твое лепо име.“

„Неможе промысао божій тако немилостивъ быти, да оваква чуства благословомъ ненагради. Милане, мы можемо оскудни и сиротны быти, али нигда неможемо несрећни постати. Я примамъ овай венацъ, и заклињемъ ти се оними знакомъ на небу, чимъ су се люди на вѣрность своје любови заклињяли пре него што су Бога веровали, заклињемъ ти се, да, ако га ти предъ олтаромъ на мою главу неметешъ, да ћу га, съ овымъ истимъ чуствама съ овымъ истимъ мысляма у гробъ понети.

Њна рука дрктала є изподъ Миланове руке, њне очи быле су пуне срећны суза. Онъ є осећао куцањ своґъ срца, онъ є имао сто речій наедапнутъ да каже, али ни єдну речь ніе могао изговорити. Они су ћутећи далѣ ишли. Тако ћутавъ двои млады пуно є разговора; тако ћутаћи, неможе ни єдно peno описати, ни єдна уста изговорити. Цела лепота природе за њи є говорила. Птице, кое су преко њи прелетале, или са гране певаћи изподъ липћа на њи пирнале, цвеће, кое є попредъ њи остаяло, све, све є повторавало њіове речи. На свакомъ предмету стояле су написане њіове мысли. То су они блажени часови у животу, када човекъ све свое желѣ, све свое мысли, изъ целогъ овогъ пространогъ света скупи на єдну точку, читаву вселену стопи у єдну мысао, то су часова праве любови, у кою ніе никаква себичность никакавъ интересъ помешанъ. Срећанъ є човекъ, кадъ све милине овога свѣта може у єдномъ лепомъ створењу загрлити, у єдномъ нѣжномъ полюбцу полюбити. Човекъ доиле притиснута оно што люби, дотле притиснута сва краљевства съ њіовимъ крунама, сво небо съ његовимъ сунцама; дотле ужива све ове радости живота, кое є божія мудрость за уживанѣ створила.

„Хајдте децо!“ викне мати Милкина са дну ливаде — и они се као изъ некогъ сна прену. Читавъ свет за њи є было престао. Они су ишли, али земло подъ своимъ ногама нису осећали, они су гледали, али предмете нису разпознавали. Оно позвато друштво стаяло є. Они су сви нешто слушали.

„Слушайте ено опеть!“ рекне овай старый свештенникъ, и сви подигну главу пазљиво слушаюћи.

„Есте-ли вы што годъ чули?“ упыта Селанићка приближаваюћегъ се Милана. — „Есамъ!“ одговори Миланъ.

„На шта ваиъ се чини, съ кое стране долази?“ упыта єданъ изъ друштва.

„Молимъ васъ, о чему є разговоръ?“ рекне Миланъ полако, и савъ порумени.

„Та топови пуцаю — негди се туку. Ено опеть слушайте!“ одговори овай и сви подигну на ново главе и отворе уста да бы болѣ чули. Миланъ погледа у Милку и насмее се. „Да се небо срушило, да су громови пуцали мы ій небы чули!“ рекне она полако Милану, и смешећи се оде своїой майцы. — Опеть изъ дубине нека тутњявина чуе се; кое є пролазило као стрела, кроз срца жалостны бегунаца. „То се у Срему негди туку!“ повиче онай старый свештенникъ. — „Молте се богу децо! они топови потресаю кости кнеза Лазара; молите се богу децо, ово сада тамо наша браћа гину.“

(продуженѣ сльдуе).

МРВИЦЕ.

— Єданъ шальивчина рекне єдной дражестной младой госпи: Вы цватите као пролеће!“ — „О“ одговори она, „овогодишній є пролеће ружно.“ — Истина настави овай брзо, я хтедо рећи — пролеће цвати као вы.

— Єдномъ трпељивомъ мужу умре несносна жена. Пріятель његовъ тѣшећи га заключи говоръ свой съ овымъ речма: будите спокойни, ваша вѣрна супруга садъ є у лону Авраамовомъ. — „Ако є тако, то сожалюемъ га ер ће му првомъ приликомъ очи изгребсти.“ одговори опечаљный мужъ.

— Придворна будала краля француского Франца I. потужи се истоме, да му племићи некій претя, да ће га убити. „Ако онъ то учини, рекне краль, я ћу њга после петь минута затимъ таки обесити дати.“ — „Я бы волію милостивый краљу,“ одговори будала, кадъ бы вы

нѣга петь минута пре нег' што онь мене убіе обесити дали.

— Ала су прекрасне ваше боє, рекне єдна стара намазана госпа славномъ живописцу „єдномъ." — Истина есу, одговори овай, я и вы купуемо ій у єдномъ истомъ дућану."

— Єданъ енглескій лѣкаръ на лађи обично є скоро противъ сваке болести давао морску воду. Єданшутъ се несрећнимъ случаемъ догоди, те онъ истый падне съ лађе у море. На то рекне єданъ служитель другоме: „паде нашъ лѣкаръ у свою лѣкарію."

ЗАЧИНЦИ.

Зуби често уједу єзыкъ, али опетъ су свагда у добромъ пріятельству.

Стара свађа лако се поновн.

Ко се радо свађа, тай често греши.

Златне подвинуће нечине да є конь бржій.

Гдѣ є плотъ найнижи, онде свакій прелази.

Што преко плота падне, то є комшиско.

Рђави су звуци кадъ кокошъ пева, и кадъ жена мушку песму пева

Време све одкрива и покрива.

Време нечека ни на кога

Време дае найболѣ совѣте.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крима нема ништа новогъ. Како руска тако и савезничка канцеларіяна састанку су безуспѣшна. Руси су хтели са левимъ криломъ обколити једно положеній Француза, но ніе имъ могло за рукомъ ићаети. Савезници биле су се опетъ кренули изъ Евпаторіе, да дађ у унутрашњость Крима удаљи брзо су увидили, да због рђавы путова, ніе имъ могуће войску съ рђаномъ и потребама снабдѣвати, а и увѣрени су да су изложени опасности због илоге руске кавалѣріе, и зато су се опетъ у утврђена Евпаторіе повратили. Проматрања коя обе войске съ четака предузимаю немаю никакве важности. Изъ Азіе такође ништа се другог нечуе, него да є повелитель руске войске добио заповѣстъ да се поиуче у Бутаю, и ако непріятеља и ту ударе на ићта, онда да се поиуче напредъ Омер-паше предъ Сухаимъ, и да ту очекуе помоћь изъ Тиелиса. То брзо напредованіе Омер-паше Кутаи принудиће руску войску да остави Карсъ. Єдна турска депутація отишла є Шамилу, да га склони да предузеће Омер-пашицо подпомоће.

— Вѣсть одъ 30. Окт. изъ Цариграда ялн: да є енглескій генералъ Вивіянъ у Азіи одъ руске войске подъ командомъ генерала Врангеля претеченъ. Онъ є изъ Цариграда зактевао брзу помоћь и то у кавалѣріи. О стању Карсеви су гласови неизвѣстни. Неки ялюю да є градъ ићшъ већма обколићъ, други опетъ веле, да се Руси спремаю да га оставе. — Башибозуки турскій долази у Єдрене.

— Краль сардинскій отишао є да посѣти свое савезнике, онъ є сада на путу у Парнзъ, а по томъ ћи ће у Енглеску. Свуда се чине припреме да га сајно дочекаю.

— Изъ Петербурга пишу, да є царъ овомъ приликомъ путуюћи на црно море, увеђо преку нужду гвоздени путова, и да є у намѣри да позове страна друштва, и да се гвоздени путови на све стране предузму градити. — Ратно стање Петербурга престало є, илоги и одатле слуге да ће мира скоро быти. — Меичиковъ одпуштенъ є изъ свакогъ дѣйствованія, и постављенъ є у пензію.

— У азовскомъ мору уништили су Енглези многу руску рађу коя є была спремљена за Кавказъ и за Крим.

— Царъ Александеръ присиће є у Петербургъ, а великій князъ Константинъ остао є у Одеси, одакле ће управляти послове у Николаеву. Кодъ села Варваровке подигнута є велика єдна ћупрія на коюе є потрошено 200.000 ср. рубаля.

— Због оногъ приликогъ догађаня изнеђу турски и француски войника, држаних є судъ, и много є турски войника осуђено и стрељано.

— Изъ Лондона ялюю: да є 5. т. м. граеъ Заноћ одъ енглескогъ правителства добіо дозволенѣ и пуномоћіе да може войску одъ саны Полика устроити. Ти пољски войници звѣће се нетића „козаци султанови" али стаће подъ енглескимъ управлѣнѣмъ и прима ће енглеску плату. Енглеска (као што изъ Лондона пишу) очекуе, да ће сви Полицы кои у Русіи служе, подъ барнкъ те нове пољске легіе прибѣћи.

— Страни легіони тако се умножаваю да подъ разнымъ именима, има сада преко 30 хиляда страница, кои подъ оружжћъ стое, да понажу западнимъ силама у разрѣшеніо овогъ запетлянога источногъ чвора.

— Руску лађу „Сишку" коюсу саюзницы 5. Септ. 1854. године одъ Руса одузели, купіо е Ротшилдъ за 155.000 франака.

— Одъ 6. Новем. пишу изъ Париза да се тамо велика матра у магацинима за посне потребе згодила. Зданіе сво є изгорело. Штета на 2 милюна износи. При гашеню само су четворица ранћена.

ОГЛАСЪ.

— У кући Манойла Антоневића болтацію у пиварскомъ сокаку има єдна магаза за издаваиѣ подъ кирію. Ко жели узети нека се яви у той кући.

Течай новаца: среб. 115; дук. 5 фор. 20 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТНЫЙ КНЯЖЕСТВА СРПСКОГЪ.

У Бѣограду 18. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три кѣсеца 8 цванцика. | № 94.

МИЛАНИМИЛКА.

(продужено)

Оставимо то сво друштво нека свако по своїой вољи иде куда ће; оставимо Милана и Милку за неко време, нека сањаю о своїой будућности, нека лете мыслима у оне земљ срећне любови, кое ни у едной планети овога света несуштествую; а мы да се заустанимо предъ топчидерскомъ меаномъ, гдѣ е око два астала седило млогобройно друштво, изменшано людма одъ разлићите народности и земаля. Предъ њима стаяли су іошъ комади одъ печены ягняща, и прво неготинско вино прелиявало се у чашама. Предметъ разговора свакій се часъ менао. Ни една битва, кою су Срби изгубили или добили, ніе остала некритизирана, свакомъ предводителю и државителю наћене су погрешке и мане; многи кои су за србску ствар погинули названи су издаицомъ. Мећу њима по гдѣкое душе такве су быле, да су се свакой проливеной србской сузи светили; и то све изъ чистогъ родолюбія, и то све изъ чисте желѣ къ народномъ напредку. Гдѣ-кои седили су ћутећи и забринути. Дуго су се препирали и иватали мећу собомъ, како е найболѣ да се зове нова Србія! в о й в о д с т в о, в о й в о д и н а или в о й в о д о в и н а; и то онда, када войводство већъ последньи ропацъ дави. Но томе се ніе нико чудіо, ніе то првина, да Срби у своимъ млогимъ продузећима найпре крешу ражань на онда зеца траже. Родолюбіе было е свакій часъ потезано: свакій се хваліо како бы онъ болѣ умео управляти, како бы срећніе могао ствар къ ніякой цѣли привести. Млоги кои су за време надъ се іошъ певало, бунили Србе противу Мацара, викали су сада зашто се нису съ мацарима сѣдинили.

„Нема нама спасенія“ предузме речь єданъ, кои се већаше да е доста разборитъ — „мы ћемо све донде страдати, докле зависть и злоба мећу нама трае. Неслога ніе мати наше несреће, неслога и раздоръ то су деца зависти. Србинъ неће да буде второ, него свакій ође да буде прыый; и то отиманъ за првенствомъ убило насъ е на Косову, и непрестано насъ убіа. Мећъ Србима та е несрећна погрешка, да ни єданъ неће реѣи за другога: тай е вешти и паметнія у тимъ ствариа одъ мене. Нико неће реѣи за поштена човека: пусти га напредъ; него свака худа каже: шта ће тай пред-а-мномъ? — Зашто да претресамо сада мы дѣла кои су у войводству свршена, мы кои нисмо ни учемъ участвовали, кои смо само изъ новина пратили све несреће кое е народъ претрпіо. Упамтите добро, при свакой народной несрећи и пропасти, колико су криви они кои су управлали, толико су троиномъ криви они кои нису ништа радили, а могли су штогодъ радити.“

„Тако е! право веліте, све е тако!“ предузме речь єданъ другій — треба да ћутимо. Родолюбія правогъ нема мећу Србима, народный поносъ по гдѣ-што появлюе се у нећемъ степену него што бы требало. Я самъ слушао многе гдѣ надъ кажу: Я самъ Србинъ, мыслію бы, богъ зна какавъ е то родолюбацъ, а кадъ му одешъ у кућу ни єдно дете незна му србски да говори. Зашто? одговорніе ти лако свакій, зато што са србскимъ езикомъ нема нигди никакве будућности.“

„Ако тако уградимо нигда нећемо ни имати будућности,“ настави єданъ трећи. „Срби треба сами себи, сами међу собомъ да створе себи будућность. Треба свакій да свою себичность жертвуе на олтарь свога народа, треба свакій да е искрено родолюбивъ. Ахъ кадъ бы у сваком мога душа пуцала онда бы заиста другчіе стаяло, я бы радо и мой животъ и мое све имаћ за обштый напредакъ жертвовао.“

„А збила продадосте ли вы онай вашъ дуванъ“ пресече му речь єданъ, кои немогаше слушати ићтово хваленѣ.

„О, те како іошъ добро!“ одговори тай одушевљный родолюбацъ — „однео самъ у србскій логоръ и све самъ за неколико дана подъ скупе новце разпродао. Да богъ поможе добро самъ заковіо.“

„Штета што престаше плачканя, да ми е іошъ две три плачке да одкупимъ па да препродамъ, па онда нећбы се брињо за будућность,“ рекне єданъ, кои е кредомъ нешто по асталу рачунао.

„Како намъ излази рачунъ?“ упыта га єданъ дебељко, кои мирно пушаше свою лулу погледаюћи по кадкадъ у рачунаћ своїх комшіе.

„Добро, врло добро! 7000 форинти што самъ за ово неколико месецій профитирао. Ко каже да немаю Срби будућности. Хай, дай іоште єдну оку вина, и сваком овомъ господину по єдну кафу. Да богъ поживи србско

војводство, и да вамъ богъ да, да опетъ добіемо наше лепо србско царство."

„Ха, ха, ха!" продере се изъ свегъ грла његовъ дебелый сусѣдъ — „то вамъ верујемъ да одъ свегъ срца желите; еръ кадъ сте при постанку србскогъ војводства закачили 7400 фор., то бы при постанку србскогъ царства заиста 74 хил. фор. стекли."

„Право да вамъ кажемъ пріятелю!" одговори полако онай рачунџія смешећи се „я самъ се врло рано излечіо одъ те болести што се зове родолюбіе. Я самъ одавно видіо да є то име кое нема свога занята; да є то воденица коя немаль хлебъ, него мелѣ товеня, бѣде и изсмеванъ. Нема пріятелю виедногъ одушевленя кое небуде кадъ тадъ изсмевано; нема ни єдногъ поштеногъ предузећа и пожертвованя противъ кога се неподигне злоба и невависть. Да вамъ приповедимъ єданъ случай, кои ме є учинио те самъ ладанъ за свако пожертвованіе, а доцніе и изъ самогъ свогъ искуства увѣріо самъ се да є то све тако. Єдна се могу опомнути, био самъ іошъ малый. Єданъ добаръ поштенъ и родолюбивъ Србинъ, о коме нико рѣано што ніе знао казати, падне на ту мысао да зида о своме трошку єдну цркву. Цела варошица была є у радости, и сви су га похваљивали. Како се почне темель цркви копати, чуемъ я ги се мол мати са женама разговара, да тай добрый човекъ зида цркву зато што му велике неке тайне душу гризу, и што є млого грешанъ. Кадъ є црква у пола была готова, чуемъ ги се мой отацъ са другимъ грађанима разговара, и сви су были тога мнѣнія да су тій новци одъ кои се та црква зида украдени или криво стечени, и я после гдѣ самъ годъ тога доброгъ човека срео, іошъ као дете презирао самъ га и мрзіо самъ на њга; цела варошица држала є да є то найгрѣшніи човекъ, и да га є грижа совѣсти натерала, да те новце на цркву обрати. Кадъ се црква свршн доће одъ полиціе комисія, прегледа и претресе сву кућу и све тайне папире и писма тога доброгъ Христіянина, строго га испыта зашто, и какве цѣли ради зида онъ цркву — и кадъ се ништа ніе могло наћи, остави га подъ таковомъ сумньомъ да се свакій одъ њга клоніо, и сирома тай добрый Христіянинъ, свисне одъ еда, у дугу и у сиротињи, и сада старе жене зову ту цркву: грешна црква. То вамъ є пріятелю обшта благодарность за обштеполезна дѣла. Свакимъ човекомъ себичность влада. Ко се небы смео ономе, кои бы скиную свою хальину на средь улице, па є дао издрпаномъ просяку. Деца бы трчала око њга као око мечке; озбильни люди рекли бы: будала! а читава варошъ смеала бы се, и сви бы рекли: ала є сустанъ. Прошла су пріятелю стара трчка времена, у 19-омъ вѣку нема выше оваквы карактера. Себичность, то є найвећа филозофія нашегъ времена. Свакомъ є човеку себичность найпећа добродѣтель. Родолюбіе то є маска подъ коіомъ се себичне желѣ крію. Кадъ бы искрено хтели говорити онда бы свакъ моро рекн: я, па после читавъ светъ; я, я читавъ светъ то су две полована — после мене свршетакъ є света. — А, ево опетъ пуне одбе, точи пріятелю! да богъ пожини све оне што су изгинули за србску славу." —

„И да богъ подржи и сложи и умножи ове кои се стараю за србскій напредакъ!" повичу съ другогъ астала, и чаше зазвече на све стране. „А кадъ тако презирете родолюбіе, и вѣрујете само на себичность, шта мислите о совѣсти, вы држите да є и совѣсть ништа; елте, то є ништа, гриза совѣсти то є некій непознаный судія, кои се мења у ваша дѣла. Разтолкуйте ми да и совѣсть ніе ништа!" рекне томе себичняку, єданъ сувоняв омалечакъ човекъ, кои є према њему седіо и савъ његовъ разговоръ пазльиво и съ некомъ утѣхомъ слушао. Онъ є за цело то време ћутао, његовъ савъ изгледъ было є сбуњенъ, єваній његовъ осмей было є усилвъ. Често се трзао, освртао, и око себе згледао, никоме у очи ніе смео погледати. Было є лепо одевенъ скупо прстенѣ блястало му се на рукама, али изражай његовогъ лица ніе было спокоянъ. Њгова скопрчаста црна коса, стаяла му є нао шубара одъ ягњѣће коже, црна брада покривала му є половину лица. Онъ є течно србски говориo, али њговъ акценть издавао га є да є одъ другогъ народа. Онъ є са своимъ пазльивошу слушао шта ће му онай чудноватый филозофъ на њгово пытанѣ одговорити.

„А, совѣсть!" рекне онай себичнякъ палећи лулу — „совѣсть, то вамъ є што друго. Совѣсть господине, то є онай єдиный неумитни судія надъ свимъ судіяма, кои свою пресуду нигда неизвршену неоставе. И могу бытя немилостивъ, неродолюбивъ, тврдица, разкошанъ, піяница и стотинама други стварн, али опетъ совѣсть ми може мирна быти. — Ако нечиним никоме добра совѣсть ненагрђује ме, али ме и неказни. Али како кораћи човекъ у зло, совѣсть одма корачи у њгово срце и у њгову душу. Нека васъ богъ сачува одъ гриже совѣсти; то вамъ є найвеће зло, кое човека може на свету мучити. То вамъ є болесть противу кое нема лека. И што є ко веће зло учиніо, тымъ га веће муке гризу. Мене нигда ніе никаква совѣсть морила, али могу себи представити шта трпи она душа, коју совѣсть гризе. То вамъ є молеръ кои єваній часъ представля са различите стране ово зло кое сте учинили, то є ово чуство у души човечіой, кое се неможе ни съ чимъ заварати. Мале краљве на престолу гризе совѣсть и у повоћи трзаю се изъ сна, а многи кои се невино осуђени на вешала воде, спокойно проведу последню ноћь свогъ живота. Совѣсть господине, стои у вѣчной опозиціи противу найманѣгъ нашегъ зла. И што є веће зло тимъ су веће гриже. Боже ме сачувай гриже совести."

За време целогъ тога говора о совѣсти, онай є часъ бледіо часъ зеленіо у лицу; и да бы сакрио свою забуну почне и онъ осуђавати оне кое гризе совѣсть — „и шта мислите, какавъ бы найбольи лекъ было противу гриже совести?" заключи онъ свою сбуњену беседу.

„Ха, ха, ха" одговори онай себичнякъ, опетъ палећи угашену лулу — „лека нема ту никаква. Сво ублажені у томе, што су до сада люди пронашли, и кое намъ света вера за утѣху у той несрећни напомињ, то є да се човекъ исповеди свештенику. Ту мало олакша човекъ себи, покаяніемъ се ублажи и свештеникъ обећа се молити богу за њга; али све є то мало да човека успокои."

„Горя-ли ?“ викне слуга меанџиски кои е лосіо у-гљѣнъ да помогне свомъ госту лулу запалять.

„Гори! гори!“ одговори гостъ гласно дуваюћи у свой чибукъ.

„Шта гори ?“ повиче овай што се о совѣсти изв'ештаваю, вѣговъ гласъ біо е ужасанъ и сбуњенъ — „шта гори ? гасите! гдѣ е ватра ? ко е запаліо ?“ и скочи са столице. Сви се сгледе.

„Дунавъ гори !“ одговори му єданъ смешећи се „небойте се ништа. Вы за цело држите да сте у Банату небриња те се, тамо што е имало изгорело е !“ Онъ се стиша, и съ очаваіемъ обори главу къ земльи. „Вама мора да е каква кућа изгорела те се тако плашите одъ ватре ?“ упыта га вѣговъ сусѣдъ и погледа му оштро у лице: „есть, ахъ есть, те велика кућа! сва ми на леђима стои !“ одговори овай сбуњеный уздишући.

„Убіо га богъ, ко одсадъ каже браћо да сте вы швабе !“ повиче єданъ Србіянацъ иза овогъ другогъ астала, гдѣ се непрестано водіо разговоръ о родолюбію. „Я изъ целогъ вашегъ препиранія и разговора видимъ, да сте себичны као и мы, да сте несложни као и мы, да обчете сви да заповедате као и мы, да радо говорите о родолюбію а ништа нерадите, као и мы; да сте ленъи као и мы, да сте несложни и пакостни као и мы; при слави и при свадби попіете и поједете съ гостима све што имате као и мы, наши су коньи мршави као и наши, ваша стока нема конаре као и наша, ваше крстине жита кисну и нису покривене као и наше; єдномъ речію, у свему вы сте као и мы, а мы сиромаси нисмо знали него вамъ ласкамо, и кажемо вамъ да сте швабе. Швабе! кои су трудолюбиви, као што мы нисмо, кои имаю школе и радиности, као што мы немамо; кои имаю седамъ краљевина, као што ми нигда имати нећемо; кои имаю свое житнице пуне и куће уређене, као што мы немамо; кои су већу часть Европе своимъ киньигама и занатима поплавили. Мы вамъ пракимо комплименте и кажемо да сте швабе, а садъ видимъ да сте іошть жешћій Србіянци одъ насъ! Алаз вамъ вера! за 160 година одъ како смо васъ тамо у Европу на воспитаніе послали нисте ни єдну черту одъ србскогъ карактера изгубили! такви су и сви Славени! Узмите чаше у руке! да богъ пожіви савъ славенскій народъ, кои одъ Христова рођенја живи у Европи, и кои е и данъ данасъ страњ и новъ народъ осталымъ народима !“ — Обштый се смей подигне, чаше зазвече, и Србіянци и Войводьани почну се грлити. „Браћа смо, сви смо єдна права браћа,“ повторила су свака уста, окванена оными лепимъ виномъ. Сва су се лица смешила, само онай што е пытао: гдѣ гори ? седіо е снуждень и замышльень, онъ ніе ништа чуо, вѣговъ погледъ біо е укоченъ. После неколико тренутака устане онъ и са спуштеномъ главомъ оде.

„Ко е овай, я га непознаемъ, чудноватъ ми се види ?“ упыта єданъ одъ овогъ астала иза когъ е онай устао.

„То вамъ е єданъ Вла зоку га Бенда, онъ е изъ Карансебеша. То е по свой прилици некаква протува светска. Знамъ га біо е сирома, и чудо ми е видимъ га сада златомъ окићена; и тай вамъ немилице троши новце; али е одъ неко доба све жалостанъ и замышљень.“

(продуженѣ сльдуе).

ПРИВИДНА СМРТЬ.

Између праве смрти и привидне нема никакве разлике; єръ и кодъ єдне и кодъ друге, тѣло е ладно, лице бледо, дисанѣ сасвимъ престало, куцанѣ срца престало е а душа у свему сасвимъ недѣлателна. Ко ће у стању быти да праву смрть одъ привидне разликовати може ? Правый узрокъ одкуда она постае тешко е опредѣлити, али као обично држе да она лако сльдуе после врло великога стра као и одъ слабоће нерва и хипохондричне болести.

Єдна девойка разболе се у Паризу, и после двадесеть и осамъ дана умре. Доктору е врло чудно было кадъ е чуо да е умрла, єръ іой е сасвимъ болѣ тай данъ было. Онъ оде у собу гди е она лежала подигне покривачъ съ ње и види да е сасвимъ ладна, уста безъ фарбе, лице бледо, али черте лица нису се быле ни найманѣ промениле. Уста су іой была отворена, очи као угашене безъ светлости, ябучице улегнуте и светлость свеће ніе никакво дѣйство на ню имала. Ніе се никако могло примѣтити да е врућа, али ніе была ни сасвимъ ладна као што су обычно мртвацы. Сльдующегъ дана дође опеть докторъ и види да ніе ладна, па зато заповеди да е никако пре несаране него што трунити почне. Докторъ с одъ садъ сваки данъ долазіо и петый данъ почео се покриватъ, с' коимъ е она покривена была тресте и примѣтили су да помало дише. После два сата подигла е руку и повукла покриватъ, и када су се сви увѣрили да е то привидна смрть. Наскоро отвори очи и устане. Ово е права истина и девойка та жива іошть и садъ. Сродницы нѣни и сви кои су знали да е умрла страшили су се за дуго пытати е знали шта е съ њомъ было.

Не манѣ знатанъ е и овай догађай кои се у Швайцерской догодіо. Єдномъ грађанину умре жена одъ протисли По тамошнѣмъ обичаю држали су е 48 сатій, а будући су хтели да е и родительи кои су итали видити е, виде, то е после тога времена однесу у цркву и закопе, а. ли сльдующегъ дана кадъ су е хтели изъ цркве извети почне она викати и по сандуку превртати се и кадъ сандукъ отворе виде да е жива на велико удивленѣ.

превео С. Б. Живк.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Предсѣдатель. Господине, вама е познатъ высочайшій разписъ, да ніе слободно чиновницима браде носити, а вы сте опеть пустили браду, зато васъ сада опоминѣмъ званично да выше нисте у канцеларію съ брадомъ дошли.

Писаръ. Господине я васъ молимъ само іошть петнаесть дана да смемъ браду носити.

Предсѣд. А што сте с пуштали на тако кратко време.

Писаръ. Право да вамъ кажемъ, пустио самъ зато браду, да изгледамъ мало лепши, ер радъ самъ да се женимъ, па ми каже девойка да самъ лепши кадъ имамъ браду. Како напросимъ я ћу се одма обрiяти.

Предсѣд. Е, на тай рачунъ можете носити браду. Али я васъ увѣравамъ, да та девойка, кой вамъ iошть сада пре венчана пушта браду, оста ће таква иста и после, и не само да ће вамъ пуштати браду, него пушта ће вамъ и уши и рогове да расту.

ЗАГОНЕТКЕ.

— Безъ чега човекъ быти неможе, а опеть га некоцта пишта?

— Коя купусъ расте а не цвета?

— Шта е найболѣ на буви?

МРВИЦЕ.

— У Парижу с найвеће вниманіе обратіо на себе силнымъ гроздовима обременѣвъ чокотъ єданъ, за кога веле, да га е стихотворацъ Расинъ посадіо, и кой може садъ одъ прилике сто петедесетъ година старъ быти.

— Єданъ пiянацъ гурне доста добро у сокаку єдногъ суховiятогъ мимопролазећетъ човека. „Но, вы сте зацело доста пили“, рекне гурнутый пiянцу. А вы сте по свой прилици врло мало єли, одговори овай.

— Селякъ єданъ, кои е на своме магарцу у варошъ ишао, спази на путу дудъ єданъ, кои е зрелимъ плодомъ окићенъ быо. Да бы се сладкимъ тимъ плодомъ осладіо, заустави магарца; а да бы плодъ рукама брати могао, попне се и стане на магарца. Дрво се то наодило усредъ густогъ чбуня одъ трна и чкала. — Селякъ врло весео, што магарацъ ништовъ лепо на миру стои, рекне: „шта ли бы садъ са мномъ было, да когодъ одневкуда овуда проће и викне: „Хiй, хiй!“ — Онъ е те последнi речи тако ясно изрекао, да се магарацъ ужасную и сместа потрчао, а нашъ се ишаочъ уседаредъ усредъ чбуна лежаюћи паће. — Жена селяка и слуге попаше се немало, кадъ магарацъ самъ безъ госе свога кући доће, па се одма дигну у потеру и текъ после дужегъ траженя нађу га усредъ чбуна у рванама и крви лежаюћегъ. — Дакле: нетреба човекъ све да каже шта мысли.

— Ожедниви мравакъ єданъ поће къ извору, да жеђъ свою загаси, но случайно упадне у воду. — Голубъ, кои е выше извора на дрвету єдномъ стало, притече му у помоћъ тиме, што е одниную границу єдну и у изворъ баціо. Мравакъ се дочена границе и избави се. Мало часъ затимъ доће птицоловацъ, кои усмотри голуба и уловити га хтеде. Али мравакъ опазивши то и побоявши се за свога пріятеля бржеболь домиди до птицоловца и тако га жестоко уеде, да е овай изъ гласа викнуо, На вику ову попаши се голубъ и одлети, и тако се опасности избави.

СТРАНЕ ПОВОСТИ.

— Енглеске новине „Тайвсъ“ пишу да Одеса ніе потпћена изъ милосрдія одъ саюзника, него Одеса ніе зато бомбардана, што саюзна флота безъ пливаюћи батерія небы могла пожелаюћу успћха нкати, и небы имала толико барута да сву Одесу у пепео обрати, а опасно бы было и за лађе да се батеріяма одесскимъ приближе. А тако исто нуждно бы было и войска да се на суво изведе.

— Князъ Пасћевићъ опасно се разболео, и выше нћшти лћкара изъ Берлина и изъ Кракове отишло с у Варшаву.

— Канроберъ задржава се iошть непрестано у Шведской, како одъ краля тако и одъ народа свуда с са славомъ приманъ, али ипакъ слабе су надежде да ће Шведска нарушити неутралность. Како Шведска тако и Данска, нарочито простъ народъ, желили бы да са Русима зарате, и овомъ приликомъ да одкину неке землѣ одъ Русіе, али они кои управлюю овуду да Русія неможе скоро ослабити толико да Шведской и Данской неможе шкодити кадъ годъ оће.

— У Берлину рана одиѣзъ с поскупила и одъ дана до дана све скупла постае. Има одборъ кои надгледа сиротиню; тай одборъ изнашао с у Моабиту (до Берлина) где една сиротна породица купи люске одъ кромпира, и то нуда место зеля и само су одъ тога выше месецій живили.

— Краль сардинскій пресћо с у Парижъ и дочеканъ с врло сайно. За нѣгову честь даваће се велика граћанска торжества и ноћне параде. Онъ ће у Парижу провести десетъ дана па ће онда ићи у Лондонъ.

— Поуздано новине пишу, да ће кадъ се буде миръ закључавао, распрострети се уговори између државъ и на друге части света, нарочито на Азію, гдѣ се Русіи додира са границама Турске.

— Америка поредъ света тога што е многій интереси мане, неће се сада умешати у рћшаванѣ овогъ источногъ пытаня. Али неће много времена проћи, када ће Америка, у све маленкости Европе своі многоважећи уплинъ учинити да важи. Шта выше при нрвомъ заключеню мира, има ће Америка такође да говори.

ОГЛАСЪ.

— У кући Манойла Антошевића болтаџіе у пиварскомъ сокаку има една магаза за издаванѣ подъ кирію. Ко жели узети нека се ини у той кући.

Течай новаца; среб. 113½; дук. 5 фор. 16 кр. банки.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 22. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 9 цванцика. | № 95.

МИЛАНИМИЛКА.

(продужено)

III.

Читательи нека опросте, што е тай уводъ у приповедку, готово дужи одъ саме приповедке; онъ е нуждавъ био да се упознаду са околностима и особама кои у догађаима, о коима намѣравамо говорити участвую. Садъ са сваконъ вртомъ, трудићемо се да развіямо саму приповедку, онако вѣрно и истинито, као што су е околности и догађаи вѣки на светъ створили.

Ніе млого времена прошло одъ тога дана, о коме смо до сада причали; кадъ у сумрачанъ, веко лупше на вратима удовице Селанића, кои е у своіой шпаной собици, са своіомъ кћери при вечери седила. Безъ сваке злеслутьи она одговора: слободно! — Врата се отворе, и єданъ висонъ господинъ ступи унутра, онъ е было тако замотанъ у єдно прво япунце као да е наполю найвећа вејавица была. На прьый погледъ вриске Милка и покріе свое лице обадвема рукама. „Шандоре! за ime божіе есте-ли вы?“ повиче удовица ужаснимъ гласомъ и сва се стресе.

„Я самъ господя!“ одговори Шандоръ и стаде као у кочекъ на средъ собе. Његъ ужасанъ дрктећи гласъ, и присанъ денойке, сбунили су га; онъ ніе могао свой страх сакрити — онъ е стало предъ топовима, юришао е одважно на шанцеве, картачи звиждали су око његова ушію; али нигда ніе осећао да му е срце дрктало као садъ.

„Розбойниче иди изъ мое куће!“ на ново повиче удовица, и стаде предъ свою кћерь — „или ако сте и Београдъ освоили, кажте ми да и одавде бежимъ.“

„Госпоя!“ промуца укочены Шандоръ, и далъ ніе хотво говорити, уста му се смрзну.

„Ни єдне речи више! издавцо своіъ рода! ни єдне речи више да ниси проговорио у моіой кући. Одлази, иди, да те нигда више моє очи невиде!“

Шандоръ се повратн мало одъ првоіъ стра. Са горкимъ уздисанъмъ обрнше ладный зной са своіъ чела. Боци свое дугачко япунце за врата, и на њему засія се богата униформа хонведскоіъ капетана. „Крочити одав, де нећу“ повиче онъ одважнымъ гласомъ — „крозъ пушке и сабль, прошла е мене моя несрећна любовь, на сто места смрть сам тражіо, и нигди писамъ могао погинути, я се смрти господя небоимъ! ваша вика и претня немогу мене изтерати. Я самъ найпре мой нарастосъ платіо и тестаментъ написао, па самъ овде дошао. Зато узмите се упаметь господя, светъ ішште улицомъ иде, ваши су прозори свизки, на найманю нашу лярму, може стража овамо доћи, я ћу истина погинути, али пре нег што я погинемъ, ваша ће кћи мртва предъ вама лежати!“

„Ію, помагайте!“ повиче изъ свегъ гласа удовица, и са обе руке удари тако о прозоръ, да е сво стакло у комадима са великомъ звекомъ на улицу пало — „помагайте! изгинусмо!“ — Жуборъ людій одма се наполю чуе.

„Садъ е све изгубльно. О небо нефала та што си ме створило на овай светъ!“ повиче Шандоръ, и съ голимъ ножемъ полети Милки. Садъ е текъ, према кћиномъ белимъ грудма примѣтіо прие зльине. Онъ се заустави, као муня пролети му крозъ главу єдна мысао.

„Госпоя, вашъ е мужъ живъ!“ повиче Шандоръ, и корача єданъ коракъ натрагъ напредъ обнесвешћене деиойке.

„Вашъ е мужъ живъ госпоя, а вы носите за њимъ прво одѣло! онъ е у Цренаи затворенъ, я самъ му живот измоліо, онъ ме е послао да васъ тражимъ, и да нам кажемъ, а вы ме вашомъ викомъ издадосте да погинемъ!“

„Ахъ, говори, говори — њестиче мое срећне! Шандоре анђеле съ неба! кажи намъ, увѣри насъ, е-ли живъ мой мужъ!“ повиче удовица Селанића, и при таквой напрасной промени мыслила е да сања или да е полудила.

„Ахъ господине, где е мой отацъ?“ проговори Милка као изъ сна, и загуши се жалостнимъ ећањемъ. Њене одъ стра укочене очи потопе се у сузе, и она напово клоне у несвесть. Шандоръ погледя бледо анђелско лице, нигда ни єдну лепоту овога света насу ніе опасности и ужаси обколявали, „свой той жалости и несрећи самъ узрокъ!“ помисли онъ у себи, и обадве му руке клону као да су осечене.

„Говорите, за име божѣ говорите, како сте остали мога мужа, кажите іошть єданпуть єли живъ Милкинъ отацъ!“ рекне удовица Селанића и увати га за раме.

„Све є доцкан госпоя!“ одговори Шандоръ жалостно. — „Вы сте съ вашомъ никомъ ларму начинили и у помоћь позвали, и свакогъ трепутка я очекуемъ пандуре да ме убію овде, на овомъ месту, єръ я се недамъ живъ у руке! Я ћу самъ умрети, само што ћу два три пандура, кои ме се први примаће найпре предаиномъ на онай светь послати!“ При тимъ очаителнимъ речма чуе се врева подъ прозорима: „овде, овде, идите брзо!“ поничє єданъ на улицы — „бежите у ову другу собу,“ рекне удовица Селанића и отвори єдна врата, кои су заѣсомъ была заклоньена, па онда претвори за њимъ врата, и брзо његово ајунце баци подъ креветь. Неколико трепутака после тога, ступи у собу са запетомъ пушкомъ кварталникъ коме су слѣдовала уазстопце четири оружана пандура. Удовица седила є спуждена поредъ свое кћери, кои є іошть непрестано у некой забуни са склопљѣнимъ очима на канабету лежала.

„Госпоя опростите!“ рекне кварталникъ испитуюћи съ очима све краєне собе. — „У овой собн мало пре была є ларма, прозоръ є разлупанъ, и єданъ гласъ чуо се, кои є у помоћь противу разбойника звао. А мы ништа невидимо, вы сте мирни!“

„Ніе ништа брате!“ одговори удовица Селанића, и узъ њено бледо лице полетѣ румень, єръ то іой є првый путь у животу, да є принуђена да неистину говори. „Ніе ништа! моя кћи уватила є стра одъ Мапара, кои су на нашу кућу нападали, па се мало пре у грозници тако занела и викала и прозоръ разбила, да самъ є єва стишала. Ево іошть є єднако у грозници, али садъ іой є болѣ.“

„Нама су и то казали“ рекне кварталникъ остављюћи оружѣ на свое место — „да є пре те ларме єданъ човекъ ушао у ову кућу.“

„Єсть, есть,“ одговори удовица — „то є было докторъ. Онъ є отишао одавно. Морамъ сутра опеть молити га да дође!“

„Опростите госпоя што смо васъ узнемиравали, и лаку вамъ ноћь!“ рекне кварталникъ, и оде съ пандурима.

Савъ стра проће. Госпоя устане и заключа врата на кућы; повропи сирћетомъ Милку по челу, коя се већъ толико была повратила, да є могла сама собомъ владати. — Томъ приликомъ имао є Шандоръ доста времена у другой собн, да своју измышљену и лажну вѣсть о животу Селанића іошть болѣ скрои. Онъ є было чуо у Банату да є Селанићъ негди потонуо, али никако ніе могао разабрати гдѣ и одъ кога. Та неизвѣстность пала му є на паметь при ономъ найнесрећнѣмъ часу, кадъ є Милку хтео убити. И као да се каноно родіо обрадовао се, кадъ є видіо да удовица и њена кћи вѣрую његовимъ речма. Онъ изаће полако изъ свое мрачне собице.

„Седите господине!“ рекне му удовица — „и опростите што смо васъ онако найпре предусрели.“

„Я треба да се извиняамъ и правдамъ а не вы; я самъ моимъ последньимъ поступкомъ заслужіо ваше презреньѣ, вы ме презирите зато госпоя непрестано, али вы госпођачка Милка, одъ васъ тражимъ да ми будете и за вашу майку благодарни, зато самъ вамъ отца одъ очевидне смрти избавіо — “ рекне Шандоръ и њежно и молећимъ очима погледа на Милку. — „Хвала вамъ господине“ одговори девојка, и усиавала се да осміомъ ублажи свое презираоће погледе.

„На мою молбу госпоя“ продужи капетанъ, „опростіо му є прекій судъ животь, и предао га є генералу Перцелу у руке. Перцелъ є мой добарь пріятель, на мою єду речь онъ ће га слободна пустити, а тако исто на мою єду речь онъ ће га обесити. Милка у вашимъ устима стои слобода или смрть вашегъ отца; ваша єдна ријеча є пресуда — Милка вы знате каква є то речь, вы познаете ону бурю што у моимъ грудма бесни — ако желите вашегъ отца видити, треба да моя навѣка будете. Путъ къ њему у таборицу води ће васъ поредъ олтара. Милка, у твоимъ сватовима быће сами генерали, всеки топови пратиће здраваце кое ће се у твое здравлѣ и у здравлѣ твогъ отца пити. Милка говори слободно, говори брзо, я несмемъ овде дуже остати. Иманѣ твогъ отца ніе дирнуто, онъ є све новце и драгоцѣности са собомъ понео. Ево ни ово мало портре, што є висило у његовой собн ніе заборавіо. Онъ ми га є у таборици поклонію, и благословъ ми дао, да будешь моя, ако те къ њему доведемъ — онъ те заклео да идешь и да га одъ смрти избавишь.“ — При овимъ речма извади онъ єдно златомъ обкружено мало портре, то є было портре Милкино, кое є њенъ отацъ найволіо, и кое є Шандорь онда изъ собе њеногъ отца узео, чадъ є ова съ майкомъ утекла, и кадъ є ію онъ по собама тражіо. — Она є све те речи са укоченимъ очима и безъ икакногъ движења слушала. Кадъ види свое портре груну іой сузе изъ очію, она га сићена изъ руку његовн — притисне га на свое устне. „Ахъ!“ повиче тужнимъ гласомъ — „како ни є мила ова стварка, ово є было у рукама могъ отца. Онъ є ово у таборици сузама своима квасіо. О мой отацъ, мой жалостный отацъ — све! све ћу тебе рада чинити. Господине, дајте ми отца, учините да га найпре видимо и загрлимо па онда убите ме, некъ намъ є простъ мой животь.“

Неко лупше на вратима. „Ко є?“ викне удовица плашливимъ гласомъ. „Будимъ!“ одговори неко изпредъ врата — „а, небојте се рекне Шандорь, и отвори врата, и пусти у собу Бенду, онога са сковрчатомъ косомъ Влаха читателя већъ познаю.

„Шта є?“ говори брзо!“ упыта га Шандорь заключавајући на ново врата.

„Бежите што пре. Я садъ долазимъ изъ Полиције. Я сачь пратіо онога кварталника тамо, онъ є казао да ніе ништа, али после дошао є єданъ, кои є казао да є видіо при оной ларми овде єдногъ мапарскогъ официра — и тако чекаю само да се искупе момци; заповестъ є већъ издата кварталнику, за десеть минута ова ће кућа быти обкољена.“

„О, неоставляйте насъ пре него што намъ кажете како ћу я до могъ мужа добиће“ рекне Селанићка.

„Милка шта вы велите!“ рекне капетанъ. „Она се вена шта промишлявати — она воли своге отца него све на свету. Само намъ кажите како ћемо и гдѣ ћемо пређи у Банатъ“ рекне мати.

„Господине, я ћу свуда за вама ићи само забавите ми отца одъ Мапара!“ рекне Милка одважнимъ гласомъ.

„Бєть, и мени се догадило ратованѣ, и я ћу се избавити одъ Мапара — я ћу Милка одма после нашега венчања бежати съ тобомъ куда оћешъ — то ти се заклињемъ при овомъ растанку“ и ићжно при тимъ речма полюби є у руку — ићгєвъ полюбацъ горео є као отрована ватра на ићной руцы — „а вы госпоја,“ продужи Шандоръ далѣ, „спремите се, за три дана я самъ у Павчеву. У недељу у подне будите заедно съ Милкомъ на обали испод Вишњице, я ћу съ моимъ чамцемъ пређи да васъ превеземъ. — Ђао ми є што у овакимъ околностима морате мой пръстенъ примити“ продужи онъ даљ предаюћи съ десне руке свой драгоцѣный пръстенъ Милки. — Она погледи на свою майку и дркћећомъ рукомъ узме пръстенъ. — „Садъ съ богомъ!“ Милка незаборави, ако у подне у недељу небудете на обали гдѣ сам казао, твой отацъ неће дочекати у животу залазакъ сунца.“

Онъ се огрне брдо у свое дугачко ануће, погледа іошъ єданпутъ на бледа лица майке и кћери, и као муња оде, праћенъ одъ безсовѣстнога Бенде.

(продужиће слѣдећи).

ЧУДО МАЙКЕ БОЖІЕ.

У єдной варошици, коя є имала само єдну цркву, была су два свештеника. Єданъ є было удовацъ безъ деце, човекъ далеко чувенъ због науке, смиревости и милосрдія. Сви су га жительи, а и цела га є околина звала „майкомъ сиротанѣ.“ Онъ поће єдномъ са свете литургіе изъ цркве, а бледа жена єдна са закрвавлѣнимъ одъ плача очима, правый образацъ туге и неволѣ, изиће на путъ предъ њега и єцаюћи одъ плача замоли га:

„Отче светый! погледай и смилуй се на мене несрећницу, помози ми!“

„Шта ћешъ да ти учинимъ, у чему да ти помогнемъ, добра душо!“ одговори свештеникъ отеческимъ гласомъ.

„Ахъ, вы сте ми іошъ єдна єдина надежда, иначе нигди, нигди никаквога пріятеля на земьли немамъ — — —“

„Разумиюћи Бога“ уће ій у речь примѣрный свештеникъ, „кои є милостивый отацъ свію несрећнина. Говори, у чему се состои причина суза твоих.“

„Я самъ сирота удовица съ петоро нејаке дечице. Обитавамъ у єдной дасчаной покривеной комори. Нисамъ платила газди шестъ цванцика кирія за овай месецъ, па ме садъ съ децомъ моіомъ тера на полѣ, а оно мало рита и покућине, што іошъ имамъ, задржава за дугъ. Шта ћу садъ съ ономъ кукавномъ ситномъ а голомъ децомъ у ово зимнѣ доба безъ крова, безъ алынаца, безъ свега и свачега?“

„О люди, люди!“ уздануши помисли свештеникъ у себи. „Добро дакле, а ты дођи у ютру рано къ мени, я ћу сиротицу!“

„Сутра, господине, я гди ћу данашнюю ноћъ съ децомъ да проведемъ?“

„То є истина,“ одговори майка сиротинѣ протрешши рукомъ чело свое. „Али шта да чинимо? Я самъ данасъ све до последнѣ паре што самъ имао несрећницима теби равнима издао. — — “

„Ахъ децо моя, децо моя!“ ецаше нуканна удовица.

„Неклони духомъ, него мужествена буди, кћери моя!“ дубоко тронуть одговори свештеникъ, „и моли се светой майки божіой, она є покровителька и утѣшителька свію невољни матерій и њіове нејачій, па ће доиста она ни тебе съ твоіомъ децомъ безъ помоћи оставити.“

„А одъ кога іошъ да се помоћи надамъ, кадъ ми вы благодѣтелю нашъ, єдина надежда моя, ништа дати и помоћи неможете?“

„Све ће быти, а и сада бы іошъ было, да ми само у овай паръ ніе цепъ мой овако посве празанъ,“ рекне апостолъ благотворности, и у томе за уверити просителъку о истини речій свои спусти руку у цепъ горнѣ зайне свое. Нагданпутъ зачу се у цепу сребрна звека Свештеникъ се одъ удивленя укрепасти.

„О пресвета майко божія, зарь ћеть саслуша ты смирену молитву нашу!“ у извенадности той узвикну почитанія достоанъ свештеникъ. „Погле вѣрна Христіянко — ево шестъ цванцика, управо пожелана сума — я ій заиста имао висамъ — узми ій и благодари богу, коя ти є милостиню ову посредствомъ чуда послао.“

Затимъ се онъ дубоко замишлѣнъ удали тражећи у опомени своіой разрешенѣ загонетке ове — али є немогаше никако другчіе него божественимъ чудемъ, себи да разасни.

Све више и више утврђенъ у томъ увереню ноће онъ сутра данъ опетъ у цркву, да одъ свеце срца свога светой майки божіой благодарность однесе, што є њега за извршенѣ чудотворства овога изабрала. Како ступи у олтарь, али га његовъ сопарохъ смешећимъ се чертама лица дочека:

„Ништа!“

„Шта то?“

„Опоминѣшъ ли се светы речій, рекне овай парохъ шалећи се: „недирай у туће!“

„Безъ сумнѣ, али зашто да ме на то опоминѣшъ.“

„Због тога што си неотиће мою горню зайну и у њой шестъ цванцика, кою си іоче на место твое навукао, и кою его и сада на себи носишъ.“

Чудо є было разрешено, а и сиротой удовици зацело поможено было.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Отацъ. Садъ се приближуе твой данъ кћери моя! и радъ самъ да ти што годъ купимъ.

Девойка. Хальина имамъ доста!

Отацъ. А оно избери какавъ накитъ на главу. Шта бы найрадіе носила на глави?

Девойка. Шамію тата

МРВИЦЕ.

— Јупитеръ сиђе еданпуть съ неба на землю съ томъ благороднома намеромъ, да различите муке и неволѣ людске позна, и да имъ помогне. Путујући тако по земльи сусретне једнога врло сиромашки одевеногъ и врло тужногъ и забринутогъ човека, кога су мутне очи къ земльи оборене биле, и кога су се ноге колебале. — Јупитеръ сажалѣвши сиромашка тога упусти се съ нимъ у разговоръ и рекне му: куда тако пріятелю, и што си ми такo невесео?- „Ахъ, куда ћу, одговори запитаный, — то ни самъ незнамъ,а кадъ ти кажемъ, да самъ због несрећне парнице и кућу, и земло, и све што годъ самъ имао, изгубіо, то се ни ты туги и жалости моіой дивити неможешъ.“ — „Буди утѣшенъ брате, кадъ само друго што ніе, у томе ћу ти лако помоћи, рекне Јупитеръ и съ тимъ речма пружи несрећнику томе новелику кесу съ дукатима и изчезне. — Наскоро Јупитеръ продужи путъ своій и одма опази човека једнога, коме е бледоћа лице покрила, и кои брамъ кораком ићаше. — Шта се томъ догодило, помисли у себи, и текъ што е то помисліо одма е исто и наредио. — Нисиди и ти пріятелю парницу изгубіо? запита га Јупитеръ имаюћи ошшъ у уму оногъ што е парницу изгубіо. „О, писамъ, тужнимъ гласомъ одговори овай, већъ самъ е на жалость добіо, па ево садъ што брже могу бегамъ, не бы ли се таннице съ коіомъ ми правобранитель мой прети избавіо, будући писамъ у станю, да му плату издамъ. И тако Јупитеръ зловољно остави землю, на коіой е предописана искуства себи набавіо.

— У једномъ друштву препирало се више ученыхъ людій о томе, шта е у праномъ смислу лепа жена. Наравно свакій е давао свое мнѣніе; али се никако сагласити нису могли. Напоследку дође једновуда шальивчина једанъ и уздовольи ій све овимъ речма: „Лепа е жена рай, за очи, пакао за душу, чистителный огань за џеп.“

— Ловчаръ једанъ даде себи слѣдујући гробный надписъ ставити: Одъ земль самъ живіо, еръ самъ ловчарь био; у земло се враћамъ еръ самъ човекъ био. Путниче неплачи! у земло ћу се преобратити. Отиди у мой дућанъ, тамо ћешъ ме опетъ, и може быти башъ у виду ловца, наћи.

— На балу једномъ, где е сала за играње кое одъ играча, кое одъ играчица, кое пакъ одъ гледаоца дупкомъ пуна была, рекне играчъ једанъ играчици своіой, бришући марамомъ лице свое одъ зноя. „Башъ е ово несносна врућина. Я се знојимъ као магарацъ Зноителъ се тако исто и вы, госпођична моя? — „О не, одговори она, я принадлежимъ сасвимъ другоме роду.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Месине пишу да е при концу прошлогъ месеца тамо яка буря и олуя была, коя е 30 миля заузимала, и 3 сатій е трајала. Варошъ Месина страшно е страдала. Читаве куће, варошъ и људе, а све што е нетаръ сачувао, посіо е у море. Штета износи на неколико миліона.

— У Паризу пре некогъ времена изда се една млада и лепа девойка именомъ Каролина Хиршъ, за принцезу вацарску. Она е тако вешто умела одъ једнога места узимати а на другомъ са трошењемъ узајмљењы новаца отварати себи кредитъ, да се 200.000 (1 миліонъ гроша) за две године задужила. Она е држала многобројне слуге и слушкање, кола и коње; њене собе, у коима е седила, быле су скупимъ накитаюмъ застрте. За самъ квартиръ киріе плаћала е 25 хиляда гроша месечно. Напоследку кадъ се са свы страна дугови слегну, буде тужена, 25 особа представу суду противу ње, коима е она преко 200.000 франака дуговала, и она буде осуђена на три године тамнице.

— Савезници почели су изъ свои устрѣљења противу сѣверне стране Севастополя пуцати, свакогъ минута бацали су по једно ђуле. Али су се увѣрили, да на 2300. ћиљы даљине, немаю никакогъ успѣха. Зато сада очекую и спремаю се да са пловећи батерія съ мора почну руске батеріе тући. У особеной части Севастополя готово нема никога. Пелисіе издао е налогъ да све што се може покренути пренесе у Кафшъ, и да тако ћуле и колебе за зимованъ праве. Велике и лепе касарне у Карабелной сасвимъ стоје читаве, и когле бы се за шпиталѣ и за обитавање употребити, али Руси могу изъ свои топова донде да дотуре, и кадъ годъ ове све да сруше.

— Генералъ Канроберъ пресѣо е 13. т. м. у Копенхагенъ, где е одъ краља Данскогъ врло лепо примљенъ. Ни е дао мнѣніе у новинама исповѣшюе се да ће ово француско пословство моћи у своіой намѣри да оне државе противу Русіе подвигне, успѣти.

— Изъ Пароза једанъ пиша: да ће савезници до—30 хил. войника у тридесима Кимѣша, Еникторіе и Балаклаве оставити, а ову другу сву войску изъ Крима извести. Но пре тога разорће сву основну часть Севастополя.

— Царъ Александеръ кадъ е походіо Севастополь, и благодаріо войсци за пожертвованіе свое, разделіо е млогобройно медалѣ са портретомъ цара Николе.

— Колера у войсци у Цариграду іошъ једнако бесни, особите у странымъ легіонима. — Скупоћа свію потреба све већа постае.

Одгонетке у пр. бр. — Безъ воздуха. — Кисео. — Што нема подковица на ногама.

У КЊИГОПЕЧАТНИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 29. Новембра 1855.

ЖУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 3 цванцика. | № 96.

ДОСЕТЉИВОСТЬ.

Нѣкомъ Ђаку самоуку
Діогена кой науку
Хтеде радо да повоза,
Жеља дође да обнови
Учителя покушевъ.
Фењѣръ дакле онъ зграби,
Па с' упути, гдѣ су стари
Људи, свачијо нужду здањ,
Другом' да покаже бедањ,
И онъ свое наученѣ
Да утврди. — Они нѣга
Запитаю, шта до тога
Доведе га, да у подне
Снѣгу пази, у невгодне
Часе. — Онъ имъ одговори:
„Я човека тражимъ. — Разговори
Садъ престану,
И настану
Збилѣ. Кое у то време
Кадъ Діогенъ Грчко племе
За восъ вуче
Насъ неуче,
Да е люди'
Сваке ћуди
Было. — Еле садъ бы тако
По нашега наопако
Мудраца; еръ изъ гомиле
Страби здањ чирсте виле.
На мудраца те узъ дзаку:
„Ето" вели „за науку!
На покажи гдѣ годъ дођешъ
Да та сада паћи можешъ.

В. Сув.

ОРЛОВЪ ПЛѢНЪ.

У Швайцерской планини Юри слѣдующій се случай догодіо. У месецу Септембру ове године, пође една станара за марвомъ и завиши свое дете на сиси, тврдо пеленама, носила га е по тамошнѣмъ обычаю на леђима, кадъ е пакъ хтела сѣсти, скине дете съ леђа, и да бы угодніе шити могла метне дете у трану. Мало затимъ збогъ ове овце, да е натрагъ врати, удаля се она одъ оногъ места, гдѣ іой е дете у трави спавало. Наеданпутъ чуе она неку луну и шуштанѣ крила у воздуху, и на велику нѣну жалость угледа једногъ великогъ планинскогъ орла, кои се као стрела брзо са нѣнимъ детегомъ у высъ дизао.

Но она нешадне одъ стра у несвесть, неокамени се одъ превелике туге ове — већъ намисли грабителя нѣногъ милогъ детета, найпречимъ путемъ срести, она е истина изъ очаяня ужасно викала, ал' ніе могла орла, тогъ воздушногъ крала стићи, кои се са нѣнимъ дететомъ високо у воздуху у наокругъ віо, и почео се опетъ спуштати, да се на једанъ одъ средньи планински врхова, на свое гньездо спусти, гдѣ су га гладни орлушићи пиштећи чекали.

Ову су врађу детета, примѣтили такође и неки чобани, кои су по врху брега козе чували, и кои су очаялену вриску жене оне чули. Они пастири, међу кояма е и седамнаестогодишньи младићъ Іованъ Ниталъ быо, нису хтели дрекати и викати, еръ су знали да бы то орла уплашити могло, пакъ да бы онъ изъ найвыше высине дете одъ стра испустити могао, већъ су мирно чекали, докъ се орао на свое гньездо неспусти. Кадъ пакъ то буде, и кадъ они виде да е дете одъ ужасногъ пада осигурано, почемъ га орао већъ изъ клюна испусти, подигну они са две до три стране ужасну вику, на кою се се орао іошъ брже подигне у воздухъ негъ што е на гньездо пао быо. Съ невѣроятномъ слободомъ и мужествомъ помоћу свои моткій са гвозденимъ врховима и свои шилати гвоздены врхова на обући, почне се Іованъ узъ врлетну и дубке као зидъ стоећу високу стѣну пузати. Нѣгова е нога притомъ покушавала найпре сваки каменъ кои е изъ стѣне вирio и на коги е онъ стати хтѣо; предосторожно е онъ сваки корак мѣрio, — свой е животъ чувао да животъ другоме избави. На нападаня орлова ніе се освртао, еръ су остали чобани каменѣмъ се на истогъ бацали и вику дизали, и тако га све већма планили. И тако Іованъ свою важно єдиственo той опасвой стази обраћаюћи, досиѣ на послѣдку срећно до те страшне колевке, у кою е орао дете спустіо быо.

Мало пакъ, ово дрекомъ птичића пробуђено дете, врискало е страшно при долазку свогъ избавителя. Іо-

ванъ счена моле орлиће, вратове имъ позаврће, пакъ ій у дубљину пропасти побаца. Но текъ што е онъ то учинію было, ал орао, немарећи више ни за дреку козара ни за њіово бацање камена, бесно се спусти на убицу њіговогъ порода, и у мало му неиспадне за рукомъ да Іована єдномъ ударомъ крила своїх низъ брегъ у пропасть, къ удављенимъ своимъ птичићама несвали. Но видивши Іованъ неугодность своєгъ положења расмотри текъ садъ цео просторъ и величину те опасности. Садъ увиди да му неће бити могућно заедно са дететомъ онимъ истимъ опаснимъ путемъ вратити се, коимъ се и попео. И тако е морао и онъ себе и једно ово дете за изгубљене сматрати; єръ мислію онъ како му драго, ніе могао ни єъ кое стране згоду наћи да се спусти. Но и ако се онъ никадъ у опасніемъ положеню налазіо ніе, и пакъ ніе хтео пасти у очаяњ. Одъ єдапутъ дође му та мысао, да самъ себе безъ детета, єдномъ одважнимъ спуштањемъ низъ стѣну избави, ал одма њєгово благородно єрце одбаци ту себичну мисао. Несрећне матере на њєга надежде пуно управљивый погледъ, кол га е до подножја те врлети пратила, а одатле на свако одъ њєгови движенія мотрила, яко га троне, и премда е єдва могао и посумњати, да ова стѣна њєгова Голгота, и пропасть та њєговъ гробъ неће быти, то ипакъ ніе хтео онъ тай быти, кои е жалостной овой майци њіну последню надежду одузети хтео; — као за њіну утѣху држао е онъ плачуће дете високо надъ окрайкомъ стѣне, и показивао га матери.

Іованово недвижимо држањ у томъ опасномъ и беззаштитномъ положењу примѣти орао, кои се надъ њимъ високо у воздуху увакругъ віо, и употреби на свою полузу Іошъ е истина у добро време опомена остала чобана допрла до Іованових ушію те дете опетъ у гнѣздо спусти, но чимъ то учини, залети се орао, и у своимъ слепомъ бесилу, тако га силно крилима груне, да га полакъ са стѣне избаци, тако да е предня часть тѣла Іованового сасвимъ у воздуху низъ стѣну висила.

Найжалоснія запѣвка зачуе се оздо изъ дубине — то е была очаяњимъ убіена готово мати, сасвимъ већъ изгубљеногъ детета — Но где готово никакво чудо небы могло избавлења дати, ту е слепо бесило орлово Іована избавило. — Єръ овай се іошть єдномъ изъ воздуха залети, и груне Іована тако силно крилима да га сасвимъ у пукотину и на гнѣздо свое натрагъ врати.

Планинскій, (каменитый) орао никадъ озго управо ненападне на непріятеля, већъ све изпрека и на конце, кое е Іовану и помогло те га овай у пукотину и у мало болю сигурность ударомъ своимъ догна. Њєгова га свѣсть и спокойность неостави; єръ одма и єдномъ погледомъ одкріе онъ єдно оружіе за обрану, у самомъ гнѣзду орловомъ, єръ угледа подъ гнѣздомъ орловимъ, кое е изъ пањине и други разни витки прутова начињено было, неколико дебелы грана као темељъ гнѣзда, и одма изнуче єдно пократко и дебело замашао дрво, коимъ орла, кои се опетъ на њєга залетіо было тако силно по глави лупи да се овай одма предъ њєга строноша, затимъ га одма іошть неколико пута удари тако, да іошть єдно слабо дрктањ крила послѣдуе, и силногъ се алпійскогъ краля влада сасвимъ уништи.

Алъ е и побѣдитель тако слабъ и изнуренъ было, да е чисто сиртъ му се приближавала, и задовољнъ баръ съ тимъ: да ће спокойно умрети моћи, пружи свое уморево тѣло поредъ гнѣзда на коме е дете лежало и полако плакало. По маломъ одпочиваню, застиди се онъ те слабости свое, зато промоли се наполъ, и повиче на пастире, кои су се више њіга, съ друге стране, на врхъ стѣне пошли были: „Ей вы горе! имате ли уже кодъ васъ?“

„Немамо єдиче! немаме, на єдногъ парчета!“ одговоре они.

„Мора быти да тамо доле у „олеби єдно има, идите и донесите га горе къ вама, па ми сдањ край спустите! идите, я могу іошть чекати!“

Пастири се пожурe да му волю испуне, и докъ они недођу, потражи Іованъ по пеновима своимъ и наће єдну кору хлеба, покваси е у своимъ устима и даде е плачућемъ детету те е сисало, затимъ га узме на руке свое и люљаћи га успава.

Затимъ дођу и пастири и никаду му да ната уже. Іошть е и то срећа была, што при борби съ орломъ, ніе њєгова дугачка потка у пропасть отишла. Средствомъ дакле те дугачке потке, кои е съ єдне стране гвоздењ шиљакъ а съ друге гвоздену куку имала привуче онъ висеће уже къ себи. Чимъ уже дочена, баци найпре орла наполъ, па онда начини одъ ужета петлю као неку узенгію, стане єдномъ ногомъ у нету, веже своимъ каишомъ себе и уже испођу пазуа, да бы тако рукама угодно помагати се могао, недржећи се за уже, — узме полагано спаваюће дете, у леву руку, а десномъ задрма ужетомъ и повиче „вуците!“

Но текъ што ивань пукотине и у воздухъ висећій дође, залюла се уже и почне се то на єдну, то на другу страну тако силно љюлятн и извртати, да е Іовану друга и гора опетъ опасность претила, да свакій часъ, цѣлимъ тѣломъ о стѣну негруне. Но пастири, слутећи тако штогодъ, нису га хтели одма повући, већъ найпре задрже, па онда полано стану ићи, оставлюћи му времена, да се єдномъ рукомъ о стѣну одупирати може. То е было ужасань погледъ за оногъ кои е одоздо гледао — младића и дете — на єдномъ слабомъ ужету — више између неба и пропасти. Да се само една струка, єдань кончићъ тогъ избавителногъ орудія прекине, да само єдна рука оны што вуку изнемогне — па и младићъ и дете лежали бы раздругани у неизмѣримой дубљини пропасти. — Жалостна пакъ мати, ніе могла ово видити, єръ е у неизмѣримой любави своіой према детету, такође се съ великимъ трудомъ почела къ осталимъ пастирима, и чекала долазакъ детета свога. — И одъ єдапутъ, укаже се избавителный анђелъ у виду младића, са спаваюћимъ дететомъ на рукама. — Мати е клечала и гледала у небо у некомъ чисто обезумљћеномъ ухићењю. — Пастири се скупе око Іована, мати скочи, счена мило дете свое и нетне га на груди свое, даюћи му свису. — Место речи — она е само плакала. — А пастири — ова чиста деца природе — паду на колена и благодаре богу за избављенѣ детета и њіовогъ другъра Іована.

ИЗНЕНАДНО НАСЛѢДІЄ.

Пре некогъ времена примѣте гости, кои су у гостіонницу Л. долазили, съ удивленѣмъ, да већъ три дана старогъ єдногъ госта нема, и да є њгово место, на комъ є онъ толико година седіо, празно. Овай є изостанакъ тимъ више свакога у удивленѣ поставіо, што є тай гостъ пуны двадесеть година редовно свакій данъ и у єдно исто време ту долазіо и на свомъ месту седіо. Господаръ Н. гостіонникъ, кои є одъ пре десеть година, одкако му є отацъ умро, притежатель гостіонице те постао, добро се опоменѣ, да госта тога одъ детинъства свога познае, али ништа више о њему казати незна, него то, да се онъ господаръ М зове. Господаръ М. био є врло лепъ старацъ око свои 70 година, са израза пуным, благороднимъ чертама лица, и съ ленымъ очима, изъ кои су, велика туга и доброта срца говориле.

Никада съ никимъ старацъ тай речице єдне прогворіо ніе, онъ є у найудаљѣнѣмъ углю дворане седіо, и то є место одъ толико година сматрано было за собственно њгово, тако, да се нико ни усудити ніе хтео, да у оно време место то заузме, у комъ є господаръ М. долазити обичествовао. Гостіоникъ више є пута бадава кушао, да са господаромъ М. у ближе познанство дође, онъ є кроз толико година съ тимъ задоволяо быти морао, што є господаръ М. кадъ бы га онъ бурмутиномъ своіомъ послужіо, изъ њ. бурмута међу прсте узео. Између остала гостію, налазила су се ту и четиръ млада човека, кои су прво теченіе наука свршили, па се сазъ међу собомъ разговарали и совѣтовали, какову ће садъ коя струку за живот свой да избере. Двоица су желили да буду правобранителя, єданъ лѣкарь а єданъ живописацъ.

Кадъ су изъ училишта свои излазили узаймно су се разговарали и єдань другогъ охрабљивали, заедно су у гостіоницу долазили, и заедно су и то у оно време, кадъ и господаръ М. ручавали, седили су недалеко одъ њга, и овай бы се често њіовымъ єдне величине и єдногъ садржая веселимъ сновима у себи смело, безъ да бы се и наймањъ у разговорѣ њіовъ умешао. И овой четворицы на истый начинъ падне у очи одсуство господара М. Гостіоникъ, єдно ютро добіе петъ позиваталны цедуля, квима се обявлюе смрть господара М. коима се позиваю на погребъ. Четирь цедуль быле су упућене на позната четирь ученика. Сльдующегъ дана рвену се она четворица у друштву гостіонина къ обиталишту покойника, где ій єданъ у прво обученъ човекъ дочека и благодари имъ, што су доброту имали покойнику на у конъ доћи. Кадъ су се съ гроблa вратили и ова се четворица удалити хтели, замоли ій овай у прво обученый, кои є бележникъ было, да се потруде до њга доћи. Почемъ му они одъ онъ имъ ово изговори. Господо моя: я имамъ у смотрењу васъ у име мога доброгъ пріятеля, покойногъ господара М. њгову последню волю да испуним. Вы сте га свакій данъ виђали безъ да сте знали, ко є онъ, а то ћу вамъ я садъ да саобштимъ. Мой є пріятель было єданъ одъ оны людій, коима є природа све дала была. Лепота, богатство, таланть, были су дарованія њгова. Онъ є было способанъ и кадаръ свачега се латити, али му ништа ніе срећно за рукомъ изашло. Преваре, обмане живота бацили су пріятеля мога у дубоку тугу и жалость. Незадоволянъ съ людма избегавао ій є, и иманъ є свое посветіо само несрећнима. Три, десеть година жили онъ овде у месту, а прекюче є после краткогъ болованя преминуо. Онъ є и вама 4000 франака завѣштао, коя вамъ предузетанъ вашъ у наукама олакшати могу. Садъ съ богомъ, господо моя, и нигда незаборавите доброгъ пріятеля мога, господара М.

Тронути врате се ова четирь млада пріятеля и међусобно се завере, да се, докъ су годъ жива, съ благодарносћу изненадногъ наслѣдія овогъ опоминю.

ПОХВАЛА НАУКЕ.

Грци су се трудили доказати, да научень човекъ двапутъ болѣ види, а неученый и наймањ свари неувиђа, а опетъ мисли и себе нара да є видіо.

Єданъ грчкій мудрацъ рекао є: здравлѣ усрећава тѣло, и наука духъ.

Аристотель є казао: да є ученъ човекъ подобанъ живомъ, а неученъ мртвомъ човеку.

Демадесъ є іошть даљ отишао, рекавши: разлика између неученогъ и ненаученогъ човека тако є велика, као годъ разлика између богова — и људи.

Сократъ є познавао само єдино добро: научевостъ, и єдино зло: незнанѣ на земльи.

Посидонъ є држао, да є вредніи єданъ данъ єдногъ неученогъ човека, него цео животъ єдногъ незналца. Тако и Араби имаю пословицу коя то исто каже: неваспитаный и ненаученый човекъ, подобанъ є детету, кое ни отца ни матере нема.

Цицеро, у слову свомъ о науцы говори: науке украшаваю младогъ, задоволяваю старогъ, оне су украшай смрти огъ у срећи. тѣшитель ке у несрећи, оне животъ нашъ и кодъ куће и изванъ нѣ пріятныхъ чине, а напослѣдку оне су найвернія пратіоци у ноћи и дану, на путу и на земльи.

Овидій є казао. „Трудите се за науке, єръ оне насъ облагороћаваю, и людима чине.“ Найболый примѣръ уважавања наука показую Хинези, кодъ кои нико и найманю државну службу не добити неможе, докле испытъ предъ чиновницима виши редова неположи, и где онъ за свакій данъ коракъ у служби наново испытъ полагати мора.

Науке су, рекао є папа Юлій II. кодъ граћанина сребро, кодъ благороднка злато, а кодъ владателя драгій камень.

Филипъ Апиалъ, тако се страстно наукама одао было да є єдномъ кадъ му є жена говорила да се непрестаногъ читања остави и овай животъ ужива, рекао: мора се учити и читати, єръ кадъ умремъ, и гробъ ме прогута, доста ћу се наодмарати и наспавати.

Сим. Б. Живк.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерак. Збиља, што нису прошле Србске Новине изашле у свое време као обично.

Петак. Зарь незнаш было е Учредникъ болестанъ.

Ерак. Жао ми е, и треба сны да га жалимо. А шта му е было?

Петак. Убла га пчела.

Ерак. Како можешь тако да говоришь? Ко е до одь пчеле до садь боловао?

Петак. Али то нie пчела, као што су наше пчеле, то е некаква сѣверна пчела.

Ерак. А што е дирао у пчелу?

Петак. Хтео е да узме мало меда, да заслади свое новине.

МАЛИНА.

— Кадь бы човекъ свакій данъ понешто читао тако, да непропусти нисданъ данъ ма каква друга посла и бриге имао, да што нечита, имао бы се на свршетку године дивити, колико е научіо. —

— Науке избавляю човека одь дугогъ времена, тераю беду, угушаваю тугу и болю, одушевляю и развеселяваю самогъ. (Сегирь)

— Пріятно е човеку кадь се чиме увеселява; а іошть е пріятніе, кадь се чему добромъ и полезномъ учи. Читанье, коимъ се човекъ и увесселява и учи, прилично оном плоду, кои е и лепъ и питателанъ. (Марчонтель)

— Добре књиге есу баштина найбольи умова, садржай нiовы знани и плодъ нiовогъ дугогъ труда. Наука цѣлогъ живота у нiвма се може за кратко време поцрпити. Добре књиге дакле есу велико благо и велика помоћь. (Вовнаргъ)

— Између свію порока, найгадніи е и найопасніи, гордость.

— Учтивость краси заслугу и дае іой нeћу лепоту. (Лабрієръ)

— Ко се хвали своимъ благородствомъ, своимъ имањемъ, своіомъ срећомъ, своимъ душевнимъ даровима, тай тиме доказуе, да е тога недостоанъ. —

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Новоздана лепа црква у Смедереву као што смо извѣштени бише на св. первоизванога Андрею освештена; чега ради, Његово Високопр. г. Митрополитъ одпуговао е ноче у Смедерево.

— Якову Живан. Петровићу Канцелисти Попеч. Финан. сіе 24. т. м. несрећнимъ случаемъ у лову, одапела се пушка и тако га у тугу ударила да е на месту мртавъ остао. Онъ и сутра данъ съ обштимъ участіемъ и сажалѣнiемъ сарањенъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Неке Енглезке новине являю да ће бити скоро миръ закључень, друге опетъ пишу, да ће се текъ на пролеће пријателяи и жестокъ ратъ отворити. Једанъ дописатель пакъ изъ Париза вели: да одъ почетка рата, нигда нiе болѣе изгледа за миръ было, него сада. — Али те све гласове о миру и о рату поравно сватрати за вѣсти, кое шпекуланти по потреби свои интереса распростиру.

— Изъ Париза являю: да ће на пролеће саюзници іошть нeћу флоту у источно море послати; и що томъ да ће 200.000 войника превести и у Финландской извести и почети дѣйствовати противу Русіе са суна; онда надаю се, да ће и Шведска и Данска свое войске противу Русіе кренути.

— У Бечу на Берзи разнео се глась да су Руси освоили Карсъ.

— Забрањено е одь стране цк. Аустр. власти да се ненавози шалитра, сумпоръ, и олово у Русію ни у Турску. (осимъ подунавски княжестава.) А тако исто забрањено е и оружь и друге муниціе у покрете државе износити.

— Изъ Петробурга телеграфирано е: да ће се тамо држати једанъ великій воиный савѣтъ, на кою цѣль позвани су готово са свію страна знатній адмирали и генерали.

— Вѣсти изъ Крима врло су кратке и неважне: Саюзници заузели су свое зимне квартире. Коњичке регементе свештене су у Камћиу и Балаклаяву, многи су одъ њи и у Царіградъ повраћени. У саюзной войсци има много регрута, и обучаваю се сада у долини Черной. Войска изъ Француске іошть непрестано долази у Крымъ. Једна лађа коя е носила изъ Царіграда саюзницима нуждне потребе подавила се и пропала е у мору.

— У Варшавы 11. т. м. была е велика парада и торжество, и тимъ су прославили 25. годишу, одъ како е Пољска складана и буна уништена. То е торжество држано по заповѣсти изъ Петербурга коя е једанъ данъ пре дошла. О князу Паскіевићу являю да има іошть надежде за оздравленъ. Н. В. царъ аустрійскій кадь е чуо да е князъ Паскіевићъ болестанъ послао му е одна изъ Беча искусногъ лѣкара Опольцера. Сва варошь Варшава учествуе и брине се о болести княза Паскіевића, све цркве пуне су пожбины, кои се моле за његово оздравленъ.

ОГЛАСЪ.

Кодъ мене налази се за продаю једанъ врло лакъ, скоро прављенъ ИНТОВЪ. Ради цене и погодбе нека изволе купци пріятнити ми се устмено или съ плаћенимъ писмама.

ГЛИША БОЖИЋЪ
Ковачъ у Београду.

☞ Листъ одъ 25. т. м, было е изашао, али е узапћенъ одъ стране Цензуре, и због тога неће се читателима ни разносати.

У КЊИГОПЕЧАТНИ КЊИЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 2. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 97.

ОПЕТЪ ЄДНА ПЧЕЛА.*)

Грчкій филозофъ Платo споминѣ жене съ великимъ почитавіемъ, онъ е быо тога мнѣнія да жене у држави треба савршено да имаю еднака права као и люди: т. е. да могу быти и у найвећа државна званія понамештане, (онда баремъ небы никаквы тайни было). Плавіе прича да су жене у стара времена и сами зверови почитовали. Но срећно и златно време жена быо е онда кадъ су Ритери нѣмачки живили, они су жене као нешто выше сустиество и као светиню почитовали. Сократъ, Плутархъ, Демостенъ и многи стари грчки списатељи писали су о женама као о некомъ благородніемъ створенію, него што су люди. — Бокачіо, каже да жене ништа друго нису него анђели. Агрипа написао е єдну велику књигу, у којой е доказивао да су жене у свыма свойствама превосходніе одъ люди.

Найславніи стихотворци талијански Аріосто и Петрарка, преко сваке мѣре узвышавали су у своимъ пѣсмама леноту, доброту и сва чуства женска, читавъ животъ њіовъ женской су слави посветили и тиме су се обезсмртили и кодъ люди и кодъ жена. Албрехтъ Дире пише на єдномъ месту: „Я нећу у рай нити маримъ за вѣчность ако тамо нема жена!“ — А шта ћемо казати о Шилеру, кои е онако нѣжно у своимъ пѣсмама быо одушевљавъ за свою Лауру, да іой е могла Петраркова Лаура завидити; кои е узвисіо женскій полъ на право свое достоинство, съ ономъ песмомъ: „Чествуйте жене, єръ оне плету, небесно цвеће на земноме свету!“ — Сигмундъ каже да су жене оно суштество кое ствараю чуда: и да е жена понатіе свію земны милина. — Жанъ Полъ у своимъ књигама пише: „Женско и любавъ то е єдно исто, и само ко нема расуђена неувиђа да е тако. — Жене имаю у найвышемъ степену сва нѣжна чуства. — “

XI. Србкиня у Славонiи.

*) Овай нѣжанъ прилогъ спроведенъ е съ єдномъ неизкажанъ писмомъ, у коме та исповиата уста Србкиня доста опорно опомиње се на досетљивости противу жена, што су у овомъ листу быле, и што сво проженуди надпись овога састава и место: „Похвала женске“ стављали сво тай надпись. Међутимъ читателя су увѣрени да одъ толико времена ништа ніе у овомъ листу было што бы нѣжна женска чуства врећало. Шта друго изъ овога опорога писма можемо толковати, него да се женама већъ досадило, што се о нѣима у овомъ листу ништа неговори, было добро или зло, зато ако одъ сада каква досетљивость изађе о женама, и ако имъ буде криво, онда овай листъ нема се съ чиме бољими правдати, него са оними: „што шиче на светца!“

СУЄВѢРІЄ НИДІЯНАЦА.

(изъ песма єдногъ Енглеза)

„Я самъ быо очевидацъ єдногъ жалостногъ и на поругу човека служећъ примѣра суєвѣрія и глупости индиске, кои ћу вамъ сада приповедити. Но пре него што почнемъ приповеду нуждно ће быти да васъ о нечему найпре навѣстимъ. У Индіи постои обичай кои се свето испуњава, да се у време какве опасне болести отацъ жертвуе божеству ради одклоненя смрти одъ свое дѣце и сродника. Тако я самъ видіо єдногъ седогъ човека, пуногъ озбильности и богопочитања, кои е праћенъ одъ свое дѣце и сродника сасвимъ задовольно на згорелиште ишао. Я самъ видіо, како е тай старацъ у єду око десетъ стопа дубоку яму, надъ коіомъ е нека запаљива материя горила скочіо. Мене е то грозно позоріе јако тронуло и почео самъ сродницима и њиму говорити да се такве будалаштине и суєвѣрія оставе, али они не само да ме нису послушали, него боећи се да имъ небы силомъ намеру осуетіо, пали су пред-а-ме на колена и молили ме, да поштедимъ њіову фамилію одъ такве несреће, кои ће имъ се догодити, ако се отацъ нежертвуе. Я ій оставимъ на миру. Овай у ями клечећи дигне руке небу и скромно се богомима моліше, после тога узеше га сродници за руке и петъ путій дигоше вичући богове у помоћъ. Докъ су они то радили жене чупале су свое косе и лупале су се у прси. Напоследку оставише старца сама, и измакоше се. Старацъ е сасвимъ мирно лежао да се ни уздисай чути ніе могао; сви околостоећи имали су по єданъ ашовчићъ у руци, съ коимъ су землю на њега бацали и тако е тай бедный живъ и закопанъ и спаљенъ. При овомъ послу были су и нѣгово двое дѣце, едно одъ седамъ, а друго одъ десетъ година, и само њи два показивали су неке черте жалости и туге. Жене и люди те породице ишли су сасвимъ равнодушно кући, будући они такво пожертвованъ за сродниче сматраю као какво особито дѣло, съ коимъ се фамилія повоси и као на невій начинъ торжествуе.

ДРЗКІЙ ПУТЪ.

Карлъ XII. краль Шведскій упадне са своіомъ побѣдоносномъ войскомъ у Саксонію да бы краля Польскогъ Августа II. збаціо а место њга Станислава Лешчинскогъ войводу Познањскогъ на престолъ попео, кое е за прло кратко време и учинио, али е опетъ зато читаву годину дана после закљученогъ мира са Саксоніомъ у њоj провео. После године дана спреми се Карлъ XII. са своимъ войскомъ на путъ и пође више Дрездe. Карлъ е обично ишао више корака предъ войскомъ. Официри и абуътанти надгледаюћи редъ у войсци изгубе га испредъ очію, и кадъ виде, да га нема стану га сви забрињути по околини тражити, и већъ сва войска клована мисленја да е краля когодъ убіо. Генерали се скупе и стану савѣтовати шта да раде, али у тай ма дође имъ єданъ Саксонацъ и рече, да е видіо краля, гди итао у Дрезду самъ оде. Карлъ XII. дође у Дрезду, одмах предъ палатомъ Августа II. и првый одъ двората видіо га е министеръ и славный ђенералъ Августовъ Фламингъ кои е найвећій непріятель и противникъ Карлову было.

Онъ е укочењ стало и краля гледао, докъ су слуге коња прихватили, и кадъ се мало поврати, оде краліо своимъ и яви долазакъ Карла XII. Августъ брже спуче са себе спаваћу альяну и униформу навуче, и докъ се онъ наметнтао уђе Карлъ XII. у собу и поздрави га љубезно. Карлъ се съ Августомъ подуго разговарао, а Фламингъ е непрестано зачуђењ и као окаменѣнъ у другой соби седіо. Карлъ се опрости съ Августомъ, узяше коня изађе изъ Дрезде и на четврть сата одъ њ. нађе ђенерале скупљене гди савѣтъ држе, и на пытанѣ шта раде одговоре му да су се саветовали Дрезду обсести и њга захтевати. Карлъ имъ приповеди шта е радіо и они сасвимъ зачуђени запитаю га, како се могао тако очевидной опасности излагати, а онъ имъ одговори: „Я се свагда безъ страха повераваме моіой доброй срећи, коя ме никадъ издала ніе.“

Сим. Б. Живк.

МРВИЦЕ.

— Говоре па и пишу люди, да е принцъ Наполеонъ опетъ садъ предузео путешествіе єдно, кое осповнѣ за цѣль свою има, али не у опасный Крымъ, него у миролюбиву Шотландску. А као да е и само осповнѣ то далеко одъ онога кодъ Севастополя, и да ни на што друго управљно ніе, него на срце енглеске принцезе, кћери краљице Викторіе и принца Алберта. — Други опетъ кажу, да се због те поне, любови посвећење, намере, и прайзскій єданъ принцъ садъ башъ у Енглеской ваоди.

— Кажу повиме, да е некій французкій воякъ, кои е пре негди при некомъ излетано рускомъ изъ Севастополя десну ногу изгубіо и у робство пао было, па се у Одеси излечіо, прилику добіо, те е прелепой єдной девойчици руской животъ одъ ватре спасао. Юначко дѣло ово раньника и до богата доведеногъ Француза тога тако се девоячкогъ срца коснуло, и такову е силну наклоность къ избавителю своме у њу улило, да е она супроть свима представленима, молбама и сузама родитеља и фамиліе свое, куђу и огньиште свое оставила и са любезникомъ своимъ, кадъ се роблъ именуло, у Француску отишла.

— У малому местанцу єдномъ у войводству Мекленбургу пре кратког времена умре човекъ єданъ, кои е у свакомъ призренію одъ свои сажителя уваженъ и почитованъ было, премда е, нарочито последньи свои година, само редко у цркву долазіо; због овога непосѣтованя прквe, одрече мѣстный свештеникъ земньмъ остатцыма њговымъ, у обштемъ гробљу место пребиванъ. Пратня донесавши мртваца до гроба и напавши капію одъ истога затворену, нехте насиліемъ послужити се и неправилно у гробљѣ уђи, већъ се окрене, мртваца натраг однесе и у башти њговой сарани. Сродници, комма е тешко было одвоенъ овако одъ собраће гробъ њговъ гледати, после неколико дана изваде га, однесу у оближнѣ село, и тамо га у обште гробљѣ саране. Селяни се овымъ нехристіанскимъ поступкомъ свештеника свога узбуне, дигну противъ њга парницу, добію га, и тако по трећій путъ мртваца онога изъ земљѣ изваде, у свое гробљѣ пренесу, и у фамиліарну га гробницу њгову саране. — Благословеный Крымъ, тамо майка земля безъ сваке разлике и христіане и нехристіане милосрдно у себе прима!

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Майсторица. Люляй то дете да неплаче.

Шегртъ. Я га єднако љюлямъ а оно непрестано плаче.

Майсторица. А ты му певай штогодъ па ће уђутати.

Шегртъ. Очію ми майсторице, я неумемъ ништа да певамъ.

Майсторица. Певай макарь шта само да дете неплаче.

Шегртъ (љюля дете и пева). „Святый Боже! святый крѣпкій!“

Майсторица. (лупи га шаконъ) А заръ незнашъ ништа друго да певашъ обешењаче. Певай што друго.

Шегртъ. (пева крозъ плачъ) „вѣчная память, вѣчная память.“

Майсторица (лупи га опетъ). Ты мени проклинешъ обешењаче.

Шегртъ. Ніе очію ми, я те песме певамъ да бы дете уђутало; єрь знамъ коме се годъ те песме певаю, онъ ћути.

МАЛИНЕ.

— Разкошт, коя умножава потребе, разпалює жељ за богатствомъ и пораћа у срцу млого жеља; простота нравій, коя разрѣшава човека одъ млого спољны ствари, есть нао канавъ непорушимый шанацъ, кои брани добродѣтель. — (Дагосо)

— Кадъ човекъ живи просто и умѣрено, то му чува здравьѣ, спокойство у души, а и обезбѣђава га у независимости.

— Кадъ е човекъ умѣренъ то ніе тако велика добродѣтель, али е доиста велика мана и порокъ надъ е човекъ неумѣренъ.

ЗАЧИНЦИ.

Ня єдна струница ніе се у свилу претворила, макаръ да у њой непрестано дукати стоѣ.

Намѣренѣ, то е душа дѣла.

Кадъ просиѣ на коня узяше, нико га неможе више претећи.

У оно што те нежеже недувай.

Благодарность ништа некошта, а инакъ се допада и Богу и людма.

Можешъ ести по своіой вольи и по своѣм обичаю, али носи хальине по обичаю други людій.

Погледай найпре на себе, па онда осуђуй друге.

Прилика и место стваряю краће.

Свуда на свету има више крадљивацa, него вешала.

ЕРАБЪ И ПЕТАКЪ.

Ерабъ. Та е-ли истина да е пао Учредникъ „Сербски Новина?"

Петакъ. Ала си лудъ, шта се чудишъ? — Пао Севастополь а да непадне єданъ србскій Учредникъ!

ПОСЛОВИЦЕ.

Одъ кадъ грмі и гаѣа, ніе добро ни погодило.

Како е дерано ніе ни кравно.

Мене майсторъ туче три године, а я њега само удари єданпутъ, па опетъ я крівъ.

Непада снѣгъ да помори свѣтъ, него да свака звѣрка свой трагъ покаже.

Испуштаю га у село а онъ пыта гдѣ е попова кућа.

Растаѣешъ се са мномъ али неѣешъ са твоіомъ памећу.

Ніе дошло време да погинемо, него да видимо ко е какавъ.

Кадъ се конацъ врло утањи онъ се прекине.

Неортачи се съ онимъ съ кимъ ѣешъ се гологлавъ есапита.

Бой се пса па и његовогъ репа.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Обштенародный празникъ св. Приозван. Андреє прослављенъ е са свима торжествима као и сваке године. Његова Свѣтлость Князъ, и сва господа у уніформи, и грађанство, присуствовали су божественой литургіи, войници предъ црквомъ упарађени пушали су на воалазе црквене. Г. Архимандр. *Сава* говорію е данашњемъ дану сходно слово, представивши слушательима торжество тога дана, у ком е данъ Србіи умутрашнѣ незавиеномъ управленіе утврђено и обезбѣђено, опоминюћи на слогу, любавъ, и послушность, и на благодарење створителю свію ленны блага господу Богу нашему. После цркве примала е Његова Свѣтлость посѣте у своѣмъ двору. Којомъ приликомъ ађутанте г. М. Данилошића и г. Л. Цинцаревића пронзвела е Његова Свѣтлость у чину на єданъ степенъ више. У вече была е цела варошъ осветлѣна.

— Наилюћи нашихъ читательника да су „Сербске Новине" предате за време учређе г. *Іована Ристића* Стојановић. Поп. Министр. Дѣла, немогемо пропустити да се при овомъ случаю непростимо са досадашнимъ учредникомъ г. *Милошемъ Поповићемъ*, и да му искрено неблагодаримо, што е свой листъ свагда тако управлѣли да негда ніе быо у распри и у сореновању са осталимъ србскимъ листовима. Србске Новине подъ његовомъ управомъ свагда су съ пріятельскимъ и радостно одушевљенимъ членомъ поздравляле и предусретале появлење „*Шумадинке*"; оне су се радовале напредку њеномъ и свію други србски листова. Сада притесњенъ околностима, слази г. *Поповићъ* са поља явности, на коме е пуны 13. година дано-ноћно радіо; за 13. година овога трудного посла, онъ е тако усавршенствовао Србске Новине, да су заиста у целомъ Славенству *быле* прве новине. Србске Новине подъ његовимъ учредничествомъ быле су, нарочито одъ 1846. године, строго єдьдственье у правопису, кои слѣдственость непрестано оскудѣва свима србскимъ листовима; многе нове речи, кое су за журналистику нуждне быле, и кое данасъ и у обичномъ разговору чујемо, створене су у србскимъ новинама. Недирающи ни мало у политичну страну Србске Новина, кое су, као и све друге светске новине, по околностима писане, рекли смо то неколико речій на похвалу г. *Поповића*, сматраюћи његове новине са књижевне стране. И сада праштамо се съ њима са онимъ чувствомъ, съ коимъ бы и онъ пасъ пратіо, кадъ бы оставляли оно мало поля србске явности, на коме смо одъ неколико година за дно и у слози пословали, и радоваћемо се са свима његовимъ читательима, кои су га кадкадъ необаирући се на околности осуђивали, ако онъ напоно узме своју данонабачену лиру, и ако се на ново преда поезіи и убавите књижевству.

— Одъ неколико дана тако е яка зима наступила, да е готово несносна постала; нико се ніе овоме чуду и овако рано надао. Истина, тишина е и сѣверни вѣтрови недувају, али опетъ све се мрзне; шта више ледъ е на неколико места на Дунаву стао. Снегъ е тако лепо нападао, да одъ многа година ніе лепши сваонъкъ быо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крима нема никакыы важны новостій. Енглеско-турска войска стаыла се у Керчу, гдѣ су подигли яка утвр-

ћени, да могу у сигурности зимовати. Саюзнички войници редомъ руше освојну часть Севастополя; рѣшено є да се све разоре. Одъ сада главну ролу играће Камћацъ. У Цариграду тако се уможаваю праће и убиства, да после заласка сунца ніе сигурно ићи по улицама; и то є знаменито да по великой части бываю убіени енглески и француски солдати; због тога сада и француской патроли дозволѣно є да може свуда ићи. У Криму довршенъ є телеграфъ између Керча, Балаклаве, Камћица и Кинбурна.

— Адамъ Мицкіевићъ умрло є у 56 год. своєг живота у Цариграду одъ колере. У њему є не само Польска, него є и цело Славенство изгубило найвећегъ своєг стихотворца.

— Изъ Атине являю: да се грчко правителство све болѣчъ споразумѣнію са западнимъ силама приближуе; особито съ Француском све више пріятелство утврђуе.

— Изъ Петерсбурга єданъ дописа вели: да се на свима местима и важнимъ обалама велики топови наместаю. Дружине све су се тако навећитле у войничкомъ запату, да се слабо разликую одъ солдатій, кои су одъ толико година у томъ послу. Войске се непрестано упражняваю и увеличаваю тако, да ће на пролеће Русія имати войску, какву нигда ніе имала. Духъ кои ове колосалне трупе одушевлява у найвећемъ є степену развіенъ. Здравлѣ войника у найболѣмъ є стаю. — У Крамъ, одъ како є снегъ пао, послано є толико ране и други воены потреба, да цела руска войска има задоста за 11. месецій.

— Рускій посланикъ у Хановеру г. Фонтонъ приспѣо є у Бечъ, и после дужегъ разговора са княземъ Горчаковимъ отишао є одма 26. Нов. у Петерсбургъ.

— Као доказателство како се много употреблява начињено цвеће, навешћемо то: да у самомъ Паризу има 2000 фабрика, у кои се 30 хил. душа съ тиме занимаю, да художествено цвеће праве: годишњ прода се такогъ цвећа за десетъ и по миліона франака.

— „*Молитеръ Цтг.*“-у пишу: да Омеръ-пашинъ посланикъ кодъ Шамила ніе ништа успѣти могао. Черкеске войводе неће никако да остане своє брегове и да у Турцію сиђу. Такође ніе истина да се тамо спрема нека революція противу Русіе. Жительство Черкеско поредъ мора стои сасвимъ мирно; — премда по извѣстію неки писама — много се новаца просина да би се подигли кавкаски народи противу Русіе. Омеръ-паша надао се, како се навеле у Сукук-кале, да ће сви жители устати да сруше руску владу у Тифлису, али до сада ніе тога было. — За Шамила можемо рећи да са Омеръпашомъ стои више у непріятельству него у пріятельству. И кадъ бы Турска войска главномъ турћијскомъ путу пошла, онда бы Черкези, кои на Турке праћ, могли ударити имъ излеђа. При томъ Омеръ-паша нема толико войске да се може одъ морске обале удалити. И по томе изъ тога слѣдуе то: да є онай планъ Омеръ-паше (да почоћу Шамилове войске потуче Бебутова, да напиира на Тифлисъ, и да тиме принуди Муравіва да остави Карсъ) осуѣненъ. Изъ руски извора пакъ чуемо: да се Бебутовъ са главнимъ станомъ сместіо у Кутаю, и да ће скоро почети нападати на войску кои се налази у Анаклеи и Редутъ-калу. У войсци князя Бебутова налазе се и адјутанти Шаха персискогъ. Генералъ Муравіевъ стои ићшто непрестано у своимъ трима утврђењима предъ Карсомъ, и нема ићшто никакве нужде да своју позицію остави. У долинама Руси су у добре зимске квартире смештени, и са свачимъ снабдѣвени; и жители Арменіе доносе имъ све потребности, єрбо Руси све у готовомъ новцу плаћаю.

— Енглеске новине саобштаваю ту вѣсть: да є у Риму одкривено једно тайно друштво, кое се было завело и договорило, да 26. Нов. подигну буну, и да опеть проглазе римску републику.

— Изъ Керча пишу: да є тамо између Турске и Енглеске войске было сваће и битке, коіимъ приликомъ погинуло є више енглески солдатій. Та сваћа постала є отуда, што су Турци продужили непрестано пличкање, шта више, кадъ по варошн ништа више нису налазили, почели су раскопавати руске гробове, єръ су чули да се млоги Руси у сребромъ окованимъ сандуцима и са сребрнимъ крстомъ на прсима сахрањују. Енглези хтели су томе нечовечеству на пућъ стати, и стрелили су млоге турске солдате, и єдногъ официра. — Енглези ту су неко време у великомъ страху провели, єрбо су сталн према 20 хил. разирени Турака.

— Угарски богаташи молили су да имъ се дозволи да одъ Ђура до Земуна праве гвоздени пућъ, кои велико предузеће, почеће одма. Енглеско друштво предузме правити гвоздени пућъ одъ Цариграда до Београда.

ОГЛАСИ.

Кодъ мене налази се за продаю єданъ врло лакъ, скоро правлѣнъ ИНТОВЪ. Ради цене и погодбе нека изволе купци пріявити ми се устмено или съ плаћеними писмама.

ГЛИША БОЖИЋЪ
Ковач у Београду.

Због малогъ броя уписника, „*Шумадинче III. свеска*“ неће печатано быти. Све краће саставе, кои бы у той трећой свески изашли, быће читательима у Шумадинки у теченію идуће године саобштени.

— Продуженіе започете приповеске: „*МИЛАНЪ и МИЛКА*“ слѣдоваће у идућимъ броевима, и свршиће се до 15. Декембра.

Течай новаца: среб. 113½; дук. 5 фор. 16 кр. банкій.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 5. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 гроша. | № 98.

МИЛАНЪ И МИЛКА.*)

(продужено, бр. 95.)

Овай бачкій старый свештеникъ кога читатељи познаю изъ почетна ове приповедне, седіо е и читао „Српске Новине“ кое су овда у найвећой слободи кою е игда србска печатня имала, свое чланке саобштавале. Њихово удубљено читанѣ прекине єдань странацъ, кои уђе у внутра. „Господине, ваша смиреность, ваша сѣда коса, даю ми увереће да се вама и найвећій злочинацъ кога савѣсть гризе, сие приближити и изповедити“ рекне странацъ и скрушено стане на средъ собе. — „Майка црква, прима покајнике у своя наручја“ одговори свештеникъ „и ако има кои, коме бы изповесть олакшала гришку, я ћу га радо саслушати, и радо ћу се за њега богу молити. „Я самъ тай светый отче,“ рекне овай странацъ кои нико други небешке него Бенда, и са дрктењемъ устнама полюби руку смиреномъ старцу; кои већъ беше узео кньигу, метуо крстъ на асталъ, и спремаль да слуша изповѣдь, читао е предходеће молитве. „Господине, Шандоръ капетанъ хонведскій био е овде, я самъ му провашао квартиръ госпоѕ Селанићке и онъ е ню преварію да іой е мужъ живъ, само да се поврати у Банатъ. Она е пристала и у Недељю онъ ће е превести.“

„То е рђавъ путъ коимъ си пошао био, рекне свештеникъ — „али за времена си се покало и — — “

„Ахъ, за времена, болѣ рецште доцканъ, врло доцканъ покаио самъ се!“ „Шта да ніе већъ отишла удовица Селанићка?“ повиче уплашеный свештеникъ. „Ніе, али ако неоде Шандоръ ће съ четомъ пређи и одавде у-краће ньину кћерь. Али я самъ почео одъ маньи и одъ найновіи моя рђавы дѣла — друга већа злочинства стое на моіой души. Нико ій незна, али совѣсть коя ме мучи, коя ми неда спавати, и коя ме нао усіяннмъ кађштима чуша, гони ме да тражимъ себи лека — ако е вайде, ако ће ми бити лакше, целомъ свету, я бы казао, о, кадъ бы сано спокойно умрети могао, я бы радо умрьо. Господине сво у овомъ завіоштку има 12 дуката, примите ій делите ій сиротињи, подайте у цркву, моя рука увекъ задркти кадъ ońу какву милостињю да учиним; али саслушайте ме, и убламите ме вашимъ речма.“

„Говори слободно“, рекне свештеникъ „дужность мога светогъ чина налаже ми да твое речи никоме некажемъ.

„Несрећный єданъ и бесанъ богаташъ,“ — почне Бенда — „обкладн се у мађарскомъ логору съ єдннмъ полковникомъ у велику суму новаца, да ће у Београду бытя димунација и да ће сва варошъ бити осветлѣна кадъ Мађари освое Банатъ Я самъ примію на себе, да онъ обкладу добіе, пређемъ овде, и чекао самъ гласъ мађарске побѣде. — Лако е было погодити како ће се сва варошъ осветлити. 17. Априла повећмъ се на таванъ великогъ здања; читавъ данъ провео самъ напештајући оне запаљителне справе, кое самъ у сва четири ћошета пространогъ крова сместіо. Мени е требало само на два краја прикалити, и я самъ спокойно чекао поноћъ. Три четврти сата избію, и я причекамъ іошъ. — Неколико минута после тога, и я ужежемъ запаљителне свећице и полако изађемъ и одемъ на сокакъ. Све е мирно было, све е живо спавало. Двадесеть сатій избіе, и у тай нетый ма' на обадва краі високогъ крова буяне пламенъ. Далѣ све знате, она е ватра угашена, али онай пламенъ гори непрестано у моимъ прсима —, Београдъ е было осветлѣнъ, я самъ добро награђенъ, али гриза одъ дана на данъ све већа постае у момъ животу, и нигдѣ немамъ мира. Дайте ми лека, обећайте ми да ће молитве ваше допрети до престола божіега!“

„Доста несрећниче“ загрми страховито зачуђеный старацъ и уклони крстъ испредъ тога злочинца. — „Неспоминьи на твоя уста свето име божіе, свака твоя молитва вређа величество небесно. Проклетъ да си целогъ твогъ живота! проклетъ нека е спакій онай зракъ сунчанный кои те осія, свака она стопа землѣ на коюе станешъ! проклетъ нека е онай воздухъ коимъ дишешъ! Нека се умложи и устостручи ова гриза кои те досадъ гризла! за тебе нема милости ни на овомъ ни на ономъ свету. Свудъ предъ твоимъ очима нека твоя дѣла трепте, нека те свуда демонски бичеви прате — цветь у кои ты погледашъ нека одма увене; дрво, за кое се ти прихватишъ нека више плода неноси. Уклони се испредъ моя очію да неоставе твой лнкъ у можъ памтењу, иди и гди годъ човека сретнешъ сматрай, у њему свога най-

*) Жао намъ е што ове сцене кое бы читатељ найвећма занимале, морало овде изоставити. Због чега ће цела дала приповедка рекао ти, и одкуда скраћена быти.

строжіегъ судіо.“ Несрећный очалвый покріе рукама своје лице, и са горкимъ уздисаемъ оде.

(продужеће слѣдув).

НАГРАЂЕНА НЕВИНОСТЬ.

У Ліону у Француской умрла е една стара и богата госпа. Целогъ е имања њеногъ, кое е она притяжавала, наслѣдникъ био едањ сыновацъ њенъ. Предъ што ће умрети дозове она овога къ себи и рекне му: Пре осамъ година дана одемъ у Паризъ, да едањ дугъ одъ 14.000 франака наплатимъ. Дугъ ми тай исплате съ папирнымъ новцемъ, кои я у старе едне новине, у кое су у путованю моме ципеле моје у сандуку замотане биле, увіемъ. Кадъ дођемъ у квариръ, метнемъ завіенъ тай папиръ са другимъ некимъ стварма заедно на ноћь, па седнемъ за асталъ да твомъ отцу писмо напишемъ и известимъ га, да самъ дугъ наплатила. Писмо буде готово и я га хтедо сама на пошту однети, а да се небы задоцнила и да опредѣлено време за приманѣ писама непроће, поитамъ што самъ брже могла. Кадъ ключъ кућевномъ газди предадо рекнемъ му, да ми се довече у 8 сатій ноћи наложи. Одемъ кодъ познанике едне изъ Ліона на вечеру, и за вечеромъ у пола осамъ сатій падну ми наедапнуть на паметь моји 14.000 франака. Забринута устанемъ, опростимъ се съ пріятельицомъ, седнемъ на Фіакеръ и дођемъ у гостіяницу. Кадъ самъ у собу моју ушла, ноћь е ноћь, као што самъ заповедила, наложена была, али е и папира мои нестало.

Зазвонимъ, служитель дође; запытамъ га, ко е ноћь ложіо, онъ ми одговори служавка, и ова затимъ одма дође. Запытамъ ню, да ли е новце мое видяла, а она ми одговори да ніе. Я неодустанемъ одъ потраживаня мога, она падне у несвесть; дамъ газду дозвати и преповедимъ му све по реду, шта е предходило. Газда добарь сталше за честность њену, а при оваковомъ обвиняваню за сачуватя честъ куће свое принуђенъ се наће приступити крайнѣмъ кораку и — девойка дође подъ затворъ. Судъ е осуди због на зло употребљеногъ поверења на три године затвора — али се новци мои ненађу и я се вратимъ кући.

По истеченію три године сврати се служавка издржавши казнь, у Ліонъ и дође къ мени укораваюћи ме због обезчешћена свога. Строго наслѣдованіе судейско, комъ она подлећи мораше, ніе могло изнаћи, каково е употребленъ она съ новцима учинила. Сумня, да, грижа савести управо породи се у мени. Да Манонъ невина небуде!

Манонъ? запыта сыновацъ. — Єсть Манонъ, одговори стрина, то е та иста служавка, коя е и данасъ кодъ мене. — Тронута преклиняћемъ њенимъ, несрећномъ њеномъ, унамеримъ да колико више могу савести моіой олакшамъ, па е понудимъ, да кодъ мене у службу стане. Она се прими тога, єръ повређена честъ њена небы іой на услуги быти могла, да на другомъ месту службу добіе. Башъ у време догађаи оногъ хтео ю е младъ едањ майсторъ, и као што сви кажу, валянъ човекъ себи за жену да узме, но после е остави. Я садъ већъ више, у слѣдству службе њене, нимало несумнямъ о невиности њеной, и умиремъ у томъ уверену, да е она скупоцене оне новине употребила за подпальиванѣ, натре у пећи. То, што самъ ти садъ преповедила, довольно е, да ти Манону препоручи. Я желимъ да она кодъ фамиліе наше остане па ту и да остари. Немой тайну ову несреће њене никомъ одкривати, него шта више имай увекъ призренъ на ню.

Сутра данъ умре стрина и остави синовцу имања у предности 200.000 франака.

Садъ текъ долазимо на правый чудноватый догађай. Сыновацъ г. Адріянъ Б. дође на неколико дана после погреба стрине свое изъ Ліона у Паризъ, съ томъ немеромъ, да неколако месецій у Паризу проведе. Онъ уме обиталиште у оной гостіяници, у кою га е Фіакеръ довезао. На другомъ боку съ бапъ лица са сокака буду две собе за њега опредѣлене. Прве дане провео е у совршеномъ задовольству и подпуномъ уживаню свію радостій. Єдно вече дође сасвимъ умореньу обиталиште свое, спреми се за спаванѣ, легне у креветь и узме последный листъ новина да чита. Наедапнуть узмемири га напрасанъ кликотъ његовы садъ текъ кући дошавши сусѣдница.

Нашъ странацъ испусти новине изъ руке и послуша — но почемъ е само неразумителанъ звукъ до ушію његовы допирао, то се онъ дигне съ кревета, и потражи згодно место, съ кога бы разговоръ удобно прискушкивати могао. Врата една, коя нису служила за пролазакъ, већъ коя су текъ она ради ормань представляла, раздвоіла су га одъ његовы лепы сусѣдница. Шупльина врата или ормана тога была е са старимъ новинама и другимъ коекаквимъ папирима испуњена. Онъ уме свећу свою и потражи пукотину какову, кроз коју бы любопитно око његово до занимљивогъ сусѣдства допрети могло.

Ко шта тражи, тай и наће.

Зидъ е было нешто мало наеренъ, између рагостова папири утуткани. Г. Андріянъ навалище изуче єданъ са паучиномъ обвіенъ завежлай папира наполъ. Садъ е већъ безпрепятно свое лепе сусѣднице гледати могао. — Сутра данъ, чимъ се одъ спаванѣ дигао, потруди се, да све у свой надлежный редъ постави, подигне са землѣ онай сиводъ „два изученый завежлай папира, раздреши га, да га лакше утуткати и опетъ довече лако извући може, и наће у истомъ — — 14.000 папирногъ новца стране његове!

Онъ испита газду и дозна одъ њега, да е то она иста гостіяница, у коіой е пре осамъ година страна његова обитавала. Сирота Манонъ была е онда ту служавка. Андріянъ пише у Ліонъ и заповеди да Манонъ одма у Паризъ дође.

Чимъ е съ кола сишла одкріе іой настоће чудотворно доказателство невиности њене. Али њой, као жертви приключена тога, остае на свагда непонятно, како новине оне заедно са садржаемъ своимъ у ону рупу -дођоше, и како ій за пуны осамъ година дана отуда ни-

ко досада неизвуче. Но почемъ є ово таково необоримо доказателство, кое стварь никако предругоячити неда, то се пожури Андріанъ да Манов-и явно удовлеворенъ даде. Манонъ є пакъ довольно паметна была, те є то одбацила, ярь є њена жалостна повѣсть већъ одавно заборављена. Кажу, да є наслѣдникъ Манов-и ти 14.000 франака уступіо. Газда гостилнице те неброи се међу имућне људе. Манонъ стане у той кући и повери му новце свое за распространенѣ послова његовы. Она се прими надзирателства надъ целимъ домоводствомъ. Гостилникъ є удовацъ быо, и то є повода дало къ обштемъ мнѣнію, да ће Маномъ њему руку свою дати, и тако на тай начинъ притязателькомъ целогъ домостроительства тога постати

МРВИЦЕ.

— Младићъ єданъ у Берлину, одъ добре куће, залюби се у єдну лепу и добродѣтелну, али сироту девойку. Чувству његовомъ у подпуной є мѣри одговарало и чувство њено. Али є саединенію њиному на путь стало несагласіе появивше се одъ стране родителя залюбљеногъ младића. Сирома младићъ све є на свету чинio, да родителѣ свое, а имено да отца свога на одобренѣ склони, али овай остане ненамолѣнъ. У очаянію падне младоме човеку томе на паметь, да онъ у Магдебургу богатогъ уякa има, кои велику трговину води. Заключи дакле да къ овоме оде, да стане код њега у службу, и да се тако съ любезницомъ своіомъ венча. Уякъ, паметанъ поштенъ и добаръ човекъ, предвиђаюћи да та любовь сестрића његовогъ може живота стати, узме га за књиговодителя свога, допусти му, да любезницу свою поредъ венчања тамо довестисме, и обећа му, да ће онъ родителѣ његовe было после венчања приволети, да и они саединенію њиному одобре, потврде в благослове. Младићъ пунъ сладки надежда пошта у Берлинъ, да њрну любезницу свою са собомъ одведе, и наће є — мртву. Иванъ себе одъ туге отрчи у воденицу и стриогласце скочи у воду. Лена радость и утѣха несмишљѣномъ отцу.

— Молеръ єданъ оде къ сарафу єдномъ и съ оваковомъ га молбомъ поздрави: Господине! Я садъ башъ у послу имамъ єдногъ тврдицу, па бы радъ поредъ њега новце да измолуемъ. Зато васъ молимъ учините ми любовь и дайте ми на послугу кроз єдну недељу дана єдну гомилу дуката, да, инаюћи оригиналъ предъ собомъ тврдицу лепо нажитимъ." — Да ли є но обштепознатой сарафской издавности сарафъ онай молера у вештини његовой са молѣномъ скупоценомъ мустромъ подпомагао, нисмо у стаю точно извѣстіе дати.

— Башъ надъ се паробродъ єданъ у Коблецу одъ обале отискивао, утрчи у њега као безъ душе Енглезъ єданъ. Паробродъ се отисне и текъ што є съ пуномъ снагомъ бродити почео, а Енглезъ сасвимъ обучень као што є было и са шеширомъ на глави скочи съ парoброда у воду. Са свію страна заори се вика и дрека одъ поплашены путника, потрче у чамацъ да му што пре у помоћь стигну, али пливаюћи Енглезъ даде знакъ рукомъ, да могу на миру остати, и здравъ читавъ на обалу исплива, и отуда, цурећи съ њега вода, у пратньи млогочислене дечурліе дотрчи у Коблецъ, да се часъ пре у гостіонницы пресвуче. Шта є даклe у стварн было? Онъ се спреміо было да са фамиліомъ своіомъ изъ Коблеца на паробpоду одпутуе, па како се на єдномъ месту мало задржао а фамилія његова напредъ отишла была, помысли, да є тай крећући се паробродъ онай, съ коимъ онъ путовати има, а кадъ є у њему превару свою увидіо, безъ свакогъ предомишљаня скочи у воду, да се небы иначе текъ съ друге штације враћати морао.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Као редкій случай у живећой природи саобштавамо онай чудноватый догађай нашимъ читательнима. Синъ єдногъ селяка близу Темишвара нестане 11. Новембра т, г. наедноутъ изъ цркве, гдѣ є са своимъ родителима на вечерньи было, и родителя узалуд више одъ 15. дана тражећи за изгубе сваку надежду, да ће икадъ свое дѣте наћи. — Истогъ мѣсеца 26. отиде мати изгубљенца у подрумъ, и немало се упрепасти, кадъ свогъ сина ту подъ єдним буретомъ безъ свѣсти али седећи види; пола радосна, пола у страху, истрчи наполѣ и зове свогъ човека и тако изаесу сина у собу, кои ту после краткогъ времена къ себи дође.

Изъ казиванія његовогъ дозна се слѣдующе. Кадъ є онъ 11. Новем. у цркви было, свуча му се, и онъ изнашавши изъ цркве потрчи кући, но у путу га спопадне тако нъкъ санъ и нека трохость, да ніе могао далѣ ићи; зато се сврати у єдну шупу комшійску, у коіой доста сламе бише, ту се пола изванъ себе до конулѣ свуче, у сламу се стрна и одна сладко заспи. После некогъ времена, а то є было после пуны 15 дана, разбуди се и поће онако необучень кући, но у забуни своіой непогоди собу него отиде у подрумъ и ту опетъ заспи, гдѣ га и мати исто вече случайно наће.

На његово причанѣ похити отацъ у означену шупу и наће тако свогъ сина алшине и удезано мѣсто, и увѣри се тимъ о казиваню синовлѣномъ.

Изгубљенивъ се было сасвимъ осушіо; зато зовну родителя лѣкара, кои наће да се истомъ трбу, бышше до крста спласнуо, ярь у времена и стомаку нимало ране ніе имао' почемъ за 16 дана нити є што со ни піо, и да му є свако тѣлесно дѣйствованѣ за то време престало было. За то га и лѣкарь одка поче позорльньо и брижльньо лѣчити.

— Многе новине непрестано се іоште скоромъ миру надаю, и пишу; да су предложења мира у Лондону одъ Палмерстона прегледана и одобрена, и да є Аустрія ступила у ближе преговоре. Енглеске пакъ новине „Глобе" признаю, да се уговори мораю посредствомъ Аустрія предузети, али изявлюю и то: да одъ стране Русіе нису никаква предложења до сада за миръ дошла; и ніе се іоште ни надати, почемъ ће саюзници сада далеко више тражити, него пре осовсни южне стране Севастополя. Война спремања траю непрестано са обадве стране.

— Краљ сардинскій за време бављења свогъ у Лондону добіо є великій енглескій орденъ пантљику, и повратіо се већъ преко Француске у Турінъ.

— По руском једном извјестију, кое бечке новине сообштавају дознајемо слиједеће: „У мјесецу Октомвру отели су Руси 55 коња од Турака изъ Карса, коіимъ приликомъ населя су многе Турке и скупили много оружја кое су Башибозуци и регуларни коњаници побацали. При свршетку Октомвра уватили су козаци једног Татарина са 6 Турака, кои су изъ Ерзерума у Карсъ пјсма носили. Између многа француски, енгленска и немачка нашли су и писма званична команданта Карса одкле су се извјестили болѣ о стању Карса. Једно чудновато енглеско писмо нађу на комъ е съ поля стало написано: „Госп. генералу Муравјеву, а ако ово писмо одъ њекоје страже небуде упаѣено, онда да се преда капетану Хенрику Томсону у Карсу.“ То е писмо было одъ некакве Ане Томсова изъ Лондона, на своју сына у Карсъ; у томъ писму молыла е сирота мати рускогъ генерала, да то писмо ако уватн пошту пошлѣ њеиомъ сину, а своме сину писала е између осталога, како се брине за њега што немаю довољно ране. — У осталомъ обсада Карса стои у своме новомъ реду. Своеволници Полковника Лорис-Меликова и лавѣене козаци непрестано узнемирую непријателѣ у граду. — Генералъ Суловъ растерао е са две компаніе Курде кои су почели были свуда да пљачкаю, и одузео имъ е сву варву.

— Што сада енглеске и француске новине све блаже почињу да говоре, и све више и више спреваю свое читателѣ за миръ, то руске новине а особито „Сѣверна пчела“ све оштріе и живлѣ говоре противу саюзника нарочито противу Енглеза, кои — као што вели — „на три руска мора“ противу Русіе боре се. У найновіемъ своме чланку, упушта се „Сѣверна пчела“ тако противу цара Наполеона, како до сада нигда нису руске новине противу кога владителя говориле. „Сѣверна пчела“ подъ учредничествомъ Греча, ужива таква превнуѣства надъ осталимъ рускимъ новинама, да учредникъ њеног саставе безъ одобрења цензуре на своју одговорность печата. Те новине особито рускій Синодъ покровителствуе.

— Последня пошта доноси намъ гласове, да су све надежде о миру, о конка се неко време новинама говорило, сасвимъ неосноване, и да о миру неможе тако скоро ни разговора быти. Царъ Наполеонъ изјавио се да ће ратъ у саюзу съ Енглеском, донде противу Русіе водити, довле е непринуди да миръ нште Русія нађ одъ свог страже као да се сасвимъ одважила, непредлагата и неприматя никакна условія, кои бы окрњивала права или честь њену. Француске новине веле, да ће Аустрія познати своју посланика изъ Петерсбурга, ако Русія неприми њена предложења о миру. Како е миръ далеко найболѣ можемо знати изъ тога што Русія утврђуе свое престоле градове Петерсбургъ и Москву: она се дакле спрема да се и подъ зидинама Москве съ непријательма туче, а да ништа непопусти, што бы њену честь и војнай новосѣ могло увредити.

— Изъ Цариграда пишу: са е Омеръ-паша одъ порте захтевао да му пошаљу ішште војске и новаца, да бы могао свое војно предузеће продужити, Омеръ-паша дознао е да 16. хил. руски солдати у Ахалцику стои, да одатле противъ Батума иду, а после да иза леђа турской војски што на Кутаю машира, удари. — Противъ Хасанъ-кале кренуле су се две руске колоне, једна иде путемъ Карса, а друга путемъ Баязита. Једанъ е корпусъ одъ 8000 а други е одъ 3600 людій, због тога е маршъ Веля-паше (одъ 13.000 людій) Карсу, осуѣкенъ, и Селимъ-паша изъ Ерзерума напао се принуђенъ са 8000 людія у Хасанъ-кале напирати, да подкрѣпи војску Веля-пашину. Турскій војни министеръ писао е Омеръ-паши, да све своје силе употреби само да Карсъ одъ обсаде избави.

— Саюзници сасвимъ оставили су осно ну јужну частъ Севастополя, само ішште неке мале страже саюзника заостале су у смештене у неколико утврђены кућа. Руси сада и напуаю изъ сѣверны градова на јужну страну.

— Гвоздени путъ што ће одъ Бурз до Земуна мађарско друштво почети правити звање се: „Источный путь царя Франца Іосифа“. Новине веле, да е то право предузеће Мађара кое су они безъ икакве ларке и дугогъ разговора и хвале почеѣ већъ једна депутація тога друштва была е кодъ Н. Вел. цара, и одвећъ е добро примљена.

— Опеть се ако почело говорити, да ће се на пролеће, ако донде небуде миръ повраћенъ, пренети ратъ на Дунаву и да ће кодъ Исаила прећи саюзна војска и противу Бесарабіе напирати. Варна быће ово место одакле ће се та дѣйствена војске управляти.

— Последня пошта донела е телеграфску депешу изъ Лондона: *да се Карсъ зајело предао Русима.* Одъ главніи вјести е утекао.

ОГЛАСИ.

Кодъ мене налази се за продаю једанъ врло лакъ, скоро правлѣнъ ИНТОВЪ. Ради цене и погодбе нека изволе кућни пріятяти ми се устмено или съ плаћеннмъ писмама.

ГЛИША БОЖИЋЪ

Ковачъ у Београду.

— У дућану кодъ подписаногъ налази се на продаю найсвіи сапуна, мирисавы зейтина и помада изъ енглеске фабрике, а нарочито мирисавы водица париског хижићског друштва, кое нигда нису овако на продаю довезене, и кое, (съ неколико капљица у чаши воде умиваюи се) подмлађую кожу на рукама и образу.

ТАНАСІЋ СТОЯНОВИЋЪ

Берберинъ обитава на Теразіама у куки г. А. Сапића.

— Лепо познату у нашемъ књижеству повремено излазећу књигу: „*Србско-далматинский Магазинъ*“ издае г. Георгіе Николаевићъ у Дубровнику. Ко жели исту књигу имати може се у Читалишту уписати, или предбројнике на г. В. Валожића овд. књижара до поне године послати. Цена е 6. гроша.

— У зданію кодъ Елена смештіо е г. Г. Бренфо налогъ свой одъ стаклене смесе њшто израђены предмета. Ко жели дакле видити одъ стаклене преће израђену хальину, шешире, перѣ, и проч. тай нека непожали труда и 29 пр. ср. и види ће свагда одъ 10—12, пре подне и одъ 2—6 после подне, поредъ изложены на углеђу стварій, и истогъ художника, како тай посао ради. Найвеће внимание на себе обраћа једанъ чаршавъ за асталъ одъ стаклены конаца, кои се као одъ свиле прави, и на комъ е радіо 2. године, и у вредности е одъ 2000 фор. ср.

У КЊИЖГОПЕЧАТНЫИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 9. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му је за три мѣсеца 3 гроша. | № 99.

МИЛАНЪ И МИЛКА.

(продужено)

Текъ што се мало повратіо старый старацъ одъ те страшне изповѣсти одма похити кући Селановића. Онъ је заставе спремаўа на путъ; њена кћи повиновала се майци, повиновала се чуству пое с осећала за свогъ отца, али је дрктала у трозначавомъ страху.

„Нема одъ тога ништа госпоа!“ повиче Свештеникъ одма съ врата — „Ја све знамъ куда вы мислите.“ У првый ма' Милка се обрадуе, али наново се сневесели, кадъ помисли да іой се надезда, да отца свогъ нађе, осућава. „Кадъ знате! кажите ми шта мислите о свему томе?“ упыта га плашљиво удовица.

„Све је лажь!“ одговори Свештеникъ, и приповеди іой све што му је Бенда о той Шандоровой превари исповедіо, пређутавши достойно своме чину, дало изповѣсть. „Зато,“ рекне онъ при свршетку свогъ говора — „Вы морате што пре одавде ићи. Бежите у Сремъ или Славонію, тамо ћете бити довольно сигурни.“ Она погледа на свою кћерь. „Мы се немамо шта промишлявати; мы морамо іошть данасъ кренути се на путь. Милка ты несмешъ више мыслити на Милана, ты га несмешъ више ни видити.“ Милка је ћутала, али речи њене майке помрачиле су іой сав свѣтъ. Она се у своимъ мыслима борила. Она се была одважила оставити Милана, за ту утѣху и цену, само да отца свогъ изъ затвора и одъ смрти избави; онакна племенита намѣра, заслуживала је такву жертву; она се тѣшила тыме што небы было ни єдногъ залюбљивогъ срца, кодъ кога се она тыме небы оправдала; она је већъ была спремила єдно дугачко писмо, кое бы Милану истина са очаваніемъ и сузама читао, али опеть бы је навикавао, и опеть бы она остала идеалъ његовогъ поштованія и вѣчите любави — ; а овако, сада да га остави, кадъ нема съ чиме ни свое ни његово срце тѣшити и уображати, учини іой се одећъ свирѣпо. Она је была увѣрена о његовой ватреной любави, али нигда ніе осећала сву снагу свое любави, до тога часа, кадъ је морала отићи и може бити за свагда оставити га, њега, кои іошть у срећнимъ сновима будућности свогъ живота осѣша. Мати примѣтила је борбу њену, она је загрли у своя наручя, и осети на своимъ прсима тежко єданъ свое кћери, кою присудствіе тога озбильногъ страшца уздржи одъ сваких речій. — „Милка одважи се. — Све је бадава, я немогу гледати да моя кћи у сиротињи живи. — Прва обмана младости прошла бы брзо, твой бы животъ после горакъ было. Ты морашъ мене слушати.“ — „Ohy!“ одговори Милка после дугогъ ћутања, — „али, да ми се обећашъ, да ме нигда одъ тебе одвоити нећешъ, да ми дозволишъ да непрестано до мое смрти кодъ тебе останемъ и да нигда ове прие дальне несвлачимъ,“ Мати слегне раменима и ништа не одговори, она је подпуно осећала тугу и борбу свое кћери, али надала се да ће време све то преиначити моћи.

„Дакле Милка мы смо готови, мы морамо одма ићи. — А вы честный отче, кадъ видите Милана, подайте му ово мало портре Миланово, онъ је ню одъ смрти избавіо, а ћу га се увекъ као каквогъ анђела съ неба сећати, и кажите му — — али немате му шта казати. Я ћу му може бити писати кои путь али онъ неће нигда знати гди смо мы — . Онъ сестре нема, то мало портре, тай лик нека почитує у место свое сестре.“ — „И ово му писмо подайте господине,“ рекне Милка вадећи изъ недара єдно писмо — „то самъ писала кадъ самъ се надала да ћу отца іошть видити — и кажите му да су сва она чуства истинита, о комма самъ му у томъ писму писала—“ и са њежномъ одановћу притисне свое горће усне на руку старца, и покропи ій горкимъ сузама. — Њена млада душа осетила је сву теготу тога ужасногъ трепутка. Она је неизбрисано пута и као съ нежнимъ задовольствіомъ любила ту одъ старости дрктећу руку, она је знала да ће сутра данъ може бити, на томъ истомъ месту стаати Миланово устне.

„Ohy, ohy,“ рекне тронутъ старацъ — „ништа се небрините, све ћу му приповедити — Милка твое ћу му сузе причати — я ћу га тѣшити.

После тога на два сата, тихо је пловіо єданъ чамацъ низъ Саву. У њему је была удовица Селановића а поредъ ње ћутећи и замышљена седила је њена кћи.

IV.

О свему томе Миланъ ніе ништа знао. Онъ је, као и свака друга младость, мыслію да је за срећу овога света довольно любити и быти љубљенъ. Онъ је было срећанъ єръ је о томе было увѣрень; и на томе слабомъ и непостованомъ темелію зидао је неизбройне куле за свою

будућност. Найвећа брига была му е да се своимъ трудомъ и посломъ препоручи да до већега комада хљеба дође, и тимъ осигуранъ, да пре и слободније сме примити руку његове Милке. Онъ е одъ ютра до мрака у суду свой посао радіо, и една е чекао неделю, да тай данъ у ономъ единомъ раю за њега, гдѣ његовъ анђелъ живи, проведе.

Милань седіо е спокойно у суду, у своіой малой собици за асталомъ. — Предъ њимъ съ друге стране стаіо е єданъ злочинацъ у найтежемъ гвожђу, кога е требало што пре испитати. Пандуръ съ оружјемъ стаіо е иза његовы леђа — напыть е већъ готово было свршенъ.

„Имашъ іошть штогодъ казати — несрећниче?“ рекне Милань томе злочинцу прегледаюћи ово што е было написао. Кривацъ после некогъ предомишљања одговори: „Господине, реци овомъ пандуру некъ иде напоље, да останемо сами, на ћу ти іошть нешто казати.“ Съ почетка Милань се уплаши, бојо се своме животу, да остане самъ са тимъ злочинцемъ, кои е увћренъ да ће скоро чути свртну пресуду. Али кадъ онай остане постоянъ у томе, да ће само у четири ока іошть нешто казати, узме онъ єданъ пиштоль одъ пандура, запне га и мете пред-а-се, а пандуру даде знакъ да изађе изъ собе.

„Я видимъ вы се бонте мене, небойте се я одъ васъ све изчекујемъ, вы сте моя последня надежда!“ рекне злочинацъ —

„Говори брзо, шта имашъ?“ рекне Милань узимаюћи свое перо. „Немойте узимати перо, немойте писати ово што ћу вамъ казивати. — Господине, заиме божіе господине учините да утечемъ.“ Милань се осмене, и маши се за звонце да зове Пандура. — „Стойте, стойте“ повиче уплашенъ кривацъ. — „Немдите противу свое среће: желишъ-ли да будешъ богатъ, желишъ-ли да одъ єдан-путъ имашъ више него што можешъ тако служећи за сто година стећи — !“

„Желимъ разбойниче,“ рекне Милань срдито — „али нежелимъ да слушамъ твое лажи.“ — „Господине, ако ме ты несаслушашъ и непримишъ се овога што ћу ти приповедити, онда све е пропало, єръ я знамъ, због овога што самъ у лютини човека убіо, бићу може бити сутра или преко сутра на точку — на онда, оволико богатство остае законано, остае да пропадне: а мы бы обоица могли бытя срећни и богати люди. Слушай и немой мислити да те лажемъ, него мисли како ћешъ учинити да утечемъ. Кадъ самъ было у войски у карловачкимъ шанцевима, чуемъ я да єданъ съ великимъ некимъ новцима полази у Земунъ — мой другаръ кои ми то каже, позове ме да га дочекамо. Я одма пристанемъ, и мы останимо ноћу шанацъ, и два дана останемо на Банстолу чекаюћи онога конесара што-ли е было, кога е мой другаръ познавао. — Трећій данъ изъ ютра видимо єдна кола гдѣ узбрдо полако иду. — „То е ?“ рекне ми онай другаръ и одма прискочимо ближе у шанацъ кои е поредъ пута было и запнемо наше пушке. — Кадъ кола дођу близу, изтрчимъ и уватимъ коньа, а мой другаръ ускочи у кола. Но онай у колима, како види шта е, одапре се бранити и после краткогъ комешања проборе моћ другара, кои мртавъ съ кола падне, на то я напредъ коња опалимъ изъ пушке и њга на место убіемъ. Кочіашъ дрктао е као прутъ, и викао е непрестано: немойте мене я самъ сиромаха.“ Я одма узмемъ изъ кола єдно мало кожно сандуче, и у итноти скинемъ му іоште и єданъ златанъ прстенъ съ руке — и одма оставимъ путъ и почнемъ бегати у винограде — али кадъ се осврнемъ видимъ на путу оружане люде, коима е кочіашъ показивао страну на коју самъ утекао — шта ми е друго остало него одма сакрити гдѣгодъ тай сандучићъ и гледати само да животъ избавимъ. — Тако самъ и учиніо, и пребегао самъ овамо срећно— и чекаюћи прилику да одемъ и да тай сандучићъ узмемъ, ево гдѣ заиздо гвожђа, изъ кои ћу управо на точакъ. — За то господине за име божіе учини да утечемъ, свега онога нека е ваша половина, — обећајте ми се, на ћу вамъ казати и место и каменъ подъ кои сань метуо; ево прстенъ, узмите, гледајте, немойте мислити да васъ лажемъ.“ И при тимъ речма извади изъ недара єданъ малыи златанъ прстенъ и мете на асталъ предъ Милана.

„Премда ти ништа то неверуемъ, и премда изъ свега тога видимъ да си радъ да ме увучешъ у твоя злочинства, и да утечешъ; опетъ ћу по моіой дужности цело то твое казиванъ записати“ рекне Милань пробаюћи прстенъ на свой прстъ, кои прстенъ мисліо е да придода актама, кадъ се буде пресуда изрицала. —

„Нипошто нечините то! — о ако бога знашъ господине — учини да утечемъ, молимъ те као што небы за мой животъ моліс. —“ Пандуръ уће у собу и злочинацъ ућути.

„Господине, тражи васъ єданъ старъ свештеникъ“ рекне Пандуръ. — „Знамъ ко е, садъ ћу назати“ рекне Милань, но у истый ма уће и самъ онай Свештеникъ.

(продужеће слѣдуе).

ЛАДНА ИЛИЦА.*)

Черте изъ рускога друштвенога живота

(Продужећ изъ „Србскя Новине“ бр. 186.)

Удовица, — пошто изгуби барона, слѣдствености ради мораше опетъ гледати примаћи се већма Долотову. Али се овай свима ићазнымъ поугрішнымъ любезностима, свему пренечатаномъ уздисаню и осмѣћкиваню ићзиномъ одупре утивости, кои е доиста тако поражаваше, да ова већъ сасвимъ избіе изъ главе да ће моћи унекшати њгово тврдо срце, кое немари ни за тако ясне знаке. Зато она омрзне на Василіевића іошть већма него на барова.

Али суђено време, у кое се удовица по рачуну Клечевљановъ свакояко мораше удати, примицаше се све ближе, а и сама удовица као да доиста биіше тврдо наумна невратити се у Петробургъ да зимує а да нема му-

*) По жељи многи читателя „Србски Новина“ саобштава г. Милошъ Поповићъ свршетакъ ове руске новеле своимъ сторымъ превођеньемъ, средствомъ овога листа. Коју услугу радо чинећи обадвема странама, оставлямо нашъ листъ отворенъ извештеному перу г. Поповића и колико га да овай листъ своимъ прилозима и у будуће подпомаже.

У.

жа. Она шта више купи себи у талијанской опери и особито мѣсто.

Неимајући накъ ни барона ни Долотова, удовица се, као што се могаше іошъ напредъ видити, наново окрене Клечеву. Онъ бјаше скоро 10 година млађій одъ нѣга имаћ му бјаше незнатно, а маленъ и приходъ, ербо му стихови бјаху може бити и велика забава, али му свакојако недовосише новаца. Но пошто небјаше више нѣи, те да се може пробирати кои се хоће, то Гончевска стане ватрено и озбиљно погледати опетъ на Клечева и паочигледъ смѣрати на сладну срећу, кои се има кадъ двоје «дно друго любе у љубави, коя е у више прилика осѣћочена и прочишћена.

Залюблѣный нѣсмјакъ на то се іошъ већма занео, а Долотовъ јако узнемири, ербо му се нѣсмјакъ у последњи време баш омилио, па онъ садъ гледаше употребити свашта, само да га спасе. Говорити залюблѣноме Клечеву у очи, да удовица само зато за нѣга полази, што неможе да добије никога другога, было бы узалудъ; та залюбљени су обично и глуви и слѣпи.

Зато Долотовъ смисли учинити се као да е опетъ залюблѣнъ у Гончевску; али она е была паметна и смотрена, па одмахъ е спазила да се онъ само претвара, текъ да Клечеву отвори очи. Зато и немогаху успѣти при нѣговим уводи покушаи у томе погледу. Нѣсмјакъ се међутимъ како кои данъ све већма даваше у свою љубавъ тако, да га нико немогоше изъ нѣ извући. Читавы 8 дана єдномъ мишљаше Долотовъ само о томе, како ће спасти Клечева, коме већъ немогаше люди помоћи, него іошъ само природа ако му помогне. Кадъ се Долотовъ єдно вече купао, а онъ подвикне као Архимедъ: „Домислио сам се шта ћу и како ћу“, па скочи изъ воде и обуче се и бржеболъ отиде къ удовици. Она га смѣшећи се а подсмѣвајући му се дочека и запита какъвоме срећномъ случаю има захвалити на нѣговой посѣти. Нѣсмјака кодъ нѣ ни€ было, она е съ нѣимъ была уговорила да до вече иду шетати се забаве ради.

Долотовъ одговори да е дошао управо као одасланикъ друштва Лопухинскогъ, да макаръ и полузваничко чуе да ли е она наумила нѣчитати се са Клечевимъ у Лопухина, кое бы свима лопухинчанима одмѣћъ мило было. А она, мало промисливши се, одговори да ће то зависити одъ прилика.

„И одъ волѣ онога, кои Вамъ буде супругъ“ — дода Долотовъ безазлено. —

„Мислите ли вы да бы нужна у томе была и воля супругова?“ запита удовица подсмѣвајући се.

„Како не?“ одговори Долотовъ. „Та вальда се онъ неће хтѣти нѣчитати съ Вама овдѣ, гдѣ се тако неповољно о нѣму коешта разноси.“

„Шта се разноси? Вальда башъ некажу да и силомъ полазимъ за нѣга, а немаримъ за нѣга нимало?“

„А, то нико некаже, него іошъ свакій каже да га Вы искрено любите, али да онъ Васъ нелюби, него Васъ узима само зато, што се нада поредъ Васъ обогатити се, тако баръ кажу люди.“

Удовица га погледи зачуђено. Тавво штогодъ небы іой никадъ нѣло на умъ. Као то може быти да е когодъ, па и то іошъ Клечевъ, управо нелюби, него е узима само по рачуну? То помисливши, презрително слегне она раменима. Долотовъ као искрено настави далѣ: „А Вы се чудите тако особитомъ измишљању, тако лажљивомъ опадању? Али и шта зна човекъ, кадъ се неможе свему свѣту намести колача. Сва Лопухинка каже као да е єданъ само човекъ, да е Клечевъ и сироманіи и нижій и чивомъ и положамъ него вы, па се нада да ће у зевнути Васъ, добити поредъ Васъ у свѣту само одликована и умѣшата се међу велике люде. те зато одъ више година претпара се као да е у Васъ залюбљенъ, спокойно чекајући и увѣкъ склањајући се на страну, чимъ нога одважићеъ удостоите свога погледа. Вы нете ми дати за право, да Лопухинка мора имати нешто и право, што тако сумња-“

„Та зарь су башъ сви у Вашой Лопухинки изгубили паметъ?“ викне Гончевска разгнѣвивши се. „Клечевъ зарь да ние у мене залюбљенъ, него се само учинио као да ме люби? И ли паметно тавво штогодъ и мислити?“

„Кадъ бы се опадањ управляло по законима здравога разума, онда се оно небы ни звало „опадањ“, већъ „истина“ — примѣти Долотовъ озбиљно.

„То е доиста гадна лажъ!“ рече удовица љутито. „Тавво штогодъ лудо мислити! Я Ву Васъ увѣрити.“ . . .

„Чимъ бы могли увѣрити да Васъ Клечевъ искрено люби?“ пресѣче іой Долотовъ рѣчь спокойно.

„Чимъ? . . . Свачимъ ва свѣту! Нѣгово облетање оно мене пуны петъ година, нѣгове нѣсме, уздисаћ, вѣрность, стрпљивость“ . . .

„То е све могло быти само претварањ, ков га е споро али поуздано довело до цѣли“ — пресѣче іой Долотовъ рѣчь. „Я самъ и самъ све то, што сте Вы сада навели, скоро свима Лопухинчанима говорио кадъ су одъ тросъ были на великомъ извору. Я самъ гледао доказати іімъ да е Клечевљево облетање око Васъ, нѣгово постојанство, послушность и стихови нѣгови, и єдапутъ реће све, што сте ми Вы садъ казали, знакъ да Васъ онъ доиста люби. На знате ли шта ми е на то одговорио дебелый Охватовъ, што вичe на Лопухинку? Одговорио ми е: „Ала ми е и то тешко, покорань быти и уздисати, кадъ се има изгледъ, на тай начинъ добити женску са 800 мужика!“ — А дугачій Хунгерсконъ, што се єднако тужи на свой варљивый апетитъ, додао е къ томе: „Та да, кадъ онъ изъ љубави спрамъ нѣ небы два-три дана ништа ео, можда бы тимъ болѣ доказао да е искрено люби.“

„Како да ние! Вы мислите да быхъ я пустила Клечева да умре и одъ глади, само да увѣримъ Лопухинчане да ме люби?“ рече удовица незадовољно.

„Та то небы лѣно было. . . . Осимъ тога онъ е научио есть тако мало, да му небы тешко было башъ и постити три дана. Тако рече и бѣлоглавый Кашаринъ, а егуцавый Лепушекъ додао е къ томе іошъ ово: Друго бы было, кадъ бы се онъ изъ љубави спрамъ нѣ само е

данпуть купао у ладној води. Вы знате да онь неможе трпити овдашню воду, пити се онь, боећи се ладноће, до сада іошть купао и єданпуть."

Долотовь поћути, исподь очію погледаћи удовицу. Она се донекле замисли, па онда рече одважно: „Вы можете Вашимь Лопухинчанима само толико казати, да ћемо се я и Клечевь око половине Августа вѣнчати."

(Далѣ слѣдуе)

МРВИЦЕ.

Директоръ театра єдногъ доће у страно место и изъ пристойности оде да посѣти и да се упозна са колегомъ своимъ, директоромъ тамошњѣгъ театра. Дочекъ є было любезанъ а разговоръ іошть любезнїи. Само ова любезность ніе дуго трала. Текъ што су се они съ найвећомъ вољомъ и ватромъ у разговоръ, наравно о тетралнимъ предметима, упустили, и єданъ другога речи као евангеліе у се примао, али єдномъ некій и неугљенъ керъ почне часъ по часъ измѣђу њи уранкати. Колико є уранкањ оно и за гоета и за домаћина мучно и досадно было, шпакъ су обоица съ найнећомъ трпељивостїу неотесаногъ кера тога, за недати єдань другоме ни издалека повода къ увреди, у дружини своіой трпили. Напоследку гость, немогући већ дуже рапавъ гласъ сваку границу слободе и учтивости прекорачивщега кера сносити, узме шеширь свой и опрости се съ домаћиномъ. Домаћинъ найлюбезніе замоли гоета да га опеть и то скорће посѣти, а да бы време, у новольномъ разговору пріятно провести могли, да буде добарь пасаму доће безъ — кера. Данде є домаћинь керу безобразлукъ допустао зато, што га є за собственость гоета, коме ни за длаку неугодность нанети ніе хтео, сматрао; а то є исто съ противне стране и за гоета важило. Онай є у керу любимче газдино гледао. Увидивши дакле обоица међусобно варањ, отворе врата и рундова тога, кога ни єдань ни другій примѣтили нису, кадъ се унутра увукао, напољ испрате, а њи двоица тенъ садъ изнова пріятельскій разговоръ поведу.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Све што се далѣ о Карсу до сада дознати могло то є: Да су обсаћени изъ Карса были найпре послали послапика ген. Муравіову, съ тимъ, да њи дозволи да съ оружјемъ и са свимъ што могу понети изађу изъ града, на то предложенъ руссій генералъ непристане, онда остану іошть 24. сата у граду сачекујући ся што ћаю предузети, за то време нису ништа нвале да иду. Найпосле поглавари сложе се да ударе и тако да се протуку: Тако и учине, но Руси ій доченаво: и после кратакъ али жестокогъ боя, принесу бео барјакъ и предаду се Русима. Мапарскій бегунацъ Кметь, заповедникъ Карса, при томе бою срећно є утекао.

„*Фремд. блатъ*„ пише: да є паденіе Карса одвећъ изъ удариза Енглезе, и тыме долази њихова трговина са Персіомъ у найвећу опасность. Због паденія Карса и войска Омеръ-паше стоји сада у опасномъ положеню, многи дописатељи већ виде да ће сада Омеръ-паша управо на Тифлисъ ићи.

Изнесада перемећенъ будући у току свои матеріялны одношаи, уволиямъ свакога, кои бы имао одъ мене потражавати на какво новчано плаћанѣ, да бы добротъ имао стрпити се до конца Марта мѣсеца 1856. До тога ћу времена свое рачуне расправити, на свакога повѣрителя своіх найпонтелиямъ начиномъ памарити. Свуда я молимъ, да свакій, кои мени има на шта плаћати, было изъ пређашнье времена или изъ найновіегъ доба, немешкаюћи никакве друге опомене или и пароћетогъ повиавања, постара се новце ми найдалѣ до конца Јануара нд. год. послати. По истеченію овогъ времена принуђенъ ћу быти тражити наплату преко дотичне власти

У Београду 7. Декембера 1855.

Милошъ Іоповићъ

досадашній Учредникъ и Издаватель Србске Правительствене Новине, Редовный Членъ Друштва Србске Словесности, и Притакатель ц. кр. аустрійске велике Медаље за науке и умѣтности.

ОГЛАСИ.

Одъ стране учредничества **Шумадинке** извѣштаваю се сви гг. пренумеранти, да ће сљедећи листъ одъ нове године излазити као и до сада двапутъ а кадкадъ и трипутъ на недељу, и ако се одржи саданьій брой уписника, доноснће често прилоге у литографисанымъ образима.

Цена спушћена є за идућу годину на *єдан цванцикъ* месечно; а 12 цванц. за целу годину, за ц. кр. Аустр. државу остаѳ досадашня цена одъ 10. фор. и 58. кр. ср. за годину, и може се само на ц. кр. пошти уписати.

ГГ. Пренумеранти изъ окружны места умоляваю се да предплату свою на оноликo времена, на колико желе овай листъ имати, преко поште на Учредничество найдалѣ до нове године пошаљу; єръ на другій начинъ ніе могуће окружна места шиљати.

Учредничество обећава се одъ нове године такве предмете у свой листъ стављати, да ће читатељи быти подпуно задовољни.

На закгеваньћ млоги трговаца одъ нове године стављаћемо по єданпутъ у овай листъ точно а укратко све судейске огласе съ точнымъ означеньемъ имена масе, суда при комъ є и дана рочишта; кое ће се свагда изъ првій званичный Новина вадити.

Г. Бреньо нои показуе одъ стављене масе начиньће найлепше ствари, и кои седи у здавію код Елена, обавлюе да само до Понедељника остае овде.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 13. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 2 цванцика. } № 100.

ЛАДНА ИЛИЦА.

(свршетакъ)

На тако свѣтлаво изасненѣ Долотовъ се само лако поклони и оставивши удовицу у найвећой раздражености, отиде у гостіонницу, куда су обично долазили люди, кои нису кодъ куће ручавали већъ тамо за врло умѣрену цѣну узимали башъ добарь ручакъ. Было є друштво прилично велико. Разговарали су се о води и лѣту и здравлю и єдвапутъ рећи о свачему, што се годъ тиче овога, кои доће у Лопухинку. Долотовъ запита єдногъ лѣкара у колико изненадна ладна илица ономе, кои никадъ нис было у ладной води, може наудити. . . Лѣкарь одговори да то може учинити да човекъ добіе яку грозницу одъ назеба ако не и упаленцу. Долотовъ се на то нешто замисли.

Яве му да є єданъ слуга ћенералице Гончевске радъ съ њимъ нешто разговарати се. Долотовъ отиде у собу са стране. Слуга му преда єдно писмаще. Ћенералица бяше брзо написала на єдномъ листићу хартіе мирисомъ пошкропљене, ово:

„Васъ и све, кои невѣрую да Клечевъ хоће чисто да полуди одъ любави спрамъ мене, молимъ покорно да одмахъ отидете на великій изворъ до илице, гдѣ ћете се [illegible] освѣдочити до кога се стенена простире Клечевљева љубавъ спрамъ мене.

Марія Семеновна, удовица ћенерала Гончевскогъ."

Долотовъ одмахъ на гласъ прочита писмаще свимъ кои су были у собу, гдѣ се руча. Сви єдногласно закључе одмахъ радити по позиву. Узъ путъ поведе онъ са собомъ и барона Рабеа, кои є, кадъ є чуо шта се догодило, испустіо чакъ и свой штапъ. Тако многобройно друштво разговараше се свимъ путемъ о томе, какву ли ће пробу метнути ћенералица Клечева. Єдни рекоше да ће га натерати да као лабудъ плива по езеру, а други да ће 30 чаша воде морати попити за 30 минута, а трећи опетъ да ће га опетъ єдну четврть сата жетнути да стои у води, кои пада као киша и т. д. Свакій є єдва чекао да види шта ће быти. Узъ немирно то друштво пристане чакъ и стара Бурбина, кои ние могла тако красну прилику пропустити да ненабави предмета за причовѣдањ и тороканъ.

Долотовъ њаше напредъ

Украй єзера, почињући одъ велике илице, стое четири велике лѣпе куле, у кое кроз цѣви долази изворна вода изъ планине. Та вода пада са висине одъ два хвата, єдногъ хвата и по, єдногъ хвата и два аршина. Тамо се редко ко купа, єрбо є за обичне болести одъ назеба и прозеба одвећъ силовита вода и само за четири степена топла и пада у широкимъ брисковима.

Онђе, гдѣ са найвеће висине пада вода, стаяше ћенералица Гончевска са Клечевимъ. Онъ имаяше прид фракъ и шеширъ, бѣле рукавице, прслукъ отворене боје са грудма отворенимъ и чизме одъ коже што се свѣтли. О његовой руци имаяше онъ єдну лаку горњу хальину. Удовица имаяше црни заогртачъ и нешто се живо разговараше са пѣсникомъ. Овай изгледаше врло свуждењ и изочигледъ незадоволянъ. Долотовъ каже своме друштву да остане когъ чесме, па онда самъ отиде ближе удовици и Клечеву.

„О, вы сте дошли, господине Долотове? Башъ сте добро дошли!" рече удовица раздражено. „Вы доведосте са собомъ и много друштва. Тимъ болѣ, баръ сви ће посвѣдочити на што се господинъ Клечевъ мени за любавь одважава. Вы знате да онъ овдѣ нис никако Лопухинке, већъ мене ради и да се онъ никадъ некупа и никако неможе трпити ладну воду. Садъ ће онъ одмахъ стати подъ ту, два хвата високу воду и тамо у подпуномъ за баль одѣлу одстояти пет минута, те показати да онъ на свѣту нема ништа выше одъ моје жеље."

Долотовъ неодговори ништа. Већъ погледа у пѣсника. Овай се лако налюти: устне му задрхћу, у лицу стане мѣнати часъ найотвореніе црвену а часъ опетъ бѣлу бою као ово у мртваца, а руке згрчи єдну у другу; али ни онъ нерѣче речи.

„Да ће быти много пет минута?" примѣти найпосле Долотовъ. „Господинъ Клечевъ може лако назебсти."

Удовица немарно слегне раменима и пытаюћи погледаше у пѣсника. Овай корачи напредъ, па онда опетъ стане и промумлимъ и дрћућимъ гласомъ запита: „Дакле Вы то хоћете башъ доиста?"

„Никако непопуштамъ!" рече она постояно и строго.

„Вы сте немилостива!" рече пѣсникъ тако, како га єдва чути могоше. „Вы ми недадосте времена ни спремити се за тако опасно купањ. Вы рекосте да се обучемъ, те да се вечерасъ шетамо, а после обићосте е-

зеро и садъ ми изненада кажете да станемъ подъ ладну воду, на кою и мразимъ."

На онда мало престане као да очекује одъ њ утѣхе и милости. Удовица пакъ са оборенимъ очима стаяше спокойно, и нестрпљиво врхомъ одъ ципеле танкаше по земљи.

„Я већъ неђу споминяти и то, како моє слабо здрављ може бити неће моји отрпити то купањ, кое ми є доиста на убитакъ." — настави несрећный пѣсникъ даљ. „Али є вама не само мало стало за тимъ, што ћете мя животъ довести у опасность, него іошъ хоћете и да ми се сміє сва Лопухинка, кадъ мокарь и грозничавъ пођемъ одандѣ кући."

На опеть ућути, молећи баръ за єданъ погледъ и єдну рѣчь, али немилостива ћенералица викне найпосле нестрпљиво; „Хоћете ли ту іошъ да зановетате коешта? Нећете да престанете одмахъ тужити се?"

„Тако нека и спрамъ васъ буде Богъ милостивъ!" — рече пѣсникъ изгубивши сваку надежду. „Я ћу вамъ показати како Васъ любимъ а како ме Вы племенито награђујете за петъ година моє найискреніе и найвѣрніе любави!"

На то брзо збаци са себе хальину и шеширъ и пође кући.

„Чекайте!" викне Долотовъ задржаваюћи га и окренувши се ћенералици. „Я наравно могу пустити да се учини єдна будалаштина, али не и да човекъ самъ себе убіе. Допустите му метнути шеширъ на главу, єрбо га може одмахъ убити дебелый бризакъ одъ ладне воде, падаюћи му са тако велике висине на главу!"

„Та кано да ме хоће убити!" викне Клечевъ и одтргнувши се одъ Долотова пође вратима одъ куле.

„Станите, Клечеву!" рече удовица као великодушно, па дигне шеширъ са земљѣ и да му га: „Метните га на главу!"

Клечевъ натуче шеширъ на очи и уђе у кулу, ни неопазивши нити и погледавши на руку, коју му пружаше ћенералица. Долотовъ узме пѣсникову горњю хальину, па погледавши на сатъ рече идући за кукавцемъ: „Я ћу гледати да Клечевъ точно испуни што се захтѣва, башъ ако и знамъ да онъ ни безъ тога неће ни крочити съ мѣста."

На то и онъ уђе у кулу, па пѣсника, кои већъ ишаше у другу непокривену собу, куда падаше ладна вода, опеть задржи и скопча му фракъ до врата и замоли га да мало искриви главу на страну, како да бризакъ одъ воде више біе у леђа него у главу, а после му загрлиши га подвикне: „Само се држите! Я самъ увѣренъ да ће вамъ ова ладна млица пре помоћи него одмоћи. Я ћу дати знакъ кадъ ће бити доста."

Клечевъ му ћутећи и захвално погледаюћи га пружи руку и стане подъ ладну воду прекрстивши руке преко леђа и на єдномъ месту трпећи воду, одъ кое му се сви удови смрзну као ледъ. Долотовъ отвори врата и викне удовици наполо: „Милујете ли гледати како човекъ топлога срца изврши злу ћудъ женске, коя нема срца?"

Ћенералица погледа Долотова огорчено и мрзећи на њга и равнодушно гледаюћи кроз отворена врата. Иза њ се виђаху главе свега друштва лопухинскога, кое се стекло на мѣсто, гдѣ ће се такво штогодъ знаменито догодити. Доста смѣшноме стању пѣсниковомъ зато се іошъ нико ни мало ненасмія, већъ свыма га біаше прожао и свакій се љубаше што удовица тако нема ни срца ни душе. Она пакъ сву гомилу прегледа поносито, па онда викне Клечеву: „Доста! Можете изаћи. Купањ є свршено."

Клечевъ погледа на Долотова и непомакне се съ мѣста, башъ ако и клецаше ногама и тресаше се савъ као у грозници.

„Съ допуштењемъ! Іошъ єданъ минуть и по" — рече Долотовъ гледаюћи на сатъ. „Онъ мора, не Васъ, већъ себе ради испунити све што има"

Удовица погледа Долотова попреко и изиђе изъ куле. Долотовъ мане на Охватова да доће брже у илиду, па спреми топлу постелю, а Хунгерсноть у истый махъ отрчи лѣкару и донесе рума и врелога чая.

Пошто проће єданъ минуть и по, а Долотовъ затвори врата одъ куле, па изваче изъ воде укочена Клечева и скине му мокрый фракъ а навуче сувъ капуть, па онда га узме подъ руку и поведе га къ илици покрай стеканши се гледача, кои га сажалѣваху сви. Удовица хтѣде прићи му ближе, али є Долотовъ доста опоро отури рукомъ и рече: „Да неће быти болѣ да му дате садъ мира? Найпре га валя сачувати одъ зла, кое га може снаћи са возба, а после га можете опеть купати, само ако и далѣ усхтѣ слушати Васъ."

Удовица слегне раменима и непогледа ни рѣчи, већъ ћутећи отиде изъ парча. Клечевъ є и непогледа, єрбо имаћаше снаге и толико, да се одвуче до илице.

Читаве двѣ недѣль дана лежаше пѣсникъ у грозници. Долотовъ се скоро єдвако налазаше кодъ њга. Сва Лопухинка разбираше како є кукавцу, кои е се тако нико тицаше, а Гончевску, немогаше нико гледати; нико съ њомъ непроговори рѣчи нити є нико хтѣде поздравити. Найпосле стане она и сама избѣгавати да се несастане са Лопухинчанима, єрбо іой се они барь подсмѣваху ако не и пређаху є.

Кадъ болестникъ стане опеть оздравляти, а сва Лопухинка долазаше му на посѣту, па и саме женске, наравно старіе. Долотовъ међутимъ добро гледаше да Клечевъ никакву вѣсть недобіе одъ Гончевске. Међутимъ она само двапуть запита за болестниково здравље, на што іой є одговорено да му є хвала Богу болѣ.

Долотовъ се непревари у рачуну, єрбо пѣсникъ доиста у єданъ истый махъ оздрави и одъ болести и одъ любави спрамъ недостойне Гончевске; ладна га млица спасе. Грозна ћудъ удовичина, коя се неможе ничимъ извинити, найпосле отвори Клечеву очи. Долотовъ га єднако своимъ силомъ раздражаваше противъ удовице и доведе га до тога, да іой захвали на участвованю, кое є спрамъ њга имала докле є быо болестанъ, и сасвимъ є разрѣши одъ тога, што є по издржаномъ купаню дужна была поћи за њга. Клечевъ іошъ дода да се онъ сматра за недостойногъ њзине руке, єрбо му е за време купаня криво было што є она тако немилостива, а и кадъ

е свршіо купањ. опазіо е да му љубањ спрам њ доноста више нис башњ тако ватрена, да е лађна илица, на коју га е она натерала, неможе угасити. Најпосле іой у писму допусти да међу поописаве болести, кое се по Присвичевомъ начину могу излѣчити, запише іошъ едну болесть, коя се по истоме начину може излѣчити, т. е. „љубањ, delirium cordis vel febris amorosa." По собственомъ искуству, вели, очевидно е да се та болесть може изъ корена излѣчити.

Примивши то писмо, ђенералица Гончевска одмахъ отиде изъ Лопухинке.

Дужность беспристрастнога извѣстителя принуђава насъ додати како е браоме моралномъ и тѣлесномъ оздравлѣвю Клечевлѣвомъ много помогло іошъ нешто, што е Долотовъ знао вѣшто употребити. Разумѣвши т. е. о кушаню издржаномъ и болести Клечевлѣвой, Лиза е баронова сестра, пала была у несвѣсть и после и сама одлежала неколико дана. Зато ніе ни чудити се што е Клечевъ, кадъ е првый путъ по оздравлѣню изишао проћи се, найпре отишао Лизи да іой захвали на вѣзиномъ участвованю, а іошъ манѣ е чудити се, што му е врло мило было и дуже представлятя оздравлѣника, па при томе шетати се са Лизомъ око парка и разговарати се съ њомъ „о Шилеру, о слави, о љубави."

Тай разговоръ спрши се найпосле онако, као што се и обично такви књижки философійски разговори спршую. Съ концемъ т. е. Августа мѣсеца бароница Рабе добіе у сарованой сеоской цркви ново-медушкой име „госпоћа Клечевлѣва." Сва е Лопухинка была на свадби, коя е врло господски обдржавана.

Одъ осталы лица, коя смо познали у Лопухинки, іошъ двое су учинили по природи, па се вѣчали, но текъ после свршеногъ лѣтованя и у вароши. То су били дебелый Охватовъ, онай непомирльиви непріятель Лопухинкинъ, са наймлађомъ господичномъ Блосовлѣвомъ Катариномъ Терентѣвномъ, коя се увѣкъ дивила свакоме мѣстанцу и дрвцету Лопухинкиномъ. Ништа су различита мишлѣня, коя су по увѣраваню оны, кои се у томе разумѣю, сасвимъ нужна за подпуну срећу, та два лица едно съ другимъ помирила. Но опетъ е чудно што е по вѣчаню Охватовъ іошъ већма викао на Лопухинку, а и господња његова нећъ ю е манѣ хвалила, ямачно да бы се допала своме супругу. Но то іошъ вис іймъ ништа сметало ніи свако лѣто у Лопухинку и тамо проводити га. А као што чуемъ, и господинъ Хунгерсноть тамо се и данъ данашньій лѣчи одъ свога варљивогъ апетита онако исто као и пре.

Ђенералицу пакъ Гончевску нити е више икадъ могао когодъ видити у Лопухинки нити о њой штогодъ разабрати. Толико се по поговараню само зна, да е она отишла у Варшаву и тамо се удала.

Долотовъ ніе женѣвъ, а ямачно нећe се ни женити. Лѣти често сврађа къ своме пріятелю Клечеву као гость, кои међутимъ тамо већъ више лѣта са своіомъ женомъ и дѣцомъ живи задовольно и срећно.

Онимъ се могу мои невѣрующи читательи увѣрити колико е истина што кажу да се ватрена љубавь може врло добро излѣчити лидномъ илицомъ.

МИЛАНЪ И МИЛКА.

(свршетакъ)

„Милане, я имамъ аманетъ да ово писмо и ово портре вама предамъ у руке, и напао самъ за найпаметніе да вамъ овде, гдѣ ће насъ аваничанъ посао одма опеть забунати, предамъ. — Ја немогу присуствовати читаню тога писма єръ насъ волимъ као могъ сына; дођіте дођите къ мени. Сада съ богомъ."

Милань неслутећи ни нашто, опрости се са старань свештеникомъ; кога речи ніе могао сасвимъ разумети. Одніе артію у комъ е оно портре стално завіено, и види нѣжный ликъ своіъ анђела. — Дражестна руменъ полети узъ нѣгове образе — „гледай" помисли у себи „она ми до сада ніе хтела ово портре нигда показати, а сада ми шаље и то съ писмомъ!" портре мете у недра своя, а писмо отвори и поче читати, неслушаюћи ништа далѣ шта онай злочинацъ говори, и како съ очаяніемъ моли. Што е више читао све га е више стра ватао. У половини писма спусти главу на астальъ. Онъ ніе више осећао да светь око њега суштествуе. Хиляде жалостны мыслій пролете кроз нѣгову збуњену главу, и опеть ніе знао шта да мисли. „Води ми тога съ очію!" викне онъ на дуру устаюћи брзо изъ астала; потомъ шчена кану и оде. „Оћу изъ њены уста да чуемъ ове речи — " говорію я онъ у себи идући брзо своіой кући — „оћу да видимъ есу ли іошъ онако лепа она мала уста кадъ онако лажу. Оћу да се увѣримъ стои ли іошъ она нѣжна невинность на нѣномъ лицу, коя ми се вальда чинила; есть, я е морамъ стаћи, а морамъ іошъ єданнутъ видити сузе у нѣнимъ очима."

Онъ нигди ніе мира имао. Онай старый свештеникъ све му е пореду испричао, са сузнымъ очима тћшіо га е и упућивао га на време, кое е кадро сне да излечи. Све е бадава было! Милань е тога истогъ дана на єднимъ добримъ сремскимъ колима путовао у Карловце. Сунце, невѣрно сунце, и оно га изда, и због умороны коня морао е у средъ пута превоћити. Те исте ноћи у тече онай злочинацъ, кога е онъ испытивао, и потера сутра данъ юрећи га убіе у Мокромъ-лугу; тай злочинацъ погинуо е у онай истый сатъ, кадъ е Милань са своимъ колима спуштао се Карловцыма низъ Банстолъ. Предъ њимъ подалеко на путу стална су єдна кола, и кочіяшъ привезивао е сломљену осовину, а две у црвимъ аљинама женске седеле су поредъ пута. „То су оне!" помисли одма Милань и осети како му вагло срце куца у прсима. „Оно е место неереѣно!" рекне кочіяшъ показуюћи предъ собомъ поломљена кола. „Онде, на ономъ истомъ месту, убили су крадљивци єдногъ трговца, коіъ самъ я возіо. И садъ ме вата грозница кадъ помислимъ на онай данъ." Милань се савъ стресе на те речи. Сво казиваньо онога злочинца ту му се живо представи предъ очима. И садъ се текъ увѣри да е сне оно истинито. Прстенъ онога злочинца коіъ е у оной забуни на своме прсту заборавіо, и коіъ е текъ на путу примѣтіо, хтео е да скине да баци, и хтео е да доброгъ Сремца и кажи што о томъ пыта, али сне е то заборавіо, кадъ чуе єданъ гласъ, кои нѣгово име вичe. То е было гласъ Милке. Она

га іоште изъ далека познала, и съ радостнимъ чертама лица у сретанѣ му изашла. „Я нетрчимъ за вама као што е Шандоръ трчао“ рекне Миланъ славећи съ кола — „Я самъ радъ само да чуемъ изъ ваши уста да су све оне ваше речи обмана биле.“ „То нећете нигда ни вы нити ко другій изъ моя уста чути“ одговори Милка пружаюћи му обадве руке. Єдинъ њѣнимъ искреннимъ погледомъ сва лютна Миланова была е свладана. У найнѣжнїемъ разговору доведе га она своїой майци; кои нит' беше склона да се люти, ни да се радуе овомъ случаю; она ніе знала шта ће предузети. На єданпутъ врисне Милка и пусти руку Милапову у кою се беше неко време загледала. „Однуд' вама пртенъ могъ отца?“ рекне далѣ изнеможлимъ гласомъ, и погледа са чудноватомъ озбильношћу на Милана. — Удовица Селанића пребледи, надъ позна пртенъ свога мужа. Све сумѣ пролете іой кроз главу. Текъ сада Милану се обясни приповеданѣ онога злочинца, и као некій тежкій камень да е са срца свалио, кадъ е приповедіо исторію тога пртена. — „Ово е оно исто место Милка гдѣ е твой отацъ погинуо“ рекне Миланъ при свршетку своѣ жалостногъ казиваня жалостно гледаћи на сузе кое су низъ њѣне образе текле — „Ово е она ista стаза коіомъ е онай разбойникъ съ новцима твогъ отца утекао. Све што се догодило то е све непонятна людска судба наредила.“ — Садъ се умеша у разговоръ и онай Сремацъ, и приповеди све како е было. Онъ одведе ій све на єданъ брежићъ удаљенъ одъ пута; и показке имъ єданъ гробъ кога беше трава обрасла. „То е гробъ онога трговца што е погинуо!“ рекне Сремацъ; и разплакана удовица и њена њи са горкимъ и гласнимъ «дањемъ целивали су ту землю, а Миланъ е стаао гологлавъ више њи, сматраюћи са свршеномъ срћемъ ово позорѣ. Той жалости и плачу ніе свршетка было.

Миланъ е стаао замишлѣнъ неко време. Онъ е пропратіо у мислема цело приповеданѣ онога злочинца, и опомене се да му е говорећи о кожномъ сандучићу у комъ су новци были, рекао да е подъ неку плочу метуо. Онъ остани оне плачуће на гробу; Сремацъ му показке страну коіомъ е разбойникъ бегао докъ га ніе испредъ њіови очію нестало. Миланъ оде онимъ трагомъ, и после дугогъ одсуства повратн се опетъ натрагъ. Звезда њгове судбине, кои га е дотле пратила, ніе га ни ту оставила. Онъ е косіо подъ назуомъ єданъ малый кожный сандучићъ, на комъ се познавало да е было пригвћчень у некой руци каменомъ. — — —

Текъ у првой гостилници буде тай ковчежићъ отворенъ, у комъ е поредъ скупоценогъ женскогъ накита, лежала непредина една пьосносташта кутія са 250.000 форинти сребра у крупнимъ банкама. — — —

Десетъ месецій после тога, была е пуна гостію поновљена кућа Селанића у Банату. Подъ прозорима свирале су две музике на изредъ. У великой сали те дворатне куће седило е преко 150 душа светчано обучени за ручкомъ. У зачелю изнеђу Милана и Миљке седіо е онай старый бачкій Свештеникъ, кои е пре неколико сатій то двое срећны предъ олтаромъ благословіо и вѣнчао. Удовица Селанића седила е до свое кћери. Срећомъ и задовольствомъ свога єдиногъ детета тѣшила се она за нагубљѣнымъ мужемъ. Њеме и „многая лѣта“ оране су се єдно за другимъ. Старый бачкій Свештеникъ чуе іошть єданпутъ изъ уста Милановы, ону незаборављену песму: „*Сей день вгоже сотвори господь, возрадуемся и возвеселимся вонь.*“ После тога весеља разишли су се гости, али песме, веселѣ, задовольство, срећа и напредакъ остали су у кући Селанића.

Читатель, кога путь навесе преко Банстола, види ће у брегу подалеко одъ пута єданъ великій мраморскій каменъ са надписомъ. То е гробъ Миличиногъ отца, гди она често съ майкомъ и Миланомъ долази. До скора на путу исподъ тога споменика седіо е єданъ несрећный просіякъ, коме су се обадве руке были сасвимъ осушиле, и ноге му се згрчиле. То е было несрећный Бенда. — За Шандора само се толико зна, да е после несрећногъ свршетка мађарске революціе у Цариградъ утекао, онъ се ніе хтео свое вере одрећи, него е као прость матрозъ, на єдной енглеской лађи у Америку отишао.*)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Привременый Попечитель Финансіе г. Ал. Я. Иовановићъ потврђенъ е за дѣйствителногъ. Предсѣдатель Врх. Суда г. Раи Дамаиновићъ и прваї книжескій аѣутантъ г. Живко Давидовићъ указомъ Његове Свѣтлости поставлѣни су за Чланове Совѣта.

— За Предсѣдателя Врховногъ Суда поставлѣнъ е г. Цветко Раіовићъ Члевъ Врх. Суда, а за Члена Врх. Суда поставлѣнъ е г. Коста Магазиновићъ Управитель Вар. Београда.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Телеграфска депеша изъ Варшаве одъ 3. Дек. гласи: „16. Новем. предао се Карсъ генералу Муравіеву. Са гарнизонъ са Мушировъ Васифъ-пашомъ, генераломъ Вилиямъ и са цѣлимъ његовимъ штабомъ, и са іошть 8 Паша. У русиимъ су рукама као заробљеници.

— Изъ Цариграда пишу: да генералъ Муравіевъ тј. ди се да са своимъ прокламаціима Черкезе, Мингрелце и Абхазе на русу страну приволи. Генералъ Вилиямъ кои Карсъ брани провадеодъ е у чинъ Мушира. (Онда о падењю Карса ніе се іошть знало у Цариграду). Због скупоће ране фесови су поскупили.

Поправка: У прошломъ листу казали смо да е продужењ „Задне Илије“ изъ 186. броя „Србскій Новина“ а треба да буде изъ 136. броя.

*) Читатель ће и сама при другой части ове приповедке на много места примѣтати неку празнину. Томе е узрокъ што смо целу исторію Шандора и Бенде, и друге неспоменуте околностій и лица морали изоставити.

Додатакъ къ „ШУМАДИНКИ“ брою 100.

— Ц. кр. аустр. посланикъ при Петерсбуршкомъ двору гроф Естерхази, 5. т. м. одпутовао е изъ Беча у Петерсбургъ; као извѣстно говори се да е окъ однео предложена мира цару Александру, на коя предложенія склоньени су и посланици западни сила у Бечу.

— „*Милитерь Цте.*“ являюћи о падению Карса пише слѣдуюће: „Анадолскій градъ Карсъ, после дуге обране предао се 16. Новем. генералу Муравіеву. Муширъ Васиф-паша, осамъ другій паша, тако и генералъ Вилиямъ са целимъ гарнизономъ градскимъ буду заробльени. Овай ће догађай азіятскомъ рату, ако се продуженъ истогъ по овомъ зимньемъ времену іошъ чинити узможе, сасвимъ другій видъ дати, и Русе у станъ поставити, да са много нешомъ силомъ противъ Омеръ-паше могу ступити. Омеръ-паша іошъ еднако налази се са Ферхадъ и Османъ-пашомъ, и тунезцима подъ Мустафа-пашомъ у Сугиди, а Селимъ-паша, кои е у нужди бывшемъ Карсу у помоћи было пошао, изъ непознатногъ заиста узрока, само с до Хасанкале дошао. Привидный маневръ Омеръ и Селимъ-паше што су Муравіеву са стране трудили се доћи и запасти га, и тиме га одъ Карса одвратити, садъ е судбиномъ истогъ града осуђенъ, и садъ се може узети, да ће Муравіевъ у Кутаи налазећегъ се генерала Бебутова са войскомъ довольно снабдѣти, и тымъ га у станъ поставити, да Омеру и нѣговой одъ 26.000 люди войски асупротъ стане, докъ ће нећутимъ самъ Муравіевъ на Селима, кои е една 15.000 люди подъ собомъ има, ударити и Ерзеруму почети претити. Обе су руске войске садъ Карсомъ и одавде саюзомъ са Ардахановъ и Ахалчиномъ, сь лаћа покривене. Садашня се руска войска на Кавказу састои изъ 95.000 добропаучени солдати. — Ова способна войска неће се задовольити са освоньемъ Карса, веће ће по свой прилици и на непріятеля почети нападати; тако барь писма явлаю, кои изъ Варшаве стижу.

Друга писма изъ Трапезунта явлаю: Да е прие недељ Новем. месеца у Карсу военый савѣтъ држанъ, при ... е прилици познатый Исмаилъ-паша, (напаръ Кметя) явіо, да ће лично у Хасанкале, у логорь Вели и Селим-паше отиће, и ньи приклонити да са своимъ войсава Карсу у помоћь притеку. Ако се оне до 4. Нов. предъ Карсомъ неукаже, то ће быти знакъ, да се граду выше помоћи дати неможе, и да одна мора се уговорь съ Русима заключити о предаи града. Остале турске паше на ово су предложеньи пристале, и Вазифъ и Вин-паша, као новопаименованя Фелдмаршали, даду Исаил-паши писмену заповѣсть, управљену на Селимъ-пашу да овай одма граду у помоћь притече. — Но познато е да Селим-паша своой заповѣсти ніе слѣдовао. О операціяма Омер-паше у Колхиду различни се вѣсти разносе. Новине цариградске явлаю, да е нећу предъ Кутаи дошао; ньмачке новине и неке бечке явлаю напротивъ. Хамбургске новине увѣраваю, да е Омер-пашу одъленъ руске войске у Редуткали обколико. Истина е пакъ, утолико, да е Омер-паша, због оскудости у путнимъ средствама, свой маршъ морао уставити, и да се ньгова войска у своме, добивеними боемъ кодъ Нигура, заустетомъ положеню утврђава.

„*Ест. Цте.*“ донозе изъ „Таймса“ едань чланакъ о преговорима за миръ, кои у краткомъ изводу овако гласи: Аустрія позива западне силе, да известна условія у разсуђењу узму, на коя ако мы пристанемо, она ће, вели, иста онда Русія предложити, примѣчаваюћи притомъ, да ће у случаю, ако Русія ова условія одбаци, дипломатска спошенія съ ньоме прекинута. Ова условія гласе: да се Русія одрече своѓа права на искључително покровительство надъ Грчкомъ црквомъ, у Турской; да се црно море преобрати у само трговачко море, и, са санзволенъмъ свію страна, да се нѣгда никакве убойне лађе свію народа; да Русіа одъ бесарабске земль только устуни, колико е нуждно, да се осигура свимъ народима слободна пловидба по Дунаву; да се све тврдиньа на обалама Црногъ мора сруше, и намера, Аландске острове утврдити, да се за навекъ одбаци.“

— Писма изъ Колхиса „*Мил. Цте.*“-у доносе: да Омер-паша ніе се іошъ одъ морске обале удалио. Главна ньгова войска повратила се у Редут-кале, а оставіо е само еду предстражу одъ 1200 войника на ушћу Чеченхале у Ріонъ, да мотре на движење руске войске у Кутаи. Омер-паша изчекивао е изъ Цариграда на средства кои су потребна за маршираньэ войске, али ніе ништа добіо. Военый министеръ Решди-паша послао му е 30 дуньера, да му направе мость преко Ріона за войску, кое е Омер-паша одна као неупотребительне натрагъ опреміо. Турски нови солдати кои се регрутираю, стављаю се у енглеско-турске легіоне, и тыме Турска уштеди толико, што ій нерани и неодева; али тыме Енглеска све већу власть добіа. Уплив енглескогъ посланика лорда Редлифа яко се осећа у Цариграду, и због тога, врло е могуће да ће са француским посланикомъ у неспоразумењ моћи доћи. Слава францускогъ оружя у Криму на Алми, гдѣ су Енглеза подчињену ролу имали, задала е рану поносу енглескомъ. Енглеске новине „Таймсъ“ раде су да то са тымъ загласе што сада жестоко противу Пелисія вичу; а пре бы имале те новине места да благодаре Французима, кои су подъ Боскомъ, кодъ Инкермана спасли енглеску войску одъ пропасти. Те исте енглеске новине вичу противу маршала Пелисія што ніе изъ Крима до сада Русе истерао.

— *У* Варшавской депеши нестои ништа о бѣгству мађарскогъ бегунца Кметя; али по извѣстіама одкоя новина може се закључити, да се Кметя іошъ 1. Нов. са једно двадесетину конника кои су по своой прилици опет были сви Мађари и Пољци, кроз руске страже где су найреће и найслабль быле протукао и побегао. Єръ тога дана (1. Нов.) было е последня юриш изъ Карса; при коіой прилици утекао е Кметя, кои е по своой прилици о томе бѣгству было у договору са пашама у граду; єръ сви су были увѣрени да се морао предати, све оне друге паше што се предаду, сматра ће Руса као обичне заробльенике у рату, и поступа ће са ньима са сваком човечномъ брижльивошћу. Кметя пакъ и друге бегунце кадъ бы Руси уватили, по уговору са Аустріомъ, као

ње бегунце, предали бы они Аустрїи где бы се они, не као у рату заробљени, него као кривци сматрали.

— Извѣстно недоносе іошъ ни єдне новине колико є у Карсу, войника было. По рачуну старій извѣстія може се узети између 12 до 15 хиляда. Карсъ є врло яка тврдиня, и нѣгово падење повући ће за собомъ већа и важнія слѣдства него што смо се надали. Пріятельи мира радују се паденію Карса, єръ држе да ће сада Русія съ честїу моћи пристати на предложена мира, шта више, може и млога закћевања одобрити а да се опеть сматра да ни єдна ни друга рать водећа страна ніе посрамљена.

— Изъ Крима нема готово никаквы важны новостій. Руси довршили су своя утврђења на сѣверной страни, и само по кадъ кадъ пуцаю на южну страну Севастополя. Савезница пакъ подигли су 27 батерія са своє стране. На обадвема странама удвоили су своє страже; у поло честе и млогобройне патроле непрестано тамо амо тумараю. И по свой прилици нале битке трая ће целе зиме по Черной.

— Изъ Крима маршалъ Пелисіе явля: да су Руси 26. Нов. кодъ Рукусте и Саватке са 1000 пѣшака и 500 коњика ударили, и да су се Руси после жестокогъ боя кои є читавъ сатъ трао опеть натрагъ у свой станъ повукли.

— Аустрія умалява знаменито свою войску, и довода є на обичный брой као да нигде рата нема. О томе и дипломати и новине различито говоре и мисле. Єдни говоре да є Аустрія увѣрена да ће се скоро миръ заключити, и да ће за далъ воденъ преговора, довольни быти њени совѣти, предлагания, и неутрално положенъ остали држава, да се миръ поврати. Пробитачна политика Аустріе урокъ є те остале државе осимъ ратуюћи сила, уживаю подпуни миръ. Кадъ бы Аустрія или Прайска оставиле досадашню политину и изашле изъ своє неутралности, онда може быти ни єдна државица у Европи небы могла изванъ домашая рата остати; и онда бы се отворіо европскій светскій ратъ, коме ни єданъ дипломатъ небы могао спрштати прореки. Другій пишу: да Аустрія за то умалява сада свою войску, да бы съ тыме умалила трошкове своє, како бы на пролеће ако Русія непристане на њена предложенія, съ већомъ снагомъ могла противу њ ступити, и по лањскомъ уговору са западнымъ силама, принудити є. да прими условія мира.

— Изъ Цариграда *„Естер. Цтг."* саобштаваю телеграфску депешу: Да су се неке сметнѣ и препоне появиле у плану о правленю гвозденогъ пута изъ Цариграда у Београдъ. Енглези настоє са своме снагомъ, да се гвозденый путъ изъ Цариграда не у Београдъ него преко Салоника прозъ Тесалію и Епиръ къ мору прави. Султанъ є 50 миліона троша одредіо, да се дугови Харема исплате. Четири енглеске регименте коњаника дошле су у Балаклаву.

— Телеграфираю изъ Смирне одъ 24. Новем. да се између енглеско-турски башик-бозука на єдномъ превозномъ пароброду, распра догодила. Познатый богатый Србинъ изъ Трста Гопчевићъ, враћа се са своимъ лађама изъ азовскогъ мора, несвршивши ништа одъ своґъ посла.

— Русія чини єданъ заимъ одъ 50 миліона рубаля у Хамбургу. Енглеске новине говоре да ће се три части тога заима у Берлину, а оно друго текъ у Хамбургу и Амстердаму скупити.

— Енглеске новине *„Геральдъ"* овако пишу о Карсу: „Одъ єдногъ края Азіе до другогъ, паденіе Карса избрисаће ону радость и упечатленъ, кое є уживала њеть о тако названомъ неистинитомъ разорењу Севастополя. После кога разорења остали смо опеть у Криму у овомъ истомъ старомъ положењу. У Азіи пакъ Севастополь незначи ништа, нико у Азіи пре годину дана ніе ни чуо за Севастополь, али Карсъ то є име исторично и старо. То ће на све народе у Азіи ако дѣйствовати. Садъ ће млогобройна тамошнья народи казати: Енглези, Французи и Турци сѣдињени, съ нуждомъ и трудомъ єдну часть Севастополя коть су сами Руси бранили, освоише; а Русія сама узела є Карсъ, коть су Турци и Енглези бранили. Како ћемо сада моћи нашу войску изъ Индіе допестя кадъ ће опеть нашъ непріятель на граници тамо замѣшателства чинити, као што є чињо іошъ пре азиатскогъ рата. Француска нема никаквы интереса у Азіи, Француска нема никаквогъ царства у источной Индіи да чува. Зато Енглеской требало є да є было то найсветія и найпреча дужность да чува тай ключъ Азіе. — Карсъ є пао, и ратованъ одъ ове године свршује се са срамотомъ Енглеске. Кадъ бы Богъ дао да то буде наша последня срамота."

— За ц. кр. аустр. привилегираво „кредит-заведеніе" уписано є 611,666.000 фор. ср. и іошъ бы се толико уписало, да се ніе уписиваћ пресекло, єрбо потребно є было имати за ту радню само 20 миліона, а оно несоразмѣрно млого прешло є ту суму.

ОГЛАСИ.

— У дућану кодъ подписаногъ налази се на продаю найфинїи сапуна, мирисавы зейтина и помада из енглески фабрика, а нарочито мирисавы водица парижкогъ хижњскогъ друштва, кое нигда нису овамо на продаю донешене, и кое, (съ неколико капьица у чаши воде умиваюћи се) подмлађую кожу на рукама и образу.

ТАНАСІЄ СТОЯНОВИЋЪ

Берберинъ обитава на Теразіима у кући г. А. Симића.

Како ће овы дана делижансъ полазити, съ учтивомъ молбомъ опоминѣмо гг. скупителѣ и предбройнике у окружіяма да намъ по истомъ непостанно за прошла теченія, кои имаю іошъ плаћати, новце пошалю. А тако исто и за у будуће докле ко жели овай листъ дражати, нека по истомъ делижансу предплату пошалѣ, цена є месечно єданъ цванцикъ.

Течай новаца: среб. 113½; дук. 5 фор. 5 кр. банкн.

У Бѣограду 16. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му и за три мѣсеца 8 цванцика. № 101.

ХАЙДЕ ТАКО ПРАВО!

J'aime dans ce silence a me laisser bercer,
A ne me sentir plus ni vivre ni penser.

Лакартинъ.

Срећанъ! кои уме да разсуди,
Да на свету ништа стално ніе,
Коѣ неможе ништа да побуди,
Да очайно горке сузе ліе.
Ко у срећи као и у беди
Само игру свое судбе гледи.

Двапутъ срећанъ! кои се узвиси,
Надъ ништавомъ предрасудомъ света,
Кои с' нигда неће да понизи,
Да заклада съ њимъ онеса суета.
Сваком жељи кои ствара нако
Одговара: „Хайде право тако!"

Три путъ срећанъ! ко може презрети,
Сва грамезна величавы люди',
Кои с' сећа да ће сви помрети
Съ несвршеним желама у груди'.
Ко свем' оном што с' нестиже лако
Поручује: Хайде право тако.

Найвећа є у животу мудрость:
Стрпљивость и — быти небрига;
И ћутећи изсмевати лудость,
А клонит' се свы людски' интрига.
Угасити сваку искру лютњ
И немати никакове слутњ.

У оном пространом свету,
Миліони догађаю с' чуда;
Миліони неправда се плету,
Миліони намудрую с' луда.
Свему томе ты се насмей сладко,
Свему реци: Хайде право тако.

Ако за санъ ты се сніеть бринешъ,
Свач'я лудость ако те додирне,
Одъ муке ћешъ ты брзо да свиснешъ,
Нит' ћешъ знати за часове мирне.
Пусти, нека тече крива Дрина,
Као што є текла одъ старина.

Шта годъ на те у животу дође,
Добро ил' зло, ты га прими радо.
Са животомъ све ће то да проће,
У гробу се незна ко є владо.
Сву промену среће примай лако,
Сначемъ реци: Хайде право тако.

Пусти, пусти! нека свет покварен,
Продужава свое неваљаство;
А ты чистомъ савешћу обдарен,
Осмейкуй се на свако лукавство.
Свагда мисли: суђено є тако,
Да свет иде често наопако.

Кадъ те бѣда или туга мори,
Када нигди немашъ жельна мира!
Кадъ ти ватра у грудима гори,
У сваком кадъ видишъ вампира,
Онда свладай сву лютину свою,
Савъ свет скупи ты у душу твою.

О, изъ света у себе с' поврати,
Изванъ себе ты среће нетражи!
Летъ мыслима твоима некрати,
Са књигама твою душу блажи.
А све друго века носи ђаво,
Свему реци: Хайде тако право.

Кадъ ти с' кои одъ другара куне,
Да те волн нег' очи у главы;
Людске груди промена су пуне,
Презреће те чимъ се згода ини —
Саслушай га, ал' се насмей здраво,
И реци му: Хайде тако право.

Кадъ те женска кои уверава,
Да ће теби живити довека,
Кадъ на земльи рай ти обећава;
Чувай с' добро, то є чудна зверка,
Размысли се, ал' дрии се здраво:
И реци јој: Хайде тако право!

Кадъ ти конту ко-годе донесе,
А ты немашъ одъ куд да є платишъ,
Немой да те грозница затресе,
Немой да се ты у бригу свалишъ.
Већъ се држи юначки и здраво,
И реци му: Хайде тако право.

Кадъ у нећи дрва ти негоре,
И у соби кадъ те зима стегне,
Замотай се — и спавай до зоре,
До пролећа! докъ се зима слегне.
На ако ти ко годъ каже браво!
Ты му реци: Хайде тако право!

Кадъ те пыта ко годъ: шта є ново?
Да-ли и Карсъ Муравиевъ узе?
Илъ є само ту вѣсть неко сковo,
Наъ мрзости на силне Французе.
Онда и томъ одговори лако;
„Нека иду само право тако.“

Ласкателю што те узвишава,
И у звезде сайне што те куе;
Опадачу што те понижава,
Душманину што те свуда псуе,
Осмеи се, ко што с' смее ђаво,
И реци му: Хайде тако право.

Кадъ те неца изъ далека злоба,
Зависть кадъ ти жели да науди;
Кадъ те старость води краю гроба,
Ты се томе ни чему нечуди.
Вевъ све сретай и испраћай лако
Са рѣчима: Хайде право тако!

ОДВАЖАНЪ ЛѢКАРЪ.

У Коранки є право гнѣздо разбойника и убица, одъ неколико вѣкова постояно было. Текъ кадъ є овай саданьи царъ Наполеонъ III. на владу ступіо, почео є строге мѣре предузимати за искорењ ньіово. Исто тако и крвну освету, коя є тамо найвећма беснила, почео є онъ мало помало искорењивати.

Нѣкій лѣкарь, свршивши лѣкарске науке у Француской, врати се своіой кући у Коранку и наће своіг отца мртвогъ већъ, а землю сасвимъ запуштену. У кући нѣговой живила є нека туђа породица, неплаћаюћи већъ одъ толико година никако кирію, на исту кућу. — Видивши пакъ онъ да су деца те породице већъ доростла, да себе радомъ издржавати могу, намисли одъ исты баръ унапредакъ на нѣгову кућу кирію искати, и потражи одъ ньи путемъ суда наплату кућевне кирје.

На кратко време за тимъ добіе онъ писмо едно одъ проглашеногъ и у целомъ предѣлу страшногъ арамбаше Деци, писмо едно, у коме му овай налаже, да ту породицу недира, и да за то, што є исту тужіо, самъ трошкове судейске вода. Кадъ пакъ ово писмо никаквогъ успѣха кодъ доктора непроизведе, дође му и друго писмо одъ Деција, у коме овай одъ нѣга новчану казну одъ 100 франака, захтѣва, претећи му, да ће га, ако неплати ма где было убити.

Докторъ пошлъ ово писмо у полицію, и почне се болъ чувати, зборъ чега морао є свое болестиње оставити и читаво по године у кући се задржавати, и тако му нестане свію средства за ужитакъ. Напослѣдку закључи свой животъ опасности изложити, само да једномъ овомъ неповольномъ стању край учини, напише писмо истомъ опомъ разбойнику и замоли га за једанъ састанакъ. Онай му одобри састанакъ, ал' само съ тимъ уговоромъ, да самъ, и безъ оружія дође.

Докторъ се одма на путъ спреми, ал мете потайно два мала, добро напуњена пиштоля у џепъ. На опредѣленомъ месту застане едно пастирче, кое га уза стрмениту стѣну узведе, на кое висина застане онъ. Деција са іошъ два добро оружана разбойника. Садъ се започне договараньа, и напослѣдку се у томъ сагласе, да докторъ 1200 франки плати, на име неко друго, на кое ће вексла написана быти.

Деције имао є артіе, перо и мастила при руци, и пође да ій донесе, но при полазку рекне му: „Ако се манешъ, одна ће те моя момци убити!“ и съ овимъ рѣчима окрене се и пође низъ брдо.

Но чимъ онъ доктору леђа окрене, употреби овай ту згоду, извуче пиштоль изъ џепа, и таметомъ изъ истогъ раздругача Децію главу. Одма му затимъ притрчи пчена нѣтову двоцевку коя є пуна была, и сакріе се за једну стѣну, одакле се одъ оне друге двоице згодно бранити и на ньи пуцати могао. Она двоица нападну на нѣга, но докторъ очаятелно се браненьи, једногъ одма убіе, а другогъ у ногу рани. И тако једанъ једный човекъ одважанъ, избави цео предѣлъ одъ страшила и злодѣя нѣговогъ, кое полиција и само правительство коранканско толико време у стању нису были учинити.

Остали другови Деціеви разтуре се одма, неимаюћи више овако доброгъ предводителя. — А докторъ добіе зато дѣло одъ Наполеона III. великій новчаный поклонъ, и почестие легіе орденъ, и садъ живи безбрижно и спокойно. Смрть Деціеву неће нико осветити хтѣти, почемъ никаквогъ рода нема, осимъ једногъ сина одъ осамъ година, кои се іошъ садъ у пуцаню и нишанењу прилжно упражнява, и кои Доктору може врло зло дѣло учинити, ако време или власть то обстоятелство како неизмени.

ШПАНЬОЛСКІЙ ПУСТАІЯ.

(„the spanish brigand“, by Brockeden.)

Кратко време по францускомъ рату у Шпаньолской и по обновлѣню краљованя Фердинанда VII., кога владавъ учини, да многе слободничке чете (гверилъ) у земльи пустаіе осташе, присиљ у вече једанъ путуюћи енглеский трговацъ на ковакъ у једну малу варошицу на подножію планине Морене лежећу. У гостіонници мѣстной, гдѣ є свой ковакъ за ону ноћъ узео, наће се онъ съ једнимъ Шпаньолцемъ господскогъ стаса и строгогъ, радумногъ но умилатогъ лица. Подражанъ нѣговимъ изгледомъ упусти се Енглезъ съ ньимъ у разговоръ, и іошъ се више усхити начаномъ нѣговогъ слободничкогъ владања и бистроумногъ говора. Пре него а вечера готова была, ступе ова двоица у оваково повѣренѣ, каково обично између путника постае, и кое нимало ніе зато мање пріятно, што ће се оно после неколико сатій прекинути, и што ће се такови познаници тешко іошъ кои пути, и што ће се такови познаници тешко іошъ кои путъ у животу видити. Кадъ се вечера донесе, сѣдну обоица заедно, као да су желили тимъ више што једанъ

о другомъ сазнати. Они бесѣдише за вечеромъ на іошъ дуго и после вечере, докъ никадѣа веће лампа на астралу неопомену Енглеза, да є време спаваню.

Кадъ овай устаде да иде, запыта га Шпаньолацъ обичнимъ своимъ искреними и отмѣнимъвачиномъ, коимъ ће странома сутра свой путъ наставити.

Енглескій трговацъ му на то одговори, „Прско планине Морене“, и каже му путъ, коимъ ће башъ ићи. — Шпаньолацъ маше главомъ и примѣти, да се онъ тога ради врло брине, почемъ има узрока подозрѣвати, да є башъ тай путъ онда пунъ пустаія, и да човекъ њиовой можани и њиовой хитрости неможе избѣћи. Енглезъ призна, да су то за њега врло неповољне вѣсти, утолико више што су послови његови хитни, кои га у Мадридъ зову.

„Али“, одговори Шпаньолацъ, „зарь неможете єдан два дана овдѣ остати; пустаіе могу за то време плашину промѣнити и вы ћете прећи оне брегове безъ свае опасности.“ Енглезъ примѣти на то, да су послови његови врло хитни, и рече, да онъ ніе тако страшљивъ, и да є довда више пута по Шпаньолской путовао безъ икакве несреће, и зато се нада, да ће и садъ срећно путовати.

„Али, мой драгій господине“, наставя Шпаньолацъ: „Вы нећете сутра оне брегове проћи, а да небудете оплячкани, вѣруйте моіой рѣчи.“ „На добро кадъ башъ мора быти, нека ме оплячкаю,“ рече трговацъ, „много немогу ми отећи, а невѣрујемъ да ће и животъ узети неоружаномъ и мирномъ човеку.“ — „А, то не, то ніе њиовъ обичай, — на честь оне чете може се рећи, да они нису гадни убице,“ одговори Шпаньолацъ, кои затимъ у-ћути и чињаше се, као да нешто размишлява.

Енглезъ почне на то звати момка гостіонице, да му спаваћу собу покаже, но Шпаньолацъ дигне руку и повиче: „Іошъ не, господине, іошъ не, чуйте ме найпре:“ и наставя дубљимъ гласомъ: „у момъ животу имао самъ и я єданпуть нужде, да кроза планину Морену самъ проћемъ као и вы садъ; и онда є као и садъ врила шума одъ пустаіа; али я се ваћемъ съ єдинимъ човекомъ самъ, као што сте се и вы са мномъ нашли, и тай ми рече, да є онъ поглавару чете или арамбашіи некадъ велику услугу учинію, и да ми може дати пасошъ, кои ће учинити, да ће мою личность и моє имање пустаіе поштедити и іошъ почитовати, и тако да могу проћи оне планине у найвећой сигурности.“

— „О колико бы то садъ боль было, но каквогъ краља пасошъ?“ рекне зачуђеный Енглезъ; „молимъ, шта є было я како проћосте?“ —

„Было є само єдно дугме“, одговори Шпаньолацъ; „и имало є сасвимъ оногъ дѣйства, као што ми се овай хваліо, а може быти іошъ ніе изгубило свою снагу. Я ћу вамъ га дати, ево га.“

Шпаньолацъ машивши се у џепъ извади єдно чудновато преплетено сребрно дугме и да га Енглезу у руке съ молбомъ, да га добро чува и да га сваконъ пустаіи, кои бы га годъ, у планини напао, одма покаже.

— „А єсу ли васъ они завета ва вашемъ путу нападали?“ запыта трговацъ —

„Како да несу! Та я мислимъ, да самъ ји све видіо, и сви су съ великимъ страномъ найвеће почитаћ овомъ дугмету одавали,“ рекне Шпаньолацъ; „но непытайте далѣ, него добро чувайте то дугме, а сутра ћете се већъ увѣрити, има ли снаге или не.“

Захваливши млого на овомъ дару, опрости се Енглезъ и оде да спава.

(Край следує)

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ

Пренумерантъ. Што си дошао данасъ? Шта є то? Є ли изнапредный листъ, да ніе и Ерзерумъ пао?

Разноситель Шумадинке. Ніе Господине, него донео самъ квиту да платите за ова три месеца.

Пренумерантъ. Хайде тако право!

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерак. Зашто на куплењ новаца за шпиталъ, ко є богатъ онъ мало даје?

Петак. На то є лако погодити, єръ ко є богатъ онъ зна да му неће нигда шпиталъ требати.

МРВИЦЕ.

— Єданъ рускій официръ заће у лову, и никако ніе могао на правый путъ изаћи што є годъ више ишао, и напоследку тако є огладніо было да є мислію да ће одъ глади умрети. На єданпуть опази онъ єдну Земуницу и єдва приближи се њой Козаръ, видећи га, изиће предъ њега пружи му руку и уведе га у земуницу. Официръ почемъ се огріао, рекне му: „Ты си мене огрію, но дай штогодъ ако имашъ да єдемъ, єръ самъ тако гладанъ да єдва седимъ.“ Козаръ му на то одговори. „Я немамъ шта да ти дамъ, єрбо немамъ ово, што ты єдешъ а знамъ да овай прилъ лебъ и козій сиръ єсти неможешъ кое му одма и изнесе. Официръ тадју можемъ узме му изъ руке лебъ и сиръ и повиши то као найслађу пашитету, зашто іошъ тога и добро се подкрепи. Козаръ є ставо спроћу официра и любопитно гледао у њега и чудіо се како онъ сладко єде. Официръ опоравивши се запита га за путъ и благодареће му на гостопримству извади изъ џепа єдань новацъ и пружи му. Козаръ зачуђенъ рекне му: „Зарь се гостопримство новцемъ награђује?“ — И нехтеше примити новацъ. Официръ га є нудіо и напоследку моліо да новацъ барь за спомень узме, али Козаръ остане постоанъ и рекне му: „Моя ће найвећа награда быти, ако будемъ срећанъ да ме чешће у овомъ момъ срећномъ и спокойномъ обиталишту посѣтите.“

— Єданъ официръ, великій ловацъ, а неимаюћи шта ловити убіе у єдной вароши, гдѣ се послонъ задржавао,

једной госпои изъ сусѣдства мачку, коюу є госпоя врло волила. Иста госпа смисли слѣдующу освету. Купи туце миноловки, съ коима кое у своіой кући кое кодъ познаты триста до четиря стотине мишева повата, све у єдну велику кутію, стрпа и подъ печатомъ жени истогъ официра као неку материю за алине на покловъ пошлѣ. Госпа овогъ єдно изъ љубопытства незнаюћи, кои іой тай поклонъ шалѣ, а друго съ мукомъ дочекавши, да фарбу и материю види, съ найвећомъ радости и нагло отвори кутію, но присакъ њих затимъ може свакій себи представити. Официръ полети изъ друге собе и има шта и видити, жена лежи поредъ пуне кутіе на патосу а чете мишева измичу кроз све рупе и траже за себе обиталишта. Онъ пријѣти у кутіи іошъ неко писмо на његову жену и прочита ове речи: „Госпоя, вашъ суспругъ лиліо ме є мое мачке. — я вамъ шиљмъ овомъ приликомъ и мое мишеве.“

ДОБРА ЖЕНА.

Добра жена нека буде као неке три ствари; али опетъ и да небуде као те три ствари. Прво, нека буде као пужъ, да лепо красно свою кућу неоставља: али и нека небуде башъ као пужъ, па да све, што има, на себе натрпа и носи. Друго, нека буде као одекъ (ехо), да никадъ нетоворі, докъ се непыта; али и нека небуде баш као одекъ, па да задржи свакадъ послѣдню рѣчъ. Треће, нека буде као добаръ цриквеный сатъ, т. е. точна и уредна да се варошъ на ню угледа; али нека и небуде баш као добаръ цриквеный сатъ, нека невиче тако да є цѣла варошъ чуе.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Начальникъ Военогъ Одѣленія при Попечительству Внутрены Дѣла, г. Миливоє Петровићъ, постављенъ є за Почестногъ Аћутанта Княжескогъ съ производствомъ у Чинъ Подполковника и опредѣленъ є да за време дужность Управителя вароши Београда извршуе.

— Одъ стране вышегъ и нижегъ духовногъ и мирскогъ свештенства на споменикъ безсмртногъ и митрополногъ пѣсника Мушицкогъ скупљено є и учредничеству овога листа предато: у злату 18 дуката цес. у цванцигерика 25 фор. 30. кр. ср. и у банкама 11 фор. ср. коюу суму у истымъ различнымъ новцыма, предало є данасъ учредничество Шумадинке г. Дан. Медаковићу учредніку „Србскогъ Дневника“ кои се овы дана овде бавіо, и коя ће исте новце са другимъ скупљенымъ прилозима на свое место доставити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Предложенія о миру коя є гроф Естерхази у Петерсбургъ однео, нису таква да се по њима миръ неможе учинити, али оне ли се учинити то є друго питањ. У Енгелской и у Француской склоніни су врло предложенямa Аустріе, али се бое да у Русіи неће у сметњ и препоне за миръ. Сви сумнаю да ће Русія примити предложенія, и єдна депеша изъ Петерсбурга као извѣстно говори о томе да ће се та закгевања одбити. Онда іошъ ніе се тамо знало о паденію Карса, сада може бити да ће поднети Русія да съ честћу може миръ примити. На свакій начинъ цела Европа са найвећомъ нестрпљивостћу очекуе шта ће Русія грофу Естерхазію одговорити.

— Одъ заробљѣногъ у Карсу гарнизона добили су одпуст тамо бывши башы-бозуци 25. лица, кое є Вилиямъ-паша означіо, и то официра, но безъ икаквогъ другогъ оружя осимъ припасаны сабаля.

— „Трієстанске новине“ явлюю: „Изъ Цариграда чуе се да ће Решидъ-паша опетъ за првогъ министра изабрань быти. — У Пери, цариградскомъ єдномъ предграђію, скоро ће се европска полиція организирати. У Цариграду граде Французи и Енглези непрестано нова зданія: касарне, магацине, штале и т. д. милоніи се на та зидања употребляю. — Пре неколико дана изучень є єданъ енглескій матрозъ изъ канала у Цариградъ чртань, и сакъ изпребіянъ, єданъ є опетъ сакъ изпребіянъ наћенъ у єдномъ сокаку, но іошъ живъ, — трећій паке доћи у енглеско посланичество, до кошуљѣ оплачкань. Причинителя овы случаева іошъ пронаћени нису, ал се све мисли да су Грци. Енглески морски официра зато садъ само оружанн на суво излазе.

— Изъ Смирне, явля се истимъ новинама, да Швайцери изъ њіове легіе непрестано беже, и да убите у свыма странимъ легіяма нека потмулость и зла воля влада.

— „Бечке новине“ доносе слѣдующій поздравъ, кои є русскій генералъ Муравіевъ 16. пр. м. войсци своіо издао: „Я вамъ честитамъ мои ратни другови и у име цара я вамъ благодаримъ. Вашомъ врлю и вашимъ трудомъ положени су градови мале Азіе предъ ноге нашег цара. Руска застава ніе се на бедемима Карса, и у њой се показуе тріумфъ распетога за насъ на крсту Спасителя. Као прахъ нчезло є сви 30.000 Анадола. Њихъ главный заповѣдникъ са осамъ паша и са млогимъ официрима турскимъ, и са енглескимъ генераломъ, кои є обранокъ градскомъ управлао, пао є нама у робство. Хиладама заробљени Турака путую у наше отечество, да тамо ваша храбра дѣла проповѣдаю. Іошъ висмо сва сокровишта у оружію и осталымъ воснимъ стварима, кои се у граду налазе, поброяли; ал' осимъ они застава и оногъ оружя, кое сте вы задобили, обогаћена є наша оружница са 130 топова непріятельски. Мнoге ће свете прике Русіе, ваше задобивене застане украшавати за светый споменъ, ваши юначки дѣла. Іошъ єдномъ честитамъ свыма вама, — одъ првогъ до последњѣгъ — вама, храбри ратници. Іошъ вамъ єдномъ благодаримъ, драги другови мои. За срећу кою сте вашемъ цару причинили, я ћу вамъ дужанъ остати. Ове сте године дѣла она, кои сте прошли година починили, крунисали. И тако благодаряте и вы самномъ заедно господу Богу, кои намъ є данасъ, за оне муке и жертве кое смо скоро претрпили, овай тріумфъ поклонію. Вѣра на свето провидѣніе, задржана у нама военый духъ и удвоина силе ваше. Съ надеждомъ дакле на помоћъ и заштиту свевишнѣга, корачаймо даљ новимъ трудныимъ дѣлима!“

У КЊИГОПЕЧАТНЫИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 20. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 8 цванцика. } № 102

ШПАЊОЛСКІЙ ПУСТАІЯ.

(край)

Сутрадањ настави Енглезъ свой путъ, и сребрно дугме єднако му се по глави вртило. Но текъ око подне стигне стременима моренскимъ, съ почетка га єза пролазила, но за четврть сата у току мислій свои заборави и на разбойнике и на чародѣйно дугме. Воња иѣговъ ѣхао є за њимъ пѣвајући, но наједанпутъ умукне и пре него што се могаше осврнути, да види, како су двоица воју притиснули, счепао и иѣга двоица за єдну и другу руку, докъ єдањ трећій коња држаше. Єдањ му наслони свой карабинъ на прси съ рѣчма: „Дај шта имаш!“ Другій пакъ заманувши своимъ кундакомъ на воју раздере се: „Да виси пасмо!“ — Енглезъ изненадно нападнутъ наши се као некимъ нагономъ воѣнъ у цепъ и извуче кесу съ новцима, коју разбойницима преда. Ови га лютито, запитаю, промотривши садржай кесе, има ли іошъ што и кадъ іѣмъ онъ одговори, да ништа више нема, почну га они грдити и псовати, што є тако мало новаца понео, и стану рѣчима навалѣивати на иѣга, да своєвољно да, ако што іошъ одъ злата или сребра при себи има, ер ће зло проћи, ако га они после визитираю и при њему штогодъ нађу. — „Да, да,“ рече Енглезъ, „имамъ іошъ єдно сребрно дугме; ево вамъ и то!“ па іѣмъ га пружи.

Као некомъ вишомъ силомъ поражени, пусте разбойници и господара и коња, и уступивши неколико корачкла натрагъ почну га озбиљно молити, да на све заборави, што се догодило, и да іѣмъ ньіово напрасито и неумѣсно поступанѣ опрости, почемъ они нису знали, ко е онъ, стану му затимъ учтиво и понизно свое услуге нудити и поврате му кесу съ новцима. Єдањ одъ њи придода: „Господине, мы немо васъ крозъ ове планине пропратити, мы смо ваша стража и стоимо за вашъ животъ нашемъ господару добри; притомъ имламо вамъ, да се нашъ поглаварь садъ у овимъ шумама налази, и то недалеко одавдѣ; ако желите съ њимъ се састати, наша є дужность, до иѣга васъ одвести.“

Енглезъ любопитанъ съ арамбашомъ упознати се, пристане на то, да єдањ сатъ одъ своій послова овомъ познанству жертвуе, и тако се сви крену далѣ: Енглезъ съ пратіоцемъ срединомъ друма, а пустаіе крозъ шуму край пута.

После четврть сата ода, искрсну друга шесторица изъ шуме, но уздржани писконъ єднимъ прву пратилаца, повуку се къ овима, и предузму одма на измѣну пратню, а први разбойници врате се натрагъ; и тако се онай данъ више пута ова стража, као поредъ какваго кордона мѣнала, кое Енглезу посвѣдочи, да є чета ова страшна и млогобройна была, и да се њой иначе небы могло измаћи.

После некогъ времена окрену пѣшице пратіоци съ друштвомъ десно одъ пута стазомъ єдномъ крозъ врло лепу но дивљо долину, преко кршева и потока и стигну после краткогъ времена предъ єду усамлѣну кућицу, лежећу у чести єдной поредъ ладногъ кладенца, и затеку ту више други разбойника; неки спаваю, неки спремаю ручакъ, неки чишћаю своє оруж̀ь и т. д.

Понуде Енглеза да сѣдне и да се одмори, па ако жели да може захтѣвати што за єло и пиће. Онъ се нимало незатезаше, него одрѣшено и искрено, као да е у своіой кући, замоли, да му одъ обадвога, што понаіболѣ имаю, донесу. Но пре него разбойници могоше жељу иѣгову испунити, повиче єданъ изъ куће изилазећій човекъ: „Добро дошао, добро дошао, пріятељу!“ и упути се весело и пріятељски смѣшећи се нашемъ Енглезу.

Разбойници сви поскачу на ноге, а Енглезъ се упрепасти, кадъ у томъ домаћину, кои е арамбаша чете было, позна Шпаньолца, съ коимъ е синоћь вечерао и о. нако пріятно вечерњ̀ време провео. Онъ се съ поглаваромъ поздрави и рукуе благодаривши му и опетъ на полезномъ оному поклону.

Арамбаша ніе исте альине одъ синоћь на себи имао; садъ е было у лепой уніформи, краткомъ капуту одъ каифе, съ везеномъ якомъ и рукавима, и у панталонам зеленимъ и ускимъ съ малонъ испустомъ, но Енглезъ га позна по иѣговомъ поноситомъ стасу и отвореномъ господскомъ лицу.

„Я самъ,“ рекне арамбаша любезно смѣшећи се, „хотросъ рано пре васъ изъ крчме изишао, хитао самъ овамо, да спремимъ за насъ двоицу добарь ручакъ, ер самъ знао, да ће васъ мои люди наћи и къ мени довести

и то због тога синоћног поклона здрава и читава, као што вас 50 краљевски коњаника небы могло сачувати.“ Енглез му опет за пријатељству захвали, погледа ме руком, и даље отиде, а ја двоје сједу за астал и почну ручати.

Ђа ајдука била су изредна, изредња пак вина. Вино угрес Енглеза и он поче наново своју благодарност изјављати и усуди се своме угостителю примјетити, како му је чудо, да човек, који је за тако висока и великодушна чуства и дјела способан, може овај начин живота водити и ајдучкій арамбаша бити.

Арамбаша протре рукомъ свое намрштено чело и своје натрене очи, и уздануви јако дубокимъ гласомъ рекне: „Ово су времена, када се крадљивци, изданце и друге хуље у краљевскомъ двору више у правительственимъ службама господаре, а чесни пријатељи народа по тамницама чаме или по слободнимъ шумама ајдукују. Ја сам било капетанъ једне слободњачке чете, и проливао сам крвь моју за избављење отечества одъ своје крвника,*) нетао сам мой животъ толико пута на коцку за могъ законоји краља, који бы ме за то по повратку своме оставіо, да одъ глади просимъ и умремъ. — — Али немари, — то се васъ као Енглеза нетиче ништа. Ја се сь вама у оной крчми нађо, вы ми се допадосте, и ја сам васъ одъ велике опасности спасао. — Но садъ доста; да небуде о томъ више разговора!“

Енглезъ наравно престане, и започне другій разговоръ, и арамбаши се наскоро опетъ поврати веселость у лицу и разговору. Енглезъ затимъ устане да иде, и ајдучкій вођа рече, да ће му дати опетъ спроводъ до главногъ друма.

Трговацъ енглескій хтђе садъ повратити дугме поглавару, но овај неприми то, но рекне: „Задржите вы то дугме, можете вы или кои одъ ваши пријатеља кроза наше шуме путовати, на сте сь дугметомъ кудгодъ путујте сигурни одъ пустаја, сваній ће васъ одъ наши подпомагати, како му дугме покажете; — али неказујте никомъ ништа о томъ, шта вамъ се са мномъ случило. Садъ сь богомъ! У здравлю да се опетъ видимо! —

Енглезъ се опрости, и стиже скоро са својомъ пратњомъ на главный друмъ, гдѣ га друга пратња прими и до првогъ села спроведе. Онъ хтђе при растанку двема овима обдари, но нехтѣвши ништа примити, рекне једанъ одъ пратњи: „Не, господине, мы ово чинимо по заповѣсти нашегъ поглавара, а и онако бы вама као пријателю нѣговомъ то одъ снегъ срца радо учинили.“ Дознавши одъ њи још, да су они слугу патрагъ одправили, опрости се трговацъ одъ њи и приспѣ срећно у Мадридъ. —

— — Неколико година после овогъ случаја чуо истый трговацъ, да је овај поглаварь разбојничке чете издајством у руке краљевске патролирајуће коњаниће пао, и да је потомъ на грозанъ начинъ живота лишенъ. —

КОЛХИДА.*)

Гурія и *Мингрелія* и *Имиретія* стое у долини и изгледају као казанъ, а одъ сѣвера е заграђенъ стѣномъ кавкаскомъ, одъ југа неприступнимъ планинама у високой земльи аџарской и пашалуку ахалчичкоме, а одъ истока планинама лишкимъ или иначе ваханскимъ, кое састављају одавдѣ предпомените горніе планина. Одъ тји предјела састала се негдашња *Колхида* о којой се њма по њемама као о земльи, гдѣ су чуда чињена, и у којой се опіяли одъ чара жителји њини и данъ данашњій се разумѣваю у травама, по тимъ су јако были на руци руским лѣкарима, назвавши іймъ различите траве одъ њка.

Стоећи јужніе него и Марзель, Генова и Флоренцъ и на три стране свѣта заклоњена одъ вѣтра, а особито одъ ладны вѣтрова сѣверны, долина бы рјанска имала скоро несносну температуру, само да изобилный предѣлъ повайшые времена прено годиње нечисти некій влажанъ вѣтаръ, кои направи облаке. Само Јулія и Августа мѣсеца обично долази изъ вреља долина курски кроз гудуре одъ планина ваханскы врео источанъ вѣтаръ, кои за неколико сатій осуши лишће дрвећу и принуђава многе жителѣ земальске бѣжати у планину.

Колхида е земля невајарнальне плодности. Кроз њу теку многобройне рѣке, кое се и љети повећаваю снѣгомъ са Кавказа. Одъ части е изложена и поплави тји рѣка, и често е осимъ једна два найтоплія љетна мѣсеца, оплађаваю кише. Изъ тји е узрока она и земль и воздуха тако влажногъ, да биљ, будући при томе и јожно сунце гріе, за чудо јако расте. Честе шуме, у конима се још одъ времена геновлянске трговине вие чула сикира, застиру земљю. Жировидный растъ и бресть, помѣшанъ са кестеномъ, лѣшникомъ и трешњомъ, найнеката су у њима стабла, а особито има много и лѣше буке. Гдѣ дрвеће нестои угусто, ту расти винова лоза и савія се око стабла и грана одъ дрвећа. Ни сада још нема господара томе великомъ благу; а гдѣ га и има, слабо се узима на умъ. Кадъ се кои Мингрелінанъ гдѣгодъ населяна, а онъ почали нешто шуме, па направи кућицу одъ дрвета и заради њиву, кою ће радити. Кроз столећа трулимъ лишћемъ шумскимъ бубрена и обилномъ влагомъ напоена, дае млађана земля найбогатіе берће кукурузне и жетве проне, пшеничне и ечмене; а и дуванъ успѣва јако. Врло мало има села, на зато путникъ напази готово само на такна самохна насеља, а гдѣшто и на станице козачке, а по напшењемъ мѣстима и на старе богомоль, склоњаша се у самоћу и служеће за знакъ негдашњегъ болѣгъ времена.

*) т. е. Француз. Познато е да е Наполеонъ старый год. 1808. принудіо краља шпањолскогъ Карола IV. и сина гсгога Фердинанда VII., да се круне шпањолске одреку на ползу Наполеоновогъ брата Јосіфа Наполеона (доцнашњег краља напољскогъ), и да су Шпањолци сь помоћи енглескомъ у найкешћемъ огорченю найкрвавіе рать толико година водили, докъ су се одъ француских десетница ослободили, но съ тимъ ослобођењемъ по повратку Фердинанда VII. на престолъ, горый десетовали на себе напухли, и то одъ своге краља и одъ своји людій. но што су пре одъ непородица претрпили морали.

*) Занимљиво ће у садашње време бити читаоцемъ сѣту познати о ној предѣлъ у малој Азіи, у коме Омеръ-паша стои противу Руса. У.

Полусуперенство, кое има дiждањ минpелскiй, ништа с сѣнка. Право осуђивати на казни, пренесено е однахъ на руске судове. Кутаи е доцiнъ подигнуть за главну варошь руске губерније, и садъ су почрай владе руски чиновника остатци старе феудалности iошъ само развалине негдашњихъ тубегъ времена. Многобройно племићство понайвише е сиромашно; а 1851. год. было е у Кутаю 233 кнежевски и 2937 благородны породица а осимъ тога iошъ су њи 661 породица тражиле благородство и биле су готове показати свое право на то. Но то племићство, као што е већъ речено, понайвише е сиромашно; многи т. е. племићи принуђени су сами своiомъ рукомъ радити њиве свое. Многобройни Евреи, кои су у варошп Кутаю трећина жителя, садъ су понайвише мужици.

Поредъ значаи и способности свои жителя и поредъ плодности земальске и свои природны блага у дрвима за грађењѣ коечега и у угљењу, кои е недалеко одъ Тквибула, 40 врстiй одъ Кутаи, пронађени у великомъ изобилю, може Колхида како за насељаванѣ тако и за трговину европску быти врло важна. И сада већъ трговина е знатно пошла у напредакъ, и трговци кутаiски иду чакъ у Липиску на вашаре, и при свему недостаточномъ природномъ стању своме има земля ова њене робе за пошењѣ на страну, као што су дрва за грађевине, восакъ и медъ. Кадъ бы се болъ радила, могла бы она лако быти и житница: по нишама е око рѣка красно бы успѣвао пиринацъ а у Имиретiи њио бы се могла њговати свилена буба.

Што се тиче климе, Колхида е, као и свака друга земля, гдѣ е згодно сѣяти пиринач, свакојако нездрава због опаки грозница. Овоi опасноi клими два су узрока: едно, што е земля влажна и пуна сврх њ слоеви одъ воздуха, а друго и што се топлота и ладноћа у извѣстне сате преходанъ уеданпутъ ако мѣни. Како пакъ различна клима влада у маломе простору земљѣ, може се видити отуда, што и пр. кодъ Вартсихе, гдѣ се стичу рѣке Квирила и Рiонъ, на коiоi последньоi има едан старый мостъ iошъ одъ времена кадъ е земля была сама своя, бѣсни у низи кодъ млинова найзвиканiи и найопасвiи воздухъ, одъ кога се грозница добiя, а овако брежуљкъ, кои с сасвимъ близу, и на коме стое старе некакне развалине, сувъ е и здравъ.

ШТА СЕ КОМЕ ДОПАДА.

Шта се коме допада, тешко се може опредѣлити; колико людiй, толико будiй; свакiй сматра предметъ некiй по своме начину, а начини се већусобно врло разливаю и тако валазано да е найвеће задовољство:

За ђаке, кадъ е учитель болестанъ, па школе нема.

За испытателя природе, кадъ нађе окаменѣну жабу.

За калфе занатлiйске, кадъ празникъ какавъ падне у радный данъ, те се оне седмице само пету дана рада; а кадъ два и три празника оне седмице буде, онда плинаю они у блаженству.

За испытателя древностiй, кадъ одкупи за десетину дуката руконисъ какавъ, кои се тешко прочитати може, а блаженство кадъ нико то неуме прочитати

За просяка, кадъ му ко одъ милопролазећи у помрчини мѣсто 20 парчета да ермилукъ, а блаженство, кадъ му ко мѣсто гроша дукатъ да.

За списателя, кадъ своге дѣла послѣдню страну пише, а блаженство кадъ му списательство нѣгово толико приноси, да баръ неумире одъ глади.

За трговца, кадъ дукати скачу.

За чиновнике, кадъ е сутра прекосутра 26. данъ мѣсеца; а блаженство, кадъ нису плату унапредъ а конто узели.

За попове, кадъ се свѣтъ яко плоди; а блаженство кадъ се много умре.

За селяке, кадъ добро шљиве и жирь роде; а блаженство, кадъ су ракiя и свиньске скупе.

За жене, кадъ iй се мужъ бои.

За људе, кадъ мисле, да се своe жене небое.

За практиканте, кадъ опасна редня међу званичницима влада; а блаженство, кадъ такова редня нисаре затре.

За дипломате, кадъ сатъ говоре, безъ да што кажу.

За новинаре, кадъ по свѣту има доста рата, буне, и убиства, краће и т. д.; а блаженство, кадъ немораю своe новине на вересiю давати.

СЛУГА.

Славный *Сенфъ* каже: Ако ти треба слуга, узми едногъ; ако желишъ да будешъ рђаво послуженъ, узми два; ако желишъ да се самъ послужешъ, узми три; ако желишъ да будешъ добро послуженъ, послужи се самъ.

МРВИЦЕ.

— „Имашъ ли iошъ што да кажешъ?“ запита при исповѣсти едань достойный калуђеръ своъъ испытаника. — „Засадъ немамъ“, одговори овай, „осимъ да самъ едань сатъ украо, сво га кодъ мене; оћете ли да га вама дамъ?“ — „Мени?“ повиче увређеный духовникъ, безобразниче, како ме смешъ iошъ вређати; одма да пратишъ ономе, коме си украо?“ — „Я самъ га већъ нудiо да прими; зато васъ молимъ, узмите.“ — „Престани, немой ме опетъ вређати,“ развиче се отацъ, „треба, да си му опетъ понудiо.“ — „Та нудiо самъ му више пута, али онъ неће никако да га прими,“ одговори овай. — „Е, кадъ е тако, а ты га задржи; но чувай се другiй путь одъ тога грѣха,“ рекне му духовникъ и разрѣшивши га одъ грѣхова, одпусти га. — Време е ручку већъ было и духовникъ машивши се за сатъ, примѣти да му е нестао; садъ текъ поче рѣчи своге испытаника, садъ се сѣти да е онай сатъ, што му е крадљивацъ нудiо, нѣговъ было, да га онъ ніе хтѣо примити, и да е iошъ крадљивца одъ грѣхова разрѣшiо. —

— Злочинац у једномъ кои на смрть осуђенъ бише буде на свою волю остављено, да бира себи начинъ смрти, кои оће. „О господо моя," рекне онъ, „а вы ми дайте да одъ старости умремъ." Досетљивость ова спасла му е животь.

— Майсторъ еданъ, кои се са тѣломъ и душомъ за политикомъ занео, толико се заборавио био, да е држановомъ Попечителю сљдующе питанѣ предложио: „Ала бога вамъ Господине, шта вы мыслите, да ли ће се ратъ овай продужити, или ћемо скоро миръ добити?" — „Заиста и самъ іошъ незнамъ, одговори овай, іошъ данашнѣ новине читао нисамъ.

— У једной одъ прыа банкерски кућа у Паризу налазіо се кассиръ еданъ — кои е исплаћивао — по иному Ф. преко 25 година непрестано у той служби. Онъ е био човекъ еданъ редке ревности и редке точности. Онъ е свакій данъ у 9 сатій изъ ютра био кодъ кассе свое, а оставлио е свою, са гнозденимъ шибкама добро утврђену, писарницу текъ онда, кадъ е сказалька на канцеларійскомъ сату петь показала. Еданъ данъ дође му око 10 сати пре подне кассиръ другій кои е наплаћивао — съ полицомъ, кои е гласила 1000 франака и кои е на Лондонскогъ банкера једногъ повучена была. Кассиръ г. Ф. сравни полицу съ књигама своима и изброи му новце. Кассиръ г. Г. узме новце и оде своимъ путемъ.

Текъ е избияло три сата на канцеларійскомъ сату кадъ се истый тай човекъ кодъ гнозденне решетке одъ кассе показа и проговори: „Г. Ф. између васъ се показала погрешка една, вы сте ми 1000 франака више дали. — Нигда нисамъ будалаштину учинио," одговори г. Ф. нећу више одъ 25 година баланцъ е мой увекъ точанъ. То изрекавши, испредъ носа човеку томе пребучне и заткори прозорчићъ свой.

Овай почне наново: „Али за волю Божію господине мой, штета е на вашой страни, и самъ познатъ човекъ, и самъ већъ 35 година непрестано у служби овой. Узмите ваше новце, и ій нећу никако! — „Безобразанче никне г. Ф. Зарь ће те у момъ званію да не вређате. Я нетребамъ вашъ новацъ. Вы нете да ме у позодрѣвіе баците кодъ старешине мога, као да я погрешке чинимъ. Одлазите съ вашимъ новцемъ или ћу васъ садъ сценати.

Овай остане при своимъ мнѣнію постоянъ, и тако на срећну руку дође до бол. Брзо дотрче писари и развађе ій. Кассиръ г. Ф. нехте погрешку признати него сматраше то за увреду старогъ гласа свога и безпогрешности свое. Наочари су му се разбиле и онъ е са 1000 франака сиромашнін постао. — Што се пакъ кассира г. Г. тиче, онъ е одмео отуда разбіено око, али съ тимъ заедно одмео е и 1000 франака, кое е сиротињи раздао.

ПОДГРѢВЦИ.

— Аустрійска се войска состои сада, урачунавајући и самогъ цара, изъ 15.261 официра, међу конма су 21 ерцхерцогъ — надвойвода —, 5 херцога, 20 принцева, 50 князева, 590 грофова, 898 барона, 570 ритера — племића —, 2800 благороднка и 10.300 одъ грађанскогъ реда.

— На острову Куби живи еданъ Негаръ — Црнацъ —, кои е 199 година старъ и кои има 356 деце, унучадій, пра и прапраунучадій. Онъ е сасвимъ здравъ и іошъ е тако крѣпакъ на ногама, да безъ свакогъ усилавања четири до петъ миля за данъ пређи може.

— У парижкомъ излогу наоди се една за чудо лепа женска штатуа (у величини одъ главе до пояса) и то изъ шећера изрезана. Та штатуа надвишава све женске, ербо за ню се само може рећи лепа и сладка као шећеръ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Указомъ Његове Свѣтлости одъ 16. т. м. досадашній Представникъ и Попечитель Министарства Дѣла г. Алекса Симића упућенъ е за Члена Совѣта, а на његово мѣсто постављенъ е г. Алекса Јанковића Членъ Совѣта. Другимъ Указомъ одъ истогъ дана досадашни Попечитель Внутрены Дѣла г. Стеванъ Магазиновићъ упућенъ е у Совѣтъ за Члена, а на његово место постављенъ е г. Рая Дамановићъ Членъ Совѣта.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Цариграда одъ 5. т. м. јављају: да страховите бурѣ по црномъ морю бесне. Четири лађе кое су воене потребе у Крымъ носиле, натеране су петромъ на сирудъ. На азовскимъ обалама врло јаки мразови наступили су, у Крыму пакъ непрестано пада ладна кипа. Падење Карса (у Цариграду) іошъ никако званично необявлюю. Енглеска коњичка дивизія повраћена е изъ Еупаторіе у Цариградъ.

Једне новине јављају изъ Париза одъ 10. т. м. да су све надежде за скоро повраћенъ мира ишчезле, и да ће скоро изаћи една књижица, кои ће са свимъ то надањ избрисати, и наступаюћа времена жестокомъ рату отворити, и као што тай дописникъ вели: та е књига сочињење цара Наполеона, и бы ће печатана безъ имена.

— Новине пишу: да у будућемъ ратовању на источномъ мору предводи ће војску француску Каирoберъ и други маршали подъ главнимъ управительствомъ самогъ цара француског.

— Француске новине „*Патри*" по једномъ писму изъ Севастопола похваљюћи руску дѣятелность око утврђивања сѣверне стране Севастополя, вели: „Руси су много већъ батерія подигли, и свакій данъ іошъ непрестано подижу нове. Њихова утврђења тако су млогобройна да имъ неможемо знати рачуна. Сви шанцеви саюжени су међу собомъ са покривенимъ и сигурнимъ путовима (прокопима) и то е све саюжено са тврдињомъ Константина. Страшна утврђења и шанцеви праве се такође око тврдиње Катарине, премда е тврдиња одъ самогъ тврдогъ гранита озидана. Иза ове тврдиње подиже се една узвишена урвина и каменый одјекъ, кои су такође Руси у правый градъ преобратили. Неможе човекъ себи представити како се неуморно и безпрестанка послуе. Око 3000 радника непрестано су у таквимъ пословима."

У КЊИЖГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 23. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 3 цванцика. | № 103

СЛАВА СЕ СЛУЧАЙНО РАЂА.

Случай е порекло велика догађаја на овомъ свету и свакій е човекъ у своме незнатноме, ограниченоме кругу хиљадама пута искусіо, да му се небы ово добро или ово зло догодило, да ніе томъ догађају овай или онай незнатный случай предходіо; коме ови незнатни случаи корисни буду, о томе каженo да е срећанъ; коју кога пакъ корисни случаи безъ сльдства остану, а напротивъ штетни за животъ нѣговъ дѣйствую, тай е несрећанъ, ма какове способности и заслуге за срећу имао.

Но не само срећа зависи одъ случаа, него и многа славна дѣла, славный животъ людій и народа прославльнѣ ньіово порекломъ су єдино изъ незнатногъ какогъ случаа. Да несматрамо овдѣ чудноватy игру судбине, кол намъ найчеће на истоку и кодъ неразвіены народа у очи пада, и коіомъ кокичари и амали до найвишіи знанія у држави доспѣваю и просаци миліонарима постаю, као опеть и обратно; него виђамо и по изображеномъ свѣту ове чудноватe токове живота людскогъ и то не у друштвенимъ и политичнимъ одношенъима него и на полю умѣтности и наука. Толики позната славни мужевитолика важна изнађења и одкровеня у струци наука, умѣтности и заната остала бы безъ незнатногъ некогъ случаа до данашнѣгъ дана нама непозната. Мы ћемо покушати да овдѣ живимъ примѣрима ово наше мнѣніе освѣтлимо.

Таліянскій лѣкарь *Галванін* одкріо е XVIII. столѣћа у природи тако названу галванічну електричность, кол се на хиљаду начина у науци, умѣству и занатима корисна показуе; нама е овдѣ найбољѣ њено дѣйство при телеграфима познато, єръ намъ е галванічномъ електричности текъ могуће, да се єдань изъ Александрща или Крагуевца съ оним у Севастополю тако може преко Бечa и Москве разговарати, као да су обоица у єдной собн; а надежде има кодъ испытателя природе, да ће електричность по кратком времену своимъ употребленѣмъ чудеса по свѣту чинити. О пореклу овогъ важногъ одкрића прича се сльдующе: Галванін као испытатель природе убіе єдномъ жабу єдну и прикуе е прозъ краке о даску да се суши у намѣри да е доцніе сѣче и испытуе: но на велико удивльнѣ свое приміѣти, да жаба мртва крацима миче и по ближемъ истраживању паће се да разни (нарочито особити) метали међусобно влажнимъ некимъ средствомъ свезани ону исту силу производе, коя е у електричности (муньи) овда већъ позната была.

Године 1840. прославльнѣ е по Нѣмачкой и иначе дань навршеногъ четвртогъ столѣћа, одкако е у Штрасбургу нѣмачій умѣсникъ *Гутенберг* изнашао печатанѣ књига и образа помоћу покретны слова и модела. За кратко време постале су печатане књиге наворъ готово свакогъ знања и благайнице плодова човечіегъ духа, изъ кои садъ свакій озбиљне волѣ човекъ правила за животъ свой црпити може у смотрењу морала, воспитања, душевногъ и државногъ изображења, заната и умѣтства, укратко рећи за сваку потребу. И о постанку овогъ великогъ блага прича се, да е Гутенберъ свое оваране кошуљ іошъ мало влажне у сандукъ сложіо, и да с хтѣвши се после неког времена преобући приміѣтіо на єдной кошуљи одпечатану фигуру два гвоздена прстена, на кое е онъ нехотице кошуљ сложіо быо. То му да повода, да найпре одъ дрвета а доцніе одъ метале сѣсце слова прави, иста упоредъ наређа и фарбу съ њи на артію пренося. Безъ овогъ незнатногъ случаа, ко зна, да ли бы мы и данданасъ печатнѣ имали, и безъ ове колико бы у свакомъ другомъ призрењу заостали.

Яковъ *Вокансонъ* (Vaucanson) славный Француский механикъ прошлогъ столѣћа може приписати своју славу овомъ малом случаю. Као дѣте іошъ пратіо е онъ свакадъ свою матерь, кол е велика богомолька и испосница была, къ духовнику, гдѣ е предъ вратима на ходняку чекатя морао, докъ му се матя у соби исповѣдала. Унутра е мати у покајању грѣха плакало, а напољу плакао е и Вокаичонъ одъ еда и дугогъ времена, почемъ се по католичкой вѣри мати често и дуго исповѣдала, и Вокансонъ често и дуго напољу чекати морао. У ходняку висіо е о зиду єдань незгранный орднвардый сатъ кои е Вокаизону за време чекања мала забава быо. Онъ га е єдпако сматрао и штудирао, напослѣдку дође на ту мисао, да и самъ такавъ сатъ начини. Загледао га е свакојако, мучіо се кодъ куће и опеть га загледао, и найпосле испаднe му посао за рукомъ. Овай успѣхъ у примомъ механичкомъ покушењу ободри га и приволи га сасвимъ за механику, у коіой се вѣштини доцніе прослави. Одъ многи чудесны његовы производа да спомемо само ове. Онъ е начиніо быо одъ несита патке, кое су пливале, гакале, крилима лепршале, бачено іимъ жито зобале, и ту рану после свареву опеть одъ себе

давале. — Дивна є његова створевина начињени флаутиста, т. є. начињен човек стоећи на једном сандуку, у ком су намештени били меови са машином, кои су воздух у разне части тог човека спроводили тако, да су му се усне и прсти на флаути правилно мицали, и тим се свирка лепа и разна производила. Ову створевину описао є и изасибо є онъ у особитой једной књизи. — Кадъ се у Лиону задржавао, гдѣ се многе свилене фабрике налазе, поплаше се радници, да ће онъ неку машину изнаћи, кои ће моћи њихове послове одправляти; на да они безъ посла и хлѣба остану, зато се узбуне и намѣре, каменьмъ га убити. Вокавзонъ умакне, но изъ освете начини после магарца, кои є за разбоемъ сѣдіо и свилене комаде съ найлепшимъ цвѣтастимъ мустрама ткао.

И за свогъ првогъ списателя драматичны веселы игара мора Француска благодарити случаю једномъ. Славный *Молиеръ* (Поклень) рођенъ 1620. год. као синъ краљевскогъ тапетара и послужителя морао є у младости своіой овай занатъ учити и радити. Но имаюћи дѣдамазіо га є овай, као што обично дѣдови унучадъ кваре. Онъ га є одъ лютиђ и назви очеве закланяо и попредъ тога разнимъ начинома по волји му чињо и поклоне мале давао. Старчићъ є гледао радо театре и водіо є тамо са собомъ и овогъ унука. Овомъ се допадне (као сваком дѣтету) драматично играње, па зато є и кодъ куће на велико задовольство дѣда и противъ волѣ оца свогъ театра играо. Старцу се то све више и више допадало и онъ примора оца молиеровогъ, да сына свогъ на школу да, кое истыи по дугомъ затезаню, и почемъ є Молиеру већъ 14 година было, учиня. Молиеръ є учіо неко праме, но опетъ га примора отацъ, да се своме занату поврати, Молиеръ кои приномъ приликомъ остаци и сасвимъ се театерскомъ животу, као актеръ и списатель, ода и временомъ тимъ толику славу задобіе.

ЛЮБИТЕЉ КЊИГА.

У овомъ времену, у комъ се тако многе књиге написаше а тако мало прочиташе, тако многе съ великимъ трошкомъ издаше а тако мало распродаше; ова ће књижевна прича, кои уколико є нова утолико и занимљива, читателъима нашима зацело добродошла быти. Далє къ ствари.

Посвуда, дакле и у Паризу, има љубителя књига, али и такови, кои немаю новаца, да ту љубовъ своіу обелодане. Ови люди често имаю великій духъ, красанъ вкусъ, дубоку науку, съ једномъ речи, они су основни библіографисте, али се кодъ књигопродавца за духъ, вкусъ, науку, ни за свега света библіографіе непродае књига, него се тамо добіе само, а често и рђава књига за скупе новце.

Госселинова књигопродавница позната є у Паризу; ову посѣти једномъ једанъ такавъ љубитель књига безъ новаца у цепу и наће у њой два комада источны писама В. Хуга, кои су на хинезкомъ папиру печатава была.

Свака одъ ових књига была є у своме роду єдинствена, то ова свакій, кои є икада съ књигама њижанъ савезъ заключіо быо.

Нашъ љубитель књига посѣћиваше дакле изъ дана у данъ Госселинову књигопродавницу и наслађаваше се съ опимъ лепимъ, краснимъ, милимъ и у своме роду єдинственимъ књигама стихотворевія В. Хуга.

Онъ ій отвораше, прегледаше, читаше и редови му изгледаху на томъ хинескомъ рукчиномъ папиру млого чистіи и лепши, него што бы иначе были, али ій купити немогаше, єръ су коштале грдны новаца. Петдесетъ, словомъ петдесетъ комада талира єданъ комадъ.

Ова сума новаца, како звони овомъ човеку у ушима, кои не петдесетъ талира, него кои ни петдесетъ грошића у цепу нема, по своій прилици ће то поневкій читаоцъ редова овы оригинално себи представити моћи.

Єданпутъ, кадъ се нашъ онъ опетъ съ прекраснимъ књигама овыма источны песама наслађавао, ућє у продавницу млада една госпа, праћена служителъмъ єдномъ.

Госпа є ова была просто обучена, али є лице њено было благородно, њежно, свака черта издавала ю є за госпоју єдну одъ великогъ става.

Я бы желіла — почне она — лепу и занимљиву књигу єдну, књигу, коју нема свакій, књигу, кои є у своме роду єдинствена.

Љубитель књига, кои є, као што већъ казасмо, єданъ комадъ одъ предописаны књига у руцы своіой држао, одговори: изволите, ево вамъ една такна књига, какову бы сте вы нашъ ради имати, кои є лепа и занимљива, коју свакій нема, и кои є у своме роду єдинствена.

А каква є књига?

Виктора Хуга источне песме, Вама су, госпоа, зацело познате оне песме, и зато се я нећу у похвалу њіову упустити; али опрема књиге ове судимъ, да ће вамъ заиста нешто ново быти.

Допустите да є видимъ, реке непозната.

Изволите; съ томъ речи преда љубитель књига єданъ комадъ госпи у руку.

Шта кошта? Запита госпа превртаюћи листове.

Сто талира, одговори љубитель књига.

Не више, то є заиста маленкость едва, одговори госпа.

Съ тимъ речма узме књигу, преда є г. Госселину и замоли га, да є увіе и пошље іой; изнуче изъ цепа новчану кассу свою, изнади изъ ње сто талира у злату и положи ій на асталъ госселинонъ па се затимъ съ пріятнимъ поклономъ удали.

То є была принцеза Марія, тада іошъ у своій дражести младости своіе, іошъ неразвіенъ пупољакъ руже.

На врага — рекне Госселинъ своме љубителю књига — Вы направисте читаво чудо. Вы сте правый чародѣй. Когъ се врага неодате на трговину? Та вы башъ особито добро разумете трговину. Каково є то држанъ?

каково познаваић людій, какова вештина, какова лакость и сталность!

Зацело, љубезнѣйшій! одговори љубитељ књига, него обадва ваша комада заедно коштаю сто талира, а ја самъ за те новце само єдањ продао, другій дакле остае мени.

Речено, учињено! Онъ уаме другій комадъ са собомъ, кои се и данашњимъ іошъ даномъ као єдинственость блиста у библіотеки свротогъ нашегъ љубителя књига, кои є съ овимъ поступкомъ своимъ понекоме љубителю књига лепо упутствоваћ дао, како се на овомъ свету и найскупоценіе књиге и безъ новаца купити могу.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Оставка г. Вас. Лазића, цензора уважена є и на његово мѣсто постављенъ є за цензора књига и Новина г. Константинъ Бранковићъ Професоръ Лицея.

— После дуговремеског болованя на велику жалость свое фамиліе и свои познаника и пріятеля преселіо се у вѣчность Васа Гарашанинъ; тѣло његово при млогобройной пратњи са свима могућнимъ парадама сарањено є іуче (22- т. м.) после подне.

— Канцелиста Апелац. Суда Петаръ Стефановићъ, после краткогъ болованя преселіо се у вѣчность.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Парыза одъ 17. т. м. телеграфираю: да се на берзи разнео гласъ, да є између ратуюћа страна тромесечный миръ закљученъ. — Царъ є издао заповѣсть да се гарда престрои и умложи.

— По найновіимъ извѣстіама изъ Азіе дознаемо, да су Персіянци основали главну тврдиню Херать одъ хератскогъ княжества. На ту тврдиню іоште 1832. године ударили су Персіяни подпомогани одъ Руса, но нису є могли освоити зато су Енглези помагали да се та тврдиня одржи. Ту су непрестано трудили се да енглеский уплывъ униште. Одъ 1851. год. одъ когъ доба єдань славомоћанъ князь влада, сматранъ є Херать као земля безъ господара, и разне партае мложиле су се међу собомъ. Русія кренула є была яну войску на Мецедъ и Херать, и Персіяни, премда су той руской сили завидили, опеть се нису ништа противили, єръ су држали да ће Руси њима помоћи, кадъ ониу ударе на Херать. То є место тако лепо и важно да већъ у Азіи има пословица: „Коразанъ є школька а Херать є бисерь света.“ Млоги доказую, да є тай градъ основао Навукодоносоръ. То є важно створаниште, и разкрита трговине између западне Персіе Трансоксана и Индіе, и врло велику важность сви ворочато Персіа на то место полажу. Одъ почетка овога рата, Русія є живо надстолла да Шаха персійскогъ у своје интересе увуче, и тако да уплывъ Енглеске тамо уништи, и као што се чиня, тай градъ, то є она цена и награда, зашто се персійскій Шахъ Русіи неограничено и безусловно у варуча баца. Освоењ Херата врло є великій ударъ за енглеске интересе, онъ є по свој прилици само рускомъ помоћу и то у єдно исто време кадъ и Карсъ освоењ. Ако држимо да є Енглеска почела саданьи ратъ съ тога што ніе могла трпити да се Русія у Азіи све већма шири; то онда како се можемо надати миру сада, кадъ су найнећимъ интересима Енглеске веће и дубљ равне у Азіи задане, него што се при почетку овога рата Енглеска бояла. Мы мислимо да ће ове азіятске ствари и распре скоро ступити у равну важность са европскимъ распрама. —

— Персійскій посланикъ приспіо є у Петербургъ и было є са найвећимъ парадама и славомъ дочекань. Енглеский посланикъ у Персіи скинуо є свою бандеру и прекинуо є своја сношења съ Персіомъ.

— Изъ Беча одъ 17. т. м. являю: да ће за турскогъ посланика у Бечь быти посланъ князь Калимахи, прође бывшій турскій посланикъ у Атини. После млого година, то є првый турскій посланикъ у Бечу, кои є Христіянинъ.

— У Бечу очекую се свакій данъ ађутанти краля прайскогъ полковникъ Мантайфељъ, кои ће Њг. Величеству цару Француз. донети своеручно писмо, као одговоръ краля, на царево писмо. О садржаю тога писма различна се мњнія распростиру. Сви се готово у томе сагласаваю, да є у томъ писму, на кое сада се одговора, савѣтовао краљу прайскомъ, да, као ближнји сродникъ цара Александра, дѣйствуе, да се миръ поврати, и да Русія предложеню Аустріе кое се слаже съ честћу Русіе, попусти, како се на пролеће небы обновіо рать на сѣверномъ краю рускогъ царства.

— „Oest. Nost.“ доноси єдань кратакъ изводъ изъ єдногъ дугачкогъ чланка о садањемъ рускомъ рату; кое є писао американацъ г. полковникъ Шафверъ, кои се садъ скоро изъ Русіе у Америку повратіо: изъ тогъ извода дознаемо слѣдующа: Онъ є 6 месецій у Русіи путовао. Зато што є Американацъ было є и кодъ цара и свуда кодъ свіо класа народа рускогъ добро примљенъ, онъ є Кронштатъ, Николаевъ, Свеаборгъ и найважніе руске тврдиње посѣтіо. Онъ каже да ніе истина да є благородство у Русіи уморено одъ рата, шта више руско благородство и богатоши готови су пре сие жертвовати нето пустити да се безчестанъ по Русію миръ заключи. О по опустошењ руски цркви у Керчу, тако є у Русіи народъ огорчало и разгњевило, да є правителство за добро нашло да млого коештa подобногъ у тайности задржи. О непобѣдимости цара и земљ. свакій руский селянъ тврдо є увѣренъ; зато и найпростіи поданици ступаю радостно у редове войника, и нема ни єдногъ єдиногъ примѣра да є кои годъ силомъ натеранъ да иде у войску, и кадъ бы онъ се пустило на волю, стотинама хиляда уписало бы се у войнике, сви и селяци и граћани поправили бы да се закуну подъ застану кoя се віе за славу и одбрану отечества и православлне вѣре.“ — Даље каже: „да є у Криму између Севастополя и Перекопа у почетку Октомбра мѣсеца было 250 000 руске войске; и да є Перекопъ самъ (неспоминући друга положења) было кадарь саюзнике дочекати. Саобраштај и превозъ ране и воены потреба ніе нимало због тога што су Руси изгубили каспійско море, отежань и унизмирень. Оно жито што су саюзници на обалама каспійскогъ мора спалили,

ніе было правительства рускогъ него приватны грчки трговаца. Жетва у свимъ предѣлима добро е успѣла и заната и унутрашня радиность Русіе ніе ни у чемъ препречена и узнемирена."

— По гдѣкое француске новине іоште неочаваю о миру, енглеске пакъ новине оставиле су сасвимъ разговоръ о миру, и само рать на све стране трубе.

— Съ црногорске границе пишу: да су два Црногорца — кои су ц. кр. официра Лебера оплячкали, — осуђени одъ сената црногорскогъ на смрть, и обадва су изъ пушака убіени.

— По једнимъ француским новинама, генералъ Кмети са польскимъ и мађарскимъ официрима налази се у Ерзеруму. По тимъ новинама они нису, као што смо пре ће явили протукли се или побегли изъ Карса, него с њима генералъ Муравіевъ дозволіо пре него сте Карсъ предао, да могу слободно изаћи и у Ерзерумъ ићи, — Генералъ Муравіевъ послао с једно одѣленѣ войске у варошъ Ахалчихъ. Селимъ-паша са 12.000 войника стои у Ерзеруму, и добило е заповѣсть да иде напредъ како му помоћи кои се у Евпаторіи вавела присић.

— Изъ Трапезунта явлаю: да е паденіе Карса одвећъ лако дѣйствовало на цело турско жителство. Највећа жалость свуда се по целомъ азіатскомъ царству разпростра.

— „*Таймсъ*" пише: Са освоеніемъ Кутае Омер-паша много бы добіо, али Руси су по свой прилици то место утврдили, и дуго времена бранили бы га. Съ Карсомъ добіли су Руси лепо и тврдо военно положеніе, єръ Енглези тако су Карсъ утврдили, да се може сматрати сада за найвеће утврђеный градъ. Кутаи и Карсъ то су сада лево и десно руске границе, са Тифлисомъ и Гумри остругу; руска войска добіе раву и потребе врло сигурно и лако военымъ путемъ, са обала каспійскогъ мора. Руси су тай путъ и одъ снега и одъ непріятеля осигурали; и ако идуће пролеће безъ азіятски успѣшни бокна проће, онда ће саюзници велику муку имати за сваку стопу землѣ у Азіи, коюбы хтели одъ Руса повратити. Саюзници имаю іошъ са гдиимъ тешкоћама да се боре.

— Изъ Крима явлаю: Поредъ свега тога што е яка зима наступила, опетъ воена четованя и маћ. битке на ушћу рѣке Черне догађаю се.

— *У* Балаклави енглеска полиція почела е одвећъ строго поступати. Многи су новонасељени жительи протерани, 1500 пасоша издато е. Све новине потврђую да су последнѣ бурѣ што су се на црноме мору догодиле почињле врло велике штете, и многе лађе подавиле.

— 12 Декем. у Берлину у капели руског посланства држано е благодареніе богу што е Карсъ освоенъ. Той божественой службы осимъ персонала посланичества и други Руса, присуствовали су многобройни прайскій генерали и великаши.

— Ц. кр. аустр. фелдцайгмайсторъ баронъ Хесъ, славіо с недесетогодишньи данъ свое службе, коіомъ приликомъ почестовано га е царъ са великимъ крстомъ свога свето-стефанскогъ ордена, заедно са своеручнимъ своимъ царскимъ писмомъ.

— Ц. кр. аустр. посланикъ баронъ Прокешъ дочеканъ е у Цариграду са многима одличіама, и 8. т. м. био е кодъ султана.

— По найновіемъ извѣстію изъ Варшаве, князь Паскевићъ премда іошъ ніе сасвимъ изванъ опасности ипакъ налази се у свему болѣ него пре.

ОГЛАСЪ.

ПОЗИВЪ НА ПРЕДПЛАТУ.

СВЕТОВИДЪ ЗА Г. 1856.

V. ГОДИНА.

Съ концемъ т. м. свршуе се последня овогодишня четврть, а одъ 1. Января 1856. настае ново теченіе *Световида*. Политична часть овы новина излази *два* путъ у седмици, а белетристична: *Световоръ* правилно сваки десетый данъ. *Световоръ* ће одъ ове године саобштити: *Писма о Исторіи Срба и Бугара*. Са рускогъ одъ Хилфердинга и „*Црногорскій законникъ*" првыи путъ претрешенъ одъ єдногa одъ найславніи србски правослова.

Цена е новина ваши за *Србію* и *Бугарску* за ¼ г. 2. фор. 30. кр. у *цванцигерима*, за ½ г. 5. фор. ср. а за годину 10 фор. ср. или у дукат. по 14½ *цванц*. За *Босну Албанію, Влашку и Херцеговину*, ¼ г. 2. Ф. 56. кр. а ½ г. 5. Ф. 52. кр. у *цванц*..

Предплатата се може съ почетком сваког мѣсеца на сваком србском поштѣ, или кодъ дотичны скупителя пренумерата, найболь непосредствено кодъ *Уредничества* у Бечу: Leopoldstadt, Mohrengasse *№* 756. I. Stock Thür *№* 5.

У Београду прима предплату г. *Ђорђе Димитріевић* разноситель Световида.

Новине се одправлаю и разносе точно, о чему су се стари Пренумеранти у Србіи одъ 1. Августа т. г. довольно увѣрили.

Световидъ црпи новости изъ 10 новина, кое издржана, међу њима изъ „*Рускога Инвалида*", кои е за цѣлу годину наручень.

Кои се предплате, добиюе на нову годину на даръ *Календарску Таблицу* за год. 1856, са *литографисанимъ* сликомъ године.

Позиваемо дакле све любитеље новина, да се изволе часъ пре пріявити, а дотле ћемо печатати 800 екземп. новина.

У Бечу 18. Декем. 1855.

Уредничество
СВЕТОВИДА.

У трговини **ДУКЕ ПЕШИКЕ** налазе се на продаю лозе везике класен-лутріе, кои ће се овы дана у Бечу вући.

Због наступаюћи празника „ШУМАДИЈКА" изаћи ће тек у идући Четвртакъ.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 30. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика. | № 104

ПРЕВАРА.

Єданъ одъ први фабрикавта у Паризу добіе писмо слѣдуюћегъ садржая:

„Почитаемый Господару и Пріятелю!

Велика насъ є несрећа постигла, синъ честитогъ нашегъ кассира побегао є и одвео є са собомъ одъ насъ акцептиране - примљене - полице знамените вредности. Познато намъ є, да є онъ путъ у Парижъ предузео, гди ће по свой прилици кушати срећу да кодъ првогъ банкера папире те у новацъ учини. Велику ћете намъ услугу и љубовь учинити, ако тай трудъ на себе примате, да га тамо пронаћете пре, него што речене папире промени.

Због његовогъ чести достойногъ отца, кои намъ одъ више година све пова и нова доказателства честитости свое дае, желимо, да стварь ова у тайности остане. Ако бегунца пронаћете и полице одъ њега одузмете, постарайте се да га одма у Лондонъ оправите. Будите му у свему рука помоћни. Наволите насъ одма о свему у знањ поставити. Исплатите му 3000 франака и ставите намъ ій у рачунъ.

Прилажемо личный описъ младића тога:

Онъ є средњегъ узраста, бледогъ лепогъ лица, плавы очію, плаве косе и бркова. Више десне обрве има малу белегу. Црно є обученъ и има флоръ око шешира, будући му є пре кратког времена мати умрла.

У надежди, да ћете добромъ пріятелю важну ову услугу учинити, честь имамъ быти съ почитанїемъ

Х. Д-

Притяжатель фабрике, г. П. прочита дѣловодительима своима писмо ово, кое є у тай башъ паръ приміо было. Єдномъ одъ овы падне таки на паметь, да є онъ юче башъ младогъ єдногъ у црно обученогъ човека видіо, гди ово Ротшилдове куће ода. Съ истымъ се личный описъ подударао. Онъ є имао много папира у руци, черте лица његовогъ быле су сметене и онъ є самомъ себи рекао: канцеларія є затворена ніе дакле могућно новце садъ дигнути. Сутра у 9 сатій єво ме опетъ овде.

То дѣловодитель преповеди господару.

Сутра данъ добивши на то налогъ поће дѣловодитель у пола девет сатій соколомъ, кои є Ротшилдовой куће водіо, кодъ ове стане и чекаше.

У 9 сатій дође у црно обученый младићъ; онъ изгледаше врло узбуђенъ. Кадъ се къ улазку у канцеларію приближавао, рекне полагано себи самомъ, али тако, да се чути могло: „Да видимъ башъ, да л' є већъ єдавнутъ канцеларія отворена."

Таки му се приближи дѣловодитель.

„Господару, вы изгледате неспокойни, што неможете ваше папире одма да промените. Изволите са мномъ къ моме господару, онъ ће вамъ радо съ умереннымъ одбиткомъ услугу ту учинити."

Съ драге волѣ — одговори странацъ — само ако то на брзу руку быти може, єръ самъ я радъ часъ пре Паризъ оставити.

Како странацъ у канцеларію фабриканта П. ступи, стави му опай писмо дописателя свога Х. Д. предъ очи.

Текъ што є несрећный младићъ прве линіе прочитао залюля се као громомъ пораженъ, падне предъ фабриканта на колена и викне; „Имайте сажаленѣ према мени, я самъ пропао! Ахъ, несрећный отацъ мой! ахъ мати, како си срећна што ниси доживила ову несрећу сина твога!" Затимъ стави обе руке на лице свое и горко плакаше.

Трогнуть искреномъ овомъ тугомъ рекне фабрикантъ. „Чуете младый човече: гди су вамъ полице?"

Ево ій овде кодъ мене. Ахъ, како самъ я срећанъ, што ій іошъ продао нисамъ. Съ тимъ речма преда онъ фабриканту завіотакъ єданъ, кои є све полице у себи садржавао.

Іошъ ніе све изгубљено, придода г. П. вы у туги и бриги вашой нисте цело садржаніе писма ни прочитали.

Младићъ довршн читанѣ писма са сузама у очима и опорави га и успокои извѣстіе о похвали његовога и о доброти господара дописателя.

Г. П очита му подобру казнителну предыку затимъ га почасти са доручкомъ, преда му на признаницу 3000 франака и самъ га собомъ одведе до гвозденогъ пута, кои га у Лондонъ однесе. Сутра данъ оправи г. П. пріятелю своме одговоръ на предречено писмо съ извѣстіемъ о срећномъ извршеню предложене му молбе. Другій данъ после тога добіе телеграфскимъ путемъ слѣдующу депешу:

„Никакве полице нису одъ насъ украдене. Оне, кое сте намъ послали лажне су. Нашъ кассиръ нема сина,

а ни жена му ние умрла, єръ се онъ іошъ оженіо ниє. Вы сте постали жертва паралиџе.

Съ почитаніемъ

Д Х.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Његова Свѣтлость Кнезъ одпутовао є іуче (29. т. м) у Тополу, гдѣ ће присудствовати полгодишњемъ парастосу свое нигда незаборавље кћери Клеопатре Исто тако држаће се, парастосъ онде у саборной цркви сутра (31. т. м.) у ½9 сатій.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Из Кенигсберга* одъ 20. т. м. по телеграфу явлю, да є царъ Александеръ министеру крунски добара Перовскомъ наложіо, да напоно крунске селке регрутира, како бы се као спремни стрезни противъ непријателя православія и свете Русіе борили.

— *Изъ Беча* одъ 21. т. м. пишу: после дуге неизвѣстности, да ли ће Русія предложима западны сила наклоньна бити ня не, єдва смо садъ у стању нешто о томе сообштити. Тако „Нору“ изъ Берлина одъ 18. т. м телеграфираю, да є 10. ов. м. на сва пославства руска депеша располата, у коіой се изланже, да царъ што се треће точке тиче на ово пристае: 1) Дарданели и у будуће да затворени остану. 2) Ни єдной военой лађи да се улазакъ у црно море недозволи, осимъ оны, кое стаіште у црномъ мору имаю, и то ако Русія и Турска у согласію за сходно нађу. 3) Морска она сила на црномє мору да се ограничи по уговору између Русіе и Турске безъ саучастія европски сила.

— *Обште новине* изъ Париза ово явлю: Одкако су саюзници са Шведскомъ трактатъ учинили, вино овде о миру више немисли. Известно се зна, да саюзници неће никако дозволити да Русія и у будуће велику военну силу имати може; а зашто се то њой недозволива? зато, што она велику сувоземну войску има, коя изъ леђа Немачке спремна очекуе напредакъ свію славенски народа у Европи живећи, съ томъ намеромъ, да ій по славолюбію свію Славена, осимъ Полака, кои су томе противни, у средньій и израчуньній часъ све са једини, а съ друге стране, да Немачку, Италію и Француску у равнотежи држи. Известно є то, да Енглези воде собственну свою политику у овомъ рату; они смерао, да сву морску силу за свагда униште, они поредъ интереса европскогъ, имаю засвимъ особены свой енглески интересъ у очима; єръ ако будући развитакъ свію славенски народа твердоземну Европу узнемиравао буде, то ће руска флота на источномъ и црномъ мору самой Енглеской найвише грозити. Чимъ Русія добіе пристаништа на обалама Норвегске, добиће уедно у норвегскимъ и финскимъ рибарима такоше матросе, одъ кои нетреба у целомъ свету боль желити, а тако бы исто, кадъ бы кроз Дарданеле продрла, валяне матросе у Грчкой добила. Енглези врло добро знаю, да су Славени досадъ врло слаби матроза были, па зато су се и трудили непрестано, да Русію одъ Норвегске и Грчке засвимъ оцене. Отудъ се види, да енглеский народъ врло далеко унапредакъ гледа Они су помагали, да се старомъ Наполеону смрсе конци, єръ є онъ на то смерао, да целу твердоземну Европу съ Русіомъ подели, премда іой ніе хтео Цариградъ уступити. Овомъ другомъ Наполеону помажу они садъ, да бы Русію ослабили, како небы она енглеской морской сили съ две стране унапредакъ гродила.

— *Изъ Петерсбурга* явлюю: да є князь Меншиковъ одъ цара Александра за военно-ђенералногъ гувернера у Кронштату постављенъ, са свима онимъ правама, коя обично у ратно доба врховна командантя имаю; и тако одсадъ у његовомъ подручію све сувоземне и морске силе у Кронштату стое.

У Петерсбургу налазе се садъ ђенерали Тотлебенъ, Василичковъ, Урусофъ и Новосильскій; они су съ найвећимъ одушевленіемъ примљени. Єдне у Петерсбургу излазеће новине о њима опако пишу; съ поносомъ ематрамо данасъ прослављене младе јуначке, съ нѣжномъ љубави гледамо ій, како є єдномъ ранъена рука, другомъ глава ранъена. Историја ће о вама јунаци много више причати, него што бы мы овде у овомъ листу могли казати.

— Изъ *Цариграда* одъ 12. ов. м. явлюю, да ће се Омер-паша съ войскомъ натрагъ повући. Томе є као што веле, узрокъ, рђаво време. — Маршаль Пелисіе, позванъ є у Парижъ. На место ђенерала Ламарморе предузео є команду надъ пјемонтескомъ войскомъ ђенералъ Дирандо. — *У* єдномъ чаркању, кое се 7. ов. м. кодъ Керча догодило погинуо є єданъ капетанъ енглескій и више є њи заробљено.

— Изъ *Смирне* явлюю, да є на войску, коя кодъ Батума стануе, нека опака грозница напала.

— Многи енглески листови миролюбиво пишу, и лако су миру наклоньни. Тако Дизраели у своме органу пише и саветуе Енглеску: да свое положенѣ и силу непријатељску добро разсмотри. Єръ она є пре мњења тогъ была, да є Русія доста клонула, и да се предлози гроф Естерхазія мораю примити, а садъ се види, да є јошће съ фарбомъ изишла. Она мысли, кадъ смо започели предлоге чинити, морамо и свршати, па ако Русія и застане мало и неодговори одма. Немачки листови имали бы право, кадъ бы рекли да гроф Естерхази неноси Русіи ултиматъ. Врло бы смешно было, приписивати Естерхазію роду єдногъ староримскогъ посланика; то ніе начинъ садашњи дипломата. Онъ бы се заиста чувао одъ тогъ, да изъ цела своіъ изнади рать или миръ и да дотле на врати чека, докъ му царъ неодговори есть или не. Његови предлози садржаваће можда пре почетакъ а не свршетакъ договарања, а Русія неће предлоге ове, кои су у пријатељскомъ смислу предложени дрско одбацити, нити ій панъ у свему примити, но зактевати неке измене и изјаснева. Судећи по грђењи и вики противъ Русіе, поражењѣ ово као да є немогућно, но съ друге стране знамо, да є та вика и прасакъ само одъ новинара, коя немаю разлога у писаню. Найпосле вели: треба избити себи изъ главе то, да се єдной сили, као што є Русія, могу опакови предлози наметнути. Опако свеходително о голіату могло бы се онда мыслити, кадъ бы мы съ тріумфомъ у Петерсбургъ ушли. Као што садъ ствари стое, морано мы, чимъ се у договоръ упустимо, Русію као велику силу добро примити, коя съ нама заедно једне интересе има у источномъ питаню и т. д.

— Енглески листъ *Хералдъ* између прочегъ о Наполеону и народу енглескомъ ово вели: политика француског цара одъ почетка савоза на до садъ обожава се коде енглескогъ народа. Но потреба ни то крити, да е войничкій плавъ Француске у овомъ рату утолико више добіо, у колико е Енглеска изгубила; єдномъ речи — Француска е славу задобила, Енглеска се єдва съ части повукла — Француска, ако се непріятелства продуже, нема ништа добити, Енглеска мора свою войничку честь да опере, и спас интересе у Индій да сахрани. Можно е, да е Француска рада са бонитя повући се. Мы бы то веома сажалѣвали; али опетъ болъ е и тако, него кадъ бы се по мнѣнію єдногъ државника збогъ источногъ мора завадила. Мы смо одавна тогъ мнѣнія были, да француска политика никадъ одобрити неће, да се руска флота на источномъ мору уништи; францускій дворъ има основа, зашто ніе радъ то башъ садъ да одрѣе. Но свеєдно, држала се Француска на којъ правца, Енглеска мора свою собствену честь предъ очима да има. Іошъ намъ то питаньє остае: е ли министерство Палмерстоново найбољій чуваръ наше чести и нашегъ интереса?

— Ако Русія небы попустила постављеніе Француске войну на Рајни, како бы принудила Прайску, да две войске, сваку по 100.000 людій на граници стаи, и тиме е принуди, да преко волѣ рать води. Енглескій е савезъ преко нуждан за француско царство, башъ ако га Французи и небы толико желили. Напротивъ изъ Берлина дошла е такође друга телеграфска депеша „Кроникле“ Чули смо, да е неће стигао гроѣ. Естерхази у Петробургъ. Изгледи мира поздрављени су одъ житељства рускогъ престолногъ града съ найвећимъ одушевленіемъ и радости. Између цара и великогъ кнеза Константина повраћено е опетъ добро споразумленѣ. Прайска ће у Петербургу чинити представленя на ползу мира, но неће усвоити аустрійске предлоге.

— Изъ *Беча* телеграфира се „Таймсу“ подъ 18. Децембра: Превоче е саобштіо гроѣ Буолъ кнезу Горчакову условія мира. Подъ уступанѣмъ оноліке части Бесарабіе колико е нужно, да се свима народима обезбѣди слободна пловидба на Дунаву, разумевасе она часть Бесарабіе, коя лежи између града Хотина на сѣверу, сланогъ језера Сасика на југу и Прута на западу. Рокъ е остављенъ одъ три недељ дана, рачунаюћи одъ дана предае. Ово е изъ поуздана извора.

„Морнингъ Постъ“ доноси єданъ чланакъ, кои између осталогъ садржава слѣдуюће:

„Кадъ бы была Прайска нашъ пріятель, она бы наша заитевања одъ Русіе подпомагала; да е пакъ Русія пріятель, она бы іой савѣтовала, да пристане садъ на оно што ће се доцніе оружѣмъ одъ нѣ изнудити. Но прайска дипломација свима е на сметньи. Данасъ се чини, да е нами и нашой стварі наклона, а сутра хите нѣни ђенерали, обасути рускимъ орденима и звездама, у руску посланичку капелу, и пою благодарителну песму за паденіе Карса. Цело е поступанѣ и владанѣ Прайске преварна неутралность. Но томе се мора и треба край учинити. Силу, коюю Прайска има, нека покаже на єдной или другой страни, и ако се она неће добровољно одрећи неутралности, онда е валя на то приморати. У Енглеской стои садъ спремна флота, какву светь досадъ іошъ видіо ніе. А у Француской стои — као што е царъ Наполеонъ прошле суботе рекао — млогобройна войска стары извештены войника, спремна, да тамо поће, куда е околности позову, и мы велимо краљу прайскомъ, да околности заитеваю, да се трговачкомъ саобраштаю са Русіомъ, кои ніегову земљю обогаћава, а и тайно преношењ оружія и ратне опреме, кое Русію поставља у стањѣ да и даљ рать продужавати може, край учини. У трдномъ простору рускогъ царства лежи ніегова велика обрана; другче е пакъ са државомъ хохенцолерискомъ (т. е Прайскомъ).

У Берлинъ лакше е доћи, него у Москву, и што се будуће войне тиче мы имамо такву грдну силу спремну, да ће само наша побѣда у толико сайніа быти, уколико е непріятель силніи. Мы волемо борити се съ два явна непріятеля, него съ єднымъ коме єдна непріятелска, али неутрална држава помаже. Тако садъ ствари стое и мы волимо то отворено и искрено изявити. Мы смо іошъ у почетку искрено и отворено радили — наше су цѣли быле тако ясне и честне, као годъ што е и наша намѣра стална. А то исто важи и за нашегъ савозника, кои се у овой великой борби заеднички съ нами боріо, и кои се у снимъ своимъ досадањимъ дѣлима владао у духу, кои е достоинъ великогъ народа, надъ коимъ ова влада. Мы мыслимо, да нећемо погрешити, ако саобштимо да е г. Себахъ повторіо у Петробургу оне речи, кое е недавно царъ Наполеонъ у єдной аудіенцији г. Себаху рекао, и кое су тога синсла, „да царъ Александеръ може увѣренъ быти, да онъ (Наполеонъ) неће никадъ, и ни у каквимъ околностима разкинути савезъ съ Енглескомъ. Русія далке пека се ненада, чему се досадъ надала она неће успѣти, да савознике оцени, они су были есу и остаће у слогу и пріятељству.

— *Мил. Цтг.* являю: да ће Омер-паша быти у Цариградъ позванъ, са свога достоинства збачень, и предъ военый судъ стављенъ, што ніе Карсу у помоћь дошао; быће такође урачунано њему у кривицу, и Ерзерумъ ако падне.

ЖРЕБЕЦЪ.

— *Знаменитый богаль.* У селу Н. живљаше пре неколико година човекъ єданъ, кои се безъ руку родіо, но и пакъ е млогостручнимъ и непрестаннимъ упражнаванѣмъ дотле дотерао быо, да е съ ножнимъ прстима све оно свршивати могао, нашто обично руке употреблявамо. Тако е онъ съ десномъ ногомъ лепо, брзо и разговетно писао и међутимъ у левой диврть држао. Тако е чашу съ водомъ, виномъ и т. д. до уста доносіо, и то съ великомъ лакоштьу. Тако е при ручку месо сенао, служіо се съ кашикомъ и т. д. Тако се облачіо и свлачіо, кресао ватру, чистіо ципеле свое и т. д. Тако е косіо траву, музао краву, па шта више, тако е самъ себе напослеткy вріо. И све е ово одъ више неродостойны очевидаца потврђено и доказано.

— *Колико потроши времена преко године онай, кои бурмуть шврче, на то шврканѣ бурмута.* Єданъ Енглезъ рачунаньмъ своимъ пронашао е, да свакій онай, кои се

шмрканю бурмута преда, за ту чинѣну услугу носу своме, потребује преко године тридесеть и шесть дана и по. Онъ предпоставља, да сваки шмркало сваког десетог минута шмрче. На то потребује єданъ и по минуть. т. є. докъ бурмутицу узме, прокуца є, пошмрче, затвори и отвори бурмутицу, и докъ мараму узме, утре носъ и остави є. Изузимаюћи осамъ сатій спаванa, долазе дакле преко дана, за остале две трећине, два сата и двадесеть и четири минута на шмркањ.

Свакій скупитель коме гг. предбройници поклоне поверенъ, нека задржи десетый цванц. себи за трудъ. Данашньи листъ шиљемо последньи путъ овыма кои нису новце за наступаюћу годину послали. Они пакъ кои су новце за „Србске Новине“ већъ послали, могу само писати намъ да можемо исте новце за рачунъ овогъ листа примити. Кои нкаю што давати за ову свершаюћу се годину, молимо да намъ неизоставно съ првымъ деликанцомъ пошало.

Учредничество Шумадинкк.

ОГЛАСИ.

Како са званичнимъ предметима, кои ће се одеада у званичномъ листу печатати, одпадаю одъ „Србски Новина“ найпоглавитіи приходи и помоћи правителства, и како сада исте новине саме себи остављене неће моћи даљ ни излазити, или ако бы и излазиле цена бы имъ 7 талира морала быти; то, да се небы читаюћи публикумъ са свимъ лишіо политичны новина, учредничество Шумадинке рѣшило се свой листъ повеличати и поредъ досадашньи забавне предмета саобштавати читательима и све оне новости и политичне чланке, као што имъ є до сада у „Србскимъ Новинама“ доношено. Исто тако точно и брзо, саобштаваће се читательима укратко све званичне вѣсти, нао: уредбе, поставленя чиновника, продае и стецинта кодъ судова, кое ће се све найточніе изъ „званичногъ листа“ вадити. При томъ сварда стављаћемо течай новаца, и станъ бечке пияце, а тако исто и све друго што бы трговцима и уобште сваком‘ь од‘ь користи могло быти. Забавне прилоге бираћемо сварда такве, кои ће читатель: забавити, ползовати, научити и развеселити; и кадъ нема никакви важны политичны новости, онда ћемо већу часть листа са таквимъ предметима подпунити. Шумадинка излазиће двапутъ преко Седмице, на великомъ табаку, као што су „Србске Новине“, само због‘ь лакшегъ читања и повезиваня у књигу быће табакъ превећъ. Са увеличаћемъ овога листа, увеличава се сугубо и књговъ трошакъ, но мы, (непражећи ништа друго, осимъ да се овай листъ утврди и да намъ светъ некаже да Србиянски читаюћи публикумъ не кадаръ одржати єдне Новине,) — у надежди да ће и предбройници „Србски Новина“ и „Шумадинке“ овомъ обштемъ листу пријећи и на ново се уписати, због‘ь удвоеногъ посла и трошка, нећемо удвоити цену, него опредљаюћи є само толику, да се може папиръ к Типографія платити, сводимо цену на 5 цв. за 3. мѣс. а 10 за пола године. Свакій онай, кои зна да су „Србске Новине“ быле штедро подпомагане одъ Высок. Правителства и одъ прихода одъ судейски огласа, неће сравнивати ову цену, према цени „Србски Новина“. Излажући се дуплому трошку и труду, не можемо се никако изложити и ересіи, зато умољавамо све оне изъ окружны мѣста, кои желе овай листъ имати, да намъ и предплату што пре но делижанцу пошало. Ко се годъ до сврштка месеца Января наступаюће године, съ новцима прияви, моћи ће све броеве добити.

ПОЗИВЪ НА ПРЕДПЛАТУ.

СВЕТОВИДЪ ЗА Г. 1856.

V. ГОДИНА.

Съ концемъ т. м. свершк се последня овогодишня четврть, а одъ 1. Января 1856. настае ново теченіе *Световида*. Политична часть овы новина излази *два* путъ у седмици, а белетристична: *вечеръ* правилно свакій десетый данъ. *Вечеръ* ће одъ нове године саобштити: *Писма о Исторіи Срба и Бугара*. Са рускогъ одъ Хилфердинга и *„Црногорскій законикъ“* првый путъ претрешенъ одъ єдногъ одъ найславніи србски правдослова.

Цена є новина наша за *Србію* и *Бугарску* за ½ г. 2. фор. 30. кр. у *цавцицегрима*, за ½ г. 3. фор. ср. а за годину 10 фор. ср. или у дукат. по 14½ *цавц.* За *Босну Албанію, Влашку* и *Херцеговину*, ¼ г. 2. ф. 50. кр. а ½ г. 5. ф. 52. кр. у *цавц.*.

Предплатити се може съ почеткомъ сваког‘ь мѣсеца на сваком‘ь србском поштѣ, или кодъ дотичны скупителя пренумеранта, найболѣ непосредственo кодъ Учредничества у Бечу: Leopoldstadt. Mohrengasse № 756. I. Stock Thür № 5.

У *Београду* прійма предплату г. *Ђорђе Димитріевић* разноситель Световида.

Новине се одправляю и разносе точно, о чему су се стари Пренумеранти у Србіи одъ 1. Августа т. г. довольно увѣрили.

Световидъ црпи новости изъ 10 новина, кое издржава, међу њима изъ *„Русскога Инвалида“*, кои є за цѣлу годину нарученъ.

Кои се предплате, добыаю на нову годину на даръ *Календарску Таблицу* за год. 1856. са *литографисаним* символомъ године.

Позивамо дакле све любителѣ новина, да се изволе часъ пре пріявити, а дотле ћемо печатати 800 екземпл. новина.

У Бечу 18. Декем. 1855.

Учредничество
СВЕТОВИДА.

У КЊИГОПЕЧАТНИЈИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.